

Liber Teisir [etc.] / ['Abd al-Malik ibn Abī al-'Alā' Ibn Zuhr].

Contributors

Ibn Zuhr, 'Abd al-Malik ibn Abī al-'Alā', -1162.
Surianus, Hieronymus, -1522.

Publication/Creation

Venice : [B. Locatellus for O. Scotus], 1496.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/pbrhvq2r>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

19262^②

Abbonamento Adversario
Collegio Anonimo

223-171

EDICULA DE REBUS ALIQUOTIS

Aliaque sunt quae in rebus aliis... (Faint Latin text describing various items and their uses)

... (Faint Latin text)

ALPHABETUM REBUS

A	Abacus	Abbas
B	Baculus	Baculus
C	Caduceus	Caduceus
D	Dactylus	Dactylus
E	Echidna	Echidna
F	Fascinus	Fascinus
G	Gemma	Gemma
H	Hircus	Hircus
I	Ibis	Ibis
K	Karyocarpus	Karyocarpus
L	Lacerta	Lacerta
M	Machina	Machina
N	Nepesina	Nepesina
O	Oculus	Oculus
P	Papaver	Papaver
Q	Quercus	Quercus
R	Rhinoceros	Rhinoceros
S	Serpens	Serpens
T	Taurus	Taurus
V	Vulpes	Vulpes
X	Xanthus	Xanthus
Y	Ybis	Ybis
Z	Zoster	Zoster

Hieronymus surianus artium ac medicine doctor Domini Magistri Iacobi suriani de Arimino physici preclarissimi filius lectori salutem plurimam dicit.

Multa hucusque candide lector labore maximo correctata tibi tradidimus opera tam quidem in logica ac philosophia quam etiam medicine facultate. Habebas & enim eas Albertucii quaestiones quas in caeli ediderat libros tanto squalore sordentes ut nullum pene uerbum studiosus quantuncumque intelligere ualeret. Nec melius erat in posteriorum primum apolinaris opus dispositum. Ac pariformiter tria haec Iacobi opera super Afforismos uidelicet Hippocratis: primi canonis seu duas: necnon tegni libros: quae pluries impressa fuissent tantis erroribus offuscata erant: ut auctoris sensus nullatenus innotesceret. Quae uero oia spectabilis Viri Octauiani scoti precibus summo labore: diuturnis uigiliis atque sudoribus maximis: luce clariores deo opitulante reddidimus: Nuperrime uero in errorum foueam latentes languentesque necnon auxilium praestolantes duos ex antiquis medicis auctoribus conspexi. Quorum alter Abhomeron Abyzohar. Alter uero cordubanus Auerroys erat. Hic theysir libros tres cum Antidotario breui ualde ille uero colligit libros septem manibus gerebat. His sane plurimum compassus (& si fessus tam mentem meam ab eiusmodi inenarrabilibus diuertissem laboribus) tamen uirorum attendita conditione status & haec pro posse in lucem redigere. Tot namque deum testor errores fere comperio quot & lineae existunt in multis enim locis quae prius factae erant impressiones quattuor ac quaedam lineis quinque diminutae: erant: sensus quoque serpissime uariatos ac corruptos labore non paruo ad competentem deduxi sensum. Quod tamen absque iustissimis copiis hoc mihi annuentibus facere ausus non sum. Qui diligenter priorem cum hac nostra comparauerit impressionem facile concernet quia sordens illa: haec uero nitens existit. Vale.

Incipit liber theicir dabalmodana yabaladabir. cuius est interpretatio rectificatio medicationis et regiminis editus in arabico a perfecto viro Abymcron abyncobar.

Incipit pbenium auctoris.

Incipit seruus

regi. s. abhomerō abyncobar dēū testor q̄ nō compilauī hūc librum nisi vi et conamine multarū precū: et causa fortis et continue impulsionis. et cum hoc tēperanti et rectificanti id q̄d erat de difficultate in quaternis corruptis q̄ erant apud plures studentes in scientiis et in

via alia scientiali. et in rebus medicine rōnalis. et oīno dimitto cōpilatiōes sciētiāles antiquorū yerbōz q̄ternaliū et nō sufficiēt mihi in hac cōpilatiōe expmēre res necessarias tantūmodo. sicut feci in libro quē compilauī de decoctiōe tēpore mee pueritiē: q̄ locutus fui ibidē in itētiōnibus prostratis tali modo. quia nūc crubescō de q̄busdā vocabulis ibidē locatis quādo locutus fui de causis mali et corrupti odoris. yñ turbatus fui ex hoc defectu. Sed nūc in isto libro icēdam via p̄cogitata et examinata seruando mediocritatē meo posse in hac mea cōpilatiōe. et rectificabo intantū q̄ nō incedā in p̄dicto errore in q̄bus dixero eundo iter duas vias: et equādo inter duas res. Et dum incepissem hoc opus supuenit mihi cōstabilis qui p̄positus erat sup hoc negocio: et nō placuit ei id quod p̄cogitauerā in hoc. et dixit q̄ utilitas istius opis lōge erat ab illo qui nō esset multū p̄uocetus in sciētia medicine. et q̄ nō erat fm̄ p̄ceptū miramamolīni: nec fm̄ itellectū sue nobilitatis. Tunc subtraxi me ab illo ordine. et declinavi ad generalitatē. et compilauī cum coactus exēdo a via p̄cogitata: quāuis iūte hāc compilationē feci. ita luci de et aperte q̄ nihil occultaf in isfirmo: neq̄ ad stante.

Dixit abhomerō abyncobar regi. Laus et gloria sit omnipotēti deo: cuius oīa que app̄bendunt sensibus testificā suam potentias et vnitatē. Et eius misericordiā sit super oēs p̄phetas iustos. et p̄seruet deus honorē et nobilitatem domini mei miramamolīni. Post hec incipias cōpilare res nobiles aggregādo medicinas cōuenientes sintbomatibus et causis iducentib⁹ passiones que leuiter et sine difficultate poteris iuenire cōueniētes seruīs dei et puris per viam leuitem in perfectione breuitatis. Et hoc non faciam delictiositas timendo laborem: sicut illi qui intendunt viuere delictiose. et incipiam cum voluntate diuina a rebus cōseruantibus sanitatem.

Quenerūt omnes medici: q̄ in habēdo vētrem mollē cōseruaēt sanitas nutu dei. Q̄d autē leuius hoc facit: est vt dissoluat ex tamarindis pōdus. et aureorū in aqua calida. et ex reubarbaro recēti cōquassato pōdus pones triū partiū aurei. et sic dimittes p. xxiij. horas. deinde cola et adde ibi. 3. i. sirupi facti de cortice citri. et da bibere. **R**ememorati sunt medici: q̄ ḡ bibet dragmā vnā tyriacae alfozet. i. liberatris. i. magne ante cibū cū aqua calida in oībus decē dieb⁹ tēpore hyemis. euadet nutu dei a febribus putridis. et ab epilepsia et a colica. et cōseruaēt sanitas oīum mēmbroz. **E**t dicit q̄ tardat canos. et q̄ hoc cōtinuauerit p̄ annū nō ledet a morfu animalium venenosorū. nec a yencno nec a medicina pestifera cū adiu-

torio dei. **E**t qui bibit tyriacā securus est a nocumēto potus male aque. **E**t si homo recessit a generatiōe. et ipsas sumpserit fm̄ ordinē p̄dictū: generabit nutu dei. Et hoc idē dico de muliere. Et mulier que fetum p̄e dolore parere nō pōt: si receperit aur. semis ex tyriaca pariet nutu dei. **E**t si de ipsa recepit mulier que nō ipregnat ex agiū semis cū aureo vno limature eboris cās habebit im̄pregnādi. **E**t qui h̄z colicā cā frigoris: vel ex ventositate: vel ex retētiōe fecū et pōdus vni⁹ aurei ex ipsa recepit ieiuno stomacho liberabitur. **E**t si biberit ex ea h̄is scabiē minutā et magnā que vadit et redit cōfert ei. Et si cum ea linieris vel epithimabis dictā scabiez liberabit oīno. **E**t si aliq̄ fluxū magnū patiet cā alicui⁹ medicie acute. vel ex aliquo hūore venenoso seu malo curatur ex eo. **E**t qui habuit p̄dictum fluxū si ceperit pōdus nouem granorū ordci ex smaragdo trita et subtiliter cribellata cū aqua calida ieiuno stomacho curabit ex ea. **E**t est necessarii ei qui recipit tyriacā vel smaragdū vt tardet a potu et cibo vsq̄quo trāscāt hore. 7. vel parū plus vel min⁹ ab ipso receptione. **E**t si smaragdus suspedat vētri fluxum habēti vel lienteria liberabit. **E**t nota q̄ tyriaca recess cōfert vlceribus. et p̄p̄ie pulmonis. et si nō haberes nisi de veteri dabis cā cū decoctione vel aqua corularū. **E**t q̄d p̄monitur est de tyriaca vt nō admisceatur cibo in corpore humano intelligēdus est si necessitas non affuerit ex causis nociuis fortib⁹: velut ex morfu serpētis: aut potus alicuius veneni: aut potus alicuius medicine mortiferi: q̄m̄ in istis et sibi similib⁹ necessitas nos inducit ad ipsas p̄p̄inandā. **E**t causa monitiōis nō miscēdi tyriacā cū cibo est q̄ deus dedit sibi virtutē expellēdi nociuas causas obuiādo: et ipsa recepta nō est obediēs mēmbriis faciētibus digōnem. Et cū iam sit mixta cibo: tunc recipit cibū dispōnē ex hoc q̄ est difficilis digōnis. yñ accidit bibēti inquietudo et dolor: donec expellat cib⁹ anteq̄ corpus recipiat nutrimentū: et amittit cib⁹ dolore et angustia patientis. Sed tpe necessitatis leuiter poterit tolerare talē dolorē et inquietudinē. **C**ōueniēt medicī q̄ exercitiū temperatū siue fiat pedib⁹ siue equo adiuuat in p̄seruatiōe sanitatis: dūmodo tēpus non excedat in calore. **E**t scias q̄ intrare balneum moderate fm̄ q̄ uenit hoc est in .x. diebus semel ieiuno stomacho: dūmodo nō sit famelicus et indigeat cibo uehemētē: valeret in p̄seruatiōe sanitatis: dum tēpus sit temperatū: nō excedat in caliditate nimis. **E**t dicit iterū q̄ balneū aque dulcis temperatū inter caliditatē et frigiditatē ieiuno stomacho sanitatē p̄seruat. **E**t scias q̄ a medicis p̄hibet distillare siue spargere aquā tepidam p̄p̄ie sup caput. imo p̄cipiunt vt sit calida q̄tum pōt sustinere. **E**t dicit iterum q̄ fricare dentes cū radice nucis semel in quinq̄ diebus mūdificat caput: et clarificat sensus: et intellectū acuit. **E**t filr dicit: est verū q̄ comedere panē bene fermenatū cōueniētē: et optime malapatū: et coctus eodē die. post recessū tū caliditatis acq̄site ab igne iuuat in sanitatis p̄seruatiōe. Et quēadmodum panē frigidum post diē vnā comedere p̄hibeo. ita et calidū: eo q̄ si calm̄ comederit infundit ipsius calor igneus in stomacho: ip̄s corrūpit: et stomacho dñat: quare difficilis digōnis valde existit. et hoc idē q̄ digō stōi nō efficiet: eo modo quo putat ignorātes: qui dicūt q̄ oīs caliditas digōnez p̄curat: sed sicut ipsi errāt: sic et alios errare faciūt. mēbra vō cibū digerūt suo calore radicali et nāli quē ab epate recipiūt: et cibus diuidit ab ipso et mittit: ita p̄portionalr cibus oibus mēbris. fm̄ q̄ melius videt cōuenire p̄cepto dei cui libet mēbro. panis vō qui steterit post decoctionem sui yltra diem vnā: suā tēperatā cōplonez p̄dit in q̄stus est panis: et incipit recipere alterationē: et q̄sto magis indurat ei⁹ digō

Liber

grano: reperit: et grossi humores ex ipso coarctantur. et quia
 nia quia plus motus tunc plus indurat. et est indigo multi
 plicat et eius siccitas auget. et tunc budes siccit ex ipso pcedit
 tur. unde ipm comedere pbebo. Et dicit q. comede
 re carne recede statim post et necatione est bonu valde. et
 cofert. caro vo q. est ex alalib. bitib. duras carnes velut
 sunt turtures. grana: et anates siluestres. et filia comedi vs
 post necatione ipso. q. bovis in bieme. estate vo. vy. bo
 ris. Et si hoc declarare debere plogref. nimis sermo no
 ster. et ppter hoc abdicare inedo ut serue pcepta hono
 rari regis. Et dicit iteq. q. fruct. q. bitit stipicitate no
 excedere sicut sunt granata. moya suggere post cibū con
 fert eis qbus cib. in hō corrupti corruptione fumosa: vel
 corruptione filii odori ouop. putridop. Illi aut q. acetat
 cib. in hō oino a talib. causare debent. dulcia vo granata
 eis no nocet. Dicit seru. regio expmēto nouiq. oia ba
 bēria forte stipicitate sicut sunt pōica naturalr. sūt sicca
 grossa et dura terrestria dolore hōi generatia: q. in eis
 etas aliq. cofortatū hōim repiat. q. no cofertit hō bitia
 forte stipicitate vs rēparata: sicut sunt rose et filia. bitia
 vo grossam sicca terrestre sūam. si bō decoquant minima
 nocēt hō exceptia fabis in q. decoctio no remonet nocti
 mētū. Et dicit medici. et experientia hoc testat q. squin
 gūm ppinatus cui decoctione yringop. omni mane icin
 no hō pcurat a pleureti. Et recordor q. pater me. bo
 ne memorie mihi dixit q. bitites ventre solubile no valde
 pleuretici sunt. hoc mihi dixit. et multa alia bona ab ipso
 didici. et ab eo tēpore vsq. q. hōi cōpositū libus experi
 mēto cognoui. Et experientia testat q. simaragdas hōim
 cofortat. et cofert appoplie si collo suspēdat. et si teneat in
 ore oculos cofortat et hōim. Et ppicere firmiter et acu
 te in oculis asini siluestrio cofortat visum et cofert deicē
 sui aque ad oculos. et in hoc est ppetas mirabilis. et omnia
 data ad cofortatione sanitatis oculo. et sic ē sine dubio.
 Certus ē et approbati q. comedere capra lepop. q. not
 fuerit possunt. cofert tremori mētiop. Et iā expētia no
 ui q. iuuat valde pcurati mōti mētiop. et ipso sensus.
 et hoc alig. et antiq. minime sunt memorati. Dixerūt
 medici q. bibere cū vasio factis et ligno tamarisci confer
 nat ab egritudine splenis et ab alijs accidēt. malis spleni
 sapacientib. Et iteris experientia nouit q. bibere deco
 ctionem masticie pcurat ab egritudine hōi et ep̄is. Et
 dicit iteris q. bibere decoctione seminū melonū pcurat
 et p̄bet generatione arene in renib. Et si illumētū
 cū quo possunt alcohol. pulueres oculo. in oculis fuerit
 ex puro auro cofortat visum. Et ponere denariū auri
 puri post q. abluione in cogna ad coquēdū p̄bat forti
 tudine coquina et iuuat toni corpou. Et abluere oca
 los multoties cū aq. rosata cofortat ipso a gūiēde lippi
 ditia. et madefacere eos quotidie cū aq. rosacea curbara
 ta donec corp. sit mūdū a supfluantib. cofortat visum.
 Et iā passus fui in oculis meo cū forte vomitus q. mi
 hi subundauit. et lacuri dilatatione pupille i ambob. oca
 lis. et tunc valde. et apparuit mihi in formis bō ex
 medicis oculo. q. mihi pcepit vt ex aq. rosata vel frupo ro
 sacco pluries i oculi ponere dberē. et tunc ipso shadebā i scē
 tia medicis nōdū eras exptus in ea. et recitauit hoc pa
 tri meo subtoimstiq. cogita post boā vna mihi dixit. sur
 ge et fac qd pceptū est tibi in formis. et ego feci illud statim
 et contulit mihi valde. et non cessauit in hoc agere. vsq. quo
 illū cōpositū libū. Et iā lōgo tpe expensū sus. q. gariofilū
 puluerisati et subitū cribellati et sparsi sup p̄ocū capitis i
 nocte in bieme. p̄bet deicētū aq. uicitatis et hōiditatio
 cerebri ad nates. Et illud idē macio. sic preparari facere
 p̄t. et mēstrū qdē et cortice citri hoc idē facere dicunt
 Quis mēstrū mū. gariofilū oget in B. casu. ita et costi

tes citri min. q. macio pferre p̄bat. Et dicit q. assidua
 funcio sine cū oleo olinari abino cofortat boiem ne i
 senectute curuet. Et oleū amigdalap ad hoc multus
 pferre p̄bat. Et aliq. et affirmat q. oleū filamini hoc
 idē facere valet. si oleū amigdalap. lōge plus p̄dicis ad
 B. valere dico. eo q. subitotio sube esse rep̄at. hōi i se mo
 dici stipicitat. Et scire debet qd stipicia et subititia o
 bus p̄cipalib. mētiop. pferunt. et in coz. medicis oino
 ea ponere no desitū. Et dicit iteq. medici. p̄batū ē
 q. comedere cerebia passē. et magis masculom. excitat
 coitū. Et rape filū si comedat cocte sine cū carmb. sine si
 ne illud idē faciūt. Et expmēto cofortat est q. comedere
 rapas visus by acure et subnare. Et dicit et q. come
 dere pastinacas coctas vel crudas colū by. p̄mouere. Et
 boodū etā cicēri m̄bop. illud idē facere of. Et certum
 est et p̄batū q. comedere pullos colūbinos no valde mag
 nos nec paruos no potēte ambulare seu volare motet
 coitū mirabilr. Et afferūt iteq. q. comedere colūbos
 siluestres est medicina p̄pua relaxatiō. et oīng mētiop.
 . Et totū corp. h. est illū q. trahūt post se crura et pedes et
 p̄fert p̄uatiō sensus et mot. mētiop. et trematū ipso. et cui
 accidit amissio loq̄e. Et dicit et q. odorare ambelū
 colūbo. et id qd et narib. sine corpib. ipso. de vapore
 bus resoluūt amolido in cameris sine cancriis suis p̄pe
 loca vbi gēlūt et redūt. oīng no recipiat odore sterco
 ris ipso sp̄aliter in estate cofert oīng supradictis. Et
 dicit q. abluere anū multoties cū aqua vici tepida p̄bi
 bet emoloidas euenire. Et dicit et q. comedere anel
 lano et nucos cū sicab. ep̄sit tyriaca paruis veneniet
 allū in B. forinis rep̄at. Et dicit etā q. idere pel
 les lepop. cofortat mētiop. et iuuat. Et pelles
 agno. filū p̄uatiō pferre p̄bat. Et dicit et p̄batū ē
 q. odorare ambelū gatto by. sumere bōiditū radica
 le pulmonis et totū corp. Et dicit etā q. assidue
 accū in potib. cibis suis. p̄bet aduētū febriū p̄mēdi
 rā. et p̄per B. quos facere p̄bat. Et dicit q. comedere
 carnes antiquas veneniet emā egnēdū. Et dicit et
 qd magis nocet senib. et cibis sunt p̄ficos. Et dicit q. bi
 bere quicari cū aqua frida remonet sitim. Et dicit q.
 figo receptat filā lane marine et cū ipso suspēdēt sc̄p̄tē
 suffocet ipso. et collo suspēdēt ipm potet securari. a sc̄nā
 tia. Et filū vermīs feritici marini cū quo strāgulata fue
 rit vicia si suspēdēt fuerit supra illū q. potū sequinātū sana
 bis. Et dicit etā q. frequētare fomis cōfalice p̄hiby
 apata capitis seu cerebri euenire. Et flosaī medicā
 p̄hiby apata corpis pcurari. Et dicit q. frequētare po
 tus aque thermari est securitas ne p̄fer sensus et motus
 mētiop. Et dicit q. q. vrticayū suū fuerit comedere et
 cū carmb. sine securus erit q. arena no gl̄abit in ipsis
 renib. Et dicit q. comedere rapanos v̄ caucos remo
 net rancēdinē vocis. Et dicit q. comedere citonia affa
 ta post cibū by leticia gl̄are et p̄gritā remouere. Et vi
 cunt q. comedere corticos citri cofortat coz. et omnia mō
 dia p̄cipalia. et femina coz. bitit venenop. acuitate remo
 uere. Et dicit iteq. q. sumere corticos parū. lima
 ciarū in potū et in cibo paruis cofert venenū. Et dicit
 q. bibere decoctēs sc̄rebiani qd filū. Ilano est. by et ite
 stinis educere cucurbitos. et et lōgos libuicos. Et dicit
 q. alimari factū et feruētū v̄ oculos cū aceto. p̄bet ge
 nerationē vermū i vētre fieri. Et iteq. p̄batū ē q. po
 nere guttā parū olei sinapis i aure no audictis de tertio
 in terrā liberabit eger manu dei. Et comedere p̄fica co
 gnitū et p̄pua sunt multo. et nocumētū. bitit ois sc̄re
 remouere vicio hōi pcedēt. et nullū aliud sc̄i i eis ima
 mētū. Et yringi B. idē modū egerere dicit. Et po
 batū est qd strare volūcū olei tepidi sanat ab oī. olo

rib⁹ totius corpis deo dante. Et scituz e q^o si applicet
asa fetida ano sanat apata ipsi⁹ dissoluendo ipa. Et dicit
etiaz q^o apponere yringos pistatos sup apata dissoluit ea.
Et scituz est q^o piguedo crach. i. anatis cala vel fra con
fert dolorib⁹. Et pbatu e q^o suspesio stercoris adip sup
locu doloris hz colica remouere. Et dicit et q^o coagu
la hnt solone yctris strigere. Et suffumigatio cu pel
le ericy i retetoe vrine dissoluit ea. Et dicit fims regis.
dimo illa retetoe vrine no pcedat ab apateyl lapide via
obturatib⁹. si n. ex aliquo istoz no pcedat p certo libera
bit deo date. Ducisq^o recordat⁹ suz res pseruantes sa
nitatē et remouētēs egritudinē sua ppetate. queadmodu
expimēta mibi testificata sunt. amodo incipiam loqui in
causis et curis egritudinum breui tractatu et receptionib⁹
paruis et notis medicinis. (duodecim.)

Tractat⁹ pm⁹ q^o e de egritudib⁹ capis: et p^o tines capla
Caplin pmu. Qd est de scabie capitis qd sagru noiaf.

Dico q^o de egritudib⁹ capitis e bec egritudo q^o scabies ylsagru noiaf: et puis ma
xime cuenire yf. Magnis aut raro acci
dere cupit: et ca h⁹ egritudis vplurimu
est abudantia flatis. Et cura h⁹ est: cu
est pua et flues regere cu regimie de sic
catino. s. dādo ei turtures et aues puas
nemoris assatas veru vlin testo cu aceto et almuri: et da ei
panē bñ fermētatu: cu oleo et parū salis et aceto. Et suf
ficat i cura h⁹ linire caput patietis cu aceto et spgere d^o sup
puluerē cartbarū adustaz. Et si firm⁹ B poterit susti
nere ppinabis ei de tertio i tertiu die mirabolanu vnuz
indū tritū et cribellatū ad bibedū cu aq mane ieiuno sto.
Et si scabies fuerit dura: dabis ei fm qd cuenire pote
rit suis anis vl sue etati de ycapigra: in podere putvide
bit cuenire oib⁹. x. dieb⁹ semel: et iniges cu melle: postea
ablues ea. s. scabie cu aq pulci tepida: deide aspges super
ea hūc puluerē. B. Turis adusti pte vna: et eris ysti gntā
p^o vniuz: et icorpora cu aceto et xica i sole. demū subtili
tere et cribella et desup spge. et si firm⁹ fuerit hūide p^o s
nis et moll: ablues ipm cu aq mellis. demū desup epithi
mabis B cerotū. B. olei rotati et cere ablute: qd sufficit: et
dissolua⁹ cera i oleo. postea misce cu eo qrtā pte ipi⁹ pul
ueris caligis furni: seu furni vl camini. et epithia cu eo ca
put i ferro. mane yo ablues cu aq mell. et itez appones de
Cap. II. Qd est de tinea cutis capitis. (pdicto.)

Accidit q^o capiti tinea: et e passio grauior su
pradicta: et cura ei⁹ plixior existit. Couenit q^o
huic patietē vt abstineat ab oib⁹ q^o hnt fla ge
nerare. Et ciba eū pane optimo fermētato et
turturib⁹ et puis auib⁹ pparatis cu aceto et al
muri vl assatis: et da ei comedere et panē cuz aceto oleo et
sale. Et ablue caput ei⁹ cu aceto et melle calefactis: et pōe
in nocte sup caput ipsi⁹ pulueris thuris adusti mixtū cuz
decuplo sui mell⁹ dispūati. et si paties fuerit puer: dabis ei
ad bibedū de yera in. x. dieb⁹ semel podere sue ytuti et eta
ti cueniete. et si iuuenis fuerit dabis d eadē yera aureos
tres cu aureo vno pulueris agarici mixti cu aq in q^o ifusa
fuerit pulpa cologntide tādūi q^o mutet sapore et colores.
Et abstineat a cibo quibz purget ea. et B plies facere de
bes donec corp⁹ bñ mūdet. Demū sup caput aspges hūc
puluerēz prius facta ipsius ablutione. B. Lalignis furni
seu furni vel camini et vngule equine. thuris ysti. et alcan
ne. añ. partes equales. fiat puluis: qm hic puluis generat
carnē vna et facit curim. (Cap. III. Qd e de alopecia.)

Scias q^o bec egritudo gñaf ex flate subtilio
ri: et nō ita grosso sic e fla ex q^o tinea gñaf. Ex
q^o qd accidit depillatio cutis capitis et castus
capilloz. et iō or alopecia: qm vulpib⁹ bec paf

sio sepe accidere cōsuevit. Et sufficit in hac cura purgata
materia cum medicina laxatiua predicta in capitulo de
tinea. vngere locum cuz antiquo oleo nucū. vel cuz oleo
de cherua et cibare cum sicut diximus in tinea.

Cap. III. Quod est de thiria.
Scias itez q^o si fla ad huc in miore q^oritate in
corpe abudauerit q^o in p^odicta egritudine: et
fuerit subtilioris sube: accidit ide egritudo q^o
thiria noiaf. Et d^o thiria eo q^o depilatio cu
tis fit p^o via tortā. et cā isti⁹ tortuositatis e pau
citas flatis i q^oritate cu nō vltia subtilitate. Quā si cēt in
subtilitate vltia fieret depilatio p^o via rectā: sic facit aq^o qm
cadit sup terrā. s. qz retinet aliqd grossitudis et nō e egle.
Accidit. n. ei qd accidit aq^o: qm aliqd luti ei supspgit. qz cū
cadit i terrā facit viā tortuosā et nō rectā: et pp^o B ab atigis
noiaf noie serpētis. styria. et cura h⁹ est lenior cura alopi
cie: qm rectificādo eū in cibis et potib⁹: queadmodu dixi
mus i p^odictis. et inūgēdo locū cu oleo de cherua vel oleo
nucū vl oleo oliuaz veteri bulito in vase creto tādūi do
nec ad nigredinē deueniat: sufficit in cura istius.

Cap. V. Quod est de caluicie occipitis.
Accidit capiti caluicies q^o si i iuuetute puene
rit sufficit in cura ipsius inungere caput cuz
oleo amigdalaz dulcium: qm illud habet
acuitatē humoz remouere. Et si in senectū
te acciderit impossibilis est ipsius cura.

Cap. VI. Quod est de scissura capillozum.
Spillis accidit scissura et scidū i ptes duas.
et cā h⁹ est multitudo siccitatis. et huic egritudo
i p^ofert oleū semis lini: et oleū amigda
rū dulciū et oleū oliuarū dulciū. Ita tñ q^o in
vno qz istoz oleoz apponas aliqd de lauda
no dissoluto cu eis bulliēdo: et qm scindunt capilli dealbā
tur eoz extrema qd est hūm⁹ eius: qd est in canicie: q
dealbant radices: cibis illoz sit panis bene fermentat⁹
cum brodio galline et cū amigdalis vel cūccaroz: et carnes
castratine elixē cum modico sale et oleo.

Cap. VII. Quod est de sabapbati.

Sabapbat e egritudo rubedis q^o accidit i car
ne coloris pulmonis cu puis pustulis: et acci
dit in cute capitis bec egritudo sic in facie: et
non gñaf nisi ex cola mixta cu ali q^o grossitie:
qm si cēt subtilis valde nō adhereret illi lo
co. et cura ei⁹ e pmo euare eoz⁹ gñali euone sic flomia si
vtus fuerit foris: et puro de cefalica. postea mūdifica cor
pus cu medicis educētib⁹ colerā ppe: et nō des solū ifusio
nē vl vtutes ipaz: s. cū tota suba ipas ppinare debes: et
medicie q^o hnt colerā purgare note sunt: et q^o ex eis magis
laudat e scamōea cu lacte cartarmi et lacte sicuū eqli pō
dere. Dec. n. medicina optime purgabit hūc hūozē dño cō
cedēte: et qz hūoz iste coleric⁹ existit. iō nō ponim⁹ aliq^o pi
guedis vncione: s. pōnēde sūt medicie q^o hēant psumere
et calitatē egritudis remouere: et q^o magis ex istis cōmēdā
tur sūt rose recētes: et si nō inueniunt recipies qrtā pte ipa
rū deficcis: et tāntū de narges: et pistent: et misce cu equa
li q^oritate farine orde: et si times orde cuz pp suā viscosita
tē. B. rosaz. 3. y. et floris narges. 3. 5. et floris camomille q^o
tā pte. 3. vni⁹ et decoqnt in aq et aceto eius dez q^oritatis tā
diu donec mutauerit colorē: addēdo huic decoctiōi ex sic
co citroz. 3. i. et si nō inuenis pone loco ei⁹ de succo coz
nular: vl de succo plātagis: vl de succo memithe et made
fac perā in B liquoze et pone sup locū: et cū deficcā itera.
Et rectificā cibū eoz p^ociēdo eis vt nō comedāt dul
cia: s. ciba eos lactucis cu aceto: qz igrossāt hūozes iniscā
do: et qz sūt acetose: s. acetū huic nocet si solū sūt: et a por
tulacis oino abstinerere debēt: et oi gñe lactis: et ab oi et

Liber

re q pp mora sapore sua mutaverit et ablineat a fructib⁹ pterea a granatio dulcis: et ab litorib⁹ cucame: sarace noz: i. agurap. qm a comelbde illoz mme ledum. imo buoz malu p vrinu educere pbant. et caneat et ab oib⁹ in sartage affatio: et ab oib⁹ friziet: ab oi glic pisciu t ono ruz: illa dicitur mode lictur necumcu: et fac coo odora re cdtinne rosas vl mirtula vl nucusar: et pcipe cis ne facie puerant ad radios solis vl ad igne t siliat sic facie do t primado q dicitur liberabif oino nutu dei.

Cap. VIII. Quid est de canicie capilloz fm dicitur loca.

Capitū accidit q i quibsdā locis capilli dealbanf: q dealbatio a vulgari⁹ mox pbea nota tur. et pole ē vt matent capilli ad citrinū vel turpiorē colorē. et h accidere pōt an natiuitate et post: qm accidit post natiuitatē. cū b⁹ est hūoz fridus spūoz ad locū illū mutat nīm ei⁹ ad friditatē et fm mutatiōē vel alteratiōē loci mutat color capilloz fm plus t min⁹ et cura ei⁹ est ordiare regimē cum calcificiōib⁹ epiceisib⁹ tēperate: t comedāt in cibis suis turtures t auiculas paruas asinas t clizas t vtant exercitio ante cibum: t quiescāt postet vngat. locus cui oleo de ebena: vel cui oleo glicoz: vel cui oleo cornicis citri: aut cui oleo de panum ter in die aut plus aut minus fm magnitudinē et paruitatē egritudinis.

Cap. IX. Quid est mala dispōe t figura capilloz capis.

Accidit et capillis qm figura in illis qm oziū tur tomasiōē postmodū qm reuolunt vīsū suā radicē. et h accidit pp multā cutis siccitatē: t pōt ēē q i quibsdā locis sicut tomasi et in quibusdā nō fm q siccitas in loco plus et minus abundare respicit: et cura bñus est assidue vngere lo cus cui oleo de vitellis onoz: et oleo amigdalari dulcib⁹ et oleo seminis lini cū pōdere: et liberabif.

Cap. X. Quid est de furfuribus capitis.

Accidit qm cuti capitis vt in ea siliā furfurib⁹ glicet. et h ē pp expulsiōē flauis grossi ad locū. et cū b⁹ est multa repleo cibi: t concedere ea q siliā glicet: et quiescere an cibū t post exercitari et qd plus h agere pōt ēē exercitiū smeditate post cibū: et ēē balneare se extra siliā in aq⁹ sūa vel tepida. in casa vo mīme nocere iudicat. et cura b⁹ est exercitiū an cibū et an balneatē comedāt turturo ppa ratas cū aceto et auca pias et ablineant oino a potu aq⁹ simplicis nisi ei admisceat mel vel vini coctū et purget pueniētī katarrico. Et qd laudat magis ē aloca t colognida. t hoc offecio sili mīluz ad h valer. q. w. Aloca iucantini t seio vritice t yreos an. aut i. m. m. aut i. s. larco colle. pōt tertiū auri vni. iterioz colognide octanā p tē auri vni. Colognida qdē mlti icidat: t alie res sub tūz pūlicerent: et addo ex puluere dragagāri t amigda laz: cuius ad pōdus oliuz: t mīlce totū malayido cū sūz po sangibū addendo ei ex scamōca pōdus triuz granoz ondet: t dozio b⁹ est pōdus an. v. cū ciato vno aq⁹ decoctio nis vīoz t allei ablineādo sūz puenit i lapaniuz et ablineat caput ei⁹ cū aceto vini epibimādo ipsū lato seu terra cū q⁹ vitramarini capita sua abstergūt: t si cū aceto mīcneris mel t caput ipsius cui ipso lauabis melius erit. Item si ex subellū alebitran in byeme caput lauabis vel vnges liberabitur: t ablutio etiam ex aqua scitibile vel ex aqua cantare minoris hanc remouet passionem.

Cap. XI. Quid est de pediculis.

Pediculi sūt accidit capiti. Et gal. dicit q exi⁹ eoz ē lter carnē t cuti. t aliū vlt q pcreat ex sudore viscoso exiit sup cutim. Sed qno cūq⁹ mō sit: hoc ē vitas qd ghanf ex būore li gdoyalde cui aliq⁹ calitas ē a dimigra cū aliq⁹

ex spū⁹ putredinē: t nō oico putredinē pletēdū q est i fieri. Cura h⁹ est eis dare pcrāpigrā cū aq⁹ lactis qd coagulātū sit. cū scie vritice: vl cū lacte sic. Et pone sup caput dñe cātū: t si fuerit i estate sufficit sibi aceti in q bullita sit cē taurca minor. in byeme vnges caput ei⁹ cū alebitran: qm destruit bumozē facientē pediculos t ipso necat.

Cap. XII. Quid est de lendinibus.

Lendinibus qm capillis capitis ledio: ex ghatōe qm dicitur a medicis reptum opto meo. Et cura eaz ē vngere caput cū eis. que vixim⁹. s. cū cētūrea mīoz t cū alebitrā. Et nō aplū ghabunt. Et fac eos assuicere balnea: t multoties caput abluere destruit ipas. Et qui vult cām vel mās cap remouerecos vt a cibis icōueniētib⁹ ab lineat. Et sit tētus comedere gallinas vl turtures decoctas cū aceto vl agresta vel sacco berberis. Et tā nō rmdet nob aliqd mēiare d bis q capiti extrice: accidere possunt nisi q ab extrice hōt puenire. Tūc at icipio trare de bis q cū dē bñta causis extrice puenire.

Cap. XIII. Incipit tractat⁹ sūoz omīoz vniū capim qd ē de egritudinib⁹ capitis: accidit⁹ ab extrice sicut a pcutiōe.

Laccidit capiti pcutio ex ferro vl lapide vl ligno: et siliabus. Et ea q ex ferro fit abiq⁹ icisione cutis mīme sanē h p createar vpturimū: t si sic h ē in modica gūitate: remouet h nocumētū abluēdo locū cū aq⁹ mell post capitiō abasione t desup ponēdo epū balneatē: t vngenti seu epū de palma. Et si percussio fuerit ex lapide vel sili supple sine icidē p cerro bñ sanes gliare. Et cura eius est sic vixim⁹ excepto q magis plōgat. Et incisio scd ex ferro si tendit vīq ad pūniculū q cranē exteri regit. doloz fontē h ge ncrare: t ide febē pcare. Lomenū g in h casu corpus ciare cū stoma celsalce pzo oppositicoz i h casu spū dō flebotomare d opposito. Modem vl medici inuāt dicitis cū dā medicā. senis q siliā mozabat noie bēf fontages. qz videbat sibi siliā iclino i siliā supiori ad sferi: t i h casu stomabat medianā: vicoz q b⁹ vritas sibi sufficere videbat. Sed p meo mīme h asserbat. Imo inbebat abas optioez faareq p me⁹ fūoz regio nomābat. Et bec ē mea opinio t ea fūoz t fūoz t fūoz tē postū vīte meoz expētia qū dīe hōc cogico ēē veritatē. postea habeo lamā vl coū iunctū oleo rosato aromati gato t tepido: t desup pōt: t bec pūmābis donec aq⁹ loci remoueat. Et si doloz fontē extiterit t nō remouet cum boc adde p dīcto oleo medietatē ipsi⁹ de oleo ex vitellis onoz: cognoscēdo q vuln⁹ sili⁹ pūniculū nō ē pag timēdū: eo q ex radice t oza ipsi⁹ accidit bol acclina gramā t pi culoz: pp h sollicite itē dēdū ē ne aq⁹ pcreet. Et cū se cur fuerit ab aspare redi ad curā p dīctam. S; pp siccita tē pūniculū os vt decoctū cū aq⁹ cortice glādū iterioz vel cauda cgnat: cū eadē decoctōe fac aq⁹ mell cū q⁹ vūl nus abluere dbeoz pone sup vuln⁹ vngenti seu epū de palma: t h medicamē pūmare dbeoz donec cōglutinet. Et si vuln⁹ ex lapide fuerit cum fractura pūniculū coopi entis cranē cūta q tēdat vīq ad ipsū nō sit i cura additio nec diminitio nisi q tps magis plōgat. S; si vulnus fuerit ex ferro acuto cūta q icisio tāgat seu pfozet cranē abiq⁹ penetratiōe ipsius sufficit ad huc tibi cura p dīcta.

Et si icisio vīq ad pūndū penetraverit. sic oino idiget chirurgico t opat de man⁹. Et h pmo icipe os. pūniculū a cranē excoicare. faciedo pmo icisione i cranē: fm q do cet Bal i libe igenio sanitaris. S; in h tpe nō pōat q b⁹ facere sciat repūm. t spūz qui sciat hāc artē expūnt: t rōneq⁹ ipole ē tale op⁹ solū vbi exerceat. Et tibi dīco vt incinas boies pfectū i hac arteq⁹ sit ex illis q bñt icel-

lectu et consuetudine. et ex natura sua et ratione habilis sit huic arti. et expertus sit in ea tempore longo. quoniam non debet recipi aliquis ad hoc exercendum. nisi longo tempore fuerit discipulus cum magistro optimo profecto. et ipse per semetipsum longo tempore fuerit practicus. Et facta scissio et excoriatio crani remoueat os quod fractum esse reperit. Hoc scilicet excicare seu abstergere debes optime sanie reposita super paniculum cum coto. postea desuper pone cotum madefactum in oleo ro. tepido. et vulnus carnis omni die abluere debes cum aqua mellis quousque ab apate ipsius dubium remoueat. Et postea curabis vulnus quod est in carne cum emplastro anaculis quod latissime de palma super quod tibi videbitur. si fuerit delicatius et carne molle habuerit misce cum predicto emplastro aliquid olei rosa. et si non. solum predicto emplastro vti debes. Et si caro eius fuerit dura in vltimo tunc predicto emplastro addere debes aliquid quod fortiter deant sumere. sic est calcaturus. i. vitriolum. Et custos cure istius considerare debet disponere sibi et tempore et humore ipsius et eius naturam et rationem. **C** Si fractura fuerit ex ligno. vel lapide. res erit piculosa valde. eo quod si os fractum esse reperit indirecto rufionis ipse est qui in circuitu cõmisionis scissure minute et parue vel prope fiat. quod scissure prope caput subtilitate sensus sunt occulte. Et est quod paniculus sub craneo repletus. i. dura mater corruptione corporis et nocumetur beate fortitudinis. et percussio. Et ex illis quibus hoc accidit nocumetur paucis euadit et corruptione et perturbatione mentis et itellus non patiantur. cum tarditate et pigritia sensus et motus. et vixant nunquam a tali percussio liberantur. Et quod est in eis piculi et terrosus sic dicitur quod os te esse sollicitum in remouendo os fractum. et ipone do cotum madefactum in oleo ro. tepido. et in abluendo vulnus cum aqua mellis. et si facere debes quousque videbis quod de facere voluerit. quoniam hoc res isto tempore grauis existit. quod non vidimus nec audimus cyrologum aliquem in hoc non tempore quod sit profectus in hac arte. quod si aliquid esse profectus. memo ex fractura cranei solum moreret. Et sic ex gratia dei esse cognoscit illi cui profectus in tali necitate vel illi medicus aduenit ut ipsi liberet. sic ex snia dicitur esse de quibus alicui supuenerit impit et ide moriat. **C** Si cum fractura cranei dura mater aliqua recepit lesionem. medicatos aliquos talibus ponere non itedo. cum moderni i leuiozibus insufficientes esse repiat. quod magis i grauioribus esse potest. Et si cum huiusmodi lesione habuerit. ipse est ipso liberari sicut a medicis esse potest.

C Tractatus tertius de egritudinibus capitis incipit. cõtinens capitula sex.

C Caplin. I. Quod est de dolore capitis ex frigiditate.

Hec quod accidit egritudo capiti ex frigiditate extrinseca supuenerit. et cura huiusmodi est vniuersale caput cum oleo de acanen et camomillio. quod cala existit. Et si frigus itellus fuerit. non nocebit predictis admiscere medietate poderis eorum ex oleo semis sinapis. et ex oleo seminis nigelle. et si oleum balsami haberemus. longe melius laudaretur oibus predictis.

C Caplin. II. Quod est de dolore capitis ex caliditate.

Huiusmodi dolor capitis ex caliditate fuerit. curatur cum oleo ro. in pureo infridato distillado ipsum ex alto cum vase huiusmodi canulam subtile. et si caliditas fortior predicta extiterit. et fuerit in estate. et etas fuerit iuuētutis misce predicto oleo succu lactucarum. et cucurbitarum. et cucumerum. et pone succu cucurbitae in hoc casu pro grossicie suae cito ad profundum capitis valeat penetrare. imo permanere faciat medicamentum in loco tadium. ut sua possit facere operatione. et ne cito conuertat in caliditate membri caliditatem faceret res subtilis pro caliditate forte capitis. Et si acetum huiusmodi medicamentum addideris. erit fortius in hoc. Et parare debes cibum sibi firmum sui additione. scilicet dādo ei lactucas elixas et cucurbitas et portulacas cum aceto paratas. et odorat nenufar recetes vel vio-

las vel cucurbitas recetes. Et caueat sibi ne maneat in loco ubi sit ignis vel fumus vel in aere calido donec liberetur.

C Caplin. III. Quod est de dolore capitis ex humiditate.

Abiditas humiditatis non facit dolorem itellus sed grauium et cum extensione laboriosa et gemitu issano. Et cura eius est paucitas cibi et potus. et in estate remoueat hic dolor. cum aspersione sandalorum cum aqua ro. super caput. et in hieme cum odorata faciendo fumum ligni aloes vel blacie bicarie vel galbani vel sandali. vel sandali de septa. Et odorare alkitra in B est optimū.

C Caplin. III. Quod est de dolore capitis ex siccitate.

Sed si siccitas cum frigate abudauerit. non habet dolorem capitis. procreare. sed vigilias cum perturbatione sensus. si siccitas exuberauerit. Et cura eius est introitus balnei aquae dulcis in camera mediana. Et est balneatio est stupida. fert. et trinuatio etiam aspersionis aquae calae super caput huiusmodi egritudine remouere. Et comedere amigdalas dulces cum pane et sine pane hoc idem facere potest deo dante.

C Caplin. V. Quod est de apatibus paniculorum capitis.

Hec duo egritudines sunt quae sunt absque causa extrinseca. scilicet apata quae sunt in paniculis. sed apata quod sit in paniculo quod exterius craneum regit leuius ceteris esse indicamus. Et cura ipsius est flomina cephalice. abstinendo cum omni sollicitudine ab appositione super illi loco ne faciat redire mater et lesione nobiliori membro. i. cerebro. Et accidere est potest paniculo duro extrinseco sub craneo quod dura mater apata. et hoc accidit ex vniuersis moribus acutis. et pro hoc patiuntur fortissimos dolores cum rubedine oculorum. vigilias. et perturbatione sensus et itellus. Istis quod exherere debes de sanguine sed quod ibi videbitur expedire. et si fuerit mediocriter etatis et tempus fuerit tendens ad caliditatem. ciba eos solus prisana ordeacea rationabiliter scilicet cum modica quantitate melle panis frumenti. et medulle scis cucumeris saraceni. vel cum lactucis elixis vel citrillis sicut elixis cum modico aceto. Et purgabis ipsos cum mirabolanis citrinis. et meridis. et scamonea sed quod tibi videbitur iuenire. **C** Si fuerit iuuenis et magni corporis et vena ipsius fuerit large. et tempus estatis vel veris floma cum de vena cordis dextri brachii. Et si cibabis eum usque ad vii. dies nisi solum prisana ordeae rationabiliter scilicet. vel lactucis elixis vel portulacis quae ceteris laudabiliores existit. et hec omnia aceto parantur. Et medulle est seminum citroloz et cucumerum saracenoz. eis vires valde existit. Et isto regime vti debes donec apata et eorum accidentia remoueat. Et est postquam cessauerit apata cum oibus suis accitibus. non cibabis eum carnibus nec aliquo alio cibo multum nutriti. sed prope ei subtilia gradatim ascendendo ad grossiora. donec ipsos esse cognouerit in suo esse naturali. Et post cibum ei dabis spem aliquam stiptica tempore. sic medulle albae scilicet. et vne quae incipiunt esse varie. et silia. quae ista huiusmodi confortare. et nocumetur predictorum ciborum remouere. Et laudat etiam istis sugere succu citoniorum. et piroz masticando sicut post cibum. et si tempus non fuerit magni estus cucurbitae rosatum in hoc casu iuuenis esse debet. **C** Si scire debes quod si virtus debilis extiterit. vel fuerit etatis ultra annos quadraginta. paucissimis talibus tale apata ex pura colera et naturali esse reperit. et si acciderit. eius cura ipse esse dicimur. Et scire debes quod omnia apata quae sunt in cerebro pro maiori parte sunt aut ex colera mixta flatu. aut e conuerso. talibus aut precipue omni flomia facere. sed in modica quantitate. Et post sunt purgandi cum agarico et aloce et violae et syrupo violaceo et squabin. **C** Si apata fuerit in paniculo predicto. scilicet dura mater iterare debes minoribus spem si cognitum fuerit a medico ex pulsibus et alijs signis sanguine exuberare. Et si deflimum a meoza tione signorum sanguinis. nisi quod huiusmodi liber nimium plögare. Et si ea ponere. egrederemur a precepto domini regis. Et fac eum abstineret a cibo grosso et quantitate multa. et fac eum odorata rosas

Liber

et nemfar et silia p^o asplione ipon cu clibona dissoluta cu
 aq re: ciba cu mica panio bene firmetati elipata i aq cu
 mo: sica qntitate acci. vel cu aq ordei cu modico aceto. et
 sic age deec oia accidētia remonca. et post remotionē
 ipō: nō cibabis cu grossiorib^o subito s paulatine. Et si
 apa pdictū ex flegmate fuerit qnto hoc raro beat pūci
 re pp duriciē et firmitudine pdicti pāniculi ipediciē pene
 tranonē erit si fuerit ex flate subnli p maiori pre. Incipe
 ergo i cura illoz a flomia. eo q ex ipa coz iuuamē velo
 cior manifestat. et postea purgabis coz cu aq infusiois
 semis cartami. colognide. et scis yrvice. cui admisceb^o mo
 dici aq i q stererit mastix cādū decc colose mutauerit. et
 ex ignabi et syrupo ignati. qd tibi videbit^o puenire. Et ab
 finētia sic fiat fit in alijs latatitio tabillere coz facias
 a cibus grossis. Et sufficiat eis recipe aqā mellis subnle
 i vltima subtilitate. v^o syrupo ignabi factū ex melle pu
 ro. Et si vno eis panē ppolare. dabis micā panis opete ser
 metani oblitā cu aq calca. cui addes aliqd ex syrupo igna
 bili scō ex melle. et vltima qntitas panis sit. i. p. **¶** Et si
 ex melia acciderit. B ex subtili melia cē repit. qm grossa
 nimē pē tibi penetrare pp duriciē et grossiē pāniculi. qre
 etiā illos maniere pūm^o. Et purgabis coz cu epitimo et
 fenec. sed cleboz pūbent^o oio. et hinc medicē adde aliqd
 ex lacte pēnoz si habueris. et si nō syrupo coridē ponef
 deces. Et nō cibabis coz cibus grossis nec multē nutriti
 decc oia coz accitā remonca. quēadmodū supino dicit
 m^o. Et laudabiliorē cibū coz. cē dicim^o amigdalarū elay
 et si idico eis panē ppolare. dabis eis in modica qntitate.
 Et scias q si gnāf apa i b pāniculonec. laliq alio loco ex
 vno simplici bōice cui cē ali^o bōice si sit amigr^o. s. vnoia
 tio fit a maiori. s. gra. l. qm dicim^o qd ex colāsi intelligas
 qd sit ex pura colā si cu alijs bōicib^o mixta. s. ex colāsi no
 miam. qd alijs bōicib^o pualet i qntitate vltimē et nā. et scias
 qd signa apatis colerici b sūt. acuitas scōbis et ex fortitu
 do. et mltitudo sicut et pūrbatio scōbis. et qd i firm^o loq^o va
 na et loquata. et qd i seipo fatigat cu mltā igne et gir
 tiōe de latere i lat^o et aliq sedebit lecto et abūdnā vigi
 liaz hēbit cu mltō dolore capitis et rubedie albedis oculis
 rūt. et sine tūore. Et mltitudo sicut fuitioib^o vociferat et ex
 etamar abscq cā et pūllus et^o ē serus. Et signa epūberācie
 signis cognosce et pūeritōe albedis oculoz in rubore et
 palpebre et ipoz illō idē habere videt. et sicut. s. mltōz qd i
 colā et pūrbatio scōbis. et alitatio adest cōtra quēadmodū
 i colico. s. agitato d latere i lat^o et scilio et mor^o minor qd i
 pdictō recipi cē. Inqetudo qdē et vigilie cōles cē pūctur.
 Et accidētia flatio sūt deca. grando capitis qd dolozi nō
 simillat. sicut ipocypitibus. et mltitudo sicut cu mltō gēitū et
 grando i eode. sic ebuz accidere pūctur. et nō excitat a
 somno leniter. s. cu grando capitis. febr^o qdē ē geta et lē
 ta. et ei^o pūllus mollis sine duricie. Et iā dicit sibi qd iposibī
 le ē apa crebri ex bōice vno simplici fieri. s. ex duob^o v^o
 pūb^o mixta. qre accidētia apparebūt s. dūm pccatū bu
 mozi. et b scribet dūlicere et sigillatū s. qntitate vniūscuius
 qm rēndis cēt iposibile. s. modic^o i b pūrdē cē d3 et ista
 cognoscere a seipo s. sūt doctrinā et expictā. et faciat qd si
 bi videbit. et b ei sufficiēs iudicat. **¶** Et scias qd qd pāca
 mltā accidētia i firmo suspūnerit. qd apa erit i cura mife
 v^o i pāniculo ipūa nobilitatū. s. pā mife. Et dōes et cogno
 scere et pōdere si pāca accidētia a sūo veniūt. s. a humosita
 tib^o v^o vapoib^o resolutis ab aliq^o bōicib^o i sūo epūtib^o
 caput a scēdētib^o. qd si fuerit accitā appēbūt s. nāz et qū
 tantē illi bōice a qd fit resolutio. s. si accitā pāca et sūo
 fuerit. sicut qd receidit et veniūt s. a cōcū et dēscētib^o s. bōice.
¶ Et si ex apate pāniculoz crebri fuerit. pmanēt fur
 ma decc fuerit apa. Et iposibile ē ēv apa ipa mife gene
 ref. et ē pāniculoz subn^o circūdā coz^o crebri. Qd si sic

fuerit necesse ē medico vt sōmet i firmū d cefalica bxti
 beaby efbēdo de sigule i qntitate multa. et sic post erit
 qd eger liberef oino vel qd nā expellat materiā ad ignobi
 li^o mēbz i gradu. s. ad curā infern. et sic euenerit erit si
 gnū fortitudo vniū et liberatiōis i firmi. Et cōtrario cē
 dicim^o si bōice facitō apa a cura mife ad pā expellat. v^o b
 rinat. qd ē signū dūilitatū i firmi et moziis ipū. nisi de^o cū
 voluerit liberare. Et accidētia pūmētia ex apate pūe
 mīo sūt fortioza et velocioza et magis morte significatiua
 ex qūqz bōice fuerit illō apa oib^o alijs apatib^o euēcti
 bus i alijs pāniculoz crebri. et flomia oibus et cura gnālis
 cū abstīnētia ab oib^o cibus grossis et mlti nutriti tenen
 do cū i regimē subtili i vltima subtilitate et si tēp^o fuerit
 estiuū et i firmus iuuenis et robustus. sufficit ipū aqua ta
 marindorus per viam cibi et nutriti. donec cessent et
 quiescant fortia accidētia et alleuetur apostema.

Capitulum VI. Quod est de apostematibus cerebri.

In cerebri et accidere potest discursio seu
 paruo bōice vni^o seu pluriū i sūo amul
 rievū apa pccat i sūa ppia subtilitate. Et
 bñi apatis accidētia sūt fortioza et magis
 grauis et citi^o interfectiua. et cura bñi est flo
 mia et subtilis dieta. Et dūbito qd deficit pp pessimitate
 accidētia aliq^o pūllō ad curā puenire. Et bñi apatis accl
 dētia sūt defect^o mor^o volūtariū et amulio vniū p mai
 ri pre. et relaxatio totū cozpū. et moziū pp defectiōis lacer
 toz pectozis. Et vt breuiter dēca. postq^o firmatū est apa
 penit^o moziū. et pp hoc i cura ei^o si pūgo fimonē. Et acci
 dit sine accidere pē sūt apa i reti crebri. qd qdē recte i an
 teriori pte crebri vniū facit recipi cē. et a medicis dicit cē
 retio mirabil^o et noīaf cerebri mater. Et cognitio bñi^o apa
 tis ē difficil valde. cūi acclina ita sūt i scipabilia et certa
 sic vmbrositas et nebulositas exilit tpe pluuie. et sūt illa
 .rubedo albedis oculoz. grossioz palpebrarū ipoz. qd
 difficultate mor^o ipoz. et sōmido scōbis. qntio hinc aliqd
 flāio sit admixtū. **¶** Cura ei^o ē sōmare cefalica cū mltā
 cēctōe sūgnis. Et postmodū mibi videt qd rubedū fit ēt
 de vena pūllanti qd i manu cē repit i modica qntitate. s. i
 min^o vna. s. nec plus. s. vna et vniū. et rege cū leniter et
 subtiliter. Et sufficiat ei aq infusiois tamaridoz. ppinādo
 cū succelline vna vice p^o aliū. Et si cū b cozp^o mollificat.
 cura epūlit laudabil^o. Et fac cū odoraf mirrā et sandaloz
 et rosas et bolū armenū subtiliter dūsolūti in aqua. Et cū
 recesserit accidētia v^o mltū fuerit alleuiata. cibabis cū
 medullis citroz v^o cucumerū saracenoz. donec ab co
 cia accidētia pāca sūt ablata. Post dabis ei aquaz oz
 dici. Et postmodū illa remota dabis ordei ipū decoctū
 in eadē dūspōne que ordinat a medicis. Et cū fueris cer
 rificatus de ei^o liberatiōe. sibi ppopinabis panē lotū cūz
 aqua. vel panē i furno decoctū cū semib^o cucumerū sara
 cenoz. et cocitatoroz. vel cū pūris. Et cū fuerit optime li
 berans semp ppopinabis ei prima ante cibum.

Tractatus quartus de egritudinibus aurium capitulum quinquies.

Capitulum I. Quod est de apostematibus aurium.

Incipe curā eius a febreotemia cefalica
 qm ipa remouet ipum oino qd incipit
 cocuire. Et rege cūz subtili regimine. et
 in aurem distilla omni die ex oleo ro
 sato et aserino ana. et sic tepidū. et ciba cū
 cum aqua ordei. vel melica panis abluta
 cum medullis citroz. vel cucume
 rum saracenozum et agresta. vel cum aqua et syrupo quib^o
 sabon. donec acuitas egritudinis et accidētia remouer
 tur. sed si apa tolli nō remoueat. s. ad sanē dēinat^o cura
 ei^o rūt ē leuis. Et si dolor fortis efficiat. et timebis moites

firmi ex acuitate eius: aut supuenit ei tortura oris pp ni-
 mia siccitate eueniēte pp ei' abūdātiā vigiliāz: subueni
 ei cū imissioe i aure ex oleo d vitell ouoz: qm icōtinēti re-
 mouet dolorē. r pperat exitū saniet. Et iā recordor cū erā
 iuueis q misit p me hali fili' ioseph: q mibi fuerat r erat
 inimic' vt ad eū cordubā irē: cā vni' apat' qd ei i aure ac-
 ciderat: r i vespis cordubā pueni: r iueni eū cū dolore for-
 tissimo: r a tremore appetēte morte: vel q ab aliq' occide-
 ref pp dcm̄ dolorē. r herat qz ipz āpa erat i radice nerui
 veniet' a cerebro ad sensū audit'. r iā spasmani icipiebat:
 r tūc ei i pleui statz aurē ex oleo vitelloz ouoz tepido. r
 cū pma' fisset sic p magnā horā icēpit dolor mitigari. r cū
 ptra'sissent tres hore tota sanies ide emanauit. Et postea
 icēpi abluere aurē cū aq' mellis facta cū decoctioe corti-
 cū subtiliū glādiū r caude egne. Et postea pcepti ablutio-
 nē fieri cū aq' decoctionis limature ferri col' re. r syrupo
 sgnābin sil: r ipaz ablutioe faciebā cū pēna caude galli
 ne voluēdo eā circū vice vna post aliā dōec torū eū abaf
 r optime mūdificabaf: r sic mūpta sanie fuit curat' pfcē.
 Et scire dōes q āpa aur' p maiori pte nō gñaf nisi ex hūo-
 rib' calis r subtilib' pp siccitate p'lonis aur'. r pp elōga-
 tōez ip' a receptioe grossaz rep' nār. r pōt ēt aliqū reci-
 pere hūore flaticū aqūz r subtilē. Et dñā q ē iter h' āpa r
 illd qd creat ex hūore colico subtili ē: q si fit ex cola ē cū
 dolor acutissimo r fortissimo tinitū: qd si accidit qñ fit ex
 subtili flate r aq' fo: s ē cū grauedie r pōderositate maio-
 ri: s'z difficulter audire est accis cōmune in ambobus.

Ca. II. Quod est de dolore auris.

Dolor absq' humore ē accidit auri ex vapore
 aliq' itercluso: qre si i aure ist' posuer' de pi-
 guedie gruis vl anseris vl sturnelli. r d' car-
 cur aut oleū camomillinū vl anetiniū qd cū-
 qz eoz volueris vl habuer'. credo q' libera-
 bit' deo dāte. Et cū hoc rege eū subtili diēta abstinento a
 carib'. Et cura ppria illi' qui pan' tinitū aurū: est re-
 mouere eū ab omni cibo multū nutritiēti r supflue hūi-
 ditatis. Et ciba eū cibis subtilib' r desiccantiis.

Ca. III. Quod est de grauedine auris.

Ec egritudo accidit auri ex humore grosso r
 viscoso ibi exuberāte. Et cura ei' est purgare
 eoz' multoties cū perapigra. r ponere in au-
 re oleū de lilio mixtū cū oleo de scauniz. i. de
 nigella modice quantitate. r liberabis oino. r pōt in hoc
 egritudo accidere ex mtra qritate supfluitat' auris q' ibi
 gregat' r glutinat' ex negligētia patiēti i extrahēdo r mū-
 dificādo eā a loco. qre hāc egritudinē curare dōes mūdi-
 ficādo aurē a dca supfluitate. ponēdo ibi oleū amgdala-
 rū amaraz: qñ purgat r abstergit optie dictā supfluitatē
 extrahēdo ipaz. r ē tutū r remotū ab oi piclo r nocu'nto.

Ca. IIII. Quod est de pēssioe auris.

Difficiltas auditus aurib' ēt accidit ex pēssioe
 lapidis vl siluz. Et cura b' ē flomare ce-
 falicā icōtinēti. r distillare itus i aure ex oleo
 rosacco tepido. Et si dca difficltas audit' fue-
 rit ex antiq' pēssioe tūc in eā distillabis oleū liliacū vel
 anetinum vel de acauē vel de iascimino vel de medullis
 ossiū pscioz: ex q'ciq' qdēciq' hoz iuener'. r inde curabif
 cū adiutorio dei. S'z si ex pēssioe sca int' i aurē sanguis
 emanauerit ipse ec dico difficltatē audit' rēouere ēt si
 .S. curare eam deberet.

Capitulum V. Quod est de grossitudine auris.

Pose ē q' auris egredif a nāli dispōne in
 qritate magnitudinis ex supabūdātiā cibi r
 pot'. Et cura hui' egritudinis ē subtiliare re-
 gimē. r yngere locū cum oleo rosato.

Tract' qnt' de egritudine nasi p'ntēs capla qtuoz.

Hca. p'mū. Quod est de puatōe odoratus.
 Ec egritudo i naso accidit ex opilatione
 scā i forame ossis: qd a medicis d' colā-
 toriū r illud forame ē tortuosus r subtile
 i vltimo. ita q' oculis p'cipi nō pōt. Et au-
 ra hui' ē odorare nigellā vl acetū. r h' s'z
 q' cognoueris cōuenire ab etate p'plone
 r tpe. Et pōt ēt accidere ab āpate scō i paniculo ibi exite
 r i illo ēt pāniculo ē forame subtilissimū qd sēsui visus pe-
 nit' occultat': s'z ab intellectu testificat' q' ibi oino eē d'z. r
 gñaf i h' paniculo āpa sic in alyz paniculis. r efficit h' āpa
 ex supfluitate flatica descēdente a catarro q' ibi retinet' r
 cōgregat': r ide dcm̄ āpa pcreaf: quare scire debes q' qñ
 puatio odorat' ab āpate efficit nihil oino de sensu odora-
 tus remanere repif. vñ tales egēt regimie lōgo subtiliā-
 do eoz' diēta. r vtiēdo medicinis q' hñt subtiliare r icide-
 re dcm̄ hūore. sic ē oximel' ppositū factū cū passulis. vl cū
 yreos. r nō odorēt oino odores acutos: sic scauniz q' nigel-
 la d' s'z odorare debēt flozes de iasemī: vl de narcisico. eo
 qz he conueniētiōez eē dñi i hac egritudine. r sūt de basi-
 lica flōmādi. r nō remouet h' egritudo seu opilatio p ma-
 iori pte nisi ex narib' exierit sanies cū sanguie mixta: qñ
 nā isti' mēbrū est nō posse terminare sanie ad albedinem
 pfectā. Et sic cōtinuādo oia que dixim' liberabit' deo dā-
 te. Et hoc ēt nocuētis accidere pōt ex flegmate qd assi-
 milat' flegmati aquoso qd distillat ex naribus. Et est sine
 āpate r opilatioe foraminis p'dicti ossis: s'z regif foramen
 p'dictū a p'dicto humore: qre dicta pcreaf egritudo. Et
 cura huius leuis existit: quoniā fit solum distillādo in na-
 ribus oleum dulcium amigdalorum.

Capitulum II. Quod est de fetore narium.

Ec egritudo narib' pcreaf ex hūore putrido
 gregato r retēto ibidē. qre ipole ē fetore re-
 moueri. dōec hūoz p'dict' totalr expellat'. Et
 si accidit hec egritudo p maiori pte nisi hñt
 bus nasū simū. qñ nares sup' arce existūt:
 s'z alibi hec lati' declarabo. Cura qdē hui' ē distillare i na-
 res aquā istius cētauree assidue r curabif ide nutu dei

Ca. III. Quod est de excoiatione r scabie q' fit i narib'.

Rationabilr hec egritudo narib' h'z supueni-
 re: eo q' sunt trāsitus r uia supfluitatū. S'z in
 hoc loco curā ei' ponere nō itendo: itendens
 eam reseruare donec tractabo de cura exco-
 riationis in yniuersali r scabiei.

Capitulum IIII. Quod est de polipo qd multotiens vel qui multiplex nominatur.

Vltoties hec egritudo narib' accidit ex hūo-
 re melācolico q' p'fūdāf itus in carne nasi r
 ibidē iniscat'. Et curaf hec egritudo bibēdo
 assidue sgnābin de melle plib' dieb'. Et ena-
 cua cōp' seu purga eū isto medicamie qd tibi

dico. qd R. aloes succutini agarici: turbit: sal r allei. an.
 aur. i. collogntide. r nigelle recēti. epibimi cōfecti cū spē-
 bus r violaz. an. qrtā pte aurei vni'. amigdalaz puluis
 excorticatarū ad pōd' oinz cū qrtā pte ipoz: ex gūma ara-
 bica r pistenē oia pfecte: r misceāf cū syrupo sgnābin. r
 dosis hui' ē pōdus. v. aureoz cū ciato vno aq' decoctiois
 medici balasce cū octaua pte aurei vni' ex diagridio. r tā-
 tūde mastice. Et si nō fuerit ueniēter purgat' ex dca do-
 si. ppinabis ei aurē vñ de codē seruādo optime absti-
 nentiā: sicut cōuenit in laxatiis. Et ciba eū pane optime
 fermētato: r turturib' r auib' paruis cōditis cū aqua r sa-
 le r modico olei r aceti r coriandri. Et propinabis etiam
 ei acetosa: r blete similiter decocte cū carne castratina. r
 sine carne r modico olei r aceti sunt ei ueniētia. Et na-
 ribus ipones liciniū infusū in melle r aceto simul: r scā

Liber

purgatioe fclita e pofitione fcliti lincij diffillabio in nares fuccu de feabaich anabamam: e crofa q i frumero nacti in capite: vel fuccu biete e vraf bta donec liberet.

Cap. II. Quod est de pfozatione dentium.

Entib' et enit pfozatio. e ia dicitur id qd h' b' nocumetu' rconere: e e alacbic. i. comolaz qm' fi fco pulvere fcliti ex ipa e fricatioe de' tuu' ex cade in po' gnatiois foramis exercea tur. poterit dicitu' nocumetu' remouere. S' si pfozatio e cozofio firmata fuerit: e de fuba dcl' dep' dita fuerit. nihil in remouedo egritudine' pferre videbit' s' folu' cofcrabit ne vleri' pfozatio e cozofio fiat.

Cap. III. Quod est de apemate seu inflatione lingue.

Acidit et in lingua apa abf'q' dolo: e qd' fi vis apa ipfus poteo nolare. e fi no: nolabis inflati- one' egrediete a na. e pp' hoc retinet' lingua e ipedit' in t'fi q' minime loqui pot' puenieter abf'q' difficultate. e cu' hoc no' mutat' seu alte- rat' color ipfius lingue aliaq' mo'. Et hoc fuit egritudine' que lingue maxime appropant'. Et cura hui' e tenere in ore e p' ducendo p' ipfus res que lingua pura nolat: e in ara- bico of' banalnat baga: d' fclit' epera cu' oleo rofateo eibus eius fubtilio fit e leniet' no' pigrefcat olmo in cura fua.

Cap. III. Quod est de curacie e difficultate motus lingue.

Ingue et accidit diminutio e difficultas mo- tus e fenfus p'pter nocumetu' puenitio in ra- dice fenfui ipf'. aur p'pter nocumetu' uel egritudine' exiftetes in medio in quo fenfus e mot' ipf' lingue h' euenire. Et cura hui' e cura qua dicitur sum' in curatioe vli de diminutioe fen- fus totius cozofio: e relaxatioe ipfius: e medicame' pp' um' e p'cipule ipf' lingue e masticare p'p'etru' e f'p' d' ita gra' ante cibis: e tuncat' p' oleu' ex cozofio citris totius b' deolarabo in f'io loco deo' p'cedete. Et hoc egritudo. e dif- ficulitate: e diminutio no' accidit lingue p' maiori parte in f'ie toto p'f. Et hoc accidit p'pter in fufione' humidita- tum videntiu' a cerebro in nervis ipfius.

Cap. IIII. Quod est de apertibus amigdalaru' gule.

Enterant aut' b' apata in amigdalis gule epi- stentibus p'pe epiglottis. Quare fi fufpenderi- afas fentid' collis illoz remouebit' eoz: egrit- tido nam' dei flomado coo' t'ri p'os ex cepha- lica e fubtiliatio taliter eoz: regimen: ficut tibi videbit' puenire. Agedo fite circa humore' effufus in loco f'z n' m' ipf' humore: pot' tibi mel' videbit' ex'ge'.

Cap. V. Quod est de boetia.

Orhos et accidit in ore: e f'unt p'fufule p'ue e rubee cu' excozofioe ficut e in alia' meduis euenire p'ueniunt. Et cura hui' e v' accipi- as ex nucib' recetib': e teneris cu' corticib' f'nia. e p'fitem' optime: e bulliant in aq' e col- lina' coo' multoties cu' cade: e moza e vniu' eoz p' decoctum f'it f'it medicina appropiata in hoc calu.

Cap. VI. Quod est de coquafatione dentium.

Quiflant dentes e pfozant' e venigant'. Et hoc eis accidit p' maiori p' ab h'ioze flati- co. Et cura hui' e p' flomare bafilica. e hoc e cura p'ncipalis i hoc calu. e p'flomodu' floma- re venas q' f'it fub lingua. Et collina' coo' cu' de coctioe radicio' bele: e radid' f'p'ag' q'us p'os f'it e q'lea. e fi t'po fuerit biemale: e eger fenex extiterit: abluatur oo' e gargarituu' faciat cu' alkura' fubtiliter fricare facias den- tes illoz cu' iffo pulvere q' h' de'os pfozare e abf'ergere e d'cal' af. cur' hoc e receptio. B' ex b'uiditate feu guma: q' ex'it ex medulla feu coode arboris dactyloz fcl' fclifura feu icitioe i f'io cozofio: e curat': e ex ifta p'ubula. B. 3. p. yr. coo' et q' r' d' 3. vni'. q'uc' curi ad pedus o'uz: e fiat polino- teredo q' d' l' b' p' fe: e r'ibellado' fubtiliffime. e fricent' de

reo cu' iffo ante cibis: e abluat' oo' cu' aq' tepida: e abf'ineat oio a cozofioe e potu' eoz q' f'it cala acta fupflue v' f'rida.

Cap. VII. Quod est de pfozatione dentium.

Entib' et enit pfozatio. e ia dicitur id qd h' b' b' nocumetu' rconere: e e alacbic. i. comolaz qm' fi fco pulvere fcliti ex ipa e fricatioe de' tuu' ex cade in po' gnatiois foramis exercea tur. poterit dicitu' nocumetu' remouere. S' si pfozatio e cozofio firmata fuerit: e de fuba dcl' dep' dita fuerit. nihil in remouedo egritudine' pferre videbit' s' folu' cofcrabit ne vleri' pfozatio e cozofio fiat.

Cap. VIII. Quod est de fupof' v' alligatioe v' p'gelatioe dentiu'.

Entib' accidit hoc nocumetu' ex comelione acruminu'. Et p'batu' e exp'ctio q' comedere fruce' habetes f'p'icinate' vel vinctiofitate' vel viciofitate' pferit in hoc calu. e hoc allig- atioe dentiu' p'pe accidere repit'. Fenfus illi- tus obligatio f'upof' v' p'gelatioe q' nulli aliq' mebro ee' repit' tur. Et firmamentu' e q' comedere p'ofalaca f'it h' b' no- cumetu' remouere: e a me mag' p'cedere' B' remouere fi fieri pot' cu' aliq' alia re no' habete acetofitate: q' cu' p'oz- tilaca vel ei f'ubtil' p'pter f'io acetofitate. Et fi v'no fuerit aliq'is fricatioe dentiu' multoties cu' d'cal' no' p'gelabu' tur dentes de leui ab oibus acetofis.

Cap. IX. Quod est de fclifario labioz.

Accidit labioz hoc nocumetu' p'ntiq' oib' alijs mebro: e hoc pp' h'ioze mala exiftete i f'io e g'ntu' a cozofioe cepari. Et h' h'ioze ex f'ua na calidus g'ofius e p'z- tridus exiftit. q're ex co' acedunt: vapo- res e f'iofufates ad f'upioza. v' d'ete f'cl' fure p'ccant'. Co'ofiu' g' talib' f'yrup' f'p'gabi de melle d'at: e labere et ip'us dieb' m'it'. e de' de eos purgari cu' p'rapigra m'it' v'icib': e f'ic f'cl' b'it' n'v- tu' dei. Et f'it p'ced' de purgatioe fcl' ex p'rapigra q' ola laxatia q' b'it violiter e ip'eno'e latere t'ra h'it b'iozes a toto coipe ad f'cl' b'it: e purgat' totu' coip' f'io' repleto ma- nete. Et cu' b' e' naf' medicina h'z totu' coip' defecare. q're b'ioz malus i f'uba fcl' b'it' h'z remanere: e pp' b' ab an- tigo electa e p'rapigra i purgatioe fcl' p' oib' laxatio' fer- uido abf'ineat: f'ic f'it m'itoties i alioz laxatioe. Et v'ne la- bia m'itoties cu' oleo amigdalaz d'cl'ia. e b'it' b'it' do d'ate.

Cap. X. Quod est de alcoia.

Alcoia at' f'it p'fufule p'ue pigurie q' i' f'ore o'ei un' cura hui' e tenet' i ore oleu' p'caz. reced- unt: e tenet' et hoc egritudo cu' oi medicina f'p'itica abf'q' modif'icatione.

Cap. III. Quod est de nigredie lingue.

Enigra' ligna e fcl'id' in febus acutis pp' acutate' p'p'io cepat'. Et cura h' e curatio fe- bus m'adef'iciedo ligna m'itoties cu' aq' rofa- tui q' ifufa f'it fcl'ia citoioz d'ia. e f'ic curat'.

Cap. IIII. Quod est de fetore oris.

Et qd' egritudo g'ia' ex b'ioze cozup'ro exi- ftere i f'io v' circa dentes. Et cura h' e m'udifi- care h'os cu' p'rapigra: e fricare dentes cu' coe- tice arbor' m'it': e abluere oo' cu' fecocido' co- r'adri.

Cap. V. Quod est de tormura oris.

Orta egritudo in arabico of' lachoo: e e relax- atio fcl' in vna p'ru' faciat' q' p' relaxata fu- na v'it' e' v' cu' no' f'it: relaxat' p' f'irma: e fac' fana' totu' apparere. Cur' cur' memo- raboz cu' tractabo de curio relaxatioe m'edooz. Dic' au- tem f'cedo ponere cur' p'p'oi' illius. Et e' cauare: feu m'udificare oo' e m'broa ei adiacenta m'algido grana de ram'. e p'of' abluet' oo' cu' oleo cozofio' citri. S' remouet'

causas et radice egritudinis est res vniuersalis toti corpore. Et hoc ostensus sum cum tractabo de purgatione toti corporis in capitulo de diminutione sensus et relaxatione vli omniū membrorum. si deo voluerit. et nobis ad illud accesserit deuenire.

Cap. VI. Quod est de corrosione labiorum. Quod dicitur et labia sic alia membra aliqui corporis diuenerunt. que ipsi curam postpono donec tractabo de cura vli omniū corrosionum toti corporis et omniū carni eorum. Ducusque igitur breuiter et sufficenter pertransiui de egritudinibus et eorum curis omniū membrorum capitis: remanet nobis solum de passioibus oculorum determinare quibus completis plebibus finio omniū capitulorum passionum.

Cap. VII. Tractatus octauus de egritudinibus oculorum que sunt multe. et est continens capitula trigintaria.

Cap. I. Quod est de halabolo et est res vna videtur due.

Scias quod oculis accitit multa seu egritudines multae euenire possunt: ex quibus vna est halabolo. cuius due sunt species. vna est in nervo carnoso oculo quae grauius per grossas propter nem patitur. et potest accidere propter grossas mās ibi fixas et congregatas. Cura huius est post purgationem si passio non fuerit

inmeterata inungere in oculum ex oleo rosato. Aut partes duas recipias de eodem. scilicet oleo rosato. et tertia de anetino. et misce simul. et distilla in oculum vice post vice donec liberetur.

Cap. II. Quod est de iucrisatione palpebrarum.

Accidit et oculis ut palpebrae inferiores inueniuntur in tunc ut rubedo in loco illo non modicam deest. Et huius egritudo grauius ex grossitudine materiei si quae in palpebris oritur. Et potest et ex sic citate exuberante in loco euenire: sed huius raro accidere possit. Et cura illius quae ex grossitudine materiei grauius est cura quam prescripsi de halabolo. distillatio in oculum olei rosati. vli rosacei et anetini similiter: quae admodum diximus. Sed que ex siccitate oritur: vix aut nunquam curari potest.

Cap. III. Quod est de pustulis et exitibus oculorum.

Palpebris et accidit oculorum pustule aliqui et sunt ex humore pessimo. Quas species sunt quatuor. vna est ex humore qui mellis assimilatur. Alia ex humore est qui lactis similis existit. Tertia ex humore qui pulvis farie similis esse videtur. Et quarta ex humore qui lacti coagulato assimilatur. Et grossas et palpebrae superiores propter nasum. et huius accidit ex humore viscoso coagulato sicut lacti coagulato. Et oritur et aliqui in palpebris egritudo quae halabolo in arabico nominatur et sunt grana quae gradini assimilantur. Et potest sicut eis scabies superuenire. et glutinatio et palpebrarum adiuicere. et durities lapidosa. et cura pustularum est ut cibum patiens subtrahat. et purget multoties cum yerapigra. et pone super pustulam peciam vnam charobaz receptiuam mutando eam omni die semel: et sic liberabit deo dante. et huius cura venientior est vli quae illa quae fit cum incisione ex ferro vli seta seu aliquo pilo. Sed euenire hanc pustulam cum pena alicuius oculi sic alie pustule euenire diuenerunt a me indicat inconveniens. et huius pustule in oculis grauius fit et in alijs membris oriri diuenerunt. Sed quae accidit oculis: graues et piculosas valde eas esse indicamur: cum sit membrum subtile et delicatum pro ceteris membris. Et cura huius est purgare assidue corpus cum laxatiuis venientibus vnicuique specie. et vngere locum cum oleo rosa. facto cum oleo amygdalarum dulcium. Et si sic non liberatur curia indiget. que si peritus erit cyrologus optime eas poterit remouere. et cura ingrossationis palpebrarum propter nam est epithimare ipsas cum rebus stipticis subtilibus fortatibus. sicut sunt rose recentes propter nobilitatem oculi. Et etiam vngere ipsas cum oleo rosato: quod semel fit cum oleo amygdalarum dulcium. Sed si ingrossatio predicta fuerit ex humore colerico acuto: nullo modo tunc eas vngere debes oleo aliquo. prohibitu. est in omni membro vbi colera distat. Sed epithimare eas cum folijs rosarum re-

centibus coquassatis. et si non posses huius de receptibus fac cum rosas siccas mixtas cum aqua rosa. Et istatio superiorum palpebrarum a medicis scarnabe nominari consuevit. et cura eius vli est purgare corpus cum yerapigra et cologintida donec alleuatur egritudo. et regere cum regimine subtili et desiccatiuo. sed in remotio eius cum ferro multo valde timorosus existit.

Cap. III. Quod est de scabie oculorum.

Alpebris est in intrinsicis oculorum accidit granula et scabies. Quae granula dura sunt ut lapides. et etiam scabies aliqui valde dura esse possunt. et quaedam aliqui minus dura. et deteriores omnibus est illa quae corticibus ficuum similitur. et est inuisitata et glutinata in palpebris. et granulosa quae grauius est ex humore grosso duro compacto et in palpebris inuisitata. Cuius cura est subtiliare regimine ipsi. et ex cibis magis laudatis in hoc casu sunt aues proparate cum almuri. et aceto. et decoctio eius aqua oleo et sale. et turtures et vitiles existit: ex oleo bleto comedant. et vngat locum assidue cum oleo rosato facto cum oleo amygdalarum. Et si egritudo grauis facta extiterit propter insensibilitatem eius a principio: aut ex negligentia curationis eiusdem. tunc chirurgicus incidendo vel apicando cutis extirpando ipsa granula vel scabie exterius curare debet. Et necarium est omnino ut chirurgi pitissimi atque docti pro ceteris existant in anothomia membrorum. et cognoscendo utilitatem seu inuam mentum cuiusque corporis. et numerorum corporis. et suam positionem et situm. ad hoc ut in errore minime cadere possint. Cura quae scabiei est primo corpus purgare totum post digestionem humoris factam cum digestiuis et incisuius. et quod magis a nobis comendatur est syrupus squinzabi factus cum passulis enucleatis et semibus vtrerice. et cibus cum pullis. Et si idigueris frica scabie cum succaro duro valde. et scia fricatione et abrasione. pone desuper aquam rosatam in qua steterint semina citrionum. quousque ab inuisitata fuerit inspissata. postquam fuerit collata. Et sic agere debes plus et minus secundum fortitudinem et debilitatem scabiei. Sed si lapidea fuerit. hoc est granulosa ad modum grandinis. cum difficultate dissoluitur. Et in hac intendere debes ipsum regere cum regimine subtiliatiuo et desiccatiuo. et purgatione corporis cum eo quod uenit. et si non sufficit cura ista. ad curiam redi: ut scilicet cum ferro extrahatur.

Cap. V. Quod est de iunctioe seu sigillatione palpebrarum.

Uad hoc sigillat palpebrae et iungunt adiuicere. Cura huius est leuis. et fit separando palpebras seu diuidendo vnam ab alia manu: vel incidendo iter ipsas cum virga aurea facta ad modum cullitelli. et facta incisione pone super ipsas vel intus alburne omni coquassata cum oleo rosa. facto cum oleo amygdalarum. Et nullus medicorum propter halabolo de hoc oleo rosa. facto cum oleo amygdalarum mentionem aliquam facit: sed cum sim expertus ipsum cognosco: et suam utilitatem pluries iam probaui. Sed quoniam palpebra in angulo lachrymali albugini oculi iungitur: tunc cura difficilis valde existit. Et hoc accidit pro maiori parte post incisionem vngule. Et cura huius est ingentiose palpebram anguli lachrymalis ab albugine eleuare vli separare. et hoc fieri debet paulatim suauiter et plane ponendo spatium inter vnam eleuationem et aliam. et hec eleuatio fieri debet cum spatula auri hoc est cum instrumeto auri huius latitudinem et planicie in sui extremitate valde positam: sed huius minime facere debes: nisi corpus optime mundificatum atque euacuatum extiterit. ita ut omnem certitudinem inde habere possis ne aqua vli aliquid collectio in loco fieri possit. Et huius factio desuper ponere debes oleum rosarum factum cum oleo amygdalarum continuando donec fuerit liberatus.

Cap. VI. Quod est de pilis palpebrarum inersis. Inersant quibus pilis palpebris: ita ut videant reuerti ad suam radicem: et intrant in oculis. vli sequi magnam nocumtum. Cura huius est corpus multoties cum yerapigra mundificare. Et si infirmum fuerit robustum et fortis misce cum yerapigra aliqd de cologintida. et

neruos venientes a cerebro: et inde oriuntur et sunt ambo obviates se in via. et postea diuiduntur abinuicem. Et cutilibus oculo prehendit nervus qui tele retine iungit. quod est circundans vitreum. Et iste nervus postmodum diuiditur et spargitur et extenditur et subtiliatur et iungitur cum venis pulsantibus et non pulsantibus ex quibus est retina et extra precepto diuine prouidentie. Et glabris nervi ex istis nervis qui sparguntur et extenduntur opimetur descendens ipsi a nocumetis: sicut tunica vasis apponuntur. et sunt et sustentacula sustinentia ipsos: sicut fibule ponuntur in manibus cultello. Et tunica quidem vitrea vitre assimilatur: hinc foramen vitreum a quo lux extra emanat. Et sub ista est humor albugineus simul cum spiritu qui spiritus tendit ab humore gradinoso ad tunicam corneam. Et dicte tunice et humoris oculus sunt descendentes gradineum a nocumetis. Et cum dico spiritus: intendo spiritum visibilem: quibus quilibet aer valde subtiliatur spiritus possit visari in sinuam medicorum: et non loquor de spiritu sine sinuam dialecticorum. et ista dixi de spiritu ut ex equiuocis minime possit errari. Nunc sequitur tractare de propter egritudinibus oculorum.

Cap. XV. Quod est de pustulis et prunis apertis oculorum.

Pustule et pruna aperta que oculis accidunt per maiori parte rubea existunt. Sed pustule que in alchornea pereant ad albedinem tendunt. et gnatur ibi. sicut in alchornea sanies sicut fit in alijs membris cum alicuius pustule. Et potest etiam euenire ex corrosione. Et fit diuersificatio in pustulis prunis: scilicet diuersitate suarum specierum. hoc est in duricie et mollicie: quoniam duricies seu dura pustula est: quoniam preceat sub paniculo tertio. et mollis quoniam sub primo oritur. Sed pustula que sub cornea oritur. si non est in directo pupillam: non habet visum remouere. Sed si in directo fuerit visus remouet: atque prout omnino: et laniatur cornea atque oculus exterius eminet.

Cap. XVI. Quod est de variolis oculorum.

Variolae quedam sunt pruna que cura earum leuis existit. Et quedam magne: quarum cura difficilis existit. Quaedam medie existunt. et fortior ex speciebus istarum est illa que eminet in trunco que tangit palpebras et capiti clauuli similes. Isti cura impolis existit. Si si pruna fuerit erit polio huiusmodi. Et si scias quod ista est iter variola et pustula: quoniam variola albedini pertinere videtur: si pustula in sui radice nullam albedinem videtur habere. Et iter ex variola potest esse ut pupilla torqueat. et a sua exeat rotunditate. Quare si pruna fuerit totum: sufficit tibi in cura collisium rosarum: siue rosarum fricatur subtilissime cum albugine oui. et ponatur in oculo gutta post guttam. Et subtilia regimine. et purga corpus cum eo quod conuenit. Et quod magis laudatur in purganda capite et yerapigra sola si corpus fuerit debile et tempore obuiauerit: siue non fuerit aptum purgandi. et yerapigra cum colognita et medulla amigdalarum si corpus fuerit forte et tempore temperatum magis ceteris collaudatur: sed attende quod ante purgationem incipere debes a stomia basilice si corpus robustum fuerit extrahendo de sanguine in quantitate magna. et si debile fuerit: et tempore non fuerit temperatum. minue ex cephalica trahendo in modica quantitate. Et uenit in hoc casu istud sicut. quod rosarum seminis rosarum et corticis subtilis granorum pini et caude equine. anisum. v. licium. croci. anisum. i. sarcocolla. s. seminis citoniorum. quarta parte. ponderis totum predictae receptio. pistentur optime et cribellentur subtilissime in aqua que res sigillatim per se. demum plures res reducuntur et sub aqua rosata cooperiantur et permancant in ea sic. iij. horis. et malaxa optime: et deinde permittit se quiete et aqua rosata clara que supernatant remoueat. et quod spissum est et turbidum in vase vitreo recondatur et permancat sic donec induretur. et tunc in formam grana ad modum seminis coriandri: et cum necesse fuerit dissoluantur cum albugine oui et in oculo distillentur. et restreitas vero et grossicies illa

que remansit a turbido et spisso predicto in fundo vasis iteque pistetur. et cum aqua rosata misceatur. et super folia vitis extendatur et clauso oculo desuper emplastratur. Et in summa dico quod cura ista est subtiliare regimine continuando donec fuerit liberatus. Et scias quod quilibet variola que in vitrea oritur curabilis existit. preter illam que capiti clauuli similes.

Cap. XVII. Quod est de dilatatione pupille et eius strictione.

Ecquid est egritudo. scilicet dilatatio pupille. et eius strictio maxime pueris habet euenire propter fluxum corporum: sed potest esse quod strictio ipsius sit naturalis. et illud tunc est valde bonum: eo quod spiritus visibilibus coadunatur et sit stringitur et non exitu disgregatur: sed cum sit multum inde cum fortitudine exit. Et dilatatio quidem iteque accidit vel accidere potest ex concussionione. seu percussione aut ex multa retentione ambelitus sicut accidit mulieribus in partu. Sed quoniam dilatatio est innaturalis: curatio indiget. et hoc cum sit sibi uenientibus et curis alcohol. Et attende quod diuersificatur cura ratione etatis et sexus: quoniam cura infantium et mulierum est cum sciebat. et senibus. et his qui sunt in ultima iuuetute cura fit cum alcohol desiccatio. Et scies. infantium et mulierum est huiusmodi. succi corticis granatorum. s. i. fecdenegi indi. aur. iij. madragore. camomille. seminis lini. anisum. aur. iij. croci aur. l. seminis citoniorum. s. i. psilly. s. i. Te rans spiritus subtilissime et cribellentur per pannum spissum. deinde misce hunc puluerem cum succo predicto corticis granatorum. et cum. s. v. aque rosate. et cum aur. s. succi memmithe optime colatur: et pone ad leuiter ignem: et decoque donec inspissentur ad modum paste: et fac inde pillulas ad modum cicuris: excipietur in umbra: et cum necesse fuerit dissoluatur una cum lacte mulieris receter mulso: et ponatur quotidie gutta post guttam in oculo. Sed si cum hac egritudine aqua fuerit: incipe de bes a stomia et a purgatione si etas non obuiauerit: et virtus fuerit fortis et tempus ueniens extiterit: et quoniam sic est: de basilica extrahere debes et in quantitate magna. Sed si virtus fuerit debilis et tempus ineptum fuerit: tunc de cephalicam inuere debes: et in modica quantitate. Collisium coperetis illis qui sunt in ultima iuuetute et senibus: et etiam qui in senio sunt constituti. Antimonium abluti: et tribuce ablute lapidis ematis lapidis laculi et margaritarum: et floribus balaustrarum. anisum. atreos. v. unum quodque per se sigillatim optime teratur: et cribellentur subtilissime et misceantur malaxando oia cum aqua decoctiois. iij. aur. floribus mirtille et seminis citoniorum et croci et seminis rose canine. anisum. aur. iij. et fenugreci et viole. anisum. aur. i. oia predicta coquantur et bulliant in duabus libris aque leuiter igne: donec ad unam libram ueniat: et colentur per pannum spissum valde: et cum hac decoctione misceere debes malaxando puluerem predictarum rerum. postmodum excipentur. et iterum cum predicta decoctione misceantur et excipentur. et huiusmodi decies fieri debet: et deinde excipentur et terantur et cribellentur subtilissime: et de isto puluere distemperato cum aqua rosata in oculo debet poni mane et sero donec fuerit liberatus. Et huiusmodi puluis non solum fert illi qui dilatationem pupille patitur ab egritudine. verum etiam qui eam habuerit a natura. Si si cum dilatatione fuerit aqua. primo curare debes corpus cum stomia: et postmodum cum laxatione: sicut predictum: emplastrando oculo desuper cum floribus rosarum recentium vice post vice: vel cum coto nouo madefacto in aqua rosata optima et odorifera valde: donec sedatum fuerit aqua. Et postea yteris collisio seu puluere senibus. sicut pueris sicut predictum. Et pro certo habere debes quod si negligenter in cura extiterit per maiori parte ad descensum aque in oculo habet euenire.

Cap. XVIII. Quod est de descensu aque ad oculum.

Signa descensus aque ad oculum sunt disgregatio visus: et quod apparet ante oculos ipsorum quasi musce volantes vel cinices. et hec uniformiter eis appent: tam iciumo sicut quod repleto. Et hec aqua gnat ex fumositate et vaporibus ascendentibus a

Liber

stomaco & coepe supius successisse vice post vices. & simul coadunant & pcurant in aqua. sicut manifeste apparet in balneo q. ex vaporibus a fumositate resolutis sit ascensio ad suspensio. & ibi pgregant. & in ad pcurant q. inferi gurgatatis cadit. Et pcurit tibi in curatōe hui' egritudine vt studiosius in purgatio corp' cū medicis laxatiuis: & nō sicut tibi purgatio facta in hoc casu cū perapigra solūm cū ea miscal aliqd de colloquida & aloē & semine feniculi & in arabico dr' besteg. & sale & mallice p cōferatōe sto maci. ¶ Si si virt' fuerit fortis & tpo & etas pueniens ex tuerit. incipe debeo a sōmia: & postea pcedita purgatio subsequi os. Et in summa dico scire debeo & minime obli uioni tradere. Et si egritudo requirat & fortis exillat vras & tpo & etas coadunauerint vt nullatenus sōmies coepe supico exitem. Quā si feceris ad incōmoda & nocumēta multa in firmis poterit puenire. Quare in tali casu pene nire debeo adimūdo cū cum rebuo mollificatiuis. Et cū dico mollificatiuis intelligo relapare. cū hoc nomē eguo cum exillat. Et tibi puenit scire q. mollificare stomachū & intestinū nō est idē qd purgare. sicut in hoc multi erraue runt credentes q. purgare & mollificare idē exillat: qm p mollificare intēdū id qd educere h3 feces lubrificādo q. in stomacho & intestinis repimū: sicut mercurialis oleo cōdita facere nouit: vel incidēdo & abstergēdo & apōdo sicut fit cū almuā factō ex farina ordei vel frumenti: vel incidēdo solū sicut cū aceto solo. & sinapis et feces & sup fluitates stomachi & intestino: educere pōt. & p tāto talia minime purgare dicit. qm purgare pōt dr' expulsiō fa cta a medicina cū electione. & abstinet a h3o oino. & ci ba cū pulis aslato cū modico pane optime feruātato comēdo pap. & in sero ad cenam. Minime comedat. & co medere pullos elipos cū brodio i bebdomada tñi semel nō nocet. Et si eocri fuerint cū rapio donec dissoluant con ferit: qm rape oculis nō modicā ppetatē hēre compo bant. & multoties firmiter aspice in oculis siluestris as ni expertū ē atq. certū mirabil' eis valere. ¶ Et itēp re memoatū fuerit optimū ex medicis antiq. q. icinare fa ciam aprio oculis sup decoctōes croci eis conferre pbatū est miro modo. & si pueniat hoc multoties possibile ē vt ille vapor inde dissoluat & liberet oino. ¶ Si postq. scā est decessio aque in oculū nō est laborandū: tunc circa eā donec coagulet & digerat nō est terminum medioerē inter subtilitatē & grossiciā dēdēt. ¶ Et postq. digesta fuerit: & ad terminū pueniēt dēuenerit. tūc art' ex laborare os in extrahēdo ipsam post purgatoes vltim totius corpōis & prialē capitis. Et est necesse vt hic art' ex in hoc sit ap' & subtilis valde. & multoties expus: ne in hac opatione aliq. lesionem inferat alijs partibus oculor.

¶ Cap. CCC. Quid est de extractioe cataractarū ab oculis. pōtē qdē vt extrahat cataracta post ipsi' perfectā diuisionē & coagulationē: qm si ante feceris redibit aqua vt pūo. Et cū dico extra here cataractā intellige sane q. impossibile ē eā extrahere sicut multi crediderūt. s. p fū dā cū acu inferas in spissitudine oculi. Et facta p fū datione ipsi' extrahat acōe de oculo. Et postmodū os ē in firmis i loco remoto & geto cū omni abstinentia ab omni opatione & exercitandē tab oibus que aliq. grauedinē fa cere pōt. & sic possibile erit vt liberent cōpice.

¶ Cap. CCC. Quod est de constrictione pupille natura lis & non naturalis.

¶ Scire debeo q. strictione pupille naturalis & a naturitate est laudabilis sicut p dicitur in aco q. conferit vlti coadunādo spū visibilē: q. si post naturitate b' puenit egritudo: aut crit ex sicitate dñante ibidē vel ex būoē aliquo

acuto locū illū desiccante. sicut appet in pellib' seu coepo pfozatio: q. exiccant cozugiā & pstringunt fozamiā. Et sic ita qdē accitabilis buic mēbro accidit: sicut oibus alijs mēbris gnāl' accidere pōt: & q. accidit in quocunq. mēbro fuerit viciū exillat curatōis: & quasi impossibi lie: & nisi hoc effect: pōt artificialiter curatōis in sēnibus remoueri. ¶ Sed laus sit & gloria altissimo creatori qui pōt hoc esse impōe ad certitudinē significationis sene cratis. Quare medicus ptenens esse os in buiectādo so lūmō nō vt naturalis seu radicalis būditas pferant pōt sit. & vltim' minime pōt exicari. ¶ Colliriū pueniens buic. R. violap. buglosse. an. i. A. nensur partes troyani' .i. oia hoc ponant in aq. pūmiali vel in aq. dulcis fontis & in puenienti vascitā vt optime submersē sint sub aqua. & illud vas in altero vase maiori pleno aq. ponat. & ad ignē bulliat tandū donec aqua colorē mutauerit: & p dicit rea taliter sint dissolue: vt ad modū palle dēuenerit. Et post modū extrahant p pūmē fortiter & ponant in pāno den so subtili & fortiter expant in papide vitrea & in iudā val de. exicet collatura illa in vmbra. & postmodū in sōmē grana ad modū cōuādri. & cū necesse fuerit dissoluant cū albumine oui colūbe. & in oculū mane & sero distillentur. Et h' colliriū multū vtile exillat mulieribus puero & seni buo. Sed oino siccatē remouere ipōssibile ē d' viciniss. Sed buiectabit mēbro ad suā nātem humiditatē pser uādā. & itēp albumē oui colūbe cū viscositate gūmi arabi ci in oculum distillatū pferit similiter in hoc casu.

¶ Cap. CCC. Quod est de debilitate vltis ex penuria & pauprate spirituum visibilibus procedente.

¶ Et quidē egritudo pōt maiori parte sēnibus accidere cōuenit & cotu supflue vltis. Et illis qui afflicte firmiter in sole aspiciunt vel in locis multū radiosant supflue spēs dēdēt. Et cura huius est cōtinue comedere oua columbarū decocta cum rapicant vltia ouā gallina rum elixata in aqua comedere cum sale. Et iterū in hoc casu cōfert comedere pullos columbarū siluestris abq. capribus & collio coctos cum rapio. Et galline etiam cū pceditis pulis & rapio decocte conuenientes in hoc casu exillat: abq. collis & capribus suis: q. capia istozū pōprietatē pōbant habere in faciēdo cecitatem. hoc est nō videre post occasum solis oino sicut cerebra ipoz pte dicto p pōprietatē habere dicunt in augendo seu multi plicādo intellectus. Et ins etiā pcedito: pullo: colūba rum siluestrius & gallinarū pceditis cōferre dicit. Et co medere etiā grana pini conuāllata & posita in succo ma lozū vltia sunt in hoc casu. Et pcepte eis vt multoties odorēt mala odoriferā qm multas cōfert eis. Et h' sunt ea que augent seu multiplicat visibilibus spirituum.

¶ Cap. CCC. Quid est de strictione nerui optici.

¶ Et quidē egritudo accidit ex humore gressio & viscoso opilante ipm fozamen seu canalem ipsius nerui: vlt spū visibilis habet ptransire. vel ex cōuulsionē vel pūulsionē ipm pstrin gente seu obturāte. Qd si opilatio parua fue rit: sequit inde debilitas vltis: & si magna & completa fue rit oino patiens efficit sine vltis: signus huius egritudi nis est q. si cōpessertis digitis sup pupillā in firmā pupil la alterius minime dilatat. Et pōt etiam accidere q. opilatio erit in loco interfectionis vltis nerui sup alterus. & tūc in ambobus oculis vltis ex toto amittit. Et ex hoc admirant medici q. in vna bona pūmatur vltis: & ex toto amittit in ambobus oculis. Sed non est admiratio illis qui sciunt anothomā: qm illi duo nerui oium & cerebz & extendunt ad antecrotā: in medio frontis cōiungunt & vniunt: & ibi intersecant: quare si opilatio fuerit in lo

eo intersecatiōis et uniois ipsorū adinticez fiet perditio visus in ambobus ex toto simul et semel. Et de hac egritudine dicit Gal. q. est impossibile ad sanādū. Sed mihi videtur q. sōmia cephalice: et purgatio corporis rotius: et capitis: et epibimare caput cū toto madefacto in oleo rosato: et lilioz: et aneti mixtis et tepidis optimā faciēt opationem in isto casu. Et distillare etiā pdicta olea calida ex alio sup capitis partē anteriore p subtiles canulā nō modicum cōferre videt. Sed in pncipio opilationis cōferre dicimus multū oleū rosatū: quo renouate fuerit rose recētes pluribus anpis. Et cibi eorū sint subtiles: et qui habēt stomachū et intellina ipsorū mollia cōseruare: et lubrica retinere: et exerceas in istis toto posse: qm̄ iuuare poteris si opilatio fuerit debilis. Et possibile est etiā q. pdicta opilatio fiat ex apostemate: qre ex pdictis dissolui pōt: et inde videbis pfectū istius cure si aliqd de visu remansit: et opilatio nō fuerit ex toto cōpleta: et ex toto visus amiserit: tū desperatus suz sicut Gal. S3 cū hoc toto abstine dum est a cōtrariis. et nō solū in ista egritudine. verū etiā in oibus totius corporis: qm̄ in egritudinibus pedū abstinentiā seruam. Quāto magis in ista cuius sanitas tā necessaria existit: Et scire debes q. oia acuta habēt caput replete ex v. poribus et fumositatibus: sicut sūt cepe: et allea et his similia. quare visui potissime nocent: et materia oīno existunt cecitatis.

Capitulum. XXXIII. Quod est de humiditatibus oculorū.

Diminutio visus in oculis multarū est spētuz que fit in humiditatibus: seu in humoribus oculorū. Et diuersifican̄ in grossitudine. et subtilitate: et in qualitate et quāritate. qm̄ possibile est vt ingrossent pdicti humores vltra debitū sue nature. vel subtilient̄ aut multiplicet in quāritate in eis humiditas accidentalis: et inde visus perturbatur turbatione leui. Et cū dico ingrossatio vel subtilitatio: aut excessus in quāritate aut qualitate: nō itelligo vt sit elongatio in his supflua multū a nālī dispōne: sed q. incipit fieri elongatio. qm̄ qm̄ exitis a nālī dispōe in predictis fuerit cōpletus atqz firmatus: tūc cura difficilis valde efficit: qz differētia nō modica existit inter rē que incipit ingrossari: et eas que iam est ingrossata atqz firmata. Et medicus p se cognoscere oīz signa istarū rerū ex accidentibus in firmo supuenitibus. et studeat toto posse vt infirmus ad pstinā et nālē redeat dispōnez remouēdo accidentia inālia oīno. Et ista que dicta sunt sufficiunt illis solūmodo: qui diu in pdictis egritudinib⁹ per se plurib⁹ vicibus opati sunt: vel illis qui lōgo tpe studuerūt in logica et in sciētia nālī. et experti sunt in cognitiōe rerū gnābilū et corruptibilū et hui⁹modi: et cū pdictis se iuuabūt: et non abbreviatū hūc tractatū nō ponēdo picularia cōueniētia in hoc: nisi ne multū plongaret sermo in ipō. Et qm̄ opationes manuales oēs particulariter integre et pfecte cognoscā: Quia tñ ex sola visioe alicuius vulneris anim⁹ me⁹ debilitat in tātu q. ad imētas syn copim deuenio. id hūc tractatū abbrevio pdicta particularia omittēdo.

Cap. XXXIII. Quod est de egritudinibus que fiunt in mutina seu albedine oculorū.

Accidit in albedine apata: sic in alijs mēbris accidere pfuerūt: et cura hui⁹ est in pncipio sōmia. et subtilitatio regimēis ponēdo in oculuz aquā rosatā in qua steterit i mollia liciū et semina cittonioz: tādiu donec aqua colore mutauerit: et postmodū colet et misceat cū ea aqua albumē oui. et deinde in oculum quotidie distillet donec liberet.

Capitulum. XXXV. Quod est de inflatione coniunctiue ab sctz apostemate.

Accidit hec egritudo iunctiue et p maiorē pte senib⁹ pp debilitatē sui caloriz inati. et fit etiā ex punctura musce: vel alterius sibi similis. Et cura huius est ponere corum vel peciā lini madefactā in hac decoctioe que

Capitulum. XXXVI. Quod est de tassa que est gutta rubea que fit in albedine oculorū.

Et hec egritudo in iunctiua. s. macula rubea. vel gutta rubea ex percussioe pāni vlt sibi filis. Et cura hui⁹ est sōmia cephalice si infirmus poterit sustinere et flebotomare pulluz colūbaz sub ala. et illū sanguinē calidum distillare in oculum quotidie donec fuerit liberatus.

Capitulum. XXXVII. Quod est de granulis generatis in albedine oculorū.

Ec est granula in albedine generant̄: sicut in pupilla et in alijs ptribus oculi fieri cōsueuerūt. Et cura hui⁹ est flebotomare cephalicaz in pncipio: et purgare corpus ipsius cū yerapigra. Et post infundere semina citrinorū in aqua rosata et ipsam tepidā quotidie in oculū distilla. et si post .iij. dies in oculū aliqd remanserit. in pdicta aqua rosata miscebis aliqd licy et croci. et q̄to vetustior fuerit egritudo. tāto magis addes d licio et croco. et q̄to diminiuit egritudo. tāto minus de croco et licio. Et qd min⁹ de his ponit v3 est vt in .s. pdicte aque ponas de vnoquoqz octauā partē aur. vni⁹. Et si multū plongaret egritudo. nō nocet addere aliqd de mirra. Et postqz egritudo incipit declinā et remanet in oculū de spissitudine granuli et de colore ipsi⁹: vt absterisuis et mundificatiuis q̄ sint absqz mordicatione. addendo aliqua q̄ habēt oculū cōfortare. Et si iuenerata fuerit egritudo multū: fiat hoc alcohol. R. spume maris eris vlti. ana aur. v. anthere et seminis floz maloz granoz. ana aur. ij. oardachic. aur. x. pislet vnaqueqz istarum p se. et cribellent subtilissime et misceant cūz aceto: et postmodū exiccent: et iterū terant et cribellent et misceant cū succo feniculi. et iterū exiccent et terant qnges et misceant cū aqua rosata valde aromatizata terendo et exiccando. et postmodū cribellent subtilissime p pānuz spississimū. et cōseruent optime in vase vitreo. et cū necesse fuerit mane et sero de eodē in oculū ponat donec fuerit liberatus.

Capitulum. XXXVIII. Quod est de sebel.

Et etiā h egritudo in iunctiua euenire reperit multoties. et est quedā ptextura rubea facta in superficie iunctiue seu albedinis oculorū. et noiant in arabico vene altheben: et nō sūt venę pcedētes ab epate: nec arterie a corde venientes: sed venis assimilant̄ q̄ in uolunt sunt et cōtēte supra albuginē. et aliqui in tñ extēdunt q. nigrū coopire perium. Et uenit medico in pncipio ist⁹ egritudis vt sit studiosus in purgādo infirmum et flebotomando ipsuz et apponendo oculū alcohol. absterisuiū sicut illud qd nuper supradiximus: et subtiliare regimē. et sic liberabit deo dāte. Et si in cura pigricia fuerit aut aliqua de cā regimen ei⁹ fuerit ineptū. augebit egritudo et ingrossabit. et idura bit donec visui iferat nocumētū. qre cū sic fuerit d necessitate erit vt p manū cirurgū beāt ptrasire. Et tales in arabico collectioes sebelliū noiant.

Capitulum. XXXIX. Quod est de iunctiua cū apate. Accidit et iunctiue repletio cū apostemate et sine rextensione venarū: et repletioe ipsarū: et cū rubedie ipsius iunctiue et grossitie pal-

Liber

pebentū cū abūditia lachrymarū: et habēs hoc nō pōt ae-
rem spicere. q̄re flebotomia multas p̄ferre dicimus: et
purgatio ēt vtilissima exilit: et pone sup oculū cotū made-
factū in aqua rosata tepida vice post vice: et sit in p̄dicta
aqua aliqd̄ liq̄ visale. et si in naribus magico colliriū
de mentib: unde magnū videbitur immentus.

Cap. XXX. Quod est de nimia subtilitate spiritus vs-
subilis et ipsius grossific.

Scias q̄ egritudine et accidia ipsarū oculū
tur in particulari mēbro: et etiā in sustēnti
bus ipsa mēbra: sicut accidit in spū visibili:
q̄si si fuerit subtilis plus debito videbit so-
lum p̄pe et nō a lōge. et si grossus ultra debetū
videbit a lōge et nō p̄pe. et cura vniuersalit̄ illorū est: re-
ducere vniuersū ad suū nūllē et p̄p̄ā dispōne: et nō so-
lū mēbra. vtrū etiā sustēntia ipsa. Et scias q̄ vniuersū p̄dī
etiā particularū sūt p̄p̄o accidia: et nō declarant ea oīa: et
cop: curas particularē cop: q̄b: nosser liber manū p̄dī
garet. Sed scripsi ex accidit manifestatōin q̄b: sub
q̄libet inaz: sp̄rū multe sp̄s cōtinentur. Et pōt curas
gnātes ipsarū: et quibus cure oīas particularū exstent
tūc sub eis inrellia possunt.

Cap. XXXI. Quod est de bis que ab extrinsecus ca-
dunt in oculos vel in nares vel in aures.

Nō remāsit mihi iam ad rememōrādū ali-
qd̄ de bis q̄ mēbris sensū p̄ncipē vidētur
mū de bis q̄ ab extrinsecis habent puenire:
sicut est palca subilis: et lapidea parū: et are-
na: et bis silia. Quare si subito in p̄ncipio p̄dī-
ctoꝝ euer: studiosus fuerit lenis erit ipsoꝝ cura. et si non
periculū eminet: et id q̄ in oculo cadit de leni curat: dū-
mō nō iusticē ibidē. et in tunica nō dū fletur imilitatū.

Si in aurē aliqd̄ semē vel granū ceciderit: sicut fru-
mētū vel granū ordi vel bis silia. illud leue minime tu-
dicamur q̄si attrahit ad se de humiditate ibidē exite: et
ide augmētā. q̄re i mēbro illo calefactio et ebullitio go-
nerat: et ide putredo. et ide poana accidia sequunt̄ p̄p̄o
bilitatē mēdit̄ p̄p̄o p̄p̄o q̄si nocumētū ad crebrū
q̄ radit omniū sensū et iustit̄ fit inde supcalefactio in
toto corpore: et aliqd̄ oīp̄latōes patiunt̄ et febes inordi-
natis ab alijs febrib: et oīa ista sūt p̄pter p̄gritā extra-
bēdi illud in p̄ncipio sui casta. et aqua etiā quādo in aurē
cadit: et ibi longo tēpore morat̄. magnū facit nocumētū
q̄si eius substantia subilis exstat. Cū q̄ ibi lōge tēp̄e
morat̄. ingrossat̄. et postmodū alterat̄ nūllē cōp̄sonē ce-
rebrī. Et q̄si aqua aut ventus in aurē subintraverit doloꝝ
parit. Quare studiosus esse debet in reparando p̄p̄onem
ipsi nūllē: et innūllē remouere q̄si q̄si fuerit: sic nbi vi-
debit cōuenire. Et q̄si aliqd̄ in oculo ceciderit. illud ē le-
ue remouere i p̄ncipio: hoc cū piccarolio vel silo: seu cū
tēra vel cū filice turbatio q̄ ide sequit̄ in oculo remouea-
tur cū albagie oīa appōita. Sed si id q̄ in oculo cecidit
fixū fuerit in eo atq̄ firmatū vel iusticatū. Tunc eger idē
get vna ex p̄dictis curatiōib: q̄ scrip̄e sunt in cura scabel.
Et vngula etiā cū in oculo euenit̄ sili mō curat̄. et ut eā
scidat ille qui optime in illa curacione vel op̄atione ē ex-
perius: et illi cui aliqd̄ in aurē de nouo ceciderit aurē ipsi
ipteri iubeas ex oleo sisanino tepido: postmodū fac euz
sternutare ponēdo sternutatio in narib: ipsius. et exibat
scōtinet̄. Et si id q̄ ceciderit oīa illē fuerit: ita q̄ si alte-
rationē recepit: ip̄s conat̄ fueris extrahere violēt̄ v̄
remouere: facies ibidē istationē et aq̄a enenire: cū illō mē-
brū in dispōne maximi sensū exstat: de leni ad doloꝝ
stolerabile ip̄m poteris puocare: itantū q̄ ad defectū in-
de poterit peruenire. vel p̄pe. quare cū oī sollicitudine in-
tendere debet in mitigando doloꝝ ipsius apostematia: et

incipere a flōmia cephalice. et a purgāte ipsi firmi: sic et
mel: cōuenire videbit̄. et postmodū pone in aurē isirma.
oleū rosatū cum tertia parte ipsius olei anetbini et eius co-
gnoneris apostema optime esse v̄gētum: ipsum fac ster-
nutare sicut supradiximus et exibat.

Cap. XXXII. Quod est de alabibus subintrantibus in aurē.

Scias q̄ q̄si alalia aurib: subintrat ide labo-
res maximi et ingratos dicit p̄uenire. q̄re si
p̄dī alalia fuerit parū copiosa. sicut sunt
pulico vel eis similia: tunc aurē implere de-
bet oleo tepido. et sic mortua exibat euan-
do. Sed si alal fuerit magnū nō est conueniē: tunc ip̄s
mortificare q̄si inde maximi conseq̄tur nocumētū. Et
tūc iplere debet aurē ipsi iusco folioꝝ perlici mixto eius
aqua tepida: q̄ ex illo oīno fugat. et postmodū aquas eua-
cuare studeas. ponēdo ibidē oleū anetbini. et ipsius euacuā-
do et exuacuando. et euacuaf etiā p̄dīca aq̄ ponēdo in aurē
granū frumētū q̄ ab ol p̄tredine et p̄foratōe fit remōtū i
p̄cia ligatū: q̄si violēt̄ exicando aquam p̄dīca ex-
trahere est p̄batum. et sic dictum est in auribus ita intel-
ligendum est et operandū in naribus.

Capitulum XXXIII. Quod est de sanguingia nareo
subintrantibus.

Recceptio quidē aliquoꝝ alaliū extrinsec:
per nareo longinquū valde a vitate esse v̄:
s̄ multoties bibēdo aquā narib: sanguingia
subintrare rep̄it. Quare sternutatio ipsa ex-
pellere p̄bat̄: et si in narib: vitū appuerit.
ip̄am cū p̄segarolio extrahere debet. Et ea q̄ ipsas occi-
dere habet in nareo p̄ncipia rep̄itunt̄. ex q̄bus est tera-
tura ligni rubet. et succus marub: et cōtūrea dissoluta cū
aceto. et carfection adsumit̄: et multa alia que remem-
oratus ero in egritudinebus gale. Et q̄ hic dicta sunt mihi
sufficere vidēt̄. Et si scias q̄ fumos marub: tractas
per os vel per nareo fortissime eas h̄ p̄ncare.

**Tractatus natus qui est de egritudinebus crebri. et
est cōtinens capitula viginti.**

Capitulum I. Quod est de egritudinebus anterioris
partis crebri.

Altera h̄c pars in caliditate: frigidi-
tate: siccitate: et humiditate. Et incipio
mus nūc p̄no determinare de alterationē
facta a caliditate. Et ille cui h̄c q̄ntas
in anteriori p̄te supabundauerit: loq̄tur
inordinatē: et cōsequit̄ corruptio eide in
imaginatiōin t̄n q̄ imaginat̄ ea q̄ vo-
ra nō exstūt. Et ego q̄dē vidi boiem q̄ imaginat̄ se vi-
dere quēdā amica suū volētē occidere ip̄s. et h̄ corruptio
erat in imaginatiōe: q̄ quidē corruptio seu egritudo eide
supuenerat ex lōge et multa equitatis per calozē solū. et
sine debito p̄dīca caliditas nō erat euacuata a siccitate.
Et p̄mo post equitatis p̄dīca per solē passus fuit esse
merā. et p̄ eā corruptiōne imaginatiōe. Et cū facta fuisset
in fusio multas capitis ipsius ex aqua rosata et aceto cū
p̄to cōualuit cōtinet̄: et ad p̄stina redq̄t sanitatē. Et
si in eadē parte corruptio imaginatiōe ex frigiditate fa-
cta fuerit unde maximi cōsequit̄ impedimētū: q̄si in fir-
mus nullatenus pōt imaginari aliqd̄ q̄ subitilo scelerē
exstat. Et si euz frigiditate bñditas fuerit associata: acci-
dit in firmo superfluo s̄mus et aliquādo dōmiciō oculoꝝ
loꝝ ap̄os. Et pōt etiā eide accidere: q̄ euz difficultate
valeat palpebras clareare. Et in sermo similit̄ fortissi-
me p̄fundat̄. et sequit̄ inde aliqd̄ dissolutio catarrū cum
op̄atione narū. quare si dicta egritudo ex sola fuerit fri-
giditate: dicit̄ q̄ iustico facta ex oleo de ben vel de sp̄

ca nardi est cura optima et perfecta. quoniam temperate calefacit: et est necesse ut non oblitiscaris oino eorum quod diximus. scilicet quod membra principalia de necessitate regunt in suis medicaminibus ea que subtilia sunt et siptica. et quoniam egritudo oino regit apertius pororum: mitem tamen desistere debes ab appone sipticarum et subtilium medicinarum ad preservationem naturalium virtutum ipsius membri. Et medicine etiam que sunt aromatice maxime habent principalia membra confortare. quare ipsis egere pre ceteris in oibus suis necessitatibus. Sed si frigiditati humiditas fuerit associata. oleum de spica cum modica quantitate olei rosati dicimus ei sufficere.

Cap. II. Quod est de egritudinibus medie partis cerebri.

Lascias quod pars media cerebri vere cerebri existit et illud quod ibi existit. est recte cerebri et naturale. et potest etiam euenire quibus predicta species multiplex. Sed accitua que ex istis consequuntur: fortiora valde existunt poribus: quoniam si ei solimodo acciderit itesa caltras: cogitativa tunc fortissime perturbat. et in oibus suis cogitationibus instabilis esse reperitur. et oia ei munia esse videntur. et perseverabit sic donec illic posuerit que dicta mala qualitate habeat removere. Sed scias quod pars ista media cerebri minime sustinere potest virtutes medicinarum fortium sic potest anterior. et adhuc longe minus que posterior: eo quod commissura cranei que in directo istius partis reperitur: est rarior: valde et minus coniuncta seu sigillata alijs commissuris. que postquam ita est: virtutes medicinarum facilius possunt per hanc commissuram ad cerebrium penetrare que per alias commissuras aliarum cellulularum. Et quod cum hoc est cerebrius quod in hac parte media existit: magis est humidus atque molle. id ipsum mala qualitas citius et leuius dissolvitur et remouetur. Et cum hec pars sit minera et radix atque fons aliarum cellulularum: ide cum maiori diligentia et ope temperantia est medicanda. abstinendo ab oia appositione fortium medicinarum: et specialiter ab his que in suis qualitatibus nimium excedunt et maxime in frigiditate: quoniam hec pars omnino minus potest frigiditate sustinere alijs cellularis.

Capitulum III. Quod est de mala complexionem in media cellula interioris cerebri.

Laccidit cogitativa ex mala complexionem frigida tarditas cum raritate et eius cogitatio ista bilis oino efficitur: et postmodum redit ad primam cogitationem cum oia duritie et tarditate. Et cura huius est temperate hanc partem calefacere. quoniam hec pars magis caliditate possit sustinere que frigiditate cum ei fuerit necesse. Et si cum frigiditate humiditas preabundat: ita quoniam raro contingat: tunc tibi sufficet in cura oleum de halcaon. id est de cotula fetida: vel oleum corticis citri. vel epithima ex corticibus citrorum recentium factum: aut ex macis eo quod quassatis et mixtis cum aqua dulci. Et si siccitas cum frigiditate affuerit: turbat intellectus aliqui. et aliqui non operantur inordinata. Et generaliter dicimus quod cura siccitatis membrorum que si impossibilis est: specialiter istius est sit principale. Quoniam si conatus fueris curare eum cum humidis absque obuiatione cum sipticis timeo quod induces eum ad relaxationem totius corporis. que sufficere dicimus in curatione huius: ea que diximus. sciendo quod cerebrius minime potest sustinere ea que sunt in excessu: fra sic diximus et specialiter cellula media.

Capitulum IIII. Quod est de passionibus que fiunt in parte posteriori cerebri.

Scias quod ista pars melius potest sustinere et facilius virtutes et potentias medicinarum alijs partibus ipsius cerebri: Et ratio huius est: quod oia que in hac existunt parte duriora ac densiora valde sunt ossibus alijs partibus cerebri. et potest istius partis longe densiores et corpulentiores et duriores ceteris partibus cerebri reperiuntur: et propter hoc virtutes

medicinarum intus per illas partes penetrare non possunt: nisi cum difficultate. Et cura excessus qualitatium in ista parte sit: sicut diximus in predictis: sed securius operari potest in ista que in alijs postquam cognoscis quod facilius potest hec pars virtutes medicinarum sustinere alijs partibus cerebri. Sed hec pars in tamen differt ab alijs: quoniam si hec pars superflue ifrigidatur: accidit inde ifirmo difficultas memorie. Et si ifrigidatio in eadem parte in ultimo facta fuerit: primum memorie ifirmus ex toto: sed possibile est dictam memoriam recuperare calefaciendo istam partem cum emplastris et vnctionibus et cibis sibi convenientibus. Et cerebri quod leporis in confortatione memorie et ipsius repatione maxime proprietate comprobatur habere. Et inunctio est facta ex castoreo vel ex oleo ipsi. et ipsum sibi odorare memoriam potissime habet recuperare. Et huic parti posteriori memoria appropriat quoniam admodum cogitativa medie: et anteriori imaginativa deputata.

Capitulum V. Quod est de egritudinibus et oibus suis acciditibus: puenientibus ex destructione seu corruptione rationis totius cerebri.

Lpossunt quod de egritudinibus et acciditibus puenire cum humoris vicio. et sine humoris vicio: et quod quomodo fiat sequitur ide corruptione vel destructione in virtute regitua totius corporis. Et ex istis egritudinibus et apoplexia: siue corruptio rationis fuerit ex substantia ipsi cerebri: siue ex alijs membris huius habeat puenire. Et iam cognitum est atque scitum quod apoplexia est spasmus et spasmus est attractio nervorum versus suam radicem. Et quoniam huius actio est voluntaria: tunc naturalis est: et quoniam involuntaria existit: illud ex pluribus et diuersis causis habet puenire. sicut ex superflua siccitate membrorum adueniente: sic in carne salsa apparet euidenter: quod primum ex ipsa siccitate. et in corpore que fortissime icrispanit: ex eadem. Et potest etiam ex humiditate spasmus euenire. sicut ab humore humido a natura egrediente. quoniam ex eodem vapor grossulus ortur et soluitur: et efficit ille vapor ex suba aquosa. et ex eadem predictus vapor efficitur. quare replet membrum in tamen quod non potest cerebri predictum humorem sustinere ut patet: sicut apparet in vtribus: quoniam quoniam in eadem vinum ebullit non possunt vinum sustinere sicut ante ebullitionem. eo quod ante ebullitionem partes conuere existunt: et in ebullitione in acritate et vaporositate puerunt. quare locum maiorem habere indiget: vnde vter primum et tumescit: in tamen quod non videtur posse sustinere. vnde ex oibus dictis speciebus spasmus efficitur. et ex ipsis membra habentur. Et sit spasmus in corpore seu in substantia nervorum qui a cerebro p grediuntur. quare in tamen est spasmus: in quantum istius in eisdem facta esse reperitur. Et si in radice oium nervorum facta esse reperitur: tunc sequitur vniuersalis spasmus in toto corpore. Sed spasmus ex siccitate pueniens efficitur a ieiunio vel a superflua abstinentia: et ex labore vel exercitatione. et superfluis vigilijs et nimio coitibus. et ab oia superflua euacuatione desiccante. et ex intensio et superflua caliditate. que si ex siccitate oriante solium modo fuerit: cum ipsi difficulte esse iudicamus: tamen fieri potest quoniam cum difficultate et paulatine et post teporis longitudinem. Et scias quod humiditas est nomen equiuocum: eo quod quodam humiditas est cum potentia et substantia est humida: et quodam humiditas reperitur: que licet sit humida actualiter: sicca tamen potentialiter existit: sicut colera et acerni: quoniam vtriusque potentialiter sicca existit: tamen in sui substantia et actualitate humidum et fluidum esse reperitur. Quare dico quod spasmus efficitur siue fieri potest ex quolibet humiditate actuali siue ei conplexio et potentia fuerit sicca: siue humida. eo quod quoniam in substantia nervi aliqua humiditas infunditur: siue illa fuerit potentialiter sicca et actu humida: siue humida actu et potentia: nervus habet et coadunatur et grossatur: sic in rebus extrinsecis est videre: quoniam quoniam humiditatis infunduntur: augmentantur in grossitudine et diminuantur in longitudine. et tali modo efficitur spasmus. Et sit et spasmus ex punctura nervi: eo quod ibi generatur aqua propter multam sensibilitatem ipsi. et propter ipsi habilitatem recipiendi aqua et nocentium: sit etiam attractio versus ad ras

dicē eiusdē ibidē: t inde spasmus generat. Et si studiosus fuerit in principio in curatione dicte puncture nervi anni- bilabitur spasmus ita q non curiet.

Cap. VI. Quid est de curatione puncture neural.

Curat siquidem hec egritudo cum rebis calis et sicca ex sua xplone t nā. t bñtibus subam subtile: sicut est sulphur t cuforbium. Et ego tā curat quōdā ex pūctura pōnēdo sup eas sulphur tātū: curat^o fuit icōtōcti. Et scias q qñ ifundit humiditas in qñitate pauca q gde magne qñtatis. i. pōtentialis humiditatis: tūc nō efficit spasmus: s. idē relatio vel eius species ozitur. eo q neruis disti- ctions pōt hāc qñtate. t humiditate aliq qñtatis sustine- re. Et spasm^o vñō ē q a radice ouis. i. a cerebro: t peculiaris q i mēbris efficit picularib^o. Et qñ tā sufficēter rememo- rat^o sus de spasmōnō epulētia volo facere recordatōz.

Cap. VII. Quid est de epilepsia procedēte a cerebro.

Epulētia qdē tūc efficit qñ humor grossus vis fundit t spargit in canalib^o t meatib^o cere- bri: t humor grossus eē nō pōtēssi sit flegma aut melācolia. Et qñ pōtē^o humor opilat ca- nales seu meat^o cerebri: tūc cōtrahit cerebr^o vt expellat a se nocuētū: t idē signū dēno totius corpō- ris: tremūt mēbra oīa: sit in eo gemit^o t ruginis ppter relaxationē t debilitatē vñtus motus voluntariet: t di- lataf pect^o t motus solito motu. Et accidit eidem mēbris pūctio cū dūminatōe t dñibilationē ambelitus: in tan- tā q qñ suffocatus eē videat. t cū conat attrahere aerē: illud facit eius ipemotitate valida atq fortis: vt resiauret dēperditū: t facit illud strōdē ppter pōtērostatē t gra- uedine cerebri ab humore extraneo atq grosso cōpōnē- te ipemotē in sūo grani efficit: t eius visulūf humor ille: sepaf spasm^o. Et dūerificat hoc egritudo fm dūerfi- catē grossitudinis humoris t ipsi^o tubelitatē. Et nō solus ex humore opilatē vtriculario h ouif egritudo: vtriciā a vapote t fumositatē ascōdente ad cerebr^o resolutū ab ali- quo humore corpōis extraneo t bouabili. Et fuit in hac egritudine paroxisimū sū in febrib^o fieri pōtēserūt ex opa- tione t vñtus suspēctū corpōis. Quē qdē corpōis a deo vñto t vero pfectionē t illuētia habere t recipere sciunt certissime t cōpōnēti. Et videt non modicū id qd opar- tar luna in corpōib^o iseritibus q a globo lane infert^o cri- stū. Nōne h manifestat in cucumerib^o t cucurbitis. in tantū q a vulgaribus ocularib^o scil certissime atq cog- noscat: t ita sū opaf t in oībus alijs rebus iseritibus hū^o mūdū qñio nō ita certissime cognoscat. Et nōne cri- sis sequit motū lune: atq ex eodē efficit. Eodē mō t ipōs epulētie dūerfi^o efficit atq currere motū eiusdē atq cursū. Et scias qd epulētie que in senectute efficit cura difficilis valde epulit. Et que in somno accidit t dormiēdo ex- leni cā efficit. qre ipsius cura lenis sū esse pōt. Curam istaz vñaz speciez vñā t eandē esse dūerimūsi in tātū q dūerificam in fortitudine t ximinatione. Et pncipi- pū curationis istaz est rectificare regimē illoz. dādo eis pullos gallinaceos purnos qñi absolute ceteris carnibus eos laudabiliorē esse dūerimū: panē mundū t optime fermentatū: ppinādo eis os mane ad bibēdū decoctionē radicis liūio: t capilloz: venenoz: radicis de ben: adden- do in eadē decoctione postq fuerit colata de melle in tā- ta qñtate q possit amaritudinē t sapotē ipsius malū re- mouere. Et h qdē medicina in h casu poptima epulit: purgādo eos cū eadē vice post vices plurib^o vicibus: put- eis videbit cōuenire. addēdo eadē ca q virtutē ipsi^o me- dicine capiti hnt deopare remouēdo ab hoc oīm pigri- tū. q. R. aloes agarici optimi t pfecti: turbith mūdū: bel- beg. i. polipody: recentio in grossitudine mediocrit: epi-

thimi cretensis. an. aut. i. lapidū laqui: t succi liquor. q in arabico vt roborant: bēniflog. i. violē. salis cōis an. partes .ij. an. i. l. iterous collognitidē: t sicadon. an. iij. pte. an. i. Incidat collognitidā tubeliter: t ceterē medicinē pūbē- tur. t ifundant oēs medicinē pter collognitidā in aqñā q ablutū fuerit cortice seu squāmē eris que in arabico dicit tubelbagonā: cū tantū dē mcci pomoz: ouiciū. t pone ad solē: t cū fuerit epicate: t re: ifundant vt pū. t epicentē: t deide recipias collognitidā p dicit: cū adden aut. i. amig- dalaz: vñcū pūlataz: cū qñta pte aut. puluerio vñagōā. t misce cū p dicitis. Et dosis hū^o medicie ē pōdū. v. an. cū sero lactis: aut cū aq vñdeperata eius decima pte sui sa- pe. t bullita vsq ad ipsū mēdē mellis. Et si nō purgabūt sufficēter cū hac doctā: adden in sequēti doctā qñtate s. q- tibi videbit cōuenire: considerādo ipemotē t cōpōnēti recipiēti: dādo eis t rectificādo cibū eius. pot tibi vi- debit cōuenire: purgabis cū puris cū dicta medicina: quonā iste humor pūsum t bouabilis nō eūat vice vna. Et suspende ad collū eius radice pōnie. Et fmaragdu in h silr magnū effectū pōt habere. Et tā tibi memozat^o sūm q iste humor vnde hecūtur egritudo nō potēst esse nisi flegma aut melācolia. Sed ex quo ifonim orta fuerit ista egritudo cognosce sūo signū ipsūbus. i. q si etas in firmi fuerit senectus: signū est abūdācie melācolie. Et si fuerit occreptas flegmans. Et itē aspicias psonā patiē- tis: cōsiderādo pmo colorē ipsi^o: q si ni gri coloris fuerit t capilli ipsi^o silr nigri fuerint: t hant supabūdātiā melā- colie: t lenitas cū mollitiē carnis supabūdātiā flegmat. Et iterū labos t exercitiū t pūctas comestōis: abūdā- tiā melācolie significātiā dicit delecte t quies t ociositas t hant supabūdātiā flegmatis. Et scire debes q medu- cine q pōtē hnt melias trahere t purgare sūnt ille. epi- thimi: melaps lazuli: celebous niger: polipody. Et q nālier flegma attrahere hnt t purgare sūnt: iterous co- lognitidē cartam. dēdū. t semē vñce. t aloes etias pur- gat atq expellit illō flegma qd eōdē se repit eē. t flegma qñ grossū valde epulit: tūc melācolie assimilat. Quare si dicras medicinas i laxatiuis suis misceatis optimū erit. Et est pueniētia miscece anteq purgationē facias. t nō suf- ficit miscece eas sicca: nisi misceatis eas cū aliq re fluida atq hūida sūe molli q in se colligat vñtus eorū pūmō- do sic in eadē pōtē itegri ad hoc vt vñtus ipōrū sese va- leant penetrare: t itra se sic optime fermētent: t postmo- dū ad solē epicentē: t oēmū eis vtere sicut decet. Sed si epulētia inaserit vigilādo: tūc cura eē grauis t difficilis valde epulit: t paroxisimū eē: longa valde epulit. t cura i- possibilis est: maxie sentim. Et cura supradicta allicuat egritudinē t dūminit paroxisimos adiutorio dei.

Cap. VIII. Quod est de epilepsia procedēte ex col- ligantia alioz membroz a cerebro.

Et etiam epilepsia in cerebro ex colligantia quādam mēbroz corpōis infirmoz: ad cerebr^o: qñ vie t canales ab ipso ad cerebrū epulit. vñ fumositates t vapores resoluti ab hūi- bus malis t bouabilib^o ad ipm ascēdere pōt. Et cū ad ipm ascēdāt efficit ab ipso vapozib^o spirimū aialē id qd accidit luminī solis ex fumositatibus t vapozibus t destruit cōplexionē cerebri alterādo aialē pceptionē. Et cōtrahit cerebrū vt expellere possit a se nocuētū ve- niens ad ipm a mala cōplexione p dicitaz: fumositatū t va- pozē: inde efficit spūsmoz qdē epulētia nōlat. Quare si cognosceris q p dicit egritudo. pcedat a manu vel a pe- detūc ligare de ben dicitū mēbroz fortissime mīnuūf: studēdo semp purgare corpū sicut dicitur: t rectificādo regimē ipoz: sicut pōdūmū. Et cōfert ēt alterare

membrum. vñ egritudo pcedit post purgationē. incipiendo a fricatione ipsius cū manu ante cibū. & postmo dū cū pāno aspero. ponēdo super ipm ex medicinis calis & subtilibus: sic sulphur & similia. Et si fuerit delicatus valde solummodo pone oleū anetini & sibi simile. Et ppina ei ad bibendū ex ags terrarū postq̄ fuerint in frigidate. & si non posses ex ipsis habere: da ei ex aqua mellis optime desputata. pseruando a cibis grossis: & sic liberabis eū auxilio dei. Et est necesse oīno vt phibeas in oī spē epilētie & etiā in oī accite malo cerebro supueniēte alleū & cepe & his similia: qm̄ pprietatē hnt magnā cerebz perturbare. & abstinētia a fabis: qm̄ ipse pprietatē hnt in perturbando & destruendo cogitatiā. Et scire debes q̄ colligatiā maxia existit iter stōz & cerebz. & h̄ certissime manifestat: qm̄ humor acutus ac inflāmatius valde in stō esse reperit: qz intellectus destruit. & infirmus totaliter alienat. & silt̄ videre potes q̄ qm̄ in cerebro alicuius colera supabūdat: multoties colera vomit & in stomacho sentit mordicationes. Et spasmus quidem q̄ epilētia noīat. possibile est vt in fine perducatur vel deueniat ad pturbationes itell̄s. & spāl̄ter eū fuerit ex melia. vel ecōtrario pturbatio intellectus faciat venire epilētiā. Et h̄ erit fm̄ humorz peccantē: & fm̄ preparationē mēbz ad recipiendū: qm̄ nō oīs epilētia orta ex melancolia facit pturbationē intellectus: nec oīs pturbatio intellectus ex melancolia habet iducere epilētiā. S̄z hec reperiunt̄ euenire solū qm̄ humor est melancolicus. Et ex flegmate minime. Et possibile est etiam q̄ pturbatio intellectus fiat ex humore colerico & acuto q̄ in principio adustionis existit. & ex hoc impossibile est epilētiā perire. Et istius epilētie tres sunt spēs. Quarū p̄ma ē que ex melancolia orit̄. Sēda que fit ex flegmate. Tertiā que pcedit a vapore seu fumo resoluta ab humore aliquo malo & horribili exite in aliquo mēbro inferioris corporis ad cerebrū ascendēte: & pturbatio qdem intellectus accidit ex melancolia pfundata in venis ipsius cerebz: & in substantia eiusdēz. & pōt etiā euenire ex humore melancolico in stomacho existēte. Et istius speciei est alia que est leuis. & alia que grauis existit. Illa vero pturbatio que est ex melancolia pfundata in venis ipsius cerebz possibile est. vt in eisdē solūmodo existat. & possibile est etiā vt idē humor horribilis non solū in eisdē: verū etiā in ipsis & in substantia ipsius cerebz esse reperiat. Et que in venis tñ existit: eius curā leuē esse dicimus: cognoscēdo q̄ accidentia istius egritudinis grauiā atqz leuiā existūt: secundum ppingtatē & elongationē ipsius materiei ad subam cerebz. Quare in curatione istius icipere debes ab infusione capitis cū oleo amigdalay: & tunc odorādo poma aromatica. & comedat amigdalas que nocte vna fuerint infuse in aq̄. & ciba eos testiculus galloz iuuenū. & alis ipsorū. Et fac eos iacere in molli lecto: elongādo eos ab oibus accidentibus fatigātibus aiuz. & elongādo eos ab oibus cogitationib⁹ malis. Et ppina eis ad bibendū aquā infusiōis liquiritie cōquassate. & panis sit albusimus & floratus valde. & sic liberabis eū auxilio dei. Et si scieris q̄ dicit humor sit pfundatus in ipsa suba ipsius cerebz. & scies h̄ ex fortitudine accidētū & cōtinua pturbatione intellectus tūc cura difficilior valde existit. & tps̄ plixius ad curādū: tñ cū eodē p̄scripto regimine est curandus. Et si melancolia in toto corpore fortissime supabundauerit. qd̄ cognoscēs ex colore sanguinis extracti ex basilica sinistra brachy qui niger valde existit: qd̄ si sic fuerit minue de eo p̄ ut etas ipsius requirit & vñs & templo & regio & tempus. S̄z si sanguis dicitur valde rubens fuerit. nō eger tūc aliqua minutōe. Et cū cognoueris sanguinē nigrū in venis abundare: stud eas p̄mo an̄ flōmiā corpus humectare. & humorē subtiliare: & fac ei hunc syrupū cōpositū in quo vir-

tus liquiritie. & vne passe & iuuibe & flos buglosse p̄abundante reperiat ponēdo cū p̄dictis id qd̄ totus corpus habeat confortare. & specialiter cerebz: sicut mastix. & pone etiaz eū eodē que habeant subtiliare absqz calefactione: sicut est flamula: & eupatorium: & que sint aromatica & confortatiā sp̄si aiālem sicut sunt poma: & nō est in pomis id qd̄ est in flamula & eupatorio de siccitate. Et in hac egritudine siccitatē p̄siderare debemus p̄ ceteris rebus: elongādo nos ab ipsa toto posse: sed de necessitate opz nos vti ea in hac egritudine: aliqñ p̄pter eorum subtilitatē: sicut ē flamula & eupatorium. Et hec est compositio syrupi rememorati. ℞. liquir. passulay enucleatorū. iuuibe: floriz buglosse. an̄. i. 3. capillis veneris. flamule. eupatory. an̄. parites. iij. 3. vnius. masticis. 3. 5. que sunt conquassanda conquassa & ponant̄ in. xv. lib. aq̄ p noctē vnā. & mane ponantur ad lentū ignē. & bulliāt vsqz ad p̄sumptionē tertie partis & colent̄. Et misceant̄ illi decoctioni ex succo pomorū aromaticorū lib. iij. cui miscebis succari. libras. x. & bulliant vsqz ad decoctionē syrupi. de quo ppinabis infirmo omni mane. 3. y. cū. 3. vi. aq̄ ad bibendū. Et infra diē aliqd̄ parū de eodē miscebis eū aqua ad bibendū qm̄ fitit. Et hec est medicina laxatiua q̄ p̄petit huic egritudini. ℞. poplipody recētis in subtilitate & grossitie mediocri: epithymi: lapidis lazuli. ana. auz. duos. elebori nigri & benesteg. id est viole ana. auz. i. steriozis colognide albe & mature. & diagridy. & folia colognide. & sal. 3. 3. & alci. ana. quartā partē auz. vni. Incidat̄ colognida subtiliter: & misce cū ea duplū eius medullarū amigdalay: & tñ quantū est colognida ex puluere dragg. alboy & misce oia p̄dicta cū electuario facto ex pomis odoriferis p̄fectis cū succaro. Et de hac p̄fectiōe recipe debes pōdus auz. viij. cū aqua calida. Et si ista dosio nō facit opationē suā cōpletā adde eidē auz. l. Et cū optime purgat⁹ fuerit: ciba eum gallina elixa i aqua cū modico sale & oleo & pane optimo fermēta to. Et si vult pōt buglosam i p̄dicto iure elixare. & ipsas cū pane comedere. & si nō repiet̄ buglosa loco eius ponat̄ si clas. s. bletas cōdiendo eas cū oleo amigdalay: elongādo se ab oib⁹ cibis grossis & ab oibus fructib⁹ exceptis passulis enucleatis. Et si vult masticare lambēdo succū pomorū aromaticorū facere pōt. Et bibat syrupū p̄scriptū in cibo & extra cibum sicut diximus. Et in lebetes in quo sua cibaria decoquunt̄ apponat̄ ligatiā bizanciorū vna puri auri donec decoquantur.

Capitulum. IXX. Qd̄ ē de mirach q̄ fit a ptib⁹ inferiorib⁹.

Sed pturbatio intellectus que ex stō hz puenit: aut ex mirach: aut a caliditate forzi pcedit ex aliquo mēbro p̄ncipali: esto certus q̄ illud fit cā colere ignee: aut ex apostemate scō intestino q̄ fundo stomachi ē iunctū. vñ humorēs adurunt̄. Qui qd̄ humores colere nigre vcmū p̄tingere vident̄: & exinde puenit inflatio oris stōi propter debilitatē vtutis digestiue: & rugitus in vētre: & anxietas in hora digestiōis. & aliqñ euomit cibū idigestū. Et causa horū accidentiū est calor extraneus. Et iam declaratum est q̄ calor extraneus impedit opationes caloris naturalis: eo q̄ calor nālis coquit & digerit cibū & calor accidētalis adurit ipm: & cōuertit in fumos malos. & ex istis vaporibus & fumositatib⁹ accidit sile ei qd̄ accidit ex humore adusto iuncto cerebro. Et segtur ex hoc pturbatio intellectus ex melancolia. Et diuersificānt̄ accidētia fm̄ diuersitate vaporū & differētia speciez vniuscuiusqz in grossitie & subtilitate. & fm̄ appropinquationē nature ipsorū ad naturā fumi calidi valde vel ad nām fumi non multū calidi. Et qd̄ infirmi sunt q̄ timēt id qd̄ nihil p̄dest eis. s. morē. & qd̄ sunt q̄ oī affectu desiderāt morēz ipsam. Et quidā sunt q̄ conant̄ toto posse iactare se ipsos in aquam.

Liber

Et qd̄ qui cogitat ea q̄ sūt valde pueris & extranea sicut quiddā qui cogitat facere placentali in vno putco. & fecit ceni salm̄ vna farina. & iussit seruibus suis vt ip̄s in putco puerent & pedibus ip̄s optime malaxarēt. qd̄ facere noluerūt. Sed cum ille formis & pedibus esset acceptus arma sua. & illi territi suam fecerūt voluntatē. & p̄ceperūt farinā in putco s̄ iussu strare minime voluerunt. Et cum hoc vidisset firmus stravit ip̄met nudus. & cepit misce re farinam suis pedibus. deinde exiit & cōuocatis p̄p̄n̄quis suis odauit vt de illa comedere deberēt. Qui cus hoc vidissent timuerūt ne seip̄m occideret & ligauerūt eū & dixerūt ip̄s ad me. & curauit eū. Et alios vidj q̄ pla res habēto perturbationē intellectus. q̄ loquebant de rebus q̄ nunq̄ viderāt. & imaginabant se eas vidisse. Et si recordor cū essem cū patre meo studēs coram ip̄o in medicina: quī vocatus fui ad eundē ad fratres debentamin vltimū simile. & ineni cum q̄ iam cogitauerat q̄ moti ip̄m venauerat. & nō poterat loqui nec se motere moti locale s̄ p̄p̄n̄quis suis mōtione manifestauit p̄tationē motus ip̄i. imo conp̄tiones calas ex bumore calido exsistere in stomacho demonstrabat. Cui p̄p̄n̄quis ad bibedū aquā rosatā cus succo pomog. & aquā mēte cum modica q̄ritate puluērs fandalog. & maffacia. Et idē alleniaz. fuit aliquantū ab egritudine: n̄ illa imaginatio fantastica nō recessit. Et ego nō poterat cogitare qd̄ hoc esset. & cōtinuam flare cū co die & nocte: & cogitō qd̄ egritudo ip̄s aliq̄n augmenta bas & alleniaz aliq̄n. Quare autūmā qd̄ hoc esse nō poterat nisi a re extranea. & querēs cum cū toto posse nō poterā inuenire. Sed quādā die querēs bibere potexerunt mibi potū in vase ip̄o cū quo frater beniamin bibe re p̄ueniat. & p̄cepti ad illa extranea sup̄p̄. q̄re ip̄s nō modicū abhoruit. & octa aqua erat aromatisata cū modi co odore botribū. quare nō cessāi fortiter exclamare ei tene. Quō poterit ille vno liberari cus quortidie cū potexerit torico: vlt qd̄ ex ministris suis mibi cepit fortiter sup̄plicare vt tacere deberet: nō abstini p̄pter hoc. eo q̄ si tacuissē: maxima fuisset p̄ditio. quare scinm̄ fuit q̄ in aquas cū qua ip̄m potebat ponebant carnē putridā & fortiter exiccāā & trita ligatā in pecia. & quādam aqua illa pur trida morabat in s̄. & ascendebat ab ipsa vaporis mali ad cerebū & perturbabat itellm̄. Et medici oēs illius regio nis laborabāt circa curationē illius. & nō poterūt eis curare: donec frater eius cū elongante a sibiā. & p̄ certo tūc remota fuerūt ab eo illa mala accitā: qm̄ illud facebat sub spe auferēdi pecuniā ip̄s. Et ego cū vidi post remotionē eius a sibiā optime liberatū. & in suo intellectu restitū: & hoc recitauit vt sit tibi similitudo q̄ quādamodum p̄n̄batio intellectus accidebat illi a vapore ascendente a stomacho ad cerebū: ex aqua illa infecta ab extraneo recepta ita euenire pōt p̄n̄batio intellectus ex bumore coena po in stomacho continue exsistere: aut ab bumore venenoso fixo in carnositate stomachi vel in villis eius: qui qd̄ in stomacho rādū p̄ficauerit: donec in ip̄o mala sui cōpletio ligat & cōstinet. Et qm̄ octa complo valde mala exsistit: nūc ibidē apostema ouit & p̄format. & qm̄ ibi vni p̄ferauerit: ascendunt ab eodē ad cerebū: fumositates male: sunt ab eisdē in cerebro accidētā mala s̄m naturam ipsarum: sed ipsa mala cōpletio nō remouetur a cerebro nisi cus magna difficultate: & post longitudine tempore: tunc intendo complere curam p̄n̄bationis intellectus que a stomacho & suo coherentibus p̄uenire. Et est hoc q̄ p̄mo incipere debet ab his que in frigidare habēt temperate. Et cum hoc sint humida in sua completione quāsi in firmis humide completionis exsistat. apponēdo cū p̄ceditis oīno s̄p̄ica habentia modicā subtilitatē p̄pter p̄p̄tate inuamentis s̄p̄icitatis temperate vnicuiq̄ mō

bro. & maxime stomacho. Et confert etias syrapius iste. & liquiri. mundate. & q̄. & pone eam ad lentus ignē cū libris sex aque. post infusiones ipsius in dicta aqua per noctem vna. & bulliat vsq̄ ad consumptiones ipsius medicatis & cola eam. & adde illi colaturę de vino malo. granato. dulciū libras tres. & succi pomog. dulciū lib. ij. & de decoctione p̄mo. & collata lib. i. succi p̄rog. & iij. maffacia: & ligi aloes. an. an. ij. terebas tuas res. & puluerisa. & liga in pecia. & pone oīa ad lentum ignem cum. vj. libris. que cari. & bulliant spumando ea continue donec bullierint. & bulliant vsq̄ ad spissitudines. Et de isto p̄p̄n̄abis ei oī mane. & i. cum. & ij. aque ad bibendum. & cum sitierit infra diem dabis ei de eodē ad bibendum valde temperatū cū aqua frigida. & hinc in regimine ipsius equando cum vando sibi pillas magnas decoctas cus vino granato. & succo pomog. ponēdo aquam simplicē cū eisdē cū tanta q̄ritate ipsius aque rosate. nō ponēdo aliqd̄ de spicibus nisi solū de coisidro. addēdo aliqd̄ olei cū valde modica q̄ritate salis abstinēdo a comestione re. & vultus in cuncta. & a rebus salis. & ab oībus grossis in sua cōp̄lone. Et de fractis comedere pōt granata dulcia solū: nō nocet ei mafficare post cibū de p̄mo libēdo solū de succo ip̄og. Et si putas q̄ i s̄d cū sit biomoz doctribus caliditas aut in cōuocitate ip̄i. aut sibiā in sibiā & carnositate eius: aut imbecitas seu p̄tūctio in caisico p̄ronary inferioz stomachi. p̄n̄abis ei ad bibedū an. ij. aloes. Et si fuerit fortis vltis dabis ei tres cū octava p̄e an. vni. ex scanda & octava p̄e an. ij. maffice cū aq̄ lactis & succo pomog. an. Et si lac fuerit coagulatū cū flore cardonia garci crī meli. in hac egritudine caudō oīo ne medicā lazarina exibeas donec egritudo fuerit i sua fortitudine & augmēto. eo q̄ lazarina q̄nū fuerit rectificatā & teporū quantū p̄ns possibile fuerit: possibile sit ei q̄ p̄pter acuitatē & motū ipsius nō cōmoueat & generet grossitē & vultū simile apostemati. cū adiutio bumozis mali q̄ i s̄d exsistit. Et cū dico grossitē simile apostemati: intendo grossitē q̄ in mēbro p̄ter nās ḡnat. sicut accidit i manib. illo. q̄ vogat seu nauigat de timore: & illis q̄b̄ in aliquo membro ponit id qd̄ timorem generat. sicut est p̄tasia. & synapsis. & similia. Et cū dico apostema intēdo bumozē vlt bumozes coadunatū vel coadunatos i aliq̄ p̄e coisio: ex q̄bus potū illius p̄is corpis epulans in t̄is: q̄ nō sit pul sis in illa p̄e sicut p̄ns. Et oē apostema est tumor p̄ter nām: s̄ nō p̄terit. & q̄ oīo tumor p̄ter nām sit apostema. Et postq̄ generit fortitudo grossitē q̄ apostemati affimilatur: qd̄ ignis p̄ficat notat: vel gata rubea tunc post sp̄o cū tepozio remittit cū acuitas & rubedo ip̄s manifeste dimittit: qm̄ qm̄ collectio aliquid bumozis i aliq̄ p̄e coisio exsistit abiq̄ putredine & corruptione: nūc intēdit ad dissolutionē t̄mō: sed si illa collectio cū putredine & corruptione fuerit illud sit ex calore naturali & accidentali simul q̄ in eo exsistit. ex quoz actione & opozione digestio efficit & cōplet in p̄dicto bumozē: eo q̄ calor nātio solus nō p̄terit bumozē ad famē: s̄ ad nutrimentū appoziatū nature mēbrū solū: ita calor accidentalis solus nō pōt bumozē aliq̄ ad famē dēruare: sed facit sp̄cē cōplete corruptionis: quā qd̄ corruptionē nā panlatine a mēbro exsistit & eliquat eā & dissoluit: tūc cessat fortitudo calliditas illius p̄pter actionē calozis nātio. Et cū dico calor nātio intēdo ip̄m cuius fundamētū est ep̄e & coz: & calozes ambo sunt caliditas & p̄n̄bationes coisio totius & caloz accidentalis impedit operationes istoz in quā p̄tēst. & aggrauat corpus: cōsturbat ip̄m & fatigat. Et ille calor inaturalis aliq̄ fortificat in t̄is q̄ facit euenire febra diuersas cū p̄p̄timitis: talique ex eis sunt interpretate: alique sunt: t̄m̄e permanēdo sic donec liberent.

vel moriunt. Et ex isto calore accitrali putrefcunt corpora mortuorum. et dissoluntur continuitates membrorum ipsorum. Et quoniam deficit calor naturalis a regimine corporis alicuius. accidit illi id quod evenit corporibus mortuorum a calore putrido accidentali de liquefactione et dissolutione continuitatis membrorum. Sed laus sit altissimo creatori: qui posuit calorem naturalem ad tutelam et defensionem predictorum.

Capitulum X. Quod est de opilatione.

Ec egritudo multoties accidit causa sparsionis seu deriuatiola humorum ad aliqua membra parua que opilant loca suarum expirationum et fenestras ipsorum in tantum calor naturalis ibidem non potest puenire. quare de necessitate illicozitur calor accidentalis. Quia propter velociter denigratur membrum illud: et putrefcit. et separatur continuitas illius. Et si ipsum tetigeris in principio sue denigrationis inuenies id calidum. et istud est manifestum quod hoc est propter calorem accidentalem ex quo membrum putrefcit. Et hec opilatio multas habet species.

Capitulum XI. Quod est de apoplexia.

Ec egritudo quoniam accidit alicui velociter atque subito motus ipsius atque sensum habet auferre. quare si puatur ex toto sensus et motus. moritur infirmus oino antequam possit iuuari a medico. et suffocatur propter puationem motus pectoris.

Sed si de motu voluntario aliquid remanserit ille motus expellit suffocationem. Et quia in hac egritudine frigiditas super ipsam complexionem diuini reperit. ideo minor est itas anhelitus sibi sufficere poterit. que tunc sue sanitatis facere conueruat: eo quod frigiditas habet multum minuire necessitate anhelitus. Et apoplexia quod ex oritur ex sparsione humoris grossi: que in vltima frigate existit: et grossicie ad loca nobilia cellularum cerebri donec integre repleantur et quanto humor facies ista egritudine maioris fuerit frigitatis: tanto tardius accidit et paulatim uenit. et accidit lentius et tardius oritur et non subito. Ergo oportet studiosum esse in cura istius incipiendo ab vntione capitis cum oleo rosato in quo sit decima pars ipsius de balsamo postquam fuerit calefactum et desuper pone peciam vnam lane vinctam ex eo que sit aliquantulum grossa. et fac eum odorare odores bonos calidos: sicut est alkitram et muscum vnum quodque per se. Et si cum alkitram miscueris aliquid de musco: inuenies illud maxime auamem. et odorare efficacius. et accidit lentius et tria odor sigilli sancte marie confert multum. et si cognoueris quod aliquid possit deglutire distempera aureum semis de tyriaca alferuque antiqua cum melle. et propina ei. et vngue extremitates eius cum oleo masticino dadas ei et de eodem aliquid ad bibendum. et abluere pedes eius et crura cum aqua calida. Et si de anhelitu fuerit alleuiatus fac eum sternutare semel vel bis tantum cum licinio posito in naribus. et si videris meliorari non tardes purgare eum cum medicina laxatiua que istum humorum habeat euacuare. Et quia hec egritudo non expectat digestionem humoris et icisionem eiusdem ideo necesse est tibi vt in sua medicina laxatiua apponas ea que fortiter habeant icidere: sicut acetum et sinapis. et ea que deferant virtutem medicine ad caput: sicut alleum. Medicina putilis ad hanc egritudinem. R. oppoponacis: seis vrtice: polipody: bdelly: passulaz: enucleataz. salis. et sinapis. et zzz. an. aur. i. medulle cartami: et seis feniculi recetis. an. qrtas pte. collogntide seie: et mature: tertia pte aur. vni. grana catapucie duo. Incide collogntida minute et misce ea cum tantum de plueris dragaga. et misce oia predicta ad modum electuarij cum syrupo facto ex cortice citroz. et masticis. an. et vosis eius sit aur. y. Et si non est sufficiens purgatio. adde aur. i. et distemperetur cum aqua decoctionis masticis in qua sit odor eius sufficiens. Et esto certum quod hec est causa egritudinis conuenientibus. Et caue tibi oino ne misceas aquam

cum aliqua re que capiti apponere volueris. Nec potabis eum nisi sitim habuerit validam. et spero si egritudo non iterum cit subito: sed expectauerit aliquotuluz et ipsum purgaueris cum predicta medicina: que alleuiabunt accidentia: et conuando hanc curam liberabis oino. et scias quod ille que patitur apoplexia: si magnam spacium habuerit iter vnum anhelitum et alius. et illum fecerit cum duritia et grauedine: mors eius est propinqua. Et ciba eos colubis siluestribus quorum capita et colla sint abscesca. et decoquantur lento igne. et postmodum pistentur carnes earum et colentur. et propina ius illud eius. quoniam hec medicina est eis cibus conueniens valde. Et si posuere comedere da eis carnes eorum. quia est eis medicina appropriata. et passeris et afflate vel subfrite in sartagine cum almari eis vtilis valde existit. cauendo eos ab omni cibo frigido et grosso.

Capitulum XII. Quod est de congelatione.

Ec egritudo oritur ex opione fra que distat super complexionem cerebri. Et cura eius leuior existit cura apoplexie prescripte. vnum sufficere tibi fricare caput eius madili. et postmodum desuper spargere puluerem subtilem gariofi. precipiendo odorare muscum et ambra et offert et in hac egritudine eis odorare dedito libannum et sansucum et mentam et basilicon et subfumigare eum cum galbano et ambra: et ciba eum passeribus et pullis colubinis volantibus siluestribus: et canabris: et anatis assatis vel decoctis in sartagine cum almari. aut in sartagine decoctis in furno. et frica corpus totum fricatione communi inter fortem et lentam. et aqua eius ad bibendum sit aqua terramarum si poteris inuenire. Si non posses habere de hac aqua: fac ei syrumpum de cortice citroz et masticis an. cum succaro. et da ei ad bibendum cum aqua. Spero enim quod isto regimine redibit infirmus ad propriam sanitatem deo dante.

Capitulum XIII. Quod est de subter.

Ec quidem egritudo oritur quoniam humiditas mala multa abundauerit in substantia cerebri cum fortitudine et ei aliquid frigiditatis fuerit associatum. Sed si qualitas humiditatis fortiter domynatur absque diuerso aliarum qualitatuum. scilicet frigiditatis et caliditatis: sed fuerint due temperate et equales. aut caliditas pariter ab equitate fuerit egressa: tunc non oritur subter. sed generatur somnus magnus atque plixus et profundus. Et scias quod subter non fit sine gemitu vel stertatione. sicut apoplexia sile non reperit absque forti et graui stertatione et gemitu: sed leuis stertatio seu gemitus sicut passus sui longo tempore non est aliqua significatio super bis. Et cura huius egritudinis est odorare petasilon et semem basiliconis et gariofilos. et ruta. Et iterum oia predicta pistentur subtilissime. et spargantur super cutem totius capitis. Et distilla in aures infirmi partem balsami. vngendo similiter nares ipsius cum eodem. Et propina ei omni mane ieiuno stomacho ad bibendum quartam partem aur. i. de optimo balsamo. Et combure coram eo de tamarice et scala. et fac impastare panem eius cum aqua infusionis maratri. et da ei ad comedendum de dianiso. Et si cognoueris quod humiditas predicta fuerit ex abundantia flegmatis in stomacho. purga eum cum hoc catartico. R. seminis vrtice et agarici. ana. aur. iij. polipody. aur. y. colloquintide quartam partem aur. i. Incide eam subtiliter: et misce eam cum granis pini bene pistatis. deinde istam cum omnibus predictis malaxa. et fac magdaleone cum decoctione feniculi. et de hac cofectione dabis ad bibendum infirmo aur. y. cum decoctione feniculi calida. Et si non purgatur sufficienter adde aur. i. Et fac custodiam sicut conuenit laxatiuis. et fac eum sternutare ponendo in naribus suis licinium coti. extirpando aliquando pilum vnum vel duos ex naribus. Et fac eum subfumigare cum alebitran et thure.

Capitulum XIII. Quod est de firsen callo cum alienatione.

Et qdem egritudo generat ex alio egritudi-
 nibus et uno causa quare oculo cap. ipsas et di-
 cimus. Et postquam in cerebro confirmata fuerit
 idiger cura spali et ppta. Et accidit hoc egritudo
 aut ab hucibus acibus et modicantibus
 ex illis in stomacho gibus resoluuntur fumi et vapores
 qui ascendendo ad cerebri colligunt in eo. aut omni a febre
 acuta valde calidissima atq; forti. q; facit fumositates ca-
 put ascendere. aut fortis calitate sol. aut ab alijs causis facien-
 tibus vel percontibus imensa calitate. Quare si confirma-
 ta fuerit egritudo et accitisa ipsi fuerint fixa atq; mansua-
 idiger cura specialis. Et si non fuerit confirmata egritudo
 neq; fixa remouet remota causa ipsius. unde in illa que
 fit a caliditate solis sufficit ubi apponere capiti ipsi oleu
 rosacu. in quo rose plurima sunt iterare. et in frigiditatem
 in puto. iterando pluries et frequenter. et sic omnino libera-
 bitur. Sed si fuerit ex caliditate ignea precreta ab humo-
 ribus acutis et calidissimis exstantibus in stomacho non suf-
 ficet cura predicta. sed oportet ut sit studiosus ad in frigi-
 dandum stomachu. Quare si predicti humores fuerint in co-
 camitate stomachi enata eos per vomitu. et tunc remoue-
 bitur causa. Et si fuerit a caliditate ignea precreta a febrili-
 bus intensis. sine fuerit deluse et separabiles. sine no-
 tunc oibus modis oportet te coeptiones eius frigidare:
 cu magna cautela atq; studio. eo q; febris si fuerit ex pu-
 tredine. et tu multiplicaueris in frigiditate in curande ipsi:
 igrossibus mās. et etiā si effice ita excoelissimus in scia me-
 dicinali sicut fuit archelinus. non potes plenarie frangere
 febre putredinalē solū cu frigidis absq; lesione et nocimē-
 to caloris innati. si hoc feceris cu virtute paimaz. virtutē
 vel operationis. Et si frigiditas temperate. possibile erit qd
 frigeo fortitudine febris sine nocuimento caloris reman-
 Et etiā hoc frigiditate temperate non debes exercere nisi post
 apertiones opulacionis cu rebus subtilissimis et scissis et di-
 geribus humores. Et ea que facit banc operationē sunt
 medicine calide. qm opatio calidaz rep aduamat ad con-
 seruationē caloris naturalis: et ipen auget: et remouet radi-
 cem putredinis. Et illa non possunt fieri cum medicinis p-
 dictis frigidis temperate nisi eis miscueris scissis et aperiti-
 us. et hoc non facinus ut calefaciamus nām. cu sit supflue
 calida et itendimus cām putredinis remouere apertio
 opulone et subtilizando atq; sciendendo humores. Et si in-
 tendis fac cu medicinis frigidantibus. que non tranckedat
 sine secundi gradus. Et esto pntans in bis spaliter in illa
 egritudine. Et miscere acetu cum illis medicinis est val-
 de vtile. Quā est vehicula et delator aliaz medicinarū ad
 mēbra ad que minime pertrāsire possunt absq; eo. Et est
 necesse ut be medicine sunt frigide acuti et potetia. et non suf-
 ficit frigiditas earū potetialis nisi in frigideo cas ponēdo
 ipsas in aerē frigidū. in puto frigido: vel aduentū. Et cu
 fuerit egritudo pone pctiam lini madefactā in nise super
 caput ei. Et non tradas obliuio qd cerebri: lēstū cerebri:
 ē frigide opulone. et ppter B non pōt sustinere frigiditates
 actuales in excessu sic possunt alia mēbra que non sunt fri-
 gida. Et esto memo que et qūa accitisa pessima ipsi cere-
 bro habeant puenire ex superflua frigiditate. et p tanto non
 debes frida in excessu in ipso supflue iterare. Et potabis
 eū cus aqua rosata et aqua citrolog. quaz ptes sint cōleo
 cū quarta parte ipsaz de aceto. et cum illo potu etiā potes
 ponere micā panis lotā ad comedēdū. Et erit ei cibos vri-
 lis valde et medicina et lēgimus ab op putrefactione. Et
 si hoc frisen fuerit ex: cu seu egritudine alicuius alterius
 membri nervosion poterit remoueri vilo mō nisi remo-
 ueat causa. Et si fuerit ex apostemate visibili apparen-
 te in aliqua parte corpore: non fuerit infirmus in pncipio.

si si febrotomas et emphygobis locū hoc empho. qd. B. floris
 canomille. sermo lini puluericati et farine qdci. Et misce
 cu oleo rosato. et si cas hoc dissoluit est bonū. qd illo vti de-
 bes. Et si videri aqua ad famē deuenit: stude in maturatio-
 ne eiusde. et postmodū apies ipm cūando famem. et facta
 agitione cū citatione famē remouent accidētia. Et qd re-
 manet post agitione: stude ad digerēdū cū mica panis ab-
 bi ipsata cus decoctione pedū arietis. Et si p dicitū aqua
 ad famē non deuenit: ite pmo ipsā sōmare debet: post-
 modū circa resolutionē in dēdere debes frangēdo calidita-
 tem ipsarum cū predictis addēdo predicto empho sica-
 dos et radices yringoz. Quā sicaodos admirabilis effica-
 cie reperitur esse in hoc casu. et iam tibi sufficenter decla-
 rata est cura illius egritudinis. que est perutilis oibus fe-
 bribus cū gibus egritudinis. que est perutilis oibus fe-
 bro: sit farina osdei vti panata clara. aut mica panis plu-
 ricio lota. sumendo in potu aqua osdei.

Cap. XXV. Quid est de pmanēdo intellectu et frigiditate.

Errubat qdem intellectus ex mala coeptione
 ne frida et sicca qm ita est fixa et radicata in ipsa
 substantia cerebri. Et accidit ex ea vigilia. sicut ex
 necitate vmbra seu tenebrositate tpe pluuie
 et repit. cui benedictū ē ponēdo oleū ro. sup
 caput patiens in maxima quietate. Et etiā de corde appone-
 re debes in narib⁹ et aurib⁹ eiusde. Et balnea cū in aq; re-
 quiete et suavitate dēgendo cum a mulierib⁹. Et fac cum
 odorare lignū bouinā et mala aromatica. Et non oblitiscaris
 riu cū hoc toto ipis purgare ab hucis frigido et sicco. et hoc
 facere potes cum polipodio recti optime cōstitato. ponē-
 nēdo id ad coquendū cū gallo veteri. cui crura sint fracta
 et ola alia sua ossa cū suto pulpis sint optime cōstita. et i il-
 licui cū modico oleo et salis. et cōmōndri recentio. et cū p-
 crissime fuerit decocto expugnēdo fortiter coletur. et i il-
 la colatura iterū decoque. et i polipodū rectio et postmo-
 dū cola. et ppta illā inferno ad bibendū i ieiunio. Et si cas
 hoc non pergat decoctio: scias qd cas egritudo est male
 dispositio: et oportet redire ad purgandū ipm cū medicis
 laxantibus predictis purgantibus melancoliam.

Capit. XXVI. Quod est de mania.

Accidit hoc egritudo. et mania et destructio
 intellectus et mala opulone vaporū ascendē-
 tū ad caput. sine sunt calidi. sine frigidi. Et si
 cū fuerit calida sunt oino sine timore. et spali-
 ter si caliditate sicca fuerit associata. Et si
 dicta mala coepto fuerit vniuersalis toti corpori. ita qd sit
 infusa et radicata in corde: tunc quādo sanguis est ebullit
 erit. mania efficitur pessima atq; fortis. et si puenierit
 mania rādica quocūq; ad timorē aque deueniat infirmus:
 et ab ipsa fugiat. motus eius est ppena. Et hoc accidit
 pluribus animalibus. scilicet canibus. equis. mulis. et asinis:
 et iam accidit quodam mulis voluit mordere quendam
 hominem. et homo versus est in fugā vadens per via vna
 strictam. et mulus sequēbat eum. qui cū peruenisset ad in-
 troitum cuba stricti et breuis infixit se ibidem. et cū non po-
 tuisset exire propter stricturam et breuitates: motus fuit
 ibidem. Et hoc egritudo trasfertur ab vno animal ad aliud
 eiusdem spē: et etiā alterius speciei. et hoc accidit in pre-
 parationem coeptionis et nature vniuersitatis ad recipiē-
 dum dictā malam coeptionem: sicut apparet in ramis ar-
 borum qui babuliosos sunt ad recipiendū actiones ignis
 et grosse arboros. et oleus etiā citius recipit coeptionē sua
 et natura sua operationem ignis qd faciat sempiterna que
 frigida existit. Et in hoc mania quoddā mirabile reperit.
 quia si collectum fuerit de yvina illius in quantitate mul-
 ta in yvinali vitreo: visdebit qd clarificabitur yvina: et sine

dubio videbis intus formas calculorum natantes. et si ipsas colaueris per panum subtilem nullum vestigium illorum seu signum in pecia poteris iuenire. Et si dictam yrinam itez in yzinali repones. et ibidem aliquotulz permanserit: veraciter itez videbis eos vt prius. Et super hoc libenter cam ponerem si meus intellectus esset sufficiens. Sed si mala complo fuerit in cerebro solum simplr sicca non fit inde mania: sed solum perturbatio intellectus. et cogitationes male et pessime. Et fit etiaz perturbatio intellectus ex diminutione proprie substantie cerebri. sicut accidit illis qui superflue vtuntur somnia. Sed hoc esse videtur ex sententia diuine prouidentie. Et si qd dixerit respondendo qd senibus diminuitur intellectus ppter ipsorum cerebroz diminutionem. ergo pueri sim istam rationem pfectiorem intellectum et meliorem multu habere deberent oibus alijs etatibus. cum habeant cerebz pportionaliter pleniuz. et non est ita. Rñ qd sicut senibus diminuitur et destruitur intellectus ppter paucitatem substantie ipsius cerebri. ita infantibus vel pueris ipedit et destruitur eoz intellectus ppter multam admixtionem que fit in substantia eoz cerebroz ab humiditatibus preparatis ad applicationem et nutritionem substantie cerebroz ipsorum ppter exuberantiam nutrimenti ipsorum. et in hoc tempore. seu etate auget humiditas naturalis. et etia superfluitates. et ppter hoc plongatur somni eoz: et etiam superfluitates que exunt ex naribus eoz: et ex corporibus sunt in quantitate multa. Quare summarie tibi dico. qd puer donec fuerit in hoc esse. non poterit esse perfecti intellectus. donec fuerit completus. qm sicut membra eorum non sunt completa in mensura et quantitate. ita eoz intellectus non est completus: donec veniant ad etatem perfectam. Sed quando senibus accidit perturbatio intellectus ppter diminutionem substantie cerebri. tunc cura impossibilis est. Tamen rege eos ppinando eis amigdalas dulces ad comedendum cum pane bene fermentato. et succaro. qm ista augent substantiam cerebri. et etiam yua passa est eis vtilis. quia impingunt epas. Et hic defectus qui fit in cerebro. fit in parte anteriori. et ppter hoc imaginatiua solum p maiori parte senibus destrui reperit. et interdum etia eis destruit cogitatiua. quando consumitur cerebz qd in media cellula existit. et etia memorialis quando diminuitur substantia ipsius cerebri. que in posteriori cellula collocatur. Quare ad restauranduz hanc humiditatem. da eis amigdalas cum succaro sicut dixi. et ynge caput eius cum oleo amigdalaz dulcium cui sit admixta decima pars ipsius de oleo masticino. eo qd membra principalia non sustinent medicinas in quibus non sint ea qd habent confortare. quibus accidens egritudinis ea non requirat. quonia itendere debes ad confortandum et fortificandum partem illam in qua egritudo reperitur. Sed ex istis tribus partibus cerebri. posterior citius exiccari deberet rationabiliter ppter sui naturam et complexionem ceteris alijs. Sed quia aer leuiter ad eam pertingere non potest. propter grossitudinem et soliditatem ossis continentis ipsuz. Et qd est omnino conclusum absqz omni foramine et porositate. ideo minorem recipit desiccationem. Sed pars anterior cerebri: eo qd os eius continens ipsum est apertum et porosum. et aer ad ipsum per anhelitum cito ptingere potest. ideo citius desiccatur. et etia citius qd cerebroz quod in media cellula esse reperitur: eo qd aer ad ipsum non ita cito potest peruenire nec ita leuiter. Et qd os continens ipsum similr est obtusum solidum et absqz porositate sicut est os posterioris partis cerebri. ideo longinquum a siccitate esse reperitur. Et quando siccitas cerebri superuenit in ista parte anteriori. vel in alijs oibus partibus simul. cura erit difficilis valde inueniend. et etia alijs qui sunt in maiori etate. quibus sit possibilis. Sed decrepitis est impossibilis omnino. yn-

de intendas in curatione istius partis vel omnium partium cum medicinis supradictis. Sed attende qd quando os cranei vel vbi os ipsius fuerit densum soliduz et absqz porositate tunc vti debes fortioribus medicinis: eo qd grauius et difficulter possunt penetrare. Sed vbi inueneris craneum porosum et non ita solidum: citius possunt medicinæ intus penetrare. Quare leuioribus indiges medicinis et debiliozibus.

Capitulum XVII. Quid est de humiditate que oritur in cellula anteriori cerebri et circa cerebrum.

Scias qd humiditas subtilis que oritur in cellula anteriori cerebri et circa ipsum est immensa si fetoris: et ex illo intellectus perturbatur. et non potest infirmus caput suum sustentare. et non loquitur nisi cum difficultate magna. et quando interrogatur de aliquo tarde et pigre et cum perturbatione respondet. et pro maiori parte non intelligitur. et est absqz intellectu. Et ego tempore meo vidi quendam cui superuenit hec egritudo: et nulla medicina ei potestesse potuit et mortuus fuit ide. Et hec egritudo multoties accidit ouibus: et ouis illa que habet hanc egritudinem a pastoribus dicitur matronia. Et cura huius egritudinis est caput caute rigare. et sine dubio cirurgy multum errant. cauterizantes omnes in capite quibus accidit perturbatio intellectus: et sequitur inde maximum nocumentum: quoniam si causa egritudinis fuerit caliditas et siccitas: vel caliditas solum: aut siccitas solum: aut fuerit causa ex diminutione substantie cerebri: considera quid inde contingere potest. Sed in hac egritudine sine dubio cauterizatio est cura vtilior alijs quia desiccatur horribilem humiditatem. et eam extra bit ad partes exteriores. Et si posueris in naribus ipsius succum rose canine. que arabice dicitur secaicanabamas multuz confert. Et etiam alia medicamina que a medicis assueta sunt inijci in naribus faciendo caput purgari. sicut est aqua sicile. et aqua cucumeris agrestis. et similia. Et continuando has medicinas et rectificando regimen ipsius poterit liberari. et desiccabitur inde humiditas illa nocua. et liberabitur deo dante.

Capitulum XVIII. Quod est de scorbomia que in arabico dicitur abscedar.

Accidit aliquando homini qd stando et supsedendo apparet ei qd omnia circumuoluantur vnde cadat. Et oritur hec egritudo ex vaporibus subtilibus et acutis colericis ascendentibus superius per arterias ad cerebrum replendo ipsum. et accidit spiritui naturali motus malus. Et predicti vapores ascendunt superius ppter amplitudinem arteriarum: que tales a natiuitate existunt. Quare predictis confert incidere arterias: que sunt post aures. Sed si dicti vapores ascendunt per arterias retis vel retine miraculose modicum inde sequitur inuamentum. Et si puenerit dicta egritudo ex amplitudine aliarum arteriarum tunc confert incisio predictæ arterie. Et debet medicinis in frigidare complexionem huius in frigidatione temperata. scilicet ppinando ei lactucas elixas ad comedendum. et ad potandum aqua ordeï cum agresto: nisi stomachus fuerit imense sensibilis: et potabis eum etiaz aqua ordeï. et aqua frigida cum aqua rosata. Et ab omnibus fructibus abstineat ppter qd a medullis seminum anguriarum et citrolozum: que ei exhibere debes postqz cognoueris qd dicti vapores ab humoribus colericis fuerint generati. Sed illa que a stomacho peccit ad cerebrum potest ex humore vno ori. vel ex pluribus ex quibus generantur vapores ascendentes ad cerebrum. Et cura huius leuis satis existit. scilicet purgando stomachum cum aqua infusionis mirabolanozum citrinorum. et scamonee et violarum. Et confert etiam

Liber

hec decoctio que purgat stomachum a colera. *℞.* feri lactis coagulati cum lacte sicilibus .s. et infunde in eo anis. *℥ij.* costicium mirabolano. curruog. et violaz. *℥ij.* anis. *v.* Alcabar sic ci anis. *v.* et ginsancat oia simul in dicto sero vsq. mane. et tunc colentur optime fricando et exprimendo: in predicta colatura adde quartam partem anis. *℥ij.* et scamonea miscendo et anis. *℥ij.* et sumpi. *℥ij.* et sumpi. *℥ij.* et sumpi. *℥ij.* da bibere et tardet cibum quousq. compluerit opus suum. Et si modicum assellaret ex dicta portione ea et ad bibendum de dicto sero expectando sicut in alijs medicinis. et ciba cum pane optime fermentato cum pullis vel carnibus edinis decoctis cum vino granatorum et agrebto. Et femine laudabiliores in hoc casu cythunt masculis: et ipsis ad huc meliores sunt albe. et post que varie cythunt. Et aquas oz dei bene preparatas cum aqua rosae et similibus conferre dicimus. Sed si dicta egritudo ex humoribus puris oia fuerit. tunc per lapigram cum sero lactis vitelicum et sufficientem eis esse dicimus. et etiam olea sola cum sero confert. et si et misceratio aliquid agarici erit melius. Sed si predicta pueredo in stomacho fuerit ide otitur fetor ois et scissura labioz: et est possibile qd ex dicta putredine cueniat cerebro calefactio subita cum horribilibus cogitationibus. et propter impetuositatem et fortitudinem accidentium impediuntur spiritus animales infantium qd vere videntur et cleuantur: concalcantur subito: et mouentur ex terra eis moribus: inde seguit scotomia. Et hoc imitotomus vidimus qd quando alium subito enenerit aliquid quod inuenit fortiter spiritum animalium qd illud facit enere scotomiam. Et cura huius est cura prescripta faciendo eis odorare rosas cum mirtela madefactas in aqua rosata. qd liberabitur cum aduotio dei.

Capitulum CXX. Quod est de dolore totius capitis qui quidem in arabico dicitur baidda.

De dolore totius qui accidit in capite aliquando est continuus. et aliquando est cum interpolatione habens paruos. Et qui habet ipsum non potest sustinere voces et vociferationes fortis propter debilitatem nerui audibilis. et propter debilitatem etiam totius cerebri sine dubio talea voces excitant dolorem. Et non mireris quia quando dolor totius est in aliquo membro augetur ex forti voce. Et causa huius est aer motus a forti voce qui percutit membra dolentia: et inde doler augetur. Et hec est opinio Galien. etiam in egritudinibus oculis. cui quidam in hoc obuiauerunt. medici vero minus animo sentit qd ipsius taliter adbeferant. Et qui habet hunc dolorem similiter non potest aspiciere in magno splendore: eo quia sicut neruus per quem animus ad cerebrum tendit non potest fortis sonum ferre: ita neruus opticus per quem species visibilis venit ad oculum non potest magnum splendorem et lumen sustinere: eo qd quando tam fortis dolor est in toto capite impossibile est quin etiam oculi non sentiant. Remanet ergo nobis sequere vbi et in quo loco seu parte capitis iste dolor principaliter epulat. et abiq. dicitur de dolor inuenit in panniculo qui sub cranio motatur. *℥ij.* dicitur matre vel in illo qui est post ipsum circumdatus cerebrum. *℥ij.* in pia matre: et quando in aliquo dicto: est dolor non potest ferre vocem magnam nec lumen intensum. Resur ad huc scire quid sit dolor. et causa eiusdem. Jam ergo declaratum est qd dolor ut aliud est qd sensibilitas cetera: et qualitas existens in membro. quare cum perferatur perducit ad solutionem continuationis. Et solutio continuationis accidit aut ppter extrinsecum: sicut incisio ensis vel percussio facta a re aliqua: aut ex contusione. Et potest etiam esse solutio continuationis ex extensione valida facta a superflua repletionem aut ex yctositate vaporo-

sa. Et si yctositas dicta vaporosa facta fuerit a frigore. potest etiam ex eadem dolore fieri fortis: eo qd quilibet res que huiusmodi natus pungit: quia fit frigida. Et in scio qd vapor natura sui subtilis cythit. et hoc de causa puenit solutio continuationis: sicut apparet in rebus extrinsecis: qd qd extenduntur fortiter vltra debitum laniantur et rumpuntur. Et acuta etiam qd recipiuntur sunt ea solutio continuationis. Et argilla similiter seu terra malagata optime eius fortis aceto. et extrinsecis epulibus soluit continuationem cutis. Et etiam siccatas cum in corpore superflua exuberant: cas modica extensione illud idem licet facere potest. Et qd frigiditas superauerit infantia qd congelatur membrum et induratur: seguit inde solutio continuationis. Et etiam ex rebus calis et acutis receptis per os vel extrinsecis emplastra tis: fit solutio continuationis: sicut ex sinapi et rapia: qd ex sua subtilitate pfundantur: et corrodunt et soluant continuationem. Et nos videmus qd acetum quia id qd in sua compositione ostendit fit frigiditas sicut dicit Gal. frigidit vices et pporat eos: et rumpit vegetos. Et fit etiam solutio continuationis ex coagulatione sicut cera et pig. qd quando sunt coagulata franguntur et leui extensione vel a percussione ab alijs re dura. Sequitur ergo qd iste dolor tam difficilis et fortis seu subtilitatis esse non potest nisi a superflua repletionem et extensione existente in membro valde sensibili. sicut est dura mater et pia mater. Et quidam fuerit ex vapore frigido ubi recepto: dolor erit validus atq. gravis. Et si fuerit ex calido vapore epulente in locis predictis leniter illi cognoscere potest. eo qd dolor erit acutus valde et modicatus. Et tactu etiam ipse cognoscere potest. Et signus illius qui fit a frigiditate vel a vapore frigido est quia istum delectatur in appositione repositi calidarum acti et potentia sup caput: et videtur inde recipere inuamentum et sentit in capite dolorem magnum cum grauidine et ponderositate. atq. modicatio et punctione. Et qui fit ex caliditate est dolor difficilis atq. fortis cum punctione et modicatione. Et cura generalis istius doloris est rectificare regimen ipsius comedendo ordinate et ceteris huiusmodi. Et si fuerit dictus dolor ex repletionem cum grauidine: cura eius propria est flebotomia. considerando tempus. etatem: et si fuerit in regione: et complexionem. Et qui fuerit ex vapore frigido: curatur vaporosum caput cum siccatione: et si fuerit ex calido confert ei bibere aqua rosatam confectam cum psillio integro: qm medici pbibent punctionem eius. Et si fuerit predictus dolor ex repletionem multa sanguinis: flebotomandus est ex cephalica. Et si ex arteria flebotomia: ueris longe melius erit scire debet qd sanguis ille eius magna difficultate retinetur et solidatur: et propter hoc te cum habere debet eo que habet sanguinem liquet retine: resur sunt pili leporis minusissime incisi mixti cum albumine oui et gypso: aut folia mirre subtiliter puluerisata cum psillio integro mixti eius aqua rosata: ponere super locum similiter stringit. Et eius vis incidere arteria: ipsas stringe versus radicem sine superflua sanguine: epul potest incidendo eas cum re frigida. et non cum igne. Et si cognoueris flegma cum sanguine abundare. fac ei vti expectatione teperrata cibando cum cibis heclinonitibus ad caliditatem temperantem et siccatem: sicut sunt tartarus et passeris: et similia. Abstinento ab ois et pitione: et a panata qd in arabico dicitur carit: et ab aqua frigida valde: sed quando vis cum pinare mactere debet cum ea ali quid mellis vel zaccar: aut rob vniuersale decoctum vsq. ad spissitudinem mellis: faciendo vt recipiat eam tepida. Et si cognoueris manifeste qd vicius dolor a vaporebus calidis procedat: incide arteriam incisione frigida: faciendo eius abstinerere ab omni re calida: ciba cu gallinis citariis in aqua cu modico olei et salis et aceti. Et potest etiam

eam coquere cū cucurbita: nō ponēdo gallinā eūz cucurbita: nisi post decoctionē cucurbitae. Et pōt etiāz decoqui cū succo granatorū: et fac eū multotiēs odorare mirtellaz eūz ligno aloes et sandal. et purga eūz eūz sero lactis coagati cū lacte fici addēdo ei aliquid scamonee. Et cū fuerit purgatus numera fellas: et quot vicibus assellauerit: tot diebus quiescat post purgationē: et postmodūz facies eūz vomere: et post vomitūz iterū eūz purgare debes. Et iam superius declarauimus loca que apta sunt recipere hunc doloz: quōz videat q̄ doloz in osse existat. Et quomodo hoc esse possit: cū fm opinionez quozūdas os omnino careat sensu: Et ego dico q̄ si aliquid habet os de sensu: est valde grossus: et ppter hoc impossibile est q̄ illic doloz percipiatur. et iam inuenim⁹ Hal. dixisse que adiuuicem sunt opposita: quando dixit q̄ ossa omnino sunt absq̄ sensu: et alibi dicit q̄ dentes habent sensum: et nō grossus: imo valde intensum. Et opinio magnoz medicozū est q̄ sensus nō sit in aliquo membro: nisi veniat in eodez per neruos subtilissimos diuisos: et contextos ibidez. Quare cū ossa nō videant habere tales texturā neruozū: sensūz habere nō debent. Et ergo sicut cerebrūz mittit virtutez sensibilem per neruos oibus membris. ita epar sua virtute naturali mittit nutrimentū per venas omnibus membris. et si ossa ideo carent sensu: quia nerui in eisdem nō sunt diuisi et contexti minutissimi: vt capilli eadez ratione oino absq̄ nutrimento et augmētatione esse deberent: eūz vene capillares diuise in eis nō reperiant: neq̄ virtus naturalis fortior esse reperitur in itroita membrorūz q̄ animalis: imo animalis valde fortior iudicat. Et tu vides q̄ ossa q̄dū sunt in cospore animato permanent sine putredine et corruptione: et etiāz omnes cartilaginez. et eūz pūa tur corpus a vita: corrumpuntur omnino. Ergo quid est illud quod seruat ossa in cospore animato a putredine? Nō potest negari quin illud sit spiritus vitalis procedēs per arterias ad omnia membra que arterie in membris ipsis minutissime diuiduntur. et eodem modo ossa recipiunt nutrimentū. ppter vicinitatē venarūz nō pulsabiliz. Quare ergo hac eadez ratione et via nō possunt recipere sensum ossa. ppter vicinitatem neruozūz. sed naturaliter ossa inq̄tūz sunt ossa multe existunt siccitatis. et propter hanc sunt grossi et debilis sensus: et apparet hoc in plantis pedum rusticorūz: quia quōz lente et debilitate recipiunt sensum: tamen nō omnino a sensu pūantur: quoniam vides q̄ quādo aliquid ex ipsis inciditur ferro quōz non sentiant dolozem: de quo sit curandū: tamē sensūz habere probantur. Et quia ossa duriora et sicciora existūt plantis pedum rusticorūz: ideo lentius et tardius et grossiori modo sensum percipiunt. Et si aliquis dixerit scriptū eē q̄ ossa careant sensu. dicimus q̄ illud dicitur est eo modo quo dicitur quādo aliquis habet collum bene: q̄ careat collo: et q̄n aliquis hz debilitatē visus q̄ careat visu. Et ista que dixi dico fm meā existimationē et intellectū: et ē veritas oino: et inuestigare hoc per vias experimēti in animalibus est difficile valde: quōz quādo in aliquo membro inuestigando pcedes: incidēs pmo carnez: et postmodūz neruos: demū pelliculaz q̄ coopit os. et scire debes q̄ oia ista acutissimi sunt sensus. ergo cūz peruenit ad os incidēdo vel rascādo: quō sentire dēz cū sit debilissimi sensus: et hoc certissime scire debes auctoritate pporati: q̄ q̄n duo dolozes simul sunt: maior denigrat alteram. et absq̄ dubio ossa habent sensum quōz modicū: et quomodo nō debet occultari doloz in osse cū sit debilissimi sensus: post imediātā icisionē factā in carne neruis et pelliculis q̄ sunt mēbra tāti sensus. certe sic eē dēz absq̄ ulla dubitatione.

Capitulum. XXX. Quod est de emigranea que in arabis co dicitur secbichia.

Emigranea est egritudo capitis in qua doloz comprehendit mediā partem capitis. quare scire debes in qua parte sit egritudo p̄dicta. Et scire debes q̄ esse nō potest in aliqua parte capitis nisi in p̄niculo qui cooperit cranem exteri⁹: vel in illo qui est sub ipso: q̄ dicit̄ dura mater: aut in illo q̄ est circūdās cerebrū: qui p̄ia mater noīat. Et differētia que est inter istā egritudinē et p̄scriptā que dicitur baidda: est q̄ illa est in toto capite. ista vero solum mediā retinet p̄tes. Et oris hec egritudo: aut a v̄tositate calida: aut ex repletione supflua. et que ex v̄tositate calida p̄cedit: fit subito et cū extensione forzi: et sentit ifirm⁹ acuitatē humoris. vñ resoluūt vapor in loco in quo est: s; si fuerit ex repletione: sentit ifirm⁹ grauedinē in loco cū rubedine oculorū et faciei. et pōt etiāz enenire ab humoribus existentibus in stomaco a quibus vapores et fumositates resoluuntur qui ad caput ascendunt: et ibi percipiūt incendium et mordicatio valida. Et flebotomia q̄dem confert. quādo fuerit ex repletione et infrigidatio corporis etiam cum rebus notis p̄scriptis. Et ciba eūz pullis et gallinis decoctis cum succo granatorū acetosorum. Et potet aquā ordei: et abstineat oino ab omnibus p̄creantibus fumos vel vapores acutos: sicut est vinum coctum et vinū passularum et similia. Et abstineat etiāz a pomis granatib⁹ dulcibus: quōz cito in coleraz vertuntur. et sic eis non modicū nocere videntur. Et quādo dicta egritudo ex repletione fuerit sola flebotomia aliquādo pōt liberare. S; q̄n causa fuerit ex superabundantia calidiorū humorū existentiu in stomaco a quibus vapores superius ad caput ascēdunt. Cura eius propria existit euacuare illos cum laxatiuo continententi: aut cum vomitū leni: et sufficit hec purgatio. B. mirobalanorū citrinorū et chebulozum et indorum. et violarum. et nemifar. añ. aur. x. conuasentur optime. et ponantur in feruentem aquam per noctem vnam. et in mane colentur exprimēdo fortiter. et illi colature adde quartam partem aurei vniuz ex scamonea trita. 3. i. s; ruy acetosi. 3. i. s; ruy facti ex cor. citroz. et 3. i. s; ruyi malficini: et p̄pina ei ad bibendum. et si nō purgabit̄ sufficienter: da ei ad bibendū de p̄dicta colatura: solūz regendo eum sicut cōuenit medicamini: dando ei in cibis si superabundauerit humiditas in stomaco que habeant eā epica care put tibi videbit̄ cōuenire. dādo ei semp post cibum aliqua stiprica confortatiua et cōuenientia stomaco vt sunt pira assata: vel citronia: vel alia similia.

Tractatus. x. de egritudinibus colli. et est cōtinens capitula decem et octo.

Scias q̄ collum cōpositum est ex mēbris simplicibus et cōpositis. et ipa officialia composita sunt ex cōsimilibus: et in quantum collum cōpositum est ex cōsimilibus eueniunt ei egritudies cōsimiles: et inq̄stum collū cōpositū est ex officialibus mēbris eueniūt ei egritudies officiales.

Et nos itendūz dicere egritudies q̄ possunt ei euenire.

Capitulum. I. Quod est de oppilatione. Et quidem egritudo. s; opilatio accidere pōt in venis: neruis: et in ipsa nucha. Et cura hui⁹ est manifesta. scum rebus aperitiuis et subriatiuis humorū. et hec cura est generalis opilationibus omnium membrorū.

Capitulum. II. Quod est de relaxatione. Et quidē egritudo accidit in collo maxime accidētali. s; ppter apostema qd fit vel oris in nucha: et inde sequit̄ sub apate relaxatio orū membrorū gnālī. et si fuerit apā magnū valde: vel forte iterimū subito. S; si fuerit apā

parium cum modico dolore et immotens inde efficitur re-
 laxatio. et si apostema cum tumore factus fuerit solum sine
 dicitur nec peimabitur ide sensus solum in media parte cou-
 pois. et exposita sed motus remanebit in parte apostema-
 tis. quare talibus in principio colimus fieri flebotomias
 si virtus fuerit sufficiens: postmodum inungere locum cuius
 toto madefacto in oleo rosato tepido multoties et ipsius
 totus sic madefactus per totam noctem desuper tenere vi-
 q; mane. Et esto certus qd si confirmabit apostema. de-
 nict infirmus ad peiuatione sensus et motus: vt supra de-
 ctum est. Et scire debet qd opinio quousda antiquoꝝ me-
 dicorum fuit: qd peiuatio sensus vel motus: vel vtriusq;
 simul non fit nisi ex frigiditate solus. Sed non videmus qd
 possibile est peiuationem sensus et motus fieri in corpore
 temperato: et tunc in illo cui caliditas modicus excedit: et
 absq; dubio egritudo bec curare potest ex diuersis cau-
 sis: et tunc ex frigiditate.

Cap. III. Quod est de spasmo.

Sit qdes spasmus in collo sicut in alijs me-
 mbis accidere consuevit. Et est duarū specieꝝ
 scilicet ex siccitate et humiditate: et spasmus qui fit
 ex siccitate possibile est vt accidat successiue
 et paulatim: et possibile est qd fiat subito pro-
 pter intesam euacuatione humiditatis factas subito. Et
 spasmus qui fit ex humiditate sicut subito habet puenire:
 et duas humiditatis sunt due species: vna quides que
 non couertitur in vapores: sed remanet sic liqua in neruo:
 vnde ingrossat: coherabitur: et abscuiatur: et sic spasmus
 efficitur: et est etia alia humiditas: ex qua resoluitur vapores:
 et inde spasmus efficitur: eo qd mēbris qd ferre poterat di-
 ctas humiditate anteq; cohereret in vapores: post puer-
 sionem eius minime potest ea suslinere: quare inde spasmus
 habet deuenire. Et si quis nobis obiceret dicemus: qd
 in eadem hora in qua humiditas resoluitur in vaporem
 dolor inde percipi deberet: tū sentimus illū. dicimus qd
 vapor donec in motu exiit pro maiori parte non facit do-
 lores: nisi siq; quousda si vapor fuerit acutus: et motus:
 non tamen ex eo percipit dolor: sed incendii solus: et mor-
 dicatio inde habet puenire. Sed spasmi qui fit ex siccitate:
 cura est generalis humectare corpus totū: et specialiter
 mēbris spasmatū: et si fuerit ex humiditate purgabis eus
 cum ycrapurga: et siliis: et ynge locū cuius oleo de iasemini et
 camomilino. et oleū de lilio est medicamē. ppetū spasmū
 qui fit ex humiditate: et si fuerit dicta humiditas in vapo-
 rem couertit: et inde factus sit spasmus: purgabis eus cum
 medicinis p̄dictis: et ynge locū oleo p̄dictis addēdo eis
 yfopam recentem.

Cap. IIII. Quod est de tremore.

Et egritudo ositur in collo sicut in alijs me-
 mbis: et est pagna et temperatio viciose: que fit
 inter p̄dicrositates mēbris et virtute quā de-
 p̄stauit motui mēbris: aliali: qm qd dicitur
 grauedo et p̄dicrositas mēbris supra virtutes
 ipsius icinat inferius. et si virtus p̄ualbit p̄dicrositate et
 grauedine eleuabit superius: et sunt duo motus qui sunt
 successiue: et isti motus diuersi cum coadunant simul dicitur
 tur tremor. et collū quidē p̄paratū est recipere tremores
 et qualibet leui causa adueniente v̄m̄ti motus: p̄pter gra-
 uedines et p̄dicrositate capitis: qm caput p̄ter ceteris mē-
 bōis bōis grauius et p̄dicrositus est. Et scias qd tremor
 accidit aut post egritudines: aut post euacuatione sup̄flua
 aut ab extrinseco pp frigiditate acria: aut pp percussione:
 aut ex vulnere adueniente capiti: solidato aut nō solidato.
 et qd v̄m̄ti motus debilitat. v̄m̄ti fit tremor. Et capita
 leponi elirata cum aq; et sale et oleo rasea comesta iunēt m-
 tabilitat: sicut exp̄m̄etro p̄bat: et hoc iunamētū faciūt yir

tate diuina in hoc egritudine que v̄m̄ti dicit v̄m̄ti oculi
 ta: sicut a tota sp̄. Et si aliqui veteres conati sunt loqui su-
 per hac virtute: ego dico qd impossibile est scire certitudi-
 nes ipsius: qm intellectus humano adeo subtilis et glorioſo
 ipost: et terminus vitra que ipost est ip̄m̄ p̄r̄f̄re. Et
 o qd bene dicit Bas. qd dicit qd illa scire p̄inet ad solū de-
 um altissimū et oportet: qd videm qd medicamina v̄m̄-
 rus: pulmonie: p̄bulari ipsius in hoc m̄do recipiunt: et
 nos ipsa ignoam: tū peccada ipsa cognoscūt: qd qd aliq;
 onis h̄y vicis in pulmone separaf ab alijs: et vadit quere-
 do res. Et dicit p̄stosos qd ipsa querit herbi vel herbas
 ad comedēdū: et in eodem post comestione liberaf a vul-
 nere liberatide p̄fecta. et ego iam vidi in pulmonebus p̄-
 cadū signa solutōis eodemitate eū colōdatione integra
 et p̄fecta: et nō cognoui nec cognosco herbi illā b̄ocisq;
 neq; etiā aliq; ex p̄dicrosibus nostris ipsam cognosce-
 runt. **S**yrapsu coherens tremori et confortat oia mē-
 bra: et caput p̄opie. **R**. rubec tintozis sicados: et corti-
 cio citre: et corticio exterioris silicois ana. **L**. thuris pu-
 ric: malicio et rosari ana aū. **v**. liquorice pondio quarte
 partio oium p̄dictoꝝ. conuascit omnia et infundant
 oia p̄ter malicē. **L**. y. libris aque feruētis nocte vna pos-
 sica ad demulsiōem bullias lento igne ponendo cum
 p̄dictis ad bulliēdū ana. pari auri. a bulliāt vsq; ad p̄m̄-
 p̄tionē medietatis. et cola optime exprimēdo. i deā colata
 ra pone libras. v. syrapsu facti ad decoctōe corticio citrozū
 et succaro. decocti ad sp̄m̄m̄m̄ et libra vna meli d̄ipū
 mat: et bulliāt vsq; ad sp̄m̄m̄m̄ strup. et bibat ex isto
 syrapsu parōdo oī mane. **z**. q. cū. **v**. **z**. qd in q̄ extictū fit ferrū
 purū mādū et limari: et oīo abiq; erigine. et euentatū ab
 oi cinere. seu puluere vel fondicē. qd p̄uacut ferro ad bere
 re: et tūdia vsq; in calchēri tū ipsa aq; extinguit. donec aq;
 medietas p̄sumat. et postmodū colat. et cū ipsa syrapsu vsq;
 distēperari. Et imge mēbrum et collū deſedēdo si cr̄i per
 sp̄m̄ vsq; iser̄ cū oleo de ben aromatizato. et si nō inuenia
 illud. q̄m̄ nō fit ina velle facias eus oleo sinapis. Et ne
 cesse medico cōsiderare et subtiliter attendere oia ista. cō-
 p̄sonē patētis. et atē. et r̄p̄m̄. et r̄gionē. et cōm̄tudinē. et regi-
 men eius tpe sanatis. **I**. si bō laboriosus sit et assuet̄ pati
 vigilias aut nō et p̄m̄ d̄itātē coadunatōis p̄dictoꝝ: faco-
 re os medicū. et p̄m̄ melius sibi videbit puenire. addēdo v̄-
 ditamēdo. Et scire debet qd d̄if̄erētia est iter cibum et
 medicinā: eo qd medicinā mēlarare debem̄ v̄m̄ tpe. et atē
 p̄sonē. et cōm̄tudinē. et r̄gionē. et egritudinē. sed cibū mi-
 nime sic est mēlarandus: qm si p̄plo cibi elōgata fuerit vol-
 de a p̄plexione patētis. q̄m̄ talis cibū frangat p̄sonē et
 eam egritudinē. et inde corp̄ nō recipit nutrimentū. si ex-
 pellit eū fecib⁹ et sup̄fluitatib⁹: quare op̄ vt cibū sit com-
 p̄plexione eū. neq; eū couertere debet ad oppositū cū
 facientis egritudinē. **V**. q̄. v̄. si sit ic̄m̄ frigidē. et cibū
 n̄: et tpe frigidō. et nō assuet̄ labori et exercitio. et cibū
 eū cibū calidū. nō ide recipit nutrimentū mēbra sua im-
 mo repudiabit. Et si qd dicitur qd mel est cibū calid⁹ et se-
 nibus laudat. dicim⁹ qd q̄m̄ sit calidē: p̄plexione: nō tū
 multū in caliditate excedit. et nō calcificat corp̄ nisi itatū
 q̄m̄ recipit de caliditate a corp̄: eo qd nō multū elonga-
 tur a p̄plexione nūli cooipone nisi itatū decoctref qd est s̄p̄oꝝ
 ad amaritudinē deuenire: et tū mēbra senie: et etias alio-
 rum non recipient nutrimentū. **M**el autē cum sit dulce
 non multū elongat a cōplexione equali. et senex est alia. et
 in q̄m̄ est alia. habet caliditate actualē. me l̄v̄o cū sit
 calidū eius tamē caliditas est potētialis. et caliditas alia
 est manifesta: et melius caliditas est occulta. et p̄pter hoc
 nutrire potest. **R**. eo autē qd excellenter calida exiit neq;
 p̄estat nutrimentū semib⁹ neq; alijs. Et etiam si iunco
 qui calidas patiunt egritudines nutrire volucris reb⁹

frigidis in excessu: nō inde nutriens: imo repudiabunt talia a nā sui corporis: quibus talia cause egritudinis sint: quia qm̄ si talē in firmā nutrire volueris folys mādragore: nō restaurabis: neq; nutriet aliqd ex eis. Sed in lactucis est res laudabilis valde: qz quōs ei⁹ frigiditas fortis existat eius tñ suba nō est grossa. qre cito a corpore incipit passio: nem: et oia que hic diximus: sint tibi in memoria in oibus alijs egritudinibus tanq̄ necessaria.

Cap. V. Qd est de egritudinib⁹ spōdiliū colli.

Accidit spondilibus colli vt recipiant humores viscosos: mucilaginosos qui diuidunt et spargunt inter coniunctionē ipsorū spōdiliū. et accidit ex hoc qd ipsa spōdilia pfundent. itri secus vel extrisecus p̄mineat. Et qm̄ exteri⁹ p̄minēt lenius tūc cura existit: qz ide nucha nō recipit lesionez. sed qm̄ intrisecus pfundat: tūc necem iducit: qz inde sequit squinatia pessima et mortifera. et qm̄ a medico cā talis cognita pfecte fuerit: purgare dō corpus gñalr ab B humore: et hoc facere poterit cū colloquēda et bellio: qz sunt optima in hoc casu. Et stude in exiccādo illū humorem dissoluēdo ipsū. Et pone super spondilia colli puluerē gariofiloz: et macis mixtū cū vino ad modū emplastrū: et liga desup: et da eis ad degluticndū ea que sunt lenia aliquātulū grossa: sicut ē mica panis optie sermetati: et similia. Et fac cū sternutare et inclinatio capite. qm̄ ide recipit iuuamētū. Et in sumā dico qd cura istius egritudinis ē p̄tino corp⁹ totū euacuare gñalr ab humore: et spālri seu p̄ticulariter: masticādo grana catapucie expūēdo exteri⁹ fla qd ide exierit ab ore: et desiccādo humore: seu p̄sumendo. ponēdo desup emplastrū p̄dictū ex macis: et gariofilis distēperatis cū vino: et stude paulatine ad redēdū spōdile: vel spōdilia ad locū suū nāle: cognoscēdo qd hec egritudo nālri piculosa est valde et festina. Et ppter hoc studiosus esse debes in cura: p̄stādo remedia absq; dilatione.

Cap. VI. Qd est de dislocatiōe spōdiliū colli.

Dislocant hec spōdilia: aut versus partes dextrā: vel versus sinistras. Et hec dislocatio est valde grauis: et ide accidētia fortia et difficilissima psequuntur. et si dicta dislocatio vel tortura fuerit parua: modicū ide ifirmo sequit̄ nocuamētū. S; si fuerit magna dislocatio: forma eius erit sicut angulus rectus vel lauda. A et efficit ide relaxatio totius corporis: aut ignātia: et spāsm⁹. et hoc accidere pōt aut ex casu: vel apate: qd faciūt exire spōdilia ex locis suis. Ex dislocatiōe spōdiliū veniūt accidētia bec: qm̄ si fuerit dislocatio solū absq; lesione nuche: accidit ex hoc paruitas mēbroz: et puatio nutrimentū ipsorū: et puenit ex hoc sic accidit arbori impfecte: fracte: in qua nutrimentū tortuose pcedit. et pōt etiā ex tali dislocatiōe infirm⁹ fieri gibbosus. S; si dislocatio facta fuerit solū in vna parte: cū hec fuerit parua aduenit ide mēbris paucitas nutrimentū. S; si fuerit magna fit ide relaxatio medietatis toti⁹ corporis. ppter extēsiōē qd fit in alio latere: eo qd qm̄ spōdiliū accidit extēsiōe: sequit̄ ide spāsm⁹ absq; dubio: et qdlibet istoz accidētū p se pōt inducere necē: et multo magis si oia simul fuerint gregata: et ego puto qd relaxatio illa qd cā humor fit: morte ifert suffocādo ppter puatiōē anhelit⁹ pectoris. Et oib⁹ p̄dictis egritudinib⁹ p̄fert flōmia ppter dubitatiōē apostematis: et resoluerē id quod ifusus est de humore: et deriuare ad aliā partē illud qd nōdū est ifusus: et cōfortare locū lesū seu p̄cussus. et id in quo oia p̄scripta iuuamenta simul sunt coadunata: est oleum rosarum in quo rose recentes yicibus pluribus sunt infuse. et sufficit illud ad inungendū locū. et si res fuerit aliquātulū dilatata ad dissolutionē humorū: adde oleū de lilio et de iasemino si poteris inuenire. Sed si egritudo fortis extiterit

operatio erit inanis. Et postq; locutus sum de spondilibus: nūc loqui intēdo de nucha. Et scias qd nucha est sic fons a qua mittit̄ oibus mēbris q̄ sunt sub ipsa sensus et motus: et nerui sunt sicut riuuli qui oriunt̄ ab ipsa.

Cap. VII. Qd est de egritudinibus nuche.

Nucha accidit in nucha aliquando stupor qui fit a medico ppter appositionē frigidarū reruz desuper. aut ppter equitationē factam per magnā niuē: et fit inde qdā spēs egritudinis: que in arabico dicit̄ alchadar: in qua p̄uat̄ sensus et motus mēbroz existentiū sub ipsa. Et huic egritudini cōfert inungere locū cū oleo nucū cui additū sit in qualibet. et ipsius octaua pars aurei vni⁹ ex euforbio: et si nō haberes oleū de nucib⁹: pone loco eius oleū de lilio mixtū cū oleo oliuarū: et oleū de ben etiā mixtū cū oleo de iasemino similiter in hoc loco p̄fert valde. Et ad predictis oleis ad cōfortatiōē caloris innati de oleo balsami: et alia olea confortant̄ accidentaliter calefaciēdo ipsa ad ignem. et sic agendo operabitur tua medicina perfecte. Et scias qd id quod patitur nucha de egritudinibus patitur etiā nerui qui oriunt̄ ab ipsa. Et mihi iā accidit id qd dicit̄ tibi. s. qd cūdo p̄cepto regis in abūcacha dicit̄ cū frigore vehemētī et forti pluuia et vēto. qui qdē vētus mihi adueniebat pte sinistra pede meo ex illa pte exiit te discoopro durāte illa tēpestate sic p̄ totū diē. et sic cūdo mihi cecidit paritus de pede: et nō potui ip̄z inus reducere eo qd nō poterā mouere corā qre ali⁹ mihi posuit ip̄z i pede. et itez cecidit: et reiterat⁹ fuit mihi: et tertio itez cecidit et mihi ab alio ip̄osuit fuit: eo qd mīme corā et crus mouere poterā. et tūc cogitū qd a pede crure et corā puat⁹ erat mot⁹ et sensus. Et cū veni ad patrē meū nō potui ire s; duct⁹ fui ab alijs: qre itunc⁹ fui i corā et spōdilib⁹ inferiorib⁹ cū oleo illo qd apportauerā cā illi⁹ ifirmi p quo veneras qd em erat palitū. et i quo puat⁹ erat sensus et mot⁹. et in illo oleo erat balsamū. Et feci mihi aerē rectificari cū forti igne et magno. et adueniēte diē fui liberat⁹. et p certo scias qd nerui citi⁹ valde apti nati sūt recipe egritudines q̄ ipsa nucha: quibus nerui sunt duriores et solidiores ac desiores ipsa nucha: qz sūt subtiliores ipsa: id citi⁹ et leui⁹ p̄nt recipe passioes. Et ēt qz a diuina puidētia nucha h; defensoriū ad sui custodia et cōseruationē cū sit sicut radix: eo qd a destructione et corruptiōe ipsius destruit̄ omnes nerui qd sunt sub ipsa: et non conuertit̄. s. qd a destructione alicui⁹ nerui: vel neruoz destruat̄ nucha vel corrupat̄.

Cap. VIII. Quod est de apostemate nuche.

Nucha accidit nuche aut i suba ipsi⁹ aut in pellicula que est circundās ipam: et pōt hoc accidere ab humorib⁹ diuersis sed ppter acuitatē et velocitatē egritudinis opz te cē sollicitū circa flōmiā: etias si virtus debilis fuerit. Et si fuerit debilis minus de q̄ritate. si fortis fuerit in maiori quantitate extrahere debes. et postmodū purgare humorē illum que videris vel cognoueris abūdare cum medicinis sibi appropriatis. et postea inunges locum cum oleo rosaceo calefacto ad ignē: vel cum oleo rosaceo mixto cū oleo de lilio. aut cum oleo de iasemini. aut cum oleo de alchachoē. qd cūq; eoz inueneris magis apre: eo qd id qd iuenit̄ in ipsis nō est res de q̄ medicina magnam faciat sollicitudinē. Et esto cert⁹ qd scia medicinalis non opatur ab aliquo pfecte nisi post longā et multā p̄suetudinē. et longā exp̄ientiā in ipsa. et nullo mō cūq; sophisticatiōnib⁹ vel sophisticatiōnib⁹. Et qd si aliq; sophisticādo se voluerit intantū subtiliare in medicinis laxatiuis: vt fuerit in ipso q̄ritatē et qualitātē purgatiōis proportionaliter: vt egritudo et quantitas humoris vel humorū exigere vidēt. et non excedat in plus vel min⁹ vno pilo. intantum

parabitur eius mens et intellectus ipsius taliter deus
benoq; tardabit in curatione infirmi instanti: q; infirmus
inde ad morte poterit deuenire.

Cap. IX. Quod est de opilatione mabe.

Et quid opilatio q; sit in mabe accidit ab hu-
more grosso: p;te fieri in vna pec ipsi mabe
vel in tota mabe. q; si fuerit in pte: erit rela-
xatio coepio eiusde pte fm diametru. et si fu-
erit in tota mabe: erit relaxatio tot' coepio
ab illo ipodali inferius. Et si extra opilatio fuerit debilis
atq; parua: accidit inde solli duricie et pigricia sensus et
motus absq; relaxatide coepia. Quare medico puenire
videt: p;pinare in hoc casu ca q; sunt apitina subtiliatina
et incosua et vne puocativa. Et id est cognitu q; q;libet
apitina et incosua absterfina existit: et no puerit q; q;libet
bet absterfina sit apitina et incosua. Et scias q; syrupsus
focabin sglincas fact: cu melle d'el'perano cu quantu
ei tri ipsius aque rosacee in hoc casu multu comendat. et
si in eade aqua rosacea decoctu fuerit aliqd lignicie mu-
date erit loge melancq; remouet acuitate et p;ocinatatem
acetate: et ide etia remouet nocumetu q; in inruis bs gene-
rare. Et si coepioeris ei banc medicinu erit valde vtilis.
B. yreos pollicarie capatorij: asari. ana. an. i. centanree
maionis q; ta parte an. i. scia melonis m'adati ad p'dans
medietatis eius p'dictop. lignicie q; ta parte totius p'edi
croq; coquantur que sunt coquantanda: pone ad lectum
igne cu. i. xv. aque donec redcat ad medietate: et coletur
optime exprimedo. et pone illa colatura de syrupo citri.
et de syrupo squinati. ana. i. l. et bibat ex illo. 7. dieb' vel. 2.
et poterit esse q; cu eo liberabit. q; si no liberaret ex eo p-
para te ad purgandu ipsius ex illo humore. Et hoc medici
na est valde pueniens in hoc casu. B. almuobel et est bdel-
liu: et aulle qd est armoniacu: ales beneg. i. serapinu. an.
an. i. colognide q; ta parte an. vii. Incide colognida
minuti: misce cu ea an. 5. et medullis amigdalaru mu-
data et q; ta pte an. i. et puluere osagg. et oia malaxa cu
syrupo sgnabi. i. magdalon: et p;pa ex ipso an. v. cu aq;
calida ad bibedu: et si no purgaret sufficienter: d'el'peru-
bis de reliquo cu aqua calida et vabis ei: et fac cu seruate
custodia que admodu puenit in alijs laxatiuis: et inunge
maba in loco vbi cognoueris ee opilatione cu oleo de iaf
semit: vel rosaceo: de quociq; melle habere poteris: q; ta
ista habet opilatione eius remouere cu auxilio dei. et esto
certus q; ita est de maba: sicut de alijs m'ebus coepio: eo
q; si elongata fuerit a sua p'pione nali: op; te laborare vt
ipsam redire facias ad eade: et no debeo cu curare cu re-
bus multa remotis a tep'amento vel equalitate. Et me-
dicamenta que in eis facio no debet penit' fm gradus p-
trahere: s; secure vt poteris bis que fut calida a p'ncipio
peni vsq; in fine secudi gradus ponedo semper cu p'dictis
p'fortata q; aliqua spicacitate faciedo ar'dmaticitate: et
aromatica epuberare cu p'dictis vltra posse: qm est puri-
le in hoc m'ebus absq; vntio. Et o; te etia cus omni solli-
tudine puidere et cōsiderare in hoc m'ebus: vt minime
ei applicare facias q; sunt calida vel frigida: sicca vel hu-
mida in tantu q; m'ebus no possit ea facilliter sustinere.

Cap. X. Qd e de apatio q; sunt circa guttur.

Et sunt circa collus et guttur apata: et pro ma-
iori parte sunt ppe caput: et cocter ab oibus
nominant ista que in istis locis ostunt gan-
grena. i. scrofule. Ad v'ero baru est flegma: et
istud flegma aut est grossius aut viscosius: aut
est flegma grossius delectatu vltra id qd hie p'poni p'ne-
re videt: et puerius qd ad nam melancolie. Et pot etia fie-
ri a tali flegmate cui humor adustus habeo acuitate nali
ter sit admixtus. Quare d'el'perano et maturatio in tardi-

tate: et b'ouitate istaru erit s; n'is p'dicti b'ouio et mixtio-
ne ipop ad d'el'perano si i d'icrio apatio nlla rubedo appue-
rit: firm' ee debet in tua op'ione: qd oino fut absq; mixti-
one alieni b'ouio acuitate: et si cu hoc cura fuerit: significat
q; melancolie hie p'uenire: et si mollia fuerit scire debes q;
flegma nali d'el' in eade. Cura h'op; e emplastrare ea
in pa' cu camomilla: et farina coctet: et rosio mixta cu ace-
to: eo q; acetu h' flegma icidre et subtrahere: et istis nocu-
m'ebus obuiare: et frangit acuitate b'ouio acui si ex eo ali-
qd est in ca: et ea et ad bibedu syrupsus sgnabi ad icidedu
f'la cu decoctide lignicie et passularu enucleataru: eo q; li-
gricia et passule habet nocumetu qd p'et puenire ab acui-
tate et siccitate sgnabi remouere. Aliud emplastru e qd
cas d'el'oluit. B. radices alcharfauia: et credo q; sit cicla-
me: et karobe p'ocine: et d'el'p'a cu decoctide camomille:
et fac emplastru: p'didero: vt no istas istis solli cu re-
soluente: ita vt no m'iscas cu eis aliq; b'ouia: s; e floe lin-
gne bouine q; e valde vtilis i hoc casu: et si siccas p'omo q;
eo q; si v'uo fuerit resolutiois v'oposabil' subtile: et rema-
nebit grossu qd idonabil' et puerit ad lapiditate: et nos
videre possum' s'ite in op'atio: illo q; in eade absterge-
re et mundificare canaleo aqua: a reb' duris et grossis exi-
tib' in eis: qm ipsi no s'istunt solli in expr'pido et absterge-
do: vt et cu purfide ad i'maxia q; itate vt ille grossicis
vudig mollificent: et cu eade aq; defluedo recedat: et hoc
ide facillit medici et facere debet. P'one re buncemantia et
mollificaria: cu resolutiois: ad B'v' ad egeat' s'it m'ic' vt
cu' resoluant et ex'p'osent e'q; et. Et purga istum ab hu-
ore illo a quo tibi videt puenire: et no s'ig'ico stoma i hoc
egritudie p' maiori p'ce: qm raro a sanguie et colera h'it p-
uenire. Et si fuerit aliqd ab istis vel ab aliq; istis: e valde
rap: et hoc cognoscere potes suis signis: put id supra de cr-
minatu est: si sanguine cognoueris epuberare minue ex
illo: put tibi videt' puenire fm v'ntu pat'icis: et p'one
ip'it. B. si infirmu cu p'dictis scrofulis sic p'm'ic' et sto-
terit logo tpe absq; regimine aliquo et solio medicop: nec
v'ntu fuerit resolutiois subtiliatina et scitina t'ic oio ille
ad sanie derinabunt quare p'para cus omni sollicitudine
ad eius p'uatione faciedo: et si coepio infirmi b'ouia fue-
rit: fac emplastru ex pasta fermetata mixta cu butiro. et si
et' p'lo ad aliqua siccitate derinauerit: et tunc b'eo m'ic'
panis: malaxa cu decoctide pedu arietis. Et cu matu-
rati fuerit apostema aperi locu in loco ip'it' p'denti. vt l-
de sanico facill' et melle possit mundificari. Et hoc si opti-
me cognoueris et scieris anothomas m'ebus: et caue ne
decciparis in icidre. et vt no facias ea in loco v'ntu. vt arte
rie. aut necru. ita vt ex illa icidre possit loge maior egritu-
do exiri peiore. eo q; si scias anothomae penit' fueris igno-
ras. ita q; cu no fuisti ex'p'et' nec ea vidisti. sed solli ex ea
scio aliqd ex anditu. Ipse e vt veritate hui' possis cogno-
scere certissimere p'fecte: et maxie i m'ebus panis: et p; B si
fueri sic igno; caueo tibi ab icidre facta cu ferro oio.
sed pone sup locu que icidre aperire st'et' colubaz: ma-
laxatu cu b'ouio pedu arietis. si fuerit delicatus et mollis
p'ponis aut puer. Sed si infirmu fuerit rustic' vel senex.
m'icebio et malaxabis d'icru stercus cas sapone mollis. Et
si fuerit infirmu mediocri coep'icidre et etatis. m'icebio
cum butiro antiquo: qm faciet locu aperiri in b'eni. Et
rege infirmu subtili regimine longo tempore. f. cu pulis
p'p'ano: tassa facta cu aceto. et pulis p'enis amigdalaru
et panis m'adefactio i oleo cu modico sale et comestuo co-
fert valde. Et facta apertione primo pone intus tantu
inolutu in melle per die. vna; et alio diebus pone tantam
optime tinctam ex ynguento de palma d'el'oluto cu oleo
rosaceo. et fac pur tibi videt' puenire. p'dicrata etate s'it
mi et sua coep'ione: et fm qualitate p'olidationis vultus

ita tantam debes diminueri donec fuerit liberatus cum adiutorio dei.

Cap. VI. Quod est de solutiōe trinitatis colli.

Liquor collis est membrum compositum: ideo ei accedere potest solutio continuitatis sicut alijs membris accedere solent: hoc ei euenire potest aut ab extrinsecis: aut ab apostemate. Et scias quod multe egritudines oriuntur in collo ex dissolutiōe continuitatis: et maxime in nervo notato in arabisico nervo retrogradus: et quoniam egritudo ibidem generatur: destruitur vox: eo quod partes epiglotti non clauduntur debite: et conueniunt: nec dilatantur: et efficiuntur eius vox rauca ad similitudinem vocis bovis fortiter in frigidati: et si dictus nervus fractus fuerit: cura eius tunc est impossibilis. Sed si fuerit dicta egritudo ex apostemate: tunc curabis curato apostemate. Quare studeas in remouendo ipsius sicut diximus. scilicet euacuatiōe: et purgatiōe humorum: et resoluendo ipsos: et faciundo oia predicta tpe conuenienti. Sed si fuerit ex opilatione euacua corpus cum laxatiuis: et postea studeas in dissoluedo opilationis: et in aperiendo eam cum oleo anetino et silibus: donec redeat membrum ad statum suum proprium miscendo cum predictis aliqua que sunt simplicia et aromatica. Sicut recipiendo ex oleo rosaceo parte vna in tribus partibus olei anetini: et ex eo iminge locum. Sed si dicta causa processit a mala operatione frigida nervo eueniente que eide supervenerit a nibe vel vento: aut pluvia: vel aliquo alio frigido aere: aut ab appositione medicinarum frigidarum et narcoticarum: sicut imperiti medici facere consueverunt: tunc cura tua esse debet cum rebus calefacientibus: et in ista causa fuerit frigida actu et potentia in tantum ei resistere debes cum rebus calidis. scilicet actu et potentia. Et quia ex predictis causis coagulatur sanguis ille qui in nervo predicto existit: ideo dissolvere debes cum rebus calefacientibus et aperientibus actu et potentia: sicut sunt ista et his similia. scilicet oleum anetinum: et oleum de narcisco: et pinguedo de alchorac: et lignum: et aliquid tulum pinguedinis galline: miscerant oia supradicta: et calefac istud vnguentum: et imunge locum pluries sic faciundo: et madefac totum in corde tepido et suppone. Et scias quod oem membrum existens in principali et nobilitate nervi: minime sustinere potest contrarietates medicinarum existenti in ultimo absque medio: eo quod quibus fuerit membrum densius: solidius atque firmitus: hoc toto destruitur eius virtus: et perditur et adnubilatur. ex appositione talium medicinarum existenti in ultima parte. Et hoc cognoscere debes ex dictis antiquorum et vera dicunt loquendo de dentibus. scilicet quod eis magis nocere percipit. est quando extrema eis accidunt absque medio. scilicet comedere: vel bibere calida actu in excessu post frigida actu in excessu: et tunc substantia eorum est densa: solida atque dura ad recipiendum passiones: et in tantum sunt dure substantie: quod aliqui antiquorum medicorum crediderunt quod essent impassibiles et absque sensu: et tunc veraciter sunt sensibiles. Quato ergo nervi qui sunt molliores et magis delicati debent magis recipere passionem et perturbationem ab extremis ipsis dentibus: et absque dubio quoniam medici ponunt hanc comparationem principaliter in dentibus: non intelligunt solum de dentibus: sed de oibus alijs membris corporis. Sed cum hoc nocumetum percipit in dentibus: quod sunt tunc dure et dense substantie: quanto magis in alijs que sunt mollioris valde et variis substantie percipi deberet. regimē ergo eius debet ad caliditatem modicam pertinere. Et oēs alie medicine sint temperate: vel ad modicam caliditatem pertinentes que admodum supra diximus: sicut in cibus eorum propinare turtures et minutas aues nemozis: et tiaz passeris in estate elixatas: et in hyme affatas in veru: vel decoctas cum almiri vel suffricas in sartagine. sed scias quod ea que sunt in ultimo affata magis medicam habent pertinere quam ad cibum vel ad nutriendum.

Cap. VII. Quod est de inflatione facta in epigloto.

Licitur quidem in epigloto apostema et dicitur curari: sed non nocet spatium huius bic rememorare. Quare primo flebotomare debes infirmum de cephalica brachii dextri: et extrahere de sanguine sed quod tibi videbitur convenire. Et si videbis epigloto fortiter rubere et in tactu calidus da ei ad bibendum paulatine aquam rosaceam in qua diu steterint semina citrinorum cum succaro et modico aceti: ita ut non percipiat sapor eius. scilicet aceti. Sed si fuerit absque caliditate et rubedine manifesta: tunc fac eum gargarizare rob de moris mixtus cum aqua rosacea: et etiam de illo paulatine et successiue atque continue deglutire: et subtilia cibum eius propinando ei solus ius pulli cum pane optime fermentato. Et si apostema fuerit magnum et multi nocumenti: oia non flebotomare eum debes. Et etiam si nocumetum ipsius fuerit debile: penitus flebotomare debes: eo quod sanguis secum ducit humores: et tempus est breue: et nocumetum quod est minutione sanguinis habet provenire: cito poteris restaurare. Sed si timuerit infirmus minutiones: purga cum purgatione leni: scilicet cum hac decoctione. que est mirrobo lanorum citrinorum: et violarum: et semis cartami: et semis angelicorum. et vitice et lignitice ana pres equaliter. Et oia ista pone in aqua decoctionis mallicorum. cuius quantitas sit ad mutationem coloris aque. et fac oia predicta morari in eadem per totam noctem et die: et postea cola eam exprimendo fortiter. Et pone in eadem colatura de sirupo tamarindorum vel de sirupo squinzabin per tibi videbitur convenire. et de hac decoctione propina infirmo. per tibi videbitur convenire: servando custodiam infirmo sicut fit in alijs laxatiuis. Et si non percipit in loco calorem manifestus vel rubor: fac infirmum gargarizare sirupum squinzabin tepidum. et rob mororum: et aliquid aceti cum quatuor partibus aque dulcis. Et stude ut ei pro primo et altero ad siccitatem. scilicet dado ei panem optime fermentatum cum pullis assatis. et etiam ex farina ordei vstulati sit cibus qui dicitur alsatu. si pulvis: seu insculap: est factus ex farina dicta ordei vstulati cum aqua et modico succari: quod est valde vtilis in hoc casu. Et si color epiglotti fuerit sibilis coloris melangiarum et in epigloto ipso appuerit tumor magnus valde cum duritie. tunc bitadum est valde de suffocatiōe infirmi. que perperare debes ad flebotomandum infirmum. sciendo quod ille sanguis qui exierit erit grossus atque niger. Et sic securabis a timore suffocatiōis. Et purga infirmum cum lapide lazuli. vel cum lanatura ipsi lapidis lazuli: scilicet quod virtus infirmi poterit sustinere: vel cum decoctione facta cum polipodio epithimo: et elleboro nigro. ponendo cum predictis aliis que siccitatem predictam habeant removere: sicut sunt viole lignitice et nomifera. Et et ponere debes que habeant dolorem mitigare: quoniam de consuetudine huius loci et egritudinis est dolere: et punctionem sentire: sicut sunt flores sticados. et succus pomorum. quoniam huiusmodi operunt dupliciter. scilicet quod fragunt siccitatem et remouent dolorem. Et si cognoveris quod humor sit multe magnitudinis: tunc dare debes predictas medicinas laxatiuas cum tota suba frangendo siccitatem ipsarum cum oleo amigdalorum dulcium. vel cum sirupo squinzabin facto cum passulis enucleatis: et maxime si infirmus fuerit quod draggenari: et coloris brunum et pilosus: et nervi ipsi lacerti sint pleni grossi atque lati. et ut similitudo infirmi sit esse solitarii cum multis cogitationibus: quod cum sic reperitur per certo talis erit melancolicus. Sed si infirmus fuerit iuuenis: et non fuerit copiosis melancolicus. quod scies quod color eius erit albus. et erit bone conversationis et consuetudinis: tunc scire debes quod ille humor non erit multe grossitudinis. Quare talibus dare debes decoctionem medicinarum solus absque suba rectificando ipsas cum medicinis sibi propriis et convenientibus: ut nature amicaliores existant. per tibi melius videbitur expedire. scilicet cum sirupo de melle: aut cum sirupo citri. si tibi fuerit subtiliare

humorē et potare nā aut cū sirupo pomor: si itē dō cō-
p̄tionē rectificare. et si certus fuerit q̄ humor faciens
egritudinē sit sanguine hōmia est ei cura p̄cipua. Et
si aliq̄ alius humor vel humoris fuerit vel erit in cau-
sa: et etiā ex acuto scico in ymoquo: qd erit faciendus ex
p̄dicto. Et quotiescūq̄ in epiglotocant in vusla magnus
fuerit apostema delatū nō potes cē securus q̄ infirm⁹
ad suffocationē possit decurrere.

Capitulu. XIII. Quod est de squantia.

Sicare debet q̄ signāta pōt fieri ex vno hu-
more vel ex plurib⁹. Et hoc scire poteris ex
accidentib⁹ que ab egitudine sūt. Quā si ex
vno humore fuerit: accidētia erūt significan-
tia sup̄ illo: et si ex plurib⁹ erūt cōposita acci-
dentia atq̄ mixta. Et quā forte hoc difficile sit cognosce-
re: si si optime fueris p̄curat⁹: ex p̄dicto accidētib⁹ op̄eie
poteris cognoscere atq̄ scire. Vñ et ex quo humore dicitur
apa fuerit gharit⁹: itaq̄ tibi significati in p̄cedēti cap̄o si-
gna et accidentia simpliciū: et ex ipso poteris satis leuiter
p̄posita cognoscere atq̄ scire. Quare si apa fuerit cōposi-
tus ipsius purgare debes cū medicinis cōpositis: et si sim-
plex cū ipso medicinis simplicib⁹ sp̄radicis. Et scias q̄
aliq̄ apa vusle talis: dicitur ex illis q̄ nullaten⁹ curam
alicui⁹ medicie recipere pōt: et q̄ sic est: tunc ad ferrū. Et ad
cyrturgā te redire oēs. Et quā hoc sit nōstrā intētionē
A. curare cū ferro. nō volo vt scias a me q̄ si cā incidere
radicē: sēd grauisime egritudines habent puenire. Et
ner ad pulmonē velociter: et dicit ab hō obstraculo et defen-
sione aliq̄ q̄ possit frigiditate acri frāgere: et ei⁹ p̄p̄ra-
re cōp̄tionē. vñ loquit̄ debilitat vntus cordis: et illa de cā
vntus debilitat: et vntus sumi. q̄re sicut vntus velociter
et subito ad motū inde poterit puenire cognoscēdo q̄ si
offam feridā suspēderis ad collū panem ap̄a vntus vel
squantia cōfert ei valde ex sui nā et p̄p̄itate.

Cap. XIII. Quod est de apostematibus accidentibus carne pulmonis.

Rasit et q̄das apata in cāna pulmonis quō-
admodū in meri fieri: p̄ueniunt: et oia ista
apata sūt que sūt in meri: sicut que in cāna
pulmonis oriunt⁹: sūt p̄cipua: et multi nocu-
menti. Et si hoc apostemata nō pueniunt ad
magnā magnitudinē sicut alia apata q̄ in largis locis na-
scunt⁹: hoc nō est nisi p̄pter stricturā loci: q̄ nō p̄t in eis
des locis dilatari. Sed sicut dicit est in apatibus epigloti
de causa. signis: et curis. sic et in istis q̄ in hoc oriunt⁹ mem-
bro intelligere debes excepto q̄ hoc mēbra. Et cāna pulmo-
nis et meri. p̄pter siccitatē et maciē ipso: nō recipiūt hū-
mores qui sūt grosse sube valde. Et p̄pter hāc maciē q̄ est in
cāna pulmonis q̄ in ipsa opa: apa: exiit amigdale ex locl
suis q̄ sūt obstraculo acri: et ab hō vntus hoc de causa inde
oīs tussis fallacia q̄ nō inuenit nec obstraculo et obstraculo
nec. q̄re idē hoc accidens h̄ puenire. Et q̄ in meri acci-
dit hoc apa. inde duo magna nocumēta habet puenire.
vntus est difficultas deglutitiōis: et aliud est intētus loci do-
lor. et q̄ certus fueris q̄ in aliquo p̄dicto: q̄ membra
fuerit apata nō tardabis hōmia vntus mō p̄pter bēnitates
ipso bui⁹ egritudinē pōnēdo p̄stmodū sup̄ locū ea que
habet ipsius apa spargere subeliando et reuolūdo: fac
eū gargariare aquā rosacā cū decoctōe d̄ castia fistula:
et rosari. Et ista et sista p̄ferit apostemati cāne pulmo-
nis: et sp̄linter odorare ipsa calidat: ac rē p̄dicto: calidus
intra trahere spirādo mollificando corpus cū bio q̄ hu-
mori peccati tibi magis videbunt expedire. Et vntus cer-
tissime: et hoc habet p̄ cōstitū: q̄ in bio apostematibus et
in oibus alijs cū hōnis⁹ intra corp⁹ sōnto est pessimus et
nocuus. et p̄ tāto q̄n cū remouere poteris ab eodē tū il

lud facere debes demer humor ad dissolutionē cepit de-
uenerit cibando cū subtiliter absq̄ intensa molestia: et ex-
trahere eū a sōno pacifice et quiete: recitādo ei noua dicit̄
etabilia atq̄ placida: et si ista nō sufficerent. fac ei oia que
ipsam a somno poterint remouere. Quare si iuuenis fu-
erit et tempus est: fac eū odorare canforā: q̄ facit cū
vigilare absq̄ molestia et impedimēto: et si senex fuerit et
tempus est: sufficit ei tū odorare aldebedē. Et scias
cū aliq̄ tūlo cāfora: et q̄ facit scidos facit rura. Et que
admodū somnus adimat apostema fortissime dissolu-
erit: est in declinatione et in via dissolutionis: ita et ipse
somnia q̄ apostema est in p̄ncipio et in via ḡstationis et
cōfirmationis potētissime adimat ad ipsius confirmati-
onem et augmentatiōē. et sic est causa sicut mortis. Et itaq̄ sit
perino tractati et mentionē feci de apostematibus que in
istis locis oriunt⁹. et conus curas sufficere ostēdā. Quare
cū ad bēnitātē intēdā curas singulares vntus: nō suffi-
obmittit: et conus accidētia: q̄ cura vntus est quasi cu-
ra omniū aliorū. Et p̄pter hoc nō possit curā signāre. Et
istaq̄ que debet fieri cū incisione cāne pulmonis ad quāta
tem foraminis nario vel parū minus: illud omni q̄ est
difficile valde nec tpe nō vidi aliq̄ q̄ eam fuisse ex-
ercitatus. sed q̄ vntus p̄nto erā in hac arte. vntus p̄curata
et dicit modernor: bui⁹ vntus i bac cā q̄ dicit q̄. Da. millā
fecerat mentionē bui⁹ vntus i bac cā q̄ dicit q̄. Da. millā
p̄nto vbi p̄cepit incidere scias. et sciderē cāna pulmonis.
et p̄pter hoc vntus exp̄nētare sumpti capā vntus. et incisi
cōna. et pelliculā que sube. et d̄ cāna pulmonis et aliq̄
minus lupino et laubā vntus cū aq̄ melleis quotide. et q̄
vntus scip̄bet cooperi carne: dicit sp̄gēdā pulucrem
subtilissimā mūcū cū p̄cipis donec fuit liberata. Et q̄ mo-
tpe nō vntus aliq̄ q̄ hāc fecisset. p̄pter hoc eas nōlū imo
ordinare. Et accidit q̄ hāc cāne pulmonis debilitatio vno
cū p̄pter malā vociferatiōē. vel p̄pter intēntum labo-
re. et illa d̄ cā ibi oriunt⁹ granula parua: et hūc cure sufficit
gargariare aquā rosacā. Et debilitat et vntus p̄p̄rofla-
tione q̄ sit a multa infusione bēnitatis flatis vntus in
pelliculā cāne pulmonis. et hūc cure sufficit desiccatio.

Capitulu. XV. Quod est de raucedine vocis.

Ura vero bui⁹ egritudinis ē comedere aliq̄d
de rapano cū modico succari. et vntus etiā cau-
lū vel budui cog in hoc casu cōfert multū.
Et om̄i q̄ h̄c egritudo ex asperitate et sic-
citate cāne pulmonis. Et cura illius est come-
dere amigdalas excoctas vntus cum succo lignice. Et
postq̄ dematū suū ad tractandū de raucedine vocis q̄
sit ex infusione bēnitatis flatis vntus in cāna pulmo-
nis q̄ dicitur a cerebro vntus reumatis vel catarr. et hoc
nō solum medici sciūt imo et vntus vulgaris istud intelligit
et cognoscit. nūc aut̄ itēdo tractare de raucedine q̄ sit vi-
cio alteri⁹ egritudinis sicut accidit ex strictura gule cum
aliqua inflata: vel sibi simili i tantū q̄ p̄strangit idē neru⁹
retrogradus et cōp̄m̄it et sequitur raucedo. Et sit etiā a
cā lramica. sicut op̄iatōe facta i ipso neruo retrogrado. et
hoc fit raro et i minus p̄te. Ergo si hūc festinat̄ inuē-
re locū stricturę cū aliquo oleo resolūtū si egritudo
fuerit antiqua. sicut cū oleo mūcū atq̄ quarū et oleo de iase-
mino et de narciso cū pinguedine anatis. Et p̄t oib⁹ ista
exquis sup̄ pinguedine s̄m̄elloz. qui comedat cūnas.
Sed si egritudo fuerit recens et in p̄ncipio sufficit tūc in-
unctio cū oleo rosaceo aromatico. Sed aut̄ iam trāserit
egritudo. et p̄t. tūc vntus vntus p̄dictio oleo mixtis. Et
nō oblitiscario subtilare regimē infirmicie: et vntus do-
minere. q̄ si sit fecerit recuperabit vocē infirmus oio
domino cōcedente. sed si lesio aliq̄ facta fuerit in vntus vo-
cis ex dicta strictura. cura eius tūc est impossibilis. Et sit

etiā dicta rauceo ex apostemate facto i neruo retrogra-
do. Et cura ei est cura pdicta: subtiliādo regimē. Et si su-
perius noiaui olea piura ⁊ diuersa: ⁊ in vno collecta huic
egritudini conferentia nō credas me fecisse illud absq̃
preuisione ⁊ cautela: qm̃ oēs medicine que operant̃ intrin-
secus vel extrinsecus si fuerit plures vnius ꝑplonis ⁊ vni
nāe: ⁊ in vno gradu sil' mixte: repiunt̃ maioris ṽtutis ⁊ ef-
ficacie in oib' egritudinib': quā si dederis vna solā illius
ꝑplonis ⁊ nāe: ⁊ illi' gradus in vno eodē ꝑdere. Vbi gra:
qm̃ si recipies medicinā vna simplicē q̃ sit calida vel fri-
gida: sicca vel hu. in ꝑn' scdi gradus. ⁊ decōposita sup̃ser
in eadē quātitate q̃ in illo eodē gradu fuerit ꝑplonata. ⁊
uenies ꝑpositā longe maioris efficacie q̃ simplicē in tan-
tus q̃. ⁊ vna de composita plus operatur q̃. ⁊. l. de sim-
plici: ⁊ hoc nō recipit̃ solū in ṽtutib' ꝑmis. verū etiā in se-
cundis ⁊ tertijs. certissime istud idem inuenitur. ⁊ q̃uis
causa h̃ sit manifesta: tñ ipsas ad ꝑsens obmitto itēdēs
breuitate seruare: sicut in ꝑncipio huius libri promisi. ni-
hilomin' h' ⁊ alia in sequētib' vtilia ero rememorat' deo
cōcedētē: ⁊ iā sup̃ius memorauī q̃ opilatō fieri pōt i ner-
uo retrogrado: sicut in alijs neruis fieri cōsuevit. ex qua
raucedo orit' ⁊ gñat'. Et etiā in duob' neruis opticis a q̃
bus lux oculis delegat' fit opilatō: ⁊ in tātu q̃ qñ claudi-
tur oculus: vñ nullaten' pupilla alterius dilatat'. Et qñ
sic est medici sūt despati de cura hui' egritudinis: hoc iā
declaratū est i tractatu oculoꝝ. S; de hoc qd' medici pi-
cunt q' cura aliqua nō pdest in illo casu nullaten' suz cū
eis: nec eis assentio vllō mō. Et sicut dico de ista opilatō:
ne: ita dico de opilatōe facta in neruo retrogrado q' cura
nō est ipolis oino: imo medicine ꝑ certo eis debet valere
⁊ eos innare si debite exhibeant'. Quare inungere debes
locū cū ꝑdictis oleis simul mixtis: non omittēdo purga-
tionē vlem toti' corpis. ⁊ et particularē capitis: sciēdo qd'
mā egritudinis nō trahit' a capite nisi medicine ⁊ virtus
ipsarū illne deserant'. vñ ꝑsulo vt alie a dictis medicinis
ꝑparent' q' deserat' ṽtutes ipsarū ipsi capiti velociter ꝑpi-
nando eas distēperatas cū aqua mellis. ⁊ hāc ṽiā ⁊ doctri-
nā aduenit ꝑr meus: ⁊ fuit valde bona. ⁊ postq̃ ipse obijt
ego ꝑsui aliū nūciū delatorē medicinarū ad caput: q̃uis
de hoc cū eo minime fuisse locutus. Et non diffidas oino
quādo beneficiū ⁊ iuuamē istarū medicinarū nō appa-
ruerit velociter ⁊ subito: quoniam aliquādo ex̃citādo ipsas
nō tñ signū aliquod benefici ⁊ iuuaminis apparebit: s;
interdum liberabitur subito deo dante.

¶ La. XVI. Qd' est de pustulis i meri seu in ꝑsophago.

Rozunt' pustule in meri ex comestioe rerū
acutarū: sicut est sinapis ⁊ silia. vel ex assum-
ptioe medicinarū fortū ⁊ acutarū q̃ recipiū-
tur a medicis ad occidēdū sanguifugas ex-
stētes in gula. Et sūt hac de causa ibidē pu-
stule rubee ꝑa rue ⁊ minute. Et cura h' est succū reglutie
cū mucillagie seius citronioꝝ cū aq̃ rosacea dissolutoz:
retēt' in ore ⁊ paulatine suggēdo ⁊ labēdo deglutire.

¶ La. XVII. Qd' ē de corruptioe ⁊ putrefactioe in gula
⁊ meri: ⁊ coz ꝑtib' adiacētib' in tpe epidimie.

Rit' ē in istis mēbris ⁊ in suis partib' adia-
centibus putrefactio tpe magne epidimie ⁊
pestifere mortalitat': sic in alijs mēbris fieri
ꝑsuevit. q̃re ꝑtes gule corūpūnt'. Et hoc nō
accidit nisi qñ est epidimia pestifera pessima
⁊ maligna. ⁊ nō est mirū: qm̃ aliqui in tali tpe corūpūnt'
nerui pedū qui sunt mēbra solida ⁊ cadunt. Et qñ tracta-
bo de epidimia: ⁊ de egritudinib' que sūt in ipsa: ⁊ de su-
is accidētib' tūc curā oim̃ ponā cū adiutorio dei.

¶ Cap. XVIII. Quod est de priuatione sensus ⁊ motus
⁊ relaxatione meri ⁊ ꝑsophagi.

Accidit ēt aliqñ in neruo illo in q̃ ista ē ṽtus
deglutiēdi spēs relaxatiōis ⁊ priuationis sen-
sus ⁊ mot'. ⁊ pōt etiā hoc nocumētū euenire
in ipso neruo a quo dicit' neruus recipit influ-
entiā ⁊ ṽtutē sensus ⁊ mot'. Et hoc ei accide-
re pōt ꝑpter frigiditatē ꝑplonis sue. vñ parat' est recipe
dictā lesionē. Et hoc ei cōtingere pōt. aut ex assuptōe nar-
coticarū medicinarū: aut ex potatiōe aque frigide in ma-
gna quātitate: ⁊ spāliter illis q̃ nō sūt assueti bibere eā. ⁊ po-
test aliqñ hec egritudo subito euenire: ⁊ iterdū paulatine
efficit'. Et qñ sit ex potatiōe aque multe frigide: tūc fit su-
bito. Et qñ cōtinuē ⁊ paulatine vsus fuerit frigida: tūc
succesiuē ⁊ paulatine h̃s egritudo efficit'. ⁊ qñ sic est: inci-
pit cū dolore leui: ⁊ cū difficultate deglutiēdi que paula-
tine ⁊ succesiuē augmentat' donec deuenit ad priuari-
onem deglutiēdi perfectā. Et hoc accidens qñ accidit
pessimū valde. qm̃ infirmus nō pōt vllō modo cibuz nec
medicinas deglutire. quare oportet euz omni sollicitudi-
ne ꝑperare ad eius sanitatē recuperādā: aut in breui mo-
rietur. Et quādo ad hoc deuenit: curatur plurib' modis.
primus modus est vt apponas cānulas argenti vel stanni
in gulam. Et sit cānula habens caput qd' ponitur intus
in ore strictum: ⁊ illud qd' remanet in manu a parte exte-
riori sit latū valde. Et scias qñ appones cānula in gulam.
monebit' stōachus ad subuersionē ⁊ vomitū nāliter. q̃re
eaz tūc subtrahere debes: ⁊ stare donec cesset vomitus. ⁊
iterū eā int' ponere: ⁊ cū subuersio ⁊ vomitus vel motus
sup̃uenit subtrahere. ⁊ sic facies donec ex ꝑstetudine re-
moueāt subuersio ⁊ mot'. ⁊ q' sit absq̃ abhominatōe in-
firmus ex appositione ipsi' cānule. Et tūc sicut dictuz est
pone latus strictū intus in gula: tenēdo latus amplū i ma-
nu: ⁊ ide lac ꝑice recēter multū: aut pulres ex farina tri-
tici. tñ ex aliquo istoz q' ide possit infirm' nutrirī. studē-
do semp in remouēdo cām egritudis cū qd' tibi videbit'
cōuenire. cognoscēdo q' ex tali cura sequitur nō modicum
nocumētū. s; q' inde debilitant' ṽtutes mēbroꝝ gule oēs.
Secūdos modus curatiōis hui' egritudis ē ponere ifir-
mū nudū i tina lactis: qd' sit tepidū ⁊ recēter multū: aut
in tina plena ex pultib' farinē tritici q' sint ligde cocti. qm̃
opinio quorūdam medicoz ē vt illud nutrimentū igrediat'
per ꝑtes inferiores corporis. ⁊ ēt ꝑ poros totū corpis ipi'.
s; hec opinio debilissima valde existit atq; frivola. Ter-
tius qd' modus est. ⁊ est rectus cert': atq; verax. s; q' tali
modo nutrit' infirmus absq; dubio. ⁊ est talis. s; vt recipias
lac vel pulres ex farina tritici liquide decoctas: in vesica
vna capre: vel ei' simili. ⁊ sit in collo ipsius ligata vna cā-
nula argēti ad modū clisteris: ⁊ facta mūdificatiōe inte-
stinoz ꝑfecta cū clisteribus abstersiuis ⁊ mūdificatiuis.
pone dictā cānula intus in ano: ⁊ exprime dictā vesicam
diligētē cū manu: donec totū lac vel pulres in intestino
recto ab ifirmo recipiat: ⁊ sic ide dictū intestinū sugendo
recipit nutrimentū. ⁊ ab ipso aliud intestinū sibi ꝑtiguū ra-
piēdo sugit: ⁊ ab illo aliud donec sic succesiuē ad funduz
stomaci dictū nutrimentū h̃s deuenire. ide stomachus reci-
pit qd' sibi ꝑuenire ṽt. ⁊ ab eo nutrit'. Et iam qdā repiunt'
medici q' nutunt' ꝑbare q' nutrimentū nullaten' recipi pōt
ꝑ clistere in intestinis vt ad stōm possit deuenire. ⁊ hec per
dicta. S; q' dicit q' clistere iniectū ꝑ inferiora in intestinis
nō pōt vllō mō ad stōm ꝑtingere ⁊ deuenire. Et sic arguē-
do affirmant q' nec nutrimentū inde iniectū vllō modo
ad stomachū poterit ꝑuenire. sed isti tales decipiunt' ⁊
errāt cōparādo ⁊ egparādo medicamina iniecta ꝑ clistere
nutrimento predicto iniecto fm̃ modū determinatū: qñ
certū est q' violētia ⁊ impulsio q̃ ē in clisteri nō ē tāta neq;
ita fortis: q' possit medicamina iniecta ꝑ ipm̃ vsq; ad sto-
machū ꝑucere ⁊ delegare: eo q' virt' attractiua intestinoꝝ

Stomachi ipsa medicamina abborret: et pp hoc no attra-
 bunt: et cypellat: et eius corp' idigeat nutrimento vehemē-
 ter et inclina a fecib' ppteret sūt depuratio nutrimentu
 mū ide inieciū vntate attractiva i ipso fortiter vigēte at-
 trahit de inclino ad inclina vīg ad stomachu. Et neqz
 in medicamib' clisterioz repit vnt' vñ deant ascēdere
 a pnb' sferioib' ad supiora natādoit' inuentū in colera
 acutissima q' qñ deccēdit aliqñ sferio vīg ad fundū ani.
 et ibi facit magnā pūcionē: et volūtatē egerēde sicut dicit
 Gal. pōt eē q' hō se abstinēt et retinet ppter aliqñ neces-
 sitatē: vel q' est in platea associat: vel in mēsa. Quare il-
 la colera redundat ad supiora: et sic ascēdēdo pōt vīg ad
 stomachū deuenire. Et eius sit odiosa et aboiabilis p' su-
 periora vomēdo eycit'. Et qñd nō possum' imaginari q' lac
 et mo gallinaria: et pulvis inieciā p' clistere sūt dictū est
 q' vntate attractiva forti mediāte inclinoz: et stomachū nō
 possunt vīg ad stomachū de inclino ad inclina puenire.
 cū sēa q' cūstū in olla vel aliq' vase terreo cūstete in tra
 aqua attrahat nutrimentū et humiditatē manifestissime
 vltra ipsū vas. **C.** Ducusqzā dēterminat' modos nutri-
 tionis bus' pūcionis: q' h' vltim' pūcionis: et vntor' et
 magis eligēdo a me eē indicat'. Tūc dē legim' curatiois
 huius lēdo h' dicitur p' rāstire. Et dico q' ē necesse iun-
 gere locū ceteri' cū oleis aromaticis et subtilis sūde q' nō
 habeat supflua caliditatē sicut est oleū rosaceū factū ex
 oleo olivari: et oleū de isafemino: et oleū amigdalari ama-
 rari. et h' fiat p' q' medicinis cūstidant' videbit' expedire
 si iungere locū cū vno illoz: simp' aut simul mixtis. Et
 vbi ordinari ponere lac vel pulcecin illo et codē casti po-
 teo adeo vbi afflictoere bōdū pullo: vel turnarū: vt col-
 lūboz: maiculoz: s' illa pncipali ordinant' eo q' homi-
 nico illi' p'na illis frequētius vnt' et ē q' in hac cūstidant'
 dicit sūt loco cibi et medicie valde vntane. Et ē necesse
 vt oia p'dicta sint tepida: et studet' cū ol' sollicitudine: vt
 nō sint frigida nimis: neqz calida acra et excessu: qñ
 cibi et medicie qñ sit acra immēde seu supflue calidita-
 tis: habet' destruere caloz nālē: q' dē calor est infirm' oī-
 us vntū coapio: et ē ipē calor nālē sicut agēs. et calefac' eē
 rebū cū reb' aromaticis subtilib' rēperate caliditatis.
 Et id q' magis laudat' et plus ē expēt' in hoc casu est bals-
 samū: et si nō posset balsamū ppteret h'ne inentes de car-
 pobalsamo: quōis apud nos difficiliss' repiat' q' ipsū bal-
 samū: et iterū oleū de grauis pmi cōmēdat': et sūt oleū de
 alchaoen. et de corilla ferida multus valet. Et si in q'libet
 vnta aliquid p'dictoz oleoz ponat' aut i. optime: et pure
 ambracerit effect' maioz valde et tūctiois in oibus deo-
 dūte. Et post q' dicitur expedire sum de egritudinib'
 colligant' sciēdo dēterminare de his que sibi contigie
 existant: sicut est pulmo et ienci.

C. Tractatus vndecimus de egritudinibus pulmonis
 et continens capitula tria.

C. Cap. I. Quid est de egritudinibus pulmonis.

Sicut dicitur q' pulmo est mēbris pōzo-
 sum et spōgiolus valde: et q' in sūo po-
 rositandis iucunt' anuli filēs anulis
 cāne pulmonis: q' tēdūt vīg ad extre-
 mitatē ipsi' pulmonis: et idē vadit ac-
 seu ambel' p' totū pulmonē. et hoc ex-
 perierit p'bat in alalib' mortuis. s' sus-
 flido fortiter itus p' cāna pulmonis: s' abif' cū pulmo to-
 tus manifestissime: et cū lac acr' exierit: deumēccēdo
 b' pulmo: et simul partes eius p'ringunt'. Et descendit
 etiā aliqñ flegma et catarrus a cerebro ad pulmonē: et ex-
 inde puenit tussis et stricnura ambel'. Et cura huius est
 mūdificare corp' a flegmate cū pulpa colognide et sū-
 bus: et cōfortare caput: et arom' inicio calido et sicca. sū

sunt gariofil: et macio: et cinamomū electū. et cōsumēdo ē
 conficere emplastrū ex pōctis et ponere sup caput. Sed
 ego et exp' sūz q' facere pulcre ex istis subtilissim': et ip-
 gere sup caput est lōge maioz efficacie et effect' in hoc
 casu. et hoc sūt dictū et cōsiliū patri mei in fine sui fimo-
 nis. Et ego exp' sūz q' recipe de vnaqz dictarū sp'z
 p' se et subtiliter qualibet puluericare singulariter: et mi-
 scere eas oēs simul cū aliqbus ex istis sicca p'nt opsoni et
 nōe vniuscūsqz infirmis magis videbitur puenire. s' si
 h' cō fuerit cū succo de nabāna i. mēte. vel cū succo mer-
 cāciū. i. maiore aut cū succo de berēgemēca. i. basilico
 mo gariofilat'. et si ipō fuerit calidū et sēvicitauerit in fir-
 mōtūc misce dictas spēs solū cū aqua frigida: aut cū
 aq' rosata ppter sui aromaticitatē: et est mētr'. et facio eas
 exiccari: postea iterū eas puluericari: et oemū super ca-
 put spgere: qñ sic faciēdo vntes cap' melius sūt coadun-
 nant' et vnt' i. Et q' h' exp' mētuz sic p'leo et p'leo p'bau.
 pp h' ipsū collandū p' ceteris rēcomēdo. Et ē pūcionis
 vt aliter opsonē firmū puerēdo ipas ad nāz sicutatū
 cū aliq' caliditate: et hoc fieri pōt cūdo cū p'nter' alia
 tio et curtiū: vel ipsū sētū i. tassa: et silibus. Et scias q'
 flegma q' deccēdit i pulmonē nō de facili idē pōt exire.
 Et hoc idē q' aut illud est sūa subtile et liquidū valde: et
 q' pulmo nō pōt ipus exire: expellere. eo q' qñ anel' et
 uer spargit' per pulmonē dūdid' dicit' sūa et infundit' et in-
 bibitur in ipō: quare acr' exire illud sic inbibitū rema-
 net. vel cū illo flegma grossum et viscosū valde. Quare
 p'nt sui vis' ostātē in tra adberet ipsū pulmoni q' nō pōt in
 de expellēte euacuari: ergo si cognoueris q' illud sūa sit
 liquidū et subtile: studet' ipō ingrosare toto posse. et h' fa-
 cito recipēdo ex vnaqz parte alba. et vna tenet' post aliā
 continue in ore. Et q' inde eliquat' et dissolat' pantanue
 de hūat'. Et si scieris q' sūa sit grossū et viscosū tūc
 fac istas pillas. Et amigdalaz. et saci ligurie: et bellar'
 tussia. q' est flama in ligna r'ipone: et pulent' oia et misce
 antur cū sirupo sacro h' conice citroz. et fac pillas. et tene
 antur sub lingua. et si fuerit vltimē viscositas mōicant'
 cū sirupo cētaree minoris optime doceo. et sicut pillule
 vt dicit' ē. et teneant' in ore. et abstineat a multa repletūe
 cibi et potus. et nō comedat' fructus nisi illos quos dicam.

C. Capitulum II. Quid est de apostemate pulmonis.

Apostema dicitur aliqñ apostema sicut i alio
 mēbris accidere cōsueit. Et istud apostema
 fieri pōt ex vno humore solo aut ex pluribus
 Sed scōnām sui composio ipossibile est i ipō
 fieri apostema ex solo flate pp cōseruationē
 eēntū sūo cū ipō pulmone. Neqz ex sola cola pp sub-
 tilitatē sui. et pp largitatē pōzo: coapiois pulmonis non
 pōt ibi dū pmanere. qñ inde de hūat' et dicitur. quare il-
 le hūat' et quo oīis hoc apostema est sanguis: et hoc ē q'
 grossitudinē aliquā sūū ptenere videt'. quare ibide potest
 aliqñ dū pmanere. et nō est et pulmo sic afflictus ipō qñ
 possit ex ipō ibide fieri apostema. Et scias q' pulmo ē oīo
 abiq' sensū. et si habet est occurrū valde. sed illa pellicula
 que est circūddā ipō: quāuis sit subtilis valde. nō nēro-
 so exilit: vnde sensus habere p'bat. et iterū est sciēdo q'
 pulmo et sūe pellicule sunt abiq' neruis. sibi ferētibus et p-
 stantib' mortū. cū mouet' nō mouetur p' se. sed motu p-
 ceteris. Et dicit' quāda medicos q' si pulmo haberec' sen-
 sus perfectū. hoc est si esset pfecti sensus. ad vntimū lan-
 guēcret' ppter sui motū: vntimū eo q' vntimū exilit
 in anelādo seu inspīrādo acrē et expīrādo. Sed h' opūio
 mibi frinola atqz oīno vana videt'. eo q' pect' est magni et
 pfecti sensus atqz anel' atqz vntimū magni multa de
 ruanf: cōtineat' et afflicte mouet'. et mouēdo ē mouet' et

pulmonē: et tñ nō fatigat nec lāguēscit: q̄re rō et opinio p̄di
cta vacua et nulla esse videt: s̄ hoc nō itēdo ad p̄sens in B
loco solvere et declarare. Immo redeo ad illud q̄d p̄termi
si: et dico q̄ q̄n apostema est in pulmone: tūc ifirmus patit̄
cōtinue stricturā anbelitus validā atq; forte: et acutaz fe
bris et cōtinuā p̄pter vicinitatē ipsius pulmonis cū corde:
et tussim violentā: et ipetmosaz: et facies eius est rubea val
de: et sp̄līter poma maxillaz: et anbelitus eius est frequē
et velox atq; calis valde: s̄ cū hoc ē mediocri iter magni
tudine et paruitatē: et pulsus ipsius est velox et frequē: ita
q̄ valde subito vna p̄cussio aliā sequi videt: s̄ non ex ne
cessitate pulsus dur⁹ esse reperit in hoc apate: q̄uis de nā
apatis talis esse deberet. S̄ q̄ pulmo est membr⁹ molle:
ob hoc o3 q̄d pulsus ad molliciē habeat declinare: et q̄ nō
est nervosus etiā: et hac de cā multa talia accidentia occultan
tur et annihilant q̄ apparere deberēt q̄tū est de nā apatis
q̄ nō apparent: et h̄ est cā q̄re durities vltis nō reperit in
B apate q̄n est in carnositate ipsius pulmonis. S̄ si apo
stema fuerit ī pellicula q̄ est circūdan ipsū: tūc pulsus h̄z
ad duritiē p̄tinere: s̄ esse oīno absq; dolore. Et q̄n febrē vi
debis acutā: et tussis violentā: et cū tussis aliq̄ nō sc̄reabit:
et oīa signa que p̄scripta sunt: in vnu collecta fuerit: p̄ cer
to habeas q̄ apostema est in pulmone. Et iā supradictū ē
q̄ istud apostema nō fit ex puro flegmate: neq; ex colera
simplici: s̄ ḡnā ex sanguie: vel ex sanguie et cola mixtis: et
est longinquū et valde q̄d apā ozia in pulmone ex melia
eo q̄ pulmo eā odit et abominat valde p̄pter ipsi⁹ grossi
tiē et acrositatē. Et scire debes q̄d pulmo non nutrit nisi
ex sanguie subtili claro rubeo atq; lucido. Ergo postquaz
videris in ifirmo oīa suprascripta signa in vnum collecta
flōma ipm: cōsideratis tñ cōditionib⁹ notis. s̄ etate: p̄plo
ne: tpe anni: et regiōe. Et in sūma dico q̄ oīo est minuēdus
q̄n sic est. S̄ p̄uisio eē o3 in minuēdo plus vel minus: p̄
ut melius videbis cōuenire. S̄ flōmia esse o3 ex basilica
dextri brachy vel ex saluatella manus q̄ in arabico dicit̄
aq̄ssac. Et sit studiū tuus in cibādo eū ex rebus q̄ nō exce
dāt in s̄ritate supflue: s̄ sint p̄fortātia dupl̄. s̄ cū aromati
citate et s̄ticitate: sic cū rosas et s̄ticitibus myrri humide.
Et subtilia regimē eius dādo ei solā aquā ozdei ordinare
facta et colata. Et si fuerit debilis virtus vel nāe nō tran
scas vltra panatā: et fac eū abstinere ab oī spē carnis oīno
q̄n si sic feceris: remouebis apā: et liberabis ifirmus tota
liter deo dante. Et iā videre potes manifeste q̄ deus sub
limis et glōsiosus p̄pter h̄ pulmonē creauit cum suba rara: et
cānalibus largis et dilatatis: vt supfluitates et viscositates
inde valeāt facily p̄trāsire. Et q̄ ipse pulmo vicinus cor
di existit. Q̄d q̄d cor est mēbr⁹ sic iā scimisi q̄ est p̄serua
tūm vite in oibus corpibus ex suo spū vitali q̄ in eo q̄tūdie
generat et cōseruat. Et q̄ seruat huic spūi ē anbelit⁹. Et cor
fm dictū p̄bi est p̄ncipiū et radix oīuz vtutū toti⁹ corpis: et
ab ipso fit effusio et delegatio oib⁹ mēbris. Et q̄daz sunt q̄
dicūt q̄ cor nō ē radix et fundamētū nisi vtutis vitalis so
lū. et epar vtutis nālis: eo q̄ p̄ ipm totū corp⁹ nutrit et aug
mentat. et cerebz s̄lī p̄ seipm solū est p̄ncipiū et radix sp̄ri
rit⁹ aialis et ab ipso p̄cedūt vtutes sensus et mot⁹. S̄z bec
opiones nō sunt p̄cciter h̄ medicie multe vtilitatis: nec ē res neces
saria oīo medico ad sciēdū ipaz: eo q̄ ē res difficilis et ob
scura valde: et p̄pter hoc fuit bec p̄tētio et disputatio iā sūt
mille anni iter quosdā. S̄z id q̄d neciū est ad sciēdū in ar
te medicie: et absq; cognitiōe cui⁹ nō est medic⁹ noīandus
ē certissime scire et cognoscere q̄ cor est fons et p̄ncipiū spi
ritus vitalis et vite in aialib⁹. Et q̄ gescēte motu cordis
cessat vita oīo. Et q̄ cerebz est fundamētū et p̄ncipiū spi
ritus aialis. Et si aliq̄ de cā cerebro accideret solutio con
tinuitatis moriret aial in breui. Et epar similr est origo et
fons spūs nālis: in quo ē radix et p̄ncipiū nutritionis: et ab

ipso tanq̄ a fonte et origine h̄ vtus oibus mēbris dirigit et
delegat. Et si accideret ei solo cōtinuitatis: nō diu aial cū
vita posset p̄manere: q̄uis nō ita cito moriret: sic si in su
pradictis duobus mēbris accideret et eneniret. et cā hui⁹ ē
q̄ mā vtutis cordis ē spūs vitalis. qui gdez spūs est inst̄z
vite in oib⁹ mēbris: sic dictū ē. Quare q̄n destruit ei⁹ ope
ratio cessat vita oīo: sicut q̄n remouet vel cessat lux solis
vel lampadis sequit̄ tenebrositas et obscuritas subito et i
cōtinētī. Et hoc idē dicim⁹ de cerebro. Sed q̄uis epar sit
p̄nceps spūs nālis: et ab ipso ceteris mēbris dirigit: sic ab
alys duobus. s̄ corde et cerebro sui p̄p̄y spiritus dirigitur.
tñ cū isto spiritu nāli vadit sanguis ad oīa mēbra nutri
trēda. Qui quidē sanguis idiget p̄uersione et mutatione:
et mutat et alterat de colore in colore s̄z nāz vniuscuiusq;
mēbrī recipiētis: q̄re h̄ spūs grosse sube existit respectu p̄
dictoz. et bec cōuersio coloris in colore et substātie in sub
stātia nō fit nisi in tpe dēterminato et nō subito. S̄z opatio
q̄ fit a duob⁹ aly p̄scriptis mēbris p̄ncipalib⁹ agit et opat̄
ex subtili suba cordis. Quare si acciderit alicui istoz so
lutio p̄tinuitatis: puatur subito eoz operatio et beneficiū
absq; moza: sicut claritas diei cessante sole: et in obscuro
cessante splēdore lampadis icōtinētī sequit̄ obscuritas et
tenebrositas p̄ se absq; dilatiōe aliqua. Ergo manifestū ē
ex p̄dictis q̄ oīa p̄dicta tria mēbra sunt p̄ncipalia. s̄ cere
brum: cor: et epar: eo q̄ non solū h̄re vident et reperuntur
vtutē inatā tñ q̄ se ipsa regūt: vep̄ et i fluentē h̄re p̄pro
bant: ex qua fit ifluētia oib⁹ aly mēbris corporis. et sine
q̄ diu mēbra p̄manere nō possent: neq; vita in corpore. Et
q̄dlibz istoz est in se et per se p̄ncipale. et nō est oīa iter ipa
nisi in tēpore: q̄uis p̄ho aristoteli videat q̄ solū cor sit p̄
ncipale mēbrū. et vna ex p̄ncipalib⁹ causis ip̄si⁹ ad hoc p̄ri
mandū ē q̄ cor est p̄mū mēbrū q̄d generat in corpore aia
lis. et talis q̄stio est philosophica et nālis. S̄z medicie nihil
cōferre videt. Et ego non itēdo hic declarare nisi ea q̄ me
dicie p̄ncipalr habeat p̄tinere: et que nocumētis corporis
possunt obuiare. Et q̄ iā elōgat⁹ sum bucusq; a p̄pria in
tentiōe: nūc ad p̄sens ad ipam redire intēdo. Et dico q̄ p̄
pter colligātā et vicinitatē q̄ est pulmonis ad cor febris q̄
fit p̄p̄ apā pulmonis est pessima valde et acuta: et ob h̄ nā
comat toto posse ad expulsionē nocumētoz facienda
quā citius p̄t. Quare eū q̄ fit per flebotomiam est necā
ria valde in p̄ncipio hui⁹ apatis: et hoc secare fieri p̄t: eo
q̄ bec egritudo acuta est et breuis: p̄p̄ molliciē sube corpo
ris pulmonis: et p̄p̄ caliditatem ipsius quā h̄z a vicinitate
cordis: et a colligātā ipsius: et q̄busdā apatib⁹ aliq̄n accidit
strictura et coartatio fortis anbelit⁹. et hoc fit vna durarum
causaz: aut ex nimietate putredinis faciētis stricturā an
belit⁹: sicut sepe cōtingit in apatibus epatis: aut ex p̄uer
sione humoris in sanie q̄ fit p̄pter grossitudinē mēbrī et
obediētā humoris: vt est sepe videri in pleuresi. S̄z apo
stema pulmonis semp fit cū strictura forti et cum magni
tudine febris. Et curatio hui⁹ leuiter effici ē et cōplete. et B
p̄pter raritatē membri et largitatē viay. Et q̄n apostema
nō resoluit: ipossibile est qn vna duarum causaz eueniat:
videlicet solutio cōtinuitatis in pulmone. vnde fit febris
ethica et cōsumptiua: aut exiccatio substācialis humidita
tis pulmonis: ex qua fit defectio et p̄thysis: et in arabico vi
citur alcal. Et q̄n istis accidit inflatio pedū tunc mors est
vicina. Et si dictū apostema ad sanie deuenerit: et si sui exi
tu laudabilis apparuerit sanies alba. s̄ et mediocriter sp̄si
sa absq; odore malo: plōgabitur egritudo: et fiet cronica.
Sed si nō fuerit alba: nec substātie medio cris: et color ei⁹
ad rubedinem declinauerit: adhuc longior efficietur. Et
si ad nigredinē deuenerit: scias p̄ certo q̄ ifirmus morietur:
et si post nigrā albā et laudabilē spuerit: nō p̄ tanto
est p̄sidentū qn ad vltimū moriat. Et scias q̄ solutio cō
c

Liber

rimiratio q̄ fit in pulmone est difficilis valde ad coadu-
 mandū & consolidandū ppter stimuli motu ipsius ppter
 ipsius sube raritates cognoscendo et q̄ pulmo est mēbr̄
 magis iuuamēti. Quare si apa et sanies ḡtauerit ipsa
 sanies fuerit viridis vel nigri coloris: mox est firmus oio
 infra. et dico. Si sanies pdicti apatis alba fuerit: p̄lon-
 gatus firmatus tpe lōgo abiq̄ liberatione & euasione fin
 suam medico: fit idē etbus & p̄brycus cū creatio de
 ḡtinna & nulli separabili: t̄minuit caro et t̄tinne & pau-
 larine: t̄duerit ad colozē fuscā: t̄m̄i macrolit & ete
 n̄as̄ donec curis et c̄ficat̄ tota rugosa & contracta: t̄ oculi
 eius sunt c̄caui: t̄ n̄ares acutē: t̄ yn̄ges locurant: t̄ ad
 vlcū nō p̄t palpebras sup̄as cicuare: t̄ hoc nō accidit
 ppter formā: s̄ ppter defectū v̄ntis nō potēs ipsas ele-
 uare. Et cū ad h̄c deuenerit v̄ntis t̄m̄i mox eius ē vi-
 cina. Et multi ex istis de pulmone sanguines cūciant & nō
 motiunt̄ p̄ maiori p̄e nisi post illationē pedis ip̄o. Et
 ḡbitū ex istis accidit fluxus v̄ntis ppter debilitatē vir-
 tutis retinē: vel ppter debilitatē v̄ntis imutante: t̄ tūc
 vlcōt̄ motiunt̄. Qu si dictū apa sanies nō p̄cauerit
 tunc: f̄m̄ia cura est et p̄fecta: liberabit̄ ea ea deo dante.
 t̄ subeliare regimē in hac egritudine confert multū quēdā
 modū sup̄adictas. Et assuecat firmus ea q̄ b̄ant sub-
 tiliare & agere. Et ex istis q̄ expta sunt & p̄m̄i app̄obata
 in apatis pulmonis albaricaina. I. p̄m̄i calid vel yrin-
 gi & colbaralbeer. I. capilli veneris: t̄ capilli veneris ḡdes
 p̄ferit in hoc casu: q̄ copio cog. tempata ep̄stis & ob h̄
 p̄ferit p̄ ceteris alijs medicinis in dissolūdo apa pulmo-
 nis. t̄ p̄p̄t̄at̄ b̄t̄ in oibus egritudinib̄ pulmonis. t̄ cō-
 ferit t̄m̄i. Et misce cū pdictis medicinis q̄ b̄ant v̄ntem
 mellificare: est raum. scido q̄ illud radit̄ q̄d̄ illo meo
 p̄cept̄ nō solū h̄ mollificare v̄ntē: v̄p̄. Et ip̄m pur-
 gare: q̄m̄ illud q̄d̄ antiquo iuenebat firmare diceret.
 ¶ Ad cōdicamē couensū buic egritudinē. S. lignit̄: t̄ pa-
 niculā in alta carione: t̄ capilli veneris: flauic. an. an. q̄.
 ydol. an. I. r̄at̄ r̄ec̄tio. an. S. q̄libet per se conuolūent̄
 sic iuenerit: ponant̄ oia ad lentū ignē ad bulliēdū p̄ter
 reubarbaz in. xv. l. aq̄ & bulliāt v̄p̄ ad p̄sumptiones me-
 dietatis: colent̄ exprimēdo fortiter: t̄ cū hac decoctione
 dissoluant̄ an. viij. medulle castice: t̄ adde. i. q̄. s̄ru-
 pi de m̄llicē miscendo buic p̄scripi reubarbaz: subit̄
 puluerizatū. t̄ p̄p̄na firmo ad bibēdū. q̄m̄ hoc medicina
 suauiter corpus mollificat atq̄ purgat: t̄ nō idiget illa cu-
 stodia q̄ in alijs laxatiuis fieri p̄cūit. S. p̄p̄na ei ad co-
 modendū de panc. i. q̄. vel. iij. si vis cū yber̄ reficere: t̄
 tendēdo q̄ q̄m̄ tu das medicinā laxatiua siue illā vel aliā.
 et̄ tepidā dare debet: eo q̄ si fridā dederis actuali. moce-
 bit̄ fridādo calozē n̄ales: t̄ coagulādo humores: t̄ si calas
 sup̄flue dederis illam abiq̄ calozē acōtitalis: couigēdo firm-
 mē in somno si ip̄m p̄fundet. Et ego spero in deū q̄ cū
 hac cura & via ei immo sufficiētis in dissolūdo & curatiōe
 huius apatis. Et cū videris acuatē sebus l̄t̄ficere & ge-
 tas fieri: ambeliens malis nō assue: t̄ nulli s̄r̄ mollia
 t̄ l̄ta fuerit: scias p̄ certo q̄ apa tūc ē cōquātū: t̄ cū fuerit
 firmus ex tali egritudine liberat̄: t̄ t̄m̄i p̄p̄na d̄ce-
 re poteris q̄ optima cura in ip̄o eo op̄atū. Et si cū hoc nō
 feceris fueris icentione tuā: hoc est q̄ apa conuertat̄ ad
 sanies: cū firmus ip̄m creat̄ sanies nascendo: que sanies
 si nigra fuerit vel viridis: vel illis coloribus p̄tinat: non
 est ip̄c̄r̄dā nec attendēdū in alleuandē & curatiōe acci-
 dentū firmi: s̄ anteq̄ iudico de h̄ facto p̄s̄ cōsiderare
 debet̄ t̄m̄oz virtutis firmantis: t̄ fortitudines egritudi-
 nis: t̄ dico c̄t̄ico: t̄ indica a p̄ncipio creatiōis huius sa-
 nies: q̄m̄ quāto citius & t̄p̄t̄imino scire creperit tales san-
 ties: citius moriet̄: sciēdo q̄ p̄ maiori p̄e p̄ncipū sc̄rea-
 tiōis sanies nō fit nisi in die c̄t̄ico. Quare dico q̄ si sc̄rea-

tio talis sanies fuerit: vel inceperit in tertia die a p̄ncipio
 egritudinis q̄ firmus nō trāserit p̄ maiori parte sextam
 die a p̄ncipio egritudinis. S. si virtus fortis fuerit moie-
 tur in octava die egritudinis. Et si sc̄reatio sanies inceperit
 in sexta die: possibile est q̄ firmus trāseat decimā die.
 Et cū ero locutus de diebus c̄t̄ico: tūc memozabo de
 his oibus tractatū breui. Et sanies illa q̄ colozis est melō
 gariū vel que viriditate habeat p̄nc̄re nigra nigredini:
 maḡ mortis est significatiua q̄ illa que est rubi colozis:
 t̄ alio p̄ colozis: eo q̄ illi colozis significat̄ mortificationes
 inani colozis. Et scias q̄ sanguis nō erit nisi postq̄ apa est
 ap̄t̄. Et cū sic ē signū ē certissime laxitudinis & debilitat̄
 n̄e nō pot̄t̄ digere & auertere sanguinē illū ad sanies:
 q̄re h̄ nō p̄cipit̄ ē aliq̄ diḡ. Et cū dico sanguis: nō atten-
 das q̄ intelligam sanguines purum sed est mixtus cū alijs
 humozibus: sed venozō ipsū sic a v̄ntis & a colozis. S. cū
 sanies apparuerit alba & mediocriter ipsū: t̄ exierit len-
 ter & abiq̄ difficultate: n̄c̄ sc̄r̄o q̄ pot̄eris q̄ p̄lōḡbi-
 tur egritudo. Et si studiosus fueris valde in curatiōe ip̄i
 regendo cū p̄fecte p̄nt̄ sibi venire videt̄: p̄focios ei nō
 modicū: t̄ efficiatur vira eius melior atq̄ leuior: t̄ alleuia-
 bunt̄ eius accidēt̄: sic operabit̄ in firmo oēs suas v̄n-
 tes n̄ales: t̄ p̄terebit̄ artes suā: t̄ possibile erit q̄ recedat̄
 ab firmo oia sua accidēt̄ in t̄m̄ q̄ ab omnibus putabit̄
 esse liberat̄: t̄ ip̄met̄ se putabit̄ esse sanū p̄fecte. Ad
 dicas autem certissime sc̄re os: si illa est vera opinio vel
 nō. Quā dignus est laude talis medic̄: cui sic op̄atū
 fuerit faciendo totū quod de arte fuerit faciendū. In
 firmo v̄o taliter p̄manet: donec termin̄ eius fuerit: t̄
 talis h̄o dici nō p̄t̄ abesse sanus nec firmus. Et regi-
 men sanies apatis pulmonis esse os: cuius rebis abesse sanus
 t̄ m̄dificatiuis: nō calc factū cū aliq̄ sc̄r̄o: t̄ defeca-
 tiōis: sic est terra sigillatā q̄ p̄p̄t̄at̄ t̄m̄i certū pulmo-
 nis: q̄m̄ stipitacit̄ habeat: p̄ tanto nō amittit̄ v̄ntē cō-
 fortandū membra l̄m̄ica: t̄ capilli veneris v̄ntis post q̄
 t̄m̄decimū die cōfert̄ eis: t̄c̄ dege. t̄m̄oz ē postq̄ h̄
 rit abluti in ad plures ē valde bonus: t̄ conicoe cūi s̄r̄
 p̄ferit valde in h̄ casu: q̄ fortitudo v̄ntis mirabil̄ va-
 let in hac egritudine. t̄ de medicis quas diximus multas
 valēt habēribus sanie in pulmone cōfortandū. S. ergo ex
 vnaq̄q̄ illar̄ p̄ca cōles: t̄ bulliant in aqua: t̄ p̄p̄na in
 firmo ad bibēdū cū s̄r̄o factū ex sc̄r̄olis: aut cum ro-
 sis recētibus. Et ex rebis mult̄ p̄ferit̄ buic egritudi-
 ni est h̄. v̄ capias bolū armenū t̄ penas cum in vase ali-
 quo terreo cū carbonib̄ ignit̄: fit vas habēs cōp̄t̄o-
 ris q̄d̄ in medio superficiē bobat̄ fozamē v̄ntis. v̄n̄ sum̄
 possit̄ erire: t̄ asperge ibi aquā rosacā. t̄ recipiat̄ firmus
 illum fumū per os t̄p̄erare plures in die: illud cōfert̄. q̄
 aromaticū p̄fortandū pulmone & cōp̄t̄icandū pulmone:
 t̄ rege cum subtilis regimē. Et melius regimē istū est pa-
 nis bene fermentatus cū succaro rosacco. Et iā recordat̄
 sus q̄ pater mē dicebat mib̄: q̄ pater suus habuit quē-
 dam h̄ysanū in cura q̄ patiebat̄ hanc egritudinē. t̄ ex-
 matus fuit in t̄m̄ q̄ tota caro eius cōfūta fuerat: t̄ aua-
 mens ip̄m taliter curauit. q̄m̄ cūbat̄ cū pane bene fer-
 mentato cum succaro rosacco: pane s̄r̄ b̄i fermentato
 cum oleo oliuā: t̄ taliter r̄cūmp̄to fuit: t̄ suā recipiē-
 uit humiditatē nec ei superuenit aliq̄ accidēt̄ malum:
 t̄ vixit postea t̄s longū t̄p̄o q̄ medicus cūi curabat̄ eū. f.
 aua meus obiit ante ip̄m: postea cūi r̄cūm̄ sit in manib̄
 patris mei. Et obiit ad vlcimū ex alia egritudine: t̄ nō ex
 ista. Et mibi s̄r̄ q̄m̄ inceps p̄t̄icare sup̄uenit ad manus
 meas q̄dam q̄ patiebat̄ tales egritudines: t̄ inui ei regimē
 dicit̄: t̄ sic recessit̄ nullis ab eoz ip̄ingatus fuit: t̄ rediit
 ad op̄andā artē suā: t̄ ad exercendū oēs actiones suas: t̄
 sic vixit postea lōgo t̄p̄e: q̄ eo t̄p̄e fuit epidimia in illa

regione: et ipse mortuus fuit in ipsa ex febre acuta. Et iam
 iuuenitus q̄ Salic⁹ precepit dare tyriacā magnā in ista
 egritudine: et fert mustū: lac etiā asine recēter mīctū: ita
 q̄ icōtinētī cū exit ab ybere recipiat eum ifirmus nec ab
 aere ificiat. Et q̄ lac asine et carnes eius nō est licitū sara-
 cenis comedere: iō p̄cipim⁹ sumere lac capre: q̄ sit p̄fecte
 sanitatis loco eius. Et est necē vt ppines ei ad comedēdū
 crura de belo: et medullā de auisq̄: et oculos ramoz et folia
 ipsoz. Et vna passa ad comedēdū laudata ē valde in hoc
 casu. Nā q̄ quā bibere d̄ sit munda et pura et remota ab
 oī mala q̄litate. Et ego dico q̄ oēs spēs carniū sunt male
 in hac egritudine. Et q̄ stomachus patiētis hāc egritudinē
 est debilis: iō ei debes dare de cibo in q̄titate tali vt eus
 possit digerere absq̄ difficultate magna. Et dixit et Salic⁹
 q̄ cancri flumiales optie abluti ita q̄ eoz horribilitas sit
 ablata et aquasata decoquantē in aq̄ viu. postea colent⁹ fir-
 titer exprimēdo q̄ illa decoctio multū valet in hoc casu.
 Et postq̄ Salic⁹ hoc affirmat certissime credēdū est q̄ sic
 sit: cū sit talis et tātus in hac arte. S̄ hāc nō faciūt actōes
 sua p̄lone s̄ a sui p̄prietate: eo q̄ iter cōplōnem ipsoz et
 pulmonē existit similitudo: et q̄ nō sūt grosse sube. et sunt ha-
 bentes humiditatē in sui p̄lone: et sunt mūdificatiui by-
 moz: iō in sumā sunt p̄ferētes in hac egritudine. Et comē-
 dauit filr Hal. dare in hac egritudine troscicos andaracha-
 ron: qm̄ sunt iuuatiui valde. Et aliq̄ sanies orit⁹ in pulmo-
 ne absq̄ apate: notato in arabico yaraz: q̄ fit qm̄ adunant⁹
 humores in corpe pulmonis q̄ nō possunt vere sanies no-
 miari: eo q̄ sanies vā nō ē nisi in loco in quo ē inflatio atq̄
 tumor. S̄ sanies q̄ fit absq̄ apate fit ex humorib⁹ deriua-
 tis in pulmone ab alyz mēbris q̄ iuuant⁹ ibi. Quare mē-
 brū debilitat⁹ itm̄ q̄ nō pōt ipos a se expellere: et p̄pter h̄
 diminutio mot⁹ generat ab anhelitu in loco illo vbi hūoz
 dicit⁹ fuerit iussatus: et cōtinēt h̄ humor i cōmissuris suis
 S̄ vera sanies generat qm̄ tumescit pulmo: et inflat⁹ ex fo-
 lūdo p̄tinuitatis: q̄ orta est i eo ex dispōe aliq̄ mala inata
 ei. Et ḡat solo p̄tinuitatis in pulmone sic in alyz mēbr̄.
 Et accitua ppria q̄ accidit ex dicti cāis est extēfio qm̄ tussit
 sit: eo q̄ stringit pectus sup pulmonē: qm̄ replet aere. Et
 pole est q̄ hec egritudine in pulmone accidat ex vna duaz
 causariū q̄ nūc diximus. Et pōt et pulmoni euenire solo
 p̄tinuitatis nō a seipso: s̄ a supfluitatib⁹ malis ibi deriua-
 tis quēdam modū nūc diximus de apatib⁹: et pōt filr in ipso
 oriri corosio ex humore acuto illic delato et ifuso: q̄ hūoz
 ibi adurit⁹ ex calore accituali: aut ex ira. vel ab angustia et
 fatigatione supflua spūuz: q̄re ab illo corosidit loc⁹ et vlcē-
 rat. Et cura hui⁹ est cura apatis ei⁹ excepto q̄ hec est gra-
 uior ad curādū: et q̄ p̄ncipalr cōuenit in h̄ casu: et valida
 tussis: vel a clamore forti. aut a supfluo onere atq̄ graui vl-
 tra q̄ sua politas exigit et requirit: vel ex casu a loco alto
 aut ex urtatiōe et ipulsiōe facta cū pectore valida atq̄ for-
 ti: et isti tales eyciūt p̄mo sanguinē feruētē absq̄ maxima
 tussis. Et sanguis ille q̄ eycit⁹ est lucidus et rube⁹ nō grossus
 s̄ subtilis. Et cū dico de sanguie feruētē: itellige q̄ sit am-
 pulosus et spumosus. Et cura hoz ē p̄mo flōmare ifirmus
 ex basilica dextri brachy. minuēdo de sanguine. put v̄tus
 eius exigit et requirit: et subtiliare regimē ei⁹ multū: et non
 exercitē: nec moueat: s̄ gescat: et caueat a risu: et a super-
 flua locutiōe: et spāliter ab alta vociferatiōe: et alyz videris
 q̄ tussis violētē ingetat eū: p̄cipe ei vt oī modo et i gēnio
 abstineat ab ipa toto posse: et teneat pillulas leues sub li-
 gua p̄tinue. quas diciturus sum h̄ iferius: deglutitēdo eas
 paulatine: donec mitigeēt tussis: et curādo tussim curabiēt

filr cā ipsa q̄ facit ipaz egritudinē. Et si cā fuerit tenso fa-
 cta a supflua repletiōe: cura ei⁹ ppria ē flōmia: et si fuerit
 casus vel percussio in unges locū cū oleo rosaceo tepido. Et
 si tussis fuerit ex catarro: tūc curādus est p̄mo catarrus si
 cut causa p̄mitiua: et aīis hui⁹ egritudinis: et medicie q̄ cō-
 ferūt in hac egritudine. s. catarro sunt medicie stiptice sub-
 tiles: qm̄ sua subtilitate de facili possunt ad pulmonē de-
 riuare: et stipticitate sua hñt ipm̄ et partes suas p̄stringere
 et coadunare atq̄ p̄fortare: ne supfluitates ad ipm̄ venien-
 tes recipiat: et seruādo viā hāc quā ordinauim⁹: absq̄ du-
 bio nō modicū ifirmo p̄ficiēs deo dante. Et iā supra dixi-
 mus q̄ flōmare debes basilicā dextri brachy in hac egrit-
 udine: et mihi videt⁹ q̄ facta flōmia basilice flōmāda sit
 vna ex arterijs q̄ eis magis vicina: et subtilia regimē ei⁹
 dādo solū prisanā ordei. et liga coxas ei⁹ istitis vna quāq̄
 p se ligatōe forti: faciēdo eū gescere absq̄ labore: et ppina
 ei oī mane aliqd ad bibēdū: q̄ habeat p̄fortare cū stiptici-
 tate aliq̄: sicut est sirupus rosace⁹ cū aqua dulci: et si aqua
 fuerit ex fonte q̄ respiciat v̄tus orientē erit laudabilior: et
 extingue in aq̄ illa calidē purissimū atq̄ mūdū tādiū do-
 nec ad minis ex aq̄ diminnat⁹ q̄rta pars ipm̄. sternēdo in
 domo ei⁹ folia vitis et myrtelle et similia: et odoret citronia
 et rosas: et ea q̄ habeāt cor cōfortare et dilatare: ad h̄ vt san-
 guis diuidat⁹ et spargat⁹ ad exteriora corpis: et nō p̄hibeas
 ei somnū: nec exerceas te multū in puocādo ipm̄: sed di-
 mitte illud nāe. Et si cognoueris q̄ humor a capite dissol-
 uat⁹: et iferius distillet⁹ ad pect⁹ et ad pulmonē: et t̄ps fuerit
 byems: et cōplexio ei⁹ humida et frigida extiterit: tūc pre-
 para ei hoc medicamē. B. macis partē vnā. et gariofilozū
 p̄tes semis: et piperis nigri partē decimā: fiat puluis subri-
 lissim⁹: et sparge sup partē anteriore capitis: qm̄ multū cō-
 fert i hoc casu: et spāliter qm̄ p̄mitiua cā hui⁹ egritudinis fue-
 rit ex catarro. Et calefacere p̄te anteriore capitis tēpera-
 te quocūq̄ mō fiat. p̄dest multū i hac egritudine. S̄ si cā
 hui⁹ catarrus fuerit ex aere calido: oīo abstineādū ē ab oib⁹
 p̄dictis medicinis: nec spargere debes sup caput aliq̄ que
 sint p̄plexiōis calide et sicce in excessu: sed sufficiūt ea que
 sunt tēperate cōplexiōis. cū modica siccitate et aromati-
 citate: laborādo i remouēdo tussis toto posse: cognoscēdo
 q̄ qm̄ totū qcquid comedat⁹ et bibat⁹ semel et absq̄ dilatiōe
 deglutit⁹ more solito: nō peruenit v̄tus illius ad pulmonē
 nisi per viā resudatōis videlicet eo mō quo videt⁹ i vasis
 recentib⁹ terreis qm̄ iplent⁹ aqua: qm̄ tūc trapellādo et re-
 sudādo per poros ipsoz exteri⁹ ad modū rotis effunditur
 atq̄ manat: et pp hoc ordinam⁹ pillulas ad tenēdū p̄tinue
 sub lingua: ad h̄ vt medicamē ipm̄ paulatine deglutitēdo
 possit ad pulmonē deriuare: et v̄tus hoz pillulaz. eē d̄s cō-
 fortatina cū modica stipticitate et siccitate: p̄tinens ad all-
 quā frigiditatē tēperatas. ¶ Confectio pillulaz cōfren-
 tiuz in hac egritudine. B. gume arabice et dragg. et semis ci-
 tonioz: et antere. añ. q̄rtā p̄te. 3. vni⁹. terre sigillate aur. y.
 terat⁹ vnū q̄d̄q̄ per se: et cribelletur: et p̄ficiant⁹ cū sirupo li-
 quiritiē: et fiant ide pillule ad modū lupini: et teneant⁹ i ore
 die et nocte: deglutitēdo paulatine qd̄ dissoluit⁹ ex eis: et bi-
 bat ex his q̄ superius dixim⁹: abstineādo a motib⁹ laborio-
 sis: et a vociferatiōe forti: et a decubitu in locis duris: et ma-
 xime q̄ nō sunt assueti: eo q̄ q̄ diu ifirmus iacet i lecto du-
 ro: vene et arterie cōprimant⁹: q̄re sanguis ide euacuatur et
 spargitur p̄ totum corpus: et q̄ forma venaz tam pulsati-
 lium q̄ nō pulsatiū que sunt in pulmone cōtraria existit
 forme oīum aliarum venarū totius corporis: eo q̄ vene
 pulsates q̄ sunt in pulmone similes existunt oibus alyz
 venis nō pulsabilibus q̄ sunt in toto corpore: in subtilitate
 cū sint solūmodo vnius tunice. et vene non pulsates que
 sunt in pulmōe sunt duaz: tunicaz. et p̄pter h̄ arterie pul-
 monis citius scindunt⁹ et laniantur alyz venis nō pulsatis

hinc que sunt in pulmone: et hoc de ea solo similitudo que
 fit in pulmone e parior et difficilior valde et piculofior ce
 teris alio qd fuit in toto corpore et magis remota a liberatio
 ne vel pofibilitate ftudicofis esse debet cu oi follicitu
 dine ad pofolidatione facienday cu bis que dixim. atq ad
 fanie habeat deuenire. cognofcedo qd fi ad cofolidatione
 huius vulneris pulmonis pte ifirmo poterit deuenire.
 digno eris laude et glia valde ex hac cura. Et no credas
 qd hoc vuln' pofidat ex pmo fanguie fit vulnera alioq
 medior fieri pofuerunt: fi pofidat no fit nisi post logu
 epa. Et postq vifus fuerit qd pofidatio b' fit expleta et co
 firmata no debes deffitere ab vfu medicina: ad mima
 vfu quo trāfacti fuerint fe paginta dies. Et fi no cofecut'
 fuerit intentione tua. B est qd ad fanie cōuertat: id fupina
 viciū est qd agere debes. Et iaz audias a patre meo qd ad
 eū venit qdā agere debes. Et iaz audias a patre meo qd ad
 eū venit qdā ex officialibus b' p'p'ie et patiebat. hāc agri
 tudine. qd eiecerat fanguine a pulmone: et pater me' flu
 dit eū: et fecit ei oia que vifa fuerit ei conuenire: intū qd
 ad tanta cōualefcentiā deuenit: qd putabat fe esse libera
 tū itegre et pfecte: icēpit facere fca fua: et agere oia q con
 fuetuerat in fanitate fua: et p' me' concepit eū iungendo ei
 a qb' fe abstinere debebat: et magis ab vfu mulie: et a fu
 perfluo cibo et potu: et a violētiis motibus et laboriofit: ab
 equitatione eqno: qd fuit femp robufti atq fortis. Et p'
 cedēte tpe equitauit quadā die equū vna: et curfuit ei cas
 violēter: et cades vlc reiecit de fanguie in magna qritate.
 Quare ex B et ex vfu mulie: et alio errorib' multus quos
 fecerat obijt in boia. S'z quā diu feruauit regimē fibi im
 pofitū. sane vixit: bene fuit B per feptē ānos.

Capit. III. Quod est de tuffa que puenit a mala com
 ptectione et de omnibus alijs pteciuis.

Tuffa qd potest in pulmone euenire p'p'io
 calida aut frigida vel fcca ex qua orit' tuffa.
 Et cura huius est remouere illā malā cōp'p'
 nē: cōuertēdo ifirmū ad oppofitū illius qd
 tatis extrace. Et iaz fuit qdā rex habebat
 tuffim. Et nibil p ipfam fpeebat: vel exiebat. Et cū medi
 cus fuis vidiffet ipfam pcepit ei vt cū fibulio fuis claudē
 ret fciffurā capiti fuis anteriorē: et ablata fuit ab ipfo tuffa
 fcōtinenti. Et cū tuffa illius erat frigiditas que attingebat
 pectus ex teri'. vñ pulmo ide lefionē recipiebat: et virtus
 expulfiua conabat expellere illud nocuētū ab illo mē
 bro. Quare h' tuffa no erat nifi ex qritate mala frida. Et
 accidit multoties tuffa et illis qui fupflue excretant' cur
 rēdo vel nauigādo feu vogādo: et marie fi n' fuit affucti. Et
 caufa huius et hāc ex tali exercitio laboriofo ftomac' eo: p'
 fupercalcit et exiccatat: exiccatat etiā loca vnde aer in
 fpirat: et ex tali ficcitate p'ccatur tuffa fcōtinenti: quēad
 modū videre potes qd accidit tuffa fubito illis qd odorāt
 campozā cū fit frigida valde. Et pōt etiā esse caufa tuffa
 illo: qd fupflue fatigant' currēdo vel nauigādo diffolu
 tio humoz: qui diffolant' a fupfluo motu: et cadūt vel de
 fcendunt ad pectus vel ad pulmones. Et ita fimilit' pino
 uet tuffim duabus de caufis. f. caliditate et ficcitate: et cuz
 fcicris cām tuffa: pmo ftudere debes in remouēdo ipaz
 cū fuis oppofitoe: id qd dixi tibi de rege habeo p' exēpla
 ri in oibus. Et adhuc iero tibi id qd fupino dixi et fcripti i
 caplo pulmonia. qd qd ipfi vifus fuguerit et curat' fue
 rit: ficat v'rimus ordinare poffibile erit qd vinct fic viu et
 fortan ad v'rimus motief alia egritudine. Et pōt etiā tuffa
 euenire ficat aliq ex antiquo p'ulerunt medicio cā ver
 miū qui affimulant' mufcis qd oriunt' in pulmōe: et ex illis
 fit tuffa valida atq fortis. Et cura huius est trahere per
 canā pulmonis fumū centaurēe et arithologie longe. S'z
 hanc egritudinē nūq vidit' n' m'ozozatioe ē facio de ipia:
 ficat qdā antiq fecerūt medici. Et fit et tuffa qd p'ccant'

poti fen clani in mēbris que fuit p'p'ina pulmonē: ex q
 bus cōp'rimis pulmo: ide fequit' tuffa. Et fit tuffa etiā a
 timore fpentis et g'roffitie ipfius et hoc no remouet' nifi re
 mora canfa. Et fit et ex apoflomatē epatis et v'uricie ipfi'.
 Cū qd est magnū fit tuffa: vnde oportet viciā cāz remou
 vere. Et fit etiā ex pietate que fit aut fub coflto aut fu
 poa coflan. Et etiā generat' tuffa ex hydropsi. Et fit fimil
 iter ex timore ftomaci qd fit ex ventofitate magna in ipo
 vel ex fupflua repleone eius cibi et potus: que fit qd patēs
 est g'ulofus: p'p'it' qd repleo ē tal' qd no iuenit ftomac' vñ ha
 beat expirare: qre conaf ftomac' expellere: qd no pōt' fic
 apparet qd aliqz ponit' in aliquo paruo loco vndiq: et for
 tiffime claufura qd non potest e'gere a corpore qd fibi no
 cere videtur nec expirare eo qd no b'z locū in quo poffit fe
 dilatare et acere: p'uenit' ifpirare: donec apiaf locū: et ac
 ille fcilufus et p'ffimus euenit: et nouis et conueniō in
 fpirat: et hūc ē simile accidit illi cui in vltimo ftomac' p'
 p'let' qd qd fic est et a ftomaco no pōt' aliqz vomere nec fu
 perius e'gere donec a v'ure dig'ffina aliqz digerat: et hūc
 ritus aliqz de'fcendat: et ide fpaciū acquirat ftomac': et hac
 de cā accidit tuffa p' tales repletiōne qd vicinitate ipfi'
 ad pulmonē: qd cōp'ffione: et multoties moriunt' boiēs
 fuffocati p' tale cām: fit etiā tuffa ex fubita mutacione
 aeris ad oppofitū fui. Et fit etiā tuffa ex affumpciōe q'ri
 dam rez quaz p'oprietat' est nocere pulmone: ficat fuit
 fungi mali qd nafant' in pede feu p'pe radice cuiusdam ar
 boris qd quēdē arbor dicit' arabice delectaminū. Et fit etiā
 tuffa cā mali pulueris. Ducusq' fufficiat' qd dig'ffino de
 egritudinibus pulmonis. Tunc autē intendimus de certis
 mare de egritudine cordis.

Tractatus XII. de egritudinibus cordis et est p'ncipā
 capitula feptem.

Capit. I. Quod est de egritudinibus cordis in generali.

Ranatur egritudines i corde: aut a feipe
 aut ab alijs mēbris. Cū qd p'p'io qd
 nerant' in quibūsdā mēbris partē et cor: ex
 cōp'ffione ipfo: et ide parua atq grana
 generant' accidētia. Et ita fcio qd cor ē p'
 cept' et d'ffiat' in toto corpore: virtutes
 eius fuit p'p'ietas: et op'atōes ei' fuit ma
 nifefte apparētes. Et op'io magni et excellētiffimi p'bet q
 fuit ex fua fecla bonozata: est qd cor folū ē p'ncip' iter oia
 mēbra coopoio et v'ffatōe olus: fed hūc fentit qd fit folū p'
 cept' et p'ncip'us ip'us vitalico: qd alia aliqz no motif nifi
 qd deficit ip'us vital' qd est in corde. Et fcio qd creatio ipfi'
 coadio et ei' forma e' excellēti in bonitate oia alia crea
 tione et forma ceteroz mēbroz qd fuit in toto corpore: cū fit
 folid' et denf' reliqz mēbris oib': et est b'no duoz vacuita
 tes feu vacuitates: quaz p'ncipalioz est qd est in latere eius
 finifiro: eo qd plus b'z et retinet de fpu vitali alia vacuitate
 vt ex eius fuba epocant' fei p'cedant arterie qd mouent' mo
 tu p'rimo et no locali fm motione ipfi' cordis. Summētū
 aut' illi' mot' ē manifeftū in atrabēdo acere frigidū: et in
 expellēdo calidū fupflue et fumofū. Cū nifi eēt talis e'ne
 ratio: fuffocaret' ei' calor mēlis: et exingretur in co. Et a
 corde fm hūc p'cedit mot' volūtari' et m'leoz qd credit
 qd epur et ceteroz recipit' ifuētū ab ipfo. S'z mibi videt'
 qd cor fit nobil' ceteris p'ncipalib'. f. cerebro epate et testi
 culis. Et qd ē nobilioz et magis p'ncipalioz qd vult fieri apa
 in ipfo: nūq cōfirmet' motif patiens oio: deficit.

Capit. II. Quod est de tremore coadio qui arabice dī
 citur aladeg.

Sicut qd accidit in corde tremor: ficat et talis
 mēbris p'ficut euenire. Sed ille qd fit in alijs
 mēbris generat' a vapozibus et fumofitatib'
 qd afcendunt et attingunt mufculos feu lacert

Primum

tos et cutim. Ille vero tremor q̄ est in corde accidit propter multā repletionē q̄ est in eo: et ab ipsa puenit motus ille extraneus et horribilis q̄ dicitur altadeg. Et cura hui⁹ est sōmia cū multa extractiōe sanguinis. et postea confortare cor cū illis que habēt ipm confortare: sic cū margaritis et ligna bouia et auro puro et silib⁹. ¶ Medicamē ad h̄ ueniens valde. B. margaritaz et sete crude: et seīs basilicōis gariofilati: et seīs boraginis: et ligue bouine. añ. añ. x. corticis citroz: sedes indi: gariofiloz: macl. añ. añ. iij. pure ambze atq; pfecte. añ. q. tera⁹ vnaq; h̄az medicinarū optime p se: sed feta p̄s icidi oꝝ minutim quāto plus fieri pōt: postea teri optime oꝝ sil cū perlis: et demū cū alijs misceantur medicinis: et postmodū puluis oꝝ malaxef optie cū aq̄ rosacea i parapside q̄ sit pfecte vitreata: ad vltimū laminā auri puri aliq̄tū grossaz: et frica sup̄ eaz fortiter virgā puri auri p̄us lamina madefacta cū aq̄ rosacea tandiū donec vestigiū auri in medicinis apparcat manifeste: obliēdo dictā laminā auri sup̄ medicinas cū optia aq̄ rosacea vel cū succo pomoz: miscedo dictū aurū cū p̄cis medicinis sil: et addēdo huic recepte p̄dus medietatis ipsi⁹ de electuario pomoz: vulciū. et postea p̄fice cū syrupo scō de lingua bouina bñ cocto p̄fectiōe bona: et ppina ifirmo de h̄ medicamē ot mane ieiuno s̄o p̄dus añ. v.

¶ Capitulum. III. Quod est de chardiaca.

Ec egritudo euenit in corde: et est motus magis ipetuosus nāli: et fit aut ex cā extriseca: vel a forti ira: qm̄ ab ipsa fit ebullitio valida: et augmētā calor in corde: et hec est p̄ncipalis cā ipsius. Et fit etiāz accitāliter a terroze: eo q̄ qm̄ aliquis timet sup̄flue: nō spargit calor nālis per totum corpus: s̄ constringit intus: et lāguēs diminuit: et debilitatur: et ex tali p̄strictione trahit sanguis ad cor simul cū alijs humorib⁹: sicut apparet in reb⁹ extrinsecis. v. qm̄ audis in aliq̄ ciuitate rumor terribilis ex quo cōiter pauē scit boies: q̄re oēs trahunt ad regem tanq; ad radicē ad manutenedū eū: ita et sanguis cū calore nāli et spiritibus et cū alijs humoribus trahitur ad cor: et inde segitur quasfatio in eo: et fit chardiaca. Et fit similiter ex sollicitudine nimia quā aliquis habet cā perducendi aliqd ad effectus: et h̄ sollicitudo dupliciter diuidit: qz aut vertitur circa vinctā faciendā: et h̄ ponitur et p̄tinetur sub ira: vel erit sollicitudo causa aegredi aliqd magnū lucrū: vel causa cōsequēdi aliqd in quo multū delectet: et tunc dilatatur cor et spargitur calor nālis et spūs ad exteriora: in tantū q̄ debilitat cor ex illa inanitione: et segitur inde chardiaca. Et fit etiā a superflua debilitate virtutis. ita q̄ ex quolibet leui motu vel labore chardiaca excitat: qz scitū est certissime et manifeste q̄ oīs motus excitat calozē: maxime cuz ē fortis et subitus: et si patiens est debilis quilibz motus q̄ est in eo est cū maiori difficultate et labore: eo q̄ graue est debilem mouere: vñ non fit nisi cū difficultate et labore: quare calor in eo fortis efficit: et sic chardiaca generat. Cura hui⁹ egritudinis ē regere eū cū cibis et potibus temperate: et odorare aromatica frigida q̄ habēt confortare membra p̄ncipalia et spūs: sicut est myrta que confortat sui nā et complexione: et rose: et sandali: et nenufar: et sirupus de sandalis factus cū tribus partibus sui ex aq̄ rosacea: et tantū de h̄ de aqua dulci: et ppinatus ei ad bibendū sufficit ei: et medulla citruloz: et cucumeris saracenicū habēt curare hāc egritudinem sui p̄lone: et confortando sui aromaticitate. Et est inuenta qualitas in his ad hāc egritudinē q̄ ignozamus oino: sed experientia hoc certissime manifestatur. Et generat etiā aliq̄ in corde sanguis adustus: vnde fit chardiaca illa dicta ex natura ipsius et sui acuitate. Et ozitur si militer chardiaca ex mordicatione que fit in ore stomachi: quādo in ipso inuenit humor mordicatus vel acutus p̄

pter vicinities ipsius ad cor. Et hac de causa antiqui nominabāt os stomachi cor. Et cū cognoueris in hac egritudine melancoliam abundare: conforta cor: cuz bis que prescripsimus de confortatibus cor: et margarite maxie hoc facere nouunt. Et cura illi q̄ fit ex mordicatione oris stomachi est euacuare illū humorē ab eo cū vomitu vel solutiōe.

¶ Capitulum. III. Quod est de aqua que congregatur in marsupio cordis.

Egenerat aliquādo in marsupio cordis humiditas aquosa que assimilāt vrinę: et accidit ex hoc infirmo p̄sumptio et diminutio carnis paulatine: sicut fit in p̄bisi. Sed ego nunquā vidi hanc egritudinem: nec curauī ipsam: nec inueni q̄ Salienus de eius cura aliquā fecerit mentionē. tamē si aliqd oꝝ valere in h̄ casu: valent ea que sunt subtriatina et resolutina et desiccatiua cuz aromaticitate: sicut est aqua feniculi: et hoz similitum.

¶ Capitulum. V. Quod est de pelliculis que fiunt in marsupio cordis.

Enerant sigdem in quibusdāz additiones in marsupio cordis q̄ sunt ad modū cartilaginis et pellicularuz adinuicē mixte: sed nullus añ nos locut⁹ fuit de hac cura. Tamē si aliq̄ medicamē possunt valere: erūt illa q̄ sunt subtriatina et dissolutina et aromatica cū qdā humiditate.

¶ Capitulum. VI. Quod est de ethica cordis.

Ec egritudo orit in corde ex mala p̄fione sicca que fit in ipso: et h̄ sebus desiccatur substantia lem seu radicalē humiditatē que est in porositatib⁹ membrorū cōdēfata vt cambiat et p̄mēbui fiat. Et cura hui⁹ est si fuerit in p̄ncipio et ex siccitate sola cū reb⁹ humectatiuis: et olfaciat poma aromatica: et bibat lac capre medie etatis sic̄ exit ab ybere. Et p̄tinuet intrare quotidie in tinam aque dulcis repi de plenam vt non sudet. Sed si cum siccitate dicta caliditas fuerit: tunc magis confert odorare nenufar: et violas q̄ deā p̄a. Et cū tractabo d̄ ethica: lati⁹ d̄ hac cura loq̄r.

¶ Capitulum. VII. Quod ē de apostemate qd̄ fit in marsupio cordis.

Ec egritudo cum accidit in marsupio cordis nō fit nisi ex cā calida: sed si medic⁹ fuerit studiosus et sollicitus valde ad hanc egritudinē remouendāz: poterit in breui curari: et hoc fit flebotomando eū citissime: minuēdo de sanguine in maxima quantitate. et velociter: postea in frigida cōplexione cordis confortando eū: et h̄ fit recipiendo de sirupo myrte: partem vna: et de sirupo sandalozum partes quatuor: et tempera cū aqua rosacea: et da bibere. Et contūno fac eum odorare myrtā recentez et nenufar. Et si negligens fuerit medicus aut tardus in hac cura: moriet infirmus in breui: eo q̄ marsupius est circūdans cor: qd̄ est membrū taz nobilissimū et principalissimū sicut scis. Dec autem que scripsi buciscz de corde sunt fm̄ sententiā p̄decessorum nostrorū medicorū. Tunc aut itendim⁹ dicere a nobis quedāz que ab aliquibus non sunt scripta de eo. Et dico q̄ quando in frigidat cor vltra id qd̄ continet sue cōplexioni naturali sequitur ide in corpore toto pigritia et tarditas et debilitas in omnibus suis actionib⁹ et operationibus. Et si cuz hoc siccitas p̄ualuerit plus eo q̄ sua natura exigit et requirit: erit patiens sollicitus atq; audax et nō potest aliquid q̄ sibi non placeat sustinere. Et si cuz dicta frigiditate: prescripta siccitas in vltimo abundauerit: non solum dicta accidentia infirm⁹ patietur: vep̄ etiā ei superueniet egritudo que arabice dicitur dubul: et latine nominatur sintbesis. Et est quando siccitas p̄fundata est tñ membris q̄ illa humiditas radicalis que parata ē

ad cambiū vt pars membri fiat cōsumitur ex toto & defic-
 caf. Et ego vidi quēdam istūmū meū qui potiebat hęc egritudo
 tadioē cū caro erat cōmūta & cōsumpta in vltimo: erat
 studioso sollicito & curioso in vltimo: oīno impatiēte
 & oīs actiones & operationes suas agebat sicut in sanitate
 facere cōsueerat: pmanit sic in hac dīspōne donec fuit
 mortuus: cā fuit mortuo fuit bec. f. q. voluit intrare timā
 oque cale: ego pbibui sibi q̄ritū potieced noluit me audi-
 re: cū irasset in eā nō oīm stetit q̄ leniter mortuus fuit.
 ¶ Tractatus. CIII. de egritudine in vltimo: & splenis &
 est continens capitula sex.
 ¶ Capitulus. I. Quod est de epate & de tribus speciebus
 hydropisio.

Sicut epate est vniū ex p̄ncipalibus mē-
 bris corpōis: s̄ Aristoteles sentire vide-
 tur q̄ operationes ip̄s p̄cedant a calidi-
 tate cordis tñ ista medicōis est q̄ epate
 per seipsum est p̄ncipale: & operationes ei
 a seipso p̄cedit absq̄ insentia alicuius
 alterius membri in ipsum. Et p̄pter hoc
 dicit Hippocras q̄ bonitas & bylaritas vite a sanitate p̄-
 secta epatis habet cūenire: & epate est fons & p̄ncipium vir-
 tutū n̄ illius: que sunt vltis attractio: rectitudo: digestio
 & expulsio: & de virtutis istant ab epate ad vniuersum
 corpūs & in oībus mēbris: ab ista insentia oīa membra
 singulariter dicunt virtutes n̄ales h̄nt exercere: & nutri-
 mētum mēbris totaliter assimilare & eis vsire. Quare
 de virtute oīs ab epate p̄cedunt ad oīa membra cor-
 pōis: vnde si debilitas inuenit in corpore in virtute mu-
 taturā ouerit in eo egritudo p̄m illas debilitatē: sicut by-
 dropisio cū suis tribus speciebus. Una quāp̄ dicitur car-
 nosa. in arabico balabam. Secūda vero dicitur ascites
 vel verosa: que arabice dicitur cēbi. Tertia autē nomina-
 tur timpanico: & arabice vocat qacbe: & timpanites fit et
 quidē a debilitate epatis. Et ego tractabo de vnaq̄q̄ illa
 rū specierū tractatu cōpleto. & incipimus a carnosa que
 a nobis dicitur p̄pofarba. Et dicitur q̄ q̄ debilitatur vir-
 tus digestiua epatis tunc nutrimentū efficitur crudus & in-
 digestus: ita q̄ nō p̄t in sanguine cōuertit sic remanet
 stagnaticū. Et tu scis q̄ quoniescūq̄ secūda digestio que
 est in epate errat in digerēdo: tunc impossibile est q̄ cetera
 membra possint illud nutrimentū digerere: & in sui sub-
 stantiam cōuertere & assimilare. Et postq̄ digestiua epatis
 deficit: & alia membra oīa de necessitate deficiūt: atq̄
 errant in digerēdo: sic sequitur inde hydropisio que t̄
 citur p̄pofarba. S̄ timpanites ouitur q̄ epate incipit di-
 gerere cibū & nō p̄t sufficere eum cōplere & imutare
 in oībus suis qualitatibus sicut conuenit p̄pter debilita-
 tem sui: non p̄t perfecte dissoluere q̄ dissoluendū est
 nec p̄parare ad expellendū q̄ expellendū est. Quare cō-
 uertit in vapore sicū atq̄ grossū: qui qdē mittit ad cō-
 casitate ventris inde efficit in eo inflatio cū duritie: eo
 q̄ q̄ debilitatur epate conuertit cibū & imutat p̄m cō-
 p̄ctionē & n̄am malā que ei appropiat in illa boia. Et h̄
 impossibile esset nobis dicere que qualiter quāta sit ista cō-
 uersio: s̄ scitū est perfecte atq̄ cognitū q̄ quilibet calor
 sine n̄alio sine accidētali: tam si fuerit extrinsecus sine li-
 trinsecus: inuenit rem aquosam in quas agit: cōuertit
 illam in vapore: & illū q̄ est grossus in eē remanet: subri-
 le autē euaporat & recedit. Epate autē q̄ est in sua cōp̄-
 ne n̄ali optima & perfecta est causa vniuersalis: quēstio
 nutrimenti in oībus membris p̄m naturā & cōplēctem
 vniuersū ip̄o. S̄ q̄ debilitatur calor naturalis in
 eo ita q̄ nō p̄t banc operationē cōplere agere: generan-
 tur inde vapores multi qui cōuertunt & cōadunantur in
 concantate ventris: & fit hydropisio q̄ est timpanico. Et

p̄ maiori parte est bec egritudo cū grossitie & duritie ip̄e
 nis magnaco q̄ quādo epate nō agit in substantiam nutri-
 mēti id q̄ debet de sui p̄p̄tate & naturā: bec est mutare
 vicram substantiam in rem aliā que oīmodo in oībus assimilec
 sue substantie & q̄litate. Et q̄ h̄ opatio epate natura ver-
 sus aliq̄ā partē calitatis: tunc supercalefit nutrimentū &
 adurit: & n̄ illud mittit ad splenis: eo q̄ omne aduū p̄i
 net ad meliōlā: & sic inflat splen atq̄ tūmescit: & hac de
 cā p̄ maiori parte nō inuenio timpaniticū absq̄ egritu-
 dine & tumore & inflatione splenis. S̄ hydropisio sigdem
 ascites generatur q̄ nō ossant renes attrabere aquosi-
 tate q̄ generat in epate cū sanguis q̄ p̄sicut de cōdere ad
 renes p̄ vias vniuersū cū remanet in epate cū sanguine
 p̄dit a mēbris: vnde sanguis ille aquosus ab ip̄o mē-
 bris expellit ad vētris cōcūtas: & ide fit ascites. Nota
 tñ q̄ si h̄ error fuerit p̄ncipaliter ab errore & debilitate epatis
 nō potio se q̄strare purū ab impure: & sp̄litate aquosi-
 tate dicitur: fit p̄mo hydropisio q̄ dicit p̄pofarba: & scūda
 da. Ascites a debilitate & egritudine renis h̄ p̄uenire.
 S̄ cōsiderare debet verū illa egritudo vel debilitas re-
 nis fiat vel p̄cedat ab epate: vel sit cā alicui p̄p̄tē egritudo
 tudinis q̄ est in ip̄o rene: q̄ si peccat nō fuerit in epate
 sed est sanus oīno: & debilitas & egritudo fuerit in ip̄o
 rene: tūc p̄ncipaliter fit hydropisio q̄ est ascites. Et de
 debilitate quidē virtutis epatis enone p̄t a mala cōp̄-
 tione q̄ fit in ip̄o. Quōq̄ ip̄o. vii. sunt sic est manifestus:
 q̄mō. i. simplices: & q̄mō. cōp̄sitate. Et cura vniuersalis
 est reducere epate ad suam cōplēctem naturā: cū q̄
 bus cōuenit. Sed debilitas epatis que fit ab egritudine q̄
 est in ip̄o corpore epatis est op̄tatio vel apostema. Et apo-
 stema est egritudo cōp̄sitate & similibus: & officialib̄.
 Cura sigdē op̄tationis est cū aperitiō: apostematis ve-
 ro cum remonētibus cām ip̄o. Et accidit etiā in epate
 durities causa potationis aque frigide vitra debitus: vel
 debilitas virtutis ip̄s causa vitis acci superflui. Et cura
 durities que fit ab aqua frigida nō est solum cum calidā
 simpliciter: imo indiget cum eisdem q̄ sunt cōstantia s̄
 ptica & aromatica: sicut camomilla: & florea rosari. & simi-
 lia. Et nota q̄ ip̄o hydropisio sic cōponi & misceri possit
 ad iuuicem quādamodum & species febriū simul cōponi
 tur. Quare si medicus subtiliter & studiose pericritatus
 fuerit in cognitiōe simplici: deuis poterit cognoscere cō-
 positam ab eadem. Et qui curā simplici p̄fecte scierit ope-
 rari inde absq̄ difficultate & curā cōp̄sitate optime sciet
 exercere. ¶ Cōfectio cōueniēdo valde ad hoc. R. lacte li-
 gno: mundate floz: camomille & rosaz: ciamomi electi:
 malicio: gario: & sicados. an. i. i. semis lini modicū vltū
 latē oliuarde. i. rute caprarie: acruan. i. scolopendric. an.
 i. s. Teraē vnaq̄q̄ illaz p̄ se: cribelles subtiliter: & cōv-
 ciant cū sirupo de cbaricūna: & p̄p̄na patiēti omni die ie-
 iunio s̄d ex ip̄o aur. v. vel circa illud & iungē epate cū istis
 oleis cōlūter mixta. C. dealchebal & de isemino: cū de gra-
 nis viridibus: cū cū pane bene fermentato cū tartari
 base: & passerb̄: & puluis p̄dicū elipati in aq̄ & sale. S̄ si
 debilitas epatis fuerit ex vtu acci sup̄fluo: tūc cura illi
 sirup̄ ille. R. passulaz: cōcleatay: ligrite mūdiate. an.
 libra. s. panicbal. & carlene & gaster: oliuarde. an. i. i. q. ma-
 sticia. i. i. cōquassent quolibet p̄ se: infundant oīa in sus-
 ficiēti aq̄ per noctē vna: mane aut bulliat lento igne vsq̄
 ad cōsumptionē mediētatis: colent exp̄imēdo fortiter
 & optime: adde hūc colaturē iuccari. libras. p. & mellis
 libras. v. & decoquant vsq̄ ad sp̄situdinē sirup̄: & da parē
 ti de isto ol mane ieiunio s̄d. i. y. cū. i. y. aq̄e dulcis tepē-
 det: cum aur. v. mellis: rosaci. Et iunge epate cū oleo de
 granis viridibus: & camomille ana.

¶ Capitulum. II. Quod est de apostemate epatis.

Lozitur qñq̄ in epate apostema. Et si fuerit in suba sue carnositate: et ad sanie deuenerit: nõ spero q̄ ifirmus ide in ppetuu possit liberari: eo q̄ epar est membruz pncipale et fons potētissim⁹: vñ qñ taliter patit̄ puant̄ ei⁹ etu tes oēs et destruiunt et sequitur velociter mors.

Caplin. III. Quod est de opilatione epatis.

Ura huius egritudinis est aperire opilatōes ipsius cū decoctione oliuarde: panicald et sco lopendrie et similibus: et succ⁹ feniculi est maximi iunamenti in hoc casu.

Cap. III. Quod est de dolore epatis.

Lozitur aliqñ in pñiculo epatis extēso sic in alijs mēbris consuevit euenire: vñ sequitur dolor fortissimus qñ itolerabilis: et apparet patienti q̄ epar sit quod doleat. Et est sensus huius panniculi acutissimus propter multitudinē paruoz neruoz in ipso cōtextoz. Ego autē passus fui hūc dolorē: et curauit me iungēdo locū cū oleo de vitel lis ouoz: et nucū eq̄litter mixtis: et liberat⁹ fui i ipsa die: sed fact⁹ fui ide ycterice. Et de ipa infer⁹ loq̄r dño cōcedēte.

Caplin. V. Quod est de egritudinib⁹ splenis.

Scias q̄ splen est mēbr⁹ qd̄ hz ad se trahere su pfluuitates melācolicas: et trabēdo illas nutritur ex subtiliori et puriori pte ipaz. Et generatur in ipso qñq̄ egritudines sic in alijs mēbr̄ fieri p̄sueuerūt. Et nõ est splen ex mēbris pncipalibus corpis: nec hz multas opationes in corpe exercere: nisi qz trahit ad se supfluitates grossas: sic renes trahunt subtiles et aquosaf: et istud mēbr⁹ augmētā et ingrosaf multū. Et cura hui⁹ ē cura sup̄scripta in epate. Et sci re debes q̄ splen sustinere pōt fortiores medicinas valde ipso epate. Et nõ tradas bec obliuioni. qñ vis dare medicinas p̄ splene vt admisceas eis semp̄ ea q̄ habeāt acetositate: eo q̄ istud mēbr⁹ pp̄t̄ nutrit̄ isto sapore: et ppter hoc attrahit acetositate et rapit eā violēter: et hac de cā mī scēda sunt acetosa medicinis splenis vt deserāt virtutes eaz citissime ad ipm: et acetuz hz dictas medicinas citissime ipsi spleni ferre et deportare. Et itā est notū q̄ qñ igrosaf splen int̄m q̄ nõ pōt ad se trahere grossities sanguinis atq̄ ei⁹ fecē remanet tūc dicta sex curz sanguine et spargit̄ per venas in yniuersuz corpus: et alterat̄ ide p̄plexio epatis et debilitat̄: et ex ipa debilitate sequitur vna ex spēbus hydropisis vel plures. Et de hydropisi et suis trib⁹ spēbus supius breuiter p̄trāsui: nunc aut̄ intēdo p̄lere tractatū

Cōfectio sirupi p̄ferētis valde duritici et magnitudini splenis. R. camomille et corticis radicis tamarisci: oliuar de als. gasec. thumental. sticados et iabade et flacia: al. capilli veneri: et scolopēdrie et asarabachara. añ. ʒ. i. rubee t̄. etozis. ʒ. ʒ. radicis de alcaru. ʒ. i. corticis radicis feniculi: et corticis radicis caparis. añ. añ. v. masticis añ. iij. croci añ. i. liq̄ritie mūdare pondus medietatis oīuz predictaz medicinarz: cōquassent̄ q̄ sunt aquassanda p̄ se: et ifundantur nocte vna in. xxij. libris aque calide: et mane bulliāt lento igne vsq̄ ad cōsumptionē medietatis aque: et colentur fortiter exprimendo: et illi colature adde. viij. lib melis dispumari: et libras. ij. succari: et bulliāt iterū lento igne donec icipiāt spissari: et tūc adde acetri vini fortissimi lib. ij. et bulliāt vsq̄ ad spissitudinē sirupi: et reponant̄ in vase vitreato: et cū op⁹ fuerit: da de eo patienti ab. ʒ. i. vsq̄ ad. ij. mane ieiuno stomacho cū ter tātō aq̄ dulcis cafe: et cū duobus añ. mellis rosacei: et cibe⁹ cibis subtilibus: et de carni bus denē ei pulli parui et colūbini: et si vis dare ei gallinaz vna die dabis: et alia nõ: et rege ei taliter donec fuerit liberatus. **E**t emplastrū istud itez spleni supponat̄: qñ cō fert valde. R. radicis tamaricis et camomille: et floz nary

cisci: et floz de iasemino. añ. partes equales: radicis caparis quartā partē: farine ordei vel spelte q̄stum. est quarta pars omnium medicinarz: et icorpozentur cū aceto et aqua equaliter mixtis: et pone calm sup splenem: et liga super B emplm folia viridia ficus: et comedat ifirmus ante cibuz pomitella caparoz postq̄ fuerint madefacta in aqua cū sale et aceto: qñ sunt magni iunamēti in hac egritudine: et teneat oēs emplm in nocte: et in die inūgat̄ bis cū oleo de lilys et rosaceo. Sciēdo q̄ aliqñ h egritudo certificat̄ per vzinam turbidam quādo mingit̄ in q̄titate magna. Et h ideo qz quādo splen nõ potest trahere dictā superfluitatē ad se: remanet cū sanguie: et expellitur inferius per vzinā. Et aliquādo dicta superfluitas expellitur a natura ad cutim exteriorēz corpōis: et fiunt ibi vestigia nigra lata vel coloris violacci: et incontinenti post apparitionēz dictozū vestigioz remouetur durities et grossities splenis: et h vidi pluries pp̄t̄s oculis: sicut multotiens vidi yctericiāz citrinaz in cute fieri quādo colera exteriorē expellitur ad ipsam: et quādo iste humor per secessum emittitur non curatur ab omnibus: sed quādo in cute apparet: tunc ad medicos currunt velociter p̄ timore.

Caplin. VI. Quod est de yctericia citrina.

Ec egritudo in corpore generat̄ qñ colera sit exteri⁹ ad cutim expellit̄: et vertit̄ color eius i similitudinē coloris citri: et albū oculi silr. Tamēn p̄siderare debes vtrū h patiens plus pateret acutā febrē vel nõ: et si patiebat̄: vide si post istā expulsionē remaneat alleuiat⁹ a febre vel nõ: aut si erat plus sine febre: sed apparente yctericia fuit febris: et iterū si erat cū febre p̄sidera vtz dicta yctericia apparuit añ septimū diez vel post. Et si in septima die euenerit: spe ra bonū de ifirmo: eo q̄ facta est ista expulsio post digōnē materiē. Et si apparuerit dicta yctericia i pncipio febris: timendū est de ifirmo ne habeat apostema calidū in epate: vel in sinis pelliculis. Et qñ sic est oēs humores ad epar deritantes in colera cōuertunt̄: et inde color totū corpōis ificif atq̄ intingit̄ ab eadē. Et cū fuerit certificat⁹: q̄ hoc apostema est in epate p̄firmatū: fac tūc oio patientēz abstinere ab oī re calida atq̄ dulci: ab oleo oliuarz et ab oī pinguedine et vinctuositate: qz si dederis ex istis aliqd̄ interficis in firmū oīno. Et studeas potare eū aqua cucurbite: et ciba cū panata decocta in aqua ipsi cucurbite: nõ admiscēdo ei specē aliquā nisi coziadrū vel succū. Et si virt⁹ fuerit debilis: dabis ei cucurbitas coctas cū pdicibus: et infri gida eas in puteo vel niue. Et si cert⁹ fueris q̄ in epate nõ fuerit apostema: p̄sidera si oppilatio aliqua fuerit i canali: seu meatu superiori vel inferiori cistis fellis vel veruca seu pustula in aliquo ipsoz generata. Et si fuerit tunc colera extendit̄ atq̄ spargit̄ p̄ totū corp⁹ cū sanguie: et membrā sui acuitate et amaritudine repudiāt ipsam: et expellūt eā ad cutim: q̄ est mēbrū debile: et est mēbrū creatū a deo sublimi ad defensionē corpōis toti⁹: sed expellit̄ in eaz a natura ppter mel⁹. Et cū sciueris q̄ nõ fuerit in epate: qz est in aliquo predictozū canaliuz fellis: regēdus est ifirm⁹ sicut dixim⁹ addēdo et minuēdo pur tibi videbit̄ expēdi re: faciēdo tñ curam blandā atq̄ getā donec dicta pustula fuerit digesta vel dissoluta. Et si veruca fuerit ibidem: ipossibile est q̄ diu moretur qñ dissoluat̄ vel corrodāt̄: cū colera quotidie inde transeat: et sui acuitate habeat ipsam dissoluere rodere et desiccare. Sed si yctericia fuerit ex liberatione colere que ppter sui multitudinē et abundantia spargitur per totū corpus: que abundantia facta est ex multa comestioe rerū calidarū sicut mellis et similibus. Tunc cura eius est lenis: qz non indiget nisi frangere caliditate corpōis totius: et hoc cū aq̄ cucurbite: et citruloz et anguriarū: et cū aqua rosata. pp̄nando ei p̄dicta qd̄ bibendum

postquam fuerit refrigerata in nix vel in puteo. Et tunc ei ad comedendum lente decoctas in aqua cucurbitae et aceto: quoniam est cibus in hoc casu valde utilis et profectus: fit etiam ictericia ex potu alicuius rei malitiose. Sicut accidit acri filio ali qui erat constabilis regis: qui misit per me: ut ad eum sibi ire deberet: et inuenit eum glaucum in corpore toto sic est coctus: et tri: et amiserat appetitum comedendi ex toto. Et considerando cum eo folliculadine super negotio: graue mihi valde videbatur inuestigare et certificare me de causa huius egritudinis: et hoc de causa non andebat ei curas adhibere. Et considerando procedentia infirmitatis non videbat quod ex ipso istud accidit bene debuerit: eo quod in eodem ista in quo huius ictericia habuit sibi et causam appetitus. Cogitanti quod bibit et comedit res venenosas: de nix causa erat conuertere complexionem corporis totius in coleram. Et osti quod huius versio erat ex proprietate rei vicit: non ex sua complexionem: quare conuertit ad deum considerans totaliter in eum roganti ut ei minime plus nocuerit. Iste poterit quod illud quod habere videbatur. Dedit ergo ei ad potandum pondus trium granorum: ostendi de beccard. **Nota** quod magis propter beccard et vitium ceteris est illud quod prope oculos cernitur: ostendit in partibus orientis tali modo. Scidit est quod cerni magni illius partio comedunt aliquid serpentes vel fortes vulcia: antequam recipiant idem nocumetum currat ad flumina vulcia: et iterat ista tunc donec aqua attringat eis visum prope os: totum illud documentum habet a natura: et tunc morantur sic absque ulla potatione aquae. Quod si biberent aliquid de aqua moserant citissime donec oculi corruerint in lacrymas: et illa lacryma iustificat et coagulat nec sub palpebris: et tunc sic morantur: et oculi tunc sic lacrymantur donec illa lacryma creticit et augmentat ad quanta te caliditate vel nictio: cum sentiant venena recessisse et mox cum tunc recedunt idem: vadit viam suam: illa lacryma sic solidata vel lapio fricando cadit: inuenit ab hominibus: et est beccard profectus et vitium ceteris beccard. **Capitulum III. De egritudine in huiusmodi**

Unde ex hac cura sui mirabilis commendatur. Et quod videtur et audierit venena pro nihilo reputabat faciendo illud. Et tunc scimus quod antiqui medici dixerunt quod ictericia quod fit in principio egritudinis est mala valde: eo quod fit ante digones materiel. Sed ego dico quod eo quod ictericia fit ex humore acuto esse de velocis motus in oibus suis actionibus et passionibus: unde non videtur esse legitimum nec extraneum si recipit digonem in secunda die et magis in quarta: et magis in ista tenente: et in regione calida: et in tempore calido: et quando flans venti orientales vel meridiani. **Capitulum IIII. De egritudine in huiusmodi**

Tractatus XIII. De egritudine in huiusmodi que sunt in huiusmodi. et est continens capitula duo.

Capitulum I. Quod est de scillura huiusmodi et egritudine in huiusmodi.

Sic aliqui sciunt: aut ex percussione facta cum ligno vel lapide ventre repleto existit: aut ex saltu valido post repletionem: vel ex ipseosa et continua tussis: aut ex superfluo potere et huiusmodi similibus. Et scias quod quod scinditur huiusmodi in principio fit parua et modica quotidie augmentat et dilatatur: et in tunc sic multiplicatur donec itelina exeat non huiusmodi quod sustinet ipsa nisi curis exterioribus: et tunc sequitur dolor ventris: et rugit: et dispositione infirmi tota mala efficiunt: et magis illis quod vitium exercitio laboriosus: sic de egritudine et

curius equo: et egritudine artium quod sunt cum difficultate et labore magno et similibus. Quare ista quod laboriose et quotidie sic exercitant quotidie dilatatur in eis scillura. Cura autem huiusmodi egritudinis est quoniam: ipsi illis quod bene sustinere possunt: cum modico cibo et potu: et primo iacent super dorsum: abstinent do a forti vociferatione. Et si tussim abstineat ab ipso toto potu: et si delectat ut quod quietas faciat atque lentas. emittendo iterum inuentionem quoniam possunt. Et postmodum reducat itelinum in locum propter istud delectat: et postmodum huiusmodi non tunc grosse sube nimis: et cotinendo optime oia ista posse est quod libere retur deo dante. **Capitulum II. De egritudine in huiusmodi** huiusmodi scilicet est difficultas valde: eo quod eius finis est in loco humido valde: et cum mouet corpus semper eo mouet et coagulatur huiusmodi. Ego autem tempore meo vidi quendam amicum meum quod passus fuit hanc scilluram: et recessit ab eo hoc de causa quod possibilia exerceat di oia que agere consueuerat. Et erat tunc inuenit. Et cum illa suspensus est dolor validus in ventre cum multe comestione nis vias: et primo: et iterum in toto corpore acutissimos habuit dolores: ita quod nullatenus poterat se mouere nisi cum difficultate et labore maximo. Et tunc ergo circa eum in remouendo dolores: percipi ut minime comedere deberet: nisi modicum panis bene fermentati cum passibus coccois in tassa tam diu decoctis donec carnes eorum dissolui ab ossibus videantur. Et sic tenuit eum illo regime iacendo super nix per octidies: ita quod non poterat quare mox sarrae non nisi in eodem huiusmodi: et sic remota fuerit dolores remota materia eorum: et liberatus fuit ab eis integre et perfecte. Et remota dolores cepit laborare circa rupturam: sed festinus et fatigatus pro longitudine temporis dimisit eum precipio ei ut quiesceret tempore longo iacendo super nix: et sic huiusmodi dicta modica ac subleuaret inestum in locum suum pinannens vacui: et sic constitit fuerit paruo: et consolidata huiusmodi profectissime absque cura alia. Et quod remouerat: huiusmodi huiusmodi non feci nisi ut sit exemplum alijs qui viderit causas istas. **Capitulum II. Quod est de vulnere ventris.**

Uando autem in ventre fit vulnus ex ferreo ligno: vel lapide: ita ut quibus inde exeat. tunc primo medicus laborare debet: ut ipsum quibus in nix remittat et redire faciat: et si super ipsum apparuerit puluis: vel pluuia: vel segatura alienius ligni: primo est optime abluendum cum aqua tepida: et postea quiete in nix reponatur. Et si aliqua pars quibus demigrata fuerit vel corrupta incidatur: et cum filo ferre fluatur: et ponatur in nix: ponendo super futuram: ea que habent consolidare subtiliando regimen ut supfluitates minime sibi possint abundare. Quod si ex vulnere sanguis in quantitate multa non emanauerit: fac infirmum ex basilica que arabice dicitur balbakal. flebotomari: quoniam est cura generalis in omnibus vulneribus prohibens fluxum humosum ad locum vulneris. Et si ex vulnere intestinum exierit absque ulla lesione sui: tunc huiusmodi cum oia festinatione et folliculadine ut ipsum leniter atque plane redire facias: eo quod si aliquam moram extra faceret: inflaretur: non posset postea redire unde exiit. Quod si ex mora fortan ad inflationem conuenit: balbeas tunc aquas dulces calefactas tepidas in vltima temperantia. Et sparge ipsam super osificium vulneris vice post vices: donec in flatio remoueat. postea cum omni planicie et stantiate labore ut ipsum in nix redire facias: coniungendo ei quoniam tern continas: et ut abstineat ab omni vociferatione et a motu: et a supfluo cibo et potu. Et huiusmodi est modica segitudo nisi nutriat: sufficiat ei cibo duo testiculi galli decocti in tassa. Et huiusmodi et rortio de huiusmodi: et eligat se ipse a loco vulneris: et iunge presque rote sui aliquid in vulnere i circum circa oia rosacco odorifero atque aromatizato: et si motus ipsius quod vulnere fuerit solidatus. Sed si cum

vulnere pforatu fuerit itestini: & fuerit ex gracilib: ipole
 e meo iudicio vt libet & solides. Et si fuerit i grossis ipole
 erit vt viuat ifirmus. & si sola vna ex pelliculis itestini fu
 erit pforata vel exlaniata: poterit inde bene liberari deo
 date: & si vltra fuerit pforatu: difficilis erit cura atq; gra
 uis: & pole erit forsan vt viuat ifirmus: sic in ista dispone.
 Sicut visus est ab hoib: de qbusda aialibus. Et vidi tpe
 meo hoies a quo stercus p vulnus exibat: q vixit sic ista
 dispone mala longo tpe: faciedo facta sua: & agebat vni
 viuebat: qvis male & cu difficultate. ¶ Ducusq; ego de
 clarari sub breuitate accitua hui: mebrz. Nunc aut intendo
 de determinare de acciditibus stomachi.

¶ Tractatus XV. de passionibus stomachi: & continet
 capitula sex.

¶ Cap. I. Quod est de ethica stomachi.

Et egritudo qñ accidit alicui. p̄ desiccac̄
 stomachus paulatine: & subtiliat̄ corpus
 ei: in tantu: donec ad subtilitatē p̄ni de
 ueniat: & debilitat̄ ide stomachus: ita q
 nō p̄t cibū digerere. Et hac de causa pri
 mo iter egritudines stomachi de ista vo
 lūi p̄tractare: qz medicis occulta valde
 esse p̄bat. Attēde q̄ in cura hui: egritudis: & caue ne vtra
 ris aliquo mō i hoc casu p̄fortatib: stōm̄ cognitis q̄ habe
 ant stipticitatē & siccitatē. Ne forte stomach: ab eis sup
 flua recipiat calefactionē. Signa q̄q; b̄ egritudis sūt hec
 . Nabntia vomit: & q̄ i sōno nullā cyci hūiditatē ex ore: &
 debilitas & casus appetit: & obilitas maxia digestiue: ita
 q̄ in stercore ipsi: nulla digestio esse repit: & est absq; ma
 lo odore: & in tantū p̄manet nō mutatu q̄ assimilac̄ cibis
 comestis: nec hz patiens eructatidēs: & si aliqñ eructat: illd
 facit debilissime & sentit nocumētū: a cibis desiccatiuis:
 pulsus vō ipsius ē durus & parus: & absq; diueritate &
 variatōe. Et cū hec signa in aliq̄ apparuerint: cert: esto
 q̄ est macies & ethica stomachi: maxime cū dormierit i
 firmus supinus: si apparuerit p̄cauitas in loco stomachi
 tūc firmus eē debes in illa opione oīno. Et si postueris ma
 nū tuā p̄primēdo sup stomachū in illa p̄cauitate: & ibi p̄ci
 p̄ies duriciē eē & acuitatē sine dolore patiens ex illa p̄p
 sione: & p̄cipies pulsū sub manu tua & p̄usionē: tūc cert
 issime & absq; vlla dubitatōe hec passio ē macies & ethi
 ca stomachi: eo q̄ p̄ceptio sensus pulsus nō est nisi ex ar
 teria que est in orificio stomachi q̄ minime sentiret vllō
 mō nisi corpus stōi magnifice eēt exrenuati. Incipe q̄ i
 cura huius egritudis ab inuictōe stōi ipsi: cū oleo amig
 dalarū dulciū: & oleo granorū viridiū. i. alcarū: sintq; i. z. i.
 olei amigdalarū. aut. y. olei granorū alcarū: & decima ps
 ipsoz aque dulcis tepide: & cibe: cū pullis paruis decocti
 in tassa: & oleū eius sit oleū amigdalaz dulciū: & p̄ speci
 eb: vtaf masticib: bullitis in ferculis suis: & cerotū ad po
 nendū sup stomachū sit factū ex pice natali mollificata
 cū oleo amigdalarū dulciū: qd sup stōm tenere d̄z tñ per
 dimidiā horā parū plus vel minus: qñ si diu ibi p̄mane
 ret: nō modicū in firmo nocumētū haberet in ferre. Et re
 moto emplastro incōtinēti inūgat stomachus oleo amig
 dalarū dulciū: & oleo rosaceo: que ambo sint recētia min:
 vni: anni: & p̄pine: ei lac capre ad bibēdū: q̄ sit taz recen
 ter mulsus q̄ nullā ifectionē ab aere recepit: cuius quāti
 tas sit ab. z. i. vsq; ad. iij. & ciba eū pullis & testiculis galloz
 qñ testiculi hui: infirmo laudabiliores existūt ip̄sis pul
 lis: & cibe: in die ter. Et studeas vt cibi eius sint faciles di
 gestiois: p̄hibēdo ei oia siccā: siue sint calida siue frigida:
 cognoscēdo q̄ calida sūt maioris nocumētū: ēt si sint hūi
 da: eo q̄ caliditatis ē dissoluerē: & postq̄ ita ē p̄actis ha
 bēt desiccare: q̄uis humida sint nā: & hoc appare: i aq; ca
 lida: qñ q̄uis humectet: & actu & potētia manifeste: tñ p̄

pter ipsi: actualē caliditatē de suba mebrz habet aliquid
 dissoluerē: & nos debem: in hac egritudine euitare cū oī
 sollicitudine que habēt & p̄t dissoluerē & desiccare: imo
 intētio tua tota eē d̄z in humectādo hoc mebrū: & eius di
 gestione p̄fortādo. ¶ Et nota q̄ stomachus ē mebrū no
 bilissimū velut p̄ncipale p̄pter colligatiā oris stomachi
 ad cerebrū: & p̄ multā quātitatē neruoz q̄ sunt ibi: & hac
 de causa sollicitē intēdere debes in cōfortādo ipsuz & ma
 nutēdo eius vtutē: ponēdo in oibus suis medicamini
 bus stiptica: & aromatica: & si haberent aliquā amaritudi
 nes: sicut ē amaritudo rosarū nō noceret: imo p̄ferret m̄
 tū: & pulle sue & testiculi galloz: q̄s comedere d̄z: debēt eē
 cocte multū: & panis eius sit optime fermētatus: parū olei
 quasi nihil habens de sale: & sit ex p̄fectissimo frumento:
 qd optime sit masinatus: & buratatu: & malaxatu perfecte
 cū dulci aqua tepida: & oleū quo vti debet: sit oleū amig
 dalarū dulciū: vel oleū sisaminū. tamē scire debes q̄ ole
 um amigdalarū dulciū est cōueniētius: & magis laudabi
 le: eo q̄ oleū sisaminū hz mebrā debilitare vtentibus de
 eo multū: cū careat omni stipticitate: & hz fetores oris p̄
 creare cōtinuando illud multuz: q̄uis nō noccat aliqñ re
 cipiēdo de eo bis vel semel i ipsa hora qñ extrahit. Et nō
 nocet ei abstinere a potu qñ comedit. Oleū vero oliuarū
 si fuerit ablutū ter vel quater: in hac egritudine p̄fert etiā.
 Et aqua ordei cōueniēter p̄parata modice exhibitā valet:
 Jam ergo mihi vide: hucusq; sufficiēter declarasse q̄ ad
 curā b̄ egritudis habēt p̄tinere: volo tñ mō addere istud
 modicū. i. q̄ opz te oīo euitare ea q̄ sunt magne stipticita
 tis: & amaritudis: q̄uis stomachus in q̄tū est stomachus reg
 rat stipticitatē tēperatā cū modica amaritudine: tñ tā p̄
 egritudinē quā p̄pter naturā mebrz d̄z euitare oia acetosa.
 Sed vt deserat virtus medicinarū ad villos stomachi.
 os aliquādo vt misceas suis medicinis aliqua acetosa. Et
 citonia assata multū valet in hac egritudine: qñ sua hu
 miditate siti remouēt. & sua stipticitate & arōmaticitate h̄nt
 vtutes confortare: & sua acetositate faciunt peruenire vir
 tutes ad villos stomachi. Et sic cōpleta est remozatio hui:
 egritudinis: que occulta est valde plurib: medicis: & pau
 cos de eo inuenimus tractauisse.

¶ Caplm. II. Quod est de apostemate stomachi.

Hec q̄des egritudo in stō aliqñ euenire p̄t
 sic in alijs mebris euenire p̄t. S̄z scire
 debes q̄ oē aq̄ qd fit in partib: stōi iferiori
 bus est minoris doloris: & ei accitua leuioza
 valde sunt q̄ eius qd fit in orificio stōaci: sed
 id qd fit i fundo stōaci maioris est magnitudinis q̄ id qd
 accidit vel oritur in orificio ipsius. Et cura quidem horū
 omniū apostematum generalis est. Primo ex basilica fle
 botomare: & frequēter clisterizare: & regimē multū subti
 liare vtendo narcotiē. i. stipticis frigidis in p̄ncipio multū
 cum paucis resolutiuis: & quāto plus perseuerauerit apo
 stema tāto diminuēda sūt narcotica. & resolutiua augmē
 tanda. Et narcotica conueniētia in hac egritudine sunt si
 cut citonia. & pira: & quia ista sunt cibis: ideo p̄ueniētioza
 sunt q̄ pira medicina. Et que sunt narcotica simul & reso
 lutiuā: sunt sicut succaz rosaceū. Et que sūt fortis resolu
 tionis in hac egritudine sunt sic succaz rosaceū mixtū cū
 modico floze camomille: qñ camomilla de sui p̄prietate
 reperta est ac p̄bata dolores intrinsecos mirabiliter miri
 gare. Quare firmiter dico q̄ si infirmū talr rezeris a p̄
 ncipio apparitiōis apostematis. i. cum narcoticis dictis vel
 similib: & resolutiuis liberabitur ifirm: absq; magno la
 bore & dolore: si dictuz apostema fuerit in fundo stomachi
 generatū. Sed si ortū fuerit in orificio eius: p̄ueniet in
 firmo accidentia pessima: sicut cardiaca: q̄ si perseueraue
 rit diu p̄ducet ad sincopi & ad d̄fectū vtutū. Febris quoq;

Liber

semper est accidens in actu huius egritudine cuius fortitudo vel
 debilitas est in nobilitate loci ipsius apanis: et in nobilitate
 eius: curando hanc egritudine si fuerit ad famelicum duntaxat apan
 in fundo sibi fuerit gultu firmo: ubi poterit vivere: eo quod
 vntus ipsius vntales et aiales ide non multum debilitant: sed
 nullo penitus debilitant: eo quod stomachus minime digerere
 potest cibum propter vntu apan quodammodo antea facere: inueni
 rat. Et postquam in ipso non bene digerit: ipse est quod in epan
 digerat: cuius in hoc ope ipso debilius. Si autem apan in ovis
 cio ipsius sibi fuerit: eo multum patiens debilitat: et vnt ab
 eo sicut copiam cepit: in vntu digerit: loque melior in illo re
 perit: quod in illo in quo efficit in fundo: eo quod fortior et melior
 loci dignitas sibi est fundus eius. Et postea est quod in superiori parte sto
 machi fuerit apan: etiam singultus patitur. Quare dico quod si
 vntu pferauerit hoc apan sine liberatide in vntu deficiet
 firmo: propter debilitate vntus: et propter frequentia ppano: acci
 dentia quod successine sunt in eo: si in fundo eius fuerit: plus
 gultu firmitas vntu et fortis liberabit ex eo: si non movetur
 post longum tempus. Quod si famelicus in hoc apan apparuerit: ea ei
 ante cibum absterfina et masticatione ad potandum: sic alioquin
 et ea quod habet sibi oportet: sicut masticat: quod ppetas na
 sticop: magna est in pferendo masticatio sibi: sicut lignicic
 ppetas et dolorem eius remouere. Et oia medicamina istius
 pullidus pfecta sunt cum succaro: quod si vntu fuerit melle lo
 quod pcorripit sibi. Et attende quod quod ppetas hoc medica
 mina firmo: et non sentit ide dolorem certissime scire debet
 quod loca vlcera coopti et fame multa. vnde tunc non sufficit
 vntu debilius absterfina et masticatione ac incillima: imo
 indiget copiam que faciat vntu opari: cum fortitudine et
 violentia: sicut et cetera: quod fortior locis abspic calidita
 te et agra: decora ipsa enim ppetas in pferendo sibi et ele
 ctariu factu: ex cibus vntu cum ppetas et vntu cōfert in
 hac egritudine. Et vntu hoc solius pot videbit infirmo
 pcurare. vntu si firmo: ex istis masticatione patere abster
 ne ab istis: et sic vntu regie supradicto. quod in maiori pote
 si apan fuerit parum: regie fuerit ordinat: tenet pati
 ens oino. Si autem magnu exierit: ipse est cura eius.

Cap. III. Quod est de veruca que erit in stomacho.

Quia quicquid in suo veruca sicut in alio me
 bus. Et ego quod vidi hanc passionem cum efficit in
 carceribus de balli vntu de familia sua: ipse non
 rigebat: cibus: febricitabat: febue iordina
 ra: quod aliqui fortiter iualicabat: et interdum debi
 linabat: et debet solutionem non magnam: et ille egestos erat
 vntu colozis: et non bene cogitare poterat: clem sue egritudi
 nis: et retigiles pullus ei: immo ipsius iordinat: non
 magnu cognouit: et hoc quod apan erat: in mebus multo: ner
 uos: et spali quod erat feris: et debilitas vntu panes ob
 uisbat magnitudinis ipsius pullus. que ista manifestabat
 veruca esse in ipso sicut: quod non erat multo velocitatis pul
 sus signu erat manifesta: quod non erat de genere caliditas
 apan: et paulatim quod ei caro diminebat: quotidie: et eius
 possides manu mea sup fundu sibi. Inni curicid ibidem
 ad quantitate vntu: panni abspic scilicet aliquid dolozis: eius
 fortiter cōpessiles manibus sentit modicu dolozis. Et
 quoties iterabam ppanone: fortis dolebat. Cognouit quod cer
 tissime quod erat motus: in istis quotidie oportet absterfina
 do ei ea quod habet egritudine mitigare: quibus esse de eius
 curatide despat: eo quod vntu ipsius quidie debilitabat. Et
 quid die cum absterfina: assellant quodam reuolu quod habebat
 forma panni cum radice vna: et erat solidu. Et quicquid postea
 assellant egerbat sanguine in magna quantitate: et sic pe
 sserant pluribus diebus. Et cognosceba certissime quod mo
 riebat: in veruca dabat sibi dicere. Quada autem nocte vo
 canerunt me et inni cum quibus motus: et idignatus fuit: me
 excedo quod ego quod erat in carceribus: vntu sui non curas: de eo

colligere: quibus sibi purissime et fideliter scrupulose: bo no
 uit. Sed debilitas vntu eius et panicas et fortitudo egritudi
 nis obuiauerit curatide succedat oia in manibus dei ex
 stat. Et quibus de vntu mea et possidibus: meo me extrax
 pisset: non fui culpabilis pro hoc: de vntu. vntu oino panicas
 pcepte vntu affligeret illa de ea. que pcuras vntu ad oino: et
 pcuras vntu ad oino. Et cum esset in istroitu ianne carceris: et
 in illi quod docebat meo erat de maiori: ciuitatis. iste vntu
 inredit me molestare abspic: de vntu. Et id sicut plures
 dies quod pposera ei dicere vntu. Et non poterat euadere
 ab egritudine ista vntu mōs: veruca dabat purillare aias
 panicas. Tunc autem quod vntu quod sicut me pro nullo aggrana
 re: vntu vntu quod non vntu vntu. et oino. Ita autem et pcuras
 tio animi quod habebat me in tantu cogit quod vntu vntu: talis
 dixi quod istum me intellexit: seriose illud fecit: sic postea
 fui in carcere. A sepe autem vntu in antea cecidit vntu
 eius manifestissime: quod mntu pcuras vntu de hoc causa
 non feci nisi vntu eximplis: vntu in aliquidamen si vntu
 eius fortis exierit: non erat ipse cura eius: nisi fortis aliam
 mntu veruca in sibi hntu: abspic vntu hoc veruca non
 oino nisi ex bile et mclcolico: vel ex flate grosso vntu. Et
 accidit de ex comestione carni cameloz: amrtuoz et
 siliuz: et ex comestione et crudaz carni. Et cum pcuras
 mntu. i. bo: pale istum: vntu quodam quod ibi debet ve
 ruc in sibi. Cum egritudo aliqua fortis erat: et interdum
 non pmanes in vntu fortis: et assellant aliquid. Et
 cum sumptus esset a carne: vntu vntu ad curatide: et ex con
 silio meo cura allemit: fuit: et cepit carne restituar: et
 vntu cepit comedere cōtraria cibaria: motus fuit aut
 quod ad magnu consumptione: vntu abspic vntu hoc ve
 ruc erat ppe ois vntu: et id velociter motus: fuit pro
 vntu solutione: et calum vntu quodammodum vntu.

Capitulum III. Quod est de hunc que fit in stomacho que

In arabico dicitur dicitur
 et pcuras aliqui in sibi sibi ipse apostema
 que arabice dicitur dicitur. et ego sibi vntu vntu
 meo quodam quod patiebatur hanc egritudinem et erat
 inuenio in fine etatis illius: et cōter erat bone
 vntu: cuius vntu erat calida et sicca: erat multo como
 sticet abspic: custodia aliq. Cui signum dicitur magna
 in suo corpore toto cum multa macie et excremento. et cum toto
 cōcedebat ea quod in sua famitate cōcedere: vntu erat: erat abspic
 quod febre: et sibi cibus sibi digerentis modico obediebat in
 custodiendo se a macie. Et cum non poterat ire: occubuit
 ad lectum: tunc mihi scia sua recitauit. Et ego sicut tpe bona
 quod nolui ei vntu: vntu sibi fuit coact: ideo cum regere
 et curare: et quidam in meo regimie pmanebat: vntu erat cixet
 cum a regimie elogabat: corripiebatur scia sua. Et tunc vntu sic
 pcurant donec ad spēs cibus vntu cum magno calore:
 et ad vntu febris illa pcuras fuit ad paroxysmos manife
 stos: et iordinat: quod cōcedebat non motus: vntu quod pul
 sus et ad vntu pcuras: et modica velocitate: et ex ide
 cepit appere in fundo sibi copiam apan: et ex ista iordinat
 cibus: et vntu appuit apan in grossitudine panni granati magni
 manifeste: cepit hanc sicut vntu. et ex ide cepit hanc sicut
 eius motus maloz: quod signum: et spasm: et singultus: et motus
 fuit ille cum panni et fortis acerbis. Et cum dissolutus vntu
 vntu et sicut frequenti et successine: magis illud apan aper
 tus fuit. Et miras: sui non modicu quod istum vntu potuit caru
 durare: donec apostema vntu ad tantu magnitudinem hanc
 vntu pcuras: sed pro certo non fuit nisi quod ipse apostema
 erat ex hntu: pntu mclcolico: et flate quod erat in vntu
 magna grossitudine: et signum vntu erat: quod oio abspic doloz
 nec vntu pcuras aliq ab apan in sibi resoluebat: nisi quod
 motu appropinquat. Et hoc loquor quod non magis et aliq

Primus

nec mutatione facit: nisi qm mouet: r p maiori parte bec egritudo scarrabilis e pp grossicie hūoris r ipsi malicia: r hac de causa resoluū nō pōt. Sz si bec egritudo ex lenib fuerit: r medic fuerit studiosus poterit paulatine eā dissoluere: humectādo dubellati itas r e: qm rez grossas i possibile e dissoluere nisi pus humectet: r cū humectata fuerit leni dissoluēt. Adedic aut postea miscere o3 has medicinas sil: r tēpare eas: r iterare ipsas diu donec fuerit liberat. Si aut apa dictū ad aptionē r eruptionē deuenerit: tūc cura ei erit ipolis pp maliciā hūoris q exiit ab ea: r pp nobilitatē ipsi mēbrū qd e in mēse necessitatis r magne opatiōis in corpe. Et pāt etiā ex hac egritudine alie infirmitates in corpe fieri: hoc est q p plo epatis ab ipsa alterat hoc mō: qz cib in stō patiētis nō bene digerit: r si in ipso nō digerit ipse e q i epate digerat: r sic epati iudicet lesionē sicut videt q qñ aliq hō granū frumētū itegrū nō decoctū nec vsulatū vel cōritū deglucit: q stomachus nō pōt ipsū digerere: r si stomachus nō pōt hoc facere. ergo quōd epar facere poterit: Et sic de alijs cibis: qz quādo stomachus nō pōt ipsos digerere: nec epar. Et hoc alias latius declarabo deo concedente.

Cap. V. Qd est de hūorib diuersis ibibit i flatico stō.

In stō qdē aliqñ ibibit fla mixtū cū cola i tunicis stō: r in ipi grossicie: qre sequit isir mo hac de cā debilitas vntū digōnis: r conatur vomere: nō exiit res de qb sit curādū: r h3 eructationes. Qz si eructatio illa fuerit

acetosa: scias p certo q cum illo flate mixta est melia: p pīna g isirino oi mane ad bibendū de syrupo sgnabin: r de syrupo feniculi ana cū tāto aque decoctiōis masticia calide r sufficiet. Si aut dicta eructatio fuerit fumosa: ppter comestione rerū siccā r dissolutuariū: r abstinentia rerū humectuariū. scias p certo q colera est ibibita in ipso stō. Et signū huius certissimū est motus iserioris laby. Et cū hoc cognoueris: icipias euacuare coleram cū scamonea r aq lactis coagulati cū semine cartami: vel cū mirabolanis citrinis. Et qñis Hal. de hoc non fecerit mentionē. s. q habeant virtutē coagulandi lac. experientia tñ nos docuit: r laudauit q optimi sūt ad coagulādūz ipsi. Et si ista cola nō fuerit ex illis q pcedunt ab epate: s3 fuerit ex spēb colere eruginose vel prassine: accidentia tūc erūt fortiora r ipetuosiora: qre nō sufficiet purgare solū cū scamonea r lacte dicto: imo o3 vt miscas cum pdictis de lapide laquilant infusione lapidis laquli in lacte. Postea dabis ei ad purgādū ea que oucūt humores grossus: sicut est scamonea cū qra parte ipsi ex bdellio cū aq cucurbite: vel cū aq lactis. Et qz iste humor ad siccitate declinat: ideo nō debes ei dare aliquā medicinā: nisi si sit mixta cū re humida: sicut aq cucurbite vel aq lactis. Et aloes etiā cū scamonea mixta cū re humida cōfert in hoc casu. Si aut eructatio fuerit acetosa: r cū hoc paties habuerit tremorē laby vt dictū est. scias p certo q h humor ibibitus in ipso stō pmo fuit colericus: postea fuit ibi adustus: r ueritus est ad melancoliā. Purgabis g ipsum quē admodū iseri declarabo. Si vō id q infusus est r p fundatū in corpe stōi fuerit fla: dabis ei p ad bibedū syrūpū sgnabin factū ex melle. Qz si fuerit iuuenis: sufficet tūc ei dare syrūpū sgnabin simplicē cū syrūpo feniculi. viij. dieb vl. x. Regimē qdē ei sit panis bñ fermētū cū pullis vl turturib r passerib facit i tassea. Et si colerica fuerit mā decoquant pdicta cūz aceto. fla aut purgabis cū seie vrtice r cartami bdellio r oppoponaco r serapino ana partes eqles: pulpe collogetur minutis incise: r isuse i lacte amigdalariū tāto q sit decia qz. Miscēant oia pdicta cū syrūpo sgnabi factū ex succaro: r da in firmo ad bibedū s3 vrtutē patiēti a qrtuo: aureis i. y. Si aut

fuerit estas: r paties iuuenis: oia pdicta miscēant cū oleo amigdalariū dulciū: qm ē bonn3. Qz si certificat fuerit q hūor sit melicus: r istd scies ex motu laby: r ex motu stōi ad vomedū: r q qñ stōach ei e vacuus eueniūt ei ymaginatiōes terribiles r sōnia varia: r p maiori parte sōnia ei sūt va. bec sūt ppa signa h egritudinis. Igit postq h humor est melicus nō sufficet ad incidēdū illū cū syrūpo sgnabin solo: imo o3 vt addas amigdalas amaras: r syrūpū de cētaurea: r syrūpū feniculi: cui dabis oi mane ad bibendū cū aq tepida vsq ad qndeciz dies. Et postea purgabis cū elleboro nigro: qz illud ppuz ē i attrabēdo hunc hūorē i hac egritudine. sed p rectificabis eū h mō. s. pones eū p noctē vnā i oleo amigdalariū recētū: r decoctione polipody recētis: r ad remouēdū angustia ellebori nigri addes aliqd de sticados: r cū h ē adimnat ad euatiōez di cti hūoris: r pone silt modicū d lapide laquli: aut de aqua in qua fuit ablutis lapis laquli. Qz si estas fuerit dabis soluz infusione harū medicinarū. Aliud medicamē ad hoc. B. polipody recentis: storū nenufaris ana. 3. i. ellebori nigri. epitimi ana aut. v. violarū r liquiritie ana aut. .x. r. 3. i. aque ifusionis ex lapide lazuli optime trito: q sūt qssanda qssent: r ifundant p noctē vnā in aq feruēt: r colent fortiter expmēdo r i oib. r. 3. b. colature ponat. 3. i. colature dēe ifusiōis lapidis lazuli. r. 3. u. syrūpi ligritie r. 3. i. syrūpi masticini. Et ppta ad bibedū cū duob granis ordei scamōee nō mlā trite. Et fac custodiri isfirmū i hac purgatoe sic fit in alijs laxatiuis. Et qz h hūor cū difficultate nō modica mouet: r eradicat ex loco suo: iō o3 vt iterate hac medicinā pluries atq pluries: ponēdo spaciū iter vtrasq tot dieb qz fellas fecerit ex ipsa medicina. De dicamē aliud. B. lapidis lazuli: polipody: epitimi: violaz. an. aut. i. ellebori nigri ifusi p noctē vnā in oleo amig. dulciū: r folia collogetide an. qrtā pte aur. vni: scamōee pōd duoz granoz ordei. Teraf vnaqz haz p se: pter folia collogetide: q icidi obēt cū forficib mīutum: addēdo pdictis medicis ex pliere dragagati ad pōd ipsaz: r tātūde ex amigdal dulcib mūdatis r bñ tritis r miscēat cū syrūpo masticio: cui dabis ex ipso medicamē aur. iij. scā abstinētia a hrys: r pparatoe dca cū. 3. i. oximell simplicis: r tribus. 3. aq calē: regēdo eū pur uenit i laxatiuis. Et ē pole qz ille idē hūor q ē ibibit in stō: sit ēt i ipa acuitate ipsi: tñ qd purgat vnū purgat r reliquū. Si vō dicti hūorez vany fuerit r diuersi i spēb r psonib. difficulter cogiscunt r medicant. vbi gra. ponat qz fla ibibitū sit in vill stōi. r i acuitate ipsi sit colera vl melia. r ista qdē colera q erit i acuitate: gñata erit ex cibis calidis r siccis: aut deriuata erit ibidez a kisti fell. r si fuerit melia erit a splene. Signa aut qñ colera ē in acuitate r fla ibibitū in suba ipsi stōi sunt bec. s. q stomacho pntine mouet ad vomitū: r qñ vomit. reuic coleraz. r e absqz motu labioz r tremore: eo qz fla ibibitū remouet acuitatē colere. Sz ēt nō ē lōginquū gn fieri patiat validā atqz fortē: eo qz colera illā mouet sui nā: r fla qz ē ibibitū in villis stōi pibet sensibilitatē aq r alioz potūū g bibunt: r oia q in stō itrant miscēnt cū colera ipia r incorporant: r pp acuitatē ipsi colere r mordicationē q semp mordicat atqz pungit. pulsus efficit paruos atqz dur. r cui bec apparuerit accētia: fac eū vomere cūz aq mellis mixta cū succo rapbani: qñ h faciūt vomere colera. r educant ēt aliqd ex flate ibibito in stō. Et ppina ei de syrūpis pdictis h ē de syrūpo dco qñ fla ē ibibitū i suba r villis stōi: r purga eū cū laxatiuis supradictis: nec diminnēdo aliqd nec decidēdo. De melācolia at qz ē i cōcauitate stōi inferius determinabo. Si vō fuerit ecōtrario. s. gcola q driuata ē ab epate ad stōz: aut ab ipso stō gñata erit in suba ipsius ibibita. flegma aut reptū in sui cōcauitate. Qd qdē flegma ibi discursuz fuerit a cerebro: aut in ipso

sibi glati ex conestione ciboy grossoy t frigidoy valde t
 humidoy aut ex supflua t nimia conestione aut erit ibi
 pcreatu pp etate ipsius patiens: t sui psona. Tunc signa
 boy erit ista. qd moxet qndie ad vomitu vice post vi
 ces: t by motu validu labij sferiois: t sicut est foris: t
 maxie qd stigma viscosu redit ad salcedine: t de nā sal
 fedinis t ppetate est iduere sicut: t pp viscositate stas:
 qm viscositas stas adberes sūdo t paritib: sūi nō per
 mittit decurre aqua vel alia potu ad ipsu sūm. Et cosa
 qd ē ibibita in tuba: t in viliis sūi manifestu ē qd by ē sūi
 ppetate. Cū aut certificat fuerit ex pdicti qd sic fuerit sic
 dixim: icipe in curatioe ist: dare ei decoctione raphani
 cū syrupo ignisbi factoy ex forti acetoy fac eū vomere cū
 isto medicamine pluris: t pluris: postea euacua colam
 cū hio qd pdicim: itapius in isto capto qd cola ē simpli ibi
 bita: qm cola moxet ad expulsiōe. Et si certus fueris qd
 vicia cola reddita fuerit ab epate ad sūm: tūc credo qd
 dare sūmo aqua angurie t citruloz liberabit eū educē
 do colam exeri: parit p vna t pns p sūdoz: rectificā
 do psona villoy sūo: t frigidoy modicatione qm facit
 cola in ipso sūo. Si vō cola gnata fuerit in ipso sūdo: pfi
 cit ad anguriaz: t citruloz pdicta: s; idiget euacuatiōis
 cū hio qd dixim: qd bit colera euacuare: qm simpli ibi cola
 dicit. ¶ Itē ponat qd melia sit in fundo vel in pcanitate
 sūo: t cola vī sūa sit ibibita in subas sūo. Qd si cola est ibi
 bita in subas ipi: sūo: tūc tremos sferiois labij ē magis
 fortis t manifestus: t apparet. Et accidit sūmo instātia
 vigilanz: t cūpccat a sūmo moxet cū timore t pcurba
 tūc: t appetit comedēdū i eo foris exilit: sed cū modica
 qūantitate cibi remouet appetit: ille pp nām cole: t vige
 lio tarde efficit: t pallus ei est dur: t accidit sūmo an
 gūstie interdu: qd ipse idē ignoat. vīl. pcedat. Et cū vide
 ris ista: icipe i cura istius euacuare meliaz: cognoscēdo qd
 melia qd est in sūo nō pot ē de sūo neq: dur: pp ipi: acetosi
 tātē qm acetositas by ipsaz dissoluerē t eliqre sicut aqua
 qm si sic nō esset nō posset moueri. Et credo qd purgādo
 meliaz nō idigebis purgare colera qd ē ibibita: qd cito p se
 mouebit t euacuabit: t ea qd habet meliaz purgare iā vī
 xi in egritudine hac simplici. Et si forte melia fuerit ibibit
 ta: t alius hūo fuerit in pcanitate: hoc accidit raro t i mē
 noi pte. Et vere dico qd mibi ipse eē vī: t hoc iō qd mē
 bza ipsaz abhorret sui mē: cū ppetatē beat defecāda: qm
 est i pcanitate: pp sui pōderositate nō recipit a potis cor
 poris ipi: sūo: nō pot int: penetrare donec vī expulsi
 na sūi foris fuerit. Si aut vīo expulsiua mēbū debilis
 fuerit: vīo pferuatiua ipi: defecerit in pferuatiōe t i ex
 pellēdo: tūc hūo ibi putrefcit pp defectū pferuatiōe: tūc
 iōe febuis efficit: t qm bec egritudo cas febue efficit: buo
 usq: nō sūz rememotatus: s; qm de febuis determinabo
 ibi tūc determinabo de hac egritudine qd sit cū febue. Scie
 endo qd quādmodū bec passio accidit ppter humores q
 euacuat in stomachoz acciderē pot ē mala pceptione
 simplici vel cōposita que generat ibidē.

¶ Cap. VI. Quod est de motu stomachi qui dicit in ara
 bico solab: latine vero singultus.

Singultus qd singultus pot accidere pp forte calidi
 tate ignea: aut ab istia frigiditate: aut pp nimi
 as siccitate: s; ipote ē qd possit accidere ab hu
 miditate sola: et si sūa liquidū i sūo abūderit:
 nō eni ouit ide singultus: s; accidit ei volūtas
 vomēdi: sic vici qm sūa in sūo supabūdat. Et scias qd p ma
 iori pte singultus accidit pp mala psona simplici calida: aut
 a psona mala calida t sicca: vī mala psona calida t hu
 midatū qd hūiditas aliqd ad hoc faciat. Curaf gēz sin
 gultus qd accidit a sola caliditate ignea cū aliq frigidā sola
 Qd si corpus patietū fuerit pcanitū: t vīo erit debilis.

mōte cas ad aliqd melio: vel de syrupo ligricie pur tibi
 meli videbit pcurare s; nās potiet. Et canere deo mel
 nisi pfecte fuerit vīpūatū: qd sūo posset posset debilita
 re. Sciedo qd pcuratū ē magis puenio qd mel. Et ad sūm
 mo ad comedēdū de pulpa citruloz t cucumericū āgū
 riarū: qd cū istis pficis inctōne tūā t remouēdo calidita
 tē: t nō vīo pmanēt i corpore: imo excurt p vīnā t sudores
 trahēdo inde colera: t comedat et lactucas decoctas p se
 aut cū carnib: t s; sūo lactuce in corpore deant pmanere:
 humos tū qd ex ipso glati nō ē malus: s; sit subtilis ad mo
 dū aq: t p tūo nō facit vīositate sicut facit poma. curat
 bira aut qūo sūo frigidet t ide nobis i hoc videt satisfice
 re. tū qd ex ipso hūoos grossū gnāf qd sūo tardū mox: mon
 sum: sicut qm in sine faciāt nocuētā: maxie si comedā
 tur anteq decoctas: t i tū qd ad vīnā vīosolutione de
 menit. Si vō singultus fuerit: ex cū frigidā: va infirmo ad
 bibēdū syrupo de mallice cū aliq sūo sūo ligricie: t in iūge
 sūm cū oleo de benā t positi sit aliqd de gallie: si non
 inuenit illud: fac luncione cū oleo de alcarū. Qd si sūo
 gūl: puenit a siccitate sola qd fori i sūo fuerit: h nō acci
 dit nisi post pūpōne hūiditā radical qd ē i corpore gra
 du sūo. Curare oleū amigdalay: ouitū i h casu mltū va
 let cū ad intōio dei. Et bibat syrupo ligricie rōnabit fa
 ctū. Et ponere manū delicatā sup sūm tenēdo cā tū do
 nec pparat calosē itūo i corpore sūo penetrare pferit valde.
 Et cib: ei sūo resticuli galloy dcocti i tassa cū oleo amig
 dalay: ouitū. Et si sūo aliqūalū fortis fuerit vāio ei
 extremitates alay pparatas i tassa cū medulla pūo bī
 fermētari: t anio qd de alcamet: t anio pūa t alba t assila
 tur asacir. i. sūo mello si ppetatē decoq: t pferit i h casu. Et
 galline ē tenere decoctē cū lacte sūo pferit. Et bibere ali
 quāntū lactis cape inuenio tepidū sic epit ab vībre mul
 tū valz: mōtādo tū tū t receptōe alteri: tibi dōec lac fue
 rit vīgelit: t bibat aqua sūo sūo ligricie mundare. t pot
 ē bibere aqua sūo sūo vīe pascā nō mltū steterit in casta
 vt modicū: vī qm nihil mutet colore: t bibere sūo aqua t
 dei tepidā pferit: vīo mō cū siccitate sūo nō fuerit friditas.
 Et balneū tūe aq ouitō cōmēdo i hac egritudine: tū lūo
 re stupbas: seu sicū balneū mīme laudo. Et vī sūo sūo se
 elōgare a cogitātib: supfluis: t a vigilā sūo supfluis to
 to posse. Et scias qd ouit ē singultus aliqū a spūmo qd fit in
 sūo ipō pp subitā sūo: t tūc qd fit in sūo: ide spūmas.
 Et pot ē singultus euenire a timore nimio qd accidit alicui
 pp terrore supflūū alic: magni viri: vī hūoos oēs redcit
 ad peca cordia. t lanitur sūo: t alia mēbza a cala sūo: t
 ide puenit singultus pp friditate qd sūo subtequr cū p dōcē
 maxie si pto sūo patiens frida fuerit nāl: aut frigidat
 fuerit accitā: t hac de cā aliqū subito terrefit: vī tre
 mescit: accidit ei singultus: qm sūo a calosē nāl: t ipi ma
 nī: t ide frigidat. Et mibi ē vī qd aliqū aliqd magni
 terrois seu tremos accidit: enit inde in sūo cerebri
 spūm: t ouit i illo pūculo qd vīdit cerebuz in casu me
 dia mor: iouidat: tū qd nō moxet suo motu nāl: qd iū
 gūl po cogitatio pti pferuatiōe seu memotiali: t ide i casu
 accidit mor: iouidat: t puenit ex illo singultus pp colligā
 tiā cerebri ad sūo: t ē vomit. Et be cāc a me rememoro
 rate sunt qd magis vīnā vicine cōvident: qm scire bas res
 certissime nō ē necessariū in arte medicie. Scia scia nāl: t
 vīnā babz hāz: rep certitudinē t veritate subellit: in
 dagare: t pper h ego nō offero bas res esse veras certiss
 me t oleozū impossibile ē cas sic scire. t sol: de: qui cas cre
 ouit t fecit cas veraciter nouit t cognoscit. S; ego nomi
 no h accidentia vt veni ad remotionē cause. Cura aut ē
 potē qd fuerit singultus: bibere syrupo pemoz: sūo cū sūo
 mēre: aut syrupo mallice. Et sūoat comedere eā qd bīt
 pferuare mēbza pūcipia t pferuatiā sūo alitē: t edozet

poma aromatica: et abra et muscu: et silia fz tps i q fuerit. Considerado et plone et suetudine patiens: dicedo ei ea q habeat ipsuz letificare et confortare: et dare ei spes firmas velocis et cite liberatiois: et fac ei recitare ea q faciut dila- tare cor: et risuz fortiter puocare: ita vt mebra moueant sil cu aia: et calor nalis et sps dilatent ad exteriora tali mo vt vincat et dominent sup mebra. Et cu dico aia itelligo spm aiale: qm aia no scit ab aliq nisi a deo glorioso q eas fecit et creauit: et a me et ab illis q sapietiores sut me igno- rat qd ipsa sit: nisi q scit ipsaz ee ex effectib et vrtutibus ipis. Et fit qde singult a vaporibus subtrahit in villis stoi: ita q qn ho supflue comedit vbi stoc: et coadunat versus illa parte vbi vapor existit: et ide seqt singult. Sz qn vbi coadunat tot stomac no fit singult: sz puet ide vomit. Cura aut hui singult e euacuare stom: et pos- tea assuescere oz resolutionis et calefacientib tēperate in emplastris et electuaries: sicut sut costices citri et mastix: et hoz silia. Et postq sufficiter bucusq de egritudib stomachi determinauit: nu ad egritudines pectoris itedo redire: eas ptraheudo sufficiter cu adiutorio altissimi.

Tractat. XVI. de egritudinibus pectoris et diafrag- matis continens capitula septem.

Cap. I. Qd est de apate pectoris et puatioe anhelitus.

Rec qde mebru e hns multos nervos: et caro ei e dura et dēsa. Et q sic e id i eo fit apa ex hūore grosso valde: et fit etiā i pectore difficultas et puatio mot ipsi. I. qn i nucha ouit egritudo: vl in nervo q pcedit a nucha ad pect a q fit motus ei. Et cu hoc et qn fit egritudo h rema- net hō viu donec studeat i cura ipsi pcedet. Et hāc cu rā meozat sui qd determinauit de egritudinib nervoz: et nuc scō h d ipa volo dterminare. Incipias q iungere i po- sterioz pte capit. si nucha cu puro balsamo. Et si nō iue- nit iunge cu oleo de carpobalsamo: vl cu aliq alio qd ba- beat subaz subtilē et calefactiuā: sic e oleū d granis alary cu olo rosato: qru pres sint eqles cu aureo vno optie abze dissolue i ipsis. Et si nō hēres abra pone d laudano purissi- mo et aromatico. tñ abra lōge melior existit. et isto e meli- osiliū a q itepe debem. i. iungere nucha icipiedo a puppi- caput descēdēdo vsq iseri ad cigalā: qm si curaueri fore vrtutis morine curabit egritudo oino. Et aliqñ accidit vt puet anhelitus subito ppaccētia difficillima et pessima q veniūt i nucha sup locū vbi ouit nervi motiu q mouet pect: et qn hoc accidit ifirm deficit et mox suffocatus.

Cap. II. Qd e de vlcērib et scissuris q fiūt i pectore.

Fit sigdē i pectore vlcēratio vel vlc et scis- sura a causis extrinsecis. Et qn h accidit absq scissura pāniculi e vuln sic sūt cetera vul- nera. Et ego memorabor de ipsis qn de vul- nerib ptractabo. si aut dicit pāniculus fue- rit scissus: tūc patiens nō poterit anbelare tādiu donec illa scissura pmanebit absq clausione. Sz si a medico clausa fuerit: vel ab ipso ifirmo: aut ab aliq alio: tunc subito sibi tussis enuet: et redibit ei anhelit quā diu vuln pmasē- rit clausuz: et post forsan erit vt libere: et totū h ptiect ad caplin de vulnerib: et ego tractabo de his qn tractauero de vulnerib.

Cap. III. Qd e de scabussia. i. d pleuresi.

Touit sigdē i pectore apa i pte iterioz ipsi sub pāniculo intrinsecō: qd arabice dī scausca- latie pleuresis: et pōt fieri ex vno hūore vl ex plurib. Et cura h e stomare ifirmū ex bas- lica brachy oppositi: qm gbus ad nouis me- dicis nri tps videat q sit minuēdus: ex eadē pte egritu- dinis: inducēdo sup h vba logicalia et sophystica: qd mibi nullaten vī eē rōnabile: neq vī: imo credo certissime,

q facere illō oino e mors ifirmi: et fac ifirmū abstiere ab oi spe carnis: et a pane frumēti. et p oib alyz reb d3 euita- re carnes: et cib ei sint pulues fursurū: q pulues sic debēt pparari. recipiat fursur et ponat i aq dulci: et tādiu ibi di- mitrat donec aq mutet colorē multū: et postea colēt for- titer expmēdo: et decoquat donec fiat pulues subtriles val- de: et ppina ifirmo put tibi videbit expedire: qm in pñ ei egritudis sufficit satis iste cib: et iuge locū patiens i pñ cu olo rosaceo: et post 3 die inugat cu olo anctio et olo rosaceo qru pres sint eqles. Et si videris q tussis nō affu- erit: sz recesserit. et dolo: silr nō remāsit i loco: et febris gene- rit: vel scā fuerit lēta: tē muta ifirmū ad comedēdū chist ozdei decoctū simplr cu aq dli. et h ad min. 4. dieb. Et postea muta ipm ad comedēdū micā pās decoctā i aq: et h ad min vsq ad octo dies: et postea cibet pāe bñ fermē- tato madefcō i iure scile: et cuiusdā herbe q d arabice ar- mol: et sūt atriplices: et e nece vt oino abstieat a pullo vsq ad qdragesimū diē a pñ egritudis. et isto e osiliū puenies atq pfectissimū. Et ab ide i antea cibet pullo. et paulatine doce pduco eū ad suā plonē nālē. Sz si nō fueris ad in- firmū nisi post gñatōz sanici i ipso apate: opare queāmo- dū dixi i sanic pulmōis: cogicēdo q mollities seu lenitas et albedo sanici e signū laudabile i pleuresi: viriditas at et q ad nigredinē ptnz cu diuersitate ptiū ipsi sputi et sanici est signū malū et illaudabile. Et si post reiectōz sanici qn guinē pos emisierit: scias q tē ifirm et breui moriet. Et qz has cas sufficiter dterminauit egritudib plmōis: iō ipas h ponere ptermitto. attēde tñ q si aliq diez creticoz sa- nie spuerit albā et vīctā sic i die qro qm istud i miozi pte fiat est laudabile signū: qz fortitudinē vrtutis bz signi- ficare: vel si fuerit i qnto: vl i septio: seu nono: aut vndeci- mo: vl i qrtodecio: aut dcimoseptio vl vicefimo: i oib istl e signū bonū. et qnto in miozi spacio tps dca sanies lauda- bil i colore et suba i dieb creticis appuerit: tāto egritudo erit breuior et salubris: et qto tps fuerit plixi: tāto pls si- gnificat sup debilitatē vrtutis: cogicēdo tñ q qncūq sanies laudabil apparuerit i dieb creticis nō e supflua dbilitas vrtutis: imo sp sperare dbes d salute ifirmi. Sz si dca sani- es fiat illaudabil i colore et suba: aut fuerit diuersoz colo- rā et sube: nō solū significat sup dbilitatē vrtutis ifirmi: vīz et sup malitiā hūoris vī pcreat sue ouit ipsa sanies: scie- do certissime q tps et etas adiuuat i lōgitudine et breuita- te egritudis: videlz q si tps fuerit tpatū: vl calz: erit digō breuior. i. velocior. Et si tps fuerit fridū cu siccitate plon- gabit digō. et sic i estare abbreuiabit egritudo: i bieme at- plōgat. Et si fuerit patiens iuuēis. silr digō erit velocior: et si fuerit senex: fiet tardior. Et si dcrepit: ipole e q habeat digōnē pfectā. et in puericia silr fit tardior q in iuuēute. Sciēdo certissime q qto ifirm fuerit fortioz nāc: tāto magis ei digō accelerat et ecōtrario. Et vīsis atqz cogiti- tis signis laudabilib supra scriptis. fit tūc regimē patien- tis cu pulrib pdictis. Excepto q nō subtilicē regimē i vl- tia subtiliatōe. Et da ei ad bibēdū hāc decoctōz. B. alchab scaina et panichald. i. spēs yringoz: et focha. et camomille. et ligritie. et algefeth. i. eupatorij. et capilli veneris. ana. p- tes eqles: et decoctā vsq ad psumptioez medietatis pris aq: vt vtus eaz optime extrahat: et da ei ad bibēdum hāc decoctōz cu sirupo scariolē: et in oi potu suo fac vt sit lig- ritia. Sciēdo q lac amigdalaz i h casu multū fert: eo q facit leniter spucere. et adiuuat ad digerēdū reliqas egritu- dis: et remouet mordicardēs. et puocat sōnuz. Et et postq facta fuerit mūdificatio vulneris apostematis: non nocet istud regimē exercere: qm febris recesserit: et tussis: et dolo silr nō affuerit: nō dēcipiar qn et h mō exercetas re- gimē: sicut dixi: qm veraciter credo q h accidens nō pōt pfecte remoueri i miozi spacio q. xl. dieb. Et p tāto non

Liber

Et regedo regie sani an illud tpe: postea no cibe nisi ex trematib' pullos decoctoy in tassa cu modico panis bu femetati: B p'lib' dieb' deide panlatine ad regime la mop e pducedm. ¶ Cap. III. Qd e de apate lateris.

Losif q'lyq' apa in pectose. in carne q' e inter vna colla t' alia: q' g'ley egritudo arabice vocit' d'asalgen' d' egritudo lateris. Et cura ip' e' s'omare infirmu i p' egritudinis ex latere opposito apatis. t' regime quide cibi t' potus ip' e' t' cura eius sit q'eadmodu p'dxi in p'curati: operado illd regime donec fuerit liberat'. Et oria q' e' i ter p'curati t' bac egritudinis est q'q' dolor q' sit in p'curati si e' dolor ext'itu: t' acut: t' pulsat' e' e' curat' sermone: febri in p'curati e' tenet' valde q' i l'ba: t' maioris p'curati: quato apa fuerit vicina' conderato erit maioris p'curati: t' e' maioris sensibilitatis. t' q'uis caro sit multo sensibilitatis: t' fortis: t' sp'it' q' in ea sit apa no t' est eparada sensibilitati q' sit in p'curati: q' locus ille e' circudat' os' sib' durio t' villio: seu paniculus. Quare cu ibi sit apa: et q' sit parua e' magne aguilic' t' ingendulo cu dolore graui t' istud apa lateris. Sed sit i carne q' e' iter costas p' maiori p'ce e' pui. t' nisi fuerit erroi in cura ex p'ce medici v' ip' infirmu liberabit' infirmu oino deo v'ale. Incipe g' in cura istu' a p' egritudinis: quoadmodu sup' dixi i p'curati. in s'onia: t' cibis: t' medicis: epercedo oia ordinata q'ntu potes. Et ia yidi senē patrē meū bone memoie: cui do misē reaf' q' curauit vna muliere ex bac egritudie: t' igeniatu fuit e' bere b'noe ad p'ce ext'itio: q'nta q' manifestu fuit it' apa ext'it' cu tumore: t' ap' fuit ext'it' t' inde curata fuit cura p'fecta. Sed ego nunq' p'ueni ad hoc opus t' p'fectu e' t' miraculosu: nec ad huc sic: nec p'ueni ad illa gradū. Sed si p'cesseris in hac cura: sit dixi in p'curati: credo p' certo q' liberabis infirmu ant' q' apa deueniat ad sanie nam dei. Et subeilla regimen t' in cibo q' in portu: quoadmodu dixi in egritudine pulmonis. Et si sanie inceperit appere lunge locū cu olco rosaceo aromatico t' anetino: q'ntu p'ea sint e'iles: t' sic egubertis donec fuerit liberat'. ¶ Cap. V. Qd est de scissura venari pectosis.

Sit qd' aliq' i pectose viceratio t' scissura sicut i alio mēbro accidere p'uenit: de his tractabo q' de vicerib' alioq' mēbroz: de cetero minabo. t' sit et in pectose iterdu scissura venari: vci alicu' vene. Qd si scissura dicta fuerit in arteria erit piculiosu valde p' multa t' exberatū sanguis: q' e' emanat: t' iste sanguis in medio facit cadere dubitatioes p' similitudine q' e' iter istu t' sanguine q' exiit a pulmōe: q' iste sanguis q' exiit ab arteria pectosis: t' q' exiit a venis pulmōis s'bo sit rubri clari t' subeilei. t' signu v' hincitū e' q' q' e' a scissura arterie alicu' q' e' in pectose. infirm' sentit p'ctionē t' dolore i d'irecto illi' p'ce: t' q' exiit a pulmōe oino e' ab'q' dolore. Et scias q' nā bui' egritudinis e' p'igit multa mutatio: t' f'uat' t' d'it' d'it' mutatio nō tradēdo obliuioi d'ispōnē: t' etate patientis: t' nām ip' e' t' alia: t' da ei ad bibēdu syrupu' ifrigidatū factū cu decoctōe sumacho in aq' rosacea an. q'nto e'iles: t' sit syrupu' ex syrupo' spicacia sicut syrupu' fact' de succaro. Sed syrupu' de mirtella nō e' d'adu in hoc casu: p' sui grossicis t' d'ilitate e' e' nō p'at ad sanie egritudinis d'it'are: t' magis q' fact' e' de folijs t' stipitib'. Qui aut' fact' est de extrematib' t' cumis ip'ari: b' p' d'ari. Cu i t' p'ce t' etao p'ueniūt in B: e' e' q' p'lo nō obuiauerit: pone cus syrupo' aliqd' c'f'os: q'ntu erit maximi sumamē: t' liga coyas fortiter ifrigēdo cu l'itio subtilib': t' fac odorare infirmu rosas t' sandalos cu aq' rosacea t' modico c'f'ose. Cu si nō bene doauerit fac ip' odorare violas t' nensur: t' da ei modicu terre sigillate cu syrupo' aut' cu aq' rosacea: t' cib' e' sit

pullus pu' ifrigidat' in puteo cu pane filr i puteo ifridato. Et syrupo' oēs supradicti: t' oēs pot' sint talr ifrigidati. t' fac vt custodiat se ifirm' a labore nimio: t' a vociferatio ne supflua. t' polie erit q' liberet' isto regie: t' talis solidatio fit difficiliter: q' e' i arteria. t' si solidatū fuerit B vulnus isto regie: dign' erit laude t' gra. Cu si dicitu vult' fuit i vena nō p'aliatū: cura ei' erit facilis: t' sufficit tibi iacta cura p'scripta. q' s'p'it' fuerit sanguis: t' ex loco ip' vulner' sanies emanauerit: nō despo sanie curare: t' si scerr' q' ipole e' q' ad plenu curf: si p' lōgitudine t' p'io non m'ificabit' sanies ad viciu pulmōis deueniet: t' fiet p'ificas. Cogēdo t' q' ex sola apura vene pectosis nō moriel' ifirm': s' alia accitua mala t' pessima p'it ide' sugere: nire: vni mouf. Sed si i pectose ap' v' scindit' arteria magna ex arteria pectosis: ex supfluo fluxu sanguis t' i pectoso i' viciu ifirm' ad morte p' deueniet. Cu si p'it' fuerit sanguis an' supfluo ep'it' ip' exto cert' q' nō ide' ifirm' potest' lesione nec ad malū finē illa de cā d' deuenire.

¶ Cap. VI. Qd est de apatis' que sūt in pulmōe q' d' v' uidit' pectosis in longitudine in duo.

Sit sigd' aliq' i B paniculo ap' q' p' maio ri p'ce e' ex b'noe q' p'net ad subtilitate: t' est ex apatis' calidus. Et seq' ex B apate t' ista p'ima successina: t' dolor ext'it' i lōgitudine: t' p'urbatio anbelu' t' febri acuta: t' pulsus serin': p' nās apatis' q' e' in tali mēbro neruoso t' paniculoso: t' e' d'uctus p' nobilitate mēbro: t' viciniate ip' ad cor: t' sen ti' ifirm' i'flamatio: t' cu valida sit atq' forti: t' ex i'p'ra t'ide frigidū acro magis mitiga' sit atq' ex pon' aq' fride: t' anbelu' e' e' est paru' t' frequē. vbi in bui' curatio: l'onia e' n'caria valde i'ncipio. Et nō d'etermino in hac egritudine q' p'ce fieri d'ebat: q' e' q'ntu p'ce fiat p'ert' valde: oino fiat ex b'nficia m'itudo de signis s' d'ispōnē ifirm' quā lucis: t' d'it'at' i' d'it' d'it'. Et ista: t' p'lonia: t' g'ōis: t' m'itudo: t' p'io: t' minue de co p' v' min' s' d'ebilitate t' fortitudine p'actio: t' fac ifirmu abstinere a cibo grossis: leniēdo e' i'cellina. Jā foci t' scire l'ug' q' v'ia est iter lenitiu' t' laxatiu'. Et post q' lenitio i'cellina: purga e'it: put tibi videbit' p'uenire: s'm acuitate: t' nās humore peccatis. Et post mibi videbit' apa B nō accidit nisi ex colore subtili: t' purga cu cu sero capno coagulato cu lacte fici. t' pone in sero dicto de reubarbaro t' de mirabolano citri nio: t' violaz: t' lignitice: nensurari: t' modicu ex mirabola nis indio: q' fortis aliqd' de b'noe est adufo: t' pone et in isto laxatiu aliqd' de scamōea cu bis q' b'it sua malitiam fr'gere t' remouere: p'ce cu p'oratiu' nō s'it acetosa t' s'icada. ¶ Receptio vtilis valde in B cū. B. scri capni coagulati cu lacte fici. lib. i. i ipso s'funde ex mirabolano citriuo t' lignitice. v'of. nensurario. an. aur. v. idop. aur. iij. reubarbari recēdo. aur. i. t' q' s'icē i' opem: t' p'ancat' sic in dicto sero p' nocte vna: t' colent' optie e' p'cedo: t' adde huic colature syrupo' m'itico. 3. 5. t' octaua p'ce auri vni' de scamōea: da ifirmu B ad bibēdu: mollificato coepe p'ntu cu medulla cassie s'itule v' d'epata cu decoctōe scolo p'edrie sicce t' cu syrupo' rosaceo facte ex rosā recētib'. Cu si t'po fuerit sicca: da ei de syrupo' violaceo: t' cōcedat p'una an' cibū s' post cibū m'itico. Et da ei panē abluū: postea i aq' ifusu d'oe t' m'itico. Postea ifrigida cu i' p'ntico: t' p'ea eu aq' i puteo ifridatū: B facias d'oe g'euert' tussio: t' febris fuerit mitigata: dolor s'it mitigat': t' si oim'it' istu regimē d'oe dolor t' febris t' tussio cessauerit: d'omū da ei aq' u' d'oe rōnabil' factū ad bibēdu. Sciēdo q' moderat' medici multū sūt ifrigi nqui ab opione Bal in faciendo aquā ordico: q' ip' ifrigit ip' p' d'ado ant' q' buliat ad faciedū ista aqua: t' isti errat a via vitatio: co q' in vnoq' seie in q'ntu e' lenē e' vna nālicat' q' accidat ei aliqd' q'

Primus

destruat ipsius. Et si posueris ordeū i aq̄ frigidā: velociter attrahit ad se aquā: et apertū porū ipsius: et q̄ sic ponit ad ignē iā apertū sūt porū ipsi: et ei⁹ pres dilatate: et ignis facit i vjs apertōes: ita q̄ nulla opilatio remanet i eo. Si autē ordeū fractū fuerit sile ē mortuo: vel ifirmo: et q̄ assilat in firmo: p̄ q̄ pres ei⁹ cū fuerit fractū: non dilatant: nec attrahit i se aquā sua virtute: quā de⁹ bñdicit⁹ p̄stiat sibi et do nant: q̄ si dixerim⁹ ipsius ē mortuū: tūc ab ipso penitus nulla sit attractio. Q̄ bñ dixit Gal. de ordeo sic scis: q̄ si decoquat cū cortice ē maioris absterfiois: q̄ mibi v̄ q̄ sic dbeat fieri aq̄ ordeū. Accipe debes ordeū itegrum et mūdū ab oī mixtura oīus aliāz rep̄: et pone cū i aq̄ dulci frigidā: ita q̄ i vno q̄s pōdere ipsi⁹ ordeū sint duo pōdera aq̄: et sic p̄maneat in mollio p̄ vñā v̄ p̄ duas horas: et postea pone ad ignē et bulliat tādiu donec aq̄ fiat rubea: et depositū ad ignē colet: et postea ponat ista colatura in puteo donec ifrigidef ifrigidatiōe vltiaz: sic cā dabis ad bibedū. et rege ifirmū isto regimie: vel sili plurib⁹ dieb⁹: et postea muta ifirmū ad bibedū pultes ordeū p̄paratos cū aq̄ dulci et mūdā: absq̄ eo: et sentiat aliqd de calore ignis. Et postq̄ oīa accitā fuerit ablata: et securus fueris oīno de egritudine: da ei paulatine ad comededū panē bñ fermētatus: nec senties ei comedere oua galliaz: decocta i tassa cū pane fermētato. Nec facias eū redire ad regimie sūi nāle: donec trāscāt. xl. dies a p̄n⁹ egritudis. Deinde gradatiz et paulatine reducēs eū ad p̄suetudinē nālē. De si dcm̄ apā iā ad sanie deuenerit: eo q̄ a p̄n⁹ nō fuisti ad ifirmū: v̄ q̄ hūoz pp̄ sūi subtilitate de leui recipit passionē: v̄ q̄ v̄tus fuerit fortis: ita q̄ cito pornerit sanie ḡnare: aut pp̄ vicini tate duoz fontū caliditatis. s. cordis et epatis: q̄n̄ q̄libet istaz: cāz est cā velocis ḡnatiōis saniei in apate: sicut accidit mibi cū eses iuuenis: q̄n̄ passus sui laborē maximus a ppings: et ab illis q̄ erāt de cognatiōe hali pp̄ q̄dā verbu dictū a p̄e mco cū eēs iuuenis: q̄ voluit vlcisci de me modis q̄bus potuit: et ob h̄ sustinui laborē et āgustia maximā de eo q̄ nō p̄uenierā agere vel pati: q̄ necē fuit mibi ire pedes q̄nis illud nunq̄ p̄bauis: et cū posui me ad decubitū p̄cepi dolore i p̄niculo p̄dicto: et tūc tussis et dolor i ceperū inalescere valde: et iuueni pulsus meū valde durū: et febre p̄tebatur acuta et egritudine. Quare milis in q̄rta nocte p̄ flōmatoze: et feci e f̄bi de sanguie circa quātita tē libze vnius: et p̄māsi sic. s. cū febre valida: et tussis fortis: et dolore per totā noctē. Mane rō de necitate oportuit me ire: et egare cū āgustia: et cogitatiōe: et magno timore et dolore. Et cū pueni ad locū vbi erat dicit⁹ hali: et dolore et fatigatiōe: et vigilis q̄ passus fuerā: dormiui: et i illo sōno dicit⁹ soluta fuit ligamra flōmie: et ide sanguis ml⁹ emanauit. Et cū excitat⁹ fui a sōno: remāsi cū maxia debilitate v̄tutis: et iuueni locū vbi iacebā repletū sanguine totū: et posito digito sup flōmiā: vocauit et feci me ligari: et p̄māsi talit̄ p̄ totā illā diē. s. cū illis accitib⁹: s̄z nō fere augmentata. Sequēti rō die eieci sanie cū sp̄to q̄ erat boni coloris et sube: et demū audiui nom̄ q̄ multiplicauerunt sup me tristitias et dolores: et ide amisi sensus et intellectū: ita q̄ nihil potui postea itelligere: et pcurare sup negotijs meis et remāsi sic q̄ nō potui incipis regere: et nō comedebā aliqd nisi q̄ pp̄inabāt mibi de aq̄ p̄dicta: eo q̄ anteq̄ egritudo inualuisset: p̄ceperā ministris vt mibi semp de illa aq̄ dare deberēt: et ego multū de ipsa bibebā pp̄ magnā sitis quas habebā. Et trāfactis dieb⁹ septē icēpi sentire et cognoscere: et imaginabar q̄ mī mea fr̄iebat mibi i hac egritudine demū recordat⁹ sui q̄ erat mortua: et sic de oib⁹ alijs cept ducere ad memoriā: et ad vltimū q̄sui qd factū fuerat d̄ p̄e meoz: mibi dictū fuit q̄ inerat vltra mare: et ide creuit mibi āgustia atq̄ dolor: et vltis fuit mibi q̄ eēs p̄foratus i pectore: et supuenit mibi dolor maxim⁹ i capite ex il-

lo timore: et timui ne me occiderēt: et supplicanti astātib⁹ vt me occiderēt: ita q̄ nō sciret de me aliqd nisi eses viu⁹. Et longo tpe post istā magnā afflictionē remote fuerunt iste p̄turbatiōes a me. S̄z illud qd passus fui: fuit apā q̄ gnātū fuerat in p̄niculo diuidere pect⁹ et pulmone i duo media: et ex illo apate ascēderūt vapores acuti ad cerebz: q̄rē tū pp̄ varias cogitatiōes et frequētes q̄s habebā ex p̄dictis: tū pp̄ dictos vapores acutos et malignos: q̄ ferebatur circa cerebzū. ortū fuit mibi i vno p̄niculoz: cerebzū apā calidū: et ex oib⁹ istis n̄ remāsit qn̄ facerē oīa necia p̄dictis egritudib⁹: et demū icēpi expuere sanie: et nō soluz ex apate pectoris: v̄z et ex illa q̄ descēdebat a capite ad pect⁹: et postea cognoui causaz meoz accidētū: et redy in sensus meū p̄fecte: et delectat⁹ fui in illis dieb⁹ cūz fercul p̄dictis et cibis: et cū ex toto fui alleuiat⁹ a sanie: icēpi assuescere a quaz ordeū: et postea redy ad pultes furfuris: et sic paulatine p̄uersus fui ad meā p̄suetudinē nālē. Et q̄ hic scripsi de ista mea egritudine: feci solūmō vt sit exēplū in oib⁹ alijs silib⁹. ¶ Et iā dictū ē sup⁹ q̄ in hoc apate p̄perat sanie velociter: et cū cognoueris q̄ p̄uersus sit ad sanie: fac de regimie quē admodū dictū est sup̄ius. Et da ei ad bibedū oī die decoctionē yringoz et liquiritie: q̄rū ptes sint eq̄les. Itē ista decoctio s̄z p̄fert. B. flaxiola ps. i. et decima vni⁹ p̄is de yreos recipiat: et fiat decoctio: et p̄inet cū syrupo scariole: vel yringoz: fm̄ q̄ tibi videbit̄ p̄uenire. Et dico q̄ in egritudine mea nō recordabar aliqd q̄ essem factur⁹: nec mecū habui aliquē q̄ sciret mibi p̄stare: nec me regere: s̄z in p̄ncipio docueraz ipsos q̄liter me regere deberēt. S̄z a volūtate diuina p̄cessit illud qd nō itēdebā in me agere. s. de euacuatiōe multa sanguis: et illa fuit cā mee liberatiōis: eo q̄ erā iuuenis: atq̄ fortis.

Cap. VII. Qd est de passionibus diafragmatis.

Complete sūt cū adiutorio dī rememoratiōes de egritudib⁹ et accitibus q̄ sūt in pectore: et nūc itēdo in h̄ loco rememoratiōes facere de passioib⁹ diafragmatis qd cortina dī. Scire itaq̄ debes q̄ oīa q̄ dixi accidere de egritudinib⁹ et accitib⁹ i passioib⁹ pectoris accidere et euenire s̄z p̄nt: et in h̄. s. mēbro. Tū accitā q̄ in isto emergūt sūt grauioza et piculiosora accitib⁹ q̄ sūt in pleuresi et i apate lateris. Et h̄ accitā sūt febris: et dolor pungitiu⁹. et tussis. Et dolor in ista passioe extēdit ad lat⁹ cartilho q̄ sūt ossa pectoris s̄z iuncta: quoq̄ loc⁹ ē supra ossa q̄ d̄nt carfus: et sūt ossa pectoris q̄ nō sūt adiūicē iuncta. Et esto cert⁹ q̄ apata q̄ sūt in isto mēbro: lōge sūt grauioza et piculiosora a p̄tib⁹ q̄ sūt in alijs mēbris et p̄tib⁹ pectoris: eo q̄ in h̄ apate sit p̄tinuo p̄turbatio mētis. ac si eēt i p̄niculo cerebzū. Et cura hui⁹ est cura p̄dicta. s. cū flōmia: et mollificatiōe v̄tris: et cū laxatiuo p̄scripto: et da ei syrūpū d̄ panicald. s. yringoz: et oīa ista fiāt cū regimie iam dicto: et si placuerit deo glioso q̄ resoluat apā dictū: absq̄ eo q̄ d̄ueniat ad sanie: erit ifirmo p̄fect⁹ maxim⁹ et iuuamen. De si d̄uenerit p̄dictū apā ad sanie: q̄nis illud fiat tardi⁹ et rari⁹: agere d̄bes quē admodū docui in alijs. Et canas tibi ne se q̄ris appetitū patiētis in cibis suis. et custodiāt et ne ministri et aliatētes moueāt eū: vel p̄mittāt facere icōueniētia: q̄n̄ modicus error i ista egritudine eē p̄t cā magni nocumētū et egritudinis. Et postq̄ cognoueris q̄ sit liberatus: reducē eū ad sūū regimie p̄suetū cibi et pot⁹ paulatiue nō largiēdo ei subitō. ¶ Et nota q̄ in quocūq̄ mēbro neruoso fuerit apā: pulsus in ipso erit serin⁹: et in oī apate orto i aliquo mēbro pectoris: vel i suis p̄niculis: et in diafragmate: erit anbelitus paru⁹ et frequēs oīoz: maxime in apate pulmonis. Et hucusq̄ iā locutus sū sufficiēter de mēbris supiorib⁹: nūc aut incipe intēdo tractare de mēbris inferioribus.

¶ Explicat liber primus.

Incipit liber secundus qui continet tractatus septem quorum tractatus primus est continens capitula sex.

Cap. I. Quod est de egritudine intestino gracilibus.

Dicit serenus fuit aliqui egritudine dantes. Sapataque ghan in vno vel canaliculo. vbi cibaria habet purasire. Et B in intestino gracilibus. vel in aliquo dolore qui sequit in istis e continuis: et maxime si apostema fuerit ex colera: vel ex sanguine: et est possibile quod hoc apostema sit absque febre et sit. De si ex apostemate facta sit opulatio canalium ex toto: dolor erit fortissimus: et quod nutrimentum non poterit inde transire necesse est ut vomitu excipiat. Quare mouet istum subitio. tunc propter intestinum dolosum propter pbulationem transire nutrimentum in intestina. Et si dicitur apostema fuerit ex flegmate infirmus non sentiet inde magnam dolorem: et possibile erit ut dissoluatur illud apata: maxime si fuerit ex subtili flegmate. Quod si fuerit ex flegmate grosso: afflabit humor multo: et non percipiet aliquam caliditatem: sicut percipit in humore melico. Sed melia dicitur ex colera adusta gnat: et subtilioris sube est modo sub: alia ipse melic: et lenior: et ve locioris motus. Et illa dicitur ex flegmate grosso est tardioris motus: valde et grossioris sube. Quod si fuerit ex sanguine adustioris mediocri in subtilitate: grossioris tarditate: et volocitate. Ipa autem quod osit et melia est grossioris et defosior sube valde apatibus alioque humoribus: eo quod melia est grossior alioque humoribus. Et modus apatis melici est: quod illud apata ad magnam deuenit magnitudinem: et absque forti dolore: et ille dolor similitur puctu fomicarij. Cognoscendo firmiter quod apata fuerit ex melia nullatenus potest recipere digone. Et scias quod cum dico flegmaticum vel ex flegmate: colericum vel ex colera: sanguineum vel ex sanguine: melicium vel ex melia non intelligo vniuersimter. Quia cum dico ex flegmate: intelligo quod ipso ipse apatis sit bumida et frigida in potentia. Et cum dico flegmaticum: potest erit quod sit bumidum in potentia: sed non erit frigide: et ipso pro parte caliditate acquisita a putredine. Et si cum dico ex colera: intelligo illud quod est sube subtilis: et est ipso calida et sicca. Sed cum dico colericum: intelligo quod sit copiosius calida et sicca: et tunc non erit subtilis: sicut quod sit ex cocta vitellina et suo sube. Et ita dico quod cum dico ex sanguine: intelligo quod sit copiosius calida et bumida tepate: pro ratione copiosi humoris. Et cum dico sanguineum: intelligo humores deriuati ad aliquam rubedinem absque perfecta conuersione ipsi humore in sanguinem: aut intelligo de sanguine nullo: et propter excessum alium: superflue caliditatis ad aliquam dectat adustionem. Et eodem modo intelligendum est de melia. Quia cum dico ex melia: intelligo humore frigide et sicce: et ipso: et vni ex quatuor elementis vel humoribus corporis. Sed cum dico melicium: intelligo de quocumque humore conuersione ad meliam: sicut non per vnam nunc landabilis et perfecte: sed quod deuenit ab oide nullo ex alijs adustione: et B humores si nullatenus ex elementis corporis. flegma autem quod est frigidus et bumidus: et vni ex elementis corporis: conuersione fieri potest ex alijs humoribus adustione: quod cum quod adustione est scelerata: non potest ad reperiendum reduci. Sic et humoris quod ex excessu digestio ad adustionem deuenit: non potest ad caliditatem et reperiendum digone vni modo conuerti: et quod bumidus deuenit ab ista reperiendum ad eam redire letedus. Quod si infirmus sentit dolorem in parte illa quod est sub stomacho: ita quod ille dolor sit continuis et pferat: tunc cum B febriaciter: et continuis: scias quod tunc erit apata in aliquo intestino: quare si scias est necessarium modo de quantitate: put tibi videbitur expeditur. Consideratis tunc admodum superadictis. scilicet: etate: et tempore: et rege: et da ei ad bibendum electuarium quod sit resolutiuum et mingarum: sicut est electuarium factus ex floze

camomille et rosio recedat: et flagia quia partes sint ceteris croci: et sibi lini ana decia quod p dicitur: p dicitur quod libet per se et cribrent: et officianum cum syrupo de scariola. Dosis eius sit pedum tria aureo: cum aqua ro. I qua cocta sint panicalia: quod est spes yringo: et mallicio: tunc buliat donec muscet sapore: colore et odore: et abstineat ab omnibus cibis grossis: abstineat sibi a carnibus omnino: ponat super venter oleum ro. arema tunc tepidum cum magna quantitate costi lino madefacti deina per: et itera illud. Costi calidum madefactum in dicto oleo plarica. Et sufficiet ei in cibo put tibi videbitur in die duo oia. Et cum dolor fuerit mitigatus: et febris fuerit diminuta. videri et illo eodem regimine: donec oino accidit sint ablata: sciendo ita quod optima cura adiuuabit: postea reduce eum paulatim ad suam naturam: nunc: vni quod perfecte fuerit liberatus. Et scias quod oia apata quod fuerit prope gona: sicut tunc sibi pculosa. Et iteque ista apata pnt fieri in intestino magno: et in gracilibus seu pnt: quod fuerit in gracilibus sibi maioris pculi: quod quod fuerit in magno: et cura est cura pscripta.

Cap. II. Quod est de debilitate vni expulsiue intestino. Et istud accidit quod non percipiet aliquam caliditatem: sicut percipit in humore melico. Sed melia dicitur ex colera adusta gnat: et subtilioris sube est modo sub: alia ipse melic: et lenior: et ve locioris motus. Et illa dicitur ex flegmate grosso est tardioris motus: valde et grossioris sube. Quod si fuerit ex sanguine adustioris mediocri in subtilitate: grossioris tarditate: et volocitate. Ipa autem quod osit et melia est grossioris et defosior sube valde apatibus alioque humoribus: eo quod melia est grossior alioque humoribus. Et modus apatis melici est: quod illud apata ad magnam deuenit magnitudinem: et absque forti dolore: et ille dolor similitur puctu fomicarij. Cognoscendo firmiter quod apata fuerit ex melia nullatenus potest recipere digone. Et scias quod cum dico flegmaticum vel ex flegmate: colericum vel ex colera: sanguineum vel ex sanguine: melicium vel ex melia non intelligo vniuersimter. Quia cum dico ex flegmate: intelligo quod ipso ipse apatis sit bumida et frigida in potentia. Et cum dico flegmaticum: potest erit quod sit bumidum in potentia: sed non erit frigide: et ipso pro parte caliditate acquisita a putredine. Et si cum dico ex colera: intelligo illud quod est sube subtilis: et est ipso calida et sicca. Sed cum dico colericum: intelligo quod sit copiosius calida et sicca: et tunc non erit subtilis: sicut quod sit ex cocta vitellina et suo sube. Et ita dico quod cum dico ex sanguine: intelligo quod sit copiosius calida et bumida tepate: pro ratione copiosi humoris. Et cum dico sanguineum: intelligo humores deriuati ad aliquam rubedinem absque perfecta conuersione ipsi humore in sanguinem: aut intelligo de sanguine nullo: et propter excessum alium: superflue caliditatis ad aliquam dectat adustionem. Et eodem modo intelligendum est de melia. Quia cum dico ex melia: intelligo humore frigide et sicce: et ipso: et vni ex quatuor elementis vel humoribus corporis. Sed cum dico melicium: intelligo de quocumque humore conuersione ad meliam: sicut non per vnam nunc landabilis et perfecte: sed quod deuenit ab oide nullo ex alijs adustione: et B humores si nullatenus ex elementis corporis. flegma autem quod est frigidus et bumidus: et vni ex elementis corporis: conuersione fieri potest ex alijs humoribus adustione: quod cum quod adustione est scelerata: non potest ad reperiendum reduci. Sic et humoris quod ex excessu digestio ad adustionem deuenit: non potest ad caliditatem et reperiendum digone vni modo conuerti: et quod bumidus deuenit ab ista reperiendum ad eam redire letedus. Quod si infirmus sentit dolorem in parte illa quod est sub stomacho: ita quod ille dolor sit continuis et pferat: tunc cum B febriaciter: et continuis: scias quod tunc erit apata in aliquo intestino: quare si scias est necessarium modo de quantitate: put tibi videbitur expeditur. Consideratis tunc admodum superadictis. scilicet: etate: et tempore: et rege: et da ei ad bibendum electuarium quod sit resolutiuum et mingarum: sicut est electuarium factus ex floze

vno de egritudine

no de egritudine

quomodo

flegma

nulla

ad

leui spargitur p mēbra: & absterfuit: qz impossibile ē qn sup-
 perfluitates viscofe adhereāt itestinis. Et h facies qñ sci-
 ueris qz dca egritudo fuerit a debilitate & corruptioe vir-
 tutis itestinoz: facta ab hūore illic existēte. g necesse est tū
 bi scire & cognoscere vñ pcedat h egritudo. f. an a debili-
 tate vtutis nālis solūmō: an ex supflua humiditate: vñ ex
 supflua abūdātia hūoz illic pgregatoz: ex qb itestia pbi
 benē recipere vtutes: vel si pcedat ab ambabus sil. Et h co-
 gnoscere pfecte est valde difficile. Et iā scripsi tibi supius
 curā gnālē in hac passione. de qz put mibi videt poteris sa-
 tis eē pētus: & agēdo fm qz viciū est ad finē debitiū pote-
 ris puenire. Et recordor cū essez inue nis: qz h egritudo ac-
 cidit cuidā rustico: q post mētm laborē in tpe calo biberat
 aquā fram in magna q̄titate: qre deuenit ad h qz nō pote-
 rat feces eijcere ab itestinis: & hēbat ide doloze tā forte qz
 vix poterat sustinere: qre laboraui circa curā illi habēn-
 do p̄siliū semp a medicis mei tps: a qb? nō audiui aliq̄ ni-
 si vana: qre iui ad p̄sem meū vsq ad villā vbi morabat: &
 feci eū q̄litate scire hui? egritudinis: & dubitationē meaz
 circa ipsaz: rogās ipm vt me rectificaret in dicta cura: qui
 mibi posuit libzū vñ in manib? & ostidit mibi vba Hal. q̄
 iā supius suz memoratus: dicens mibi: recede a me: & vade
 viā tuā: nō loq̄ris mibi ampli? de h negotio. Et ego sup-
 plicauī ei vt mibi aperire dicere vellet curā istā: & tpe tūc
 aperuit libz: & ostidit mibi dicens: p̄sice h: qm si iue-
 neris h curā: bñ qdē. Sin aut suspicor qz nūq̄ scies medi-
 cinā: & caue ne ampli? in ea studeas: & tandem reuertis fui
 ab itinere meo: & legi i libro illo tādiu donec cognoui illō
 qd supradixi: & laboraui in cura illius donec fuit liberat?.
 Et post aliq̄ tps redyit p̄ me? ad me: & q̄stuit a me de cu-
 ra illi? rustici: & cū audiuit eā quā fecerā: gauisus fuit: & ve-
 hemēter alleuiat? fuit ide ab illa ira quā collegerat super
 me. Et h egritudo quā iā dixi fit raro.

Caplin. III. Quod est de v̄tositate itestinoz.

In itestinis qñqz retinet v̄tositas resolu-
 ra ab hūozib? subtilib? & ligdis velut aq: & pul-
 sus istoz fit tortuosus: & vna p̄cussio alteri in-
 tricat ppter iritationē & inolutionē q̄ fit in
 itestinis: & hac de cā retinent feces q̄ nō iue-
 niūt viā vñ exeat. Cura hui? ē iunctio supradicta cū oleo
 nucū: & pignedie q̄ arabice d̄r alga anatis an. Et scias qz i
 oī retetione fecū: siue fiat ex v̄tositate: siue fiat ex debili-
 tate virtutis expulsiue: quando exeunt: semper sunt liqui-
 de: & absqz sanguine: & sanie.

Cap. IIII. Qd ē de retetione fecū & suis speciebus.

Sit aliqñ in istinis qz retinent feces oīo pp
 grossitiē & duritiēz sue sube: intrm qz efficiūt ē
 qñ lapides. Et h egritudo qñ accidit: non fit
 subito: & qñ fit: nō ē nisi ex p̄tius v̄tu grossiaz
 rez stipticaz. sic ē vsus frequēs seminū myr-
 re: & suoz siliz. Qz si nō fuerit ex comestiōe stipticoz: tūc
 feces nō subito exicant s̄ paulatine. Et cura hui? reten-
 tōis fecis ē dare ifirmo ad bibedū syrupū de cetaurea cū
 decoctioe violaz: aut syrupū violaceū cū decoctioe cetau-
 ree: & clisteriā patiētē postq̄ fueris cert? qz dolor est i ite-
 stinis iseriorib? cā alicui? occasionū p̄dictarū.

Caplin. V. Quod est de excoziatione itestinoz.

Excoziant aliqñ itestina: aut ab hūozib? ac-
 utis mordicātibz ipsa: aut ex veneno ebibito
 acuto: Et cura hoz ē ea qz hñt cōsolidare & li-
 nire sic sunt p̄tes facte ex farina risoz & ami-
 dū: qñ ista hñt mitigare mordicationē & p̄o-
 lidare: & effcūs istoz sunt laudabiles. Et si clisteriābis cū
 aliq̄ istoz erit maximū inuamētī. Et p̄fert ē valde clisteri-
 gatio cū lacte capre: vel camelaz: & oleo ro: & id qd hō cām
 remouere: & rectificare p̄plonē: & ifridare ē syrupus ro: cū

rosis siccis: & aq̄ ro: cū se. p̄sily affati: & itegri si cā nō fuerit
 ex veneno. Qz si fuerit: nllā res possit eē nocibilior: n̄z ma-
 gis mortifera sic ista. Qz si a p̄n? b? passionis sciueris eā eē
 ex veneno certissime: tūc dare debes ifirmo ex optio sma-
 raldo pōdus. vi. granoz ordei optie trito: distēperato cuz
 aq̄ ad bibedū: & videbis in ope hui?: & i effcū rē mirabiles
 accidere: & euenire illi qz sumpserit ips: qñ incōtinēti post
 assumptionē hui? icipit h̄re angustiaz cordis: & vñ ei qz oīa
 mēbra ei? eradiceēt ab iuicē. Et si post h sudauerit ifirmo
 doumiēdo: p̄ p̄stati hēas qz erit liberat? oīo. Et fac qz ille
 qz sumpserit smaraldū abstineat a cibo oīo vsqz ad decē ho-
 ras: vel salti vsqz ad octo. Et q̄uis itētiois n̄re nō sit hic
 curā de venenis determinare: sic p̄transco. Et oportuit me
 de his aliqd dicere pp illud accūs qd habz. Et iā vidi tpe
 meo qz haly q̄dā hēbat cōcubinā: cui supuenit vlceraatio
 i itestinis gracilib? cū solone magna. S̄z feces cū magno
 expellebant doloze. Et ego laboraui diu in cura illi: itm
 qz fessus fui i illa. Et durauit illa egritudo in illa dispōne
 vsqz ad .lx. dies. & mirabar de illa egritudine putās qz esset
 ex hūoze. S̄z ad vltimū vidi qz cū stercoze exiuit interior
 pellicula itestini. & postea vidi alia vice qz alia pellicula i
 testini. f. exterior emanauit exteri? cū stercoze in lōgitudi-
 ne vni? palmi & mirat? fui ex h cognoscēs qz aliqs humoz
 nō possit eē vllō mō tāti acuminis qz possz facere tātā ex-
 coziationē vna vice. Et demū p certo cognoui qz vna ex
 suis scianis: venenū ei p̄pinauerat ad bibedū. Quare pro-
 p̄stati habui qz nulla spes eē poterat de sua liberatōe: & sic
 ide mortua fuit ex illa egritudine volūtate dīna. Et exptū
 est qz suspēso smaraldi i disenteria & in emozoidis existit
 mirabilē efficacie: & inuamētī. Lū at liberatus fui: & euasi a
 manib? dicti haly: & suoz hōiuz: rediēs sibiliaz: vidi i via
 quandam herbam quaz putauī esse addion siluestre: & nō
 dubitabam: acceptum de illa comedi modicuz: & inde ha-
 bui disinteriam magnam: cum doloze ventris: & cuz per-
 ueni sibiliam ad huc durauit disinteria: tunc suspēdi su-
 per v̄trē meū smaraldū vni: & aliud posui i ore absqz tri-
 turatiōe: & liberat? fui icōtinēti. Dolera aut venenosa sūt
 inuerabilia. Et pp h qz sibi cauere v̄z ne comedat aliqd
 nisi cognoscat illud: & neqz tēptet nisi hēat secū smaraldū:
 vel tyriacū vllō mō. Et iā reperiuī q̄ p̄tes vulgares & ve-
 tule: q̄s de? destruat & pfundat: qz q̄ p̄ta cognoscut ex di-
 ctis olerib? venenosus mortiferis q̄s medici faciāt vel co-
 gnoscat: qñ illō qd sciūt medici de p̄dciō nō ē nisi vt sciāt
 eoz accētia remouere & suis nocimētis obuiare: & nō vt
 sciāt ipsa in se & i suis effectib? alio mō: nisi fuerit ifideles:
 & suas fides p̄prias voluerit denegare: & pp h qz medic?
 tenet obseruare p̄cepta hypocratis in h casu. Que sunt qz
 qz doctor in medicina nō v̄z aliq̄ d̄s discipulus docere: nisi
 pus iurare faciāt ipsz ne v̄tā? medicis mortiferis vñ vene-
 nosis vllō mō. Et p̄ me? cū essem puer: & discipul? su? i me-
 dicina: me iurare fecit vt nullaten? medicis venenosis vñ
 mortiferis vti deberē. Et cū sic inuenis eēm & nou? in me-
 dicina: i bā de vna ciuitate i aliā practicādo. Quada? vice
 sic eūdo sociat? fui vni p̄ditiō: qz a me occulte hesitabā
 discere aliquā medicinā mortiferā. Et ego ab illo habue-
 rā i feudū petiā vñā terre quā mibi abstulerat. Qui dixit
 mibi hēas eā de cetero a me liberā & securā: credēs qz ego
 essez de illis qz pp pecuniā p̄ditōez facere deberē: & meaz
 corūpere legalitatē. Et ide adulator: quē de? d̄struat & cō-
 fundat illō dixit mibi palā. f. qz ei dare deberē medicinā.
 qz velociter posset occidere: cui iuram p̄ deū v̄ez: & p certa
 v̄tate qz nihil d̄ talib? cogitēbā: dicēdo ei qz medic? in q̄-
 tū medie? de talib? scire nō v̄z: nisi vt cogitēat & sciāt ex eis
 accētia remouere. Qui dixit mibi. Quō a me vis te occul-
 tare & celare: postq̄ tibi meū secretū tale volui pandere &
 māifestare: qre tūmū valde & dixi ei. Secretū tuū qd mi

Pater
michu

si agniti a me non manifestabif aliam i ppetuū. Et postea
 vixi ei expecta donec pquirā liberos: omīa faciā tuā volū
 tate si deo placuerit. Qui dicit mādīqūm vixi vt expectes.
 R. hūcōa mōi spaciū. xv. dieb. Et illū terminus q̄mōi q̄
 ostendatū fugere ab eorū sui die illa i magna angustia t tri
 bulatōe. Adāne āt factō mōi. p me. Et ego timui ne mit
 teret illa de cā q̄re volui ad mortē. Et cū venissem ad eū
 vidi q̄ tā de cōmōi nōmē sit bndictū in sc̄la: punierat eū:
 Ineni illū tacēde: p̄strātū abiq̄ senū t intellectu: in tñ vt
 me nō cōfiteret cā sue egritudi. Et tūc studii i cura ip̄s
 donec fuit alleuiat: t tūc sibi manifestatū cor meū: dices
 do ci q̄ obseruabā p̄cepta hypocratiōi B casti: p̄ me et
 me strāperat ad faciū: q̄re post paucos dies studebat i
 veltuōdo me de p̄sona s̄i ḡa altissimi creatōis: enatū ab
 illo p̄ntorecedēs ab illo loco. ¶ Et q̄ hūcōi q̄ dōḡat
 sus a p̄pa lētridē: nūc ad cā redire iūdo. Et tūc q̄ dōḡat
 vultū t viceratio itelinoq̄ fuerit modica: curat̄ os cum
 puluib⁹ supradictis. Et si creuerit viceratio: adde aliqd̄ d̄
 gūma arabi. affata: t sibi s̄ilib⁹. Et si ex vicio viceratōe sanie
 emanauerit: assatio ei p̄mo ad bibēdū mūdificātia: sic ē aq̄
 oidei cū melle: aut aq̄ oidei solā: put nbi videbif cōueni
 re. Et donec vlt⁹ nō p̄foaserit tunica seu pelliculā lētridē:
 cā itelinoq̄ ē dēspērdū de cura ista: s̄i nō solū p̄ma vi
 cta tunica fuerit p̄foata: viciatū t alia fuerit penetrata
 t excoriat: tūc nullatenus speres nec p̄fidan de salute ei:
 Et si effeo p̄bio: mōi totū mādī. De bio āt q̄ mltū p̄fo
 rūt viceratiōi itelinoq̄ ē terra sigillata p̄piata cū aq̄ mel
 licant cū aq̄ in q̄ modici de cētaurea lōga sit bullata: t sy
 rupo ro. Terra sigides sigillata p̄fert in edictio mortiferis.
 Et pole est aliqd̄ q̄ in talib⁹ sinat sanguis p̄feriosa. Qui
 si fuerit valde rubescerit ex ap̄tione alioi: vne in par
 tibus illi: cura b⁹ ē potare istūm aq̄ vel succo plātagi
 nis cū decoctōe malsicis in aq̄ ro. t p̄fert s̄i in B catu ter
 ra sigillata cū syrupo malsic. Et si sanguis nō fuerit multū
 rubescens: s̄i assilabif quodāmodo aq̄: tē ē possibile q̄ sit ex
 poen sanguifuge. q̄ ē i fundo s̄idi. Et cura b⁹ ē bibere deco
 ctionē cētaure: v̄ nigelleq̄ arabice de semine: aut come
 dat s̄ynapi cū aceto. Et si cū dicto sanguie. a quofo appa
 ruerit aliqd̄ s̄i sanie: tūc signū ē q̄ p̄cedat ab epe. Et iā
 sup̄i sufficiēt locat⁹ sus de passionib⁹ ei⁹ t suo curia.

¶ Caplm. VI. Quod est de emotoide.
 ¶ Pole ē vt exeat aliqd̄ sanguis p̄ inferiora a
 loco illo q̄ ē mādī. In inferiori pre oustia i
 testini: t q̄i dēnuat fuit ide emotoide parue
 t magne ad modū moti: aliqd̄ sunt ille san
 guis ab vna illaq̄ vena: p̄ā terminat̄ ibi. q̄i
 operit: t exiit in tpe noto: t purgat̄ ide totū corp⁹: q̄i ē sup
 repletū: dōmō vno nūto expulsiua fuerit fortī. Et cū sic
 est nō ē stringēdas vilo mō: cū p̄erat multū in purgatiōe
 ne totū corp⁹. Et fit ē ex exuberantia hūoris medici mē:
 ti cū b̄noce colico acuto. Et ille ē sanguis nō d̄s stringi q̄i
 fit a fortitudine v̄tatis t sua bonitate: q̄i ē sanitas totū cor
 poris: t p̄t itep̄ fluere p̄ ista loca alioi amputata vt si ali
 cui mutillata fuerit man⁹: vel p̄o: eo q̄ sanguis q̄ p̄tue
 rat nutrire mēb⁹ illū remaneret in corp⁹ p̄pararet ip̄s
 ad egritudines aliq̄. v̄ ad apata itrisca vel extrisca. q̄
 re nā igneiat expellere ip̄s p̄ dicta loca q̄i ē fortis. q̄ sum
 marie dico q̄ nullus sanguis q̄ p̄ viā purgatiōis emanare
 rit ē stringēdas vilo mō. Cognitio āt illi q̄ a fortitudine t
 bonitate v̄ntū expellit: ēq̄ talis sanguis est niger t mali
 odoris. Et si fuerit ex repleione cognoscif ex p̄cedēti p̄foe
 tudine t p̄tū. v̄. si affuerit erat comedere panē grossum t
 filiginē: t nūc comedat panē mūdū: t de carib⁹ si p̄foe
 nerat: comedere carnes subtilē: t nūc comedat grossū: t
 p̄foerit minatione: vt nō dimittit ea: t s̄ilib⁹. Cura
 āt b⁹ q̄ sit ex repleione: mōmōi vne: t subtraccio cibi t

pot⁹: t hec egritudo ē ab auctōib⁹ r̄gadic. Et etiā alia
 sp̄s fluxus sanguis p̄ p̄tes istas q̄ fit ex repleione fecit: t il
 la ē cā sc̄dū anū. Et exiit ide sanguis: aliqd̄ sanico. Que
 qd̄ nō ē ex sp̄b⁹ p̄dico. Et fit iterū ista repleio fecū vna
 vice post aliā: q̄ ide hūc sc̄dū: t ex illis sc̄dūis fuit
 emotoide. Et cura istaq̄ ē difficilia valde. Et cura b⁹ ē vt
 facias sedere parietē in decoctōe camomille: t cymariū
 myrte. q̄az p̄tes sunt cōle: q̄b⁹ miscat̄ aliqd̄ mellis.
 ¶ Et si egritudo fortior fuerit: fac ei hūc medicinā que ē
 magis fortis. Et fac vt fundamētū firmi op̄ie abuat: t po
 stea fac cū sedere sup̄ coū vni sup̄ q̄ sp̄rtus sit puluis
 iste. B. gallap. cōbultū: t camomille nō cōbultū an. p̄tes
 t q̄le: t miscant̄ cū aq̄ dulci: t succent̄ itep̄: t puluerit
 tur: t spargant̄ sup̄ dictū coū: t sedeat firm⁹ de sup̄: t b̄ fa
 ciat sc̄mp̄ q̄i ab auctōe locat⁹: t sedeat sic p̄ spaciū vni ma
 gne bonit̄ stude vt itelina mediocriter mollia exillat: t
 mededo lacticas: t cucurbitas decoctas: nisi fuerit egritudo
 q̄ p̄hibet. Et sic: sicce cū amigdā s̄i s̄i sunt boni: t si
 cū sicce ē madefacte in oleo vultū p̄fert. Et comedere
 ēt p̄una an̄ cibū est bonū. Et vlt̄er dico q̄ lenire itelina
 q̄cūq̄ mō fiat donec fuerit liberat⁹: ē bonū cū p̄dico t b̄is
 s̄ilib⁹. Ego buccisq̄ put mibi vt sufficiēt sus locur⁹ de
 egritudinib⁹ itelinoq̄: t suis causis. Tūc aut itendo de
 egritudinib⁹ renū dēterminare cū adiutorio dei.

¶ Tractatus. II. qui est de egritudinibus renum vesice
 et virge t continet capitula octo.

¶ Caplm. I. Quod est de renibus in vniuersali.
 En qdem sic dicitur ē membrū officiale:
 t necessariū coepi in recipiēdo vniūm t
 nutriendū renes a sanguine t sup̄fluitati
 bus delatis cū vniūm ad ip̄os renes: po
 ri eo: sunt densi. t corpora grossi. Et de
 egritudinibus eo: est lapsus q̄ generat̄ in
 eiet̄ incipiam ab ip̄o.

¶ Caplm. II. Quod est de lapide renū.
 ¶ Renib⁹ qd̄ ḡiant lapides: quodāmodo in
 quōsdā aliq̄ mēbris p̄ocuit fieri. Et quōdā
 lapidē ḡiantū sub lingua cuiusdā viri: p̄hiben
 tes ei locutidē: eo remoto lapidē r̄babit
 vir loq̄. Et ḡiat ab hūotib⁹ grossis q̄ idurant̄ adinūces
 s̄i: donec ad lapidē p̄uerant̄. Et lapidē qd̄ renū nō ē oīno
 silio in v̄tricie lapidē vesice: nec glāf i p̄auitate renū: sic
 lapidē vesice i p̄auitate vesice: imo generat̄ adberēdo cor
 porū renū: sic lapis q̄ iuenit̄ sub lingua. Et hac de cā dolor
 fortis iuenit̄ in dolore renū: t augmētat̄ donec a nā exco
 rit⁹ expellat̄. Et post expulsiōē ip̄s a loco remāet ibi vt
 ceratio: t sensibilis doloris. In lapidē vō vesice nō p̄t
 p̄t dolor: nisi cū venerit ad collū vesice: t ēt alia v̄tiaz
 lapidē renū nō ē in termino v̄tricie t dēfinitio: t siccitatio t
 magnitudis lapidē vesice: q̄re lapis renūm cit⁹ frāgīl t
 puluerizat̄ q̄ lapis vesice. Et ḡiat qd̄ lapis in renib⁹ a
 sup̄fluitatib⁹ creatis a cibis grossis t viscosis: t a debilita
 te v̄tricie renū: v̄t ibi p̄auitate sup̄fluitatōe coadunant̄. t
 idurant̄ p̄ p̄gēndū ip̄os: renū: nō p̄t ip̄as sufficiēt
 digerere t p̄sumere. Et post q̄ lapis p̄firmat̄ ē in renib⁹: t
 nā expellit ip̄s extra excoant̄ i illo citu renes: t iterū
 excoant̄ ex eo vne. v̄ sanguis mult⁹ exiit cū v̄tā: t sine
 v̄tā: t aliqd̄ v̄tā lapis in tñ s̄igif renib⁹: q̄ in separatiōe
 ip̄s frāgīl vt aperit arteria t sanguis q̄ ab ea emanat est
 magis rubicūd⁹: t lucid⁹: t subelicio subē q̄ s̄igūm vena
 rū: t fluit in maiori q̄titate in tñ q̄ multū debilitat̄ s̄i
 rū. Et accidit aliqd̄ q̄ vnde r̄ouēt lapidē ibidē sanie p̄
 creat⁹: t dolor ibi p̄tūne sigif. d̄cet libere s̄i firm⁹: vt mō
 riat. In curandē igif ist⁹ egritudis sic p̄cedēdū ē. Cōfide
 ra cū icipiū b⁹ accitū apparere: vt subitico regimē p̄
 ticiō: t dō ei panē b̄i firmatū cū spagio decoctio: aut

cu vrticis decoctis: aut cu auellano: vel granis pini. Et ci bus q p ceteris comédaf in B casu: sūt anes pue q noianf albesbes facte in taffea: r pulli é: r gallie pparate i taffea silt sūt bone: r appropate i bac egritudine. Et pastinace é: quis sint grosse sube pferit huic egritudini sua ppetate. Et lenias itestina ei: dādo ei sic siccās cū nucib' ad come dēdū. r postea purgabis eū cū medicā laxatīna q beāt. il lū hūore grossius eūare. ¶ Medicamē ppositū ad B. B. bdellii oppoponacl: serapini: r seis vrtice. añ. añ. i. dauici: r se. melonis excoctati: r se. apy. añ. qrtā pte añ. i. collo gntide octauā pte añ. i. Incidat collogntida minutissime. Et misceaf cū ea tātūde pulueris draga. r amigd. dulcīuz excoctatay r pistatay: pistent oia r pficiant cuz syrupo sgnabī: r dent ex eo aur. v. distempati cū sero capno in q dissoluta sit medulla se. cartami. Et si nō purgarz sufficiē ter adde añ. i. cū vimidio de dicto medicamine. Et custo diaf paries sic fit in alyz laxatiuis. Et scā purgāde reges eū i cibo sic dixi. ¶ Et dabis ei ad bibendū oi vte de hac decoctōe q. B. ligri. mūdare capilloz vene. oliuarde: seis melōis: r se. angurie: r sparagi. r panical. añ. añ. i. Et ad de istis reb' aliq qd moueat r excitet renes ad attraben dū velociter ex reb' hūitibus acuitate cū calitate: r absqz aromaticitate: s; beāt aliqz horribilitate: r horribilitas é vīspō media iter ré aromaticā r hūitē maluz odorē: r B iō qz renes ab epe trabūt sanguinē aquosuz q nō é pfecte di gest' ibidē ita vt sit pueniēs ad nutriēdū cetera mēbra: r illa supfluitas aquosa noiaf vzia: r iste sanguis mixt' cuz vrina é hūis horribilitate r abhoiatiōe: qz ois supfluitas q pcedit ab epe sensibīl' bz abhoiatiōez cū horribilitate: r qz renes ex tali sanguine nutriunt: iō delectant in ipso r siles odores appetūt: r cū affectuositate sibi attrabūt: r iō picipm' ponere in medicis renū ea q habeāt aliquā horri bilitate cū abhoiatiōe: r sufficiēt i B i medicis renū radix apy cū spica romana. añ. añ. 5. Et decoqnt i. xx. 3. aq dōec redeāt ad medietatē. Et pone in hac colatura. 3. i. syrupo li quiritie: r 3. i. syrupo corticis citri. Et oi nocte circa matu tinū post descensionē cibi a stomacho ppinabis ei ad bibē dū ciatū vnuz. Et spero q si ita reperis infirmū q libera bitur absqz mictu sanguinis.

¶ Cap. III. Qd est de restrictione sanguis q exīt de vga.

Sicut lapis expulsus fuerit r icōtinēti sequitur sanguis mict' tūc alr é regēdus ifirm'. s. qz i cipe debes a sōmia basilice dextri brachy: minuēdo de sanguie s; tenozē vrtutis patien tis: r postea stude refrigerare sanguinē: si fluxe rit in maria q̄titate. ¶ Medicamē stringēs sanguinem. B. caude egne r muschi. s. herbe q iuenit sup cortices qz: eus: rosaz recētū. añ. añ. i. r pōc cū istis aliq q beāt mol lificare: sic semē lini: r flos camomille: qm si nō feceris: no cebis ifirmo ponēdo tm̄ stiptica: qz ide hūores q ibi sunt pstrigunt r durant: qre dolor fortiter augnētā: r pp B adde s pdcis medicis flores camomille: r seis lini añ. añ. i. Lōquassent oia r bulliāt i. xiiij. 3. aq dulcis donec rede ant ad tertiā pte. Et B iō qz ex stipticis cū difficultate ex hūit vntes eoz. r postea colabis: r in illa colatura adde de syrupo ligri. r d syrupo ro. r de syrupo de mastice añ. 3. 5. r bibat eā in mane tēpestiue: abstīnēdo a cibo donec de scēdat a sō. Et ciba eū pane bñ fermētato cū pullis facti in taffea. Et iterdū dabis ei de zuccaro ro. r aliqz de citru li medulla: r sic decoquere pullos cū medulla citruloz magis pmedo qz cū medulla cucurbite. Et cū pstrict' fue rit sanguis: r sanies mūdificata: r dolor p̄tinū fuerit: tūc dabis ei ea q sint mūdificatiua r abstēstina: aliq̄mū de siccatiua. ¶ Medicamē ad B ppositū. B. spice: nardi: sq nāti: flauie: ligri. mūdare: qm q̄libz istaz medicīaz appro pata é i iunamēto renū: r vesice: r meri: r pulmonis: r can

ne ei' añ. añ. i. r tertiā. affare baccare: r seis lini: r dauici: r cetauree mīozis añ. qrtā pte añ. i. Lōquassent oia r bul liāt in. xiiij. 3. aq donec redeāt ad medietatē r colent: r po nāf in eis de syrupo ro. r de syrupo endiue añ. 3. i. r dabis ei ad bibendū mane tēpestiue abstīnēdo a cibo donec de scēdat a sō. Et postea cibe pane bñ fermētato cū bletis seu siclis decoctis: vel cū vrticis pūgitiuis. Et si nō habes de istis da ei de gallina in taffea: vl pane bñ fermētato cū oleo oliuaz: dulciū r modico sale: r ét de zucca. ro. cū ami gdalis excoctatis dulcib': vel grāis pini poteris ppiare. Et postqz cognet q vuln' fuerit mūdificatū: r sanies ab lata fuerit: dabis ei ad bibēdū de tertio in tertiu die de sy rupo plātaginis: vel de rosaceo: vt inuefide nā ad p̄p̄tēā p̄solidationē: vtēdo istis medicis s; qz tibi videbif pueni re r nō p̄s: qm si dolor fuerit fortis: pmo debes dolorē re mouere: r si sanguis emanauerit i q̄titate m̄ta: vt i dbes medicis stipticis: addēdo aliq d v̄reticis vt medicas p̄tcat ad locū: r si sanies multa fluxerit: dabis ei mūdifi catū r abstēstina: r itēde ad illud. Et si fuerit necē tibi i tēdere circa lapidē pp fortia accētia q̄ ide emergūt: stude cū medicis corozōdētib' ipm: r q̄ beāt eū totalr erradica re. Qz si fuerit tibi necē itēdere circa vnas vel tres ex p̄p̄ dicitis egritudinibus: facias: dādo ei c̄baria p̄posita: r me dicīas silt p̄positas: pls r mīn' de vnoqz s; qz magis vi debif puenire. Et si vni tm̄ medicanēris: operare talr vt nō obliuiscaris alyz. Et iā duxi te p viā rectā: qz si sic opā tus fueris: pficies oi mō deo dāte. Si āt dolor fortis fuerit iunge locum cū oleo camomillino r anetino r piguedine anatis inuenis: qm ē multū p̄medata: r cū piguedie anati silt. Et si mult' sāguis exierit in iuge exteri' cū ifrigidanti b' r frangētib' calitatē: sic é oleū ro. cū tātūde aq ro. Et si idiguer' itēdere circa duo accētia p̄pone medicīas sic dū xi ex p̄ferētib' ipsis. ¶ Ca. III. Qd é de lapide vesice.

Lapis qdē vesice vbi ḡstet iā superi' dclaratū q in cōcāitate ei' orit'. Et fortificat dolor in istis qm volūt mingere: r excoziat q̄s collū vesice lapide r spāliter qm é asper r spinosus. Et maxie fortificat dolor qm lapis figit i col lo vesice añ exitū vrie: qz tūc ipediū exit' vrie: r excoziat locus r seq̄ mictus sāguis: cogscēdo q sāguis q exīt hūic nō est i eadē q̄titate sāguis renū: r eodē mō sanies q exīt a vesica é in mīozū q̄titate q̄ q exīt a renib'. Et añ q̄ exi at lapis sentit ifirm' icendū r grauedinē in vrinādo: vzi na tūc é subtil' r clara sic aq absqz vlla hypostasi. Et qm iei p̄t iste dolor. efficit ifirm' stiptic' valde ita qz credūt qdā medicī q patiat colicā. Qm vō vrina incipit fieri ita clara sic aq: tūc scias qz é p̄ncipiū gnatiōis lapidis. Incipe ḡ in curatōe h' passiois a subtiliatiōe h' regimie: dādo ifirmo vrticas elīcas: r decoqntē dicte vrtice in decoctōe cicēris ruboz. Et spēs ei' sint cubebe: r arseni: r é ciāmomū ten dēs ad nigredinē p̄fectissimū. Et da ei ad bibēdū sirupuz de halafce factū cū zuccaro cū decoctōe seminū melonis r p̄sentias ei vt comedat medullas citrulozū i cōueniēti q̄titate: si nō é qd p̄bibeat. Et fac ei hāc p̄pōnē. B. lapis in daici r gummi cerasoz: r lapidis spōgie marine: r corticis melonis: r succi ligritie recētis. añ. 3. iij. auellanaruz. 3. 5. dauici: r vitri vltamarini p̄busti: r anisi: r albasce añ. añ. viij. p̄ncipaz mūdatur r amigdala: r excoctatay. añ. añ. iij. pistēt q̄s medicīaz p se: r itez sil mixte pistent: r p̄fi ce cuz syrupo ligri. Et in q̄s libra b' electuarij addant ex optio balsamo aur. ij. r reponaf i vase vitreo: vel optie vitreato: r recipiat ifirm' de B electuario oi m̄ae ieiuno sō aur. iij. cū syrupo viol. r q̄rer tāto aq cale. Si a p̄ncipio h' egritudis vsus fueris B regimie: spero in altissimo ḡloso qz liberabif oio ab ista passioe certissime. Lognoscedo qz medicie oēs q p̄ferūt lapidē renū: p̄ferūt silt lapidē vesice

Secundus

27

magis altero appropinquit. Et hec res est valde necessaria ad sciendum in arte medicis: et cum hoc idiger studio magno: et experientia longa. Et sup B est necessarium ut medicus sit boni et perfecti ac perspicacis itellus. Quod bene dicit Ptholomeus: cum dicit quod scia stellaz ex reb' illis est. Et nota quod oia membra principalia idiger medicinis fortatib' eoz vtutes: licet cōtrariet' accitibus et egritudini. Medicine aut' fortat' ue sunt medicine nō multū stiptice: et hac fortat' iōe indigent cetera membra: quā qdlibz membz ppriaz hz medici nā et sibi pueniēt. Et pdicte medicie stiptice cū B sint aromaticae: quia aromaticitas necaria est oibus membris: except' his q' ex re horribili nutriunt: sic sūt iestina: et renes. Egritudini vero cui stipticitas isert nocumētū: addere debes tantū de alijs medicinis: donec illa stipticitas occultet'. Et sic iā cōpleui id qd volui in hoc loco declarare. Nūc autē restat mibi determinare de spē illa diabetis q' puenit ex debilitate vtutis imutatiue. Attende q' in B loco qd dicturus sum. scias itaq' quod vtus imutatiua est vna ex vtutibus pcedentib' ab epate. Quaru' q' tuoz ibi cē reperiuim'. vs. attractiua: retentiua: mutatiua: et expulsua. Et oēs iste destruuim' destructa p'plone epatis ipsi'. Defectus atq' puenit a debilitate vtutis attractiue est q' membra nō attrahūt nutrimentū: et ide deueniunt ad defectū et cōsumptionē. A debilitate vtutis retentiue segtur q' supfluitates q' exiunt p sudore vel p fluxū vētris: sunt idigeste. Sz a debilitate vtutis mutatiue puenit ydropisis: vel diabetes fm sniaz Ba. Et a debilitate vtutis expulsue segtur q' feces exeūt illaudabiles et tpe incōueniet: et q' id qd deberet exire cū fecib' retinet'. Et ite a debilitate vtutis mutatiue puenit q' digestio ē icōueniēs in stō: et epate: et oib' alijs mēbr' Ba. q' effici' diabetes. Et p maiori pte q' vna ex istis vtutib' debilitat: debilitant' et reliq' si fuerit in membro pncipali: i reliq' vō mēbris minime: eo q' qū nō pncipalia exiunt a sua p'plone nāli in calitate: s' f'itate: siccitate: vel humiditate: nō debilitant' ppter B alia mēbra: sic ex duab' alijs spēbus diabetes. Et scias q' ille qui patit' diabetē nō pōt assuescere coitū nec frēqntare. Istis autē iunge renes cū oleo amigdalaz dulciū mixto cū aq' dulci multotiens in die: et habeas cotū madefactū in istis plurijs et superpone. Et si distillaueris ab alto pdictaz mixturā existentē in ampulla hite os strictū sup renes erit maioris efficacie et penetrationis cū adiutorio dei. Et regēdo isfirmus B regimine: liberabit'. s. in cibo dare ei oua gallinaz et gallinas i tassea: et oleū ei' in cōdimētis sit oleū amigdalaz dulciū: et comedat amigdalaz excoctas cū succaro. Et edus de lacte ē ei pueniēs in tassea. Et galline ē decocte in bono lacte silr pferūt multū. Et accidit etiā qūq' renib' debilitas vtutis attractiue: ita q' renes nō attrahūt sanguinē ad sui nutrimentū: q' re miscet cū vrina: et segtur ide species ydropisis q' d' yposarca: cui' curā supius determinauim' in curatiōe speciey ydropisis. Si autē debilitas vtutis attractiue renū fuerit ex supflua hūiditate ipoz: et de hoc fueris cert': cura tūc eē d' vna supradicte. da q' ei bibere syrūpū de corticibus citricū bona q' sitate aq'. Et cibaria ei' sint turtures: passerēs: et pulli asati in veru: et elixi et cū almuri: vel in sartagie fricti. Et galline asate silr pferūt: et pcedē ei vt multū coeat cū mulierib'. Et fac eū exercitare: qd est hūi eius: cui' cā fuerit ex siccitate: q' ille idiger gete: et ocio oio. Et phibeas ei ne itret balneū: et si vult intrare nō ponat se in lauello. Et ei' itroie' sit an' cibū: stando ibi donec sudet: et nō dormiat postea: et sic in breui liberabit' deo dāte. Et pōt ēt deuenire q' dicta debilitas vtutis attractiue renū pcedat a destructiōe epatis: qd est mē

brū pncipale: sz B nō manifestat leuiter in renib': nisi pp multā attractionē ipsoy. Et iā scis q' vtus attractiua pcedit in nutritione mēbroz alias vtutes: quā retentiua nō retinet: nisi re attractā: et mutatiua nō alterat nec imutat nisi re retētā: et expulsua nō expellit nisi ex re attracta retēta et imutata in tpe sanitatis: p accis aut' et ex violētia expulsua aliqū expellit id qd nodū est mutatu'. Et B in hac debilitate renū nō de leui declaraf'. Sed qū p'plone pncipalis mēbrū destrui: destruuim' cetera vtutes: q' qū epar in frigidat' ifrigidatiōe certa et manifesta: destrui' tūc vtus attractiua et retentiua et mutatiua. Et si simplr siccitas pua luert in ipso epe: destrui' inde vtus mutatiua: tū attractiua: retentiua et expulsua nō ledunt manifeste: nisi supabū dauerit in excessu. Et si sic fuerit oēs ide destruuim'. Et si humiditas i modica q' titate epati acgrit': nō ledit ex illa manifeste: q' ē assuet' illa. Sz si fuerit in excessu destruitur attractiua et retentiua. Mutatiua vero et expulsua nō multū ledūt ex illa. Et i sūma dico q' qlibet q' titas qū sup abūdauerit in excessu: est cā destructiōis ceteraz vtutuz. Et iā supius determinauim' de pncipalitate hui' mēbrū et ei' nobilitate: et de suis egritudinib': et ei' curis: et de his que ipsum habent conseruare.

¶ Capitulum VII. Quod est de solutione continuitatis renū et vesice.

In renib' quoq' accidit qūq' solutio cōtinuitatis que admodū et alijs membris accidere cōsuevit. Et si ex ferro vel sili scā fuerit: cura est impossibilis. Si vero ex apate fuerit cōfide re possim' de salute ipsi': vtendo his q' hnt ipsos cōfortare et dissoluere: sicut oleū ro. bonū. Et pōt ēt i collo vesice apa cūenire: sicut in renib' dixi fieri posse: sed istud est minus illo. Et qū apa oit' in collo vesice: vesica implet vrina: et nō pōt exire et inde segt angustia et ingetudo cūz dolore forti. Et cura hui' ē flomia: minuēdo de sanguie fm q' vidi debif' cūenire: p' sideratis tū pdictōib' scriptis in isto libro: et subtilia regimē ipsi': subtrahēdo ei oēs carnes. et panes et: et potū silr mūere debes q' tū potes. Postq' scis q' vna vrine est oppilata. Et si ex necessitate o'z teipsuz cibare da ei talia quoz modica q' titas multuz nutriat: sic sunt oua: da ergo ei duo elixa solūmō: et iunge exteri' collū vesice cū oleo ro. tepido in quo rose pluries sint mutare. Et cū B regimine cito liberabit' put credo deo dāte: eo q' resolutū q' paratū est resolutōi et mitigat id qd aptū ē recipe mitigationē. Et si nō videris isfirmū nisi postq' ad sanie deuenit apa: tūc cura eū sicut dictū ē in apate renū cū fuerit apertū: cognoscēdo q' istud citi' curat' et leui' apate renuz ppter sui p'puitatē. Et si dicta eius plus q' dixi igrossata fuerit: superueniet in loco grossities pter nām: et cōstringetur vrina: et fortificabit' dolor: ita q' necesse erit redire ad pnam curā. s. ad mitigādū: et resoluēdū: et ad minuēdum sanguinē. Et possibile ē q' oppilet' collū vesice cā lapidia: vel a sanguine coagulato: aut a grossa sanie: q' re difficultas vrine sequit' inde valida. Et cura h' est itrare balneū: et resupinare isfirmū sup dorsum suū: et mouere cum motu forti: q' ex tali motu graua ad isferiora descendūt et sic lapidis descēdet in vesicā. et fac eū vrinare iacēdo supin': comprimēdo sua manu: et vrinādo cessabit' dolor. Et postea da ei medicinas fortes frangētes lapidē. Et non iueni aliqd q' tam cito frāgeret lapidē: sic B qd portauit pater me' ex oriente: et vocat' oleū algscemi. Et cōfert ēt mirabil' para listi: ita q' sanat eam eadē die. Et color hui' olei est viridis: et est subtile in substātia et clarū sicut aq' aromatici odoris acuti: et fortis. Et ego vidi plures hoies qū curati fuerunt a lapide in. xxiiij. horis. s. q' istud oleū frangit lapidem in eis in illo spatio. Et nūq' vidi medicinā tēpore meo tā ve locis operationis: et tam miraculose sicut ista est. Et dōsis

Libe

istius olei est q̄ta po anſ. l. Et si ſentit iſim^o modicatio-
nē in vīnādo mīccat cū eo bīo tū de oleo amīgdalarū
dulcī. p̄pīet ad potūdū. Et si nō inuenieris de iſto: da-
bīs ei de dīanīo t̄ adriano tū de vīno q̄tūm de retīā ſit
q̄s ſfert multū. Et si habere de optimo t̄ puro baſſamo
t̄ dabis ei ad bībēdū fr̄gēs lapīdē. Et si recoſdo: cū cēm
in carcerib^o bali q̄ ipſe miſit mihi ſcriptoſe vīnū ſuū: qui
erat in p̄dīde mortis a lapīde: t̄ p̄cepti ei vt dīberet ter-
tīā partē. l. de optimo baſſamo: t̄ ciccit lapīdē cū ipſa vī-
na ipſo die. Et de b̄ ſui medici mirati fuerūt: valde q̄ren-
tes a me ſi b̄ haberē ab aliq̄ auctore. Quīb^o dīxi q̄ ſic. Et
eſt poſſibile q̄ opileſ vīa vīne a ſanguīe coagūlato: vel a
ſanie groſſa quoq̄ forma ē forma ſanguīſ. Et iſta indi-
gēt oleo abſterſiuo: ap̄tūo: t̄ ſciſiuo: q̄nīo faciāt mōdica-
tionē: t̄ p̄cent dolōſē. S̄ b̄ ex neceſitate ſuēnit. Et va ei
ad bībēdū aqua mellīo in qua decocta ſunt ſemina cō-
mūia t̄ lignīta. Et q̄d velocius ſfert iſto eſt ſyrupus ſgn
gabin cū decoctīde liquiritīe. Et ſfert etiā in b̄ calu i ſirn
ga que in arabico dīcī albatanahe: p̄cīdo per ip̄as mel
deſpumātū cum aqua liquiritīe.

Capitū. VIII. Quod eſt de debilitate veſice t̄ epīu
involuntario vīne.

Et accidit aliq̄ debilitas veſice: ita q̄ nō pōt
vīnā retinere. Et cāo ei^o ſupīus determina-
tū. Et ſit ſiſt a modicatioſe vīne q̄ nō pōt cā
retinere q̄re guttatīz epīu. Et ſit et a debilita-
te vītuū retētinē: vī epīu loadinate vīna. Et
iſtud cūenit aut a mala op̄ſione mēb̄o: aut ab hūiditate ſa-
perſua ſib̄ita in eodē mēb̄o: vel a re exſtīca: velut ſem-
nib^o q̄ ſedēt ſup lapīdē frīdō: vel induūt iterūlas t̄ ſa-
rabūlas mādēfactas: t̄ ſīſta. Et pōt eſſe ex receptione me-
dicīz frīdā: vel ap̄tūe eoq̄ q̄ ſunt in vītima frīditate
errore medicō: in apate calō. Et aut hęc paſſio fuerit ex
hūmiditate ſagūna ſib̄ita in mēb̄o. Cura eſt ſubtiliare
regimē: t̄ deſſicare illud: oādō ei panē b̄i fermētātū ma-
deſactū in alimū t̄ oleo: t̄ nūmūco: t̄ paſſero aſſate t̄ ſuſ
frīctē: bībēdo aquā in modica q̄ntitate. Et cū b̄bit
illā miſceat ip̄as cū ſyrupo cortīcis cīrī: vel mallicīe: vel
ſgnamī. Et iunge exteri^o locū cū oleo macīo mīcro cū oſo
ro. ſpurgādo deſup poſt iniectionē de macīo puluerīzato.
Et b̄ facīo donec fuerit liberat^o. S̄i vō oclā egritudo fue-
rit ex mala op̄ſione frīda ſolūm abſq̄ hūmiditate vīno: vī-
ge cū oleo anetī: t̄ de albacōem ſiſ mīcro aſ. cū q̄ta pte
eoq̄ olei amīgdalarū: t̄ p̄tīma hęc donec fuerit liberatū.
Et cū cū carnib^o anetī: t̄ anetī aſſate: vel decoctio cū
rapia. Et colūbīnī ſilueſtre maſculī ē ſunt ei vīne. Et i
iſto vīno cauſa. q̄ ſi fuerit ex ſupūna hūmiditate: vel
ex frīditate ſfert iungere nūccā poſt caput cū oleo de ten-
tīco: aut oleo baſſamicū mīcro ſit decima parte olei ſina-
pīe. Et fac abſtinere cuſ ab oīb^o reb̄us frīdīz t̄ hūmidīz
p̄pīe ab aq̄: ipſa nūlliter eſt nocua oībus paſſionib^o q̄
ſunt ex frīda t̄ hūmidā cā: q̄nī noſ nō vītimur in matricōe
aliq̄ eſto ſimplicī niſi aq̄. Et ſi q̄ dixerit noſ vītimur igne
cū decoquimus taſſec: vel carneo elīxas ad ignē. Dīcūm^o
q̄ hęc nō eſt q̄ſtīo q̄: ſi operatī ſum^o ignē in decoctōde p̄-
dīca: mīcerim^o aquā in illa decoctionē: q̄ frīgīz vīrtuteſ
īgnī. Et ſi dixerit lā decoquim^o carneſ t̄ ſcia ſine aq̄ dīcī
tūm q̄ hoc ſit in mīnoī pte: q̄ cognitū eſt q̄ ſemīa aſſata
t̄ carne� aſſate nō p̄tīnāt ab hōib^o niſi ſemel in mēſe vel
bīo. Et ego credo q̄ de mille boībus vīz vīno repīatur q̄
aqua nō vīat. Et ſi ad hūc dīcēt nōne q̄l imū per deſer-
tū t̄ deſcīt nobīz aq̄ recurrim^o ad lac loco aq̄: t̄ margī-
ne ad lac ſfrīdatū: dīcīm^o q̄ nō reperītur de cībīz cō-
poſitū aliq̄ ſic frīgidū t̄ hūmidū: t̄ in vīcīm^o aq̄e:
ſicut lac. Et iaz dīcūm^o ab ſtemione p̄p̄: t̄ redeo ad ip̄as
Et dīco q̄ ſi fecerit iſta quēdamodū dīxī: liberabīz cū ad

intoto dei. Et b̄nctīz locū^o ſus de rebus t̄ veſica: nōc
autem incipiam loq̄ de teſtīcūlīz.

Tractatus. III. qui ē de rācio t̄ p̄met capſa gnoſe.
Capitū. I. Quod eſt de teſtīcūlīz t̄ de ſterilitate que ex ma-
la compleſione ipſoz p̄cedīt.

Ico q̄ teſtīcūlīz ſunt ex numero p̄ncīpa-
liūz mēb̄oz: t̄ eoq̄ vīno eſt magna val-
de: q̄ manifeſte vīdīm^o q̄ glūbet cum
obūo h̄z vocē ſubīle: t̄ eſt vīlīo p̄tūna
dīno: t̄ motio: t̄ eſt abſq̄ barba: t̄ nō eſt
ſtabīlī ſenſio: vīz vīnū iuenīſ cumīb^o
ſenſatī ſenſio: t̄ itellect^o: nec legalio: nec
vīnū ſūt audītū q̄ alīgo caſtrat^o fuīſſet bonoz: moxīm.
Sed forſitan aliq̄ reperīam q̄ habēt aliq̄ p̄bitatē cum
ydonca t̄ pulcra receptīde ſeu collectēſed hoc nō habēt
a ſeſed a doctīna alioz: q̄ id q̄d a ſuo p̄pīo itellectū po-
cedīt modicū valere: vel nībīl penīus reperīſ. Et aliq̄
īlloz reperīam q̄ nō fugerēt a loco: t̄ ſūt facīeſ magna
vīna. Et ſi iſde aliq̄ fugant a modico q̄d: t̄ recipient
tro modicū q̄ p̄o dederūt. Ergo rōnabīlī vīdēt ex h̄o q̄
teſtīcūlīz ſunt mēb̄a p̄ncīpalia. Et accidīt eiſ aliq̄ ſper-
ma venīens in ipſis nō bene dīgerīſ: q̄re nō generāt. Et ſi
hęc mala p̄pīo in vītro materno fuerit acq̄ſtatō: t̄ ſi
laboſādū a medicō. Et ſi fuerit poſt natītatē em acq̄ſtat^o:
aut aliq̄ b̄b̄nctū ab exīnīſco cōſenſō: vel aliq̄nāz
groſſīnē p̄ter nām habuerūt: bene tūc curā recipe poſſūt:
vīde ergo q̄ ſi aliq̄ iuuenīſ vī modīe etatīo ſubīto abſq̄
cā cognīta: vel manifeſta ſterīlīz fac^o fuerit: eſto certūſ
cū illud nō p̄cedīt niſi aut a mala cōp̄lexīde calīda in exceſ-
ſu: vel frīdā: aut hūidā: vel ſiccā: aut a cōpoſitā ex vīo q̄
litatībus ſm q̄ p̄ponūt adīnīcīt. Et pōt et euenīre a nu-
mīa īp̄tūſitate calīdatīo ſeb̄o. Et ego cū eſſem iuue-
nīſ vīno erā regīmīe calīdō: nō generābā. t̄ neſcībam
cā: oclā b̄b̄nctū canſon: vīno ſui cucurbitā: odorabā
nemīſar t̄ caſſoaz cū pomīnā: cū ſui a ſebe liberar^o genū
fīlīos quoz habeo: alīoz p̄ter ip̄os p̄co. Et ſic b̄b̄o cu-
ram b̄nctū. Et q̄ ſeruarē debeo illud regīmē: t̄ vāre debeo ei
ad comedēdā cucurbitā decoctā cum pomīnā: t̄ cū pa-
ne b̄i fermentatō: ſīdē rādo q̄ modica q̄ntitate: h̄z rerū
ſfert ei multū. S̄i aut dīca paſſio fuerit a cōp̄lexīone frī-
gīdā: ſcīre debeo q̄ modica frīgīditas multū īp̄edīt gene-
rationē: t̄ noſ t̄p̄are debeo^o illā cōp̄lexīone frīgīdā cum
reb^o q̄ ſunt talīz calīdatīo q̄ nō noccat generatō. Et hoc
accīdo multotībz ſemīb^o accidere reperīſ. Et cura b̄ eſt
vāre ei de tertīo in tertīo dīp̄dū auri vīn^o de tyrrīca
magna aut de metridatō: ſed metridatū magīo comēdo
in hoc caſu. Regīmē ei^o ſit vt deo ei colūbōnē elyros cum
rapia: vel ſine rapia p̄mēdo h̄z ſp̄s cū cīz. Et pīperī lō-
gī: cardamomē: t̄ canamomī electīz aliq̄ dīz de pīpere
nīgro: t̄ cīcera etiā ſunt bona in hoc ītēdē: loco olei olī-
uarū pone oleū amīgdalarū: t̄ iunge mēmb̄a ſpermatī cū
oleo de granīo alq̄aurū t̄ oleo roſaceo: t̄ iunge poſterīora
capīta cū ſpīna tota ex oleo de benīn cū. Et ſit diſſolūt^o
aut. S̄ opeīne ambre. Et va ei ad bībēdū ſyrupū de pomī-
cū ter taſto aq̄ calē: cū vīob^o granīo mīccē: t̄ vbi dīxi q̄
debeo cū iungere: iunge frīcādō cuſ forīter. Et cū cum
enīo elyrie: oia ē p̄cīcū deſoz nō b̄nctū multoz ſp̄-
nāz ſfert in b̄ calit^o ghalīter dīco q̄ oīa p̄cīcū ſunt
līoza ipſis p̄cīb^o. Et p̄ certo expe coctē cū carnīb^o arīctī-
nīz bonīz multū ſfert: etiā crude valēt ad hoc: p̄ter q̄
ego dīco q̄ ſpīma ghalīz ex ipſis p̄cat ſīlū ſulūm atq̄
ſolīdīſmīſ dīcū auctat qui mūdū regīt t̄ gubernat ſuo
p̄cepto t̄ volūtate. Et ſi ſpīma q̄d generāt fuerit hūmidū:
nō tū in exceſſū p̄cat ſcīas. Et ſi in exceſſū fuerit hū-
mīdū nō generat vīlō mō. Et cura h̄oz eſt: dīcūtēre op̄ſionē
eoq̄ ad ſiccitatē. Et dabis ei ad bībēdū ſyrupū de cortīcī

bus citri cū aqua termarū. Et si non posses h̄re de illa aq̄ fac bulire de aq̄ cōi in vase optime vitreato vsq̄ ad p̄sum ptionē medietatis: cū illa syrups distempabis: et comedere etiā cortices citri cōferi. Impedit̄ ē generatio et destruit a siccitate sup̄flua. Et si dicta siccitas nō fuerit sup̄flua p̄ maiori pte p̄creabit masculū. tñ oīa iussu creatori p̄cedunt. Si aut̄ siccitas exuberauerit in excessu: nullatenus gn̄abit. Et eoz̄ cure sunt difficiles tñ si lōgo tpe abstinerit ab vsu mulierū: posse erit q̄ generabit. Si aut̄ dicte qualitates fuerit cōposite. vs. q̄ dicta mēbra sp̄matis fuerint p̄plonata mala p̄plone frida et sicca: aut frida et humiditas: scias q̄ iste due complones modicū h̄nt generare. Cōplexio vero frida et sicca generat sperma in modica q̄ntitate: et illud qd̄ generat est subtile. Frida aut̄ complō et humiditas facit subtile magis sp̄ma: sed nō in tā modica q̄ntitate: et isti modicū generat: et q̄ generat p̄ maiori pte faciūt feminas. Et cura hoz̄ est rectificare p̄plones eoz̄ cū medicinis oppositis complonib⁹: componēdo eas s̄m q̄ cōuenit. Qui aut̄ h̄nt complones calas et humiditas: habēt appetitū mulierū tpatū: s̄ velociter eyciūt sp̄ma. Et postq̄ icipiūt sp̄matizare appetitus est fortissimus: et sp̄ma ē grossus valde: et p̄ maiori pte isti generat masculos donec icipiunt senescere. Et qui h̄nt complonē calam et humiditatem habēt appetitū fortissimū anteq̄ eyciūt sp̄ma: et nō eyciunt illud tā velociter: s̄ illi q̄ h̄nt complonē calam et sicca. Et sp̄ma ipsoz̄ est mediocre iter grossum et subtile: et p̄ maiori parte faciūt masculos: et si generat feminas sunt viriles in fortitudine: et i positate patiēdi labores: et totū p̄cedit s̄ voluntatē diuinā: q̄ sciēs est oīus secretoz̄: s̄ teneor recoz̄ dari de B qd̄ dicit medici. Et p̄ certo medici loquunt vsq̄: quo itellectus eoz̄ pōt attigere. Et abinde desistūt. Et dicunt s̄r medici q̄ habēt talē complonē. s. calam et humiditatem generat multos filios: et generat q̄si vsq̄ ad finē senectutis absq̄ debilitate vitus eoz̄. Aristoteles vō dicit q̄ a septuaginta annis supra nullus pōt masculū generare: s̄ expimētū nobis certificat: et manifestat q̄ nō sic est: qz multos vidimus octuagenarios et supra masculos gn̄asse. Et q̄uis sine paucit̄ ex ceterū et supra masculos gn̄auerit. Et laus sit et gl̄ia ipsi q̄ B fecit et disposuit. Et credunt quā plures astrologi q̄ natiuitas aliq̄ nō possit eē talis q̄ trāseat centū. xx. ānos. S̄z bec verba nō sunt concedenda: qz scimus certissime q̄ sperere et stelle: et mā et forma. tps et loc⁹ sunt res create et generate: q̄re nullū p̄fectū vel nocumētū possunt agere vel impmere nisi p̄cepto et voluntate diuine p̄uidencie. Et volo dicere in hoc loco qd̄ mihi successit cū essem in carceribus de baly. Uxor mea erat p̄gnans: et B ignorabat: et ipsa s̄firmata fuit tali passione q̄ necesse fuit mihi dare ei medicinā laxatiuā: q̄ fuit talis q̄ nullus posset estimare q̄ aliq̄ p̄gnas ē ex assumptiōe modice q̄ntitatis fetus in ea posset remanere: et ipa recepit eā absq̄ lestone sui et fetus. et postea declarata fuit ip̄gnatio eius: et me penituit valde de errore quē fecerā: q̄re misericordiā quesui ab altissimo creatore de eodē. et pepit filii masculū: quē hodie mecū habeo. Quā comedanda sunt verba Ba. cū dicit: q̄ qui a scissura dure matris vel pie matris liberat̄ deus illū suscitauit: bec aut̄ p̄plones q̄ p̄scripte sunt alie sunt a natiuitate. In vtero materno acq̄sunt: et alie sūt que post natiuitatē acquirunt: via aut̄ cōueniēs ad B est vt facias redire eū ad suā p̄plonē nāles. et hoc cū medicinis oppositis: s̄ nō in eodē gradu sui exitus. s̄. g. Et si aliquis elōgatus fuerit a sua p̄plone nāli vsus calitatem in duobus gradibus: nō debēs ei dare medicinas fridas in duobus gradibus: sed solum in p̄mo gradu: eo q̄ continuādo diu istud regimē: reduces eū p̄ certo ad suā complonē nāles absq̄ lesione et s̄firmate. Et si subito itenderis ad reductionem sue qualitatis cū medicinis oīno oppositis:

poterit esse si erit fortis q̄ sustinebit se et liberabitur. Sed si fuerit debilis: aut ratione etatis vel nature dubitandū est q̄ ipsum ad mortem facias deuenire. Quare agendus est remissius et magis tēperate sicut dixi. Et totū qd̄ diximus hucusq̄ intelligendū est si egritudo fuerit accidentalis. Sed si egritudo fuerit naturalis: B est in vtero mater no acquisita: non euadet nisi vno istoz̄ duoz̄ modoz̄. vs. aut studeas euz taliter regere q̄ facias euz permanere in sua crassi et complone naturali: et sic poterit vocari san⁹ in illa complexione: aut vt reduces illuz paulatine ad opposituz sue naturalis complexionis: et hoc non potest fieri nisi in puero et in miori parte. Si vero fuerit maioris etatis: nullo mō ipa sua complō naturalis poterit permutari. Et a pueritia etiā non potest transmutari: nisi cū magna difficultate: et post longitudine temporis cum multis exp̄ssis: et diuersis conditionibus: ita vt nō facias ipsuz exire et elōgari a suis debitis opationibus nālibus. Et iam hucusq̄ declarauī signa p̄pria cōplexionis h̄ mēbri vniuscuiusq̄ p̄plonis gn̄alr. Nūc at̄ remanet mihi declarare alia signa sp̄alia: et sūt ista: q̄ pili in pectine citi⁹ oriunt̄ i p̄plone cala q̄ in frida: et adhuc citi⁹: si fuerit calida et sicca: s̄ cū deuenit ad senectutē nō crescūt tā velociter. et ē i p̄plone calida et sicca sūt pili crispī et grossi et nigri. In frida vō nō oriunt̄ ita cito. et subtiles sūt: et nō ita duri: s̄ sūt blōdī: et q̄ fuerit. s. testiculi fride et sicce p̄plonis. Cū aut̄ fuerit frida et humiditas p̄plexio hui⁹ mēbri: erūt pili albi: coloris lini et subtiles: et cū crescunt tendūt aliq̄tulū ad nigredines. Et nō iuenies ex istis p̄plonibus q̄ sint debiliores in coitu q̄ qui sunt frigide et sicce p̄plexionis: sed q̄ sunt calide et sicce p̄plexionis velocissime erigunt̄ cū forti et acuto appetitu: s̄ cito debilitant̄: et eoz̄ vtutes diminuunt.

Capitulum II. Quod est de apostemate testiculoz̄.

Lexiunt̄ qdem in B mēbro apata que admodum in alijs mēbris: et bec apata sunt maliciofa. et falsa ex nā p̄pria sui mēbri. Stude q̄ s̄ botomare patiētes ex basilica: si fuerit egritudo ex abūdāria sanguis: ex opposita parte egritudis. Et pone desup emplastrū ex farina ordeī factū et succo memite: et de panicald quoz̄ ptes sint equalēs: camomille anthere. añ. partē mediā: que terēda sunt tere: et misce cū aceto et aq̄ ro. et fac emplz: et pone desup: et adhuc suprapone folia fici. Et iunge locū p̄mo cū oleo ro. et succo sempuuiē et aceto: quoz̄ ptes sint egle: B emplastrū et inunctio ē p̄prie valet. Si apata fuerit ex colera: aut si i ipso colera dñatur: et si virtus fortis fuerit: purga eū cum bis q̄ colera educūt: sicut euz sero caprino coagulato cum lacte fici: ponēdo ex scamonca intus q̄rtaz partē aur. vni⁹. et de sirupo masticis. ʒ. ij. non ponendo aliqd̄ vinctuosum: qm̄ si fieret puocaret calor. Et q̄ntitas aceti q̄ ponit̄ in istis apatibus colericis nō d̄ esse nisi tñ qd̄ possit duccre virtutes medicinaz ad locū: eo q̄ aceti nō mitigat p̄fecte vbi colera dñatur: sed mitigat p̄fecte vbi sanguis vel flegma abū dare reperit. et istud nota. Si aut̄ apata fuerit flegmatica: qd̄ plurib⁹ et diuersis modis eē reperit. s. qz pōt eē ex flate vitreo: et illud est grossus: vel ex flate adusto: et illud est falsus: v̄l pōt eē ex flate qd̄ nō est in vltia grossitie. Et pōt esse ex flate acetoso: et illud fla qd̄ nō est in vltia grossitie est nāle. Et pōt eē esse illud apata aquosum: et euz p̄mif digito cedit. In istis itaq̄ apatib⁹ flaticis vtere emplastro facto ex farina ordeī: cinere lentisci: et misce cū aceto et aq̄. añ. partes egle: et pone desup. Si aut̄ istud apata fuerit ex flegmate grosso valde: fac emplastruz qd̄ diximus in apostemate sanguineo: sed adde de camomilla: et aceto in maiori q̄ntitate satis. Si vero dictum apostema fuerit meli colicum: et ad colozem nigrū deuenit: scias q̄ istud apostema nō poterit sic permanere: imo augmentabitur val

Liber

de. Et si volueris ipsum medicinare cum foetibus medici-
nis fortificabitur egritudine: angustabitur apostema. Et
sufficit tibi crassare corpus a melancholia. Et hoc cum bar-
bura. i. cum polipodio et lapide laquili: et epirho. an. partes
equaliter: adde ad rectificandū eorum malitias: et suas siccita-
tes remouendas: stotes nemfario: et yolas an. partem. 5.
elleboni nigri quartā partē vniuersū quilibet per se.
et cribellentur. Et frica dictas medicinas cum aur. olei
amigdalarij dulciū: et icospora cū syrupo squibon. Et da
ei de illo medicamine icuano stomacho eius aqua tepida ad
bibendū aur. y. facta et seruata: pueniēti dicta diebus plu-
ribus. Et pone spacium inter vnam assumptionē huius me-
dicaminis et aliam tot dieo quot ostendit fellas firmas
et eadem. Et postea iteq; dabitur iste humor p maiori
parte nō euacuat vna purgatione: qre cōuenit pluries ite-
rare: sēp ponendo spacios tot dieo: quot fellas fecerit i-
firmas. Tempus aut in quo dore debet laxariū esse de-
bet temperatū in caliditate: frigiditate siccitate et humidita-
te. Et non attendas dicta astrologorū: in omni die tempore
autē qm diuidit ipsa fin certū spacium dicit vlt mensuram
qm scia medicame non sic pcedit: imo fin sensum et sensibi-
litate pcedit: q illud tempus est tempus vbiq; terrarū
in quo pceptur reperio. i. cōgruas licet calitates frigiditate
siccitate et humiditate in quocūq; die vlt mēse anni fuerit.
Et sapientes de toleta cōradicant huic opinioni astrologorū
dicentes q scia radicalis medicame cui adberere de-
bemus est fin sensum et estimationē pfectā in arte medi-
cine: Et dico q medici nō laudat purgationē vel febori-
mias nisi in tpe tempore q qd tempus elongatur multū
tū a temperie veritas frigiditates humores gūaliter sunt
coagulati: cōpacti: et difficulter purgant: mouent. Et si
volueris oleo purgare in tali tempore cū medicame laxa-
tiuum mēdiū est de excolatōe itellimog: eo q frigiditas
aeris puenit et expellit hūores ad stomachū: et ad itellimā.
qre si dederis laxatiuum illa de causa poterit dissenteria
euenire hoc de causa q natura est: et sunt pigra ad euacua-
dū humores coagulatos et inificatos in mēbris: facta vio-
lētā a medicame laxatiuo inde dissenteria subsequitur.
Et vero aer ad calitates supfluas declinat: humores
tū: velocissime euacuantur: et mouent: q humores sunt
visibiles ppter calitatē. Et post talem eueniētem sequit de-
bilitas magna: q spiritus etiā dissoluunt illa de causa. Et
cū dico spiritus itelligo q quatuor mēbris in corpore
būo. vi. corde: epate: crebro: et testiculorū: qm isti quatuor
spiritus illos: quatuor mēbris: sūt sustētācia humane
nature. Et si tempus fuerit superflue siccitatis: inde spā-
ritus poterit puenire. Et si fuerit superflue humiditatis: de-
bilatur ab ipsa purgatione: patiens cā relaxationis et de-
bilitatis virtutis retentio: et subsequit inde fluxus super-
fluus: qui dicitur lienteria: q quando virtute retentio
pauit mēbris: cōs alie virtutes destruantur: cognosce-
do q id qd dicit in aliquo tempore et regione: sed compositi-
onē reperitur: sicut est caliditas et humiditas: frigiditas
et siccitas: frigiditas et humiditas. Et per simplices cō-
plexiones poterit ppositas cognoscere atq; scire: sicut do-
cul. Et vide quid faciūt tempora anni: q in aliquo anno
arbores velociter vireunt: et pperant citissime ad pdu-
cendū stotes folia: et fructus: et in alio tardant. Quare me-
dicina nō pcedit nisi fin sensum. Et si pcesseris in hac cu-
ra isto ordine et regimine. Cōponendo mēbris que debent
dissolui: et que habeant siccitates: et subleuare: mix-
gancime cognosces immamentū parietis. Et quilo ad pfe-
ctā liberatōis nō ducierit: tū egritudo alleuabit: tū
muentur aq oleo. Et cū h roto indiget rectificatione cibi:
et de meliorib; cibis est gallina in salsa. Scido q ab acci-

to est abstinentium in omni egritudine melancolica: ab
omnibus cibis grossi nutrimenti: sicut sunt pisco: olivē: et
caules: et carnes bouine: et antiquorum arictum: et camelo-
rum lepouam: et yrosum: et stambecorum: et ceruo: et day-
nozium: et caparum: et similia: quoniam sua grossitudine
et siccitate nocentū in ferunt in hac egritudine: vna autē
et y passa et ad solem exicata confert in hac passione: et gra-
na pūsi: et amigdale dulces non nocent: imo cōferunt. Et
sticulis autem quādoq; accidit mala complexio cum do-
lore: et sine dolore. Trānsida enis complexio mala sola est
abq; forti dolore: sed operatib; mēbris perturbat: et in-
de maligne et graues eueniunt egritudines. Sed quia tes-
ticuli sunt mēbris cōposita accidit in eis cnerario seu
relaxatio ex forti attractione. Et si ex hoc non sit ruptura
aliquarum venarum vel aliorum mēbrorum erit faci-
lis eius cura. Si vero aliqua ruptura ibi facta fuerit: et
complexio eius calida et humida egterit: tū pūreolo ge-
neratur: que postea indiget euacuatione cum ferro: vel
medicina. Si autem complexio patiens siccā multum
fuerit: quāuis ruptura modica fuerit: exicantur testicu-
li: et arefunt.

Capitulum III. Quod est de mala pphone siccā testiculorū.

Best qm testiculus siccitas et macio eueni-
re: hoc plarico fit post curatiōe apostema-
rum eorum. Cura autē hoc est feboromia ser-
uatis cōditionib; supradictis: et ocuper pone
cotū madefactus in oleo ro. aromatizato. Et
cum dico oleus rosati itelligo qd factū sit ex olivis recentibus
sine sale: q nō fuerint vel steterint ammassate: imo
ide possint siccitate acquirere et habere. Et q illud oleum
sit renouatū ex rosā recētib; amīs plurib; iterado rosas
plurico in āno: et subtilia regimē eius remouēdo cum ab
ol genere vel specie carnis: et sufficit ei dare panē bñ ser-
mentatū cū lactine vel potulacio decoctis: qm istud re-
gimē remouet grossitudinē q accidit ab apate: et inunge
postea locū cū oleo de alsurā. i. de mēib; ciperis et aneni-
no: quop; ptes sint cōles. Et serua istud regimē donec pfe-
cte fuerit liberatō. Et si cōtū fuerint feboromia patiens:
et iunge cū oleo ro. supradicto et subtilia regimē multum: et
se optime et pfecte liberabit. put credosū vō fortis fuerit
cōtū: difficiliter erit curatū eadē est cū supradicta. Et ac-
cidit et qm testiculus relaxatio. Et B accidere pot: aut ab
egritudine q fit in eis: vel q debilitatē venū. Et cū cōfo-
rat corp: et rectificat: mouet istud accidens. Et fit qm a
senectute: et p certo senectē est egritudo nūllis. Et cura h
est inungere testiculos eius oleo balsamū. Et si nō inuenis
balsamū: pone loco ei oleū de alscuro: h nō est tāte effica-
cie: et inunge et spānam q p dicitur dicitū est.

Capitulum IIII. Quod est de crepatura.

Best qm qd in officio nerui in quo pcedit
testiculi: seu in foemine: dilatatiō: aut cā sup-
flue humiditatis slegnatie: vel ex senectute
teant alteri: de cā: pot etiam ide descende-
re ad bursum testiculorū: ventositas: vel aliq
humiditas q assimilaf speciei crepature. Et cura hūi est
vt infirm; cōtinue supin; iaccat: ponēdo puluinar seu cui
sinū magnū sub corpore. Et si id q cecidit in buris testicu-
li est vapor: studeas illū dissoluere: et pone defosū sup or-
ficium hipica. Et subtilia regimē ei. vādo ei nutreos et
passeros. Et pone sup locū camomilid: rosas: et nucce de al-
chabari. i. ciperis: et icospora eas cū agrella: et aq cōnatr
Et vtere isto medicame donec fuerit liberat. Et si id qd
descenderit vel ē in buris fuerit humor: est in quāritate
pna: dissolue illū cū camomilla et farina edei mixto: et ma-
lyaris cū licinio factū cū cinere ciperis. Si autē dicitur hu-
mor in magna quāritate egterit: testiculus stringere locū

Liber

perate. Et edherit etiam ille medicus qui sit a senectute: vel ab acceptance ciborum vel medicinarum frigidarum. ¶ De dicamē pueris ad hoc. ¶ Olei rosacei: et anetini: et granorū de alcastrū ana. ꝑ.ij. et aque decoctiois aristo. lon. decoctio. cū. ꝑ.ij. et aqua ad suspensionē medicinarū lib.ꝑ.ij. et lumbicorum terrestris. ꝑ.ij. et miscant. oia fil. et ponant ad lentū ignē: et bullant vsq. ad suspensionē aque. ¶ Et postea ꝑ. q. libet. ꝑ. olei ponat. etragiū unū parte ambræ: et casus fac insigere q. libet die uno in matrice: et puce etia de ipso ꝑ. clistere vsq. ad pfundū: et da ei ad bibendū oī die de syrupo de corticid. citri cū syrupo de sicados ana. ꝑ. unū casus. ꝑ. unū aque simplicis tepide. et. ꝑ. decoctiois cēraurce. Et de octo in octo dieb. da ei ad bibendū aut. ꝑ. rhydrate magne: et carnes eius sicut turturæ et passeris fruij: et anates decocte in tassa cū pane bene fermētato. ¶ Et si oīa mala xpo. et siccatate fuerit supflua: vñ sperma cadē in vultu vel matrice psumit et deficiat tali mō q. ibi nulla gnatio pōt fieri. Et si mulier pōt accedere ex supfluo vsq. siccatate medicinarū ex errore medicorū: et etiā ꝑ. ipotūnitatē mulierū q. facit se medicinare de eo q. nesciunt. ¶ Nisi q. stude humectare corpus totū: matrice maxime. Et oīa ean gallinis pinguib. et lacte decoctio: et cū gbuldam ēt aub. q. in arabico dicunt scumē conditis cū oleo amigdalariū dulciū loco olei olinariū: et clisteria matricē cū oleo de susimāno vel amigdalariū dulciū. Et olei de susimāno nō cōmēdo ꝑ. q. dā nocumēta q. sunt in co. sicut illa. q. et grosse habet: et ꝑ. hoc tarde facit suos motus et opatides: et est facilis corruptionē: et idēit fetorē in mēbra: et marie i supfluib. et fac itare mulierē in tina aque tepide tepide in qua motē dicit: si videret ei graue stare totā in aq. ad minus sicut vsq. ad renos: ponendo in victa aqua aliq. olei amigdalariū dulciū. Et si haberes oleum olinariū dulciū sine aliq. penetratiōe salis: fert magis ꝑ. pter simplicitatē modica q. est in eo. Et iā te feci scire multo tiorē: ad huc idē itero tibi in hoc loco q. q. libet mēbra gñalr. et spālre pncipale idiget ofortandē cū medicinis simplicitate teperate: et fac stare mulierē in domo cū fenestre et ianue sint aperte a parte austre: et in q. ducurrat aqua causa humectatiōis aeris: et cū vult vti coitu cū viro suo cā i pognādū se. sit in camera cū ianue et fenestre sint aperte a parte orientis ita vt idē vēr. ille sitet: et da mulieri ad bibēdū de limatura ebotoi cū succo pomorū: aut cū decoctiōe ligurice: vñ mulier ocio et gēte: et seruādo regimē istud sicut dicit: pognabil. deo vāte. Et scias q. q. talis mulier incipit inuētū trāsire: et ad senectutē pns appropinque: medicine et regimē pdictū est maioris efficacie et iuuamēti: ꝑ. ppter caloris diminutionē in ipsa. Et iā ante tibi dicit q. mēbra fortiter desiccata vtilitate est valde cū medicinis humectare. Et hoc de cā pauca tibi h. scripsi et memorauit. et sic pplemē curā sterilitatē q. a siccatate pcedit. ¶ Et nūc scias curā sterilitatis q. fit ex supflua humiditate matricis. Et scias q. humiditas sola matricis: nō destruit spregnationē: sed illa que sunt sicut aq. Et hoc dicitur i partes duas. s. subtilē et grossas. De enī due exuberātes destruit spregnationē. Et cura hōꝝ est facilis: et hoc ē vt regimē mulierē cū epicitatiōis acru et portēta: dādo ei carnes assatas: etia in sartagine pparatas: vbi sint turturæ et passeres: et fac clisteriari matricē cū ista reb. ꝑ. spelte cōquassate: et radices liliop. dōllatate: istande in aqua: et sicut sic vsq. mane: tūc pone ad lentū ignē: et fac bulare donec aqua mittet colorem: et in colatura illa pone lib.ꝑ.ij. olei de grano cataputic: et si nō reperit de illo pone loco ei tāntū de oleo amigdalariū amararū cū. ꝑ. i. lozmelis cōpōlit: et fac cū istis tepidū clisteriare stāte muliere supina. i. subiecta supra dōstos suūta q. nates et renos sint in altum: et caput et spatulē sint declinæ: et sic hādo retineat clister

istud ꝑ. hōꝝ vnas et postea euacuet: et sic faciat oī die vsq. ad octo dies: et postea fac licinium ex cotone: et desup ꝑ. pte pulserē maciāno ponēdo multas de cisquia istud mēbrum cū sit neruosus est multi sensus: et nō posset talia sustinere. Et similiter causas ponere de sangvin. lozmel. le in quāitate multā: q. istud mēbrū leditur ab aceto. Et ego semp. casus facio tales medicinas ꝑ. facui ponere de eo in valde modica quāitate. ¶ Et si q. reres a me quare stomachus sustinet acetū abiq. magna lesiōe magis q. faciat matricē: cū sit maioris sensibilitatis. dico q. hūc quēstioni pōt respōderi plurib. modis. vno. scilicet ꝑ. pter cōsternitāte: stomacho multū est assuet. recipe acetū. Et alia de cā est q. epur multū inuit stēm in sinu opib. ex recendit: et hoc est q. stomachus non digerit cibū solim ꝑ. se sed etiā ad vtilitatē epatis et eius alioꝝ mēbroꝝ. Et discordia q. des fuit iter medicos q. fuerit ante. Sal. talis. f. q. quidā cog. credēbat q. stomachus nutrit ex humiditate ꝑ. pta stomachi que in ipso digeritur. Et aliq. d. cēbde: q. illa humiditas non erat: nec poterat esse sufficiens ad nutriendū ipsi: nutrit a sanguine q. recipit a venis q. veniūt ab epate ad stēm. Et. S. affirmat et dicit: vērū ē dicit ei q. nutrit istis duob. vno. Et ista mea in h. est q. q. dā pars ista nutrit ꝑ. maiori parte ex ꝑ. pta humiditate digerita solū in ipso sō cum modica q. dā parte et parua sanguis qui venit ab epate: et alia pars sibi nutrit ecōtrario. Et sine dubio pars superior sibi nutrit ex humiditate ꝑ. pta digerita solū in stomacho cū modica et parua q. dāte sanguinis qui venit ab epate. Et inferiores partes stomachi in maiori q. dāte nutriunt ex sanguine qui venit ab epate: et in minori de ꝑ. pta humiditate sibi. Et parter medie ipsi equaliter nutriunt ex ambabus. Et q. in stomacho sibi parter carnositate melius pōt sustinere acetū quā matricē que oīno caret carnositate: etiā quia in fundo sibi abundant humores. Et ex oīno istis causis pōt leuius et melius stomachus acetum sustinere q. matricē. Et isempe vultus exertus cū oleo ro. et oleo de albaoen. Et scias q. ꝑ. pta iosa parte ex frigiditate et humiditate hoc exigitur h. p. p. uenire: et ꝑ. o. m. ex caliditate et siccatate. Jam ergo videtur nobis sufficere potuisse curam huiusmodi simpliciter: ex quibus scias curare compositas: cōponendo medicamina prout videbitur conuenire.

¶ Caplin. II. Qd est de apostemate matricis. ¶ Accidit quidam q. vultu seu matrici oīo sit aliq. mēbris accedere cōsuevit. Et hoc mēbrū sitio pparatum est recipere apostema: eo q. d. in inferiori parte coiposa. et cū hoc est recepta calum super fluitatus. Et apostemata q. sunt hic sunt vel ex sanguine: vel colera: vel ex melicolia: sed ex flegmate in minori parte. Et cura generalis oībus est flegbotomia basilice duabus dytri pmo: et postea ex siccata: et postea stude in referendō et mitigādo humore: ita vt nō currant ad locū dolentis: et subtraha cū regimē valde. Et cre do q. sufficiat ei. ꝑ. panis bñ fermētato: vel ꝑ. p. pluu: vel minus cū medulla citrulloꝝ. Et clisteria vultus cū oleo rosaceo. Et si casus hoc regimē resoluitur apostema: bene quidem. Et si conuertitur ad sanāne necesse erit tunc vt facias clistere cum aqua mellis: aut cum ipso melle: et post q. dā bñ fuerit mūdificata: clisteria vultus cū melle mixto cū medicina desiccatis habebit ꝑ. p. ratē gñandi carne. Et in melle ē vnas magna in generādo carne. ¶ De dicamē ad hoc. De farine ordeī et farine yicic. ana. partes equales: nucis cipestis et thuria adulliana. quartas partē vni. partesque sunt conquassanda conquassant: et infundant in aqua: et postea bulliat tm vsq. ad mitter colorem et coler staminia valde pensa: et mīce cū hac colatura de melle puro et spumato quātū ē medicinas auerit et depurat

Secundus

30

mel isto mō. ℞. mel ⁊ misce cū eo de aq̄ in bona quātitate donec ferueat: ⁊ postea remoue spumā ⁊ fac cū paulatim bulire semp̄ remouēdo spumā: postea cola ⁊ iterū pōe ad ignē: ⁊ fac bulire donec ⁊ sumet aqua: ⁊ de isto cū p̄dicta decoctiōe oī die fac clistere donec fuerit liberata. Et hec cura est pueniēs oib⁹ ap̄tib⁹ fractis q̄ sūt ex colera mixta cū melia: aut que sūt ex melia mixta cū sanguine. ⁊ ap̄a ex melia in hoc loco raro enenit: q̄n̄ accidit nō de leui curaf: quē ad modū etiā nec in alijs mēbris: n̄ semp̄ studiosus eē debes in mitigādo dolorē ei⁹: ⁊ qd̄ magis cōueniēs est ad hoc est oleū ro. cū oleo de vitellis ouoz: qd̄ sit absq̄ omni acuitate ⁊ fetore. Et scias q̄ oleuz de vitellis ouoz magnā ⁊ mirabilē h̄z p̄prietate in egritudinib⁹ vulue: ⁊ etiā in oib⁹ mēbris magni sensus cū valido dolore ⁊ forti: ⁊ omni die clisteriā eā cū istis duob⁹ oleis: ⁊ fac eā seruare regimē subtile qd̄ tēdat ad quādā humiditātē sicut ē brodiū galline cū pane fermētato in modica quātitate: nō comedēdo de carnib⁹: ⁊ tene eā cū isto regimē donec dolores fuerint alleuiati: ⁊ ipsa silr. ⁊ postea paulatim pduc eā ad suū regimē assuetū: ⁊ nō tradas obliuioni repercutere ⁊ obturare ne humores possint ad locū deriuare: ⁊ locū q̄ ibi est tumefact⁹ studeas dissoluere toto possē: ⁊ finis vltimus ad quē pōt medicus puenire in h̄ ap̄stematē melico est vt plōget egritudo: ⁊ iuuat cū hac passione mulier tpe lōgo faciēdo semp̄ suas actiōes nāles.

Cap. III. Qd̄ est de corrosione matricis.

Eneraf qd̄ hec egritudo in matrice exuberantia humoris acuti ⁊ corrosiui: ⁊ qn̄ sit in aliquo alio mēbro cū difficultate curaf. Er̄go cū oīz in isto multo difficultius: ⁊ itaz recordatus suz q̄ cū esles iuuenis ad me venit q̄dam senex trapezator: qui dixit mibi q̄ quedā dīsa de q̄ multū curabat: ⁊ eā multū diligebat h̄c patiebaf egritudinem: ⁊ ego diu in curatione eius laboraui donec fui fessus: ⁊ qz euz multū diligebaf: feci hoc scire patrē meū qui senex erat: ⁊ ipse me desperare fecit de hac curatiōe: dicēs q̄ hec passio ad mortē deducere eā debebat nāliter: ⁊ docuit qd̄ ei facere deberē. Et aliq̄n̄ hec egritudo in ea alleuiabaf: ⁊ interdūz intēdebaf: donec sanguis in quātitate maxima emanauit ⁊ corrosio dilatata: ⁊ in tātu augmētata ⁊ dilatata fuit corrosio q̄ corrosit vna ex magnis venis: ⁊ inde tantū sanguis exiuit: q̄ ide mortua fuit.

Cap. IIII. Quod est de dislocatione matricis.

Dislocat qn̄q̄ matricē ex sup̄flua humiditate: ita q̄ exiit a loco debito. Et pōt etiā accidere ex saltu: v̄l ex casu: aut ex eleuatiōe magni pōderis ⁊ silib⁹. Et iā recordat⁹ suz q̄ vidi mulierē cui matricē exiuerat extra vuluā: ⁊ videbat q̄n̄ eēt fardellus paruus: ⁊ remāsit sic tpe lōgo sed sine ipsi ignorauit. In p̄ncipio aut qn̄ apparet hec egritudo: medicus leuiter eā poterit curare: ⁊ reducit oibus istis modis q̄bus diciturus sum: videlicet unau si vis: ⁊ si nō: fac eā supinā iacere: ⁊ fac q̄ aliquis sedeat sup̄ pectus suū: ⁊ alius sup̄ crura: ⁊ fac eā terrere ponēdo circa pedes eius aliq̄ reptilia: s̄c̄ sunt mures: vel lacerte: aut rane: vel his silia: ex q̄b⁹ multū terrefiat: ⁊ velit fugere ab ipsis trabēdo pedes ⁊ crura ad se: ⁊ ide oia mēbra ⁊ corp⁹ totū si mul̄ d̄banf: ⁊ hac de cā matricē itus redibit ad locū suū: ⁊ cū redierit matricē fac eleuari coxas eius in altū: ⁊ ordina vt iaceat supina: ⁊ scipe ei vt non se moueat oīno aliq̄ de cā: s̄c̄ si veller assellare. Et postea clisteriā eā hoc clisteri. ℞. balauisti. ⁊ galle carobe recētis: ⁊ lignitie ana ptē vna: nucis cissi ptē mediā: sticados ⁊ camomille ana q̄rtā ptē partis vni⁹. q̄q̄ illa q̄ sūt q̄stāda: ⁊ ifunde dictas medicinas p noctē vna in aq̄ multū feruētē: ⁊ in mane fac bulire donec multū aq̄ mutet colorē: ⁊ postea colet: ⁊ ex ista col

latura accipe librā. 5. cui misce. 3. 5. olei de mirtella facti ex florib⁹ ipsi⁹ mirte: ⁊ scō ex istis clisteri ifunde cotū in istis ⁊ ipone: ⁊ postea liga desup̄ vuluā exteri⁹ petiā lini valde dēsaz: q̄ sit implicata plurib⁹ plicis: ⁊ sit madefacta in decoctiōe mirte ⁊ balauisti: ⁊ postea suauiter liga eā cū istis an̄ ⁊ retro: ⁊ muta eā bis in die. S̄z an̄ ligationez pone sup̄ vuluā: ⁊ ex opposito retro sup̄ spinā de puluere subtilissimo de sticados ipastato cū aq̄ ⁊ aceto. an. ita vt trāse: at de vtute ei⁹ ad matricē: ⁊ aq̄ sua pone de syrupo ro. vt bulliat: ⁊ cū h̄ regie libabit deo dāte. Si at matricē anteq̄ itus redncta fuerit mutauerit colorē: pone desup̄ cotū carminatū madefactū i oleo ro. ⁊ oleo lily: q̄rū pres sint eāles: ⁊ sint tepida ad modū lactis recēter mulcti murādo cotū sic madefactū pluries atq̄ pluries: donec illa superfluitas ⁊ nigredo remoueat. ⁊ omū stude i reducēdo matricē itus: quē ad modū dixi: nihil penit⁹ obmittēdo. Et recordati fuerūt qdā medici q̄ aliq̄n̄ putrefiūt ligamenta matricis oia: ⁊ exiit matricē oīno: ⁊ permanet mulier absq̄ matrice: ⁊ viuūt sine diminutiōe aliq̄rū suarū opationuz. Et dixit mibi qdā amic⁹ me⁹ de quo ⁊ ei⁹ vitate multū cōfido q̄ vidit mulierē cui oīno matricē exiuerat: ⁊ remāsit vna faciēdo oēs suas opatiōes nāles integre ⁊ p̄fē: ⁊ sic eē d̄z absq̄ dubio: cū nō sit mēbrū p̄ncipale: nec aliq̄ mēbris aliq̄s p̄stet vtilitates: nec p̄stat aliq̄ iuuamētū i p̄seruādo vitā: nec inuentū fuit ad illud. Et p̄o certo iuuamētum in muliere est matricē sicut mēbrū viri in viro: tamen testiculi sunt mēbz p̄ncipale: sicut declaratū est: ⁊ ex ipsis est vir. i. masculus vir diuersificatus a muliere. Sed matricē nō est alteri⁹ iuuamētū nisi qz facit appetere coitus: ⁊ ad ip̄gnationē recipiēdā. Et facit crescere ⁊ tumere vbera. Et greci quādo volunt ipinguare scrofas: extrahūt eis matrices. Testiculi autē mulieris minores sunt ⁊ existūt illis virozum: ⁊ testiculi viroz sunt rotundū mulieruz vero plani. Luz aut testiculi mulieris extrahunt reddifiaal incognitū: qz ex omnibus animalib⁹ sunt masculi ⁊ femine: ⁊ cui ablati sunt testiculi nō est masculus neq̄ femina: nec pōt esse moris masculi nec femine: quare de necessitate est alius a masculo ⁊ a femina.

Cap. V. Qd̄ est de fluxu menstruoꝝ.

Luxus qd̄ mēstruoꝝ accidit mulierib⁹: aut p̄ viā purgatiōis sup̄fluitatū: aut a nimia subtilitate sāguis: vel qz nimia fact⁹ ē sāguis aq̄sus: aut pp̄ nimia calitātē ignea acq̄sita in eo: vel ex aptōe orificioꝝ venaz pp̄ mordicationē ⁊ acuitatē sāguis: cui aut ex subtilitate sāguis h̄ p̄cedit: cura ei⁹ est. igrossare regimē: deide da ei lentes decoctas: ⁊ crura tpe des hedoz ad comedēdū. Illi at cui accidit ex acuitate et calitate ignea acq̄sita i sāguie pp̄ pinabis medullas citrullorū ⁊ anguriarū. Et si fuerit iuuenis ⁊ tpe estatis dabis ei cucurbitas decoctas cū carnib⁹ arietū iuuenū. s. vni⁹ anni. Et qn̄ ex aptiōe orificioꝝ venaz p̄cedit ex mordicationē ⁊ acuitate q̄ ē in sāguie: dabis ei ad bibēdū aquā in q̄ cocta sint ista. s. Lignitie ⁊ viole ⁊ nenufar. an̄. aur. y. psily itegri octa. ptē aur. vni⁹: ifunde in. xv. 3. aq̄ vsq̄ ad mane. Et postea fac bullire lento igne vsq̄ ad cōsumptionē medietatē aq̄ ⁊ cola. ⁊ in hac colatura adde. 3. sirupi ro. facti ex rosificcis. ⁊ 3. 5. de syrupo dactilorū crudoz: v̄l loco ei⁹ de syrupo agrestiti: ⁊ bibat de ea ieiuno stomacho oī die.

Cap. VI. Qd̄ est de retentione menstruoꝝ.

Retinentur qdem mēstrua in mulieribus propter grossitudinē humorū: aut p̄pter debilitatē vtutis expulsiue. Et cura ei⁹ ē subtile regimē ei⁹: ⁊ icidere viscositatē ei⁹ cū syrupo de yreos: ⁊ syrupo igniābin simplici tantū de cūz ter tāto de aq̄. Si mulier trāserit iuuetutē: aut fuerit senex: ⁊ caro ipsius fuerit dura: ⁊ humor grossus extiterit:

tunc oculo idiget syrupo ignibin cu syrupo de yreos sic vi-
rim. Et tu scis q medicam q sut diuretica valde bfe de-
bet odore horribile: et apert amicos: dancus sut puenit-
tis ad hoc: et feniculus et rati by de horribilitate quas
sufficit. Complete sut egritudine que accidit vulne.
¶ Cap. VII. Quod est de oppilatione et sigillatione que
accidit collo matricis.

De quide accido aliquib mulierib' evenit
a matritate in vtero materno: q si fuerit ca-
rocinde cu ferre: et si fuerit os aut caro dur-
a cicatrata noli laborare.

¶ Cap. VIII. Quod est de laniatoe matricis.
De quidez accido aliqb' mulierib' evenit in
tpe part' aut qsi violat a vginitate. Et si fu-
erit a principio scipe ei mulieri vt stringat co-
tas suae: pole erit q suo ppo sanguine olo-
lidabit. Si aut no fuerit in principio et labia
vulneris fuerint consolidata incide dicta labia ex vtraq
pte cu ferro: tunc cu filo sete crude: t pone desup solidi-
tina et sigillatrina. sic sunt abstintu: et anbere: et balustie
exicate. Stat postius ex bis subtilissim' de ipse desup sum-
ra iterado plures. Et scias q futura q fit ex seta cruda si
coarpiat: nec pparet donec vuln' pfecte sit solidatus.

¶ Ducatq' igit' put nobis appareat sufficiter d'xim' de
egridinib' ppeyo vniu'cu'cu'q' mebn. Tunc aut incipe
mns d'eterminare de egritudinib' eob' o'is mebtog: et
ic'ipien' cu auxilio dei d'eterminare et loqui pmo de ossi-
bus que sut coluina et fundametu' omniu' m'embroz.
¶ Tractatus sextus de egritudinibus ossium: et est conti-
nens capitula quinq'.

¶ Cap. I. Quod est de mala o'plexione et fractura ossis.
Ico qd' q' in d'ebet esse pot' fieri egritudo
ex mala o'plexione: hoc aut pp' o'p-
tione co'z admittit: vel pp' forma co'z
aut o'p'ositione ipsoz: vel pp' mensura
co'z. Et est necesse sup hoc d'iderare p
p'ia co'z o'p'one: in q'ntu' e masculus vel
femina: et in q'ntu' est puer iuuenis: vel se-
ner: vel decrepitu: et et in q'ntu' e p'et' vel loanes. Et sup
hoc s'it p'ter d'ideratione ossiu' d'ebem' d'iderare carnes
et neruos: et ligaturas: et arterias: et venas: et villos: et cutem:
q'nt' q'nt' ista ex'it a sua o'plexione n'li trahit s'it et alterat os-
sa a sua debita o'p'one radicali. Et notu' est q' ossa o'p'ona
ta s'it ex vna q'ntu' o'p'one simplici aut co'positaru'. Et v-
go q'nt' exierint a sua debita o'p'one: h'ud'as ad recuperatio-
nes ipsoz. Et accidit eti' ossib' d'isolatio: et immutatio q' fra-
ctura notat. Istis igit' subtilia regim'e in q'ntu' potes: et
equa mebu' fractu: redncedo ipsius in locu' suu' p'p'iu'. Et
illi q' s'it feruoreo medicop. C'yrurgicop: afflicti sunt. B
facere p'p'io manib'. S'z inibi impole videt q' aliqd' bo-
ni sciat agere: q're eos no debes p'mittere opari. et vide si
mebu' letus sit tale qd' habeat sibi par: sicut s'it bacchia et
erura. Et vide q' vt reducatur letus ad form' sani: et si est ex
mebu' q' no h'nt societate: sicut natus: cogita forma ip'ius
mebu' q'nt' erat in sua sanitate: et h'ud'as vt possis reduce-
re ad ipsas toto posse. Et si d'isolatio vel fractura in ossi-
bus magnis euenit: fac eu' excedere sup d'iscu' seu tabu-
la: cui' suspicies sit ex'esa et plana: postea extende ambas
p'tes mebu' lecti trabedo foitner cu' ambabus manib' ex
vtraq' p'te: ita vt el'ogent p'tes fracte vt d'isolat ab iunc'e
et postea molla man' n'as ad B vt nerui et ligature trahat
ad se mebu': et redeat ad locu' suu' lunge locu' letus cum
oleo ro. ponedo desup p'etia subtilit: sup illa pone grossi-
oza: et demu' liga cu' sticlis faciedo ligatur' medio cre. vs.
no multu' stric' nec mollit: et iter ita ligatus p tres dies: et
postea soluet: liga iteru' faciedo s'it p'us in o'ib': et B facias

donec fuerit liberat'. S'z attede q' id q'nt' agere d'ebet
i' istis e' s'lonia ex o'p'posita p'te egritudis: et subtilia regim'e
et: et sufficit ei comedere panem b'ni fermetatu' cu' pullo: no
tu' vsq' ad saturitate: et B donec fueris cert' ne locna apo-
steme' vsq' ad .xxx. dies: et ab ide in antea adiuua cu' cur-
guantib' d'uoos viscosos sup fractura ossis cu' aduortio
dei. Et cibaria facienda hoc s'it pedes et crura edop: et arie-
tu': et prima inunctione et ligatione et d'isolatione: s'it d'ic'is
e' donec liberet: et B fieri no pot' sic credo i' spacio m'lti q'nt'
xl. diez. Si aut mebu' fractu fuerit ex mebu' magnis: et
tu' solus o'p'atione dicta no poteris exercere: beas socium
v'sitatu' q' adiuuet te trabedo tu' ex vna p'te: et foci' ex alte-
ra: donec labia fracture el'ogent ab iunc'e: et postea relape-
tur man' vt nerui trahat ad se: p'p'io p'tes s'it et postea
tunc man' tu' sup mebu' lecti palp'ido sup' et i'feri: et ex
o'ib' p'tib'. et si lucens ip'us b'ni d'educi: et plantis: et q'le: et b'ni q'
de' sin' at sic v'cedo man' et q'bia cit: planabis: donec fue-
rit ad locu' debitu' reductu': p'tes s'it o'p'ie co'ctis: et post
lunge cu': et ligabis ponedo p'etias et a'f'ellas vt d'ic'is. Et
d'isolat post tres dies: iteru' liga ordinat' o'ia faciedo q'
d'ixim'. Ligare et d'isolare: et inungere de trib' in tribus
diebus. et hoc regim'en facere debes infirmo foit: et qui
s'it d'iscretus: ita vt cognoscat s'it p'fectu': ob B sustinebit
dolore. S'z i' o' s'it m' h'nt pusillitatis et deb' d'istinctio atq'
timid' et id'ideret: habens aduortos et frustos ponet: et
q' sine tecu' ad tenedu' eu' v'ista vt cu' senserit dolorem no
possit se v'lo mo mouere nec d'ist'are op' m'li: p'p'iciedo
tu' ne i'feras ei itentus dolore. Si aut' sensu' f'ca fuerit in
naso: mede est vt facias ex coto filato forma' n'as: ponedo
exterius aliqd' qd' possit ipam sustinere. Et excede sup pe-
tia' ceru' factu' ex g'ntis q' possit n'as v'ndiq' colligere
et circudare: et desup pone p'etias p'icatas p'ib' p'icamuris
donec beant debitu' grossit' q' p'etie sic duplicat' p'icamuris
ceoli d'it. Et fac vt p'bedat n'as ex o'ib' p'tib': et facyt lui-
sect' d'ic'is cerutu' sup n'as: ponedo desup forma' costi p'ia
eti' q' s'it l'ogitudine et b'uitate et forma in o'ib' s'it n'as pa-
tictis. Et cu' mantneris ip'gabue p' n'as cu' ad m'cl'et po-
stia cerutu' cu' forma reponet sup'. Et fuerit q'da modici
q' h'ebat p' ip'is curas fracture ossis co'p'ez ego vidi p'p'io
q' liberat' fuit de passione illa: solidatu' fuit os ei: s'ca no
sequ' ex B q' q'ly sic debeat liberari: co'z n'as et co'plexiones
ossiu' boium sunt no o'ia d'ic'is: q'nt' puto q' liberatio dicti
p'ari fuerit pp' mollitie et b'uiditates sui ossis. Quare non
sequ' q' sic o'ib' d'ebat euenire. Si aut' ossib' suspene-
rit d'isolatio: cura est vt facias redire mebu' ad s'it' fou-
ma n'as et positione: B elongado os ab offe trabedo fou-
titer: et relapando man' vt nerui trahant ossa ad se: et re-
deant ad s'us s'it et locu' n'as: et postea liga sicut superi-
dixi. Et subtilia regim'e et: et flebotomia cu' si co'f'ic'it
etas: v'ne: et t'pas et regio. S'z no o'ia ista adiuuat ad hoc: ni-
mie de sanguine m'li: s'z q' d'ic'is co'f'ic'it d'istinctio: et
p'nt tibi videbit' co'uenire: et subtilia regim'e t'pore co'ue-
niet: et ingrossa ip'm t'pore quo videbit' ex'igere. Et scias q'
o'ia ista p'inet ad medicu' mobil' et bonozatu': s'z alias ope-
rationes man' d'istinctio ministris medicop: s'it est flebo-
tomia et cauteriu' et scisso arteriarum. Et adhuc nobiliosa
istis d'ebet facere istis medicop: feruoreo: s'it est scisso pal-
pebra: et eleuare venas q' omni' in albedie oculop: et p'
d'ernere cataractas. Q'nt' hoc ad dictos feruoreos b'nt p'ci-
nere. Ad medicu' aut bonozatu' nihil aliud pertinere d'ic'is
maenit' vt p'illu' p'bet solimodo cibop medicinaru' q'nt'
firmicab' q' aliq' o'p'at'io man' q'nt' admodu' no co'uenit
et facere s'irupos et eleuaria suis manib' nisi e'ctet in ma-
gna necessitate. Et p' me' fuit ex istis q' t'pib' vite. s'ue per
m'ist' sic sine aliq' o'p'at'io tali excedat: q' si voluisset ni-
bil facere sciuisset: q' no erat afflic'. S'z ego istis sum in

Secundus

31

aiso passibilis: amore artis: et ex delectatione qua habui in ipsa volui exercere. et per studium in adificando facere sump-
pos et electuaria. Et volui etiam per experientiam scire operatio-
medicinarum: et etiam ingenium extractionis virtutis medicinarum et
proprietatis unius cum altera. Et volui scire loca ossium et disposi-
tionem eorum ad iuncturam: et omnia haec scire volui: non solum scire: sed
proprie manibus exercere: et hoc cum appetitu maximo et desi-
derio: et semper secutus sum viam istam: quoniam scire sit vilius et contempta
apud medicum honoratum: quoadmodum laboratores terre in il-
lo opere delectantur: et venatores in venando: et sic de alijs simili-
bus. Quod memorat sum de his non feci causa promouendi aliquem
honoratum medicum ad exercendum predicta opera suis manibus: sed
si fuerit necesse in seipso: vel in aliquo dignissima vel carissima
persona: quod sciat facere et exercere: et etiam ex pietate dei
aliqui pauperi: sciat facere haec vel aliquid lenius. Ea autem quae sunt
turpia et abhominabilia et misera: sicut est exheredare lapidem de vesti-
ca et similia: non tamen facere: verum est videre: non vel puenire ho-
nesto et puro viro. Et puto est quod honesto viro non liceat nec
pueniat sed legem videre pudenda. Et iam hucusque diximus de
his quae accidunt ossibus de dislocatione et fractura. Nunc autem in-
tendimus determinare de his quae accidunt ipsis ossibus in seipsis.

Cap. II. Quod est de superadditione ossis.

Lingrossant quoniam ossa in sua superficie ab hu-
moribus mordacitatibus: quae funduntur in ipsis os-
sibus: aut a sanie grossa: quae transit super ipsa: vel con-
cauant et corrodunt et ingrossant. Et cura huius
est reducere ossa ad naturam suam: propriam: remo-
uendo causam inducentem dicta nocumeta. Nocumeta quidem grossi-
tudinis et cauitatis remouet cum ferro: studedo postea
cum medicinis in restaurando carne donec consolidet: et ouis
quoniam viscositas propter naturam super ossa quae impedit agglutinationem
carnis fieri super ipsa. Et cura huius est cum medicinis desicca-
tibus et absterisuis fortibus donec remoueat dicta viscosi-
tas: et redeat membrum ad naturam suam propriam. Et de ha-
betibus hanc proprietatem est vel recipias mel dispumatum: et de-
coque cum succo foliorum psylli viscosi ad spissitudinem: et vtere:
quoniam sufficit in hoc casu. De medicinis vero quae habent naturam
carnem dicitur quod de vulneribus vniuersaliter tractabo.

Cap. III. Quod est de scissura ossis in longitudine.

Accidit quoniam quoniam in osse fit scissura in longi-
tudine. Et cura huius est lenis: et hoc fit confortando
membrum: ut non recipiat humiditates extra-
neas: quae impediunt suas operationes natura-
les. Et generat aliquando in eadem scissura caro
grossa et dura: quae consolidat dictam scissuram.

Cap. IIII. Quod est de fractura ossis causa doloris.

Fit quoniam quoniam in fortibus doloribus ossa frangun-
tur: et ego iam vidi rupta ossa exire: et haec fractu-
ra accidit causa humoris acuti infixi in loco. Et
quoniam videmus quoniam hoc in ossibus accidit. quod si fieri
debet in carne: Et potest et haec fractura fieri in os-
se ex vapore seu viscositate inclusa in ipso osse vel in sua con-
cauitate: nec hoc putandum est impossibile: quoniam videmus quoniam vasa
terrea quoniam vento suspendantur: et ad aerem: quoniam scinduntur ab ipsis
et ad te quod quod pertinet cognoscere scissuras factas ab humore
vel a vento: et hoc quoniam quoniam videris carnem corrosam in circuitu
ossis cum dolore forti: et cum si ossis fractus fuerit et denigratus
scias per certo quoniam est ab humore mordacitate et acuto forti.
Stude ergo in cura huius in reducendo membrum ad suam con-
plexione naturalem omnibus modis quibus potes. Et si purgatio hu-
moris peccante cum medicinis laxatiuis: et resoluendo quae sunt
resolueda cum resolutiuis: frangendo et mitigando eorum acuita-
tes cum medicinis habetibus illam proprietatem: et haec est via cer-
ta et manifesta. Ea enim quae habent purgare humorem
sunt purpuria: et epithimium: et aloes miscendo cum istis aliquid
ex solijs collogintide et scamone: et quae de medicina de pi-

rietate et natura sui habet corpus inducere angustiam et dolores:
id studeas in remouendo et refrenando cum pistacys si potes
inuenire: et si non: pone loco eorum sticados cum amigdalys dul-
cibus mundatis: et misce cum eis: et da de ista medicina firmo
firmo virtute ipsius consideratis etiam alijs conditionibus quae sunt. Et
fac eum bibere syrupum istum quod optimus est in frangendo et remo-
uendo acuitate dicti humoris. Si iunibe quae arabice dicuntur
aunephequirite mundate: viole: floz nenufaris: ana. ʒ. i.
spice nardimasticis ana. iiii. coquasla que sunt aquas
sanda: et infunde per diem et noctem in libris. x. aque dulcis: et po-
stea bulliat lento igne usque ad consumptionem medietatis: et
postea cola. Cui addes libram succari albi: et iterum coque
usque ad spissitudinem: et propria patienti omni mane de ipso. ʒ.
ij. vel. iij. cum triplo aquae frigidae: et si sitiret multum adde plus
de aqua: et pone super locum cerotum nominatum agrippa quod sa-
crum est cum cera et oleo rosaceo: ita quod cera madefacta sit in
aqua frigida multoties. Et postquam etiam resoluta fuerit ce-
ra in oleo rosaceo: iterum infundi debet in aqua frigida plu-
ries donec acquirat frigiditatem et humiditatem: et hoc modo
mitigabit acuitatem egritudinis: et remouebunt dolores: et
si quis argueret et diceret: nonne oleum est nocuum in aposte-
lematibus colericis: dicimus quod preparatio iam dicta. s.
infusionis cere et excussio cere in aqua dulci frigida multo-
ties: et postea cere cum oleo sil: potest dictum nocumetum tota-
liter remouere. Et dico quod quanto frigidior fuerit aqua: tanto
magis haec dictos dolores remouere. Et iam pluries probaui
hoc cerotum cum est recens in combustionibus ignis: quare si fuerit
in combustionibus ignis: sequitur quod longe plus debeat valere in
egritudinibus calidis: et certe si experimetur est iustum. Et quod hoc
cerotum sic est mitigatum ut dicitur est: ideo confortando membrum
habebat ossa fracta ex vulnere repellere.

Cap. V. Quod est de ingrossatione ossis propter naturam.

Lingrossant quoniam ossa propter naturam propter grossum
regimen inordinatum subito factum et non successi-
ue. Et iam audiui dici a patre meo: quod quidam viro vi-
dit nasci in dorso suo os ad similitudinem unius cornu
nure: quod erat minoris duriciei ossis naturalis. Et ipse
pater meus purgauit humores grossos in ipso: et postea posuit
medicinas epicaricas super os ita quod cecidit dictum os: sicut
cadit cornua cerui in vere. Et mihi etiam fuit ortum os unum
super dorsum: magnum mihi inferens dolores: et purgaui me ab
humoribus grossis: et posui super ipsum resolutiua: ita quod resolu-
tum fuit pro maiori parte: et illud modicum quod remansit: non impe-
diuit me in aliquo operationibus naturalibus exercendis. Ergo vbi
cuius iueneris simile: facias sicut dixi. Et cum purgas istos. no-
li ipsos purgare solum cum virtutibus medicinarum: sed cum ipsis
medicinis proprie. Et de melioribus mineris ad purgandum
hos est lapis lazuli: sed in magnete est absque dubio magnus
iuuamentum in his: sed ego ipsas non sum operatus: quoniam sufficit mihi
lapis lazuli: et ego comedo opera eius. Sed barbaria recens: et
epithimum cretense est de melioribus medicinis et securiori-
bus in hac passione. Elleboz autem nigrum fortis est predictis: sed
non ita tutus. Et cum volueris eum operari fac cum cautela. s. frangendo
eius malitiam et siccitatem. Et de pillulis quae conueniunt in
hoc casu sunt iste. Scemeg bdelij. polipodij et genicij et op-
poponacis: quoniam ista habet trahere humores grossos ex un-
cturis et concatenationibus ossium: et ex omnibus membris remotis.
Et quoniam interiora collogintide sint huius proprietatis: tamen est
fortior valde predictis: et magis periculosa: eo quod de proprie-
tate et natura sui haec inducere excoctationem in intestinis: et nocet
epati destruedo eius operationem. Et id quod haec eius acuitate re-
mouere et malitia eius est guma arabica. Sed nobiles et fa-
mosi medici quae fuerunt ante nos puisti optime fuerunt de gum-
ma arabica in remouendo nocumetum collogintide et eius acui-
tatem: quoniam in vna parte: tamen non considerauerunt nocumetum ipsius
in alia. s. in angustia qua corpori prestare cognoscit: et in

Secundus

eū vicia ad bullēdū in aq̄ de radice ligritie: r̄ d̄ sicco ble
te: demū illā decoctionē bullias cū melle vsq̄ ad spissitu
dinē: r̄ in illā itingē tētā vt dictū ē: r̄ cū madefacta fuerit
tētā in illo liq̄re: sp̄ge desup aliqd de thure adusto. Si v̄o
fuerit puer r̄ mollis p̄plonis: sufficit aq̄ dulcis decocta cū
melle vsq̄ ad spissitudinē itingēdo i illa tētā: r̄ pone ip̄as
ad pfundū ap̄atis. Si aut̄ p̄plo eius fuerit ep̄ata r̄ eq̄lis:
p̄cipue vt ponat̄ tātū. tētā seu tasta itincta in vnguēto al
nachbi. l. de palma: r̄ alia die madefacta in aq̄ decoctionis
vicia decocta cū melle vsq̄ ad spissitudinē. Si v̄o fuerit
patiēs in senio p̄stitit: vel dure carnis valde: pone desup
per tētā itinctā cū alnachi: aliqd de vitriolo puluerifa
to: q̄ si fuerit mollis p̄plonis in illa etate: sufficit vnguē
tū alnachi. Sz in vesicis illis q̄ arabice noiant̄ demonis.
oz vt sollicitē attēdas q̄s humor est ille q̄ dicit̄: qm̄ si fue
rit sanguis sufficit tibi minutio seu sōmia. Si aut̄ fuerit
cola: purga eū cū sero capno coagulato cū lacte fici: ponē
do in vnaquaq̄ libra ipsi q̄rta p̄te aur. vni de scamonea
q̄ arabice d̄r machamuda: r̄. 3. i. syrups d̄ mastice regēdo i
firmū cū ista medicia: quē ad modū dicim̄ r̄ alyis medicis
laxatis r̄ ciba eū cū p̄c b̄n̄ fermētato: r̄ cū lactucl decoct
cū pauco aceto r̄ oleo de oliuis. Et si vis ponere aliqd cū
ipsis de carne hedi vel pulli facere potes. Si v̄o tibi notū
fuerit q̄ dicit̄ hūoz fuerit melicus oib̄ modis studcas ad
expellēdū ipsuz cū medicis q̄ hnt̄ illū hūozē educere: r̄ iā
sup̄ docui q̄ medicie q̄ hnt̄ dictū hūozē euacuare r̄ pur
gare: sūt sic barburia r̄ ep̄thimū r̄ elleborus niger: r̄ lapis
laq̄uli: r̄ feci te scire ē q̄ medicie q̄ sūt ex mineris: fortio
res sunt valde illis q̄ sūt ex vegetabilib̄: r̄ cōmēdāi tibi
sitr lapidē laq̄uli in hoc casu: rephēdēdo adamātē. l. cala
mitā p̄pter ip̄s violētā: r̄ sit cura tua sz q̄ cogueris de
grossitudine hūozis: qm̄ si fuerit grossus valde: pp̄ina ei
dictas medicias cū tota sua suba: frāgēdo eoz angustias
r̄ violētā: r̄ q̄ B̄ hnt̄ facere: iā scripsi tibi alias. Si aut̄ di
ct̄ hūoz fuerit nō multū grossus: sufficit dare solā aquā
calidā in q̄ dicte medicine fuerint ifuse p̄ noctē vnā r̄ diē
r̄ colatā: r̄ de illa dare paulatine put tibi videb̄t̄ v̄eni
re: cōsideratis r̄ p̄seruatis p̄ditionib̄ notis q̄ sūt h. l. r̄ pa:
anni: p̄plo: etas: v̄tus: regio r̄ p̄suetudo: r̄ misce euz dictis
medicinis aliqd de delectabilib̄ r̄ amicabilib̄ nāe: sic ē
mel q̄ est delectabile nāe r̄ sapidū lingue: r̄ amicū ep̄ati:
r̄ est cib̄ r̄ medicina: r̄ bis rōnib̄ r̄ causis ponit̄ in medi
cinis: qz medicie mutāt r̄ alterāt corp̄: q̄re nā eas abhor
ret: r̄ delectat̄ in reb̄ q̄ mutant̄ r̄ alienant̄ ab ipsa nā leui
ter: sic est panis r̄ caro: r̄ mel ē qm̄ mel nō alterat r̄ imu
tat corp̄: sicut facit pip̄ r̄ cucurbita: r̄ psiliū r̄ bis silia: r̄ qz
mel delectabile est nāe: pp̄ hoc ab ipsis ponit̄ in medicis
laxatiuis: r̄ i alyis q̄ nō sūt laxatiue. Et si non rep̄ret̄ mel
pone loco ei aliqd dulce sic ē cūccarū q̄ est amicū stōi r̄
pulmonis: r̄ vesice: r̄ est meli⁹ melle. l. B. noiant̄ ipsuz. f.
cūccarū mel. Sz in egritudinib̄ in q̄bus cola supabūdat
valde. caue ne des dulcia: r̄ sufficit syrupus de mastice
sic dixi sup̄. **¶** Receptio v̄eniēs hūic passioni. B. bar
burie recētis: ep̄thimi ligritie: passularū enucleatarum:
violarū ana. 3. i. lapidis laq̄uli quarta pars. 3. i. ellebozi ni
gri r̄ folioz colloq̄ntide ana aur. 4. que sūt conuassanda
r̄ aquassa: r̄ que sunt pistanda pistent̄: r̄ infundant̄ p̄ noctē
vnā in seruētū aqua: r̄ postea manib̄ fricent̄ r̄ stringant̄
r̄ colent̄ fortiter exp̄mēdo: r̄ in. 3. viij. istius aque pone de
syrupo masticino r̄ nenufaris r̄ pomoz ana. 3. 4. r̄ de sca
monea octauā partē aur. v̄niuo: r̄ pp̄ina ei ad bibenduz.
Si vero sufficienter nō purgaret̄ adde de dicta aqua. 3. i.
r̄. 5. cū. 3. 5. dictoz syrupo: regendo euz sicut dictū est in
alyo laxatiuis. Si vero dictus humor fuerit grossus i vl
tima grossicie: nō sufficit dare in fusione dictarū medic
narū solū: immo cōuenit exhibere medicinas cū sua totali

tate. **¶** Receptio apta ad hoc. B. lapidis laq̄uli: barbu
rie: r̄ ep̄thimi: r̄ succi liquiritie ana aur. 4. ellebozi nigri r̄
amigdalaz excorticatarū ana aur. i. r̄. 5. bdelly r̄ sticados
ana partes tres aur. i. folioz colloq̄ntide quartā partem
aur. i. pistent̄ oia r̄ incidant̄ folia colloq̄ntide: r̄ miscant̄
cū amigdalaz excorticatū pistat̄: r̄ cū q̄rta p̄te gūme arabi
ce q̄ arabice d̄r cathira: madefaciēdo oia p̄dicta cū olo ro
faceo r̄ cū syrupo sgnzabin: r̄ cū syrupo ligricie simul mi
xtis i formādo magdaleonē: r̄ recipient̄ de isto aur. v. cū
aqua calida postq̄ cognoueris patiētis v̄tutē eē sufficien
tem. Et si nō plenarie purgaret̄ dabis ei de eodē medica
mine aur. i. cū fuerit purgat̄ p̄fecte cibabis eū cū galli
na decocta in tassea vel carne hedi. Et quis sup̄ius dixit
rim q̄ iste humor p̄pter sui grossitudinē acuitatē r̄ malū
ciā nō sit purgādus i vna vice. ad huc tibi reitero q̄ ē edu
cēdus in plurib̄ vicib̄: ponēdo spaciū iter vnā purgatio
nē r̄ aliā ad min⁹ tot dies quot fellas ascellant̄ infirmus.
Si aut̄ dicit̄ humor grossus fuerit vebemētē q̄si in gros
sitie vltima: r̄ nō fueris cert⁹ q̄ sit melicus oino dabis d̄
hoc sup̄radicto medicamine euz substātia sicut dictū est:
addēdo d̄ cartamo: r̄ semine v̄rtice q̄stuz scriptū ē de bar
buria. Lognosēdo certissime q̄ flegma quādo in vltima
grossicie rep̄it̄ seḡt̄ vestigiū melancolie: r̄ regit̄ illo mō.
¶ Si v̄o dca passio fuerit ex alyis sp̄b̄ flatis q̄ nō fuerit
in tanta grossitie: purgabis eū euz cartamo r̄ semine v̄rtice
r̄ bis silib̄. Et si patiens fuerit multū flegmatic⁹ adde ali
qd de colloq̄ntida. **¶** Receptio apta ad h. B. scio carta
mi r̄ v̄rtice. an. aur. x. violaz r̄ ligritie. an. aur. v. thumel.
aur. 4. yfopi. aur. mediū r̄ aquassent̄ oia r̄ infundant̄ p̄ noctē
vnā in aq̄ seruētū valde r̄ colent̄ fricando r̄ fortiter exp̄i
mēdo: r̄ de ista colatura recipient̄. 3. v. r̄ syrups masticio r̄
sgn̄cabin. an. 3. i. r̄ grana ordei. 4. de tarasca excorticata et
pistata: q̄ si nō sufficienter purgauerit: adde de dicta infusio
ne. 3. mediam cū v̄ncia media de dictis syrups: r̄ regatur
sicut dictum est in alyis laxatiuis.

¶ Cap. II. Qd̄ est de puritu in p̄culari.
N puritu necē ē tibi vt p̄uideas si cā sit cole
rica: q̄ si fuerit sufficē purgatio cū sero capno:
r̄ si manifestū tibi fuerit q̄ sit ex acuitate sāgni
nis: fac mūtōz: r̄ regimē ei sit lactuca dcocta
cū aceto r̄ oleo aut caro hedi. Sz dico q̄ caro gallie lōge
est melioz i B̄ casu carne hedi. Q̄ si sciueris certissime q̄
dca passio p̄cedat ab hūoze adusto: r̄ illō qd̄ p̄ certo scit̄
q̄n̄ loc⁹ in q̄ fuit reliq̄t̄ vestigiū nigri. Et B̄ scies ē ex alyis
accitib̄. videlz v̄t cito digerat̄ v̄l n̄: r̄ ex forti v̄l n̄ forti
mordicatōe r̄ acuitate: r̄ ē si i gratādo v̄l fricādo magnā
sentit̄ dlectatōes v̄l nō. Q̄ si magnā sentit̄ dlectatōes pe
ior ē oib̄ i ingētudie r̄ tedio: qz ē ex cola. Et purit⁹ q̄ citi⁹
digerit̄ ē ex sanguie: r̄ maiorē in corpe opp̄met locū. Et q̄
sit ex hūoze adusto difficil⁹ digerit̄ alyis hūozib̄. Sed si
dicit̄ hūoz fuerit ex melia: pp̄ia ei ad bibēdū ius galli ve
teris r̄ q̄ssando ossa ei r̄ frāgēdo ipsa an̄ dcoctōes: r̄ pone
tertiā p̄te pōderis ipsi galli d̄ barburia recētis: r̄ coq̄nt̄ sit
tādiu dōcc̄ dissoluunt̄ ossa r̄ caro: r̄ postea frica māib̄ r̄ co
let̄ fortiter exp̄mēdo: r̄ d̄ isto iure da ei ad bibēdū. 3. vi. Et
cū fuerit purgat̄ rege eū sic dcm̄ ē i alyis laxatis. Q̄ si fue
rit dca passio ex hūoze flatico grosso valde: r̄ B̄ scies qz sca
bies erit maior: dabis ēi d̄ isto iure sic dcm̄ ē. Si at̄ pur
rit⁹ dicit̄ subtil⁹ r̄ sic⁹ fuerit. sufficit ei regimē ordinatū: sic
ē dare ei lactucas dcoctas cū aceto: r̄ carnes hedoꝝ r̄ gal
linarū r̄ siluz: r̄ iunge eū euz oleo rosaceo ponēdo in vna
quaq̄. 3. olei rosacei aur. i. de alchitrā subtili.

¶ Cap. III. Qd̄ ē de variol r̄ morbillis.
Accidunt qd̄ in hoibus variolē r̄ morbilli
ita ḡualr q̄ pauci v̄l nulli rep̄iūt̄ q̄b̄ n̄ cūeniāt
r̄ mā h̄az passionuz ē sāguis corrupt⁹ r̄ mal⁹

Secundus

ali loco superuenire q̄ non possunt cum operatione manuum eradicari. q̄ si sunt in loco apto & conuenienti ad eradicandum: consuetudo magistrorum est scindere cutim & ipsas extra euellere & extirpare. Et est possibile q̄ be vestice p̄mo oriuntur parue: demū p̄cedente tempore crescunt & augmentant valde: & nutriuntur ex nutrimento adueniente eis sibi apto & simili: & specialiter quādo infirmus comedit pisces & panem acinum & frigidum lac & hoz simile: quoniam talia cibaria p̄creant istam passionem & ex pertus sum in paruis ponere emplim de narcis. i. de narcis pistatis & malaxatis cū aq̄: q̄ optime remouent in eo & p̄bauit etiā dare oī die aut. i. ieiuno stomacho de medulla semini eius ad comedendū q̄ liberant inde: & p̄fert etiā emplastrare ipsas cū chariscasua. i. panicald. Et aliq̄ be vesice generant in iūcturis & sunt absq̄ punctiōe: que ab ontigs noiant pustule iuncturaz: & sunt ex humore grosso iūctato in locis illis: q̄ a frigore exteriori induratur. Et quibus a medicis nostris plura medicamina sunt rememorata. Ego tñ magis comēdo ceteris medicaminibus semina dicta de narcis comesta & emplastrata.

Capitulum. IX. Quod est de verrucis & poris.

Verucis generant aliq̄ in corpore verruce seu poris quoz species sunt multe: q̄ ex eis sunt que fiunt ex sanguine grosso: & sunt de genere granulozum paruoꝝ que arabice dicuntur alchalis: & de eis parū supius fecimus mentionē. Et curia eadē existit: & alique sunt sicce valde: & eminent exteri multū: iste generant ex flegmate grossissimo terrestri & frigido: & cura harū est sp̄aliter purgare illuz humorem. Et hoc optime fit cū isto medicamine. R. aloes. agari. barburie. i. polipody recentis: medulle carthami: seīs vtrique. succi ligritie: iterioꝝ collogntide. añ. pōdus granoruz ordei. y. succi cucumeris asinini vel succi folioꝝ eius pondus grani vnius & dimidij ordei: pistetur q̄libz p se preter collogntidā: que incidenda est cū forficib⁹ minuti: & in cozpoza sil oia cū oleo de sereg: & cū aut. i. grani fisticoꝝ vel amigdalaz: dulciū: & tātūdem de gūma arabica: & p̄fice totū siml cū syrupo de sgn̄cabin: & p̄pina ifirmo de ista cōfēctiōe pond⁹ .iij. añ. post custodia ipsius alioꝝ: dierū: & si nō purgaret sufficēter: adde aliqd de residuo cū aq̄ calidaregēdo eū sicut in alyz laxatiuis: & hoc medicamē confert regēdo eū cū regimine ordinato. s. cū pane bñ fermentato & pullis & gallinis in taffea: & pone super verrucas aliquid de carobis humidis pistatis donec cadāt: & de eis ēt que faciunt eas cadere est oleum q̄ remanet seu q̄ eliq̄tur a caseo veteri & antiq̄ retēto in vegetibus. istud enim desiccatur eas absq̄ dubio: & facit eas citissime cadere: & B ēt facit oleum de frumēto: & oleū lupinoꝝ silr. Et est adhuc alia species poroꝝ qui p̄fundati sunt in carne multum. & eminent etiam exteri⁹ & noiantur poris p̄fundati. Et cura est eadem p̄dictoꝝ. s. cū regimine & purgatiōe: s̄ idigēt cū hoc eradicatione cum manu.

Capitulum. X. Quod est de tineositate.

Ecq̄dem passio generat in corpore ex humore sicco & grosso sic sūt poris & verruce: preter q̄d siccitas hui⁹ humoris nō est tāta q̄ta ē siccitas q̄ facit poros. Et p̄fert valde in hac egritudine laxatiuū noiātū in poris. & pone desuper babaq̄abar malaxatū cū aqua: & curat̄ ide. Et cōfert etiaz inunctio cū oleo de frumēto vel cū aliq̄ ex alyz dictis in verrucis. Et d̄ q̄ bec egritudo etiaz generat ex comestiōe lacertaz: & tunc p̄fert valde sumere de tyriaca magna a q̄ta p̄te aut. i. vsq̄ ad aut. s̄ ieiuno s̄o cū aq̄ tepida: & nō comedat postea vsq̄ trāscant hoz. viij. Et p̄petas lacerte ē q̄d si q̄ comederit eā vel biberit ex aq̄ in q̄ fuerit mortua: magnū corpi ifert nocumētū. Et mibi

cū eēm in marestrā. i. i hospitali accidit B. l. q̄d in aq̄ qua bibebā p̄cipiebā horribilē odore: & oī die mibi videbat̄ in triplicari: q̄re ordinari & feci hoies strare puteū ad videndū q̄d B eē posset. credēs q̄d aliq̄ reptilia itus cecidissent & ille questor̄ itenit lacertas multas mortuas: ps q̄rū erat dissoluta & ps nō. vii. timēs ne ide possem b̄fe nocumētū: incepti bibere de tyriaca: & recepi de ea plurib⁹ vicib⁹. & sic euasi a nocumēto grā dei. Et post lōgū tps orta fuit mibi pustula ad modū granule sup punctā nasi. Et ego desuper posui de tyriaca: eo q̄ cognoui q̄d illud erat ex humore venenoso a natura expulso. qui q̄des humor generatus fuit ab aqua lacertarum p̄dicta.

Capitulum. XI. Quod est de corruptiōe & excoꝝiatiōe cutis.

Tort̄ aliq̄ bec passio in corpore: & bec fit ex abūdātia hūozis melici mali multiplicati in corpore: qui a nā exteri⁹ expellit ad cutē: q̄ re virtus nutritiua cuti ex toto corruptitur: & iō nō nutrit. & cū nā conetur ipsum exteri⁹ expellere & non pōt: excoꝝiat̄ cutis & depilat: & hic humor est malus valde: s̄ tñ est p̄ bono: q̄ exteri⁹ est expulsus. Et cura huius est mundare corpus ab isto humore malo melacolicō cū reb⁹ p̄script̄ q̄ hnt̄ istū hūozē educere. s. cū barburia epithimo lapide lazuli ellebozo nigro & silibus & de. v. in. v. diebus da ei aur. s̄. de tyriaca cum. s̄. i. de sirupo de ligritia & ter tantū de aq̄: & tardet comestiōez vsq̄ ad. viij. hoz. & postea comedat panē bene fermentatū i brodio galline facta in taffea: & bibat de brodio gallic multū. & epithima cutis cū semibus melonis excoꝝicatis & flore camomille q̄ p̄tes sint eāles pistatis & malaxatis cū aq̄ dulci: & tene desuper omni die mutādo ipm.

Capitulum. XII. Quod est de lepra.

Tort̄ aliq̄ hic cācer pessim⁹ in corpib⁹ hominū. s. lepra. & B ē manifestū q̄ ē maxia egritudo: & p̄ maiori p̄te accidit p̄ vicinitates & p̄tione more cū ipsi leprosi: & fit ēt p̄p̄ cōfēctiōne ciboz destruetiū p̄plonē: & q̄n bec egritudo inualefcit & supercedit: ē difficil curatiōis valde: tñ si sp̄asm⁹ non affuerit vel supuenerit i aliq̄ mēbro polis ē cura ei⁹. Quare itētio p̄ma quā h̄re debes in curatiōe h⁹ passiōis ē in aperiendo oppilones splenis: & B cū corticibus radicis tamaricis: & corticib⁹ radicis capparis: & pone cū eis de ligritia & passul ad frāgēdū coz acuitates. R̄ceptio apra huic passiōi. R. corticis radicis tamaricis: & sgn̄ati. añ. s̄. i. poly montani q̄d d̄ arabice iabada. & camomille. añ. p̄tes tres. s̄. i. mēastri & asare bachare: mēte. añ. s̄. s̄. cētauree mino: ris q̄ta ps. s̄. i. q̄ sunt p̄q̄slanda p̄q̄slenē & ifundant̄ in. x. lib. aq̄ p noctē ynā cū tāta ligritia q̄tū oia p̄dicta: & mane bulliāt lēto igne vsq̄ ad p̄sumptionē tertie p̄tis. & colent̄. & cū illa colatura ponant̄ lib. y. zaccari. & bulliant̄ sil vsq̄ ad sp̄issitudinē. & de isto sirupo bibat patiens q̄libz mane. s̄. y. cū aq̄ cala: & regimē ei⁹ sit panis bñ fermentatus: & galline p̄parate i taffea: & loco olei oliuaz ponat̄ oleū amigdalaz: dulciū: & postea purga hūozē melacolicū dādo ei medicinas euacuātes meliaz cū tota sua suba: sic iā dixi tibi: sic ē polipodij & epithimū & elleboꝝ nigrū. & hoz silia. R̄ceptio ad bec. R. agarici polipody recentis lapidis lazuli. añ. aur. y. elleboꝝ nigri aur. i. folioꝝ collogntide q̄ta ps aur. i. scamonee octaua ps aur. i. icidat̄ collogntida cū forficib⁹ minutissime & misceant̄ oia cū puluere dragatoꝝ & fisticis & amigdal pistatis. añ. aur. i. & cū oia fuerit optime pistata icorpenē cū syrupo de corticib⁹ citroz & sgn̄cabin & dosis h⁹ medicamis sit aur. vi. cū aq̄ cala: & si nō suffice: ret addat̄ de p̄dicta aur. i. & rege eū sicut dem̄ ē in alyz laxatiuis: & est necē in hac medicia vt ponat̄ spaciū iter assūptionē vni⁹ medicie & alterius p̄ q̄libz sella duos dies: & i bieme in oib⁹ octo dieb⁹ fac p̄parare serpētē ynū pingue

femina & deocta i taffea postq̄ amputatū fuerit ei caput
 & cauda sic deest: pparet aut sic scidat a capite & cauda p
 an dicitur: & ceteris: & iternice: emusdet: & ablat: & bi
 bullat in aq̄ cū sale & aneto bis. postea decoq̄ in taffea
 & made faciat panē suū in iure illo: & bibat de illo: non co
 modat postea aliq̄ aliud donec cib⁹ ille sit digestus. In
 alijs aut vici⁹ comedat gallinā in taffea: & bibat brodiū
 ipaz̄ frequēter: qm̄ illud brodiū est eis medicina sublimis
 & melior oib⁹. Occo dicit⁹ bibat aur. vi. tyriace magne. Et
 id qd̄ meli⁹ ē eis faciēdo q̄ dicit⁹ ē vt magnifice se custodiat
 & daga & affliccat brodiū gallinaz̄ q̄m̄ pōt.

Cap. XIII. Qd̄ est de cadar & de selleg.

Cadar est difficultas vel puatio sensus vñ mo
 tus: vñ ambo: sicut est in aliquo mēbro sin
 gulari: seleg vñ ē que fit in vna medietate to
 tius corporis & latine dicitur paralisis. Et accidit
 ppter hāc egritudine vñ motus qd̄ nō possunt
 pte mēbroz̄ moueri: vel in eis sensibile pte: vel sentire
 & aliq̄ in eisdē eadē pte simul sensus & motus totali an
 nibilant & puant. Et sarraceni cōstauerūt vocare vna mē
 broz̄ illaz̄ passionū in lingua sua alcabadar & asseleg. Et qm̄
 hoc egritudo fixa ē in aliquo mēbro ita qd̄ olo caret sensu
 & motu vocat⁹ eā relaxatōdes: & illi ē qd̄ vocat⁹ puationē sen
 sus relaxatōdes nō dicit mēdaciū: sicut vocat⁹ eā nōle nō asse
 ro. Et iā memorari suim⁹ de eāz̄ alcabadar in egritudinibus
 capitis. Et q̄re aliq̄ puant⁹ sensus tñt⁹ aliq̄ mot⁹ tñt⁹
 & q̄sūda mot⁹ & sensus siml⁹ nō dū explanam. Quare a me
 andias & iscligaz̄ q̄ dicant⁹ sup hoc. Scitū ē & cognitū qd̄
 sono & origo mot⁹ volūtarij pcedit a cerebro: & scitū est et
 qd̄ sono sensus pcedit a cerebro: & eoz̄ volūtate dī mit
 tit sensus & motū oib⁹ mēbroz̄ ppingz̄ sibi p vias paruas.
 & paruas nervos: & mittit etiā cerebz̄ sensus & motū mē
 broz̄ p vna viā magnā. p naccas: & ipa mittit postea aliq̄
 mēbroz̄ sensus & motū p vias paruas pcepō oci: & nervi il
 li q̄ sunt molles pcedēdo a cerebro vel a naccas illi sunt q̄
 ferūt sensum: & illi q̄ duri epistū p̄stāt motū: & puauerūt
 aliqui medici qd̄ eadē cā sit nocenti sensus & mot⁹: & qd̄
 ab eadem cā pcedat: & crediderūt qd̄ in vno eodē nervo
 sit p dura & mollis: sensus fm̄ eos pcedit a pte molli: &
 motus a dura. Et est manifeste falsū: qd̄ videm⁹ in in
 tōz̄ qd̄ in aliq̄ mēbro deficit vel auferit sensus: & remanet
 in eo motus: q̄ vez̄ est id qd̄ dicit⁹ Gal. qd̄ nervi ferentes
 sensum sunt dualli & per se a nervo iducendū motus: &
 dīsa que est iter speciei nervoz̄: sensus & spēs nervoz̄: mo
 tus nō est occultatō: sicut hoc passio fuerit i cerebro lesio &
 nocumētū sensus & motus pcepit: & erit in corpe toto: si
 fuerit i vna medietate cerebz̄: erit puatio sensus & mot⁹:
 aut difficultas eoz̄ idē i eadē pte corporis i q̄ fuerit nocumē
 tū i cerebro: si fuerit lesio vel nocumētū i aliq̄ pte nuce:
 pcepit lesio & nocumētū in illa pte corporis vñ in illis mē
 broz̄ in quib⁹ illi nervi tendūt & vadunt: sine fuerit sensibi
 les vel motus. Et si impedimētū fuerit in motu lesio pcepit
 in motu: si in sensibilib⁹ erit in sensu: nota qd̄ ē in
 nervis sensibilib⁹ est aliq̄ mot⁹: & i motus sicut aliq̄ sen
 sus semp̄ cepit. Quērit in motu pcedit mot⁹ valde:
 & i sensibilib⁹ sensus: cā quare nervi sensus sūt molles &
 mot⁹ duri est manifestatō: ambe spēs. C. motuoz̄ & sen
 sibilū pcedit a cerebro vel a nacca. Scias itaq̄ qd̄ maior
 pō nervoz̄ sensibilib⁹ sunt q̄ spargunt & tēdūt vq̄ ad exte
 riora corporis: & maior pō motuoz̄ sunt q̄ pfundant in in
 teriora corporis: & ob h̄ certissime in cuti q̄ totū corp⁹ circūdat
 manifestat⁹ sensibilitas plū q̄ in ceteris mēbroz̄ & marie i
 cuti vole man⁹ ad huc mag⁹ in cuti q̄ ē in extremitatib⁹: vi
 gitez̄ man⁹: & spāl⁹ in illa q̄ ē in extremitate idicio vñ me
 dī qm̄ ibi maior tēperico & mag⁹ cōlis q̄ in aliq̄ locio ol
 bus cē regit. Et ppter hoc sensus illic cert⁹ & subtil⁹ pce

pit & manifestat. Et ppter hoc sensibilitas sensus q̄ est in
 extremitatib⁹ corporis: & marie q̄ ē in extremitatib⁹ digitoz̄
 man⁹ & pcepit in idice vel medio magis ceteris comedat
 & laudat: & de⁹ subtilis illic posuit sensibilitate certiorē,
 p̄ utilitate & custodia alios. Et scias qd̄ sicut difficultas
 sensus vel mot⁹: aut puatio alic⁹ s̄pōz̄ in arabico notat⁹ fe
 leg: & cū impedimētū vel puatio sensus vel mot⁹ fuerit i ali
 quo mēbro singulari: nō in toto corpe: arabice tūc p̄ ca
 dar: & qm̄ sigl⁹ in vno loco vñ i vna pte corporis tñt⁹ de rela
 tio. Et qm̄ impedimētū vel puatio sensus vel mot⁹ fuerit in
 vna medietate tot⁹ corporis tūc p̄p̄e notat⁹ seleg. Et nota
 qd̄ cā egritudo delectadur aut de seleg est friditas: p̄p̄o
 nis qd̄ dicitur in aliq̄ parte cerebz̄ vel in toto: & qm̄ in toto
 pcedit valde: tūc mos in istam existit ppter puationē
 anbelitū: qd̄ si nō multū abūderit friditas ista in toto
 corpe cerebz̄: tūc solū difficultas vel nocumētū sensus vñ
 motus vel ambo: simul pcepit in corpe toto: qd̄ si vicia
 friditas vel nocumētū fuerit in aliq̄ nervo: pcedit i ali
 cerebro vel a nacca & fuerit sub spōdili ita qd̄ lesio aliqua
 nō sit in nervo qui mouet pte: tūc vniere pōt illud: nō
 quio egritudo magna epistū: qd̄ idē nō puat anbelitū:
 qd̄ si lesio fuerit in nervo illo vel in illis q̄ mouēt pte: tūc
 tunc puatur anbelitū: & mot⁹ parit⁹ suffocat⁹ & tōtineti.
 Et aut puat sensus vel mot⁹ in aliq̄ mēbro singulari tūc
 intērio sua sit in ponēdo curā in illo loco vñ punit egrit
 udō. Et hoc scias ex accētib⁹ & signis. videt⁹ si cā fuerit
 ex mala p̄p̄one frigida cū materia vel sine materia q̄ ifri
 gidat nervū: tūc p̄p̄one nocumētū illo nemo. & si fue
 rit in nervo sensus: fiet nocumētū i sensu: vel fiet impedimē
 tū in motu si fuerit in nervo mot⁹: vel in vtrūq̄ si fuerit i
 ambo: & pōt ē fieri hoc egritudo cā epatis: ex quo pro
 uenit p̄p̄essio & p̄p̄essio mala in aliquibus nervis sibi vicin
 is: & qd̄ p̄p̄essio p̄bent⁹ vntes trāfire ad illud mēbroz̄.
 Et si illa p̄p̄essio scilicet fuerit in nervo sensus: destruet⁹ sen
 sus in illo mēbro: & si in nervo motus: destruet⁹ motus:
 si in ambo: fiet in sensu: & in motu: cognoscēdo certissime
 qd̄ quelibet mala cōplegio nocet in hoc opere. Ergo oib⁹
 modis pone intentionem tuam in curādo radice: vñ pō
 nerit hoc egritudo: qd̄ si lesio fuerit in fonte: redi ad fontē
 & si in riuulo: ad riuulos illos redi: vñ virtutes currunt et
 pcedūt. Et si sciueris qd̄ cā h̄ egritudo sit mala cōple
 gio frigida & sicca: calefac locū cū rebus t̄pate calidijs: ba
 bentib⁹ multā aromaticitate: reducēdo ad memoriā qd̄ iā
 superius dixi tibi qd̄ be medicē eē debet stipice & subti
 les: & sic tuā babebo intentionē. ¶ Medicina autē cōuo
 niens ad hoc est oleū gramoz̄ de aljatu factus post q̄ gra
 na dicta fuerint bī matura in arbore: ponēdo cū oco oleo
 occimā pte ip̄i de balsamo: & in bieme plū si balustrie:
 & regime cī sit cū rebus calidicē nō in excoctū cognoscē
 do qd̄ colūbi masculi de mīdo silicēto: ferūt ad h̄ valde
 & capita lepoz̄ in taffea: & turturo asate in veru. & ē sū
 fricte. & galli sūt mag⁹ & spāl⁹ nigri sūt boni valde. & vta
 tar mot⁹ & exercitio t̄pato i iciumo: qd̄ si nō posset s̄bular
 re cā egritudo excoct⁹ aīa sua motūdo ei q̄ d̄ d̄o: vñ d̄o
 ei in oib⁹ suis vicijs ad huc vt irascat⁹ ei calefiat ei: p̄p̄o. et
 fricet corpus eius cū manib⁹ molli⁹ in iciumo & post ei
 bū remoueat ab oī motu: & corp⁹ q̄ q̄ feat donec cib⁹
 nō sit digest⁹. ¶ Et vñ cā fuerit h̄o: frigid⁹ valde: q̄ ene
 nerit in nervo vñ in ip̄o cerebro: h̄o: & remouēdo h̄o: eē
 illū cū isto sirupoz̄: da ei sirupū de feniculo cū aq̄ infusio
 nis yreos & s̄gnat⁹: s̄ ibe ē sirup⁹ p̄fectissim⁹ ad hāc passio
 nē. Et yreos s̄gnat⁹ stant. I. olivarde cupatoz̄ polū mon
 tani macis certico citri. an. aur. & masticia aur. v. Quassa
 oīa bī & infundant in .xx. lib. aq̄ feructis p noctē vna: & ma
 ne bulliat lento igne vq̄ ad cōsumptionē medietatis: p̄
 stea colent⁹ fornicē exp̄imēdo: & in bac colatura pōt qd̄

Secundus

34

semis nigelle: et feniculi. Et si tps et etas cōsenserit. dabi ei sinapi pistatā et distēperatā cū aq ad spissitudinē mellis cūz lib. succi feniculi: et lib. iij. mellis: et lib. i. cūccari: et itez siml bulliāt vsq ad decoctiōez sirupi: et de isto sirupo ppinent ad bibēdū oī mane. 3. y. cū. iij. 3. aq calē: et postq potatus fuerit de isto p. viij. dies. purga eū cū isto laxatiuo qd educ et purgat būozes grossos. R. medulle seīs kartami: cinē. sa lis cōis: seīs vrtice: bdelly: oppoponac: galbani: sgnabin vel serapini. añ. pōdus. añ. i. collogntide qrtā prez. añ. i. icide collogntidā minuti et pōe qrtā ē collogntida de puluere dragantoz: et añ. 5. de amigdal' excorciatis et oīa ista madesiāt cū sirupo sgnabin facto cū melle: et ppia de isto patiēti pōdus añ. v. cū aq cala: et cū fuerit purgat: dabis ei panē bñ fermētātū cū gallo decocto in tassa: 3 añ assū prionē medicie post meridi comedat bletas vel vrticas decoctas cū gallina: et in mane sequētū bibat medicinam. ¶ Illis at qd' hec passio euenerit cā apatis pprimēt neruū: aut cā pūssionis vel pūssionis in illo loco: minue eū ex opposita pre lesiōis: qm si fuerit egritudo in dextra minue et sinistra: et egritudo si fuerit in sinistra minue et dextra: et si fuerit in mēbris supiorib' minue ex sassa: et si in inferioribus sōma ex calica cōbendo de sanguie. put tibi videbif. puenire: p' sideratis p' ditiōib' supascrispitis: et imige locū egritudinis cū oleo rosaceo calefco et sufficiet tibi. Sz ego scio et silrcognoſco qd ples medicoz litigabunt 3 me de hoc dicto: qz credūt qd puatio sensus et motus nō accidit nisi a cā frigida et humida: et ppter hoc credūt qd im- possibilis sit eius curatio nisi cū calis. Si autē p'auerant rit dicta passio plurib' diebus: siue fuerit ex opate vel cō- cussione aut percussione seu vulnere: pone tūc cū oleo rosaceo de oleo lily. añ. eqles ptes: et si fuerit antiq' magl' adde cū p'dicti. et pre coz de balsamo. q' si nō haberes balsa- mū pone loco eius oleū de scaunij et est nigella: et pficiet cū adiutorio dei. ¶ Et scias itez q' qn d' abif multū qli- tas cala valde in suba cerebri vel in neruo puat silr ide sensus et mot'. Sz B accidit raro et in minozū pre: et hoc ma- nifeste appaz q' qn aliqs fortiter calefacit man' suas ad ignē subtilitate sensus amittit: ita q' nō h' ipm sic añ. qre si cognoueris q' hec egritudo pueniat a calitate pessima: rectifica p'plonē mēbri moderate: p'piciēdo ne ifrigides supflue. ¶ Si aut' difficultas p'dicta sensus vel mot' fue- rit ex ifusione facta in neruis et muscularis ab humorē flati- co et viscoso: subtilia eius regimē valde: et da ei sirupū pre- scriptū queadmodū diximus: et medicinā et p'dictas: et dabis silr: vrticez et succū feniculi cū duplo ipsi' aq: et purga et humore illū cū aq ifusiōis medulle kartami: et seīs vrtice. ¶ Receptio apta huic passioni. R. kartami: et se. vrtice: et ligritie. añ. 3. i. pulpe collogntide. añ. i. Infundant in fer- uenti aq p nocte vnā: et in mane expmēdo et pus fricādo ma- nibus collent: et de ista colatura dent patiēti ad bibēdū. 3. viij. cū. y. 3. sirupi d' citris: et hoc bibere d' seruato regimie et recepto digestiūo p'scripto plib' diebus. Q' si sufficiēt nō fuerit purgatus: dabis ei de residuo dicte colature. 3. i. et. 5. cū. 3. 5. dicti sirupi: et fac eū custodire sic fit in alyz laxa- tiuis. ¶ Qn aut' siccitas supflua dñatur in neruo plus de- bito nō yidi bucusq' q' subito inde accidat ifirmo difficul- tas vel puatio sensus vel motus: aut relaxatio p'pleta i me- dietate corporis toti' vel in toto cozpe. Sz pōt ex hac cā B fieri successive et paulatim: post lōgitudinē t'pis: sic vide- mus in senescētib' valde: qm hac de cā ingrossant' sensus coz: et grauat' audit': et diminiuit' visus: et odorat': et gust'. Et hec siccitas puenit in eis ppter debilitatē sube cerebri et ppter paucitatē spūs nālis et aialis q sunt in eis: et qz pp senectutē diminiuitur de suba cerebri. Sz bi defectus nō accidunt eis nisi qz non bñ custodiunt' et regunt' in cibis et potib': qm q' parci sunt et t'pati in cibis et potib' et alyz et rō- nabiliter et ordiate in oib' regunt': euadūt competēt' ab

istis defectibus et egritudinib': nec etiā in talib' destruit' itells coz: et itellige h' p destructiōez itells destructiōez ima- ginatiue: discretiue: et remōzariue: qz istis q bñ custodiunt' et regunt' nō supuenit destructio hāz vntū. Sz accidit eis tñ obliuio: 3 imaginatiua et discretiua et mōzariua seu re- miniscibilis pmanēt i ipsis i sua nālitate: 3 pigrat' i me- moria rez: et qn recordāf eis faciūt oēs suas opatiōes nā- liter: et queadmodū i corpib' senū nātr accidit sensibilitas et labor pp debilitatē mēbroz coz ita silr euenit in itellis ipoz. Et sic vides manifeste q' qn senex exercitat corpus suū facit opatiōes q's itēdit rectas et nāles sic pōt 3 suam politatē: sic et i itellū ipoz accidit: q' si recordāf eis q' sūt ex- ecēda: faciūt opatiōes suas nātr tā in imaginatiua q' in di- scretiua et remiscibili. Cū at' i istis accidit lesio atq' passio nō ē tñ ex senectute: 3 ē ex ifirmitate: et illi et q' sunt i se- nio p'stituti vūmō fuerit i regimie recto et ordiato sic dixi- m' exercitāt has vntes recte et ordiate: nisi qz pigrant' in his. Sz B nō faciūt stulti q' imagināf res q' nō sunt. Sic fecit qdā stult' q' cū cēt i recto vni' dom': dixerūt ei qdā: eycte iferius et cōtinētū fec. Ducusq' locuti sum' de ca- delchadar: q' ē difficultas sensus vl' mot' vl' amboz sil' q' fit i aliq' mēbro singulari i plib'. Et d' seleg. q' ē puatio sensus vl' mot' vl' aboz ist' q' fit i vna medietatū toti' corporis.

¶ Cap. XIII. Qd' ē de seleg. i. de paraliſi in particulari.

Et accidit aliqñ hoibus lesio in nucha aut pp p'cussione vel ex vulnere: aut pp apā qd' orit' ibi: Q' si fuerit i medietate nuche erit felleg seu palisus i illa pre i q' fuerit lesio. Si vō fue- rit lesio in tota nucha puat' ex boie vel ex aia li vel qd' fuerit vicinū p'plonē boīs sensus et mot' oīus mē- broz existētū sub ea pre lesiōis: qd' si icisio aliq' facta fue- rit i neruo: puabit' sensus si fuerit ex neruis sensus: vl' mo- tus: si fuerit ex neruis motiuis i illo mēbro vl' i illis mem- bris ad q' tēdit ille neru'. Et h' cura ē ipolis. si at' dca lesio vel icisio fuerit i neruis anbelit' q' veniūt ad pect': morie- tur patiēs in breui suffocat'. Et si fuerit i neruo vl' in ner- uis anel' q' sūt sub neruis anbelit' mouētib' pect' poterit viuere: 3 cū difficultate: et nō plōgabif' vita ei' multū: 3 i fine moriet' ide. Nūc aut' itendo de spasmo tractare.

¶ Capitulum. XV. Quod est de spasio.

Et fit aliqñ spasmus in aliquo mēbro qn ner- uis pūgitur acu vel clauo vel his silib'. Qua- re medicus p'mptus esse d' icōtinētū cum oī sollicitudie cū aliqs in neruo pungit' de super- ponere sulfur tritu mixtū cum oleo oliuarū. qd' si neglexerit istud poterit ad spasmū leuiter deuenire. Et pōt etiam spasmus puenire ex hūozibus supfluis ibi- bitis in neruo: vñ d' bitur et abbreviat'. Et cura h' est coz' desiccare et purgare ipm cū his q' bñt educere illū būozes: et hoc fieri pōt cū aq ifusionis semis chartami et paz pul- pe collogntide: dādo ei ex hac ifusione. 3. v. cū. 3. y. sirupi corticis citri. Et pōt etiā spasm' euenire ex siccitate super- flua sicut post nimia et supflua euacuationē nālem aut ex assumptione medicie acute valde. Et cura hui' est iungere posteroza capitis cū oibus spondilibus et reliquū cozpus etiā cū oleo recētū amigdalaz dulciū: et ciba eū gallina de cocta i aqua simplicī. Et si vis pōere amigdalas et lac erit bonū et ppina ei ad comedēdū testiculos galloz iuuenū: qm sūt optimi. Et in sumā dico q' pulle gallinaz et galline sunt ei optime ad comedēdū. Et accidit silr spasm' aliqñ ex vaporibus deriuatis in muscularis vl' in neruis gñatis ex ebrietate nimia: aut ex mltā cōestitōe pomoz: vel potatio- ne supflua vini ipoz: aut ex potatōe agreſte crude: ex oī- bus istis cāis pōt ista spēs spasmī puenire: q' d' buzea. Et cura h' ē vt facias ifirmū custodire ab oib' q' pnt tales va- pores gñare: et sufficiet ei comedere passeres vel turtures decoctas in aq et oleo decoctōe multa: aut assatas in veru.

Liber

et comedat panem bñ fermentatū cū bio caribonice q̄ s̄ri-
tas carnis sit maior q̄ s̄tate panis. et abstineat ab oib⁹ fru-
ctib⁹ p̄ter q̄ a granis pini et ab anellano mūdāt: et inunge
posteriora caput cū oleo granorū de algarū ponēdo i yma-
gī. et alius olei aur. i. opie ambo: et inunge et cū oleo isto
spodūta olax postea fricet corp⁹ totū mollib⁹ manib⁹ abt
q̄ aliq̄ inuēdo. post istā fricatio langat cū oleo antiq̄ su-
cu: et exercitū mltū an cibū: et gēcat post cibū.

¶ Cap. XXVI. Quid est de pulsatione.
Et gñat aliqñ bec passio in gbusdas locis cor-
poris: et B sit ex vaporibus coadunatio i mus-
culo vel in nervo q̄ p̄ctant exiū et nō p̄nt: et
bi vapores q̄ mouēt i corp⁹ dñr v̄rositate:
sūt aer q̄ mouēt exteriori noīat v̄tū: et B vapor q̄ moue-
tur int⁹ i musculo vel i nervo sit idēdē pulsatio. Et cura b⁹
ē cura sp̄m̄: n̄lī alia dñā ē iter sp̄m̄: et pulsationē n̄lī
si q̄ exēdo q̄ sit in sp̄m̄ et foris et magna: et ista ē dōbilis
et parua.

¶ Cap. XXVII. Quid est de salu.
Sicut q̄dē est mor⁹ c̄m̄s p̄ter n̄m q̄ ḡdē
fit ex reb⁹ q̄ actuali s̄tate i frigiditē: et ē gē-
nerat ex recocatioe subina coloris m̄lī et sp̄-
ritus ad interiora sūt ex terrore et metu super-
fluo. Et cura b⁹ est vt i firm⁹ recipiat ea q̄ cor-
pus calefaciat temperat: q̄ habeat n̄mos cōfortare sūt ē
syrup⁹ de sticaco: et syrup⁹ de cornibus citri cū aq̄ te-
pida: et cū duobus granis oidei de musco.

¶ Cap. XXVIII. Quid est de tremore.

¶ Remot⁹ s̄gdes fit ex pugna q̄ accidit iter vir-
tutē m̄lem sustinētē membr⁹: et bumose ag-
grāde q̄m̄ v̄no sc̄dāt sustinētē membr⁹: et
bumos ex sui n̄lī p̄stare atq̄ deprimere: et sic
sūt duo mor⁹ dñr v̄m̄ post aliū: et v̄nus
est volūtariū: et alius violētus. Et cura ē confortare corpus
totū cū reb⁹ p̄dicatis: cū syrupo de sticaco: et de corni-
bus citri cū musco sūt p̄scriptū cū ip̄o fuerit frigidū et pa-
tiēs trāserit inuēdo. Si v̄o fuerit inuenio pone cus p̄di-
ca syrupo de syrupo rosaceo: et tertio po aq̄ quā ponis cū p̄-
dictis syrupo sit aq̄ rosacea: et rege i firmū cū tellicio gal-
lo: et alio ip̄o: et de pulis dabis v̄ndiq̄: et succ⁹ ē pulso-
rū ē bon⁹ valde. Si v̄o fuerit senex et erit ip̄o bicm̄: dabis
ei succ⁹ colābino: et siluestriū: faciēdo sic. dōcollabis eoa. et
depiēt: et mūdēt ab interiorib⁹: abluēdo eos op̄ie: et po-
stea p̄sentē optē i mortario: ponat in lebetē nouo cū aq̄
et pap. olei: et aliq̄ de coādro sicco et sale et bulliat vsq̄ ad
p̄fectā decoctioē: et postea colent p̄clay: et rap. p̄m̄i forti-
ter exp̄imēdo: et da ei ad bibēdū illū succū: cognoscēdo q̄
capitū colābo: sūt p̄petas pessima in faciēdo dolo: et
capitū: p̄ter hoc cūcūda sunt capta et colla ip̄o: et bec
que dicta sunt sufficiant in hac passione.

¶ Cap. XXIX. Quid est de affoatō latine dñ pedofcell.

¶ R̄m̄ aliqñ in corp⁹ sub cuti exteriori pedī
culi parulicū q̄ cū excoīat cutis exēit aīa-
lia v̄na tā parua cū q̄ v̄r p̄t videri. Et cu-
ra b⁹ est purgare corp⁹ cū sc̄le kartami et sc̄le
vrtice. s̄cū aq̄ iustissio istorū: qm̄ ista erradi-
cāt cū et radicē boz oīet inūge locū cū oleo amigdalariū
amaro: vel cū oleo granorū de cernā: et pone desup canā
p̄stata et malapatā cū succo folio p̄fici. et cū cū p̄dicib⁹
docoli et cassia cū aceto et p̄ie bñ fermentat⁹: et ablicat ab oī-
b⁹ fructib⁹ recentib⁹: et sp̄lī a sicū: et recētib⁹: et ab
v̄no et iniūb⁹ et pomis. Et i s̄ma abstineat ab oīb⁹ fructib⁹
p̄ter q̄ ab anellano: et fricet corp⁹ suū cū carne seu pulpis
meloni si rep̄t: et si nō cū seib⁹ ip̄o: et si nō fuerit mltū
macilē: fricet corp⁹ ei⁹ cū succo folio p̄fici: et sufficiat ad
liberādo ei⁹ cū adiutorio dei.

¶ Cap. XXX. Quid est de vena q̄ de mediana et est egritudo
que p̄ maiori parte accidit nigri.

¶ Quis aliqñ i corpibus s̄rōdā egritudo q̄ p̄
maiori pte nō rep̄t nisi i nigriā. q̄ arabice dē
balanacaladāni: et ē i p̄tē app̄t bec egrit-
udo q̄d ex̄t a corp⁹ aliq̄ ad s̄lūiditē nerv-
ū: et an appetitōes b⁹ v̄r cē s̄dā apatio i loco et
postmōs exire sc̄p̄t parlatice: et si s̄beret itū q̄ frāgeret:
mōtū patiēs iōdētū. Cura b⁹ passio ē ligare plūbū sup
locū strigēdo fortiter vt cōp̄m̄at fortiter loc⁹ sub: et reti-
neat talē q̄ si possit exire: et p̄m̄iere: et B si p̄t fieri i spacio
m̄iōi v̄n⁹ an̄t: et cū b⁹ ē exuberātia b̄iōris grossi valde: et
ista egritudo sp̄lī accidit i nigri et ē cis approp̄ata: fit i
cis et p̄t p̄tōe ip̄o: et itēdēdū i curādo ist⁹ i rēoēdo cū
et: et i digēdo b̄iōis et subitūdo: et icidēdo ip̄o: et B cū s̄-
rup⁹ s̄gnābilē sc̄dā s̄llā: et d̄bat ad v̄e vsq̄ ad .x. d̄ca. .i. .i.
cū .y. .i. aq̄ tepēde: postea purga cū ab isto bumose grosso.
¶ Et B cū isto medicamē. s̄. d̄clay polipoda: oppopō-
cis kartami se. v̄tice. an. aur. i. p̄p̄e colloctūde s̄rta p̄e.
aur. i. sc̄dā collognāda m̄iūssimē: et m̄icaf cū amigda-
lio excoīcat: et plūre d̄ca. atq̄. an. s̄rta p̄e. aur. i. reliq̄
medicē subitū pulserit: et cribellē: et p̄ficiat cū syrupo
s̄gnābilē simplici: et d̄ē ex eo aur. .y. cū aq̄ tepida: et si p̄-
gauerit sufficiat: et ad de residuo aur. .i. .x. .y. Et rege cū sic
in alio latitū. Et p̄ q̄ber sella expectet duos dies ad
recipēdū aliā medicā: et rege cū cūdo boni nutrimentū: et
inūge locū cū oleo de liq̄o rosaceo quop̄ p̄e sint cōlē.
¶ La. XXXI. Quid est de v̄ne q̄ oīis sub cuti et d̄ v̄bulōe ip̄o.

¶ Generat aliqñ iter cutis et carne verm̄. et
noīat bec passio egritudo bouis: et q̄ p̄ ma-
iori pte bob⁹ accidit: q̄ si neglexit medic⁹
occidere ip̄m̄: p̄t inde magnū d̄cē nocimē
tur: si cognoscitur hoc latitū cū app̄t cōbu-
re locū i p̄m̄tē cam ferro callo: talē vt pueniat seruat ad
vermē itātū q̄ m̄oīat. t̄m̄i curāb cocturā cū reb⁹ curā-
tib⁹ alias cocturas: pone desup linteas d̄yca mixta cū
farina oidei et buli aq̄: et si posturio ē angiba p̄fert val-
de: et pone aliq̄ aceti in tā p̄a s̄tate q̄ nō modicē: et
vt possit d̄cere et n̄lī medicē ad p̄m̄dū v̄bulōis: et cū
receperit dolo: iunge locū cū agripa et oleo rosaceo: d̄cē
rēoīat m̄m̄: et postea abluē locū cū aq̄ mell: et ip̄e sup
locū v̄bulū p̄m̄ere rosā: et si de p̄dū fuerit aliq̄ d̄ car-
nē pone desup v̄ngētū de alnadi d̄cē loc⁹ carne replēat
ponēdo desup pulserē rosā: d̄cē p̄solide. et bec cura est
gñalis oīb⁹ coctura. Si d̄t patiēs timid⁹ fuerit d̄ coctura:
accipe testā medie nocio et caua eā et pone int⁹ ista. s̄. sari-
ne lupto: et fuligie camini et p̄p̄is et radicis sc̄re. an. p̄ca
cōlē: et re bas medicas et madefac eas cū albitrū. et ip̄e
d̄cā testā nocio ex hoc d̄cē: et p̄e sup locū verm̄: et
nēdo tādū donec virt⁹ medicē trāscat ad ip̄o: et ponit oīā
medicā i medietate teste nocio vt cōp̄bdat loc⁹ verm̄
v̄ndiq̄ ab ip̄a. ita vt nō possit exire: et re donec occidat.
et purga cū medicina dicta in egritudine vene medeni.

¶ Cap. XXXII. Quid est de vermibus q̄ oriunt in testibus.

¶ Vermes q̄ gñant in testibus gracilib⁹ p̄ maio-
ri pte sūt ex comēdoe frumētū vel farinē nō
bñ cocti vel bio s̄lib⁹. Et cura ē cū reb⁹ ama-
ris et d̄ficatis: et iā rememoratū sūt medi-
ci: et foēb⁹ et d̄ficatis in hac egritudine
est alchēbil. et si nō reperit ex̄t̄beaf de succo flauie p̄d⁹
aur. triū cū v̄midio aur. centanree minoris d̄stēpratia
cū duobus libris aq̄ decoctiois seraturē pini. .i. .i. et fac vt
i firm⁹ patiat famē et sit p̄ duas horas an assūp̄tes d̄cete
potatiōis. et postea recipiat ip̄o et eridit i d̄colū. et recipiat
in comēdoe s̄m̄o almarū. et cōdat i icimio panē sc̄lū cū
semle nigelle: et feniūcū Et si ip̄o et enas p̄ferit: dabis ei
sinapi p̄stata et d̄stēpatā cū aq̄ ad sp̄m̄iditē mell cū
panē: et bibēdo ei post aliq̄ aceti ad t̄panday calitatē s̄na-
pio: et si p̄s d̄cē ei aceti nō possit postea t̄m̄ comedere.

Secundus

35

de vca sinapi q̄ sufficeret ad occidendū vermes. Et scias q̄ be res et occidunt sanguifugā ebibitā. et ego expuli sanguifugā dādo patienti per tres dies semen nigelle in ieiunio. et iuuat me in hac etas ifirmi et tēpus āni: qm̄ iceperat fenescere et tēpus erat hiemis. Et abstineat ab oibus reb⁹ dulcibus maxime ab humidis et dulcibus. Et continuet comedere acetum et almuri donec fuerit liberatus.

C La. XXXIII. Qd̄ ē de cucurbitinis. T̄ gñant aliqñ in istis magnis vmes pui si miles scib⁹ cucurbitay. S̄z isti n̄ ita cito occidunt sic p̄dci: tñ p̄tinādū ē regim̄ p̄dci: et de forl sup̄ vētrē p̄de emplz qd̄ possit eos necaf: sic istō. R. farie lupioy et cetauree miois et folioy p̄fici et p̄assiy p̄stēf et distēpenf cū aq̄ olei et. r. ps ipi⁹ acceti: et adiuuat: ad necādū istos et educē. clistere scā cū aq̄ seu succo maruby et suis silib⁹. et oib⁹ mōis p̄tinādū has medicinas eos occidit et eradicat oio. Logiscēdo q̄ vmes hnt̄ i corpe cū ff̄ famelici āgustiat valdē: et qñ scōac ipoy ē ianit⁹ vomūt: et sentiūt i istis et i stō agitatōes et mot⁹ c̄neos: et hnt̄ stridore dētū i sōnis ita q̄ audif: et ex ore ipoy ē salua et hūiditas tē: et excitat a sōno cū tiorē. s̄z qz cucurbitini sūt i istis magnis iō n̄ p̄cipiūt dolorē. **C** La. XXXIII. Qd̄ ē de vmb⁹ mīnt̄ et puis q̄ ozūf i inferioy pte istioy.

H vmes q̄ gñant i fundamēto istioy sūt ex flate putrefcō cū stercore. Et cura ē regim̄ p̄dci et medicie p̄dci cū clisteri p̄dco addēdo i ipō d̄ ruta: et libabif cū adlutorio d̄: et vmes et pui q̄ sūt i aure occidit cū succo rute distilla to i aure. Logiscēdo q̄ i cura ois sp̄z vmbū ē neciū subtiliare regim̄. **C** La. XXXV. Qd̄ ē de varicib⁹.

Eccegritudo q̄ d̄ varices ozif i crurib⁹ et ē similib⁹ varicib⁹ arboz et sic dilatāf vene et ingrossant et exteri⁹ p̄minēt. Et gñat ex melia et grossa vētositate: icipe i cura ista purgatio ne corpis ab hūore melico: et cū lapid lapuli et barburia. i. polipodio et silib⁹: et B̄ medicam̄ scriptū ē sup̄ p̄. Et fac ei fieri sirupū dissolutiū et subtiliatiū. R. corticis citri: et macl. an. 3. i. spice: sgnāt: camōille: scia melois affoca. an. p̄tes tres. 3. i. q̄ssa q̄ sūt q̄ssanda: et ifundāt in x. lib. aq̄ dulcē p noctē vna: i mae vō bulliāt lēto igne vsq̄ ad s̄sup̄tōz medietat: demū collēf: et i ista colatura addatur lib. i. succi fenicli: et lib. viij. mellis: et fil bulliāt vsq̄ ad sp̄ssitudiez: et exhibeat d̄ isto oī mae. 3. y. cū. 3. v. aq̄: et p̄de sup̄ crura farinaz ozdei et camōilla et rosas. an. p̄tes eq̄les: mīscēat cū aq̄ v̄lci tepida et d̄sup p̄te. Sciēdo q̄ h̄ passio ē difficil curatōis: tñ cū magna et p̄tia atq̄ lōga sollicitudie et cura poterit ad melioratōz et alleniatiōz ducēre: et pp̄ B̄ n̄ ē tal⁹ p̄mittēda ifirmo: nec spes certe libatiōis eidē exhibēda: qd̄ si fecerit p̄ certo d̄cipieris: ciba eū cū gall⁹ et cū p̄ae bñ fermtato. **C** La. XXXVI. Qd̄ ē de elefātia.

Accidit crurib⁹ grossitudo p̄ter nāz que d̄ elefātia: et B̄ iō q̄ affilat crurib⁹ elefāt i grossitudine. Et cā h̄ ē exuberātia hūoz grossoz q̄ ff̄ vltimi in gñitudine q̄ d̄cēdūt ibi pp̄ p̄de rostatē ipoy. Et cura h̄ ē q̄ si ipolis. S̄z lau dabilioz via in curatōe ipi⁹ ē cūare corp⁹ cū medicamib⁹ educētib⁹ istū hūore postq̄ s̄ b̄llianerit ipz et iciderit cū medicis d̄cis sup̄. i. cū sirupo scō ex radice lily et succo scicli et alyz oib⁹ p̄scripti sup̄. Et fac ep̄lz sup̄ resolutiū et cō s̄p̄tūū: et cū rēouēb ep̄lz cā alleniatiōis cruril iunges locū cū olo camōillio et ro. aromaticato sil eq̄lr mixt: et n̄ mire ris d̄ p̄logatōe alleniatiōis h̄: qm̄ et cū optia cura vix p̄cipi melioratio i tpe lōgo. **C** La. XXXVII. Qd̄ ē d̄ cācro.

Tozū aliqñ i corpib⁹ aliqz apa noiātū cācer qd̄ arabice d̄cāta: et ē difficil cur valdē: et noiāt cñacer ab illo aiālī sic noiato qd̄ ē h̄ns crura lōga et m̄lta: accidit p̄ maiorē pte i cruribus

H pp largitate v̄eaz ipoy et pp̄ abūdātia hūor melici: et gra uediez et p̄d̄erositate ipi⁹: et affilant isti v̄ene venis vari cū i grossitudine. Et be tres egritudies. s. varices et elefantia et cācer. s. ex hūoze grosso et melico et terrestri valde tñ bi hūozes diuersificāt adimicē i gñitudine: qz vn⁹ gñioz ē al tero: et illō fligf̄i discretōe medici. Purga ḡ hūc hūore cū suba d̄cāz mediciaz sic cū lapide lapuli et suis silib⁹ d̄cis: et ciba eū pull puis uenieret d̄cocti: et p̄ae d̄ frūitio optie fermtato: et fac eū abstiere ab oib⁹ cibis gñis: et ab oibus fructib⁹ p̄terq̄ ab auellāis et amigdal et fisticis: et potes et ei sentire poma granata et pira optime matura.

C La. XXXVIII. Qd̄ ē d̄ dolōib⁹ iūcturay. T̄ sūt aliqñ i corpib⁹ q̄rūdā dolozes iūctura ru q̄ p̄cedūt ex abūdātia gñoz hūoz v̄l viscosoz q̄ ifūdūt i iūcturis: et pole ē q̄ isti hūozes i gñūdā idurat iūcturis admodū lapidis. et cura hoz ē ipolis. S̄z cura hoz d̄z ē an̄ talē iduratōez. et tē i ipis p̄p̄bit vtilitas: et icipe i curatōe hoz dādo sirupū p̄positū cū aq̄ d̄coctōis radice lily: et succi feniculi p̄ duas septimas. et postea cūa ipz ab isto hūoze gñō cū B̄ medicā ne. R. bdely oppopōacis et scibmeg: iteriōa collognitē p̄ pata sic d̄z ē sup̄. eo q̄ h̄ trabūt hūore ab isti loci: et iunge locū cū olo d̄lily et olo camōillio et anetio: et piguedie anatis et oleo amigdal. mixt q̄ p̄tes sint eq̄les: et vtaf B̄ regie tādm̄ d̄dec videat effect⁹ medicie cū adiutorio d̄ei.

C La. XXXIX. Qd̄ ē d̄ dolozē q̄ fit i s̄ba istis. Et qd̄ passio ozif i istis ex hūoze aq̄lo puer so i vaporē ex q̄ segf̄ passio grauissima. et illa d̄ cā laniat arterie et vene. et p̄t ide seg vlcera tio i plindē. et scias q̄ medicie q̄ d̄sueuerit mitigare dolozes p̄mouēt istū: sic sūt medicie calefactiue et dissolutie et apitiue: qm̄ dissoluēdo hūc hūore p̄mouēt do lozē istū q̄ si intolerabilē: eo q̄ vapor n̄ imittit dolorē nisi fuerit uersus i vētositate. cogiscēdo q̄ d̄ria ē iter vaporē et vētositate: qm̄ vapor d̄f qñ gescit et nō mouet: vētositas qñ mouet: et tē iduc dolorē pp̄ motū et extēsiōz. et sic hoies d̄sueuerit noiāt vapozes extrifecos vētū qñ mouēt. **C** Er go p̄ itētio tua sit i curatōe h̄ cūare hūc hūore aq̄suz abs q̄ p̄p̄atōe et receptōe alic⁹ digestimi. et suffic̄ tibi semē karta mi i hac itētiōe: et si vis addere sem̄ v̄tice erit cura v̄lita. et da ei oī mae d̄ isto sirupo. 3. y. cū. vi. 3. aq̄ calē. R. succi fenicli collati li. ij. scia melois. 3. 5. mastic aur. y. q̄ssent̄ i istū dāf p noctē vna i aq̄ cala: mane vō bulliāt lēto igne vsq̄ ad s̄sup̄tōz. ij. p̄tes: et collent̄: et hūc colature adde lib. ij. mell: et d̄coq̄nt ad sp̄ssitudinē sirupi. Et iunge locū dolori p̄fricatōz cū palma man⁹ cū olo camōillio et anetio et pin guedie anfis mixt eq̄lr et vtaf B̄ regie d̄dec libet cū adiu: d̄i. **C** La. XXXX. Qd̄ ē d̄ dolōē q̄ fit ex labōe et fatigatōe

T sūt aliqñ dolozes i corpe ex forti labore et fatigatōe: et spālri i istis: q̄ si fuerit h̄p̄s iunge eū cū olo anetio et rosaceo tepidis: et i esta te sufficet oleuz rosaceū solū. et cū isti libabif cū adiutorio d̄i. et scias q̄ labor ē apa v̄le totū corpis: et pp̄ B̄ oia mēbra calefiūt. et sentiūt dolor v̄lis i oib⁹ mēbris totū corpis. sic accidit nauigātib⁹ cū rēis assidue: q̄ cū gescūt volēt v̄lr i oib⁹ mēbris: s̄z magi i māib⁹ et sic iu p̄flue ābulātes volēt i oib⁹ mēbris: s̄z magi i crurib⁹ et pedib⁹. Et icurrētū hāc passionē subtiliare debes regim̄ dā do eis pullas d̄coctas i tassa cū aq̄ et aceto: et accidit mltō tiēs effymera febr̄ ex tali labore: et si i stō sūt vene replete aliq̄ hūoze p̄p̄ato ad putrefactōz fit ide febris putrida s̄z nāz illi hūozis. Et postq̄ expedit⁹ fuero de tractatu isto loq̄r de febr̄ib⁹ et curis eaz cū adiutorio d̄ei.

C La. XXXXI. Qd̄ ē d̄ podagra q̄ arabice d̄f anācras. Eccegritudo accidit pedib⁹ q̄ d̄f anācras: et est apa qd̄ fit i vno pede: v̄l i duob⁹: et nāl̄r ibidē accidere p̄t v̄elocius q̄ i alijs mēbris: eo q̄ p̄e

C La. XXXIII. Qd̄ ē de cucurbitinis. T̄ gñant aliqñ in istis magnis vmes pui si miles scib⁹ cucurbitay. S̄z isti n̄ ita cito occidunt sic p̄dci: tñ p̄tinādū ē regim̄ p̄dci: et de forl sup̄ vētrē p̄de emplz qd̄ possit eos necaf: sic istō. R. farie lupioy et cetauree miois et folioy p̄fici et p̄assiy p̄stēf et distēpenf cū aq̄ olei et. r. ps ipi⁹ acceti: et adiuuat: ad necādū istos et educē. clistere scā cū aq̄ seu succo maruby et suis silib⁹. et oib⁹ mōis p̄tinādū has medicinas eos occidit et eradicat oio. Logiscēdo q̄ vmes hnt̄ i corpe cū ff̄ famelici āgustiat valdē: et qñ scōac ipoy ē ianit⁹ vomūt: et sentiūt i istis et i stō agitatōes et mot⁹ c̄neos: et hnt̄ stridore dētū i sōnis ita q̄ audif: et ex ore ipoy ē salua et hūiditas tē: et excitat a sōno cū tiorē. s̄z qz cucurbitini sūt i istis magnis iō n̄ p̄cipiūt dolorē. **C** La. XXXIII. Qd̄ ē de vmb⁹ mīnt̄ et puis q̄ ozūf i inferioy pte istioy.

H vmes q̄ gñant i fundamēto istioy sūt ex flate putrefcō cū stercore. Et cura ē regim̄ p̄dci et medicie p̄dci cū clisteri p̄dco addēdo i ipō d̄ ruta: et libabif cū adlutorio d̄: et vmes et pui q̄ sūt i aure occidit cū succo rute distilla to i aure. Logiscēdo q̄ i cura ois sp̄z vmbū ē neciū subtiliare regim̄. **C** La. XXXV. Qd̄ ē de varicib⁹.

Eccegritudo q̄ d̄ varices ozif i crurib⁹ et ē similib⁹ varicib⁹ arboz et sic dilatāf vene et ingrossant et exteri⁹ p̄minēt. Et gñat ex melia et grossa vētositate: icipe i cura ista purgatio ne corpis ab hūore melico: et cū lapid lapuli et barburia. i. polipodio et silib⁹: et B̄ medicam̄ scriptū ē sup̄ p̄. Et fac ei fieri sirupū dissolutiū et subtiliatiū. R. corticis citri: et macl. an. 3. i. spice: sgnāt: camōille: scia melois affoca. an. p̄tes tres. 3. i. q̄ssa q̄ sūt q̄ssanda: et ifundāt in x. lib. aq̄ dulcē p noctē vna: i mae vō bulliāt lēto igne vsq̄ ad s̄sup̄tōz medietat: demū collēf: et i ista colatura addatur lib. i. succi fenicli: et lib. viij. mellis: et fil bulliāt vsq̄ ad sp̄ssitudiez: et exhibeat d̄ isto oī mae. 3. y. cū. 3. v. aq̄: et p̄de sup̄ crura farinaz ozdei et camōilla et rosas. an. p̄tes eq̄les: mīscēat cū aq̄ v̄lci tepida et d̄sup p̄te. Sciēdo q̄ h̄ passio ē difficil curatōis: tñ cū magna et p̄tia atq̄ lōga sollicitudie et cura poterit ad melioratōz et alleniatiōz ducēre: et pp̄ B̄ n̄ ē tal⁹ p̄mittēda ifirmo: nec spes certe libatiōis eidē exhibēda: qd̄ si fecerit p̄ certo d̄cipieris: ciba eū cū gall⁹ et cū p̄ae bñ fermtato. **C** La. XXXVI. Qd̄ ē de elefātia.

Accidit crurib⁹ grossitudo p̄ter nāz que d̄ elefātia: et B̄ iō q̄ affilat crurib⁹ elefāt i grossitudine. Et cā h̄ ē exuberātia hūoz grossoz q̄ ff̄ vltimi in gñitudine q̄ d̄cēdūt ibi pp̄ p̄de rostatē ipoy. Et cura h̄ ē q̄ si ipolis. S̄z lau dabilioz via in curatōe ipi⁹ ē cūare corp⁹ cū medicamib⁹ educētib⁹ istū hūore postq̄ s̄ b̄llianerit ipz et iciderit cū medicis d̄cis sup̄. i. cū sirupo scō ex radice lily et succo scicli et alyz oib⁹ p̄scripti sup̄. Et fac ep̄lz sup̄ resolutiū et cō s̄p̄tūū: et cū rēouēb ep̄lz cā alleniatiōis cruril iunges locū cū olo camōillio et ro. aromaticato sil eq̄lr mixt: et n̄ mire ris d̄ p̄logatōe alleniatiōis h̄: qm̄ et cū optia cura vix p̄cipi melioratio i tpe lōgo. **C** La. XXXVII. Qd̄ ē d̄ cācro.

Tozū aliqñ i corpib⁹ aliqz apa noiātū cācer qd̄ arabice d̄cāta: et ē difficil cur valdē: et noiāt cñacer ab illo aiālī sic noiato qd̄ ē h̄ns crura lōga et m̄lta: accidit p̄ maiorē pte i cruribus

H pp largitate v̄eaz ipoy et pp̄ abūdātia hūor melici: et gra uediez et p̄d̄erositate ipi⁹: et affilant isti v̄ene venis vari cū i grossitudine. Et be tres egritudies. s. varices et elefantia et cācer. s. ex hūoze grosso et melico et terrestri valde tñ bi hūozes diuersificāt adimicē i gñitudine: qz vn⁹ gñioz ē al tero: et illō fligf̄i discretōe medici. Purga ḡ hūc hūore cū suba d̄cāz mediciaz sic cū lapide lapuli et suis silib⁹ d̄cis: et ciba eū pull puis uenieret d̄cocti: et p̄ae d̄ frūitio optie fermtato: et fac eū abstiere ab oib⁹ cibis gñis: et ab oibus fructib⁹ p̄terq̄ ab auellāis et amigdal et fisticis: et potes et ei sentire poma granata et pira optime matura.

C La. XXXVIII. Qd̄ ē d̄ dolōib⁹ iūcturay. T̄ sūt aliqñ i corpib⁹ q̄rūdā dolozes iūctura ru q̄ p̄cedūt ex abūdātia gñoz hūoz v̄l viscosoz q̄ ifūdūt i iūcturis: et pole ē q̄ isti hūozes i gñūdā idurat iūcturis admodū lapidis. et cura hoz ē ipolis. S̄z cura hoz d̄z ē an̄ talē iduratōez. et tē i ipis p̄p̄bit vtilitas: et icipe i curatōe hoz dādo sirupū p̄positū cū aq̄ d̄coctōis radice lily: et succi feniculi p̄ duas septimas. et postea cūa ipz ab isto hūoze gñō cū B̄ medicā ne. R. bdely oppopōacis et scibmeg: iteriōa collognitē p̄ pata sic d̄z ē sup̄. eo q̄ h̄ trabūt hūore ab isti loci: et iunge locū cū olo d̄lily et olo camōillio et anetio: et piguedie anatis et oleo amigdal. mixt q̄ p̄tes sint eq̄les: et vtaf B̄ regie tādm̄ d̄dec videat effect⁹ medicie cū adiutorio d̄ei.

C La. XXXIX. Qd̄ ē d̄ dolozē q̄ fit i s̄ba istis. Et qd̄ passio ozif i istis ex hūoze aq̄lo puer so i vaporē ex q̄ segf̄ passio grauissima. et illa d̄ cā laniat arterie et vene. et p̄t ide seg vlcera tio i plindē. et scias q̄ medicie q̄ d̄sueuerit mitigare dolozes p̄mouēt istū: sic sūt medicie calefactiue et dissolutie et apitiue: qm̄ dissoluēdo hūc hūore p̄mouēt do lozē istū q̄ si intolerabilē: eo q̄ vapor n̄ imittit dolorē nisi fuerit uersus i vētositate. cogiscēdo q̄ d̄ria ē iter vaporē et vētositate: qm̄ vapor d̄f qñ gescit et nō mouet: vētositas qñ mouet: et tē iduc dolorē pp̄ motū et extēsiōz. et sic hoies d̄sueuerit noiāt vapozes extrifecos vētū qñ mouēt. **C** Er go p̄ itētio tua sit i curatōe h̄ cūare hūc hūore aq̄suz abs q̄ p̄p̄atōe et receptōe alic⁹ digestimi. et suffic̄ tibi semē karta mi i hac itētiōe: et si vis addere sem̄ v̄tice erit cura v̄lita. et da ei oī mae d̄ isto sirupo. 3. y. cū. vi. 3. aq̄ calē. R. succi fenicli collati li. ij. scia melois. 3. 5. mastic aur. y. q̄ssent̄ i istū dāf p noctē vna i aq̄ cala: mane vō bulliāt lēto igne vsq̄ ad s̄sup̄tōz. ij. p̄tes: et collent̄: et hūc colature adde lib. ij. mell: et d̄coq̄nt ad sp̄ssitudinē sirupi. Et iunge locū dolori p̄fricatōz cū palma man⁹ cū olo camōillio et anetio et pin guedie anfis mixt eq̄lr et vtaf B̄ regie d̄dec libet cū adiu: d̄i. **C** La. XXXX. Qd̄ ē d̄ dolōē q̄ fit ex labōe et fatigatōe

T sūt aliqñ dolozes i corpe ex forti labore et fatigatōe: et spālri i istis: q̄ si fuerit h̄p̄s iunge eū cū olo anetio et rosaceo tepidis: et i esta te sufficet oleuz rosaceū solū. et cū isti libabif cū adiutorio d̄i. et scias q̄ labor ē apa v̄le totū corpis: et pp̄ B̄ oia mēbra calefiūt. et sentiūt dolor v̄lis i oib⁹ mēbris totū corpis. sic accidit nauigātib⁹ cū rēis assidue: q̄ cū gescūt volēt v̄lr i oib⁹ mēbris: s̄z magi i māib⁹ et sic iu p̄flue ābulātes volēt i oib⁹ mēbris: s̄z magi i crurib⁹ et pedib⁹. Et icurrētū hāc passionē subtiliare debes regim̄ dā do eis pullas d̄coctas i tassa cū aq̄ et aceto: et accidit mltō tiēs effymera febr̄ ex tali labore: et si i stō sūt vene replete aliq̄ hūoze p̄p̄ato ad putrefactōz fit ide febris putrida s̄z nāz illi hūozis. Et postq̄ expedit⁹ fuero de tractatu isto loq̄r de febr̄ib⁹ et curis eaz cū adiutorio d̄ei.

C La. XXXXI. Qd̄ ē d̄ podagra q̄ arabice d̄f anācras. Eccegritudo accidit pedib⁹ q̄ d̄f anācras: et est apa qd̄ fit i vno pede: v̄l i duob⁹: et nāl̄r ibidē accidere p̄t v̄elocius q̄ i alijs mēbris: eo q̄ p̄e

des sunt positi in flama pte coepit: et maiot po b^o passio q^o g^o t^o ex h^oose calo decondite ad pedes: et ide apant: s^o no coadunat h^oios i hac egritudine i vno loco p^o sic in alga apant^o. Et accidit anacrao p^o maiot pte quos pedes h^oios b^o: et abulatio supflue p^o p^ontendit: et paucos vidi cur fotes q^o vna^o ex arte illa q^o no p^ontat ex hac egritudine: p^o et vne^o ex h^oios b^o acut: et p^ontat q^o cuat eis e^o dolot: et deca^o in illant^o e^o calidit. Cura b^o e^o flomare calidit ex op^o posita pte pedis i verabedo d^o sangne s^o aditoea notas: q^o si n^o n^ois fuerit ex vno acut h^oios: et illo scio ex acuta: re: et fortitudo dolozio: oio p^ohibe^o t^o fieri vnciosis desup p^ote farina oedol mixta cu^o succo badderet^o cu^o alebana q^onta e^o q^onta po^o farie oedol: considerado t^o p^ontat patietis etate: et t^o p^ontat: p^onta i firmu cu^o sero capno coagulato cu^o lacte fi ci cu^o q^o distillati sint aur. y. de tamarindio q^o addat q^onta po^o anri de machamuda. i. scamae. Et si cognier^o q^o no fue rit h^oios tate calidit: et acutit: p^ontat purgati pur cognier^o de cen tia e^o q^ontate s^o: et p^ontat infirmo p^ontat abulare et p^ontat batio ne p^ontat: et cu^o fuerit libat^o p^ontat sup^o pedes q^o beant ipos co^o fottare no^o n^o cu^o aromatico sic necia e^o p^ontat m^o m^o: ea vo q^o b^ont p^ontare m^obaa q^o no^o sint p^ontalia sint s^ontica e^o spata iter calidit e^o s^ontates. Aromatico vo appropiata s^o p^ontat m^o m^o: i. nico: q^onta aialia e^o vital^o e^o o^o sp^o delectat in bia. Illi at q^o credit q^o o^o sp^o ab vno fonte e^o vna radice pcedat: sic sint magni medici e^o sumi n^oaleo aliv qui ex h^oios itant q^o credit q^o radix illa e^o sono sit cor sic pipu^o tetic. Et alij sunt q^o dicut q^o radix illa e^o cereb^o. Non ite co^o p^ontat q^o ardetica maximi iherit iuuarit^o cordi in sin^o c^opi odoardo ea e^o no^o s^onti cordi vep^o et o^o m^o m^o: sibi v^o cinis. ¶ Cap. CCCII. Q^o est de scissura que accidit manibus et pedibus et alij m^obaa.

E multoties accidit scissura manibus et pedibus: et maxie pedibus: eo q^o plate pedu^o fricat p^o terra: et ide acquir^o siccitate: et b^o olmoda b^o dem^o certitudinē. Cap. q^o res h^oios de siccitate scissur^o: sic appet^o i^o trabio: q^o postq^o de siccitate eoz h^oiositas i^o cis fuit scissure m^obaa: et terra et b^o ide m^obaa scissur^o. Cap. postq^o fuerit p^onta h^oiositas: postea successe rit v^o: et soltrept^o scissur^o. Ergo b^o egritudo idiget h^oios etate: et i^o p^onta. p^o certo q^o id q^o scissur^o e^o s^o solida h^oios etate: et b^o egritudo idiget cura p^onta. q^o si absterlina e^o b^o m^obaa h^oiositas: sic e^o alebana madesca cu^o butiro re c^ontat cu^o oleo amigdalar^o vlcia: v^o cu^o oleo olimaz vlcia re n^odo b^o medicam^o p^o nocte i^ogra d^osup: et abluere et sen ma defacet m^obaa scissa p^ontat valde: et laudabilior v^o q^o possit b^o i scissura pedu^o e^o p^ontat pedes i terra vilo m^o: et i scissuris manuu^o q^o absterlat a tactu rep^o siccip^o et aridatus e^o a navigatioe cu^o r^ontat noc^o et fodere terrā: facere lapides tercos e^o vasa fictilia: q^o oia b^o faciat scissuras i manib^o ex tactu terre emb^olino ab h^oios e^o s^ontib^o p^ontat medice cam^o p^ontat liberabitur deo dante.

E cura h^oiositas q^o accidit aliq^o scissura e^o p^onta et fractio. Et cura h^oios oio e^o appositio alchane dilepate cu^o oleo olimaz. Et v^o q^o g^oda q^o p^ontat v^ono terrestres solo e^o bullare s^ont e^o b^ont ponere curat scissuras vnguu^o manuu^o et pedu^o.

E cura aliq^o doloz i g^onta q^o extedit a vno cura cope pcedo directe v^o ad cauillas pedis e^o aliq^o vadit totio s^ont b^o egritudo de scianca: q^o g^ontat ex h^oios s^onto e^o g^ontato i lo co: et ibi iher nocuisti sic i alij m^obaa. Et s^ont m^obaa medice i curadu^o m^obaa egritudine e^o dissoluere icidere e^o subtileare h^oios h^oios: b^o d^odo ei o^o m^obaa ab h^oios. i. y. oximell^o s^ont tici cu^o s^ont. i. y. calce: de septe i sepe d^oeb^o cab ei p^onta.

aur. i. de tyriaca q^o p^ontat valde: et longe locu^o cu^o oleo de scan n^o i. d. nigella color: et cu^o oleo de sinap. i. y. p^onta sint c^onto: et oleo de lila q^onta illa vno m^obaa. et si c^onto comp^o ab illo h^oios: p^o certo eradica^o radice egritudis cu^o adiutorio b^o. ¶ Medicam^o optimā ad b^o. b^o de h^oios oppo^onta: s^ont b^o neg. an. aur. i. agarici femini m^obaa. karamia: et fe. v^o ce. an. p^onta tres. aur. i. asse pulvis q^onta po^o aur. colloquinte. . viij. po^o aur. icide colloquinte m^obaa i malaya cu^o q^onta pte. aur. i. d. lacte amigdalar^o e^o tate p^ontat v^obaag. et s^ont poza oia p^onta cu^o oleo amigdalar^o vlcia: et oximelle s^ontico valde acerosos p^ontat ex illo aur. vi. cu^o aq^o calce. Et si p^ontat sufficiter adde de residuo aur. s. et rege cu^o sic i alij m^obaa: et p^ontat v^obaa siccitas cu^o igne sine p^ontat purgatis sen an^o si se i^o p^ontat valde: q^onta eradica^o h^oios e^o p^ontat: et trahit cu^o exteri^o: et inige locu^o cu^o oleo de lapidib^o q^onta v^obaa v^o cu^o alit^o. ¶ Cap. CCCV. Q^o est de dolozio p^ontat p^ontat.

E accidit p^ontat dolozio color e^o apud p^ontat. aur. i. d. mor^o vapor: q^o mouet motu violēto atq^o s^onti q^o oia i subtileare. Et ca ra b^o est subtileare regimē: e^o cibare cu^o passeri b^o p^onta i taffea: an^o i^o v^obaa i v^obaa: et sufficiter: et va ei medicam^o calas p^ontat v^obaa. ¶ Receptio ap^ota e^o v^obaa ad b^o. b^o radice fenic^o s^onto. i. scio p^ontat. m^obaa: s^ontic^o s^ontic^o m^obaa: s^ontic^o an. aur. i. scio v^obaa aur. i. scio meliois ad p^ontat oio: basilliois. i. y. s^ontic^o tur oia e^o s^ontic^o in l^o q^o s^ontic^o p^ontat nocte vna m^obaa e^o bellit^o l^o igne v^obaa ad p^ontat mediceat^o postea colat: et i illa colatura ponat lib. y. succari: et decoq^o v^obaa ad s^ontic^o s^ontic^o: et p^ontat q^o s^ontic^o m^obaa. i. y. cu^o vi. j. aq^o calce: et s^ontic^o locu^o exteri^o cu^o oleo de infirmo: et p^ontat an^o i^o v^obaa: v^obaa hoc regimē donec fuerit liberatus.

E cura h^oiositas q^o accidit aliq^o scissura e^o p^onta et fractio. Et cura h^oios oio e^o appositio alchane dilepate cu^o oleo olimaz. Et v^o q^o g^oda q^o p^ontat v^ono terrestres solo e^o bullare s^ont e^o b^ont ponere curat scissuras vnguu^o manuu^o et pedu^o. ¶ Cap. CCCIII. Q^o est de scianca. Cura h^oiositas q^o accidit aliq^o scissura e^o p^onta et fractio. Et cura h^oios oio e^o appositio alchane dilepate cu^o oleo olimaz. Et v^o q^o g^oda q^o p^ontat v^ono terrestres solo e^o bullare s^ont e^o b^ont ponere curat scissuras vnguu^o manuu^o et pedu^o. ¶ Cap. CCCIII. Q^o est de scianca. Cura h^oiositas q^o accidit aliq^o scissura e^o p^onta et fractio. Et cura h^oios oio e^o appositio alchane dilepate cu^o oleo olimaz. Et v^o q^o g^oda q^o p^ontat v^ono terrestres solo e^o bullare s^ont e^o b^ont ponere curat scissuras vnguu^o manuu^o et pedu^o.

E cura aliq^o doloz i g^onta q^o extedit a vno cura cope pcedo directe v^o ad cauillas pedis e^o aliq^o vadit totio s^ont b^o egritudo de scianca: q^o g^ontat ex h^oios s^onto e^o g^ontato i lo co: et ibi iher nocuisti sic i alij m^obaa. Et s^ont m^obaa medice i curadu^o m^obaa egritudine e^o dissoluere icidere e^o subtileare h^oios h^oios: b^o d^odo ei o^o m^obaa ab h^oios. i. y. oximell^o s^ont tici cu^o s^ont. i. y. calce: de septe i sepe d^oeb^o cab ei p^onta.

camomille yrigoz añ. ʒ. ij. seis lini. seis altee: qđ arabice dicitur
 chabatem. añ. añ. iij. folioz yrtice: carobe porcine añ. añ.
 ij. pistenē qđ libet p se ʒ crib: ʒ qđ sūt cribellada: ʒ distēpera
 ea cū aq rosacea: i cui⁹ vniuscuiusq; lib. sit distēpata. ʒ. ʒ. si
 riace alferut. i. libatias. Et isto emplʒ pōe sup locū pone
 do desup ēplastrū folia vitis recētia: ʒ cū fuerint exiccata
 mutabis illa. Si vō dcñm āpa fuerit ex hūioze flatico gros
 so: p maiori pre curat. Et mibi euēt cū eēz iuuēis: ʒ pas
 sus sui mltos ʒ itēos dolozes anteq; apiret: ʒ postq; aptū
 fuit: libat⁹ fui ʒ plere. Qđ si hec passio euenerit alicui seni
 qđ sit sicce ʒ plonia subtilia regimē ei⁹ qđ nuz potes: ita qđ nō
 comedat aliqđ habēs grassitudinē: ʒ suffic ei dare pullas
 puas ʒ scās i tassea cūz aceto ʒ pane bñ fermētato: ʒ da ei
 bibere qđ libet die. ʒ. ʒ. syrui sgn cabin cū. ʒ. v. aq decoctio
 nis yrigoz. Et sit decoctio talis. s. i. vi. añ. yrigoz ponāť
 ʒ. x. aq: ʒ bulliat vsq; ad ʒsūptionē medietatē: ʒ cū illis. v.
 ʒ. decoctiois distēmpabis dictū syrui: ʒ dabis de isto oī
 mane: vt dcñm ē. Et pōe desup ēplastrū factū cū farina oz
 dei ʒ yrigis: ʒ camōilla. añ. eqles pres. pistēť ʒ distēperēť
 cū aq ʒ tertia pre sui aceti: ʒ desup ēplastrū pone folia vi
 tis vel sicle. qđ si āpa ad maturatiōē deuenerit: stude vt
 os seu aptura fiat iseri: ʒ vbi vis qđ rūpāť pone illic ster
 cus colūbinū mixtū cū butiro ʒ aptura quā itēdis face
 re: ʒ cū aptū fuerit euacua sanie: ʒ itē pone liciniū seu tētā
 madefactā i melle dispūato ʒ decocto cū aq vsq; ad spissū
 tudinē retinēdo illō liciniū nocte tota: ʒ mae rēoue illud
 ʒ pone aliō madefactū i emplo alnacli mixto cū olo rosae
 ceo eqđr ʒ bulliat ad spissitudinē mellis: ʒ pmāeat sic p to
 tā noctē: ʒ ʒ patiens fuerit delicat⁹ vl nō dlicat⁹: pone
 de ytriolo i alnacli pō vl min⁹. Et si vt tibi difficile eqđ
 re ʒ cautatē vulneris dci āpat⁹ carni bñ. accipe fulliginē
 fornacis vbi fūdif es ʒ tere ea: ʒ abue illā cū aq multotiv
 ens: ʒ de illo puluere spge sup liciniū: ʒ tādū pōe i vulne
 re donec optie sigillet. Si āť dcñm āpa fuerit ex hūioze san
 guineo febrib⁹ erit fortior: ʒ citi⁹ libabit⁹. Et cura ipsi⁹ est
 sōmare p: ʒ postea desup ponere mitigatiua dolori ʒ nar
 coticha. B. apta valde ad B. ʒ. farie fabaz: yringoz ca
 mōille: spūina: folia vit. añ. eqles pres. pistēť ʒ distēperēť
 tur cū agresto: ʒ pōe dsup: ʒ sup ēplʒ pōe folia vit recētia:
 ʒ cū scipit exiccari madefac ips cū aq rosacea. Si āť ad sa
 niē deuenerit: fac ei curā pdcās in flatico: excepto qđ in isto
 magl sollicit⁹ eē debes ifrigidare: ʒ i illo magl itēdere de
 bes i subtiliare: scidere: ʒ dissoluere. Si āť pdictū āpa ex
 colica fuerit nō p̄ficiet si ynquētū alnacli: imo magis iseri
 nocumēti: nec ēť acuta vl acetosa: sed sufficiet ei suppone
 re cortices cucurbite vl angurie vl boz silia. Sciēdo qđ i
 ista regiōe oīa āpata qđ nascunt i pdictis locis noiant alta
 balep. ʒ greci ipsa noiant babui. qđ āť fiūt ex hūiozib⁹ adu
 stis nō recipiūt digōnē quēadmodū dixim⁹: ʒ pp B nō cu
 rant: ʒ ex hac egritudine obyt p̄ me: cogscēdo qđ B āpa ē
 corrosiuū: ʒ corrodit in circuitu sui pres vicinas. qđ necē
 iducit qđuis sit i peib⁹ ignobilib⁹ corpis: nedū i nobilibus.
 vel ppe nobilia mēbra: ʒ pp hoc moziunt p maiori parte
 habentes hanc passionē.

Cap. XXXVII. Qđ est de āpatib⁹ qđ dicunt doggaz.

Riumē aliqñ i extremitatib⁹ digitoz manus
 vl pedū āpata qđ dicunt dogga: qđ latic pana
 riciū noiat: ʒ faciliōz cura ʒ magis laudata ē
 desup ponere cerumē seu sordities illas qđ re
 periunt i aurib⁹: vl panē masticatū: ʒ si fue
 rit delicat⁹ sufficiet ei faria masticata ad maturatiōē b⁹
 āpatis: vl passule pistate: aut sic⁹ vna: qñ hec passio leui⁹
 curat ʒ sine tiōze. S3 b⁹ egritudis repit qđā spēz qđ ē val
 de mala. v3. que corrodit extremitatē digiti: ʒ extēdit ad
 corrodēdū carnē yūā man⁹ vl pedis: donec deuēniat ad
 corrosiōē maiōis ptis ipsius. Et hec spēz arabice noiat
 egritudo spie. Bal. vō nō noiat passionē hāc. ppo noie: sed
 possunt cās ʒ curā ipsi⁹. Et postq; cogueris hāc spēz qđ ipsa

crefcit qđtidie ʒ augmētāť: stude i euacuādo corp⁹ forti
 ter: ponēdo i latatis ipsi⁹ res qđ trabāt hūiozes adustos: ʒ d
 ʒyeniētib⁹ ad B est B medicamē. B. corticis mirabolano
 rū ʒ kebuloz: ʒ idoz: ʒ epibimi barbarie. i. polipody. añ.
 añ. x. sene kartami. seis. yrtice. añ. añ. v. pistenē optie
 addat istis qđtū ē gnta ps oīuz dcāz medicianū de violis
 ʒ florib⁹ nenufariis: ʒ ifūde oīa i aq calida tāta vt coopiāť
 ex ipsa: ʒ colet i mane fortissime expmēdo: ʒ i. vi. ʒ. istū co
 lature ponat. ʒ. i. ʒ. ʒ. syrui de ligr. ʒ. ʒ. i. ʒ. ʒ. syrui d corti
 ce citri: ʒ adde hūic octauā pte añ. de scamonea: ʒ octauā
 pte añ. de mastice. Et si nō purgaret sufficiēter cū istis ad
 de de residuo aq. ʒ. ij. ʒ. ʒ. ʒ. syrui sgn cabin: ʒ ciba euz
 stea gallina elixata i tassea: ʒ i die añ assūptionē medicine
 dabis ei siclas elixat⁹ i vespis. ʒ si nō fueris studiosus i li
 beratiōē b⁹ anteq; deuēniat ad maturatiōē ʒ eruptionē
 pap. p̄ficiet ei cura ʒ medicatio postea: qđ si denigrat i cir
 cuitu āpatis ʒ idurat quēadmodū deuēnit inimico meo
 qđ noīabat cācharū qđ misit p me postq; exiit de carcerib⁹
 bali filij Joseph: ʒ iuēni qđ corā eo erāt ples medici ʒ cum
 eēz ppe eū ipē exxit pedē suū: ʒ fere qđ nō possit ipz i sinu
 meo: sic assuet⁹ erat: facēt alijs medici: ʒ tūc clōgat⁹ fui ab
 ipso: ʒ considerau qđ corruptio erat in circuitu āpat⁹. qđe di
 xi ei qđ ipolis erat cura ei⁹ oīo nisi cyrolog⁹ scidat carnē il
 lā torā cū rasorio qđ ē i circuitu āpatis: qđ cū audisset B sce
 pit furete valde ʒ angustiarē: medici icēperūt ei blandi
 ri tradēdo obliuioni pcepta antiq̄rū qđ p̄ceperūt qđ nō dbe
 mus blādiri i sermo in egritudib⁹. Quare pmiserunt ifir
 mo remouere eā bñ cū medicis mortificationis: qbus dixi
 qđ nō cogscēbā nec videbā vllō mō qđ illō facere possent:
 eo qđ añq; mortificata sit illa caro mala: dñigrabit altera
 qđ succedit: ʒ sic ʒ cordati fuerūt oēs remouere eā cū medi
 cinis acutis: qbus dixi qđ nō poterāt illud facere aliqđ rōe:
 ʒ sic recessi ab ipo: ʒ medici fortiter icēperēt me accusare: ʒ
 dicere qđ nō poterāt inimicitia coopire quā bēo erga euz:
 tñ qñis ei⁹ inimic⁹ essez p certo dicebā vitatē. vñ ista de
 cā imaginauerat nocere mibi: ʒ dō abstulit ei potētiā: nec
 sui medici aliqđ sibi p̄ceceť: ʒ potētiā ei intulerūt granamē
 ʒ validū nocuistū. Et accidit qñq; in hac passioē qđ corru
 pitos ʒ dñigrat⁹: qđe ipole ē qđ sup illō os possit caro gnari
 nec ʒ dēfari. vñ necesse ē radere illud fortiter: ʒ cū rasorio
 icidere carnē illā totā qđ est infecta ʒ corrupta: ʒ stiliat re
 gimē ei⁹: ʒ sup locū pone farinā ozdei cū idico quoz pres
 sint eqles: ʒ cū vuln⁹ sanie eiecerit: pone tūc farinaz ozobi
 mixtā cū melle: ʒ iunge pres vicinas qđ sūt in circuitu āpa
 tis cū oleo rosaceo aromatizato: qñ pole est qđ cū B regi
 mine: videb re laudabilē cū adiutorio dei: qđ si ʒ plo patie
 tis fuerit sicca valde: ʒ fuerit senez adde farinē ozdei ʒ in
 dico qđrum est qđta ps eoz de thure adusto.

Explicit liber scds theysir. Incipit liber tertius qđ
 trinens tractat tres. Quoz tractatū p̄mus continet
 net capitula tredecim.

Capitulum p̄mum. Qđ est de febribus effymeris.

Dicit seruus auēsoar qđ cōsue
 tudo ē medicorū
 noiare ynūquēq; calorē exēute a corpe
 p̄ter nāz: febē. Sciēdo qđ ex febrib⁹ qđ
 dā fiūt i spiritib⁹: ʒ cū dico spūs itelligo
 subam subtilē qđ ē i corde: qđē suba i u
 tellu nro breuis ē ad itelligē. S3 yni
 m⁹ dōec ipaz bēm: ʒ moziunt qñ dō ipaz a nob vlt rēoue
 re: ʒ qđā febres oriūt i hūiozib⁹: ʒ aliqđ gnant i subalib⁹ mē
 bris. Et nūc icēpio ab ea qđ oriūt h3 a spiritib⁹. Et dico qđ B
 febrib⁹ pte gnāt a cāis extrisecis sic a forti ira ʒ a supfluis
 vigilyo: aut ab itēso ʒ forti labore. ʒ exercitio extēs a nā
 vel ex dōte supflue more i sole: aut ab itēsa friditate aut
 ex balnearōē in qbusdā ago stipricis sic in aq ytrioli vel
 alumis ʒ suis silib⁹. Ira āť p̄creat febē: eo qđ ab ipsa istā
 manē spūs cordis ʒ toti⁹ corpis: ʒ inde sequit effymera: qđ

Tertius

horis digonis ipsa q̄ttidiana et p̄ maiori pte nō curat nisi i estate. et porisimi ipsi sūt de q̄tto i q̄rtū die: et duob' die bus et igete: et porisimi h' plōgant diuiti' q̄ porisimi flati ce: et bec febris nālī mltū plōgat: qm̄ plies vidi cā icipe i estate: et nō dimittere vsq; ad aliā estate. et q̄iq; plōgat vsq; ad duos ānos: et iterdū plus. et bec p̄ maiori pte non accidit nisi senib': et illis q' vni' carnes grossas valde et ca seu salitū atq; ver': et q' vni' comedere carnes arietū ma gnōz: et bircoz et castratoz: et q' assuescūt comedere pi sces magnos et veteres valde: et carnes salitas q̄rucūq; ge nerū sint: et oliuas: et melōgenas. Et i sūma dico q' bec fe bris accidit illis i qb' mēsa p̄dīat: siue a p̄lone sua radi calia: aut a cibis malis gnātib' illū hūoz: et cū icipit poris mus h' v' ifirmo q' grādo cadat sup̄ dozūz ei': et incipit cū tussī: et cū recedit porisim' remanet mūdus oino longe plusq; i q̄ttidiana: q' i q̄ttidiana nō depurat paties p̄ce nisi post vltz libationē: et bucuq; remeozar' suz: et remeoz ar' ero de istis simplicib' febrū' p̄ticulr: vt p̄ simplices itelligas p̄positas: cogiscēdo tñ q' p̄ maiori pte vix repiūt febr̄es ex hūoze vno simplici: ita q' possis dicere q' ex pu ra colā fiat febris: cū sit calida et sic. valde et subtilis sube: q' si accidit B ē i mīozī pte: s; denoiatio fit a maiori: ita q' qñ colā oīat in aliq' febre: of colica: q' cū putrescit itra ve nas fac febrē absq; rigore: s; cū estuatiōe et calore valido atq; forti: et cū multa siti. Lū aut putrescit ex venas fit cū rigore forti: et sudat ifirm' i declinatōe: et remanet getus: et due he febres. s. tertiana cōtinua vel interpolata creticat' p̄ maiori pte a. xiiij. die vsq; ad. xvij. die nisi error supue nerit ab ifirmo vel ab alyz. Sciēdo tñ q' sm̄ mixtionem colere remittunt' accidētia: et plōgat febris plus v' min'.

Cap. VI. Qd est de febre q' fit ex colera vitellina prafina aut eruginosa.

Feb̄is pot' et fieri febris ex colā q' i vltia calidita te et siccitate exiit cū suba spissa atq; grossa: sic ē colā vitellina et prassina aut eruginosa. Et pot' eē q' bec colā sit admixta flati: s; de noiat colica a dūio: et s; q' elōgant a simplicitate et purita te cole: s; illō plōgant porisimi et accētia sūt getioza. et ista febris tertiana qñ fit ex colā vitellina q' ē mixta flati fac porisimos lōgiōzes q̄ q' fit ex simplici colera atq; pura.

Cap. VII. Qd est de cura febris tertiane nō pure q' fit ex colera mixta slegmati.

Cura hui' epotare ifirmū cū reb' tepate frigidis et absterfuis: t'his q' hnt puocare vrinā et sudore: sic sūt ista. p. scia melois et cucumeris: et floz camomille ana aut. x. seis lini. et fenugreci: et ozobi ana aut. ij. signati sparagi: spice nardi: mastice et seis feniculi ana aut. v. q̄slenē q' sūt q̄slanda et ponant' in duab' lib. aq' dulcis: et bulliāt vsq; ad cōsumptio nē medietatis: et colent': et in hac colatura ponant' libze. ij. cuccari: et libze. ij. mellis: et lib. i. aceti: et bulliāt iterū simul vsq; ad spissitudinē syrūpi: et de isto denē ifirmo oī mane .z. q. cū. vi. z. aq. et ciba eū pullis puis decocti in agresto v' cū aceto. S; febris illa q' fit ex colā prassina v' eruginosa ē fraudulēta et deceptibilis multū: et ei' accētia sūt difficil lima et p̄nciosioza atq; fraudulētioza valde accētib' p̄dīctis q' sūt in illa: q' fit ex colā vitellina: et p̄ maiori pte non euadūt ifirmi ab ipsis gn̄ moziāf: et q' euadūt libant' cū difficultate: et post lōgū tps. Et cū iuadit porisim' h' febris āgustiat paties mltū: et bz ingetudinē magnā cū siti valī da atq; forti: et bz alienatōes varias atq; magnas: et iactat se p̄ lectū huc et illuc: cū istātia vigiliari: et pulsus patiet' i febre ē dur' pu' atq; diuersus: et p̄ maiori pte finis hui' ē malus: et in mīozī pte liberant': et q' euadūt cū difficultate euadūt et post lōgū tps. Et accētia q' supueiūt i hac febre sūt pessima et fraudulēta: atq; deceptioza: qz vrina taliū ē

prinēs ad viriditate vel nigredine. et ypostasis et ei' ē tal' et cū pēdet ypostasis talis i medio: mouf paties in breui: et qñ ē i sūdo adhuc citi'. Et si in die cretica icipiat appare re vrina nigra absq; ypostasi: ē signū fortitudinis vntis expulsiue. q̄re bonū ē: et signū salutis. S; ypostasis nigra est mala: qz significat lassitudinē vnti i digereōdo hūc bu moze: eo q' qñ nā ē fortis et boni eē: et uertit ypostasim ad albedinē: et cū deficit nā: color ypostasis fit niger et mouf paties velociter: si fuerit dicta ypostasis in fundo vasis: et si fuerit pēdēs in medio tardat' mozs. Et est elōgatio ne cis sm̄ elōgationē ipsius ypostasis a fundo.

Cap. VIII. Qd est de febribus cōpositis. **S**ias q' diuersitas febrū' p̄positaz est s; di uersitate hūoz q' adiuicē p̄ponunt': et accētia et ipaz diuersifican' s; varietatē dictaz cō mixtionū: et medicus qui perfecte cognoscit simplices. ex ipsis sciet et cognoscat cōpositas.

Cap. IX. Qd est de signis febris tertiane. **F**eb̄is aut' tertiane signa sūt: calor estuosus et fortis et sitis itēsa cū istātia vigiliari: et vigila tiōes: q' cū ē itra vasa: ē continua et absq; rigore. S; cū est ex vasa: fit cū forti rigore. et h' iō qz colā sp̄gī' exteri' ad mēbra sensibilia: et mordicat ea: et ac cidit ei sic illi cui sp̄gī' subito aq' cala sup̄ eā. q' dicit' patie rigore: et sic accidit vulnerato qñ peuti' sup̄ idē vulnus: et porisimi ist' sūt breues et iuadunt de tertio in tertium.

Cap. X. Qd est de signis febris sanguice. **Q**odus vō sanguice febris ē qz continue affligit: et patie siti et vigilia: et bz pturbatōes mētis. S; vapor qui pcedit ab hac febre nō ē in tm̄ mordax sic ille qui erit a tertiana.

Cap. XI. Qd est de signis febris q̄ttidiane. **I**gna autē q̄ttidiane sūt: qz ē absq; rigore: s; bz frig' et spāl' extrema ifrigidant' valde: et habz alices et oscitatōes: et lachrymant' oculi eozū. et iterdū patienē sineopi ppter reuocatōes et restrictionē calozis nālis ad iterioza corporis. Et porisimi h' sūt lōgiōzes p̄dictis febrū': et corrupi' seu destrui' ap petitus stomachi eozū: et sunt absq; forti siti: et pulsus nō est dur' neq; multū diuersus vel variabilis: neq; tante velo citatis sicut pulsus colerice: et vrina eoz' est spissa: et nō de puratur pfecte inter vnum paroxysmum et alium.

Cap. XII. Qd est de signis febris q̄rtane. **I**gna at q̄rtane sūt bec. s. frigus magnū cū ori pilatiōe: et videt' patiet' q' grādo cadat sup̄ eū vndiq; et paroxysmi ist' sūt lōgiōzes q̄ quori diane: sed depurant' pfecte magis q̄ in q̄ttidia na: et oēs isti hūozes diuersifican' et varian' sm̄ diuersita tem suaz sp̄erū: eo qz plures sūt spēs colere: et plures sūt sūt spēs slegmatis et melācolie et s; sāguinis. Et nō reme moratus sum h' nisi signa simpliciū febrū' in qb' nulla est admixtio alteri' hūozis: q̄ntis vix repiant' oino simplices atq; pure sine aliq' admixtiōe in reicitate: s; intellectu fo lo appbēdunt'. Lū at pfecte cognoueris simplices febres et signa eaz: ex ipsis hēbis noticiā p̄positaz et suoz accidē tiū. Et iā sup' cōmemorauī et sufficiēter declarauī curam vniuscuiusq; hūozis. Lū aut videbis febrē p̄positā ex duo bus hūozib': p̄pone medicinā sm̄ illā amixtionē: agendo pls hūozē p̄dominātē. Et cū sic feceris hēbis cōsuetudi nē inde: et erit tibi leue curare has febres et egritudines.

Cap. XIII. Qd est de febre ethyca et signis et cura ei'.

Et est adhuc alia spēs q' dicit' ethyca. et bec p̄ maiori parte non accidit nisi post alias febres cronicas q' debilitant corpora et exiccāt hūidi tates: et inde corpus acquirat' siccitatē et calidi tatem: et ista febris proprie fit in radicalibus

mēbris: et pro maiori parte fit post effimerā. Et hoc quādo corpus pparatū est ipōis recte et maxime cor: et hec febris gmanet: et generat in radicalibus mēbris pp siccitatez cog: sicut ignis gmanet et refractat in reb' siccis multū: qm videm' q' lapis calcia qm tangit sentit' frigidus: et cū tangit' ab aqua icendit': et ardeat' ardoze valido atq' fortitū q' manifestissime percipit' et sentit'. Et sic est de illo qui patit' hāc febre: q' cū tangit' corpus eius sentit' eē calidus nō fuiti caloz: et cū cibis: sine illa cibaria sint calida seu frigida post duas horas vel tres inflāmat' corpus ei' totū: et anclitū eius fit frequēs et magnus: et pulsus cog' est durus et tēsus: et remanet in hac cōspōne vsq' ad cōplemētū tertie dīgōnis. et postea paulatim dimittit' dicta inflāmatio atq' calor. Et hec febris in pncipio sui leuis ē ad curādū. Et cura eius est ponere ismū in balneo vtilio aque tepide pluries in die. Et va ei quolibet mane in vtiliculo de lacte capre recēter multoz: fit capsa parua q' generet multū lac: et moxē capsa ppe lectū patientie: ita vt incōtmetri post multationē ipsius recipiat ne contrūpōm ab acre: mala idē fiat digestio. Et istud fieri vsq' in calido acre q' in frigidō cog' lac velociter contrūpē: et alteratur: et cū est contrūpū nō facit laudabile nutrimentū. Et incipiat bibere de isto ab .3. gradatū ascendat vsq' ad lib. 5. q' si incipere dare quāritatē magnā a pncipio coagulare in stomacho: et idē mala et corrupta fieret digestio et q' b' h' remouere est vt ponat aliqd melia vsq' pumati in fundo vasis: et sup illud mīgat lac: et misceat simul et p pncip' infuso fm mētarā et ordinē iupradictū: et post potum lactis nō comedat aliqd oino donec digerat'. S'cra aut' digestioe si vis iterū dare sibi de lacte ad comedēdū va: et si nō est assuet' ciba eū pane frumēti bene fermentate: carnis affusio: et omnimane va ei lac fm ordinē dicitur: carnes eius sint galline elix et pparate in tassa. Et omni hora q' stomaachus est vacuus a cibo pone cū in tēna aque vtilio tepide: post epinū cibabū cū: et sic remouebit' febris cū adiutorio dei. Et scias q' et bica baby tres gradus. pmo est facilis curatio: eo q' nōdū finita ē humiditas in radicalib' mēbris. Gradus aut' secundus est q' calor pfundat' est in humiditate roizda: que libita est i radicalib' mēbris: et hoc etiā bene curat' si pfecte regitur. Et gradus tertius est q' calor pfundat' est in ipsis radicalib' mēbris: et hoc postq' humiditas cog' ex toto est consumpta atq' finita: et hoc ex toto est impossibile ad curādū. Sciēdo sūt q' qlibet ex istis gradibus h' alios gradus ita q' aliqui sunt q' citissime curant': et quibūsdā cog' plongat' sanitas plus vel minus: et sic etiā aliq' cito moriunt': et quibūsdā cog' mora dilatata et plongat'. Teticuli aut' galloze qui longuati sūt ex lacte sūt optimi in hac passioe: et itaq' q' nō sūt ipingnati ex ipso sūt satis boni. pōt aut' eē q' hec febris et bica cōiugat' alteri febricitans cognitio est difficilis valde nisi illi qui assuetus est valde et lōgo tpe expectemēt' q' si possibile est q' et bica cōiugat' febricitans et hēgmatia et sanguinis: et et melancolia. Et si q' d' hērit dicens quōd hoc eē pōe: et bica cū sit calida et sicca iungat' febricitans et hēgmatia q' sunt humide. R. n. q' ex mēbris q' dā sunt sicce et ploniat: et q' dā humide: et aliq' frigida et aliqua calida: et ē in vno singulari mēbro q' dā sit calide et sicce et ploniat est posse q' in eodē cōmōse hūoz frigidus et humidus sūt apparet: manifeste repit' in hō et in vniuerso cū sint in aliq' calide et sicce et ploniat coadunat' in ipsis hēgmatia: q' est frigidū et humidū: et pōt sūt esse cōtrario. q' aliq' mēbra sint frigide et humide et ploniat: et in ipsis recipit' colera q' est calide et sicce et ploniat. et ex febricitans sicut dicit' q' dā sunt q' sūt in ipsis q' dicit' effimerē: q' dā putredinū ipō sūt q' dicit' q' aliq' sūt ex colera: et aliq' ex hēgmatia: q' dā ex sanguine: et alie ex

melancolia. Et cōponunt' etiā be febres iterū ad iudicē vniuersis cōpōsitib' us. vs. q' colerica pōt cōponi cū sanguinea et cū melancolica: et aliq' cū hēgmatia: et est possibile q' cōpōsitio fiat ex vno eodē humore. S. q' colera fiat et sit putrefacta intra venas et extrat' sic erit et iudicē et iterpolata et eodē humore. et pōt eē q' colera sit putrefacta intra venas et hēgmatia eē vel cōtrario. et possibile est q' in oib' istis et pōm' paropōm iugant' simul: vel icipiant sit. q' accidētia sūt et vna et mixta ad iudicē. v' sūt difficilis cognitio valde. et nō pōt b'ri ista cognitio abiq' studio et labore vebemēti cū magna pūsiōne: q' h' graue ē et difficilis reo valde cognoscere et pōne iterpolata cū iterpolata: et pūsiōne et iudicē cū iterpolata: et q' sūt ex diuerso hūoz et pōm' iterpolata cū iterpolata: vel iterpolata cū cōiunata: et p' b' ad cōpōsēdū ista idēgm' studio magno cū pūsiōne et sollicitudine vebemēti. et bac de cū nō pōt pfecte scribi i libro: est pōt eē vt cōponant' vae febres ex vno humore: ita q' iterpolata erit multē putredinis eē vna et et iudicē pōt putredinē itra vna. et aliq' reperit' q' ambe sunt magne valde: vel cōtrario. S. q' ambe sūt parue multum: cōmōsentur paropōm ad iudicē ita q' vno subintrat' alterē: et cōmōsent' s' accidētia: et erunt be febres: et oēs magne vel oēs parue: vel aliq' magne et alie parue. Et cū dico magnas vel paruas intellige per magnā multā quāritates putredinis et per paruas modicā quāritatem eiusdem. Et est possibile q' colera q' est mē febris sit grosse suble. et hō ma subtilis suble: vel q' melancolia sit subtilis suble et hō ma grossa. Ergo cōsiderādi sunt paropōm et corū curatio et cōsidera iterum q' cōponunt' iterpolata cū cōiunata vni' speciei vel diuersas iterpolata: q' cōponunt' magne cū paruas: vel cōtrario iterum q' aliq' humoz putrefit' extra vasa: et cū hoc habebit' pleurēsim ad periplemioniam: aut' apostema in diafragmate: quare paropōm ad iudicē cōponunt' et vni' alteri subintrat: et p' b' cognoscere ista difficile est valde nisi illis q' multū assueti sūt in his. S. illi q' nō sunt assueti et p lōgo tpe appēbati nūq' ad ista cognitioe poterūt puenire. Quid de cū medici multū reperūt tur errare in his. Ergo medic' pmo studere vsq' diligēt' i cōpōsēdo febres simplices. Et postea attendere vsq' sollicitē si vna ex cōpōm' est cū aliq' ipōaz febricitans vel plures ex et pōm'. Et si sic studiose et arctē studuerit leuiter ad cōgnitiōe dictaz cōpōm' poterit puenire: et q' febris fuerit simplicior tanto dico iudicatus et cretica erit faciliois cognitioe: et q' febris fuerit magis mixta tanto dico iudicatus et cretica erit magis pūsi et difficiliois notiois. Et ego intēdo nūc rememotare d' d' h' iudicatus et cretica postq' videro hūc pmonē sup febres. Et hō cert' q' multē febres sūt p' p' debilitatē vniuersi et multū medicū. et b' q' medici p'ntiūt eis comedere pla cibaria q' vniuersi conū sūssi cōs fit coāre et digerere. et bac de cū sūt febres: et nō ē vt p' p'ncip' eis cibaria ad pōd' donec febres ex toto remoueat' nec post recessus febres iōdē in h' debet addere in eis b' h' expectare debet vsq' trāsēit. v. v. et tūc addere debet pōd' aut' de cibo. et sic gradat' ascōdere et debet: donec fuerit recuperat': et si sic fecerit recidimabit' egritudo. Cōpōsēdo q' oēs spēs carnis febricitantib' cū iudicē p'ntiūt ad putredinē. Et est ipole q' post crism' aliqd putredinē nō remanet in aliq' p' alicui' mēbris: q' pōt v' p'ozari et augeri ex regimine malo vel icōueniēti. Et si regit' sic vsq' ordinatē nā s'notabit' et v' p'ozabit' donec ipam et iudicē p'ntiūt p'ntiūt expeller. Cōpōsēdo est tractat' de febricitans cū san de dei fm q' mibi iudicē esse videt'.

Tractatus febr' de crisi: et cōtinēs capitula duo. Cap. I. Quod est de viciis et crisi.

Nunc incipio rememorari de diebus cre-
ticiis: et dico quod crisis est morus fortis virtu-
tus corporis ad expellendum humores qui in
egritudinem existit cum adiutorio dei. Quod
si humor calidus et acutus fuerit: et regio
sibi calida, vel temperata: et tempus fuerit estiu-
um: et patiens iuuenis extiterit: leniter di-
ctus humor recipiet digestionem in brevi: sicut in quarto die:
vel usque ad septimum: dum non affuerit. Et est ipse
quod ante diem creticum non sit aliqua dies que indicet ipsius: in qua
virtutes mouent fortiori motu solito: et apparebit post-
posita alba pedes in medio vasis: que non fuerat ante: que si inci-
piat apparere in secunda die egritudinis: crisis fiet in quarta: et
si in quarto: crisis erit in septimo: et si in quinto: crisis fiet in nona
die: et si in nona: expecta crisin in xi. Quod si in undecima
incipiat apparere: expecta crisin in quarta decima: vel in decima
et septima. et si in quarta decima: vel in decima et septima: expe-
cta crisin in vigesima vel in vigesima prima. Quod si non appa-
uerint signa digestionis nisi in vigesima die: expecta crisin
in xxv. vel in xxxv. Sciendum quod post hos dies debilita-
tur virtutes corporis super humorem faciente egritudine: in tantum
quod possibile erit quod non expellet egritudo per crisin: sed dissol-
uet paulatine donec liberet. Et si erit crisis fiet debilis
et plonabit usque ad xl. diem: et postquam transierint xl. dies visum
fuit hyppocrati quod non possit fieri crisis usque ad lx. dies pro-
pter debilitatem virtutis. Et rememoratus fuit hyppo-
cras quod in omnibus egritudinibus chronicis crises non sunt nisi
in mensibus vel in annis.

¶ Cap. II. Quod est de signis et accidentibus ipsius crisis.

Nunc autem restat videre et rememorari accide-
ntia que veniunt et emergunt in diebus creticis. Et
dico quod crisis est pugna que accidit inter virtutes
corporis et humorem que cum egritudine existit. et fe-
bris que fit in die indicatiua est fortior quam que fit in
alijs diebus. Et infirmus deterius videtur se habere: quod in hac hora
patitur calorem maximum: et alienatur: et habet perturbationem mentis: et
imaginatur videre que non videt: quoniam querit paleas vel fe-
stucas colligere de pariete: vel ex alijs locis: et forsitan ante
hoc euenit ei singultus: et dolor colli et capitis et purit in
naribus: et cum videris in die indicatiua signa amissionis que pre-
dicta sunt: postposita alba et equale pedente in medio: vel sub-
stantia vrinis spissior solito cum postposita tendente ad rubedinem
in fundo: significat euasione et liberationem cum crisi in se-
quenti die cretica que succedit omnino. Et est possibile quod in
die indicatiua apparebunt signa attestantia super euacuatio-
nem in eadem egritudine: cum liberatione patiens. Sicut si in die
indicatiua exibat vna gutta sanguis de naribus: aut plues cum
puritu narium et fricatione pronosticabis fluxum sanguinis ex na-
ribus in prima die cretica que succedit euenire. et hoc non accidit nisi
si post grauiam accitiam que precesserunt cum forti febre et calore.
Quod si cum hoc in die indicatiua signa laudabilia visa fuerint que di-
ximus: euasione infirmi ex illo fluxu denuncabis. Si vero infir-
mus transierit inuictus raro cretica per fluxum sanguinis nari-
um. Et si in die indicatiua fluxus venter appuerit: expecta salu-
tem in sequenti die cretica que succedit penultimate. et si in die indicati-
ua patiens sudabit aliquotulum cum postposita laudabili et alijs si-
gnis digonibus. euadet infirmus in sequenti die cretica cum sudore
forti vel cum fluxu venter: aut cum abobus. Quod si in octa die indi-
catiua signa vomit appuerint: sicut tremor labij inferiori
cum predictis signis bonis: in sequenti die cretica salute patiens
cum vomitu denuncabis. Excepto quod humores non sint ibidem
in suba stoma. Si autem in die indicatiua cum signis laudabilibus pre-
dictis patiens patietur dolore post aurem: vel in alia parte pro-
nosticabis crisin futuram per aperturam in eadem parte. Quod si dicitur dolor
fuerit in locis visibilibus corporis relique cum omnino nate. Quod si fue-
rit in nobilioribus membris: forta membrum cum his que habent ipsius

fortiare: sicut cum oleo rosacco et suis similibus: quod si timereas iuc-
tionem aperturam ad interiores partes. pone desuper maturatiam do-
nec locus rubeat et ingrosset: et ad sanam conuertat. Cognosce
do quod glibet morus que fit a natura: et quod glibet pugna que emergit inter
morbum et naturam: vel e contrario quod fit in predictis diebus cum signis
digonibus laudabilibus determinatis denuncabis quod crisis erit
laudabilis et perfecta. Et si per quod in die indicatiua signa bona di-
gestionis et laudabilia apparuerint: pronostica salute in sequenti
die cretica que succedit. Si vero predicta pugna vel signa in alijs
diebus appuerint: que non sunt indicatiui vel cretici: sicut est sextus dies
vel vii. vel x. vel xii. aut xvii. vel xxii. vel xxvii. aut xxxii.
in omnibus istis pronostica crisin malam futuram. Quod si vero patiens
debiliter existit morietur: et si est fortis erit perfecta et cum recidua-
tione. et finis ad ultimum erit sicut placuerit altissimo creatori. et
in omnibus predictis diebus paribus non fit crisis perfecta. Et iam nobiles et
sapientes viri reperiuntur dicere super his diebus creticis: quod non fi-
unt nisi cum stellis: et maxime lune: et sat sufficit medicis crede-
re quod ita sit postquam didicerunt hoc a talibus et talibus sapientibus que hoc
probauerunt tempore logico. Et experientia et nos super certificat sic ef-
fectum. que secure possit dicere medicus. Ista dies cretica est bona: et
ista non est bona: et sicut de indicatis. Si autem febris non fuerit ex
simplici colera: et erit postposita: aut patiens transierit inuictus
tempore: vel fuerit hyems et tempus frigidum tardabit crisis in talibus. Et
per maiorem parte si febris extiterit ex colera non parum: non rece-
det ad minus nisi usque ad xx. diem. Et febris sanguis pro
maiori parte non separatur nisi post multam euacuationem san-
guinis narium: vel ex stomia ordinata a medico fieri usque
ad syncopam aut morietur infirmus. Et est necesse in hac fe-
bre sanguis et in colerica ut precipias infirmo bibere aquam
dulcem et frigidam super nates vel in pureo: aut aquam ordi-
tali modo et frigidam. Si patiens fuerit iuuenis et tempus cali-
dum: et secure ciba cum cucurbitis et ad potandum etiam da-
bis ei de aqua ipsa. Et hoc due species februm per maiorem par-
tem in brevi recedunt. Et hoc cum forti rigore: quoniam in recessu ea-
rum humor spargitur ad exteriora super sensibilia membra. Sciendum
quod non pulsatiles venae: non sunt sensibiles. Et si quis argue-
ret dicere. Jam videtur quod haec sentiat quod sunt sensibiles quod
dicitur quod officina venarum aperiantur propter mordicationem san-
guinis. Quibus dico quod hec quod est friuola satis atque vana:
quod cum dico sensibiles intelligo de sensibilitate vitali que
procedit a nervis ad musculos. Venae vero non pulsatiles et
alia membra corporis que dicuntur carere sensu: habent quaedam sen-
sibilitatem naturalem: sicut videmus herbe vegetabilia que sen-
tiunt solem cum aduenit super eas: et mouent versus eas. Et
videmus etiam aliquos flores qui aperiantur de die: et clau-
dunt de nocte: et est iste talis sensus vnus naturalis. ¶ In febre
vero flegmatica non apparent signa digestionis: nec dies
indicatiua vel cretica: nisi post xx. dies: vel prope: quod
erit natura flegmatis. Et potest sicut esse talis nature flegma-
tis quod non apparebunt signa digestionis etiam post dictum tempus.
¶ In febre autem tertiana non eueniunt signa digestionis nisi in
mensibus: et dies indicatiui in ea non sunt manifesti. et si appa-
rent non precipiunt nisi in mensibus. scilicet de mense in mensem. Et per
maiori parte hec febres non recedunt per euacuationem ma-
nifestam. Sed per dissolutionem et assumptionem paulatine consum-
munt et recedunt. Quare necesse est medico ut precipiet istis
eas que habeant humectare et restaurare. Si autem signa digestio-
nis apparuerint manifeste: non tardes ipsius euacuare: et et
si a natura euacuaretur: non cessabis pro tanto ipsius euacua-
re ab humoribus peccatis. Et caue quantum potes ne des in principio
huius febris tyriacam magnam. Quoniam si feceris reduplicabitur
febris: vel fiet continua. Si autem perseverauerit febris de vna
estate ad aliam: tunc dare poteris: sed in modica quantitate:
scilicet a quarta parte aurei: usque ad aureum. scilicet aqua ca-
lida. Et quemadmodum conuenit in hac egitudine ut sit stu-
diosus in digerendo et subtilizando humorem qui est causa hu-

Liber

suo febriente similiter conuenit ut sit studiosus in bume-
 ctando ipsius. Et pater mucus animi in manib' dei
 requiescat: curant quædã ex quartana tali modo. Cap. pce
 pte firmo ut qualibet die comedere deberet tria nuclea
 persico: mūdãtã cū aqua calida vsq; ad .x. dies: et postea
 purgant eus sufficēter cū medicamine laxatiuo adduce
 te illius humores: et sic liberatus fuit perfectitate q' medi-
 ci qui erat in tpe illo mirati fuerunt valde. Et nobilis se-
 nec adūmbaraf que fuit a patre meo: q're hoc fecerit
 ipse sibi reddidit rōnē q' necessariū erat in illo sic facere.
 Qui gamitus fuit valde: et multū placuit sibi. Et illa dispu-
 tatio reperit apud multos istius regionis. Et scias q' omnis
 febris que simplex est: satis leuio curatio est. Et illa que
 est cōposita difficilioris curatio est valde: hoc s'm
 cōpōnē humoz adiuuantes. Cap. quāto maioris cōpositio-
 nis existerit: in tantū erit difficilioris cognitio et graui-
 oris curatio. Et id rememorat' fuit hoc in febribus cōpositi-
 tis. Et est possibile febre cōponi ex tā diuersis humoib':
 et in tantū q' intellectus human' nō poterit ad pfectā veri-
 tate puenire. Quare necesse est ut medicus sit studiosus
 et atēns suo posse in cognoscēdo cōpōsitiōne quāto me-
 lius poterit. Et curet eus s'm q' melius sibi esse videbit.
 Cōsidens in deū q' rectificabit eū tramite recto et ordina-
 to: in tantū quāto medicina certius et melius cognoscit
 has cōpōsitiōes in tantū pfectior alio et melius esse reputa-
 tur. Et si egritudo et cōpōsitiō cognita fuerit a medico
 pfecte: vix aut nunq; moriet infirmus ex ipse: cū cōdi-
 tiones semp de bono in melius rectificabunt: et pcedent
 et: dico idicatus atq; cretici erūt laudabiles atq; ordina-
 ti: et rōnabiliter pcedēs in tantū q' quasi oēs mirabuntur.
 Q' vñ quid medico ee reputat q' timeret fortitudi-
 nes febri: vel graua accidētia que emergūt in ipsa tēpo-
 re appropinquo crisi: postq; cognouerit q' dices indica-
 tua que pcelleret: fuerit laudabilis: et vrina vr̄a fuerit cū
 ypostasi laudabilē pulsus attēluerit sup fortitudinem
 virtutis. Nō vñ ergo medicus illis vñs timere: si patiens
 syncope emerit ex motu et fortitudine belli: ex acētū va-
 pous mordicātiū officii stomachi: quiddā medici cor-
 nolare cōtulerūt. ego vero cū cognouero pulsus esse bo-
 nus et laudabilē significātes vr̄tio fortitudinē: et ypostasi
 fuerit alba prima et cōlis refidēdo in fundo: nō dubito
 tūc de fortitudine egritudinis: nec de incepi supuenien-
 te ex modicatione officij stomachi: nec de silio facere q'
 sunt faciēda circa egritudinē: quædam modū feci circa egrit-
 udinē veri filij bali sicut alibi recitari. Cū aut cognoue-
 ris q' accidētia fortia q' emergūt pcedūt ab humore acu-
 to: et calido exstēte in stomacho: sicut syncope et vomit':
 cause ne aditus cū in puocatiōe vomit': q' si fecerit p-
 duces eū ad pēculū mortis ob debilitatē vr̄tis. Sed ad-
 iuna ipsius q' vr̄a accidētia fortitudo stomachi: hoc cum
 emplastro facto ex succo citonio: et parus masticie: et ci-
 mārū vr̄is vel silij. Et si calor et inflāmatiō magna fue-
 rit: adde p̄dicto emplastro aliqd de succo sabana vel agre-
 ste: q' sic faciēdo corrugabit stomachus: et coadunabit
 simul: et cōfortabit taliter: q' expellet cōpōsitiōne materi-
 as retētã in ipso: per vomitū: vel inferius p̄ secessus. Et si
 aliter operat' fuerit: vt multi faciūt. Qui volunt iuuare
 naturā cū mouet ad vomitū dādo ei decoctionē rāsiani.
 posse est q' inuēl' ide et allienel. Et hoc erit in minori par-
 te. Et post ad suffocationē et syncope: vel ad motū inde
 deuenire: et de hoc q' nos poterit securare. Cap. Ducusq;
 determinari et cōpleni tractat' febriū et cōpōnē earū p̄ vr̄-
 am bene et cōpōsitiōs quāliter sicut mibi p̄ceptus fuit. et
 determinari iterū de crisi et de dieb' tetricis: et de diuisio-
 nib' q' accidūt iter ipsos. Tūc aut cū adiutorio dei scipiã
 rememorare de egritudinibus que veniunt tēpore epidi-

miat: de febribus eorum.
 Cap. Tractat' III. Est de epidemia: et p̄net capla q̄tuo.
 Cap. L. Qd est de epidemia q' puenit ex corruptōe aeris.
 Dte aut egritudines q' pueniūt ex cor-
 ruptione aeris: rememorate sūt ab ypo-
 crate in lib. epidemiarū: et dixit in illo li-
 bro q' in quãdã civitate q' noīabaf eber-
 nam exuberant pluuia in estate: et fuit
 illa estas estuosa et calidissima valde cū
 pluuia magna p totã estate: et supponit
 postea hoib' incēdiū magnū: ita q' videbaf eis q' essent
 ab igne adusti: et in pncipio habebat paurinā magnificā q'
 scapellabāt se tā fortiter: q' excoīabāt p totã. Et erat p̄
 famē q' coadunabaf sub cuni et multos hoib' ceciderūt cru-
 ra et coxe et musculi: ossa magna q̄tante: q're ex B scire
 possum' q' deterior aer est calidus et hūidus: B iō q' apu-
 or ē ad recipiēdiū corruptionē et putredinē ceteris p̄loni-
 bus aeris: illi magis parati sūt recipere viciã corruptionē
 q' sint cūsdē p̄lonis: et fuit tota illa estas absq; v̄to aliq;
 exiccatione vici' exstēte: q' in toto illo tpe nō videbaf
 moueri aer villo mō: p̄p̄ frigiditatē et sic q' in v̄tio sepe-
 trionalib' rep̄ collaudant: et cōtrario meridiana v̄tio
 perant' ppter eorum humiditatem et caliditatē. Et dixit
 in illo libro q' febres que tunc tēpore veniebāt: nō erant
 fortes neq; violētes: sed erant lente et quiete in t̄m q' quasi
 occulte esse reperiebant. Et esto certus q' ille p̄ntico q'
 opposite sunt cōpōsitiōni biane: et p̄p̄ie cōpōsitiōni vniū
 cuiusq; ille sunt q' pessime exstunt: ille q' sunt silico com-
 pōsitiōni nō sunt tante molestie sicut opposite. Et hoc ma-
 nifestet' ex hoc q' q' aliqui fortiter fuerit frigidat': et fa-
 bito ad ignem se valde voluerit calefacere: vel rep̄e in
 aquã calidam introierit: tunc febres dolores parit. Et
 hoc nō solum medicina est notum: verū etiã vulgares opti-
 me cognoscunt. Et hoc febres deterioris sunt valde cito-
 ris febribus: longinq; aco multum a salute et liberatiōe:
 nec crisis in istis sunt ordinate sic in alijs p̄cedūt: sine
 fuerint ex corruptiōe aeris: sicut ex malitia et putrefactio-
 ne ad se: ex corruptiōne ciboz. Et quanto corruptio seu
 putrefactio p̄dictorum minor existerit: tanto et accidētia p̄-
 dictarum et malitia febriū leuioa esse reperim'. Sciens
 do p certo q' a tēpore hyppocratis vsq; nūc nō fuit epidi-
 mia aliqua tã pessima nec malitiosa sicut illa: nec in qua
 accidētia tã violenta nec malitiosa apparuerint sicut in
 illa. Sed bñ vidam' paurinus validos: et scabies magna: et
 variolae: et motilloe: et putridae febres: et apata p̄nicio-
 sa: et q' bñ omnibus iam curantur: quoq; aliq; eus labore
 maximo caserunt: et aliq; ad mortem terminauerunt. Et
 vidi inuenem habentē apostema perniciosus: et studui cir-
 ca salutē ipsius: et incepi pmo euacuare eum cum fleboto-
 mia: et postea postea sup apothema p̄stantia: eo q' nō erat
 ex viliibus mēbris: et cū purgati eus ab humoribus ma-
 lis qui peccabāt in eis. Et p̄p̄ntati ex medicinis laudatis
 in epidemia sicut est bolū armenū et terra sigillata: et inter-
 dum v̄di ei aliquid ex mirridato. Et sic v̄sum fuit cōfer-
 re ei cura: et v̄solum fuit apothema. Et p̄cepti ei vt absti-
 neret a s̄p̄e: et sic de bono in melius conualuit donec fuit
 p̄fecte liberatus. Et postea post tempus inuasit eū squama-
 tia et mortuus fuit cū ea. Et bis aut q' plurice: p̄o maiori
 parte v̄di accidere in epidemia sunt febres putridae: len-
 te in t̄m esse v̄dem q' vix p̄cipiunt nisi a medico: et motū
 t̄m subito eū eis. Et scias q' illi q' bene et ordinate se custo-
 diunt tēpore epidemice: et qui bñ cautelam et p̄uisionē con-
 uenientem: et hoc motū in m̄ssionibus sic et frigidie
 et cibi et potus eorum s̄nt eiusdem fuerint cōpōsitiōni em-
 dant bñ a p̄dicto periculo et noimento. Cap. Receptio cō-
 ueniens valde in epidemia. Et hercorio columbini sic:

aloes succotrin: agarici feminini polipody recentis: radici lily celestis. añ. pondus aur. vnius thōmeni. aur. i. minus quarta: falis & ellebozi nigri. añ. aur. s. succi abscinthi alcedō carabali cā folioꝝ colloquintide. añ. octauaz partem aur. i. Incide colloquintidā minutim: & misce eā cū tantūde amigdalorum dulciū: & postea cōiunge ea cū p̄dictis medicinis puluerificatis: incorpōtādo eas cū butiro vaccino: & sirupo & squinābin: & dabis ei ad bibendū cū sero lactis pōdus. v. aur. Et si nō purgat sufficiēter: adde de isto aur. s. cū sero caprino: & rege eū sicut in alijs medicinis: & p̄ q̄ libet sella mozetur duobus diebus a receptiōe ipsius. Et postea iterabis dando plus vel minus de isto medicamine: s̄m tenorem virtutis & naturam patientis s̄m ordinēz medicie: & p̄cipe ei vt ponat in cameris & domibus suis aromatica frigida: sicut mirba & rose & coz similia: & suffumiget domus a longe cū alkitrā. Et fac forare domum multotiens cū forti aceto: obturando domum oīno a parte meridiei: & aperiēdo eā a septentrione: q̄n̄ aperire vel te mere eas apertas ianuis vel fenestris a meridie: nocet valde: & morari in solario. s̄m in domib⁹ alia: melius est valde q̄ in plano: & subtiliā dū ē regimē valde. s. cū pane frumēti bene fermentato: & malaxato cū aqua & aceto: & comedat sichlas seu bletas decoctas absq̄ aliq̄ specie: s̄z solum cū aceto: & nō comedat tpe illo carnes vllō mō. ¶ Logno scendo qd nō corumpitur aer solūmodo ex causis p̄dictis: verū etiā ex putredine aeris: que fit a corporibus hominū: qui mortui sunt in bello in magna quātitate: quādo diu morantur in loco. Et corumpitur etiā q̄n̄ aer in vno loco quiescit absq̄ aliquo motu. Et corumpit̄ similr aer q̄n̄ aque congregantur in aliqua parte ciuitatis: ita q̄ non mouentur oīno: tunc putrescunt & fetent: & corumpitur aer inde. Et ab antiquis etiāz consiliū habemus: vt oīno morāz minime contrabere debeamus. p̄pe sepulturas cozpoz mortuoz: & hoc p̄pter vapores qui resoluuntur a corporibus ipsoꝝ. Et sic itāz diximus curā epidimiarum que est cum frigidis & siccis: & cū his etiā que habeāt aperire: & abstergere: & trahere malos humores: s̄z anteq̄ fiat purgatio aliq̄ p̄cipiat vt fiat eūo vltio: & B cū stōmia: & subtiliādo regimē q̄ntuz fieri p̄t: & vtendo fridior: absti nēdo oīo a supflua repletiōe. Et possibile erat q̄ sic faciēdo: mlti fortitan q̄ mozierent libabūt: hac d̄ cā. Et ab aere sicco & calō i excessu sūt ēt passiōes: sic obtalmie: & tussis multarū sp̄rū: & asperitas gutturis: & sputū sanguis: & fluxus sanguinis emoroidoz. Et he egritudines sūt plus vel minus s̄z excessus caliditatis & siccitatis ipsi: maioris vel minoris. Ergo cōuenit vt rectifices aerē paulatine: abstinen do oīno in tali tpe ab exhibitione acutarū medicinarū: & etiā in oī epidimia: q̄n̄ nō laudanē tales medicine in arte medicine. Sciēdo qd hec caliditas supflua que fit in aere nō oritur pro maiori parte nisi ex defectu & absentia pluuiarum. Et tunc generantur p̄dicte egritudines: & his s̄ miles plures numero. Sed non mortifere.

¶ Caplin. II. Quod est de epidimia que puenit ex aqua putrida & fetida.

A Que vō mortue que nō mouent: & replent̄ feabus: & in se bulliūt: & putrescūt: & fetēt: sunt cā corruptionis aeris: & pestilētie: & epidimie: & faciūt oziri febres acutas: & apata mortifera: & adhuc peius faciūt: q̄ sunt cā destructio nis ep̄is: & opilonis suaz viā: & p̄creat sp̄s ydropis oco s̄m p̄parationē recipiētis: & iducūt etiā opilonē in splene: & in renib⁹: & sunt cā gitationis lapidis in renib⁹: & vesica: & gñaliter dico qd hec epidimia q̄ fit ex corruptione & putredine male aq̄oib⁹: alys epidimys deterior ep̄sit. Et etiā alia species epidimie: que subito iterficiteo q̄ quādo coz di euenit aliqd ex aere putrefacto & corrupto q̄ sic com-

plexiōi & nature obuiet a tota sua substātia & natura: sub to morif. Et hoc p̄pter nobilitatē ipsius cordis: cū sit principium & finis vite vniuscuiusq̄ aialis. Et dicit Gal. qd nō morif aial: donec coz cesset a motu. Et philofopho magno aristoteli videt̄: qd coz sit origo & p̄ncipiū oīum membroꝝ & ceteris p̄ncipali⁹. Sed Gal. dicit qd coz i vnoquoq̄ aiali est p̄ncipiū mot⁹ naturalis localis: & cerebrū motus localis volūtarij. S̄z in sūma dico qd coz in vita magnā h̄z necessitatē. Quia videm⁹ qd q̄n̄ aliqs homo intrat in puteus in quo aer aliquo mō nō mouet̄: vel in aliquā grottā: s̄z n̄ copizat: & amittit sensus oīo icōtinēti. & si diu moraf ibidē morif subito. Et hec res est manifesta qd quādo in epidimys hoies aliqui moriunt̄ subito: qd illud ē ex corruptiōe & malitia aeris: q̄ bñ p̄t aliqs viuere aliq̄bus dieb⁹ absq̄ cibo & potu. sed si auferē ei anbelitus: non poterit viuere vna hora. Et verum dixit ille qui dicit qd cibus & pot⁹ ē nutrimentū corpis. Et aer nutrimentū sp̄s vitalis existit: eo qd ipse attrahit fumositates a profundo cordis: & recēs. s. aer subintrat per anbelitū. Et sic itrandō & exēdo: purificatur a malis fumositatib⁹: & probibz coz a putredine. Et hec res p̄cedit ab illo qui ē sūme & vltime scientie. s. a deo vero & benedicto: & ab aere q̄ inspiraf: q̄n̄ puenit vsq̄ ad mirabile panniculū: que deus sub cerebro creauit: & inde p̄cedūt spiritus potentia & voluntate diuina.

¶ Caplin. III. Quod est de squinātia & dislocatiōe spōdiliū colli. eueniente ex quadā corruptione aeris.

Ex qdā corruptiōe aeris p̄t euenire qdāz sp̄s squinātie: q̄ dislocatiōe spōdiliū colli h̄z percare: sicut memorat⁹ fuit hypocras. Et hec ē deterior sp̄s q̄ possit inueniri: eo qd ab ea aliqs non euadit: & accidit cū acuta egritudine: & aliq̄n̄ sūt cū tali s̄gnātia scabies: & puirit⁹: & apata periculosa: q̄ accidētia aliq̄ nō possūt euenire absq̄ acuta egritudine. Et cā dicte squinātie q̄ facit dislocare spōdilia colli abinnicē: est humiditas mala: que ponit̄ & derinatur seu figit̄ inter ipsa: & facit ea abinnicē separari. & dislocari. & illud os qd separaf̄ comprimit̄ violēter cānā pulmonis in trā: q̄ suffocationē iducit. Et dicit hypocras qd ille cui hec accidit passio nūq̄ liberaf̄. Qd si quis quesierit dicēs que est causa quare spōdilia colli dislocant̄: in tali epidimia potiusq̄ alia spōdilia nuce: dico qd spōdilia nuce cōprimunt̄ ex vtrāq̄ parte a costis & a fortib⁹ & plurib⁹ musculis: que nō permittūt ipsa dislocari vel separari. Colli aut̄ spōdilia minime habēt talia defensoria: quare citius dislocant̄. De hac sp̄e squinātie p̄nitiose nūq̄ dixit hypocras qd possit liberari. Et ego similr dico qd est incurabilis oīno. S̄z ante dislocatiōe possit cura p̄desse. & hoc subtiliādo regimē: & vtēdo desiccatiuis: sicut dixi. Et inunge locum patientis cum istis oleis subtilibus exiccatiuis. sicut cū oleo rosaceo: & de iasemino: & cū succo coriādr̄i viridis simul mixtis: & inunctione facta cum istis: fiat puluis ex terra sigillata: & misceat̄ cū succo coriādr̄i viridis ad modū emplastri: & pone sup locū s̄firmū. s. vbi videris ali quā foucā parūculā patētis. ¶ Et possit etiā aliquando spōdilia nuce dislocari: & hoc ex casu vel forti p̄cussioe: & inde sūt gibbositas. & hec ē causa. nota qd nūq̄ liberā. S̄z reperiunt̄ aliq̄ p̄sumptuosi qui conant̄ tales curare: s̄z potius ipsos ad mortē perducūt q̄ eos curare possint. Cum aut̄ gibbositas paruo in fanti supuenerit morif ex careo qd cū crescit indiget multo anbelitu: & cū nō possit ip̄s sustinere suffocat̄ & morif. Si vero magno acciderit: possibile erit qd viuet. S̄z vita ei⁹ erit tristis & angustiosa. Et dislocant̄ etiā aliq̄ spōdilia dorfi ex terioris & āterioris cā fortimor⁹: qd p̄cedit a multa & grossa v̄tositare: que i corpe ep̄sit & generaf̄: que p̄tinne mouet̄ donec dislocet̄ dicta spōdilia: & exteri⁹ expellet̄: & inde gibbositas generaf̄: q̄ noiat̄.

tate dicitur: eo quod homo secundum hanc gratiam est ex spumate patris et matris: voluntate dei. Et nutrimentum embryonis est ex sanguine quod descendit ad vuluam. Et quod ipse. Hinc notantur dicti sanguines sanguine menstrualis: putauerunt alii sapientes quod nutrimentum embryonis a sanguine menstrualis non est ita. Tunc hanc sequitur vestigiis: et consuetudine grecorum: qui vocant omnem sanguinem descendere ad vuluam: sicut fit in punicione: seu in pulmone: vel sub costis notant pleuresim: et de quibus tumoribus fit in pedibus cum dolore: assueti sunt vocare anacras: si post agnam: ita omnem sanguinem veniente ad vuluam: dicitur esse sanguinem menstruale. Sciendo pro certo quod si embryo ex tali sanguine menstruali nutretur sic est ille qui expellitur et purgatur a mulieribus: non viueret illo modo. Immo nutritur embryo ex sanguine valde laudabili. Sed quod sanguis qui naturaliter dicitur est menstrualis: positus est et situs in corpore ipsius matris: id est embryo ab illo inficitur: et accidit ei tinea: que tinea vulgariter a latinis dicitur sagro: in facie et capite: et destruit appetitum eius: et corrumpit: et fit in eo appetitus comedendi lutus: vel carbones et filia. Et ille embryo qui recipit hanc infectionem rectificat eam in quatuor potest: id est quod non potest rectificari remanet in corpore: et moratur ibi: Demum nam ipsius per tempus sit extra eam et expellitur. Mulieres vero post partum si non bene fuerint purificatę: et euacuatę ab isto sanguine menstruali: multe species egritudinum eis possunt supervenire: sicut preparatione et nam vniuersitatis: et quibus deficere possunt: et deficiunt aliquid: et aliquid liberant voluntate dei. Embryo autem pro certo dico quod nutritur ex bono sanguine puro et laudabili. Sed quod pro certo dicitur sanguis menstrualis in matrice infunditur: et in corpore ipsius ibi dicitur: sic vasa a liquoribus ipsius ibi dicitur eis et residendo exterius humectant. Et quibus vasa inuitreata longinquas sint ab infusione et ibi dicitur liquorositas: tunc videmus quod ex longitudine temporis recipiunt infectionem et ibi dicitur a firmamento: postquam ibi factus fuerit et continuatus tempore longo: ita quod post multam ablationem si posueris ibi pastam acimam firmam tabitur absque firmamento aliquo: quod non fiet in vase nouo: sed scemate: et miscetur aliquid modicum ex dicto sanguine in embryone: et fortitudine matris: et ex alio multo et bono nutrimento quod recepit: non ledit dum permanet in matrice. Post exitum autem ipsius ab utero nutritur infans et coadunatur calor naturalis in eo et augmetur: et fortatur nam: et conatur digerere et subtiliare predictum humorum malum et nocivum: et ipsum exterius expellere: hoc fit cum labore forti: et angustia magna: et febre valida: atque graui. Sed ex suba predictorum grossorum humorum sunt variolę et morbilli quę exiunt cum febre valida ipetuosam et malignam: quoniam videtur quod illi qui extrahunt butirus a lacte: non faciunt illud nisi cum labore magno atque forti valde: et motu laborioso atque graui. Quare credendum est quod in motu et expulsiōe variolę et morbilli illud idem accidere debeat. Et iam in precedenti eorum curam rememoratus sum pro posse. Et causa que de his hic feci mentionem fuit quod pauci euadunt ab eis. Et quod semper euenire consueuerunt tempore epidimie facte ex corruptione aeris: vel causa aque putride vel corrupte: vel ex cibis malis et corruptis sumptis et comestis. Et etiam ad remouendum boves a mala opinione: quod credebant quod plures quod embryo nutretur in utero matris a sanguine menstruo: quod falsum est: sicut determinauit: et quod curam de eis superius ordinavi: ideo hic scribere permittimus: nihilominus monitiones facio bis in hoc loco. Vbi quod abstineant oino a rebus dulcibus et salis: et bibant aquam frigidam et puram: aut aquam ordeii: et elongentur ab omni laxatiuo penitus: donec egritudo fuerit in declinatione: et declinata multum: quibus aliqui medici hoc facere assuecant. Si autem post allevationem et declinationem egritudinis relique aliquę re-

manere videantur in variolis vel morbillis: non erit malum ipsas euacuare cum medicinis lenitibus habentibus proprietatem remouendi acuitatem materię: sicut sunt tamarindi dissoluti in aqua: quod ipsas reliquas habent expellere et remouere. tamen pro maiori parte non idigens laborare cum istis. Et quod iam conpleui quod determinare itendo in hoc loco: desisto in quiete confidens in dominum.

Completus est liber theyscir almudanar cum laude dei editus in arabico a discretio viro Abyreroni practica et operatione medicine excellentissimo fideli regis Syncoar traslatus Venetis in confinio sancti Saluatoris de hebraico in latinum a magistro Pathauino physico ipso sibi vulgaritate magistro Jacobo hebreo in medicina et alijs scijs plurimum erudito. Currente anno dñi nostri Yehsu Christi millesimo ducentesimo octuagesimo primo die iouis que fuit vigesima prima augusti in meridie Duceate viro egregio et claro Dño Joane dandulo sui ducatus anno secundo. Annis arabum. 679. mensis quartus diebus quinque.

Incipit Antidotarium Abumeronis Anesoar positum.

Ecce est particula antidota et abumeronis auenzoar libri sui theyscir conueniens illis quod non didicerunt sciaz medicine demeritiaz: et in practica medicine minime sunt instructi: et colligunt in hoc loco vlt cure egritudinum cum sirupis et electuarijs et unctionibus.

Sirupus conueniens sanis. et conuat sanitatem cum adiutorio dei. et confert calidum promouetibus arteticis. B. mirabolanoz citrioz: pidoz: capilloz vene. ligritie mudate. violaz. an. 3. i. corticis subtili citri. scedeg. idi. sandali. rosaz seio cucurbitaz mudati. an. 3. i. Iuube. x. nicro. ro. signati. 3. 5. agarici aur. i. Quęl3 medicina conseruet per se. et postea oes sit ponant. l. xv. li. feruetis aq. pter mirabolanos et agaricu: et bulliat vsq. ad consumptionem medietatis: et colent. Et in illa colatura ponant lib. 5. succi feniculi: demuz beas mirabolanos et agaricu et pone eos in aqua. et fac bullire vsq. ad consumptionem medietatis. et cola. et aggrega postea has colaturas quibus addes lib. vi. succari: et fac bullire vsq. ad spissitudinem sirupi: et reponant in vase vitreo: vel optie vitreato. Sirupus enim iste confert doloribus capitis quod sunt ex fumositate: malis: que ascendunt a stomacho ad caput: et mollificat corpus: et puocat vrinam: et apert oppilatōes corporis: et confert et venenis malis: et remouet nocumētum male aque.

Sirupus conseruet oppilonibus episcopi et splenis: et debilitati episcopi et stōi. dissoluit vetustatem absque calefactione splenis. B. semina melois citrulli et cucurbitę mudata et seio scariole. et seio spagimastiche: corticis subtili citri: scedeg. i. folij idi. an. 3. i. sandali. rosaz: et seio ipi. an. pres tres. 3. i. semis cuscute aur. ij. al. chefdra. i. cicute vel absinthij parui. Iuube. x. nicro: que sunt conseruata conseruent: et ponantur in. xx. lib. aq. feruetis pro nocte vna. et mane bulliat vsq. ad consumptionem medietatis: et colent: et in illa colatura addant. aur. ij. renbarb. et succari lib. ix. et lib. i. mellis: et ite sit ad ignem ponant: et bulliant vsq. ad spissitudinem sirupi. Et bibat de isto oī die cum sitit cum aqua tepida.

Electuarium quod confert stōi. et adiuvat digonem: et est electabile ad comedendum. B. corticis citri elixati in aq. masticis: rose. ana. 3. i. macis. 3. 5. darfeni et est cinamomum nigrum et odoriferum valde. aur. v. terat quibus pro se. et cribellet subtilissime: et coniungant sil: et sufficiant cum sirupo de citio: et de pomis dulcibus: quoz partes sint egle: et fiat electuarium: et reponant in vase vitreato: de quo comedere de post cibum: quoniam conseruet valde. Et si stomachus paratus est ad vomendum causa mali humoris retē

Antidotarium

si in ipso aut cā debilitatio ipsius: fert hoc aliud electua-
riū. ℞. electuarij cimāz vitis tennerrimāz lib. i. caccari ro-
faci lib. i. misce siml. Deius ℞. macis: masticia: corticio
citrī subtilis an. i. i. que terēda sunt tereque sunt pūāda
pūāda: et simul misce in mortario donec optime incorpo-
rent: et si vito ipm mōllificare: mōllifica ipsū cū sirupo rosa-
ceo recēt: et reponē in vase vitreo vel vitreato. Dosis eius
sunt aur. v. ℞. ad em̄ p̄fortat s̄d̄s: remouet vomitū: et fert
debilitati s̄d̄s: oibus sp̄ibus eructationis.

Sirupus p̄ferens debilitati vitis et defecti ipsi,
et oibus sp̄ibus squinatē. Et debilitati-
onis mēditio: et p̄funditati somni: q̄d salua in fortis
essūdit: et illis etiā qui cū exēnt a somno vana loquun-
tur et alienāt. ℞. rubec: tinctio: capilloz: veneris: olinarū:
de. i. poliaric: acra: i. scolopendric: camedreos: mirabo-
lanoz: curioz: keduloz: et emblico: et bellirico: p̄fundalit:
an. i. i. scote: fenicli: feminis masticia: thomeni. i. sic ad os:
an. aur. iij. lignitē mūdare: floz: nenfaric: passilaz: de: i. u-
riā em̄clata: p̄ an. quartā partē oīum supradictoz. Que
sunt cōquassanda cōquassentur: et infundāt per noctē vnā
in lib. iij. aque seruetis: mane bulliāt lento igne vsq̄
ad cōsumptionē: et iēdictario agnet: colent: et in illa colatū-
ra ponant lib. x. caccari: et lib. iij. mellitē: et decoquant
ad spissitudinē: et recedē in vase vitreato: et q̄libz die bi-
bant. i. q. cū q̄ter tāto aque calēt: et fert cū adiutorio dei.

Sirupus vitis scrofulis que oriūtur circa collis
et sub asclliē: et dolosibus iuncturaz: et
remouet dissolutionē reumatiz. ℞. p̄cos lib. i. s̄gūdit: pa-
nicidā an. i. q. an. q̄ncque masticia aur. v. Que sunt cōquas-
sanda cōquassent: et ponant per noctē in. i. libris aq̄ seruetis:
et mane bulliāt ad lentū ignē vsq̄ ad cōsumptionē: et iē-
dictario: et colent: et in illa colatūra ponant. q. lib. mellē: et q.
caccari: et s̄c bulliāt ad spissitudinē sirupū. Postea adde li-
brā. i. fortis acetē: et decoquant vsq̄ ad spissitudinē: et
reponant in vase vitreato. Dosis ei sit q̄libz mane. i. s. cum
ter tāto aque calēt: cōfert cū adiutorio dei.

Sirupus ad rauceidē vitis valde. ℞. succi cam-
lū et succi raphanē rosaz: odoniferarū
an. lib. i. i. lignitē mūdare. i. i. masticia: aur. iij. Que sunt cō-
quassanda cōquassent: et infundant per noctē vnam p̄ter sic:
cos in lib. iij. seruetis aq̄: et bulliāt vsq̄ ad cōsumptionē: et iē-
dictario: et colent: et misce cū p̄dictis succis: et p̄solue cum
libro lib. i. medulle castē: et decoquant s̄c lēto igne
vsq̄ ad spissitudinē: et bibant de isto em̄ mane. i. q. cū bis
tāto aq̄ calēt: lambēdo succē sine et p̄uarine.

Electuarium quod sumitur post cibuz et adiu-
tat digestionē. ℞. lignialoe: ma-
cis: corticio subtilis circianis: fenicli: succi lignitē ana.
i. i. masticia aur. v. que libet p̄sentē per se: et postea simul
ungantur: et p̄ficiant cū electuario pomoz: et dem̄ post ci-
bus: valet multū cū adiutorio dei.

Electuarium etiā cōueniē p̄dicte egritudine
et cōfert valde cū adiutorio dei.
℞. daagāz: et succi liquoritē an. i. i. q. et p̄sentē: et bulliāt
lento igne: cū lib. i. q. succi raphanē: et q. lib. caccari: et deco-
quant ad spissitudinē: et fiat loch.

Sirupus cōferens tussi cū adiutorio dei. ℞. ius
be. sebestē: liquoritē mūdare: feminis ro-
se: feminis meliōis et cucurbitē an. i. q. masticia: corticio ci-
tri: an. aur. v. que sunt cōquassanda cōquassent: et infundant
per noctem in. x. p̄ij. li. fermentis aque: mane vero bulliāt
lēto igne vsq̄ ad cōsumptionē: et iēdictario: et colent: et in il-
la colatūra ponant lib. x. caccā. et q. lib. mellē: decoquant s̄c
vsq̄ ad spissitudinē: et bibant oī mane. a. q. i. vsq̄ ad. iij. cū
ter tāto aq̄ calēt: et fert cū adiutorio dei.

Pillule cōferentes tussi cū adiutorio dei.
℞. p̄ferentes tussi cū adiutorio dei.

dei. ℞. succi liquoritē: et daagāz: penidiaruz: et gūme ora-
bice an. i. v. granoz: pinis: et amidalaz: pulciū. an. aur. iij.
pūāda: et quelibet per se: que sunt erbellenda erbellen-
tur: et cōfice cū sirupo rosaceo caccari: et bulliāt postea ali-
quātū lento igne: et iōmentū ad modū lupinoz: et teneā-
tur in ore die nocteq̄ vna post aliam.

Sirupus aptus teneare odis. ℞. rubec: tinctio: coce-
ticio: circioluarde: s̄gnāte: a: are: bacba-
re: radicio: apy. an. i. i. agaric: centaure: minoz: ana. aur.
v. cōquassanda cōquassentur: et infundantur per noctē
in lib. iij. seruetis aque. Mane vero bulliāt lento igne
vsq̄ ad cōsumptionē: et iēdictario: et colentur: et in illa co-
latūra ponantur sirupi corticio citri: et sirupi masticia: an.
lib. iij. et sirupi rosacei lib. i. decoquantur simul itē: vsq̄
ad spissitudinē: et de quo bibatur omni mane. ab. i. q.
et vsq̄ ad tres cum aqua calida.

Electuarium qd sumitur imediate post cibuz
et cōferens valde bene passioni. ℞.
electuarij corticio citri: et electuarij de aniso. ana. lib. s. ma-
sticia: et macis: et rubec: tinctio: an. aur. iij. pulueris: et iste
sp̄es: incorporentur cū p̄dictis electuariis: et recipiātur
de isto post cibuz semper auri. v.

Sirupus apertus et cōferens valde p̄stimo sicco q̄ fit
ex inanitate. ℞. lignitē mūdare lib. q.
fiorum lingue bouine lib. s. camomille. i. i. scio: lini aur.
iij. croci. an. i. cōquassent q̄ sunt cōquassanda: et infundā-
tur per noctem in lib. iij. seruetis aque. Mane autēz bul-
liant lento igne vsq̄ ad cōsumptionē: et iēdictario: et colentur:
et in illa colatūra ponant lib. i. succari: et reponantur ad
ignē: et bulliāt lente vsq̄ ad spissitudinē: et p̄pina ei ad
bibendum indifferenter potest sibi placuerit.

Electuarium qd p̄uenit dicitē passionē: cōedif
idif: et ceteri q̄libz bona s̄c cōedūf
fructū. ℞. amidalaz: excoctatāz lib. i. p̄sentē: et p̄ficiāf
cū lib. vna electuarij pomoz: et cū. i. i. masticia: pulueris: et
tiscopozent simul in mortario: et si vito ipm mōllificare:
fac cū sirupo pomoz: et dōs ei sit ab. i. i. vsq̄ ad. q.

Sirupus optimus p̄stimo qui fit ex repletioe. In
hoc casu passione sicut vixi in libro icrip-
tum est a febotomia: et postea ei fiat sirupus iste. ℞. corti-
cio citri: feminis meliōis mūdare: macis ana. i. i. masticia
i. s. cōquassent que sunt cōquassanda: et infundantur in
feruenti aqua per noctes: et mane bulliāt vsq̄ ad cōsum-
ptionē: et iēdictario: et colent: et in illa colatūra ponant siru-
pi squinabin: et sirupi corticio citri an. lib. vi. et sirupi squi-
nadinem: et p̄pina ei quotibz mane a duabus vncis vsq̄
ad tres cum ter tanto aque tepide.

Electuarium p̄ferens valde dicitē passionē: et cōe-
dit idif: et ceteri s̄c cōedūf fructū
℞. electuarij de aniso: electuarij corticio citri. ana. lib. i. a. f.
ser. macis: p̄larizati. i. i. incorpenti: et dōs ei sit aur. v.

Sirupus optimus cōferens debilitati stomachi et
corruptiōi appetitus. ℞. pulpa: citonio
rū mūdatoz: et cimāz vitis recētis et acetosari an. lib. i.
masticia: et scis feniculi an. i. i. cōquassent cōquassanda: et po-
nant in q̄tra p̄e vni: q̄ntary seruetis aq̄ per noctē vnā: et
mane bulliāt lento igne vsq̄ ad cōsumptionē: et iēdictario.
et colent. ponēdo de illa colatūra partem octauā quarte
p̄is q̄ntary: succi limocelloz: et succi agrestē an. lib. i. re-
ponant oīa ad ignē: et coquant vsq̄ ad spissitudinē: et da ei bi-
bere oī mane. i. q. cū ter tanto aque calide.

Electuarium vitale valde huic egritudi. ℞. limon-
celloz: excoctatāz: et iuncturāz ipa-
staz: ponant in fumo taz diu donec decoquant sicut panis:
dem̄ cōbant: et iuncturāz a feminibus: et pūāda: et pūāda: et pūāda:

Antidotarium

cū succaro: ita vt super succar: cui addat: masticeis: ⁊ dar-
sceni. s. ciamomi nigri odoriferi: psci f3 q̄ritatē receptio
nis: ⁊ doꝝ sint aur. iij. i oi hora f3 q̄ cōcedunt fructus.

Sirupus p̄ferēs debilitati ep̄is: ⁊ yctericie: ⁊ corru-
ptiōi appetit: ⁊ sanitati imp̄fecte. R. sq̄
nāti: ⁊ spice nardi: seīs macedonici: ⁊ spice romane: ⁊ radi-
cis de sicad. i. cipi: passulaz: enucleataz: ligritie mūdare
mastice: oliuarde. i. pollicarie: citrag. i. tapfie. añ. aur. ⁊ reu-
barbari recētis: croci. añ. aur. y. q̄ sunt q̄ssanda q̄ssent: ⁊
ponant in. xiiij. lib. aq̄ feruēt p̄ noctē vnā. Mane vō bul-
liāt vsq; ad p̄sumptiōez medietatis: ⁊ colent: ⁊ in illa cola-
tura ponant succari lib. vi. ⁊ mell lib. i. ⁊ itez: bulliāt vsq; ad
spissitudiez lēto igne: ⁊ bibat q̄libz die. a. y. 3. vsq; ad
iij. cū ter tāto aq̄ calē: ⁊ fert cū adiutorio dei.

Electuarium vtile valde p̄dictis cāis. R. lacte
lignoz mūdare: spice nardi: squi-
nāti: masticeis: darsceni: macis: gariofil. añ. 3. i. reubarbari
recētis: ⁊ croci. añ. aur. iij. rosaz: ad p̄dus oīuz: pistent q̄-
libz p̄ se: ⁊ cribellent: ⁊ p̄ficiant cū sirupo rosaceo: ⁊ sirupo
pomoꝝ: q̄ p̄tes sint eq̄les: ⁊ reponat in vase vitreato: ⁊ da-
bis oi māe de isto ad comedēdū. a. iij. aur. vsq; ad. y. Et iā
seīs ex his q̄ p̄dixi: q̄n epar fuerit curatū: ⁊ sanatū sana-
tiōe ite gra: digō fiet: ⁊ erit cōpleta. Et cū digō fuerit p̄ple-
ta: liberabit patiēs ab ydropisī ⁊ yctericia cū adiutorio di.
Et nosti ēt q̄ debilitas ep̄is aur p̄cedit a mala complone
ipi: ep̄is v̄l a mala p̄plone alioꝝ membroy. Et seīs itez q̄
male p̄plones simplices vel p̄posite sūt ⁊ accidere possūt
⁊ a causis intrinsecis ⁊ extrinsecis. Et seīs silt q̄n hoies vi-
uunt iordinate in cibis ⁊ potib: destruit epar: ⁊ inde pue-
niūt ad ydropisim p̄pter defectū calozis inati. Et satis est
ēt manifestū: q̄ ille q̄ est assuetus celebrare minutionē: ⁊
dimittit illā: idē p̄r ad ydropisim puenire. Et silt accidit
miserib: ex retētiōe mēstruoy: ⁊ viris ex retētiōe emoroi-
dari. Quare dico q̄ sirupus p̄dictus: ⁊ istud electuarū p̄-
scriptū cōfert multū oibus spēbus ydropisoy. S3 q̄ itēro
mea est abbreviare smonē: iō pono curas v̄les: q̄ p̄tula-
riter tractādo nō posses breuitate seruare: quā itēdo: q̄re
p̄ticularia discretiōi medici p̄mittito. Tū cū in medicā-
ris yposarcā: iuge in sirupis vel electuay: ea q̄ hēant p̄-
uocare v̄inā: p̄siderādo semp in istis ⁊ alijs egritudinib:
q̄ sunt p̄siderāda. p̄uocantia aut v̄inā sunt bec: seia cu
cumeris sarraceni: ⁊ meliōis: ⁊ citroli: ⁊ fenicli: ⁊ succ: etiaz
istoz: radi: apy: ⁊ ei: succ: radi: petrosellini: ⁊ ei: succus:
charcass al: ⁊ cāscā. l. cameleonta ⁊ ipsi radi: Oia autēz
ista possunt p̄pinari cruda: vel cocta: s3 cocta nō inducunt
doloꝝem stomacho: ⁊ p̄sunt cū adiutorio dei.

Sirupus p̄ferēs doloꝝib: splenis: ⁊ remouet illos:
⁊ subtiliat ip̄m potēter. R. ignāti: spice:
eupatorij: sc. fenicli: radice de tarfea. i. tamaric: acruaz
i. scolopēdric: apy: rubee tinctoris: curā balani: flozis ca-
momille: passulaz: enucleataz: fu. i. valerian: meū. añ. 3. i.
p̄reos p̄tes tres. 3. i. radice caparis: ⁊ radice cedri. añ. aur.
y. masticeis aur. 5. q̄ssā q̄ sunt q̄ssanda ⁊ ifundā p̄ noctē
vnā in. xxx. lib. aq̄ feruēt: ⁊ bulliāt vsq; ad p̄sumptiōez me-
diētatis lēto igne: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura adde lib. iij.
succ: ⁊ mell lib. i. ⁊ aceti li. iij. ⁊ itez bulliāt lēto igne vsq;
ad spissitudinē: de quo bibant oi mane. 3. iij. cū aq̄ calā. Et
cauēdū ē oio ne coq̄t sirup: iste in vase ereo: nisi stannato
optime: q̄n si fieret magnū possz ide p̄seg nocumētū.

Electuarium vtile p̄dictis cāis. R. fu meū: radi-
cis tarffe: tamaric: acruā: eupa-
toꝝ: passulaz: enucleataz: cro. añ. 3. i. rubee fictozis: masti-
cis. añ. 3. 5. radice caparis. aur. iij. pistent ⁊ cribellent sub-
tilr q̄libz p̄ se: ⁊ p̄ficiant cū sirupo ignābi de succaro. Et

Sirupus (dosis ei: sit. a. iij. aur. vsq; ad. y.
p̄ferēs opilatiōi: ⁊ doloꝝib: p̄pocū drioy.

R. karfaina lib. i. ligritie mūdare. 3. viij. camōille p̄reos
añ. 3. iij. nanochā: ⁊ ē ameos: dauci. añ. 3. y. q̄ sunt cōq̄ssan-
da ⁊ quassentur. ⁊ ifundant p̄ noctē in. xxx. lib. aq̄ feruen-
tis: mane vō bulliant lēto igne vsq; ad p̄sumptiōez medie-
tatis: ⁊ colent: ⁊ in illa colatura addant libz. viij. succari: ⁊
mellis tātūde: ⁊ lib. iij. decoctiōis camomille: ⁊ itez: bulli-
ant simul lento igne vsq; ad spissitudiez: dosis ei: sit ab. 3.
y. vsq; ad. iij. cū quater tāto aque tepide.

Electuarium p̄ferēs p̄dictis causis: ⁊ comedi-
tur idr̄iter: sic comedunt fruct:
R. mareācus: ⁊ ē maiorana: nabāna. i. mēte. añ. 3. iij. corti-
cis citri: basce ⁊ atan. añ. 3. y. mastice: ⁊ camomille. añ. 3. i.
succū ligritie. 3. 5. gariofiloz: q̄rtā p̄tē. 3. i. pistent: ⁊ cribellē
tur q̄libz p̄ se. Quib: addat aur. i. puri ⁊ optimi balsami: ⁊
p̄ficiant cū sirupo de corticibus citri ⁊ reponat in vase vi-
treato: cui: dosis sit ab aur. iij. vsq; ad. y.

Sirupus p̄ferēs sincopi: ⁊ oi debilitati cordis. R.
sete ⁊ busse lib. i. succū buglosse: ⁊ ligritie
mūdare. añ. lib. 5. mēte ⁊ gariofiloz: ⁊ basiliconis: ⁊ maio-
rane. añ. 3. i. masticeis: ⁊ corticis citri. añ. 3. 5. Que sunt q̄q̄-
sanda q̄ssent: ⁊ ifundant in. xxv. lib. feruētis aq̄ p̄ noctē
vnā. Māe vō bulliāt lēto igne vsq; ad p̄sumptionez me-
diētatis: ⁊ colent: i cui: colatura ponant lib. x. succū pomo-
rū dulciū. ⁊ lib. x. succari: ⁊ itez simul bulliāt vsq; ad spis-
situdinē: cui: dosis sit oi mane ab. 3. iij. vsq; ad. iij. cū qua-
ter tanto aq̄ calide: p̄ficiet cū adiutorio dei.

Electuarium valde vtile p̄dictis cāis. R. ligni alo-
es. aur. iij. corticis citri. 3. i. pistent et
cribellent subtilr: ⁊ p̄ficiant cū sirupo pomoꝝ: dulciū scō
cū succaro: ⁊ ppia ad comedēdū: q̄ si patiēs habuerit tre-
morē cordis causa flebotomie: erit perfectum.

Sirupus p̄ferēs valde sp̄to sāguis q̄ puenit a pe-
ctoꝝ: v̄l plimōe: p̄ i bac passiōe celebran-
da ē mūtio basilice dextri bāchy: ⁊ postea def d̄ isto siru-
po oi die ab. 3. iij. vsq; iij. cū bis tanto aq̄. R. corticis auel-
lanaz q̄ circūdant nucleos acacie caude egne. añ. 3. i. rosa-
rū: ⁊ seīs floꝝ granatoꝝ. añ. 3. 5. sumac: ⁊ masticeis. añ. aur.
iij. q̄ssent q̄ sūt q̄ssanda: ⁊ ponant i. x. lib. feruētis aq̄ p̄
noctē māe vō bulliāt vsq; ad p̄sumptiōez medietat: ⁊ pone-
in hac colatura lib. iij. succū plātagio: ⁊ li. viij. sirupū rosacei:
⁊ reponant ad ignē decoquēdo ad spissitudinē: ⁊ repōe eū
in vase vitreato. Cui: dosis sit quolz mane. 3. iij. cū bis tā-
to aq̄ tepide. Et caueat sibi a vociferatōe: ⁊ clamatoe: ⁊ ab
ira: ⁊ ab oi motu: ⁊ passiōe aie: s3 regescat suauiter i cāera
sua sup lectū suū: ⁊ non comedat carnes oio: sed comedat
panē bñ fermentatum cum succaro rosaceo.

q̄ fert istis cāis: ⁊ cōdit ad mo-
dū fructus. R. corticis auellanaz:
ciaꝝ vit: seīs zeraferis. i. seīs scariote. añ. 3. i. mumie. aur.
iij. pistet q̄libz p̄ se: ⁊ cribellent subtilr: ⁊ p̄gregent siltet
p̄ficiant cū sirupo rosaceo de succaro rōnabilr scō: ⁊ d̄ isto
sumac̄ idifferēter pluries in die: sicut recipiunt fructus a
iij. aur. vsq; ad. y. Q̄ si p̄solidabit vuln: ⁊ remouetur tus-
sis: liberabit ifirm: integre ⁊ p̄fecte. Si aut tussis per ma-
net. ⁊ vulnus nō p̄solidat. Tūc in curatiōe hui: aliter est
incedendum. videlz qz curand: est cū reb: tēperatis: bñi-
bus p̄prietatē abstergendū: mūdificādi: ⁊ deficcādi absq;
acumine: ⁊ cū hoc hēant aliquā p̄prietatē resolūendi. Lo-
gnoscēdo q̄ ex leui cā bec passio recidinat. Et buic
cāe cōfert valde B medicamē. R. amigdalaz amaraz: qz
sūt vtilis valde i B casu. camomille antbere: succū ligritie
añ. 3. i. corticis citri. 3. i. silticli. semis lini. añ. 3. 5. pistent q̄lz
p̄ se: ⁊ q̄ sunt cribellanda cribellent reliq̄ pistent: ⁊ misce-
ant oia cū sirupo scari. mixtiōe dura. Et de B electuario
recipiat aur. iij. oi die ieiun: ⁊ rege eū pane optime fer-
mērato cū pullis: ⁊ gallinis: v̄l cū carnib: edi lactatio p̄ce.

Antidotarium

paratio in tassa alba et siliis. Et vo sanies a pectore pces...

Sirupus pferes valde picureli fec in pectore: vel...

Pillule ad remedi die nocte q i osee: id qd resolu...

Pillule puenictes in B casa. B. sc. lini affati: ligri...

Sirupus pferes soloni vetric: licetric. B. folio...

Ababazon qd e ceteris valde in hac passioe. B. caude...

Sirupus pferes valde pparati vetric. B. sc. nar...

Sirupus pferes in rectione vine. B. scio citrull...

Electuarium valde vtilis buie passioe. B. corol...

Sirupus vtilis valde excoctiois veficet: scabiei...

Electuarium vtilis valde in B casa. B. coricel subtr...

Sirupus optimi pferes d flava sagnis emozro...

Electuarium valde vtilis in B casa. B. succi ligritie...

patienti quolibet mane ieiuno aut. iij.

Sirupus optimus pferens doloribus spine: et bis filibus... R. yreos: labada: bacar. i. afara bacca: rucupatorij: qd arabice dr gesserb panicald. camomille: acbil: amalech. i. melliloti. an. 3. i. acharo: r fodeghedi: r ca: pestres. an. 3. 5. r e poliū mōtanū r cāpestre: ligricie mūda: te. ad pōdus oīuz. masticis r croci. an. qrtā pte. 3. i. pistēt q sūt pistāda: r ifūdāf i. xi. lib. feruētū aq. r lib. y. aceti. Ma: ne vō ponāf ad lētū ignē: r bulliāt vsq ad cōsūptionē me: dietatis: r colenē: r in illa colatura addant lib. viij. mell. r cūccari lib. r itep bulliant sil vsq ad spissitudinē syrūpi: r de f q lz māe. a. y. 3. vsq ad. y. r. 5. cū ter tāto aq calide.

Electuarium optimū pferēs valde i B casti. R. iāfir. r scemegalbotin: baboneg. i. camomille. an. 3. i. succi ligricie: gariofoli: amigdalar: mū datarij: r pinearū mundatarū. an. 3. 5. terant q libz p se: r cribellenē: r oficianē cū sirupo ignē abin: r q nō pnt psta: ri dissoluant cū isto eodē sirupo: r sil oficianē: r ppinet d isto patiēti ab aut. y. vsq ad. y. r. 5. quolibet mane.

Sirupus pferēs valde dolorib' p pōcūdriz q ve niūt ex flate subitēq sūt q si itollerabv les: r cū credif eē i sine nōdū sūt i pñ. Et pp B ē nece me: dicū eē valde sollicitū i puidēdo circa B. qz nō solū fit ex p: dictis hūozib': verū ēt ex vapozib' seu vōsitate: qre re: solutiua sūt pōnēda i hoc casu. Fiat q sirupus iste q ofert valde i hac passioē. R. floz camomille: alchikalmelech. i. melliloti: r corticis citri: feniculi. an. 3. 5. sgnāt: cbe: scutba an. 3. iij. seīs melōis p cōrticari. ad pōdus oīuz: q sūsentur oīa r ponant i. xx. lib. aque feruētis p noctē vñā. mane ve ro bulliāt vsq ad cōsūptionē medietatis: r colenē: r in illa co: latura addātur libz. x. mellis mundi spumati: r bulliant vsq ad cōsūptionē decoctionis: r ppinenē omni mane ieiuno stomacho. 3. y. cū ter tāto aque tepide. Et regat cū turturibus r anibus parulis nemozis in tassa.

Abazon cōferens huic cause. R. granoz pini mūdatorz. 3. y. anellanaz mūdatorz 3. y. succi ligricie: masticis: gariofoloz: r feniculi. an. aut. iij. terat q libz p se: r cribellenē: r oficianē cū sirupo de corti: cib' citri optio: r denē oi mane. aurei. y. cū aqua calida.

Sirupus optimus pferēs colericis febribus. R. ca: pilloz yeneris: seīs melonis: r cucume: ris: sandal: r eupatorij. an. 3. i. floz nenusaria: r violaruz. an. 3. 5. masticis an. y. q sūt q sūstāda q sūsent: r ifūdāf in lib. xx. feruētis aque p noctē vñā. Mane aut bulliāt lē to igne vsq ad cōsūptionē medietatis: r colenē: r in illa co: latura ponant libz. v. cūccari: r lib. i. aceti: r māne: r tama rindi. an. 3. iij. r decoquant vsq ad spissitudinē syrūpi: de quo oi mane denē. 3. y. cū. viij. 3. aq. Et regimē eius sit aq ordei ifrigidata: r abstineat se a reb' dulcib'. Et si qref patiēs de sit: ifrigidat aqua ordei cū nīne. vel ponendo eaz in puteo: r propinet ad bibendū.

Sirupus pferēs sinoche. fiat p sōmia euacuādo de sanguie q sū ad sincopiz: postea p pine tur de isto sirupo. R. floz nenusaria: r violaz: sandali. an. 3. i. pistenē sandali: r ponant oīa in. vi. libris feruētis aq p noctē vñā. Mane vō bulliāt vsq ad cōsūptionē medietat: ris. r colenē: r in illa colatura addat lib. i. aq cucumer' sar: racenici: q dr arabice dulla: r libz. y. cūccari q bulliāt sil ad spissitudinē syrūpi: de q de f patiēti oi mane. 3. 5. cū qn: quies tāto aq: r. 3. i. agrestis. Et iste sirup' valet: nō soluz s' nocte. vep' ēt oib' febrib' colicis. Regimē at istoz sit aq ordei ifrigidata in puteo: r mica panis plies abluta cū aq decoctiois cucumeris sarracenicis: r citroli. addēdo aliqd aceti: r ifrigidat i puteo: r de ista mica sic pparata. denē. 3. y. Logiscēdo q si videris vl' ppiaueris patiēti sinochā aliq calida actu: ide nō modicū recipiet nocumētū: qz nunq

erit get'. qre ei oīa ifrigidata i puteo vel in nīne exhiben da sūz. De februb' aut ppositis loq ad pns ptermitto: eo q nō uenit huic tractatui de singulis pticul' determinare. S3 pōnē sirupoz facere poteris put cognoueris ueni re ipsarum cōpositionibus.

Sirupus vtilis februb' flaticis. R. yreos: r radicl apy: r radicis dauici: nanogeba: r chaslecē an. aut. x. cetauree minoris: r cabada: an. aut. iij. q sūsent q sūt q sūstāda: r ponant in. xy. libris feruētis aq p noctē vñā. Mane vō bulliāt lēto igne vsq ad cōsūptionē medie: tatis: r colenē: r in illa colatura ponant mellis r cūccari. an. lib. iij. r decoqēt vsq ad spissitudinē: de q de f patiēti oi mane. 3. 5. cū. 3. y. aque tepide. Et regimē eius sit panis optime fermētatus in fusus in iure pulloz vel pdicū: aut turturū pfecte decoctoz. Et qn sitit de f ei de sirupo. 3. 5. cū. 3. vi. aq ad bibēdū: r erit getus dño cōcedēte.

Electuarium aptū huic itētioni r cāe. R. corticū citri dcoctoz i aq tādiu donec abla: ta sit amaritudo ab eis: r pistenē optie donec dissoluant. ad modū electuarij addēdo paulatine de cūccaro albo r duro: semp pistādo r incorporando simul: ita q sit plus qz in duplo de cūccaro: r de isto electuario in differēter reci: pianē omni hora aut. iij. ad modū fructus.

Sirupus pferēs februb' melācolicis. R. floz lin que bouine. yreos. an. 3. y. floz camōil: le. radicis tamaric. an. 3. i. iuuibe. 3. iij. semis melōis. 3. 5. radicis cappar' qrtā pte. 3. 5. mastic' aur. y. Lōq sūsent oīa bec: r ifūdāf i. xyij. lib. aq feruētis. mane vō bulliāt lē to igne vsq ad cōsūptionē medietatis: r colenē: r in illa co: latura ponant mellis: cūccari: succi pomoz: r succi grana: torum dulciū. an. lib. iij. r reponant ad ignē lentū. r bulliāt vsq ad spissitudinē: de quo ppinenē oi mane. 3. y. cūz aqua tepida. Et regimē ei' sit panis bñ fermētatus cū tas sea alba vel viridē: dimittēdo oīa acetosa.

Electuarium aptū r pferēs valde i B casti. qd cōedi oz idifferēter sic fruct'. R. electuarij pomoz lib. i. cui addes floz camōille. r mastic' an. exagia. iij. succi ligritie. 3. y. terant q lz p se: r icorpenē cū electuario p dco: de q ppinenē ad modū fruct' oi mane a. iij. vsq ad. vi. aur. C Lognoscendo q febris colica qñ ē ex vasa: fit cū rigore magno: r itēfo calore: dōec euapore tur: r recedit calor: r post recessū vñ remanere sic san'. r sic i circuitu vadit: r recedit: de tertio in tertiu die: dōec cōstū mit: r resoluit hūoz: r san' inde efficit. C S3 illa q ē itra vasa oio efficit sine rigore: s3 cū ingertudie: r angustia va lida: r itēfo labore al calore vsq ad finē. Febris at q fit ex melia nāli. videlz ex fece sāguis: cū ē itra vasa: ē hñs poris mos: tñ sine rigore: r nō remāet mūdus: neqz sic san': nec recedit p maiorū pte absqz bñficio r p silio pfecti medici.

Curationes podagricorum. Lire debes q aliqua podagra est q fit ex hūo re acutissimo. r aliq q fit ex hūoze nō tā acu: to: r qdā q fit ex flate. r aliq q fit ex melia. Et sōmia est cura gñal' pferēs oib' suis spibus. spāl' qñ patiēs fuerit super replet'. Attēde q si fuerit ex acuitate hūoz: ponere debes sup pedes epithima scñ ex floze camōille r rosaz: r farine ordei. an. ptes eqles: pistē tur q sūt pistāda: r cribellenē: r cōficiant cū aq rosacea: r supponant pedib'. Si vō deā podagra fuerit ex flate po: ne desup emplz scñ ex farina ordei: r cinere cūssi: q rump ptes sint eqles madefactū cū aq tepida: r supponat qñ pferit valde: r nō solū pedib': vep' ēt qñ tumor sit in cruri b' manib' r pedib': cū mollicie: ita q cedit digito qñ pte: mittit. Cū aut podagra sit ex melia ponant sup pedes eo rū. bec. Decoqñt oua cū corticib' suis in aq vsq ad duri: cte pfcās. r accipe vitella cop: r tātidē floz camōille. r sa

fine oidei fiat emplin cu aqua tepida: t superponat.

Sirupus pferens scitice t podagre. R. flois ca rhomille: gnamit: pice nardi: yreos: scia melonice: ponicald: t est spes yris: qoz: an. i. l. d. q. sicut q sunt q. s. fanda: t infundant p nocte. i. in. x. lib. aque fer tencia: mane vo bulliat vsq ad coisumptione medietatis: t colent: t in illa colatura addant lib. y. mell. t lib. l. quacari t lib. l. oximell. t iteru bulliat vsq ad spissitudinē: de quo denf omni mane. l. q. cu ter tato aque tepide: t libabit cu adustorio dei. Regimes autē eius sit panis bene ferme tatus cu aulibus paruis nemosis pparatis in tassa: vel in potellia: aut assatus in yera. Et inungat locus cu oleo rosa ceo: anetino: t camomillino: t pinguedine anatio: oleo de lasenio: qoz: partes sunt equales. Et confert cu adustorio dei. Et sufficit ad presens cus laude dei.

¶ Tractatus rabi moisi abrahamon que soldano babi lonic transmissit.

Regime ad man' miram' seruitorio moy si israh elini codubini pceptu pcepto ac bonozati re gie puenit: cui de' gloriofio bonozos suos au gmentat: atqz crescere digent qz mibi trāsmi sit p quēdā suū mētiū. Et sibi scribere debe tem regimē talē: cui scire t abiqz debitatioē aliq possit adberere: de curia egrendimū q notiter ipsi meo dno sa puerit: cui de' digent ipso t oēs alias egrendines ab ipso eligare: t sanitatē pfectā cu codē tpe vite sue pmanere. Dibi qdē rememorat' dicit' nūcū qz dno meo re tuerēdas cōgnit' de duricia t stipticitate sue nūc in tāni qz nō pōt assillare nisi cu studio valido: duricia t labore. Et qz inuasa est eides melācolia: t cogitacione malec t qz appetit esse solitari: t timet motū. t dicit mibi iteru p notat' nūcū qz debilitat' est stomachus ei' taliter qz ci bus contrāp' in codē abiqz pfecta t cōpleta digestione. Quare super his quatuor ordinat' tractatus.

¶ Tractatus pmo de regimine sanitatio oīus boīaz sub baculo quo pilatus. ¶ Secūdo de regimine egrotatū qm nō pnt medicū regere: vel nō facit pfectū t doctrinatū ¶ Tertio de regimine oīis t coz accidetib' put mibi p sūū significauit mētiū. ¶ Quartus est cap. gnāle cōueni ens atqz vtile sanis t egro oībus tēponib' t locis.

Regime pmo de duricia t stipticitate. Duricia t labore. Et qz inuasa est eides melācolia: t cogitacione malec t qz appetit esse solitari: t timet motū. t dicit mibi iteru p notat' nūcū qz debilitat' est stomachus ei' taliter qz ci bus contrāp' in codē abiqz pfecta t cōpleta digestione. Quare super his quatuor ordinat' tractatus.

¶ Tractatus pmo de regimine sanitatio oīus boīum sub cōpendio t baculitate.

Tertio nostra in hoc tractatu est: rememora re vias leuic atqz faciles ad memorie recō mēdatiōē. Et exercere bec q dicitur sum erit magne vtilitatis atqz pfecto in pserua tiōē sanitatis. Et hic tractat' est sū sententiā magno: medico. Dicit bypocras qz pseruatio sani tatis exisit in elōgādo se a multa replēndē: t a supfluo la bore. vide qz quō possit bypocras pseruatiōē sanitatis in illio quāb' vsq. vs. vt glibet se abstineat a supflua t ni mia replēndē: t ē a tali excessu exercitū t labozis qz pos sit cibū contrāpē: t digōne ipēdē: qm qm aliq tān come dit aut bibit qz fatiat supflue: ex necessitate sequit' ide ex tensio. Et scitū est qz glibet mēbiū qm exēdit vtra debi tūz soluit' ipm' otinuitas: t ide debilitat' vtra ei'. Quare cū stomachus in tali dōpōne exisit: debilitat' vtra ei' in tānū qz nullo mō pfectā pōt digōne exercere: t accidit do lor in coz: debilitas mot' ipsius: t maxime cū potat aquā multā post replēndē. vti impossibile est qn accidat ei vna

ex istis reb' vt aut qz contrāp' digētio tali mō qz ide pōt ad motū puenire. Et si corruptio fuerit remissior atqz mi nor pōt acificiē istim' s' liberabit cū bono regimine t pueniēt. Et ad hoc pōt ēē leuioz digestio mala siatū: qz sustētabil' patēs abiqz eo qz pueniat ad egrendinē s' cus labore. Spēs aut male digōnis dīuersificat' s' dīuersifita tes spēru ciboz t pflonū t etatitaz: s' pparatiōē mē b'ioz: ad recipiēdū egrendines. ¶ Tertio de coiscedēdo qz si digētio mala vel corrupta facta fuerit in s'co: ipōse ē qz bona fiat in epate vti in ceteris mēbris. Et dicit s'lr Ba. qz qz cupit se ab egrendib' pseruare: custodiat toto posse ne mala faciat digōne: t vt nō moueat se motu laborioso vel supfluo post cibū. t hac de causa medici pcedant. Et g'ialr dixerūt qz qz vult in sanitate pmanere studeat sur gere an fatietate cū aliq appetita mēta: abstīndē se oīo a tēsiōe t supflua replēndē s'co. Itē ad hoc oēs sapitēoz medici dicit' qz ex supfluo mali cibi in modica quātitate mīa' scqz nocumētū: qz ex receptōe boni t pfecti in qūi tate supflua atqz magna. Et qz aliqz recipit ex cibo nō bono aut malo in modica quātitate in s'co t in epate digērit. digōne cōpleta t pfecta. vs pper delectatiōē ipsius: aut qz calor t vtra puenit: dicit' supra illud modicū: t intan tū qz id qd ex illo puenit ad mēta: recipit t cōuertit ab ipso. t assilat' in sui nutramētū optime t pfecte: t si qd ex ipso supflūū remanet: est modicū valde: vti a vtra tpe p'p' sua ipsoz facit' expellit ab eisdē. Itē ex hoc non puenit nocumētū. t si qd acciderit est leue: t iperceptibile: qd nō cogit' vel curat'. Qui aut fatiat' supflue: dicit' ex optio pane t pfecto: nobilissimū carib' t pfectissimū pparatiōē nō pōt bonā facere digōne: nec laudabilē. Et hic cautēlā medici hūcritū: qz p'hibēt ne aliqz cupiēs sanitatē suā cō seruare. recipiat ferula mīa in vna mēta: qm ex vno fer culo nō pōt tānū sanari atqz ide valeat ad nocumētū de qz sit curādū puenire. Scīdo qz s'lr qz dīuersificat' cibaria. dīuersimode variat' digōne: s'lr nāz vniuersaliūz cibi. Ergo qz aliqz cupit suā sanitatē pseruare: studeat cōcedere in t'p'is botis dicit' t talr cōcedat qz hōic' ide nō recipiat exen sionē nec gramē: t cōcedat cibaria pueniētia sue nūc in: tantū qz nō deueniat ad tractatiōē putridā vt corruptā. neqz ad s'ntū: qz sentiat post cibū leuitatē: qz cibaria sua talia exisit: qz pmaneat mollis t salubris nūc. Et s'lr re gime toto posse pseruet. S' aut aliqz incidit necessitas cōcedere in botis calis: mīa' de qz nūc: eo qz vtra digē s'ina in tpe tali t bona debet' exisit: pp sparsionē nālis ca lozis ad ceteriosa. Et qz s'lr dicit' aer. addat t multiplicet' de qz nūc: atqz vtra digē s'ina tūc t'p'is fortificat: t vgotat' pp coadunatōz t pstriccionē inari calozis ad vtrioza t cō striccionē potoz. Et dico vobis dñe reuēdē in vtrioza qz si qz regret se cō mō qz regit alal suū qd egrotat: euaderet a multia t dīuersis egrendib': qm nō regit dō qz non ppi net suis ego dñonā s'p t oib' botis cibādū in tali p'p'oiōē. s'z qz cogitare t scire pōt qd possit digerere atqz ferre: ppe tēter sine difficultate t labore. Quia bñ scit' qz qz si lozidi nate cibaret' vel supflue: aut fatigaret' vtra debilit' t loz dinatio botioz: istimarec' sine debio: qd nō faciat' i scipio. Et sit glibet attrētus in suis motib' exercēdū: qm ē radiig marie in pseruatiōē sanitatis sicut in plib' egrendib' ex pellēdis. Et tā dicit' nobilissimū bypocras: qz vult suā sanita tē pseruare: vtra exercitiō: sed tali mō qz nō possit dolo re i suis mēbris: nec gramē supflūū vel itēū. Scīdo qz nō regit res in mudo qz possit motū t exercitio ordia to comparēdo qz ex motu exercit' t angmētā caloz nālis in oib' mēbris. Et nō ē coz' alicui' botis in quo nō multū multiplicet' supfluitates aliqz: t g'ient' s'imo cōcedat t'p'are t cibaria optima t pfecta: mediā in facitōz' dñicā p'p'ia tur exercitio t motu ordiato. Et expellit ē nocumētū

Tabula

43

ex motu et labore quod accidit ex malo regie facto in maiori parte hominum. Et scilicet est quod motus non sunt equales: quod alii sunt graues: et alii fortes: et quodam existunt debiles. Morus autem grauis est ille quo fortiter anhelat: permutat cum anxietate: et ille quo fortior existit noia laboriosus atque grauis valde. Debilis vero non inducit permutationem vel alterationem in corpore. Et optimum quod est in obseruatione sanitatis exercere atque agere morus lenes et non laboriosos: et non est ueniens exercitio: nisi facta et completa digestionem. Et post expulsionem superfluitatum per me et scilicet digestionem, videlicet et stercozis: et vrine, neque debet fieri motus in forti calore: vel in superfluo frigore. Morus ueniens sunt in mane post exitum a sono et completa digestionem: et facta expulsionem dicatur superfluitatum. scilicet stercozis et vrine. Dixit Galenus in regie sanitatis, quod quedam modum exercitium est ueniens ante cibum: ita nocuum est valde post cibum: et spatium post superflua fatietate. Sciendum quod motus superflui et coit: et balneum post cibum sunt oia magis nocua: et spatium illis quod habet uenas stricatas naturaliter: quod illi sunt qui recipiunt et recipiunt ex talibus multa nocua. Tamen sine nocumeto per glibet se mouere: ambulando tantum quantum sua domus in longitudine extendit. ad hoc ut cibus descendere possit facilius ad fundum stomachi: ubi digestio naturaliter celebratur. Et sonus est ex rebus que multum adiunant digestionem: et maxime in illis qui assueti sunt dormire in die. Et de melioribus et vitioribus rebus in regimine et obseruatione sanitatis est: non addere cibum donec primus sit digestus: et non comedere nisi post naturalem appetitum: neque bibere nisi rationabiliter sitiat: quoniam multoties quod plures boies patiuntur sitis: et famem et dolorem et in aliam famem spatium erit ex humore malo: et mordacitate: quod mordicat os: et sic: et inde preceat famem cui nullatenus est satisfaciendum. Et scias quod bibere aquam post cibum est vna ex rebus que multum destruant digestionem: et nisi fuerit assuetus in mensa antequam comedat: et infra cibum non bibat aquam simplicem sine aliquo admixtione. Et de modis et ordinibus obseruationis sanitatis est: expellere superfluitates in oibus et tunc in quibus potest absque retentione ipsarum: et non presumat quod comedere: nec balneum intrare: nec coire: aut dormire: seu aliquid iter incipere: vel aliquid motum graue facere: nisi prius dicatur superfluitates toto posse conesse expellere. Et postquam fecerit aut conpleuerit aliquam ex dictis quibus actionibus, sicut agere studeat illud idem: hoc est repetere dicatas superfluitates expellere. Et de ordinibus sicut et conuenientibus rebus in obseruatione sanitatis: est ut glibet sciat et cognoscat naturam vniuersi iusque spiritus ciborum. Et de his et super his quod plures medici diuersos atque varios ediderunt libros: eo quod est ex rebus magne necessitatis in arte medicine.

Explicit liber Abymeron abrycobar.
Registrum tractatum et capitorum eiusdem.

T ractatus primus de egritudinibus capitis: et est continens capitula duodecim.	3
Capitulum primum. De scabie capitis: quod sagax noia.	3
Capitulum secundum. De tinea cutis capitis.	3
Capitulum tertium. De alopecia.	3
Capitulum quartum. De thiria.	3
Capitulum quintum. De caluitie occipiti.	3
Capitulum sextum. De scissura capillorum.	3
Capitulum septimum. De sababbari.	3
Capitulum octauum. De canitie capillorum: et diuersa loca.	4
Capitulum nonum. De mala dispoitione et figura capillorum capitis.	4
Capitulum decimum. De furfuribus capitis.	4
Capitulum undecimum. De pediculis.	4
Capitulum duodecimum. De lendibus.	4
Tractatus secundus est continens capitulum vnicum quod est. De egritudinibus capitis accidentibus ab extrinseco: sicut a percussione.	4
Tractatus tertius. De egritudinibus capitis continens capitula sex.	4
Capitulum primum. De dolore capitis ex frigiditate.	4

Capitulum secundum. De dolore capitis ex caliditate.	4
Capitulum tertium. De dolore capitis ex humiditate.	4
Capitulum quartum. De dolore capitis ex siccitate.	4
Capitulum quintum. De apostematibus puniculorum capitis.	4
Capitulum sextum. De apostematibus cerebri.	5
Tractatus quartus. De egritudinibus aurium continens capitula quatuor.	5
Capitulum primum. De apostematibus aurium.	5
Capitulum secundum. De dolore aurium.	5
Capitulum tertium. De grauedine aurium.	5
Capitulum quartum. De percussione aurium.	5
Capitulum quintum. De grossitudine aurium.	5
Tractatus quintus. De egritudine nasi: et continens capitula quatuor.	5
Capitulum primum. De puatione odoratus.	5
Capitulum secundum. De fetore narium.	5
Capitulum tertium. De excoziatione et scabie que fit in naribus.	5
Capitulum quartum. De polipo quod multoties vel qui multiplex nominatur.	6
Tractatus sextus. De egritudinibus oris continens capitula sex.	6
Capitulum primum. De diminutione et corruptione sensus et saporis lingue.	6
Capitulum secundum. De apostemate seu inflatone lingue.	6
Capitulum tertium. De duritie et difficultate motus lingue.	6
Capitulum quartum. De apostematibus amigdalaz gule.	6
Capitulum quintum. De botbor.	6
Capitulum sextum. De conuassatione dentium.	6
Capitulum septimum. De perforatione dentium.	6
Capitulum octauum. De stupore vel alligacione vel congelatione dentium.	6
Tractatus septimus. De egritudinibus labiorum et oris continens capitula sex.	6
Capitulum primum. De scissuris labiorum.	6
Capitulum secundum. De alcola.	6
Capitulum tertium. De nigredine lingue.	6
Capitulum quartum. De fetore oris.	6
Capitulum quintum. De tortura oris.	6
Capitulum sextum. De corrosione labiorum.	6
Tractatus octauus. De egritudinibus oculorum que sunt multe et est continens capitula triginta tria.	6
Capitulum primum. De halabot et est vna videat due.	6
Capitulum secundum. De inuersione palpebrarum.	6
Capitulum tertium. De pustulis et exituris oculorum.	6
Capitulum quartum. De scabie oculorum.	6
Capitulum quintum. De puactione seu sigillatione palpebrarum.	6
Capitulum sextum. De pilis palpebrarum inuersis.	6
Capitulum septimum. De casu pilorum palpebrarum.	7
Capitulum octauum. De generacione platularum in palpebris.	7
Capitulum nonum. De ordeo in palpebris.	7
Capitulum decimum. De fistula lachrymalium.	7
Capitulum undecimum. De carne addita in agulo lachrymali.	7
Capitulum duodecimum. De diminutione carnis in lachrymali.	7
Capitulum tredecimum. De egritudinibus accidentibus in ipso oculo.	7
Capitulum decimumquartum. De compositione oculorum.	7
Capitulum decimumquintum. De pustulis et paruis apostematibus oculorum.	7
Capitulum decimumsextum. De variolis oculorum.	7
Capitulum decimumseptimum. De dilatatione pupille et eius constrictione.	7
Capitulum decimumoctauum. De descensu aque ad oculum.	7
Capitulum decimumnonum. De extractione cataractarum ab oculis.	7
Capitulum vigesimum. De constrictione vene seu pupille naturalis et non naturalis.	8
Capitulum vigesimum primum. De debilitate visus ex penuria et paupertate spirituum visibilibus procedente.	8
Capitulum vigesimum secundum. De strictione nervi optici.	8

Tabula

Capitulum vigesimū tertium. De humiditatib⁹ oculorū. 8.
 Capitulum vigesimū quartū. De egritudinibus que fiunt in
 matina seu alb edine oculorum. 8.
 Caplū vigesimū quintū. De istatide sicutē absq̄ apate. 8.
 Capitulum vigesimū sextū. De tassa que est gutta ru-
 bea que fit in albedine oculorum. 8.
 Capitulum vigesimū septimū. De granulis generatis
 in albedine oculorum. 8.
 Capitulum vigesimū octavū. De scēbel. 8.
 Caplū .29. De consuetudine cū apate sine apate. 8.
 Capitulum trigessimū. De nimia subtilitate spiritus vi-
 sibilis et ipsius grossitie. 9.
 Capitulum trigessimū primū. De his que ab extrinsecis ca-
 dunt in oculos vel in nares vel in aures. 9.
 Caplū trigessimū secundū. De alalib⁹ subieritib⁹ aure. 9.
 Caplū trigessimū tertium. De signifiq̄ nares subieritib⁹. 9.
 Tractatus nonus. De egritudinibus cerebri et est con-
 tinens capitula viginū. 9.
 Caplū primū. De egritudinib⁹ anterioris partis cerebri. 9.
 Capitulum secundū. De egritudinib⁹ modice p̄ cerebri. 9.
 Capitulum tertium. De mala complexionē in media cellula
 interioris cerebri. 9.
 Caplū 4. De passioib⁹ q̄ fiūt i pre posteriori cerebri. 9.
 Caplū 5. De egritudinib⁹ et ossib⁹ suis accitib⁹ puenitib⁹
 et destructioe seu corruptioe p̄onis toti cerebri. 9.
 Capitulum sextū. De curratione p̄ncipure nerui. 10.
 Capitulum septimū. De epilepsia pcedēte a cerebro. 10.
 Capitulum octavū. De epilepsia pcedēte ex colligētia alio-
 rum membrorum a cerebro. 10.
 Capitulum nonū. De miraco q̄ fit a p̄tib⁹ inferiorib⁹. 10.
 Capitulum decimū. De opilatione. 11.
 Capitulum undecimū. De apoplexia. 11.
 Capitulum duodecimū. De cogitatione. 11.
 Capitulum decimū tertium. De suber. 11.
 Capitulum decimū quartū. De firmitate callo cū alienatide. 12.
 Caplū decimū quintū. De p̄uatiōe istatid ex frigiditate. 12.
 Capitulum decimū sextū. De mania. 12.
 Capitulum decimū septimū. De humiditate que ois in cel-
 lula anterioris cerebri circa cerebri. 12.
 Caplū 18. De fociōna q̄ i arabico dicitur abcedar. 12.
 Capitulum decimū nonū. De dolore totius capitis q̄ ḡdē
 in arabico dicitur basda. 13.
 Caplū 20. De emigranea q̄ in arabico dicitur scēbia. 13.
 Tractatus decimus. De egritudinibus colli et est con-
 tinens capitula decē octo. 13.
 Capitulum primū. De opilatione. 13.
 Capitulum secundū. De relaxatione. 13.
 Capitulum tertium. De spasmō. 14.
 Capitulum quartū. De tremore. 14.
 Capitulum quintū. De egritudinib⁹ spōdiliū colli. 14.
 Capitulum sextū. De veslocatide spōdiliū colli. 14.
 Capitulum septimū. De egritudinibus nocte. 14.
 Capitulum octavū. De apostemate nocte. 14.
 Capitulum nonū. De opilatione nocte. 15.
 Caplū decimū de apatib⁹ q̄ fiūt circa guttur. 15.
 Capitulum undecimū. De solutiōe p̄munitatis colli. 15.
 Capitulum duodecimū. De istatide facta in epigloto. 15.
 Caplū 14. De apatib⁹ accitib⁹ carne pulmonia. 16.
 Capitulum decimū quintū. De raucedine vocis. 16.
 Caplū 16. De pustulo in merisē in p̄fago. 16.
 Capitulum decimū septimū. De corruptioe et putrefactioe l-
 gula et meri et eoz p̄tib⁹ adiacētib⁹ in tpe epidimie. 16.
 Capitulum decimū octauū. De p̄uatiōe sensus et mor-
 et de relaxatione meri et p̄fagi. 16.
 Tractatus undecimus. De egritudinibus pulmonis

et est continens capitula tria. 17.
 Caplū primū. De egritudinibus pulmonis. 17.
 Caplū secundū. De apostemate pulmonis. 17.
 Caplū tertium. De tussi que puenit a mala complexionē et
 de omnibus alijs speciebus. 19.
 Tractatus duodecimus. De egritudinibus cordis et
 est continens capitula septem. 19.
 Capitulum primū. De egritudinib⁹ cordis in gnāli. 19.
 Caplū scd. De tremore cordis q̄ arabice dicitur altadēb. 19.
 Capitulum tertium. De ebdardiaca. 19.
 Caplū q̄rtū. De aq̄ q̄ gregat in marispio cordis. 19.
 Caplū quintū. De pelliculis q̄ fiūt in marispio cordis. 19.
 Capitulum sextū. De ebdica cordis. 19.
 Caplū septimū. De apate q̄ fit in marispio cordis. 19.
 Tractatus decimus tertius. De egritudinibus epatis
 et splenis et est continens capitula sex. 20.
 Caplū primū. De epate et de trib⁹ spēbus hydropsia. 20.
 Capitulum secundū. De apate epatis. 20.
 Capitulum tertium. De opilatione epatis. 20.
 Capitulum quartū. De dolore epatis. 20.
 Caplū quintū. De egritudinib⁹ splenis. 20.
 Capitulum sextū. De ycteria citrina. 20.
 Tractatus cū. De egritudinibus que fiunt in s̄fac
 et est continens capitula duo. 21.
 Caplū primū. De fistula s̄fac et exitu intestini. 21.
 Capitulum secundū. De vulnere ventris. 21.
 Tractatus xv. De passioib⁹ s̄fac et est continens capla sex. 21.
 Capitulum primū. De ebdica stomaci. 21.
 Capitulum secundū. De apostemate stomaci. 21.
 Capitulum tertium. De veruā que ouit in stomaco. 22.
 Capitulum quartū. De s̄cā que fit in stomaco que in ara-
 bico dicitur dūbelat. 22.
 Caplū 7. De hūcōib⁹ dūseris s̄fac i s̄facico s̄d. 22.
 Capitulum sextū. De motu stomaci qui dicitur in arabi-
 co solab. latine vero singularis. 22.
 Tractatus xvi. De egritudinibus pectoris et est continens
 capitula septem. 23.
 Caplū primū. De apate pectoris et p̄uatiōe ombelium. 23.
 Caplū scd. De vicerib⁹ et scissuris q̄ fiūt in pectore. 23.
 Capitulum tertium. De scissuris. De pleuresi. 23.
 Capitulum quartū. De apostemate lateris. 24.
 Capitulum quintū. De scissura venarum pectoris. 24.
 Capitulum sextū. De apostematibus que fiunt in p̄n-
 culo q̄ dicitur pectus in longitudine in duo. 24.
 Capitulum septimū. De passioib⁹ p̄fragmatia. 24.
 Dec sunt capitula secundū libri qui continent tractatus
 septem quoq̄ tractatus prima cōtinet capla sex. 25.
 Capitulum primū. De egritudinibus istatid et ḡnālib⁹. 25.
 Caplū 2. De debilitate p̄nū expulsiōe et cōsino. 25.
 Capitulum tertium. De ventositate intestini. 25.
 Capitulum q̄rtū. De retentioe fecū et suis speciebus. 25.
 Capitulum quintū. De excoelatione intestini. 25.
 Capitulum sextū. De emorroidis. 26.
 Tractatus secundus. De egritudinibus renū et vesice
 et virge et continens capitula octo. 26.
 Capitulum primū. De renibus in vniuersali. 26.
 Capitulum secundū. De lapide renium. 26.
 Caplū 3. De restrictioe san p̄nū et exit de virga. 26.
 Capitulum quartū. De lapide vesice. 26.
 Capitulum quintū. De apostemate renium. 27.
 Capitulum sextū. De mala complexionē renium. 27.
 Caplū vii. De solone cōmunitatis renū et vesice. 27.
 Caplū viii. De debilitate vesice et exitu inolitario vile. 28.
 Tractatus tertius. De testibus et continens capla quatuor. 28.
 Capitulum primū. De testibus a sterilitate que ex ma-
 la complexionē ipsorum pcedit. 28.

Tabula

<p>Capitulum secundum. De apostemate testiculoꝝ. 28.</p> <p>Capitulum tertium. De mala xplone sicca testiculoꝝ. 29.</p> <p>Capitulum quartum. De crepatura. 29.</p> <p>Capitulum quintum. De egritudinibus que fiunt in bursa testiculoꝝ. 29.</p> <p>Tractatus quartus. De egritudinibus virge: et est continens capitula quattuor. 29.</p> <p>Capitulum primum. De opilatione que fit in virga causa lapidis vel alicuius alterius rei. 29.</p> <p>Capitulum secundum. De puatione sensibilitatis virge. 29.</p> <p>Capitulum tertium. De foraminibus que fiunt in virga. 29.</p> <p>Capitulum quartum. De expulsiōe spermatis. 29.</p> <p>Tractatus quintus. De egritudinibus vulue et matricis: et est continens capitula octo. 29.</p> <p>Capitulum primum. De sterilitate propter mala xplone. 29.</p> <p>Capitulum secundum. De apostemate matricis. 30.</p> <p>Capitulum tertium. De corrosione matricis. 30.</p> <p>Capitulum quartum. De dislocatione matricis. 30.</p> <p>Capitulum quintum. De fluxu mēstruoz. 30.</p> <p>Capitulum sextum. De retentione mēstruoz. 30.</p> <p>Capitulum septimum. De opilatione et sigillatione que accidit collo matricis. 31.</p> <p>Capitulum octauum. De laniatione matricis. 31.</p> <p>Tractatus sextus. De egritudinibus ossium: et est continens capitula quinque. 31.</p> <p>Capitulum primum. De mala cōplexiōe et fractura ossis. 31.</p> <p>Capitulum secundum. De supadditione ossis. 31.</p> <p>Capitulum tertium. De scissura ossis in longitudine. 31.</p> <p>Capitulum quartum. De fractura ossis causa doloris. 31.</p> <p>Capitulum quintum. De igrossatione ossis propter naturam. 31.</p> <p>Tractatus septimus. Et est continens capitula. 37.</p> <p>Capitulum primum. De egritudinibus que accidit vlt in carne et cute totius corporis. sicut sunt vesicæ et prurit: et huiusmodi. 32.</p> <p>Capitulum secundum. De pruritu in particulari. 32.</p> <p>Capitulum tertium. De variolis et morbillis. 32.</p> <p>Capitulum quartum. De morphea alba que non rubescit propter fricationem nec aliqua alia causa. 33.</p> <p>Capitulum quintum. De morphea alba que rubescit ex fricatione. 33.</p> <p>Capitulum sextum. De morphea nigra. 33.</p> <p>Capitulum septimum. De granulis paruis que accidunt in toto corpore. 33.</p> <p>Capitulum octauum. De vesicis duris que arabice dicuntur alcella: id est petrosæ. 33.</p> <p>Capitulum nonum. De verucis et poris. 33.</p> <p>Capitulum decimum. De tinea sitate. 33.</p> <p>Capitulum undecimum. De corruptiōe et excoziatiōe cutis. 33.</p> <p>Capitulum duodecimum. De lepra. 33.</p> <p>Capitulum decimūtertium. De cadar et de seleg. 34.</p> <p>Capitulum decimūquartum. De seleg: id est de paralysi in particulari. 34.</p> <p>Capitulum decimūquintum. De spasmo. 34.</p> <p>Capitulum decimūsextum. De pulsatione. 35.</p> <p>Capitulum decimūseptimum. De saltu. 35.</p> <p>Capitulum decimūoctauum. De tremore. 35.</p> <p>Capitulum 19. De asfoab: g latine dicuntur pedoscilli. 35.</p> <p>Capitulum vigesimum. De vena que dicitur mediana: et est egritudo que pro maiori parte accidit nigris. 35.</p>	<p style="text-align: right;">44</p> <p>Capitulum vigesimūprimū. De verme qui oritur sub cuti: et de combustione ipsius. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūsecundū. De vermibus qui oriuntur in intestinis. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūtertium. De cucurbitinis. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūquartū. De vermibus minutis et paruis qui oriuntur in inferiori parte intestinoꝝ. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūquintū. De varicibus. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūsextū. De elephantia. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūseptimū. De cancro. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūoctauū. De doloribus iuncturarū. 35.</p> <p>Capitulum vigesimūnonū. De dolore que fit in suba intestini. 35.</p> <p>Capitulum 30. De dolore que fit ex labore et fatigatiōe. 35.</p> <p>Capitulum 31. De podagra que arabice dicitur anancras. 35.</p> <p>Capitulum trigesimūsecundum. De scissuris que accidunt manibus et pedibus et alijs membris. 36.</p> <p>Capitulum trigesimūtertium. De egritudinibus ynguiū. 36.</p> <p>Capitulum trigesimūquartū. De sciatica. 36.</p> <p>Capitulum 35. De doloribus prococondrioz. 36.</p> <p>Capitulum trigesimūsextū. De apatibus que fiunt sub spatula dextra vel sinistra: et est iter profundū apana. 36.</p> <p>Capitulum trigesimūseptimum. De apostematibus que dicuntur doggam. 36.</p> <p>Liber tertius continet tractatus tres: quorum tractatum primum continet capitula tredecim. 36.</p> <p>Capitulum primum est. De febribus effimeris. 36.</p> <p>Capitulum secundum. De febre colerica seu tertiana. 37.</p> <p>Capitulum tertium. De febre quotidiana flegmatica. 37.</p> <p>Capitulum quartum. De sanguinea febre. 37.</p> <p>Capitulum quintum. De melancholica febre. 37.</p> <p>Capitulum sextum est. De febre que fit ex colera vitellia prassina aut eruginosa. 37.</p> <p>Capitulum septimum est. De cura febris tertiane non pure que fit ex colera mixta flegmati. 37.</p> <p>Capitulum octauum est. De febribus compositis. 37.</p> <p>Capitulum nonum est. De signis febris tertiane. 37.</p> <p>Capitulum decimum est. De signis febris sanguinee. 37.</p> <p>Capitulum undecimum est. De signis febris quotidiane. 37.</p> <p>Capitulum duodecimum est. De signis febris tertiane. 37.</p> <p>Capitulum decimūtertium est. De febre ethyca et signis et cura eius. 37.</p> <p>Tractatus secundus. De crisi et est continens capitula duo. 38.</p> <p>Capitulum primum est. De diebus creticis. 38.</p> <p>Capitulum secundum est. De signis et accitibus ipsius crisis. 38.</p> <p>Tractatus tertius est. De epidimia et continet capitula quattuor. 39.</p> <p>Capitulum primum est. De epidimia que provenit ex corruptione aeris. 39.</p> <p>Capitulum secundum. De epidimia que provenit ex aqua putrida et fetida. 39.</p> <p>Capitulum tertium. De squinantia et dislocatione spondilium colli eueniente ex quadam corruptione aeris. 39.</p> <p>Capitulum quartum est. De cura seu preservatione a periculo male aque. 40.</p>
---	--

Finis Tabule.

Hieronymus Surianus physicus Domini magistri Iacobi suriani de Ariminor
Artium ac medicine doctoris præclarissimi filius Lectori Salutē plurimā dicit.

Am a primi curatione cum altissimi auxilio expediti sumus. Superest ut
ad secundum: hoc est ad Auerroym cōuertamur: cuius nobis cura nō me-
diocriter difficilis efficitur: si in superficie uerba quædam sua legatur in
prohemio nāq; dixit & nō expectes a me q; ego diuidam partes suas ad
numerū capitulorum: neq; q; appropriē unicuiq; rei capitulum per se: quia in illa
re uanagloriati sunt sapientes Hispania andalusii. Sed pater philosophiæ idest Ari-
stoteles nō uanagloriatus fuit in faciendo hoc in maiori parte librorum suorum.
Verum interius cōsiderātes dicere possumus Auerroym in præfatis uerbis fateri
se gratia breuitatis pro tūc nolle tempus amittere in subdividendo libros ipsos per
capitula: non tamen estimo ipsum ad eo ingrātū fore: ut siquis ad faciorem & di-
stinctiorem doctrinam uoluerit id facere subascatur: & nō bene ferat: cuius signū
quia in fine phœmii dixit: & qui uoluerit diuidere eos: scilicet libros partiales ad
paruas partes: idest ad tractatus uel ad capitula faciat & nominet ea sicut uult. Li-
cet autē uideatur mihi in præhabitis uerbis licentiā præstuisse: non tamen id
facere ausus sum: nisi primitus uerba quædam alia eiusdem scandalosa satis pon-
derauero. Dixit enim ibidē ipse: & forte quod induxit eos: scilicet per capitula sub-
diuidentes ad faciendum hæc: idest huiusmodi diuisiones: fuit debilitas discretiue
scholariū: sed ille qui habebit uirtutem discretiuam sanam cognoscat: &c. quare si
tales subdivisiones posuero: timēdum forte erit ne indignati plurimum scholares
seu alii quicumq; huic operi studentes in me ruant dicētes: nunquid nos tam debi-
lis discretiuæ fore putabas: ut ex nobis ipsis tales ponere seu intelligere nō ualere-
mus subdivisiones. Quod plane uestrum quælibet melius me scuisse nō dubito:
sed (ueniā date) breuius faciliusq; opus uniuersum percurrētis: explicitis huius-
modi sectionibus: q̄ si confusa totius libri materia proponatur. De discretiua er-
go uestra nō dissidens: sed facilitati ordinisq; cōsulens tales subdivisiones ponēdas
institui. Alia quoq; plurima ad operis ornatum perfectionēq; superaddam nunc
ea nō recitans: sed diligenti lectori iuxta opportunitatem inspicienda relinquēs.
Vale.

Prologus

Incipit liber de medicina Averrois: q dicit colligit: & totalis liber iste continet libros septem partiales.

Liber primus dividitur in prologum & tractatum.

Prologus iste continet duo capitula. Capitulum primum huius prologi: quod est prohemium.

Quando ven-

tilata fuit sup me voluntas p nobile pceptus ex pte nobilis dñi Avdelach Sempse a mirrelnomini o marocho p cōsilio suoz pboz Auofait & Auencbalit: & pcepit mihi cōpilare vñū libru in quo ptingeret tota scia medicina/ lis in arabico q affirmaret & indicaret intentiones poy auctoz: que eaz essent retinēd: & q dimittere: tūc declinatū vitutes meas ad suū pceptus: & augmētati eas ad suū seruitiū: & cōpilavi istū libru vlem: & vocavi nō mē suū colligēt: eo q̄ icēpi in eo ordinē doctrine a reb: vñū versalib: & ab illis pcedā quousq; deueniā ad particula/ ria: sicut fit in doctrina triū sp̄erū ppositionū: fm qd est declaratū supra pmo p̄fiscoz: ita feci in isto libro q̄ ego pmo p̄sideravi cōprehēdere vles regulas huius scie: & postea itendi ire ab illis ad mēbra suaz: ad ptes suas in vno alio libro: quē cōponā si placebit deo: ideo vocavi ipm colligēt. **A**dhuc elegi in ordie hui' libri aliū ordinē q̄ segerint alij auctozes in suis libris: & iste est ille ordo qui est magis vniuersus in doctrina hui' scie. Et scias q̄ aliquis nō poterit stare sup finē huius libri: nec itelligere maiorē partem eius: nisi ille qui legerit tñ in logica q̄ ipse possit ad min' cognoscere modos triū demonstrationū. Adhuc necesse est q̄ ipse sit de illis q̄ vñ fuerint aliqd scire in radice bus nāliū sciarū. Et si nō erit de aliquibus istoz nō soluz erit puatis a certitudine itētionis huius libri: & ab vtilitate ei: & eueniet ei ab eo magnū nocumētū: eo q̄ eū abominabit & despiciet. Et qñ abominabit istuz: scias q̄ abominabit veritatē huius scie. Et vniū eū in septez partez: & q̄libz eius partē postū p vno libro. Et nō expectes a me q̄ ego diuidaz partes suas ad numez caploz: nec q̄ appropiē vnicuiq; rei capitū p se. q̄ in illa re vanagloziati sunt sapiētes hypanie andaluz: & maior pars p̄teritorū auctoz. Sed pater pbie nō vanaglitatus fuit in faciēdo hoc i maiori parte libroz suoz. Et forte qd iduxit eos ad faciēduz hec fuit debilitas discretiue scholarū. S; ille qui habebit virtutē discretiuz sanā: cognoscat in vnoquoq; libro differētiā rerū p̄mas & scūdas: & diuidet vnam rē ab alia fm q̄ videbit ei magis cōueniens in hora legēdi: & qui voluerit diuidere eos ad paruas partes vñ ad capitū faciat & nominet ea sicut vult.

Capitulum II. Quod est de distinctiōe libroz.

Primus liber tractat d anotomia: & nō multiplicabo i eo: eo q̄ nō p̄mitto dicere rē nouā i eo q̄ si sit deā p̄ alios auctozes: qd tñ p̄mitto facere i alijs libris: q̄ in eis renouabo vba q̄ nō senserūt a siḡ medici: & q̄ assime trāsierūt: & pbabunt a radicibus sciaz nāliū.

Secundus liber nominatur liber lanitatis: in isto diffiniēt sanitas vera diffinitione: & narrabit p̄p̄ones & p̄p̄ones osum membror: cōsimiliū & officialiū: & narrabit oēs opationes eoz: & per quā viā habent agere eoz opatiōes: & parti suas passioes. Et narrabit oēs spēs sanitatis cuiuslibz mēbrū p oēs causas q̄tuor. Et

narrabit oēs spēs vtutis corpis humani & qd sint & quot sint: & sitū eaz: fm sniam Arist. & Ba. breuiter. Et in isto loco cadet memoria disputatiōis super duo spermata: qd eorum est pars embzionis: & qd nō: & cuius loco ipsa stant embzioni an p mām an p formā. Et narrabit de virtute p̄mi motoris q̄ est in corpore motu volūtario: qd ē & vbi est situs ei' an in nerno an in lacerto. Et narrabit de motu p̄ctozis & pulmōis: & diuisione que cecidit inter auctozes p̄ozes sup sniaz. S; & renouebit dubia. Et narrabit breuiter nām aeris tēperati. Et de nā q̄tuor tempoz anni: & q̄lis tempantia est illa que dicitur in vere.

Tertius liber dī liber egritudinū: & ibi diffiniētur egritudo: & narrat spēs egritudinū simpliciū. Et membra p̄similia & officialia: & ponit in vnoquoq; eoz oēs q̄tuor cās vles: & ē de p̄ticularib'. Et postea narrat oēs spēs egritudinū p̄positaz q̄ sunt in mēbris. Et ponit causas eaz fm istā eādē viā p̄dictā. Et narrat oia accidētia que supueniunt sup eoz opatiōes in diuinitudē aut in debilitate. Et ponit cās istaz rez p̄lix: & in isto loco cadit diffinitio doloris: & q̄ sunt cās ei' & quot: & h addimus vba sup sniaz. S; in h multū necessaria. Et narrat oia accidētia sensuū & virtutum: & ponit causas fm sniam Arist.

Quartus liber nominatur liber signoz: & narrat oēs signoz species significatiū supra sanitate cuiuslibz mēbrū per se in mēbris p̄similib' & officialibus ex parte operationū eoz. Et narrat sup oēs species signoz significatiū sup oēs egritudines cuiuslibz mēbrū per se. Et signa accidentiū eoz ex parte operationū ipoz fm sententiā Arist. Et hic cadit diffinitio signi. Et narrat signa domini cuiuslibz humoris in corpore hois fm p̄p̄onem p̄p̄iā nālē tali corpore: & narrat signa cuiuslibz egritudinis & cuiuslibz accidētis q̄ superueniūt corpore ex causa aeris circūdatū fm dēsi. Y. Et narrat viā signoz significatiū sup egritudines magnas ex pte parua: anticipatiū: aut ex pte accidētū: & narrat signa significantia super sanitate & sup egritudine vles & p̄ticularē ex pte pulsus & vine: & narrat signa significantia sup egritudines q̄ p̄tinet totū corpus: sic febris & silia: & dat causas eaz: & icipit a febre diei: & narrat oēs modos crisis & veros & falsos: bonos & malos: & tēpora eaz & causas eaz eē & dies eaz eē: & eaz p̄natiōis. Et hic reddit cā q̄re medici dicūt: q̄ si ēt vniat crisis in dieb' vnersiōis ipsa est vā apud eos dūmōueniat in die critico vniētū illi egritudini: & hic cadit inglitio si stelle sunt cās in opatiōib' corpoz iserioz aut nō: & si sunt cā vtz sūt cā p̄p̄iq̄ vel remora. **A**dhuc ingrit si astro nomia est necessaria scie mediciaz an nō. Et narrat signa crisiū ex pte rei exēntis a corpore: aut ab eo qd videtur ab opatiōib' corpozis egrī. Et narrat signa significantia super quālibz egritudine mēbroz iterioz. Et narrat signa significantia sup egritudine ex parte rei exēntis a corpore exēntis accitāli: & nālī. Et ponit dñas q̄ sunt iter fluxū q̄ accidit p egritudine mālē q̄ supuenit vni mēbro aut plus q̄ vniat fluxū q̄ accidit p egritudines vlem q̄ supuenit mēbris. Et narrat opionē plurimoz q̄ trāsibant de vna medicina ad aliā in vna medicatiōe alicui' egritudis. Et q̄re pbāt diuersas medicinas sup eādē egritudine: & hic exēplificabo exempla vniētū: & sententiā sup sniaz cui' ē alias sup securiore vias. Et narrat oia signa p̄ q̄ certifiāt nobis in egritudine cuiuslibz mēbrū: q̄ carū ē mālū: & q̄ nō: & ista res ē mltū declarāda: eo q̄ ē mltū necia ad cōscēdū medico.

Quintus In p̄mis diffiniēt i eo qd qd ē cib': & qd est medicia fm sniam Arist. & B. & narrabo nām cuiuslibz istoz: & eoz vlem opationē in corpe hūano: & ēt p̄ticularē & p̄r quē modū operant in corpe: & numez suaz p̄ncipalium vtutū: & q̄ ip̄saz operat p se & q̄ per acciō: & q̄ virtus

causis sanitatis et egritudinis: et maxime a causis multuz remotis: sic sunt elemeta: et filia. Et ab arte medicie expi-
 metali dices cognoscere virtutes pluriu medicinar: qd
 est: qz res qua pprehedimus per via expimetale e pauca
 valde pparatione eius qd necius est nobis in hoc. Sz via
 artis medicinalis rocinaria est ad dadu causas rez qs no
 bis iuenit ars medicinalis experimetalis: et hec ars ab ar-
 te anatomic recipit multas partiū sui subiecti. Et qz arti-
 fex artis in qntuz est artifex illius artis no pot cognoscere
 pncipia recepta in illa arte qntuz sciat illa: nescit em ea ni-
 si in qntuz est artifex alterius artis: id opz eu recipe illa pnci-
 pialia sue ab illo loco in quo sunt magi nota. Et maxi-
 me pncipia quoz oēs partes sciri no possunt fz certitudi-
 ne sic est experientia medicinar: Et ideo de parte huius ar-
 tis dixit. V. qz vita boīs e breuis: qā dixit: vita breuis ars
 vo longa. Qz pars que est per via expimetale no est in ipsa
 breuitas: et ita e in hoc nostro tpe in plibus membris que
 apparēt p vias anatomic: eo qz hec ars iam est amissa. Et
 debes scire qz artifex scie nālis cōicat medico: eo qz corp
 humanū est vna partiū locoz subiecti nālis. Sz diuersi-
 ficantur adinuicem in hoc: qz iste pnsiderat sanitatē et egrit-
 tudinē in qntuz sunt entia nālia: et medicus pnsiderat ea i
 qntuz appetit pseruare vnu et remouere aliud. Et ideo ne-
 cessarius est medico postqz sciuerit summas que aggrega-
 te sunt in hac arte studiū longū: et postea poterit in ipsa in-
 uenire accitua in materijs que sunt impossibilia scribi. Et
 medicus qā fuerit sollicitus in opationibz istius artis erūt
 firmata in ipso pncipia expimentalia p que poterit iueni-
 re in materijs illas summas: sic est in artibus mechanicis
 et cogitatuīs. Et Aristo. appropriat hac arte iter artes me-
 chanicas in virtute. Et ex hoc manifestū est qz res dicta i
 diffinitioe medicie que est cognitio sanitatis et egritudi-
 nis et rez pportioataz eis: qz no est diffinitio vera: eo qz
 dimisit in ea dnam p qua cognoscit differre speculationē
 artificis huius artis a speculatione artificis nālis scie. Et
 ad hoc no attendas ei de quo dixerūt qz no est sanitas nec
 egritudo: qm no est iter nouimentū opationū sensibiliū et
 innocuetū. carūde mediū: nec est variatio nisi fm pls et
 minus: et non est mediū inter duo contraria ita qz sit aliqd
 illoz in parte absqz parte in qua est aliud nec in tpe absqz
 tempore in quo est aliud: et est manifestū fm qz dictuz est
 in scientia speculatiua. Et postqz narrauimus intentionez
 istius artis et partes suas: et vias speculationis in ipsa neces-
 se est nobis loqui super vna qzqz partem eius.

Capit. II. Qd est de anatomia membrorum in vi.

Rarticule que testificat sup ea sensus in corpo-
 re humano sunt spes due: vna est membrorum
 consimiliū. Verbi gra hec diffinitio istius par-
 ticule: et diffinitio totius istius e diffinitio vna:
 sicut sunt ossa caro: et eo qz qlibet pars carnis
 de necessitate est caro: quelibet pars ossis est os. Et secun-
 da est mēbroz ppositoz quoz partes non assisuntur par-
 tibus: sic manus que cōposita est ex carne et osse musculo
 et chorde. Et mēbra simplicia sūt ossa: et muscli: et chorde: et
 nemi: et ligamenta: et caro et assungia seu pinguedo: et cutis
 et villi: et sanguis: et flegma: et melia: et colera: et spūs: et iste e
 vapor perceptus in corde et in cerebro. Et nos incipimus
 nunc in rememoratione mēbroz psimiliū seu simpliciu
 et postea in rememoratione cōpositozum.

Capit. III. Quod est de ossibus capitis.

Sis capitis absqz dentibz sunt ossa. xxij. sex
 quoz appropriata craneo: et loca in qbus con-
 iungunt ossa in craneo vocata sunt in lingua
 arabica asoan: et ossa. ix. in mādibulis superior-
 bus et in auribus et duo in mādibulis inferior-
 bus: et vnu qd noiat getbet: et e os qd est sub craneo qd

diuidit iter ipsz et superiores mādibulas. Et oia hec ossa pū-
 gunt fil pūctioe seratili q noiat in arabico derarasi: pter
 duo ossa inferioris mādibule: q iungunt pūctioe nodatili.

Capit. III. Qd est de dentibz et ossibz toti corpis

Dentes sunt in vna qzqz mādibula. xvi. qz duo
 anteriores nomiati sunt duales: et in arabico
 noiant thomam. Et duo alij ex vtroqz latere
 superiori et inferiori noiantur quadruales: et in
 arabico rabiathan. Et duo superiores et inferior-
 res ex vtroqz latere dicunt caniculares. Et qnqz ex vtro-
 qz latere. s. dextro et sinistro nominatur molares. Sed ali-
 quibus de numero molarium deficit vnus: et sunt tantuz
 quattuor: et radices molarium superioris mandibule sunt
 tres et aliquibus quattuor: et radices molarium mandibu-
 le inferioris sunt due: et vnaqueqz radix alioz dentiu est
 cuiuslibz vna. ergo iaz inuenimus qz ossa capitis sunt ossa
 .ss. Et coniunguntur in capite apud forame qd est in ipso
 in posteriori parte spōdilis colli: et sunt spōdilia. vii. et sunt
 perforata ex vtroqz latere: et spondilia nuce cōiunguntur
 cuz ipsaz sunt. xvij. et dicitur de. xy. apoz que sunt spon-
 dilia anterioris pectoris: eo qz ibi sunt eorum termin: et
 qnqz eoz sunt spondilia noiat in lingua greca adinifos:
 et in arabico alkehan. ergo inuentum est qz numerus oium
 spondiliū craneo a capite vsqz ad os nominatū bagit sunt
 spondilia. xxij. Sz alij sunt qz habēt vnu plus hoc e. xxv.
 Et aliqui sunt qui habent vnum minus scilicet. xxij. Et
 huic spondili inferiori cōiungit os nominatum bagit: et
 istud cōpositū e ex particulis tribus q sunt filia spōdilibz:
 et in hoc adhuc cōiungit. s. in osse bagit in inferiori pre ipso
 os nominatū cauda. Et ipm cōpositū e ex tribz pecys siue
 partibus. Et tertia pars istius e vera cauda: et est quasi os
 cartilagosum. Et hec oia spondilia cōiungunt cōiuctōe
 nodatili pter spondilia duo colli pma: sed spondile pms
 qd cōiungit cū ipso ligat duabus ad adeptioibz vel addi-
 tamentis exētibz a craneo: et intrant in duobz foraminibz
 bus spondilis pmi. Et cōiungunt ex vtroqz latere ossis spō-
 dilis bagit ossa duo ex vtroqz latere vnu: et in ipsis est pla-
 ta osse que in arabico nominat athaluozat: et ibi pendēt
 testiculi: et hec sunt oia ossa partis posterioris. Sz ossa an-
 teriora vel interiora ex inferiori parte occipity sūt ossa duo i
 arabico noiat a charobatan. Et ossa spatularum: et ossa pe-
 ctoris: et ossa manū: et ossa ymbilicalia: q noiat sūt in ara-
 bico henina et ossa pedū. Sed tharthoa e os gibbosuz ex-
 terius et cōcauū interius: cui vnu ex duobz suis capitibz
 iungit cum humero et cū capite brachy nomiati baseth: et
 alia extremitas cōiungit in latitudine vel in altitudinez
 pectoris in loco foraminis colli: et ideo qz spatula e posita
 supra dorsum est ampla et in ipsa cōiunctuz e caput qd est
 cartilagosum: et quāto plus appropinquat charcoe tāto
 magis rotundat: et est in ipso cōcauitas qdā in qua subin-
 trat caput brachy noiat a seth. Sed ossa pectoris pposita
 sunt ex ossibus qtuor: et in extremitatibz inferioribus sunt
 cartilagines. Ossa vero costarū sunt. xy. in vnoquoqz late-
 re gibbositate quoz longiores sunt medie: et ex istis sunt
 .vii. coste quaz extremitas vnus cuiusqz coniungit poste-
 rius in spōdilibz nuce: et in anteriori in ossibz pectoris
 cum capitibus cartilagosis: et qnqz istaz no cōiungunt
 pectori et nominant coste posteriores: et iō quādo pmutē
 cedunt pressioni: et in parte inferiori pectoris no e aliqd os
 nisi solū os ymbilical: qd moiat inferius. Ossa manū sūt
 .xxx. ossa. s. os brachy nominatū a seth: et istud e vnu exte-
 rius gibbosuz: iterius vo concavū: et hz caput vnu qd in cō-
 cauitate spatule intrat: et alia extremitas ipsius intrat in
 marpe: et habet nisi spondile vnu simile rode qd in arabī
 co nominatur bachar: et in isto subintrat extremitas ossis
 noiat in arabico genad superior. Et ossa genad sunt duo:

logendo quoq; est a marpeç vsq; ad os notatū rascēbē sed
vni ipso; est parū et vocatur cenad superior: talis est
magnū et notat cenad inferior. Et habet ista in vni⁹ suis
extremis ab utraque parte rascēbē additōes edificatas et cō
positas ex ipso et iter rascēbē: ipsa est nodus. Et rascēbē
cōpositū est ex ossibus octo ordinatis in duob⁹ ordinib⁹:
et hec ossa sunt fortia abiq; medulla: et sunt curuata curua
tura: vt adueniat sine iunctiōe pulcherrimo forme ad for
mā rascēbē. Et q̄ritur: ex istis ossibus vel istis ossium
cōpositū est cenad manū: tales eū vocant melial man⁹:
et ipsi cōiungit radice rascēbē ligamēto fortibus. Quinq;
autē digiti manū habet ossa. xv. q̄libet digitū. in. et notan
tur in arabico alfolemiabe: quo; semp vni⁹ al. parū vni⁹.
Quinq; autē alterius partē ipsa cōiungunt ossibus solabē
p vā ligaturā: fortia et os pēni pollicis cōiungit extren
tati cenach superioris ligatura ampla et cōiuncte moeti. Et
ossa pedis sunt ossa. xv. p̄cipū ipso; est os testiculorū: et
est os exteri⁹ gibbōis iterū concanē: h⁹ extrenita
tē vni rotundantē se in suo ascēsu: et notat pomū grana
tū testiculorū. Et alia ē extrenitas inferioris partē que in
trat in foramē cenad inferioris sine maiori vno p̄ cenatu
m cruris. Et vno; ipso; cenatus longitudo est a genu
vsq; ad os calcaneum: vno; ipso; cenabē inferior: et mi
nor cenabē superior: et extrenitas vno; cenatū tangit si
mul calcaneū: ibi in pede nascit nodū tria: et curuatu
ra ossis testiculorū in colla flexit seu curuā. In parte
inferiori: in curuatura alterius ossis foeminis cenad ma
ioris est ligatura generis supra eades ligatura est os circu
lare et rotundatū: est in ipsa cartilaginosa et notat
oculis genu: cōiungitur in calcaneo iterū os notatū algo
che: et in inferiori parte est os calcanei: et in istis duob⁹ ossib⁹:
cōiungit rascēbē: et ipm est cōpositū ex tribus ossibus: et
fabricatū et edificatū est edificatōe sibi iunctiōe: postea
continuit hunc scilicet pedem: ipm cōpositū est gnq; al.
ex duob⁹ ossibus. Et postea sequunt ossa digitorū que no
minant fomiabe et sunt vnicuiq; digitū. in. p̄ter pollices q̄
nō h⁹ nisi duo ossa. Ergo inveniū est in sensus. Hal. q̄ ossa
bois vel bouum sunt. 4. s. al. 2. 4. s. abiq; ossibus paruis q̄
replet spacia iuncturā: q̄ notat in arabico scifunata: et
abiq; ossis epiglōtis q̄ notat in arabico alaniabe: et abiq;
ossis cartilaginosa q̄ vocant aliqui anatomicos q̄ est
in corde. Et nos nō abbreviamus loqui super cōpositio
nis formā istos ossium partē parientis: p̄ter hoc q̄ yma
ginatū in istis per viam cōmationis est baculus et parua
cōpositiōne carum recurū cōsistentū in ipso.

C. Cap. V. Quod est de anotomia venarū pulsantū.
Et sic sensibiles sunt duae sp̄z. s. pulsantes et
nō pulsantes. Et pulsantes cōposite sunt ex
duabus tunice p̄ter vni⁹ et vnaq; est filis al
teri nisi q̄ cōtextura inferioris tunice tendit in
latitudinē: et ille sunt fortiores: et cōtextura
exterioris tunice tendit in longitudinē. Et ille vne apparē
p vā sensus q̄ exiit a corde: nisi q̄ exiit a cōiunctate sinis
tra: eo q̄ p̄ p̄p̄inquantē cōiunctatōe dextre epati necesse
est vt sit stadiolus: eo vt attrahat nutrimentū ab eodē. s.
ab epate. Et ille q̄ exiit a cōiunctate sinistra sunt arterie
vne vna quā; est minor altera et h⁹ vni tunica tū: et illa
est subtilior. s. maiori arteria; h⁹ vni tunica; duae: et minor
habet vni tū: h⁹ cā tū eo vt sit leuis et mollis ad extrēdū
dum et adanā dū seret ad attrahendū aerē: et ad expellendū
suum vaporosus: et est amplior vt adueniat ab ipso ad pul
monē sanguis subtilis vaporosus p̄p̄inquantē digiti ad p̄si
cūdū se: eo q̄ id quod nutrit pulmonē ē cor: et q̄ stat p̄pe
ipm fert vel p̄stat et calidē digeritū et suauem. Et ad hoc
magis q̄ mēbrū pulsans in ipso est membrū leue et vocat
in arabico scipint: et nō curat vt noccat et: et vena ista ligat

pulmones: et vni⁹ est in ipso dūsiōne iam dicta: et voca
tur arteria rauridi. Sed alia est maior magnitudinis ma
ioris valde alterius. Et nominatur in lingua arabica ala
boe. Et q̄ hec vena ascendit ramificatur ab ipsa duo ra
mi: minor istos tendit ad concanitatē dextram duarū
concauitatū cordis: maior autē circūlatur circa cor: et
postea subtrat in ipso: et diuiditur in codē. Et illud q̄ reman
et post ramificatiōes istos: vno; ramos; diuidit in par
tes duas: maior carū descendit versus inferiorē partē cor
poris: et minor in superiorē partē: et pars que tendit in supe
riori partē corporis: diuiditur ab eadē cū ascendit in la
teribus duobus in ramos tangētes mēbra epistētia et op
posito cōiuncte: et q̄ exiit versus ascellam: et ab eodē ra
mo vno; cū vena que nō pulsat tendens vsq; ad manū
in diuisione al. et iudicē claudē: vna diuiditur ab eodē: et
ingunt ab eodē rami parui in lacerto exteriori: et iterū
ri beaby notat alicet: cū hoc sunt p̄fundati et sepulti. Et
q̄ imgit ad latius marpech ascendit supius modicū: et eius
pulsatio apparet in hoc loco in pluribus corporibus: et vadit
de subis ascellā: et tangit eā donec descendit aligētiū
a marpech. Et postea p̄fundatur p̄funditate: et ramificā
tur ab eodē rami ad modū capillorū: ipsi cōiungunt in
lacerto beaby nemiat cabat donec occupent locū ma
gnū beaby. Et postea diuidit in duas partes quā; vna
tendit ad rascēbē vadē vsq; ad senach superi⁹. Et hoc ē ve
na q̄ pulsat a medicis. Et alia tendit ad buç vsq; ad rascēbē
et vadit vsq; ad senach inferi⁹: et hoc est mīor istos. Et hec
diuidit in palma man⁹: et aliquos apparē pulsatiōes in
supficie palme man⁹. Et q̄ hec particula supior: iungit in
loco trāsit⁹ diuidit in duas partes alias: vna q̄rit transit ve
nā p̄fundatā q̄ nominat in arabico gedebg. et ascendit ita
perius donec iter in crancoet iungunt ab eadē in suo in
tere rami trantes in mēbrōis: p̄fundantibus epistētib⁹
ibidem. Et quādo intrat crancoet diuidit ibi in multas dū
siōnes: et sic edificat et eisdē res nominata tela q̄ exten
dit supra cerebrū. Et postq̄ ē diuisa cordana et p̄fundat
tur: et tandē exiit ab hac tela vne vne equales imagin
tudine sicut erant isti diuisionē: et veniunt ad corpus cere
bri et diuidunt in istos; vna istos; et minor ascendit supra
supficie faciei et capitis: et partē sup mēbra ibi epistētia: et
aliquos apparent pulsatiōes in hac pte post aurea et in rē
pōibus. Sed pulsatio apparē p̄pe istas duas venas: et ē
pulsatio p̄ncipalē q̄ est apud venā p̄fundatā: et nominat hec
rama arterie fōni. Sed p̄ncipalē germinata a corde ad infe
riora corporis tendit p̄mo p̄ viam rectā donec appodice
supra marpech gntūcor: q̄ locus sine oppositione est ex
opposito loco capitis cordis: ibidem existit pulmo abiq;
appodiatōe. De mū equant supia spōdilia mēbra: et de
cōdō ad inferiora: et ramificat rami ab eodē a lateribus
veroum; spōdilia dextri et sinistri et cōiungunt mēbra
epistētib⁹ ex opposito cōiuncte. Et ramos p̄mos q̄ ramifi
cat ab ipso est ramus venas ad pulmones. Et post ipm
veniunt rami veniētes ad lacertū existētē intus in costis.
Et post ipm veniunt rami ad op̄fragma. Et post veniunt
rami ad scōmepati et speni et mīrach: et testis et renib⁹: et
vulue et testiculis et vici et vge. Et exiit ab ipso rami im
gētes lacertos et vici et ex opposito istos: duos locos. Et
quādo veniunt ad terminū sine ad finē spōdilia diuidit
tur in partes duas: et libet istos; tendit versus vni⁹ et pe
dibus per ramos duos magnos ex pte dextre et sinistra: et
diuidunt in ipso diuisiōe venas: nisi q̄ p̄fundat: et co
rum pulsatiōes sunt in lateribus duos cōmūtiōis: quā
in arabico nominat oebian. Et in lacere calcanei sub duo
bus ossibus nominatis calcagineo: et supra osculum pedis
prope choadam magiam.

C. Cap. VI. Quod est de anotomia venarū nō pulsantū.

Vene non pulsatiles sunt vnius tunice preter vna ista. Et inuente sunt per via sensus q̄ ramificanti ab epate: id quod germinat ab eis in primis sunt vene due: vna quaruz est vltra concanitate: et illa nominatur: et hec est ad trabendū nutrimentū epatis. Alia est vel exit a gibbositate epatis: et ista est facta ad deferenduz nutrimentum et diuidendū nutrimentū: et nominatur cōcaua. Sed porta diuiditur in corpore epatis in quinq; partes et ramificantur be quinq; partes in ramis paruis: donec iungātur gibbositati epatis. Et quādo exeunt ab epate diuiduntur in partes octo: quaruz due illaruz parue sunt: et vna ipsaruz iungitur intestino nominato duodeno. Et secūda ramificat ad funduz stomaci in portanario. Sed vna ex sex tendit ad superficiēz dorzi partis dextre stomaci ad nutriendū ipsum. Sed pars iterioz nutritur in quātum obuiatur sō macho. Et secūda iungitur spleni et tandem separatur ab ipsa vena vna a latere sinistro stomaci. Et illud q̄d remanet diuiditur in partes duas: vna quaz iungitur medietati superiori stomaci et spleni ad nutriendū ea. Et secūda iungitur gibbositati stomaci: et ibi diuiditur in partes duas. Vna ipsaruz diuiditur a dorzo sinistro stomaci: et secūda profundatur vsq; ad ozificium stomachico q̄ pycit ad ozificium stomaci superfluz siccitatis et acetositaris melanconice: quoniā studet splen ad expellēdūz ipsum cū su perfluuo ad prouocādūz appetitū stomaci sua titillatione. Particula vero secūda diuiditur in partes duas vna ipsaruz tendit ad iferioza medietatis splenis. Et secūda pars fluit ad mirach et diuiditur in ipso. Tertia vero ex sex vadit ad latus sinistrū: et ad itestiniū rectū ad hoc vt sugat ab ipso. Et quarta tēdit ad gibbositatē stomaci et ad mirach. Et quinta tendit ad mesaraleas que sunt circa itestinum nominatum colon. Et sexta q̄si circa itestiniū ieiunuz et ozibus. Sed cōcaue scilicet vene: radix eius separatur ex se ipsa ad trabendū nutrimentū a ramis porte. Et post ascendit ab ipsa vena vna magna in gibbositate epatis. Et q̄si ascendit ista vena nō vadit nec elōgatur multum donec diuidatur in duas partes. Et vna istaruz est maior et tendit ad partes iferiozes corporis: et secūda ad superiora corporis: hec pars supioz tēdit vsq; dū iūgatur dyafragmati. Et ibi diuidit in duas venas que diuidunt in dyafragmate: et post comprimunt dyafragma. Et post compressionem diuiduntur ab eisdem vene minute: et diuiduntur in panniculo diuidente pectus in partes duas et in panniculo cordis: et in glandula nominata ebota: et diuiduntur in ipsa. Demuz ramificatur ab ipsa ramus vnus: qui iūgitur in auricula dextra ex auriculis cordis. Et h ramus diuiditur in partes tres: vna quarum itrat in cōcanitatem dextram concanitatis cordis et iungitur pulmōni et habet tunicas duas: et ob hoc noīatur vena arterialis: et hec est maior oīum aliarum. Et secūda circūdatur circa dorsum cordis et extēditur in ipsuz totum. Et tertia cōiungitur in parte iferiozi pectoris: et nutrit pectora ibi existētia. Et quando trāsit cor tendit per vias rectas donec peruenit ad op̄positionē duoz tharotā: sic n. noīantur in arabico: et diuidūtur ab ea in hoc suo itinere rami parui ad ambas suarum partiu: et exeunt ab eisdem rami ad lacertos existētes ex opposito membroru iterioz. Et quādo sunt ex op̄posito affelle: exit ab eis ramus vnus extrinsecus magnus veniens ad manus ex latere affelle: et est vena nominata basilica. Et quādo est in opposito in medio trachee in loco sui itineris diuiditur in partes duas: vna istarum tendit ad partē dextraz et alia ad partem sinistrā. Et quelibz istaz duaz diuiditur in partes duas: et tandem equitat vna ex partibus spatulam et venit ad manū ex latere dextro: et hec est vena nominata cephalica. Et ad huc secūda diuidi-

ditur in partes duas in vnoquoq; latere: vna quarum vadit et profundatur et ascendit in sua profunditate donec intrat cranium in suo itinere per colluz vsq; quo itrat in cerebrum. Et ramificatur ab eadem rami parui coningentes se membris iteriozibus ppinquis colli. Et hec pars nominatur vena pfundata. Sed secūda tēdit in superficiēz dorzi: donec diuiditur per faciē: et caput: et oculos: et per nares seu per nasum. Et hec est vena apparēs et ramificatur a vena spatulari: in suo itinere per brachium nominatum ascet: et diuiditur in nodo marpech. Et post suaz diuisionē vena spatularis commiscetur cum parte vene affellaris: et descendunt: et tādē exit ex istis duabus in latere marpech vena: et est vena media seu cōmunis: et dicitur in arabico baebal. Et pars secūda ex pte vene spatularis trahit ad dorsum brachy nominati scabat: id est adiutoriu. Et demum equitat supra cenad superiores: et illa nominatur eborda brachy. Et pars vene affellaris que moratur inferius vadit per latus intrinsecus brachy ad cabat donec iūgatur capiti cenad supioz: et est aliquid rami vene existētis iter digitum minozem et anulare: et nominatur balarcia. Sed pars tendēs ad iferioza corporis equitat spōdilibus nucho. Et postea descēdit iferius et ramificatur in primis ab ipsa rami venientes ad ligaturas renum: et nominatur i arabico lasint alcolietb: et eozū villis et corporibus ppinquis eis. Et postea ramificatur ab eisdem rami magni duo itranes in concanitatibus renuz. Et postea rami duo tendētes ad testiculos. Et demū ramificanti ab ipsis in latere vnius cuiusq; spondilis vene due tendētes duobus lateribus: et iungunt membris iteriozibus propinquis ei sicut vulue et vesice: et etiam illis existētibz extrinsecus: sicut mirach: ventris: et lumbis. Et quando iungit ad finem spondilium diuiditur ad partes duas. Vna ipsarū tendit ad pedem dextrum: et alia tendit ad sinistrum. Et tandem ramificatur ab eis rami iungētes lacertis testiculorum. Et aliqui istozū sunt profundi et aliqui sunt apparentes. Et quādo iungunt genu diuidunt in partes tres. Vna partiu vadit in medio et iungit ramis q̄ sunt in vnoquoq; lacerto cruris interioris: et exterioris. Et alia pars in parte interiori cruris donec apparet prope calcaneū: et illa est nominata saphena. Et pars secūda vadit vltra appositionēz cruris: et illa profundat ad latus exterioris calcanei. Et illa est scia qua. s. nominatur sciatica. Et ramificatur ab vnoquoq; istoz quādo iungunt pedi rami diuisi in pede. Et rami qui sunt pedis ex parte digiti minozis et annularis sunt ex ramis sciaticae. Et rami polliciu sunt ex saphena: et nominant in arabico alscafen.

¶ Caplin. VII. Quod est de anotomia neruorum.

Capita istozum corporū videntur coniungi in cerebro vel in nucha: ideo imaginat seu extimatur q̄ omnia ista exeant ab eis. Et videt q̄ caput nucho cōiungatur post in posteriori parte cerebri: et pellicula ipsius resistit nocuimento illius et durat vsq; ad os nominatū hasectb. s. cauda. Et ideo imaginatur seu extimatur q̄ ipsa oriatur a cerebro. Et iunguntur in nucha in latere vnius cuiusq; spondilis in vnaquaq; parte duo nerui vnus eoz vadit in partem dextrā: et alter in sinistrā donec iungantur in fine bascet. Et coniungitur in fundo ipsius caput vni vnius nerui: et sic coniunguntur in cerebro paria septem capitū neruozum. Par primū sunt nerui duo et apparent quasi oriatur vel exeant a cerebro: prope ex opposito duaz carūcularum similitum capitibus mamillaruz in quibus fit odoratus: et ipsi coniunguntur in oculis. Et isti duo nerui sunt concani: et quando elongantur a cerebro tunc coniunguntur. Et foramen vnius cuiusq; istozum tangit foramen alterius: eo vt spiritus aduenientes duabus pupilis oculo-

Capitulum. X. Quod est de carne.

Carnis tres sunt species: una est caro mixta cum nervo et chorda et illa nominatur lacertus sive musculus: et illa est maior pars carnis totius corporis: et hec est memoratus in capitulo membrorum officialium. Secunda species est species carnis pure: et in hac sunt multa ligamenta: et hec est minor species corporis. Tertia species est carnis glandulose: et caro pura est illa que est in capite membri. s. veretri: et illa que est in loco occulto dorsi: et illa est caro existens inter dentes. Sed caro nominata glandulosa est caro testiculorum et mammillarum: et ex illa est et in radice lingue: et ex illa est caro existens in subalcellis et in duobus emunctoriis nominatis in arabis coorbis: et que est post aures et in collo: et istius speciei est caro que est inter intestina et nervos.

Capitulum. XI. Quod est de villis.
Ed de villis est memoratus cum est memoratus membra composita existens in corpore: eo quia ille est locus convenienter memoracionis ipsorum sibi.

Capitulum. XII. Quod est de humoribus.
Humores apparentes in corpore humano sunt quattuor: scilicet sanguis: flegma: colera et melancolia.

Capitulum. XIII. Quod est de simplicibus membris.
Simplicia membra sunt: cutis: unguis et capilli: et hoc est manifestum.

Capitulum. XIII. Quod est de spiritu.
Spiritus duo sunt. s. spiritus apparens in corde et spiritus apparens in cerebro: s. spiritus in epe non apparet per vias sensus. Et hec sunt verba dicta supra simplicia membra que sufficienter esse videntur in hoc loco: et quod voluntarius plius addere addat. Et nunc redibo ad loquendum supra officialia membra: et incipiam a membro simpliciori omnium ipsorum: et istud est lacertus sive musculus.

Capitulum. XV. Quod est de lacerto.
Lacertus est corpus compositum ex carne rubea: et ligamento: et nervo ascendente supra ipsum: et ipse est idem ossa ligatus ligaturis nascens ab ossibus: et istud est quando nervus coniungitur superne extremitati ipsius lacerti.

Tandem dividitur in partes: et miscetur exiture carnis lacertus: et germinat in osse posito sub lacerto ligatura: et miscetur cum nervo et carne: et demum ex omnibus istis exit corpus unum nominatus lacertus. Et quando partes nervi veniunt ad extremitatem inferiorem lacerti: tunc adunatae sunt partes nervi ad partes ligamentorum: solum absque alia amixtione carnis: et tandem exit ab istis corpus nominatum chorda: et chorda tendit donec iungatur extremitati inferiori illius membri. Et omnes lacerti sunt intentione habent existentes in corpore sunt. s. 29. Et dictus est quod hec corpora variantur in forma in quantitate: et in compositione: et quando virtus ab istis germinat: chorda in forma compositionis ipsorum: tandem variantur in quantitate: quoniam aliqui sunt magni et alii parvi. Magnus est sicut lacertus positus supra coram et parvus est sicut lacertus positus supra oculos. Et variatio ipsorum est in forma quod tales sunt ex lacertis quorum caro ipsorum non miscetur cum nervo: et variatio ipsorum est in chordis orientibus ab ipsis: quoniam tales ex ipsis sunt quod chorda orientur ex duobus lacertis: et tales sunt a quibus ambobus ab unoquoque eorum orientur chorda. et vel 3. et hoc est sicut quod conuenit eis. Sed variationes ipsorum ex parte oppositionis ipsorum sunt quod aliqui ipsorum oppositi sunt in directo membri et aliqui non. Et si debemus loqui in unoquoque lacerto lacertorum: hoc verba essent plura valde nec essent huic ar

ti multum necessaria: hoc est ad medicinandum per cibos et medicinas. Sed chirurgicus. s. opantibus cum ferro magni est inventum. Et dico adducit quod post terminationem istarum reperiatur parum lucrum consequeremur. Et ego narrabo de nervis qui locutus in unam in ipsis in libro sanitatis.

Capitulum. XVI. Quod est de forma capitis.

Forma capitis naturalis est rotunda habens aliquam planicie in utroque latere: ac si ymaginatus fueris formas cerearum rotunda esse cognoscis in utroque latere. Habens intrinsecus concavitates coniungentes se ad invicem: et nominatur cellule cerebri: et sunt due existentes in parte anteriori cerebri et una in medio: et alia in posteriori parte: et per coniunctionem istarum cellularum. s. partis unius cum altera: sunt corpora formata formis talibus ut sint convenientes in aliquo tempore ad claudendum vel ad aperendum. Et sunt cerebro due additiones germinate a duabus cellulis anterioribus similibus duobus capitibus mammillarum derivantes versus ad os nominatum colatorium: et istud est os perforatum foraminibus multis: sed non per viam rectam sed obliquam: et locus istius in craneo est locus cui coniungitur extremitas nasi. Et ex paniculis duobus cerebri unus ex istis est fortis et grossus: et alius est subtilis. Subtilis coniunctus est cerebro et nominatus est capitis secundina vel secunda: et assimilatur secundine: eo quod in ipso sunt nervi et vene: ex quibus nutritur cerebrum: et ipse terminatur cerebro in aliquibus locis. Et paniculus grossus coniungitur craneo: et etiam cerebro coniungitur in aliquibus locis. Et hic paniculus fortis perforatus existit foraminibus multis in locis duobus. Unus locus est in latere foraminis extremitatis nasi: et nominatus est colatorius: et aliter est prope osse existente in palato. Et istud similiter est perforatum et sub cerebro. Et sub panniculo grosso est rectis que in arabis nominatur alagama que est ex arteriis ascendentes caput. Sed neque spodia ipsarum cooperunt sicut os cranei cooperit cerebrum: et ipsa circumdatur a duobus pelliculis exeuntibus a duobus paniculis cerebri: et ex ipsa orientur nervi qui coniunguntur.

Capitulum. XVII. Quod est de forma oculorum.

Forma oculi composita est ex septem tunicis et tribus humoribus. Prima ipsarum est que prope craneum moratur: et est tunica pannosa: et eius ortus est ex panniculo grosso existente in cerebro: et nominatur tunica fortis: et in arabis nominata est aluocha alsalva. Et post ipsam versus partem exteriorem est altera tunica pannosa. Et eius ortus est ex panniculo subtili existente in cerebro. Et nominatur secunda vel secundina: et arabice almisfima. Et post istas est tunica retina: et ortus eius est ex anima musculi exeuntis a cerebro: et est coccaus. Et post istam in medio istius paniculi est corpus unum molle et humidum nominatum humor vitreus: et in arabis algegia. Et in medio istius corporis est corpus unum sphericum habens aliquam latitudinem similem grandini in claritate et albedine: et hec humiditas nominatur grandinosa: et est corpus profundatum in humiditate vitrea versus ad medietatem. Et post alias medietatem existentem versus partem exteriorem. s. aeris ab humiditate grandinosa est corpus simile tele aranee: et illud est in ultimo claritatis et terminationis: et nominatur tela aranea: et in arabis haantebuthia. Et post istas versus partem exteriorem existit humiditas una similis albugini orientur: et nominatur humor albugineus: et ascendit supra istam humiditatem versus partem exteriorem corpus unum subtile asperum: nominatum in arabis maciary: versus albuginem ex parte exteriori. Et color eius variatur in corporibus: eo quod alicui est valde nigrum: et alicui minus: et alicui est coloris calcedony. Et in medio versus grandinosam est foramen unum quod quicquid dilatatur et quandoque stringitur: vice una post aliam: sicut quod conuenit humiditati grandinose quando est habes lucet: quoniam stringitur in magna luce: et dilatatur in partibus.

Et istud formae notatur oculi pupilla: et h tunica nominat
tunica pupillina. Et post istam e cooperura vna coo
vnius grossi. et foris: et clari. coloris celestis: simile celo
scilicet ad modum cornu albi: et notata e tunica coonca: et color
eius exsistit ad modum eius tunice q exsistit sub ea. Et ascen
dit supra istud corpus vnu valde albu notatus conuincti
na puer q no cooperit locu nigredinis oculi: et istud no
minat alboco oculi. Et eius ortus est ex pellicula q e ver
sus os exterioris crani. Et ortus conue e ex tunica foris
et ortus vus est ex secunda: et ortus aranee e ex retina.

Capitulum XVIII. Quod est de forma nasi.
Quia nasi sunt due vie diuidentes se in par
tes duas. Vna cap: derivat ad extremitates
otus et alia ascendit desup donec iungat ossi si
mili colatozi qd xpositu est versus duas ade
pedes anterioris partis cerebri filius capri
bus mamillarum: et iste vie circundatur ex vna pellicula
grossa orta ex pellicula otus.

Capitulum XIX. Quod est de forma auri.
In auro est in osse petroso: et ideo notant in
lingua arabica agri: et in ipso sunt vie obliq
multe et sedunt talr p via tota donec iungat
tur musculo guto orto a cerebro a q ossi pel
licula excedit supra os petrosus. Et coap car
tilaginosas exho exterioris e auricula notata: istud e mani
festu.

Capitulum XX. Quod est de forma lingue.
Lingua est caro mollis et alba: involuta venis
multis et paruis in qbus est sanguis: et sunt ve
ne in ipsa et arterie et muscoli i agitate maiori
vtra quo vt fac magnitudi videt. Venire
et ipsa cooperit pellicula otus. Et sub ista duo
exsistunt officia semgentia vsq ad carnem glandulosam
ipsius que est posita sub radice ipsius.

Capitulum XXI. Quod est de extremitate otus.
Extremitas otus tedit vsq ad istas vias. vna
ex pte anteriori: et ista notatur cana pulmonis.
Et alia posita e post ipas ex parte cervicis su
pea spondilia colli: et hec notat meri. Et p ista
trahit cib: et pot. Et p vnam cana pulmonis
trahit spua et irat: et exiit p via bancur: et positu e supra
via ista cooptozi vnu ad cooptendu ipsas in hora deglu
tiedi vt aliqd no possit subintrare de eo qd deglutit: qd si
aliqd subirat icotineti puocat tussis. Et ia pparatu e in
hoc loco infirm vnu in quo est uoy vna officiu cana pul
monis: istud infirm e medz: notatu epiglotis: et in arabi
co banger: et ips e xpositu ex tribus cartilaginib: xpone
pulcra pueniendi e vocacio vt sit edificata et fabricata ex
illis trib: cartilaginib: capogna vna vel fistula filis cam
pogne fistule. et flaboli. Et in cocanitate istu campogne
est corpus simile lingue fistule: et in ista locis sunt lacetra
multa vel secreta multa.

Capitulum XXII. Quod e de anotomia totius vetricis.
Lias qd cocanitas toti vetricis exiit sub osse
trachee vsq ad os lumbi diuisa e in duas ma
gnas ptes: vna e supius cooperies pulmones
et coet secunda e inferior cooperies stom: et iste
lina: et cpar: et pcor: fel: et renes: et vluai: et ve
sic. Et diuisif iste due xcanitates medio vno nomiato
vrafragma: et istud vbrafragma icipit a capite pectoris ten
deo p diametri iseri: ad vnu qd duog latez. donec de
riuet. et p spondilia nache: et istud e diuides iter supiosa et iste
riua. demu xcanitas supios diuidit in partes duas: et ille
pces diuidit vno medio qd trahit p mediu istap partus
donec iungat spondilib: nache. Et hec concanitas supios
tota notatur pectus: et terminus ipsius est a superiori par
te duog trachee vsq ad vbrafragma qd diuidit supiosa ab

inferioribus: et hec est forma pectoris.

Capitulum XXIII. Quod est de anotomia pulmonis et cane eius.
Anna pulmonis icipit ab extremitate otus su
vixim: et qd descendit sub trachea diuidit i q
pres. et qd b p ipas diuidit i plib: et qd
ca ipas edificata et fabricata e caro plimdo: et
itep edificata e ex oss: vna canis diuiset ve
nio exilib: sub ipso caro plimdo: et caro edificata et fabrica
ta circa ipas e coap: plimdo: medicas vo plimdo e i cocan
itate de: et medicas alia i cocanitate sinistra. Et cana. f.
ipso plimdo ppta e xposita ex cartilaginib: i forma an
nulo: q no sut annu xpletico q: i qitate pto tertie ana
loz ipoz extremitates sue diuisif cio pellicule vni al. pel
licula vna tendes p via recta: et iungit illi annu fil vili: et li
gatur i mli. Et isti annu ppe sut vtri et cartilagioli: et qd
bolitates istoz annuloz: ff vna pte exterioris coopte: pte
palpitari manib: pellicula xungit annulos p via recta. Et
loc: rec: ipoz xuer: et meri. Et h ac fi ymagiat: fuerio
i coode mo fistula vna vni cana: et qd po icia sit i logitudi
ne et ptes. q itegre remaneat et po. q. ista i logitudis xui
cta sit glute cu carta vna cu abab: extremitatib: linea re
cta sine perpendiculari: et tandem intelligit canas pulmo
nis per viam conuenientem et rectam.

Capitulum XXIV. Quod est de anotomia cordis et forma ei.
Quia cordis e rotunda ad modum pinee q in
arabico notat femiara: sed e transuersa eo q
acutius cordis exiit versus inferiora coopte
et radij vsus supios pte coopte. Et h pellicu
las vna grossas circadante ips: h no xungit
tota vsus radice. Et positu e i medio pectoris: h caput
ei. facinus tedit magis ad pte sinistram. Et arteria ma
gna ouit ex ista pte. i sinistra: et apper pulsu maios i ista
pate: p h imaginant aliq co: sit positu i ista pte. Et h
co: cocanitate duas magnas: vna ex pte dextrar: aliam ex
pce sinistra: et vsus radice sui e res vna filis cartilaginiet
ipsa e qd fundametu toti cordis: et cocanitate dextra ad
sinistra sunt vie: et in cocanitate dextra sunt officia duo.
Vnu ipso e officiu vene pueniendi epati qd ouit ab cpe fm
B. et a corde fm B. Et supra istud officiu sit p. illi: et
tres aperietes se sca dilatates in hora tross: sanguis i ipoz
et demu claudif clausione pueniendi. Et officiu 2o e offi
ciu vene xungit se ex ista cocanitate in pulmones: et vena
vna q no pulsat eo q tunice ipso sut grosse ad filindines
arterie: istud officiu h pelliculas aperietes se et 2o ad. f.
nic le: ex aduerso pellicular: alteri officiu. Et cocanita
te gna sinistre sunt duo officia: vnu e officiu arterie ma
gnae h pelliculas tres aperietes se i rific: vna pte extero
res. Et 2o e officiu arterie xungit se in pulmones: supra
istud officiu e pellicula vna aperietes se inus et extra. Et h
co: additidos duas sifco aurib: vna ex parte dextra exiit
et altera in sinistra. Et pulmo e volatiano supra coet: et
habet texturas multas variantes se in oppositione.

Capitulum XXV. Quod est de forma sibi et meri.
Sim dicitur q i extremitate otus sut vie due:
vna e via sic. i actio ad plimdo: et fa e via cibi
et pot: p meret hoc vocat meri: et istud xpositu
e ex osab: tunico: vna e extrifec: et e carno
sa: et tegura ipso tedit i latitudine. Et alia e intrifec: et e ner
uosa. a musculosa: et tegura ipso tedit i logitudine: et ali
qd ipso tedit p diametri: ips positu e i posteriori pte su
pea spondilia colli: et ips elogat: et descendit iseri: et decet tram
sect vbrafragma et ligatu e i spondilib: et viliu ipm ligatib:
Et qd trahit vbrafragma dilatata: et sit ex ipso sibi: et tedit
aliquant vsus pte sinistra. Et id of q caput sibi: et tedit
parte sinistra: et fundu in pte dextrar: magis ergo in coode
tuo curuata vna rotunda habent colli longi: et cu ipa

Primum

lūgā collā aliō: sic itelligē formā stōi: et meri: nisi q̄ sto machus existit a latere versus dorsus aliquātulus lōgus et vñ ex duobus capitibus ipsius stomachi superius est meri: et inferius ē p̄ncipiū intestinoꝝ: et noīatur portana: rīū: et in arabico albe: et ipse. s. stomach⁹ ē ligat⁹ spōdilib⁹ et etiā cū aligbtis intestinoꝝ fortib⁹ ligaturis sustinētibus ipsuz. Et cozp⁹ stomachi cōpositū ē ex trib⁹ tunicis: textura vnus tēdit in lōgitudinē: et alia vadit p̄ diametru: et illa est intrinsecus: et est illa tunica idest nervosa. al. muscu losa: et exterior ē carnosā: et textura ipsi⁹ tēdit i latitudinē.

Cap. XXXVI. Quod est de forma intestinoꝝ.

Intestina cōposita sunt ex duabus tunicis: et habent texturas tendēte in latitudines soluz et sup̄ tunicā interiorē adest viscositas noīa ta in arabico lasuen. inuestita ex ipsa inuisca rīōe siue viscositate a nā. Et oīa intestina sunt sex: tria minuta: et sūt sup̄iora: et tria grossa et sūt inferiora. et p̄ncipiū minutoꝝ est itestīnū cōiūctū fundo stomachi noīa minātū duodenū. Et post ipsū ē itestīnū noīatū icēiunū et ista duo sūt erecta in lōgitudine cozporis: et ozificia istoz cōiungūt in epate plus alijs intestinis: et post icēiunū est itestīnū nominatū gracile: et ipsū renouūē reuoluti onibus pluribus. Et latitudo istoz triū itestinoꝝ est ad modū vñ ad quātitatē latitudinis portanary. Et post ista est itestīnū noīatū ozburz: et istud itestīnū ē latuz nō ha bens trāsitus nec iter: sed simile ē fīculo vel marsupio: et qz nō habet nisi vñ osideū per ipsū intrat et exit qe qd intrat et exit: et ipm ē in parte dextra positū: post istud est itestīnū noīatū colon: et incipit a parte dextra tendēs p̄ latitudinē ventris ad partē sinistra. Et post istud ē itesti nūm rectū: et istud itestīnū rectū habet cōcunitatē amy plam in qua coadunātur feces: sicut vrina in vesica coa dunatur: et sup̄ ozificiū istius ē lacertus vrine.

Cap. XXXVII. Quod est de forma epatis.

Epāpositus ē in latere dextro costarū supe rioruz ex costis superiorib⁹: et forma ipsius ē forma lunē: et habet cōcunitatē in parte la teris stomachi et additamēta: et aligbtis isunt quattuoz: et aliquib⁹ gnoz: et ipsuz ē cooperiēs sup̄a latus dextrū stomachuz: et gibbositas ipsius ē ver sus dyafragma: et ligatū ligamētis cōiungētib⁹ se pellicule existētī sup̄a ipsuz: et ozī: et cōcunitate ipsius epatis ca nale vñ noīatū ianua epatis: et forma ipsi⁹ ē forma venē: nisi qz ē nō habēs sanguinē: et illud canale ē diuisus in par tes: et ille partes sūt partes multe in quātitate multa: et ve niūt ex ipsi⁹. s. partib⁹ ptes multe ad fūdū stomachi et ad itestīnū noīatū duodenū: et multe etiā ptes ad itestīnuz veniūt icēiunū: et demū ad residuū alioꝝ itestinoꝝ donec iungant itestīno recto. Et istud canale qd ē in porta epa tis diuidit etiā in partib⁹ interiorib⁹ ipsi⁹ epatis ad ptes minutas. sed venas capillares siles capillis. Et a parte gibbositatis epatis appet vena vna magna a qua oēs ve ne totius cozpis volāt siue exeūt: sicut diximus in anoto mia venarū: et radix ipsi⁹ vene diuidit ab epate ad ptes minutas siles capillis: et obuiatur in ptes diuisas a canali noīato portā: et nutrimentū chimosū itrat in epate per suā ianua: et in illis venis decoq̄ donec redeat ad sanguinē: et demū exit p̄ illā venā magnā exīte in sua gibbositate.

Cap. XXXVIII. Quod est de forma splenis.

Splina splenis est lōga: et positū est in parte si nistra ligatuz ligamētis cōiungentibus pellicule existentibus sup̄a ipsuz: et est cōtinuatū stomacho ex vna parte: et ex alia parte costis posterioribus: et oriūē ab ipso conducta duo vnum ex ipsi⁹ cōiungitur ori stomachi et aliud coniungit in epate versus cōcunitatem.

Cap. XXXIX. Quod est de forma fellis. Et positū est in epate: et habet vias duas: vna coniungitur in concavitate epatis: et alia ramificatur et coniungitur inferioribus intestinis et in fundo stomachi.

Cap. XXXX. Quod est de forma et anotomia renum.

Renes positi sūt in latere duoz laterū spō dilū nuce ppe epā et ren dexter ē in altiori loco rene sinistro: et vñ quodqz hz colla duo: vñ ipsoz p̄iūgīt in vena magna ascēdēte a gibbositate epatis: et aliud descēdit inferius donec cōiungat in vesica cōiunctione mirabili: iste due vie. s. ista duo colla nominant in arabico alalbin.

Cap. XXXXI. Quod est de forma vesice.

Vesica vesice ē iter anū et ymbilicū: q loc⁹ est noīat⁹ in arabico ana: et p̄posita ē ex duab⁹ tunicis: et in ozificio sui ē lacert⁹ vñ: et vrina ve nit a renib⁹ ad ipsaz p̄ vias noīatas albalbin: et iste due v e tēdūt p̄ diametru: et vadūt etiā p̄ longū donec trāsēat infra in vesicā: et oriū ab ipsi⁹ cozp⁹ vñ simile pellicule que aperit vesicam et claudit eā ex parte renū: et istud ē sine dubio vt aliqd nō redeat de vrina ad renes.

Cap. XXXXII. Quod est de anotomia mirac et cirbi.

Mirach qd ē in arabico noīat⁹ mirach. hz sub la certo exīte i vestito sub vētre pelliculā vna: et plana: et post istā ē cooproziū: et post sunt i testina: et iunamētū istī pellicule est ad obui andū ne itestina sil⁹ amiscēatur: sic fit i egritudine i arabico noīata sachot. et iunamētū cooproziū ē ad calefaciēdū itestina: et de istis ero locut⁹ largi⁹ lib. sanitat.

Cap. XXXXIII. Quod est de anotomia veretri et testiculoꝝ.

Ritur ex osse ymbilicali cozp⁹ nervosuz: mu sculosuz amplū: et multaz cōcunitatuz: et sunt sub ipso arterie multe et late vltra eo qd cōue niret siue magnitudinē: et istud cozp⁹ ē veretrū et oriūē a pelliculayie due noīate in arabico albarbachi: et demū ramificat⁹ et gñat⁹ ex ipsi⁹ pellicula. s. bursa testiculoꝝ: et ē testiculi: et veniūt a latere iteriori ex pte venaz inferiorū rami habentes inuolutiōes et ligamē ta multa: et circumdant carne glandulosa alba: et habēt testiculi vias duas venientes ab ipsi⁹ ad veretruz.

Capitulum XXXXIII. Quod est de anotomia mamillaz.

Mamilla ē cōposita ex arterijs: venis et muscu lis: et ē repleta carne glandulosa alba: et iste ar terie et vene diuise sunt in mamillis in partes multas minutas: et renouūē et tozquent reuolutionib⁹ et toztionib⁹ multis.

Cap. XXXXV. Quod est de anotomia vultue.

Vlva posita ē iter vesicā et itestīnū rectū: sed est superans vesicā ex pte sup̄iori: et ligata est ligaturis lenib⁹: et ipse sūt musculose: vt de fa cili possint extēdi et dilatari et coadunari et cō stringi: et hz cameras duas iungētes i vno ozificio: et q̄libz istaz camerarū hz loca concava: et noīata sunt in arabico aluech: et ista sunt ozificia venaz: vñ sanguis mēstru trā sit in vuluā. Et post illas. s. duas cameras sūt additiōes q̄ testiculi duo mulieris dicunt⁹ et sūt minores testiculis vi rozū. Et id qd superat ex vulua durat vsqz ad ozificiū ipsi⁹ qd nominatū ē in arabico fereg. habet additamenta pro hibentia ipsum a frigore. Et ozificiū vultue virginis ē crisi puz: et ex crispitudine illa oriūē vne miute hites pellicula vna p̄extā duab⁹ texturis: vna tēdit in lōgitudinē: et il la ē miore: et altera vadit i latitudinē. Et q̄ntitas hui⁹ anoto mie mēbroꝝ sufficiat bic: et si aliq volūt pl⁹ addere addā.

Explicit liber primus. Colliget auerroy qui fuit liber de anotomia.

de his quibus dicitur in philosophia simpliciter non dicitur
de his quibus dicitur in philosophia simpliciter non dicitur

Liber

Incipit liber secundus: qui est de sanitate: et est continens capitula viginti et duo.

Capitulum I. Quod est de sanitate et de complexionibus atque compositione membrorum in universalibus.

Sanitas est bona dispositio in membris corporis humani: cuius quia ipsius operatur operatione qua habet agere per sui naturam: et partium passionem qua habet pati. Et ista definitio est ex definitionibus per se notis. Et ideo quod membrorum sunt quod reificatur sensus sunt due species: communitas et officialis: debemus intelligere in unaquaque specie ipsorum quid ipsa est: et ponere differentias earum: et postea debemus enarrare que est actio et passio que appropriat uniuscuique membrorum: et quid nos faciemus illud: tunc cognoscemus quid est sanitas vera cognitio. Et incipimus loqui super corpus similitudinis partium. Et dicimus quod via in cognitione rei cuius quia operatur membrum communitate ista operatione: et partium ratione: est via per quam nos possumus certificari in radicibus istius scientie: postquam nos reperimus hec verba declarata in naturali philosophia. Quod omnia corpora similitudinis partium: in quibus sunt similitudinis partium sunt composita ex quatuor elementis. scilicet igne aere terra: et aqua: et est declaratum in libro generationis et corruptionis quod via generationis non est nisi ex parte temperantie commixtionis et compositionis: et in libro meteororum est declaratum quod compositio non fit nisi per modum decoctionis et decoctio non fit nisi per calorem. Et quod differentia que reperitur in istis corporibus communitate non emittit nisi secundum differentiam et mensuras seu temperantiam caliditatis et frigiditatis: humiditatis et siccitatis. Et secundum quod inuenitur in eis alia forma temperantie: est determinatum ibi quod forme corporum non sunt aliud quam forme temperantie complexionales: et quod accidentia que sunt propria in unaquaque specie ipsorum non sunt similitudinis partium sed sunt sequentia forme complexionales. Et hec est narratio que erat multis necessaria anticipare hic. Et sunt verba que sunt declarata in naturali philosophia per demonstrationem propriam et ordinatam. Et quando medici student tractare de ista rebus in bono arte eorum verba non sunt super ista nec propria nec ordinata: eo quod student attribere res uniter falsis et tribus particularibus: ideo contra dicta non sunt propria: et non sunt super viam quam intendunt probare: et tunc cadunt in re quam credunt adducere per demonstrationes. Et ista res accidit Galeni in libro de complexionibus. Sed doctrina eius in illo libro non incedit secundum doctrinam quam fecit in libro de elementis per viam demonstrationem: ista verba erunt multum leuia apud illos qui studuerunt in logica eius paruo tempore. Et modo volumus reuerti ad ordinem verborum nostrorum: et dicimus quod iste res quando erit secundum modum que diximus: tunc erit intellectus quod res quam videmus quod membrum communitate agit cum ea actione sua aut passione sua patitur non est alia res quam forma complexionalis que puenit a mensura commixtionis quatuor elementorum. Et quia res miscibiles non inueniuntur in mixto nisi duobus modis. Unus est ut mensure sint equaliter: et ista mixtio vocatur mixtio equalis comparando ipsas extremitates: eo quod est in medio earum non declinans. Secundus est ut non sint in equalitate mensuratur: ista etiam in equalitate est multis modis: scilicet ista in equalitate sunt diversitate et in equalitate facte complexionis specierum. Sed habemus per exemplum bonum quod sicut complexio equi est diuersa a complexionibus bovis: ideo quod mensura elementorum sunt mixte in eo super latitudinem diuersas commixtionis mensuratur earum in bove. Et ideo quod ista forma complexionalis que est propria in unaquaque specie inuenitur in ipsa eadem specie in equalitate et in temperantia media inter multas et parvas: et etiam habet latitudinem que recipit plus et minus ista extremitates: que temperantia et equalitas non est

de eis nisi quod corruptur forma specifica earum: necesse est ex hoc quod una et eadem complexio speciei sit equalis et exiens ab equalitate. Et istud est aut in una quatuor qualitatibus aut in duabus quarum possibile est compositio ad invicem. scilicet acrimonia et passivaria: quarum una non dicitur alteri. scilicet calida et humida: frigida et sicca: aut calida et sicca: frigida et humida: ergo complexionibus communitate partium sunt de necessitate. Et equalitas ea frigiditatis et humiditatis: et caliditatis et siccitatis. aut frigiditatis et siccitatis. Sed si inueniuntur iste in corpore hominis in fine similitudinis sui extremitatis elementorum: in mensura qualitatibus. Istud autem non potest esse si non esset possibile inuenire corpus communitate partium in quo mensura elementorum essent equaliter commixta in qualitate. Et vice speculatio omnia multa necessaria sunt dicere apparet quod impossibile est esse in qualitate partium eorum. scilicet in granitate et leuitate. Sed quod nominans super corpus partium communitate aqua et terra ideo habet coagulationem et firmitudinem: et qualitates que faciunt ipsa firmari et coalescere sunt iste que factus et coctionis et coagulationis: ideo est appropriata generabilis. Et in ista operatione propria generatio et caliditas partium in eis quibus fit mixtio et coactio totius hoc est declaratum in libro meteororum: et ab illo regulis licet equalis et quantitas in eis. Et quod est impossibile duo corpora inuenire que sint eadem in caliditate quod sunt in siccitate alio: sicut opinatur. Et in puero et iuvene: et in declaratum istud in alio loco melius. Et istas in summa quod mensura earum: istas actuarii sumuntur a mensura duarum qualitatibus partium: pro quod forme proprie sunt matricis proprie sub eis. Et nos videmus si nos exitemus ab inueniente publica multitudine medicorum: est difficile intelligere: ideo nos loqui mur de hoc nimis. Et ad hoc accidet quod accidit et hoc in hac arte est multum paruum: et id non facimus hic noni preceptum. Et etiam error quem videmus de temperantia complexionis est paruum. Et ideo dicimus quod est verum verbum. Sed de eo quod dixit de eade vole manum. Et magis in ista pala vel palma apud arabes et sonat pro extrema parte palme veritas viginti palmorum: plus in ista que est super partes que vocantur formicidiana. Et quando erit totum hoc quod narramus: tunc res cuius que operantur partes similes suas actus aut partium suas passiones non est de necessitate una ista: non est complexionis: sicut sunt partes alios suas non. Et ideo necessarium est scire naturalibus complexionibus de istis noue complexionibus: cuiuslibet membrorum: ista complexionis est temperata: comparando ipsas actionis membrorum aut passionis eius. Et ista temperantia est illa que est in ea temperantia specialis speciei: et ipsa est illa complexionis quod oportet referri in hac arte aut referri. Et quando stabimus super complexionem cuiuslibet membrorum: compositum: ex ipso. Et quandoque proinde quod complexionis quedam est que appropriant membrum officiali in quantum est officialis: quedam est appropriata ei in quantum est similitudinis partium non ex parte vnde est officialis. Et quando nos stabimus ex hac parte super complexionem cuiuslibet membrorum: officialium: nunc poterimus stare super complexionem temperantiam appropriatam toti corpori: id quod complexionem nos non appropriamus nisi in hoc quod est inuenta membrum officialibus ex quibus est compositum: ex membrum officialibus: ex parte communitate. Et est necesse ut sciamus in primis quod ex membrum vel compositum quedam sunt composita ex elementis prima compositione: quedam sunt composita mediante prima compositione. Et membrum familia que sunt partes animalis sunt huiusmodi speciei: ideo quod non generantur nisi ex sanguine solimodo: sanguis generatur ex cibo et potibus. Et sciamus quod spermata non est ex rebus que sunt pars membrum aut simpliciter aut aliquod aliud membrum: sicut declaratum est in naturali philosophia. Et ego faciam longiores sermonem in tractatu de unumquodque membrorum. Tunc etiam inclinat

genera sunt complexio

Secundus

50

colia: colera: et flegma sunt elementa membrorum consimilium per vias secundum quia est sanguis. Ideo quod res que generantur plusquam ex vna re non completur: nisi quando miscentur ille res adinuicem: et faciunt vnum corpus: sicut est sanguis: quod fit ex commixtione mellis cum aceto et aqua: quorum quodlibet stabat per se in actu. Et in vultu non inveniunt melancolia nec colera in actu que misceantur cum sanguine ad hoc ut sint postea pars membri. Sed colera et melancolia sunt in corpore hominis ex certis iunamentis: que nos festinamus declarare. Sed flegma est materia remota: ideo quod ex ipso non generantur membra nisi quando fit sanguis. Et due colere non sunt materie membri nec proprie nec remote: ideo quia est impossibile ipsas converti in sanguines: sed ipse sunt in eo in potentia: quod quando corrumpitur multoties convertitur ad eas. Et non fecit eos errare in hoc nisi locus consequentis: ideo quod viderunt quod elementa non inveniuntur in composito ex eis nisi in potentia: cum dixerunt hoc. Sed et non convertitur quod res que inveniuntur in alia re in potentia sit eius elementum: sed sanguis est yle transibile vel mutabile ad alia rem per accidens non sicut est yle cibis istorum per accidens: sed sicut vita est yle mortis. Et ideo non dicitur quod fex et spuma sit elementum vini: sed dicitur quod vinum est completum existentibus separatis istis ab eo: ideo quia sunt eius superfluitates separate ab eo quando digeritur: ita sunt vere due colere cum sanguine: eo quod quodlibet generabile habet aliquam superfluitatem que separatur ab ipso tempore digestionis.

Capitulum II. Quod est de complexionibus membrorum consimilium.

Postquam est declaratus istud: reuertemur ad ordines nostrum ad enarrandum complexionem quorumlibet membrorum consimilium: et ab illo procedemus ad cognitionem eorum actionum et passionum: et dicemus quod ossa apparent ex suo esse: quod frigiditas et siccitas dominatur super ea: et similiter cartilaginee: et pilie: et chorde: et ligamenta: et nervi: et vene: et puniculi: eo quod calor ea corripit: et frigiditas congelat: et id mollificat ea calor aut dissolvit. Et ista qualitas est in vno eorum plusquam in alio. Et videtur quod siccior omnibus sit pilus: post illud os: et post illud cartilago: et post ligamentum: et post illud puniculus: et post illud vena: et post illas sunt vene pulsatiles: et post illas nervus vel musculus. Sed superfluitas frigiditatis eorum est ista: quod pilus est frigidior omnibus: et post illud os: et post illa cartilago: et post illam ligamentum: et post illud puniculus: et post illud lacertus: et post illud vena pulsatilis: et non pulsatiles. Et ista membra. scilicet. non appropian frigiditati nisi propter hoc quod frigiditas est illa que complet ea: et dominatur in eis: non quod ipsa sint priuata calore: sicut ipsa sunt appropriata siccitati: ideo quod siccitas est illa que complet ea: et dominatur in eis: non quod ipsa sint priuata humiditate: quia mixtio et digestio stant super humiditate: et calor qui est in istis est in specie specierum accidentis. Sed membra super que dominatur calor et humor sunt caro: sanguis: et spiritus. Sed calidius omnibus est spiritus: et post illud est sanguis: et post illud caro. Et per istas eandem vias incedunt humiditates: ideo quod spiritus est de genere aeris: et aer est humidior aqua sicut declaratum est in naturali philosophia. Sed inter membra frigida et humida in primis est adeps: et post illud est pignedo: et post illa cerebrum. scilicet. substantia medullaris: et humiditates incedunt secundum hanc viam. Et hic est pelagus: in quo aliquis multum haberet nauigare si tempus adesset. Et in alijs nostris libris iam locutus sumus prolixius. Sed multum recordare: et caue ne obliuiscaris quod dicitur est supra. scilicet. de necessitate est quod sint gradus virtutum actiuarum super vnam et eandem complexionem secundum comparationem graduum virtutum passiuarum:

et non intendas post consilium ignoratum in hoc: et conueniens est medico recipere complexionem istorum membrorum a naturali.

Capitulum III. Quod est de complexionibus membrorum officialium.

Nunc incipiemus a complexionibus membrorum officialium postquam diximus de complexionibus consimiliis. Et dicimus quod cor postquam est compositus ex puniculis et ligamentis et nervis est de necessitate calidus propter multum spiritum existentem in eo: et propter sanguines existentes in eo: et etiam propter partes carnosas quas habet: et stat in corpore ad similitudinem vnius clibanus ignis in domo. Sed si est siccus sicut dicitur medici: aut temperatus: aut declinatus ad humiditatem: hoc est speculandum. Sed mihi videtur quod est declinatus ad humiditatem propter spiritus existentes in eo. Sed illud quod videtur ex parte ex sua essentia est quod sit calidum et humidum. Propterea quia maior pars suarum partium est carnositas sanguinea: et etiam ad ipsum transmittuntur multe arterie. Et hic multa sunt ingrenda: et quod medico non pertinet: ideo dimittamus. Et cerebrum est frigidum: ideo quod maior pars suarum partium est suba medullaris et nervosa: si milis huic. Et natura medulle que est in ipso est diuersa a natura medulle que est in ossibus: quod tu vides quod non est in eo pars pinguis: aut vinctuosa: et quando coquitur ad ignem ingrossatur: et desiccatur: ideo quod pars aquosa que est in eo res soluit propter calorem: et remanet pars terrestris. Et que admodum diximus de cerebro: eodem modo diximus de nucha. Sed splen et renes ipsa etiam sunt de membris calidis et humidis: quibus renes sunt in hoc sub splene in gradu propter grossitiam sanguinis que stat in splene: sicut splen est in hoc gradu satis inferior epate.

Capitulum III. Quod est de complexionibus temperata et de distemperatis totius corporis.

Postquam est declaratus in complexionibus membrorum officialium et consimiliis ab isto possumus cognoscere quid est temperata complexio totius corporis. Et si inveniuntur ista membra proportionata super istas complexionibus ipsum est temperate complexionis penitus: et inveniuntur in eo iste proprietates et illa signa que dicitur habere inueniuntur in temperata complexionibus. Et manifestum est quod ista temperantia non dicitur nisi in comparatione omnium partium totius corporis: ideo quia impossibile est istis membris consimilibus exercitibus eis a sua complexionibus naturalibus: aut in vna qualitate: aut in pluribus quod non superueniat permutatio aut corruptio per istum exitum. Et iste exitus habet multas causas: aut propter clima aut propter yle: aut propter agens aut propter mutationem quatuor eorum: eo quod puer est calidus et humidus: et iuuenis calidus et siccus: et senex est frigidus et siccus. et hoc manifestum est ex eorum operationibus: et ex propinquitate et longitudine generationis. Et etiam masculi complexio est calidior et siccior complexionibus femine. Et hoc manifestum est ex operationibus eorum. Et aliquando permutantur complexionibus propter exercitia. Et propter cibos: et propter omnia extrinseca. Et sicut potest esse ista permutatio in consimilibus: ita potest esse in officialibus. Et post hoc in totalitate totius corporis concordantibus nobis ipsa omnia adinuicem. Et postquam est possibile esse hoc. Et est iam ostensum quod exitus complexionibus exercitibus ad octo species apud medicos: tunc res propter quas operatur membrum suas actiones: et patitur suas passiones: aut totum corpus. sunt noue species apud medicos: vna temperata: illa est naturalis: et octo sunt distemperate: eo quod corpus cui dominatur caliditas in membris et siccitas appropi-

officialem formam
de complexione est

aut calidior
formam

placit caliditati et siccitati. et sic in reliquis speciebus. Et hoc modo intelligit quod species complexionis sanitatis sunt novae. Et temperata communicat cum ambabus speciebus in membris suis. Quia ipsa est in simplicibus primo in substantia et in compositis secundario et per accidentia. Et ideo quia medici appropriant complexionem temperatam qualitati actus et passionis. Conueniens est appropriare complexionem totius corporis illis duabus qualitatibus solum. et propter hoc sunt secundum rationem complexionem distemperate solum quattuor.

¶ Capitulum V. Quod est de sanitate membrorum officialium et eius speciebus.

¶ Postquam est declarata sanitas consimilium partium propter eorum complexionem temperatam quam habent proprie in substantia conservata. et per accidentia membrorum officialium et totius corporis. Nunc redamus ad declarandum sanitatem membrorum officialium substantialem in quantum est officiale et species eius. Et dicimus quod membra officialia ideo quod sunt composita apparent ex eorum esse quod non operantur suas actiones et patiuntur suas passiones nisi quod sunt in sua dignitate et in qualitate qualitatis: in quantum ipsa est quantitas: et in positione sua secundum modum naturalem et in continuatione partium suarum: et in configuratione terminorum eorum in conjunctione sua: et separatione: et in qualitate conjunctionis et separationis eorum: et situs eorum: et ordinationis. ¶ Et quidam sunt qui opinantur quod illud intrat in genere positionis sed si vocat positionem hoc non est nisi propter equivocationem. Sed qualitas eorum est quod sit forma eorum naturalis: et quod concavitates eorum et vice versa sunt secundum formas naturales in eorum largitate et strictura: et sunt eorum superficies in lenitate et asperitate secundum modum naturales. ¶ Sed qualitas est in tempore quando inveniuntur partes partium numerum naturaliter: eodem modo in suis mensuris. ¶ Sed modus eorum in conjunctione est etiam modus ille naturalis: sicut coniunctio partis membri officialis: pars partis: separatio eorum: pars a parte: et qualitas conjunctionis et separationis intrat in hoc. ¶ Et continuatio: et configuratio: et terminatio: et separatio: et coniunctio manifesta sunt. Sed coniunctio plus conuenit in membro consimili quam in officiali: et paritas et magnus in eis in genere mensurae: et appropriatitas quantitati continuatur est satis vel multus et parus appropriatitas quantitati discrete. Et qualitas mensura in hoc quod appropriatur sit convenientius appropriare eam membro consimili quam officiali. Ideo quia officiale non est super mensuram suam naturalem nisi quando est quodlibet consimilium ex quibus est compositus super mensuras suas naturales. ¶ Sed positio. al. oppositio. naturalis que est in membro hoc est ut sint eorum partes oppositae membrum manifestis sicut conueniendo est membri positi. al. oppositio membrum: et sicut erit locus membri naturalis in corpore sicut est caput et stomachus sic in alio est intelligendum: et ita est modus iste in positione. al. oppositio partis membri in seipso: pars parti. ¶ Sed quod dicimus quod erit modus ipsius ex communicatione eorum partium suis partibus est modus naturalis hoc existit in positione. al. conjunctione. scilicet que generalis est omnibus membrum corporis sicut est communicatio omnium membrum principalium quod non complectitur eorum operationes nisi cum eis. et ita hoc est inuentus in membro cum membro: sicut communicatio stomachi cum cerebro in operatione sua que est appetitus. Et sicut est in partibus vniuersi et eiusdem membri officialis cum parte que domi naturalem in operatione illius rei: sicut est communicatio omnium partium oculi ad crystallinam humiditatem. ¶ Sed sunt gradus al. gradus conjunctionis et separationis: et eorum quatuor quoniam sunt ex membrum que separata sunt ab aliis

partibus: sicut sunt digiti. Et eorum sunt que associantur ligaturis vel adhesionibus. quorum partes intrant partes: et eorum sunt quod conjunctiones sunt nodatiles: et hoc modo potest esse quod mouetur membrum quod est pars conjunctionis ipsius sicut. Sicut est planta manus que est pars conjunctionis baschy quod est nominata in arabico scabur: et ipsa planta coniuncta est ligaturis et adhesionibus: et hoc est coniunctio nodatilis. Iste sunt species dispositionum que quando sunt in membrum officialibus: tunc habent agere suas actiones naturales: et pati suas passiones sine illas quas habent ab utilitate. al. necessitate: sine illas quas habent a nobilitate. Et a capitulis anatomicis que ordinatae sunt per multos alios auctores poterio scribere istas res potest: et propter hoc non est mea intentio prolongare me in eis. Et sit tu vidisti liberos Ba. et libros aliorum medicorum qui sunt secundum suas opiniones: et videbis illas tunc cognosces quod illud quod diximus in divisione specierum sanitatis est multum melius et verius quam illud quod dixit homo quod scio. ¶ Et illud melius aut. al. melioramentum non poterio cognoscere si tu non studueris in naturalibus scientiis: quoniam oportet quod tu teneas de via philosophorum aliquantulum plus quam de via medicorum: et quod iste liber non est factus pro illo qui incipit tantummodo legere.

¶ Capitulum VI. Quod est de sanitate aliter in membris consimilibus.

¶ Modo incipimus dicere: ideo quod inuenimus de complexionibus sanitatis appropriatis membrum consimilibus que sunt in fine temperate scilicet se: et quadam que excurrunt temperantiam sed excurrunt per quod non patitur lesio sensibilibus in actione aut in passione. Et simile est in membris officialibus: tunc incipimus ibi qualitate temperata: et quantitate temperata: et positione temperata: et communicationem temperata. Et ista est bona dispositio super quam visus fuit. Sed demonstrare in tractata habitudine bone: et quod ea voluerit addere. al. addicere in isto libro non reputo malum. Ideo species sanitatis que sunt in officialibus membris sunt apud medicos octo quatuor temperate: et quatuor distemperate: et augmentate. ¶ Sed quantum genus specierum vel generum dispositionum quidam sunt qui opinantur quod est vni in quo communicant membra consimilia et officialia: et illa est forma conjunctionis nostre. Ideo quod coniunctio est duobus modis sicut scio vna est coniunctio nodatilis: alia est coniunctio vera: vera est appropriata magis consimili: et alia plus officiali. Sed coniunctio vera illa est consimili: et debet numerari in habitudine sanitatis eorum. Nunc modo declarauimus omnes species habitudinum sanitatum membrum consimilium et officialium: nunc sunt species. Et declaratum est in omnibus per quem modum est eorum communicatio. Et fuit necesse illi declarationi: ideo quod operatio complexionis temperate membri officialis non est vna et eadem operatio cum illa consimilium: ideo quod est consimilium propria et in substantia: et officialibus secundaria: et per accidentia et alii medici non subiecit fuerunt in faciendo hanc divisionem.

¶ Capitulum VII. Quod est de actionibus et passionibus et de virtutibus membrorum.

¶ Modo volumus tractare de actionibus et passionibus proprie in quolibet membro: et iste intentiones et cognitiones sanitatis sunt loco causarum finalium: et ille de quibus habetis locum loquuti sumus sunt loco causarum formalium: et materiarum: et hic est ponendus vniuersum principium naturale. ¶ Et dicimus iam esse ostensum in naturalibus philosophis quod quodlibet corpus est compositum ex materia et forma: et quod materia non est in se nisi propter

formam: et propter hoc collectum ex materia et forma. s. ens naturale non est nisi propter operationes suas proprias in ipso. Ideo dicitur Aristoteles quod natura non facit aliquid inuanius. Et similiter inuenitur istud in rebus artificialibus: verbi gratia: quod ligna nautis non sunt inuenta nisi propter formam nautis: et figura sua: et est inuenta collectum ex his ambobus propter operationem nautis. s. navigare in aqua. ergo de necessitate est inuenire in membris hominis rem que sit etiam hoc modo. s. quod sit in eis res stans loco materie: et res stans loco forme: et res tertia. s. actio et passio: quod res ipsa erit finis collecti eorum. ¶ Et hic est necesse inquirere in primis que sit illa res in membris que stat loco forme: et que loco materie: et postea veniemus ad declarandum actionem et passionem cuiuslibet eorum. Et dicimus quod membra animalia apparere: ut in pluribus eorum quod sunt loco materie composita. Quod ossa manuum et ligamenta: et chorde: et nerui: et caro: et cutis apparere ex eorum esse quod non sunt inuenta nisi propter formam manus: et forma manus que est composita ex illis non est inuenta nisi propter actiones et passiones: quibus ipsa appropriat. s. quod manus non possit extendi nec hinc colligere: nec facere alias suas operationes nisi propter hoc: quod est composita. ¶ Et quibus membra animalia non sunt inuenta nisi propter composita: non habet quodlibet eorum pro se operationem propriam manifestat plus in composito. s. quod manus non haberet firmitudinem ad sustentandum res nisi propter ossa: et non haberet posse plicare se nisi propter carnem: et propter neruos: et alia similia. Ergo postquam diximus quod membra animalia non sunt inuenta nisi propter composita: necesse est nobis videre si hic est aliqua res propter quam sit inuenta compositum et collectum ex eo cum qua compleat operatio composita. ¶ Et dicimus quod actiones et passiones naturales membrorum non sunt nisi propter calorem inuentum in ipsis propter calorem complexionem quod est in membris animalibus. Et hoc est demonstratum per scientiam demonstratiuam. Et cognitum per experientiam anatomicam. quod inuenitur in corde vniuersi corporis vaporosus calidus in fine quod mittit ab eo ad omnia membra per vias arteriarum: et ita opinatur quod sit in cerebro. ¶ Et postquam sic est: et coniunctum huic quod omnes actiones et passiones non sunt nisi propter calorem intrinsecum: sicut est declaratum in naturali philosophia: et declarabitur adhuc in isto libro. ¶ Membra non faciunt suas operationes nisi cum formis eorum compositionibus: et cum eo quod accidit eis de isto calore: et coniunctum in membro de istis duobus caloribus supradictis istud est sua forma: cum qua agit et patitur. ¶ Et ab hinc potes cognoscere durationem cordis super omnia membra: quod tu vides quod ipsius sufficiens est ex se: et alia indiget eo. Et sicut cerebrum est in hunc modum super membra in quibus dicitur. ¶ Membra simplicia non fuerunt inuenta nisi propter composita: et composita sunt inuenta propter istum calorem quod est in eis a corde: et iste calor stat in eis loco forme: et per istam collectionem fiunt actiones et passiones que sunt proprie in quolibet membro. ¶ Sed si sufficit iste calor in faciendum hoc: aut sine hoc est alia virtus stans isti calori loco forme: ista non est res quam medicus habeat ingredi: sed dimissa nobis. ¶ Et dicitur tunc breuiter quod hic sunt alie virtutes propter formas complexionales que vocantur anime. Et istud est ueniens anticipare in partem eius antequam tractem de actionibus et passionibus cuiuslibet membrorum: et narrare quot sunt ille species: et postea reuertamur ad ingrediendum res cui appropriat quodlibet membrorum: et istud erit quod cognouerunt in primis virtutes a quibus veniunt operationes. Et scias quod genera operationum sunt notiora quod ad nos quam virtutes: et virtutes apud naturam notiores. et ideo dicimus quod philosophi et medici qui speculantur in operationibus: dicunt quod virtutes que sunt in homine sunt tres: aut virtus naturalis: aut vitalis: aut animalis. Virtutes naturales apud eos sunt cum quibus fit nutritio et augmentum et generatio. Et virtutes vitales apud eos sunt virtutes pulsatiles que sunt in corde: et habent dilatare et restringere inspirando et respirando: et virtus motiua que est in corde que vocatur electiua per quam mouet animal ad ap-

petendum rem vel fugiendum ab ea. ¶ Et virtutes animales apud eos sunt quinque virtutes sensuum. s. tactus et gustus: et odoratus: et auditus: et visus: et est virtus motiua in loco: et virtus imaginatiua: et extimatiua: et cogitatiua: et seruatiua: et remissibilis: et ista est que vniuersi medici in diuidendo virtutes anime: et quibus non sit conueniens parum tibi potest nocere in hac arte. Sed conueniens omnino est illa que fit per motum naturalem. Ideo quod manifestum est quod iste operationes non possunt appropriari quattuor qualitibus solum: sed etiam virtutibus additis super eas que vocantur anime. Et postquam inuestigati sunt super istas operationes que vocantur anime: dicunt quod quidam sunt operationes que appropriantur plantis: que habet tres virtutes supradictas. s. nutritiua: et post illas crescituiam: et ista est finis nutritiue: et post illam generatiua: et ista est quasi finis crescitue. Et est declaratum ibi quod ipse sunt anime: ideo quia sunt organice: et quia non sunt virtutes naturales: quod si ipsi non appellauerunt eas naturales nisi largo modo: istud esset veritas: si ipsi crederent quod ipsa esset anima per relationem: aut per operationem. Sed si ipsi credunt quod ipsa in sui essentia sit virtus propria soli: istud est error et significat super operationem eorum quod ita est: quod nos videmus quod Galenus in vno suorum librorum assimilatur ipsos adamanti: et venit ad diuidendum eam. Sed virtus pulsatiua est de necessitate cibatiua virtus: et diuisiua: et princeps: quod cum ipsa cor dat calorem alijs membris: et est seruans virtuti principali cibatiue: quod cum ipsa conseruat. Et ideo non est conueniens ponere illas vna virtute per se ab alijs virtutibus: ideo quod est ista virtus anime nutritiue: sicut alie virtutes. v. s. virtutes: sicut attractiua: retentiua: et digestiua: et expulsiua: et discretiua: quibus virtus pulsatiua appropriat plus vite propter multum calorem qui est cum ea. Et quidam sunt qui appellant plantam in ista virtute barquam. s. vegetatiua. Et forsitan medici non vocauerunt istam virtutem conuentionis vitalis: nisi propter hoc quod appropriat plus vite: quauis sit de genere nutritiue sicut diximus. ¶ Sed eorum diuisio per quam diuiduntur virtutes animales ad sensuum: et ad virtutem motiua in loco: et imaginatiua: et rationalis: et seruatiua: et remissibilem est otiosa vera: saluo quod virtus motiua in loco non est aliquid plus quam elementaria. s. virtus motiua voluntarie: quam concordat cum ea imaginatio et similitudo: et ita est declaratum in libro de anima. Et ipsi numerant virtutes motiua voluntarie in numero vitalium. Et ponunt motiua in loco aliam speciem: et istud non est conueniens: quod non est nisi virtus nutritiua: et crescituiua: et sensitiua: et generatiua: et imaginatiua: et appetitiua: et rationalis: et motiua: et lactatiua ex istis: sicut est extimatio: aut cogitatiua: et conseruatiua: et remissibilis. ¶ Et ista est hic declaratum vel dictum quod virtus rationalis est magis spiritiualis quam imaginatiua: quod perfectio virtutis rationalis est apprehensio rerum vniuersalium: sicut potest intelligi a philosopho in tertia particula prime summe philosophorum: et in primo posteriorum: quauis intelligatur contrarium circa finem primi libri philosophorum. Et qui habebit necesse soluere ista dubia requirat in locis illis. Et quod res vniuersales que sunt apprehensiones virtutis rationalis habent particularia: necesse est inuenire in homine virtutem que apprehendat essentiam illorum particularium contentorum sub vniuersalibus: et virtutem aliam recordantem ista particularia que sunt comprehensa a virtute propria eorum apprehensionem. Et ideo quia ista virtus apprehensiuum particularium non apprehendit ea nisi habitudinibus imaginatis: fuerunt de necessitate tres virtutes scilicet extimatiua: que apprehendit essentiam particularium: et remissibilis impressionis extimate. Et imaginatiua a qua apprehendit extimatiua suam impressionem: sicut seruientes virtuti rationali: ideo quia seruientes preparat seruio ea que sunt sibi necessaria: aut studet in aliqua rebus appropriatis seruio. ¶ Et manifestum est quod virtus imaginatiua prope-

Secundus

52

Cum nā nuche de nā cerebri: et iuuamēta eoz sūt eadē
et ad huc exponā dīam q̄ est iter ea q̄ narrabo iuuamēta
mēbroz officialiū. **C**um carnis due sūt spēs sicut dictus
est: Arist. dicit sup̄ has duas: qz sūt instra sensus tact: p̄
p̄cie stātia cū eo: sicut stat oculus cū visu: et demōstrat hoc
qz sensus simplex nō iuenit nisi a corpe simplici: et q̄ ner-
uus est seruitor carnis in hac apphēsiōe ad tēperādū sp̄m
sensus: q̄ mittit a corde: et ista sūdamēta necē ē vt medic?
a nobis recipiat: et nos dicim⁹ de sensu et motu: q̄ vna ex
reb⁹ a qua est eoz pmanētia sūt cerebri et nerui. **S**z vna
spēs carnis quā Hal. vocat musculosaz est vnu ex mēbris
officialib⁹: et in illo ē vtu p̄mi motoris. Propterea q̄ istō
est illud qd̄ mouet ex se p̄ hāc virtutē: et nō mouet p̄ aliō
mēbrū qd̄ ip̄m moueat: qz si p̄ aliud moueret: hoc induce-
ret nos ad iueniēdū corpe aliud qd̄ moueret ex se. Alias
res moueret in infinitū: qz nullū corpe mouet nisi moueat.
Et est necesse q̄ res q̄scat apud p̄mū qd̄ mouet a moto-
re immobili: et hoc p̄batū est in nāli p̄bia. Et hec species can-
nis apud Hal. est instrū mot⁹ localis: et loq̄mur de ea q̄
loq̄mur de mēbris officialib⁹. **S**z caro sp̄giosa iuguinis
et subscellarū est facta p̄pter expulsiōē supfluitatū. Et
nō est multū loq̄mū ad credēdū: q̄ multa ex carne nō
fit facta nisi ad iplēdū loca vacua: et ad defendēdū. Et in
sūma istud est simplex mēbrū in quo cōcant oīa aīalia: sicut
cor est mēbrū officiale in q̄ cōcant oīa aīalia: et sāguis
manifestū est q̄ nō fuit fact⁹ nisi p̄pter vnā duarū rerū
aut p̄pter dādū nutrimentū sicut sāguis q̄ ē in epate: et in
venis q̄s opinant medici vt nascant ab epate: aut vt sit
veticulū sp̄s: et caloriz: et iste ē sāguis arterialis. **S**legma
est sāguis idigestus: et p̄pterea d̄z dicit supfluitas sāguis
nea: hoc ē supfluitas d̄minuta vt sit sāguis: nō supflui-
tas: cuius separatiōe a sanguine remaneat sāguis p̄plet⁹
sicut a cosa et melia. q̄ si ita est: et flatis fuit in corpe de ne-
cessitate: hoc ē q̄ ip̄se est cib⁹ auertit: nisi ex eo generent
supfluitates flaticae. Et p̄t ē cū hoc q̄ fūt in ip̄o alia iu-
uamēta: qz humectat mēbra: et adaptat ea ad cibādū: et q̄ si
est sicut cib⁹ p̄parat eis: q̄ cib⁹ tardat eis. Sed melia et
colera sūt p̄ et p̄ se in corpe p̄ necessitate: qz cib⁹ chilosus
q̄ vadit de stō ad epat nō possit digerit: nec ē sāguis: nisi
separent ab eo iste due supfluitates: sicut multū nō p̄t esse
vnu: nisi separent ab eo due superfluitates: vna grossa et
terrestri: et alia subtilis: et p̄pterea ordinant nā eis p̄pa-
mēbra: et nō fecit sic flatis: qz iste due supfluitates non h̄nt
aptitudines vt possit esse ex eis aliq̄ p̄ mēbrū aliq̄ mō: qd̄
in flate b̄n p̄t ēē. Et apparet ēē cū hoc q̄ nā nō p̄parauit
istas: vt ēēt instrū feruētis v̄tuti nutritiue p̄ via electio-
nis boni: qz bursa fellis h̄z vnu meatū ramificatū: q̄ adue-
nit intestinis supiorib⁹ et p̄tib⁹ infimis stōi: et in aliq̄ b⁹ boi-
bus stringit. al. tāgit stōm: et facit idē op⁹ qd̄ facit in intesti-
nis: qz bursa fellis mādat p̄ hūc meatū intestinis p̄tē cole-
re: q̄ moueat ea ad expellēdū supfluitates: et facit q̄ si ab-
sterfionē. Et sicut splen h̄z vnu meatū q̄ tāgit os stōi: et mit-
tit ei p̄tē parūā melie ad pūgēdū illud: et ad mouēdū appe-
titū cib⁹: qz ista opatio puenit a reb⁹ acetosis: et multa ver-
ba dicta sunt in alijs libris: s̄z nō expectes ex me vt laborē
ad narrādū ea. **C**um Sepi utilitas in corpe fuit: vt calefacere:
sicut girbus dyasfragma. Et sepi ē supfluitas sāguis
cocti a quo cibata sunt mēbra. Et p̄pter hoc q̄ ē in corpe
tēperate significat magnā sanitate: qz significat sup boni-
tate nutrimentū. et q̄ nō iuenit in corpe significat q̄ nō est
bona digestio: qz nō ē supfluitas q̄ venit a bona digōne: h̄
ē calida et humida. Et necessariū illud ē ad iplēdū vacui-
tates et mēbroz: s̄z q̄ multiplicat in corpe significat sup
malā dispōne: qz multitudo māe nutritiue q̄ ē sāguis est
p̄cra in sepi: et tūc ifrigidant mēbra et moriunt: qz i hac
supfluitate nō ē sensus et p̄dunt mēbra sensibilia q̄ mul-

tiplicatur super ea. **C**um piloz capitis: supcilioz: et palpe-
brarū iuuamētū ē vt defendant: et hoc ē manifestū. **Q**z vi-
dem⁹ q̄ pili capitis defendūt cerebri a frigore: et calore: et
supcilioz: et palpebrarū adiunāt ad defendēdū oculos a
rebus extrinsecis. Sed pili subscellarū: et peduz et multi
aliq̄ qui sunt sup superficie corpis: qd̄ appet ex eis plus ē ex
necessitate māe: eo q̄ generat pilus ab vno vapore fumo-
so adusto fm̄ Hal. et h̄ idiget speculatiōe: qz videt q̄ pilus
sit corpe extēdibile: sic cū: et tale est supfluitas cibi sicca: q̄
nimis excoquit: durate in illo admixtiōe pinguedinis. q̄
nō est ille vapor cui⁹ sit aggregatio p̄tis supra partē. **S**z ē
corpe cōtinuū fortis p̄tinuatiōis: extēsiuū: crescēs in loq̄-
tudine. Et mihi videt q̄ nā adducit istū vapore: vt sit ma-
teria pili: ad hoc vt pilus trabat illā malā māz ex corpe
ad mūdificandū ip̄s p̄ hoc: sicut tu vides q̄ sūt artificij
aliter faciūt laboratores terre: qui q̄ volūt vt ipsa fructi-
ficet: semināt semina q̄ habēt attrahere partē terrestrem
adustā. et p̄ hūc modū p̄t ēē vt sit iuuamētū corpi. **C**um
cutis videt esse p̄pter defendere: et abscondere: sicut foris
sicut sunt cooperture mēbris intrinsecis. Et spirit⁹ sunt
p̄pina instrumēta virtutis regitiue corporis. et sic dice-
dū est q̄ ministrat a quattuor virtutibus: aut q̄nq̄: h̄ est
attractiua: retētiua: digestiua: et expulsiua: et discretiua. Et
ad huc est inuēta alia v̄tus: q̄ cōmunicat toti corpo: q̄ re-
gitiua nūcupat: et q̄ sit: et vnde sit multa dicenda sunt: et po-
stea disputabimus: et quicqd̄ sit ab aīa est: p̄pterea puatio
eius est subita mors necessario.

Cum Capitulum. **Q**uod est de iuuamētis mēbroz officialiū,
que sunt instrumēta virtutis nutritiue.

L postq̄ narrauim⁹ iuuamēta mēbroz sim-
pliciū: narrauim⁹ iuuamētū mēbroz officia-
liū: et vnicuiusq̄ partis ip̄soz. Et hoc faciem⁹
breuiter: exceptis casib⁹ in qb⁹ plōgandū sūt
fm̄ones illis q̄ nobis sūt siles. Et eligem⁹ ex his qd̄ mani-
festū ē: et qd̄ opinat esse magis necessariū in hac arte: et icū
piemus a mēbris q̄ sūt instra v̄tutis nutritiue. qz hec ē vir-
tus necessaria p̄ma n̄o ēē: et p̄pterea fuit corruptio suarū
opationū mors. **E**t dicim⁹ fm̄ q̄ testificant sensus mē-
bra disposita ad faciēdas opatiōes ist⁹ v̄tutis sūt stōac⁹: et
sui ministri: sicut: instra ei⁹: et ysofagus: et post h̄ intestina:
et epat: et renes: et splen et sacul⁹ fell: et vesica. **C**um
tū iuuamētū oris est masticatio cibi: et p̄pterea fuerunt
positi dentes: vt faciāt ad hoc pueniēs p̄paramētū: dētes
q̄dem anteriores: vt icidāt: maxillares: vt frangāt: mola:
res: vt molant. Et scias q̄ in ore est aliquātula digō: et dō
quē tu scis appellat eā alio noīe. **C**um ysofagus est meatus
per quē transit cibus ab ore ad os stomachi: et operatio sua
non est nisi in duab⁹ virtutib⁹: q̄ sunt lactantes virtutem
nutritiua: hoc est attractiua: et expulsiua: qz est necesse at-
trahere ab ore: et expellere ad stomachū: et quando ista ope-
ratio perdit: morit homo fame. **E**t instrumētum ser-
uicno nature in his duab⁹ operationib⁹: necesse est vt va-
rietur: et apparet per anotomiaz q̄ ysofagus est cōpositus
ex duab⁹ tunicis: vna q̄ est secūdū latitudinem: et alia que
est scōm longitudinē: et ista que p̄cedit fm̄ longitudinem
quādo colligit: et cōstringit: et ascēdit ad epiglotū: tunc fit
attractio: et illa que vadit in latitudine facit expulsiōem
quādo aggregat: et amplectit cibū: sicut vola man⁹ aggre-
gat se super res humidaz: et constringendo eas expellit.
Manifestum est q̄ stomachus est locus digestiōis missi
cibi eidem ab ore: cōuertendo illuz in kilum: qz nō potest
cōuertere ip̄sum in sanguinem. Et hoc apparet ab eo: qd̄
ministri sui in hoc opere sunt quattuor virtutes particu-
lares supradicte. Sed digestio est magis manifesta in tu-
nica carnosa: propter calorem qui est in ea plus: et propter
illud quod ei aduenit ex arterijs: et venis: que ei adducit

calore: et est suppositus epatica qd ipsius calefacit: qd epar e
 ei circa postum a latere dextro: et ipse e ei circa postu in la
 tere sinistro: qd dat calorem. Et attractio cibi qua facit ylv
 fagus: et meri fit per tunica yllor longitudinali: et adiu
 uat ipsius in hoc qd est in eo de tunica diametrali angula
 ri. Et receptio al. retentio et expulsio sunt per tunica que
 pcedit p latitudinem qd qui recipit cibum illa tunica aggre
 gatur sup ipsius ab oi pte quousq: ppter digestio: et digone
 facta aggregant oes sac ptes supiores sup ea: et pmut ea i
 feri: et est expulsio p hanc tunica q vadit p latitudinem: et h
 ymas opatides hanc: hoc est expulsione iherino qd e facta
 digestio: vel supius p veniti. Et opatio yrtus discretiv
 te no est multu manifesta in sibi nisi diceremus qd stoma
 chus nutrit et chilo. qre desideraret cibum: et aggregare
 tur sup ipsius qd fit in eo: et opinio affirmat h: qd si no dice
 rem: qd stomachus nutrit et chilo. qre desideraret cibum
 et aggregaret sup ipsius: cessaret fames qd comedim: all
 as qd desideraret et aggregaret sup ipsius no esset yrtus di
 scretiva vel eius opatio multu manifesta in eo. Et si p
 gat qd vni mebru serviat alteri: scilicet oblivioni no tra
 dit: et recipit nutrimentu: et vtilitate ex eo. Et accidit vt ali
 qui ex molitru focis videntur ex hoc: qd mebra ex chilo no
 debet nutriri nisi postq: puerius fuerit in sanguine: et no e
 adhuc pueritru in sanguine in sibi. Ergo dicim: qd stoma
 chus nutrit ab eo et modica re: plus assimilaf qualitati
 qd quantitate: restificat ex hoc qd subito gescit fames: cui
 comedim: sicut subito gescit sitis cu bibim. Et adhuc no
 est ledueni qd in eo fit aliq pars subtilis qua nutritur ci
 to p aliqua humiditate: qd no fit sanguinea: qd tu vides
 multa alalia que nutriunt: et no habeat sanguine. Et dige
 stio fit in eo per caliditate et humiditate pmo. et secundario
 fit p aggregatione qua facit stomachus sup cibum: qd ipm
 amplectit. Et ppterca tunc quido stomachus in alalio est
 grossior: et durior: tunc fortius digestio fit: et hoc apparet in
 stomacho volucri. Et ppterca voluerit quida antiquo
 rus qd digestio fiat p frictione aggregationis. Et opinat
 ur qd stomachi volucri pnt sibi sicut fit stomachi galli
 nari: et plicu: qd mebra no fuit postu in eis duru et for
 te nisi ppterca: qd no habet otes molares. Sed iustitia
 etia vident esse infra nutrimentu: ipsa no fuerunt facta
 pncipal: nisi vt transeat p ea digestus cibum in sibi p fona
 men qd appellat poeta. ppterca cu facta e digestio in
 sibi aperit locus iste et mittit cibum ad intestina: et interim
 epar trahit ab illis succositate cibii p venas que attingit
 illud: et qd coptenerit opatione tunc expellit iustitia sup
 fluitate in ferias: et illa est supfluitas sicca. q vtilitas ier
 stinog est bina: prima: qd sit via p qua cib: vadit ab illis
 ad epar. Secda ppter expulsione supfluitatis sicce. Et vir
 tus in illis manifestior est expulsiva. Et ppterca fuerunt
 ambe sac tunice cetero p latitudinem. Et virtus attractiva
 no est manifesta in eis: ppterca no habuerit tunica vna
 in longitudinali: ipsa est vna digestiva: qd p ppo est p
 pinqua pponi sube stomachi. Et illa intestina no habue
 runt multa renouatione nisi vt moxaret in eis cib: donec
 epar traxisset ab eis qd necariu erat. Et ppterca dicit Ar.
 qd alalia habetia pauca renouatione in intestinis sunt gna
 losa. Et habuerit duas tunicas vt essent fortia: qd sit via
 supfluitatus: et etiam qd oppositio virtutis expulsive in
 hoc est fortior. Ad manifestu est in epar qd e imutabili
 cibi ad pueritru ipsius in sanguine: et postea mittit ipsum
 ad oia mebra: et ppter distatione qua facit sup oia mebra
 nutritiva opinabul. Et qd effect penit in virtute nutriti
 va pcepto: ipse nescim qd postrema nutrimentu est in
 corde: et in eo pma vrt nutritiva est pcepto. Et apparet
 de hoc mebro qd h gng virtutes dictas hoc est digesti
 va: qd facit sanguine et tertia te pte digone attractiva:

quando trahit cibum ab intestinis discretiva: quando vtilitate
 et cognoscit tres supfluitates: hoc est supfluitas aquosa
 qua trahunt renes: colerica qua trahit bursa fellis: me
 licolica qua trahit splen. Et licentia vntu expulsiu affine
 virtuti attractivae magnu vultu est: et hic no est locus sine
 solationis. Et debet scire qd ille quatuor virtutes aut qd
 que no sunt separate ab invicem: sed sunt sicut multi opera
 ri sup vnu opus: sunt virtutes que sunt sicut instrum
 ta vni virtuti que facit nutrimentu: et facit ei cu illis qua
 tuor virtutibus in quolibet mebro: et ille in toto corpore
 date sunt ppter necessitate vnius virtutis intrinsece que
 est in vnoquoq: mebro: et hoc est virtus nutritiva pncipa
 lis. Et incepto contemplantus est illa pncipalis virtus est
 propria in hoc membro ad hoc vt sit ipsum solus pcepto
 membror: illius virtutis aut illa est aliud mebrum qd sic
 pcepto ad ipsius in hoc opere: super hoc est multu neces
 se disputare. Et dicimus. Ita apparet per hoc qd declara
 tu est in nali pbiolopis: qd illa vrt no facit nisi vna par
 tes mebru nutrit et mebra que pposita est elementu: et qd
 copositu ex elementis no e copositu nisi p modu repone
 completionis: et completio fit per modum decoctionis: et
 decoctio per modu caloris: ergo necesse est qd instrum
 tum istius vntis sit pncipis fortis caloris: qd non est oia
 iter illa re qd est nobis necessaria ad ee pna vel esse totu:
 si ita est: qd de necessitate iste calor e in epar: et alio istius
 nutritie. Et si ita e sic est. Et qd no in crata sint alia mebra
 qd hnt hanc virtute istius caloris cu qd agunt suas opatides nisi a
 calore epatic. Ergo epar certe est pcepto ipso: mebro vni
 qd no pplet eis h opus nisi per ips: ips pplet opa sua per
 se: et tale mebrum qd est istud e dignu vt vocet pcepto et
 ista e distatio qua dixerunt tui auctores ipsius per se hnt. Et
 ppterca d rectore agricolonum dixerunt qd fit pcepto eoz.
 ppterca qd fertilitas eoz no coplent nisi ex regimine ipsi:
 et opus illa coplet per ips: et est in oi spe distatio. Et
 co ergo vna ego scire si pole ea. Et alio qd sequunt suas
 sententia vt dicat qd epar est sufficiens p se in illa opatide
 ipso: cedere ei eis qd multe arterie veniant epari a corde qd
 adducit eide multu calorem: qd epar e sufficiens sibi i hac
 operatide. Ergo calor iste e in vna: et sine aliqua ca. Et si
 dixerint qd iste calor no der epar nisi vntu vitali: dicem:
 qd est vntu vitalis qd est in mebro: nec ne alia vntu qd vntu
 nutritiva aut sensibilib: et nec nome vite itelligit nisi sup
 bas duas: licet accidat vt nome vite attribuat magis sen
 sibilit: et hoc est vntu ei qd itelligit ex verbis bois quos scio.
 Nec aliud certificatu e ex istis vntibus nisi qd eaz op
 ratides nec sunt hie alie opatides nisi iste vntu: hoc e nutri
 bilis et sensitiva. Et responderet qd vntu pulsatilis in corde
 est tertia vntu: et illa dicit vntu per se. Respondeim: qd istis
 nos ecederem vobis hoc: cor ta dat epar vntu pulsatil
 lem: qd manifestu est qd vntu eoz no sunt pulsatiles. Del
 cepto apparet qd virtutes pulsatiles sut ppe corde: et ista
 virtus est ppa sua distatio: et qd distatione hz cor cum hac
 virtute qd cu hac virtute dat et parit virtutes oib: mem
 bus: qd dat et paritur eis calor nalcu: hoc ips hz cober
 uatione sibi per modu flabellationis: et cu ista vntu vido
 licet pulsatilis sit illa cu qua dat cor alio mebro pmi nu
 trimentu dudo et paritudo eis oes alias virtutes. Ergo ips
 es appropiari de necessitate isti virtuti: hoc est nutritive
 a latere qd est nutrimentu cordiale qd ipm est instrumentu
 cu quo laborat ista virtus in dudo nutrimentu. Et si ee
 alia vntu hie pter istam virtute nutritiva: daret alio me
 bro: qd impossibile est ee in aliquo mebro virtute vnam in
 specie alio vntibus qd sunt in aliquo mebro: et no licet in
 alio mebro nisi in ipso existere membro pncipis: nec. Et nec
 alter medicus dicit hoc. Et si ita est sic diximus: apparet
 qd comparatio cordis ad epar fit sic comparatio qua ponit.

Ha. epatis ad mēbra alia. Ergo cor ex necessitate erit pnceps super epar in hac virtute: quia epar non est sufficiens in faciendo per se suam operationem nisi propter calores transmissum a corde temperatum in quantitate et qualitate. ¶ Et est refirmatus iste sermo ut cor sit de necessitate pnceps virtutis nutritive. qd̄ Ha. nec alij ex anatomicis dixerunt nec crediderunt: q̄ cordi veniret calor ab alio membro: sed est sufficiens per se sicut conueniens est principi. Et ego iam probavi tibi virtutem et calores alias a calore per viam doctrine dissolutiue. ¶ Et si tu videris q̄ indiget cor epate propter preparationem nutrimenti non est propterea epar dignum vocari princeps: sicut non est conueniens stomacho propter preparationem cibi ut vocetur princeps epatis: nec etiam bubulcus qui preparauit cibum alijs bubulcis vocabitur princeps. Postq̄ declaratus est q̄ cor est pnceps virtutis nutritive: et apparet per anatomicam q̄ non est in corpore vnum membrum ad qd̄ non veniat arterie a corde. ergo cor est dator virtutis nutritiue omnibus alijs membris per viam quam ego superius dixi tibi: et si ita non esset arterie essent in vanum. Et adhuc non fuit visus vnq̄ per anatomicas ut transfret sanguis ab eo per venas ad cor: adhuc sanguis qui ē in venis est sanguis imperfectus: et non est creatus in vehiculu spiritus: nisi sanguis arterialis. Et si diceret aliquis homo q̄ medicus non habeat necessariam hanc inquisitionem: dico q̄ habet multum necessariam et hoc in futuro melius explenabo. ¶ Et quando Ha. vituperauit archigenem: q̄ curabat virtutes memoriale cuius medicinis cordialibus crede do q̄ esset transmissa a corde: et dicebat si credis q̄ virtus memoriale sit in corde: quare non apponis ventosaz sup ipsum: et sit intentio tua in medicando ipsum. Et ego dico q̄ hec est vna reprehensio que est magis vituperabilis q̄ verba archigenis secundū q̄ declarauit bucuq̄ et declarabo deinceps: quia cor est princeps omnium membrorum: et fuit locus eius in medio: q̄ hic est locus regis: ad hoc vt sit regimen huius pportio natus equaliter oibus suis circumferentibus: et etiam vt melius custodiat. Et propterea fuit circumpositus panniculus grossus vt circumdaret ligamentus suus. ¶ Sed nutrimentū cordis est ex vena que coniuncta est inter epar et ipsum. Cooperimentum qd̄ fuit positus super auriculaz cordis fuit positum vt aperiat interius ad hoc vt sanguis posset ingredi ad ipsum: et postea clauderetur perfecte. ¶ Sed auricula que est in alio latere hoc est auricula vene que puenit ab ista camera ad pulmonem: fm̄ opi. quorundam fert sanguinē ad nutriendū pulmones: quia non sunt vene continuitate cū illo. ¶ Et cooperimenta que sunt super hanc auriculā ordinata fuerunt vt aperirentur extra et non intus: ad hoc vt sanguis posset exire per eas ad pulmonem. ¶ Sed vni duarum auricularū: videlicet que est in camera sinistra: hoc est os arterie magne non fuerunt ordinata tria coopertoria vt aperirentur ab iteriori parte ad extra nisi vt iret sanguis et spiritus ad arterias et nō rediret: et alia auricula que est in hoc latere est os arterie vene que venit ad pulmones. Et ab hac arteria fit euentatio cordis. Et propterea fuerunt ordinata cooperimenta istius auricule vt aperirentur de foris ab intus. ¶ Sed quia splen nō habz nisi duos meatus: vnus qui continuus est epati et alter cuius stomacho: et in splene stat spissitudo sanguinis. Opinatur q̄ sit factus ad trabendū superfluitatem melancholicā epatis: et videtur longinquum vt sint duo epata quia non apparet in eo vne misse ad aliud membrū. ¶ Bursa fellis ordinata fuit ad trabendū superfluitatem colericā ab epate. ¶ Et renes etiam sunt membra seruiencia epati quia attrahunt aquositate que est in sanguine per venam magnā que venit a gibbositate epatis. Sed vesica fuit ordinata ad tra-

bendū superfluitatē aquosam a renibus: et coopertura q̄ est inter ipsam et renes similis cortici quando humiditas trahitur ad eam aperitur: et quādo remanet clauditur: ad hoc ne reuertatur ipsa superfluitas ad renes. ¶ Et scias et non tradas obliuioni q̄ vnunquodq̄ istozū membrorum que ordinata sunt ad trabendū superfluitatē sanguinis non trahunt nisi quia sint sibi conuenientes in cibo: et etiā cū hoc faciunt iuuamenta que sunt necessaria. ¶ Et propterea in eis sunt de necessitate. v. virtutes particularis: scilicet attractiua: et retētiua: digestiua: discretiua: et expulsiua supra dicte. Ista sunt omnia instrumenta nutrimenti. Et habes q̄ digestiones que cōmunicant omnibus membris sunt due: videlicet digestio stomachi: et digestio epatis: saluo q̄ tu non ponas sanguini vnam digestionem in venis: et si est pauca est. Sz̄ tertia digestio est que est propria omnibus membris.

¶ Capl̄. X. Quod est de iuuamētis membrorum officialiū que sunt infra virtutis generatiue.

Postq̄ declaratū est que sint instrumenta virtutis nutritiue: volumus declarare instrumenta virtutis generatiue. Virtus. n. augmētatiua nō hz̄ ppria membra sibi: sed eadem mēbra que sunt virtutis nutritiue sunt et istius

Membrorum generatiōis quedā sunt que sūt ppria femine sicut vulua et mamille: quedā sūt ppria mari sic testiculi et virga. ¶ Sed testiculi fuerunt ordinati ad faciēdum spermā: et id fuit caro eorum alba et spongiosa sicut caro mamillarum: et ideo quādo conuertit sanguis cōuertit ad silitudinē eorum: et faciūt ipm̄ albū: sicut epar puerit chilum pp suā rubedinē ad rubeoz. q̄ vis est agentis assimilare sibi patiens suus. Et debes scire q̄ istud mēbrū nō ē sicut pnceps virtutis generatiue: quoniam ipsa virtus sit in eo sic opinatur. Sz̄ illud nō pōt agere suā opationē per se nisi per spūm missum eidē a corde teporati in quātitate et qualitate. Ideo apparet q̄ virtus cordis q̄ hunc calozē mensurat vt possit facere suas operatiōes sit pncipalr generatiua: et vrus que est in hoc mēbro ē eius seruiens: et si hz̄ aliquā pcedominatiōē illa est particularis. ¶ Sz̄ testiculi quos dicit. S. feminā habere apparet q̄ nō habeit effectus in generatione: q̄ spermā mulierū qd̄ generat in mulierib⁹ in generatione iuentioz nō habet. et si aliquis veller dicere ammirādo. ergo facti sunt in vanū. Respōdem⁹ q̄ nec in hominib⁹ mamille habēt aliquā inuentionē in generatiōe: tamen habēt eas. ergo debes scire q̄ aliqd̄ iuuamētus est in ytriusq̄. Et si tu dices vnde apparet q̄ spermā mulieris nō habet aliquā inuentionē in generatiōe dicendū q̄ manifestat sensu et cognoscit per argumentū: per sensus. q̄ homo videt q̄ mulier impregnat absq̄ eo q̄ spermatiset. Et postq̄ legi libros Ar. ergo que fini a multis mulierib⁹ de hoc et responderūt q̄ plures impregnate fuerunt absq̄ spermatisatione: et etiā si displicuisset eis coitus. ¶ Et et vidi q̄ plures ex istis impregnatas que fuerant a masculis violate. ¶ Et vicina quedā mea de cuius sacramento confidere multum bene poteramus iurauit in anima sua q̄ impregnata fuerat subito in balneo lauelli aque calide in quo spermatisauerunt mali hoies cum essent balneati in illo balneo. Et ego perscrutatus fui vnum libzū quem fecit auē cladis de spermate: et inueni euz qui dicit q̄ hoc possibile est esse: et reddit de hoc rationem plurimūz mihi placentem: quia vulua trahit spermā ppter vnam ppriā virtutem quā habet cum eo a tota specie: et ad hoc non est necessaria delectatio. o quā bene placet mihi. ¶ Sz̄ illud qd̄ cognoscitur argumento naturali est q̄ si spermā mulieris posset facere hanc operatiōē: quā facit hominis spermā. ergo generaret per se feminā: et homo non esset necessarius: in quo nec esset opinandum: q̄ hec operatio diu-

secundū q̄ cōuenit vnicuiq̄ sensui ex sensibus cerebri. Ac spōdemus q̄ rōne debita est q̄ nō cū oi calore fit quilibz sensus: q̄ calor cūz quo operatur virtus nutritiua non est ille calor cū quo operatur virtus sensibilis. Et hoc apparz in dormiēte ⁊ vigilāte: q̄ nos videmus q̄ operatio virtutis nutritiue est fortior cum nos dormimus: ⁊ tunc nō est sensus in actu. Ergo calor cum quo operatur virtus sensibilis non est in sensibus in actu cūz homo dormit. Et hoc apparet q̄ quādo homo dormit tenens oculos apertos non videt: ⁊ si nō esset q̄ reuertitur calor in quo est visus per neruūz opticiū ad partes intrinsecas visus nō esset p̄uatus. ¶ Et scias q̄ vna ⁊ eadem virtus non potest inueniri in potentia ⁊ in actu simul ⁊ semel. ergo postq̄ manifestum est q̄ virtus visibilis vadit cum spiritu visibili: ⁊ spiritus visibilis cum calore naturali: quando dormit homo non est virtus visibilis in actu: quia si esset in actu videret in actu: ⁊ non est ita. ergo calor naturalis qui viuificat virtutem sensibilē non est calor virtutis nutritiue: q̄ dormiēs nutritur: ⁊ non videt: ⁊ quādo tu scies vbi reuertitur ⁊ vnde transmittitur tunc scies de necessitate locuz virtutis sensus cōmunis. Sed mihi videtur p̄ma fronte q̄ a corde transmittitur iste calor ⁊ ad illud reuertitur. Et p̄pterea sunt partes extrinsece quando homo vigilat ⁊ operatio virtutis nutritiue est fortior cūz homo dormit ⁊ corpus est frigiduz de foris. ¶ Et nemo debet dicere q̄ ortus istius caloriz cum quo stant sensus ⁊ vigilia generetur p̄mo in cerebro quia cerebz est membz frigidum ⁊ membra nerui frigida: ⁊ in maiori parte eoz apparet manifeste frigus. ergo incredibile est vt calefaciant corpus. Et adhuc de rōne apparet q̄ calor qui est materia anime nutritiue ⁊ calor qui est materia anime sensibilis est vñ loco subiecti: vel vñ in situ: nō est duo loco subiecti nec in duobus diuersis membris etiā duo. Quia anima nutritiua que est in embione est preparata recipere aiam sensibilē: ⁊ stat cūz ea loco forme ⁊ finis ⁊ nutritiua est ei loco materie: ideo fuit receptio in illo loco de necessitate q̄ preparatus est recipere. Et manifestū est q̄ anima nō est preparata recipere nisi in loco sui subiecti ⁊ sui situs qui ē calor naturalis. Ergo receptio anime ad formā sensibilis est de necessitate in hoc loco. Idco ergo res vnita ab his duabus est vnuz loco subiecti vel situs: quia nō sint vñ in aliqua duarū figurarū. Vnuz simplr hoc est vnum numero: ⁊ vñ diuisione. Et hec est nobilis sententia quā dedimus. Et postq̄ ita est ⁊ etiā apparet q̄ calor cūz quo reguntur sensus est calor cordis. ergo virtus que regit sensum cōmuncem est ibi: ⁊ cerebz est seruiēs istius virtutis. Sed ipsum cor est p̄nceps istius virtutis veraciter: q̄ dominatur super his in hac perfecta diuisione. Et nos potuissemus pbasse has res magis per vias demonstratiuā: sed nostra intentio est abbreviare. Et postq̄ declaratū est q̄ cerebz est seruiens cordis dādo ei virtutes sensibiles p̄ modū quē dat camerarius regi vt implet volūtates suas quibus rex det ei illā virtutē p̄pter quā agit: necesse est deinceps scire que est via per quas seruit cerebz cordi: quā declarata est via per quam seruit epar cordi: hoc ē q̄ preparat ei suum nutrimentuz. Et dicimus q̄ nō in qualibet mensura caloriz completur operatio cuiuslibz sensus. Et adhuc apparet ad sensum q̄ nō indiget forti calore. quia fortis calor p̄hibet eos apprehendere sensata extrinseca ⁊ ipedit eos: sicut videmus q̄ boies q̄ distēperati sunt forti calore in cerebz eoz in egritudinibus acutis credunt audire ⁊ videre ea que nō sunt: ⁊ maxime apparet hoc in sensu tactus: quia fuit itētio in eo apprehēdere quattuor qualitates: ⁊ fuit impossibile vt instrū illius esset vacuus ex eis: quia ipsum est complexionatuz ex eis. vnde fuit factuz in fine temperantie vt habeat sensuz fortiorē. Et p̄

pter hec omnia q̄ cor est in fine caloriz fuit ordinatuz cōtra ipsuz cerebz: ex opposito ad temperanduz calorē suū vt sensus possit apprehēdere perfecte. Nec fuit possibile ponere hanc frigiditatē eandem in corde a p̄ncipio creationis q̄ essent diminute operationes nutrimenti diuisione manifesta. ¶ Et q̄ duz voluerit natura facere has duas operationes in aialibus perfectis in vltimitate perfectionis fuit positū cerebz cōtra cor. Sed animalia que dicunt spōgia marina ⁊ multa aialia bruta nō vident idēgere cerebro: ⁊ spāliter neruo magno qui oriz a cerebro: ⁊ p̄pterea si incidere aliquid pars illius animalis posset viuere ⁊ nutrirī ⁊ crescere donec rediret ad id quod erat. Et p̄pter hāc cām videmus multa aialia que viuunt cūz sint incisa vsq̄ ad mediū sui. Et istud est seruiciuz q̄ dicit Aristo. ⁊ sequaces sui. ⁊ secta circauentuz que dicit cemen / fam. i. viator: q̄ cerebz facit cordi. ¶ Et fuit ordinatum os capitis ad defendendū cerebz. ¶ Et fuit rotundū q̄ figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castellani qui faciūt turre rotundas vt machina nō possit eis nocere. Et adhuc q̄ figura rotunda plura p̄tinet in se ⁊ etiam est magis apta ad motum continuuz.

¶ Caplin. XII. Qd ē de iuuamēto fili spine. Iuuamētū fili spine ē de gñe iuuamenti cerebz ⁊ est q̄si clauus ligās spōdilia. Et postq̄ declarata ē ex hoc s̄mōe p̄positio. al. p̄paratio diuisionis cerebz ⁊ filr diuisionis cordis. ⁊ declaratus est itez q̄ est eius iuuamētū: deinde narranduz est iuuamētū mēbroz vniuscuiusq̄ que data sunt his quibz que virtutibus.

¶ Caplin. XIII. Qd ē de p̄p̄io instrumētū sensus tactus. Dicim⁹ q̄ caro ē p̄p̄iū instrumētū sensus tactus. p̄pterea q̄ illd ē mēbz q̄ d̄municat oibus aialib⁹: sic tact⁹ ē sensus cōis oib⁹ aialibus. Et in carnib⁹ p̄fectoz aialiu sunt sparsī multi nerui ad tēperādū p̄plexionē carnis: ⁊ quia nerui sunt similes cōplexiōi cerebz est iuuamētum eoz de genere iuuamēti cerebz: ⁊ p̄pterea mēbra ad que nō veniūt multi nerui sūt duri sensus. Et istius virtutis q̄ daz ē q̄ cōicat oibus p̄tib⁹ carnis: ⁊ h est sensus q̄tuo q̄ lī tatus p̄traria: sicut caliditas frigiditas siccitas: ⁊ hu. ⁊ q̄ daz ē q̄ est p̄p̄iū vni mēbro: sic est quādo os stomaci sentit resolutionē factaz in eo: ⁊ iste sensus appellat fames ⁊ sitis. ¶ Sed fames ē sensus resolutionis substantie grosse calide ⁊ sicce: ⁊ sitis est sensus resolutionis substantie frigide ⁊ hu. ergo sensus p̄p̄i⁹ ē duplex. ¶ Et sensus capitis mēbz de titillatione quā bz in hora coitus isti duo sunt cōnumerati in genere sensus tactus.

¶ Caplin. XIII. Qd ē de iuuamēto lingue. Lingue iuuamētū ē manifestū q̄ illa ⁊ nerui sui nō fuerūt facti nisi p̄ opationē gustus quāuis huic adiungat alia res p̄ electionem meliorē hoc est ad p̄ferendū litteras locutionuz. ¶ Et in radice lingue sunt duo orificia q̄ tangūt carnem glandulosam q̄ appellat generatrix saliuē ⁊ iuuamētum istius saliuē est vt faciat manifestare gustum rerum saporatarum.

¶ Cap. XV. Qd ē de iuuamētis oculoꝝ ⁊ partiū suaz. Manifestū ē q̄ oculi sunt instrumēta visus ⁊ q̄ sunt cōpositi ex septē tunicis ⁊ tribus humiditatibus: ⁊ sciendū ē iuuamētū vnicuiq̄ ipsoꝝ. Et apparet q̄ p̄p̄iū instrumentum illius sensus sit humiditas rotunda q̄ vocat cristallina vel glacialis aut reticula aranea posita super hāc hu. Quia declaratū est in naturali pbis q̄ hec apprehēssio nō potest perfici nisi in corpore peruiuo hoc est aere ⁊ aqua: q̄ p̄pter claritates ⁊ penietatē que est in eis fuit

Liber

est possibile recipere colores: et non apparet in oculo corp' exiens in vitima claritate: et luciditate natus ex tempantia acrio et aque nisi esso composita: non fuit ordinata rotunditas istius humiditatis cuius aliquantula deuytate nisi vt reciperet rep' sensibilibus multa quantitate. ¶ Sed alie humiditates et alie tunice non faciunt facte nisi propter banc humiditatem. Et cu' deuytate modica non est nisi vt recipiat a grandinosa: q' vitrea humiditas fuit facta ad nutriendu' banc humiditatem per vias rotationis: et hoc fuit propterea q' na' sanguinis est remota a natura bus' humiditatis: unde fuit necessarium vt aliqua re' mediate fiat transitus sanguinis in primo vt ipsa adaptent ad nutriendu' banc humiditatem. ¶ Et albuginea humiditas facta fuit iteru' ad humectandu' banc humiditatem et ad custodiendu' humiditatem sua ab aere extrinsecoto: etias ne tangat yucam tunica. ¶ Sed tunica fortis vocata p'unctura fuit ad custodiendu' oculu' a duricie nerui: et ad ligandu' oculum cuius offe: etia' p'pter alia' vtilitate qua' dicemus post. ¶ Sed tunica que dicitur ferma fuit facta ad nutriendu' oculu' etia' retinenda' per venas que sunt in ea: et etia' vt iunget ipsam p'pter calores nalem per arterias que sunt in ipsa. Sed instrumentu' tele retine p'ntum est vt det spum' visibilem per neruos qui sunt in ipsa hoc est colorem nalem cuius completio adaptata est in cerebro. Et per duos neruos qui vadunt ad oculos: etia' nutrit cristallinam humiditatem per viam rotationis et dat instrumentu' caloris nullis per arterias que sunt in ea. ¶ Sed s' ostenditur q' aranea e' vitima te p'ruetaria et luciditate: et colozes et forme imp'ntuntur in ipsam. ergo illi tela est p'p'us instrum' visus: vel per se vel per adiutoriu' cristalline. ¶ Et tela vasa of' habere tria instrumenta vnus est vt nutriat telam cornea: et p'pterea fuit multus venosa: et vt defendat cristallinam a duricie tactus cornea: et p'pterea fuit hoc tela mollis tam ne disgregaretur spiritus visibilis et hoc facit p'pter calores nigri que b'nt: na' est colozis nigri vt aggreget. ¶ Et foramen qd' est in medio istius tele non fuit factus nisi vt esset forma sensati humiditatis cristalline aut aranea aut ambaru': q' visus sicut scis non fit extramittendo. Sed oculus recipit colores p' sua corpora p'raia p' modu' per que recipit specula: et qui colozes sunt imp'nti in ipm' tunc app'eb'ndu' eos ipm' visibilis: et hoc ego bene p'dam in libro de sensu: et sensato sex r'ionib' q' si aliquid corpus g'bus e' compositus oculus est conueniens vt in eo imp'ntantur colozes per nimias eius p'ruetate ipm' corpus est p'p'us instrumentu' oculi. ¶ Et instrumentu' tele cornea etia' fuit vt defendat humorum albugineum et fuit facta clara et subtile vt non recusat humiditati cristalline ad recipiendu' formas. Sed scdm' instrumentu' p'unctura fuit factus ad mouendu' secu' musculi qui mouet oculu'. ¶ Ista sunt instrumenta partium oculi fm' Sa. et maiore pars instrumentu' scdm' q' vidisti hic sunt instrumenta arbitratia: sed si ne dubio quodlibet ipso: h' instrumentu' p'p'us in seculo pars dominans in eo: et sua finis non est nisi vt imp'ntetur colozes in ipsam.

Capitulum. CCVI. Quod est de instrumentis instrumentorum auditus.

Ad instrumentu' auditus manifestus est q' sunt aera: et primum in quo auditus est: est neruus qui venit ad eas q' cooperit foramen auris. ¶ Et dicitur est q' foramen auris non fuit totu' neruus nisi vt aer fridus non irret tali modo ledat auditus. Et melius est dicere q' fuit totu' neruus ne vitio auditus fuisse lea a vocib' fortissimis. Et in summa scias q' bec figura habuit instrumentum in receptione vocis: et ideo factum fuit cartilaginolum: vocatu' est auris totu'osa. Et alia aialia habet hoc p' alio instrumento: hoc

est vt recipiant voces venientes ab omni parte: et p'pterea plus regrediuntur foras et mouent cas.

Capitulum. CCVII. Quod est de instrumentis instrumentorum odoratus.

Manifestus est q' instrumenta odoratus sunt nasus: fit in alalibus olfactibus per viam attractionis: et in non olfactibus sine attractione: sicut in apibus et in algo aialibus non habentibus olfactu'. Et fm' Aristo. iste sensus fit in duobus meatibus q' sunt in naso: fm' Sa. fit in duobus cartulis similib' capibus mamillaribus: et dicit q' p'pter remotione' istius loci indiget attractione. ¶ Et ego dico q' si ita esset vt dicit Sal. ergo odoratus quibus naris essent opilate quando attraheremus aere per os. quia palatus est apertum naso. Et fm' q' dicit Auencor nos odoramus odore cibo: quado incipiunt elgeri in stomaco. ergo a contrario non est p'batu' q' per illas duas cartulas fiat odoratus: si ita esset animalia inolfactibilia non odoraret. Et scias q' non fuit data attractio odorati nisi p' vna durari rez: aut electioe p'pter melius: aut grossicie sensus istius in aialibus olfactibus. Quia possibile esset vapores emente a re odorata per se ad virtutem sensibilem p'pter nimias subtilitatem substantie et p'pter naturam sine impulsione. Sed p'pterea q' operatio elatio nis est vna durari reru' aut trabendi aut mittendi: et est impossibile vaporem venire ex re odorata t'pore trahim' sione acrio extra. Et est possibile ipm' venire tempore attractionis: q' aduentus acrio odorati fit magis per modu' attractionis q' per modu' effusionis. Sicut tu vides cum volumus certe sentire odorem q' nos conamur super attractione: et bec est causa propter qua' fuit data attractio. Et apparet q' animalia que odorant sine attractione habent clariosam sensum q' animalia que odorant cum attractione sicut videmus in formicis et apibus: p'pter subtilitatem istius sensus in animalibus olfactibus sentitur odor paucus sine attractione: et quasi videtur vt non sentiat. Et cum fit comparatio istius sensus inter homine' et multa ex animalibus est ille sensus diminutus in homine ab illis animalibus que indigent hoc sensu in venado vitam sua: et p'pterea dicit in p'coribus q' cum ista animalia venantur vitam sua et hoc est quasi per viam p'p'ertie vel diuine p'ouidentie. ¶ Et postq' narrauimus instrumenta quinq' sensuum volumus narrare instrumenta que facta sunt p'pter virtutem motuam.

Capitulum. CCVIII. Quod est de instrumentis instrumentorum voluntarij motus.

¶ Dicitur q' virtus que facit mouere animal bec est imaginaria vel estimativa qua' p'cessit virtus concupiscibilis: et postea sibi confirmatum est consilium vel ratio p'pter representationem rei imagine aut estimate fm' q' declaratum est in libro de anima. Et est necesse p'curari in hac virtute: hoc est vt sciamus instrumenta quibus os operari et que sunt. ¶ Dicimus q' motus voluntarij quidam est p'p'us et quidam est comunis. Communis est motus cuius motus est totius corporis. Sed p'p'us est motus cuius frontis et motus oculos: et mandibularum et quarum nasi extrematum: et labioru' et lingue: et epiglottis: et mandibule inferiois et motus capitis et colli: et motus nasi: et motus nodi vel bumeri spatule: et b'edone: et motus brachij a cubito inferius: et motus iuncture nominate in arabico rascet: et motus digito nune' ynnicantij: et iuncturarum: et motus membrorum essentialium in collo: et motus pectotis ad inspirandum: et virge: et vesice quando claudunt: et motus extremitatis isthmi recti quando retinent feces ne exeat: et mirachocpe: et curio et testij: et

pedum: et digitorum pedum. Isti sunt motus qui dicuntur voluntarij. Et est necesse perscrutari res a quibus veniunt isti motus. Et dicimus quod manifestum est per dispositionem istorum motuum quod sunt a pluribus vno motore. Verbi gratia motus manus fit a chorda: et motus chorde est a musculo: et motus musculi est per se: et musculus est primum mobile: et non est hoc corpus quod moueat ipsum. Ideo quod omne corpus quod mouet corpus mobile est a necessitate mobile: et ideo est convenientius quod corpora quorum vnum mouet alterum veniant in fine ad vnum corpus quod moueatur per vnam virtutem motiuam misis eidem: et non propter aliud corpus sed propter aliud principium quod est in eo sicut probatum est in naturali philosophia quod si ita non esset res pertenderetur in infinitum. Ergo de necessitate debemus dicere quod principium est in musculo. Et quando opinatur medicus quod motus musculi sit a nervo opinatur falsum: ideo quod si ita esset nervus moueretur aut per se aut per aliud hoc est propter aliud principium quod esset in eo: et ideo quod declaratur est in naturali philosophia quod quodlibet mobile habet motorem: et quod ille si est corpus non moueat nisi moueatur: et si motus esset a corpore res procederet in infinitum: ideo necesse est hic esse motorem qui moueat et non moueatur: et qui sit non corpus. Decet vna ratio per quam videtur quod qui mouet primo animal non est corpus sed virtus est anime: et hoc sit de necessitate in musculo. Et hoc virtus est virtus voluntaria quam precedit ymaginativa: vel est ymaginativa: et confirmatio consilij. Et ideo quod iste motor non est corpus: necesse est vtrumque mobile quod mouetur per ipsum sit corpus ad hoc ut hoc mobile sit sicut materia et ipsum erit ei sicut forma: quia impossibile est primum motorem in animali ut sit sine materia. Ergo necesse est speculari quid sit hoc primum corpus: et apparet quod sit calor naturalis qui est in nobis. Et tu vides quod quando in frigidantur membra: eorum motus premanatur. Et est res nota per se quod vna rerum receptorum in diffinitione istarum operationum non est calor naturalis. Sed iste calor naturalis differt propter differentias in quolibet membro secundum operationes quibus appropriat istud maxime in operationibus nutritiui. et de hoc nullus discordat. Sed Galenus sentit quod origo situs caloris istius sit cerebrum: et ad totum corpus per nervos ab eo mittitur. Sed Aristoteles sentit quod cerebrum sit seruitor cordis in hac operatione per viam qua seruit ei in sensibus secundum quod dictum est superius: et quod origo istius caloris est in corde. Et hoc potest videri manifeste quod ita est ut verum est: quia tu vides quod nascitur in corpore iter agentis quando vadit quod non fuerat: et istud membrum a quo nascitur calor vadit ad totum corpus est cor. Et propterea quando accidit homini aliquid quod ipsum terreat redit calor ad cor et tremunt crura: et potest esse quod cadit homo: aut non poterit moueri. ergo prima virtus regitiua in hoc motu: et illud quod mensurat calorem in quantitate est de necessitate in corde. Et adhuc quod Galenus et omnes alij medici consentunt quod virtus voluntaria est in corde: et si ita est et apparet quod animalia non mouentur nisi voluntarie. ergo virtus hec est in corde: et cerebrum eius seruiens in dando ei temperantiam. Et commune erit cuius diceretur de hac temperantia ut fiat per nervum aut fiat cum spiritu animali eunte in ipsum et non est differentia in hoc excepto quod in nervis spiritus animalis secundum Galenum non est apparatus nisi in duobus nervis optici. Sed primum mobile a calore naturali est musculus: ideo quia convenientius est quod calor naturalis operetur in primo: hoc est ut primo moueatur istud corpus cuius quo habet similitudinem propinquoze ex parte caloris: hoc est musculus propter compositionem suam: quia est compositus ex prima carne simplici et nervis a quibus nascitur chorde. Sed nervus solus frigidus est multum et non habet partem similem cum calore naturali. Et vena per se non est digna

ut sit principium istius motus: ideo quod nascitur a membro non primo. Et de ratione non est quod instrumentum quod dat nutrimentum sit instrumentum motus: quia magis est convenientius ut nutrimentum fiat per instrumentum quietis. Nec etiam arteria convenientius erit huic motui: quod est operationis pulsationis que dissimiles et non convenientes sunt motui voluntario: imo est simile ut sit contraria ei: et sit quasi disposita sicut res que vellet et nollet aliquid simul. Ergo remanet ut sit musculus primum instrumentum quod mouetur a calore naturali. Sed in membris quibus non sunt ossa et non sunt ramificata: et sunt parua: musculi ipsi mouent ipsa sine medio: et ramificata mouent ea mediatis chordis que nascuntur ab extremitatibus eorum: ideo quod cum contrahitur trahit illam chordam: et quod alligatus est cum extremitate ossis: mouetur os suo motu. Et quando membrum habet duos motus contrarios ad invicem: tunc habet duo ossa vel duos musculos in duobus locis: duo ad invicem quorum quilibet trahit per se suo tempore et perhibet alteri suo contrario ne faciat operationes suas illa hora: et si operati essent ambo vna hora: tunc stat equaliter membrum et trahitur secundum vnum statum. Verbi gratia quando musculus qui est in siluestri parte manus trahit ipsam: vertitur versus partem siluestrem et quando musculus qui est in parte domestica trahit ipsam versus partem domesticam: vertitur versus illam: et quando trahunt ambo simul extir sit equalis: et nullus est ipsorum per se ut tractu suo faciat ipsam verti intus et extra. Et numerus musculorum secundum Galenum est 529. quorum in facie sunt 45. quorum in 24. sunt ut moueant oculos et palpebras. et 12. ut moueant mandibulam inferiores. et 9. ut moueant alia membra faciei que mouentur voluntarie: et in istis sunt musculi occulti sub cute frontis et profunt fortitudini apertionis oculoze. Et duo musculi qui mouent extremitate nasi: et musculi duo qui mouent labium superius sursum: et duo qui mouent labium inferius deorsum: et duo qui mouent maxillam. Et musculi qui mouent caput et collum sunt 11. quidam eorum trahunt caput versus illam partem solam: versus quam positi sunt. Et alij sunt qui trahunt caput et collum: eorum quidam sunt qui trahunt caput superius: et quidam sunt qui trahunt ad partem anteriores: et quidam trahunt ad partes posteriores superiores: et quidam trahunt ad deorsum: et quidam ad sinistram. Et 11. musculi mouent linguam. et 11. musculi sunt propter motum colli et epiglottis et septem musculi vnicuique spatule. et 11. vnicuique lateri quibus mouetur brachium: et quatuor musculi positi super cubitum: et duo sunt intus qui faciunt ipsum verti versus partes domesticas: et duo stant extra ut faciant ipsum verti ad partem siluestrem. et 11. sunt in quolibet brachio. et extra. et 11. intus. et 11. positi sunt super manus. 11. super vnaquaque: qui mouent manus ad partem domesticam et partem siluestrem: et ad motus pollicis et parui digiti et volas manus. Et musculi pectoris sunt 107. eorum quidam dilatant: et quidam restringunt. Et musculi spondilium sunt 11. et 11. extenduntur super ventrem sub ossibus pectoris usque ad umbilicum: et quidam extenduntur secundum longitudines: et quidam secundum latitudines: et quidam secundum transversum qui faciunt motum ventris constringendi et laxandi: et iuuant oes alios motus: et quatuor musculos habent duo testicali: et quatuor musculi mouent virile membrum: et vnus musculus tenet os vrine ne indebite fundatur: et quatuor musculi tenent orificium intestinoze ne stercus ante tempus egrediatur. Et 11. musculi ad motum copiarum et crurium. et 11. ad motum pedum et aliquorum digitorum pedum: et 11. alij moribus digitorum pedum et positi sunt super pedes. Isti omnes musculi sunt prima res que mouetur a calore naturali communiter aut calore proprio cuiuslibet musculi.

Et postquam ita est quod aliquod membrum non mouetur nisi per calorem naturalem qui stat ei loco forme et propter calorem qui est in musculo: et ille non mouetur nisi per principium anime. Et sciendum est quod est illud principium: et unde est et ubi est. Et dicimus quod quando associabitur bene quod declaratus est per vniuersales sermones: hoc est quod virtus que facit motum in loco est anima. Et est declaratus etiam quod conueniens est quod motus vniuersalisque corporis sit per virtutes voluntarias fixas in membro communi quod communicat toti corpori quod sit mobile per se: et per virtutes proprias voluntarie motus in membris particularibus que mouentur per se et sunt musculi: et apparet sensui quod in corpore non est membrum quod communicat toti corpori: sit mobile per sensum totum: ergo virtus voluntaria communis est in corde. Et est in musculo qui est in eorum virtutes particularis voluntarie sunt in quolibet musculo particularis musculorum. Sicut videmus quod motus communis vitalis animalium qui est inspiratio habet principium a corde: et iste motus est coniunctus motui expirationis pulsantis. Et propter hoc accidit quod pulsus magnificatur per motum: et minoratur per quietem. Ergo cerebrum et nervus non fuerunt nisi ad temperandum illum calorem in quo est principium virtutis voluntarie communis et proprie. Debet scire quod non est impossibile hic esse motus voluntarium absque musculo: sed si est propter calorem naturalem aut propter rem que stat loco eius in animalibus non sunt sanguinea nec musculosa. Et sine cubio istis musculi non sunt nisi in animalibus perfectis. Ideo graue fuit Galeni ad videndum musculos qui mouentur linguis exterioribus: et motus turiculi in eorum tempore totus. Ideo quod intentio sua erat omnino ut motus non esset nisi per musculum: non est ita.

Capitulum XXX. Quod est de iuuamento banelitum et membrorum eius.

Quia narrauimus iuuamentum membrorum motus voluntarius est narrandum de banelitum et membris suis. Ideo quia Galenus ponit istum motus voluntarium: quia videtur quod cerebrum operatur in hunc motus credit quod motus voluntarius sit in corde: sicut creditur quod esset in nervo: et creditur falsus: ideo quod probatur est quod banelitum esse in membro mobili per se: et propterea egritudo a qua puenit lesio in motu est primo et per se in musculo: et per modum colligantie in cerebro et nervo. Quare medicus debet curare lesionem istius motus tendendo primo ad musculos: et secundario ad cerebrum et ad nervum. Instrumenta banelitum sunt cypragmum pulmocina: trachea: arteria: capillaria: et vasa. Et patet nos tractemus de iuuamento istius operationis: hoc est de banelitum. Et dicimus quod medici sicut Galenus et alij vult dicere quod banelitum est propter duo iuuamenta: vnum ad ventillandum calorem naturalem cordis per attractionem aeris frigidi et expulsiorem vaporem qui resoluitur a calore naturali qui est corpus suum motus qui non est conueniens eis: pro certo istud iuuamentum est vnum et necessarium animalibus calidis sanguineis. Sed illud que non sunt calida nec sanguinea non est necessaria hęc operatio: sed sufficit eis motus arteriarum qui venit a corde: et hoc reputat sicut banelitum. Sed aliud iuuamentum quod dicunt esse est ut dicit nutrimentum virtuti intrinsece et aere qui recipitur restaurando ex ipsa tantum quantum resolutum est: hoc est falsum: quia impossibile est composuit nutriri ex simplicibus: quoniam si ita esset ita in tenetur animal esse simplex ex vno solo elemento: et Galenus negat hoc: propterea dicit quod aqua non nutrit: et propterea dico quod prima veritas est. Sed cuius virtutibus anime debeatur attribui banelitum: hoc est periclitandum: Galenus

dicit quod debet attribui virtuti voluntarie: et dicit b quia a nostra voluntate est vt banelitum et non banelitum. Et etiam dicit quod proprium instrumentum huius virtutis est nervus: et dicit quod si incidere nervus qui mouet cypragmum: homo non viveret nisi tantum quantum viveret stragula. Sed alij dicunt quod stat virtuti sicut motus pulsantis. Et potest questionari dicitur Galenus rationibus. Una: quia tu videtur quod banelitum quando committitur: ergo non est voluntarium: quia operatio voluntaria non fit nisi cogitatione et voluntate sicut dictum est. Alia: quia videmus quod banelitum qui fit improvisum simulatur motui pulsantis: ita quod Hippocrates ponit ipsi plurimo loco pulsantis. Et tempore quo non egrotant membra banelitum: et dicit quod denunciat complexionem cordis sicut denunciat pulsans: excepto quod non fit egritudo in istis banelitum. Et alij sapientes vult quod sit compositum ex duobus virtutibus: vt voluntaria et non voluntaria: b est illi et aiale: et b inuenitur in motu plurimum membrorum: sicut in motu palpebre oculi et in motu deglutitionis: manifestum est quod ambe virtutes istae sunt compositae: et ideo quando debilitantur iste due virtutes cadit defectus in operatione deglutitionis sicut accidit quando cadit virtus appetitiva. Et mihi videtur quod opinio postrema sit verior: hoc est quod hęc operatio sit composita: vel possibile esset dicere quod fortius esset opinio illi qui dicit eam esse naturalem: quod plures banelitum quos facimus tempore sanitatis et egritudinis sunt sine intentione: quare ponuntur ad denunciamandum complexionem cordis: et etiam suspensa proxiima absque intentione: et etiam quando magna necessitas banelandi incumbit desistere non possumus: sicut accidit in tussi et similibus. Et natura non inuenit hanc virtutem actione voluntaria nisi propter necessitatem superuenientem: quando non sufficit virtus naturalis ad egritudinem cordis. Sed probatio qua probat Galenus affirmando quod hęc virtus penitus est voluntaria: et est probatio istarum virtutum quando est incitio nervi: et dicit probando postquam est incitio nervi est incitium instrumentum motus voluntarii: et incitio nervi cessat motus voluntarius: ergo est in nervo. Et iste syllogismus est falsus in principio et corruptus in figura: quod quando remouetur aliquid tenetur vnum predicatum rei que data est a subiecto non debet semper remoueri predicatum ab illa a qua est remouatum subiectum: qui opinantur hanc tenent credere cum contradictione oppositi anteceditis in tota materia contradictionem oppositi consequentis: et ideo hęc verba non sunt digna vt banelandantur. Et iste est vltimus modus in quo est manifestum: quod non habent veram radicem in logica: quia si per remotionem nervi remouetur aliquis motus: illud non est ex necessitate: vt quando nervus est vt sit ille motus vt dicatur quod nervus sit propria causa in hoc motu. Et iam nisi sunt homines percussi super vena et nervos dormitorios qui vadunt ad cerebrum: et tunc in eis puenit sunt omnes operationes voluntarie: et propterea hoc nomine nuncupantur: dicit Galenus quod quando rex indie volebat interficere nobiles interficiebat eos per hunc modum. Et vno dicere propter hoc quod omnes motus voluntarii sunt fixi in his duobus. Tres que res est illa quod inbet hanc operationem in nervo nisi vna ex rebibus propter quam completur hęc operatio: quod non fit lesa est: tunc necessario lesa est illa operatio: quoniam non fit propria causa in hoc: quod corrumpitur propterea operatio propter corruptionem virtutis transmissio illius. Et de necessitate non est propter hanc puenit operationem voluntarii motus quod quilibet motus qui est in nervo qui ingreditur suam essentiam fit postquam substantialiter voluntarii: et per accidens accidit ei vt sit ille voluntarius. Et quomodo poterit negare b quod concedit quod motus palpebrarum sit per musculum.

et motus ista no voluntarius probat omni ratione. unde probatur vnum quod certum est. noster hic quod de aer et nervi est.

Secundus

56

sicut notus est p[er] se: et cū h[oc] toto nō est volūtariū. Et si vel
let dicere q[uo]d sit totus volūtariū: adhuc nihil hic lucrat
eo q[uo]d est in musculo nō in neruo. ¶ Et postq[ue] declaratus
est q[uo]d iuuamentū sit in hanelitu: et que sit eius virtus ne-
cesse est narrare iuuamētū p[ro]p[ri]ū vniuersūq[ue] mēbri p[ro]-
p[ri]ū huius opationi. ¶ Et dicimus q[uo]d mēbrū q[uo]d manifestū
dat iuuamētū in hac opatione est pulmo: sic videmus q[uo]d
quādo dilatat attrahit aerē itus et quādo strigit expellit
foras. Et nō est dubiū q[uo]d illud est p[ro]p[ri]ū instm[entum] in opatiōe
illa. ¶ S[ed] q[uo]d necesse est speculari subtil[iter] in hoc est illud
vtrūq[ue] ille motus cū quo fit inspiratio et respiratio scilicet
motū pectoris: nec p[er] se h[oc] aliq[ue] motū an sit motus pe-
ctoris in hanelitu: inde cōtinuū semp[er] cū motu pulmonis
vt sit eius adiutor. ¶ S[ed] h[oc] dicit q[uo]d pulmo nullū h[oc] p[ro]-
p[ri]ū motū in se: et motus illius sequitur motus pectoris: et
q[uo]d motus hanelitus qui sequitur motus nālem: fit p[er] re-
sculosā magnā que dicitur diaphragma q[uo]d separāt inferiora
membra a superioribus: et dicit q[uo]d magis p[ro]p[ri]a res iuuā-
mētū istius mēbri est hec operatio: q[uo]d nos videmus q[uo]d in
cōtinenti cū pectus dilatur replet pulmo aere: sicut vi-
demus in follibus fabroz. Et testificat sup[er] hoc q[uo]d q[ui] vul-
nus factus fuerit ibi: et it[er] aer pectus: tunc cessat motus
pulmonis et moritur. Et posset esse q[uo]d cessatio motus pul-
monis q[ui] vulneratū est pectus est p[ro]p[ri]a q[uo]d ifrigidatur
pulmo. Et in tēp[or]ibus Aristo. nō cognoscebat aliud iuuā-
mētū huius mēbri nisi p[ro]p[ri]a separationē membror[um] p[ri]-
cipaliū a nutritiuis ad hoc vt nō accideret tempore dige-
stionis eis aliud ex calore illo. Et nō debeat imputari Aris-
t. in defectū: q[uo]d istud q[uo]d apprehendit per anotiā est sic
ut res que apprehenditur numero motus circulo: nec
illa erat plene scia cōpleta tēp[or]e Aristo. Et si tēp[or]e Gal.
erat ars medicie plene cōplectatū dicit h[oc]. nō est impossibi-
le post me venire qui iuenit in arte medicie q[uo]d per me nō
est iuentū. Et p[ro]p[ri]a in maiori parte rez de q[ui]bus opinā-
tur hoīes q[uo]d Gal. contradicit Aristo. nō est vera contradi-
ctio: s[ed] sicut additiones et cōplectatū nullus regit al. nō
deperit Aris. de eo q[uo]d dicit in iuuamēto diaphragmatis et
motu neruoz: s[ed] q[uo]d dicit in tractatib[us] v[er]bis de esse mo-
tus et sensus et iuuamentis cordis et cerebri: et sicut hic est sic
dicendū: et nō est dicendū q[uo]d illud q[uo]d dicit h[oc] in reb[us] p[ar]-
ticularibus cōtradicit in v[er]bis Aristo. Et nō volumus reuerti ad illud a quo separati sum[us]: et dicimus q[uo]d illud q[uo]d
diximus ex ista h[oc] q[uo]d motus pulmonis sequitur motus pe-
ctoris: et hoc idiget speculatione: q[uo]d h[oc] nō verificat hoc nisi
si p[ro]p[ri]a q[uo]d videt q[uo]d cessante motu pectoris cessat mot[us]
pulmonis: et tunc moritur aial. Et ego dico q[uo]d non est hoc
ita absolute dicendū q[uo]d motus pectoris sit cā p[ri]ncipalis mo-
tus pulmonis: q[uo]d posse est vt gl[ob]et istoz. i. pulmo et pect[us]
h[ab]eat hunc motū ex se sed habeant vnaq[ue] p[ro]p[ri]etates diu-
ctiois: p[ro]p[ri]a quā nullus eoz mouet sine alio: et p[ro]p[ri]a
cū cessat motus vnius cessat motus alterius: et nō est qui-
libet eoz cā motus alterius. Et si nos poneremus q[uo]d q[ui]
pulmo nō mouetur hoc motu: tūc cessaret motus pectoris
sicut dicit h[oc]. esse mus arbitrati per hoc s[ed] cū q[uo]d pulmo
esset id q[uo]d moueret pectus dicēdo q[uo]d si nō moueret q[uo]d nō
moueretur pect[us] nō diceremus. Ecce hic videtur q[uo]d Gal.
perdidit in opione sua q[uo]d nō est impossibile esse motus
pectoris et pulmonis vt moueat sicut sic in globo vno: vt si
vnu nō moueret q[uo]d aliud non moueret: quāuis vnius nō sit
motor alterius s[ed] in modū qui dictus est. Itē nō est impos-
sibile sup[er]ueniente pectori mala cōplexione per incisionē
nerui que ei aduenit q[uo]d illa malitia nō penetret ad pulmo-
nē p[er] illā colligantiā. q[uo]d vna rez ex qua egorat mēbra est
colligantiā: h[oc] h[oc] cōcedit. Etia p[er] h[oc] eandē viā debe-
mus dicere q[uo]d motus pectoris adiuvat motū pulmonis: et
maxime q[ui] idiget forti anhelitu. Et melior viā quā elige

re possum[us] in fine nostre p[ro]p[ri]a est hec: q[uo]d mēbri q[uo]d ledit
cū cessat inspiratio et respiratio ē cor sic manifestū ē: et si cor
ē illud q[uo]d recipit hanc lesionē p[ro]p[ri]a cessationē et nō soluz
lesionē s[ed] et mortē. q[uo]d de necitate ē illud mēbri in q[uo]d est p[ri]nci-
piū istius iuuamētū. Et motus pulmonis s[ed] h[oc] erat vio-
lentus vel p[er] violētiā p[er] viā q[uo]d mouent corpora artificialia.
Et nobis est dicendū q[uo]d illud p[ri]ncipiū mot[us] ē in ipso p[er] viā
q[uo]d est in corporib[us] nālib[us]. Et adhuc q[uo]d cōplect[ur] hic mot[us] per
duos mot[us]. v[er]b[us] nāle et volūtariū. Ergo meli[us] q[uo]d dicere pos-
sumus ex his ē vt sint sic duo p[ri]ncipiū mobiles. s[ed] q[uo]d musculus
sit p[ri]ncipiū in motu volūtario et cor et pulmo p[ri]ncipiū in motu nā-
li. Et h[oc] tenent i hoc tractatu viā quā in alijs regalis suis
q[uo]d putat vt iste sit mot[us] volūtari[us]: et putat q[uo]d nō sit volūta-
rius nisi p[er] neruū et nō apparz p[er] anotiā vt neru[us] veniat
ad pulmonē p[er] que possit sentire et maxie p[er] que possit mou-
uere: et p[er] eē q[uo]d n[on] p[er] nō sūt sufficiētia veniēdi ad verita-
tē pluriū h[oc] ingitionū: s[ed] tūc uentis ē vt loq[ui]mur d[icitur] his
s[ed] aptitudine h[oc] t[em]p[or]is: q[uo]d nō ē impossibile vt cadant hec v[er]ba
q[uo]d possumus certificare de veritate h[oc] rez t[em]p[or]e futuro:
cū ad p[ri]ncipiū spaciū nō habeamus. Et nō fuerit ordiate par-
tes duplices p[er] mōdis nisi p[ro]p[ri]a vt si sup[er]ueniret vni par-
ti mala dispositio vt alia staret in iuuamēto loco ip[s]i: sic
contingit in vulnerib[us] que laniant vna camera pectoris
q[uo]d stat pars pulmonis q[uo]d est in camera non vulnerata loco
iuuamenti anhelitus: sed quando vulnerat[ur] ambe tunc
statim morit[ur] patiens. ¶ Et iuuamētū cane pulmonis est
p[ro]p[ri]a inspirationē et respiratiōē: et cū hoc h[oc] iuuamētū vo-
cis. Et p[ro]p[ri]a hoc fuit positū in extremitate h[oc] mēbri vnu
q[uo]d h[oc] possibilitates generādi vocē: et assimilā vni que lin-
gue. Et misse sunt eidem a musculo res q[uo]d dant ei diuersas
disposnes vt possit g[er]ere diuersas voces. Et hoc iuuamētū
est tantū p[ro]p[ri]a bene esse: et nō p[ro]p[ri]a necessitate: p[ro]p[ri]a
q[uo]d vox nō est necessaria in esse n[ost]ro. Et in maiori p[ar]te facit
nā hoc q[uo]d facit in vno membro duo iuuamēta aut tria q[ui]
d[icitur] esse hoc sicut videm[us] in narib[us]: q[uo]d sunt ordinata ad odo-
randū: et ad hoc vt sint p[ro]p[ri]a mundificationē superfluita-
tum cerebri: et in vna parte seruit v[er]tuti expulsiue: et in alia
parte seruit v[er]tuti sensibili. ¶ Et h[oc] iuuamētū vult esse
vt defendat ne puluis aut fumus aut filēs res nocue ve-
niāt ad guttur. ¶ Et cū hoc defendit ne aer frid[us] igredia-
tur ad mēbra anhelit[us]: et iō q[ui] multuz incidit ab ea forti-
fica frigiditas ad pectus et pulmonē: et apparet vt habeat
inventionē in esse vocis. Et testificat nobis q[uo]d epiglottis ē
instrumētū q[uo]d approp[ri]at vocē q[uo]d est q[uo]d cū sufflamus forti-
ter in camera vel canaz pulmonis alicui[us] aialis egredit[ur]
vox extra ex ea q[uo]d assimilā voci illius aialis. Et fuit pos-
tum sup[er] h[oc] meatū cooperimentū vnu ad defendendū a
rebus q[uo]d vadunt ad y[er]sagū ne igredia[nt] in ip[s]m: q[uo]d morie-
tur homo. Et p[ro]p[ri]a quando intrat aliquid etiaz mo-
dice quantitatis amouet tussis. Ista sunt que sunt possibi-
lia dici de iuuamento hanelitus.

¶ Capl[us] XX. Q[uo]d ē de iuuamētis cerebri et p[ri]ncipiū eius.

In virtutes cerebri. s[ed] imaginatiua et cogitati-
ua et reminiscibilis et seruatiua quibus nō sunt
mēbra vel instra ipsa t[em]p[or]e habēt p[ro]p[ri]a loca in
cerebro in q[ui]bus manifestant opatiōes carū:
et p[ro]p[ri]a de eis dōm est. Et dicim[us] q[uo]d virt[us]
imaginatiua stat in proza cerebri: et illa est q[uo]d retinet figurā
rei postq[ue] separata est a sensu cōi. Sed cogitatiua p[er]s[er]ua-
nifestat in media camera: et per hanc v[er]tute cogitat: homo i
rebus q[ui]bus pertinet cogitatio et electio quousq[ue] apprehē-
derit q[uo]d cōuenienti[us] est. P[ro]p[ri]a nō inuenit h[oc] v[er]tus nisi
in boīe: et aialis b[est]ia cōcessa fuit extimatiua loco ist[us]. Et
locus v[er]tis reminiscibilis et seruatiue est pupis siue po-
sterior capitis. Et iter cōseruatiua et reminiscibilis nō ē
oīa nisi q[uo]d cōseruatiua est cōseruatiua cōtinua et reminiscit

bilis est pferuatio hercepta. Et dicit qd est iter cōseruatiua
 & reminiscibile & ymaginaria ē qz ymaginaria pstat alio
 forma rei sensate post qd pata est a sensibus qre nō ē sen-
 sū. Et vno pferuatiua & reminiscibilis nō sunt nisi ad cō-
 seruatiū aut ad faciendū reuerti appropensionē illius figu-
 re. Et ex hoc apparet qd sunt magis spirituales qz ymagi-
 natia. Et nō est traditū obliuioni qz quis camere cere-
 bri sint mēbra in qbus pferuatiua opationes istaz virtutū
 inueniuntur. Et radices in corde qz illa loca non sunt illis
 nisi sic instrumēta in qbus manifestantur opationes. Et
 sic vno visibilibus dē ē in bōte cristallino: qmō sit in cor-
 de vel in cerebro: sic illē virtutes & inuatiōnē istoz loco pē
 ad tēperandū eas sū modū qd vno est inuatiōnē cerebri
 ad alia appropensionē. Et hoc declaratū ē p viā qua decla-
 ratū est illud: hoc est qz virtutes illē nō laborāt nisi cū ca-
 lore intrinseco: calor intrinsecus nō aduenit eis nisi cū ca-
 lore mensurato: qz vno dicitur & mēstratiua de nēitate est
 in corde. Et radit istaz virtutū ē cor. Itē qz opatio ymagi-
 natia nō ē nisi in signū qd remāsit ex sensu sēnsū cōsi-
 sic declaratū est in libro de alia. Et ibi declaratū est qz lo-
 cas & radit habitatiōis sensus cōsi ē cor. Et habitatiōis locū
 virtutū ymaginatiue ē in corde necessario. Et itē qz yma-
 ginatio ē qd mouet alia mediāte virtute motiua voluntaria:
 manifestū ē qz motiua voluntaria est in corde qz ymaginatio
 est in corde. Et in loco in quo est ymaginatio de neces-
 sitate ē cogitatio: qz cogitatio nō ē nisi opōsitio rep. yma-
 ginatiua: & dō solo caris. Et in loco in quo cogitatio de
 necessitate est est reminiscibilis & pferuatiua: ppter qz
 ipse sunt iuncte. Et nō est nēcessum in vido egritudi-
 nis istaz virtutū in egritudinibus istaz cameraz cere-
 bri: vt videtur ppter B qd iste virtutes sunt solū in cerebro: si-
 cut nō ē vidētū in vido virtutū visibiles egrā qz egritat
 humor cristallino qz vno visibilibus nō sit principalis nisi in
 cristallino. Et tu videtur itē qz egritat iste virtutes appe-
 hēntur ppter egritudinē & pferuatiua: & nō sunt aliqz
 acroderet qz iste virtutes appropensionē cent in vtrafragma-
 te: ppter qz nō fuerit ordinata iste camere cerebri nisi
 p istas virtutes. Et sunt ordinata eaz ppter ad faciendū illū
 qd puenit istis virtutibus. & ppter illa vno nō manifesta-
 tur pmo nisi in vtrafragma te: ppter qz ea vadit ad vtra-
 fragma qz sunt in pte posteriori pncipalis qz ē iter verasqz
 & sunt posita corpa i illo motu qz apūnt qz nēce ē vt ope-
 rant ad tēperandū calorem intrinsecū in illaz: & postmodū claudi-
 tur in illa sic dicit in libro anatomico. Et qz cerebri ē mē-
 bra humidū liquidū ad custodiā ipsi: postiqz sunt os cran-
 ni & pncipali circūdatōe ipsi sic posite sunt colle peccoris
 ad pferuatiōnē cordis. Et postiqz sunt B rostrū dō qz bec
 forma est melioris dōpōnis aliaz otium formaz: & maio-
 ris capacitati aliaz: & qz a nocumētiō remotior oibz alijs
 rebus. Et hinc postiqz cerebri in alio loco compositio talia
 libro perfectio ppter sensus qui sunt in eo: ppter qz sen-
 sus sū qz dicit B. sūnt custodia corporis. Et ratio est
 vt custodiat sine in loco alio.

¶ Caplm. CCL. Quod est de somno.
 Et dicitur qd somnus inuatiōnē vniuersū mē-
 bra sū sufficiens nobis vt: restat vt declare-
 mus alijs opatione qz pferuatiua sanitate. Et sci-
 piem ab opatione dormiēti: faciem vt seire
 qd sit dormire: in q mēbro fiat bec opatio &
 q sit eius cāsa qz est vna qz rebz nēcessum in cō alia dō-
 miētū. Et dō est vno ex bōt: ppter qz puzio bō opatiōis
 ē vna qz rebz qz facit pderē vna: & qz ppter vniuersū narratio
 mē istius vniuersū cū modico est qd sequitur ad bec tūc erit cō-
 pleta ista particularē: scilicet loq in alia particularē de egr-
 tudinibus & causis eaz & accūsiō: istaz si deo placuerit.
 Et dicitur qz dormire ē ligamētū & genū sensus & reuertiō

ipoz ab insis eoz ad pte intrinsecū corpis. Et iste res p se
 note sūt: ppter qz trāscit res sensate sup dormiētes & nō
 sentiūt eas & ē viderē? dormiētē oculos bōtē apoz & nō vi-
 deat & si cēt vt visibilibus i suo istio tūc videret. Et nō sēdū
 accidit B i bōta dormiēti. Et ē accidit B qz bō subtile
 sollicitat ē circa aliōtūc et trāscit sup ipz mētra sensata &
 nō sentit ea. Et postiqz dormire nō ē nisi reuocatio sensus
 ad pte intrinsecos corpis: & ipole sensibz vt mouent in
 motu vniuersū corpis sine corpe vno qz sūnt loco cō-
 pte mētra: & manifestū qz illud corpū ē color nōlis qz dōt
 inire nēcio sit p calozis nōlis reuertiōnē ad pte intrinsecā
 corpis. Et testificabit sup B qz pte extrinsecos corpis re-
 frigerat cū bō dormit. Et ē opatio vniuersū ē factio cū
 bō dormit: eo qz calor nōlis cū quo operat nō in vniuersū
 in extrinsecibus vt det sensum & motū reuertiōnē dormi-
 do ad pte intrinsecos corpis. Et postiqz trāscitū calorē
 nōlis mētra nō sit nisi a corde sic dicit est ligitū qz reu-
 sio ipz tpe dormiētis nō sit nisi ad cor. ppter qz a loco
 vniuersū mētra ad eādē reuertiōnē sit est in dōt: qz ab eo res
 habent inuatiōnē & ad ipz reuertiōnē. Et postiqz declaratum
 est qz somnū est qz sensus & cessatio istaz opationis pte
 pte reuertiōnē calozis nōlis qz est cor sūnt ad cor. Et scō
 dū est qz sit cū illi reuertiōnē: ppter qz bec res sūnt loco
 forme dormiētis & locovtūc vniuersū. Et dicitur qz
 dilatatio calozis nōlis in pte extrinsecos nō est nisi ppter
 augmentū quantitatis: & nō sit ppter augmentū dōtatis
 nisi ppter augmentū quantitatis qz est in eo. Sed cōditiō
 ista est dōtatiō quantitatis. Et B sit necessario dōtatiō
 tūc sup ipz frigiditate & humiditate. ergo somnū nō acci-
 dit nobis nisi qz frigiditas & humiditas calozis nōlis ppter qz
 qz acqrit humiditatem & frigiditatem & reuertiōnē ad sūa
 dicit vniuersū a sua dōtate. Et pte qz inuatiōnē cere-
 bri sūnt vt tēperat calitatem & siccitatem cordis necessariā
 ē vt recipiat maiore pte istaz opatiōis a cerebro. Et B acci-
 det qz dōtatiō sup cōpōnē ipsi sūnt. & bō & dō nō accidit
 et nisi qz trāscitūc et cū: & sūnt qz accidit cū: cōditiō acci-
 rit sūnt. & bō. Et pte qz B nō accidit cōditiō vt in pte
 nisi mediāte cerebrosoo faciem: cūbocōnōnē sup cere-
 brū vigiliā cū rebz qz hēt buncōnē. Opationē multū
 tū dolūm qz cerebri est solūm pte mētra somni & nō
 est ita. Et rōnē qz nobis ostēdunt qz dormiētis nō sit nisi qz
 frigiditatem & bō sūnt qz nō viderē? qz maior pars cibō
 qui faciūt dormire sūnt fridi & bō sūnt lactoē & sūnt cibū
 qui inducūt vigiliā sūnt ca & sic. Et causa materialis som-
 ni est vapor bōtū dō ascendit a membris inferioribz ad
 cerebrū ppter aliquā causā gūmā: qz ē in fine sui acē
 suo ingrossat a frigiditate cerebri: & recipit granitatem ab
 alijs bōditiōibz miscētibz cū eis qz sūnt: & nō pte
 rebz nec vltimū ascēdere: dēscēdūt sūnt ad membra &
 opilat meatū vniuersū sensibilibz. Et sūnt nō aduenit mētra alia
 libz post laboē nisi pte qz alia qz mouent & laborant
 sūnt caloz sūnt nōlis & dōtatiō qz sūnt sūnt & refrigerat: &
 pte reuertiōnē de nēcessitate ad locū sui pncipalē & sūnt sūnt
 r. Et sūnt accidit ei res qz ipedūt ipz: qz reuertiōnē ad pte
 vniuersū sūnt sūnt bōles exercitiū qz accidit eis grāde pte
 reuertiōnē ad capitā mētra: pte cor ē illud mētra qz vni-
 refrigerat tpe motis. Et sūnt est vna opatio nō ē regit
 eoz alia. Et pte sūnt sūnt necessariū in alia pte: pte
 qz nisi est somnū pte sūnt pte nimis exercitiū
 pte sūnt sūnt pte sūnt pte nimis exercitiū
 cōditiōnē nō potēnt: ledunt eoz opationē: & pte
 opatio virtutis nutritiue & tū exercitiū sensū ē ex re-
 bō qz refrigerat calozē naturālē pte sūnt sūnt sūnt ad pte
 exercitiōes. Et qz refrigerat reuertiōnē ad pte sūnt sūnt
 & dōtatiō quantitatis sūnt. Et est scōdū qz bec opatio qz
 vniuersū nō sit nisi ppter aliquā gūmātionē pte sūnt sūnt

quod est de somno
 et dicitur qd somnus inuatiōnē vniuersū mēbra sū sufficiens nobis vt: restat vt declaremus alijs opatione qz pferuatiua sanitate. Et sciapiem ab opatione dormiēti: faciem vt seire qd sit dormire: in q mēbro fiat bec opatio & q sit eius cāsa qz est vna qz rebz nēcessum in cō alia dōmiētū. Et dō est vno ex bōt: ppter qz puzio bō opatiōis ē vna qz rebz qz facit pderē vna: & qz ppter vniuersū narratio mē istius vniuersū cū modico est qd sequitur ad bec tūc erit cōpleta ista particularē: scilicet loq in alia particularē de egritudinibus & causis eaz & accūsiō: istaz si deo placuerit. Et dicitur qz dormire ē ligamētū & genū sensus & reuertiō

etā in calore nāli que est augmētū cōplexiōis frigide et hu-
mide: tñ veraciter efficiēs hāc est v̄t̄ regitiua q̄ est in cor-
de: calor qui est in corde hoc mō est suū in s̄t̄. Et pp hoc
est hic nat̄ locus in ḡsitionis: hoc est cui v̄tuti aīe o3 attri-
bui hec opatio: et videt q̄ debeat attribui v̄tuti sensibili:
id q̄ crescit et fortificat pp hanc operationē: et nō debeat
attribui nutritiue in q̄tū est nutritiua: p̄p̄ea q̄ vegetabi-
lia nō dormiūt: eo q̄ nō hnt sensus. Et ista v̄tus est ex vir-
tutib⁹ sensibilib⁹ appropat̄ sensui cōdi. Et nos nō attribui-
mus hāc opationē virtuti sensibili: nisi q̄ est vna rerū p̄-
pter quas cōseruat̄ esse suū: q̄uis tūc cesset. Itē sunt ille
res que possunt dici in opationibus oib⁹ quas h3 sanitas
Et de inuamēto istoz erit declarata res que ē necessaria
in esse aīaliū: et illa que nō est necessaria.

Cap. CCCII. Quid est de opationibus temporum.

Et etiā mēbra v̄tuti nutritiue et opatiōes illi-
us sūt necessaria in esse aīalis: q̄ nō ē gnātiua
et etiā sensus tact⁹ est necessari⁹: et p̄p̄erea fu-
it puatio ista v̄tutis mors ex necessitate: et ha-
nelit⁹ est etiā opatio necessaria: et ex hoc appa-
ret q̄ res q̄ stant corpori hoīs loco cōseruatiōis sūt aer: aq̄
cibi: q̄ nō cōseruat̄ nisi qñ sunt sup suū cursus nāles. Et ga-
aer nō est sup formā suā nāle nisi p̄pter opationes solis et
eorū celestiu: cū eo fuerūt cause q̄ stāt corpori humano
loco cōseruatiōis ipsa cadē corpa. Et nō cōplect̄ hec opatio
in aere nisi pp opationē solis in eo in q̄tuo tēporib⁹ que
sunt ver: estas: autū: et h̄yems: et hoc ē ex incessū ipsi⁹ in
circulo obliquo: et p̄p̄erea iuueniēs est medico cognosce-
re nāz boz q̄ tuoz tēporū: q̄ p̄pter ipsa stāt sanitas plūq̄
p̄ alias causas. Et dicim⁹ q̄ ver est tps in quo opationes
nutritiue sūt p̄fectiores: et hoc nō accidit nisi p̄pter multi-
plicationē caloris nālis in corpe: p̄p̄erea q̄ calor nālis ē
calidus et humidus: et d̄r q̄ p̄p̄lo ista tps est pp caliditate
et humiditate: p̄p̄ea q̄ speculatio in p̄p̄one hui⁹ tps est i
p̄paratiōe ad corpus humanū: et opatiōes iuuenū in h̄ tē-
pore sunt p̄fectiores: et p̄p̄ea p̄t̄ dici q̄ est tps tēperatū cō-
paratū p̄p̄loni hoīs. S3 si tu dicerēs q̄ eēt tēperatū pp p̄-
portionē q̄litatū ex q̄bus est vna cū alia: hoc eēt falsū: q̄
vna q̄q̄ rerū q̄ appropiat̄ p̄p̄loni appropiat̄ de necessita-
te d̄natiōni vni q̄litas actiue q̄ stāt loco forme: et d̄nati-
oni vni q̄litas passiue q̄ stāt loco m̄e: et si ita nō eēt cō-
plexionari: nō eēt vni in forma: imo essent duo: nec etiāz
eēt recepta vna opatio in suo termino: si due q̄litates h̄ie
dominātes eēt sup ipsū ambe equales in potētia vel in
actu: q̄ ex duab⁹ reb⁹ in actu d̄ys nō p̄t̄ fieri vni i actu
et etiā de duab⁹ nō d̄ys sicut nō fit ex duab⁹ lineis i actu
vna linea in actu: et hoc nō cōsenserūt multi ex eis q̄ appro-
p̄iat̄ sibi p̄bias hoc tpe: nedū medici: et de h̄ habebūt ma-
nifestā declarationē: q̄ nunq̄ inueniūt tēperata p̄p̄lo in
p̄portioe. 4. q̄litatū: hoc est tēperātia q̄ est h̄z extremita-
tes: sicut nō p̄t̄ iueniri tēperata p̄p̄lo appropata vni q̄lita-
ti actiue: p̄p̄erea q̄ q̄libet actiua h̄z gradū sine opatio-
nis p̄pter vna q̄litate passiua p̄p̄ia ei q̄ stāt ei loco m̄e.
Et postq̄ declaratū est h̄ reuertamur ad illud a quo sepa-
rati sum⁹. Et dicim⁹ q̄ videt q̄ tēp̄ estiuū habeat in d̄i-
spōsitiōe sua d̄nūz caliditatis et sic. et eēt appet q̄ bu. et fri-
giditas dominent̄ sup d̄spōne h̄yemis: et hec ē p̄paratiō-
ne ad tps veris et p̄p̄loni hoīs. S3 p̄p̄lo autūni q̄ ē media
iter estat̄ et h̄yemē opinat̄ q̄ sit q̄l in tēperātia veris: h̄z
res ē h̄ia: q̄ est in fine d̄ietatis veris: p̄p̄erea q̄ ē illud tē-
pus in quo debilitant̄ v̄tutes: et sūt cōfuse sicut videt in ve-
getabilibus et aīalibus: et p̄p̄erea dicēdū ē q̄ frigiditas et
sic. dominent̄ sup ipsū q̄ sūt h̄ie caliditatis et hu. et q̄uis
nō sit frigidū multū p̄dominat̄ ei siccitas: et v̄t̄ dico q̄ cō-
fusus est in suis partib⁹: et sol in illo est medius nobis iter
p̄pingtatē et lōgitudinē: et q̄uis hec cadē opatio sit i vere

tñ ē magna d̄fia iter istas duas p̄paratiōes ex p̄te p̄paratiō-
nis nālis: p̄p̄ea q̄ v̄tutes sūt i autūno i fine declinationis: et
siccitas iā d̄nata ē sup oīa aīalia. et p̄p̄ea nō iuenit̄ aliqd̄ in
uamētū i tēp̄antia calozis ipsi⁹ tps in reb⁹ gnātiōis. Sed i
tēp̄antia q̄ ē in vere ē iuueniēs gnātiōis: et sedet sup nāz q̄ ē
iuueniēs gnātiōis: et hec est humiditas. Et hec tpa nō hnt
terminū stabile ḡialr in breuitate et lōgitudine: s3 diuer-
sificat̄ in regionib⁹: et hec diuersificat̄ in latitudinibus
ipsarū. et tēperatior regio est illa que habet tēpus autūni
breue: et tēpus veris longū: tales regiones sunt in quito
climate et p̄p̄ie que sunt propinque mari. Et autūni in
terris nostris hispanie habet quasi duos mēses: et sedet in
p̄ncipio quinti climatis. et sub lance dici nō est tempus tē-
peratum fm q̄ opinant̄ multi hominū: et hoc declaratur
est alias: nec etiā verus est qd̄ dicunt quidā q̄ quartū cli-
ma sit melius q̄nto. et h̄ol: sentit q̄ tēperatior regio est ter-
ra grecorū: et iter alias tēperatior est terra hispanicis et di-
cit q̄ totū tēpus illarū terrarū est sicut tēpus veris. Dein
ceps declaratū est ex istis locis sanitas cuiuslibet mēbra i
oibus quattuor causis. scilicet: effici. formali: et finali: et hec
fuit nostra intentio a p̄ncipio libri.

Explicit liber secundus colliger anerroz q̄ liber fuit
de sanitate.

Incipit tertius liber qui est de egritudinibus et continet
capitula quadraginta et vnum.

Capitulu. I. Quod est de egritudine et eius diffinitione
in generali.

Egritudo est manifestata p̄ diffi-
nē sanitatis: eo q̄ egritudo est opposita
sanitati. Et q̄ sanitas ē vna bona d̄spō-
in mēbro cū qua agit actiones quā h̄z a
nā sua agere: et s̄l̄r patit̄ passionē quā h̄z
pati per sui nām: sicut necessariū vt egrit-
tudo sit mala dispositio i mēbro q̄ quā
agit et patit̄ h̄nām. Et necessariū est vt faciam⁹ i cognitiōe
sp̄rū egritudis qd̄ fecim⁹ in cognitiōe sp̄rū sanitatis: h̄ ē
vt narrem⁹ in p̄mis quot et q̄ sint ei⁹ sp̄es: et q̄ sint s̄cē: et
postea declarabim⁹ q̄ sint actiōes et passionēs non nāles: et
medici vocant passionē actis. Et qñ nos hoc fecerim⁹ tūc
cognouerim⁹ egritudinē p̄ oēs suas cās q̄ sunt finis cogni-
tiōis rerū: hoc totū poterim⁹ cognoscere a cognitiōe sani-
tatis q̄ a nobis p̄s deā ē. Qm̄ nūer⁹ sp̄es egritudis est sic
iūeris sp̄es sanitatis: et a cognitiōe sanitatis cognoscitur
egritudo: q̄uis opinatū sit q̄ notiores sint sp̄es egritudi-
nū sp̄es sanitatis: p̄p̄erea q̄ mlt̄e egritudines hnt noīa
et sanitates opposite illis nō hnt noīa: et tñ ipole est cogno-
scere egritudines p̄fecte nisi pp cognitionē suoz opposito-
rū. Et p̄p̄erea d̄cim⁹ est q̄ d̄rioz eadem est disciplina. Re-
uertamur igit̄ et dicim⁹ q̄ p̄p̄erea q̄ d̄spōnes sanitatis
mēbri hnt duas sp̄es: vna est bonitas cōp̄lonis mēbri q̄ in
mēbris inuenit̄ p̄silibus: et alia est bonitas p̄p̄lonis q̄ ē in
mēbris officialibus: sicut necessariū diuidere s̄l̄r egritudi-
nes fm has duas sp̄es. In p̄mis narrabim⁹ egritudines mē-
broz cōsiliuz: et dicem⁹ earū causas efficiētes et m̄ales: et
postea narrabim⁹ egritudines mēbroz officialiuz: et dico-
mus earū causas. Et dicim⁹ p̄p̄erea q̄ mēbra cōsilia non
agunt nec patiunt̄ fm cursus nāe: nisi qñ mensure ca. s̄l̄r
sic. et hu. erunt in illis cū p̄portione cōuenienti in oib⁹ sp̄es
bus p̄plexionis sanitatis: sicut narrauimus in libro sanita-
tis. S̄l̄r est necesse vt sint egritudines illoz mēbroz ipsi⁹
egredietib⁹ ab ipsi⁹ mēbris p̄portionatis in vna q̄litate
vel duab⁹ ex illis q̄ p̄t̄ cōbinari. h̄ sp̄es egritudinis istaz
egritudinū. al. istoz mēbroz sunt octo: videlz ca. fri. hu.
vel sic. vel ca. et hu. et ca. et sic. aut fri. et sic. Et nō solū est ite-
ligēdū de p̄mis qualitātib⁹ sicut dicit̄. h̄. sed etiāz de qua-
libet qualitate eū. qua operatur mēbrū suas operationes

Diffinitio egritudinis

Tot sunt sanitates
quod egritudines: et egr

sicut duricie et mollicie et bis similibus q̄litate^o p̄p̄o me-
bris et irop̄o. Et ip̄o barū egritudine^o p̄mo incitant in
mēbris q̄lib^o sc̄do in cōpositio p̄pter q̄lita sicut dicitur ē
in sp̄ib^o sanitaris. Et istarū octo sp̄ib^o q̄dā sūt māles: et q̄
dāz nō. S̄z velle est imaginari egritudine māle ēē sim
pliciter p̄p̄o q̄ egritudine māles sūt cōpositae: q̄ nulla
egritudine mālis ledit op̄ationē nisi p̄pter aliā nō māles q̄
sup̄uenit mēbro a calore vel a frigore.

*Nulla estalis mēbris
aut i simplici*

Cap. II. Q̄d ē de causa egritudinis in generali.
Incipio volum^o dicere causas earū: et dicim^o
q̄ occasio mālis egritudinis sūt humores
q̄ruos q̄ egrēdiunt ab eoz tēperāta in q̄lita
tate aut q̄litate. Et hoc accidit aut a p̄e māle
aut a parte est. et hoc ē p̄p̄o q̄ mēbra nō
p̄manēt sup̄ op̄one sanitaris nisi q̄ sanguis qui aduenit
eis est in q̄litate et q̄litate i p̄p̄o tione. et crata in calu-
ditate et frigiditate. Et hoc accidit q̄ mēbra que efficiunt
nutrimētū sūt sup̄ op̄one sanitaris: q̄ adueniūt cōpositi
sunt nāles et recipiunt in q̄litate cōueniētē et ordine de-
bito et tpe cōueniētē. S̄z q̄ sūt s̄m p̄uātie nō sūt solū
causē māles ad generāda in corp̄e istos humores sed etiā
inducūt mēbra faciētia nutrimētū ad māla op̄one et tūc
dicit q̄ humores exierūt a nā a duab^o partib^o. vs. a p̄e
est. et a māli simul. Et plures erūt cūbi nāles et recipiunt
s̄m ordine nāle vt dicitur est. S̄z res extrinsece acquirunt
mēbris efficiētib^o māla op̄one et generabūt tales humo-
res: illa sūt sicut aer exercitiū et s̄lita: tales sūt ep̄etes
in q̄litate et q̄litate: tales sūt entētes a māla op̄e-
tione in radice creatiois mēbroz agētū in nutrimēto: et
tales accidit causa partū q̄ exierūt a sua op̄one: et p̄
partū s̄ma in creatiois q̄ plures boies sūt similes
se adimūt in creatioe eoz et regimētū variantes se in
accidētib^o: q̄ tales sūt multarū egritudinū: et alij pauca-
rus egritudinū: tales multoz annoz: et alij pauca^o an-
noz. Et plurimū accidēt hoc a māla op̄one s̄ma i p̄ncipio
gnātiois mēbroz efficiētū. Et plurimū hoc talis op̄o ē
hereditaria: q̄ ab istis s̄m p̄paratiōib^o accidit q̄ vide-
mus etiā de s̄litudine multoz boiūz adimūtē in forma
s̄litudine et accidēt egritudine in paucitate et lōgitudi-
ne annoz. Et postq̄ dicitur c̄s humoz: d̄stēpatoz: vlr.
Deinceps narrādis est quō fit gnātio vniuersūz istoz
et quot sūt egritudines que generant ab eis.

*quomodo a s̄m
p̄p̄o tione dicitur
ad mēbris*

Cap. III. Q̄d est de causa egritudinis materialius cali-
darum et siccarum.

Incipim^o ab egritudinib^o calidis et sicca
mālib^o. Et dicimus q̄ egritudo calida et sic-
ca p̄latur ex cibis calidis et sicca d̄stēpatū:
vel q̄ recipiunt i multa q̄litate aut nimio
diminuti: aut q̄ recipiunt sup̄ ieiunū: q̄
q̄ recipiūt cibos post multū ieiunū in s̄o et ep̄ate p̄mū-
bis ad calosē et siccitatē ferēt: et iducēt stomachū et ep̄ate ad
candēz completionē: et tunc erit facta op̄atio eoz ab am-
bibus partibus sup̄adictis et sanguis qui generabitur ab
hoc cibo erit ca. et sic. et d̄stēpatū: et multiplicabit in ip̄o
colera in multa q̄litate: et d̄stēpatū in multa q̄lita-
tate: et tūc impediēt op̄atio fellis: et non poterit attrahere
colera s̄m debitā q̄litate: et sic remanebit imbibit^o ex
ea. Et illud est eo q̄ q̄ ex colera a via sua nāli in q̄lita-
tate vel q̄litate aut in ambab^o similitūc remanēt colera
in fluxu in sanguine: et q̄ nutritiē mēbra ex illo sanguine
ep̄ibūt p̄uātie a sua op̄e tione nāli ad māla op̄e tiones
ca. et sic. et generabunt multe egritudines calide colerice.
et s̄lita accidētia veniētia mēbris a reb^o extrinsecis sicut
q̄d acre calido: et a multo exercitiū et vigilia et accidētia
anime que habēt calefacere: sicut ira et furor et cogitatio-
nes cordis et bis similia: et causa fortior que est lib̄a cau-

*quomodo a s̄m
p̄p̄o tione dicitur
ad mēbris*

*quomodo a s̄m
p̄p̄o tione dicitur
ad mēbris*

sas: p̄mū aliarū rerū est aer et ora. et alij erit causa ista-
rus op̄ilatio potoz qui sūt in cute per quoz euapotat ca-
lor et retinet: et p̄cabit calor intus et faciet q̄d dicitur est.
Et alij erit hoc a op̄e tione nāli vel radicali. Et colera
nō nālis que fit in cōpositio sup̄adictis h̄z q̄ruos sp̄es.
Una sp̄es est que assimilāt vitellio oui q̄d natū est in illa
die. S̄l. dicitur in plurib^o locis: hoc sp̄es est calidior natura
rali: q̄ puro ignea in hac sp̄e dominat^o plures dicit q̄: causa
grossicia ē p̄ nimia caliditate et ebullitionē ob quaz res
habēt ista fecis istus calores ignē. Et alij medici p̄ter
ip̄um dicunt q̄ hoc est minoris caloris naturalis. Et dicit
q̄ grossicia ip̄um est p̄pter aliquos mirtiones signa-
tis: et s̄m hoc debet ēē rubedo ip̄um infra rubedines na-
turales: et est cōtra illud quod dicit Gal. et nos videmus q̄
ita nō est vt dicitur. Ad hoc s̄m illos debet habere cū ista
grossicia aliquantū vitellio sicut debet habere cōp̄
humidū mirtū cū cōp̄o calidior: sc̄ntus vitus in B adu-
uat Gal. Et secūda sp̄es habet coloz auricalcū: vel citre-
ū generatur ab humiditate aque ammixta cū ista et s̄m
dubio hoc ista s̄lita caliditate a colera naturali. et egritu-
dines que sūt ex hac sp̄e et vitelina s̄m illos qui dicit
q̄ fit grossia p̄ amixtionē s̄m nō sūt enūciēda cū
egritudinib^o ca. et sic. simpliciter sed cū cōpositio. S̄z egritu-
dines vitelinae s̄m. S̄z sunt posse in vlcimitate caliditate et
siccitate: p̄t ēē q̄ hoc colera est colera quā notat. S̄z co-
leras ra. Et alie due sp̄es sūt s̄z p̄uātie et egritudines: et
q̄ ambe generant in s̄o: mibi videt q̄. S̄z non approp̄et
cas colere simplici: q̄ dicit in libro de v̄tūib^o nālib^o q̄
iste due sp̄es generant a colera vitelina mixta cū alio hu-
mōib^o: et q̄ de due sp̄es sūt p̄p̄o tione manifestū est q̄ ge-
nerant in s̄o s̄m eoz. Et s̄m ac^o p̄ suam nāli nō h̄z p̄uā-
tē colera nāle nec nō nāle: q̄ generat nāle ḡnar nō nāle:
q̄ corripit ip̄o cōplectio q̄ ip̄o cōplectio icendit aut re-
mittit. ergo p̄uātie et egritudines nō habēt hoc nomē nisi
equooc. Et videt q̄ cū ista ḡnatiois q̄ q̄ colera egrē-
dit a sua nā in ca. et sic. p̄pter sp̄ationē iḡr ad s̄m ac^o
tūc mirtēc cū alio humōib^o: sp̄ie cū melia: et ibi reci-
pit aliquā sp̄em p̄uāctationē et p̄uenit ad talē cōplectio-
nē: p̄p̄o tione assimilāt istū humōem veneno: et p̄p̄o tione
nosa. Et egritudines q̄ generant ab his sūt icurabiles p̄-
p̄o tione q̄ nō recipiūt rāpōne nec p̄mitant a coloz nāli
imo corripit formā specificā ip̄o sicut corripit venenū.
Deinceps volum^o declarare q̄litate ḡnar egritudines co-
lerice: et incipimus a febre colerica febrilis. Et p̄icam^o q̄
postq̄ dicitur ē q̄ febris ē calor q̄ tinet totū corp^o q̄ ledit
actioes et passiones mēbroz eius. Ad hoc p̄e apparet q̄ ē
calor extrane^o et appet ex p̄e q̄ manifestat in ip̄o op̄atio
calozis intrinseci diḡcōdo bōies et recipit sanationē: et nō
est sic calor extrane^o ḡ inuenit in cōpositio: motuoz
hoc apparet q̄ etiam est nālie et est veritas q̄ est calor na-
turalis mixtus cū aliqua q̄litate calozis p̄uāctationis. Et
ad hoc postq̄ calor iste sp̄urq̄ et t̄inet per totū corp^o per
arterias: et cum per hoc q̄ subiectū p̄p̄uāctū istū calozis
est cor: et p̄p̄o tione est ip̄o ip̄e esse totū extraneū. Et p̄o
p̄o tione q̄ calor cordis est ille calor cū quo mēbra faciunt
oēs suas op̄ationes: necessariū ē q̄ recipit aliquā p̄uācti-
tiones vt lodantur oēs eoz op̄ationes. Ergo distinctio
febris est hec: q̄ est calor cōposit^o et calore nāli et extra-
neo p̄uāctationis mixto a corde ad totū corp^o et ledit oēs
actioes et passiones. Et dicimus q̄ iste calor est p̄uāctatio
calozis nāli p̄uāctationis in q̄litate et qualitate op̄atiōis
in cōp̄o op̄atiōis nō naturalis aut in materia nō na-
turali. Deinceps volum^o dicere q̄ cause generatiois istū
calozis sūt eadē cum causis ḡnatiois calozis extraneū: et
nō q̄ in hoc calore sūt equalēs: si ita nō esset. ergo esset
c̄tēno absolute: res attribūt c̄tēno s̄m. Et si de

Causa no 6 Parvada
Tobris

claratū ē in dīto mēbū. q̄ cā effi. putredinē stat duob⁹ modis: vn⁹ est calor extrinsecus: p̄p̄ea qz iste calor spargit & exalare facit calorē intrinsecū: & maxie qñ ē cū forti q̄litate & qñ spargit calor intrinsecū: & maxie qñ ē cū forti q̄litate q̄ regit mās gñatā in illa mā calor eñe: & maxie si sit humida: qz humiditas de facili pmutat a reb⁹ extrinsecis: qz difficile eēt effici p seipsas. Alius cā ē effi. p accis: hoc est frigiditas: qz qñ dñat sup calorē intrinsecū extinguit ipsū: & tūc gñat sup mās loco istius caloris nālis aliū calorē eñe. Et ibi declaratū ē q̄ ens nāle nō pmanet in suo eē ni si qñ vtutes agētes dñant sup patietes. Et qñ debilitant iste vtutes regitiue: & dñant vtutes extrinsece: tūc tendit ens ad viā ip̄fectiōis. als corruptiōis. Et cāc que adiunāt ad gñandū calorē eñe ille eedē sūt cū illis que adiunāt ad extinguedū calorē nālez: & hoc fit qñ subm est pparatū ad recipiēdū. al. extinguedū istā gñationē eñe: sicut san guis ex quo gñat cola q̄ egredit a nā in quāritate: aut q̄litate: aut ppter multitudinē sanguis: aut ppter ipsi⁹ grossicie aut viscositate: qz p hoc refrigerat calor intrinsecus & extinguit sicut faciūt multa ligna humida qñ ponunt sup ignē. Et ēt op̄latio poro p adiunāt ad h: qz resistit enē tationi caloris intrinseci. & accidit hoc sic accidit igni qñ nō bz enē tationē q̄ cito extinguit vel debilitat sic tu ydes q̄ carbonary tegūt carbones cū terra vt ignis nō trā feat p oēs pres carbonū: & faciat ex eis cinerē.

Cap. III. Qd ē de gñatiōe febuis colere sefrarie.

F postq̄ declaratū ē vtrū qd sit febris & vtes cāc sue gñatiōis dōm ē quō gñat febris colerica: q̄ d sefraria. Et dicamus qz fortior cā in gñatione istī febris: ē qñ dñat p̄lo sanguis in caliditate & sic. Et bz pparationē vt genere tur in eo talis calor: aut pp pparationē supfluitatū tertie digōnis que ē in mēbris: s; grossicies & viscositas & op̄latio venarū nō imaginant in opatiōe istius febris: nisi diceret in colera vitellina fm illos q̄ dicit⁹ Hal. aut ppter quāritatē suā. Et debes scire qz nō est in hoie cola absolutā vt sit ps mēbu hois excepta colera q̄ stat in sacculo fellis s; quōdā: s; nā expellit eā a mēbris sanguinis qñ separāt ab eo: & p̄p̄ea ē ipole opinari qz subm febrū sefrariarū sit cola absoluta: s; est sanguis aut humiditas i qua dñat cola. Et p̄p̄ea pōt recipē digōnē & reuerti ad suā nās qz nō denudat a sua forma specificā. S; qñ separāt ab eo cola absoluta icōtinētē expellit a nā: & si separāt ab eo res q̄ bēat possibilitatē recipiēdi digōnē nutriēt ex eo membra. Et nō est pole vt cola recipiat aliquā digōnē: qz nō ē pole illi rei que trāsiuit terminū decoctiōis vt redeat ad terminū decoctiōis: sicut nō est pole vt assuz reuertat ad elixū: nec ēt i ea est aliq̄ pars ex q̄ possint mēbra aliq̄ mō nutrirī: & dico hoc de nāli. s; si sic de nāli q̄to plus de non nāli. Et illi q̄ solū sūt medici q̄ dicūt qz cola est cib⁹ alicui⁹ mēbu sūt q̄ dicūt qz q̄tuoꝝ hūores sunt elemēta mēbroꝝ p̄siliū. Et ego nolo laborare plus in q̄nōib⁹ cuz eis: qz ego declarāi h̄ pfecte i libro sanitatio. Et p̄p̄ea qz calor eñeus gñat in humiditate q̄ est eñ nās cū debilitate calor intrinseci: dico qz nō est cū excessu nālis caloris: sicut opinat⁹ Hal. in multis locis. S; p̄p̄ea qz humiditas est veloz ad putrefactionē: p̄p̄ea qz calor intrinsecus plus laborat ad ipsi⁹ corruptionē: qz illa nō bz a se rez q̄ eā psumat. Et si p̄fiteret⁹ Hal. qz oīs calor eñe eēt putredialis caderet piculū magnū in dictis Ar. p̄p̄ea qz qlibet calor eñe fit fm ipsū p̄ & subal⁹ pp calorē aut frigiditatē: & qñ debilitat calor nālis pp frigiditatē tūc dñat humiditas & fatigat calor intrinsecus in dñando sup ipsū: & fit putrefactio pp calorē eñeū supueniētē. S; qñ cā calor eñe fit a calore: tūc supuenit mēbris afflatio: vel cōbustio: s; nō putrefactio. p̄p̄ea qz nō est ex necitate vt oīs calor eñe aut

v. h. v. m. s. p. r. t. u. x. y. z.

oīs febris sit putredinalis & maxie causon: & etiā qñ calor eñe gñat i locis i qb⁹ fit digō: & i locis i qb⁹ fit ps mēbro ruz i actu & aggregantē ibi supfluitates exātes in nā distēperate siles colere in q̄litate aut distēperate in quāritate etiā erunt ille humiditates q̄ sunt in corpe occasione colere: & inuēte loco digōnis. Et manifestū ē qz locus maioris digōnis est loc⁹ digōnis scde q̄ est epar & vene: & alter ē loc⁹ digōnis tertie: & illa est i mēbris: & p̄p̄ea spēs harū febrū sunt due vna q̄ est in venis: & altera que ē in mēbris hoc est in locis digōnis tertie. & in libro p̄nosticoꝝ declarata est dñia istarū duarū febrū. Et sunt etiā alie febres que sūt appropriate pure colere: & tales etiā appropriate sūt colere nō pure: & ibi declarabo dñias vnus ab alia.

Cap. V. Qd est de egritudinib⁹ colericis localibus.

E postq̄ declarauimus vtrū quō sunt febres colerice. Deinceps volumus loqui & narrare quō sūt egritudines colerice locales q̄ nominant⁹ alguale: in latio dicunt⁹ apata colerica: & in greco erisipile. & dicimus qz hec apata generant⁹ in mēbris duob⁹ modis: vno qñ expellit ad aliud mēbrū hūoz coleric⁹: & tūc pp ei⁹ q̄ritatē fit dilatatio i mēbro fm oēs dimēsiōes. Et p̄p̄ea d̄ qz elmare: siue erisipilla & silia sūt p̄posita ex morbis cōsiliū & officialib⁹. Et cā expulsiois istī hūozis ē pp fortitudinē vtutis expulsioe i mēbro mādāte: & pp debilitatē eiusdē vtutis i mēbro recipiēte. Et nō fit sic dicit⁹ grossi qz fit pp fortitudinē retētiue mēbu recipiētis. Vex ad h̄ multū adiunāt largitas viarū cū suppone patietis mēbrū. Et maxie qñ mēbz expellens ē sup⁹ & recipiens inferi⁹: & maxie qñ hu. ē grossius & ter stris: & qñ fuerit icinerat⁹ & fuerit i mēbro: tūc pp illius q̄ritatē calor intrinsec⁹ in eo suffocabit⁹ & gñabit calor eñe in mēbro eñco saluo si hūoz nō eēt i vltimitate siccitatē. Et si apa istud gñat in aliq̄ mēbro pncipali aut p̄p̄e ips⁹ pcedet ab eo calor ad cor & gñabit febris fortis: & si nō erit p̄p̄e mēbz pncipale si faciet febrē: & pole erit vt tēdat ad mortē. Et alio mō gñat qñ mēbrū nō pōt digerere cibū q̄ ei mittit⁹ nec ips⁹ pmutare in q̄ritate: aut q̄litate: nec ipm pōt expellere: tūc mā augmētat in mēbro illo talr vt recipiat dilatationē in oēs tres dimēsiōes. & extinguit ei⁹ calor nālis eidē mēsurat⁹: & gñat in eo calor putredinalis pp necessitatē mae extranee. Et iste egritudies q̄ dñr erisipille sunt duaz spērū: vna est q̄ d̄ erisipilla ruboris & appet ab hac spē. vt sit mixta cū multo sanguie pp rubedinem quā bz: nō facit in mēbro magnū tumorē: & nō est dolor eius acut⁹. Alia spēs d̄ erisipilla formicularis: & in ea pls d̄ minatur colera: & p̄p̄erea inducit pustulas & corrosiōes. Et aliqñ ista nō apparēt nisi in cute: & aliquādo est fixa in substantia mēbrū: & illa peior est: & pōt esse vt fiat in concacuitate alicuius mēbrū sicut in stomaco aut in itestinis & le det ipsius operatiōes sine apostemate manifesto.

g. m. o. s. u. r. h. r. i. s. i. p. i. l. l. a

v. h. v. m. s. p. r. t. u. x. y. z.

Capitulum. VI. Quod est de egritudinibus frigidis & humidis materialibus.

Ste egritudies sūt ppter flegma qd est extra naturā in quāritate & qualitate: & cause generationis istaz sunt opposte causas ex quib⁹ generant⁹ egritudines colerice & manifestiores istaz egritudinū sunt febres flatice & apata q̄ dñr zimie: qd vero plus adiunāt ad generationē bazz febrū est oppilatio q̄ fit ppter grossicie istius hūozis aut viscositatē. Et vtrū sit hec putrefactio per viam extinctoris caloris intrinseci: sicut extinguit⁹ ignis a suppositione lignozū viridiū: & cum extinguitur intrinsecus augmentatur extraneus in materia extranea: & ista febris fit ex hoc humore in venis: & in tertia digōne mēbroꝝ. Et istī hūozis exētis a nā sūt q̄tuoꝝ spēs: vna est salū: & est sicior nāli: p̄p̄ea qz salugo ei aduenit a suba terrestri adusta mixta.

ratē mēsure quātītatis aut q̄lītatis vel loci hūoris sic cau-
 son: sicut febris q̄ fit ex flate vitreo q̄ dat calozē r frigus
 sil in p̄tib⁹ extrinsecis: r sicut febris q̄ hz fortissimū calozē
 in partib⁹ intrinsecis r i partib⁹ exteriorib⁹ sūt ecōtrario:
 r potest eē vt p̄tes exteriorēs sint multus frigide r vocat
 febris iclusa. Et q̄libz istarū egritudinū hz q̄rtuor tpa: p̄n-
 cipiū: augmētū: statū: r declinatōne. Et p̄ncipiū ē tps i q̄
 appet egritudo in actu: r nā nihil manifeste opat. r q̄n hu-
 mor icipit digeri nā icipit opari hūmozē: r illud tps ē tē-
 pus augmētū: r of augmētū: qz tūc sunt fortia accidētia: r
 q̄n cessat digestio cessat tps augmētū: r icipit stat⁹. r illud
 tps in q̄ appet certamē iter nās r hūozē. r q̄n nā ē fortifi-
 cata sup hūozē: r ipsuz vincit of tūc eē tps declinatōis. r
 q̄dā egritudines sūt q̄ habēt dissolutiōne hūozū sine eua-
 cuatiōne manifesta r sanant: r q̄dā sūt q̄ hnt dissolutiōnes
 v̄tutū paulatiz donec moriunt. r q̄dā sūt q̄ habēt euōnes
 manifestā ad sanitatē vel ad mortē: r ista noiat vera cri-
 sis. Et crisis salubris sūt due spēs: vna ē q̄ ducit p̄ suā eua-
 cuatiōne ad p̄fectā sanitatē: r alia ē q̄ relinqt egritudinis
 reliqas q̄ paulatiz dissolunt r liberant: r tpe lōgiorū salu-
 tē p̄stat. Et illud idē est in crisi mala: r maior ps crisiū re-
 perit i febriz acutis. i. q̄ finiunt tpe breui: r qz crisis acci-
 dit post digōne si illa digō ē itegra r p̄fecta erit crisis p̄fer-
 eta. r si digō ē ip̄fecta erit crisis lōgior. r digō p̄let pp lō-
 gitudinē tps hz ecōparatiōne agētis ad patiēs: qz nō in of
 tpe qd aduenit patiē patiēs ab agētē: qz qdlibz hz tps p̄-
 us r patiōne quā hz agēs cū patiētē: r h̄ p̄t cognosci i reb⁹
 artificialib⁹: qz mēsure tpoz decoctiōis in reb⁹ artificiali-
 bus diuersificant. Et p̄pca qz ita ē: r sūt lōgo tpe cognite
 r sentiunt egritudines r v̄tutes r hūozes: tūc certū ē p̄ ex-
 perientiā r rōnez nāe vt sciant tpa i qb⁹ sit bona digō aut
 mala. v. dies cretici: r qz digō bona ē p̄fecta opatio nāe:
 iō tps illd sūt p̄ maiori parte laudabile. sed digō ip̄fecta
 qz hz latitudinē nō verificat bonitatē suarū crisiū: sic p̄fe-
 eta. Et qdā dicūt qz iūctio crisiū h̄ ozdie ē lūna. Sz tu de-
 bes scire qz ē cā remota q̄ medico nō ē necia: r cā p̄p̄nā ē
 illa quā dixim⁹: r infra in libro n̄o monstrabim⁹ rōne in hoc
 r dabit⁹ exēpla. Et aliq̄ accidit mors in p̄n egritudis r
 h̄ fit p̄pca qz hūozes d̄nant multū sup calozē nālē r exti-
 guūt ipsuz pp quātītate aut q̄lītate: aut pp v̄tūqz. Et aliv
 q̄n accidit in augmētō aut in statu: aut i declinatōne: r de-
 clinatio in egritudinib⁹ mortiferis fit a debilitate v̄tutis
 r nō a debilitate egritudinis sic ē in salubrib⁹ egritudini-
 bus declinatio p̄pter d̄natiōne v̄tutis. Et sufficit qd dixi-
 mus hucusqz de egritudinib⁹ mālib⁹ r carū causis. Et nūc
 volum⁹ facere tractatū breuē de egritudinib⁹ i mālib⁹.

Cap. X. Qd ē de cāis egritudinū nō mālib⁹ in ḡnali.

E dicim⁹ qz de egritudines q̄n sūt abiqz cā hu-
 moz est loc⁹ sub carū de necitate mēbra vel
 spūs. Et efficiēs ip̄sarū sūt due res: aut res ex-
 teriores: aut alie egritudines māles. r volum⁹
 dicere de māifestiorib⁹ ip̄sarū: h̄ ē de ca. r sic.

Cap. XI. Qd ē de cāis egritudinū imāliū calaz r sic.

Via qdā egritudinū calaz r sic sūt i spū cor-
 dis solū. r bec ē febris dicit: r h̄ fit pp res extri-
 secas: r ē pp q̄rtuor cās: q̄rū vna diuidit i q̄r-
 tuor p̄tes: q̄rū qdā sūt p̄ se: r qdā p̄ acciō: r ca-
 rū q̄ p̄ se sūt: qdā sūt in potētia: r qdā in actu.
 Et q̄ sūt in actu sūt sic caloz solis r ignis: r v̄r res extrinse-
 ce calide in actu. r q̄ sūt in potētia sūt sic balneū in aq̄ sul-
 phuris q̄ calida ē in potētia: r s̄llr q̄ sūt p̄ acciō sūt sic ille
 q̄ claudūt poros: ob quā rē accenditur caloz i p̄tib⁹ intrinse-
 cis sic est balneū aque aluminose r silia. Scda cā sūt res
 sup̄re i corp⁹ sic cibi r pot⁹ calidi potētia r actu. Tertia cā
 est corporea aut aiata. corporea: sic imoderat⁹ mor⁹ r imo-
 deratū exercitiū. aiata sic ira: tristitia: r vigilia r similia.

Quarta ē pp egritudines māles sic opata in gnis r titillio
 rū r radicū aurū. Et itez ē isti spēs egritudis febris etbi-
 ca: r bec febris ē caloz exne⁹ fix⁹ in suba mēbroz r p̄hibz
 fieri opationē ip̄soz: r cōsumit coz s̄balē hūiditate: r hz
 tres spēs: lenior ip̄sarū ē q̄ accēta. ē a caloze exneo i hūidi-
 tatib⁹ nālīb⁹ r radicalib⁹ q̄ existūt in suba paruarū vena-
 rū. Et scda ē q̄ ē i humiditate exāte i carne ipsa: q̄ q̄n disso-
 luta est p̄t a cibis restaurari ad huc. Et tertia ē oib⁹ dete-
 rior: r ē illa cui⁹ caloz exne⁹ p̄fundatus est in mēbris soli-
 dis: qz ip̄ole ē in eis qd ab eis resolutū ē restaurari: qz mē-
 sura vite nālīs est hz mēsurā hūiditatis radicalis in q̄libz
 iduiduo p̄portionato p̄portōe duplici hz qz dictū est in
 libro cāz breuitatē r lōgitudinis vite. Et p̄ma spēs istius
 febris v̄plurimū fit ab effimera. Sz alie due spēs sūt p̄
 maiori parte pp febres materiales hūozosas p̄cedētes.

Cap. XII. Qd ē de cāis egritudinū imāliū fridaz r sic.

Egritudinū fridaz r ficaz qdā sūt q̄ ap-
 pellant egritudines senectutis: h̄ ē d̄natio fri-
 giditatis: r siccitatis sup mēbra. Et p̄pca qz il-
 lud qd dat vitā ē caloz cū hūiditate: ob h̄ bec
 egritudo r̄igū cū senib⁹: h̄ nō ē vā egritudo
 nisi q̄n fit in nō senib⁹. Sz egritudinē: ca. r hu. fri. r hu. est
 difficile imaginari. Sed calidū simplex fri. r hu. r sic. p̄t
 imaginari. Et nos debemus enumerare q̄ tractabimus
 de rebz quē ledunt actiones r passionēs.

Cap. XIII. Qd ē de egritudinib⁹ mēbroz officialiū.

Postqz d̄m ē breuiter de spēs egritudinū
 appropatay mēbris p̄lib⁹ r de cāis ip̄sarū:
 v̄dm ē de egritudinib⁹ officialib⁹. Et dicim⁹ qz
 iā d̄m ē in p̄n p̄m: qz sanitas mēbroz officia-
 liū ē q̄ est in q̄rtate q̄litate: r p̄stōe r colli-
 gātia: qz bec spēs colligātie ē h̄epabilis r non reuertit ad
 alias spēs q̄s dixerūt medici: r itrat p̄dicamētū habit⁹: sic
 p̄niculū r cutis itrat p̄dicamētū h̄re. q̄ tria genera egritu-
 dinū itrant qnqz p̄dicamēta: hoc ē in q̄litate q̄rtate cōtū-
 nua r discreta: r habitu r v̄bit: h̄re. r postea iuenit h̄ res i
 q̄n h̄ est in p̄tate r posteritate. Sz ordinatio mēbroz
 offi. r p̄tate r posteritas p̄s ponēda ē in sex sequētibz
 p̄dicamētis. Et debes scire qz egritudo non supuenit v̄nū
 cuiqz generi sanitatis sic nos videm⁹ i ordie tunicaz ocu-
 loz r in maiori pte mēbroz offi. qz i illis nō supuenit egritudo
 ordinatōis: hoc est vt p̄us fiat posterius.

Cap. XIV. Qd est de cōtinuitate r solutione conti-
 nuitatis r suis causis aliquatiter.

Sed cōtinuitas r solo r cāe illaz p̄m aliquā p̄tē
 aliq̄ p̄tē ingredi in gen⁹ egritudinū officialiū.
 Sz gen⁹ colligātie nō itrat in egritudinib⁹ eius-
 dē p̄ se. Sz egritudines mēbroz sunt h̄ q̄ faci-
 unt accidere mēbris egritudines: qb⁹ altera cōicat cū alte-
 ra: r v̄nietū ē vt colligātia enūerē potū i cāis egritudi-
 nū q̄ in ḡie egritudinū. Sz gen⁹ egritudinū qd ē d̄riū cō-
 nūitātī nālī q̄ noiat cōtinuitatis solo ē duob⁹ modis. Vn⁹
 est solo cōtinuitatis veracis vt cōtinuitatis p̄tiscū pte in cō-
 similib⁹: r hoc gen⁹ d̄z magis attribui cōsimilib⁹ q̄ officia-
 libz mēbris: p̄p̄tē qz bec solutio accidit mēbro offi-
 ciali ex pte qua cōpositū est ex mēbris cōsimilibz: r nō
 ex parte qua est officiale. Altera est separatio cōtinuitatis
 termini a termino: r bec cōtinuitatis. al. cōtinuitatis sol-
 lutio nō veraciter appellat: qz bec cōtinuitas. al. cōtinuitas
 fit per modum contigui: et per modum penetrationis et
 per modū societatis mēbz cū mēbz: aut ligamētū. r hoc
 gen⁹ solutiōis possim⁹ in gen⁹ egritudinū officialiū: r hoc
 gen⁹ cōicat cōtinuitati r separationi. Et p̄p̄tē nō ē solutio
 cōtinuitatis: vt dixerūt medici dicētes: qz erat egritudo q̄
 cōicat mēbris cōsimilib⁹ r officialib⁹: qz solutio ē distincta in
 bis duob⁹ modis q̄s dixim⁹. Et p̄p̄tē qz spēs sanitatis

genuo
 angustia
 et sic
 no calid
 vltis

in stō ē cā vt q̄ram^o malā p̄lone frigidā difficilē ad curā
 du3 i suba stō: r̄ si diu durauerit ob hāc cām adueniet hōi
 p̄lo senectutis: r̄ aliqui erūt apata frigida q̄ fiūt in stō cā
 istoz accidētū: r̄ maxime q̄n apata erūt sicca r̄ dura. Et
 alexāder dixit q̄ accretioitas puenit a calore. Et tu debes
 scire q̄ hoc accidēs puenit sicut accidēs q̄ fit ex vino q̄
 acefcit pp aerē calidū: r̄ apparet vt fit vna actio: actio ac
 cidētalis q̄ subalr fit a silr: r̄ accitāl r̄ dno: sicut in pluri
 bus p̄scrutari pōt r̄ inueniri: r̄ p̄pterea subtiliter medicus
 has res d3 p̄scrutari vt cognoscat p̄fecte. Et humoz q̄ ge
 nerant in stō qdā eoz ibibunt in ipso: r̄ qdaz spargunt in
 p̄cunitate ipsi. Et ē accidit stō pp diminutionez digōnis
 v̄tostitas: r̄ q̄nis h̄ accis cōicet debilitati vtutl retētiue:
 p̄pca qz stō q̄n colligū supra cibū bona collectiōe adue
 nit tūc bona digestio: r̄ q̄n nō bñ colligū: tūc calor nālis nō
 bñ dñat ibi: r̄ tūc natat cib^o i p̄tib^o supiorib^o: r̄ tūc refrige
 rat r̄ gñant v̄tostitates i eo: p̄pterea qz ps supior ē neruo
 sa sicut dictū ē. Et scias qz calor debilis ē cā generādi ven
 tostrates: p̄pterea qz calor fortis terminat vel carminat
 et dissoluit ipsius mā3 dissolutiōe nō manifesta: nec etiam
 fortis frigiditas gñat v̄tostitate: eo qz nō h3 a sui nā vt ge
 neret v̄tostitatē. Et ab hac mala opatiōe accidit ex neces
 sitate p̄mutatio in cibo ad malā q̄litate fumozaz vel hu
 morozaz. Et manifestū ē qz hoc accidēs fit a calore c̄ncō
 g ē plus c̄: nā3 q̄ calor qz cibū resoluūt in fumū: r̄ p̄uertit
 in fumositatē. Nā ab isto gñat humoz putrefact^o r̄ sapor
 corrupe^o fetidus silis odori raphant: qz ille p̄uertit in stō
 ad malā p̄lone q̄ egritudines que fiūt ab his fiūt a mala
 p̄lone calida māli vel nō māli. Et q̄ fiūt a nō māli fiunt
 vel pueniūt a cibis calidis r̄ a reb^o extrinsecis. Mālis fit
 ab humoribus colericis gñatis in ipso: vel missis ab alio
 mēbro. Et mēbrū appropatū ad hoc est epar vel fel. Et qz
 busidā hoib^o ē fel tāgēs stōm: eo qz qdā sūt habētes meaz
 tus fellis ad stōm sicut splen: h3 tales hoies sūt qb^o cola
 in stō gñat. Et hec cola nō d̄f cola nisi equoce: r̄ hic hūoz
 cadit in fundo stōi: aut ibibit^o ē in corpe ipsi. Et aliqui ac
 cidūt stō illa mala accitā ab apatibus qz nascunt in ipso.
 hec sūt oia accitā q̄ veniūt vtuti digestiue: r̄ vtus discre
 tiua ē q̄ cognoscat oēs spēs cibi r̄ nutrimētū: r̄ cognoscat sū
 guinē a supfluitantib^o vt nutriat mēbrū ex pueniētiori: r̄
 mittat vnicuiqz mēbro qd^o ē ei silr: r̄ isti vtuti nō sūt me
 mor sal: r̄ separatiua de q̄ loqz nō ē h3: ē magna d̄ria inter
 separatiua r̄ discretiua: r̄ in c̄ r̄ tpe. S3 hāc habeo ab onoz
 fan q̄ cā asserit fortiter: r̄ nō ē dubiū q̄n ipsa fit in corpe: r̄
 ē necessaria: sicut sunt alie vtutes. Et ipse dicit in illo libro
 oia accitā q̄ adueniūt corpi q̄n ipediunt opatiōes illius
 vtutis: r̄ dicit qz q̄n debilitant in stō: necessarius est vt ge
 nerent mali bu. in toto corpe: eo qz nō ē facta sepatio icō
 ueniētla ueniētū. vñ aliqui pueniet mox p̄pca. Et erit hic
 etiā p̄pterea qz debilitata erit vtus hec in splene: qz non
 erit attracta cola nigra ad ipsuz. S3 nō manifestat Albu
 masar p̄ quā p̄lone ista vt^o opat: nec qz sit ei^o istm: sic di
 xit in alijs q̄ttuoz. Et h̄ ē magn^o defect^o: qz q̄n volum^o re
 mouere accidētia q̄ supueniūt eidē: r̄ si nō cognouerim^o
 p̄lone q̄ laborat nō cogscem^o modos curatiōis ipsi. Et
 nos dno p̄cedēte debem^o sūū eē declarare: r̄ q̄ cā laborez
 ifert: r̄ q̄n p̄uat ei^o opatio aut minuit: post hec ex neces
 sitate sequet^o debilitas in vtute nutritiua quā h3 stomach^o
 in seipso: aut ab ea p̄uat: qz iā dictū ē qz stomachus nutri
 tur ex chilo aliq̄ mō nutrimētū: r̄ si nō nutriet a chilo nō
 amplecteret^o ipsum: r̄ q̄n debilitat vt^o nutritiua in stō
 sequit^o ex necessitate egritudo que d̄f idigestio stomachi.
 r̄ causa istius sūt due res aut mala p̄lo ca. r̄ sic. fixa i sub
 stantia radicali stomachi: que si plōgat inducit et bicant
 aut mala p̄lo fri. r̄ sic. q̄ inducit senectutē.
 Cap. CCVII. Qd^o ē de accitib^o supueniētib^o vtuti retētiue.

L vtutl retētiue q̄n diminiūt opatio seg^o in
 flatio r̄ v̄tostitas: r̄ aliqui exit cib^o idigest^o. Et
 cā hui^o ē mala p̄lo fri. r̄ bu. r̄ aliqui solū frig.
 nō mālis r̄ mālis. r̄ q̄n hec opatio appropinq̄
 bir p̄uatiōi sui fiet egritudo lubricitatē i resti
 noz. S3 q̄n hec vt^o retiebit cibū mala retētiōe adueniet
 stō vt sit tremulosus: eo qz vt^o retētiua p̄iūget cū fece ci
 bi. Et hoc accis appet in stō plus tpe satietat supflue: q̄n
 ipse stomachus: nec pōt regere cibū: r̄ hoc accidit p̄pter
 vñā malā p̄lone māle aut nō mālem.

V Capitulū. XVIII. Quod est de accidentibus virtuti
 expulsive superuenientibus.
 Irutus expulsive opatio: aut diminiūt aut p̄
 uat. Ad diminutionē vō ipsi^o accidit vt rema
 neat r̄ retineat cib^o in stō mala retētiōe: ita
 vt putrefiat. S3 a p̄uatiōe ipsi^o accidit egrit
 tudo q̄ d̄f colica. al. colerica. i. calida. Et hui^o cā ē p̄lo ma
 la frigida mālis vel nō mālis: r̄ hec ē subalis cā p̄uatiōis
 ipsi^o. Et aliqui p̄uat pp opilationē q̄ fit in intestinis: sicut
 accidit in colica: r̄ hec p̄uatiō est accidētalis. Sed supflua
 expulsio que supuenit opationi istius vtutis facit vñā ex
 sp̄bus lubricitatis intestinoz. Et hec est fortior illa que
 fit pp p̄uatiōē retētiue: qz hoc fit pp aliā rē q̄ mouet hāc
 vtutē ad expellēdū nimis: sic sunt humozes vlcerariū: vt
 colera aut flā saluz: r̄ melia acetosa. Et ē pōt fieri p̄pter
 apa generatū in orificio vel porta stōi: aut pp cibos corru
 ptos p̄mutatos ad tales hūozes: sic accidit i fortissimo fluxu.
 Et aliqui remotis his oib^o causis vt^o expulsiva moue
 bit h̄ malo motu: r̄ ē pp aliquā leuē cām eidē adueniētē
 r̄ hoc pp errozē vtutis illi^o mēbrū: p̄pterea qz hec mala d̄
 sp̄sio ē reuerfa in habitudinē stabilē: r̄ p̄pterea curant
 medici hāc egritudinē cū medicis cū qb^o curāt vertiginē
 r̄ melācolia: r̄ remoueat erroz iste r̄ sensibilitas mala. Et
 adhuc declarabo meli^o in libro de ingenio sanitati: r̄ pōt eē
 vt hoc fiat pp apa factū in superficie stōi. Adhuc etiam isti
 vtuti attribuit malū accidēs qd^o d̄f singult^o qd^o accidit pp
 rem q̄ ledit pp qualitātē calidā aut frigidā: r̄ qdā spēs fit
 pp malā p̄lone calidā r̄ sicca fixa in suba stōi: ita qz gene
 rat in ipso vna spēs sp̄sm: cui^o sanatio aut ē difficilis aut
 impossibilis: r̄ aliqui fit sp̄sm pp multā humiditatē q̄ ē in
 suba neruosa stomachi h3 qz dictū ē in causis sp̄smi. Et vo
 mitus appropriat male opationi istius vtutis: sed nō ē ita
 substāntialis ipsi sicut expulsio q̄ fit p̄ iferiores ptes. Et cā
 vomitus est p̄pter cām natantē in ore stōi: ex multa hūi
 ditate colerica aut flegmatica: qz q̄n isti humozes erūt in
 partib^o superiorib^o stomachi mouent vomitū: r̄ q̄n erūt in
 partibus inferiorib^o stomachi mouēt fluxū. Et aliqui spargū
 tur ad stomachū ab alijs mēbris sicut ab epate: vt videm^o
 in multis qb^o aduenit febrile frigus: r̄ cū vomūt curant r̄
 hoc accidit p̄pca ab hu. colericis r̄ aliq̄n a flegmaticis: et
 qz fit a melācolicis significat maius malū.

vnde vomit^o

A Capitulū. XIX. Qd^o est de accidentibus superuenien
 tibus virtuti attractiue stomachi.
 Ausa ipediētū attractiue stōi eadē ē cas cā
 q̄ h̄ fac in yfotago. S3 diminiūtōez appetit^o r̄
 augmētū ipsius in stō dicem^o q̄n tractabim^o
 de accitib^o q̄ adueniūt vtuti sensibili.

C Capitulū. XX. Quod est de accidentibus q̄ superueniūt
 virtuti nutritiue intestinoz.
 Causqz dixim^o de accitib^o q̄ fiunt in opatōi
 bus q̄ manifestant in stō: deinceps volumus
 dicere de accitib^o q̄ supueniūt virtutibus
 nutritiuis istestioz. Et dicim^o qz manifestior
 vtus q̄ est in eis ē vtus expulsiva: r̄ post illā retētiua. Acci
 dentia q̄ supueniūt ipsi sūt s̄m corruptionē istaz duaz
 virtutuz. Et q̄n p̄uat operatio vtutis expulsive aut dimi

Cap. CCVII. Qd^o ē de accitib^o supueniētib^o vtuti retētiue.

miter tunc fit egritudo que dicitur colica. Et febris causa
 illi? febris stat pp mala opone colerica male aut no ma-
 lem. Et febris que puenit a mala opone frigida est plu-
 ribus manifesta: ppterca qd frigiditas est febris calori nullo
 ppter sua qditate: et ipedit spm in oib? suis opatiob?. Et
 qd puenit a caliditate no e admiranda. ppterca qd multa
 mebra no agunt nec patiunt nisi ppter calorem tepati me-
 borati vnicuique mebro: et qd calor egredit multu e? natu-
 ras in aliq? vna qditate: tunc puenit eoz opatiobes ppter
 calidit aut frigidit. Et qd vltimam partu in calore: tunc
 erit opatio mala: sicut calor stomachi qd pmutat cibos in
 fumositates. Et aliqñ pnat opatio illi? virtuti in lectina
 pp opationes que in eis sunt. Et ille sunt aut ppter her-
 curu aut viscositas aut humores grossos et viscositas aut p-
 pter apa vltimam: qdque puenit ab apatib? in hac
 opatio fit vna? de causis: vna qd acquirunt intestina ma-
 la opone male: et alia ppterca qd claudunt vias. Et vltimo-
 tas etia claudunt intestina pp duas res: vna qd pponit se her-
 curu sicut accidit canalib? subterraneis vni fluit ad. Alia
 qd torquent lectina donec claudant. Itē fit opatio p-
 pter lubricos: et accidit in lectinis ppter corruptione illi?
 virtutis expulsiue que fit ppter opatione: qd facit opa-
 tiones no nullo. eo qd expellit supfluitate per parte supio-
 res qd no expellit per pte inferiorē: tunc cuomit her-
 curu. Et aliqñ debilitat vna expulsiua ppter opationes
 que a cisti fellis ad intestina: qd tunc no potest puenire ad
 intestina et colera illud qd adiuuet ad hercuru expulsi-
 uem. Et si hoc operatio pmutata fuerit ad mala febr? tunc
 mala facit opatione: et fiet aliquo mo stupido qd her-
 curu no trahit in lectinis motu cōueniente ppter augmentum
 istius virtutis. Et causa augmenti illi? virtutis e? ppter humo-
 res mordacianos qui spart sunt ad lectina ab epate et ve-
 nis: et sibi aut felle: aut ab alijs membris: et aliqñ puenit
 aut a capite. Et qd humores mordēt lectina multa v-
 cerant ea: et fit egritudo que dicitur vlcera intestino: que
 distenteria notatur. Itē accidit istud illi virtuti ppter qd-
 tate cibos qui sunt extra nām: qd aliqñ stomach? expellit
 ad lectina cibi anteqd digerat: et aliqñ fit ppter multa ci-
 bi quantitate qd e? supflua. Et aliqñ accidit ppter opati-
 nes meat? qui e? inter epate et lectina: et tunc no trahit cib? ad
 epate: cib? aggrauat vntē expulsiua: et ppterca ipius ex-
 pellit: aliqñ causa que pibet penetrationē cibi ad epate
 est grossities cibos: et grossities cibi est aut ppter naturas
 ipsas eiusdem cibos: aut ppter debilitate opatione stomachi in
 ipis: aut ppter vtrius. Et aliqñ no trahit cib? ad epate p-
 ppter debilitate vntē attractive in ipso: sicut accidit i egrit-
 udinibus epatis. Et qd debilitat virtus retentia fit vna
 spēs fluxus que noiat elasticas: et hoc puenit necessario p-
 ppter mala opone male et no male. Et qd pnat ipa opatio
 fit alia spēs fluxus que dicitur subactio intestino: et opa-
 tione extrematis intestini qd dicitur impedim: aut p-
 ppter vlcera facta a duritie hercuru: aut ppter emor-
 roidas ibi nata: et aliqñ vntē ipsius agio fiet inde san-
 guis: et aliqñ fiet sanguis ille per vias nullas purgationis
 et laudabilis: et hoc est qd dicitur Aristo. malus sanguis dis-
 currit a nato et ano.

si mltos dety agori
rezo lora

quod dicitur

longum

Cap. XXXI. Quod est de accidentibus superuenientibus
 virtutibus epatis.
 Una epas by gng vnteris accideria ei adne-
 mētia totide sunt: qd diminiut in ipso vntē
 digestiua sanguis suo erit flegmaticus: et me-
 bra que nutriunt logo tpe erit tali sanguie cō-
 uertent sui sua opone ad nām istius humo-
 ris: et poterit fieri egritudo que dicitur ydrops ypoarcho. et
 hoc accidens enenit ppter mala opone frigida mltens:
 talisqñ fiet ppter qualitate cibi aut malicias sui qd dicitur

Et aliquando fiet ppter res extrinsecas et potest fieri ab
 oibus causis que iducunt frigiditate ppterionis. Et aliqñ
 ppter colligatiā membrorum seruatiū epatis eius ipso sic ve-
 stomachus: qd qd diminiut opatio stomachi in dirigēdo
 cibū et mittit ipas no coctū epatis: qd in hoc fit pferua-
 tia cōuertit natura epatis ad cōplexione frigidā. Et tunc
 qd debilitat et no mandificat sicut debet: tunc remanet po-
 frigida et sicca in epate: cōuertit ipsius ad cōplexione frigi-
 dā: et quādo etiā intestina gracilia acquirunt mala p-
 pterionē: sic tunc leditur epas ppter colligatiā que est her-
 curu: et epas et aliqñ acquirunt epas mala cōplexione p-
 pter apa: s; apa no erit causa pro maiori parte illi? egrit-
 udinis nisi induretur et fiat lapideus. Et aliqñ erit causa
 egritudinis epatis egritudo officialis: sicut sunt opati-
 ones que fiunt in ipso: qd ppter hanc cōplexione calori-
 rem in intestinis: et maxime qd huiusmodi B e frigiditas. Sed
 quādo opatio virtutis digestiue acquirunt maximū et
 rozes: tunc accidit vntē et vntē? qd aut ppter hanc timpani-
 tica: aut alie egritudines calide. Et tu debet scire qd me-
 bra no agunt et patunt nisi cū quodā calore tepato ex fri-
 giditate pponenata eis: eo qd ostēdit est in nām pbiis qd fri-
 giditas est in corpe sicut istum teperas calore naturali
 qui est pmutat agens et substātie. ergo quodlibet mebrū
 operatur sua actione per istum calorem correctus cum isto
 instrumento cōueniente ei. Et qd frigiditas aduenit mem-
 bro non multa ita qd calor no egredit sua forma naturale
 multū tunc diminiut opatio mebrū sicut in cibis qd accēdit
 in stomacho: sicut in sanguine flegmatico qd generat epate
 te frigiditate. Et qd augmentat calor agens vntē augmentum
 qd tunc no trahit calorem agere a sua forma naturali: tunc
 fit mala augmentatio in operatione mebrū sicut in stoma-
 cho generat humositates et cibos: sicut in epate generat
 multam colerā. Sed qd fit magnū augmentum in caliditate
 vel frigiditate: qd calor mebrū epate a sua forma natu-
 rali: tunc facit mebrū operatione pparatā operatione natu-
 rali sicut stomachus qd corrūpit cibos. ergo causa istarum
 egritudinum sunt eā a mala ppter hanc caliditate sicut frigiditate.
 Et postq? assignauim? causam eōdem oib? mebris volum?
 reuerti ad locū vnde seque sum? et assignare causas p-
 pte in epate. Et dicitur: qd quādo accidit epatis mala com-
 plexio calida parū excedit sicut vntē? tunc accret multam
 amaritudinē. Et quādo augmentabit? hoc mala cō-
 plexio calida ita qd egredit a sua forma naturali: tunc erit
 operatio ipsius epatis opatio no naturalis: et puenit illa
 operatio solū a calore in eo qd e? calor: et no in eo qd talis ca-
 lor. ergo qd puenient ab isto calore in eo qd calor simpliciter
 inducet partem aquā quā licent ad sumus: et facit
 ex eo vntē? et puenient ex B timpanica ydrops aut
 simile: si fuerit cū remotione naturalis caloris egritudo
 calida: attribuitur illa remotio egritudinis calide: et si fuerit
 frigiditate attribuitur frigiditate. Et ppterca multū laborant
 medici vt dent causam bene illi? ipi eo qd equo fit a calo-
 re sicut a frigore. Et ppterca hoc spēs difficilis est ceteris
 ad curandū. Sed cū acquirēt malas complexiones vntē
 uerū? sunt cause calide materiales et non materiales.
 Et cū que magis est ppta in hac lesione e? qd cisti fellis
 suam opationem no facit: et hoc accidit aut ppter oppa-
 tionem qd est in meatu qd est inter cistā et epate: aut ppter
 debilitate vntē attractive in ipso cisti: aut ppter oppa-
 tionem meatu qd transit a cisti ad intestina: aut ppter debi-
 litatem vntē expulsiue qd est in ipso felle: qd qd clau-
 ditur ille meat? tunc accidit eides illud accidēs qd aduenit
 habenti clausa lectina hoc est: qd no petit cibū nec deside-
 rat. Et accidit hoc ppterca qd vntē attractiua e? in quolibet
 mebro ppter nutritiā. Et vntē nutritiua plet suas opa-
 tiones ppter qdno: bas virtutes: et qd pnat vna istius

Temperata dicitur ad curandū et alio spēs
Angei

g'm'is J'u h'et'ia

Tertius

primant oēs: et sic accidit epati ppter fel. Et accis qd dicit
 ptericia fit ex neccitate ppter vnam duaz rez: aut ppter
 puatione opatiōis fellis: aut ppter diminutione: qz tūc re
 manet amaritudo p̄mixta sanguine: et v̄tus expulsiva mit
 tit eā ab oib' mēbris: et expellit eā ad supficiē corpis p mo
 dū curatiōis sic expellunt alie supfluitates: et hec spēs nō
 ē timorosa: aut qz epar: aut qz mēbra acq̄suerūt malā cō
 plonē callissimā: sic accidit qn̄ ḡnant apata cala in eis: aut
 ppter venena cala ebibita: qz tūc dñat multa q̄stas cole
 re in corpe et spargit ad cutis. Et B manifestat ppter q̄st
 tatē supflua et malā q̄litate: qz nō p viā mūdificatiōis: et p
 pterea hec spēs ē piculosa. ¶ Qn̄ debilitat v̄tus discreti
 ua in epe tūc debilitat opatiōes ipsius et spargit p totū
 corpe hūiores hī cū sanguine: et fiūt ppter B multe egritudi
 nes sic v̄drops q̄ dī asclites: qz nisi hec v̄tus cognoscat aut
 separet aquositate q̄ ē in chilo: tūc spargit in sanguine: et nā
 pellit ipsas ad x̄cauitatē vētris: qdā dicit qz nō expellit
 ad hūc locū nisi p venas vmbilic: pterea qz iste vene tri
 nuant cū epe: et p istas exit supfluitas ad sa q̄ ē in embriōe
 qn̄ est in corpe matris. Et aliqñ fit B accis ppter debilita
 tē v̄tutis attractiue q̄ ē in renib': aut ppter op̄lonez: aut
 ppter stricturā illi meat'. Et qñ debilitat v̄tus retētiua.
 as. attractiua in B mēbro est cū vt exeat sanguis ex eo cru
 dus aut nō coct'. al. aut coct'. Et qñ v̄tus expulsiva erit p
 mutata ad malū in B mēbro tūc reuertit sanguis ad itesti
 na p meat' p quos cib' trāsit et fiet fluxus sanguis: et B est
 aut ppter acumē sanguis: aut ppter malitiā p̄lonis. Qñ
 debilitat aut puat opatio v̄tutis attractiue et ex hac pue
 nit malus flux'. Et cā v̄tis lesiōis hāz v̄tutū ē ppter egrit
 tudies appropatas mēbris officialib' aut p̄sibus. Sz of
 ficialis ē cā p accis: qz mediāte egritudie h̄p̄lonali q̄ ē ap
 p̄riata p̄sibus. Et iste due spēs egritudis ledūt mēbz
 duob' modis: aut in eo qz est in ipso mēbro: aut in eo qz est
 in mēbro cōicāte cū eo. Et pterea si aligs q̄reret a nobis
 in hūc modū postq̄ vna rez p quā ledunt opatiōes mem
 broz ē p cōicātionē vel colligatiā: et cor ē illud qd dat calo
 re epi p quē facit suas opationes ledenē opationes epis p
 pter passioēs cordis aut nō. R. idemus qz postq̄ cor ē dor
 minās mēbz sup oia ex toto ipole ē vt in eo ḡnent egritu
 dies sensibiles tales q̄ possunt ledere epar aut alia mēbra
 stāte hoie viuo: et si B accidit accidit p viā ētneitatis q̄ fit
 in reb' nālīb': et B fit valde raro. Sz maior pars egritudi
 nū q̄ fiūt in corde remanēte hoie viuo p p̄parationē fit ad
 mēbra insensibilia: q̄m̄ nō fit ipole vt cordi adueniāt egrit
 tudies occulte ppter malā p̄lonē. Et qñ sunt sensibiles
 lesiones opationis epis tūc sunt fortissime: sic tu vides qz
 ppter parū motū vel ppter parū remū aduenientē gu
 bernatori magne nauis fit magn' mor' in pre p̄ori nauis.
 sic et hz se q̄libz dispositio cordis ad oia mēbra p̄ncipalia.
 ppter ea qñ medicabimur epar non debem' negligere
 cordis dispone: imo an̄ oculos p̄feredū vel p̄ponedū. Et
 ad huc melius declarabimus in igenio sanitatis.

¶ Caplin. XXXII. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti digestiue venarum.

Accitū q̄ veniūt digōni venaz sequuntur p
 maiori pre egritudies epis: sz hnt egritudinē
 p̄riā eis B ē fluxū sanguis. Et in egritudinē
 bus fit B ppter fortitudinē v̄tutis expulsive
 et maxie in crisi laudabili. Sz illd qd ē accis
 absolutū fit ppter sanguinē mordicatiū et acutū: et ppter
 rea dissoluit p̄tinuitatē orificioz eaz: aut ppter subtilita
 tē sic videmus in egritudie q̄ dī clauoz. Et sicut tu vides
 qz accidit in v̄trib' olei: aut accidit ppter m̄situdinē san
 guinis quā vene p̄tinere nō p̄nt: et aliqñ accidit ppter obli
 uitatē sube venaz q̄ p̄parate sunt scissioni: aut qz sunt sub
 tiles nimis aut nimis dure. Et res que scindūt venas cito

sunt multitudo sanguis et res extrisece sic castus et p̄cussio.
 ppter passiones hoz mēbroz et epis multa accidūt ac
 cidētia in v̄ys v̄inalib'. Et in libro signoz B declarabo.
 ¶ Caplin. XXXIII. Quod est de accitibus superuenien
 tibus virtuti nutritiue membroz.

Sed accitū q̄ accidūt v̄tūe digōni q̄ est in mē
 bris sūt tria sic i alyz. Aut qz puat opatio vir
 tutis nutritiue in ipsa sic fit i etbicus. Aut qz
 diminiūt sic accidit i macie appellata alcha
 ul: aut pmutat sic in lepra et morphea. Et cā
 hoz accitū ē aut ppter malā p̄lonē ipsoz mēbroz: aut
 ppter cōicātionē alioz: sic in lepra q̄ fit pp duas rez: aut
 ppter debilitatē v̄tutis digestiue q̄ ē in mēbro: aut ppter
 malā mās eidē ab alio trāsmisaz. Et malitiā mās ē aut p
 pter seipsaz: aut ppter debilitatē epis et venaz. Et cā mor
 phec ē p maiori pre ppter debilitatē v̄tutis discretiue epa
 tis aut ppter debilitatē attractiue in splene. Et aliqñ acci
 dit ppter malā p̄lonē acq̄sitā in suba membroz: et aliqñ
 ppter cibos. Et tu debes scire qz quando enumeramus
 causas isto: accidentiū: qz tūc nō dicim' res p̄trarias ad
 inuicez: aut qz ipsa etiaz accidentia aliqñ non possunt esse
 simul: sed pluries hec accidentia sunt per plures cās vna
 et possēt etiam esse vt omnes adessēt.

¶ Cap. XXXIII. Qd ē d accitib' ipediētib' digōz cerebri.

Lopatio v̄tutis digestiue in cerebro: aut di
 minuet aut corrupet. Et ab hoc puenit flux'
 vel cursus supfluitatū nō coctaz a cerebro p
 nares et palatū. Et hoc accis appellat nassa.
 Et accidit a reb' frigidis extriseeis. Et aliqñ
 fit pp res calidas et volumus dicere qz fiat a calis. Et dici
 mus qz p̄pea qz hec supfluitas ē nō cocta: dicim' qz cā effi
 cients hāc egritudinē ē debilitas v̄tutis digestiue q̄ ē in ce
 rebro pp malā p̄lonē dñantē ex frigiditate. Et B hūi pōt
 assignari in reumatib' ex cā frida extriseca. Sz reumata
 q̄ fiunt a cās calis extriseeis recipiūt p̄scrutationē: qual
 fiāt p viā debilitatis v̄tutis digestiue. p̄pea dicim' qz obli
 uitas v̄tutis digestiue B facit p accis: hoc ē pp multā q̄sti
 tatē mās et ip̄i fluxū: p̄pea qz calor facit fluere res zela
 tas dissoluedo eas. In sup attrahit cerebz a toto corpore
 ad caput: et pp istā multā malā mās q̄ in cerebro colligē
 puenit accis p̄narratus: qz refrigerabit et virt' digestiua
 p̄dief et fatigabit circa cerebz. al. B cor pp reparatiōes
 cāte q̄statis supflue. Ista est cā q̄statiua pp quā debili
 tat v̄tus digestiua cerebri pp cās extrinsecas. Lā v̄o q̄lita
 tiua ē qz calor ētne' extrinsec' hz p sui nās refrigerare ca
 loz extriseei: sic sol refrigerat ignē. Et et alie cāe sūt q̄ nō
 idigēt p̄logatiōe p̄monis. Et hec v̄ba hnt locū in oib' tri
 bus digōnib' si vis eas p̄cere trū tres: sic fec. B. aut q̄tuoz
 fm̄ dem̄ hois quē tu scis. Sed mihi meli' videt vt in ve
 nis nō ponat tertia digō: p̄pea qz s̄gnis in eis nō trāsit ad
 aliā formā sic fit in stō epate: et alyz mēbris: qz stōac' p̄uer
 tit cibū ad chilū: epar ad sanguinē: mēbra alia p̄uertit ad
 sperma albū. Sz vene nō faciūt transire ad aliā formam
 q̄m̄is nutriant ex eo aliquo mō ex necessitate.

¶ Caplin. XXXV. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiue cordis.

Sinceps volum' enarrare de accitib' supue
 niētib' mēbro p̄ncipi v̄tutis digestiue et B est
 cor. Et postea narrabim' accitū q̄ supueniūt
 mēbris spermatis et v̄tūe: et postea erit cōplet'
 fmo accitū q̄ supueniūt v̄tuti nutritiue. Et dicim' qz ac
 cidētia q̄ supueniūt cordi sunt sic sincopis cardiaca et tre
 mor: et v̄tūe q̄ exunt v̄tutes pulsatiles a sua nā. Et hoz cā
 aut est intriseca aut extriseca. Extrinsece cause sunt acci
 dētia aie q̄ calefaciūt p̄lonē cordis sic ira et furoz. Et cāe
 ppter q̄s occultat iterius calor sic ex ira et bis s̄tib' qz qñ

ex debilitate digestiue
p̄p̄m̄ accidit morpheus

extraneus calor refrigerat
p̄mixtū sicut sol
lytem

No dat forma digestiue
in venis

si epar
mēbz
commū
nē p̄
mēbz

broz totius corporis: eo qd hec egritudo fit in hoc membro ex humore filii veneno: et facit funum qd resistit ppter mala sua forma calori nati: sic faciunt venena: et fit ab h puatio eius opationu vite: et fere cor pulsatione puat. Ppopterea qd hoc accidens accidit vt plurimu mulieribus que remote sunt a coitu: opatur ad hoc putrefactio qd hoc accidens mouet collecta in eis: et fit ppter corruptione spmatis: pptererea qd illaz sperma preparatum est illi corruptioni. Et ego dico qd no e possibile vt generet in malis vel alyz cor poribus: et coz suba vnus est humor filis veneno: et maxie in h membro. eo qd loc e receptaculu supfluitatu corpis qd pparare sunt recipere corruptione et aliqn icarcerant ita qd no recipiunt cozeptione: et sanatione: et si ceciderit ad manus pfecti medici recipiet sanatione. Et huic membro accidit egritudo es postiois. ita qd puant ab eo oes sue opationes: qd paralytica aut egredit de loco suo et suspendit: et aliqn est ca illius egritudo salus: aut pcssio et aliqn est huiditas lubricata. Et ex rebus qd resistit mificis nae vt no cocipiat est egritudo noiaa mola: et ista egritudo fit pp defectu virtutis informatiue in spmate: et hoc accidit aut ppter corruptione membri: aut ppter corruptione maie. Et tunc graa in vulua quodda frustu simile frusto carnis: et veter mulieris similia vetri pgnantis donec abortit: et ali quando accidit vt na ipas digerat et uertat ipas in humiditate aut vctositate. Sz accitua qd aduenit sanguini me stuo sut eade accitua qd accidit digoni venaz: et pptererea supfluitas fluxus sanguis fit ppter vna duaz rez: aut pp debilitate virtutis retetiue in venis: aut pp augmentu expulsiue: aut pp ambo sil. Sz defectus virtutis retetiue puenit ab vna ex spibus malis pphonis: et augmentu virtutis expulsiue fit aut pp mordicatione huois aut pp qstitate corru. Et cae pstricicis sanguis sunt opposite causas supradi ctis saluo qd ex rebus vna qd debilitat: vntu expulsiua: aut ipas puat sunt opilones qd sunt in venis ppter grossicie sanguinis: aut ppter sua viscositate. Et tepus nalis purgationis mestruu breue est vni diei. et logu est septu diez. Et te pus breue interpolations menstrualis est viginti dierum longum est tringita dierum.

Capitulum XXX. Qd est de expulsua pluriu membroz.

Et aliqn adueniunt accitua virtutis expulsiue vni membro soli et aliqn toti corpori: et qd adueniunt toti corpi sut sic tremor. rigor: et alices et filia. Et accitua qd adueniunt vni membro soli sunt sic tussis pulmonis: et sternutatio cerebro: et ossitantes ozi: et ruct: et singultus sio. Et nos narrabimus cam vniuscuiusqz istoz: et nos no appropiamus hec accitua ase nutritiue nisi pptererea qd no sunt volutaria: qd vna volutas beat in aligb eaz aliqua iuentione. Et di cimus qd tremor et rigor sunt motu virtutis expulsiue in mufculo pp expulsionem huois ledetis calitate sua vel friditate. Et qd ita sit nobis ostenditur: qd tales tremores adueniunt corpori pp res extrinsecas sic si subito sup corpus spargat qd calidissima: qd ex hac puenit rigor. Et aliqn accidit horripillo aut tremor et h accidit pp aere firm et aqua fras. et cu ille cause erit debiles tuc fiet rigor: et in maiori parte tuc accidit i febriz: et qn erit fortes tuc accidet tremor: et tñ no pot fieri tremor nisi pcedat rigor: et maxie qd sunt pp bu. calos in febriz. Sz qd fit ex huois friditatis flaticis ali quando accidit sic dicit tremor absqz putredine: et h accidit solū in spib vitrei flatis. Et medici dicunt qd ille qd fit ab hu. calis e fortior: qd hu. emagis mordicatus: et qd fit a frigore e min mordicatus. Et nos videm qd fit hui hui in reb extrinsecis qd aer fridus dat h accis vehemet: et aer talis nihil. Sz horripillone bn facit. pptererea dicit qd forte tremoris ca est celo calozis nalis in ptibus intrinsecis: et ifrigidario membroz exterioroz qd tuc mouet na ad expellenduz

illud qd est sicut dicit sine calid sine firm: sicut firm est plus co trariu. Sz tremor qd fit in hora mortis e motu virtutis expulsiue pp ipotetia sustetadi mebra: et ppea extinguit calor in trinfec: et ex toto resoluit: et assimilaz ille motu motui qd no bz pncipium nec sine nec cam sicut solū defectu: sic videt in motu flame candelae: et in casu folioz arboroz pp psumptione. Et ppea qn aduenit aliqd nae ab extrinsecis qd fit motu tifez ipsa expellit tuc corporis supfluitates ppter terrore sic accidit illis qui decapitantur. Sed tussis est motus virtutis expulsiue in pulmone ppter expulsionem rerum que ledunt instrumenta anhelitus cum aere qui egreditur secum et propter adiutorium pectoris. Et ob hoc patet qd virtus volutaria beat aliqua iuentione in hac re: qd vna na ipsa violentia iserat. Et effi. ca tussis e vna ex spib pphonis male malis vel no malis. Sz malis fit pp bu. g stillata a cerebro sic accidit a reumatib: aut a re qd puenit a pectore ad pulmone: aut a spondilibus sicut pp apata qd sunt in ipso pectore: aut pp re qd generat in ipso pulmone: sic apata aut vlcerationes aut pp sanguine qd egredit ab eo et exit sanguis ab eo ppter venaz fixa in eo. Et hoc est periculo sum: et aliquado exit sanguis a pulmone per via refudationis: eo qd istud mebra est vaporosum: et aliquando currit sanguis ad pulmone a parietib: pectoris. Et medici dicunt qd cuidam homini accidit fortissima tussis: et cu tussi ptecit vni lapide: et icontineti fuit ide liberat. Et adhuc dicunt qd est vna spes tussis qd fit ppter mucilagines que nascunt in pulmone. Et aliqn res extrinsece mouet tussis sicut puluis et fum: et lana spinaz qd dicit lana canina halicalcalbus. Et etia pplexiones no materiales mouent hoc accides. Saluo qd virtus expulsiua no est nata laborare p illis sicut pro malibus: sed mouet hoc motu per accides. Et pptererea qd illud qd querit a pulmone est vt moueatur ad expellendū illud qd ipsi nocet: pcessa fuit ei a natura bona virtus sentiendi. Et quando sentit rez ledent tan gendo ipm: tunc mouet virtus expulsiua qd est in illo. Et sic cur mouet pulmo ad hoc ppter pplexione materiales: sic etiam mouet ppter coeplexione no malem: qd no bz a sui natura facere nisi hoc: qd res que sunt a natura sunt duobus modis: aut necessitate: aut iuuameto. Sed accidit tñ raro vt hoc accides fiat a rebus extrinsecis que no sequitur viaz nature sicut dicitur est: qd vnus homo habebat fortissimaz tussim: et vni medicus ex experimentalibus pcepit ei vt clauderet os: et icontineti fuit liberat: et in alio pecepi vt stringeretur collu: et fecit: et liberatus fuit. Et quando qd accidit tussis ppter ppressionem que fit pulmone ab alyz membris: sicut fit in apostemate epatis aut ppter nimia vel superflua satietates. Et sternutatio est motus virtutis expulsiue in cerebro ppter mundificationem superfluitatum qd sunt in eo. ppter hoc aliqn mundifican supfluitates corporis et pectoris et pulmōis: et aliquado ex sternutatioe expellunt alique ex superfluitatib: qd sunt in ore stomachi. et pptererea fortis sternutatio aliqn mouet vomitum: et hunc motu aliquado facit virtus expulsiua quando humor sui qualitate mordet meatu narium. ppter hoc res apposite naribus acute puocant sternutatione. Et si tu quereres. si hec supfluitas puenit a cellulis cerebri ad nares et mouet sternutatione. Rndemus qd h raro eotingere pot. Et ructus pp expulsionem fit vctositatis qd e in sio a virtute expulsiua. Et alices sunt ppter motu virtutis expulsiue in membris ppter expulsionem supfluitatis sumose que est in membris. Similr ofitatio est excessio musculoz mandibulaz ppter expulsionem superfluitatum fumosaru. Ita sunt accidentia que supueniunt operationibus virtutis nutritiue et illis que appropriantur ei.

Capitulum XXXI. Quod est de accidesibus supuenientibus virtuti sensibili.

Sanguis Por Flux
Submune Formam
refudationis

de
mala
span
turb
ruct
j hinc

q' causa doloris sit mala Compo
et no saltem continui Colu
Gal 22 & Auzon

Liber

Deinde volumus narrare actiois que supue-
niunt virtuti sensibili. Et a simpliciori incipe-
mus ut a virtute sensibili. Et dicimus q'
quis unus sensibilis incipit cōis sensibilita-
tis sit in corde ut dicitur est nō tū opetur eius
operatio manifeste nisi in cerebro nūca et nervo. Et ppterca
hoc membra q' dicitur sūt fride cōplōnis et hūide sube-
tant possibilis nec est eoz dōario sit dōatio cordis sit ut
maior pars actiois que supueiunt opationibus sensibili-
bus sunt a pte cerebri nūca et nervi. Et cōdi nō pōt
accidere egritudo ppter qm̄ puenat pūatio bay virtu-
tum eo q' mors antecedit qm̄ non sit ipōibile ut acci-
dat ipōis a corde aliqua debilitas et dīminutio: et ascēdit
hoc q' si incidatur vna ex magnis arterijs alīcui ex mem-
bris dīminuit sensibilitas illius mēbri. Et ad hoc videm'
q' pūatur sensus et motus q' sūcepit et etiā sit magn'
et timor q' homo multū timet. Et nos nō facimus dēmo-
stratiōe istius sicut facit. Et de lesione nervi qm̄ dicitur
ratiū sit q' cor h' lūentōe in opationibus bay virtutis.
Et adducimus pbatōne a loco essēdi et nō essēdi p
melioratiōe pbatōne: et q' ita est dixerūt medici q' cau-
se adueniunt accidētis super hos virtutes dicit q' sunt
a cerebro nūca et nervo. Et tū cū tu curas ista mēbra cau-
se ne oblitiscaris curā cordis: sicut dicitur est in libro san-
tatis. Deinde volumus narrare accidētia que accidūt sen-
sui tactus: et postea dābimus cōmū causas. Et dicimus q'
hoc virtus est de genere virtutis passivaz q' illa patitur a
quāto qualitatibus que dōminant in ea. Ipōis accidē-
tia tōt sunt quot sunt accidētia illaz virtutū: hoc est q'
cōmū q' pūent sicut in membris paraliticoz aut dōmi-
nūent sūt in stupor: aut pūent in malaz qualitate sicut
est in sensu doloris. Sed pūto sensus in toto corpore
est mors de necessitate: pūto in vno mēbro et dīminu-
tio in toto corpore possibilis. Et cōis que faciūt hoc
actiois sunt de necessitate mala pō mēbra et nō mēbra: et
mala pō q' ipsa faciūt est in cerebro nūca et nervo. Et
pferunt dū si hoc accidētia sūt dōto spēs male pō
nūca et pte eaz. Et dicimus q' quedā illoz mēbroz sūt
frida et sicca: sicut nervi: et quedā frida et humidā: sicut
rebr: et nūca: q' ita est ista membra patiunt a frigiditate
et a frigiditate et hūiditate ut pūca: ppterca sunt cau-
se illoz accidētis iste dōe res. Et q' mala pō causa hoc
faciūt nō est ipōibile: q' ita dēclaratū est q' opatio alie
mēbri nō pōt nisi per calozē mēsuratū et tempatū et nō
est dōia ex q' hūitate exeat tempas: et si accidit est de ra-
ro pūgentib'. Nec est ipōibile ut hoc accidat ppter
siccitate: q' nos videm' occreptos q' valde parū sentiūt:
sed si pūent a siccitate remotū est ut fiat subito. Et post-
q' qualitas frida in qm̄ est frida est cā hōz accidētis p
maiori pte exite pūentia cū humiditate aut nō pūentia:
qm̄ humiditas sit preparata ad hoc agendū eo q' facit
laratiōe: ppterca qm̄ est composita cū calitate remōnis
est ut fiat hoc accidē: sed nō dicimus q' ipōibile. sed dū
cū est in membris pōnes mēbra solū humidā nisi sit pūen-
tia cū caliditate aut frigiditate q' q' faciūt hoc nō est nisi
humor extra nām. Et humor nō est nisi aut frigidus et hu-
idus aut frigidus et sic aut calidus et humidus vel calidus et sic.
Et post q' dicitur est que spēs opōnis p maiori parte est cā
hōz accidētis dicitur est quomodo accidūt sup hos opatio-
nes. Et dicimus q' hoc mala pōle q' dō fit in cerebro
seguitur ex ea dīminutio sensibilitatis in toto corpore. Sed
quādo fit in cerebro fit in ipō pmo et substācialiter: aut sit
ppter cōmunicatiōe quā h' cūz ote stomachi: et quādo fit
in vno latere cerebri: sit in latere compositi Baccis. Et sicut
quādo generatur aligo malus humor dōmō in aliquo
nervo: tunc pūatur aut dīminuitur sensus illius membri

Incipit de virtute sensibili
in corde q' dicitur
in corde q' dicitur

cuus pūis est ille herus. Et humor q' pōt generare ner-
no illud facit hoc duob' modis. vno sit ab humorē a quo
nutritur nervus ipse et tandē paulatim nutritur donec ac-
cret malignā pōle. Alio modo ut nō sit humor in nervo:
sed infusus in humorē ipm̄ circumdante. Et aliquādo acci-
dit hoc accō nervo pōtato ppter opilationē: et opilatio
fit aut ppter apostemam: aut p' bu. grossum aut ppter cō-
pōssiones. Et qm̄ hoc egritudo sit motus officialis: ta-
men etiā est cōmūsiō: q' post apostemā et grossicā bu-
mo: et opilationē seguitur mala pōle. Et q' iste cause for-
tificat erūt cā pūatiōis sensus in vno mēbro aut ipō
ribus aut in toto corpore: cū cause iste sunt debiles sunt
cause dīminutiōis sensus. Sed q' pūent ad malū
hoc est ut sit mala sensibilitas q' nominat' dolor pūent
a mala cōplectione calida aut frida materiali: aut nō ma-
teriali. Et dolor sit q' nō dōatur hoc mala pōleio super
totum mēbrū. et illa cōplectio nominat' a medicis mala cō-
plectio dicitur. Sed q' dōminatur sup mēbrum totū ma-
la cōplectio: sic nō sentit ipōis aut sentit stupide. Et causa
huius quare mēbrū nō sentit ipōis aut sentit stupide non
est nisi ppter cōplectiōe sūa naturalem. Et quādo fiet in
pre ipōis mala cōplectio extra naturā sentit ipōis ppter
mediū bonē cōplectiōis. Et quādo bona cōplectio erit q'
mutata totatū nō sentit dolorē: q' nō erit cōis cā sen-
tentiō: erit mēbrū sicut mortuū. Et quibus qualita-
tibus pūent pōt dare accidens hoc mēbro. ppterca q'
iste qualitates pō maiori parte habēt plus pari q' agere:
sicut caliditas et frigiditas pō habēt agere q' pati. Et
solūto cōmunitatis nō est causa doloris sicut dicit. Sed
solūto cōmunitatis est causa cōplectiōis q' faciūt dolorē:
q' est q' solūto cōmunitatis est cū malo motu: et pūent
est ut talem motū sequat' mala cōplectio. Nec sunt et cau-
se doloris due res simul. Et solūto cōmunitatis et calidi-
tas et frigiditas sicut dicit errant amētia: q' est q' dēcla-
ratam est itaz in libro de aia. q' iste sensus sicut pmo iter
sensus dōis. Et nōt qualitates hoc est ca. frigiditas. sic. et hu-
iditas. ergo doloris nō fiet nec sentit ab eo sensus nisi qm̄ mal-
tas supabent sua ppeia sensata: sicut accidit alio sensib'.
Similiter q' oculus nō dōlet nisi ppter supfluitatē color-
rum q' exiūt viam tēperatā vel mediā: et sic lingua cū
saporib' audito cū somnis et odoratis cū odorib'. Et si
accideret hūic sensus tactus dolor ppter solūtiōe cōmū-
nitatis tūc esset sūa ppeiam sensum substācialiter so-
lūto cōmunitatis solū. Et sicut oculus dōlet p' supfluita-
tes color: ppterca q' sūū sensum est de genere colorū et
nō res que sit s'ria colorū. Sed solūto cōmunitatis est p'
quā accidūt qualitates supflue. tūa sensibilis nō est nisi
ad qualitates. Et cū hoc cōstitur quādo dicit q' vo-
la manus nō fuit scā in fine tēperatiōis nisi ad apprehēdē-
dum s'ria. Et ad hoc apparet q' supfluitas p' rariōis est
causa doloris qui sit in sensu eo q' parū et multū de neces-
sitate sunt sub eodē genere. Et delectatio que est s'ria do-
lori nō est nisi cōplectiōe sensati temperati et similis sic
delectat' sensus tactus ex aqua calida: et vītas ex colorib'
viridib': et gustus ex saporib' dulcib': et audis ex amentis
vocibus: et odoratus ex odoribus aromaticis: et quāda de-
lectatōes pcedit molestatiōe: ille sunt delectatōes nūc:
quedā sunt absq' molestatiōe pcedente. Dolor q' dicitur
tant in toto corpore: q' dā sunt in vno mēbro: sic dolor
qui sunt in s'ro vel epote: vel capite: vel intestinis. Et nos
loquimur de manifestioribus et dīcimus eoz causas. Et
dicimus q' doloris q' sunt in capite qui nōiantur in ara-
bico s'ria: cause eoz sunt absq' dubio aut ex mala pōle
calida eoz: aut frida: sicut aut mēbra aut non mēbra: hoc
mala compo potest fieri pmo in substātia cerebri: alio
sit ppter cōmunicatiōe ad ceteros membra sicut ppter s'ro

Soda ē motu arabico.

quare (romice quibus) sunt diffidilis
curatio

Tertius

63

maci. Et horum quidam sunt qui preterant longo tempore sicut dolor oculi: et sunt paroxysmali: et hoc fit propter malos humores generantur in cerebro successine: et sic premutatur sua complexio ad malum ad generandum humorem semper: et per eandem viam currunt omnes egritudines cronice: quia ille permittant complexionem in membris: et accipiunt dispositionem generandi maiorem huius. Unde eorum curatio est difficilis aut impossibilis sicut est dolor emigrance. Et materia ex qua fiunt aliquae huius egritudinis species: aliqui est in sanguine arteriali: et conuenit hoc: quia curatur egritudo quia inciditur arteria. Et hec egritudo fit propter duas malas complexiones, videlicet calidam et frigidam. Sed non est malis: quia illa que non est malis longo tempore durat. Et membra que dolerosa sunt intestina et stomachus: et hoc accidit propter digonem que est in eis manifesta multum quia errant sepe. Et cause que faciunt dolorem in ipsis aut sunt cibi ventosi: aut humores grossi aut melancholici: et dolor qui puenit ab eis est multum fortis et cronica: et aliqui sunt dolores fortes propter humorem colericum. Sed humores quibus procedunt dolores cronici in intestinis sunt aut humor grossus frigidus sicut flegma vitreus: et eorum similes et humores calidi. Sed dolores qui continentur in corpore sunt illi qui dicuntur labores: et sunt tria species. Primum medicos: vnum dicitur ulceratiuus: alter extensiuus: et alter apostemotiuus. Et quidam istos sunt a rebus intrinsecis: et quidam ab extrinsecis: et ulceratiuus fit penitus propter humores: et quia fit propter multum motum fit propterea quia dissoluitur ex corpore humiditates propter ipsum motum: et illud accidit propter causam humoris malis: qui est in corpore male qualitatis. Sed alie due species latitudinis sunt vna: nisi quia diuersificatur secundum magis et minus: quia quando superfluit dolor extensiuus fit apostemotiuus. Et causa que similes facit hos duos dolores est humor aut motus magne latitudinis: ille qui fit propter humores fit necessarius propter multitudinem humorum: si sint distempati in qualitate aut non. Et multitudo humorum attribuitur duabus rebus aut vix fit multitudo per accidens: hoc est propter defectum virtutis: aut vix fit multitudo per se aut propter ambo. Et multitudo humorum que fit in sanitate virtutis nominatur repletio secundum locum: et multitudo que est cum vno malo accidentium nominatur repletio secundum virtutem: quod est quia virtutes impediuntur per maiorem parte propter quantitate et qualitate. Sed cum illo impedimento necessario coniungitur malitia qualitatis: et illi plus appropriat. Et aliqui fiunt isti dolores propter malam complexionem calidam aut frigidam sine materia. Et generaliter accidunt dolores in corpore causa apertum accituum causa grossorum humorum. Et propterea quia sensus quod desiderium est proprius oris stomachi: videlicet sunt accidentia que eadem supueniunt.

Capitulum XXXII. Quod est de accidentibus superuenientibus virtuti appetitiue.

H dicimus quod accitua supueniunt huic operationi secundum quod accidunt alijs: aut quia premutatur: aut diminuitur aut corrumpitur. Et accitua diminutionis sunt sicut accidentia corruptionis: et illud quod corrumpitur appetitum aut diminuitur est de necessitate vna ex speciebus male complexionis non malis aut materialis: que fit primo in membro patiente aut per communitate: quia huius cum aliquo membro. Et complexio que fit in membro quibus de operatio ista est calor extra naturam. Sed quidam opinantur quod frigiditas est causa magis propinqua dandi appetitum quam auferendi: propterea quia hec operatio que est in hoc membro iuuatur et complectitur per frigiditatem et acetositate que ei transmittitur a splene. Sed quando hec frigiditas vltima est causa operationis istius operationis. Nec est dicendum quod acetositas in quantum est frigida adminiculat huic operationi: sed in quantum est acetositas est causa stimulans ad bonum. Et sicut quando dominabuntur humiditas et siccitas impediunt hanc operationem: quod est quia nullum membrum agit et patitur naturaliter nisi propter complexione

plexione temperata in quattuor qualitatibus. Sed lesio que fit propter colligantiam cum alio membro est sicut mala complexio que puenit a cerebro propter nervum colligantem vtriusque. Et aliqui accidunt hoc propter repletionem corporis ex multis supfluitatibus: et propter hoc non indiget membra cibo: quod est quia appetitus non fit nisi quando dissoluntur ex nostris corporibus res que debent restaurari per simile: et non est contra hoc. Vt sit vna causa sensus istius membri quod membra que carent nutrimento: trahunt ab epate: et epate ab ore stomachi: et tunc fit desiderium in ore stomachi: et nititur restaurare illud quod dissolutum est ab eo et alijs membris. Et motus attractionis in stomacho per modum appetitus et sensus est trius motus attractionis qui fit per modum nutrimenti solus: quod est quia ille qui fit per modum nutrimenti est attractio oris stomachi ab epate. Sed attractio a qua puenit motus desiderij in stomacho est attractio epatis ab ore stomachi. Et nos non sumus locuti de hoc: nisi quia vnicuique membro necesse est ut restauret per simile: quod ab eo dissoluitur: et tamen nullum ex alijs membris sentit euacuationem rei que dissoluta est ab eo. Et si ita est nullum membrum sentit euacuationem hanc nisi per hoc membrum. Et est eorum seruicium in hoc. Aut potest dici quod dissolutio que fit in ipso quasi colligata dissolutio alio rum membrorum in eo quod est membrum eorum: et ipsa habent trahere ab eo. Sed propterea quia fortificatur desiderium huius membri quando dissoluitur a membris humoribus: et debilitatur quando non dissoluitur: apparet quod hoc fit: propterea quia inter ipsum et alia membra fit similitudo et societas substantia: liter: et non per accidens. Et est hoc membrum quasi sit species omnium membrorum: quia ipsa debent sentire hanc resolutionem. Sicut nos videmus quod membra sentiunt per nervum etiam in locis que non sunt nervosa: et sic discernit lingua cibos conuenientes ab inconuenientibus toti corpori. Et propterea quia sensus istius membri et desiderium istius est substantie calide et sicce: sicut est cibum: vel frigide et humide. Sicut est aqua: fuit necessarium ut venirent accidentia istis duabus speciebus: et iam diximus causas corruptionis et diminutionis appetitus calidi et sicci. Sed causa corruptionis appetitus frigidi et humidi. Et propter hanc complexione in eo exuberantem: propterea dicitur medici quod corruptio appetitus cibi fit per calidum et siccu superfluum in membro. Et corruptio appetitus potus est per frigidum et humide. Exuberans in ipso: et vniuersaliter hoc non fit nisi propter malas complexionem frigidam et humide. Aut frigidam solus: quia difficile est imaginari quod hoc fiat propter malam complexionem calidam et sic. Saluo quod opinatur quod ab hoc et venire possit in sine febrium ardentium quando appropinquat morti. Sed corruptio istius operationis aut eius exitus a cursu naturali fit propter qualitate aut quantitate. Et quod fit propter quantitate sicut appetitus augmentatus commendat multum est propter vnam duarum reum. Aut propterea quia corpus est nimis dissolutum sicut in conualescentibus qui habent fortiozem appetitum digestionem. Aut propter frigiditatem multam oris stomachi: quod est: quia iste operatio fit per dictum est a medicis iuuatur et complectitur frigiditate temperata: et quando fortificatur tamen non fit vltima: quia tunc quidam appetitus falsus fit. Et aliquando accidit ut hec mala complexio sit non materialis: et aliqui est materialis sicut propter humorem acetosum aut melancholicum. Et quod fit propter malam complexionem materialis dicitur caninus appetitus. Sed causa supfluitatis appetitus frigidi et humidi est de necessitate propter malas complexionem calidam et sic. Malum vel non malum. Et malis que facit hanc accitua in hoc membro est colera aut flegma falsum. Et hec mala complexio que fit in hoc membro aliqua de est primo proprie in eo: et aliqui propter contatate alterius membri: sicut est epate et pulmo et alia sicut diximus superius quod sensus membrorum propter dissolutionem calidam et sicci ab eis causa est attractio nis eorum: eodem modo accidit in appetitum frigidum et humidum. Et

contra Galen de
attractione nutrimenti
ab epate ad os stomachi

Debes scire qd aliqsi eueniunt mala accōtia virtuti expul-
sive aut attractiue ppter puaōes sensus mēbri: qd est qz
virtus nō expellit p maiori parte nisi qñ sentit rē ipsas le-
dent sic accidit lēthimoqz qñ dūmūat aut puatur eoz
sensibilitas accidit eis vna spēs colerice al. colice. et sifr
qñ dūmūat aut puatur sensibilitas ois stomaci puaō vir-
tas attractiua que est in stomacho.

Capitulum CCCIII. Quod est de accidētibus superue-
nicentibus virtuti motiue voluntarie.

Post qñ sumus locuti de accidētibus que ad-
ueniunt sensui tactus. Deinceps narrādū est
de his q accidit motui voluntario: ppterca
qz vt plura qñ vnus conuampel et alter conu-
patur excepto qñ accōis est vlc totū cooptū.

Sed qñ est particulare in vno mēbro possibile est vt stu-
pescant aut puaent ambo sifr possibile est vt puaent vn^o
et alter remaneat. Et hoc est sōia Gal. et hoc cōuenit eoz eo
qd vniu est in causa sensus et motus qd est qz calor cū quo
fit sensus nō est idē cū eo cū quo fit motus: et dīuēritas q
est in eis nō est nisi mētura tēperantie in vno qz qz ipsoz
caloz ppta bis duabus opationibus. Et ppterca sunt ne-
cessarij vt sit opo neruo p motus alia cōpōne neruo-
ri sensus: ppterca qz ipsi nerui habēt tempū caloz: cū
quo sunt iste opationes: ppterca puatur sensus qñ inci-
dit neruo sensus: et remanet mor: et qñ icidit neruis mo-
tus aut puaent puaō motus et remanet sensus: qñ inci-
dit ambo aut puaent puaō ambe opationes. Et
quando aduenit hoc accidens toti cooptū fit apoplexia et
qñ accidit vni mēbro fit tunc paralisis. Et tu scio per te
ipm oia accōtia ex accidētibus accidētū supra mēbra mo-
tus per ea que pccurrunt: sic accidit qñ puaō virtus ner-
ui vocatū tunc puaō vōz. Et quādo puaō virtus vna
fragmatis suffocat homo vlr in omnibus alijs motibus
voluntarijs accidit in motu musculari vesice aut in mu-
sculo ani. qz egrediuntur superfluitates humide et sicce
sine voluntate. Et ppterca qz tu scis ab alio loco loca ner-
ui et colligantū quā habēt cū quolibz mēbro tu poteris
cognoscere quādo fuerit lesa opatio alicuius mēbri per
quē nerui fuerit lesa. Et accōtia que veniūt instrumentis
motus sunt tribus modis similis: aut vt puaent eoz opatio-
nes sicut in apoplexia aut paralisi: aut vt dūmūant sic l
shapoe et dormitōe: aut vt opationes puaent ad malas
sic in tremore aut spasio. Et non volum⁹ dare causas vni
mēbris. Et dicimus qz cause dūmūatōis motus aut ex
rupcionis ipsius sunt ille eodē cause cū causa corruptiōis
sensus. Et debes hoc sifr scire qd dicitur est in specieb⁹ male cōm-
pōnis que facit hoc accōis sic qz dicitur intelligi. Et scias qz tre-
mor est motus compositus qui fit in mēbro: eo qz vire⁹
animalis motus puaent eoz virtute declinatua que est
in mēbro trabente mēbz ad se. ppterca fit in his motus
dūmūatō aliqsi superius qñ fortificatur virtus motiua: ali-
quādo inferius quando fortificatur virtus declinatua. Et
cū istius accidētis est vna ex specieb⁹ male opōnis: et
vt plus accidit ppter malā opōne frigidā et hu. qz neru⁹
nō qz ledi nisi per istas vplurimū. Et spasio qz est in ara-
bico talisqz dicitur nerui in se et decurtatio sive longitū-
ditas: ppterca qz dicitur et colligitur. Et illud accidens adue-
nit mēbro ppter duas res sicut accidit in rebus extrin-
secis et in cōditiōe et in similib⁹: et ille due res sūt aut mala
compo cāta domināis supra mēbz: ppter quā colligif
et dicitur sicut ebouda in magno est: aut mala opō hu. mē-
bris que implet nerui et dūmūat ipm: et ppterca crefcit lati-
tudō: dūmūat longitudo sive pportione extēsiōis lati-
tudinis necessario. Et ista repletio et dūmūatio que sunt in
mēbro sunt ppterca qz ista humiditas conuertit in sub-

stantiā aereā et ob hoc neruis laboriose eā cōtinet: sic nos
videmus in vtre vini bulliens: et accidit ppterca qz par-
tes aere indigent maiori capacitate partibus aqueis aut
terrestrib⁹: ob hoc qñ res humide puaent ad sicca-
tē: nec nerui colligunt et dūmūat sicut accidit corripō que
calcfunt ad ignē: et qñ conuertunt ad aereitate: angustia
tur eoz qualitas. Et scias qz hoc est indigentia necessaria
ppter superflūā humiditatem que accidit in neruo ad hoc
vt extēdat et crefcit sive omnes dūmūatōes nō vt cōtra-
batur aut colligatur. Et vna ego scire quare extēdunt
tur in latitudinem et non in longitūdes. Quid quia po-
tēst dici qz extēsiōne qz sunt in latitudine vincunt quā-
do fit collectio extēsiōis que sunt in longitūde: ppter-
ca contrahitur neruis de necessitate. Et ha non fen-
tit in hoc nisi contractionem que est decrementum de se
dens vterius terramque plures appellat ipm dūmūatōes
et maxime cōtractionē que continet cooptū ante et retro.
Et plures medici intendūt qz extēsiō sit opposita cōtra-
ctioni. Sed hoc nō accidit nisi ppter humiditatem solū
et fieret longitudo: sed illis cadet idē dubiū qd accidit in
dūmūatione que fit in latitudine sive in longitūde que est
sive. Et cōtra cōtractionē humiditatis. Et scias qz verba medi-
corum in hoc accidēte vniuērsalī sunt ppinquiora vt sint
verba musicorum qz vt sint demonstratua. Et si deo pla-
cuerit ego faciam vnus ex hoc solū tractatum qui seque-
tur vnam dūmūatōis: poterūt intelligi ab illo reo nobis
lioco qz hoc. Sed quando fit hoc cōtractio nascit bellus
inter vnos motus: vt inter motū virtutis motiue: et motū
cōtractionis: et aliquid fit in neruo vna species puaōis
nis que non accidit ppter combinationem caliditatis nec
siccitatis nec ppter humiditatem aereā qui cōstendat: imo
est ppter fortitudines virtutis expulsiue que est in ner-
uo ad resistendū rei ledenti: et tunc colligif in seipso et cō-
trahit vt fortificet super rē quā expellere intendit: sic fa-
ciant atala qz volunt se mouere ad curius vel ad saltūm
semio colligunt et dūmūat omnia mēbra et postea vplē eo-
rum voluntate. Et hoc specio dicitōis est velocis curatio-
nis nec qz attribui egritudinis et ex pponidatōis.

Capitulum CCCIII. Quod est de sapore et odore
in generali.

Uenitqz declarauimus accidentia que sunt
super sensum tactus. Deinceps volumus lo-
qui de accidētibus superuenientibus sensui
gustus. Et primo dicemus de sapore et po-
stea de odore. Et dicimus ppterca qz elemē-
tum non habet odorem nec saporem eo qz ista duo nō sunt
nisi in composito et cooptū vegetabile et animale declinat
ad calozem et humiditatem necessarij sicut qz sapor natu-
raliter declinat ad has duas qualitates: qz sapor fit per
admirationē substance sicce cum humidā: quādo cooptū-
tur per calozem decoctione determinata. Et ppterca di-
uerfiant specio saporis sive dūmūatōem quātitatū hui⁹
decoctionis ppterca temperata est calida et humida et facit
saporem amarū: et ista duo sunt elementa saporis sive nos.
sic album et nigrum sunt elemēta colorum. Sed media qz
sunt inter ea sunt sive remissionē vel cōmēntus decoctio-
nis: quia ppinquius dulci est vnicofus: et ppinquius ama-
ro est salinis: inter istos sunt acutus sive picus et acetosus.
Sed qz odores sunt ex radice vaporum fumosorum: et ab
hac parte est aer sui subiectū si fuerint dominātes super
ipsoz caliditas et siccitas: ppterca inuenio multas res qz
rū odor nō manifestatur nisi quādo calcfuit ab igne sicut
lignū aloes et similia. Et alie res sunt que idigent frictiōe
manus. Et tunc dant eaz odores ppter caliditē frictiō-
nis manus. Et ppterca videt qz homo fit apertus ad odorem

de motu nerui sensus
matur et sensus ipm

Triginta libano postea
mā: puaent dūmūatō
et puaent

Quia sicut tremor

Et ista dicitur sicut color et odore
composita ex puaent

nēdū idiuuidua odorabiliū ceteris alijs aialib⁹ quibus que dā aialia habeant fortiorē sensū odoratus a remotis.

¶ Caplm. CCCV. Quod est de sensu gustus et de accidentibus ei superuenientibus.

Dinceps volum⁹ dicere de sensu gustus. Iste sensus nō idiget medio extrinseco: quēadmodū idigent tres alijs: ppter ea qz est quidā tactus et sentit ppter humiditatē que est in ore.

Et ppter ea facte fuerit due vene in lingua vt cōtinue generēt hāc humiditatē: et quādo corrumpitur hec hūiditas in ore sic in infirmis nō possunt tunc saporē veraciter apprehēdi. Deinceps volumus dicere accitū que veniūt huic sensui. Et dicimus qz accidūt illis tribus modis qbus accidunt alijs: hoc est qz aut corrumpit iste sensus aut diminiuit aut auertitur ad malū sensus. Corruptio fit ppter vnā ex spēbus male psonis in eodē instrumēto istius sensus: et istud est in lingua aut mēbro cōcāte cū eo: sicut in cerebro et nēro misso a cerebro eidez. Et diminutio fit ppter easdē causas qñ sunt debiles. S3 accidēs qd facit ipfuz sentire malo sensu fit duob⁹ modis: aut qz sentit aliquē saporē nō discernēdo qd sapor sit: aut quia sentit saporē nūc ei: sicut si sentiat dulce illud qd est amarū: et sic de alijs. S3 si sentit aliquē saporē nullo saporato pite: s3 fit ppter malā psonē mālē: qd est qz nos videmus qz sentit saporē illius humiditatis: ita qz si sit colera sentit amaritudinē: et si sit acetositas sentit acetositatē: et si est dulcis dulcorē. Et qñ fortificat hec mala pplexio tunc sentit oīa fm illuz saporē: et iaz declaratū est in nālī phia: qz oīa instrumēta sensuū sunt vacua a sensibilitate suarū apprehensionū: qz si ita nō esset ipa nō apprehēderēt eas: qd est: qz si pars visibilis oculi esset colorata nō reciperet omnes colores: qz in rebus nālibus recipiens non recipit suū simile: sicut dicemus: et sicut est in isto sensu sicut est in alijs. Et ppter ea quādo aduenit ei hoc accidēs sentit oēs saporē sicut vnū. Et aliquādo accidit quādo iste sapor nō erit multū fortis vt sentiat saporē quasi tempato: ppter hūc malū saporē quē h3: hoc idēz accidit etiā ppter res extrinsecas sicut accidit comedētī res amaras: et postea bibit aquā et tunc sentit eas quasi dulce.

¶ Caplm. CCCVI. Quod est de sensu odoratus et de accidentibus ei superuenientibus.

Iste sensus recipit res odorabiles p medijs aerē: et in multi aialibus reperit fortior qñ in boie sicut in aquilis: apibus et silibus: et ppin/ qua sunt idiuuidua odorabilia idiuuiduis saporibus. Saluo qz nos non cōprehendimus ita bñ differentias odorū sic oīas saporē: qd est: qz iste sensus debilior est in nobis et gustus est fortior: qz est quidā tactus et sensus tactus est fortior in homie qñ in ceteris aialibus: quēadmodū quidā alijs sensus sunt fortiores in aliquibus alijs aialium. Sed opatio aeris in sensu odoratus ē per hūc modū qz aer fert illud quod resoluitur ex substātia aerea ex rebus habentib⁹ odorē per similitudinē quā h3 cū eo quousqz perducit ipm ad sensū per se et per adiutoriū partis igne. Et iste sensus iuenitur etiā in aialibus ca rentibus sanguine sic in formicis et apibus: et illis que degunt in aqua. Et diuersificat homo ab alijs aialibus in h3 qz homo nō potest odorare nisi cū olfatione: s3 multa aialia aialia odorant sine olfatione sicut aialia que carēt sanguine. S3 quō trāstet odor per mediū aerē aut ignē nūc dicere volumus. Et dicimus qz qz pparatio est in aere vt accipiat vaporosus odorabile vel odorosus: et etiā vaporē qui fit in aqz ppter nām: quā habēt elemēta: vt vnū ab alio recipiat vapores qui generant in eis ppter similitudinē que ē in eis. s3 fit p hūc modū qz terra mittit vaporē suū aque: et aqua recipit ipm ppter similitudinē quā h3 cū terra i frigidi

tate: et humectatur in aqua: et aqz mittit vaporē suū humi/ dū aeri: et aer recipit ipm ppter similitudinē quā h3 cū ea in humiditate: et aer mittit igni ppter similitudinē quā h3 cum aere: et ignis recipit ipm: et per hūc modū dissolutū al. dissoluitur. puenit ad nostros sensus. ¶ Propterea dicitur dū est qz sensus visus est appropriatus aqz: et odoratus parti igne fumose: et auditus aeri. Et ppter ea fuit maior pars odorabiliū sanatio egritudinū frigidarū cerebri: de odore vero rez fridarū hic tractare volumus. Et deinceps volumus dicere qz accitū huic sensui veniētia sunt sic alijs: qz aut corrumpunt aut diminiunt aut pmutant. Et corruptio fit ppter vnā duarū rez aut ppter dominationem male complexionis: aut ppter opilonē factā in instrumēto h3. Et diminutio fit qñ iste cāe sunt debiles. Et pmutatio fit quādo accidit suo instrumēto mala putrefactio: et tunc sentit omnes res odoratas fetidas.

¶ Caplm. CCCVII. Quod est de sensu auditus de ei concurrentibus.

Sonus fit ppter iactationē corporū solidorū et qñ illa iactatio erit fortior: tāto erit sonus fortior et acutior: et pdest ad sonū faciēdū forma istorū recipiētū vt sint caua aut pfoz/ ta aut rara: et apprehēdit iste sensus mediāte aere aut aqz. Item dī qz sonus est pulsatio aeris refracti in talibus instrumentis. Et sicut aer ducit colorē ad instrumentū visus ppter peruietatem corporis: sic adducit sonus ad auditum ppter velocitatē receptionis mot⁹ istius rei: qz aer recipit ipsum velociter et formā in ipso et remanet hec impressio motus. Et iaz postqz separatur est motor et similiter forma qz fit ab illo et similiter remanet in aere sonus tēporē sufficienti donec possit venire ad aurem: ppter ea qz sonus est motus vel a motu: et omnis motus est in tēporē: et hoc est cōtrariū rei visus. Et ppter ea audimus tonitruū post visionem coruscationis: et videt homo ictus lotricis ultra aquā anteqz audiat sonū: quibus causa amborū sit eadem. Et hec est causa quare audiūm⁹ ultra murum: et nō videmus ultra murū. Et etiā figura instrumētorum est causa istius: et quilibet iactatio aut pulsatio facit reuerberationem: et hoc ppter accidit vt homo audiat suā ppriā vocem. Et vox fit per instrumenta anhelitus. Et ppter ea nō potest homo facere vocem et anhelare simul: qz tūstis nec vox nō fit nisi ppter aliquā imaginationē. Et instrumentum cū quo operatur sensus auditus est aer recept⁹ in aere: et fm qz aer est quietior et subtilior est operatio eius perfectior: et similis est in odore. Et hec operatio pūat propter malā cōplexionē: aut ppter oppilationē factā in instrumentis istius sensus hoc est in aure. Et ab his eisdē causis fit diminutio qñ sunt debiles. S3 auditus fantasticus fit ppter vnā duarū rerū: aut ppter acumen auditus qd ē in instrumēto audit⁹: qz sentit etiā parū motū qz fit in aure: aut ppter ventositatē que fit in ipso extra naturā.

¶ Capitulū. CCCVIII. Quod est de sensu visus et de ei accidentibus.

Ropietas visus est qz recipit colores nō de nudatos a materia: et propterea habet conuenientiam ppriam cū materia: et propter illas conuenientias est factum ppriū abstractus a ratione et ab intellectu: et si non esset sic ipse intellectus esset. Et hec receptio fit mediātibus aere vel aqua. Et ista duo elementa sunt quasi mediā inter mālīa et formalia: et ppter ea sunt dominantia sup hoc instrumēto aqua et aer: quibus hic cadat aliquid duby: qz iam dictus est qz ignis est veraci⁹ mediū qd est iter formā et materiā: et hanc solutionē volumus reliquere alteri tēpori. Et ad ductio solutis quā facit aer ad visum fit p corp⁹ peruius aqz adiutorio lucis. Et si tu quesieris quid sit lux. Respō.

deo qd est illud in quo fit umbra ex corpore grosso. Et scias qd sensus visus recipit formas rerum in hunc modum: quia aer mediante lumine recipit formas rerum primo: et postea mittit ad tunicam interiori: et illa dat alias quousq; h motus pervenit ad tunicam posteriorem post quam stat sensus cõs qd apprehendit formas rerum. Et in medio istarum est tunica glaciata qd est sic speculũ media inter nãm aeris et aq; et propterea recipit figurã aeris: qd est sic speculũ et mittit eas ad qd sua nã comunicat illis tanobis naturis: et ad quã dicit Aristot. qd stat post humiditã glaciã est illa quã appellat. S. vi tres. Et in hac recipit sensus cõs formã: et qd ipsa recipit mittit ipsas ymaginatas: et ibi recipitur spũali receptiõe. Et propterea of qd forma recepta hys tres gradus: primo est corporeus secundus spiritalis qd est in sensu cõmuni tertius gradus est spiritalior qui est ymaginatus. et ab isto gradu deuenit ad alios gradus alioquo et nobiliores. Et qd argumentantur a lineis radiosis que eunt ab oculo et vadunt vsq; ad rẽ visã. Dico qd inuenio talium lineã nã hys intentione fm sensus sed fm intellectu vt intelligatur quasi vt exeat ab oculo. S. vere videre et qd accidit ab eo non pletur nisi p intentione harum lineã in figura noua et figurã noua e verã: et propterea iustm harum diuisionũ est corpus peritũ qd est qd hoc corpus a sua nã hys recipere lumẽ et colorẽ tali receptione. Et qui stare vult sup hoc legat f3 lib 2 de sensu et sensato. Et scias qd visus hoc modo recipit colorẽ: qd aer recipit ipm primo: et postea transmittit ipm visũ: eo qd est corpus pernitius luminabile: et qd hoc fit vep. qd aer ips recipiat est: qd videmus nebulas raras vltra quas sol peransit qd tũc corpora que supponunt istis nebulis colorant suo colore. Deinceps volumus dicere de accitõib; que supueniunt sensui visui qd sunt tribus modis: nempe aut pntat hoc opatio: et of cecitas: aut debilitas: et of obfuscatio: aut permutat in malũ visus nã bene apprehendendẽ. Et hoc accidit propter aliq; corpus que sunt ordinata ad hãc apprehensionẽ vel plura. Et iam tu scis et quot rebua oppositũ est in istis istius sensus. Et propterea volumus dicere causas istorũ accidẽtis per hũc modũ. Et videmus quã cause cecitatis sunt multæ: qd aliquando accidit propter opationẽ que fit in nervo que trãsit spũs visibilis a cerebro ad oculos: et nã est impossibile hoc accidere propter malã opsonẽ factã in ipso spiritu: qd in plurius sciãti qd mēbra nã habet agere nec pati nisi propter opsones cõuenientẽ illis in qũitate et qũitate. S. malitia opsonis aut est frigida aut calida: et si est frigida tunc igrossat spũm taliter qd in istis visus nã potest recipere ab eo: aut si est calida tunc subtilisatur spiritus et spargunt ista qd forme non possunt figi in eo. Itẽ puenit hoc a passione humoris glaciatis vel telã arã: nec vel ab ambob; quãdo obscuratur cor: claritas propter multas causas que hoc facere possunt: qd tunc conuenienter colores non possunt figi in eis. Itẽ pot accidere propter occursum aque in humiditate albuginẽ taliter vt obscuret claritã: et etiã accidit quãdo vult crãt comea et tũc egreditur vna: et hoc fit sicut granũ vel scabies que nascitur in oculo. Itẽ potest accidere quãdo fuit humor albugineus. Itẽ accidit propter vngulã que nascitur in iunctura quãdo cooperit totũ foramen vna: et maiora et peiora accidẽtia p que puenit cecitas sunt mala apothemata que fiunt i totalitate oculi: ita qd sperant oẽs partes oculi aut plime et est sicut oculi: aut fuit fistula qd rodit ipm tunicas. Et tũc dicam de causã debilitatis ipm visus. Et videmus qd etiã debilitat et dimittit visus sicut dicitur ppea qd accidit debilitas visus hominũ multis modis: qd quãdã sũt qd vident remotis et nã vident a ppinquo: et qdã sunt qui vident eoderẽ: et qdã sunt qui debiles vident et longe et ppea istorũ qui habet debile a ppinquo habebunt debilitatẽ in remotis: hoc ipm est opposita optimo visui: qd optimus visus

quomodo fiat visus

quomodo alig videri magis a remotis alig magis a ppinquo

visus nã est nisi quãdo videmus in remotis et ppinquo debito modo. S. vincer salis nã dicit qd virtus visibilis fit fortis nisi qd vider remotas res: sic of qd virtus hys oculis si miles coloris rubini: et videt multatẽ longe: et of qd hys fortis visus: et hoc accidit ei propter claritã instrumenti et bonitã tem virtutis: et subtilitã sensus sicut videmus i vulture et multis alijs volucris: et of qd dicitur qd eo cõsistente in romasco videbat carnos morticianas babilonicas: quia sicut dicitur est speritus qd in hoc sensu sunt plura animalia fortiora hominũ: et magis quedã volucres: et similitur in instrumentis visus et auditus sunt fortiora. Et post qd nos dicimus qd debilitas virtutis que est opposita optimo visui fit propter debilitatẽ virtutis istius sensus aut fit propter claritã instrumenti qd optimus visus fit propter bonitãtẽ eius istorũ. Et aliquando debilitas ista est nãli: et aliqũdo est accidẽtis: et nãli est propter eminentiã nimiam: qd tũc debilitat visus propter multitudinẽ aeris: et multum lumẽ qd colligit. Itẽ debilitatur quãdo dilatatur foramen vna: propterea quia aer dominatur super opationẽ oculi et ipm permutat. Et largitas istius foraminis fit aut propter contiguitatẽ que fit in vna versus circũferentiã: propter siccitatẽ aut propter multas humiditates: sicut dicitur illic ad ipm dilatantẽ. Et aliquando fuit hoc debilitatẽ propter stricteã illi foraminis. Et stricteã etiã accidit aut quando quãdo paralitica vocat: qd ipsa paralitica aut p multam humiditatẽ ipsius: aut propter defectũ albuginẽ: qd ob istum cãm paralitica et cadent ptes ipm super partes. Et est videmus qd si stricteã istius foraminis sit nãli ista est laudabilis. Et aliquando fit debilitas visus propter passiones palpebrarũ oculi: sicut dicitur in aliquo nro volumi nã: et dicit gloria sic dicitur spicatoreo et collectoreo etiã ipam numerauerunt: et fit propter malas cõpersionẽ mate riales. Et tu debes dicere vincer salis quomã cause debilitatis visus sunt sic medietas causarũ occitatis. Et illi qui vident res ppinquo et bona visione et nã vident a remotis: visus ille nã est adeo bonus vt est visus eorũ qd vident ppinquo et remotas bona visione. Et e dicitur qd debilitas visus istorũ est media inter visum debile ppinquo. Et inter illos qui habet visum visum ppinquo: et im possibile est esse visum rerũ ppinquarũ et remotarum equalẽ nec in debili in fine nec in bona in fine. Aut possimus dicere qd sane visiones nã habent excessũ sup alias nisi in visione remotarũ rerũ: qd est hoc res ppinquo videtur a debilibus et fortibus fm visũ modum: qd sine dubio nos videmus res ppinquoas sicut vident aqũle: et aquile non habent excessũ super nos in visu nisi in rebos remotis: et sicut hoc res inuenitur in specie ita in individuis. Et cause in illis qui vident a remotis et non vident a pprope debilitas instrumentorũ ipsorum. Et propterea qd res visibiles non vident nisi mediante aere lucido: qd in quibus debiles oculi pluri luce oculis fortibus: et quando visibile est remotum ab oculis: lux que est inter ipsũ et oculum est in maiori qũtitate. Item quando res visibilis erit remota erit motus que facit visũ debiliorẽ: et propterea oculi debiles poterit meliũ recipere. S. qd visibile est res ppinquo oculis debilibus pati nõ potest. Et qdã dicitur qd hoc accidens fit propter grossiciã spiritus visibilis: qd quãdo erit lãga dũmõ iter oculos et visibile: tũc subtilisat spũs in aere: erit aptior receptio ipm visibilis facte in aere. Et ista hõ vbi fit deaurati vel deaurati ipm declinat opinio ni illos qd vnt qd radii visus defert ab oculo ad rẽ visã: et illa opinio reprobatã e: et nos etiã reprobatũ. Et qd color res nõ apparẽt nisi mediante aere lucido: nõ pupilla nõ pot videre res qd supponit ei: propterea qd apphẽsio istius sensus nõ fit nisi mediante aere. Et sic debet videre qd debiles visus nõ cõpõndẽt bene reos visibiles ppinquoas. Et qd vident

bene p̄pinq̄uā t̄ nō vidēt remotū: eoz̄ oculi indigent for-
 ti motu: t̄ hoc maxime accidit illis qui habēt oculos emi-
 nentes: t̄ qz̄ oculi istoz̄ sūt p̄minētes eoz̄ visus est debi-
 lis t̄ sparsus: vñ indigēt forti motu p̄pinq̄uo: t̄ p̄pterea q̄
 habēt oculos p̄fundos remotus vidēt: qz̄ sp̄s visibilis
 in eis est magis aggregat̄: t̄ virt̄ visibilis tūc est fortior
 t̄ etiā lux in maiori quāritate recipit̄ sicut accidit in riuis
 strictis currētib̄: t̄ p̄pter hoc stringit sagittator oculū qñ
 vult recte emittere sagittā t̄ carpētari: vt̄ rectius videat
 lineā. t̄ p̄pter hāc debilitatē accidit decrepitis vt̄ nō pos-
 sint legere subtiles litteras nisi in sole: t̄ vidēt res remo-
 tas t̄ nō p̄pinq̄uas. t̄ apparet vt̄ veniat hec debilitas i vi-
 su p̄pter malā p̄plonē sicca accidētale t̄ nō nālē: aut pro-
 pter humiditatē tenebrosā: p̄pterea qz̄ siccitas sic dictū
 est difficile pati: t̄ hec egritudo est qñ obscuritas oculo-
 rum: p̄pterea qz̄ iste patiens videt in die t̄ nō in nocte: qz̄ ei
 nō sufficit lux lune: t̄ cādelarū: t̄ hoc puenit a tenebrosi-
 tate aut duritie receptiōis. Iste cause sūt que de necessi-
 tate possunt dici sup̄ ista accidētia s̄m nālēs p̄biam. S̄z̄ cau-
 se quos dant medici in istis accidētib̄ sūt fundate supra
 fūdamētā corrupta: qz̄ tu scis q̄ nō ē in oculo aliqd̄ corp̄
 de quo possit aut possibilē sit opinari: vt̄ extra ipsuz̄ mit-
 tur sicut opinari sunt illi qui vocabant̄ de societate assa-
 bel saar. Et Gal. t̄z̄ eoz̄ viā: qz̄ nō est aliqd̄ in oculo nisi ca-
 lor nālīs q̄ aduenit ei a cerebro p̄ duos neruos p̄foratos:
 nec calor pōt separari a corpe in momēto etiāz̄ remanēt
 calore intrinsecō ipso t̄ boie viuētē. Et impossibilis est vt̄ ex-
 tendat̄ vsq̄ ad stellās: qz̄ ante q̄ veniret illuc esset corrup-
 ta sua p̄for: t̄ esset puata sua forma specificā in eo qd̄ ē cā
 intrinsecus. Nec etiā in eo ē corpus celeste: nec igneū ha-
 bēs splēdorē: vel qd̄ sit splēdidū qd̄ illuminet ipsuz̄ p̄ nās.
 Sed splēdor est p̄mū apparēs p̄ se: t̄ impossibile est vt̄ sit
 recipiens aliqd̄ de nā suscepti in q̄tū vñū ē recipiēs t̄ aliud
 receptū: t̄ hoc p̄batū est in nālī p̄bia. S̄z̄ est sicut dictū ē
 sup̄ius: qz̄ visio p̄ p̄p̄ssionē colorū in corpe peruis hoc ē
 in aere t̄ in aqua: t̄ ista corpora dāt oculo s̄m qd̄ dictū est:
 t̄ imp̄munt̄ in seip̄s: t̄ postea app̄hēdit sp̄s visibilis
 eē oculo: t̄ p̄pterea fuit cōposit̄ oculus ex corpib̄ per-
 uis: t̄ qz̄ iste sensus nō p̄t app̄hēdere s̄m t̄mōtū oculo: ni-
 si post q̄ sūt ip̄sē i corpe medio. S̄z̄ accidētia q̄ ponūt c̄p̄-
 neitate in visu sūt multa: ipsa sūt declarata i arte radiōz̄
 t̄ noiāt almēdabar t̄ q̄ dicēt̄ h̄ sunt creata ab egritudib̄.
 Nec sūt q̄ veniūt a mala p̄plonē v̄l postitōe: qz̄ appetit q̄
 vñū sit duo: t̄ hec cā attributa est doctrina radiōz̄. Iterū
 accidit vt̄ videat̄ oculus videre oēs colores s̄m vñū mo-
 dū. v̄z̄. rubeos: aut citrinos: aut aliter dispositos t̄ cā hui⁹
 sūt vapores qui eueniūt ad humiditatē peruiā in q̄ est vi-
 sus: qd̄ est: qz̄ qñ illi vapores pueniēt a citrinitate oēs res
 vise tales ostendēt: t̄ sic de alijs. Et aliqd̄ apparēt sicut
 cimices aut musce volare ante oculos: t̄ hoc puenit pro-
 pter vapores mixtos q̄ ascēdūt sup̄. Et aliqui vidēt res
 visibiles quasi fenestratas: t̄ hoc accidit p̄pter quēdam
 vapores nigrū qui accidit vel qui trāsit p̄ cristallinū: sed
 ipsuz̄ nō cooperit totū. Itē accidit habēri cogitatōes cor-
 ruptas p̄pter aliquā causāz̄ intrinsecā vel extrinsecā vt̄
 sentiat malo sensū: qd̄ est: qz̄ quis sensatorū motus ad sen-
 sum veniat ab extra: nō est impossibile vt̄ fiat simile etiāz̄ p̄
 cōtrariū: qz̄ p̄pter hāc corruptionē cogitabit vñū t̄ cōfir-
 mabitur: ita q̄ forma illius mouebit a latere interiori spi-
 rituz̄ istius sensus: t̄ tunc videbit̄ oculo vt̄ istud sit deso-
 ris. Et est istud in vigilando simul vñi sōno: qz̄ declaratus
 est in tractatu de somno t̄ vigilia: qz̄ somniā attributa sūt
 spiritui imaginatiue: sed ipsa facit in sōno s̄m eius qd̄ facit
 in vigilia: qz̄ i vigilia p̄ mouet sensatū sensuz̄ cōmune: t̄ po-
 stea illud mouet imaginationē: t̄ s̄m qd̄ dicit̄ est ordina-
 tim superius. Sed in somno fit modo cōtrario: qz̄ motus

incipit a virtute imaginatiua p̄pter formā receptāz̄ de fo-
 ris in vigilia quoquo tēpore: t̄ illa ē remota: t̄ ideo p̄ mo-
 uet sensuz̄ cōmune: t̄ cōmune mouet particulares sensus
 t̄ tunc sentient̄ res quasi sicut essent extra: t̄ sicut hoc fit
 in somno sic fit in vigilia p̄pter multā sollicitudinē circa
 aliquā rem. Et p̄pter hoc cōfirmant̄ virtutes aie: aut p̄-
 pter aliquā egritudinem fixāz̄ in corpore: aut p̄pter timo-
 rem: aut p̄pter tristitiā: quia tunc soluitur quidāz̄ vapor
 t̄ ascēdit cerebrū: t̄ imp̄munt̄ in ipsuz̄ forma rei excogi-
 tate: t̄ ascēdēdo sup̄ius mouet spiritū animalē t̄ reducit̄
 tur iste mot̄ vsq̄ ad virtutes imaginatiuas: t̄ ipsa spiritu
 mediante mouet sensuz̄ cōmune: t̄ ille mouet p̄tulares:
 t̄ sentit̄ res sicut essent extra: t̄ populi credūt qz̄ hoc fiat ab
 angelis: aut a demonibus: t̄ demonstratiōes h̄z̄ declarate
 sunt ordinatim ibi. Ista sunt accidentia que superueniūt
 omnibus quinq̄ sensibus.

¶ Cap. CCCXIII. Qd̄ ē de accidētibus anhelitus.

Hincēps volum⁹ loq̄ de accētib̄ anhelitus t̄
 ab illis trāsibim⁹ ad accētia virtutis imagina-
 tiue t̄ cogitatiue t̄ mēozatiue: t̄ accētia sōni t̄
 vigiliarū. Et postea loq̄mur de egrit-
 tudinib̄ i q̄b̄ apparet maior pars hoz̄ accē-
 tiuz̄: aut oīa accidētia q̄ veniunt sup̄ hanc virtutē: t̄ cum cō-
 p̄leximus hec cōpleta erit intentio nostra. Et ex acciden-
 tibus superueniētibus huic virtuti sunt ex genere augmēti
 t̄ diminutiōis illius. Sed puatio huius operatiōis ē mors
 q̄nis p̄ma frōte appareat puatio anhelit⁹ in multis egrit-
 tudinibus: sicut in suffocatione matricis t̄ similibus: non
 tamē est puatio: sed solum occultatus. Et p̄pterea qz̄ hec
 operatio fit a duobus motibus inspirando t̄ respirando: t̄
 inter quēlibet duoz̄ motū est vna quies sicut p̄batū est
 necessarium fuit vt̄ augmentuz̄ t̄ diminutio essent in his
 quatuor rebus hoc est in duobus motibus t̄ duab⁹ quieti-
 bus. Et diminutio duaz̄ quietū nominat̄ thooar: t̄ augmē-
 tatio nominat̄ thephaues. Et augmentū t̄ diminutio adue-
 niunt istis duob⁹ motibus s̄m duos modos. Unus ē velo-
 citas t̄ tarditas: t̄ alter ē fortitudo in trib⁹ dimēssionibus
 q̄ sunt: lōgītudo: latitudo: t̄ p̄funditas: t̄ debilitas in ipsis
 vt̄ in dilatatione t̄ restrictiōe: t̄ augmentatio in hoc appel-
 lat̄ fortitudo aut magnitudo: t̄ diminutio appellat̄ paruitas
 aut debilitas. Iste sunt sp̄s simplices mali anhelit⁹.
 Sed cōposite sunt multe: s̄z̄ hic volumus tractare nisi de
 causis faciētib⁹ has simplices sp̄s: qz̄ homo discret⁹ sciet
 cōpositas per simplices. Et dicim⁹ qz̄ cā fortitudis est for-
 tis necessitas anhelandi: t̄ hoc fit cū sanitate virtutis effi-
 cientis: t̄ p̄pter bonā dispositionē instrumentoz̄. Et inspira-
 tio aeris est p̄pter fortē necessitatē refrigerandi: t̄ respira-
 tio ē p̄pter fortē necessitatē expellēdi corpus fumosuz̄: p̄-
 pterea fortificat̄ aliqd̄ vñū istoz̄: t̄ tamen nō ē necesse vt̄
 aliud fortificet: t̄ velocitas ē similiter p̄pter fortē necessi-
 tatem anhelandi. Sed nō est necessarium penitus vt̄ sit ve-
 locitas cū sanitate virtutis t̄ bona dispositiōe instrumēto-
 rum: qd̄ est: qz̄ virtus iunat̄ se cum velocitate quando de-
 ficit fortitudo: qz̄ forte facit hoc vt̄ restaret p̄ hoc qz̄ defi-
 cit a fortitudine: t̄ p̄pterea accidit hoc quādo virt⁹ est for-
 tis t̄ instrumēta non sunt cōueniētia. Sed thooar etiāz̄ sic
 p̄pter paucam necessitatē anhelandi: sed non est necessa-
 rium: vt̄ sit cum sanitate virtutis t̄ bona dispositiōe instru-
 mētozum: qz̄ pro maiori parte cū natura iunatur in hoc fa-
 cit illud quando perdidit fortitudinē: t̄ accidit qz̄ natura
 iunatur cū hoc quādo perdidit velocitatē p̄pter penuriā
 virtutis. Et si ita est sicut diximus. ergo quādo erit conue-
 niēs vt̄ sit anhelitus velocior t̄ fortior thooar: tūc erit ma-
 gis necessaria sanitas virtutis t̄ bona dispositiōe instrumē-
 tozum. ¶ Et cause diminutionis sunt oppositē in his re-
 bus causis augmētationis. Sed paruitas fit aut propter

vulgo Impetu sol-
 uentur q̄t̄ rursus
 in unguis q̄ demnas

debilitate ventis aut ppter inobedientia instrumenti. Et
 obstricito fit ppter opilatione que fit in coconitate cana-
 lina pulmonis: tunc opilatio fit ab humorib' grossis fla-
 vis qui a capite descendunt: fit etia ppter apatia: tunc oes
 alias causas: qbus possit fieri opilatio. Et aliqñ accidit
 ppter strictura: tunc opilatio pectonis in quo movet pulmo
 que strictura fit ppter aliqñ opa qd illi gñat: aut ppter
 mala opione sicut accidit in apatibus stomachi tunc epatie:
 tunc sicut accidit ppter magna fatietate. Et aliqñ est causa
 male pulsationis anhelitus in aliquibus hoib' nalis: eo q
 pectus no erit pportioati pulmoni. Et aliqñ erit strictu-
 ra pectonis ex culpa male fastationis. Et ex causa puita-
 tis e dolor qui fit in diaphragmate aut in pectore: tunc in mē-
 bris cocōnatis: tunc eo. Et cā tarditatis accidit ppter vna
 rotat aut pp debilitate vna: aut pp paucā necessitate spi-
 randa: tunc respirandi: qñ erit cā ppter aliqñ paucā neces-
 sitate no erit ibi thoar. Sed qñ erit cā ppter debilitate vir-
 tutis solū poterit cē thoar. Jste sunt ipso oēs male pulsa-
 tionis simplices anhelitus: tunc cause carū. Et tu scis qz pmissi
 tibi in multis locis abbreviare: tunc no plōgare: qz res picu-
 lares tu invenio in libro spicatop. Practico: vel colho-
 rus: ego no sū de ipis: adde ego idē tibi picularis
 dicā tū loquar de simplicib' in libro signoy: tunc hoc sufficit
 qd dicitur est de simplicib': ab illo poteris scire cōpositas.
 tunc dabo tibi vna exēplū de anhelitus qd anhelit' erectio-
 nis: tunc anhelit' parvus velocios thoar. Et causa hui' est
 ppter fortitudine vna: tunc magnitudine necessitate: tunc lo-
 bedentia infirmitas: qñ est: qz ipsa pulsatio no fit nisi pp forte
 opa sicut in pulmone: aut ppter opilatione forte: tunc nolaf
 anhelit' erectus ppter silitudine ei' qd hōz: no pot iaco-
 re supin: eo qz pars pulmonis cadit sup partē tunc partes po-
 tiores cadit vel pmit sup eas: tunc pteca necesse ē vt sint
 sic dispositi: anhelitus talis fit. Et de hoc scire qz ipso mo-
 tuo anhelitus qui fit ppter inspiratione aeris in anhelitus
 nulli est brevis tpe mot' que facit ppter respiracione: tunc
 mot' respiracionis bona sōta est lēgior motu inspiracione p-
 pter necessitate quā h' vt expellat corpus fumosus. Suf-
 ficit quod dicitur est in accidentibus anhelitus.

Cap. XL. Qd est de accidentibus trius virtutū. Imagina-
 gina tunc cogitacione tunc memoracione.

Apparet ab his virtutibus vt no cōpleant sue
 operationes nisi in cerebro: tunc pteca qz cere-
 brū apū est pati: eo qz est frigidus tunc hu. ob h'
 maior pars causay: accidens istarū virtutū
 puenit a pulsionib' cerebri: aut qz fit pū in
 hac causa: aut vt hoc fit ppter cōitate illoz medoy. Et si
 causa erit in toto cerebro erit tūc lele oēs virtutes: tunc si fue-
 rint in loco ppo: erit tūc lele vna illius loci ppa. tunc qñ si-
 erit causa in pte cerebri: tūc erit lele imaginatio: tunc quā-
 do fuerit in parte media tūc erit lele rō tunc cogitacione: tunc quā-
 do fuerit in parte posteriori: tūc erit lele memoria tunc pte-
 natio. Et istis virtutib' adueniūt accidētia sū modā sū
 quod adueniūt aliis: hoc est vt corrūpant: aut diminuant:
 aut pnuent ad malas operationes: tunc corrūpt tunc diminu-
 tio fit a mala pteca tunc frigida tunc humidat: aut frigida solū.
 Et h' b' quedā est mālū: quedā no mālū: tunc mālū no est
 iuncta nisi sociata vna: tunc qualitatib'. sicut ē in apate. al. e
 apoplexia tunc egritudine qd vt subeth: tunc qdā ē a pteca mālū
 apote que in arabico notaf aīrsen abberit. i. frigus. tunc alū
 quādo accidit h'c egritudine cerebri mediante oie sōta. Et
 causa ppter quā pueniūt iste vntes ad malā operatio-
 nes est mala pteca qd puenit a colera aut melancolia. Et qñ
 dominat sup cerebri mala pteca calidatūc sicut imaginatio-
 nes corrūpt: tunc ostendit: tunc tunc tunc aliqñ corrūptōes
 cogitacionis tunc memorie. Et est possibile esse malā pteconē
 hanc in cerebro solū sine apate: est pole ipas esse ppter

colligatione alteri mēbris sicut accidit in febrib' qñ aīscē-
 dit fum' a sōad cerebri: tunc facit opa aut no facit: pot ēē
 ex apatib' que sūt in sūba cerebri: pot ēē vt sint in pāni-
 calo: tunc pot ēē vt sint ex apatib' que sūt in oie stomachi: tunc
 signa discreta hōz vident in libro de signis. Sed comu-
 prio qd accidit h'c vntib' ppter opione melancolicā est cū
 timore qd fit sine causa: tunc cū malis cogitacionib' tunc tristitia tunc
 timore rerū impossibilū. Et qñ vnt melancolia tunc sūt accide-
 tia colere in ipatū: tunc tunc hō ad ferinos motes: tunc oēs
 mot' ipsius sūt paui tunc timorosi: tunc h'c impio fit in ala p-
 pter opione obcuritatis melancolie. Sed nigredo ei' no est
 causa hui' sicut dicit medicoy: color no est cā sūba ad
 corrūptōes vntes al. sed h'c cā puenit ab vna ipē male
 cōplecionis sicut alie egritudines. Et tu scis qd huius aie
 sequunt' opione cōpoteā in hac cōiunctione. tunc qui dicitur
 qd aia terret ppter humorē melancolicū nigri sicut terre-
 tur hō in obcuritacione vna cōiunctio: aliq' lesio no adue-
 nit aie in obcurito nisi ppario sensati sensu visibili: qz non
 videt aia in coze vt possit dici qz sentiat terrore nigredū-
 nis: magis sicut ē colere vt videt ei' qz aia no est ex nec-
 intus. Sed est sicut dicitur de nā ist' humoris melancolicū est
 vt ipis sequant' h'c accidētia: sicut de natura sanguinis
 est vt ipis sequant' quādū tunc leticia: tunc dicitur ppter hoc qz
 sanguis det lumen aie: tunc h'c est mālū illi qd aliqñ-
 talis de nā gūstatur. Et in hac egritudine qd vt melancolia
 cadit magna visio sicut medicos de ei' cā. qd dicit dicit qz
 possibile est vt in ipone cerebri sūt: aut pp aduisiones
 sanguis cordis: aut ppter os stomachi. Et qd dicitur qz fit
 ab apostemate qd generat in fundo sōta: qd dicit dicit qz
 fit ppter apostema factū in metastasio: tunc qd dicit qz fit
 ppter hōies melici que spargit splen ad stomacho: qd est
 extra nām sua sūt. Et illi respōdent pmo vel verbis
 pmo: tunc dicit qz sunt impossibilia qz cause istius egritudi-
 nis sunt calidatōes qd accidētia istius egritudinis sunt manifeste
 frigidatōes: eo qz pteca est acetositas: tunc plures ipso habent
 vntes frigidatōes no cū multa sūt. Et ad hoc dicit qz cēt
 cā ppter apostema calidū in bis membris sequeret: tunc h'
 ex necessitate febres: nos videmus qz in hac egritudine
 nulla ē febris. Et ego dico qz respōdit istoy: qd dicit qz
 si ista egritudo est ppter apata calida sequeret accidē-
 tia calida sicut foies sūt: tunc pteca cibi ad flammationes
 tunc paucitate istammationis no ē necessarii penitus: qz iā dē-
 ctum ē qz calor extraneo: pteca qz facit calore intrinse-
 cum exalare: tunc ipis debilitat: no ē impossibile vt sequant'
 ipis accidētia frigidatōes: faciat familia accidētia supradicta:
 tunc maxime qñ calor extrane' ledet formā nāles caloris in-
 trinseci: aut corrūpet ipso: pteca fit acetositas h'c abepi-
 drus p calidatōe qd frigidatōe: qz calor intrinsecus no fortificat
 nisi p calore qd formalit no repugnat. Et qd dicit qz qz
 tur necessario febres: qz omne opa calidū qd fit in bis vna
 bus mēbris sūt experientia testificat hoc bene asserdū ē:
 qz impossibile ē hanc egritudinē esse sine febri: si ppter ta-
 lem fuerit cōceptio vno modo qz h'c apata fuerit post
 declinatione apatis. Quia tunc cōm ē qz non remanet ex ca-
 lore extraneo nisi fit sufficiens ad febri faciendū: tunc tan-
 tus qz sufficit ad febri faciendū stomacho tunc cerebro solū:
 tunc hanc mouere passionē. Et pot esse qd h'c egritudo pteca
 niat solū a splen: tunc videtur qd h'c fit vna ex maioribus
 causis speciei istius egritudinis.

Capitulum. XL. Quid est de accidentibus somni tunc
 vigilantiū.

Dincepo volum' loq de accitib' somni tunc vigi-
 lantiū: in pmo volum' dicere de somno ipso.
 Et dicimus qz somn' ē pfundatio sensus cō-
 munit ex cerebro ad coz: pteca tunc sicut
 sensus picularis tunc pstringit in coz instrumentis: tunc qz

Ex huius mē melancolia: vt pteca tunc a splen

nō est necesse vt moueant ad eoz feruētia. ⁊ uigilia ē huius
 bui? hoc ē ascētus istius sensus ad cerebrū in locū suū: ⁊
 ppea tūc dissoluunt oēs sensus pticulares in eoz instria:
 vt opent actiōes ipsoꝝ. ⁊ descriptio sōni ē puatio motus:
 ⁊ uigilie descriptio ē continuatio motus: ⁊ pōt dici qd h motus
 istius sensus ē formalis cā sōni ⁊ uigilie: ⁊ subm sōni ⁊ uigi-
 lie ē sensus cōis: ⁊ cor est radix: ⁊ cerebrū ē ipsi? p̄mū istius
 cū quo opaf. Et accitā q̄ supueniūt sōno est fortis ipsi?
 pfunditas: ⁊ hoc fit pp oñatiōē multe frigiditatis cū hu-
 miditate sup cerebrū aut sup mēbrū cōicās secū. ex acci-
 dentib? q̄ supueniūt huic opationi. p̄ hūi est uigilia. ⁊ cā
 eius opposita est cause frigiditatis: hoc est qz fit pp oñiūz
 caloris ⁊ siccitatis. Et aliqñ ē bec res pposita a duab? cau-
 sis: bec egritudo ē egritudo uocata nabur: qz tūc iacet sic
 dormiēs ⁊ oculos tē aptos: qz dormire est pp frigiditātē:
 ⁊ tenere oculos aptos est pp siccitātē. Et aliqñ sunt egrit-
 udines in cerebro in qb? fit pars hoꝝ accidētū aut oia.
 ⁊ illi qui sciēt qd dixim? dabūt causas vnicuiqz accidētū
 aut si sint p̄sentes aut p̄terite. Et volum? dicere de qbus
 daz eoz q̄ sunt manifestiora: ⁊ p̄fecti? sciet p bec q̄ dicent
 postea alia q̄ nō dicent. Et dicim? qd qdā eoz uocant el-
 daar ⁊ qdā noianē elgab? .i. icub? ⁊ qdāz noianē elqara. i.
 epilīa. ⁊ qdā noianē lecta. i. apoplexia. Sz p̄mū est sup hu-
 morē sup quē dñat fum? ⁊ iste fum? ascēdet ad cerebrūz
 ⁊ mouebit: ⁊ tūc sentiet patiēs hūc motū sicut esset extra:
 qz q̄uis sensata habēt qd moueāt sensus de foris iaz dixi-
 mus qd nō est ipole vt moueant ab intrinsecis humorib?. ⁊
 si cerebrū acgrit multā malā p̄sonē pp p̄ueratiā harū
 rerū: tūc cadet patiēs in terra sicut cadit epilētic? . Et iste
 fum? aliqñ fiet in ipsomet cerebro: ⁊ p̄e in suis arterijs: ⁊
 aliqñ ascēdet a sōo vel ab alijs mēbris. Sz olcab. i. icu-
 bus ē qñ sentit hō cū dormit ac si p̄meret ⁊ aggrauaret a
 re quā abycere nō pōt. Et manifestū ē qz h nō ē nisi pro-
 pter aliquā puatiōē virtutis motiue pp aliquā malā p̄lo-
 nez mālez. Et qz cito dissoluunt opinant vt fiat ab humo-
 ribus fumosis qui ascēdūt cerebrū ⁊ ledūt ipsūz sua q̄lita-
 te. Sz Epilētia est egritudo q̄ facit cadere in terrā patiētē
 in p̄mis tūc mouent oia mēbra motu malo cōico. deide
 sic mouent donec hō cadit: ⁊ puant oēs sui sensus ⁊ virtu-
 tes atales: aut diminuunt ⁊ hūi ⁊ colligunt oia ipsius
 mēbra: ⁊ hūi sicut spasmata. Et hoc ē signū manifestū:
 qd passio ē in cerebro: ⁊ collectio: ⁊ actio mēbroꝝ pp mo-
 tūz eñeū significat qd bec spēs est vna ex specieb? actio-
 nis que fit a virtute expulsio: qz colligunt ⁊ hūi mēbra
 in seipsis p̄pter expulsioē rei ledētis ⁊ maxime in cere-
 bro. ⁊ ppea iste humor est hūi in fine p̄soni cerebrū: ⁊ h
 facit: aut sua q̄litate: aut sua forma: ⁊ illū qd significat no-
 bis qd nō fit p̄pter humiditātē nerui: nec p̄pter ipsi? infu-
 sionē est pp subitā ipsi? dissolutionē: ⁊ de necitate ē qd hu-
 mor facies hoc fit subtilis: eo qd paroxisim? ipsi? cito trāsit
 sicut fit in egritudinib? acutis. Sz qz nos videm? p ma-
 iori parte qd illi qui hanc patiunt egritudines sunt frigidū
 ⁊ hu. sicut pueri: aut frigidū ⁊ sicci sicut senes: ⁊ vlt qz bec
 accidētia apparēt sup frigidos ⁊ maiori parte significat
 qd causa hui? egritudinis ē humor grossus. Sz dicit no-
 bis hoc qd humor grossus nō cito dissoluūt sine discurrat
 p̄ strictos meat? sine p̄latos: sicut dicit Gal. qz dissolutio
 nō est aliud q̄ oñatio nāe sup humorē ipsūz decoquēdo:
 vt retineat qd est cōueniēs nutrimento: ⁊ aliud expellat:
 ⁊ hoc nō fit in humore grosso in eo qd est grossus nisi in lō
 go tēpore: sicut testificat experientia in egritudinibus. Et
 nos videm? qd cito dissoluūt hic humor. Et ob hoc dicē-
 dum est qd bec egritudo nō fit nisi p̄pter fumū qui gene-
 ratur in ipsomet cerebro vlt in alio mēbro: qd ipsūz ei trās-
 mittit: sicut dicit Gal. de iuuenē qui sentiebat qd quasi qd
 dam fumus frigidus ascēderet ab vno mēbro ad cerebrū

⁊ qñ pueniebat illuc cādebat epilēticus. Et hoc accidēs ē
 sufficiēs ad pbandū qd causa huius egritudinis est v̄tōsitas
 fumosa: sz ista v̄tōsitas necessario cōicat humoribus
 frigidis ⁊ humidis: aut frigidis ⁊ siccis: ⁊ isti humores sūt
 isti v̄tō vt mā. Et p̄pterea curaf bec egritudo euacuādo
 illos humores. Et q̄uis dicat p nomē alicui? hoīs: vt hoc
 accidēs fiat a colera: nō dico hoc impossibile: sed cadit in h
 admiratio. nā breuitas paroxisimi hoc adiuuat: ⁊ veniente
 accidēte hoc aliqñ? p̄pter sōm videm? qd hoc fit eis vt
 plurimū p̄pter famē: aut p̄pter irā: ⁊ hoc ostēdit vt fiat a
 colera. Et Gal. curat hāc egritudinē cū perapigra in qua
 dñat aloes. Et manifestū est qd aloes nō purgat nisi vnaꝝ
 duarū rerū aut colerā: aut hūozē colericū. Et qdā dicunt
 qd bec egritudo fit a p̄plone mala nō māli frida ⁊ sic. ⁊ h
 est a rōne remotū: qd ē qz bec egritudo v̄plurimū hz pa-
 roxisimos: ⁊ ad huc si fieret p̄pter malā p̄plonē nō mālez
 nō fieret nisi a reb? extrinsecis: qd ē qz mala p̄plo nō mā-
 lis creata a mala p̄plone māli ē difficilis curatiōis: ⁊ a ta-
 li causa qualis bec est impossibile est fieri paroxisimū ex-
 p̄lenticū: ⁊ fm hoc nō fieret bec species nisi p̄pter res extri-
 secas: hoc est ab aere frigidō: qd est: qz mala p̄plo q̄ fit a
 talib? reb? extrinsecis est facilis dissolutiois. Sed remo-
 tū est qd res extrinsecē hoc est aer frigid? possit iducere ma-
 lam p̄plonē cerebro sufficiētē iducere epilīa: sed si expe-
 rientia hoc testificat tarde hoc esse nō d̄z. Et tu debes sci-
 re qd p̄pter hāc sciaz nō pōt finalr scire rōnabilr de oibus
 egritudinib? q̄ sint possibile: ⁊ qd nō: qz egritudines certifi-
 cant per sensus: ⁊ postea adueniūt testimonia experientie
 pp plurimos sentire: ⁊ post hoc fit cognitio causarū. Et cā
 hui? data est in loco alio nobiliori isto: ⁊ nos ēt ipaz narra-
 bim? in alijs libris. Sz apoplexia ē qñ hō cadit ad terrā
 ⁊ cessat ei? vox: ⁊ puant oēs opatiōes ⁊ motus toti? corpo-
 ris excepto anbelitu: nāz puato anbelitu morit patiēs. Et
 p̄pter hoc anbelit? est manifestū signū sup fortitudinē vlt
 debilitatē istius virtutis: qd ē qz qñ anbelit? fuerit grossus
 ⁊ malus significat sup fortitudinē: ⁊ qñ fuerit quiet? signi-
 ficat debilitatē. Et Y. dicit qd qñ apoplexia ē debilis non
 curaf de facili: sed qñ ē fortis curā nō recipit. Et cā h egrit-
 udinis est de necessitate puatio motus vltis ⁊ particularis.
 Et qz declaratur est qd motus vltis hz duo p̄ncipia: p̄mum
 quoz est in corde: aliud ē in cerebro: ⁊ cerebrū nō fac suas
 opatiōes nisi pp cor. Sz est necesse vt cerebro veniat vna
 egritudo vltis cōmunicās toti? corpori. Et hoc fiet necessa-
 rio p̄pter oppilationē viāz spūs: qd puenit a corde ad cere-
 brum: ⁊ iste sūt arterie: aut p̄pter fortes oppilationē ven-
 triculoꝝ cerebrū: p̄pterea qz qñ illi claudunt ipedif via
 spiritui aiali qd dat mēbris oibus sensus ⁊ motū: si ita ē vt
 dicit. Sz qd dicit qd mittit a cerebro spūs animalis sic mittit
 a corde spūs vitalis intrinsecus: aut fit qz corumpit p̄ple-
 xio cerebrū: qd est: qz qñ illa corumpit: corumpit tēperan-
 tia cum qua reperit calor intrinsec? cordis: ad hoc vt possit
 opari sensus ⁊ motū: sic declaratū est in nāli p̄bia. Sed in
 cameris cordis nō pōt euenire hoc accidēs: qd hāc egritudo
 dinē faciat: qd est: qz pus pueniret ad moꝝes. Et post q̄
 pbatū est qd causa egritudinis in his duob? locis est. ergo
 causa quā dat. Y. est vera: ⁊ ēt illa quā dat ha. Et Y. dicit
 qd quādo homo subito sine voce fit ⁊ cadit in terrā: tunc
 facie sunt oppilatiōes in vvis que sunt inter cor ⁊ cerebrū:
 hoc est in arterijs. Et. S. B. confitē in libro de accidenti ⁊
 morbo: ⁊ in libro de membris dolorosis dicit qd bec egritu-
 do fit p̄pter oppilationem in ventriculis cerebrū. ergo in-
 tendit. Sz vt fiat a duabus causis. Et signum est vt fiat ex
 oppilationē arteriarū cū apparent signa dominatiōis san-
 guinis sup patientem: ⁊ bec curaf cum flebotomia. Et si-
 gnū oppilatiōis fortis ventriculoꝝ cerebrū est quādo ap-
 parent signa oñatiōis humorū frigidū ⁊ in corpe. Et cura:

An possit epilepsia sine vno
 a nō colerica / garē videt
 voluēt qd sic

egritudo hōc in causāz
 egritudinū nō habet nisi
 ⁊ sensuum plurimūz

Galē voluit epilepsia
 fieri posse ab opilar
 v̄tōsitate p̄t cor ⁊ corby
 v̄tōsitate ab opilla
 ⁊ ventriculoꝝ cerebrū

Multa Palestrade epilepsia ⁊ de causis eius ⁊ de p̄parandis
 ad eam

riū: vt qñ ista duo mēbra sunt tēpata sit eoz tēpantia pp
 formā ipsoz: tēpantia suaz formaz ē necessario ppter
 temperātia datoris istarū formari: t istud est cor. Et non
 est dicēdū q̄ possibile sit q̄ calor cordis qui mittit mittat
 eis caliditate superflua: t q̄ sit p̄lo istoz duoz mēbroz
 veniēs ad eā a p̄tib⁹ p̄silib⁹ epati t cerebro resistat calozū
 q̄ pueniret a tēperātia cordis vt p̄ istā d̄ueritatē resulter in
 cerebro t epate tēperātia p̄plonis: q̄ talis tēperātia q̄lis
 est bec of equocē: t nō veraciter vt faciat opatiōes. Itē si
 gnificat sup p̄plonē cordis tact⁹: t carnositas pectoris. nā
 si tēperata ē significat tēperātia p̄plonis cordis. S3 tēpe
 rantia carnis p̄ maiori p̄te sequit tēpantiaz p̄plonis cor
 dis: t p̄pā caro exīstēs i h̄ loco: t p̄pō caro h̄is tempa
 tā p̄plonē cordis nō erit macilēta nec pignis supflue. Itē
 significat sup tēpantiā cordis tēpantia virtū aie: sic ira pla
 nicies: manifesta ea p̄fidētia t pusillanimitas: t silia bis.
 Itē sup tēpantiā cordis significat p̄positio ipsi⁹: h̄ ē in po
 sitōe sua: t sua mētura t figura: q̄d ē: q̄ qñ sua p̄lo erit tē
 perata sūt res p̄dicte: vt plurimū s3 viā nālez. t silr qñ sue
 opatiōes sūt pueniētes sue p̄ploni significāt sup suā tēpe
 rantia: q̄d est. q̄ nō ē ipole eē aliq̄e pulsiuz velocē p̄p̄ stru
 cturā suarū arteriarū: nō sit hoc p̄ calorē ipsi⁹: sic acci
 dit hoib⁹ pinguib⁹. Et vlr difficile ē dare signa significan
 tia sup p̄plonē mēbroz intrinsecoz: t sup spēs eoz: t sup col
 ligantia eoz: p̄pca reliq̄rūt medici hāc spēs sanitatis: t nō
 sūt locuti de ea: t p̄cesserūt solū de signis p̄plonalib⁹. S3
 medico nō sūt h̄ min⁹ necia illis. t p̄pca volum⁹ loqui de
 hac spēs breuiter sic sum⁹: t sicut: t dicim⁹ q̄ ex reb⁹ signifi
 cātib⁹ sup tēpata p̄plonē cordis t e q̄lē ē tēpantia p̄plonis
 mēbroz exīstēscoz: t marie pectori t mēbroz p̄p̄iq̄oz
 eidē: t bōa p̄p̄ortio cuiuslibet istoz mēbroz ad alia: t bec
 vocat p̄lchritudo: q̄ p̄lchritudo magi attribuit p̄ploni: sic
 vlr t fortitudo magi attribuit p̄ploni. Et nos iudicim⁹ q̄
 tēperātia p̄plonis istoz mēbroz significet sup tēpantiā cor
 dis nisi p̄pca: q̄ vlr i formatiua nō format alia mēbra nisi
 mediāte calore cordis: sic vlr nutritiua nō fac suas opatio
 nes nisi mediāte p̄plone sua. Et tu debes scire q̄ bec signi
 ficatio nō p̄uertit: q̄ pole eēt cor eē tēperate p̄plonis t bo
 ne p̄plonis: t nō p̄positio aliq̄rū mēbroz eēt lesa: t h̄ puen
 nit a mā: h̄ raro p̄tingit sic raro p̄tingit ex alijs reb⁹ noci
 uis q̄ fortitudo ab alijs mēbris: t ille p̄uertit t corrūpū
 p̄plone cordis p̄p̄ aliquā colligantiā. S3 signa significātia
 sup distēperātia cordis i. 4. q̄litatib⁹ sūt h̄ia istis. Doc est
 qñ pulsius fuerit fort⁹ veloc⁹: aut spissus significat excessū
 calozis nisi p̄tingeret p̄p̄ stricturā nālez in vjs arteriarū
 q̄quis hoc raro accidat in p̄plone ca. p̄pca: q̄ nā calozis est
 apire t extēdere p̄tes nisi fort⁹ sicce: eo q̄ resistit egressio
 ni: t si cū siccitate fuerit duricies tact⁹ significat vltimita
 tes siccitatis: t silr banelit⁹: h̄i nāli significat sup idē: dū
 modo nō sūt pect⁹: pulmo: aut eoz vic mioxes p̄petētib⁹.
 Itē ort⁹ pilloz: t tact⁹ calidus h̄nt sup cādē p̄plonē signi
 ficare. Et vlr icias q̄ ad calorē cordis seq̄ calor oīuz mē
 broz: excepto q̄ nō sit resistētia accītalīs a mēbris habē
 tib⁹ dīstantiā in corpe: sic sūt epar t cerebrū: q̄ pole ē q̄
 p̄lo istoz duoz mēbroz ex p̄te mēbroz p̄silius ex q̄b⁹
 sūt p̄posita sint frigidiora debito: t tūc erit cor calidū: t ce
 rebri dicef frigidū. S3 in hoīe habēte talē p̄plonē refri
 gerabil⁹ in sine cor: t maxie qñ dīat frigiditas: q̄ hoc mē
 bri nō ē datū nisi ad tēpandū caliditate cordis. Itē signi
 ficat sup caliditate t sic cordis accidentia aie sicut ira: ita
 q̄ cito irascit h3 p̄plonē calidā cordis: t si seruauerit h3
 etiā sicca. Et silr significat siccitate cordis macies pector
 is t siccitas corpis. Sed p̄lo cordis dñans in calitate t
 hu. significat a fortitudine cordis t mollicie pulsius. Et si
 habuerit mollicie cū sua fortitudine significat solā humi
 ditatē. Et silr signa caliditat⁹ t hu. cordis sūt magnitudo

pectoris t alioz mēbroz: t idē aialia que sunt calida t hu.
 sunt maioris cordis ceteroz: velut aialia nascētia in locis
 hūidīs. S3 signa friditatis t sic. cordis sūt p̄posita ex op
 positis signoz caliditatis: tñ seruāt signa siccitatis. Et p̄
 p̄terea pulsius talium est paruus: rarus: tardus: durus: t
 banelit⁹ eoz ē silis t tact⁹ pectoroz eoz est frigidus. Et silr
 est in p̄plone alioz mēbroz ipsoz: nisi sit in eis resistētia
 accītalīs. Et pect⁹ istoz ē nudū pilis. Et isti sunt in vltia
 timiditate. Et vlr ipsoz iuuēt⁹ assilāt s3 plus senectuti: t
 si pueniēt ad senectutē: senect⁹ eoz assilāt morti.

Cap. III. Qd est de signis cerebri t ipsius cōplexionū

fanarum t egrarum.
 Postq̄ locuti sum⁹ sup sanitatē cordis ap
 propatā mēbris p̄silib⁹: t sup sanitatē appro
 priatā mēbris officialib⁹. Deinceps volumus
 loqui de signis significātib⁹ sup tēperantia t
 sanitatē cerebri. Et dicem⁹ q̄ tēperātia d3 recipi in cere
 bro: sicut in alijs mēbris: hoc ē vt sit appropata suis mem
 bris p̄silib⁹ aut sue p̄ploni. Et icipiem⁹ a tēperātia t dice
 mus q̄ signoz q̄ significāt sup tēpata p̄plonēz cerebri q̄
 daz sumunt ab opatiōib⁹ t opatiōes ipsius aut approp
 ate sūt sensui cōi: aut imagiatiōi: aut cogitatiōi: aut memo
 ric. aut virtuti nutritiue. hoc ē q̄ appet ex supfluitatib⁹ q̄
 egrediunt a narib⁹. palato. oculis: t silib⁹. Et q̄dā sumunt
 ab alijs sic a tactu t ortu capilloz t ab eoz forma t super
 fluitatib⁹ q̄ ab ipso egrediunt ita q̄ si sint t̄pate in q̄rita
 te t q̄litate significāt sup tēperātia ipsi⁹. Et silr qñ opatio
 nes sōni t vigiliāz sunt tēperate: t q̄ sit mediocritas iter
 pigrītam t velocitatē t iudicia sua sint recta t sensus sint
 clari t boni. t tact⁹ sit tēperat⁹ ita vt nō sit calid⁹ vel frigi
 dus. Et capilli q̄ oriunt nō sint oio extēsi seu plani vel tor
 tuosi seu crispi albi vel nigri: t demario sue forme ē vt sit
 figura eius silis figure cerebri tēperati. t tūc significatur
 sup tēperantia cōplonis. t significatio tēperatiē sue figu
 re est sicut dicit Ha. q̄ sit sicut figura spherica cerea leuiter
 ab ytraq̄ p̄te pressa: t vt nō sit magnū vel parū: t q̄ sup
 fluitates discurrētes a cerebro sint pauce t p̄petēter dige
 ste. Et si fuerit cuz hoc aliq̄ spissitudo signū est siccitatis:
 t si fuerint multe t digeste significant sup caliditate t hu
 miditatē. t si cū hoc fuerint crude t in q̄ritate mltā signi
 ficāt sup frigiditate. Et si cū hoc fuerint aquose significāt
 sup frigiditate t hūiditate. Et dic. Y. de hac cōplone q̄ ei⁹
 sanitas est p̄pingoz egritudini q̄ sanitati. Sed opatiōes
 cerebri calidi sūt vigiliē t breuitas sōni. S3 si calitati aso
 ciabif aliquātula hūiditas: tūc tales in sōno aliquātulum
 augmentabunt: t si siccitas dñabit dñabunt vigiliē. Et q̄
 danc h̄nt cōplonē veloces erūt ad actiōes: Et actiōes suas
 faciunt sine discretiōe: t accipiūt ex mēbris solū silimidi
 nē t nō diuisionē: t errores eoz sunt multi: t cogitationes
 eoz male. Et q̄ h̄nt signa h̄ria istis sūt dormitores t pigri
 t tardi itellectus: t nō possunt recipere diuisiones rez: ne
 cessario tales frigidē p̄plonis sunt: tñ t ipsi assumūt predi
 ctas res cōfuse. S3 cōplo cerebri frigida t sicca abundat
 min⁹ in sōno q̄ frigida sola. Et frida sola minoris est sōni
 q̄ frigida t humida: t tactus etiā significat sup istas p̄ple
 xiones. Et capilli etiā h̄nt significatiōes eo q̄ capilli sunt
 ex supfluitate fumosa q̄re capilli nigri significāt sup adu
 stionē: eo q̄ igneitas h3 albū denigrare. Et si cuz hoc sunt
 tortuosi significāt sup hoc siccitatez sic accidit eis qñ tan
 gunt ab igne. Et capilli albi significāt super mām crudaz
 t indigestā: t si cū hoc fuerint extēsi t plani significāt sup
 supfluitatē hūiditatis. Et eodē mō capilli q̄ cito oriunt s3
 gnificāt sup caliditatez: t q̄ tarde e3. Et q̄ sunt mediocres
 in colore t tortuositate t in planicie t in ortu. veloci t tar
 do significant sup cōplexionē tēperataz t forma tortuosa
 ē t h3 significare sup malā cōplexionēz. Et etiā caput ma

complexio cerebri e
 magis p̄p̄ q̄ dicitur
 s3 sanitati

prana accidentia que
 sequunt ab eoz motu unū
 cerebri succum

signa cognoscendi
Temperamentum

nibus sicut: eo qd coplo temperata de necessitate bz copositi-
ones temperata. Inter paruitate et magnitudine: iter am-
plitudine et strictura viarum: qm erit calida erit vie large.
Et latitudo pectoris significat sup latitudine viarum: sicut
dictu est in alijs: qd diximus qd fortitudo vocis sequitur
largitate viarum: et largitas significat caliditate psonis: et
ca est: qd fortitudo vocis necio significat caliditate. Sed
pplu frigida significat strictura viarum et debilitate: et maxi-
me si huic iungat siccitas. Velocitas vo hanelit' signifi-
cat puritate pulmonis et strictura suaru viaru nisi pplu coz/
dis sit in ca. Pect' aut' spuosus significat mala pulmonis
positione: et ptea dicitur medici qd plurimi talium veniunt ad
vocatione pulmonis: et ad erbicam.

¶ Cap. VI. Quid est de stomacho.

Dinceps volumus loqui de signis significati-
bus sup plone stodi. Et dicim' qd ipsa cogno-
scit a suis opationib': eo qd stō tepato uenit
maior ciboz pare: nisi nimis modū excedat
nāe: et nō accidit eidē accidentia q̄ eueniūt stō
distepato: et suus appetit' est nālis. Et in stō calido subri-
les cibi uertunt in sumū et eidē grossi ueniūt et suus ap-
petit' ē diminit'. S; in stō frigidū signa sūt tria pdictis:
eo qd ei ueniūt cibaria subtilia et grossa in acetositatē cō-
uertunt in coz: et appetit' ē excedēs. Et stomachus sic-
cognoscit pp multā sitis: et eidē paucus sufficit por': et qm
nimiu recipit potū: et tūc in eo sūt fluctuatiōes. S; humi-
dus significat a pauca siti: et desiderat talis stō' humida
sicut stō' siccus desiderat res siccas: et h' ē qm humiditas et
sic inest p nāz: s; si uest accitatur hoc fit p dū: eo qd qui bz
stōm siccu appetit humida: et qd bz hūidū appetit sicca. S;
eqlis stō' in paruitate et magnitudine cognoscit: eo qd to-
lerat quātitate cibi ueniētis: et si paruis fuerit noscit ex
tolerātia pauci cibi: et si parit' cib' in paucas ptes melius
tolerat. Et stomachus magnus tolerat cōtrariuz.

¶ Cap. VII. Quid est de complexionibus testiculoz.

Signa temperatē et sanitatis testiculoz sumun-
tur ab opatiōib' ipsoz et ab accitib'. Et dici-
mus qd qd tepat' in coitu nāl' bz temperatiaz
pplonis testiculoz. Et si multū affectat nāl' r
bz calidā plone testiculoz. Et si cū hoc desi-
derio iungat sufficētia in faciēdo significat hūiditates
iunctā isti caliditati. et qdā dicit qd qm pplu testiculoz est
calida qd tūc ē gnārix masculoz plūsq; feminaz. et qm cō-
plexio istoz ē frigida tūc opat' dūū. s; qd piger erit in coitu
et gnābit filiaz: si cū frigiditate iungat siccitas: qd si puatur
ab hac opatiōe. S; qd appetitū bz magnū et debilis existit
in tali opatiōe: ei' pplu ad siccitatē p̄tinere videt'. Sed si
significatio pplonis boz mēbroz ex pte accidētū appare-
tū in spmate est: qd in temperata plone ipsoz est spma tē-
peratū in quātitate et qlitate. Sed si testiculi sint calidior
res debito erit spma plus in quātitate et spissi' cōueniēti.
Et qm pplu coz erit frigida erit dūū hui': hoc est qd spma
erit paucū et nō coctū. Et hūiditas mag' uenit huic opa-
tioni q̄ siccitas. Et pili ē significat sup plone boz mē-
broz s; qd significat sup alias plones: vt dictū ē supra.

¶ Cap. VIII. Quid est de signis pplonis totius corporis.

Ista sunt signa significatiā sup plone vniuz
cuiusq; mēbroz pncipaliū et seruētū eis. Et
cognoscēdo ista et pparatiōe vni' ad alteruz
faciēdo cognoscim' totū corpis plone tēpe-
ratā et distepatā: eo qd coz' cuius pplu erit
temperatū erit de necessitate mediocre iter macie et grassu-
cie: et color erit albus mixt' rubedini: et capilli coz sūt fla-
ui tēdētes ad rubedinē in tpe sue puericie: et cū sunt facti
iuuenes erūt capilli coz nigri: et tact' temperat' inter calidi-
tates et frigiditātē: et inter aspitatē et lenitatē. Et sensus eo-

rum erit in vltimo tēperatē: et intellectus eoz mediocris
inter velocē et tardū: et hec est via cognoscēdi cōplonē tē-
peratā. S; cōplonē que erit a tēperatā iudicabimus fm
multitudine signoz: qd illa indicabunt ex aggregatione
istoz signoz: hoc ē ab accidentibus et opationibus: sicut a
crassicie: et macie: et a calore pilis et alijs similib'. S; est sci-
endū qd significatio coloris piloz nō verificat' pro maio-
ri parte nisi in temperatis climatib'. Quis in quolibet cli-
mate possit aliquid cōphēdi cōparando hoies illius
climatis subypsis: verbi gratia in thetonicis et ethiopicis
quādo ethiopes sunt nigri: et eoz capilli sunt in tortuofita-
te vltima: nō ppter hoc eoz complexio erit calida imo
melius est attribuere hec signa calori extrinseco: et dices
quasi qd sint frigidi. Et thetonici et sclauī qui stant in ter-
ris frigidis sunt albi: et eoz capilli sunt flauī et plani: nec p-
pter hoc dicendū est in istis vt eoz complexio sit frigida:
quod est: quia eoz complexio est in vltima caliditate:
quia calor clauditur in partibus intrinsecis eoz cozpo-
rum: sicut accidit in hyeme: et hoc sufficit in signis sanita-
tis fm intentionē nostram.

¶ Cap. IX. Quod est de signis significantibus super egrit-
tudines in generali.

Dinceps volum' loq de signis significati-
bus sup egritudies. Et rememoreris semp eoz qd
sup' dixim': hoc ē qd itētio mea in hoc libro
nō ē vt multū loqr de reb' pncipalib': qd iste
liber nō fuit fact' p illo qd est solū medic' sed
vt nō iueniat' dimiūt' in radicib' scie: sicut' sū et de ipsis.
Et si iuenis h' illud qd iuenis in alijs libris: nō ob hoc ipm
despicias: qd plies cribat' hō modū vni' sabuli ad hoc vt
iueniat vna margaritam. ¶ Dicim' qd signa significatiā
sup egritudine sunt gna quoz qdā sumunt' ab accitib' qd
accidit post diminutionē hūoz in cozpe: et qdā sumunt' a
plone cozpis ab ei' pparatiōe ad suscipiēdas egritudies:
et qdā sumunt' a regimie antecēdenti. ¶ Et qtuor tpa anni
dant pnoticationē in egritudib' futuris sūt: et maxie per
mutationes qd sūt in eis pter nām. Et ista signa diuersifi-
cant' fm fortitudine et debilitatē: et ego volo ipsa narrare p
ordinē. ¶ Jā dixi in his qd pceserunt qd qm q̄titas sāguis
crefcit in cozpe ita qd nocet i q̄titate solū in eo qd q̄titas ē
fm dimēsiōes: hec ē noiata repletio fm vasa et qm crefcit
cū malitia qlitatis vt acuat': aut vt pmutet' ad qlitatem
illius. s; vni' alioz hūoz aut plūm: hec noiata repletio fm
vritute: eo qd hec repletio bz euare vel euaporare et dissolue-
re et debilitare vritutē qd ē pp malitiā sue qlitatis. Et ptea
h' seq' casus appetit' et difficultas mot'. Et vlr pp h' debi-
litat' et ledunt oēs opatiōes aiales et naturales qd non
accidit p̄me repletioni. ¶ Et signa p̄me repletionis sunt
signa dominy sanguinis solū et signa scde repletionis sunt
signa dominy vni' trium humorū aut plurium. ¶ Et p-
pterea debem' enumerare signa significatiā super exces-
sum vniuscuiusq; humorū istozum: et cognoscendo simpli-
cia cognoscemus composita.

¶ Caplin. X. Quod est de signis abūdantie sanguinis.

Incipiemus a signis significantibus multi-
tudinem sanguinis et ab accidentibus qd eue-
niunt cozpozi ppter illud. Et dicemus qd hoc
significat fortitudo pulsus: et repletio vasoz:
siue sint vene siue arterie: et grauitas capitis
et oculozum: et impedimenta virtutum anime et sensuum.
¶ Et vniuersaliter mala dispositio que aduenit cozpozi
hec patienti assimilatur male dispositiōi lassitudinis que
prouenit ex labore extrinseco cum rubedine oculozum et
calore actuali in toto cozpoze nisi homo habuerit exerci-
tium in aere calido et somnum profundum et somnia ter-
ribilia: et ydentia res rubeas. Sicut dicit Galienus de

Libri Colleger nō ē
Solum p p̄mo medicū
factus

ditatem debilitat. Et dixit. Y. qñ estas erit parum pluuio-
sa et autūnus calidus multū meridionalis et pluuiofus tūc
erūt h̄yeme fortes dolores capitis: tussis et ruceedines in
aliquibus fiet ptisis. et causa huius est manifesta: eo q̄ in ta-
li autūno replent̄ capita multis supfluitatibus: et cū supue-
nerit h̄yeme cōprimet cerebrū et stillabūt ab eo supfluita-
tes nec poterūt digeri: et ob hoc iste egritudines fiet. nā si
remanebūt in capite faciēt dolozē pdictū: et si fluxerint ab
eo faciēt egritudines supradictas: et si fluxerint ad pulmo-
nē fiet tussis. al. p̄thyses. Adhuc dixit q̄ si fuerit autūn⁹
septentrionalis et siccus fiet in cōplōnibus siccis obthalmia
sicca: febres acute: et cardiaca melica: q̄ manifestus est q̄
qñ istud tēpus in siccitate fortificat̄ faciēt egritudines mel-
ancolicas: et febres h̄e dicte sunt ex humoze melico: q̄ huius
humoz ille nō sit velocis motus. Itē dixit q̄ egritudines
que fiunt tpe multū pluuiofo p̄ maiori pte sunt febres lō-
ge: et fluxus ventris et epilētia: et apopleia: et squinatia. Et
dixit. Y. q̄ paucitas pluuie salubrior est cozpozib⁹. Et cau-
sa est q̄ supfluis humiditatibus calor nālis nō bene dīa-
tur. Et nō est itelligēdus ab. Y. vt laudet acres siccū ex to-
to q̄ aer nimis siccus iducit egritudines eisde similes. Et
pp̄terea dicit alibi: q̄ qñ est puatio pluuie fiūt febres acu-
te: q̄ aer tēperatus fm̄. Y. est mediocrius iter multā et pau-
cā pluuiaz. Et tu debes scire q̄ aer distēperatus in vna q̄-
litate distēperantia supflua generat egritudines eisde similes.
S̄ aer pestilētia sit corruptione sue sube. Et hoc
accidit sepe. pp̄ter multā pluuā tpe estino: sic dicit. Y. q̄ ac-
cidit in ciuitate acaron: q̄ tota estate fuit fortis pluuia: et
pp̄terea accidit h̄itantis malus puritatis: et pustule ma-
liciose ita q̄ aliquibus cadebāt brachia et pedes. Itē coz-
rumpit̄ suba aeris ex vaporibus cozruptis mixtis cū eo si-
cut a vaporibus resolutis a cadaueribus et a stagnis quib⁹
h̄mura macerāt. Et siml̄r fiunt egritudines pestilētiales
a corruptione aque et cozpoz: sicut accidit tpe famis. Itē
egritudines pestilētiales que fiunt a corruptione aeris ci-
tius sunt egritudines mortifere: quia aer putrefactus vel
cozruptus velocius attingit coz: et pp̄terea accidentia illa-
rum febrū sunt mala. pp̄ter malitiaz anhelitus que hoc
operat̄: et nō apparet in illis febribus fortitudo: nec sentit̄
in eis magna lesio manifeste: eo q̄ mala p̄plo dominatur
in illis cōter in oibus virtutibus cozpozis. S̄ illud qd̄ fa-
cit lesionē manifestam sensibilem est mala p̄plexio parti-
cularis vel diuersa: et scias q̄ non ois homo egrotat pp̄ter
permutatiōem aeris: s̄ illi qui ad hoc apti sunt. Et quādo
sempozā āni sequētur cozū nāz quasi nō erunt cause egrit-
udinū q̄uis nos videamus h̄iuz: q̄ egritudines quedaz
sunt magis pp̄rie vni tempozū q̄ alteri sic sunt egritudines
que fiunt ex humoze simili illi tēpzi: q̄ sanguine in ve-
se: colerice in estate: melancolicę in autūno: legmaticę in
h̄yeme: quib⁹ in vere p̄ accis fiant egritudines melancoli-
ce et hoc accidit pp̄ter motū humoz: et eozū dissolutionē
et ebullitiōē: q̄ in his tēpziob⁹ adueniūt p̄rib⁹ oīuz si-
milia accētia que adueniūt humiditatibus terre nascen-
tiū. Et dicit̄ est de signis significantibus egritudines
ex parte aeris sufficiat̄ p̄pendiose fm̄ nostrā intētiōē lo-
quendo. S̄ inueniunt egritudines parue velut accidē-
tia significantia sup egritudines magnas futuras: et nos
dicemus de aliquibus earū hic. Et postea dicemus de si-
gnis significantibus sup easde egritudines et earū causas:
q̄ multū necessariū est in hac arte. Et nō expectes vt dicā
tibi res nouas que nō sunt dicte ab antiquis.

Capitulum XV. Quod est de signis pronosticis egritudinū fu-
turarū per egritudines paruas.

F Dixit qdā q̄ dolor capitis fixus q̄ in ara-
bico noiat̄ur sōda: et emigranea q̄ in arabico
noiat̄ur setbica p̄seuerans denūciat decur-

sum aque ad oculū in fine: aut dilatatiōē pupille que in
arabico noiat̄ur aqabar. Et saltus faciei noiat̄ur bacha-
la: tortura vō noiat̄ur lachora et spasmus noiat̄ur tafnec: et
puatio motus noiat̄ur cadar: paralisis vero felee. Et Sal-
tus faciei p̄seuerans multū denūciat torturā ozis. Sal-
tus vero totius cozpozis significat̄ spasmū humidū puatio
motus significat̄ paralisis. Rubedo faciei oculoꝝ
et venaz q̄ sūt i eis cū fluxu lachrymaz: et fuga a lumie cū
forti dolore capitis denūciat apā calin in cerebro. Inctus
thebus d̄ et vertigo habasta noiat̄ p̄seuerans denū-
ciat epiliam. epilīa vero vocat̄ chission: tristitia p̄seueras
sine cā denūciat meliā. Apparitio cozpusculoz velut mu-
scap et capillorū ante oculos denūciat decursū aq̄ ad ocl-
los: nisi h̄ accis a sō pueniat. Reumata p̄tinua sine in-
terpolatiōe faciūt timozē p̄thesis. Sudoz mult⁹ p̄seueras
significat̄ repletiōē. Fortis sincopis crebra sine manife-
sta occasiōe p̄seueras diu mortē subitā nūciat. repletiōe sit
p̄tinuā h̄ites timemus ne ad spuzū deueniat sanguis q̄ in
arabico noiat̄ vestadā: et ē signū apopleie et subite mortē
et stupefactio sētū et relaxatio motū significat̄ apopleiā.
H̄rauitas lateri d̄xteri circa p̄pocōdria egritudinē ep̄is si-
gnificat̄. Stere⁹ multū tictū tiorē egritudis p̄teritis signi-
ficat̄. s̄liditas faciei et tūoz palpebray et digitoz manū
et pedū futurā p̄pocōdria significat̄. Fetoꝝ stercoꝝ signifi-
cat̄ super nauca q̄ in arabico nomiāf̄ tacura. Urine fetoz
putrefactiōē et febrē nūciat. Lassitas et mēbroꝝ cōfra-
ctio sine cā manifesta cū casu appetit⁹ febrē denūciat. vni
na vstina p̄seueras vlceratōē in vesica et virga significat̄.
p̄tinatio appetitus cū sincopi colericas significat̄. H̄raui-
tas et extēsiō q̄ est sub vētre et in renib⁹ significat̄ sup egrit-
udines renū. Stere⁹ adustū in ozificio ani vlcerationem
intestinoꝝ significat̄. p̄uritus in ano p̄seueras emozoz
das denūciat nisi in intestinis sint vermes nati. Multe
pustule in cozpore apā magnū significant. Multa nota
apparentia faciūt timere de nodo magno noiato dubel-
ler. Morfea et fortis rubedo faciei et strictura anbelitus et
voci lesio lepra significat̄. Et vlt̄ dico q̄ qñ p̄mutat̄ ali-
qd̄ ex p̄uetis significat̄ futurā egritudinē: sic ē appetitus
supflū aut dimiūt̄ aut augmētū vel dimiūtio in supflui-
tatib⁹ vel mult⁹ sōn vel pauc⁹ vel alia accētia p̄ter ista.
Capitulum XVI. Quod est de pulsu et vrina in generali.

Postq̄ locuti sum⁹ de hoc genere signozū
sufficiēter: volum⁹ nūc loq̄ de signis ip̄sarū
egritudinū q̄ significant̄ necessario vna triū
reꝝ videlicet: aut sup q̄ditatē egritudinū: aut
sup cās ip̄sarū: aut sup mēbrū in quo ē egritu-
do. Et multoties significat̄ sup hec tria quemadmodū de
signis egritudinū q̄ sūt in mēbris iterioꝝ. S̄ egritudi-
nes apparentes in supficie cozpozis nō idigent̄ signis nisi
significatib⁹ cās ip̄sarū ob hoc: q̄ ille patēt̄ sensui vīsus. Et
vlt̄ scias q̄ signa nō sūt aliud nisi illud qd̄ appet̄ in actiō-
bus et passiōib⁹ aiālib⁹ et nālib⁹ cū accidētib⁹ q̄ p̄ueniūt
ab eis. p̄opterea q̄ inueniunt̄ duo ḡna signozū cōmuni-
cantū plurib⁹ egritudinib⁹. Et debem⁹ p̄mo tractare
de eis. et postea narrabimus signa vniūscuiusq̄ egritudis
pp̄ria. Et ista duo genera signozū sunt pulsus et vrina: et si-
gnificatio pulsus sumit̄ a cōicantia oīuz mēbroꝝ coz
de. S̄ vrina sumit̄ a mētura digōnis in epate et venia:
et pp̄terea significatio ip̄si nō ē pauca in significādo egrit-
udines mēbroꝝ virtutis nutritiue. Et incipiendum est a
pulsu: q̄ eius est cognitio melior.

Capitulum XVII. Quod est de pulsu et de generib⁹ et sp̄ib⁹ ei⁹.

Dicimus q̄ pulsus est cōpositus ex duob⁹
motibus hoc est motu dilatatiōis et motu cō-
strictionis. et ex duab⁹ quietibus q̄ sunt inter
duos motus sic dēclaratū ē. Qz iter q̄ s̄z duos

*Sup quod significat Pulsus
et sup quod significat
vrina*

*Significatio Pulsus
et mēbroꝝ vrinę
et ḡna*

motus necessario sunt due quietes: et tiaz quia sapientes
 bmois artis dicit qd ipse pcedit bas duas geteret ma
 xime gete qd est post strictione qd gete qd est post dilatatio
 ne est manifesta et illi qd no est pfectus pperca accitia q
 essentiali b constant tinent vna ista: b est aut in motu
 bas aut in quietibus. Et pperca appars qd pma gna pulsu
 sunt sepe vna est qd sumit a quiete dilatatio. scds sumi
 tar a quiete ipse motus. Tertiu a quiete vntio mouen
 tis. Quartu a tpe getis. Quintu a pportoe duoru motus
 et duaz getis. 6° a pmutatioe pulsu et sua assilatioe sue
 tepore. 7° ab ordinatioe mot^o et getis et lozdanioe. 8°
 tria sunt genera qd pcedunt iungere medici ista. 7. vntis
 est qd sumit ab arterijs. Scds a quiete ipse arterie. Ter
 tiu sumit a vspone sube arterie. 8° ista tria no sunt ppa
 in pulsu in qtu est pulsu. qz pulsu in qtu est pulsu non
 fiat nisi p motu et gete. Et pmo volum^o narrare sps que
 cotinent sub vno qd gte: postea dicemus causas vniu
 cuiusqz generis: tpe: qd ea qd no cognouerim^o conat
 cas efficietes: tpe: pcedimus sumere ptura signa egritudi
 nis: eo qd tpe eade sunt cae diuersitatis pulsu. Et pperca
 qd iunctis genus aut sps ppe cause: nunc erit signu fixu
 sup istud genus aut spem egritudinis. Et pulsu qd fue
 rit pliu causaz no significat sup illa egritudinē solū istaz
 efficietes nisi secū alia significatio adiugat. Et delecto
 volumus scire narrare sps pulsu: t subiequet corū
 cas assignare: qz scruemus cop cas efficietes: tūc pos
 sibile erit qd ponemus cas signa sup egritudio: eo qd ipse
 eade sunt cause efficietes carade. Et id qd erunt ex eis ge
 nus vel sps ppe cae tūc erit signu pmutu sup inuentio
 ne illius sps egritudinis vel generis: qd erit ei plus vna
 et no significabit sup egritudinē agentē nisi qd co fue
 rit significatio alia. Ut bti gta: qd pulsu formicaz est in
 et bca est accio pmutu sup inuentioe illius sps egritudi
 nis vel generis: quādo erit ei pulsu diuersus. nā cā signi
 ficabit. at t qd erit ei pulsu vel plus vna cā non signifi
 cat sup egritudinē istius febri: eo qd pulsu diuersus est i
 uentus in febribus paritaz et in dolore stūe qd non est si
 gnū declarans febze pterednis ppe nisi ei associet aliū
 signū: t possibile erit qd aliud signū sit ex spibus pulsu: t
 qd no. Et postqz data sūt signa significatia a medicis cas
 pulsu: tenent determinare pulsu appropiatū vntisqz
 egritudinis: eo qd in istoz pars pulsu est cōposita sic pulsu
 significatio sup apothemata cas: qd est parvus: veloc:
 namaz: varians moia variatioib^o: t in hac egritudinē
 pulsu ei ppeius est ppositus scmp. Et qdas pulsu sunt
 quoz est signū definitiuū sup aliquā egritudinē qd asso
 ciat ei aliud signū. vtrū gta: qd pulsu lozdanat qd erit
 cū calore manifesto in corpore: t no erit in ore stōaci pun
 ctio aliqua seu dolor est signū certū sup febze paritaz. Et
 postqz declarauimus quōd est significatio pulsu gūaliter
 redibimus ad numerandū species: deinde dicemus vntis
 cuiusqz. Et dicimus qd gen^o qd sumit a quiete dilatatio
 diuidit i pulsu magnū et parū et mediocrē et in lōgū bre
 uē et mediocrē et largū strictū et mediocrē et in eminentem
 pfundū et mediū. Et magnitudo est qd arteria extendit
 iuglūna dūmensione in oibus tribus dūmensionibus. In p
 funditate latitudine: longitudinem. Paruus est vntis
 illi. Et mediū mediocritate hōz retinet. Longus est qui
 extenditur in longitudinale dūmensione plūqz in latitu
 dinale vel pfundū: hoc est qui trāsit quatuo tangētis di
 gitos. Breuis aut est vntis breuis. Et mediū hōum me
 diocritatem seruat. Longus est ille qui fm latitudinem
 vtra alias extenditur dūmensiones. Strictus illi est con
 trariū: fm mediū mediū tenet. Eminēs illi est in altitu
 dine vtra alias dūmensiones extendit. pfundus vero est ei
 contrariū: mediū vtro mediocritates seruat. Et ille

species adiuuē cōponi possunt. Et difficile est hanc cō
 positionem cognoscere tacuisse sunt species sumpte a ge
 nere quietis dilatatio. 8° genus qd sumitur a tempo
 re motus diuiditur in velocem tardum et mediū. Et ge
 nus qd sumitur a quantitate virtutis diuiditur in fortem
 debilem et mediū. Et fortis est ille qui extrima digito
 rum fortiter percūrit. Et qui sumitur a tempore quietis
 diuiditur in spūm: rarum: et mediū. Et dicit Galie
 nus: spūm est ille in quo tempus quietis post suam cō
 strictionem est paruum. Sed rarus est contrariū illi: scd
 mediū mediū seruat. Sed hoc non percipit nisi ille
 qui comprehendit quantitatem quietis que est post con
 strictionem. Et qui hoc non: nescit cognoscit. tūmiam au
 ter pulsu velocem et spūm: scd hoc graue est inuenire
 tamē non videtur impossibile multus perfectis qui sunt
 optimi sentis quoniam omnes homines no sunt equales
 in hoc sentis: qd modū no sunt equales in sollicitudine et
 bonitate intellectus. Et genus sumptus a pportioe. qd
 tepoz pulsu diuiditur in pulsu equi pōderio et no equi
 ponderio: t equi pōderio est equalis: et habet composi
 tionem tuorum motuum adiuuē cōpositionem. natura
 li. t per vias nōe. t sūb habet cōpositionē vntis quietis ad
 alias: et etiā illa qd est motus ad quietem. Et ille cōposi
 tionis diuersificat fm diuersitate etiam tepoz et cō
 plexionis. Et dicit qd ille cōpositiones naturales no inue
 niunt nisi fm vna cōpositionum notariū musicaz: ppo
 tionarum et ordinarū que est cōpositio dupli aut par
 tia. t dicit qd minor pportioes sentiaz in pulsu est illa qd
 multiplicat quartū multiplicati cōparatōe vntis parua
 multiplicat octauū partium. Et si ita est vt dicit mirabi
 le est. Sed cōparationes istas cōprehendere difficile
 est quia multi homines in musica eas cōprehēdant: p
 pterca qd note musicę habet superflua excessiones: ita q
 minor dūmētio illarū exemplū pōt cōprehēdi: t est illa
 que multiplicat ex. 3. partibus vntis partes vntis. Et
 illa vtrū sunt alterius sentie qd hūc per accidens ē ne
 cessaria hōc parū. Sed in pulsu sunt tepoz breuis ad
 insentiendū hanc cōparationē in cordibz magis: qd ge
 nū ex illo post spūm dūmētio difficile est inuenire: qd arte
 ria est sub carne. Et pper hoc elegerunt tangere hanc
 arteria: eo qd illa est lauis et ppinquos loci incipit: bas
 arteria tangunt medici. Sed genus sumptus a sua si
 milatione et a sua diuersitate omnia ptererit genera con
 tinet: qd est: qd assimilatio pulsu est vt omnia genera fm
 vntis modum cōcurrant. hoc est. qd si est magnus vt sit
 periculis in sua magnitudine: t similis sit ei velocitar
 dine: aut ex alio. Et pulsu diuersus habet duas species
 aut in omnibus generibus: aut in vno: aut pluribus fm di
 ueris: aut in nulli pulsu: qd: aut solū in vna. In di
 ueris pulsu quidaz est ordinatus et est ille qui mū
 tio resolutionibus suam diuersitate cōseruat. Et qui
 dam est non ordinatus: t est ille qui suam diuersitate no
 seruat. Et cōuenientius est vt species pulsu diuer
 sorum cum speciebus cōpositis computentur. t ego ex
 eis manifestiores dicam. Et genus sumptus a qualita
 te arterie diuiditur in tres species: hoc est in frigidum: cal
 idum et temperatū. Et qd sumitur a substantia arte
 rie diuiditur in durum: mollem et mediū. Et qd sumitur
 a contento in arterio diuiditur in plenum: vacuum et me
 diū. Ille sunt species simplices pulsu. Et inueniū
 tur pulsu cōpositi qui habent nomina qd dicenda sunt:
 quia quidam eoz vntis pulsu capisamēt est qui va
 riar in vna pulsu et in tarditate et velocitate: t accidit
 hūc pulsu vt sellinet et stet: cito redit: et suum motum
 complet: et appellatur capisams eo qd suus motus assimi
 latur salui capisoli. Et qdam nolatur cauda foijūna q

400 qd amovetur sub
 et dicitur pperca
 400 qd amovetur sub
 et dicitur pperca
 400 qd amovetur sub
 et dicitur pperca

supra spem hanc
 pperca dicitur mag
 pulsu
 pulsu qd
 quidam amovetur
 supra dicitur
 dicitur est

semper variatur. qz aliqui variat ab augmento ad diminutio-
nem: et aliquando a diminutione ad augmentum: et istud augmen-
tum et diminutio aliquando sunt proportionata aliquando non.
Et quidam dicunt yndosus: et ille est qui variatur in magnitu-
dine et paruitate partium organi in eminentia et profunditate
in strictura et largitate cum mollicie substantie organi: et deli-
nat parum ad paruitatem sed non multum: et vltimus motus assi-
milatur yndis maris et ab eisdem nomine suscipit. Et quidam
dicunt vermiculosus qui yndoso assimilatur: et est eo minor et
spissior. Et quidam dicunt formicans et est minor istis duobus
sed est spissior. Et quidam dicunt ferrinus qui yndoso in diuer-
sitate partium similatur: tamen eis rigidior est. Et quidam dicunt
bis pulsans: et potest esse vt iste sic denominet per diuersita-
tem quam in vna habet pulsatione: qz in eadem iterpolat et reuer-
titur: et potest esse vt dicatur quod due pulsationes sunt vna. qz
quies que est iter eas non habet tempus quod increatur dici tem-
pus quietis. Et quidam dicunt tremulus: et quidam dicunt tor-
tuosus quod percipitur talis sicut si organum torqueretur. Et qui-
dam dicunt arcuatus: quod est: qz est eminens in medio: et in ex-
tremis partibus profundus. ¶ Iste sunt omnes simplices spe-
cies et manifestiores que sunt in compositis.

¶ Cap. lxxviii. Quod est de causis pulsuum.

Prius incipimus narrare causas omnium.
Et dicimus quod causa magnitudinis pulsus est
sanitas virtutis et etiam sanitas instrumenti: et
multa necessitas pulsationis: et propterea est
iste pulsus signum dominationis sanguinis in
toto corpore: et maxime si cum hoc iungantur velocitas et fre-
quentia. qz hec sunt testimonia multe necessitatis cum sanita-
te virtutis et instrumenti. Et cause parui pulsus sunt istis con-
trarie: hoc est si sunt propter debilitatem solum aut inobedi-
entiam instrumenti: aut propter necessitatis paruitatem: et pro-
pterea quando erit istius pulsus causa debilitas virtutis
necessario significabit complexionem malam malam domi-
nantem super virtute ipsam debilitantem: aut significat eua-
cuationem superflua propter quam intrinseca virtus est dissoluta.
Et quando fuerit causa ex inobedientia organi necessario si-
gnificat malam complexionem sicca malam: sicut accidit qui do-
minat colera: aut melia: aut dominat in toto corpore com-
plexio mala sicca non malis sicut est febris ethica: aut si-
gnificat super congelationem que fit propter frigiditatem mul-
tam: aut propter extensionem arteriarum que fit propter apa-
tam. ¶ Sed si sit propter paucam necessitatem significat paucitatem calo-
ris: et aliqui aggregant hec omnia tria: et significat super ista tria:
et causa mediocritatis est temperantia rerum supradictarum. Et
causa longi pulsus est paucitas virtutis eo quod non potest ex-
tendere arteriam in latitudinem et profunditatem secundum proportio-
nem extensionis longitudinis: et hoc est pro maiori parte pro-
pter ineptitudinem instrumenti: sicut est propter rigiditatem
et obturationem cutis. Et cause curti pulsus sunt opposite
causis longi: et hoc fit propter virtutis debilitatem: et potest esse
vt sit propter instrumenti rigiditatem: aut propter hec ambo.
¶ Sed largi pulsus causa fortitudo virtutis est cum aptitu-
dine instrumenti: et cause stricti sunt istis opposite. ¶ Sed
cause eminentis sunt propter causas longi: excepto quod vir-
tus fortior est quam in illo vel alio: aut quod instrumentum est ma-
gis obediens. Et cause profundi istis sunt opposite. Et causa
velocis est multa pulsationis necessitas: tamen non est neces-
sarium vt cum hoc adiungatur fortitudo: eo quod pluries non labo-
rat cum velocitate loco fortitudinis quando fortitudinem non
habet: et hoc fit propter debilitatem virtutis: aut ineptitudinem
instrumenti. Et cause tardi istis sunt contrarie. i. non necessitas
anbeliens aut debilitas virtutis aut ambo: et propterea est
hoc genus pulsus signum male complexionis frigide ma-
terialis vel imaterialis propter vel communis: aut debilitas
virtutis propter euacuationem preambulam: aut propter mul-

tos malos humores qui dissolunt virtutem propter malas
eas propter vel qualitate: et cause generis recepti a virtute sunt
manifeste. Et cause pulsus fortis et debilis que sunt sumptae
a virtute manifeste sunt. Et cause spissitudinis eadem cum causis ve-
locitatis: et non illi operatur quoniam non potest facere forte vel velocem.
Sed causa rari est propter paucam necessitatem cum abundantia fri-
giditatis. ¶ Sed genus sumptum a proportione. 4. temporum pul-
sus est quod eorum a via naturali exitus est vt motus dilatationis sit
maioris proportionis ad motum restrictionis quam debeat: et est
vt maior sit necessitas inspirationis quam respirationis. Et quoniam
motus restrictionis erit maioris comparationis ad motum dila-
tationis debito: tunc erit fortis necessitas ad euaporandum vapo-
rem fumosum. Et quoniam quies erit maioris comparationis debito ad
motum: tunc erit debilitas virtutis cum multa inspirandi
necessitate. Et si sit permutatio proportionis duorum adinuicem
quietum est sic permutatio proportionis duorum motuum: hoc est mo-
tus dilatationis et restrictionis. Sed genus sumptum a similitudine et di-
uersitate pulsus est manifestum: quod assimilatio non fit nisi boni-
tate virtutis et ordinatione ipsius vt causa permutatio-
nis est euaporatio virtutis et ipsius debilitas. Et causa talis
permutatio-
nis est vna duarum reum: aut propter aliquam rem que virtutem
debilitat et aggravat sicut dicitur huiusmodi malorum:
aut propter aliquam causam calorem intrinsecum cordis ledentem: quod dicitur
sicut dolor otis hodi: et potest esse quod sit hoc propter debilitatem
virtutis ipsius de motu istius: sicut contingit in fine egritudi-
nis nocentium. Ideo quod debilitas semper deficit in comparatione: quod
sicut contingit propter causam multorum humorum: sic non est impossibile vt
sit causa motus istius ipsius. Et qui diuersificat in multis pul-
sationibus minus malus est: sic est ordinatus in diuersitate
pulsus. Si est malus minus non ordinatus: propterea quod or-
dinatus conseruat suum circuitum in hac diuersitate: et conser-
uatio non fit nisi in virtute propter aliquem motum. Et cause
spere in diuersitate compositarum he sunt: quoniam cause caprisatis
pulsus aliqui pueniunt ex ineptitudine instrumenti: et si
causa est pulsus fortis: excepto quod quoniam permutat ab augmen-
to ad diminutionem est signum diminutionis virtutis: et si redit
ad suum principium signat vigorem virtutis: et si a diminutione
ad augmentum devenit fortior virtutes significat. ¶ Sed yndosus
pulsus causa est virtutis debilitas cum organi mollicie et
frequentia sua est sic si virtus parte membri super aliam aggre-
gat: ita vt iste motus motui yndarum maris assimiletur et ex
multis compositus est motibus. Et vermiculosus pulsus cause
istis similes sunt: tamen sunt debiliores: et si formicans: tamen et ipse
yndoso debiliores est: et propterea dicitur est: quod non fit formicans
nisi vermiculosus precedat. ¶ Cause debilitatis virtutis
sunt manifeste: aut propter euacuationem superflua ex qua
evenit syncope aut destructiones caloris intrinseci: eo quod
cause que faciunt egritudinem sunt contrarie ei et nocent illi. Sed
ferrini pulsus cause sunt virtutis debilitas et est propositus
ex debili et paruo: et in ipso sunt pres anticipates et postpo-
nentes sicut in yndoso: excepto quod in isto siccitas magna est
manifesta: et quod siccitas fit etiam ab extensione est ferrin^{us} pul-
sus signus calidi apostematis et maxime quando est in me-
bris nervosis: quod est: quod rigiditas plus fit ibi propter nervum.
¶ Sed bis pulsantis causa hoc est martelini: est orga-
ni duricies: quod agit sicut malle super incudem percutiens bis
percutit et secunda pulsatio pro se est hoc est propter rigiditatem nervi. Et
causa tremuli debilitas est virtutis: et tortuosus significat super
spasmodum. Et arcuati causa si debilitas est virtutis: quod equaliter
organi pres ferre non possunt. Iste sunt cause septem generum pul-
suum breuiter dicte. Sed de pulsibus apparatus dicemus cum loquimur
de signis cuiuslibet egritudinis. Sed cause trium generum ex
pulsus istis coniunctarum manifeste sunt a rebus audictis: hoc
est a causis male complexionis. Et quod iste species pulsuum non
possunt apprehendi in aliquo individuo nisi comparato ad pul-
sum sani quod in corpore temperate complexionis inuenitur: aut ad ali-

quasi octo p[ro]p[ri]a s[er]m. S. aut ad. 4. s[er]m q[ui] apparet a radice
 bus nature: iterum s[er]m[us] p[ro]p[ri]a alter ab altero diversifi
 cat. Et p[ro]p[ri]a p[ro] diversificatione op[er]i nos cognoscere: q[ui] si
 hoc ignoramus cyrotia[m] p[ro]p[ri]a m[er]ito cognoscimus: q[ui]
 est: p[ro]p[ri]a egr[um] n[on] cognoscit nisi p[ro] c[on]p[ar]atione co[m]po
 r[um] s[er]m: vt cognoscat diversitate[m] p[ro]p[ri]a ip[s]i. Et p[ro]p[ri]a
 necesse est ei q[ui] vult in hac scia p[ro]f[ic]i esse vt se exerceat in
 cognitione p[ro]p[ri]a s[er]m vt cognoscat diversitate[m] c[on]p[er]io
 nis ip[s]i: vt cognoscat causas p[er]mutantes p[ro]p[ri]a: q[ui]
 nisi hoc cognoscerit posset errare et opinari: q[ui] p[ro]p[ri]a s[er]m
 rum est p[ro]p[ri]a egr[um].

*Neesse e cognoscere pulsu
 s[er]m*

¶ Capitul[us] CXX. Quod est de diversitatibus pulsus
 per res intrinsecas.

Pulsus calidus p[ro]p[ri]a maior est et velocior
 pulsus tep[er]at[us] et pot[est] esse vt sit frequentior: et
 frigidus est p[ro]p[ri]a paruior et tardior: tep[er]ata et
 possibilis est vt sit magis s[er]m[us]. Et pulsus
 sicce p[ro]p[ri]a est ei paruitate durus: p[ro]p[ri]a q[ui] v[er]itatis
 n[on] e obediens ex[er]sioni. Et pulsus b[er]u[m] mollior declinans
 ad fortitudine[m] et magnitudine[m]: q[ui] in B humiditas obediens
 est. Et p[ro]p[ri]a et macies b[er]u[m] significat[ur] in actu pulsus:
 q[ui] est q[ui] pulsus in composib[il]i macie[m] eundem apparet
 q[ui] in p[ro]p[ri]a co[m]p[ar]at[ur] in composib[il]i p[ro]p[ri]a est pulsus q[ui]
 sepulch[us] et b[er]u[m] p[ro]p[ri]a in d[er]e p[ro]p[ri]a b[er]u[m] diminutione.
 ¶ Et cetera sunt ex reb[us] q[ui] ponit diversitate[m] in pul
 su p[ro]p[ri]a diversitate[m] d[er]e a p[ro]p[ri]a q[ui] pulsus p[ro]p[ri]a ex parte
 te calidus est velocior: et p[ro]p[ri]a debilitate[m] v[er]itatis est sp[er]sus.
 Et pulsus inueniuntur est fortis p[ro]p[ri]a co[m]p[ar]at[ur] calores et fortitudine[m] et
 est rarior pulsus p[ro]p[ri]a. Et pulsus tenuis debilis est rarus et
 tardus. Et sepius s[er]m[us] est ex reb[us] q[ui] diversitate[m] ponunt in
 pulsus: q[ui] est q[ui] pulsus maru[m] e fortior et maior pulsus femi
 na[m]: et pulsus mulier[um] minor est et debilis: s[er]m[us] est velocior
 eo q[ui] velocior eis est loco fortitudine[m]. ¶ Iste sunt cau
 se mutato pulsus. ¶ Et somnus et vigilia s[er]m[us] b[er]u[m] op[er]atio
 nes in pulsus p[er]mutacione.

¶ Capitul[us] CXXI. Quod est de causis p[er]mutantibus pul
 sum ab extrinsecis.

Sed p[ro]p[ri]a ex[er]sion[is] que pulsus p[er]mutat. Que
 da sunt in quatuor tep[er]ibus anni: q[ui] da in ci
 bio et p[ro]p[ri]a et in balneo aq[ue] calide: s[er]m[us] et acci
 dia aie sunt ex bis q[ui] p[er]mutat pulsus. Et ex bis
 q[ui] p[er]mutat an[im]a dicta sunt in cognitione pulsus.
 Et a reb[us] q[ui] ligentur co[m]p[ar]at[ur] a q[ui] s[er]m[us] q[ui]ntibus pore
 ris pulsus diversitate[m] cognoscere. vbi q[ui]a. q[ui] cib[us] q[ui] est
 nouiter in s[er]m[us] s[er]m[us] pulsus ponit paruis et debiles et oc
 cultus: q[ui] vigerit ponit s[er]m[us]. Et B est q[ui] cib[us] an[im]a vigerat
 tur calor n[on] ab eo est sepulch[us] q[ui] admodu[m] ignis a mul
 tis sepe h[ic] lignis: et q[ui] vigerit t[er]re calor h[ic] h[ic] n[on] n[on]. Et
 p[ro]p[ri]a in nostris dicitur radicebus q[ui] cib[us] ex p[ro]p[ri]a eius
 est s[er]m[us]: et p[ro]p[ri]a est p[ro]p[ri]a. Et s[er]m[us] est in somno et in vigilia
 q[ui] est q[ui] som[us] facit p[ro]p[ri]a cib[us] si sit nisi q[ui] calor n[on] ab eo
 est opp[er]t[us] et vigilia p[ro]p[ri]a maior p[ro]p[ri]a facta dicitur. Sed
 p[er]mutatio p[ro]p[ri]a t[er]p[er]e an[im]a se n[on] e multu[m] occulta: q[ui] pulsus ve
 rus est calidus et humidus sic est in b[er]u[m] p[ro]p[ri]a c[on]d[er]e et s[er]m[us]
 alia tria t[er]p[er]e b[er]u[m]. Et q[ui] opinant[ur] q[ui] pulsus autu[m] est s[er]m[us]
 pulsus v[er]itatis in fortitudine[m] frequen[ti]a aut tep[er]ie penitus
 errat: p[ro]p[ri]a q[ui] in illo t[er]p[er]e v[er]itatis sunt diminute p[ro]p[ri]a pau
 cu[m] calores s[er]m[us] in illo t[er]p[er]e e q[ui] s[er]m[us] s[er]m[us] v[er]itatis: q[ui] illud
 t[er]p[er]e t[er]p[er]e p[ro]p[ri]a senescit assilal. ¶ Et p[ro]p[ri]a t[er]re p[ro]p[ri]a terre
 nascens senescit: et v[er]itatis gl[or]ia in illo t[er]p[er]e in vegetabi
 libus et alib[us] debilitat. ¶ Et s[er]m[us] regioes b[er]u[m] op[er]ationes
 in p[er]mutato pulsus et q[ui] c[on]p[er]io[n]e p[er]mutat. ¶ Iste dicitur est
 s[er]m[us] de pulsus: et q[ui] p[er]tinet v[er]itatis p[er]mutacione
 te in scia pulsus p[er]tinet ip[s]as in libro sp[er]atou[is].

¶ Cap[itu]l[us] CXXII. Quod est de v[er]itatis generaliter.

Deincepo volumis log de v[er]itatis. ¶ Erbi
 cumus q[ui] accit[ur] q[ui] apparet de v[er]itatis sic sup[er]
 rior dicitur est q[ui] significat dicitur ep[is] v[er]
 maru[m] et mebor. Et q[ui] significat est q[ui] dicitur
 remi et velle. S[er]m[us] s[er]m[us] volum[is] narrare signa
 apparet in v[er]itatis sic sup[er]ior dicitur est q[ui] significat dicitur
 ep[is] v[er]itatis et mebor. Et postea dicitur v[er]itatis significat
 significat[ur] spe[rum]. Et r[er]a q[ui] significat v[er]itatis sunt triu[m] spe
 c[er]u[m]. s[er]m[us] est v[er]itatis color: et i[er]ba. et c[on]t[er]ent[ur]. Et color
 v[er]itatis dicitur in s[er]m[us] v[er]itatis. s[er]m[us] g[er]nera. ¶ Primi est
 color citrin[us] et b[er]u[m] m[er]u[m] sic p[er]c[er]it: et citrin[us] et post
 assilal: et post illam vacatino q[ui] croco assilal: et post illud
 q[ui] assilal croco rubeo. S[er]m[us] g[er]nera est color rubi et illud
 b[er]u[m] gradus sic color q[ui] no[n] assilal. color rubi: mixto cu[m]
 q[ui] da albedine sic est in rosa: et no[n] assilal: et sic v[er]itatis
 g[er]nera rubi: q[ui] significat b[er]u[m] nigredine et d[er] acina. Et t[er]m[us]
 g[er]nera est color viridis: et b[er]u[m] gradus sic s[er]m[us] et sic g[er]nera
 et sic celestis q[ui] in arabico d[er]t[ur] emet m[er]u[m] sic nigredine
 et sic p[er]t[ur]ino. Et quartu[m] g[er]nera continet color nigru[m] et
 b[er]u[m] gradus: videlicet q[ui] declinat ad obicitatem: quada[m]
 q[ui] declinat ad melancoliam. Et s[er]m[us] g[er]nera v[er]itatis albus equi
 noce de v[er]itatis vel de aq[ui] s[er]m[us] albus est ille q[ui] vere color al
 bus est: q[ui] da est q[ui] spermat[ur] assilal q[ui] da assilal la
 c[er]i. Ibi sunt simplices colores v[er]itatis. Et sunt alii multi q[ui]
 possit colores de q[ui] dicitur hoc n[on] est necessarii: sic color
 obaginus: et q[ui] assilal loture recetis carnis et s[er]m[us]. Et s[er]m[us]
 significat[ur] s[er]m[us] a s[er]m[us] et s[er]m[us] q[ui] da est subtilis q[ui] da g[er]nera
 fa: et q[ui] da medocro. Et hoc s[er]m[us] q[ui] da modio: v[er]itatis et v[er]itatis
 sit subtilis et postea ingrosset. S[er]m[us] e vt sit g[er]nera et postea
 subtilis. T[er]m[us] est vt fiat subtilis et remancat subtilis.
 Quartu[m] est vt fiat g[er]nera et remancat g[er]nera. ¶ Tres q[ui] da
 s[er]m[us] est clara et quada[m] obicitur: clara n[on] dicitur subtilis
 subtili c[on]iungit. T[er]m[us] significat[ur] est c[on]t[er]ent[ur]: et c[on]t[er]e
 ta v[er]itatis sumunt a color s[er]m[us] loco: c[on]p[er]io[n]e nam
 q[ui] da est albi sp[er]m[us] et c[on]t[er]e: stat in s[er]m[us] v[er]itatis: ip[s]i
 partes sunt c[on]t[er]e vt signa habet p[er]mutat: et illud est na
 le q[ui] appellat in arabico: et dicitur: et q[ui] da s[er]m[us] s[er]m[us] assilal
 mila: et q[ui] da s[er]m[us] assilal: et quodda[m] est sanguinem
 coagulantem: et q[ui] da assilal pulis: et quodda[m] arcumite: et
 quodda[m] assilal partib[us] ferram[en]ti: et quodda[m] assilal
 ferri squamio. Et hoc o[mn]ia sunt p[ro]p[ri]a naturam: sicut color
 rubens niger et obicitur sunt p[ro]p[ri]a naturam. et quodda[m]
 est in parte superior: et q[ui] da in medietate q[ui] da in infima. Et
 q[ui] da est n[on] n[on] totus est equalis in o[mn]ib[us] partib[us] suis.
 et erit a quo partes grosse a subtilibus diuiduntur.

¶ Capitul[us] CXXIII. Quod est de significacionib[us] v[er]itatis
 sumptis ex eius colore.

Postq[ui] dicitur dicta sunt signa q[ui] v[er]itatis
 sumunt deincepo dicitur: cop[er] significat et
 significat a colore. Et dicitur q[ui] v[er]itatis colores ci
 trini cu[m] cop[er] gradib[us] significat admixciones
 colere cu[m] v[er]itatis. S[er]m[us] cop[er] n[on] color est citrin[us]: et alii q[ui] s[er]m[us]
 a colera o[mn]i ex[er]sion[is] coloris significat: t[er]m[us] s[er]m[us] p[ro]p[ri]a
 res sunt igneo coloris sic color colere vitelline et assilal
 coloris vitelli onop de die natop[er] qu[ui] dicit. S[er]m[us] caliditate[m] o[mn]i
 bus s[er]m[us] colere esse. ¶ S[er]m[us] colores rubi v[er]itatis significat
 v[er]itatis sanguinis et v[er]itatis debilitate[m]: et maxime illa q[ui] decli
 nat ad rubedine sup[er] qua[m] est nigredo sicut significat illa q[ui]
 declinat ad igneitate[m] plus q[ui] sup[er] colera. Et d[er] q[ui] alii in fe
 b[er]ibus acino fundit sanguine[m] per veinam qu[ui] in eis non
 sit vena fracta: hoc significat periculosas crisis: aut do
 minius sanguis quantitatim. Et nigra v[er]itatis significat
 aduhsiones et super v[er]itatis frigiditate[m] est: q[ui] calor et frigi
 dus hoc duo facit. S[er]m[us] q[ui] caliditate[m] p[er]mutat b[er]u[m] signa
 p[er]ambula caliditate[m] significat. Sed q[ui] a frigiditate

uenit viriditas aut fuscitas precedit et vniuersaliter alij colores frigiditates significantes. Et aliquando fit vna nigra propter admixtiones colere nigre propter expulsionem colere nigre que a natura fit sic in splenicis fit: et omnis viriditas significat frigiditatem excepta illa que cinaria nominatur et porina: nam ille fortem adustiones significat: et non est dubium quin fuscitas et idica seu celestis significet super caliditate: quia videmus vinas colericorum mixtas viriditatis cum citrinitate: et quia viriditas est principium nigredinis ob hoc cause que faciunt nigredinem cedere sunt cum causis que viriditates operantur: excepto quia in viriditate sunt debiliores. Et vna alba et clara sicut aqua significat digestionis defectum et virtutis nutritive debilitatem aut opilationem aut vtrumque. Et vna que spermata assimilatur significat humorum flegmaticorum frigiditatem crudorum abundantiam. Et vniuersum apoplexiaz aut similem egritudinem significat: et pueri hanc habent vna quando epileptici sunt. Et possibile est ut hec vna sit signum crisis in egritudinibus flegmaticis: et possibile est ut sit color albus in egritudinibus acutis. Sed est plurimum perditionis signum: quia significat ascensum colere ad superiores partes et ibi facit apostema. Et aliquando vna erit rubea et egritudo erit frigida: et hoc accidit propter fortem dolorem ut in colica: aut propter opilationem viarum que currunt a felle ad iestina: quia tunc est necesse ut ille humor exeat per vnam: et alie cause assignantur: sed iste sufficiat. Sed colores compositi sicut lotura carnis significat debilitatem virtutis epatis aut renus. Et vna que oleo assimilatur solum in colore osius febres significat: eo quod pinguedines liquefieri in membris significat excepto quod hanc nigredo non precedat quod si hoc esset casum virtutis significaret: et quidam dicunt quod hec vna in acutis febribus apparet: et in illos materierum pinguius signum est creticum: sed hec accidit raro.

Capitulum XXXIII. Quod est de significationibus vinarum simplicis ex substantia eius.

Subtilis vna defectum digestionis significat eo quod digestio necessario materias grossas debet: et defectus digestionis fit propter humorum cruditatem: aut propter defectum virtutum aut propter cibi et potus multitudinem. Et ex rebus multis adiuvantibus subtilitate vinarum est viarum opilationem: et propterea vinarum calculosorum subtiles sunt: et si post subtilitatem apparet grossa substantia signum est quod natura incipit digerere. Sed si ab ipso principio apparuit grossa et in eadem grossitie manserit significat multa humorum ebullitiones a calore extraneo factam: et propter hoc est malum signum. Sed vna grossa que post subtilitatem et iteque ingrossatur huiusmodi hec operatio a natura procedat pigritiaz nature significat post incepti operis principium. Et si grossities propter motum humorum fuerit hoc est bonum signum: quod est: quia significat quod natura digerere incipit. Et quidam hoc reprehendere volentes dixerunt quod non sunt aliqua signa tenenda in vna nisi ex ope nature interioris: sed si ab aere extrinseco fuerint tenenda non erunt. Sed isti ignorant quod aer non operatur in vna res diuersas nisi propter preparationem quam ab interiori natura capit. Et vna que in principio egritudinis a parte nature apparet grossa et postea subtiliat longitudine egritudinis significat. Et iam dictum est: quod puerorum vna naturaliter est grossa et inuenus subtilis.

Capitulum XXXIII. Quod est de hypostasi vinarum et de eius significationibus.

Hypostasis sanitatem denuncians debet esse in fundo et esse alba leuis et equalis et in forma pingue in fundo: eo quod est supfluitas tertie digestionis. Et de natura supfluitatis est ut sint gra-

ues: alba quia materia non nutritur ea sanguine nisi postquam est dealbatus et eis assimilatus: et propterea erit color supfluitatis sicut color nutriti quando virtus nutritia sequitur suum cursum naturalem: leuis et equalis propter digestionis temperantiam: et quia leues equalis est in omnibus suis partibus debet esse pinguea propterea quod hec figura proportionis equalitate omnium suarum partium in leuitate et gravitate ostendit: et quia actio caloris in hac forma distatur: et etiam corpora grauius naturaliter extruduntur et dilatant: sed leuia in seipsis aggregantur et petunt ascensum quousque acuantur sicut accidit flamma ignis. Sed significatio que a loco sumitur est hec. vna quod illud quod stat in parte superiori quod nebula appellatur significat principium apitionis digestionis diuimodo sit alba. Et propter hoc dicitur. Y. quod si vna nubem albam quarta die fecerit crisis in .vii. indicabit. Sed quod stat in medio significat digestionis cremorem: et quod est in fundo perfecta digestionem significat absolute: diuimodo in hoc persueris conuenientibus diebus. Sed si modo apparet: modo vero non: significat nature debilitatem et illius impedimentum.

Et est sciendum quod aliquando in vna apparet hypostasis alba quando materia est flegmatica non cocta: et hec differt a naturali eo quod ipsius partes sunt diuersae. Sed color citrinus hypostasis significat citrine colere dominium quod virtutem impedit digestionis: et ob hoc signum est malum. Sed rubea solum significat materias multam et pigritiam nature que ipsas propter sui multitudinem permutare non potest: propter hoc hec hypostasis longitudinem egritudinis significat. Sed est salubris nisi malum aliquod apparuerit signum: quod si apparuerit significat mortem longo tempore precedente: quod est: quia hoc malum signum adiunctum significat quod hec materie multitudo virtutibus in fine dominabitur: et ipsas ultimo prosternet. Et si eidem bonum signum copulabitur contrarium significabit. Sed malum quod hec hypostasis significat non est nisi ex parte quantitatis et ob hoc pro maiori parte est signum salutis.

Sed color niger in febribus acutis est vltionis signum: et propter hoc mortis significat. Sed differentia que est inter hanc hypostasim et humorem nigrum que expellit natura per viam crisis est quod hec hypostasis est in vasis fundo. Sed humor expulsus in vna est dispersus: et propter hoc diuersitas loci diuersam ponit intentionem hoc est: quia quando hypostasis nigra est suspensa minus est mala hypostasi in fundo decumbente: quod est: quia significat alicuius digestionis principium: quantum sit malo: et minoris est gravitatis. Sed que est in fundo malam digestionem complete significat. Et quando hypostasis est obscura frigiditate nature vel caloris naturalis extinctionem significat. Et hypostasis albaginaria multitudine motus humorum et defectum digestionis significat. Sed corpora hypostasim extra naturam multarum materierum sunt: quia quedam sunt que tritico fracto assimilantur: et quedam que orobos assimilantur: et significant hec membrorum liquefactionem: aut humorum vltionem: et propterea in egritudinibus acutis sunt male: et si habuerint colorem rubrum humorum sanguineum vltum significat: aut partium epatis aut lumborum significat adustiones. Et dicitur quod citrinus in lumbis magis sit proprius. Sed laminosus est pessimus: quod est: quia membrorum radicalium liquefactionem et icitionem significat. Sed furfureus aliquando fit propter scabies vesice: et aliquando fit propter liquefactionem membrorum: et quod differre facit illud quod ex scabies vesice: aut ab alio: est quod in ipso prurit in partibus virge sentitur. Et vniuersaliter quandoque hec accidentia passioni vesice adiunguntur.

Et arenosum significat aut lapides coagulati: aut incipientem coagulari. Et si fuerit rubrum lapides in renibus significat: et si fuerit album lapidem in vesica demonstrat. Et saniosum apostematis rupturam significat in vna mem-

*pro hypostasi
pneumoniae signum*

*Attendenda est vna alba non omnia aere extrinseco facta
ga aer non albam nisi signum per humorum factam
a natura.*

bris locati. Et sedimen habeo pilos similes capillis hu
miditate grossam in renibus a calore extraneo genera
tam significat. Et sanguinem coagulatum aperiōne ve
ne aut apostema in vine vijs significat. Et quod dictum
est ad pectus de significatis vine sufficiens est quantum
ad nostram opinionem.

Capitulum. CCCV. Quod est de signis egritudinum
mēbrosū intrinsecū et extrinsecū in generali.

Excepto nos dicimus de signis cuiuslibet egrit
tudinis in mēbris manifestis et occultis. Et s
quod dictū est quedam egritudines sunt in mē
bris extrinsecis: sunt manifeste per se et signi
ficatio in istis nō est necessaria nisi in causa.

Sed egritudines que sunt in partibus intrinsecis tribus
modis significacione indigent: vniū est ex parte membri
patiēti. Secundus est significatio qualitatē egritudinis.
Tertius est significatio egritudinis causē. Et incipie
mus a significacionibus egritudinis intrinsecarū. Et di
cimus quod iam dictum est quod egritudines complexionales
habēt duas species. videlicet materiales et nō materiales.
Et de duobus speciebus aut toti corpori cōmunicant aut parti.
Et quādo materialis egritudo est in vno membro aut fi
xa ē in vno suo aut in eius essentia: sicut apostemata et vl
cerationes. Et significatio illius que est in vno est de gene
re significacionis extrinsecarū vel intrinsecarū egritudi
nis. Sed apostemata iteū et extra fieri possunt. Sed egrit
udinis officialiū quedam sunt in partibus extrinsecis cor
poris: sicut dilatatio et dissolutio que sūt manifeste sensui
et quedam sunt in partibus intrinsecis corporis: sicut opita
tio: lentitas et asperitas mēbrosū.

Capitulum. CCCVI. Quod est de signis febris effimere.

Incipimus a mala complexionē vniuersa
liter totam corpus ambiente que febris nū
cupatur et incipimus a febre dici. Et dicimus
quod ipsam semper precedit aliqua ex extrinsecis
causis efficientibus: excepto quod hec in ipa
nō est ex signis proprijs quod est quia eius febris dicitur semper
inuenitur. Sed nō conuertitur: vt semper talibus causis
nō tribus necessario febris adfit. Et propterea illandus est
vt signa propria cognoscamus et etiam cōmunia ad creden
ditate foenicadas adducamus et etiam quia valēt ad con
trarius remouēdas. Et huius febris signa propria sunt
duo. Vniū est quod pulsus in hac febre varius non est quod est:
quia varietas non fit in putridis febribus nisi propter hu
moris multitudines aut malitias. Secundus est quod vena
sua naturale sedimen nō mutat: quia in hac febre vena nō
mutat nisi color et postea non egreditur a solito: nisi
propter humoris putredinem. Et ob hoc necesse est vt in
hac febre postea a solito nō mutetur: et significacionē
huius aliquid erit vt in hac febre acidētia fortis nō fit: et
est leuis calor non inflammantis et plurimum semel
accidit vel forte ter aduenire potest: et dicitur quod quando
patiens intrat balneum et bozzilationem non sentit quod
tunc est effimera. Et hec sufficiunt significaciones in
febre dici.

Capitulum. CCCVII. Quod est de febribus putridis et de
eius signis.

Dicimus de putridis: huius febrium vni
uersaliter due sunt species: vna in omnibus
venis fit: et alia fit in humoribus digestione
mēbrosū. Et ostia que est in his duobus ipē
bus talis est: quod est quia febris que fit ex materia ex
istente intra venas interpolationes nō habet neque typhus:
quādo purioribus aliquando plus fortificetur alio die
temporibus. Sed febre quatuor materia est extra venas
habent interpolationes circuitus et typhos. Et causa

propter quas habet circuitus est quia humor qui putresce
ri debet nō putrescit simul et semel: quod est quia in eo pre
paratio putrefactionis non est completa: sed paulatim in
putrefactione procedit: et hic sequitur modus ordinatio
nis: quod est: quia hec operatio sūm aliquē modus est natura
licus est: quia natura in hoc regimē habet: eo quod est putre
factio eius digestio: propterea varietas ordinacionis in
circuitibus signis est malū: nō est hec operatio attribue
da calori putredinali simpliciter: sed calori naturali: eo quod
in materia nō naturali operatur sicut in multis vno nam
re reperitur. Et ratio est: habent quibus conatur attribue
re ordinē circuitus subtilialiter calori putredinali hic
strangantur: et nostras radices naturales nō sequuntur que
super philosophias et metaphysicas scribuntur: et quā illas
nō intelligit hoc nō cōstet. Et propterea mea sentē
tia penitus est quod natura istos circuitus eius calore intrin
seci operatur: sūm superuenit huius calori aliquid extra
naturam in quantitate aut qualitate: in eo quod est agens in
materia nō naturali: videlicet in humore egritudinis sa
ciant. Et accidens quod cum humore aduenit est simile
in hoc accidens quod est aduenit quod cibo: quod est quia in eo
tineti sumpto cibo frigidamur. Et nō est iter hec duo
differentia nisi quod accidens quod aduenit propter cibum est na
turale: quia cibum est naturalis: sed quod aduenit cum humore
est propter naturā: quia calor eius materiam primo obstat
sepelitur: et postmodum assumit victoriam super ipsam: et
augumentando ad finem reuertitur esse quādo ipse dige
stio fuerit perfecta. Et istas bene exponimus omnia in
tractatu que fecimus super libro de febribus Gal. Et ille
ordinatōes circuituum dūerficantur sūm naturam hu
morum: qualitatē facientis febre sūm quod infra dicem.
Et causa quare febre que sunt intra venas interpolacionē
tionem nō habet: est quia quādo in partē humoris putri
di calor accenditur nō potest ipsius naturā dissoluerē: do
nec alia particula accendatur. Et hoc propter solidationes
vaporis cōtingit: et propter easdem causas etiam typhus nō
fit: etiam quia illud quod ex eo dissoluitur a mēbris sensibi
libus nō sentitur. Sed putrefactio que in humore fit qui
extra venas est: huius cōtraria existit: propter euaporacionē
que per porositates mēbrosū fit: propterea sunt in istis
circuitibus typhi propter sparsionē humoris purgitiū super
membra sensibilia aut bonis ventosi: propterea quia ty
phus magis appropinquans est humoris mobili ventoso quod
fito. Et signa propria febrium putridarū sunt duo. Vniū est
quod vena in principio hypostasis non habet: propterea quia
calor est impeditus propter humoris digestionē: alius est
quia pulsus est varius et dūerfus. Itē alia sunt signa ista
rum febrium a signis significandis duas species repleto
nis: hoc est sūm vasa et sūm virtutes. Ista sunt propria signa
vniuersalitatē febrium putridarū.

Capitulum. CCCVIII. Quod est de signis febris colericę.

Signa propria vniuersa se sunt hec. Scias
quod signa se que fit ab humore extra venas et
in febre colericā sunt typhus fortis purgitiū
morsu. Et pulsus in principio istius se est parvus
rarus et debilis: hoc est propter humoris calorem qui
calorem obstat naturalē: et propterea refrigeratur cor
pus in principio purgitiū: ex eo quod calor naturalis ab
humore opprimitur putrido. Et quando calor extraneus
generat in humore putrido calori naturali admiscetur
tunc crecit et per totum corpus augumentatur: et propter
hoc pulsus in eodem statu non permanet: sed propter calor
ris crenentū crecit et fortificat. Et vena in hac febre po
maiori parte est ignea: et patiens penit affligit: sicut alij
his tangitur amaritudo oris. Et dicitur quod quando hec fe
bicitur pura quod ipsi purgitiū ad plus vno ad duodecim

uno signum

et in hac quod dicitur
quod dicitur

Et ex materia ad partem
venas nō purgitiū

Inter ista et hanc nō dicitur 12. huius

Quartus

72

horas prolongatur: et circuitus huius febris est tertianus: sed tamen non conuertitur quia non est necessarium quod omnes febres que habent circuitum hunc sint de colera. Sed possibile est ut sint due tertiane aut due quartane: et hoc non accidit nisi in principio egritudinum. Ista sunt signis propria huius febris: et aliquando significationes iste rebus communibus fortificantur. hoc est quod complexio: aer: etas: et aliud regimen huius humorum comparantur. Et aer cum hoc humore comparatione habet modis duobus unus est finis suus tempore naturale: ut est etas que est calida et sicca: alius est quando egreditur suus cursus naturalem ad caliditatem et siccitatem: quous tempus per sui naturam debeat esse frigidus. Sed febres que paroxysmos non habent istis comunicant exceptis circuitibus et typo. Et in hoc genere egreditur febris que causon nuncupatur cuius materia intra venas est: et maxime circa os stomachi: et epar posita est: propterea in hac febre non est rigor. Et sitis fortis huius febris propria signis est. Et peior specierum causonis est illa que fit a colera cinaria aut passina. Et illius paroxysmus longus est propter inobedientiam humoris illius ad digestionem recipiendam.

Capitulum XXXIX. Quod est de signis febris flegmatice.

Accidentia magis propria huius febris sunt quod in principio extrema in frigidantur et est tempus frigidis longus: sed paulatim inualefcit. Et quando incipit calor apparere redit frigus et fortificatur super eum. Et tempus paroxysmi istius febris occupat horas: et calor istius febris non est modicus nec furiosus: et propterea primitus tactui non manifestatur. Et huius febris pulsus rarior et minor est pulsus febris tertiane in quolibet. et suorum temporum. Et vna in hac febre est subtilis et alba aut spissa et obscura et si calor putredinalis est fortis et flegma purum non est: tunc pole est ut vna sit rubra et palpebre patientis tumide erunt. Et in pluribus horum patientium os stomachi est frigidus: et si vomitus euenit flegmaticum euoment. Et aduentus ipsius paroxysmi omni die signum proprium non est quia due tertiane hunc eundem faciunt paroxysmum. Paroxysmus longus est propter ipsius humoris tarditatem: et paroxysmi ipsius plus continuantur quam colere paroxysmi: quia iste humor putrefactioni magis est appropriatus. Et ad hoc propter longitudinem paroxysmi aduenit humor non corrupto preparatio putrefactionis propter longam moram caloris extranei in corpore diu permanentis: et hoc propterea accidit quia calor febris huius est temperatus et subiectus habet humiditatis. Sed in febre colerica quia calor extraneus cum ea accensus cito transit non est tempus preparans ad putredinem in parte non putrefacta et vniuersaliter in hac febre calor intrinsecus est valde sepultus: hoc enim est causa ad plus continuandos in hac febre paroxysmos. Et deterior harum februm est illa que ex flegmate fit vitreo. Et similiter etiam aliquando cognoscitur hec febris: aere: etate: et consuetudine et complexione. quia hec comparationem habent cum humore hanc faciente febre.

Capitulum XXXX. Quod est de signis febris quartane.

Ec incipit cum frigore graui: ita quod tunc accidit patienti stridor dentium. Et patiens tunc sentit membrorum contractionem et hoc fit propter frigiditatem ipsius humoris et grauitatem. Et pulsus istius febris est tardus: rarus: et paruus: plusque fit in flegmatica: hoc dico in principio paroxysmi: et dicitur quod in augmento maior est quam in flegmatica: quia calor in hac febre manifestatur et febris fortior existit. Et colores vrine in hac febre variantur: nam alii quando est alba et subtilis ad vitriditatem declinans: et alii

quando nigra et grossa ad rubedinem declinans: et vltimum hec febris alias sequitur febres. Et tempus huius febris est longum: et tempus reuolutionis ipsius est dimittens duos dies: et inualefcit tertius. Et quartane circuitus est quasi sicut proprium signum in hac febre: propterea quia non inuenitur talis circuitus in aliqua alia febre simplici vel composita. Et maior pars hanc patientium sunt spleneticis. Et fortificatur significatio in hac a rebus communibus finis quod in alijs dicitur est: ut ab aere et ab etatibus: et a complexione: et a signis significantibus dominium istorum humorum.

Capitulum XXXXI. Quod est de signis febris que in arabico nominatur michabecha: et est sanguinea.

Ec febris typus non habet: eo quod sanguis eas faciens est in venis: excepto si fieret propter apostema nominatum flegmon: quod in aliquo membrorum principalium esset generatum: sicut in epate et etiam dyaphragmate: quia tunc in hac febre essent paroxysmi tertianary similes colere paroxysmi: quia sanguis quando supercalefcit ad naturam declinat colere: et propterea in hac febre non est differentia inter febre colericam que habet materiam intra venas et istam nisi in magis et minus: quia non potest in corpore fieri febris de colera pura sola: quia talis febris de colera de necessitate mortifera esset: quod est: quia colera non est apta recipere aliquam digestionem: nisi in hoc quod cum sanguine est admixta: aut cum materia qua nutriuntur membra radicalia: hoc est sanguis dealbatus. Et signa que significant hanc febre sunt signa dominium sanguinis significantia: et iam nos narrauimus ipsa. Et pulsus hanc patientis est in vltimo magnitudinis et fortitudinis. Urina est rubra et grossa et suspiria: et inquietudines sunt propria in hac egritudine et in colerica. Excepto quod in egritudine illa fortiora existunt. Et alienatio mentis propria est in febris acutis. Et verba Galieni varia sunt in hac febre: quia aliquando dicit quod est colerica continua: et aliquando dicit quod est aliud a colerica: et quod non debet attribui colerice: nisi quia non habet putrefactionem perfectam: quia natura istius febris est media inter febre dicit et febre putridam: et sententiam meam tu iam nouisti. Item febris ista non habet nisi vnum periodum: et in illo aut soluitur aut occidit. Et aliquando incipit lenta et semper ad vltimum fortitudinis crescit: et aliquando est contrarium: et aliquando in vno permanet statu: et causa huius paroxysmi alio per alios multoties dicta est. Ista sunt signa cognitionis februm simplicium: et qui simplices cognouerit: compositas cognoscere poterit: et ista exempla non fuerunt data nisi per modum similitudinis: quia raro inueniuntur. Et ad hoc quia maior pars accidentium que in his febris tibi narraui non verificatur nisi in febris que sunt de materia humorum naturalibus propinquo. Verbi gratia: quia paroxysmus febris colerice maior: id est occupat horas: quando colera naturalis est putrefacta. Sed quando vitellina aut cinaria putrefcit: tunc longior erit paroxysmus: et accidentia erunt pessima: et pauci euadunt et maxime ex cinaria: quod aptitudinem digestionis non habet: quod est: quod quandoque humor adeo contrarius est ut complexio corporis non possit agere digerendo super eum: tunc febris deterior exitum habet: et quandoque potentie propinquo est: tunc febris salubrior est.

Capitulum XXXXII. Quod est de compositione februm.

Scias quod compositio febris est a causa locali: aut a causa materiali. Item cause materiales tres habent modos. vnus est quando duo miscentur humores: et tunc materia febris fit inter illos duos maiores simplices qui singulas possunt facere

Signa
causon
egritudinis
est
pauca

significatio in arabico

quare signum non
habetur per se

conuenientia inter sanguinem
et coleram

non
dicitur febris ex
colera pura

varius Galenus de
febre sanguinea

quod maior sur colera
cinaria

Liber

Febres: etiam accidentia tunc ex his mixta erunt. ¶ Tre alius modus est vt vna sit putrida: talia sit ethica: terti' modus est vt vnus modus facies febres sit cu' apostema: te et alius sine. ¶ Et aliquando sponitur due febrea: et miscentur earu' pariter absq' eo q' materie misceantur: et hoc propter causas locales accidit: sicut possibile esset vt vna esset intra venas: et alia esset extra: et in hoc genere locatur feb. que emittitens nuncupatur. ¶ Et aliquando humoros febres facientes erunt vicini sed no' mixta. Et possibile est etiam vt omnes iste species admixtam componantur. ¶ Et etiam potest vnus modus compositionis dici vt fm magnitudinem et paritates: et fm fortitudinem et debilitatem: hoc est vt causarum efficientiu' vna sit fortis alia debilis.

¶ Caplm. CCCIII. Quod est de signis febris ethice.

¶ Et febria tres habet fm q' ab algo dicitur: et accidentia in hac fm plus et minus discernantur: et accidentia eius occulta sunt in principio et quadoq' videtur corpus cum calore continuo lento vltra dies tres: quado non in corpore incipit manifestari: tunc vni lente cōtinue assimilata. Et si patientia cum quasi no' sentit: nec habet putridarū febria significatione opinatus est ipas esse ethicas. Item post bonas tres ab assumptioe cibi patientis pulsus cōsiderare debet: caloris quantitatem: et si calorem inuenit angustatū: et pulsus velocem: aut in aliqua dimensione magnificatū: tunc istas febres ethicas iudicabit: qd est p'perea quia membra mala complexionē acquirunt caliditas: de natura nutritibilis est sibi nutritio assilare necesse est vt cibos copiosi adueniens calorem extraneus debeat ad p'perea: quado cibis ille frigidus sit aut no': et p'perea tunc febria fortificatur: et accidens augmentatur qd in putrida no' cōtinet: p'perea quia calor extraneus in illis radi caliter no' est fixus in mēto: que in cibi agere debet. Et cause que ab algo medicis dantur accidentales sunt sicut fabule cantato: q' dicit q' cibos in talibus patientibus et copiosus est fm similitudine aque super calorem potest: q' impossibile est vt virtus nutritibilis a nutriente tantū sit elongata vt ipas eides sit contrariū. Sicut aqua calca. reperitur enis quod vni quodq' illo p' alterius corrumpit. ¶ Et raro hec febria accidit nisi post alias febres sic post effluuiū in copiosibus ad hanc paratis aut post aliquā ex febrib' putridis. Et quado fortificatur hec febria marcescit corpus firmū et siccatur pellis eius: et deformat facies et pfundantur oculi. Et cū venerit ad vltimū gradū ethice videtur oculos eius quasi aspersos cinere sicut videtur in oculis eoz: qui tangant polucre et contrahuntur palpebre inferas sicut accidit patienti subeth et pellis frontis est tensa et siccā quasi coquina preparata: et tempora h' tenentur: et palpebre citrinas sunt coloris. Et pellis mirrach ventris sit siccā et rugosa: et pulsus eius est tenuis sic chorda: velox et debilis et vna est oleagina. Alia vero signa istius febria manifesta sunt et in libro spicato p'lene enarrata. vñ no' est necessarius ea reiterare.

¶ Caplm. CCCIII. Quod est de signis apostematū sanguineorum.

¶ Incipio volumus loqui de signis apostematū. Et dicimus q' signa apostematū sanguineorum sunt rubedo coloris cum forti calore: et rubore: et dolore magno. Saluo q' mēbrum non sit insensibile: cum hoc extensio nem habeat et hec sanguinis apostemata diuersificantur fm magis et minus. ¶ Et scias q' in apostematibus istis sanguis mundus est a putredine: sed quando putredine necatur pulsus: que dicitur pulsus: signum istius apostematū est quoniam est maius inflammationis valde

flagonem: et in his apostematibus febria est fixa: et in hoc genere sunt apata q' sunt in subacellio et inguinibus. ¶ Caplm. CCCVI. Quod est de signis apostematū colericorum.

¶ Signa colericorum apostematū sunt coloris citrinitas et humorū subtilitas et dolor fortissimus sine extensione et formica deambulata huius generis est.

¶ Caplm. CCCVI. Quod est de signis apostematū flogmaticorum.

¶ Signa flogmatici apostematū sunt coloris albedo cum punctione dolosa et si compressantur: vniuersaliter ista apostemata sunt apparentia et oculis discretis: et simplicia sunt

Et in cognitione non idigent forti pericrutatione: cōposita tamē idigent fortiori: et illa per cōparationē simpliciū accidentium cognoscuntur.

¶ Caplm. CCCVII. Quod est de signis apostematū melancholicorum.

¶ Ed apostemata melancholica cum flogmaticis cōmunicant in dolore punctione saluo q' in tactu durioris: in colore obscuris: et citri etia in hoc genere extensio: sic denominat eo q' canero: pedibus assilata: x' quia vne que

eos circūdat sit sanguis nigro repleto. ¶ Illa sunt signa apostematū que in partibus exterioribus cōpositis apparent. Sed de his que intrancis partibus cōpositis sunt: cam cum egritudine memborum interiorum enarrabo.

¶ Egritudine vero que in superficie cutis apparēt sunt sicut variolę: et morbilli: et scabies: et morphea: et similes his: et quedā ipsarum signa habent p'nostica anteq' fiant: qd est aliqua signum p'nosticum lepae est rubeo vociet grossico eius: anteq' stricture: rubeo faciei: aliqua do ad obscuritatem tendentis cū faciei inflatio: et albedinis oculorū: obscuritate et rotunditas etia oculorū: signū est maximum denotans lepam. ¶ Sed variolarius signa p'nostica sunt fe. continua et faciei inflatio: et timporum et grossica venarū: et rubeo: et nasi puritudo: et gule ac colli grossicia: et hec egritudo solum semel aduenit patienti. ¶ Et scias q' vennis pustula que in superficie cōposita sit cum febre est signū expertum q' ex genere egritudinū pestilentiarum manant: et maxime que ex melancholico sunt bumote: et cum apertantur aduenit eis eicara sumis ignis combustionis.

¶ Caplm. CCCVIII. Quod est de crisi in generali.

¶ Quia febre et vniuersaliter acute egritudines no' sanantur nisi per crisin: deinceps naranda sunt signa crisin laudabiles et in laudabilem significantia. Et dicitur q' crisis cognoscitur quinq' rebus habet. Una est cognitio sine discretio egritudinis que crisi sanant ab his q' sine crisi sanant. ¶ Secūda est cognitio signorū significantiū quatuor egritudinis temporis: q' no' in quolibet istorū temporū sit crisis laudabilis. ¶ Tertia est cognitio speciei eius curationis illius rei que egritudine facit: qd est: q' res que euacuant quado egritudinis sunt cōuenientes: tunc sunt in laudabiles. Et quado sunt cōuenientes egritudinis sunt laudabiles. ¶ Quarta res est p'cepta in essentia crisi aut in ipsius p'nosticatione. ¶ Quinta est cognitio vterū in quibus crisi sit laudabilis aut in laudabilis. ¶ Et post hoc tenent cōmemoratio bonorū et malorū signorū in egritudine quolibet que cōsumit per crisin vel sine crisi: signorū bonorū significantiū super liberationes. Et dicimus q' discretio egritudinis que crisi terminant ab illis que sine crisi terminant sunt que finitū dissolutione occulta aut manifesta: et habent a longitudine egritudinis

Quod magis dicitur
et magis dicitur

Quo magis dicitur
et magis dicitur

Imaginatio a libro
cicconia

Et hinc ad alios
dicitur sic hinc
et sic sic hinc

Quartus

dinis aut ipsius breuitate: qd est: qz crises non sunt manifeste nisi in egritudinib⁹ que breui tepore finiunt. Et lo-
gitudinis atqz breuitas a na eentia egritudinis
cognoscit: r similiter a rebus extrinsecis que illis similes
aut dissimiles indicant: sicut aer: clima: dicta: r exercitiu
r sistr p^olo r etas. Et aliqñ breuitate r logitudinē egritu-
dinis cognoscimus a na mēbrū patētis sicut apata que in
mēbris pncipalibus generant. Et multotiens ab accidē-
tibus cognoscimus: qd est: qz quedā accidētia breuitatē: r
quedā logitudinē significat. ¶ Itē maior pars accidētū
que in supstitatibus corpōz apparēt ex signis digestiōis
r puationis eiusdē simili modo significat sup egritudinū
tepora in longitudine r breuitate: r nō solū ex parte qua-
litatis: verū etiā ex parte quātitatis: ita qz qñ erunt mul-
ta etiā cōsumptione egritudinū significabunt: r qñ erunt
pauca hūm denotabūt. Et egritudines que nāliter sunt
breues sūt colericę aut sanguinę: siue cū apostemate mē-
brōz pncipalīz sūt aut nō: qd est: qz tertia pura ter-
minū q̄tuordecim dierū nō excedit: r aliqñ per spaciū
septimane vnus cōsumit: r si fuerit infra venas acutior
erit: r fm istuz modū est in sanguinis febre: eo qz est in vl-
timo acuitatis. ¶ Et scias qz antiqui nō dixerūt ista nisi
egritudinibus acutis que terminant in q̄tuordeciz die-
bus vel infra: r hoc nō inuenit nisi in istis duob⁹ generib⁹
febriz: r in apostematib⁹ sanguineis r colericis. Sz fleg-
maticarū febrū tepus est lōgus: r digestiōis signa in eis
ante tres septimanas nō apparēt. r aliquādo ad spatium
plurīz mēsiū extendunt. Et que ex cōpositione ex fleg-
mate r colera sūt: iter has medie existunt. Et melācolū-
ce spacio septē mensiū extenduntur. r qñ res extrinsece
egritudini pportionant: vt cōplexio: etas: r regimē: r he
sunt cause logitudinis r breuitatis egritudinis. ¶ Et ad-
huc sunt egritudines habētes p̄rietatē ex sui nā longitu-
dinis r breuitatis. verbi gratia: vt iuuenis habēs colericā
febrē ex pura colera: r in regione calida: r tepē calido: r cū
regimine calido: r p̄lone calida: dico qz hec egritudo si-
niet oino ante septimū diē. Et cōtrario in fene habēt fe-
brem ex melācolia: r in hyeme: r regiōe frigida: r melāco-
lice p̄lone: r regimē ei simile. dico qz hec febris nō erād-
cabitur vsqz ad sex menses. Et quādo nō cōueniūt hec cū
egritudine erit logitudo r breuitas fm p̄portionē multī-
tudinis r paucitatis ab eadē. Sed accidētia significantia
breuitatē egritudinis sūt fortitudo caloris r pulsus: ma-
gnitudo r velocitas: r vlr ois forl egritudis mot⁹ a forti
puenit calore: r caloris corpis subita pmutatio ad citrini-
tates: vel ad rubedinē subito vel ad maciez. Sed accidē-
tia significantia sup longitudinē sūt bis hūa: r mediocria
significāt mediocritatē inter logitudinē r breuitatē. Sz
signa significantia super q̄tuor egritudinū tepora que p-
ueniunt ad crīsim aut nō: hec sūt. Scias qz signa pncipū
egritudinis sūt qñ accidētia fm vnū modū inueniunt r
nō fortia. verbi grā: tepora afflictionū tunc erunt equalia
quēadmodū tepora tunc getis talia crūt: r de huius tepo-
ris p̄rietate est vt nullū digestiōis signū in yrina osten-
datur: vel in spūto nisi egritudo p̄uioz efficiat. Et signū
augmētū est qñ egritudinis accidētia accrescūt: r tūc t̄pus
afflictionis plōgat r tepus getis breuiat. Sz anticipatio
p̄ximī augmētū egritudis n̄ significat si cū h logitudo
t̄pis aut fortitudo nō adiugeret: qd est: qz qñ anticipatio
p̄ximī a fortitudine r velocitate egritudinis causat: tūc
necessario sequit logitudo p̄ximī r fortitudo. Sz qñ cā
anticipatiōis est digestiōis aptitudo r humoz subtilia-
tio: tūc p̄ximī fortior non erit: ergo anticipatio sola
augmētū signū nō est. Et signū qz augmētū p̄xiū existit
est digestiōis manifestatio: hoc est vt nebula suspēsa in
medio yrine videat: aut in superficie ipsius. Et signa stat⁹

sunt quasi similia pncipū signis fm tepus: q̄uis fm pa-
tētis vires diuersificent: r tunc in digerēdo compler su-
am actionez natura: cū in yrina completa digestio repe-
ritur. ¶ Et scias qz nō est necessariū vt in hoc tpe accidē-
tia fortia sūt: r si quesieris que sit causa quare tepore sta-
tus natura debilitata digestiōē ostēdat: r in tepore pnci-
pū virtus fortis digestiōez occultet: r his cōtrariū sequi
debet: qz fortitudo nature d̄z opponi inobedientie mate-
rie. ¶ Respondemus qz est semp vna cōparatio teporis
inter agens r patiens: r sicut forma r efficiens p̄xiū r
ordinatus tempus habet sibi ad agendū: similiter mate-
ria habet sibi p̄xiū r determinatus tempus ad patiē-
dum: r quāuis forme veraciter tempus non attribuat: r
sed materie: tamen hoc est dictum in formis abstractis:
verumetiam in formis relatiuis hoc potest dici quod di-
ctum est. ¶ Et declinationis temporis signa sūt quan-
do accidentia alluciantur: r natura egritudini domina-
r p̄ximī abinuicem elongantur r breuiōres efficiunt.
Et sic anticipatio sola p̄ximī non est signum augmen-
ti. sic postpositio sola non est signum declinationis: quod
est: quia postpositio a paucitate materie fieri potest r a na-
ture debilitate.

quare digestio non
in statu suo in principio

Caplin. XXXIX. Quod est de speciebus euacuatio-
num que fiunt in crisi.

Et species euacuatiōnū que in crisi sūt fm
hunc modū sūt videlicet per fluxū vētris
per vomitū: sudorem: yrinas: r sanguinis per
nares fluxum: r fluxū emorroydaz: r in mu-
lierib⁹ per mēstrua. r aliquādo crisis fit per
apostemata: tamen illa crisis laudabilis non est nisi sicut
apostemata in ignobilibus mēbris: r aliquādo fit per pu-
stulas iuncturaz. Et ynaqueqz species istarū euacuatio-
num in aliqua egritudine p̄pria est vt plus r maxime qñ
crisis laudabilis est. ¶ Crisis febriz colericarū per vo-
mitum: aut fluxū vētris: aut sudorem: aut per yrinas fit.
Et sanguinearum per modū alicuius exitus sanguis fiet.
Et etiam aliquādo a cōmunicatione q̄ membrum patētis
cum alio habet iuuat euacuatio. Sicut apostema cerebri
creticat pluries per fluxū sanguis narium quā per emor-
roydarū fluxū: r qd in gibbositate epatis: creticat p yrinā
r qd in cōcauitate est per fluxū vētris terminat. Sicut
qz egritudo sanguinea nō fit: aut per emorroydas aut per
mēstrua si sanguinea sit. Sz crises que sūt per apostema-
ta aut per pustulas vltimū in egritudinib⁹ lōgis sūt:
q̄ quidē mortifere crises in fine sūt p̄pter apostemata q̄
in mēbris pncipalibus sūt: r p̄pterea p̄cipit. ¶ In aliq-
bus istarum egritudinū euacuatiōē in pncipū fieri: sed
non digestiōnem expectare.

quod modus sunt crisis

que sit mala crisis

Caplin. XL. Quod ē de diebus ceticis.

Dies manifesti laudabilis crisis: sūt dies
qui a pncipio egritudis per quaternariā enu-
merant cōputationez. hoz p̄ximū est quar-
tus r sc̄s est. vii. eo qz. iij. hic vtriqz cōmuni-
cat: r post hūc. xi. nō cōmunicans r post hūc.
xiiij. r post hūc. xvij. cōmunicās ē: r post hūc. xx. cōicat:
r post hūc. xxiiij. r xxvij. r xxxi. r xxxiiij. r xxxvij. r xxxxi. r
vltia. r xxxxi. sūt egritudines cronice: r quasi nō vltia appa-
rent crises manifeste r ante vigesimū sūt per quartana-
riam cōputationez: r hoc fit qz sūt in quartis. r in q̄rtis
anicedētib⁹ indicant sicut crisis que fit in septimo q̄ in-
dicat in quarto bono signo in q̄rto apparēte sic nebula al-
ba suspēsa: r vndecim q̄rtūdecimū idicat: r decimusquar-
tus decimūseptimū idicat: r decimusseptimus vigesimū
idicat: s̄ post vigesimū non fit idicatio nisi p̄ septimanas.
r isti dies omnes pro maior parte laudabiles sūt: r in eis
maior pars crisis fit. Sed sūt alij qui in bonitate istis

post 20 no fit crisis
inducens nisi septimanas

anticipatio de se no significat
Augmentum in febre.

propinqui existunt: et similiter laudabiles existunt qui non
 cretiscant ppter legos circuitus sicut tertius quartus et no
 mus: et decimus tertius: et decimus nonus: et vigesimus primus.
 odo enim hi dies nullam habent vim indicandis crisi: non
 p maiori parte indicat vndecimus. Sed dies in quibus pluri
 mu fit mala crisis est sicut sextus: et hic est peior omnium: et
 vnde dicitur in eo fit mala crisis. Sed septimus est indicativus
 boni: hoc est quod malum apparet signum: sicut est nebula ni
 gra: et post illum in malitia existit. xv. et post hoc. xvij. et post
 hoc. xix. et post hoc. xxi. et post hoc. xxiii. et post hoc. xxv. et
 raro lxx. fit crisis. Et debet scire quod iste crisis a pnci
 pio egritudinis computantur: et est qui manifeste in opationi
 bus seculo apparet: excepto in pariete: qui ab ipso partu inci
 pere debentur. Quis egritudo post partum p triginta dies
 sensibilibus existit: et docetur de regule vieta. Y sequuntur.
 Et cecidit dimiso iter antiquos in his diebus in malicia et
 bonitate. Sed isti dies approbati sunt a duobus viris po
 ro in hac arte experientibus sunt. Y. et B. et creditur quod verita
 tes dicat ppter experientiam eorum multam: et causa hoc p pluri
 mus dicta est. Et quod nobis videtur hoc declaratum est a no
 bis sup accusas domini. qui dicitur fuisse. Et scias quod de
 ea isti quibus verificentur in crisi necessitate non habent: verit
 atem habet solummodo. Ratio dicit quod egritudo fuit in firma
 ria relesion in pluribus: decem illis bonis: et in multis ipso
 verificati sunt isti dies laudati: et in multis veritatis vi
 ritate liberatio dies reprobatu babuerunt. al. repleni fae
 rant et filii egit. al. egrit in malicia game: et hoc p parte cu
 Galieno est. p parte cetera. Zueno. al. et p parte deia e
 Zueno. al. gloriosius. Y. Ratio est testificata: cui in hac sci
 entia os cecidi corona qui vixit. iij. annis: et in quadragesimo
 anno in hac arte operari cepit: et in bono obijt statu: et
 habuit scientie vidit quanta videre et cognoscere potuit. et
 go sui libri credidit sunt et ipsius testimonia. Et reo quo
 scire possunt: quia crisis est p pncipua seu velocitati motus
 egritudinis: et rarior sitati ipsius. Et signa que in vrisa app
 parent: et in spatio pulvis fortitudo: et egritudinis nile: et co
 traria baru reru tarditate crisis significat: quedammodis
 si mediocriter experienter mediocritate significat.

Cap. XL. Quid est de signis significantibus presentes
 crism.

Et signa presentes crism significantia sunt ac
 cidencia fortia que pcedunt sicut boiripiliatio for
 tior: et ossitatio fortior: inquietudo: et alienatio: et
 dolores capitis fortitudo: et oculorum: et faciei ru
 bedo: et ambelior stricatura: et tremor cordis: et pulsus: et collis
 dolores: et vetricat labij inferioris motus: et modicatio vis
 stomachi: et tremor typus: et vrisa costrictio: et stercois.
 et fortis sitis et dies sitis. Et hoc signa si in nocte appareat si
 gnificant crism in matutinis futuram: et si in die appareat in
 nocte prima crisis futura significat. Et spes crism cogno
 scunt ppter humores: aut solummodo ad qua monentur huius
 quedammodis labij citatio significat vomitum: et rubedo fa
 ciei: et nasi puritus sanguinis fluxum significabit. Ad hoc
 spes crism ab indicationis specie cognoscet: quia species cri
 sis speciei indicationis similibus et cognoscet vrisa p sangui
 nis fluxum: aut p vomitum: aut p sudorem aut p similia: hoc q
 quod bona crisis cognoscit causa. vna e vt in statu egritudi
 nis fiat. Itē post originem bonam: et vt humor q euacuat simi
 lis sit humor egritudinis facienti: et in die laudabilis fiat: et
 vt sit bonis diebus indicata.

Cap. XLII. Quid est de signis pronosticantibus salutem.

Et postquam locuti sumus de crilibus bonis et ma
 lis: et de rebis que p maiori parte significant
 in acutis egritudinibus salutem vel mortem. Dein
 cepo loqui volumus de alijs signis pronosticantibus
 et incipientibus a signis pronosticantibus salutem.

Et ista signa sunt signa que ab opationibus sumuntur: et ab
 accidentibus que ab opationibus pueniunt. Et aliquid hoc signa
 sumuntur ab egritudinibus que alias egritudines sequuntur.
 Et pronosticantes que ab accidentibus sumuntur sunt sicut
 quod facies firmi p pncipua est sano: facies: et maxime faci
 eci filis sibi sano existit: quod sano: facies diversifican
 tur multum: et si ita sit signum est salutis: et quod calor equalis e
 in toto corpore signum est salutis. Et excrecio ite sumo: obij
 quod apothematibus. Et veter mediocriter iter grossicie et maci
 em: et supfluitates ab eo in manans colore nales et substan
 tia habet: et significat salutem: et quod in partibus venteris no
 fit opa: et quod se pncipua virtutes nutritive velut stercois
 vt sit esse iter grossicie et subtilitate: et vt sit coloris aurei:
 quod tunc est signum salutis illius egritudinis: et quod stercois si
 gnificat super bonitate illius virtutis. Et si vrisa sit citri
 ma: et postquam in fundo habet alba et vrinam: aut suspensa si
 gnium est salutis: et maxime qui residet in fundo: quod talis
 vrisa significat salutem in febribus: et in apothematibus irri
 fecio. Quisquam albus medius iter grossias et vrbile malo
 carens odore: quod facile expunitur in pleurisi et i peripneu
 monia salutem significat. Quod in acutis febribus in
 die cretico in calore temperato: in toto equaliter existit
 corpore albi coloris: et malo carens odore salutem signifi
 cat. Quisquam sanguinis marium in febribus sanguinis: in
 apothemate cerebri: et intestino: et in die cretico salutem si
 gnificat. Et signa que ab opationibus sumuntur sunt in egr
 itudibus acutis bonitas rarior: et sensus claritas bonitas
 decubitus: et motus: et vrisa: et temperatio non raris: nec ipse
 sus: nec interpolatus: et pulvis fortis et pauca habet pma
 tationes et bonitas appetit: sunt signa salutis: quia bonitas
 tem omnium virtutum significat. Sed signa salutis que ab
 egritudine sumuntur superuenientia sunt vt superueniens sit
 coraria causa anteceditur: aut vt ipsa morietur causa egr
 itudinis pncipua ab partem diversis. Exemplum primum
 est febris spasmo repletiois superueniens: ppter ea quia
 fa facies febris: et ipsa febris cause facit ipsam ro
 sistit. Sicut febris superueniens dolos venteris: et stomachi
 aut epatis: aut splenis ventoso a frigida coeplexione gene
 rato. Exemplum secundum sibi multa in antiquorum libris in
 ueniunt: et dixerunt quando superuenit causam i die cretico
 rigor est tunc signus declinationis illius febris: et natura
 repellit ipsum humores a partibus intrinsecis ad extrin
 secas partes. Et quando superueniunt varicos podagricis
 et artericis et egritudinibus remus vt necrosis tunc liberati
 onis. Et quando emetoride melcolicis superuenit signus e
 liberationis: et qui subtiliter has res perkrutat a seipso et
 his multa inueniet. Et aliquando accidit vt vna egritudo
 alteri superueniat et pncipua alienabitur: quia quia perfecta
 curationem non faciat. et hoc fiet quando causa egritudinis
 sece erit et genere causarum pncipua excepto quod sunt minoris:
 et debiliores. exemplum tertium est quod dicitur. Y acetosa in vlti
 mario cruciatio laudabilis est.

Capitulum XLIII. Quod est de signis pronosticantibus malis.

Et postquam locuti sumus de signis salutibus: et
 inde volumus loqui de signis malis. Ista signa
 in pronosticantibus huius gradus sunt plus et minus.
 Et sumuntur ab opationibus et ab accidentibus
 que ab ipsis opationibus veniunt: aliquan
 do sumuntur ab egritudine pcedenti. Ea que sumuntur
 ab accidentibus sunt hec vt facies qua dicitur. Y significat mor
 tem. i. quod nalis est acutus oculi: et auris: et aures depedē etee:
 et cutis faciei tenax color faciei viridis: vel obscurus: et oca
 li quasi cinerit: hoc perditionem pronosticant: eo quod ista acci
 dentia in egritudinibus acutis quibus sparsis et perdit ca
 lor naturalis ab egritudine: fortificatur contrariis ipsius:
 hoc est calor extraneus: generaliter hoc sunt signa in egr

*Summū egritudinis egritudo
 et vna egritudo egritudo*

*Aut egritudo egritudo
 aut egritudo egritudo*

*Aut egritudo egritudo
 aut egritudo egritudo*

Signa iudicij crism

*vrisa egritudinis
 vrisa ad egritudo egritudo*

tudinibus acutis: et aliquando a fortitudine egritudinis. Et aliquando accidunt hec signa in egritudinibus chronicis: vt in etbica: et etiam post multam euacuationem a fluxu vetricis: vel a vigilia imoderata: quod est: quia dissolutus est calor naturalis et humiditas: et calor extraneus est fortificatus excepto vt non processerit vetricis fluxus imoderatus aut imoderata vigilia: quia tunc in malo leuius signum est. Et quia albi oculi rubetum fuerit: et ipsius vene obscure: aut nigre fuerint signum mortis est: proculdubio: et maxime in egritudinibus acutis: quod est: quia nigredo extinctionem naturalis caloris significat: et albi rubedo repletionem cerebri ex humoribus inflatis significat. **E**minetia oculi in egritudinibus acutis malum est nisi foret propter oculi obthalmiam: aut propter vomitum. Quando supercilium: aut labium: aut nasus colore luteo habet et obscurum: mortem proximam significat. Frigiditas extremitatum in acuto signum malum est valde: eo quod suffocationem caloris naturalis in partibus intrinsicis: aut propter vomitum significat: aut propter humorum frigiditatem abundantiam: et propter signum est extinctionis caloris naturalis: et eodem modo quia humoris in se corpus intrinsecus fuerit calidum et extrinsecus frigidum: mortem significat: eo quod aqua calidam denunciat iterioribus: et ideo calor extrinsecus vertitur intus. Et vltimum quia calor equalis non est in toto corpore malum est: quod est quia significat in membris principalibus aqua sic in cerebro: stomacho: et epate. Quando lingua pustula botoralia habet cum extremitatum frigiditate moris proxima est: quod est: quia significat in cerebro: aut in ventre calidum aqua et malum. Si digitus et ungues ad obscuritatem sunt decliues: et ad viriditatem state pulsu debili moris vicina est. et si nigredo adsit cum fortitudine pulsus in die cretico salutem significat. Et similiter quando sanies in illis locis fuerit aut aqua salutem significat. Et quando in carne primo apparuerit pustula rubra: deinde ad viriditatem vel nigredinem eouertit signum est malum: quia iam extinctionem caloris innati videtur significare. Et si in egritudinibus acutis appareret in superficie carnis minute pustule ad similitudinem granorum multum signum est malum: quia signum est quod magna pauca digestionem recipit: quia dicitur. Yctericia veniens ante septimum in acutis febribus malum est: et reprobatum est experientia in omnibus nostris terris. et si veniat in quarto die laudabile multum est vitia ratione: et maxime in temporibus calidis et corporibus calidis. Et hec est sententia collegiorum medicorum omnium persarum: et in die maioris: et pro maiori parte illorum de antea: et possibile est quod istud quod dixit locum in Grecia habuit: quia terra illa hac frigidior existit. Et istud quod dixit. Y. quod erat signum malum: est ideo: quia hec est vna ex rebus ex qua puenit crisis et omnis crisis veniens ante digestionem est malum. et possibile est quod viderit in terris suis crises venientes pro yctericia ante septimum esse malas et sine digestionem. Et significatio que sumit a rebus exterioribus a corpore hoc est sicut stercus nigrum et viride et fetens: et cum pinguedine in febribus acutis: quia hec mortem significat: quod est: quia nigrum adustionem: pingue membrorum liquefactionem: fetens corruptio nem humorum significat. Et in acutis stercus album et liquidum malum est: eo quod significat digestionis debilitatem: et quia colera ad partes superiores ascendit: et sicut est in vrinis in hac febre. Item album stercus futuram yctericiam significat. Sed stercus habet colores varios: super longitudinem egritudinis habet significare et super abundantiam diversorum humorum: et si causa medicine fuerit salutem pronunciat in quolibet egritudine: et si in principio exierit colera nigra: siue superius vel inferius mortem significat: eo quod cum talis humor apparuerit a principio egritudinis significat aut super abundantiam ipsius humoris aut super debilitatem virtutis: aut vtriusque. Et dysenteria pueniens a melancolia aut acetositate mortem denunciat: quando stercus colere pure assimilatum malum est cum appetit defectum. sicut causa appetitus cum sanguinis fluxu malum. Nigra ypostasis in acutis febribus mortem significat. eodem modo vrina aqua

sa et subtilis perseverans in pueris mala est: quod est: quia eorum naturalis vrina debet esse grossa. Vrina aquosa in egritudinibus acutis mortem denunciat: et vrina turbida que non clarescit mala est: eo quod significat supra fortitudinem extranei caloris aut vigiliarum. Vrina fursurea et laminosa in acutis febribus mala est si viciu renu aut vesice non affuerit: quia membrorum liquefactionem significat. Et signum discretiuum inter vtriusque est renu aut vesice dolor: et vomitus niger: et creatus existit malus: et si cum hoc fuerit fetens mortem habet significare. Sudor in die non cretico apparens ex quo febris alleviationem non habet malum est: et si cum hoc est frigidus in cervice et capite malus est: et si in capite solo peior: quia longitudo egritudinis significat: in leta et in acuta significat mortem. Sanguis guttatum exiens de naribus paucus et niger in causone mortem significat: quod est: quia magnitudine apostematia dicit esse in cerebro. Hec sunt signa accepta ab operatione. Quando oculi lumen effugient et involuntarie lacrimauerint signum malum erit. Et si veloces fuerint et rubicundi: et vnus altero minor apparuerit: signum est mortis. Et rubedo oculorum iterum super spasmodum cerebri habet significare. Et eodem modo quando labia astringunt: et quando infirmus a capite ad pedes se iactauerit mortis est signum: quoniam intolerantiam virtutis denunciat: et vltimum quando infirmus non steterit ad modum sani signum est malum: et similiter quando vult sedere frigidum sedet. Et eodem modo quando se adberet capiendum seu sustentando se vbiq; signum est mortis. Et quando infirmus non audit nec videt: cum debilitate virtutis signum est mortis proxime: et quando anbelitus iterum fortis: et quando occultus fuerit malum est: quoniam perturbationem mentis significat: quia eorum consuetudo est: et cum fuerit anbelitus eius intercessus: est signum malum: quoniam spasmus in musculis pectoris esse denunciat. Et sonus quando lesionem vel dolorem inducit signum est malum. Et signa que ab egritudinibus precedentibus sumuntur sunt sic sumenda: quia quando nona egritudo precedere fortior erit: aut in membrum nobiliori signum est malum: sicut si in squinaria in quarto die humor ad pulmonem descendat: patiens in septimo morietur. Et similiter omnis egritudo significans egritudines vel fortitudinem cause efficientis egritudinem mala est: sicut repletio reumatis in capitibus priscorum mala est et singulariter in egritudinibus acutis: quia spasmus significat: et aliqui accens superueniens opponit egritudini precedenti: sicut ydropisis festinantibus post se acutas.

C Lapsum. XLIII. Quod est de signis vniuersalibus ad cognoscendum membra intrinseca egra.

Dinceps volumus loqui de signis egritudinis membrorum intrinsecorum. Et dicemus quod iam dictus est superius quod hic tria requiruntur: vt membrum egrum: et quiditas egritudinis: et causa egritudinis: et causa hic intelligitur differentia egritudinis: hec est ipsa proprietas: et ea que istas res significant pro maiori parte sunt accidemia que actionibus et passionibus membrorum superueniunt: et hec appareret aut in corpore aut in superficialitatibus corporis. Sed accidemia que dicta sunt pro maiori parte super egrum membrum significat: solus quando illa actio aut passio membrum cui superueniunt est illi propria. Sicut casus appetitus egritudine oris stocaci significat. Sed si illa accidemia illi membrum non sunt propria: quia illud membrum egrum non significat: sicut priuatio motus digiti non significat proprie egritudinem solum in digito esse: quod est: quia potest esse proprie egritudinem nervi ad aliud membrum veniens. Item possibile est vt accidens actioni membrum superueniens membrum egrum et egritudinem significat: et hoc accidit: quia hoc accidens propter ambobus existit: sicut dolor acutus pungitius ppaniculatum membrum egrotare significat: quod hunc dolorem efficit humor colericus. Et oxiremia que cum magna yctositate egre

*gre vna turbida
no clarescit
mala signum*

*veph
hys*

ditur significat qd egritudo in ore stomachi existit & du-
 mot frigidus dicitur causa existit. Et membrum est bene su-
 pra dicitur compositio membrum in cuius opposito sentit egritu-
 do signum est supra membrum letus in tempore quo erit passio
 membrum letificat dolo qui est subal. super ypocondria
 significat qd egritudo est in stomacho. Et illud qd non e-
 p-
 passio signum est sicut dolo ylu: qui pot esse vt sit egritudo
 colica: aut egritudo renu. Et excurtia a corpore sicut super
 egru membrum habet significare a parte quantitate: forma
 ipso p. A forma sicut coagulata pilus: sicut supra egritudi-
 nes renu: sicut motus sup egritudinem vesice sine fe. corpe
 existit. Et significat a parte quantitate sicut magni anuli
 epiani cu tussi a pulmone. puenire significat: et parui a si-
 stulis ipsius oculi significat. Jec excurtia a corpore signifi-
 cat ex parte loci: aut a mo epiano ipso: sicut a sanguie ab
 ano excurtia: qd significat qd egritudo est aut in intestinis
 aut in epiano coccaute: et si per via vrine egredit egritu-
 dinem in gibbo epiano: aut in renibus: aut in vesica signifi-
 cat. Et signu que a modo epiano sumitur sicut sanguis
 epiano cu tussi qui a pulmone cognoscit venire: et si cu ra-
 scatione egredit: a colatoio venire significat. Adhuc sicut
 dolo: et pulsus sup membrum egru significat: qm hoc sine
 ex genere accidit: actioni supuenit: in saluo qd illorum
 actiones diuersificant fin diuersitate regulari vltim &
 particulari. Et serinus pulsus significat qd egritudo in
 membrum est neruoso. Et vndosus significat ipso in membrum
 carnosu. Sed qd dolo pungitum: et a latere mouetur: si-
 gnificat moueri ee in membrum paniculoso. Et si est lenis si-
 gnificat ipso in membrum carnosu. Et si est pulsatiuum: tunc
 in membrum arterioso ipso esse significat. Et si est latitudinalis
 sine pactione significat ipso esse in membrum non ossuoso nec
 in neruoso sicut in splene & epate: et si extendit in latitudi-
 nes significat ipso in neruoso: aut vena ee. Et si assimilaf sit
 frontis compositio grossi firi significat qd est in labio aut gros-
 so interstano. Et si sit fragitans in membrum ossuoso ee signifi-
 cat. Jlli sunt modi quibus membrum egru pot cognosci.
 Actiones vero pprie alicuius iterare hic no os: qd tu hoc
 scio in libro sanitate. Sed qd hic e optimu sicut aliquate oi
 functione eo: que ex corpe egredunt: et dicitur qd excur-
 tia a corpore sicut due ipso. vna est cuius erit: est nullo sicut
 vrine: sicut: et sicut alia est cui: erit: nullo no est: sic
 sanguis: et quotida membrum partium.

¶ Cap. CLV. Quid est de his que egrediuntur a corpore
 que egritudines significant.

Accidit vero epiano eius que erit h3 natu-
 rale no significat p maiori parte nisi quidita-
 tes egritudinis vel causas: et ias de illis fecit
 sumas. Sed res que erit no habet nulle signi-
 ficant membrum egru pro maiori parte. Et qd b
 dicere volumus e signu erit sanguis. Et dicitur qd sanguis
 erit: aut erit a superioribus partibus: aut a partibus in-
 ferioribus. Et qd a partibus erit superioribus: aut erit p os: et cum
 spume: aut cu rascatione: et a colatoio pueniant a s3: et sit
 cu vomitu: aut a pectore vel pulmone: et sit cu tussi. Sed q
 a pulmone puenit e qualitate melle: et simul: et semel pu-
 cif: et sine dolo: et est arterialis. Sed q a pectore puenit est
 cu dolo: et est paucus et simul et semel: no erit: colore san-
 guinis pulmone no h3: excepto qd ab aliqua erit arterie:
 et in eo sunt gatte coagulate. Et aliquid a capite descendit
 et mouet tussis: et autamant aliquid vt a pulmone descendat:
 h3 ab eo diuersificat in subdicia et colore: et p maiori par-
 te est sanguis coagulatus. Et adhuc significatio sumis a
 signu replensio crebre: et aliquid a gutture puenit et cogno-
 scit p dolo: et particulari. Sed sanguis qd a partibus inferioribus
 coepit egredit: aliquid ab ouiscia venaru aut egredit: et na
 hoc vtriusq via euacuat: qd nimis quantitate aut quali-

tate exuberat: et hoc cognoscit ab acciditibus: ouiscio: aut
 euacuatibus: et hoc id e si supstat no e laudabilis. Et aliquid
 per eade via egredit sanguis ppter apata: aut itellimou
 viceratione: aut ppter vntio epiano debilitate: aut ppter
 mala sanguis quantitate qua na bnficio modificationis expel-
 lit. Et coccat sanguis epiano ab itellimou: et ppter debilitate
 epiano in hoc: qd amio loture carnis assimilant. Et ppter
 signu in itellimou: viceratione est dolo sensibilis i membrum
 egritate: et qd pauca sanguis egredit qd supstantibus est
 admixt. Jec qd ab epate puenit ab acciditibus: ppter debi-
 litate epiano significatibus: cognoscit. et sine dolo: est: h3 qd
 expellit epor. ppter malicia ipso: cognoscit p colores: qd e
 sanguis niger adultus. Sed sanguis qd ex vna vrine egredi-
 tur aliquid a vesica puenit: aliquid a renibus: et aliquid ab epiano
 gibbositate. Et qd ex renibus erit egredit pp duas causas: aut
 ppter vne apertione: aut ppter ipso: renu scissura: sic
 accidit ppter lapides in eis generatos: qd multoties i eo-
 rum suba general sicut dicit Gal. et postea lacerat lapides
 ipso: carnes: et egreduntur: et qd hoc accidit dolo incipit
 i loco ipso: curat dolo vt expulsiua expellit ipso: et vt
 plarimū glaf in coccaute: ipso p p separatione vntio
 debilitate qd separare no pot adhas pte ex qd renes nutriant
 a pte terrestri. Et aliquid general ppter virtutis assu-
 molatue debilitatem que partes et qua membrum nutri-
 os no pot assimilare: sic ad lapide cocerit: et no ad ptes
 renu aut vesice conuertit: et hoc accidit ppter fou-
 tem caliditate et siccitate: aut ppter frigiditate et siccitate:
 sicut accidit in supstantibus: que in aque canilib: colligi-
 tur. Et aliquid accidit ppter grollos: cibo: et terrestriū
 vltim et aliquid de cause ois in simul aggregant. Jtem
 adhuc sanguis ex renibus egredit ppter vntio nutritiue
 debilitate: qd est: qd nutriū no possunt ex humiditate san-
 guinea in eis existere. Sed haru passio diuersitate
 sunt: que a debilitate renu causat: ab acciditibus reni-
 bus supuentibus cognoscit: sicut a colore qui eis acci-
 dit. ppter mala coplexione: et totu corpus macie et colu:
 debilitate. Et diuersitate illi sanguinis qui sit ppter ap-
 ertionem vne ab eo qd ppter virtutis nutritiue sit debilita-
 tes est: qd qui egreditur ppter vne apertione: ponit vna
 nam talem qualis sit sanguis ab ipso rei principio: sed qd de-
 bilitate puenit renu loture carnis assimilant: et hoc id e in
 principio vlet neq subito apparet. Et diuersitate inter san-
 guine ex scissura vne puenit: et sanguine ex ouiscia
 excurtia est: qui ex ouiscia egredit sine dolo: est: qd
 admodu sanguis ex naribus: excurtia: qui ex scissura erit
 cu dolo: h3. Jtem qui ex vesica puenit semp: cu dolo
 egreditur qd est: qd sanguis hoc membrum vltimū egre-
 dit: ppter bu. acutos ipm lacerat. Et qui a gibbositate
 epiano egredit ab acciditibus debilitate epiano venotū
 bus cognoscit. Sed accidit qd supra vntio nominatur:
 qd de eo. h3. sufficiter no sit locutus: declarans tamen
 est in egritudine libro: qd sit ab itellimou: epiano: et stoma-
 ci debilitate: et aliquid a debilitate medior: totu corpo-
 ris: et cu b3 oio debilitate mala membrum sine materia
 coplexione intendo. et similiter ppter mala coplexione
 materialē bec accidit fieri possunt. hoc est ppter mate-
 riam in quolibet isto: membrum: aut in pluribus collectas:
 tūc bec mala coplexio solu membrum egrum no significat:
 sed etiā ipsius cam venotabit. Et incipendū est a signu qd
 quando huc euacuat: et dicitur membrum hoc erit signu
 fiant ppter ipso: diuersitate. Et dicitur qd diuersitate que
 est inter fluxu vntio: qui ab egritudine materiali sit in ali-
 quo membrum vel in pluribus: et inter fluxu qui ab egritudine
 sit no materiali est: qd ille qui ab egritudine fit materiali
 h3 manifestu erit bumotio ipm factio cu egestio: et si
 sit sine materia no sic manifestat. Et de hoc scire qd a

Gal. Jona Logu... dicitur

Stomacho puenit. ab accidētibus stomacho supueniētibus
 qđ manifestat stomacho habere psonē malā māles aut
 nō māle: et cū hoc penit' cōiungit moza cibi in stomacho
 pauca: qđ est: qz q a stomacho puenit est ppter vnā dua-
 ruz rerū: aut ppter virtutis expulsiue festinationē vt citi-
 us expellat: aut ppter retētiue debilitatē vt nō retineat.
 et quodcūq; horū fuerit necesse est vt pauca cibi in stoma-
 cho fiat moza. Et aliqñ accidit vt fluxus ab itestinis pue-
 niat sicut dictū est: et hoc ab accidētibus itestinis supueni-
 entibus cognoscit: et qz in stomacho causa festinantie supra
 dicte nō est in ipso cibo tēpore nāli moza. Et qui ab epa-
 te aut venis puenit: aut ab aliqbz alijs mēbris puenit:
 vt a capite: et bis sibi' cognoscit si mālis ē sllr a signis si-
 gnificatib' dāiuz humoris in mēbro: et ab accidētibus illi
 mēbro ppya: aut ab ipsi' opationib'. Anēcoar enī testi-
 ficat de illo qui fluxū cronicū patiebat q fluxus iste i bo-
 ra sōni fortificabat: et in hora vigiliariū alleuiabat: et p hoc
 arguebat q humor hoc faciēs eēt in cerebro: et suā intēti-
 onez in curādo cerebri adhibuit: et curatus est. Et ego cā-
 dez rez isti similit feci in quodā fluxū vētris patie: q me-
 dicatus a multis medicis: et a me lōgo tpe fuit et nihil pfi-
 cui habebat: ita q de ipsius salute despau: sed ipsuz vifi-
 tabā sicut amici: et q magnuserat: tandē percepi vnū ex
 suis brachys alio frigidus et macrius: et autumau ob hoc
 q fluxus ab illo brachio ortū habuit: eo q virtutes ipsi'
 mēbi attractiua et digestiua depdite essent ppter malas
 psonē frigidā nō māle sup ipsuz dominātes. Et ego intē-
 tionē meā ad illud mēbrū calefaciēdū apposui cū fricati-
 onib': balneis: et similib' localib' reducere bonā et nālem
 humiditatē conatus fui: et postea mēte apposui: vt calozē
 nālez atq; humiditatē hāc cū reb' pueniētibus pseruarez
 donec ipsuz ad oēs suas virtutes nāles rediret. Nec medi-
 cinā ppiā aliquā fluxui ppiā facere curau: et ppter hāc
 rem breui tpe curat' est. Sed fluxus q fit ppter opilatio-
 nez que fit in mesaraiis veniētibus ab epate ad itestina si-
 gnificat p cibilū exēuntē cū egestione: quis tardet in stō-
 et itestinis tpe nāle: aut ppinquo eide: et qñ hoc accidit ali-
 cui fit ei macies tpe breui: ita q breuiorū q alijs fluxibus
 accidat. Sed qñ egritudines iste cōponunt' difficile ē eas
 cognoscere. Et scias q maior pars istoz signoz cōiectura
 bilis est: ppter ea volēs ista cognoscere idiget acuto ige-
 nio cū pseruatiā pscrutationis: et qñ extimabis vnū inci-
 pe eleuare cū medicina leui sūm egritudinē quā opinatus
 fueris: et si lucratus fueris ex hoc ptiua medicinā: qz tūc
 scies q opinat' es verū: et si nō: dimitte. Sicut qñ credide-
 ris q causa fluxus sit opilatio dabis res apitinas: et si lu-
 cratus fueris teneas hāc medicinā: et credas q bec opinio
 est vera: et si nō: i: ipies cito restaurare illud qđ fecisti cum
 medicina illa. Et opinant' quidā medicoz q bec opilatio
 sit de genere supposito egritudinib' et causis egritudinuz.
 et si credideris q causa egritudinis sit caliditas studebis
 curare cū reb' parū frigidis: et si videris q pdeūt credas
 p certo tuā opinionē: et incipe egritudinē lenare. Dec sūt
 illa ppter que cognosces mēbra lesa. Et quedā cognosces
 p accidētia mēbroz cōicantia cū mēbro lesō sicut tussis q
 accidit cā pleuresis: aut causa apatis epatis: aut tractione
 ossis trachea tracti causa apatis epatis: sed bec signa non
 sunt ppe signa lesionis membri nisi iungant' alia signa
 cuz eis sicut tussis et rascatio que nō significat sup pleure-
 sim: nisi sit ibi dolor pungitiuus lateris et fe. cōtinua. Ad-
 buc scias q in gbuldā mēbroz egroz est egritudo p se p-
 mo: et in gbuldā ppter alioz mēbroz cōicationē fit: et co-
 gnitio egritudinis que ppter colligatiā fit mēbroz est q
 mēbrū cōpatiēs ppter augmētū vel diminutionē egritu-
 dinis mēbrū per se egri aggrauat aut alleuiat. verbi gra-
 tia: qz vertigo et alie capiti egritudines q augmētant' qñ

Stomachus nanscat: aut qñ corruptos in se cōtinet humo-
 res: aut quādo a cibis vacuus nō est: tunc dicere debem'
 q hoc nō accidit capiti nisi ppter cerebri ad stomachum
 colligantias. Et adhuc hoc indiget pscrutatione: qz pos-
 sibile est vt alicuius membri egritudo ppter alterius mē-
 bri egritudines accrescat: aut esse potest: vt in vno mēbro
 sint egritudines plures: quarū vna est sibi ppiā et ppiā
 et altera ppter alterius membri colligatiā. Et aliquan-
 do egritudo que ppter colligantiā fit proprie egritu-
 dinis augmentuz recipiet et cremenutz: et autumabit for-
 te quis q ppter colligantiā solam hoc prouenire possit.
 Item adhuc esse potest vt due egritudines ppter colligā-
 tiā esse possint vt egritudo cerebri ppter stomachuz: et
 egritudo stomachi ppter aliud membruz. Et ne in hunc
 errorez decidat spūalator: oportet vt circa hoc pluries p-
 scrutetur: et quādo eius opinio super aliquā istaruz fuerit
 firmata: tunc remotionē ipsius cum medicina equalitati
 ppinqua attendet. hoc est cuz medicina ad aliquā extre-
 mitatū nō multuz declinante. Et si experiētia hoc ipsum
 inuenerit et perpendat in ipso pseruaret: et si non: ad aliaz
 opinionem se conuertat.

Capitulum XLVI. Quod est de signis egritudinuz et cau-
 sarum ipsarum in generali.

L Postq nos de rebz vlibz fuimus locuti
 p quas mēbra egra cognoscere possum' dei-
 ceptis loqui volum' de reb' per quas egritudi-
 nes et ipsaz egritudinū cās cognoscamus. Et
 dicimus q rerū sup quas nos opz adducere
 signa vlt sunt: aut mala pplexio mālis aut nō materialis.
 Et signa que malā cōplexionē māles significāt: vt dicituz
 est sūt illa q dominationē hu. significāt: aut in toto corpo-
 re: aut in vno mēbro egro. Et adhuc sllr vt dicitū est ea
 que ex corpore egrediunt' humozē faciētē malā cōplexio-
 nez mālem significant sicut vomitus et egestio: aut spūti:
 et bec sunt signa cōueniētia sup gen' cause operatiue: et de
 his iam locuti fuim'. Et rascatio significat et sup cām
 et spēm operantē: sicut rascatio rubea significat fortitudi-
 nez sanguinis: et viridis fortitudinē humoris cōbusti: et id
 significat in egritudinib' pectoris mozes. Et rascatio bo-
 na est alba plana equalis: et que cū facilitate expuit. Et
 apata significat demonstratiōē sup hūozes operantes ea
 per signa significatiā sup fortitudinē humorum. Et dolor
 significat sup cām que operat' ideo q dolor acut' signifi-
 cat q hu. sūt calidi: s; dolor martilin' et dolor sillis puctio-
 ni acus grosse nō sūt nisi ex hu. frigidis sicut dolor colice:
 aut cā humoris lapideati: sicut accidit in renib' cā arenu-
 larū. Et apata simil' ex signis cārum faciētuz manifestā
 tur: et qz pulsus in re apatū signū hz ppiuz: ob hoc de ipso
 nunc loqui disposuim'. Et dicim' q apatū calidorum
 pulsus tensus est paruus: veloc' spissus: vari' varietate ser-
 rina. Et tensio vero fit ppter materiā organū extēdentē:
 paruitas vero ppter duriciē et organi asperitatē fit: velo-
 citas et spissitudo ppter recōpensationē fortis magnitudi-
 nis sūt quā amittit: ferrinitas vero fit: qz virt' organū extē-
 dit: qz et nō est organū obediēs et ipsius pres nō eq'liter ex-
 tendunt: et ob hoc vna alteri resistit: ppter ea ille motus
 ferre motui assimilā. Sed apatus colericoruz pulsus
 spissior sanguineoz pulsus est: ppter ipsoz fortitudinē ca-
 lozis et magis ad ferrinitates declinat eo q colere siccitas
 indurat mēbrū. Et s; apostematū flegmaticoruz pulsus
 paruus et rarus et tardus ē: ppter fortitudinē frigiditatis
 et virtutis debilitatē: et in hoc dispositio ferrina oīo nō exi-
 sit ppter humoris faciētis humiditates. Et s; humo-
 rum melācolicoruz apostematum pulsus durus est: et asper
 ppter humoris siccitatē: et est tard': et rarus: et ad ferrinita-
 tem manifeste declinat: et cū his oib' est occultus et rarus.

Et de rebus per quas cognoscuntur apostemata que sunt in principalibus membris est febres: et ideo hec est vna de rebus que ostendunt de apostematibus que conueniunt facere sanie: quod apostema quod non facit sanie non habet calorem extraneum: sicut apostemata que sunt causa ventositatis aut duritiei. Sed membra in quibus visibiliter manifestantur sunt cerebri: epur: stomachus: testina gracilia: splen: renes: et venter: vesica. Ista sunt genera signorum per que species egritudinis cognoscuntur. Fin regulari diuisio artis vniuersalem. Et si ego non recolerem signa et curas qui currit in hac arte hoc est dicere si ego non considerarem in vnoquoque membro consideratione propria: tunc consideratio visus sufficere videtur: sed volo sequi vestigijs Gal. ad maiorem cautelam. Ad loquendum de rebus particularibus: eo quod hec est via que sita in hac arte. Et nos narrabimus egritudines memborum manifestos: et narrabimus signa significatiua super ipsa cum cauetela et complectemur verborum particularium que cum vniuersalibus vici non possent. Et cum quod multa signa ex his cum accipiunt particulariter non sunt signa que plus apprehendunt quam egritudo ipsa: vel quod membris infirmat: propter hoc necessarium est loqui super omnia accidentia que sunt propria vnicuique egritudinis: verbi gratia: quod dolor pugnum in latere cum febre et tussis. et pulsu ferrino signum est apostematis dyasfragmatis. Sed maior pars egritudinis memborum: scilicet: que indiget demonstratione sunt apostemata: vel mala conceptio materia: vel non materialia. Sed fin Gal. consideratione in rebus particularibus narrare oportet. Sed de his breuiter dicemus egritudines memborum: proprias narrare signa super eas significantia ostendemus a cerebro incipiendo. dicimus quod oculo male coeptione eadem suspensare possunt ut calide: fr. sic: et bene vniuersaliter istarum signa significantia dispositiones plenius ostendunt: sicut oculo rubedo et facies: et actualis calor dominus sanguinis aut humoris calidi signum sunt. Et proprietates male coeptionis calide aut frigide est: ut eadem dolor commutat: tamen in coeptione calida humoris est: sicut humiditas vel sicca dolor non efficit nisi parum. Sed quando est sola humiditas tunc sola grauitas sentit: et humiditas commouet a sensu capitis ebrietate. Et scitatio signa his existunt contraria. Et possibile est ut coeptio adueniens capiti sit principaliter aduentus ex capite. et possibile est ut ab alio veniat membris: sed per maiori parte accidit causa stomachi. Et signum vniuersale est quoniam solum promouet quando angustia stomachus ad vomendum: vel quod a cibis vacuis existant quod cibaria corrupta sunt in stomacho. Et istud est generale: quoniam dolor capitis augmetur quoniam angustia stomachi egritudo: tamen quod minus. Et possibile est quod accidat ex colligantia venarum que notate sunt in arabico gides. Et sunt vniuersales: quod accidit in capite doloris vici emigrante: signum huius est signa significantia repletionis occipiti. et possibile est ut accidat ex colligantia toti corpori: et signum vniuersale est signa significantia repletionem vniuersalem. Et cerebro aduenire possunt omnia species apostematibus calidioribus et frigidioribus. Et aliqui membris egritudines cognoscuntur et egritudo a propriis ipsorum organibus in ipso sicut in egritudine fixa in cerebro concomitantia alienationes que diu continuant cum coepto si propter colligantiam alteri membris existat sicut accidit propter apostema dyasfragmatis concomitantia alienationes que non continentur cum eo. Item accidentia que sensibus adueniunt sunt cognitionis species egritudinis membris proprie sicut apostema colericum in cerebro factum malum potest cogitare: et quasi sensum de pnia emissionem adducit et vigilari multitudine: et cum mala dispositione de sono excitant. Et quod ex sanguine fit minus vigilare facit quod illud quod de colera fit: tunc rursus et letitia: quod a colera fit: sequitur et furor. Sed quod de melancholia fit et illud alienatio-

Immo Gal.

nem sensum promouet: excepto quod timor et plactus hoc quoque comitantur. Sed quod ex flegmate fit coeptione animalium virtutum potest et non intendit facere malum. Sed signa propria dominus humoris apostema facit in cerebro sunt sicut rubedo faciei et oculo: et caliditas tactus: et fortitudo pulsi: quoniam ista significant abundantiam sanguinis: maxime quod associabitur eis regimine coeptionis sicut etates: coeptione: et tepora. Et non querat ut remoueat tibi signa multoties quoniam remoueri debet eorum que tibi dixi. Et pulsus super apostemata significantes habet a sua proprietate varietates tremoris: quod est: quod in membris paniculoso propter certitudinem: quod est intervirtute organum extensiones. Et hoc accidens in apostematibus calidis plus manifestat. In apostematibus vero flegmaticis et melancholicis mollicia. Et humiditas que est in apostematibus flegmaticis quasi vniuersalis ferrina dispositione: quoniam a parte membri consecuta debet. Et panaculi qui in cerebro apostemantur sunt propria mater et dura mater: aliquando ipsa substantia cerebri apostematur: et hoc maiori est periculo: et fortitudo habet accidentia: quod est: quod hoc consecuta paralisia aut apoplexia. Et dicitur quod aliqui cerebri rete apatur. et hoc sequi dolor pulsatibus propter arterias multitudine. et ipsius propria signa sunt albi oculi: fortis rubedo: pulsatibus grossicis: et motus difficultas. et febre. et dicitur est: propria in istis apertibus existit: sed tamen in apertibus calidis est acuta et in mollioribus est lena. De sunt egritudines in quibus necesse est inducere demonstrationem et proprie in egritudinibus cerebri. Sed scitatio et apoplexia et similes egritudines neruorum: omnia sicut egritudines sunt manifeste sentit: et dicitur: eorum causas in libro egritudinis. Et quod remanet log signa que sunt propria vniuersales cause cerebri egritudinis. Et hoc inuenit in eis pluribus et causa. et est inuenit in eis et colligantia aliorum memborum: sicut est relaxatio: quod la declariet in libro egritudinis: quod humor qui facit eadem flegmatum. et potest esse quod sit causa melancholicis. Sed si est et agnoscitur aut ventositatis in hoc est differentia inter medicos. et si potest esse ut sit in cerebro principaliter et ex colligantia aliorum memborum. Sed cognoscitur ista signa maxime potest fieri per scitatio: quod iste egritudines emittit pluribus de causa. Ecce quod significant super ipsa sunt signa que significant super abundantiam humoris: et quod eius quod inuenit et colligantia alteri membris dicta sunt ista via: quod demonstratur: et hoc est quod egritudo multiplicat in membris ex colligantia et minus ex minorate: et inter quod in membris lesio non stat fixa egritudo. et ideo: omnia ista accidentia manifestant quod de egritudines non sunt in membris principali. Et scitatio quod differentia que inter egritudines melancholicis: non melior existit. quod malus dominus illius humoris ostendit: quod prima essentia a non malis existit causa hoc efficit a rebus exterioribus causis. hec erit malicia pauca et pferantia erit breuis sicut dolor capitis quod a calore puenit solis: sicut egritudo quod nominat scitatio ab acre serenissimo quod membra nutritia lesit: et ingit. Et quod mala coeptio a secula existit eorum est sicut spasmus aut et erbia que a nimia siccitate fit: hec spasmus ipse ab alio spasmus speciebus diuersificat: quod panaculis aduenit: et quod timor est magnus: hec sunt signa egritudinis.

Capitulum. XLVII. Quod est de signis egritudinis oculorum.

Incipiamus nunc signa egritudinis oculorum. dicam quod de egritudinis sensus visus manifestant: et in hoc non indigem nisi cognitione causis: sed meum sermonem coepto cum de oculorum medicatio: sermone ordinabo: sicut hie dicit signa que cognitione egritudinis oculorum manifestant: hec lesio est que aduenit neruo per que ad oculum spiritus currit alio: sicut que eides accidit spiritui. Et neruus qui ad oculum dirigitur ledit aut mala coeptione malicia apostemate: vel op-

tionem: aut pp malaz cōplōnē sine apate vel opilatione. Et signa male opilonis cū apate i oculis sūt manifesta. sic pul-
 factio: rubedo: calor: et signa opilationis sūt sola grauitas.
 Et signa male opilonis oculorū manifestā f3 q̄ ois mala
 opilo manifestat. Et opilationes q̄ i co sūt sūt sic egritudo
 q̄ noiat abiafal: et opilatio facta iter corneā et humorē cri-
 stallinū: et hoc opilatio apparet est. hāc vō egritudine p̄ce-
 dit vapor: eleuatio ad partes superiores. Et p̄t esse vt isti
 vapores p̄pter colligatiā stomachi ascendāt quos stoma-
 chus trāsmittit cerebro: et etiā possūt a solo cerebro eleua-
 ri. Et differētia inter istos est: qz vapores a stomacho ve-
 niētes crescūt et decrescūt pp bonitatē digōnis stōi et ma-
 licia ipsius. Sed qñ a cerebro sūt in sua fixatione firman-
 tamē et in eis qui a cerebro sūt aliqua addit malicia p̄-
 pter stōi maliciā. Et dicūt qz vapores a stomacho ascēdē-
 tes ambos oculos equaliter turbant. S3 opilatio que p̄-
 pter decursus aque superioris aduenit vplurimū vni fo-
 li oculo accidit.

Cap. XLVIII. Qd est de signis egritudinū auriū.

Et aurib⁹ etiā fit egritudo p̄pter duas speci-
 es male opilonis: vt mālē: et nō mālē: et fiunt i
 ipsis apata: et opilationes: et dolores: et gñaliter
 egritudines que sūt oibus alijs mēbris gñā-
 les: dolorem: et apatē: et pulsularū: et similitū: et
 hec signa sūt signa p̄pā egritudinū ipsariū. Et signa calidi
 apatis auricularum sunt dolor infirmitas grauis: qz mem-
 bris est neruosis et cartilaginosis: et pulsus ferrin⁹. Et sci-
 as qz maior pars humorū faciētius talia apata est humorū
 subtiliū p̄pter obtusitatē vel duriciē sube ipsoꝝ mēbroꝝ
 et aliqñ cū his apatibus fit se. cōtinua: et maxime qñ apā ē
 in radice loci noiati sumac. Et maior pars egritudinū que
 fiunt in aure est exufflatio: et tinitus p̄pter intus ventosi-
 tatis expulsiōnē et inclusionē: et dicit qz hoc esse p̄t acuita-
 te sentiēdi: et demonstratio super hoc est qz ibi nō est signū
 superabundantiē humoris.

Cap. XLIX. Qd est de signis egritudinū nasi.

Naso supueniūt opilationes: et apata cū opilone
 mala mālī: et non mālī: et p̄pā apata in ipso
 sunt que deriuata sunt a noiē illius vermis q
 ramisse noiāt. hic ē ille qui multos h3 pedes
 et signa istius egritudinis ab eisdem quibus et
 alie egritudines cognoscunt signis.

Cap. L. Qd est de signis egritudinis oris.
 Egritudines vero oris oculis manifestant. et
 ob hoc p̄scrutatione signorū ipsoꝝ nō indige-
 mus.

Cap. LI. Qd est de signis egritudinū gule.

Gule fiunt apata et egritudines que etiā el-
 daucha dicunt. i. strangulatoꝝ: et per se appel-
 lant ascbeas. Et cognoscunt a dolore ibi exi-
 stente: et cū cōstrictione deglutionis: et quādo
 crescit cōstrictionē fac anhelitus: et p̄t fieri vt
 h̄ extriguat spiritū. Et causa hui⁹ signis humorū ibi domi-
 natiū cognoscit. Et pulsus in hoc apate est vndosus: et est
 qz hoc apā in mēbro est musculoꝝ: et diuersificat hoc apā
 fm magnitudinē et paruitatē: et fm hoc coz̄ terminatiōes
 al. particularia iudicant. Et hoc ex signis bonis ē vt apā i
 partibus exterioribus manifestet: aut p̄pter tumorē: aut
 aliud signū: aut p̄pter dolorē per tactū. Et ipsoꝝ species
 fm Hal. sunt quinque. vna est que fit in meatu gule que ex-
 trematatem epiglottis attingit. Secunda est que nec foris
 manifestatur: et in gula non apparet: sed ex hoc patiens q̄
 si strangulationes percipit. Tertia est quando gula exte-
 rior est inflata. Quarta quādo intus et extra tumet. Quin-
 ta quando lacerti colli appodiantur: ita qz spondilia in-
 tus contrahantur.

Ca. LII. Qd est de signis egritudinū pulmonis.

Pulmoni multe egritudines sūt quarū q̄-
 das sunt cōes: et quedaz p̄pā. cōes sunt sicut
 apata: vlcera tōdes et cōtinuitatis solutio: p̄pā
 p̄pā vō sicut tussis et egritudo que dicit bebb
 hozra. i. difficultas anhelitus. Et apā pulmo-
 nis cognoscit a forti anhelitus strictura: et a cōcussione su-
 xa cū ipso p̄pter istius mēbri ad coz̄ p̄pāuitates et pecto-
 ris grauitatē: et a forti tinctura pomoz̄ maxillarū: et ab oī-
 bus signis diuisionis sanguinis cognoscit: p̄pterea qz vt
 plurimū in hoc mēbro apostema a sanguine concreat: qd
 est: qz colere sp̄sio in eo p̄pter sue substantie molliciē ē nō
 p̄t: et etiā p̄pter multā humiditatē ad ipsū trāsmissa: et
 tamen nec etiā p̄pter hoc apostema flegmaticum nisi
 raro in ipso conficitur. Et dolor in apstemate istius mē-
 bri signum non est: quia hoc membrum insensibile est. Et
 pulsus necessario est talis q̄lis apatū calidoꝝ: et p̄cepto: qz
 in eo vndositas est manifesta p̄pter molliciē mēbri. Et so-
 lutionis cōtinuitatis istū mēbri signū ē: qz sil et sel sanguis
 egredit multus rube⁹: arenosus: et cū tussi: et hec fiunt aut
 p̄pter causas extrinsecas: aut p̄pter reuma descēdē: aut
 p̄pter percussiones in pectore factas. Et sputū similit
 apā pulmonis manifestat dū mō cōiungat cū signis predi-
 ctis: qd est: qz possit fieri et in apatibus q̄ fiunt in pānicu-
 lis. al. pelliculis costarū. Et ex signis laudabilib⁹ in apate
 pulmōis est sputū albū et equale: et qd suauiter egreditur:
 quēadmodū illaudabile ē signū in quo dñius aliquoz̄
 humorū manifestat et maxime sputū nigrū: et post illud ē
 citrinū et post illud rubeū. Et sputū rotūdū qd. Y. dicit
 esse sumū malū in pulmōis egritudine ē: qz significat p̄-
 tionē sup hūiditatē nālē: sed tussis nō ē signū nisi cāe effu-
 cientis. Et causas ipsi⁹ tu ex alijs libris nouisti.

Cap. LIII. Qd est de signis egritudinū pectoris.

Egritudines q̄ manifestiores sunt in pecto-
 re: sunt apata et opilationes. Et apostema:
 et vplurimū fiunt in pellicula iterioꝝ regē-
 te costas q̄ egritudo nominat rasibera: q̄ in
 lingua nostra pleuresis noiāt. Et in his apo-
 stematibus p̄pā signa sūt dolor fixus extensiuus se. ac-
 ta et tussis cū sputo: et pulsus ferrin⁹. Et aliquādo hec apo-
 stemata fiunt in musculis qui sub pāniculo sunt: et tūc hec
 passio apostema lateris dicit: et tūc hec signa sūt postero-
 ra dictis signis. Similia tamē ipsi⁹ accidētia sunt debilio-
 ra et minus timorosa: nec dolor adeo fixus est: qz nō est in
 mēbro pāniculoso nec in pulsu ferrinitas sic manifestat.
 Et aliqñ apostema fit in pāniculo pectus diuidēte. Et
 aliquādo opasfragma apostemat: et sequit bic sensus alie
 natio et inquietudo magna.

Cap. LIII. Quod est de signis egritudinū stōi.

Stomaco adueniūt species cōplexiōis ma-
 le vt materialis: et nō materialis et adueniūt
 apata et vlcera tōdes. Sed species male cō-
 plexiōis nō materialis qñ remissa est a reb⁹
 extrinsecis est creata: et ille sunt illi⁹ signa de
 monstratina sicut aduētus acris vel cibi frigidī. S3 si fue-
 rit intensa erit aut mala cōplexio calida et sicca q̄ ethicaz
 iducit: aut erit frigida et sic. et senectutis erit ethica. Et
 signū ambaz egritudinū ē qz in hoc mēbro illa signa ma-
 nifestant q̄ in ambabus egritudinib⁹ bis manifestari so-
 lent: qd est: qz mēbrū hoc fortiter demacrat. Et quādo pa-
 tiens supin⁹ iacet: tūc percipit stomachi dispositionē foue
 alicui similes esse. Et stercus molle egredit et indigestū:
 vlt̄ ipsi⁹ virtutes omnes debilitant. Sed mala ipsi⁹ mā-
 lis cōplexio h̄ esse p̄t: aut vt ipsa sit ibibita vel in cōca-
 uitate ipsi⁹ fixa aut ab alio mēbro trāsmissa: et p̄t esse vt
 res ambe adiuicē cōponant: et hoc potest: aut ab vna au-

signa pleuresis

ḡ sup nō vera pleuresis

a duabus materibus esse. verbi gratia sicut si in ipso sit humor colericus: et ipsi humor flegmaticus transmittat. Et si ipse fuerit flegmaticus humor ab eo rursus puenit aceto sine si fuerit colericus fiet fumosus. Et differētia que est inter humores fixū et transmissū est quod transmissus per secessus aut vomitū exit. Sed libitū et infixus neutri horum attribuitur: sed conat ad vomendū et nūbil puenit. Et signū appropinquatū colore est tremor labij. Et humores melancolicū et siccū sunt vniuū visibilibus impedimētū: et acetositas acerba in ore. Differētia vō que est inter opsonē mālē et nō mālē est ppter humorē q̄ vomitū vel secessus excedit. Et in passione stomachi vrina grossa mālē opsonē peccatē significat. Sed apata sunt aut in fundo stomachi aut in ipsius ore. Et horum quedā sunt calida: quedā frigida: et quedā ex gūte cancri: quedā sunt vērōsa. Et de apā qd̄ in siccū soporat sequitur se. et dolor fixus: et maxime qd̄ in ore siccū est: qd̄ est illa pars magis neruosa est: et colligitur in capite: et ob hoc periculosior ea que in fundo exilit: et eide siccū opsonē sentiat alienatio sequitur: et frigida apata sequuntur coloco debiles et se lenta. Et apatū que in stomacho cancerosa sunt sine dolore et se. sicut: et si esset et ibi assimilaretur aut maxime se. Et ppter signū horum apatū est ructus putridus corruptū cū operationū debilitate: hoc ē qd̄ cū egrediat indigestus et alia accidētia bio filia. Et vtrū signa que vltimū humorū significat: illa eadē sunt signa que significat illū humorē qui B facit: et vltimū attēctant ei xpo etas et regimen: et alia bio filia inuit ad hoc cognoscēdū. Sed vlcera q̄ in eo fit cognoscit ab ardore vel combustionē que in eo fit: et ppter paucā modificationē raro tamē fit vlcera in stomacho: nisi sit etiā vlcera in gula aut ore.

¶ Cap. LV. Quod est de signis egritudinū epatis.

Epatū accidit opulatio et apata: et species male opulatio oēs. Signū apatis epatis nō est ppterū est se. atq̄ tūllis et illius loci dolor: et q̄ quasi ppterū ē granitas loci qui trachea notatur: maxime qd̄ in gibbositate epati apostemata exilit. Et sepe signa apatis costarū cum signis apatis epatis cōmunicant: quia sepe dolor apatis epatis peruenit ad eandē locū ad quem dolor apostematis pellicule costarū regentis reperit: et tunc hic nullū ppterū signū reperitur: cum bio omnibus accidit tūllis: tamē in epatis apostemate non fit nullus spiritus. Et aliquādo erit spiritus in apostemate paniculi maxime quando apostema sanies facere incepit. Et pptererea spiritus in principio signum sufficiens nō erit: nec est differētia ppterū inter apostemata epatis et pleurētica nisi in qualitate doloris: quia in pleurēti est dolor fixus et extensiuus: qui in epate est aggranitius. Et in postū etiā differētia exilit: quia in pleurēti est serrinus: in epate vero vndosus: et dicitur qd̄ quasi apostema fit in epatis lacerto. Et figura apostematis epatis est linearis. Sed figura apostematis lacerti est oblonga: vel quadrata: et vniuū angulus ipsius est grossus et aliter subtilis.

¶ Cap. LVI. Quod est de signis egritudinū splenis.

In spleni omnes species male conceptionis accidunt: et opulationes et apostemata et ventositas inflatus. et signa apostematis splenis sunt dolor granis et febris et accidētia que copiosi adueniant ppter horū membrū egritudinē: et opulationis signa sola granitas exilit: et signa ventositatis inflatus solus dolor est extensiuus. Et ex apostemate et opulatione splenis sequitur macies totius corporis: et ideo dicitur. ¶ quando splen crecit tunc corpus attenuat: et quando decrecit tunc corpus insipiat.

¶ Capitulū. LVII. Quod est de signis egritudinū renū.

Renibus accidit species male conceptionis et opulationes et apostemata. Et differuntur a vesice egritudinibus ppter lapidē et arenę generationē. et magis ppterū species male conceptionis que renibus cōuenit est egritudo q̄ bolborabris nominat que in latino dyabretica dicitur: et eius fortis siti et vrine sūxi et febre. et apostematis calidi sunt signa: dolor aggranitius in renib' veniens: et dolor in alcaum factus cū febre vrine cōstructione. et qd̄ patiens sup' latus sūxi decubit videt' vt alius ren super ipsū suspēdat. et hoc puenit quādo est in statu aut declinatione: et in maiori parte in bio apostematis sunt febres errantes aut iuncte in apostematis frigidis et lētis: ideo qd̄ febris nō aduenit apatis mēbro: pncipaliter nūsi quādo apostemata erunt parata sanies facere. Sed signū generatiōis lapidis in renib' est dolor fixus ab ipsius generatiōis pncipio quousq̄ natura illos abicit extra: et illos qui dicit' qd̄ lapidē isti in substantia renū generant: et ideo alij cū istis sanguinis exitis adest. Et qd̄ verius apparet est qd̄ in concanitate renū generant' et dolor qui est in hac egritudine: et accidētia doloris accidēt' que in colica intennatur simulant: ppterū qd̄ stomachi dūscerantia et vomit' bio duabus egritudinib' cōmunitur accidit: et casus similiter appetitus. ¶ Et differētia istarū difficultas est maxie in egritudinū pncipio: sed in fine manifeste dūscerantia ppter in colica ventris esse cōstructionē: et humorū cognitiōne et multā ventositatē: et etiā lapidē generant' in renibus arenam ostendit in vrina. Et signū dūscerantia in hoc est operatio clisterij: qd̄ si patiens ppter clisterē requirit inueniet sicut accidit. S. sine dubio hic dolor colicus erit: et si ppter clisteria aggranat' paulatim renalis est. Causa est qd̄ clisteria intestina replent et dūscerantia in eis operantur: tunc opprimunt renes et dolor fortificat. Sed signa que vlcerationis significat' ē dolor vlcerationis fine grauitate et extēnsione: eius exitū sanguinis aut sanies alij egrediantur cū vrina frusta sūxi carnis similia: et hoc accidit qd̄ in substantia renū corrosio fit.

¶ Cap. LVIII. Quod est de signis egritudinū vesice.

In vesica manifestiores egritudines que in ipsa generant' sūt lapides qui in ipsa generantur: et apostemata et vlcerationes et straguria sine voluntate vrine exitis. Sed signū lapidis in vesica ē dolor qui in vesica sentit' cū virge paritur virge crectione: et relaxatiōis sine cū manifesta et vrine eruditio: et albedo ipsius cum subtilitate: et difficultas exitis vrine: et arenarū apparentia in ipsa. S. cōstructionē vrine fit aut ppter membrū mādū ipsam: aut ppter meatum qui a renibus ad vesicā tendit. Et bio duobus vniuū est cōmune accidētia: hoc est vrine difficultas. Sed dūscerantia in ipsa vrine si a renibus ibi dolor sentitur: si autē a meatu ibi dolor adest. Et aliquādo straguria fit vrine ab ipsa vesica: aut a meatu qui ad ipsam pceditur vesicā: et ista duo similiter in vno accidēt' cōmunicat. hoc est vesica repletionē recipit similit' et meat'. Sed dūscerantia in hoc: qd̄ a vesica puenit quādo vesica puenit et vrina exit. Sed qd̄ a meatu puenit non emittit vrinā: et si vesica cōpimat' et opulatio istius meatus fit a lapidē aut ab humoribus grossis sanguinā vel sanguine coagulato: aut ppter opulatiōne frigidā dominante: aut ppter apostemata surunculos. ¶ Et signa barū egritudinū sunt: opulatiō si fuerit ex lapidulo significat' ex are nullis pcedētib' et si ex coagulatiōe sanguinis signū est sanguis anticipatus. Et si ex sanie fuerit signū est apostemata qd̄ pcedit. et si ex humoribus grossis fuerit significat' ex epati pcedētia humiditate. et cognoscunt' iste dūscerantia per signa eadē cōmunicat. et si aduicē iste dū

positiones coniungantur difficile cognoscantur a medico: quare quiete debet medicinare considerando primas intentionem: et si ex illa Incratus fuerit sequatur illas: et si non: dimittat. Et si pustula aut ulceratio est in vesica: quod ab ea egreditur furfuribus aut laminibus assimilata. Et si de egritudines fiunt in renibus: quod ab eis exierit frustis carniam assimilabitur.

Capitulum. LIX. Quod est de signis egritudinum intestinorum.

In intestinis vlturimus sit egritudo que dicitur colon: apostemata: ulcerationes: et sanguinis fluxus. Sed sanguinis fluxus ulcerationem concomitatur: et iste sanguis cum fecibus egreditur a principio mixtus et aliquando ex substantia intestinorum egreditur. Et signum huius est dolor quando euacuantur humores et feces: et quando apostema est in intestinis grossis hoc modo cognoscitur: quia cum patiens mordicatione sentit cogitur assellare: sed quod ab apostemate exit cum fecibus non est admixtus et si fuerit in subtilibus propter dolorem assellare non cogitur: et quod ab eis egreditur cum stercoze erit admixtus propter vltitudinem. Similiter si apostema in subtilibus fuerit dolor circa umbilicum sentitur: et cum in intestinis fuerit grossis dolorem sentiet inferius. Et signa colice calide manifesta sunt et vniuersaliter ea que significant dominium humorum in omni patientem et que propter ventositatem fiunt sunt dolor extensus et tortio intestinorum. Et si tortio fuerit cum rugitu grossam ventositatem significat: et que fit propter apostema cognoscitur a fortitudine doloris: a febre: a siti: et ab accidentibus ostendentibus dominationem humoris apostema facientis. Et egritudo fortissima que plura nominatur fortiora habet accidentia et mala ita quod patiens cogitur vomere sterens.

Et vlturimum hoc accidens est propter apostema in subtilibus intestinis factus: et potest fieri propter stercoze putrefactum in eis: aut propter humorum grossum viscosum: aut propter herniam factam ex descensu intestinorum aut propter venenum receptum. Et vniuersaliter hec egritudo in intestinis subtilibus est propria: et hec egritudo attribuitur virtuti expulsive: cum suum naturalem motum non habeat: aut debet attribui vniuersaliter opilationi. Et aliquando propter priuationem colere que ad intestina consueuerat transmitti quia per modum abstersionis adiuvat ad fecum debitam expulsionem. Et opilationes fiunt in illis propter humores aut apostemata: aut propter mala complexionem frigidam et siccam que vias restringit: aut propter alias res positionem eorum corruptas sicut vetustitas que ea facit tortiosa: et hernia.

Capitulum. LX. Quod est de signis egritudinum vultus.

Vultus egritudines sunt: quibus omnes species male complexionis comunicantur sicut ab his que precesserunt tibi manifestus est et sepe ipsi accidunt apostemata. Et horum signum est dolor fixus et pulsus ferrinus: eo quod membrum est nervosus et febre accidit eidem: eo quod sit membrum principale aliquo modo principalitatis. Et ex egritudinibus que magis in ipa proprie sunt: egritudo que mola nucupatur: que difficile a pignatione cognoscitur: eo quod ablatio menstrui et grossities ventris comunicantur ambabus. Et signum discretius est quod transit terminum motus embrioidis absque motu: et hoc accidit multo annis: quod portari potest donec ab ea moriat aut absoluat: et si per virtutis tenorem. Et aliqui ei accidunt ut ea ferat pluribus annis: demum parit frustum carnis: et alii moriuntur. Item propria egritudo vultus illa que suffocatio de matricis que fit propter menstrui sanguinis corruptionem in vultu: et euenit ei sincopis et difficultas in anhelitu: et puatio sensus et motus

et obliter sentit pulsus eius: et accidit eidem durities: et ipsius oris opilo. Et hoc accidit ex reliquis apatis diu iduratis in officio matricis. Et spes male complexionis matricis si males sint ab his que ab ipsa egrediuntur cognoscantur: et si non sint materiales a siccitate ipsius percipiuntur. Et generaliter signa que significant complexionem sunt signa significantia complexionem matricis: et de cetero instabimus super causas que operantur putredinem. Et complexus est tractatus iuxta nostras intentiones.

Explicit liber quartus: qui fuit de signis.

Incipit liber quintus: qui est de cibis et medicinis et est habens capitula quinquaginta et nouem.

Capitulum. I. Quod est breuiter complectens intentionem huius quinti libri.

In primis sciendus est quid sit cibus et quid medicina: et quot sint eorum operationes et qualiter operantur et proprie medicinam: eo quod habent multas operationes quas medicis appellat virtutes primas secundas et tertias et proprietates: et cum hoc dabimus cognitionem harum istarum medicinarum que operantur qualiter operationum. Et postea speculabimur in operationibus earum: hoc est vtrum via qua apprehendimus est per viam syllogismi solus: aut per viam experientie solus: aut per viam continentem vtrumque: et hoc totum erit postquam receperimus a naturalibus quod erit recipiendum. Et quando compleuerimus hoc recordabimur propriorum ciborum et medicinarum quorum multiplicata est scientia et experientia in terminis naturalibus: et testificata sunt a comunitate medicorum aut a maiori parte. Et postea narrabimus modos compositionis et recordabimur eorum que manifestiora sunt secte componentium. et narrabimus namque complexionis secundum viam quam nobis ostendit reguleille: et quam compleuerimus hec tunc completa erit nostra intentio in hac particula.

Capitulum. II. Quod est de quiditate cibi et medicine.

Item quod cibus est illud quod ponit naturales partes cibati: et hec pars est in specie partis dissolue. Sed medicina diuersificatur ab hoc: ideo quia quantum ipsa sit ex rebus: que ponit naturales partes cibati illa pars non est in specie partis dissolue: sed habet in se rem actiuam et alteratiuam. Et propterea quando superuenit hec dispositio super dispositionem egritudinalis: que est contraria vocat illa operatio curatio. Et hec est intentio diffinitionis: qua. H. diffiniuit cibum et medicinam: dicens quod cibus est illud quod patitur a corpore. Et medicina est illud a quo patitur corpus. Sed si nos non intelligeremus ex verbis hoc quod dictum est: non esset intellecta certitudo cibi et medicine. Et iam opinatus est vnus ex nostris socys qui nominatur abuberti auensufu: quod illud quod diximus in hac diffinitione esset quasi triu verbis. H. et super hoc eidem multas transmissi epistolas quousque hoc plene intellexit.

Capitulum. III. Quod est de operationibus primis quas operatur medicina in corpore humano que sunt prime.

Operationes quas operantur medicina in corporibus humanis quedam sunt prime. sicut est caliditas. fri. sic. et hu. et quedam eorum sunt secundarie: sicut maturatio: digestio: mollificatio: resolutio: apertio: et multa alia similia istis que enarrare debemus: quando declarabimus namque medicinas que faciunt ista: et fuerunt vocate secundarie: quod secundum mensuram mixtionis primarum virtutum: quedam eorum sunt tertie que sunt proprie in certis membris: et sunt quasi partes secundarie. Et est conueniens in primis narrare quomodo hec habet agere in corpore

Por quid dicitur cibus a medicina

quas alimimus dicitur mod. 1. c. pmi. y. z

quid est prima quid est secunda

Liber

potibus has operationes: et quomodo habet pati a corpo-
ribus eaz passionem: et scimus quado scimus per
que modum nutritur nutritus. Et dicimus ias declaratas
est in naturali philosophia qd meda que pmo nutritur
sunt meda silia: ideo qd cibus pmo coërritur s3 ordinē
quē h3 in corpore cibari in humiditate similē humiditate
fite in mēbris cōsimilibus t miscet cū eis per eundē mo-
dū quo miscetur adinūc reo liquide: ppterca qd non est
aliter modus per que natura possit restituarē re dissolu-
tā oibus partibus mēbrū nisi per modū mixtionis: t quā-
do erit permixtū s3 hunc modū: tunc habebit essentia in
ipoc: post hoc assimilabit illud mēbrū: hoc est qd dat eide
vna coagulationē stabilitatis similē stabilitati mēbrū. Et
est ibi declaratū qd hoc fit per decoctionē: decoctio fit p
calorē qui est in cibato nō qd calor sit pmo motus in bac
re sed est ala nutritiva ppterca quia operatio calorē
nō sunt deterritate nec ordinatē ad vna finē manifestū.
Et postq3 ita est videndū est quomodo dicitur cibus esse tē-
peratus aut medicinar: quomodo dicitur super quilibet
eoz: vt sint detemperati: quomodo meli3 sit appropiare tem-
peratū cibū: sicut est melius appropiare detemperatū
medicinar: ppterca quia cibus qui habet ppter suā vir-
tutē t suā preparationē vt conuertatur ad humiditatem
similē humiditati radicali que est in mēbris cōsimilib: ca-
lori intrinseco simili calori qui est in cibato ita vt sint ides
fm oīm modis: t hoc est solus in eo qui est tēperate com-
plexio: vel ppropinquas eoz per hunc modū dicitur qd
cibus sit temperatus sicut erat pmo gram t carno calidi-
tatis inmensa t similia sibi: quia quantitas partū pfectuar-
um corpori ab illis cibus est idem eius partibus que fue-
rūt dissolute. Sed temperantia medicinar est ppropinqua
huic: sed diversificatur inquantū nō h3 virtutes restau-
randi partē equalē quantitātē rei que dissoluta est ex cor-
pore: ppterca non potest homo nutrirī ex tēperata me-
dicina: si comedat ex ea tantū quantū comediat ex ci-
bo. Sed quando dicitur qd medicinar sit temperata in
telligitur eius tēperantia qd quādo comedatur ex ea quā-
titas que non est sensibilis comparando eam quantitātē
partium dissolutarū a corpore: quia tunc non inducit in
corpore ex tēperantia: quia si homo comederet ex ea quā-
titatem sensibilē fm qd comedisset de cibo induceret in
corpore ex necessitate res extraneas: quādo difficile sit in-
venire medicinar tēperatā in operationibus oibus. Et
fm hoc debet intelligi qd quādo dicitur qd medicinar est
calida: t frigida: humidā: vel sicca: dicitur etias de cibo
nostra intentio nō est nisi equitocā: sicut tu scis qd quādo
dicitur de vino qd est calidū in secūdo gradu: t similiter
crocus non incendimus vt sit ides calor. Et postq3 decla-
ratum est quid sit cibus temperatus t medicinar tempera-
ta t qualiter operentur in corpore ex hoc potes intellige-
re vias per quas dicitur esse detemperato: hoc dicitur
in qualitatibus pūis: id est quomodo calefacit medici-
nar: refrigerat: t hūectat: t exsiccāt. Quia medicinar que cō-
uertitur in chylam calidiorē temperato chilo: aut in ca-
lidiorē qd est pars corporis: hoc est ad partem calidam:
illam medicinar dicitur calidā: quia calor dicitur qd fit
vna res que calefacit homines plus debito: t qd gene-
rat ex hoc chilo est calidius debito: t sanguis qui est ma-
teria caloris naturalis est calidior debito. Similiter hu-
miditas radicalis in quā conuertitur sanguis est calidior
suo modo: t sic de necessitate calefiunt omnes corporis
partes. Et sic dicitur de medicinar frigida quia non refrige-
rat nisi quia conuertitur in locis digestionis ad diminu-
tum calorem: magis calor corporis sita qd chylus qui ex
ea generatur est diminitus a calore corporis: t nō dicitur
veraciter vt refrigeret: quia calor naturalis non habet ali-

quas viam generandi frigiditatem: t sic debet dicere in
sanguine t humiditatibus que sunt in membris t in humi-
ditate t siccitate omnium partium corporis. Et quādo
medici speculantur operationes medicinarum in corpore
facile est eis dicere qualiter calefacit: sed difficile est eis
dicere qualiter refrigerat. Ita qd s3 dicit sicut fugitivus
qd non fit nisi per cōsionem medicinarum in partibus par-
tea. Et si non refrigeraret medicinar nisi per cōsionem
ipsius in partibus minutis. ergo necessarium est nobis di-
cere qd est frigida in actu: sed hoc medicinar frigida nō est
frigida in actu: cōtra: calida est calida in actu: sed hoc
re equē bene conuenit medicinar calide: sicut medicinar
frigide: quia res cōuertibiles quādo conuertuntur in par-
tes minimas facilius conuertionem recipiunt. Et quādo
medicinar sit passibilis a corpore per vias quam dicitur:
non est impossibile vt patiatur ab ea per alium modum.
Itaq3 vides qd cibus est passibilis a corpore: t tamē in eis
cibus qui mutat corpus fm alium modū: t fm aliquā
latitudinē: t si hoc inuenitur in cibo qui est appropinqua
passioni t tamen invidit aliquo modo: ergo hoc maxime
debet inueniri in medicinar que victorie appropinqua: t muta-
tionis: vt veraciter debemus dicere qd quādo aliquid vincat:
tū non desit ppter suā virtutē hoc est substantialis. Si
cut dicit qd arbor egipii occidebat tūz erat in egipio: qd
remota fuit ab inde nutrebat. Et dicit Aristo. qd in terra
latinop sunt duo flumina ex quorū vno si oues biberēt
generabunt masculos: ex alio feminas. Et hoc nō est nisi
ppterca qd cibus ex vna parte est similis: t ex alia dissimil-
lis: t ex parte similitudinis est patiens: t ex parte dissimil-
itatis est agens. Et hic est modus medicinarum qd dicitur
calide aut frigide in potentia. hoc est ppter preparationem
quā habent: qd nō est in aliquo cōpōsitōum caloz in
actu nisi in animalibus: ppter cōs perfectionem t indige-
nt calore extrinseco magis: ppterca non inuenitur in
eis temperantia elementop sicut in animalibus. Sed res
simplices qd non nutriūt sicut quatuor elementa nō dant
corpore qd adueniant ei inas vel extra nisi qualitate:
ideo qd obuiant nostris cōpōsitibus mouet corpora: si nō
mouentur a nostris cōpōsitibus. ppterca quia qualitate
eum quibus operantur elementa in cōpōsitibus sunt in actu
sicut est calor in igne t frigus in mine. Et quando elementa
mouent corpora ipsa non mouentur. nō conseruant.
Et quando medici volunt de mensuris preparationum
narrare qd sunt in medicinis: qd indiget hoc in medicatio-
ne: ordinauerunt gradus per modū cōparationis cōpōsit
tēperato: t posuerunt quilibet qualitates in quatuor gra-
dibus. Calidum in pmo scbo tertio t quarto: sic de frigido
sicco: t bu. t de humido nō videt qd possit transire tertius
gradum. Et qd pertransit quartus gradum est res vengo-
sa que corrumpit corpus: ille sunt vie pmaris actionum
t passionum medicinarum.
Capitulum. III. Quod est in generali considerans de
operationibus secundis t tertijs quas operatur medi-
cine in corpore humano.
¶ Nos volumus incipere narrare de virtuti-
bus secundis t tertijs: dicere naturas medi-
cinarū quibus hoc operant t qualiter operā-
tur. Et dicimus qd medicinar que sunt cōpōsi-
te ex elementis qd alterant a corpore aut alie-
rant corp: qd d3 eoz sunt qd assimilant ei qd ē in eis ex vna
tibus elementop: sicut sunt ille qd dant caliditatem: frigidita-
tem: sic: t hūctitatem: qd sunt in illis: qd d3 actionis
aut passionis qd nō assimilant ei qd est ex vna tibus elementor-
um: t hoc ē ppter locū subiecti in quo operant: sicut ille
qd habet in durare: mollicare: emigrare: rubificare: t si

Quomodo dicitur
medicinar

Cibus sit temperatus
in calorem naturam

medicinar nō mouentur

Dicitur de frigiditate
medicinar temperantia
corporis magis

Nam vobis pūis
dicitur qd calidius
est debito

milia: et locus subiecti in quo manifestantur iste operationes circa quodcumque membrum si indeterminatus fuerit appellantur iste virtutes secunde. Et quasi operantur in proprium membrum: tunc dicuntur virtutes tertie sic sunt medicine que purgant urinam et que mundificant pulmonem et que generant spiritum et que frangunt lapides et similes istis. Et postquam dictum est de virtutibus secundis et tertius dicitur de non operationum istarum medicina manifestior et incipiamus a secundis. Et dicimus quod istarum medicina quedam sunt maturatiue: hoc est que faciunt sanies et quedam eorum sunt mollificatiue: quedam duratiue: et quedam aperitiue: et quedam opilatiue: et quedam euaporatiue: et quedam petrificatiue: et quedam siccificatiue: et quedam lenitiue et siles bis. Et debes scire quod medicina que est appropriata alicui operationi non dicitur habere illam proprietatem nisi comparatione ad corpus temperatum vel ad propinquum temperantem: et medicus expertus in hac arte quasi cadit ad manus ipsius aliud corpus distemperatum debet arbitrari medicinam secundum mensuram quam videt ei esse magis iustam et magis conuenibilem in virtute medicine quam habet facere operationem istam in tali corpore: et experientie habet hic locum magnum. Verbi gratia postquam sciuerimus quod medicina maturatiua est illa cuius calor est equalis calori corporis: debemus istam et magis conuenibilem in virtute medicine quam habet facere operationem istam in tali corpore: et experientie habet hic locum magnum. Verbi gratia postquam sciuerimus quod medicina maturatiua est illa cuius calor est equalis calori corporis: debemus istam et magis conuenibilem in virtute medicine quam habet facere operationem istam in tali corpore: et experientie habet hic locum magnum.

Capitulum V. Quod est de medicinis maturatiuis.

Dinceps narranda est natura illius medicine que operatur operationes supradictas: et incipendum est a maturatiuis. Et dicimus quod maturatio est operatio caloris naturalis in suba materia sicut dicitur etiam in alio loco. Et maturatio est ordinata secundum ordinem quem habet digestio in cibo: hoc est in tribus digestionibus. Et quasi spargit ad aliud membrum: magis que egreditur a natura in quantitate: aut qualitate aut in virtute sicut et putrefit illa materia: tunc generatur in illo membrum de necessitate unius caloris mixti ex naturali et extranea: et si materia illa est apta recipere digestionem fit ibi sanies et maturatur. Ideo quod alba sanies est media inter digestionem perfectam et diminutam: eo quod est alba: quod materia non sunt apte ad recipiendum digestionem pro maiori parte: nisi quasi egrediuntur a sua natura in quantitate. Sed quasi egrediuntur a natura etiam in qualitate: tunc est in eis digestio difficilis: hoc est quasi redunt ad malam qualitatem sicut ad humores adustus et siles illis. Quare conueniens in sili re est confortare virtutem membrum: quod calor naturalis est quasi sepultus in membrum super quod est sparsa hec materia: et propterea est necesse ut medicina habeat ex sui natura ut faciat digestionem: sicut medicina que assimilatur calori intrinseco que debet esse temperata in caliditate et humiditate: vel sit declinans aliquam eulam ad calorem: et propterea quod calor intrinsecus que est in membrum potest esse refrigeratus propter multam materiam sparsam in eo: aut propter qualitatem. Et quasi operatur tales medicina que sunt hec corpori humano dicimus ipsas esse reperiata: et quasi operatur parti distanti in ipsa ex partibus eorum dicimus quod est talis aut talis. Et de medicinis temperatis est aqua calida temperata caloris et oleum dulce oliue quasi guttatis cadit super aqua et sic cataplasma factum de farina tritici coctum cum aqua et oleo dulci. Et debes scire quod medicina que facit sanies in vna propensione non facit in alia: et sicut in quolibet membrum corporis sic dictum est superius: et propterea medicus expertus debet ex se ponere gradus istis medicinis. Verbi gratia quod medicina que inducit sanies quasi in primo gradu est calida ut cataplasma supradictum: et supra illam in gradu est que facta est ex pane propter sale que ibi est et super hac illa que facta est ex fermento. Et quedam dicitur quod medicina opilatiue sunt maturatiue: sed hoc est per accidens sicut cetero

tum factum ex cera et oleo rosato: propterea quia quando potius clauduntur calefit membrum et materia maturatur. Et quidam dicunt quod medicine maturatiue maturant: propterea quia faciunt in materia rem propter quam est facile nature diuidere ipsam materiam temperando qualiter materie aut subtiliando ipsam. Et potest esse ut in vna medicinarum inueniatur maturatio cum omnibus istis modis: et erit in composito per artificium: in simplici vero per naturam. Et etiam dicitur quod medicina maturatur propterea quia rectificat in qualitate caloris naturalis illud quod permutatum est per calorem extraneum: et per hanc viam dicitur quod psillium maturatur apostemata calida: et secundum hunc modum quod res frigide maturant apostemata calida. Et definitio qua diffiniuit. H. maturatiue non verificatur nisi in apostematibus que sunt difficilia ad maturandum propter nimiam debilitatem caloris naturalis: aut propter humiditatem aut propter frigiditatem.

Capitulum VI. Quod est de medicinis mollificatiuis.

Iste medicine appropriantur multum in hac arte medicinis que dissolunt apostemata dura dempsata lapidea quasi hystia insensibiliter. Et ista apostemata generaliter fiunt ab humoribus grossis qui sunt aut melancolici aut flegmatici grossi: aut compositi ex ambobus. Et que hec apostemata sunt indurata propter frigiditates: necesse est ut res que ea mollificat sint calide: que res que sunt congelate per frigiditates dissoluantur per caliditates si sunt res solubiles sicut plumbum et stannum: quia ista apostemata cum maturantur humectantur: et de necessitate est ut medicine que habent permixturam: quantum sint calide: ut habeant aliquam siccitatem ut vincant illam humiditatem frigidam. Et medicine que probate sunt per experientiam in hoc opere sunt calide in secundo vel tertio gradu: et sicce in primo sunt sicut armonia cum bdellio: storax: et medulla cruris vituli: et sepis bircinum et bouinum. Et est necesse ut sint mensure harum medicinarum secundum mensuram quam habent caloris et siccitatis: ideo quia medicine que sunt fortes in calore et siccitate nimis habent dissolueri: et posset remanere pars grossa ex materia que conuerteretur in naturam lapidis. Et est necesse sicut diximus: ut per te ponas gradum in fortitudine harum medicinarum: propterea quia pinguedo est debilior armoniaco et bdellio. Et pinguedo galline debilior existit pinguedine anseris et anatis: quia res iste diuersificantur secundum aliquam complexionem: aut ad aliquod membrum.

Capitulum VII. Quod est de medicinis induratiuis.

De necessitate est ut medicine indurate sint frigide: propterea quia induratio cum grossitudine non est nisi congelatio: et congelatio non fit nisi a frigiditate. Sed illud quod dicitur habet de humiditate in his medicinis nihil est propterea quia humiditas non habet nisi solum humectare: et non indurare: et melius esset ut poneret siccitatem cum frigiditate: quia de illa frigiditate fit durities cruditaris. Sed iste due qualitates sunt ut plurimum passiuæ et non actiuæ: que due actiuæ sunt caliditas et frigiditas: quantum carum operationes diuersificantur secundum humiditatem et siccitatem: et hoc declaratur est in quarto methauroorum. Et iste medicine habent latitudinem: et iste medicine sunt sicut semperuiua psillium et portulaca: et si in frigidant et incurdant non faciunt hoc nisi per frigiditates.

Capitulum VIII. Quod est de medicinis opilatiuis.

Iste medicine sunt ex his que claudunt poros: et natura sunt terrestres sine mordicatione: quia mordicatio est vna ex rebus que clau-

to faciunt medicinam egredi et possunt ut sint conglu-
tinatim ut gammu et terrestris quando non est conglutina-
tum sicut amudum. Et est necesse ut iste medicinae sint
multas remote a modificatione; et propterea debent esse
temperate complexionis vel declinatis ad frigiditatem
paris. Et si quicquid quomodo opilant iste medicinae con-
pno iterum quando assumuntur. Respondemus quod hoc
potest scire; per hoc quod est electus superius; claudat ino-
stina propter cibum factum et esse; et similiter epur et ve-
nas et membra ipsa. Et iste medicinae opilant omersificat
tur fm diversitate complexionis membro; sicut dicitur quod
cuius opilat epur; et aperiant opilatione pulmonis.

¶ Capitulum. IX. Quod est de medicinae aperitiuis et
absterfivis.

¶ Hec medicinae sunt vniuersales generis; et iter ipsas
est parua diversitas; medicinae que abster-
gunt sordiditatem ex membro et sanant ipsius; nec
habent posse penetrandi in potus dicuntur ab-
sterfivae sicut aqua mellis; et aqua melonis; et
farina oedei et fabarum; et que habent virtutes penetrandi p-
pter partem igneam que est in eis dicuntur aperitiuae. Et que-
dam istarum medicinae plus operantur extra corpus quod
iterat quedam plus intra quas extra; et quedam operantur
equaliter. Et que plus operantur extra sunt que habent ali-
quam bauracitatem; nec in eis est multa grossitas; et ppter
partes subtilis que est in eis penetrat ita; et ppter largita-
te intraneam viam penetrant cito. Et res viscosae mudifica-
re non possunt; si cui eis iungeret corpus stipicium aliquid
tulis grossitas tunc mudificarent; propterea quia sunt istru-
mentum nature aperitiuae que est in eis; quia hoc stipicitas
concreta retinet eas in meatibus donec coeperint suas
operaciones. Sed extra corpus non possunt ita operari p-
pter siccitatem potus; et propter stipicitatem. Et propterea ab-
sterfivum aperit opilationes epur; et non potest potus ex-
teriores aperire propter stipicitatem que est in eo. Et iste
medicinae debet esse amara saporis cum stipicitate. Sed
medicinae que ambas operationes faciunt sunt iter barus
namque medicinae. Vnde ille que habet aliquantulum amaritudinem
cum bauracitate sine stipicitate sicut radice lily celestis et si-
milis eis. Et in istis similibus medicinae que sunt agilitate vna
membri non sunt aperitiuae alterius. Et propter hoc dare de-
bet vnicuique barus rerum gradus quemadmodum facit reli-
quis medicinae et virtutibus.

¶ Cap. X. Quod est de medicinae euaporatiuis.

¶ Quia autem euaporatio non fit nisi in quantitate
membri euaporati; et augmentum ipsius quantita-
tis non fit nisi propter calefactionem membri necesse
est ut medicinae euaporatiuae sint calidae. Sed
cuius calor debet esse temperatus; quod medicinae
que habent ostentatam calorem euacuatis et desiccant; nec de-
bent habere subtilitatem grossam; et iste medicinae sunt sicut
camomilla malua et oleum vetus. Et debet scire quod euapo-
ratiuae sunt contrarie opilatiuae; hoc est quia sunt frigidae et
opilatiuae de quo dictus est superius; quia quando membris
refrigerat diminuitur quantitas sua propter siccitatem sui ad
frigiditatem et terrestritatem; quemadmodum augmentat quan-
titas eius propter propinquitatem ad caliditatem ipsius na-
ture aeris. ¶ Et scias quod non fit augmentum quantitatis
ex his que apponunt vel eueniunt extraneae; fit diminutio
propter aliquid quod resoluatur ex eis; hoc probatum est in na-
turali philosophia. Et medicinae facientes hanc operationem sunt be-
eodem modo que idurant; sed primo inuiscant; si diu perman-
ent in membro indurant ipsi et possibile est ut motificet
ipsa membra diu permanent super illud.

¶ Cap. XI. Quod est de medicinae aperitiuis omnia
venerunt.

¶ Hec medicinae sunt calidae complexionis; et habent
grossam substantiam et sunt de genere medicinae barus
agilitate; et sunt fortiores eis. Et habent quatuor
si tres gradus operationis. Primus est abstergen-
di. Secundo est agendi. Tertio est elargiendi omnia venarum
et calor istarum medicinae aperitiuae; non est conueniens ut
sit calor cotiosus; quod cotiosus claudat; iste medicinae sunt
siccitatis et sella et pyrie fel bouis.

¶ Cap. XII. Quod est de medicinae stipicibus.

¶ Stipice medicinae que stringunt osticia venarum
sunt non frigida et terrestris; et fortis siccitatis et
propterea sunt saporis eorum stipicibus; et propterea claudat
osticia venarum; et frigus quod non est terrestris est bbi-
lis operationis. Et dicitur est ostia que iter stipicium et opi-
latum; quod opilationem est in membris tenet subtilitatem; et stipicium est
in membris grossis; et hoc sunt sic galla; balaustia acacia et filia.

¶ Cap. XIII. Quod est de medicinae mitigatiuis doloris.

¶ Scitur quod prima via mitigandi doloris est ut
remoueat causa doloris. Et secunda est ut stu-
pefiat membris ita ut non sentiat doloris sicut fit
cum opio. Tertia est medicinae que facit in membris
illud quod repugnat rei quod inducit dolorem et
istud est verax mitigatiuis; in primo modo cadit multa ge-
nera medicinae; sicut medicinae purgatiuis in eis et medi-
cinae digestiuae. Et secundo non mitigat nisi per accidens quod
suat sensus membris aut ipse idurat que res non est facienda;
nisi quando vitare non possunt sicut dictum est in libro de in-
genio sanitatis. Sed tertio est verax mitigatiuis; propterea
quia peffat sine medio illud quod resistit cause doloris. Et
quod necesse est quod medicinae que hoc faciunt sint temperate simi-
les calori naturalis; pari calidiores in natura in quantum
calor naturalis est refrigeratus a calore naturali debito mem-
bris; propter resolutionem factam in ipso. Et propterea possunt
iste medicinae mitigare dolorem quod est ex causa calidis et fri-
gidis; per eandem modum quod augmentat calorem natu-
ralem qui est instrumentum nature qui est medicinalis per
omnem partem. Et tunc dominatur natura super malam co-
plexionem que facit dolorem et ipsum remouet. Et quantum
iste medicinae sint in hoc gradu necesse est ut sint subtilis
substantie penetrantes et velociter penetrabiles ad calorem
naturalem; tunc adhaerent digeliones; propter eam subtili-
tatem. Et propterea appropinquat iste medicinae omnia vis-
tibus ad remouendum dolorem; vna est ad multiplicandum
calorem naturalem; alia ad preparandum humores ad di-
gestionem qui est causa doloris ad hoc ut sit facile permuta-
bilis a natura. Et res magis conueniens in hoc sunt pin-
guedines et oleae pinguedinum sicut pinguedo gallinae et
anatis; et pinguedo anseris est melior fm bal. De oleis
oleum vitelli quatuor; et oleum volce oleum calidum parum.
Et generaliter quod dolor est medicinalis res quod minus
gant debet esse dolens; unde medicinae que habent quod
litem modicam et pyrie stipice multum sunt remo-
te a mitigatione doloris. Et medicinae frigidae et opilatiuae
habent augmentare dolorem quod resistunt dissolutioni
humoris. Sed medicinae que in arabico nominantur mu-
scabecha; variantur ab istis; quod substantia carnis aliquan-
tulum grossitas epur; et cum hoc sunt aperitiuae potius
cum euaporatione membri. Sed generaliter natura carnis
est propinqua nature ipsarum medicinae; unde medicinae
que indigent pauca absterfione.

¶ Cap. XIII. Quod est de medicinae generatiuis carnes.

¶ Hec medicinae idiger pauca absterfione cum pau-
ca exicatione; et absterfio est auferat sordiditatem
cuius quod est in vulnere; siccitatis est ad siccandum bbi-
ditatem; quod digestio vniuersalis membris inuiscat
tur iste due bauracitatem est subtilis et grossa.

Capitulum XV. Quod est de medicinis cicatricibus.

Iste medicine debent esse stiptice & fortiter sicce: propterea quia cutis est illud quod fit a natura post generationem carnis: cutis est sicciore carne: propterea necesse est ut exsiccatio istarum medicinarum sit fortis: sicut galle & balaustie.

Capitulum XVI. Quod est de medicinis causticis.

Iste medicine debent esse in fine caliditatis cum grossicie substantie: & tunc faciunt opus quod faciunt prima. i. carbo.

Capitulum XVII. Quod est de medicinis corrosivis & faciendis carnem cadere.

Iste medicine consumunt carnem: non tamen faciunt quod faciunt caustice: & hoc accidit quia habent caliditatis minus & subtilioris substantia: & que faciunt cadere carnem sunt debilioris putrefactionis: & non dicitur putrefactione nisi propterea quia corrosio & casus carnis: non sunt nisi propter calorem extraneum: & in calore extraneo est aliquid putrefactio de necessitate: & medicie putrefactione sunt sic auripigmentum rubeum vel citrinum. Et vitium medicinis faciendis cadere carnes in vulneribus quoniam volumus quod caro bona in eis nascatur: sicut putrefactionis in locis corrosivis.

Capitulum XVIII. Quod est de medicinis attractivis.

Iste medicinae operantur prima qualitate: & quedam proprietate. Que operantur per primam qualitatem trahunt quodlibet adveniens. Sed que trahunt proprietate trahunt rem propriam: sicut adamas ferrum et generaliter omnis attractio quocumque modo fiat non fiet nisi per calorem. Et ego debeo declarare operationes que a proprietate sunt complete. Et medicie que trahunt per primam qualitatem in eo quod est qualitas absolute: hoc est illud quod facit caliditas in quibus calitas sunt duarum specierum. Una est que trahit per calorem naturalem qui est in ea sicut radix que vocatur moschec almesta. i. putredo facta circa officium bussoz apum: & alia trahit per calorem putredinalis sicut fermentum & stercus columbarum. Sed medicie que vocantur bechar que curant a venenis: quedam faciunt hoc a tota substantia & quedam faciunt propter primam qualitatem que est in eis: hoc est quando resistunt qualitati generate a veneno: propterea quia venenum ingreditur hac divisione. Hoc est quod venenorum quod dicitur est venenum per primam qualitatem: & quoddam est a tota substantia: & hac divisione postea declarabo. Et medicie preservative dicuntur medicie que resistunt putrefactioni: aut propterea quia tenent aperta loca que parata sunt opulari: aut quia resistunt putredini: aut propter vitium.

Capitulum XIX. Quod est de medicinis confortantibus.

Iste medicine sunt que assimilant complexionem membri in tota substantia. Et propterea dicitur quidam quod quodlibet membrum comestum confortat simile membrum comedentis. Sed medicie que confortant in quibus sunt medicie confortative necessario calor eorum debet esse fortior parum per calorem membrum: & similiter sicciore: propterea quia membra non terrentur: neque debilitantur: nisi propter qualitatem frigidam & humidam. Et hoc fit plurimum accidit propter in membris principalibus: & generaliter non debilitatur operatio membrum plurimum nisi propter friditatem que est convenientior ad iducendam lesionem: hoc est quia assimilatur virtutibus distantibus super ipsas ex virtutibus elementorum sicut est cerebrum: quia ideo quod super ipsas distantur frigiditas & humiditas lesio que superuenit ei propter has duas qualitates est maior. Et propterea est necesse quod natura medicine que confortat membrum resistat parti a qua provenit lesio membrum. verbi gratia quia medicie que confortant epar necessario debent habere manifestam siccitatem: e contrario in medicinis cordialibus: & quedam sunt que confortant a tota substantia: sicut

aurum & margarita cor. Et quedam sunt que confortant propter qualitates primas & secundas: sicut stipticitas & amaritudo que sunt in rosa. Et medicie odorifere sunt supreme omnibus medicinis que confortant principalia membra: & maxime in rebus testificatis ab experientia & proprie cordi. Et propterea muscus plus confortat iter cetera odorifera: nam eius aromaticitas prevalet omnibus aromaticis.

Capitulum XX. Quod est de operationibus tertiarum virtutum.

Iam diximus naturam medicinarum a quibus proveniunt operationes scilicet. Deinceps debemus narrare naturam medicinarum que faciunt tertiam operationem. Et dicamus quod istarum medicinarum quedam sunt que frangunt lapides: & quedam que provocant menstrua: & quedam que generant lac: & quedam que generant spermata: & quedam que diminuunt lac & spermata: & quedam mudificant pectus. Sed medicie que frangunt lapides non sunt multum calide sicut quod medici dicunt. propterea quia calor qui idurat & petrificat est fortissimus: & propter hanc viam calor extraneus induravit lapides: & propterea est necessarius in earum fractione calor suavis & non fortis in quo sit aliquantula humiditas comparando calorem qui indurabit lapides: & cum subtilitate: eo quod scilicet: quia res que idurate sunt propter calorem & siccitatem non dissoluntur nisi per frigiditatem & humiditatem. Et cum dico frigiditatem intelligo diminutum calorem a calore qui coagulavit lapidem: & sic intelligo cum dico humiditatem: ideo quia non operantur iste medicie in lapidibus nisi per operationem similem operationi alicuius decoctionis: & per viam istam vidit eorum calor naturalis & expellit. Et tales medicie sunt sicut sparagus: cicer rubeum: & amigdale que tendunt ad amaritudinem. Et non est remotus ut hec operatio non fiat a tota substantia. Sed medicie que provocant urinam debent necessario habere caliditatem cum subtilitate: quia caliditas cum subtilitate adiuvat virtutes attractivam que est in renibus. videlicet ad trahendum illas aquositates: & discretivam que est in epate etiam adiuvat in cognitione istius aquositate caloris: & dicitur quod medicie que faciunt hoc habent convenientiam cum membris urine a tota substantia: sicut sunt apium: feniculus: daucus: & similes illis. Sed medicie que lac generant sunt que habent calefacere humores flegmaticos: & habent iuvare virtutem digestivam: que est in membro ut convertatur ad sanguinem. Et ex generantibus lac sunt quedam que sunt cibi: & illa sunt convenientiora in hoc opere. Et sunt cibi ex quibus fiunt humores temperati in caliditate & humiditate equalibus humiditati & caliditati sanguinis. Et medicie que provocant menstrua per os sumptae sunt de genere medicinarum que generant lac. sed necesse est ut sint calidiores eis: eo quod habent aperire officia venarum & subtilitare sanguinem. Et quando hoc accidens est parvum: tunc sufficient solum medicie que generant lac: sed si ex toto cessaret menstruum non sufficient ille: sed sunt necessaria ea que sunt similia pulegio: & metastro: & opponaco: & costo: & ignanto: & cassie lignee: & aristologie: & similia his. Sed medicie & cibi qui generant spermata sunt calidi: & humidissimi: sicut faseoli rubei: cepe & nuclei pinearum. Sed medicie que mudificant pectus & pulmonem: & adiuvant ad excreandum materias istas in ipsis sunt que habent virtutem digestivam & incisivam sine forti calore ut non indurent. Et quandoque adiuvant ad excreandum sputa medicie que habent lenitatem & viscositatem: quando difficultas spuendi erit propter subtilitatem materie: quia spargit & circumstuit ante aerem & educi non potest. Et medicie digestive & huius materie absterive sunt sicut nuclei pinarum recentes & butirum cum melle cane & amigdalibus. Et semper sicut memores eorum que dixi

in corpore est dispo venenosa: et sunt sicut venenū ex vna pre et medicie ex alia: nō q̄ sint medicie ex pre ex q̄ sūt venenū. qz nō ē cōueniē vt dicat q̄ diuersificanē actiōes vni? agēris diuersificat) dispoib) subtri locoz: hoc ē qd pōt dici bono arbitrio de opationib) medicinar) q̄liter opant.

Capit. XXIII. In quo inuestigat modū cognoscendi virtutes medicinarum et ciboz.

Inceptus habemus p̄scrutari si possunt p̄prehendi argumēto opatōes medicinar) q̄ nō sūt expre: aut sit cognitio inētiois eaz) p̄ expientia: aut si in hac inētioe cadit res q̄ p̄tineat argumētū et expientia: et si ceciderint vtz) sufficiant modi q̄ dicti sunt a medicis. S; dicam) q̄ opatiōes medicinar) fm) q̄ dcm) est sunt q̄tuor) p̄me: et tētie: et p̄prie. S; cib) nō h; nisi vna opatiōe: hoc est qz nutrit. Et cibi nāles nō cōueniūt nobis nisi in tota suba: p̄pterea q̄ p̄scrutari erimus de hoc si poterit p̄prehendi p̄ moduz) argumētū demonstratiui in hac demonstratiōe. al) p̄scrutatioe. cadet p̄scrutatio inq̄stiois p̄prietatis si p̄t assignari aliq̄ rō vel nō. Et dicamus q̄ iaz) dictū est in p̄mo posteriorū q̄ cognitio rez) est duobus modis. Unus vt habeat) cognitio sui esse solū: et hec vocat) demonstratio esse. Et scōs dat nobis cognitionē cause illius esse: et hec vocat) demonstratio cause. Et q̄i sunt in vna et eadem scia differunt fm) hunc modū: qz qd dat cām nō stat nisi per p̄mā cām p̄p̄nā quā sine medio. Verbi grā. si tu quererēs q̄ sit cā dicere: spōdemus: qz est p̄pter lumē solis. S; qd dat esse rei solū nō stat per p̄mā cā: s; stat per p̄ncipia mediata: et si nō sunt mediata nō sunt ipsa et eadem cā: s; hoc scitur p̄ p̄scrutatiōē equalē: aut per res magis notas apud nos. Verbi grā. ponamus vt velimus rōnes assignare q̄ luna sit rotūda: eo q̄ ipsius lumē paulatiz) augmentat) in figura rotūda sic arcus: qz hoc p̄ncipiū: hoc est augmētatio sui luminis paulatim nō est mediata: p̄pterea hoc idē nō est cā rotūditatis lune: p̄pterea q̄ rotūditas lune nō est p̄pter h) q̄ augmentat) paulatiz) in hac figura rotūda: sed augmentat) in hac figura qz rotūda: et est p̄scrutari: p̄pter eus) rei lumē augmentat) paulatiz) in hac figura p̄t eius) forma rotūda: et omnis res rotūda luminosa augmentat) lumē suum in hac figura. Et etiā inuenimus p̄ncipia q̄ dant esse rei solū in hoc q̄ nota sunt per se: et nō p̄pterea vt sint p̄mā cā in res: sicut dicitur q̄ stelle que nō sint illar) sunt nobis p̄p̄nā quoz: et hoc p̄ncipiū est notū apud nos per sensuz): p̄pterea p̄dest dicere q̄ stelle errātes sunt p̄p̄nā quoz fixis. Et debes scire qz hoc p̄ncipia que nos inuāt ad sciendū esse rei solū sunt posteriora a cōplone in esse. al) cognitione cause. et sunt p̄ora ei in cognitione p̄paratiōe ad nos. P̄pterea qz p̄uatio sintillationis erratiū est. p̄pter earū p̄p̄nā quoz ad nos: et p̄p̄nā quoz ad nos est p̄ora in natura et cognitione. Et p̄ncipiū conuersiuuz) pōt nobis dare cognitionē cause rei quādo p̄bat) per mediuz) terminū q̄ fit in vero sillo: qz in hoc p̄bat) terminus maior et minor virtute medij. Et quādo inuenitur terminus maior in toto medio et medius in toto minoz) tunc probatum est esse maioris in minoz): et hec demonstratio potest dare cāz) esse et nominatur demonstratio cause. Sed qd dat solum esse est inductio: hoc est qz scitur ex inq̄stioe partū que sunt sub sillo vli. qz quādo fuerit quesitū p̄dicatū cuius esse volumus habere certitudinē vli: tūc querunt) oēs partes vli. Et si inueniant) tunc constituet) q̄ hoc p̄dicatū est in toto vli: et hec species noiat) declaratio esse maioris in medio virtute minoz): qz quādo inuenit) maior in toto minoz): hoc est in oibus p̄tib): et totus minoz) est totus medius tunc argumentatur maiorē esse in toto medio. Ergo quādo querunt) multa ex particularib) in vna specie: et inueniatur vnu) p̄dicatū in oibus non opinādo vt sit aliqua

para in subiecto in q̄ta nō inueniat) hoc p̄dicatū. et est certificatū: qz nō videbitur per hoc qd videtur a partibus per hunc modū declarationis cognoscitur esse vnius p̄dicati in tota illa specie a p̄te expientie in oibus suis partib). Et per hāc viā habemus cognitionē maioris partis spectez) p̄ncipioz) artis medicinz). Et p̄ncipiū qd nobis dat esse rei solū est post cōclusionē: vt nō sit cōuersiuū super mediuz) terminū: et in hoc modo cadit demonstratio esse. verbi grā. sicut volumus declarare esse virtutē nutritiā homini p̄ vnu) p̄ncipiū qd dicit omne aial) est nutritibile: et fiet argumētū hoc sic. omnis homo est aial): oē aial) est nutritibile. ergo ois homo est nutritibilis: p̄pterea qz hoc p̄ncipiū non p̄dest nobis nisi ad tribuendū virtutē nutritiā homini: sed nō vt virtus nutritiua sit cā. p̄p̄nā quoz homini. Et quare nō inuāt) nos in dando causam rei: quia non conuertit) maior super mediuz): qz oē nutritibile nō est aial). Et in summa dico qz demonstratiōes que nascunt) a causis remotis vel sint affirmatiue vel negatiue sunt demonstratiōes esse et nō demonstratiōes cāe: qz demonstratio cāe est p̄mā et p̄p̄nā quoz. Et oēs iste res faciles sunt ei qui studuit in logica per aliq̄ tempus: et p̄fectius cognoscer) inuāmentū qd faciūt) in hoc loco et etiā necessitatē. Et post q̄ ita est scit) dictum est debem) p̄scrutari de p̄p̄rietatib): et dicam): videndū est si possit) inueniri viā q̄ possim) cognoscere qz p̄p̄rietates sint p̄ p̄parationē alicuius alteri) rei: sicut est ad cōparationē corporis hois). Et dicim) qz hoc non pōt) sciri nisi vno duoz) modoz). Unus est vt sit nā p̄pter quā p̄uenit) hec opatio manifesta apud nos p̄fecte: aut per primos intellectus aut per demōstrationē. Alter est vt inueniant) res p̄p̄rie poster) illināe. Et ad hec vt sint ille res et p̄p̄rietates eōles in vno p̄dicato. Et etiā vt sint ille cedē res posteriores magis note apud nos q̄ p̄p̄rietates: et vt sint ille res p̄pter quas possint) sciri p̄p̄rietates absq̄ medio. Quis species hāz) demōstrationū quibus sint ex reb): q̄ sūt quasi per accidens: sunt tū veraces. Et nos vellem) si possit) eē inuenire hoc quesitū virtute illaz) demōstrationū. Sed videt) qz iam sit sententiātū qz natura qua operat) p̄p̄rietates nō possit) sciri p̄fecte: qz p̄p̄rietates nō est) nisi vna opatio exiēns per se transiēs ab vno ente ad aliud p̄pter p̄portionē mēsuraz) elementozū quā h; vnu) ens cū alio. Et hec mēsurā cōprehendi nō pōt) p̄ modū arbitry): neqz etiā pōt) sciri hoc plus q̄ sit hec cognitio: qz nō est p̄fecta. Neqz etiā inuenit) hic aliud accidens posterius qd significat) sup) hanc naturā veraci significatiōe. Et iaz) neqz est ali) qua nisi p̄p̄rietates eadē quādo sentit): qz tūc significat) sup) hanc naturā: et si est impossibile hoc scire: eodē modo impossibile inuenire in eo qz habet) p̄p̄rietatē vnu) accidens equalē p̄p̄rietati ad hoc vt significet) sup) p̄p̄rietatē: et sit manifest) apud nos q̄ ipsa: qz nō ē cōueniēs inuenire hoc nisi q̄ inueniret) vnu) accis) magis notū qd significaret) p̄fecta significatiōe: sup) nām p̄p̄ quā fit hec p̄p̄rietates. Et p̄pterea qz p̄p̄rietates sequit) p̄portionē mēsuraz) entium posse fuit) inueniri in vna re p̄p̄rietates q̄i ifinitas: et res q̄ est p̄p̄nā q̄ ifinito nō pōt) sciri p̄fecte p̄ arbitry): neqz ēt) possum) inuenire signa significatiua subaliter super hāc nām. Et post q̄ ita est debem) p̄scrutari si possibile est apprehēdere primas opatiōes per viā demōstratiā aut nō. Et dicam) qz viā q̄ p̄scrutari sum) sup) p̄p̄rietates erit eadē cū viā q̄ hic erim) p̄scrutari: si possit) apprehēdi arbitry) medi) cina tēperata aut distēperata in fine equalitatis: hoc nō esset) nisi cū cognoscerem) naturā que hoc opat) p̄fecta cognitioe. Quia q̄i nos tractam) de medicina si ē calida aut frigida: aut temperata: nos nō intelligimus hoc nisi quia habet) per sui naturā et p̄parationē permutando se a corpore humano vli vt permute) a corpore humano: et corp) postmodū ab ea recipit) vna) qualitātē p̄mutatā

de modo p̄p̄nā q̄ dāt) et q̄ obiaz) dāt) causā p̄p̄nā

ppositionatā qualitatibus nālibus q̄ sunt in corpore: quā
 ppositionē dicimus tēperantā esse aut tēmpantā. Er
 go vniū ego scire que nā est bec ppter quā pparatū ē cor
 pus humanū pati has passionē: que est illa q̄ pparata ē
 ad agendū: cui rei has debemus cōparare: hoc est cui rei
 debemus pparare mēsuras cōp: que sunt in illa. p̄p̄tee
 rea q̄ bec comparatio al. opatio. nō ē nisi cōparatiue ad
 corpus humanū. Et p̄p̄tee appat p̄ma fronte q̄ v̄s fieri
 cōparatio inter cōmpōnē ciborū: t̄ medicinarū: t̄ cōmpōnē
 cōpōnē bōlicā q̄ mēsurā clementorū: que iueniuntur in ci
 bo: t̄ medicina in qualitate cōles sunt bis que in bōie iue
 niunt: t̄ hoc est qd̄ dicitur cibus tēmpantū: t̄ medicina tē
 perata. Et qd̄ egredī a tēmpantia ad v̄nā extrematam
 est illud qd̄ est angmētātū aut dīmīnūtū in illo extremo.
 Dec est melior rō que possit assignari p̄p̄tioni t̄ cōparati
 onis ciborū: t̄ medicinarū: cōpōnē humano t̄ opationibus
 ipsius. S̄ v̄nū nobis obiat q̄ si ita est nullas cib⁹ v̄s di
 ci tēmpantū hominī nisi caro humana. Et forte possit esse
 q̄ carno gallinā: per modū silitudinē remotē essent tē
 perate p̄p̄tioni hominū: aut p̄p̄o carniū edī silit. S̄ de terre
 nascētū nullū tēmpantū poterit iueniri: t̄ minus debēt
 esse calā corpore bōiano: q̄ corpore alialius sunt calidiora na
 scētū: terre: p̄p̄tee nō iuenit in terre nascētū: cal
 lor in actu. Et possit nō est via cognoscēdi hāc nāy p̄fecta
 cognitione ab hac parte cōparatiōis q̄ est iter nāy cōpor
 ris: t̄ p̄p̄tione qua opatur medicīe has opationes: fortas
 se poterit cognosci a parte p̄paratiōis t̄ p̄p̄tioni mē
 surarū clementorū: quā bis medicina a scripta hoc est q̄ me
 dicina in qua dominabit calor in seipsa: illa d̄ calā: t̄ illa
 in qua dominabit frigus d̄ frigidā. Et sic de sicco t̄ humi
 do: q̄ medicīa in cuius p̄co d̄labitur pars ignea illa erit
 cōueniens vt̄ ex ea glicē calor magis sic videt in sulfure
 t̄ in silibus. Dec est vna via q̄ possit sustineri in pec. Sed
 etiā illa est corrupta in pluribus suis partib⁹. Ideo q̄ iue
 nimus multas res q̄ sunt in suis p̄p̄tōnib⁹ calidiores. Et q̄
 nos p̄paramus eas corpore humano: hoc est q̄ eas come
 dit homo iueniunt frigidiores sic mēsurā: t̄ v̄nū antiquū
 q̄ in co. s̄mūsto apparet calor manifestior. Postq̄ in v̄
 des q̄ bullit t̄ p̄parando ips̄ corpore humano est fridius.
 Et videmus res in quibus frigiditas est magis manifesta t̄
 p̄paratiōe ad corpus nostrū sunt calidiores sic v̄nū v̄
 nū. Et si tu dicis h̄ puenit a virtute cōpositi. Ergo sumus
 in eo qd̄ p̄us eramus t̄ nō sumus egressi. Et q̄re velo in h̄
 conari q̄ in terre nascētibus t̄ alialibus cōibus d̄nā calor
 t̄ si refrigeraret p̄p̄tee dominā in eis nō est friditas il
 la a parte qua sunt terre nascētia: aut alialia in actu. S̄ q̄
 dā coz iueniuntur calidā cōparatiōe corpore humani
 t̄ qd̄ fridat: nō solū frida v̄p̄: etiā mortifera p̄p̄tee frigi
 ditatē: t̄ illud quod est mortifera nō est mortifera: ex par
 te qua fridū est in actu: q̄ v̄nū qd̄ est v̄nūficatū est fri
 gidū in actu. nō puenit nisi a parte p̄natiōis quā re
 cipit a nostro corpore: t̄ bec p̄mutatio aut est ad magis ca
 liditatem ad magis frigiditatem: t̄ si ad magis calidū calidit
 t̄ nō refrigerat: si ad plus frigiditatem in corpore nostro est fri
 giditas in actu in quarto gradu aut v̄tra. q̄ sunt occupati
 oēs passio vel trāsmittit: est nobis necesse tēperare nouum
 passio: t̄ dicimus p̄p̄ de esse olei. Dicitur est ex reb⁹ in q̄
 bus d̄natur humiditas t̄ caliditas: eo q̄ p̄tes acree in co
 sunt manifeste multū. Et si aliq̄ quereret quōd p̄t esse vt̄
 in eo partes acree dominant cū videamus q̄ ingrossat t̄
 congelat t̄ inspissat a frigore t̄ dicit q̄ nō congelat a frigo
 re nisi substātie aquee. Debemus respondere q̄ nō congel
 latur p̄p̄tee friditate nisi p̄p̄tee multam p̄uersionē suā p̄
 partem ad aquā t̄ ab illa p̄uersione puenit hoc. t̄ multus
 substātie sum⁹ sup̄ cō olei sup̄ 4. mētauro. t̄ ibi sunt so
 luta oia dubia: p̄p̄tee nō p̄t b̄i ex h̄ certitudo nisi g

experiētā: t̄ quō nō debet h̄ credere: quā videt q̄ q̄ p̄
 nimus in ignem multas res nō subito alterantur: p̄p̄tee
 calorem naturalem qui est in ipso: t̄ quando comedunt
 tur ab aliq̄ alialib⁹: sc̄d̄m̄tē alterantur q̄ calorē nālem
 q̄ est in ipso alialib⁹: sic q̄ cū strūdib⁹: d̄at ad comedē
 dū aurū t̄ sc̄d̄m̄tē et d̄at a s̄o iuenit multū dīmīnūtū: h̄
 est veritas: q̄m̄o aurū cure paratū ab igne: nec p̄t dici q̄
 calor strūdib⁹ sit fortior igne: nam verbū est v̄nū. Ergo
 bec res nō ē nisi illud qd̄ loquitur a tota s̄bā in calore strū
 tione: t̄ nō p̄p̄ fortitudinē d̄itatis calozie: t̄ h̄ est manife
 stus in cibis q̄ in medicinis: p̄p̄tee q̄: cibus ē illud qd̄
 h̄ p̄ sui nām vt̄ d̄uertat t̄ caleret a cibato: ita vt̄ sit cū ci
 bato idē in spē t̄ manifestū ē q̄ bec p̄uersionē q̄ est iter ci
 bū t̄ cibatus nō ē nisi a tota s̄bā: p̄p̄tee v̄nā t̄ eadem rea
 v̄nī alialē est cibus t̄ alteri ē venenū: sic ellobus coturni
 cibus: t̄ apellus caratro q̄ latine farnellū nō iantur: sed
 medicīa eo q̄ opatur in corpore p̄p̄tioni: q̄m̄o opatū
 tur qd̄ vt̄ illud arbitrio possit cōp̄bendi.
 Cap. CCV. Quod est de investigatione q̄m̄o sunt vt̄
 rificata signa rōnabilia ciborū: t̄ medicinarū.

Lib. t̄ aliq̄ medicī conati fuerunt facere re
 gulas d̄m̄o: nāras vt̄ p̄barit opationes
 hāc medicīa q̄ corpore humano: q̄m̄o
 nō sunt nisi signa opinatū: sicut d̄t̄us est in
 p̄p̄tee: vt̄ q̄m̄o bonozem d̄icim⁹ q̄ habent
 veritatē p̄o maiori parte: h̄ nō necessario: t̄ q̄ mouit
 boles ad experiētā. Et p̄p̄tee ratio. S̄ q̄ duo ista q̄
 bus bec ars fuit inuenta fuerit d̄icō t̄ experiētia: t̄ cō
 ferunt ad habendā cognitiōem: p̄p̄tee v̄nū sunt di
 bales aut medicinales. Verbi gr̄a. sunt duo cibi. v̄nū sit fa
 cilis vel leuius: alter vero grāuis t̄ durus: nō d̄icim⁹ q̄ fa
 cilis t̄ leuius citius alterabit. eo q̄ citius recipit d̄m̄o: q̄
 a calore nāli t̄ citius p̄t. Et ad hoc plus si conati essem
 in his reb⁹ ad accipiēdi per v̄nā cām. t̄ esse similes
 valde d̄icim⁹: q̄ habebimus experiētā esse facile: crit
 nobis dare eām per hāc modū speculationis: t̄ crit bec ars
 rōnabilia. Et q̄ v̄nā medicīa nō cōplebit intentionē nāy
 hac rōne: poterimus ad aliā trāfere. S̄ quō nō b̄t nisi
 experiētā nō possit hoc obinere. Et iā d̄icim⁹ ē h̄c in
 d̄m̄o: h̄c bay: vnā: rep̄: nisi q̄ d̄m̄o: t̄ sententia da
 te a. h̄. t̄ q̄m̄o medicī venietib⁹ post cū sit b̄icus res
 spectu illa: q̄ hic d̄icō possim⁹ q̄ int̄ d̄erit ad loquēdū
 sup̄ nām medicīa: ex p̄te sapoz t̄ odoroz: t̄ velocitate
 cōuertendi ab igne: si ponerem⁹ oia bec ee signa erūt p̄
 p̄ta nām q̄ tenent has opationes facere in corpore hu
 mano. Sed signa subalia necesse est vt̄ sint cōlia nām
 rō q̄ manifestant super eas: t̄c poterit ire a nouissimo
 ad p̄mū: t̄ a p̄mo ad nouissimū. Et si nō fuerit p̄t̄nūt
 speculationes hui⁹ artio per hanc v̄nā ignozabio nām me
 dicīne calide ingētū absolute ca la extitit: t̄ fridide ingētū
 fridide: nec ē scies nām medicīne calide in eo q̄ est calā
 perfecte: nec fridide in eo q̄ fridide ē. Verbi gratia. si co
 gnitio medicī in medicina calida nō esset: nisi p̄p̄tee q̄
 h̄ sapoz acuti aut amarū aut salum: q̄ nā que habet
 calefacere facit boē: est ei⁹ speculatio in hac arte multū
 dīmīnuta: p̄p̄tee q̄ multē res sunt calidē: nō b̄nt
 sapoz amarū nec acuti: sicut carnes passeri t̄ columba
 rī iuenit t̄ similib⁹. Quā cū t̄ medicīne v̄s sunt terre
 nascētia: aut alialia: aut mineralia: sapozes nō dominā
 tur nisi in terre nascētib⁹: aut animalib⁹. Et nobis necesse
 est vt̄ illarū rerū arbitriū sit rationale ad affirmandā
 naturā medicīnā: calidā: p̄p̄tee frī. sic. t̄ humi. t̄ postea stude
 bimus in reb⁹ que significant has naturas. Ergo p̄mo
 consideranda sunt signa quib⁹ possim⁹ cognoscere quā
 titatē hāc mēsurā: t̄ cōmpōnē medicīnā. Et v̄nū
 q̄ res quibus possunt sciri sunt res superiōnē

quod dicitur modum
 temperata in corpore
 in corpore humani

medicina non agit nisi
 temperata a corpore suo

in oleum est calidum q̄
 in medicina

quomodo congelat oleum

unicuique qualitati rei complexionate: propterea quod complexio-
nati est corpus cōsimile in partibus: et ista supuēntia sunt
differētie que adueniūt ei a mēsurā mixtionū illarū. Et quod
daz istarū differētiarū sunt que cōtinēt oīa corpora p̄silia
et sunt oēs enūmerate in q̄rto methauro: quarū quedaz
sūt que congelant: et quedā nō: et quedā dissoluunt et q̄dā
nō: et quedā sunt lenes et quedā asperae: et quedā sunt que sūt
extensibiles et q̄dā nō. Et q̄dā sunt quae sūt p̄prie gubēdā cor-
poribus p̄silib: sicut odores: et saporēs: et colores. Et que-
dam quib⁹ est dñatio manifesta vnius elementorū: per se
quā sentiunt per tactū calide: frī. hu. aut sic. et hoc nō iueni-
tur nisi in reb⁹ in quibus est caliditas: frigiditas: humiditas
aut siccitas in actu. Sed cū nos p̄scrutati fuerim⁹ ci-
bos et medicinas: nos tēptabimus eos in eo quod sunt partes
rei cōpositae: et hoc est p̄p̄iū in medicinis et cibis que sunt
partes terre nascentiū et aialiiū. Et quedā illarū sunt quae iudicant
per carū opationē et loca. et si sunt partes aialium
iudicant a regimēto illoꝝ aialiiū: et a specie illoꝝ ciborū: et
gnāliter necesse est vti in aialibus cōparatis rebus quib⁹
vñ sum⁹ in cognitiōe p̄plōnis hoīs in opatione: regione et
loco: et cū dico hic opationē: intēdo opationē aie: hoc ē nu-
trimētū sensibilitatē et cōcupiscibilitatē: et alias opatiōes
aie que dicte sunt. Ite sunt vñ quib⁹ possumus per hanc
artē iudicare: et quib⁹ nō sint fortes sine eis nō possum⁹ eē
nec ip̄sas diminuerē. Sed dicēdū est de vnaquaq; istarū
fm quod melius eē poterit: nec petēdū est vltra illud quod
dictū est sicut dicit Arist. quod nō debem⁹ querere a tranlo
fermōcinari: nec a muto loqui: et in his nō est aliud nisi vt
recipiānt a naturali: et ab eo quod videm⁹ quod facit natura: quod
demonstratio nō hz veracē viam in hac arte.

Cap. XXVI. in quo docet cognoscere complexionē ci-
borum et medicinarū per generales differētiās corpo-
rum mixtorum.

Bedicamus quod res que sunt manifestiores a
quib⁹ possum⁹ habere certitudinē p̄plexiōis
corporū p̄similiū ē cōgelatio et spissitudo: hu-
mectatio: resolutio: dissolutio: facilitas: visco-
sitas: subtilitas: grossities: mollificatio: durici-
es: cōbustibilitas: et nō cōbustibilitas: opilatio: et apertio
et quedā cōgelatio a calido: et quedā a frigido. Eorū que cō-
gelant a frigore: quedā sunt que inspissant p̄mo a calore:
et quedā quae nō sunt inspissata p̄mo a calore: et quedā quae inspissant
ab vtroq; et eorū que dissoluunt: quedā dissoluunt
a calido: et quedā a frigido. Et eorū que humectant: quedā
humectant a calido et quedā a frigido. Sed quae cōgelate sūt
a calore calor et siccitas sup eas dominaat: vt est sal et speci-
es eius. Sed que cōgelata sunt a frigore si in p̄mis esset in-
spissata a calore: et ista spissitudo eēt p̄p̄inqua spissitudini
que fit a nā aerea aut aquea sic spissitudo butiri hec erit
necessario calida: et idē est de oleis gūmis et silibus: et quae cō-
gelate sunt a frigore: et nā terrestres sup eas dñat: si calor
plus eas inspissauerit: ergo frigiditas et siccitas dñabunt i
eis: sicut sunt ossa: cornua: p̄niculi et silia. Sed que sunt cō-
gelate a frigore: nec sunt plus inspissate a calido nāliter hec
spissitudo erit frigida et humida: sicut est argētū viuū et si-
milis. Et que res sunt inspissate a calore et coagulate a frigo-
re sunt p̄p̄inque equalitati: sicut ē cachimia: et res que dis-
soluunt a calore semp coagulant a frigore: et que coagulā-
tur a frigore dissoluunt a calore. Ideo cū nos videm⁹ res
que sūt dissolute a calore debemus inspicere si coagulate
sunt a frigore: nec inspissate sunt a calore iudicam⁹ ip̄sas
esse frigidās et hu. Et si sint inspissate a calore cū dñio par-
tūz terrestriū: iudicam⁹ ip̄sas eē frigidās et siccās: sicut fer-
rus et multa metallā. Et si cūz hac spissitudine dominanē
partes aereae: tūc eas iudicam⁹ humidās declinātes ad ca-
liditatem: sicut est pinguedo iustestinoꝝ: et sunt res que dis-

solunt a frigiditate et hu. vt sunt spēs salis. Sed res quae sūt
inspissate a calore p̄ maiori pte sūt calide et sicce: excepto
quod illa spissitudo nō sit fundata in suba aerea sic sp̄ma: quod
tūc illa suba erit humida aut tēpata sic lac coctū. Sed res
quae sūt inspissate a frigiditate et hu. si calor est in p̄mis opa-
tus aliquā coagulationē dō dici quod sint calide et hu. vt ē ius
pingue: et si sint inspissate: ita quod calor in p̄mis nullaz fecerit
coagulationē debēt dici vt sint frigide et hu. sic lac quod coa-
gulat multa frigiditate. Et debes scire quod p̄t eē quod opati-
ones quae faciūt caliditas et frigiditas in rebus istis p̄nt eē
nāles aut accidētales: id debem⁹ iudicare sup generato il-
larū si est nāle: quod p̄lo p̄p̄ quā medicina h̄ facit erit nālis
sicut est spissitudo sp̄matis: et p̄lo quod facit nō nāle ē nō nā-
lis: sed accidētales sic spissitudo quod fit i musto quā ad ignē de-
coquit. Sed res quae inspissant a calore et frigore eōq; sūt aeree
et aqueae: et earū ptes sūt cōglutinate simul sicut oleū oliuē:
et alia olea quae possūt recipere has opatiōes: quod oleū inspissat et
cōgelat a frigiditate. propterea quod ptes aeree quae sūt i ipso cō-
uertunt ad aquā: et iterū inspissant a calore. p̄p̄ea quod resolu-
unt ptes aqueae et remanēt aeree cū terrestrib⁹ in eo do-
minātib⁹. Et res quae nō inspissant a calore vel a frigore sunt
aqueae cū pauca terrestritate: et calor eas cōsumit anteq; i-
spissent. Nec ē frigus p̄t eas inspissare propter paucā terre-
streitatez que est in eis: eo quod nō inspissat frigus: nisi quā-
do extrahit caliditatem existentē in eis et spargit humidita-
tes: et tūc aduenit siccitas: et illa de causa erit coagulatio: et
inspissatio: et quā due res recipiūt congelationem et inspissa-
tionē equali tempore: aut propter vnu motorē equalem in
subtilitate et grossitudine sunt in vno gradu eōles in cali-
ditate et frigiditate. Sed si vna earū plus inspissat coagu-
lacio ip̄sius est velocior. Et cū motor ip̄s⁹ est fortior habz
inequalitatem fm hoc. Sed res lenes et viscosae habent do-
miniiū aqueae et terre: et propterea sunt frigide et grosse: sed le-
nes hnt dominiiū aereitatis cū pauca terrestritate: et pro-
pter hoc de facili diuidunt: eo quod aereitas que admixta ē
ei est elemētū hu. et ideo leniter ab alio diuidit: et modica
siccitas quae est admixta ei leniter recipit passionē. Et res hu-
mide recipiūt extensionē propter ptes humidā aqueā quae est
in ip̄sis: et propter dominationē p̄tis terrestres cū aquosa sūt
difficiles diuidi in duas partes: propterea res lenes vel fa-
ciles sunt p̄p̄inque vt p̄mutent digestioni propter faciliē di-
uisionē earū: quod calor in eis plus dominaat: quod hec ē vna ex
rebus quae adiunāt ad velocitatem digestiōis: quod difficultas di-
uisionis partiū fatigat nām. Et scias quod viscositas et spissi-
tudo significat siccitates propter dominationē partius ter-
restriū: si est medicinalis: et si est cibalis est difficilis dige-
stionis: ideo quod forma corporis difficilē suā deserit nās. Et
subtilis substantia si est aerea significat caliditatem et humi-
ditatem: et si ignea significat calorem et siccitatem. Et mollicies
significat corpus hūidū: et propterea res molles facile per-
mutant sicut fruct⁹ recētes et humidi: et dure significat cō-
trariū. Et spissitudo et mollicies et subtilitas et duricies nō
significat nisi super vtutes patiētes in re: hoc est humidita-
tes et siccitates: et nō sup agentes. Et oppilatio et euapora-
tio dicit fm duos modos: vñ qui dō sic veraciter appel-
la-
ri: et est talis operatio: hoc ē augmētū vel diminutio quāti-
tatis: sicut nos videm⁹ mustū facere ex seipso euaporatio-
nem in vtre clauso: et crecit quāritas sua vltra mensuras
p̄mam nō existente additione sube in ipso: et aliq; frangit
vtrē. Et sicut videm⁹ in nebulis quae cōstringunt et oppilant
in seip̄s et redeunt ad paucā mensurā nullo ex eis excē-
te: et elargantur et crecunt nullā additionē recipiētib⁹: et cā
in hoc ē: quod aer ē maior aqua et terra: et quā res appropin-
quat nature aeris eius quāritas plus crecit: et quando appropin-
quat plus nature terre et aque diminuitur plus: et propterea
res vaporabiles sunt aeree: et sunt calide et humide: et sūt

precessit sicut alibi dictū est. S3 albedo qñ puenit a do-
minatiōe mixtionis partiū terrestrū cū aereis significat
calorē aut tēperatiā: sic tu vides boīes habētes pulchras
albedinē. S3 que fit ppter admixtionē partiū aquearū
cū terrestrū qñ est in reb' humidis significabit p̄plonē
fri. & hu. Et iaz dictū est in libro nostro q̄ albedo fit ex ad-
mixtione partis ignee clare cū corpe puio. Et nigredo fit
a parte ignea tenebrosa cū corpe nō puio. Sed colores ru-
bei oēs significāt sup calorē ppter partē igneā que in eis
manifestat: & citrinus est medius inter eos. S3 viriditas
declinat magis ad nigredinē: sicut citrinus magis ad ali-
ud extremū. Sed nā colorū mediōrū est cōposita ex nā ex
tremōrū. Hoc est qd pōt dici sup significatiōe v̄tūū medi-
cinariū ex parte colorū supueniētū corporibus p̄silibus.

Cap. XXX. Quod est de cognitione ciborū & medici-
narū per proprietates eorū. put sunt partes terre nascē-
tiū & animāliū: & sunt hec quattuor. s. locus: tempus:
& regio: & operatio.

Dinceps narrāde sunt pprie significatiōes in
illis: in eo q̄ sunt pres terre nascētū vel par-
tes aialū. Nā terre nascētū cognoscit q̄tū
oz rebus: vna a loco: alia a regione: alia a tpe:
quarta ab opatiōibus: & nō fortificānt h̄ ope-
rationes nisi pp significatiōes rerū pteritarū: & quīs nos
cognoscām? ab istis p̄plonē medicine nos debem' cogno-
scere etiā per viā opatiōis duarū medicinarū q̄ sūt in vna
specie sicut dictū est. Et dicim' q̄ terre nascētū qdā sunt
pfecta & quedā sunt diminuta. Et diminutū est illud in q̄
manifestat dñūz vni' elemētū solū: aut clemētū aque sic
terre nascētia que nascunt' ex aqua aut elemētū terre sic
terre nascētia que nascunt' in locis petrosis & fortib': & p̄-
pterea ista terre nascētia sunt diminuta: hoc est qz nō hnt
flores & folia: & manifestū est qd dominās sup p̄plonē isto-
rū est aut frigiditas aut humiditas: sicut foliū herbe que
stat sup faciē aque que dñ' thaboleb: aut frigiditas & humi-
ditas sicut fungi. Et terre nascētia pfecta sunt illa que na-
scunt' in mōrib': qz appet ab eminētia montiū: vt debeat
gnāre plura terre nascētia q̄ alia loca: dñūmodo sint tēpe-
rati cū bona euaporatiōe: & cū bona mixtiōe caloris cū hu-
miditate: & os esse hoc in eis: qz habēt ascēsus in aere: & sūt
ppinquoiores in fluētū corporū supiorū: & illa terre nascētia
habēt cōplēmētū fructūū floz & folioz. Et sunt terre na-
scētia que nascunt' in deserto: & sunt que nascunt' in viri-
darys. Nā illa habēt plus frigiditatis & humiditatis de ne-
cessitate: vt sunt sicle nascētes in desertis & viridarys. Et
significatio que puenit a regiōe ē qd quedā terre nascētia
sunt q̄ nascunt' plus in terris calidis: & quedā sunt que na-
scunt' plus in terris frigidis: & q̄ nascunt' in calidis p̄ ma-
iori parte sunt calida: sicut que veniūt ab india: & que nascū-
tur in frigidis: vt plus sunt frigida. Et pōt eē aliqñ p̄ acci-
dens vt nascant' calida in terris frigidis: sicut pinee que
nascunt' in sclaunia: & frigide in terris calidis: sicut sūt ta-
marindi qui nascunt' in terra arabū. Et hoc accidit ppter
duas res: aut ppter ea qz cortex illoz terre nascētū ē for-
tis & dēpsus: aut vt sint submersa sub terra. Quia iste due-
res possunt dare calorē & frigus in oī regiōe: eo qd calor na-
turalis existēs in eis h̄bit intus ppter frigiditātē: & similr
accidit de reb' frigidis in terris calidis. Et significatio tē-
poris accipiē fm ordinē regionis: qz tu videbis multa ter-
re nascētia calida nasci in hyeme sic rapa & napōes: & qñqz
medicina frigida nasci in tpib' calidis: & hoc accidit pp
paucitātē sūt caloris: qz ppter paucā frigiditātē aeris p̄su-
mif: sicut sunt olera multa tpe caloris. Et demonstratiōes
vegetabilū sūt magne valde de eo: qñ qdā ex vegetabi-
lib' sūt q̄ cito mouent' ad augmētū: & qdā tardi' crescunt
S3 veloces gñalr significāt caliditātē vel subtilitātē: vel

sup vtrūq: & q̄ tardi' crescūt significāt sup dñū. Et sūt et
alie significatiōes significātes sup vegetabilia i velocita-
te & tarditate fructificādi. Et debes scire qd velocitas na-
tiuitat' terre nascētū significat aut calorē magnū aut fri-
giditātē. Et qdā sūt ex terre nascētū q̄ hnt folia flores &
fruct': & qdā sūt q̄ nō hnt fruct'. al. folia: nec flores: & illa sūt
grossa terrestria: aut aq̄: & qd hz flozē & folia ē p̄fē tēpa-
tus. Et terre nascētia q̄ sūt spinosa & globosa vlr sūt terre-
stria: & q̄ hec nō hnt sunt ecōuerso. Et dñe significātes su-
per nās aialū sunt multe: qz qdā crescūt in aqua qdā i de-
serto. Que in aq̄ crescūt sunt frigida & hu. q̄ vō in deserto
sunt calida & sicca: & qdā sunt volatilia: & qdā deambulan-
tia: & volatilia sunt magis aerea ambulatiuis. Et qdā sunt
sanguinea: & qdā exanguia: & que nō habēt sanguinē sunt
frigida & sicca: & q̄ habēt sanguinē sūt calida & hu. & qdā
sunt ouatilia & quedā nō: & q̄ sunt ouatilia sūt calida & hu.
& q̄ nō frigida & sicca. & qdā anbelāt & qdā nō: & q̄ anbelāt
sunt calida: & que nō anbelant sunt frigida. Et quedāz na-
scuntur in locis calidis & quedā non: & que nascuntur in
locis calidis pro maiori parte sunt calida & sicca: sicut ca-
meli & capreoli. Et diuersificantur complexiones aialū
in vna specie ppter pascua: & ppter aqua: qz pisces qui na-
scunt' in loco petroso sunt subtiliores sube & minoris sup-
fluitatis alyz: tales sunt qui velociter mouent' & multū
laborāt: & cōplexio istoꝝ est minoris humiditatis: & qui pa-
rum laborāt sunt frigidiores & hūidiores cōplexionis. Et
qdā aialia sunt q̄ incēdūt sicut nascunt': & quedā nō: &
qdā sunt facientia multos filios: & illa sunt calida & hūi-
da: & quedā que nō faciunt nisi vnū. Et diuersificant' etiā
aialia fm diuersitates ciboz: qñ aialia comedentiū car-
nes sunt calida & sicca. Et cōplexio aialū comedentiū ter-
re nascētia sunt tēperate cōplexiōis: vt sunt pecudes bo-
ues: & bis familia: & vt sunt de volatilibus galline & colum-
be. Itē diuersificant' aialia fm magnitudinē & paruitatē
suoꝝ corpoz: qz que sunt magni corpoz sunt terrestria:
& q̄ sunt parui corpoz sunt ecōuerso: & hoc est in aialibus
que nascunt' in terra. Sed eoz que nascunt' in aq̄ magni-
tudo corpoz significat multā humiditātē: & p̄pterea lau-
dāt' in piscibus puitas: & in alyz aialib' duricies ossium: &
multitudo corpoz terrestrū: sicut yngues & laui: & squa-
me: & similia his: qz hec significāt qd multa est in eis terre-
streitas: & p̄pterea mltē squame laudant' in piscib': qz si-
gnificāt rem cōtrariā eoz cōplexiōib': & etiā multe spine.
Et similiter audacia cordis & pusillanimitas significāt su-
per cōplexiōē aialis: qz aialia audacia sunt calida: & pusil-
lanima sunt frigida. Et differētie per quas cognoscuntur
complexiōes aialū sunt multe: & nostra itentio nō fuit ni-
si rememorari eoz breuiter ad mouēdū illū qui diligit tē-
ptare ad hoc vt perscrutē oēs alias differēcias: & sciat cau-
sas illaz in libris nālib'. Et scias qd oia hec signa sunt acci-
dentia q̄ adueniūt corpozib' cōsimilibus: & super ea signi-
ficant: & nō sunt signa illis q̄ nō sunt cōsimilia nisi quando
aggregant' oia & fit vna cōpositio inter cōtraria & iudicā-
ppter dominās: & illud pōt esse verū iudiciū. Dec sunt que-
nera rez qbus nos possum' cognoscere operatiōes medi-
cinaz & ciboz. Et dicimus qd possibile est cognoscere ope-
rationes scōbas medicinaz: tūc qñ cognoscemus cōplexio-
nem medicinaz in caliditate & siccitate: qñis hoc nō ver-
rificet' in oib'. qz inuenit' in quibusdā medicinis qd carū
opatiōes scōbe nō sequunt' p̄mas hoc est cōplexiōē medi-
cinaz: verbi gratia. subtilitas & incisio nō sunt attribuēda
nisi corpoz multi caloris. Et nos inuenim' medicinaz tem-
peratas cū suis cōplexiōibus: tñ sunt subtilitate & incisi-
ue: sicut capillus veneris squinatū: & similia his: & accētū ē
in vltimitate subtilitatis & incisionis: & est tamē frigidus:
& hoc accidit: qz calor qui in eo est sustentat' frigiditātē q̄

est in coq: frigiditas sua cooptat ipsas et copeimit ipsum ad partes intrinsecas mebris: et sic videt q: alie medicine faciunt: hoc est vt babeat supflua subtilitate in scipis: aut vt eis impuerit aliq res ppter qua faciunt B: et pot ee vt hoc res sit aliquamtu filio ei qd by aliqd a tota suba. Sed opatio p coparatione tertiari vniu est debilis indicio: qd est valde ppinqua opationi qd fit a tota substantia. hoc autē que dicta sunt necessaria fuerunt fm tractatus vniuersalis in modo ciborum et medicinarum.

Cap. CCCXLI. Qd est de cooptationibus cibor: quatuor dam et medicinaru spallit fm q: certificatus sunt B.

Unc aut memorati erim: vniuersalq: caru spallit fm consuetudine medicor: Deinceps volumus narrare de simplicibus medicina magis manifestis: que a Gal. sunt testificat: ppterca q: sunt verax et legalis expmctate in hac arte: nullus est qd possit ei coparari nisi is qui cum clamat no itelligit id qd clamat. Itē volo incipere a cibis qui sunt cibi absolute: post illos dicit de illis qui sunt medij inter cibos et medicina: et post illos dicit de medicina absolute. Concordati sunt medici q: melior et cibus terre nactib: bobus nullib: hoc est illis qd snt in qro clima teant quarto est tritici artificiali pparati: hoc fit multo modis. Est eni panis fermetar: et acinus et crustellia: et bucella: et forbitones. qdaz sunt qui fragit ipsus post qd est vitulatu: et postea infundunt in aqua: et postea coqunt ipsus sine fractio: et hoc notat sanich. Et meli: et tritico est illud qd est fragibile et grane. Et melior ceteris est panis fact: et farina tritici in huc modū hoc est vt sit custodiā a malis acciditib: eidē venire potestib: et vt no sint nimio surfures ab eo remouet: snt remoue ab armach. et hoc appellat apud nos maderchoni: latini appellat panē grossus: et iste ē velocior ad digerēdū qd darmach et minous viscositate: qm darmach plus nutrit: neq: est tāte siccitate sicut surfureus: neq: ad melāctia adeo cito pcurrit vt ipsus qm coctet vniuersalq: vegetabilis ē terrefstris sicco: qm surfureus cito digerat ipso darmach ppter abstracionē epistētē in suo coctice: qm cōsicitur pminur de sale pueniētē: et cōsicit cū multa aqua ad hoc vt sit spōsius: et sit fermetar: copteter et coctus. Et panis acinus est grossus et viscosus: eodē mō no est bon: qd est nimio fermetar: q: trāsmutat ad humores putidos ppter calosē extrancū generatū i eo. Et post bonitate cibus ex parte est panata que vocat sbuaceo: qd declinat ad frigiditatē et bu. ppter aquā cū qua fit: qm bulliūt frustula panis plarico in aqua fermetar. a. fermetar: sic fit iste cibus in velocitate digitio: et lenitate: et mapine egris et pphone calida. Sed sanich est etiā bon: cibus: et qm distēperat cū multa aqua refrigerat: et immanius coq: p vtilitatio et infusio vaporauerit: et subnitiaerit: et remouerit viscositate. Confectū cū melle et coctū datū sanis calefacit et nutrit multū. Et frumētū coctū in aqua est grossus: viscosus: opatiuū: et variū digerit plus alia re: et est valde malus. Et pulcos sunt grossi: qui snt ex frumēto sunt peiores et refrigerat ppter suā acetositatē: et sunt ppinqui corruptio: et ppterca sunt abq: cidi ab illis qui sunt parati egritudine: et panis qd fit ex oedeo fm modū qd fit ex frumēto sequit bonitatē panis tritici: nisi qd parū declinat ad frigus. Et sanich oidei bene digerit: et qm bibitur distēperatū in aqua refrigerat: et ē frigiditas sua quasi in pmo gradu. Et aqua oidei plus igredit opus medicinarū qd cibor: et est laudabilis in egritudine: et calidus et siccus laude que no occultat ei qui i hac arte studuit: refrigerat: bu: metat: et pparat: et sbergit: generat laudabile humore mirabiliter no inflat: no moas ad defecēdū a stomacho: et hoc nobis totū experientia docet. Et sic de fieri aqua oidei

Infundatur grana oidei in aqua integra no confusa: et in vna parte oidei debet poni viginti aque frigidę partes: et debent sic dimitti in aqua quatuor botio: et postea coquntur in hac aqua donec adspicatur rubedines quasi vini: et si fiat hoc modo no inflat: et qui frangunt vel terunt ipsas pino peccant: quia no est ab eo seata inflatio nisi ppter infusione: et grana no trahunt aquā: nec recipiunt infusione nisi ppter virtutem attractiuis que est in eis: vt tno attractiua no ē in grana: quādo seminant: et nascunt nisi quādo seminant integra: et si frigerent plus qd eēt seminata no nascerent: qd hoc vras attractiua est in eis si cur forma specifica in totalitate totius grani figa: hoc est qm partes sunt continue pincte simul: et hoc est simile calori simaragdi: vel alterius lapidis preciosi: qd est: qd quādo partes sue sunt simul cōmacte in eis: et qui separate snt pūat ab eis: et sic testificat: et omirabili amemaria abvncor in libro suo qd vt dicitur: qd iste fuit sapiens in scientia medicine a Gal. visq: ad nra ppa: hoc ab eo habuit et memorat errores medicor: frangētū ipsos. Et panis qd factus est ex alijs grana: snt illi virtute: quā habet illa grana ex quibus factus est. Et infra dicitur rememorari de aqua pūat: qd inciderit sum de ea locutus.

Cap. CCCXLII. Quod est de carnibus.

Melior caro ex volatilibus ē caro galline iunio sane et pinguis: et habet mirabilem proprietatem in tēperando complexionē: et ppterca bodūū sunt qd optima medicina leprosis. Et dicit qd cerebrus galline augmentat substantiam nostri cerebri: et acuit ingeniu. Et post illa bonitates ex ambulatio est caro eci. Et post has est caro arietis: hoc est opinio maioris partis medicor: ppter B. qui abominat carnes arietis. Et videt sibi qd caro vitulor: est melioris nutrimenti arietina. Et Auicēna dicit qd melior carnis est caro porcina: et sentit qd illa caro quasi fit alio: bo minibus qd alia caro aliali ambulantiū: et experientia hoc docet. Et maior pars medicor: abominatur carnes agnorum: ppterca qd dominat multa humiditas super caoet laudant carnes arietis inuenit. Sed dicitur est dicere qd carnes agnor: sunt post bonitate carnis edulcor: sic sentit raris. Et qd mibi videt ex agnis est: qd sunt multarum supfluitatū: excepto qd in terris calidis recipiūt temperiē ppter caq: calorem. Et qd hoc fit verū ei qd videmus qd pulli agnorum stantū in terris meridionalib: sunt totius siccit: et curti: qui sunt in nostris no excedunt tū in hoc. Et carnes vituline sunt bone carnes: ppterca qd no bēt illam viscositatē: frigiditatē: siccitatē quā habēt carnes bouine veteres: et coris carnes sunt magis odorifere alia carnis: et qm est in hoc meliores snt carnes edulcor: ppterca qd in carnis edulcor manifestat qdam mucillago qui coquit. Sed carnes edulcor snt meliores vitulina: qd generant meliores humores. Et ex laudabilib: carnis volatilib: sunt carnes perdici: sed declinat parū ad frigiditatē et sic: et sunt sic galline deserti: et habēt proprietatem stringēdi ventrē asse et elix. Sed turures sunt sicut volatilia cibaria et declinat plus ad caliditatē: et habēt mirabilem proprietatem in accendo ingeniu. Sed colibe sunt calide et sicce grossitas substantie qd turureo et pulli ipsarum habent humiditatem superflua. Et significat super hoc grauitas suorum motus: sicut significat calor coarum actualis et velocitas digestiois in stomacho: coz sup ipsorum calores. Et ppterca qui volunt abstergere margaritas et clarificare eas dant eis ad comedēdū: et incōtinēti debent occidi et cytrabunt purificatē: si cito no iterficentur multū minneret quāntas margaritas. Et carnes teris colibi masculi mirabilē h: ppteratē in epulentiā et paralitico. Et carnes volatili que assument colibe:

dicuntur tridones: in lingua arabica alchamari sunt sic-
ciores pdictis et grossioris substantie: et habent aliquantulum
aromaticitatem. Passeres sunt oes calidi et siccissimi in fine ca-
loris. Coturnices temperate sunt aliquantulum declinantes ad
calorem: et sunt subtilis sube generantes bonos humores: et
boni sunt sanis et valenscētibus. Et sturnelli qui dicuntur aperi
sunt calidi et siccissimi: et graues ad digerendum: et grosse nature.

Cap. CCCIII. Quod est de piscibus.

Meliores eorum sunt pisces qui degunt in locis pe-
trosis: et qui multas habent squamas: et quorum
corpus est mediū iter magnū et parū: et qui sunt
velocis motus: et pauce viscositatis. Et melior
est apud nos est pisces qui dicitur eubrina: et post illū
ille qui dicitur trilita: et quidā dicitur ipsius resulus. Et pisces qui
capit est in fluminibus remotis a mari necessario bonus est
et pauce supfluitatis: propterea quod hic pisces propter sui nām
habet ut petat aquā dulcē et frigidā: ad hoc multū laborat.

Cap. CCCIII. Quod est de lacte.

Lactis melior est femineū: et post illud lac asine: et
post illud lac capre. Et iste species lactis sunt sub-
tilis substantie. Vetus est calidus et siccus: et
propterea citius in stomacho caseat. Sed lac ovium est grossius: et
citius in stomacho caseat. Sed lac capre est grossius: et
citius in stomacho caseat. Sed lac ovium est grossius: et
citius in stomacho caseat.

Cap. CCCV. Quod est de cafeo.

Cafeus recens est frigidus et humidus: gros-
se substantie. Vetus est calidus et siccus pro-
pter salsitatem et tendit ad vitionem. Et aliquis cafeus
est bonus. medius inter nouū et veterē est bo-
nus: dūmodo sit factus rationabiliter ex bono lacte.

Cap. CCCVI. Quod est de ouis.

Oua gallinarū sunt meliora ceteris: et vitellū
est melius albonēc albu est nimis malū: nisi
nimis sit coagulatum. Et propterea quod coquassa
tur cum oleo et aceto: et fiat tremulū est valde
bonū: quod res que coquitur cum oleo est multū nu-
tritina: dūmodo oleū nouū sit et dulce et oleū oliuē: quod nā il-
lius est temperata: declinat parū ad calorem: et pinguat epar:
et augmetat ipsū subam. Et gualr dico quod est cōueniēs boi
multū sūm totā sui subam. Et propterea in terris nostris nō
coquimus carnes nisi cū eo: quod melior modus et temperati-
or comedēdi carnes: est ille qui dicitur a thasea: hoc est ut sic
fiat. Accipe oleū et parū ex cepe: et ponant carnes frustrati
in eo addēdo paulatim aquā calidā donec sint cote. Sed
panis qui decoquitur cū oleo est malus. et ipasatus cū oleo:
quod tpe decoctiois cōburit oleus et tendit ad sulfurem.

Cap. CCCVII. Quod est de fructibus.

Meliores eorum sunt ficus et vae.
Et cōplexio ficū est calida et humida: mun-
dificant stomachū: laxant ventrem.

Vae calide sunt et panco calore: et humide
temperate: et subito ipinguat corpus: sed inducūt vōsofi-
tatem in omnibus digestionibus: et ficus nō dant vōsofi-
tatem nisi in stomacho et intestinis.

Vae posse calide sūt et humide: et digestibiles: p sunt epi-
ta tota substantia. Et operationes vini ipsarū sunt de-
biliores operationibus aliozum vinorum: sed pōt poni lo-
co alterius vini.

Cap. CCCVIII. Quod est de aquis.

Melior aquarū sūm. Y. est aqua fontium orienta-
liū que scaturit ex terra que nō habet nimis gros-
sam substantiā: nec nimis mollē: vel luteā: sed
sit mediocris inter has: et propterea hec aqua ē
suauior et leuior: et citius pmutat a calido et fri-
gido. Sed Rasis sentit quod melior aqua sit fluminū magno-
rum ductū. al. dulciū. Et Y. dicit quod iste aque sunt diuersa
tus subarū: eo quod trāseūt p diuersas terras: et propterea quod i-

grediunt eas multi riu. Et mihi videtur quod Rasis nō lau-
dauit flumina magis grossa: nisi propterea: quod sol opat in eis
vna opatione pro qua separant partes grosse a subtilibus. Et
propterea coquitur medici aqua illis qui habent debiles stom-
achos et epar. Ergo opus quod fit in aqua ē diuersus ab aqua. Sed quod est
ipsicidū in aqua est diuersitas terrarū: quod nō pōt esse ut in
estate nō defluat ad flumina aque multitudo et aque plu-
uie. Et propterea quāto plus elongat flumē a suo ortu est dete-
rius. Et propterea nostrū flumē melior est in corduba quā in sibi-
lia: et est deterior in sibiilia propter cremētū et decremētū: et propter
admixtionē aque false in eo: quod quis illud nō sentiat. Et im-
possibile est ut aque magnoꝝ flumiū nō sint turbide: et pro-
pterea inuenimus in fundo pitarioꝝ quā ponimus in eis
aquā fluminū multū de fabulo et terra: et sic accidit in ter-
ra nostra: quod nō accidit de aquis fontium.

Cap. CCCIX. Quod est de granis qui sunt cibi medicinales.

Dinceps volumus dicere de cibus medicina-
libus: quod quidā eorum sunt terre nascentia: et quod
daz aialia: et quidā supfluitates aialium. Et ex
terre nascentibus quedā sunt grana: et quedā fru-
ctus: et quedam herbe.

Faba est temperata iter frigiditatem et huiusmodi declinat
ad calorem: et propterea habet dissoluerē apata pro sua abster-
sione: et maturat: et est multe humiditatis: propterea acci-
dit ei multa inflatio et vōsofitas: et ipsa nō pōt propter
aliquā decoctionē. Et dicitur quod habet malā proprietatē cū
virtute cogitativa: et qui ea vritur multa habent suspi-
ria. al. somnia horribilia: et falsa.

Cicera temperate calida et humida et habent inflatiōē:
et propter tertiā eorum operationem hēnt generare sper-
ma et puocare vrinā et sanguinem mēstruum et frangūt
lapidē: hoc faciūt plus nigra quā alba. Et si comedunt
recētia gūant in stomacho et intestinis multas supfluitates: et si
assēt ēt fabe hūnt min⁹ ex supfluitatibus. Sed sūt duriora
ad digerendum nisi p essent isusa: et hūnt proprietatē faciēdi
bonū colorem: et hoc faciūt: quod acuat calorem: ita ut gūcē
spūs ventosus: et per hāc viam valent coitū.

Lentes sunt temperate in calore et sunt sicce et generant
sanguinem melancolicum: et extinguunt inflammatio-
nem sanguinis et magis quādo coquunt in aceto. Et ca-
rū virtutes tertie sunt: quod puat coitū et obfuscant visus:
et quod coquunt in aqua pluries stringunt ventres.

Lupini sunt siccissimi terrestres et amari: et quando coquuntur
in aqua donec auferatur ipsorum amaritudo est cibus
tū durus: et quod comedunt amari occidunt pueros: et oc-
cidunt vermes qui sunt in stomacho et intestinis et puocant vri-
nam: et aperiunt orificia emorroidarum.

Lengbi id est faseoli declinant ad calorem et humiditatem
et ipinguat corpus et puocāt vrinā et sanguinem mēstru-
um: et laxant ventrem: et propter ruberitatem inducunt somnia
et faciunt vertiginem.

Milium frigidum est et siccum: ventres cōstipat et est pau-
ci nutrimenti.

Et hoc idem facit panicum.

Et spleta est propinqua huius.

Rizi sunt grosse substantie in caliditate et frigiditate pro-
pe temperantiam: ventrem stringunt: et sunt boni nu-
trimenti quādo coquunt cum lacte.

Capitulum. CL. Quod est de fructibus arborum.

Romū dulce ē temperate humiditatis: et ace-
tosum est frigidū et sic. et habet proprietatē con-
fortandi mēbra pncipalia si sint distempera-
ta in calore et maxie cor cōfortat cerebrū odo-
rando propter suā aromaticitatem: et generat
grossam vōsofitatē in secūda digestionē et tertia. Ita quod di-
ctus est a sapientibus quod pōt generare ptisim et et bicaz: eo quod

venti qui generant ex eo habet malā ppetuatē ad exardendū arterias pulmonis: sic resuscitatus est mirabilio anemariā abomeron Zuanosar in thesaur. Sed vinū suū nō habet hanc intentionem.

Pira cruda sunt frigida et sicca: sed matura tēperata sūt aut occidit ad panā frigiditatē: hoc est qz cōposita sunt ex acetositate dulcedine et pōticitate. ppter ea est eorum virtus ventrem consipare: et totā ppetuas est removere sitim.

Coctana sunt grossiois substantie qz pira et maioris sūpti citatis: ppter ea sunt frigidiores: in eoz odoratu est ppetuas contra omnes passiones cordiales.

Malorus gramorū quedā sūt dulcia et quedā acetosa: et omnia humectāt. Verum dulcia sunt calidiora et humidiora: et generantur ex eis modica ventositas nō mala. Et habent vna nobilē ppetuatē: qz mirabiliter resiliunt cibis ne corumpantur in stomacho.

Perfica sunt frigida et humida: et habent generare humores corruptos et putridos: et aliquādo colericos: et habent mirabilē ppetuatē resiliendi fetori qui pvenit a stomacho: odor suus valet cōtra cardiacā passionē: et oleus quod fit ex eoz ossibus abstergit facie dominarū: et valet contra difficultates vrine: et occidit vermes.

Sed anisperfica que nūmas dicuntur sunt eiusdē nature cum perfica: sed non habent illā ppetuatē: et in arabico dicuntur oiaz.

Promonum due sunt species: videlicet albus et nigrum: et ambo qñ sunt matura sunt frigida et hu. mitigāt calosē colere: et laxant vētrē: sed debilitāt parus os stomachi.

Nuceo calide sūt et sicce: et pnotāt vomitū: et laxāt vētrē: et oiaz qz habet malā ppetuatē: ita qz vtunt eis nignis faciūt eis in ligna paralely: et comelle cū sicub^o oblitāt veneno loco deqz abare: et multū valent senib^o: et nocēt illis qui timēt passionē calosē: et tempore magni frigoris non sunt nocite.

Auellane in nullo differunt ab illis nisi quia non pponant vomitum.

Amgdale temperate sunt in calore: et humide: suavis saporis: et habet multas bonas ppetuates: et dicitur qz habent augmētare substantiā cerebri: et faciunt suavitē dominicē: abstergūt et mundificāt vias vrine: sūt valde cōuenientes macris: earus oleus est melius qz possit esse spūmo sicco: et etiaz melius qz oleus sitamini ppter aliquātulā sūpticitatē que est in eo: oleus sitamini est nimis calidus: et hū malā ppetuatē in dōdo fetosē ozi: et vtis sitamio loco olei amigdalap peccāt.

Pinec calide sunt et sicce: et earum oleum curat paralysim.

Fisici calidi sunt et sicci tēperate: confortāt stomachus: et epur a tota substantia: et sunt ex illis medicinis que habent multa iuamenta et magna.

Capitulum CXLII. Quod est de herbis etoleribus.

Anceo herbe per suā nūz declinat ad humores melancolicos: et hoc etiaz faciunt a tota substantia: excepta lactica et buglossa.

Cantles sūt frigidi. et calidi et sicci: necessario generant humores melancolicos: et succus eorum habet ppetuates clarificandi vocem.

Cucurbitē que in arabico dicunt vlla: sunt frigide et hu. aquose: tales humores generant: et dicit qz sūt apte recepte corruptiones in stomacho: et habent malā altera tionē: sicut fit in reb^o humidis nō habentibus sūpticitatē: terrētreitas nec pōticitatē: qz sunt solus aque: et assimilant^r eas motu: nec cucurbitē illius regionis sūt tales: sūt tūre digestibiles: et grossiois nūe: ita qz nō possunt rectificari nisi cū multa decoctione: et eis sūt multi mali chimi: ad huc sūt frigidatē et hūctatē: eo qz nō

habēt virtutē cito epēdi cū nullā habeat abstersionē.

Melones sunt frigidi multē humiditatis: et habēt abstersionē: et pnotāt vrinā: ita qz dē qz vtis multū bōdico eorum est cautus ab egritudine arenarū.

Cucumeres sūt frigidiores et min^o hu. et minus pnotant vrinā melonib^o: sūt nō corrūpūt ita cito vt melones.

Poenulaca est frigida in tertio gradu: et humida in secundō: dicit sūt libetianua: vticosasunt sitim: consipat vētres: et aufert dentis stuporem.

Atriplices sunt frigide et humide ventres humectāt: et pnotant ptericia: parate tamen sunt corruptioni.

Spinachie valde sunt bone et temperate: valent gutturi et pulmōi: et stomacho calido: et humectant ventrem: et sunt in secundo gradu frigide et humide.

Biete ppinque atriplicibus sunt calidiores et minus humide: humores generāt grossos et siccificos.

Rape calide sunt et humide: generant ventositatem: mouent colū: eo qz venas calefaciunt: et habēt mirabiles ppetuates ad illuminandus oculos.

Melongie sunt ex bitis et quib^o nos facit^r i terra nostra multa cibaria delicata: et postqz pecta est prima aqua suarū decoctionū: et coquant^r eius carnibus pinguius sunt multū delectabiles. Et ego repeto ipius tēperatū cibū postqz sic factus ē. ppter ea qz pnotat qz est in eo remouēt p pnia decoctionē: et sua siccitas et sūpticitas remouēt pp carnes decoctas in eo. Et quilo medicū dicit qz generāt humores melancolicos simile humore generato ex caulibus: tamē cōsiderare debent in cibis vnas res: vna est res que secū miscet que pōt remouere maliciā si est. Et delectatō cibi: hoc est secundū: et qz ē multus delectabilis: lesio qz pnotat ex eo nō ē multū manifestat: bōt est vnas ex delectabilib^o cibis. Ipsi sūt cibi manifesti apō nos: in qb^o ē vt^r aliq^o medicinalis.

Capitulum CXLIII. Quod est de variatione virtutum medicinarum simplicium.

Znic habent^r log de medicina absolute.

Alsion que in latino dicit herbonica: et in perfica lingua: beragius. Eius pme vntes in calore et siccitate: sunt in quarto gradu: ppter ea qui est de suba terrestri aduista: et manifestat hoc qz est in fine amaritudinis: et operatiōe ei^o sebe sunt icilūe: dissolutiue: et peritūe fortiter. Et est in hac virtute fortior abstinēdo ppter sūpticitatem qz est in abstinēdo. Et vntes ei^o tertie sunt: qz nocēt ozi stomachi: ppter amaritudinē qz est sine sūpticitate: vt mur ex eo extremate et sūptice. Lūis suus est calidior et siccior: et vntes d^o allopiciā qz miscet cū aliq^o vnguentis calidis. Et ē calidior sū^o cinis cinere cucūep^o agre stius: et cinere radicio aneti. Et ē istū cineres plūnt ventri quādo est viceratio in eo sine apostemate.

Pentastiler d^o a peris arbor abozam: et in latino dē agn^o castus. Sua pna virtus in caliditate et siccitate est in tertio gradu: hoc est: ppter ea qz in sua cōplectōe dominat suba terrestri aduista mixta cū suba terrestri et frigida: et significat hoc qz apoz suus ē acur^o cū aliquātulā pōticitate. Et manifestū est qz sebe opatōe talū cōplectōni qz illa est sūt cū in cūssione et apertōe. Et pōticitas est vna ex reb^o qz aduistat ad hoc: et in mēbris intrinsecis vt in plene. al. in pulmōe et epate. Et tertia operatio est vt remoueat colū: et ppter ea nūcpā in arabico granū sūpticitatis: et est sūt agn^o cast^o. Zebenies seos dōc occūbūt sup ipm in magna sūpticitatē.

Et rna est sūlo ei excepto qz plus calefacit et dōccat: nec habet sūpticitatem neqz pōticitatem.

Alich et aliq^o dicit vire^o suaz radicum est tēperata in caliditate et sic. qz ppositus est ex suba aquosa et terra

stri cū pauca igneitate: et manifestat hoc qz est inspidus cum modico stipticitatis et acuitatis: s; herba ei⁹ est solū inspida: ppterca ipsius pma virt⁹ est frigida et sicca et operat⁹ siccitatē. Et scda est solidare vulnera fordidā bzeuī tēpore. Et tertia est vt frāgat lapides: et signū b⁹ est: qz nascit in vallibus et locis humidis.

Euegat. i. pes colūbin⁹ est quatuor specie: et parus diuer- sificat vna ab alia. Et Hal. non posuit ipm in gradu: et qd nobis videt de ei⁹ complexiōe est: qz est frigidū in p^{ri}mo et siccū in secūdo: et hoc est qz dicit⁹ sup parte ipsius substātia terrestris cū suba adusta: et ppterca est sapor eius stipticus cū modica amaritudine: et si amaritudo eēt eqlis cū stipticitate dicerem⁹ ipsuz tēperatū in sic- citate. S; qz videm⁹ qz dicit⁹ amaritudo parū cū stipti- citate: iudicam⁹ qz siccū ē in scdo gradu: et ppea valz do- lob⁹ renū: et doloub⁹ splenis: pp ipm⁹ amaritudinez: et lērigūib⁹ faciei: et moxbee qū pistatū misceat cū aceto.

Agaricū nec hāc radicē posuit Hal. in gradu: et qd nobis videt ex eo de eius cōplone est: qz est calidus in p^{ri}mo: et sicci in fine secūdi: qz cōpositū ē ex partibus frigidis et terrestribus: et calidis: et igneis: et calidis: et humidis. Et significat super hoc: qz nos gustam⁹ pmo inuenim⁹ in eo dulcedinē: et post hāc amaritudinē: et post illā acui- tatē cū pauca stipticitate: et oēs isti sapes significāt su- per caliditate: et excepta parte que superata et sepulta est a stipticitate: sicut significat sup siccitate: et excepta par- te que supata et sepulta est a dulcedine ppter tēperan- tiam quā ei tribuit: excepto qz plus superat stipticitas cum frigiditate: qz dulcedo eius humiditate: et ppterca ponim⁹ siccitatē maiore caliditate. Et ppterca qz hęc plāta assimilāf radici arboris: apparet qz terrestritas dominet⁹ sup eā. Et quis sit leue et porosus: frangibile et albus que oia significant vt habeat partē multā aereā ppterca posuimus ipsuz calidus in p^{ri}mo: qz habeat tres sapes significātes sup ipsuz calozē: posuim⁹ ipsū calidū in p^{ri}mo: qz nō sunt fortes: neqz manifesti in ipso: et qd cōueniēs est in fiducia suoz gradū est experien- tia. Sed ipsius operatiōes que nō sunt p^{ri}mo sunt ad dis- soluedū et incidēdū humores grossos: et expolandū ve- nas splenis: epatis et renū. Et habet sua pprietate vale- re cōtra morbus venenosoz aialū. Et nos dicim⁹ qz B nō fit nisi qū apparēt ex illo veneno accidētia frigida. Dosis ipm⁹ ē: s. i. et B si pōt sic nocere sic nocēt alie medi- cine qz attrahūt ab extremitatib⁹ corpis: et hz magnā p- prietatē in mūdificādo cerebrū: et ppterca curat epile- siā: et pdest curari none aque ad oculū. Et quāritas que de eo d; sumi ad hoc ē a. s. i. vsqz ad duas: nec ē necesse ipsuz refrenare nisi pp siccitatē. Et nō credas qz subti- liatio humoz grossoz et icisio significēt sup multū calo- rem sicut crediderūt errātes multi nouoz medicozū.

Custaralbr. i. capillus veneris: dicit Hal. qz hic tēperatus ē i suis vtutib⁹ p^{ri}mis: qz hēat multas opatiōes secū- das et tertiās: quarū quedā sunt cōfortatiue et repercus- siue: quedā dissolutiue: et quedā faciunt nasci capillos: et quedā que dissolunt scrophulas: et quedā que fran- gunt lapides: et quedā que adiuuāt ad trabēdū spūm grossuz ex pectore et pulmōe. Et Hal. dicit qz stringit vē- trē: et noui dicūt qz purgat: et talis medicina qlis ē hęc qz habet tot operationes secūdas et tertiās est retinenda: qz cū hoc tota temperata ppter ea que adduc dicam.

Caylem. i. sempuina: hęc est multarū spūuz: et oēs in ter- tio gradu frigide sunt: qz sūt isipide cū multa aquosita- te: et qz nascunt in locis frigidis et tēpore frigidō.

Acacia est succus arboris spinose qū abluif est frigida in secūdo gradu et sicca in tertio: et cū nō lauaf est frigida in p^{ri}mo: et hoc accidit: qz suū dominās est suba terrestris

et frigida: et ppterca est stiptica: et eius eo toto ē in ea ali- qd ex partibus subtilibus que remouent qū abluuntur.

Carinch. i. vitica. Dicit Hal. qz fructus. al. succus huius plante et folia calefaciunt calore nō forti. Et hz multas operationes secūdas et tertiās. Dissoluit apostemata qz sunt in radicibus aurii: et adiuuāt sup sputuz: qd fit ex humozibus grossis in pectore et pulmōe: et curat cācrū: et in sūma valet oibus vulneribus que indigent exicca- tione vt exicatiōe siue subtrahatione. Et hoc est magnū signū sup debilitatē sui calozis. Sed cū hoc toto prouo- cat yrinā: et mouet coitū: et hoc significat per ventosita- tem. Et pprietas sui seminis est purgare flegma: et hac similitudine est virtus siccitatis: sed fortius est aliquā- tulū semē yrice: et dosis eius est a. s. iij. vsqz ad quatuor. al. a. s. v. vsqz ad. x. Et qui opinant⁹ qz sit igneus pro- pter acumen sue punctionis errāt: quia hęc pars ignea que est in eius solys est subtilis: et remouetur ppter ipsam fricationē: et maxime ppter lotionem.

Elbadudarmel elsaray: iste due plāte sunt frigide et sicce: sed siccitas plus dominatur qz frigiditas et maxime in elsaray: et valēt fluxū ventris ppter eaz stipticitatē: et hz passionem yluue: et contra emozroydas: et apostema- tibus que fiūt in ano: et albadudarmel operatur radix et alsaray fructus et radix.

Ligos. i. acorus: qd accipit ex hac planta est radix: et est ca- et sic. in tertio gradu: ppterca qz dominās in ea est suba ignea subtilis: et pōt esse vt sit cū ea admixta pars vna terrestris adusta: et significat hoc qz sapor suus ē acur⁹ cū aliquātula amaritudine. Opatiōes ei⁹ scde sūt hec: qz abstergit: icidit: subtrahit: et aperit oppilones. Tertia sūt qz puocat yrinā: et valet ad duriciē splenis: et subti- liat grossitiē qz puenit in cornea: et pprie succ⁹ radicis.

Catar. i. aloē: caliditas sua extēdit a p^{ri}mo gradu vsqz ad scdm: et attingit parū ex scdo: et sic ē in siccitate: et hoc est qz ē cōpositum ex suba terrestris adusta mixta cū terre- stri frida: et illud dimiuit aliqūtulū de calozē ei⁹: et ambe sube xordāt i siccitate: et significat B qz sapor ei⁹ ē ama- rissim⁹ cū stipticitate: et supra suā caliditatē significat qz nascit i terris calis: aut in terra arabū vel in idia: et qz nascit in terris nō calidis est debile. Secūde siue virtu- tes sūt: qz ē stipticū repcussiuū et abstersiuū: et hęc ē me- dicina iuuatiua ad generādā carnē. Tertia vtutes sunt ad curandas fistulas: et maxie qz sunt in virga et in ano: et ad repercutiēdū apata qz generant in ore narib⁹ et oculis: et purgat colerā et subas subtilē et grossam. Et est ex medicina qz nullū hēt periculū: eo qz nō ledit os stoma- ci ppter suā stipticitatē. Et virt⁹ sua purgatiua est ppin- qua virtuti agaricū: excepto qz ē debilioris attractiōis: eo qz agaricū attrahit ab extremitatib⁹ corpōis. Sed aloē nō attrahit nisi qd ē in extremitate sūdaci: et venis epatis: et in illo hz pprietatē: et dosis ei⁹ ē a. s. i. vsqz ad. z.

Eluozat: caloz et siccitas ipm⁹ extēditur a p^{ri}mo gradu vsqz ad scdm: et significat hoc qz facit aliqūtulā absterfionē: et mūdificat renes: et aufert lentiginem. Et manifestior ei⁹ pprietas est: qz valet hz morbus canis rabidi.

Nauoca. i. carrui. al. ameos: qz plus querit in hoc ē semen eius: sua pma virt⁹ in calozē et siccitate ē i gradu tertio. et hoc est qz ē cōpositū ex suba ignea terrestris adusta: et significat hoc qz hz sapore acutū mixtū cuius aliquātula amaritudine: scda vtus ei⁹ est apertio et dissolutio: et ter- tia est prouocatio vrine.

Amgdale amare sunt calide et sicce in scdo gradu: excep- to eo: qz plus declinat ad calozē: et minus ad siccitatē: et in hoc sunt quasi in p^{ri}mo gradu: qz earuz yunctuositas manifestat humiditatē. Et scias qz pplexio que hāc fa- cit operationē que est pplexio calida habet aliquā ter-

Libet

refreitatē: et sapor earū significat super hoc. Et opatio-
 nes earū tertie sunt ad aperitiū opilatione opatio: et
 remouēt dolores qui sunt in p̄pocōdris splene: et reni-
 bus: et adiuuāt sup̄ ipsū humor̄ grossū: viscosū: qui
 sunt in pectore et pulmone. Et dico q̄ maior pars op̄ra-
 tionū harū nō fit p̄pter superfluos calores qui ē in eis
 sed fit p̄pter temperatā apertione quā operat in his
 materijs p̄pter humiditātē vnicuius quā habēt: p̄-
 p̄terea valent plus alijs rebus omnibus in aperiendo
 opilationē pectoris et pulmonis: p̄terea quia bec mē-
 bra ledunt v̄ plus p̄pter grossos humores.

A rmoniacū ē calidū et sicū s̄m q̄ apparet ex tertio suis
 operatiōib⁹: excepto q̄ t̄s parū caloris in tertio gradu:
 et est sicū in p̄mo. S̄s ius calor est in hoc q̄ est gūmi:
 q̄ tu scis q̄ gūmi sunt s̄grosata et s̄pulsata a calore: quia
 sunt sup̄fluitates terre nascētis. Et videt in hoc gradu
 caloris efficeo q̄ mūdificat: sic est gradu suo in sic-
 citate: p̄terea quia ficitas est p̄pter viscositates suā
 pauas que est in eēt hoc ē in omnino gūmio. Et v̄r-
 tutes sue sunt vt mollificēt et dissoluāt duriciē que est
 in iuncturis et splene: et dissoluāt scrophulas.

A lcama et inuenit in frumēto: in capto virtus eius est
 sicut virtus sumacmagis desiccāt et plus digerit.

S baacile in ceras: et dicitur rosa regis: et dicitur calida
 et sicca in tertio gradu: et propositas est quādo multu-
 cat vt trabas flegma: et succus suus mūdificat caput p̄-
 narco. Et tertia eius virt⁹ ē vt remoueat ex oculo egri-
 tudines caducur: et valet mosp̄bec: et puocat mēstrua.

A netū calidū ē in p̄mo gradu: q̄ in arabico dicit scemat:
 et attingit parū ex secūdo: et sicū in p̄ncipio secūde et
 in fine p̄ni. et idcirco q̄ conuēt cū oleo h̄s dissolueret et
 mitigaret dolores: et maturat apata lenia: et idcirco s̄m̄s
 eo q̄ q̄ decoquit cū oleo reddat op̄one ipsi ad s̄litiu-
 dinē medicina: et maturat iunior q̄ ē aliquāntū magis
 calidū et subtile: et bac de cā dissolutiū ē: et q̄ oburū ē
 in tertio gradu caloris et sic. et id valet vulnerū: tan-
 to plus in illis q̄ s̄nt in mēbris s̄paciō: et recō ē mi-
 nimo calidū et plus humidū: et id illud idcirco s̄m̄s et ma-
 turat plus sicco: et sicū dissoluūt plus: p̄terea dicit h̄s
 q̄ q̄ intrat ad potatōes faciebūt ex eo garlādas.

C amomilla q̄ in arabico d̄r babonog. calida est et sic. in p̄-
 gra. sc̄e virtus ipsi s̄nt vt agit et dissoluūt vapores cu-
 tice: et maturat: et h̄s p̄p̄tatē et mitigādo dolores vētrig.

A nēlus calidū ē et sic. in tertio gradu: id q̄ suba ignea sup̄
 ipsū d̄r: et significat sup̄ h̄ acuitas sui saporū cū aliq̄n-
 tula dulcedine. Opationes sue sc̄e et tertie s̄nt ad cam-
 nādū v̄rositate et puocat v̄rina: et agit opilationes.

A nistologia. i. carabum: nō v̄tinur nisi radice. Et est q̄dā
 lōga et q̄dā rotunda: et rotunda fortior est in icisione et
 subtilitate. et lōga plus valet absterfēdi et gnādi car-
 nis. ambe calide et sicce s̄nt in sc̄o gradu: q̄ s̄nt cōpōsite
 ex subtilia aliquāntū ignea et terrefri aduila: et signi-
 ficat hoc amaritudo quā habēt cū moderata acuitate
 Sc̄e cap opationes s̄nt q̄ subtiliat mirabilr humores
 grossos: p̄terea remouēt opilationes que pueniūt ab
 ista hu. et extrahūt spinas: et remouēt putrefactionē. et
 mūdificāt fōdidiciē: et faciūt gnāri bonā carnē: iste s̄nt
 magis p̄p̄tatē in rotūda. Et tertie opationes s̄nt abster-
 gentes: et curāt epulēricos et podagram: et artericos.

L ingua agni. i. plāta frigidā est et sic. in sc̄o gradu. Ra-
 dix eius m̄n⁹ ē frigidā et plus sic. et cū sicca foliū eius
 est sic radix: Et h̄s duas q̄ d̄r: et op̄pōita ē ex subtili-
 tia aq̄a et terrefri: et significat h̄ s̄p̄iditas quā h̄s cū s̄p̄-
 peitate. Sc̄e ipsi opationes s̄nt: sicut et reperiūt: et
 valz h̄ mala apata et m̄s putridas: et curat fistulas: et ter-
 tie p̄p̄tatē sue opationes s̄nt h̄ vulnera sc̄elinosū

et frigit sanguinē corp. et vlcera tōdes que pueniunt ex
 v̄sintēria. et radix eius contra dolorem d̄ntū valet: et
 aperit opilationes opatio: et remouēt hoc est q̄ oīo plante
 radix calidior est suo folijs: nec illa sunt s̄uata calore
 eius v̄deam⁹ q̄ abstergit et mūdificāt.

A sarabacbara: q̄d ex ea valet et radix et virtus eius est si-
 milis virtuti acotidic grat fortior hoc.

E bdarhan. i. cor. et malgranati siluestris est calidū in p̄-
 gradu: et sicū in sc̄o v̄t tertio: q̄ cōpōsitū ē ex suba
 ignea et terrefri: p̄terea ē acutū et s̄p̄idicū: valz fōdid-
 cic⁹ et materijs v̄scurcib⁹ ab vno mēbro ad aliud.

S paragus tēp̄rata ē aut parū declinās ad calitātē: et h̄s si-
 gnificat q̄ h̄s aliquāntū amaritudinē q̄ d̄r: et t̄o r̄o-
 uet. tertie eius opationes s̄nt ad ap̄itiū opatione q̄ s̄nt i
 renibus: et p̄p̄tatē radice: et semen: et multū valent ad
 dolorem d̄ntū.

P otius mōtanū q̄ arabico dicit andriacabera h̄s duas
 specias vel plures: oīo sunt calide et sicce: et puocat
 v̄rina et mēstrua: d̄ctus est q̄ valet cōtra morsem
 scorpionis quādo bibit. et cōs vino calido.

S colopendria tēp̄rata est in calore et ficitate: et mani-
 festum est q̄ dissoluūt duriciē splenis: aperit opationes
 ipsius: sicut baca lauri in opatione opatio: et h̄s a sua
 p̄p̄p̄tate frangere lapides.

A lcanti et cam vocant h̄s p̄ni abes ex ea operatur. ad
 coquirit radix: est absterfua et dissolutiua: quando
 comburitur cinis ei⁹ magis calefacit subtiliat et dissol-
 uūt: et p̄pter hoc curat alopticam.

E lcratis. ad carnam. i. semen de papaga: ex eo v̄tinur se-
 mine: est ex medicinis manifestis in purgādo flegma
 sine aliquo timore: et ei⁹ nobilitas et quāsi sup̄ nobilitate
 omniū medicina purgatiua. Dosis ei⁹ ē a .i. lo. v̄lo.
 ad .i. et multū semit⁹ cū cibū comestū valet.

S .o. d̄r in p̄mo de simplici medicina q̄ calcac et exicat
 r̄p̄te: et in sc̄o libro dicit q̄d calidus in sc̄o gradu q̄
 applicat h̄s p̄ modū empl̄: et dissoluit q̄d ē: q̄ in p̄mo
 d̄r de radice in sc̄o de semine: et in olio de folijs.

A blinbū calidū ē in p̄mo gradu: sic in sc̄o: q̄ cōpō-
 situs est ex suba terrefri et frigidā et terrefri ignea adu-
 ila: significat h̄ s̄p̄iditas sua cū amaritudine et acumi-
 ne: succus ipsi⁹ ē amarior suo folijs. Et tertie sue virtu-
 tes s̄nt: q̄ h̄s p̄p̄tatē s̄daciē: trahere q̄d ē in eo ama-
 rū per modū purgatiōis: hoc facit p̄ v̄tinē attractiue:
 et p̄pter amaritudinē lauatiua. Et aperit opilationes
 opatio: et puocat v̄rinā. Et h̄s flegma in stomacho nō p̄-
 dest p̄pter s̄p̄iditātē suā. Et h̄s multas specias: h̄s me-
 lior oīam est aromatica: et p̄pter hoc p̄p̄tatē s̄daciē et
 epar. Et in s̄mo manifestū ē q̄ h̄s bec medicina p̄p̄tatē
 tatem in stomacho et epare.

L auracq̄d ex eo v̄tinur ē succ⁹ et oleū: et calidus in p̄mo
 et t̄git parū de sc̄o: ideo q̄ ē cōpōsitū ex suba terrefri
 aduila cū suba terrefri et frigidā: significat hoc s̄p̄o-
 amar⁹ cū s̄p̄iditate: idcirco q̄ cōtinēt s̄nt cū amari-
 tudine aromatica et s̄p̄iditas: fit ex succo ipsi⁹ me-
 lius oleū q̄d possit ex stomacho frigidō et epar: et nos nō
 d̄r: et in s̄mo succum nec granax dicitur q̄ q̄d como-
 ditur mouet ventum et fluxum.

E lq̄mecat. i. balantia est frigidā in sc̄o gradu: et t̄git ali-
 quid de tertio: sine dubio ē sic. in tertio. Et dicitur q̄
 hoc ē q̄ eius suba ē frigidā: ficitas in ea ē fortior frig-
 iditate. Eius opationes s̄nt s̄p̄iditas et sic. et stringit
 sanguinē et cōsolidat: p̄pter h̄ ponit bec medicina habē-
 tib⁹ fluxū sanguis: et h̄tib⁹ excoctatōes sc̄elinosū: et mu-
 lierib⁹ h̄tib⁹ fluxū mēstruog: et aliaz humiditātē. Et
 d̄r. h̄ q̄ n̄lls aucto s̄nt q̄ h̄ medicina nō recordatē:
 Babalbet: et in arabico d̄r d̄r: et h̄s planta est ei

me et flores et fructus oino sunt fri. et sic. et folia sunt huiusmodi p̄dictis p̄pter aquositatez existentes in ipsis: et pp̄ h̄z pp̄rietate ad curadā egritudine alchole: et s̄lt̄ alias egritudines oris. Sed fructus eius cū est imaturus frigiditas et siccitas in eo d̄n̄atur p̄pter s̄t̄p̄ticitate iuentaz in ipso: s̄z q̄ d̄ictus fructus h̄z completā digōnez: tūc est pp̄inquus cōs̄t̄itati p̄pter dulcedine iuetā in ipso. Et florū virtus existit ipsius fructus: et oia p̄dicta p̄ferunt.

Syaachilic: ytimur folijs et floribus et fructib⁹: q̄uis folia sint humidiora valent multuz egritudinibus oris et vulneribus intestinoz: et fluxū ventris: et debilitati stomachi: et sp̄to sanguinis. Sed radix eius h̄z subam calaz et subtilem: et ideo frāgit lapides qui est in renibus.

Bdellius duas h̄z sp̄s fortiter mollificat qd̄ in arabico d̄r moche. Et eo sunt sp̄s due: vna cicilie: et illa est siue bdellius illud est magnū: et alia sp̄s siue aliud bdellii iuenif bic: et est arabiciū. Virtus illius p̄ma siue secūda est mollificare: et est fortissima v̄tus illius in h̄: et h̄ potes cognoscere per p̄mā suā v̄tutē. Et alia. arabiciū est suauior: et ē clarior alio: et h̄ vocat̄ bdellii arabiciū et est siccius alio: s̄z recēs h̄z v̄tutē siciliani bdellii arabiciū. Et h̄ arabiciū frāgit lapides qui sūt in renibus: et q̄n bibif puocat v̄tinā: et puocat ventositates grossas et crudas: et valet p̄ dolores latez et p̄pochondrioz: et in sūma est ex medicinis q̄ purgāt flegma grossus. Et h̄z pp̄rietates trabendia neruis et iuncturis: et ipsum est melius inter medicinas laxatiuas: et dofsis eius est 3. i.

Elgarcaria qd̄ h̄spani vocat̄ panicald: et in arabico alchar tama: et alq̄ secacul: et in latino yringi d̄r. S. sentit qd̄ est p̄positus ex diuersis naturis sicut nā rose: excepto qz nō h̄z s̄t̄p̄ticitate: et significat hoc qz h̄z in s̄p̄iditate cū aliq̄tula dulcedine et modico acumine: et hoc h̄z plus in cortice: et videt q̄ sit tempātū aut parū declinās ad frigiditate: et qd̄ est talis p̄plonis est multi iuuamēti: operationes sue sunt repercussive et dissolutive. S̄z eius manifesta pp̄rietates est vt̄ dissoluat apata superpositū: et etiā si suspendat sup̄ ipm. Et noui medici dicūt qd̄ h̄z h̄c pp̄rietates in omnibus apostematibus: et etiā dicūt q̄ vt̄tur co in potu aq̄ decoctionis eius. ipsa ministrat vt̄ defendat ne generetur apostema in partibus interioribus.

Balsamus calidus est et siccus in sc̄do gradu: et oleū suū est multū subtile: nec h̄z v̄llū calozē: qz ab hoibus credif q̄ vident qd̄ est subtile penetratiū. Et virt⁹ et fruct⁹ istius est istius generis: s̄z minus est subtilis suo oleo. Et istud oleū h̄z multas pp̄rietates et mirabiles opationes. Sue sc̄de opationes sunt qz dissoluit oēs egritudines flegmaticas q̄ dure sunt et tarde ad dissoluēdū: et eradicat dolores q̄ sunt ex humoibus grossis et v̄tosis. al. viscosis. Et sue tertie opationes sunt qz frāgit lapides: et mulier ipre gnaf q̄ defert ipm sup̄ se q̄ nō poterat impregnari p̄pter op̄ionē matricis. Et ei⁹ pp̄ietas est: qz est magna tyriaca venenis: et valet p̄ op̄iuz bibitiū: et valet p̄ diamantēz. al. diabetez bibitiū: et p̄ fungos venenosos: et p̄ aquā ferri distillati: et dofsis ei⁹ est a trib⁹ p̄tib⁹. 3. vsq̄ ad. i. 3.

Iuniper⁹ calis est et sic⁹ in tertio gradu: et est multū subtile: qz qd̄ magis d̄n̄at sup̄ ipm est suba ignea: et post ip̄s suba terrestris adusta: et aliq̄tulus suba terrestris frida. Et significat h̄z sapor quē h̄z cū forti acumine et amaritudine et aliq̄tula s̄t̄p̄ticitate. Opationes sue sc̄de sunt vt̄ p̄sumat putrefactionē q̄ est in vulneribus et apatibus: q̄ loc⁹ in quo nō est putrefactio nō sustinet talē medicinaz s̄z q̄n ponif sup̄ putrefactionē et sanif cū melle mundificat ip̄s. Opationes sue tertie sunt qz h̄z puocare v̄tinā et puocare mēstrua fortius alia re donec faciat mingere sanguinē. Et facit abortus: et extrahit fetū mortuū: et pp̄ suā subtilitate et aromaticitate ponif q̄nq̄ loco cuiusdā

speciei cinamomi d̄r s̄ni: et est etiā cinamomuz cū mltā d̄lcedie et forti acumie: et v̄z poni duplū illi loco d̄r s̄ni. Albabac: hec planta habet flozem qui assimilatur rose: et est fortior rosa babanach: et propter hoc magis dissoluit illa donec liberet durissima apostemata quando misceatur cum cera et oleo.

Ossa vnaz passiarum sunt sicca in tertio. al. secūdo gradu: vel accedunt paruz ad secundū: ideo qz composita sunt ex substātia terrestris frigida: et significat hoc s̄t̄p̄ticitas et h̄z v̄ltimū iuuamē in fluxu ventris.

Alusne in lingua h̄spanie d̄r mulsā. h̄ nascitur sup̄ quere et nucez: et est in tertio gradu frida: et hoc significat s̄t̄p̄ticitas quā h̄z: et cū hoc h̄z virtutē dissoluenti et mollificandi: et magis valet q̄ inuenif in quercu p̄pter calitate que est in ipsa arborē: eo qz ex sup̄fluitate ipsius nutrit.

Sagtares videtur q̄ sit calis in p̄mo gradu: vel accedit paruz ad secundū: iccirco qz p̄positū est ex substātia terrestris adusta cū suba terrestris frida: et significat hoc s̄t̄p̄ticitas sua cū amaritudine. p̄ime opationes sue et secūde sunt ad subtiliādū: aperiedū et puocādū v̄tinā et similia. Et alig dicūt qd̄ h̄z v̄tutē purgādi: et ē v̄ltima medicina stomachi p̄pter s̄t̄p̄ticitate suā: et etiā mudificat pp̄ sua amaritudinē: et talis medicina qualis est hec: est magis pp̄ria stomacho q̄ alia medicina: et longe plus q̄n associatur secū aromaticitas sicut in absinthio.

Gentiana ponif hec medicina i gradu tertio cali. et sic. et hoc manifestat ex fortitudine sue amaritudis: et radix ipsius fortissima est ad subtilianduz et aperiedū oppilones.

Memite. ponim⁹ ipsam in p̄mo gradu frigiditatis eo qz curat multotiens oculoꝝ rubedines: q̄n non sunt fortes: et eius suba cōposita est ex suba aquosa et terrestris: que oia frigida sunt: excepto qz frigiditas fm. h̄. nō est fortis: s̄z est eius frigiditas silis aque paludum.

Alfocēg. i. mentastrū calidū est et sic. in tertio gradu: p̄pterea qz d̄n̄at sup̄ ipm suba ignea cū suba terrestris adusta: et habētis talē cōplexione opationes sunt manifeste.

Liquiritia est humida in p̄mo gradu et excedit parū in calore tēperatā p̄plonē. S. dixit qz assimilaf cōplexiōi hūane: et significat hoc dulcedo sui saporis cū aliquātula s̄t̄p̄ticitate: eo qz dulcedo tēperata significat caliditate et humiditate: et s̄t̄p̄ticitas sua detruncat aliqd̄ ex suo calore et sua hūiditate: excepto qz ex hūiditate remouet pl̄s: et lenit asperitate q̄ ē in trachea arteria: et vesica et alioꝝ mēbroꝝ q̄ recipiūt asperitate. Tertie opatiōes ipsi sūt: qz puluerizata et posita sup̄ oculū delet maculā q̄ ē in oculo: et carnē sup̄fluā q̄ ē in radicib⁹ vnguiuz: et hoc significat qz radix ē calidior succo: et cōplexiōes q̄s dixim⁹ p̄mo sūt in succo: et q̄n radix est vet⁹ est amara: sicut ē illa q̄ nobis appoztat: generalr succus ei⁹ humidior ē sua radice.

Pconia. i. rosa asinoz est radix calida in p̄mo gradu: et sic. in tertio: qz est cōposita ex suba terrestris frigida et terrestris adusta: et suba ignea et aliq̄tula aerea: et significat h̄z qz q̄n masticam⁹ ip̄s p̄mo sentim⁹ s̄t̄p̄ticitate cū dulcedine: et q̄n diu masticam⁹ ip̄s sentim⁹ acumē cū amaritudine: sc̄de sue opatiōes a cōplexiōe ipsi sciunt: et tertie sciunt s̄z exoppilones epatis et renū: et hoc accidit p̄pter acumē et amaritudinē: sed p̄pter s̄t̄p̄ticitate quā h̄z s̄t̄p̄ticitate v̄t̄rez: pp̄ietas sua testificata est a. h̄. qz suspēsa ad collū curat epistam in pueris: sed ab aligbus d̄r qz nō sit v̄ez: et hoc iā expertū est et nō sic inuenif.

Pastinaca duas h̄z sp̄s. siluestres et domesticas. siluestris fortior ē domestica in oib⁹: et in ambab⁹ est virtus calefaciendi et subtiliādū: et in radice est virt⁹ q̄ monet coitū: et hoc etiā h̄z semē domestice. Sed semē siluestris ē calidius et sic⁹: et iō puocat mēstrua et v̄tinā: et siluestris d̄r daucus: et est calidius et siccum in tertio gradu.

Aegareibaar. Lignis lauri et fructus eius baccis lauri of. Dec arbor cu fructu suo calefacit et epicat multu. Sed cortex arboris est debilitans caloris et fortioris amaritudinis: et hinc spicicatur: et ideo frangit lapides: et valet hinc pascione frigida epaticis: ebibitis qm: danich: et medio cuius vino aromatico. Hinc radices sunt calide in secundo gradu: sicce in tertio.

Almostramensis est ex spibus chafos: et opatides ipsius sunt cedē cū opationibus ipsius ex reb' iachosof silaestris: s; est subtilior ipso. Et opationes sine terrie sunt attractio.

Glandes oēs sunt fridae et sicce: hoc cognoscit pp multas spicicatur: quā bñt: sed cortex sine arboris maiorē hinc spicicatur: et in ambabus est continctā subtilitas cum spicicatur: ppterca hoc ē vna ex reb' que valet multū fluxui menstruo: et fluxui sanguinis vnde cūq.

Acarbemi. Lactea sine secūdo opatides sunt q; dissoluit relapat et mitigat dolosē et maturat apata vira. Et radix et semina faciūt qd faciūt folia et flos donec est recens: sed maiorē habēt subtilitatē et minorē siccitatē radicibus et seminibus: sic v; cē in oibus radicibus et seminib' terre nascitū: et iccirco maiorē habēt absterfionē: ita q; curat morphea: et semē frāgit lapides q; sunt in renibus: et tamē in radicibus est virtus lipitica: et ppterca vlyz aq; decoctionis eius excoctationi stehnoq; ex vtiliter: et spiritū sanguis: ego pono folia et flores calidos et siccos in primo gradu: et radice in principio secundi.

Alyabit. Oleū qd trahitur ex oleis maturis et nō salinis: et quāq; cōplonco nō sunt artificialr mutata. assimilaf cōplon humanē: itz remoueamus hoc in cibo. Sed oleū factū ex oleis non maturis h; aliquā spicicatur: et retinet ex friditate s; q; h; ex spicicatur. Et oleū vntus est calidius et subelias tempore: ppter hoc maiorē h; virtutes dissolūdi et mitigandi dolosē. Et alia olea que trahunt ab alijs medicinis tenent m; illa p; medicina: sicut oleū de lilio: oleū sissaminū: oleū amigdalarum: oleū nucū: oleū lauri: et oleū de camino: et oleum de sūap: et oleū de mirtillo: et oleū spicū: et oleū de maffice: et oleū de olivis ponit loco olei de lilio: et contraxit oleū de mirtillo est frigidū et spicū: et oleū sissaminum est calidū et humidū: cōdē mō et oleū amigdalarū vtilius. Sed hoc tempore est in caliditate q; h; calosē cuius b; miditate mixta cū aliq; stula spicicatur: ideo h; b; mētate sine calefacere: et mollificare: in hoc excedit oleū sissaminū: de squināte: et oleū de maffice. Et oleū granorū viridiū est oppositū virtutibus spicicis et dissolūtiuis: et ppterca pdest stomacho et epati plus olia re. Et ista olea sicut in babilonia. Et in nostris terris nō trahuntur ex istis reb' ppter. Sed. S. vicit in libro suo q; conueniētē trahere oleū mirte et oleū mafficinū: et oleū squinanti ex seipso: et bonitas istorū excedit multū bonitatē factorū cū oleo oliuaz in opationibus et virtutibus. Et olea que consuetū sunt fieri cū oleo oliuaz vtiliū quibus assuecunt antiqui et moderni. sunt sicut oleum ro. et oleū citoniorū: et oleū lilio: et oleum viole et oleū nenufarinū et de alcheri. Et virtutes eorū oleorū sunt manifeste ex virtutibus ipsaz medicinarū. Et scire debes q; oleus oliue cū quo facimus dicta olea v; esse abiq; alia mala qualitate. Sed eorū virtus que trahit cū oleo oliue nulla sunt virtuosiora nostris. Oleū in quo infundunt p; d; cte medicinis esse suare vt nō manifestet aliqua fortis qualitas olians in ipso: et talis est rō medicinis: q; debet esse patiens et nō agens: exceptis duobus modis vntus est q; stentio nostra est vt fornicamus opationē illius medicinis cū qua miscetur plus et accipiem' oleū: in quo dominef qualitas similito q; litarū medicinis: secūdo est q; intendimus facere cōtrariū illius medicinis: et hoc ē

q; volumus facere frigidere ex illius virtute. verbi gratia q; volumus q; oleū ro. dissoluit nos ponim' oleū vnt: et q; volum' muerere ex ea ponim' imantū: et q; volum' vt assuet' vnt rosa p; infundim' rosas oleū olue et flame. Aliran. Lenua ponim' ipaz in scdo gra. ca. et sic. et manifestatur hoc q; ponimus ipaz in loco buino qd offert flari grosso iusticato in pectore et pulmonē: h; facit sua siccitate. Opationes sine secūdo sunt: q; rubificat et mēba in liuiditate a frigore.

Barbacia. Lilla habet duas spē: albū. v; et nigrū: et ambo sunt calidi et sic in tertio gradu: secūdo eorū virtus ē absterfina: et ideo valet h; scabiē ignē sacri et similia: et nō est tantū vti eo bibito vel comestorū est ex genere venenoz. Sed antiq; vrbant' nigro ad euacuandā mēliam. Sed est fortius in ledendo epaz et pulmonē: s; non ponit loco eius lapidē laqui. Et q; vntus epatibus landef in euacuādo melancoliz nō h; b; tantā virtutē. Et adamas h; similit' vntē purgādi cū cūlebozo: excepto q; est fortioris attractiois eorū q; est talis. al. calidus lapis: et pp siccitatē q; ē coct' lapu laqui stantici et eo. al. senio.

Eua. i. rubea tincto: calida est in secūdo: et sicca in tertio gradu: q; est opposita ex ista terrestris adula et subtilia terrestris frida: et significat h; sua amaritudo cū p; vitate. Opationes sine h; c; et terrie bñt aperire opulatio nē spenis: et epatis: puocare vntā et sūgnē mēliam: et pole est vt faciat mūgere sanguinē: et abstergit tēpera te: ideo valet tinea q; vnt' epaz cū aceto: supponit: et quidā vnt' biberē sciancis cū ydro mellē.

Olibarda. i. cupatorū valde maffica ē in fortificādo vntē epis: et aperitōdo opulōne ei' q; opposita ē ex ista stiptica et amara: et ideo vnt' ponere eas in primo gradu: et amaritudo est manifeste in ea spicicatur sua.

Zinsiber ca. ē in tertio gradu cū multa spicicatur vel humiditate: et tardat in calefaciēdo eorū q; nō facit p; p; q; calefactio insiberio ē a calosē composit: pmuta ratio piperis ab eodē est sic pmutatio lignoz: viridiū et sicco: ab igne. Et pip longū est sile insiberi: et ppterca v; poni insiber in primo gradu humiditatis.

E ptybimus est ca. sic. in tertio gradu et laudabilis: vt dicitur est in euacuādo melancoliz: et docto ei' est a. s. q. v; q; ad. q. et in decoctōib' a. v. v; q; ad. v; et idē refrenantib' q; p; ppter sua siccitatē: et ideo nenufar ē vltimū sūi frenico q; ppter aromaticitatē suaz remouet ipsi' siccitatē: excepto q; cū hoc dimittit sūi calosē. Et medicina nō indiget refrenatōe ab oib' suis q; litaribus vt partib' nisi a parte qua purgat hoc a calosē: ita a pte sue euacuatiōis. Et si refrenat' epitibimus cū pomis hoc plus acceptat' excepto in febricitantibus: et similr pōt refrenari cum amigdalis: vel cū semine melonis.

Menta calida est et sicca in secundo gradu: et attingit ex terrio: et habet amaritudinem cum spicicatur: cōfotat stomachum et mouet coitum.

Haama. i. menta: hoc herba ē hostina: et ppter hoc h; sup' sua humiditatē: et ppter hoc puocat coitus: et ipsa ē rca q; associat reb' nō bñ digestiuis: et sapoz ipsi' amar' ē cū spicicatur: et ex hoc apparet q; minorē h; caliditate de liachoset: ppterca ipsam ponim' in caliditate et siccitate in scdo extendēte se v; q; ad tertium.

Tapia est gūma ruse siluestris: s; q; quodāz medicorū virtus ei' est acue virtutis et calefacit caliditate fortis: et ppter hoc est in tertio gradu caliditatis et humiditatis primo. Et significat ei' humiditas ex hoc q; cito corrūp' et nō recipit passionē a corpore nisi post aliquantūla bonā quō admodū facit p; s; i. et p; p; etas ei' est attractio ex p; mudo composit: et resoluūt qd ab ipsa trahitur.

Tormos. i. lupini: quoniam elixantur in aqua tādū q̄ ipsorum remoueat amaritudo sunt medicina nutritiua: et quoniam sunt amari faciunt quod consueuerunt facere medicine amare ex absterfione et exiccatione et resolutione et ex apertione optilonū epatis et splenis: et puocatione menstruorum: et interfectione lumbicorum: et in extractioe fetus et remouet morpheas: et purgat colera: et remouet offuscationes mebroz: et dissolunt scrofulas: et ppter hoc ponimus ipsos in caliditate et siccitate in principio tertij gradus: vel in fine scdi.

Lactuca. dicit. S. q̄ sua frigiditas est similis friditati riuuloy: et significat hoc qz nō curat forte crispilam sed curat debile: ideo debemus ipsam ponere frigidā in pmo vel in principio secūdi gradus: et vsus sui scis psumit spina.

Alasce. qd̄ quidā vocat corzuba: calefacit et desiccatur in tertio gradu: et opationes eius puocant menstrua et yrinaz: et extrahunt fetus a corpore: et aperit opilationes: et mundificant peccus et pulmonem.

Hele. i. viscus operationes eedem sunt cū taspia in operationibus pnis et secūdis: et est calidissimus cū superflua humiditate: et extrahit a profunditate corporis: et agit cū multa tarditate ppter supflua humiditatem in ipso exite.

Viola frida est et humida: et iccirco d̄z poni in scdo gradu: iuamēta sua manifestata sunt apud vulgares.

Cenapalcail. i. cauda equina: et in latino d̄r centinodia: virtus ipsius est stiptica cū amaritudine: et ideo desiccatur in vltimo absq̄ pforatione: et ppter hoc sigillat vulnera magna: et fert vlcibus intestinorū ac sputo sanguis: et fluxui menstruoy: et maxime illa q̄ est rubea: et tenasmoni: et dicitur alij boies q̄ curauerūt cū ea vlcera vesice.

Castratus. huius vegetabilis flores et folia desiccant desiccatione forti absq̄ mordicatione: et est manifeste plurimi innamenti quoniam sigillat vulnera. Et quando aduritur cortex istius arboris cinis eius desiccatur desiccatione vebementi: et propter hoc confert porris seu verrucis: et maxime habentibus capita clauorum qui fixi sunt in cute: quia quando recipitur cinis eius et miscetur cum forti aceto: et superponitur eis eradicat eos. Et gūmma istius arboris remouet omnia que sunt vel sūt supra pupillaz oculi vnde obscuratur vsus: eo quia ista gūmma subtrahit et mundificat.

Indicum cum quo tingitur multum desiccatur sine subtilitate: quia amarum est et stipticum: et est ouarum maneritoy. siluestre et domesticum: et siluestre est fortius domesticum. Opationes sue sunt vt solidet vulnera q̄ sunt in duris membris: et etiā si sunt in extremitatibus musculoy: et abscondit fluxum sanguinis: et valet multum vulneribus fistulatis: sed siluestre est fortius in vulneribus putridis propter fortitudinez sue desiccationis: et domesticum est vtilius in apostematibus domesticis vel in medela apostematū qz vlcera ea: et siluestre valet multum contra opilationem splenis: ideo debemus ipsum ponere calidum in secundo: et sicum in tertio: et domesticum calidum in primo: et sicum in secundo.

Pulegium riuuloy ca. est et sic. in tertio gradu: quia est compositum ex substantia ignea cum aliquantula parte terrestri adusta: et significat hoc acumen ipsius cum aliquantula amaritudine. Operationes ipsius secunde sunt dissolutiue: subtiliatiue: et desiccatiue. Tertie ad puocandum yrinā: et dictum est q̄ valet multum leprosis: et morbis ab animalibus venenosis: et maxime quādo superponitur: occidit vermes qui nascūtur in auriculis: et montanum fortius est: et plus valet.

Canella vel cinamomum. i. Recapaldereca. ca. est et sic. in secundo gradu: et in siccitate plus extenditur: et hoc est quia compositum est ex substantia terrestri cum substantia aerea equaliter: et hoc testificatur. S. et cū hoc habet sub-

stantiam subtillem igneam a qua habet suam aromaticitatem: et stipticitas sua cum modico acumine significat terrestrem substantiā. Et cancellositas sua significat substantiam aeream super ipsam dominantem: et hoc scitur propter naturam cannarum. Inuamenta sua manifesta sunt in stomaco et epate: quia illa est ex medicinis in quibus iueniuntur aromaticitas et stipticitas. et acumen et q̄ habet tam nobilem complexionem roborat omnia membra. Et dicit. S. q̄ pars subtilior que est in eo est minor alijs: et vasceni est fortior in inuamento.

Capparis calidus est in secundo: et sic. in tertio: quia compositus est ex substantia terrestri et frigida: et terrestri adusta: ignea et subtili: et significat hoc amaritudo dominans: et post hoc habet proprietatem contra vicia splenis: ppter ea quia illud quod facit exire cū stercore est sanguineus: et tūc remouet dolore splenis. Et hoc ideo facit in alijs humoribus grossis: quia educit eos p yrinā: et puocat menstrua: et attrahit flegma ex capite quādo masticatur: et valz sciaticū dolore: et contra dolore dentiū quādo masticatur.

Alcabarf. i. nasturtiū est ca. et sic. in q̄rto gradu: et virtus sua est silis sinapis virtuti: et est medicina q̄ dat loco cibi.

Cardamomum calidum est et sic. in tertio gradu: et nō est mihi necesse manifestare operationes ipsius. qz h̄z similes complexionē nec scdas nec tertias. Sed conueniens ē mihi dicere proprietates eorum manifestiores. et hoc debuisse fecisse ab ipso principio. Sed est accomodatō inuamenti in his que dicta sunt: et est in hoc fructu cū amaritudine aliquantulum caloris.

Carni in caliditate et sic. est in tertio gradu: et propter hoc expellit ventositates et puocat yrinam: et non solus semen sed totum.

Calicha. i. cassia lignea ca. est et sic. in tertio gradu: quia composita est ex pauca substantia terrestri. et substantia ignea et illa est dominans. et significat hoc acumen qd̄ h̄z cū aliquantula stipticitate. et est ex bonis speciebus aromaticis. et iccirco confortat membra principalia: et expilat opilationes epatis: et puocat menstrua: et habet alias operationes quas debet facere talis complexio.

Arbor nucum est frigida et sicca in secundo gradu: et folia et rami habent aliquā stipticitatem: ideo ppter stipticitatem sue complexionis profunda pars eius subtilis in substantia stiptica que est in ipsa: et ideo facit quod possent facere q̄ essent maioris stipticitatis ipsa. et ideo decoctio eius bona medicina est vulue apostemate: et de fructu ipsius iam rememorati fuimus alibi.

Cubebe sunt substantie ignee et terrestres: et cum hoc sunt aromatice. Et tu scis operationes quas faciunt tales medicine.

Pinee calide sunt et sic. in tertio gradu: et gūmi p̄pinquum in quarto: sua secunda virtus est putrefacere carnē mollez liquefaciendo. Et ppter ea sunt in primo gradu medicinarū putrefactiuay: et ppter ea cōseruant carnē mortuorum a putrefactione ppter suā desiccationes: et alias eoz corrumpunt ppter virtutes suay naturay: nō ppter humiditatem supflua: et nō cōseruat nisi dura membra. Et sunt optima medicina in acre pestilentiali: et fortissima medicina ad resistendū ipregnatō: et quoniam mulier fert. al. stat super se: et quādo inungitur virga ex eis faciunt abortus: et occidunt vermes q̄ sunt in ventre et serpentes deglutitos: et si superponant v̄tri doloroso ppter corrosiones in cōtinēti dolo: mitigat. Et pinguedo q̄ generatur in alchiterra. i. pars vinctuosa q̄ adunat in mutata q̄ est ei supra in principio decoctionis subtilis: et cū est cocta efficit ipsa et illa aperit vulnera et discooperit nervos. Sed illud quod est liquidum possibile est vt curet vulnere: et h̄z similes virtutes picis et curat scabiem.

Liber

Centaurea habet duas spes maiore & minore: tambe bit
vna complexione: maior habet sapore acutu cuius stiptici-
tate & aliquantula dulcedine: & non debemus yti ea nisi
radice: & de minori ytimur folijs & stiptice: & ideo compo-
sita e ex subtilitate terrestris adusta & frigida: & aperit opto-
nes & incidit humores grossos: cu hoc habet virtutem
purgandi coere: ideo clistericantur cu ea sciaticis & podagri-
ci & abstrahit humores colericos & grossos & aliquando
tantu purgat yt trabat sanguinolentos hu. & tunc fortius
prodest & puocat mēstrua foetiter & abortire facit: cu
hys virtutē solidatiua vulnerū ppter suā stipticitatē.
Gummi ceraso: hys ppprietatē frangendi lapidē & potest
esse hoc ideo qd est gummi: quia dīans super complexio-
nem gummi est calor: quia quedā sunt que non sunt talia
nisi comparatione ad corpus humanū sicut gummi qd
nominatur karabe.

Castoreo. i. betonica: complexio illius est ca. & sicca: & hoc
attestatur sapore: qd in ipsa est amaritudo cu acuitate: et
ideo incidit hu. grossos & frangit lapides qui generantur in
renibus & mandificat pulmonē & pecunet aperit opta-
tiones epatis: puocat mēstrua: & cōfert epilepticis: et
sciaticis: & quando ponitur super mostrum alium venē
notu confert: & valet sciaticis etia quando bibitur: et
eructationi acetose: ppterca ponimus ipsas in gradu
tertio ca. & sic.

Hasas. i. galla: & acerbe sunt frigide in secundo gradu & sic.
in tertio galla est frigida in primo & sic in tertio: signifi-
cat hoc stipticitas que est in ea cu modica ponticitate: et
est repercussiva: & quando comburitur est acutior & sic-
cior & subtilior: & est necesse quādo vis sedare sanguinis
flupus assare ipsam & postmodū extinguere ipsas in ace-
tose: aut fortissimo vino.

Alnus. i. cera citrina est temperata iter quatuor qualita-
tes: qd p̄t applicari carni postquam ipsam medici ma-
teriam oibus cathaplasmatibus & unctionibus calidis
& frigidis: sicut sunt illi qui nominantur cerotū: hanc cerā
citrinā. al. nūcritam. qualitatē vel malaxatam in aqua
E. laudavit in egrediendibus acutis & noisā cera lota.
Et cera habet virtutem maturatiua per modū opilatio-
nis & nō est ex medicinis quas ponimus in corpore: & hys
aliquantulam virtutem dissolutiuam quas acquisiuit a
melle: & quādo remouetur citrinitas que est in ea tunc ē
pprie materia & cera pura.

Halbera. i. carapucia eius grana habent virtutem purgā-
dē: & cu hoc habent virtutem absteruā & dissolutiuā
& ideo est ca. in secundo gradu & ponit in genere calido-
rum & siccorum.

Darsen. i. cancella subtilis dulcis aromatica ca. est & sic. in
tertio gradu & est superuā in omnib⁹ medicinis aroma-
ticis qd resistit putrefactione: hys parē in his opatiōib⁹.
Alteradi: id est barba burcina est frida in tertio gradu et
sic. in secūdo: qd dominā in ea est substantia terrestris
stiptica: & radix eius fortior est folijs & consolidat vulne-
ra: & valet foetidū vulneribus ppter suā desiccationē
& ad intestinū vlcationē & fistulā. Et in summa facit
quod faciunt medicine multe. al. nō fortis stipticitatis:
& confert debilitati stomaci & solationi ventris & vlcera-
tionibus intestinū: & fluxū mēstruo p.

Laudamus est calidū in primo gradu & tangit ex secūdo:
& aliquantulas habet stipticitatem & est subtilis substan-
tie cuius acuminē dissoluit & maturat & valet pussionibus
matrio: ideo qd hys cuius virtutibus virtutē stiptica
ris ppterca valet ad permanentiā capillū: eo qd con-
sumit humiditātē extrinsecā que est in eorū radicibus: &
stringit suā stipticitate potos in quibus oriuntur capilli.
Sed nō est sufficiens in obuiatiōe alopecie: iccirco quia

illa indiget medicinis magis dissolutiuis: quia generat
ex humoribus grossis & viscosis.

Alibleb. i. mercurialis ca. est & sicca in primo gradu: & est cō-
posita ex substantijs dupp: hoc est stiptica: acuta & aquea &
inest ei quādo est recens vt leniter purgetur: qd ē in p̄-
cipio p̄mi gradus in medicina purgatiua: & ideo datur
in p̄cipio se. ante digestionē: sicut dant cassiafulula ta-
marindū et his similia. Et qui bibent ex succo mediā li-
brā purgat colerā grossas & flegmas & si coquat in vino
quādo recens est consolidat magna vulnera et sanat vice-
rationē factā ab adultē ignis. Et si folijs ipsius coquat-
tur in aceto valet multū passioni splenis: et flos suus va-
let in hoc plō et ex succo suo fit capis purgū: et tūc valet
multū materij discurrētib⁹ antigs ad aures & ad narco.

Haambol. i. collogitida est ex medicinis fortibus in pur-
gādo flegmas et est in fine gradus medicina p̄ purgan-
tiū: qd attrahit & pfunditate coeposita qd inducit tra-
dicationē itestino: ppterca necesse est refrenare ipsos
mū cu euagagato et amigb. et siliici sunt sufficieres p
his duob⁹: et doo et ē. a. q. terro. s. i. v. qd ad vni karatē.
Halsmecc ē gumma que fortiter stringit: et ppter hoc
intra in medicina cradicantibus inestina: et p̄pē qd
non habet qualitatē acutam: & facit quemadmodum
ebecabit. i. gummi arabicum.

Cus vera. i. Leosidrus calidū est in primo gradu: est cōposi-
tum ex substantijs p̄traris: hoc est ex suba amara & suba
aquea & stiptica: scdm hoc facit diuersas operatiōes: Et
est quia quādo cataplasmat erispila cu farina ordelca-
rat ipsam: & quādo misceat eius farina sube dissoluit sero-
fulas & dicitur qd hys p̄prietatē ad retinēdū cibos in sto-
maco donec fuerit digestus & aromatizatus carneo cui
bus coquitur. & si homo biberet ex eius succo medias li-
bras in neillimo esset mortuus.

Costū calidū est & sic in secūdo gradu & est cōpositus ex
substantia terrestris adusta & ignea: significat h magna
amaritudo eius cuius acuminē. Et operatio sine complexio-
nis est rubificare mētra quibus superponitur: qd trabit
sanguines ad acmē & puocat vinam: & sanguinem mea-
strua: & occidit vermes: curat tinea.

Alcostan. i. lilij albus calidū est & sicū in secūdo gradu.
& hoc vicim⁹ qd est amax. & habet acuitatē reperatā:
& ideo oleū ipsius est absq; aliqua modificatione. & est su-
peruā omnib⁹ reb⁹ qd dissoluit res in matrice: & folia
sua cocta & posita sup carnē cōbustā ab igne. & cū ad ser-
uenti cū oleo rosato mixta incōrinēti liberat. Et radix ē
fortior folijs: & ppterca puocat mēstrua & mollificat
duriciē omniū membrorum & p̄p̄e matricis.

Crocus calid⁹ est in scdo gradu & sic⁹ in p̄mo: ē digesti⁹
& p̄fortat⁹ coada. & hys subas calidā stipticā & stiptici-
tas sua est ex reb⁹ que adiunat ad digestionē quā facit
eo qd ppter illas mouat in potio & stat in illis.

Halbatol. i. cepe est calidus in quarto gradu: hys grossam
substantia: ideo quādo ponit in ano aperit ostia ve-
narum: puocat sanguinē emetroidalē & mēstrua: &
succus eius valet aque que desilit ad oculus: sed obicu-
rat oculos quādo sunt impediti ab hūoribus grossis. &
habet humiditātē supflua: ppter quā mouet costū.

Halcedef. frigidus in primo gradu est vel temperatus: eo
quia stipticitas in suo sapore est: sed in ipso non est aliqd
caliditatis vel acuitatis nisi modicum: tamen in ei⁹ ope-
ratione inuenit multi inuamenti: eo quia caliditas ex-
p̄sio in eo facit pfundare stipticitatē in profundo cor-
poris absq; amaritudine vel modificatione: & ob hoc ei⁹
operationes sunt ad remouēdas ea que retenta sunt in
pfūdo corporis egrediendū puridā: & radicat ea oio
absq; impedimento. Et est in fine tunc a nouemcentis

quia natura calidarum medicinarum et siccarum quibus habeant naturam remouendi: Attrahunt tamen ad locum alios humores. Et propter hoc hec res confert omnibus maculis et vestigijs carnis: et caliditas que est in ipso est latoz virtutis stiptice.

Scoadi: id est ciperi: id quod operatur ex hac herba est eius radix et ponimus ipsam in caliditate et siccitate in secundo gradu. eo quia in suo sapore non inuenitur acuitas nisi modicum stipticitatis. Et eius operationes secunde sunt quia conferunt mirabiliter vulneribus difficilis consolidationis causa multarum humiditatum: et etiam conferunt vlcerebus oris: et frangunt lapides: et prouocant vrinam et menstrua.

Alchana: que operantur ex ista sunt folia et rami: et virtus eius composita est ex substantia frigida et calida: et propter hoc defecit absque mordicatione: et confert vlcerebus que veniunt in ore ex genere alchole: et valet etiam alchole: et decoctio illius valet adustioni et etiam apostematibus ardentibus.

Elloc. i. iusquamus manifestum est quod est maxime frigiditatis. al. multe humiditatis.

Magdeene. i. carapucia. Ipsius grana purgant coleram quando deglutuntur a decem usque ad quindecim: et qui habent ventres fortes moxescunt ista grana et qui habent debilem deglutiant integra.

Acetosa: virtus ipsius est composita: eo quia semine eius habet stipticitatem cum acetositate: et propter hoc valet contra fluxum ventris cum vlceratione intestinorum.

Alchura: est in quarto gradu caliditatis: odor eius: et sapor et virtus: assimilantur odori nasturcy: et suo sapor: excepto quia est maioris desiccationis nasturtio.

Alcheiri. i. viola de romanis: sunt enim in secundo gradu caliditatis: et hoc significatur ex amaritudine sui saporis et extrahunt secundam et faciunt abortum: et semen eius est fortius flore: et aperit opilationes cerebri quando odorantur: et propter hoc quando suspenduntur ad colla epilepticorum liberantur.

Halauiaz: id est licium: hoc est compositum ex substantia grossa et resolutiua et pertinet siccitati et est ex medicinis appropriatis oculis et auribus: et habet multas operationes secundum modum medicinarum que sunt illius copiosis.

Lauscemacanium: hoc est manifestum nobis: eius proprietates est sanguinem stringere vnde cum exeat: et est complexionis frigide et sicce: et moxitur in ripis fluminum valde currentium.

Tbus calidum est in secundo gradu et siccum in primo: quia habet amaritudinem cum stipticitate: et facit nasci carnem in corporibus humidis. Et habet aliquantulum virtutem maturatiuam: sed cortex ipsius habet manifestiorem stipticitatem: ita quod ponitur in quarto gradu in medicinis exiccatiuis: nec habet superfluum calorem: vel acumen: ideo ponitur in medicinis que valent contra fluxum et sanguinis sputum et vlcerationem intestinorum.

Besbese. i. macis: dicitur quod sit cortex cuiusdam fructus qui appozatur de india: compositus est ex diuersis substantijs magis dominans est substantia terrestris: et minus est substantia subtilis calida: et est multe stipticitatis cum aromaticitate. Sua prima virtus est sicca in primo gradu. Sed caliditas vel frigiditas non sunt manifesta in eo. Sua secunda virtus est confortare et retinere: et valet contra passionem cordis: et contra fluxum ventris. Et bene testificabitur per. S. quod valet propter suam stipticitatem contra vlcerationem intestinorum.

Scedes. i. polius virtus eius similatur virtuti spice.

Albeci virtutes habet dissoluendi et maturandi.

Lepha: id est mandragora: frigida est in tertio gradu: et

etiam est habens aliquantulum caliditatem: et poma ipsius habet humiditates: et propter hoc prouocant somnum: et cortices suarum radicum sunt sicce: et radices debiliores existunt.

Halcastris: id est feniculum calidum est in tertio gradu et siccum in secundo: et propter hoc prouocat lacrimam et vrinam et menstrua: et confert descensui aque ad oculum: et sunt duarum specierum: domesticum et siluestre: et domesticum est humidius siluestri: et quia habet aliquam horribilitatem habet proprietatem confortandi membra vrinam.

Mastix: calidus est in secundo gradu et siccus in tertio: et habet stipticitatem et dissolutionem: et manifestatio sui iunamentum specialiter est in stomaco: et generaliter in alijs membris.

Scaunij: id est nigella calida est et sicca in tertio gradu: et significat hoc quia est in vltimitate amaritudinis cum subtilitate: et ligata in pino lineo valet odorata ad reuma frigidum: et occidit verrucas: et dissoluit inflationes et eradicat verrucas et producit cum posse menstrua et facit erigere membrum.

Alchelilamelec id est mellilotum: vel corona regia. habet virtutem dissoluendi digerendi et repercutiendi: ideo debet poni calida et sicca in primo gradu.

Alees id est mel calidum est et sic. in secundo gradu et est multe abstersionis et est cibus medicinalis et proprie in semine: quia cibus est in ipso multum iunamentum: quia in eis conuertitur in sanguinem bonum. Sed mel cane quod etiam est mel est minoris caloris alio melle: et minoris abstersionis: nec habet illam mordicationem quam habet mel: idcirco est maioris iunamenti alio melle membris que nocent et nimia abstersione. sicut stomachus pulmo: et vesica. Et iste due medicine facte sunt a medicis materie electuario: rum et syrupo: eo quia natura amplectitur eas et in eis delectatur: et quando lauatur est eius operatio propinqua operationi mellis canne.

Cascasi. i. papauer. frigidus est et humidus: albus est frigidus in tertio gradu: et nigrum in quarto: albus valet contra tussim que fit a materijs calidis: et defendit pulmonem ab vlcerationibus ipsarum: et facit suauiter dormire: et nigrum est malum: quia facit somnum stupidum.

Heltrog. i. pomus citrinus. Cortex ipsius habet maximum iunamentum stomacho et epati: et est temperatus aut calidus in primo gradu: et siccus in secundo: sed acumen quod habet non significat multum calorem: quia paucus calor quando est cum stipticitate inducit acumen et mordicationem. Et dicit. S. quando dominatur siccitas terra adipiscitur acumen. Sed semen est calidum cum fortis siccitate: et est supremum bezaarys venenis que occidunt a tota specie: sed pulpa ipsius est frigida et humida et generat grossos humores.

Alcarfar. i. tamariscus compositus est ex substantijs oppositis: quia habet stipticitatem cum dissolutione: propter quam multum valet spleni: et ideo dicitur quod qui bibit cum vase facto ex eo non incurrit passionem splenis. Et suus fructus habet stipticitatem fortem propinquam stipticitati galle.

Hes id est mirtilla multum super ipsa dominatur substantia terrestris et frigida: et significat super hoc stipticitas quam habet et constrictio quas facit.

Halmu. quod operatur ex ista est radix: et est calida in tertio: et sic. in secundo: vrinam prouocat et menstrua: et habet superfluum humiditatem: et quod de ea comederit multum dolorem capitis precreat.

Harlarmeli. cicuta calida est et sic. in tertio gradu incidit humores grossos et prouocat vrinam et menstrua: et valet dolorem spatularum et purgat flegma.

Sobol: id est spica: et sunt ex ea multe species et melior earum est ea que venit ex india: calidus est in primo gradu: et sic. in secundo: et hoc est ex eo quia est composita ex substantia terrestri et frigida multum: et aliquantulum ignea et aliquantulum

ma terrestri adusta: quia est composita ex his virtutibus cum aromaticitate sua est ex melioribus rebus epatici & stomacho: vel superposita vel bibita: propeerea quod confortat membris & desiccatur materias que ibi sunt.

Falcalis id est acetus: quod videtur ex eo est ut dominans super ipsum sit substantia frigida propter acerositatem que est in eo: quoniam habeat partem vnam igneam que indicatur propter ipsum acumen. Et iam dictum est quod acumen provenit propter fortem siccitatem cum modico calore: multa ipsius visio non significat super multam caliditatem: quia hoc provenit a subtilitate: et etiam acerositas in eo quod est acerositas incidit: et maxime quando associatur calidior: ideo debemus ipsum ponere frigidum in secundo: et siccum in tertio: et maxime vetustum.

Berberis fructus eius stipice virtus est: et incidit et subtilizat et stringit omnes fluxus omnes egritudines.

Lac arboris: et sic fetida: calidius est omni alio lacte arborum et subtilizat: et propter hoc dissolvit plus ceteris: et eius propeetas est quod confortat vasa que suspendit collo.

Halcaria: id est oabone: siccus est in secundo gradu: calidus in primo: est medicina inclinata: et aperit opilationem: et si nimis comedere ex eo faceret mingere sanguinem: generat in corpore carnis duram et membra dura.

Ibanis: id est oppoponacum: est calidum in tertio gradu: et siccus in secundo: habet attrahere flegma ex iuncturis: et quasi hoc propeetas continet omnia gummi que purgant: dosis est .s. l.

Piper radix eius assimilatur costo: et arbor eius in principio sui octavo nominatur cardus: et hoc est piper longum et est humidius alio pipere. Et aliud piper quando non est maturum est album: et quando est maturum est nigrum et ambe specios sunt calide et sicce in tertio gradu: et quidam dicunt in quarto.

Bebec: id est polipodium est quasi temperatum in primis qualitatibus et significat hoc quia super ipsum dominatur balneo cum spicitate: et desiccatur sine mordicatione: nec eius propeetas est purgare melancholiam: et est secunda medicina: est melior epatico: quia non habet qualitates eque ab equalitate: dosis sua est .s. y.

Pasilium calidius est in secundo gradu: verius finem et siccum in tertio: prope medium aut in fine: aperit opilationem in splenio et epatico: et mundificat pectus et pulmonem: et provocat menstrua et urinam. Et facit omnia que faciunt medicine amare: et succus ipsius mixtus cum melle multum valet passionibus oculorum: et positum in naribus valet ptericis: et valet contra antiquum dolorem auris quia mundificat visum nervorum aurium.

Succus qui invenitur in alveis apud calidus est in fine secundi gradus vel in principio tertii: sua secunda virtus est mirabilis attractio.

Halacarta: id est ptericum ex eo videtur solum radice: et habet vnam virtutem visivam: et ideo est calida in quarto gradu: ideo mitigat dolorem dentium: et valet et dicitur contra epilepsiam et similes egritudines ei: et rigosis interpolatarum febribus.

Alfagel: id est rafanus: calidus est in tertio gradu: et siccus in secundo: semen fortius est: valet contra serpiginem et similes: et auferit citrinitatem quibuslibet membris copiosum. Et silvestris est fortior domestico: et eius succus deglutitus subtilizat viscositatem que est in fistula pulmonis et clarificat vocem.

Raued: id est reubarbarum: compositum est ex diversis substantiis ex substantia terrestri et frigida que significatur per spicritatem: et ex substantia ignea que significatur per coctionem: et ex substantia aerea que datur per raritatem et spongiositatem: et est vna ex manifestioribus rebus

in inuamento epatici ad aperientes opilationes et confortandum ipsum: similiter prodest stomacho. Et .s. et alii medici dicunt quod constringit ventres: et nos videmus quod purgat: et est mirabilior aliis medicinis purgatis: quia fructum suum est cum eo quantum nulla medicinarum purgantium est sine veneno aliquo in aliqua parte sui ista excepta: eo quia confortat omnia membra corporis: ideo possimus dando ipsum pro purgatione refrigerare alias per ipsum medicinas.

Alcarsas: id est opium montanum calidum est et siccum in tertio gradu: et sapor eius est amarus et acutus: et provocat urinam et sanguinem menstruum: et dissolvit tumores et botulatum debilius est eo.

Andraton: id est berbaturia: in lingua bysanziana andratonem: quod ex hoc operatur est eius radix: est calida in tertio gradu prope finem: et desiccatur in ipso: confortat egritudines nervorum: et passionibus pectoris et pulmonis: quando sunt ex humoribus grossis: et quando sustinuerunt homines ea reprimuntur: et descendunt: et aperit eius opilationem: et quando ponitur super dentes dolentis et corosum sanat illucet succus eius in omnibus pediculis fortior est: et ad hoc lac ipsum fortius est.

Halisedep: id est ruta silvestris: calidus est et sicce in quarto gradu: et siccus in tertio: propeerea quia sapor suus est acutissimus et amarus: et est inuatio in solido tumore: et carminatio ventositates: et pinat coctum.

Ceffet: id est piper: est calida et sicca in tertio gradu plus desiccatur quam calefaciat. Sed liquida et recens plus calefacit quam desiccet: valet contra astra et empyema: dosis eius est quantitas vini .s. et .c. cum melle: et valet contra albedinem sanguinis et moricantem: maturat apostemata dura: fortior in maturando est eius et recens et humida.

Alpelep: id est castanea: frigida est et humida in primo gradu: folia sua pistata et posita super apostemata que nascuntur in genibus curat. Et coctus ipsius arboris et ipse castanea habent virtutem desiccandi: ideo quando sunt cocta in aceto valent contra dolorem dentium. Et fructus combustus superpositus valet tyric. Et est necesse ut custodiatur quilibet a pulvere qui adberet folijs illius arboris: quoniam multum nocet carne pulmonis et viti et audient.

Virga pulegionis est in secundo gradu medicinarum in frigiditatis: quia composita est ex substantia terrestri frigida et aqua: valet contra incensionem stomachi et repercutit materiam adustam: et idcirco interceptit fluxus menstruorum: et curat opilationem intestinorum: et interceptit fluxus sanguinis a quacunque parte veniat.

Rosa composita est ex substantia terrestri frigida: subtile et aerea calida et aqua: et significat hoc sapor vel odor et aquositas. Et semen ipsius stipicium est ea: et est frigida et sicca in primo gradu: et confortat stomachum et reparat alia membra.

Sumach: est forte in spicritate et siccitate frigidum in sebo sicco in tertio gradu: operatio eius sine sunt manifeste.

Aspaltum: et in arabico cebeone: et interpretatur expellens ventositates: illud gummi calefacit et subtilizat semper faciunt alia gummi: et est absterfium: et est ex melioribus medicinis que possunt esse ad aqua descendentes ad oculos: et ad succedens visus: que sit ad humoribus grossis: et est ex medicinis purgatis: que trahunt flegma a neruis et iuncturis sicut bdellium oppoponacum: et anasarat: quia hoc est proptium in gummi bdellium est in hac re quasi in primo gradu purgationis: et post ipsum est asfaltum et oppoponacum: et post ipsum anasarat: et dosis asfalti est a .s. l. visus ad mediam.

Et anasarat desiccatur sine modificatione ideo ebofoliat pul

- nera facta propter percussione[m].
- S**atirion. i. testiculi vulpis: et in arabico baldaal cabalep. calidum est cum multa humiditate: et propterea mouet cotum: et nomina sapientum cuiuslibet: et euosalic iurauerunt in eorum animabus quia curat spasmodum postreme partis quando bibitur eius succus cum vino nigro stiptico.
- A**lcarrifas. i. apium: est tante caliditatis quod prouocat menstrua et yrinam: et dissoluit ventositatem et inflationem: et proprie semen eius: huiusmodi est multarum specierum: et fortior omnium est que nominatur becarcalion.
- E**t endinia quedam est siluestris et quedam domestica. Siluestris est frigida et sicca in primo gradu: domestica est frigidior et humidior et significat hoc eius stipticitas cum amaritudine: et stipticitas maior est amaritudine. Inuamen ipsius maximus est: quia confert epati a tota substantia quod dicitur est quod sanat epar calidum et frigidum equaliter. Sed mihi videtur quod plus conferat calido quam frigido quod amaritudo que est in ea abstergit et aperit sine multa calefactione.
- H**alanchat. i. cepta squilla: calida est in secundo gradu: et virtutem habet incisiuam: sed non minus calefacit: et non vitiumur ea nisi assata et cocta.
- H**alscia. i. abrotanum: est herba multe amaritudinis et nocet stomacho et interficit vermes sua amaritudine et calefacit in fine secundi gradus et desiccatur in tertio.
- A**lsicellos. i. sifeleos: hec herba et ipsius semen habet proprietatem calefaciendi tantum donec prouocat yrinam valida prouocatione: et cum hoc subtiliat: et propter hoc confert epilepticis et cuidam egritudine noiate ortomie. centeani. i. fissimum. al. fissumum calefacit in fine primi gradus: et in principio secundi et humectat in tertio: et eius oleum eiusdem proprietatis existit.
- H**algagar. i. pastinaca ipsius sunt due species. s. domestica et siluestris. Siluestris fortior existit in prouocando menstrua et yrinam. Et folia barum ipsarum pistata et superposita vulneribus corosiuus sanant ipsa.
- H**arcas. i. cardus: albi: est calidum in secundo et sic. in tertio mundificat putredinem per yrinam si in corpore adsit quando coquitur in vino et datur ad bibendum. Et remouet fetorem subascellari: et quod dissoluitur ex toto corpore. Et generaliter habet resistere a tota substantia quasi putrefactio: et est medicina cibalis que dat saporem carnibus. Et iccirco vtuntur eo nobiles loco melongiarum.
- A**llium calidum est et siccum in tertio gradu.
- E**lmaar. ca. est et sic. in tertio gradu: occidit lubricos in pueris et habet absterionem: et propterea ponitur in colicis que habent remouere yngulam et miscetur cum medicinis que dantur contra antiquas tussim et asma: et est medicina manifesta in maturado. Et potest esse quod bonitas sue murationis est ideo quia subtiliat materiam eo modo quo non relinquit siccitatem grossicem nec duricies parti remanenti. Et hec murationio est laudabilior ceteris omnibus: quia in hac medicina non potest dici quod maturet opilando poros: eo quia abstergit. Nec potest dici quod hoc faciat per similitudinem complexionis cum corpore humano. quod calidum est et siccum in tertio gradu.
- S**ticados copositus est ex stipticitate cum amaritudine et aromaticitate: et ideo debet poni in primo gradu rerum que calefaciunt. Et in secundo earum que desiccant. Operationes sue secunde et tertie sunt aperitiue et abstersiue et confortatiue omnium membrorum interiorum et exteriorum: et ideo ytilior medicina est hec contra lassitudinem omnibus alijs medicinis. Iccirco quia lassitudo non est nisi defectus virtutis propter onus humorum.
- C**ondif. i. elleborus albus calidus est in quarto gradu: et siccus in eodem: et comouet sternutationem: et est venenus quare non debet poni in corpore.
- S**toax calamita calida est in secundo gradu. et sicca in primo: et signum huius est quia mollificat et curat tussim et valet reumati et asperitati gutturis et pectoris: et prouocat menstrua quando bibitur aut ex ea fit pessarium.
- F**icus nos fuimus locuti de eis in eo quod sunt cibis. Sed nunc dicemus in eo quod sunt medicinis: virtutem habent maturatiua quando fit ex eis emplastrum et proprie sicce. Et sicce et virides habent laxare ventrem. Et decoctio ipsarum quando multum coquantur assimilatur melle: sed complexio sue arboris est calida et subtilis: et proprie lac: et ideo dixit quod euellit verrucas et laxat ventres: et siluestres sunt fortiores in hac re domesticis.
- S**elec. i. bleta habet virtutem baurachiam: et decoctio eaz remouet: et est abstersiua et mollificatiua: et eius succus suppositus in naribus dissoluit superfluitates cerebri: et in albis plus manifestatur hec virtus quam in nigris: quia nigre habent aliquantulum stipticitatem.
- H**alcuba: id est fenugrecum: et est calidum in secundo et siccum in primo. Et propterea habet propriam virtutem mollificandi duriciem vulue.
- F**itimallus est in fine caloris et proprie eius lac: et post illud semen. et post illud folia. et post illud radix. Radix cocta in aceto remouet incontinenti dolorem dentium: et maxime si est dens corrosius: et quando cadit in aliqua parte oris comburit illam. Et propterea necesse est quando volumus ipsam ponere super dentes alij dentes circumsurgantur quia facit cadere dentem corruptum. Lac incidit pilos quando superponitur: et si multotiens superponatur euellit et priuat. Valet etiam contra omnes verrucas et omnes fistulas: et hoc totum faciunt semina et folia: sed debilius.
- C**arhira id est dragagantum: virtutem habet conglutinatiua: frangit acumen rerum acutarum: neque desiccatur: vt alia gummi.
- A**lbacea. i. lactuca: hec herba substantie est humide cum modica frigiditate et substantie sicce est siluestris: sed domestica habet substantiam aquosam: et propter hoc maturat apostemata calida: sed non frangit lapides existentes in renibus: et ob hoc ponimus ipsam in primo gradu. frigiditatis et temperata inter humiditates et siccitatem.
- H**upuephatabalep. id est yua vulpis que in latino nominatur yua canina vel marnella frigida est et sic. in secundo gradu.
- H**almuep. i. mulsia: in lingua hispana et est viriditas inuenta super aqua: frigida et humida est in gradu tertio.
- H**alduchal. i. dactylariu: omnes partes ipsius dactylary stipticitates habent manifesta: sed fructus eius cum est maturus aliqua habet caliditatem: cortices vero arboris maiorem habent stipticitatem alijs partibus ipsius.
- H**eusericon id est ypericon nelifricon. al. mellifricon: et quidam appellant hanc herbam cordiale: eo quia assimilatur cordi. calida est cum subtili substantia: ideo prouocat yrinam: sed debemus vti folijs et non semine: factio emplastro super combustionem ignis sanat. Siccata vero et puluerisata posita super sordiciem sanat: et quidam dant ipsam contra sciaticam.
- H**alcusa. i. yfopus calida est et sicca in tertio gradu: cum subtili substantia: et est ex rebus magis imatiuis ad aperientes oppilationes et ad subtiliandum humores.
- L**ens h3 frigiditates non fortis: et est temperata inter caliditatem et frigiditatem: et sicca in secundo gradu: decoctio ipsa laxat et medulla ipsius stringit: et iccirco qui vult stringere ventrem debet coquere lentes plures in aqua: et proietta ea postmodum ponere alias et stringunt.
- V**aleriana. vel sit. que bene aromatica est: equalis est virtuti

Spice. Sed melius valet ea in rebus pluribus quia plus
prouocat vinam spica.

Halcherina. Galbanus calidus in principio tertij gradus
est siccum in principio secundij habet virtutem dissolu-
tiam et mollicatiam.

Camedreos ca. est et sic in secundo gradu: et significat hoc
amaritudo cum acumine: et prouocat menstrua et icidit
humores grossos et exopilat membra interiora.

Bekaroton. I. pilus frigidus est in secundo gradu et mediū
inter siccus et humidum.

Camepico calidus est in secundo et sic in tertio: domina
in sapore ipsius est amaritudo cum acumine. valet pteric
que fit ex opilatione et prouocat menstrua et vinam.

Cinis rerus cōbulap est: ppositus ex sup rebus hoc ē ex
partibus terrestribus et partibus propinquis nature sta-
tus que lotionē remouet: et remanet pars terrestri de-
ficatissia sine modicāde et cineres dīscīficantur so-
cundus dīscīficatē rerus ex quibus sunt.

Fumus ois est calidus deficcatus. Et q̄uis fumus beat
hanc compositionem: tamē semper pmanet in eo virtus rei
ex qua est fumus. p̄terea vitur in medicatiōe palpe-
brarū interiorū fumo thuris ad generandū bonas carne
et ad faciendū nasci pilos palpebrarū: et vitur in medi-
cacione oculorū apoplematoy p̄ter occursum humo g.
Et fumus mirre est silis fumo thuris: sed fumus thuris
est aliquidū fortior. Fumus teruentine est fortior. al-
quā silis fumo picis.

Capit. XLIII. Qd est de medicinis q̄ ex miseris sunt.

Unicuique loci fumus de vna parte medicina-
rum terre nascentium que magis v̄itate sunt
in arte medicine s̄m q̄ testificatum est a. S. et
aliquē cōpēdiōse locati sumus. Ideo q̄ potius
ma ca quasi exempla alijs que assimulantur
reio in qualitatibus inpediōis: excepto in p̄prietatib.
Decepto volum^o loq̄ de medicis q̄ appropianit miseris.

Terrinacrus. Terra sigillata est frigida et sicca cuius spicis
tate temperata valet contra venenam abscondit spūis
sanguinis et dissinertā que puenit ab intestino et epate:
et deficcet parua apoplemata q̄i supponit eis.

Tbitarmin. I. bolus armen^o frigidus est et siccus fortis si-
p̄prietate: valet contra fluxum ventris et ipsum sangui-
nis deficcet apoplemata pulmonis ita q̄ indurat apople-
mata: et sic p̄seruat infirmum ne moriatur: et maxime
quando incedit ad habitandus regiones calidas: et valet
contra egritudines pestilentialis.

Scedeneg. I. lapis emabitia: dicitur lapis sanguinis. frigi-
de et sicce complexionis existit: cōfert grossitudini pal-
pebrarū quādo est abluta deficcet vlceraōis oculorū.

Terra stelle. I. talch. frigida est et sicca teperate et est mino-
ris siccitatis aliarum t̄bit. I. terrarū seu intōis.

Halmogra. I. bolus cui quo tinguntur muri seu parietes fri-
gide et sicce cōplexionis existit: necat lumbagos seu ver-
mes intestinosum.

Algens. I. giptum: deficcet et consolidat: et confert incisioni
arteriarum quādo miscetur cum albagine ouis et puluere
molendinis: cui pilis leporis minutissime incisio: et ponit
tur super incisionem.

Hariragalrocar. I. caly plumbi et in latino censa nomina-
tur. frigida est et sicca. deficcet vlcera abq̄ modicāde.

Almura. I. caly viti dicitur et est caly lapidis foris: existit
multe calefactionis: et mortificat carnem et quādo ablu-
tur pluribus vicibus eius aqua deficcet vlcera sine mor-
dicatione: sed hoc terra h̄c apud nos non inuenitur. Et
tamen illa cum qua nos sigillamus cartas nostras quā-
do abluimus ipsam: nō est longinqua ab operationibus
diciturum scitarum.

Sanguis draconis frigidus est et siccus: valet contra grossi-
ciem palpebrarū: et locum remouet maculā oculi.

Lapis laculi purgat melancholiam: valet melancholico: et
est vebementis purgationis et rimosus: et vofus est a. 3. 5.
vsq̄ ad vnam cuius multo refrenantibus et puluerificatus
super palpebras facit nasci pilos: quia minuit humores
calidos: eo quia abstergit: et cum eadem habet spicicita-
te: et ideo facit oculi pilos quia remouet humores calos:
et reddit membris ad postinam complexionem.

Lapis spongie frangit lapidem solum in renibus.

Antimonium frigiditatem habet cum spicicitate: et con-
fert caliditatem et humiditatem existit in oculo: et defic-
cat lachrymas: et mundificat vlceraōis oculorum: et
est habens purgationem confortandi oculum in omni-
bus suis qualitatibus.

Litarginas: et in arabico dicitur merdasengi temperati
est inter caliditates et frigiditatem et deficcet: et est in ea
aliqua coctio: facit in eo generare carnem in vlceri-
bus humidis.

Tucia fit in fornace iqua tepuratur eo: deficcet sine mor-
dicatione: et maxime quādo abluatur et deficcet lachry-
mas: et abicidit materias que obcurrunt ad oculos.

Climia auri et argenti ambe sunt frigide et sicce. Sed auri
sicciōis est et magis absterfina: et quādo comburitur et
extinguit ē sine modicāde: et generat carnē imacula-
tā oculorū et illa generaliter ē laudabilis que ascēdit ex
fumo quādo dissoluitur aurum vel argentum.

Vellat. I. ferrus est vebementis siccitatis quādo multū te-
ritur et infundit in aceto plurico vel in lacte caprino ace-
toso valet proa limositates stomachi: et cōtra dolores sple-
nis et passionē ani. et facit nasci carnē in aurib^o vlceraōis.

Sal scdm oem spēs ca. et sic spicicitate h̄c cū absterfione et
biturac maiorē h̄c absterfione p̄pca p̄lo laxat ventrem.

Carnid. I. arsenicū v̄l auripigmētū v̄tūū ē et q̄i comburi-
tur est subtiliss. Et ex eo fit cōpositio q̄ remouet pilos.

Albustat. I. silfur h̄c virtutē attractiōis cuius cōplexiōe cali-
da et subtilia subtili et eo resilit veneno animalū quā-
do puluerizatur et spargit loco morosum incoctum: cū
spūo oleo melle aut v̄lco et curat scabim.

Alect. I. vitrioli ois tres sūc spēs h̄c virtutē cōstrictiōis
cū spicicitate et dīscīficant i subtilitate et grossicie: q̄
grossius est ruberū post illud cholotar et post illud viri-
de: et ruberū et viridē est quasi mū cholotar. et talis cōpara-
tio cholotar ad viridē. Et dicit. S. q̄ q̄i inuit ad infulas
cādie. I. remano: et intrant quāda mīnerā et inuenit tres
venas in infima vena luenit vitriolū ruberū: et post illas
cholotar: et post illam erat viridē: et hoc ordinatio loco-
rus significat super hoc q̄ dicitur: et ruberū est minoris
modicacionis viridi p̄ter grossiciem sine substantiā: et
ruberū et viridē non dissoluantur: quia ruberū est in-
duratum induratione lapideā: viridē est nimis coctū.
Sed cholotar liquefit.

Plumbum q̄ dicitur in suis partibus est substantia fri-
gida et humida: p̄terea quia frigiditas est que ip̄m con-
gelat: et ideo quādo pilatur in mortorio cū aliquib^o
liquoribus vel aliquib^o oleis v̄ oleo rosato refrigerat:
et valet cōtra apoplemata testiculorū et ani et contra can-
crum: et facit cessare inō dīcurrētē ad aures et p̄ deo.
Et q̄i fit ex eo lamen et ponit super sensus p̄as coitum:
sed multum ledunt infra spermatia: laminatū subtili-
ter et superpositum nervo toto et grosso dissoluit et recu-
ficat: et hoc q̄ dissoluit significat q̄ habet virtutem dis-
solutam comparando ipsum carni hominis: quia dis-
soluitur super ipsius complexionē frigiditas.

Testa v̄tūū h̄c absterfina et deficcantia et p̄pca testa fumū.

Arsenicū ruberū vel auripigmētū ruberū est cū dēde vitur

tis alteri auripigmenti: eo qd h3 virtute mollificandi. Alseep. i. alumen: hec medicina est maxime stipticitatis: ppter hoc denominata est in lingua greca ab hoc: sunt ipsius multe species: et omnes sunt multe grossitudinis: et quod subtilius est: est illud de turchia.

Calucecaumenon. Ies vsuz habet intensuz acumen cuz stipticitate: id qz lauatur per remotione partis fumose: tunc sunt medicine cicatricatiue in corporibus et membris duris: non est necessaria lotio.

Tubel. i. lamen eris subtilis. est subtilioris substantie ere ysto: et ppter hoc ipsuz in colirys ponimus: qz habet maiorem absterfionez et siccitate q3 galla.

Lacacalaap. i. consolidatura auris: in arabico dicitur cubar: sunt duaru speru: vna est ipsi vene: vel minere: talia fit in mortario eris: et pistello eris cu yrina pueri: tpe calozis teredo vel coquassando: illud est melius qd fit in mortario eris rubri: et eius virtus est dissolutiua absque grani mordicatione: et desiccata: qd factuz est maioris e desiccationis illo: qd est ex vena: et minoris mordicatio nis: et q3 comburitur qd est ex minera est subtilius.

Zimar. i. viride eris magnu h3 acumen: et corrodit carnes: ppter ea no debem? vti eo nisi in indigeta diminutiois carnis. Sed in vulneribus simplicibus non est vitandū eo: quia no consolidat: nec carnem generat. Ducusq3 diximus de minicris compediose. Sed deinceps volumus dicere de carne et eius humiditate.

Cap. XLIII. Qd est de diuersis operationibus lactis fm eius diuersitate: et de eis.

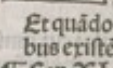
Lac dulce qd est boni saporis in qtu est medicina valet contra discursuz humoru acutoz mordentiu: qz lauado mebra et adheredo eis phibet maloz humoru cotagiu: sicut facit etia al bum eou: et no valet lac in his que dixim? nisi receter traba? ex mamillis si ee pot. Jo qz recipit citius immutatione oib? alyis rebus ab acre. Nl? pmutat in di? speratis corporibus ex malis humorib?: et accescit vel ca? seaf i stomacho frigidu: aut fit fumosuz in stomacho calido et replet cerebrū. Sed si corpus est mudu nihil est conuenientius eo ad restauradu: qd dissolutu e ex mebris radicalib?: et ppter lac mulieru. Secdo lac asinaru: et post lac caprarum: et ideo est lac magis iuuatiuz oibus alyis rebus et bicis: et hoc est ppter ea: qz est ma? similis pme materie ex qua est humiditas radicalis: et ideo nutrituz bonu corpus: et melius est illud qd e ppe partum. i. post duos menses: et no habet in se operationez nutriendi: humectadi: et abstergedi: nisi qz est copositu ex diuersis substantiis: hoc est suba terrestri caseata: et ppter hac stat: et suba aerea ppter qua? humectat et nutrit. et substantia aquea declinate aliquatulu ad subtilitate ppter qua? abstergit natura: et no solu abstergit. veru etia laxat vetre bona laxatione: qz mundificat lauando superfuitates putridas: et apostemata interiora que sunt saniosa Et quando extinguitur ferruz candens munduz ab erugine: vel lapideo marino: et in ipsuz multoties. valet contra fluxum ventris. sed ferruz e melius ppter sua stipticitatem. Et in suma oes spes lactis valent obtalmie oculoz que accidit ex reumate calido: et fert etia apostematibus matricis et ani que generant ab humorib? calidis mordetibus. Et qn miscem? ipsuz cu medicinis mitigatiuis: sicut e medicina que recepta e a fornace vbi e fundit es. cofert vlcibus concrosis. Et nocet lac vlcerationi vel cancerationi oris. Et gargaricatu et retetum in ore cofert: et mitigat dolores ibi exstetes: qz dolorem mitigat: et valet passioni amigdalaru et yulue. al. vuule: qz eius substantia est munda ab omni acumine et mordicatione: et e supremu iuuamentu ei qui bibit cantaridos.

Cap. XLV. Quod est de operationibus casei. Caseus vetus est ca. et sic. ppter sales et coagulu et multu valet contra dolore iuncturaru. Et em plastru ex eo factu mirabile habet virtute maturandi apostemata dura.

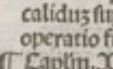
Cap. XLVI. Quod est de virtutibus butiri. Utiru h3 virtute maturadi: et qd e coctu h3 maiore virtute f3 maturitate et caliditate in corporib? duris: et B e ppter sale qui ponit in eo qui coquit. Et qd no est coctu plus maturat apata que sunt in radicibus aurii et in locis mollib?

Et quando misceat cu melle fit inde lohoc: et cofert screatibus existetibus in pectore et pulmone.

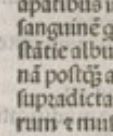
Cap. XLVII. Quod est de operationibus coagulii. Coagulu ylr e ca. et sic. et subtile: dissoluit sanguine et piguedine q coagulata sut in slo: et bibitu stiptat vetre: et d3 vari fluxu ppter sua ppteritatem cui sunt occulte sue cause: ideo qz hec ppteritas est certificata si superponat coagulu caliduz super ventre puerozum sanat: et potest esse qz hec operatio fit ppter ea: qz coagulat humores et indurat.

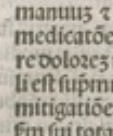
Cap. XLVIII. Qd e de operationibus ouozum.

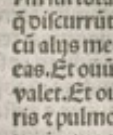
Via locuti sumus de his inquantuz sunt cibi. loq volumus modo de eis inquantuz sunt medicine. Et dicimus qz albugo oui galline e magis mitigas alia re in mordicationib?: et ideo vti mur ea in doloribus oculoz: in apatib? ani: in apatibus inguinu: et admisceat cu medicis q abscindunt sanguine q supfluit a paniculis cerebri. Et vitellu e substantie albuginis sile. Et ideo facim? ex toto ouo medicina postq admisceat oleu rosatu ad medicatione rerum supradictaru: et maxime in medicatode mebroz neruoso rum et musculoz sicut cubitoz: et iuncturaz: digitoz: manuz et pedu et apatib? aurii. Et noui ponunt in hac medicatode vitellu sine albugine: qz no intendit mitigare doloz nisi cu aliquatula maturatiode. Et oleu vitelli est supmu iuuame sup pinguedine anferis et galline in mitigatiode dolozu neruoz et similiu. Et qn coquit ouuz fm sui totalitate cofert multu contra materias putridas q discurrut ad stomachu et ad intestina. Et si coquit ouuz cu alyis medicinis costrictiuis ventris multu fortificat eas. Et ouu postu sup locu obustu ab aq ferueti multu valet. Et oua receta cocta in aq valent asperitati pectoris et pulmonis. Et cortex oui tri? et obustus subit puluerizatus et sup sparsus valet subuginem oculi.

Capitulum. XLIX. Quod est de fellibus. Adnia fella calida sunt et sicca et eozu magnitudo sequit calore et siccitatez: et eoz paucitas sequit bona reperantia: et longitudinem vite. Et ponunt in collirys q faciut absterfione. Et ppter volucruz fella. Et e necesse eligere fella aialium que non sunt infirma. Et fella marium et qd plus querit in medicis est fel galli veteris.

Capitulum. L. Quod est de vinis. Nunc omnes habent acumen baurachiu cu absterfioe: et id solu: sordicies antiquas.

Cap. LI. Qd e de ppteritibus sercoz. Sercus album canis h3 ppterate in sgnatia. Sercus muris intrat in suppositoiz q mouent ventrem puerozum. Serco? bouinu? fert ydropicis in modu epli. Sercus gallinaceu valet ad suffocationem q puenit a malis fungis comestis: id qz facit eos euomi: et debet pparari distemperatu cu aceto et aqua.

Sercus lupi valet et cofert passioni colice bibitu aut emplastratum: vel suspensum testiculis.

Stercus columbinum valet frigidis passionibus in membro... rursus sicut podagre et dolenti emigratio et dolenti oculi et do-

loxi lateris et proceriorum et spularum et iucturarius.

Cap. LII. Quod est de carne tyri.

Estificatur Bol. et alij q. caro tyri curat lepore et ideo ponit in tyriaca: et pona virtus istius carnis est calefacere et desiccare: et curat hac egritudine: propterea q. pellit hac manum venenosas ad cute coquoit: propterea bibere cadunt in passione tyriacae est excoctationem cubis primo postea solidatur.

Cap. LIII. Quod est de pinguedine.

Quod manifestus est in ipsa est calor eius multa humiditate: et agnoscitur diversificet in diversitate animalis. Et calidior et siccior est pinguedo leonina. Et post illa in siccitate est pinguedo bouina.

Et pinguedo vituli est temperata. Et pinguedo capre bona est: et est humidior bouina. Et pinguedo anseris et galline est subtilior alio pinguedinibus: et propterea magis mitigatur.

Cap. LIII. Quod est de medullis.

Quoniam habet virtutem mollescentis et dissolvens diuinitate lapides que fit in membris duris: et melior omnibus est medulla ossis aqali: et post illam medulla vituli.

Cap. LV. Quod est de propositatibus plurium aliarum medicinarum.

Rodiu gallog. veteru ventri laxat: et boudiu iuuenis galline temperat coctione.

Cancri vili valent moris rabidi canis propterea eorum propositatem.

Vitis carnis passeru frangit lapidem.

Spongia marina habet virtutem absterfus et modificationem cum qualitate calida.

Iste sunt medicine testificate a Galieno dicit q. expertus sit it iparu virtutes. Sed luceniam manifeste alie medicinae apud medicos que non sunt testificate a Gal. sicut sunt mirabolanoz. v. species: vt sunt citrinus: et bellus: et indibellus: et emblicus. Eoz pime virtutes sunt frigide in primo gradu et sic in tertio: et compositi sunt ex substantia terre: et frigida: et suba terrestris adusta. Sed plus attinet terrestreitati et aduersioni q. terrestritati et frigiditati: et significat B. siccitas quia habet cum amaritudine. propterea hebulonaz est purgare melancolia suauiter et desiccare stigma sui qualitate: et sunt in principio medicinaru que purgant boos humores. Et talis proposita est indonaz: sed dicit q. sunt magis proptu in purgato melancoliam aduulz: propterea ponunt in passionibus capitis que veniunt a stomacho: et ideo q. pponantur via logo bonificat sentus et clarificant cogitatione: et tardat canicie. Et propterea citrinus est purgare colera suauiter. et doctus vniuersalisq. subtilis illoz est a. i. iij. vsq. ad. vi. et in decoctionibus a. vi. vsq. ad. x. Et medici miscet eoz cum cassia fistula et turbitibus: et sic in modum medicis. Et dicit q. bellus suauiter purgat colera: sed non viciat ab aliquo q. purgant emblicis. Sed veru est q. confortat appetitu: et seclat pmetudine spiritus: et valet vomitu: et bonificat mēte: et curat emoroydas: et auferit fleum: et augmetat colu. ergo videt q. habet aliquantulum humiditate.

C. beisir. Labinthu min. vel abscinthu: hec est de genere virtutis abstinens: et est compositu ex substantia siperica et amara. valet in se post digestionem facta: sicut valet abstinens.

Baladoz. i. anabardi calidi sunt in fine quarti gradus: et sic in fine tertii: et valent contra epilepsia et apoplepsiaz. restituant virtute coersuina et memoratua cerebretiaz

quando prostrate sunt propter multam humiditatem. B. ebenum. i. eben calidum est et humidum: stomachu calefacit: et instrumenta spermatio temperat: et fortificat virtutem concupiscibilem coitus: et pellit sperma: et valet in humores melancolicos.

T. erregibim. i. m. ma est ex speciebus antiquae mane q. puenit a partibus superioribus syrie vel india: et est similis succaro in suis virtutibus calida et humidum in primo gradu: eius proposita est purgare suauiter colera: et est debilius alio purgatiua: ideo dicit in passionibus calidis: anteq. etiam appareat signa digestionis.

T. amarindi frigidi sunt in tertio: et sic in secundo gradu: q. compositi sunt ex substantia aqua mixta cum aliquantulo calore: et tanto q. subtiliat parte aquae: est sicut in strumitu vt ipas pontrare faciat: propterea sunt in fine accostatio. purgat suauiter colera. Doctus eius est a dragmis deces vsq. ad quindecim: idcirco q. habet aliquantulum siccitatis: valet stomacho colerico.

Geoboa. i. n. g. m. f. ca. est et sic in secundo gradu mudi. cat stomachu ab humoribus putridis et fortificat ipsum et valet contra frigiditatem capitis et splenis.

L. apis de becabant est valde manifesti inuamenti omnibus speciebus venenorum: et propter moris siccitatis: et eius doctus est quarta pars aurei vniuers.

L. apis de zadaragar confert omni fluxu sanguinis vnde cumq. procedat: et quando cumq. pponatur venenatis ad bibendum anteq. venens veniat ad cor liberat. Et est doctus est etiam vniuers.

S. maragdas de q. valet contra oia venena: et specialiter contra venena serpentiu: et doctus est pōdus moue granog oide: trinu super lapidem et triguis cum lacte amigdolino et aqua violarum et modico aceto. Et scias q. illi q. biberint in principio superueniunt multa mala accidentia non minora accidentibus veneni: sed subito sanantur postea taliter q. in eis non remanebit alij debilitas nec alij oisera. Et abscindit fluxu antiquu cuius est occulta. Et non facit tunc tas fortia accidentia sicut facit venenatis: et etiā suspensas supra stomachu valet.

L. apis bactic. i. comiola temperans est abscindit sanguinem menstruum: et facit redire oentes ad propria loca in ore retentus: hoc totu est a propositate.

Margarite frigide sunt et sicce: et valent multu contra passionem cordis remouent tristitiam et recitificant visum impeditum propter humiditatem.

C. bianqubar. i. cassia fistula vel karabe de idia purgat coleras aduulz: et ringuit acumem sanguinis dissoluit apata: et sperma purgat suauiter sicut tamarindi aut para fortis. Doctus eius est sicut de tamarindi.

Auis que dicit in arabico canabir. et est laudula capelluta q. cogitur et comeditur coctum confert passionem colice.

V. ermis noiatu beatus et gadas nominat tartarum pstat et positus neruo incito coheret illi mirabili inuamento.

Cap. LVI. Quod est de rebus marinis.

Rebus nascens in mari: quaz inuamēta sunt manifesta: sicut B. cappea indica q. in arabico molatur collosalgent calefacit et desiccatur in secundo gradu: et solidat vniuersa ignita.

S. pongia marina in ea inuenit virtus desiccatur: et ipsa est medicina bona humiditatis exterioris extractis.

B. enclensan. i. belensan vel petrosan calida est et sic in secundo gradu: valet ad humidum aromatizata odore oia confortat digestionem fortificat nervos ingerit coitus.

L. apis de bepedar q. de ipso fit coliru confortat visus et coferuat ipsum: et remouet offuscatione vel tenebrositate oculonam.

C. anibarcalidus est in secundo gradu: et sic in primo abster-

finum existit: et resoluit grossas vetustitates: et fert mor-
 sui aialius venenozoz: et eius pprietas est resolvere ve-
 tositates matricis: et abscondit vomitu: et folia ipsi? aro-
 matica existunt: et ponit loco dedarfeni.

Sebeſe calidū est in pmo gradu et humidū in scdo: purgat
 suaviter supfluitates colericas: et mitigat acumē sangui-
 nis lenit asperitatē pulmonis: cōfert stricture anhelitus
 et qñ coquit donec ipsifef: et ex aqua decoctōis fiat em-
 brocatio super tyriā et alopiā facit nasci pilos.

Sarudotes: ca. et sic. est in scdo gradu recepto fumo suo dis-
 soluit supfluitates cerebri: et valet ptra reumata frā. ap-
 positū sup obthalmiā: oculū abstergit mirabili absterſio-
 ne: et valet p doloze dentiu: et p corrosionē gingiuarū.

Sene calidū est et sicū in secūdo gradu: eius v̄tus ē purga-
 tiua: purgat enī humores adustos et etiā humidos suavi-
 ter: et nō ē potēs trahere humores viscosos: et eius virt? ē
 ppinqua v̄tuti agarici: hoc ē in attractione. Sed agari-
 cum hz pprietatē trahendi humores grossos et sene hu-
 adustos. dosis eius est a. ʒ. i. vsq; ad. ʒ. ii. in decoctione a. v.
 vsq; ad. ʒ. viij.

Scalmeſe. i. gallia muscata calida ē et sicca stiptica: et pfoz-
 tat mēbra: et stringit ventrē: et curat vomitū.

Secacul. i. iringi calidi sunt et humidū: augent sperma: et p-
 uocant coitum.

Sandali qđ ē frigidioris cōplexionis oīz specierū est ru-
 beus: eo q frigidū ē in tertio gradu et sicū in secūdo: s; m-
 maioris aromaticitatis ē citrinū: et est frigidū in secūdo
 gradu et sicū in pmo: et cōfert bibitū magne caliditati et
 cardiace calide: et prodest emplastratū stomacho calido: et
 apostematibus calidis.

Tabaisis. i. spodiū: carbo est nodoz arundinū adustarū
 indic frigidū ē et sicū in tertio gradu: et eius pprietas ē
 remouere caliditatē et inflāmationē colere: et confortat
 stomachū: et confortat cardiace calide.

Lignū aloes calidū ē et sic. in secūdo gradu. Gal. dixit in li-
 bris eppris. qz hz virtutē darfenicā: sed aliquātū plus
 qz hz pprietatē exiccādi humiditatē stomachi: et ppter
 amaritudinē et stipticitatē cū ipsius magna aromaticita-
 te valet sup oēs medicinas alias mēbris pncipalib? et re-
 mouet tristitiā: et cardiaca humidā: et valet cōtra oia ve-
 nena: eo q confortat oēs v̄tutes: et valet contra omnia
 reumata frigida.

Ambrā ē vna ex speciebus canfore que oīz in fontibus
 maris: et natat sup aquā maris: et melior oīz est illa que
 in arabico dicit ascap. calida ē et sicca in secūdo gradu.
 confortat cerebrū stomachū et cor: et oēs sensus: valet seni-
 bus et in frigiditatib?: valet ptra vetustitatē intestinozū:
 supposita neruis eos fortificat: resistit magne pestilētie
 aeris bibita: et etiam odorata.

Iuinbe et in arabico noīat anep. hāc medicinā noīat Gal.
 rñ de ea nullā sciuit pprietatē: sed medici de baldac di-
 cūt qz repmūt acuitatē sanguinis et colere: et pferūt aspi-
 rati pectoris et pulmonis a tota substātia: cōplexio ipsaz
 est frigida in pmo et humida in scdo: et ppter hoc repti-
 munt acuitatem.

Cauffer eius virtus ē virtus sandalozū: excepto quia qñ
 de eo potatur ab. i. aureo vsq; ad. ʒ. iij. laxat.

Gariofilū calidi sūt et sicci in scdo gradu: et attingūt tertiu: et
 isti cōfortāt oia mēbra pncipalia: valēt p passiones frigi-
 gidas: et cōstipant ventrē. Et dicit Gal. qz eoꝝ pprietas
 est confortare virtutē digestiua.

Halbabat. i. basilicon gariofilatuz: ca. ē et sic. i scdo gradu:
 aperit opilationē cerebri: valet cōtra cardiaca humidā
 et cōtra melācolia: et cōtra emorroydas.

Cardamomū ca. est et sic. in scdo gradu: valet ptra opilati-
 ones epatis: et lapides renū: et lassitudinē mēbroꝝ: et con-

tra frigidos dolores: et cōfortat stōm multū: et remouet
 sincopin et vomitū qñ bibif cū vino maloz granatoꝝ.

Camphora frigida est et sicca in tertio gradu: et est subtilis
 substātie: et resistit putrefactioni que fit ex materia cali-
 da: stringit fluxū colericū: puat coitū potenter: ledit sto-
 machum nō calidū multū.

Lacca ca. est et sic. in pncipio secūdi gradus: valde est ma-
 nifestū ipsius iuuamētū in pfortatiōe epatis: et in aptio-
 ne suarū opilationū: et valet cōtra doloze renū et vesice: et
 augmētat coitū. dosis ei? ē dragma media vsq; ad. vna.

Muscus ca. est et sic. in fine secūdi gradus mirabile hz pro-
 priatē in cōfortādo cor: et valet ptra surditatē aurū et
 stupefactionē corporis: et ptra oēs egritudines incopis:
 et fert grosse ventositati intestinoꝝ: et suffocationi ma-
 tricis: et ptra melācolia: et auget coituz.

Licebalafor. i. lingua auis fert cardiace et mouet coitū.

Gesemini. i. viola vltamarina calida est et sicca in fine se-
 cūdi: pdest senib? et refrigeratis: valet ptra doloze capi-
 tis qui fit ex humoribus frigidis et grossis.

Cap. LVII. Quod est de mō cōpositiōis medicinarū.

Ucusq; locuti sum? breuiter de cibis et medi-
 cinis simpliciter manifestis. Deinceps volum? n-
 arrare modos cōpositionis. Et dicim? qz ne-
 cessitas que nos inducit ad cōpositionē medi-
 cinarū simpliciu puenit a tribus reb?. Una
 est quia multotiens nō inueniuntur in vna medicina sim-
 plici omnia que nobis sunt necessaria a virtutib? ppter
 quas cōpletur medicina aut dieta. al. cōseruatio. Secū-
 da est quia qñis nos inueniremus ipsaz forte nō idige-
 mus ea scōz eandē virtutes: sed scōz plus aut min?. Ter-
 tia est qz erunt in illa simplici virtutes q nō sunt nobis
 necessarie scōm intentionē nostrā: neq; per medicinam
 neq; per dietā alias cōseruationē: vel forte erunt vir-
 tutes q nō intrans aliquā medicinā vel cōseruationē.

Prima istarū triū cōsideranda est in illis locis qui non
 possent curari nisi qualitatibus cōtrarijs vel diuersis: et
 hoc accidit aut ppter diuersitatez cause ab egritudine:
 aut ppter diuersitatez nature egritudinis ab accidente: aut
 ppter diuersitatez egritudinū inter se: aut ppter diuer-
 sitatez cōplexionis carū cōpositaz: aut ppter diuersita-
 tem egritudinis a nā mēbri ppter suam cōplexionem:
 aut ppter suū pncipatū: aut ppter suū locū: aut ppter
 suaz colligantiā. Exemplū diuersitatis cause ab egritu-
 dine est sicut se. putrida ex hōioib? grossis: qz illa ex par-
 te male qualitatis calide: et sic. indiget medicina infrigi-
 datiuā et humectatiua: et ex pte humoris putridi grossi i-
 diget re subtiliāte vt exiccet et maturet. Et in hoc eodez
 genere ingrediū reperussio et dissolutio q necessaria est
 tempore augmēti in apatibus: et ppterca idiget medic? in
 talib? locis: vt sciat vti istis medicinis mixtis et reper-
 cussiuis. et resolutiuis. Et cadit dubiū in operatiōib? me-
 dicinarū ppositaz ex diuersis v̄tutibus: hoc est quomō
 possunt inueniri iste due operatiōes contrarie simul in
 corpore humano: qz si iste v̄tutes sint in eis equales: tūc
 nō vincet vna alterā: sed eq̄liter erunt tēperate: et nō fa-
 cient actionē queſitā in corpore humano. Et si vna erit
 fortior altera fortior faciet actionē et actio: illi dz attri-
 bui: et alia erit frustra. Et hoc dubiū nō senserūt medici
 nisi in scōis virtutib? nō in p̄mis: qz ipsi opinant? qz si mi-
 ſceatur. ʒ. i. camomille cū. ʒ. i. rosarū: qz medicina q̄ erit
 cōposita ex his erit tēperata in p̄mis q̄litatibus: et cū eo
 toto opinant? qz beāt v̄tutē reperussiuā et dissolutiuā. Et
 nō opinant? verū: qz necesse est vt v̄tutes ambarum sint
 vna sicut dcm est. qz si diceret qz medicina cēt tēperata
 in p̄mis qualitātib?: hoc est qz facit in corpore vni calo-
 rez tēperatū qui erit medius iter calozē et frigiditatē p̄

mi gradus. Similiter debet intelligi in secundis virtutibus hoc est vt. 3. i. canomill. 2. 3. i. rosariu habeat virtutē vnā mediā inter refectionē & dissolutionē. Et nō errauerūt in hoc medicis nisi qz nō posuerūt gradus secundis virtutibus qz si fecissent sic sciuerūt que eēt repara ta & non repara ta. Et debet scire qz operatio quā medicā hz cōposita ē vnā in cōmitione artificiali sicut in cōmitione nāllē nō ē plā: ita vt sit nisi necesse diceret qz qz sita fuerit a te quā facit vna medicā duas opationes vna i vno subiecto. R. rōpōdas qz hoc res est sicut scias & sensata coz qui patiunt a duob' deys simul in eodē subiecto. Verbi gratia: sicut appetebim' albu & nigrū simul & semel in humiditate crithallina: & sicut sentimus calidū & frigidū simul & semel ex cōmitione aque feruētis & frigide: sicut dicit Gal. qz hoc nō eēt sufficiens in solutiōe hui' du by nobis ponētib' qz medicine xpositit habēt duas opationes: quarū vna eēt opposita alteri: qz hoc nō accidit virtutibus sensibilibus cū sensatiōis illi. ppterca: qz nō sunt in illis pmutabiles alterabiles passibiles in seipsis a sensatiōe passione manifestaco qz ille nō sunt cōiuncte cū mō fori cōiunctio. Et causa huius reddi in alia sententia nobiliori ista hoc est in tertio de ala. Sed passioes quas recipit corpus a medicinis sunt necessario passioes nō mōles pmutabiles in seipsis pmutatiōe manifesta. Et ideo nō est cōueniens vt inueniant coz vna simul & semel in vno vno tpe in vno subiecto sicut inueniunt in sensib' & sensatiōe. Sed si d' dari exemplū ppter aliquā similitudinē nō multū pponit nō d' dari nisi fm qz i uent' mediū licet exremat ates: hoc est fm qz i uent' albug & nigrū in colore citrino. & si aliter diceret vna videret alterū necessario si vno essent: aut domināo faceret inā opationē: ei attrit' ueret. & gōlas dicit qz nā cognoscit & trahit ad se illas partē que est in eis magis necessaria. Scias tā qz ipsibile ē trahere qd' inueniri nō potēt forte hoc secretū eādē in sōmo fuit reuolutiō non fuit ille qui cū eis lingare vellit. Deincepo volum' reuertēti ad aliud a quo separati sumus: vt dem' exēplū memv hōy: diuisionis quā pmissim' & vicam' qz exēplū diuersitatis egritudinis ab accidētē est sicut fe. acuta cū sincope: qz putrida idiget euacuatiōe: & refrigeratiōe: & sin copis idiget cōuertiōe. Exēplū diuersitatis egritudinis est sicut fe. diuersitatis specierū & diuersitatis materierū: et diuersit' loco: sicut est fe. que dicit' cōmūtatiōe: qz ē cōposita ex colera & flegmate diuersitate cōpositionis. Cū harū est qz sunt cōposita in vna & eadē egritudine: sicut sunt egritudines que fiunt ex plurib' humoribus. Et sō necesse fuit cōponere medicinā ex reb' que respōdēt plurib' humorib'. Et hoc fuit pma necessitas cōpositio nis medicinarū cōpositiōis purgatiū. alio vtiab'. vs. cōpositiōis egritudinū & ipsarū egritudinū cōtēpōdet cōpositiō typhaceqz: intēno in illa fuit curare multas egritudines pferuare ab eis: & ideo fuit cōposita ex medicinis que habēt multas virtutes ramificatas diuersas: et vt a multis partib' possent vincere venenū. Exēplū necessitatis cōpositionis ppter diuersitatem nāe egritudinis & nāe mēbi ppter suā pfectionē sicut stomachus et vbi cus: qz a parte qua est fe. et bica idiget frigiditate & humiditate: & a parte qua est stomachus idiget caliditate & siccitate: est simile in tussu que fit ex mō viscosa in fistulis pulmonis: qz a parte q' est mō grossa & viscosa indiget subtilitatis & incassu: & a parte qua est pulmo indiget reb' lemitinis. Exēplū necessitatis cōpositiōis medicinarū ppter diuersitatem nāe egritudinis a mēbo ppter pncipalitatē mēbi est sicut egritudo calida que fit in aliquo mēbo pncipali sicut in cerebro: qz necesse est vt nō multiplicem' multas medicinas frigidas: ideo vt

nō extinguamus calorem nāllē: & vt nō pmet' a sensib' & motib'. Et pterea est necesse miscere eis illas medicinas que ad aromaticitatem sunt declinatōes: ad calosē & pfozcent. Et in passione frigida que accidit epuri necesse est euacuare: sicut declarari est in libro ingenij sanitatis. & possibile ē vt sit hoc vniuerso qz sicut ē nobis necesse cōpōscere virtutes medicinarū necessarias tpe necessitatis: eodē mō idigem' cognoscere modū cōpositiōis: & si non est possibile nobis medicinari nisi veniam' ad partē ingenij sanitatis. q' scipiam' hoc fere pmo a libro ingenij sanitatis possit' ibi declarari est. Et qz bucuqz eximim' ab intēione nostrā: eodē mō ad ipsas: & vicam' qz qz apothema est in mēbo pncipali & maximi inuamētū necesse est vt sic medicina miscam' que fortificēt virtutes & subtilitatis ipsi: & caueam' ne virtutes sue dissoluatur sicut sunt sandali & rose. Et sicut qz erit mēbū maximi inuamētū: necesse est nobis pferuare ipsū cū medicina simplici. Et exēplū necessitatis ppter locū mēbi est qz volumus qz medicina simplici vadat ad pncipalitatē cozposio debemus feci admiscere rem que habet at subtilē substantiā ppter longitudinē sui loci: ad hoc vt sit vebiculi stipicariū: qm sit cōtra que situm nostram in aliquo. Sicut admiscemus cantarides in medicina vesicē: & crocum in medicina cordis calidā. Et simili modo nos miscemus ceras in emplastro ptopporea vt sit materia faciens ea melius applicari mēbibus. Sed exēplū necessitatis cōpositiōis medicinarū ex parte colligantē est sicut egritudo ca. q' fit in ore stomachi: in ea non debemus multiplicare medicinas frigidas: qz cōicat cū mēbo frigido. C. Ista sunt. v. mēba necessitatis cōpositiōis: ppter que pponim' medicinas que sunt ex diuersis virtutibus quādo nō inuenim' in vna simplici quo ex virtutib' indigem'. C. Sed secūda particula necessitatis cōpositiōis est: qz aliqui nos inuenimus vna simplices medicinas que hz fortiores virtutes: aut debiliores eo qz qm'as. Et hoc particula videtur in pma mēba. Unus est qz erit nobis necessaria vna ex pmo opationibus medicine: & h' simplex quidē habet plus aut minus qz queram'. qre tūc necesse ē nobis habere alias medicinas vt debilitem' suā opationē aut vt eā fortificem'. Et si tu vis cū debilitare h' fit duo bus modis. Unus ē vt miscam' cū forti medicina aliā que sit contraria sue virtuti. Verbi gratia. qz habemus vna medicinā que fit ca. in tertio gradu: & nō indigem' nisi ea que fit ca. in secūdo: miscēbim' cū ea illas que fit frigida in pmo. Alter mod' debilitandi est vt miscam' cū forti medicina aliā que nō sit cōtraria in qualitatib' & virtutibus: sed similia in virtutib' sed min' habeat altera ex eis. Verbi gratia. si habuerim' medicinā calidam in tertio gradu: nos velimus declinare ab illo miscēbim' cū ea vna que sit calida in pmo gradu solum: & habeat pparationē quā vicimus vt debilitet' medicina cū suo simili in qualitate. Et qz sit minoris virtutis probat' B. per cōmitionē aq' tepide cū aqua bulliētē: qz necessario videm' feruētis calosē declinare. Et hic est contra dicendū: qz si videmus qz homo habeat egritudinē calidā in quarto gradu. vel etiā in tertio: dederim' rem calidā in secūdo gradu multotiens ledet ipm. Et ppterca vba. B. s' bēt refragari ex dicta tali mō' cala supra. Dicam' si dederim' meli habenti causē nōne ledet' cōtinenti magna lesione: Et similiter si quis habeat magnā lesionē frigidissimā in capite: si tu iungas ipsum oleo rosato nōne multus ledet: Et si sustinet' Gal. pndeam' super hoc. Sed vicimus qz si ita est sicut dicit' B. erit per hanc viā: qz medicina quā vicimus calidiorē eēt illa que habet maiorē cōparationē calosē ad frigidā

ates q̄ illa q̄ est minus calida. ergo erit frigiditas in ambabus per contrariū: hoc est q̄ in calidiori erit frigiditas minoris cōparationis: et in frigidiori erit maioris cōparationis. verbi gratia: q̄ cōparatio caloris ad frigus in .3. i. piperis ē maior q̄ in .3. i. spice. et si in .3. i. piperis sint .v. partes caliditatis et vna frigiditatis. et in .3. vna spice sint due partes caliditatis: et vna frigiditatis mixtis duab⁹ .3. siml erit cōparatio caliditatis ad frigiditatem in hoc mixto maior q̄ esset in pipere solo. Et q̄n eris bene speculari in hoc videbis hoc fieri per hanc viā. Et iste partes medicine q̄s diximus calidas aut fridas: q̄uis nō sint in actu nō nocent in hoc documēto: q̄ sunt q̄si medie inter illā rez que est inter actū et potētā. Et ideo est possibile in multis corporibus cōsimilib⁹: vt dissoluant artificialr pres ex qb⁹ cōponunt sicut est lac. Et fortificat̄ hec opinio: eo q̄ medicina que h3 plures partes calidas in se sine dubio est pparata vt inflamet a calore nāli plus q̄ medicina que tñ nō h3. Sed accidit aliquibus corporibus ppter fortitudines caloris illoz: et ppter pparationē corporoꝝ ipsoꝝ vt cōuertant oīa que eis adueniūt ad subam ignē: etiā si esset minoris caliditatis q̄ illa. et pot̄ eē q̄ hec est occasio lesionis mellis in caufone: et quō nō deb3 hoc facere: q̄ videmus q̄ aqua etiā cucumerum conuertitur in his febribus ad colerā. Iste est modus debilitadi vtutes medicinarū per cōparationē. Sed q̄i volum⁹ fortificare nō fiet hoc nisi vna via: hoc est vt misceat̄ cū ea medicina sue speciei et sit fortior ea: et adhuc loquemur de his: et de reb⁹ que intrant in secūda particula partū p̄max: sunt q̄i volum⁹ silr fortificare scōas vtutes et tertias medicinarū simplicituz: aut debilitare: et hoc etiā fit duob⁹ modis. Un⁹ est vt misceatur cū forti medicina vna que habeat vna virtutē. verbi gratia: q̄i habebim⁹ medicinā aperitiuā et incisiuā i tertio gradu: et volum⁹ declinare ab illo miscebimus cū ista medicinā opilatiuā ingrossatiuā in p̄mo gradu: et tūc redibit p̄ma ad aperiēdū in scōo gradu. Alter modus ē vt misceam⁹ cū ea siml: sed minoris virtutis: q̄ etiā ex ea deueniet p̄nc diminutio actionis sicut dicit̄ est in p̄mis q̄i tatib⁹: q̄ cōparatio opilationis ad subtilitatem in hoc est maior q̄i in p̄ma. Sed scōa via fortificadi vtutes scōas et tertias est vt misceat̄ cū ea silis et sit fortior. Et quidā dicunt q̄ virtutes scōe fortificatur miscedo medicinā cū medicina alia simili in eodē gradu: ita vt nō sit fortior: et dicit̄ q̄ experientia testificat̄ q̄ due medicine eq̄les in virtute p̄tate habebunt fortiozem operationē q̄ vna illarū singularis et per se: et hoc accidit: q̄i erit quātitas vnius equalis quātitati alterius. Et pot̄ esse q̄ causa huius est ideo q̄ de due medicine cōiuncte: q̄uis videatur ab eis vt sint equales in virtutibus secundis et tertijs nō potest esse vt sint equales penitus veraciter: nisi largo arbitrio: eo q̄ i possibile est vt nō diuersificent̄ in subtilitate substācie et grossicie: et sp̄situdine et raritate: et similib⁹: ergo nec erit difficile eas inequaliter permutare ppter isertionē earū substāciarū: quia ipsa in quibus recipiunt permutatiōē nō erunt equalia: et p̄terea manifestabitur permutatiō earum corporoꝝ plus q̄ manifestetur permutatiō corporoꝝ in eis: hoc est quia corpus erit ab eis magis permutatū: et idcirco istud qd̄ tardat permutari exire a corpore retinet illud qd̄ est veloci⁹ ad exiendū: vnde fortius operant̄ in corpore: et per hanc viā potest esse q̄ similia adinuicē fortificantur: et siml iter dicimus in p̄mis virtutibus. Et p̄terea vides q̄ antiqui ponūt in eoz cōfectiōibus medicinas equales oibus virtutibus tribus. Isti duo sunt modi p̄marū partū que fuerunt cause cōpositionis. Et in scōa particula ingreditur adhuc alia res: hoc est q̄ potest eē vt nō idigeamus oibus virtutibus medicine numero: sed q̄ buādam: et hoc est duobus modis. Unus est quia nō indi-

gebimus oibus qualitatibus primis medicine nisi vna. verbi gratia: habebimus vna3 medicinā calidā et humidā simplices: et nō indigemus ea nisi ppter humiditatem quare tūc debemus miscere cū ea medicinā frigidā et humidā: tamen necesse est vt sit frigiditas illius equalis in cōparatione caloris alterius: ad hoc vt sint temperate in caliditate et frigiditate: et vt humiditas sola dominet: et sic debes intelligere vnaquāq̄ istarū qualitatū. Alter est vt ponamus q̄ indigeamus ex vna medicina secūdis virtutibus aut tertijs et non primis. verbi gratia: sicut necessarium est semen apy in febribus que fiunt ppter opilationem solum: vt aperiant̄ opilationes et vt subtilietur humores grossi et prouocetur vrina: et non est necessarius sicut calor: nec sua siccitas. quare tūc cu3 eo debem⁹ miscere rez frigidā et humidā que remittat suū calorem et suā siccitates semper considerando: vt secūda virtus ipsius non resistat secūde virtuti prime: quia idigemus: hoc est apertione: verbi gratia: si necesse est nobis miscere nenufar cum semine apy: aut suū simile debemus ponere loco nenufaris semen melonis aut citruloꝝ: ad hoc vt secūda virtus illorum fortificet secūda virtutes apy: q̄ q̄uis ista duo semina sint frigida habent tamē virtutem diureticā: q̄uis. S. dicat q̄ si misceatur res debilioꝝ virtutis cum re que est fortis virtutis: et est vnius generis: q̄ ipsa eaz debilitat: nec est impossibile vt quādo cōiunguntur due res que sint vnius virtutis: quāuis vna sit debilioꝝ altera: q̄ cōiunctuz istarum non sit fortius singulari. Sicut tu vides q̄ nos miscem⁹ medicinis calidis acetuz ppter inuamentū apertionis q̄uis videat̄ esse frigiduz: q̄ si nos separamus partem calidam ab aceto nō faceret id qd̄ facit in frangendo lapides: et est remotuz vt faceret hoc ppter partē frigidam solum: sed facit hoc ppter calidam partem que est in tali substantia. Et ideo miscem⁹ ipsum cum medicinis calidis: q̄uis sit debilioꝝ caloris istis. Sed cū hoc toto est aliquid in aceto: qd̄ hanc operationem adiuuat: sicut stipticitas sua. Et idcirco dicim⁹ q̄ medicina debilis mixta cu3 forti pdest fortificationi fortioris: quia operationes medicinarū in corporibus humanis non sunt nisi per viam cōparationis et assimilationis corporoꝝ humanis: et nō sunt nisi ex parte ipsiusmet medicine: q̄ tu vides multas medicinas in quibus est pauca caliditas: et cōparate humanis corporibus inueniuntur calidiores illis que videntur illis calidiores. Et sic potest esse semen apy cōiunctū cum semine melonis: et sit fortius in operatione q̄ apium solum in corpore humano: et quando medicus subtiliter cōsiderauerit hoc non medicabitur cum simplici medicina. Et hec pparatio inueniē in compositionibus antiquorum: sicut in oximelle seminum: q̄ considerauerunt cū aceto fortificare scōam operationē mellis: idcirco laudauerunt illas medicinas simplices: quarum secūde virtutes adiuuant se adinuicē: quāuis in p̄mis sunt p̄nc sicut de yros: et de alyz simplicibus medicinis. Et in sūma inuamentum istius pparatiōis: nō est nisi in secundis virtutibus et tertijs. Et quāuis inueniat̄ scriptum in dictis antiquoz: nō tamen ostēderunt rationem. Sed nobiles viri filij Auenzoar testificati sunt hoc: et illi sunt quibus debet attribui scia medicine. Tertia necessitas cōpositiōis est vt ponat̄ in medicis purgatiuis aliquid ad refrenadū: vt nō ledant mēbra p̄ncipalia. Sed aliquādo ponuntur medicine ad vulcorandam medicinam que habet malū saporem: et ad hoc vt sit amabili⁹ nature: sicut sunt cōfectiones que fiunt cum melle et cūccaro: q̄uis in multis locis sint cōtrarie nostre intentioni: sicut in medicina a qua querimus frigiditatem et stipticitatem. ¶ Ducisq̄ diximus modos necessitatis cōpositiōis simpliciu medicinarum.

est calida in secundo gradu. Et frigiditas que est in medicina que est calida in tertio gradu est minoris comparationis suo calori quam frigiditas que est in calida in secundo gradu. ergo medicina temperata in medicinis que sunt in uno genere virtutum est propinquior ad remittendum eam que est frigidior ea. propterea quod compositio contrarietatum in ea est propinquior compositioni temperantie: et post illam illa que est in primo gradu: ideo quod unum dicitur est debilitas in illa. et post illam illa que est in secundo: eo quod unum contrarietatis est debilitas eo quod est in illa que est in primo gradu: et minoris compositionis. et post illam illa que est in tertio gradu. propterea quod dicitur quod est in illa est minoris compositionis ceteris alijs. verbi gratia: si miscuerim unam medicinam temperatam cum alia que sit calida in secundo gradu. non habet virtutem secundum verum. aliam namque reducendum ipsam ad primum gradum: ideo quod illa que hoc debet facere necessario erit frigida in primo gradu: sed hoc reducitur ea ad rem que non attingit hunc gradum. Et si miscuerim cum illa que est calida in secundo gradu medicinam calidam in primo gradu. remittet etiam ipsam: sed minus etiam quam temperata. propterea quod compositio frigiditatis ad caliditatem calide in primo gradu est minoris compositionis que est ad temperatam: sicut est in temperata minoris compositio quam in illa que est frigida in primo gradu. propterea impossibile est medicine temperate ut remittat ex ea que est calida in secundo gradu tantum quantum remittit illa que est frigida in primo gradu. Et etiam est impossibile calidam in primo gradu: ut remittat ex calida in secundo tantum quantum remittit temperata. Et sic est ipse ut remittat calida in secundo gradu ex calida in tertio gradu tantum quantum calida in primo. Et adhuc plus temperata aut frigida in primo gradu. Sed quod medici non viderunt neque consideraverunt in his dicitur: quod quoniam nos miscemus unam medicinam calidam in primo gradu cum alia calida in tertio gradu ipsa reducit ipsam ad caliditatem in secundo. **C**onstat enim ego scire de ista que est calida in tertio gradu unam que est frigida in primo: ad quem gradum reduceret. Si diceret quod reducat ad secundo gradum: Respondeo. ergo calida in primo: et frigida in primo reducitur calida in tertio ad unum gradum: et hoc est verum. Et si dixerit quod frigida in primo gradu reducitur calidam in tertio ad calidam in primo. ergo respondeo quod frigida in secundo reducitur calida in tertio ad temperatam. et hoc est ita in possibile sicut aliud. et iste error provenit a putatione scientie. Et posuit hunc errorem homo qui dicitur alkimus: quod ipse fecit unam compilationem tractatum: et in illis credidit dare cognoscere naturam medicinarum compositarum. Et voluit hoc demonstrare per partem alaachi vel algarismi: et musice: sicut fecit ille qui speculatur res per accidentem. Et dicit quod compositio quatuor graduum medicinarum est compositio duplex: ita quod quartus gradus devenit quadruplicatus. propterea quod ponit primum gradum duplicem temperantie: et secundum duplicem: primum et tertium duplicem secundi: et quartum duplicem tertii. Et erat ei sufficiens dicere quod secundus esset duplicem primi: et tertius triplum: et quartus quadruplum. Et sic intellexerunt medici in ordine graduum ad hoc ut essent equales: quod caliditatem sensibilem corpori posuerunt in primo gradu: et ab hac devenerunt ad medicinam que est remota ab illa tantum quantum fuit remota illa a temperata: et posuerunt illam in secundo gradu. Et istud sine dubio est duplex primum. Et post hunc devenerunt ad medicinam que est remota a secunda tantum quantum est remota secunda a prima: et hanc posuerunt in tertio gradu. quod triplicata est: et sic fecerunt in quarto gradu: sed secundum Alexandrum est necesse ut ponat secundum gradum in excessu super primum duplicem excessum quem habet primus super temperatum: et tertius super secundum duplicem excessum quem habet secundus super primum. ergo medicine que erunt in tertio gradu caliditatis necessario interficient: et magis que erunt in quarto. Et non possunt tolerare corpora medicinas que sunt in tertio gradu. Et adhuc ponamus quod ita sit latitudo quartum ad tertium non est proportionalis latitudini secundi ad

temperantiam: et tales latitudines deberent poni in gradu. Et similiter latitudo que est a secundo ad tertium: et secundum illos ordines graduum non sunt equales. Et non posset esse maior error in hac arte quam iste. ideo quia res in qua intelleximus in primis conservare ordinem excessuum virtutis unius super alteram esset occulta nobis: nec ipsam cognosceremus. Et error alchimici fuit quando posuit rem que est in primo gradu duplicem temperata in qualitate calida aut frigida: et hoc fuit causa: quia secutus fuit comparationem duplicem. Et est dicendum quod illud quod intellexit Galienus in primo gradu est quod habet excessum super temperamento in una parte ultra ipsum. et sic hoc quando compositur compositio duplicem in excessum graduum non erit necessarium quod medicina que est in quarto gradu sit duplicem super medicinas que est temperata sexdecim duplicibus vicibus. Et quod dicitur Galieni significat hoc quando dicitur: et mea intentio est in primo gradu. illa res que manifestatur sensui et permutatione corporis: quia esset intentio Galieni quod primus gradus esset duplicem temperati: permutatione que manifestatur in corpore a medicina non esset principium permutationis. Et contemplare bene hec verba si sunt veracia: et non consequeris consuetudinem populorum quod sequuntur consuetudines medicorum novorum. **D**ucuntur dicitur comparationes quibus homo potest cognoscere naturam medicinarum compositarum: et componere eas per viam cognitionis primarum virtutum: qua etiam secunda et tertias graduum: quod non fecerunt alij medici: et est querendum.

Capitulum LIX. Quod est de cognitione medicinarum compositarum per experientiam.

Postquam compositio medicinarum est inventa secundum rationem: virtus prima secunda et tertia medicine compositae scilicet secundum rationem. Querimus si experientia habet aliquam inventionem in virtutibus medicinarum compositarum: sicut habet in virtutibus medicinarum simplicium. Et dicimus quod prime virtutes secundae et tertiae non indigent experientia in composito: eo quod sunt inventae ratione demonstrativa. Sed si possibile est in medicina composita facere aliquam proprietatem: propter commixtionem in hoc habet experientia magnam inventionem: propterea quia quedam proprietates est que habet convenientiam cum compositioe medicine: et quedam non: et illa que non habet convenientiam inveniuntur in maiori parte in complexionem naturali non artificiali: quamvis non sit remotionem invenire proprietates in medicinis: quarum complexio facta fuit tempore longo: propterea quia complexio magis est in illis confirmata. Et ideo dicit homo que tu scis quod maior pars operationis tyriace provenit a proprietate consequente totam substantiam: et dicit quod nos non debemus mutare aliquid ex receptione quam facit andromachus. Sed nolo ei credere: sed volo addere ad tyriacam multas medicinas: que non erant note illo tempore: et de unaquaque faciam probationem: quare ipsam addidero sicut est lignum aloes et ambra et gariofilum. Et postquam bene declaravimus preparationes compositiois: loquendum erit de manifestioribus medicinis compositis: et ponenda est causa illarum compositiois. et hoc faciemus in libro futuro. Et quantum hoc non sit nobis multum necessarium: nascitur tamen inde aliqua perfectio: et quemadmodum musici quod dederit principia vocum et tonorum: et species compositionis illorum: loquuntur postea de instrumentis musice magis manifestis: ad hoc ut eorum scientia sit magis manifesta: et nos faciemus. Et deus nobis consentiat pervenire ad perfectionem ultimam: que beatitudo sempiterna appellatur.

Capitulum explicit liber quintus qui fuit de cibis et medicinis.

In ipse liber sextus: qui est de regimine sanitatis. et est continens capitula decem octo.

Cap. I. Quod est de fine artis medicine.

Fias q' finis p'ncip' philosophu dicitur tri' modis. Unus est ad que res necessario tendit: et hoc absolute dicitur finis. Secundus est sicut forma dicitur esse finis m'ie: et hic appellat' finis p'fectionis entis inseparabilis. Tertius est ut co' existere stant res per ipsas ordi nate. Et hic finis causari appellat' sicut dicitur ex'plariter q' terra est finis vasor' que per ea sunt. Et finis artis medicine veraciter in p'no mo' et tertio dicit' in sebo so' largo dicit' mo'. Sed hoc particula qua' incipimus modo est nobilio' duor' finiu' qui iteru' in hac arte requirunt. Et hoc ad huc in duas dividit partes: una est qu' sanitas et co'servari' scilicet est qualiter remoueat' p'parationes que inducunt in corporebus egritudine' futura: et hoc est pars media inter co'servati'o'ne' sanitatis: et egritudine' remouendi. Et scias q' hoc sententia no' valet nostra co'pota tue r'elisi a corruptione que eis per accidens fit. Et hoc pluri' mo' accidit p'pter sup'fluitates cibor' que in nostris corpo rib' aggregant' q'd' ex' manifestu' e' q' no' a' si quolibet re gimine aut cibo quilibet bo' v'eat: corpus sanu' remanebit semper. Et hoc est v'ius electuariu' q' in hac reperi' arte et si hoc no' esset hoc ars sufficiens no' diceret. Et idcirco bene diffiniunt ille q' ipsas ingre'sas diffiniunt. Dicens q' medicina est ars operati' que inu'ecta est experimento: et r'o' ne co'servans quide' sanat: et remouens egritudine'. et hoc est veracior diffinitio que in aliquo libro alicuius aucto ris fit inu'ecta. Et q'no diffinitio dicit' sit co'pletam' tamen est declarata: et est q'no diminita: q' ille no' manifestauit ex quo genere dicit' q' oes artes ministrantes que sup' n'ra' do minant' aut q' ipsam manifestat' tri' s'it modis: aut erit sicut sup'fluitates absolute qui forma vel m'ia no' faciunt sed p'cipiant' efficiere p'parata' aut sunt medij: hoc e' ut sint i' p'ce efficientes: et i' p'ce sup'fluitates efficientes in eo q' faciunt forma: sup'fluitates i' eo q' manifestat' materia: et p'cipiant' super illa. Et exempli bo'q' triu'. s'imus est patroms q' regit nauis: et magister qui ligamina l'edit. et nauis facit. et secundus est et tertius q' co'struit ipsas: et ordinat: et p'cipit. Et hoc verba optime declarant mo' in co'meto sup' secundo p'physico. Et scias q' ars medicine est de genere earu' que sunt efficientes absolute: q' est q' dat forma' qua' co'plent' nostre opationes m'ie. ma' existere p'parata: et hoc forma' dare no' pot' nisi s'm aptitudine' m'ie: aut n'ie: et hic est finis que'ntis qui est ad vocandu' arte' v'plurimu' loco co'seruib' li suo subiecto. Et hic assimilat' regim'eto' Sal' quo regi' os homo temperate co'p'one' quo homo p'uenit ad fine' n'ales sue vitæ: ad sanitatē p'uenit n'ales que p'pter d'ianonem sit frigiditas et siccitas sup' membra p'cipua. Et hoc ars no' os h'ic fine' transire: q' si hunc fine' doceret transire possibile esset boibus v'isere semp: et huius impossibilitas est manifesta. Et causa que' p'hibet ut hoc ars circa suum subiectu' sanabile fine' no' co'sequat' est similitudo cause. quare etia' alie artes circa sua subiecta aliqui fine' laudabilem no' habent sicut in regimine exercitatu' et transference' in agriculture. Et h'alis assignat' causas in vno libro q' sup' q' est q' ille res supradicte multu' indiget medij ad huc si n'ie: que nobis possibile dare existit: et bene dicit' tamē dicit' ipsius sunt diminita: et indiget additione ut meli' de claret. Et est hoc veru' q' hoc ars aliqui deficit in id' m'ia' lo' p'pter m'ia' p'parationes que sunt in ipsa: q' est q' no' est possibile ut sing' duo boies v'nius ciu'it' temperate co' p'lectionis equaliter: v'icentur vno regimine: et v'nius illo

rum deueniet ad meliores fine' que' consequi poterit per ipsius natura' in alio vero in eode' regimine existere mali' g'nerabunt' humores qui motes inducent. Et causa huius est: quia in eius co'p'lectione est mala p'paratio supra q' est causa ut in ipso hoc malicia generetur. q'no hanc p'parationem ignoramus. Et causa huius ignorantie est: q' in naturalis tot sunt p'parationes fixe: ut cas per signa cognoscere nequeamus: et hoc accidit p'pter p'parationu' infirmitates: sicut in naturali philosophia est declaratu' q' ibi dicitur q' quilibet materia habet accidentia p'p'ia et si q' in ipsa sine accidentibus que manant a forma. Et hoc accidentia que sunt in materia sunt cause multitudinis varietatis que in naturalis indididit' inueniunt' que admodum accidentia p'p'ia forme sunt cause multitudinis varietatis que in materialibus indididit' inueniunt' h'ominum cognoscuntur. Et totus hoc est q'no in homine multi' species indididit' vel co'p'ositionis intentionis q'no est vltimu' co'p'ositu' et ob hoc potest occultatio varietatis p'p'ietatis que in naturalis et materialibus indididit' inueniunt' q'no in sensibilibus particularibus indididit' no' manifestis quo ad nos co'municat'. Ecce aliquan' tibus egressi sum' ordinē libri nostri: no' tamē p'pter hoc minus sequel' inueniunt' q' hic remouimus v'ni' v'bius q' multi sapientes scire affectant. Deinceps ad nostrum reuertemur p'p'riū. Et dicit' q' illi qui dicunt q' illi q' regunt' s'm q' s' dicit' in regimine sanitatis: p'nt' ad bonum fine' terminant' inueniunt' q'no cognoscit' finis huius artis aperte suo' possuor'. Et illi v'iam medico' ignorat' tuis sequunt'. Sicut illi q' dicit' q' v'ia boium sunt numerat' q' non est ipse ut homo temperate co'p'lectionis bono regimine regatur: et p'pter hoc v'itius no' v'inet alio q' malo regimine potitur. Tamē hoc rarissime accidit et ab accidenti' remoto hanc arte' incurpatione' no' adducere nec ipsius nobilitates aliquo mo' p'ferunt' q' hoc accidit p'pter sui raritates fere adhibat'. Et q' appropiat' egritudine' reb' voluntariis et reb' extrinsecis solū ipsas ap' p'p'iat' medietati suar' carum: et et minor' parte: q' e' q' gradus harum reb' no' est nisi gradus causari' efficien tium solū. Sed q' ille cause manifesti' certum: et medic' quasi o'co egritudine' ipsas adaptat'. Et si aliqua accidit egritudo' qua' no' p'cesserint de cause dicunt q' hoc a v'ia voluntate p'cedat. Et q' hoc verba vulgarib' placet nolu' mus ea v'imperare. Et post q' sufficiter locuti sum' de inu'ecto b' artis: deinceps volum' lo' de causis q' nobis per accidens corruptione' adducunt' bus rep'parare possu' mus per h'ic arte'. et solū sunt e'ae efficientes. Sed istaq' q' dam tales sunt q' ipsas custodiendi modus per se manife ste p'f'ic'at' co'sulib' dicit' p'p'ius et similia: q' ab illis v'plurimu' possimus abstinere. Sed de illis que de necessitate nos inu'ant et sine nostro velle de his est d'ca. Et v'icinas q' cause q' accidentali' corrumpunt sunt aeris p'p'riatio: et in e'ueni'no exercitū: sicut artū' laboriosoru' et cibi et potus: accidentia alic' v'it' oia q' adducunt' mala co'p'lectione' m'ilem vel no' m'ilem. Et q' ab his per v'ia' cauere possu' aut medij co'p' tenendo sicut in co'servati'o'ne sanitatis medij reperi'. Ob hoc dicit' q' impossibile est sanitates aliquo mo' co'servari' nisi per cibos temperati' et v'it' et q'ntitas et scem' tepus receptos et per motu' et ge tem' et per sup'fluitati' euacuati'o'ne' et per aptu' aere' cu' accidentiu' remotione que ad mala co'p'lectione' adducuntur. Et melior modus cibor' est ut comedat' s'm modū medij cinales. Et scias q' sup'fluitates per modū fricatio'is exercitū' balne' medicine euacuantur. Que omnia ingrediuntur in genere differentie p'p'riatione' ab egritudine' bus futuris. Et q'no hoc mirabile videat' incipiamus a fricatio'is specie: et ipsius inu'ecta dicemus. Et de p'ce

cieb^o exercitij et eius iuuamētis et alioꝝ. Et postea reuertemur et dicemus qualiter vnaqueque maneris p̄plexionis debeat cōseruari. Et satis in eo qđ p̄terit de virtutib^o ciborum sum^o locuti. Sed in hoc libro dicemus qualiter cū eis debemus vti: et qualiter cum eis debet sanitas cōseruari. Et similiter etiam de virtutibus medicinarum sumus locuti. Et deinceps dicemus qualiter cum ipsis sanitas debeat effici et cōseruari.

¶ Cap. II. qđ est de exercitio et modis eius.

E ab exercitio incipimus et dicemus qđ exercitium est vlt^o mēbroꝝ motus aliqua volūtate: et hoc fit p̄prie in mēbris motū volūtariū hūitibus: et scđario in mēbris aialib^o hūitib^o motum: sicut sunt vene et instrumēta nutrimentū.

¶ Et qđ exercitium est mēbroꝝ motus. qđ exercitium qđdā ē p̄prie: qđdā est cōe. Cōmune qđd est illud qđ totū cōtinet corpus: et iste est motus vlt^o abstractionis. cui oīa cōmunicāt aialia. Et exercitium p̄prie est qđ certis appropriatur mēbris: quēadmodū vox qđ exercitium est pulmonis: et federe et sup pedes stare est docti exercitium. Et doceat in motu mēbroꝝ nouiter qđ exercitium sit p̄prie omni membro. Deceat diuisio qđ fit a p̄te mēbroꝝ. Sed alia fit diuisio exercitij in eo qđ exercitium est: qđ ē. qđ qđdā ē exercitium forte: et qđdā debile: et qđdā est tēperatū. Forte vero et debile qđdā aduenit p̄pter abstractionē illius qđ solū sua mēbra fatigat: et in hoc igitur exercitium velox et tardū. Et aliqui ex repugnātia: qđ iter ipm et aliu motore fit: vt vnus p̄matur ab alio: aut sicut eēt in elevatione magni pōderis lapidei: et in hoc exercitio velocitas vel tarditas non intrat. Et aliqui in vno exercitio velocitas et fortitudo cōiunguntur sicut in iocātibus cum spatib^o. Et iuuamētū exercitij tēperati vlt^o est. qđ sp̄m intrinsecum augmētāt: et supfluitates mēbroꝝ nutrimentū expellit aut resoluit: et subas mēbroꝝ mollificat. Et iō in oībus alijs reb^o corporis est magis iuuatiuū: qđ est. qđ calor et sp̄s augmētati per ip̄s sunt siles nāli calori extrinsecō. Sed calor augmētatus ab alijs extrinsecis reb^o: quēadmodū p̄ medicinas aut p̄ alias res qđ calefaciūt actū: sicut calor p̄ accidens. Et qđ fit exercitium post digōnē iuuamēta facit supra dicta. Sed si ante digōnē iōboet et fiat: credēdus est vt mēbra trabāt ad se cibū idigestū: et qđ iste motus ledet retētūā mēbroꝝ virtutē: et expellit cibū idigestū. Et vlt^o opatio virtutis digēstione nō cōplet nisi p̄ getē sicut opatio expulsive nō nisi motu cōplet. Et idcirco hoc qđ dicitur est tēpus exercitio attribui. Et hui^o tēporis signū est qđ vrina colorata ē colore citrino vel subcitrino. Quātitas vero exercitij est quousq; hō sudare incipiat: et anbelitus augeat: et color corporis incipiat rubificari et vene igrossari. et qđ ad hunc p̄uenit terminū: tūc debet sedari. qđ est: qđ forte exercitij corpus nimis euacuat: et debilitatem inducit: et hoc manifestatur in forti exercitio exercitantis. Exercitium vō debile qđ euacuādū est nō euacuat: nec p̄ ipm pōt cōsumi quod ab ipso est dissolutū. Sed tēperatū p̄portionabilr dissoluit et cōsumit: et ob hoc subas mēbroꝝ augmētāt: corpus ipingnat. Et vlt^o tēperatū exercitium cōseruāde sanitatis mirabilis cā existit. Et malitia que p̄pter p̄uationē exercitij accidit in carceratis manifestat. qđ illoꝝ facies caseose fiunt: et eorum color est impurus. et oēs ipsius opationes sunt lese: et hoc nō solū homini accidit. vep̄ etia3 alijs aialib^o calcātibus contingit: sicut volucris in cauernis detentis: et hoc sufficit de exercitio.

¶ Cap. III. qđ est de fricatione et modis eius.

Fricatio silt^o h3 iuentionē in supfluitatū euacuationē tertie digēstionis. Et illi^o sp̄s simplices sunt sex. v3. 3. fm qualitātē. et 3. fm quātitātē. fm quātitātē vt sit aspera lenis aut tēpera

ta: aut si vis dicere fortis debilis aut media. fm vō qđtita tem vt multa: pauca aut media. Sed opatio fortis in corporibus est obturatio poroꝝ et durities corpoꝝ. Sed debilis opatio ē poroꝝ aptio: et mollicies corpoꝝ. Et opatio media iter has duas mediū obtinet. Opatio vō multa ē causa maciei corpoꝝ: et tēperate opatio est tēperate carnem augmētare. Sed pauca in augmēto opationē nō h3: nisi qđ aliquātulū calefacit. Et iste sunt operationes specierū fricationis simplicium: et p̄ sciētā simplicium scientiam compositarū cognoscem^o. Et tēpora vō fricationi cōueniētia sunt eadē cū tēporib^o exercitij. Et ego in eo qđ futurū est sp̄s exercitij cū sp̄bus fricationis ordinabo.

¶ Cap. III. Quod est de iuuamentis balnei.

Et qđ balneū est vni ex his silt^o que supfluitates euacuat. debemus loq^o de virtutib^o partium balnei. Et dicim^o qđ balneū in nobis diuersas ipimit opationes. p̄mas. v3. secūdas et tertias. Nā ipm humectat et exiccāt: frigidat et calefacit supfluitates qđ sunt in poris. et sub cute euacuat: et aliqui opilat: v̄tositatē dissoluit. iflationē remouet: et corpora nutrimentū p̄parat: et aliqui cōmouet appetitū: et mā3 de vno mēbro ad aliud spargit: et hūores fluxibiles facit: et etiā dolores mitigat: et aliqui ipsos remouet. Et hui^o p̄rietatū cā vna ex tribus reb^o existit. Vna est diuersitas partium balnei. Alia ē diuersitas corpoꝝ patiētū. Tertia est diuersitas more in balneo. Partes vō balnei sunt aq̄ frida: calida: domus balnei: et aer ipsi^o. et iste eedē hūit gradus: qđ est: qđ aq̄ calida iter calm et fm tēperata corp^o refrigerat et hūectat: et pauca dissolutionē opat: et hac pauca dissolutionē abstergit fordiditē que in cuti retinet. et aer qui nām h^o aque retinet ad paucū sudorē corpus inducit. p̄pter que cūant a corpore supfluitates subriles. Et hec est nā p̄me domus: et q̄uis aer hūidior sit aq̄ sicut alibi declaratū est: tū nō hūectat corp^o sicut aq̄: eo qđ nō applicat corpori sicut aq̄. imo desiccāt corpora: et fm qđ calidior est plus desiccāt. Et aqua vō et aer calidissima calefaciūt corpora: et aliqui desiccant: et supfluitates eūant: et has supfluitates eūando v̄tositates dissoluit: et aer cum his desiccāt: quēadmodū dictū est. Et hec actiōes nō fiunt nisi in corporib^o mūdis: sed in corporib^o supfluitatib^o plenis poros cutis opilat: qđ ē. qđ p̄pter malitiā supfluitatus et multitudinē poroꝝ claudunt: et ob hoc supfluitates egredi nō possunt. et tūc fiunt patiētū oripilationes: et discurrunt hūores: et mouet de vno mēbro ad aliud mēbrū. Et p̄pter rea nō ē vtile balneū hūitib^o repletiōes corpoꝝ aut vni^o mēbrū. Tertia cā mediana in his reb^o ad huc fortior existit. Et balneus dolores nō remouet: nisi illos qui sunt asp̄sione materie causati: sicut apata et his filia. Et in frigidatio ex balneo aliqui fit p̄ se: aliqui p̄ accis. Sed que per accis fit est cū balneū poros apit: et cū supfluitatib^o calorem et sp̄m euacuat: et qđ p̄ se ifrigidatio fit ipsa. p̄pter aquas frida que in balneo est friditate opat. Et apponit aq̄ corpori vt caliditate calide aque reprimat: et mollificationē mēbroꝝ rectificet: et calorem nāle corripiat h3 modū correctionis fabroꝝ et coquoꝝ: qđ vtunt friditate in fine p̄pter intētionē suā. Sed scias qđ nō debemus cū aq̄ frigida balneare nisi post supfluitatū euacuationē. Et scias qđ omnes partes balnei in corporibus puris bonas actiones operant vna alteri non resistēte. qđ dissoluit supfluitates: et euacuat sine lesione virtutū: et mēbra mollificant sine neruoꝝ relaxatione: et humectant sine calefactione: et sine oppilationē refrigerant absq; inuiscatione. Et hec omnia nō nisi cū partibus calidi et frigidi complentur: et si aliquid in eis dāni percipitur istud est in corporib^o impuris. qđ in puris nullū damnū euenire potest.

¶ Cap. V. qđ est de operationib^o somni et vigilie.

Operantes somni in composib' sunt digis t bu
 mecratio. Et vigillie operantes sunt disolutio
 t consumptio t attractio caloris intrinseci ad
 partes extrinsecas. Et cas somni t vigillie vi
 ti fin modu' p' filosofie in his que p'cesserunt.
 Sed q' sup'ant somno calorem exinguit naturalē
 t corpus inducit ad humidā dispositionē. Et q' vigillie exu
 berat corpus deficiat t calorem tuse luit naturalē t cal
 losem accidentale' incedit. Sufficit illud qd' dixim' de re
 bus quarū memoria p'cedere debeat.

Capitulum. VI. Quod est de regimine corporis t poi
 mo corporis temperati.

Dinceps narrandi est de cōservatione sanita
 tis vniuersalisq' it' cōplexioni. Et videt' no
 bis vt a tēperata scipamus. Et dicim' q' in
 illa q'si nō est necesse nisi arbitrari tēperamē
 tum cibos exercitios fricationū balneoz
 somni t vigilliarū t accōditū anime t circūstantiarū vel
 aerē tēperatū. Et hoc in corpore opario appellat' per mo
 dum doctrine t opationis. Et hic eroneat illi q' non cre
 debat artē medicine in cōservatione sanitatis cōplexioni
 tēperate habere igrēsum q' credēbat ipsam et op'ati
 onē solū in parte curantia. Et vere p' curantia in cōple
 xione tēperata necessaria nō est si casu cōtingeret. raro
 tū est. **C** Et quāuis dicat Gal' q' in cōservatione sanitatis
 optime cōpōsio medicinalib' nō idēgamēt in cōser
 uatione eiusdē in lōgo tpe post nauitates idēdū talis
 ea que fin ipm necessaria sunt. vt exercitiū balneoz alia
 sibi difficillima eē vidēt' t etiā apud illū qui opinat' q'
 finis bono sit sanitas ppter solū cōmōdū tēporaliū geren
 doz t p'ncō sibi hoc difficile eē vidēt'. q' to magis erit cōf
 ficile p'ncō illū q' opinat' q' bono sanitas est ipsius finis p'
 pter anime p'fectionē aut vt aliquā lēnsibile beatitudi
 nes cōsequat' nō hoc certū nō est nisi p'ncō paucos. Sed
 multi opant' nō tū sunt q' hoc certū curare vidēt'
 ppter victoriā partis illius. **C** S' q' hinc hoc regimē dif
 ficile iueniat' nō volumus ab eo separari tū de eo bene
 ter loquimur. q' hinc multū de hoc dixit t sufficienter
 determinauit. **C** Dicim' q' Gal' sentire vidēt' in regimi
 ne cōplexioni tēperate q' idēdū nascunt' vt sal tritu
 sup' corpus eoz spargat' vt eoz corpora ppter extrinsec'
 adueniētia laudent'. **C** Sed q' mibi mel' vidēt' est q' in
 per eoz corpora ponat' res non modicarias sicut oleum
 de gladiū sicut dicit Anezoar' q' eadē opationē facit
 quā Gal' dicit facere salē t mel' q' modicationes nō
 h'z. Et p'cipit vt alio nō cibent' nisi lacte, donec ei' dentez
 oriant'. Et dicit' est q' necesse est cibū eē salē cibatoz t nā
 lactis nūc pueri est salis. t et q' iste est cib' quē eadē natu
 ra pparat'. **C** Et post dicit' oīū p'cipit vt grossiū cibo
 vtant' t b' mudo. Tamē vt nutrit a malis ablineat' cibis
 t vt exercitio vtat' tēperatoz t a cōmū elonget'. q' cōmū
 sanguinē p'uat' mēstruū t sapoz t odorē lactis permutat.
 t vt oī die in aq' tepida balneet' t in aere tēperatoz vt
 b' m' p'latio tpe balnei nō adueniat'. Et Gal' sentit' vt hoc
 i domo balnei fiat. t ego dico q' si aer ē tēperatus nō opz
 vt hoc in casa balnei fiat: nō balneet' nisi cū venter a la
 cte vacu' existit ad hoc vt cib' ad mētra idēgestus nō at
 trahat'. Et fiat post idē somnū t tunc mor' loco exerci
 tiū existit: t reb' eis terrore t tristitiā sferentib' cōseruō
 tur: vt eoz nūc ad pigrinā non cōuertant'. **C** Et vt calor
 ipoz nō sit in ipso nō suffocet'. t dulces cantus: t dulces
 soni: t omnia que ipsoz letificat' sunt cōgrua. vt eoz nūc
 calos accrescat. t ipsoz nūc alios vtentes cōseruent'. Et sal
 idēgent pulchris formis t figuris. Et maior lesioz pars
 que pueris accidit est: aut ppter caloz aut frigus aut ter
 roz aut alia extrinsec': hoc modo pueri regi debēt do-

nec deambulare ceperint: hoc est vsq' ad annū tertium.
C Et abinde exercitio oī die vtant'. t post exercitiū fri
 cationē: t post ipsū balneo. Et tunc debēt cibari cibo in
 q'itate t q'itate tēperato. Et itez cū cibari voluerit ista
 eadē sibi ordinent'. Exercitiū tū eoz exercitiū nō d'z ha
 bere: vt p' ipm eoz corpora nō deficiant: t ne per hoc eis
 augmētū p'beat: t in aq' frigida balneari non debēt. qz
 aq' frigida cremētō resistit. Et hoc regimē trib' septima
 nā ānoz seruet'. Et scias q' vini t ceruissia sunt mala. qz
 eoz capita replēt: t malo calore calefaciūt eoz: t mētem
 ipoz p'turbāt. In tpe vō iuuetutis bonum eis t velle exi
 sūt: q' tūc in eis due colere manifestant'. vt rubra t ni
 gra: vna p' mētra vō p'caloz: vniuz atq' ceruissia ista
 duab' resistit coleris: eas a corpore expellit. melanco
 lic vō a tota ipoz resistit. Sed coleras rubel' per vrinā
 educit: t mētra humectat: in q'bus siccas superuenit.
C Vniuersaliter cibi inuētū sibi esse non debēt. Et
 ex meliorib' carnis q'as comedere debēt vel p'sunt
 sunt carnes p'dici cū medulla panis p'parat'. Et ab her
 bis oībus t fructibus humidis abstinerere debent: t videt'
 mibi q' boies talis est: t qui tali regimēto regim' f
 sunt parati physica sciatia recipere per naturā: vt eas ex
 tribus p'fectionibus q'as dixit Alexander necessarias eē
 p'bo vidēt' b're: post vō tres septimanaz eodē regimine
 regant'. Sed post d'ceptionē panis exant': t cum oleo fri
 cent' dulcet' fricatio sit mollis t lēta ut duriciē nō opet'.
 hoc fricatio est necessaria vt corpus bono exercitio p'pa
 ret'. Et si ante fricationē exercitiū leboarent possib'le eēt
 vt ex hoc poti' oparet' ppter sup'fluitates que exiū p'
 pararet'. **C** Et oleū oliue calidū necessariū est: qz duriciē
 remouit t sup'fluitates dissoluit. **C** Mollitia mollis eē
 debet: ne cōragio carni vltas lesionē possint inferre. Et fri
 catio qdē a superiori debet ad inferius t ab inferiori ad sup'
 us. t ex latere ad latus: et transverso ad transuersum. Et
 hoc agōs ad omni p'p' opim'. Et ac in quo p'ncō
 erant debet eē sicut acri veritad hoc ut sup'fluitatū cō
 uationes in s'itate efficiant'. qz est q' fridus aer eadē
 resistit. t calidus sup'fluit' opationē opat'. Et ideo tēperat
 us aer ab oībus vel a pluribus possulat'. Et post fricatio
 nē supradictā debet aggredi exercitiū mediocre iter de
 bile t forte: t veloci t tardū: quē admodum est ludus p'ue
 bolle. sicut dicit' h' in libro quē de balla cōpōnit: qd' e' qz
 ludus grosse ballē cui cū pedib' p'fici nō laudat'. qz for
 tis est t efficit cū timore. Et hoc exercitiū p'seruarē de
 bet donec anbelic' eleuet'. t corpus rotari sciat: t timor
 ipoz d'iminui sciat. **C** Itē dicit' q' hoc exercitiū p'seruarē
 citū ab exercitiū nō cognoscit nisi scio aut tertio die:
 ita q' errore cognito ab ipso p'seruat' corrigere si exercitiū
 sup'fluum fuerit vna die sequenti d'iminuet'. Post hoc de
 anbelic' vtant' scdm q' possibile est: qz est: qz retinēdo
 anbelicū nūc calor fortificat: t poros agit: t per eodē
 sup'fluitates expellit: quē admodū illi facit qui foramina
 velat'are i' d' d'at' qz expul' d' d' foramē agit: t d' cōstrictio
 esse cū extēsiōe musculi p'ctoris ac t'p'fragmatis. S' d'
 extēsiō musculi nūc p' d' d' d' qz est: qz p' h'c extēsiō
 nē sup'fluitates p'ctoris t pulmōis ad mētra nutritiā
 expellit: t p' extēsiōe musculi venter sup'fluitates q'
 in ipso sunt: q' ab illis trāsmittit' sunt s'eri' expellit: t q'
 h'z d' d' fragmā d' d' t' d' d' anbelic' p'ncō' ablineat'.
 qz tūc sup'fluitates ad cerebrū mittent' s' h' vidēt' t sup
 flant' in illis: qz ipoz velle illantur in facie: t ipz facies
 rubedine adipsant': t hoc accidit ppter humozes t sp'
 ritū auctus ad caput. Hoc facto fricatio fieri d'z que el
 d'aleb' d' d' d'. Et hoc fricatio multa debet eē: t ad asperita
 tem declinās ppter duas licentias. Una est vt superflui
 tates subcutaneas emūdent' que ab exercitio sūt trāsmi

se: et alia est vt corpus solidetur: et vapores boni retineantur ab his q̄ ab exercitio accidunt: nō alterent. Iste quidez opationes que circa corpus exercēt interpolatiōe requirunt et getem. Sed fricatio simul ac velociter fieri debet sicut dicit Gal. q̄ si totū corp⁹ mādilib⁹ simul et semel fricari posset vtilius eēt vt supfluitates simul et semel a corpore exalaret: et hec fricatio vt dicitur est cū oleo dulci debz fieri. ¶ Iuuenes autē q̄ hāc habēt cōplexiones q̄n pueniunt ad quartā septimanā ānoz in aq̄ frigida balneari debent ppter solidationē raritatis in corp⁹ mēbris ab exercitio derelictis: vt calor ppter exercitiū sparsus aggreget: et ad suū ppiū tenozē reuertat opationes suas itegre adimplendo: et eodez modo hic aqua querit frigida quē admodū in exercitiis balneo postulat. aq̄ vō ista nimia frigiditatem nō habeat: nec etiā in ipsa tēperantia adesse dō: qd est: q̄ frigida vt nix mēbra ledit: et remissē frigida nostraz itentione nō bz: et hec balneatio subita dō eē. Sed in balneatione vel ablatione capitis aq̄ frigida indigemus speculatiōe. Et q̄n Ha. fuit de ea locut⁹ nō posuit sufficientes cōditiones: nec de ea ego dubito: nisi q̄ caput est mēbruz frigidū per nāz: et in summa vtrū debeat balneari aut nō: dico q̄ nō. Et post hec oia cibari dō laudabili cibo sic carnisibus galline: et pane pfecto vt dicitur est pparato: et carnis edinis: et annualis agni et vituli lactētis. ¶ Doza vō cibandi erit cū oēs digōnes fuerint celebratē. Et fm sniaz dicētis q̄ homo bis in die cibet. erit necessariū: vt bis exercitū: et bis balneet. Et Gal. dicit q̄ quidaz medici dicūt q̄ hec debet ter in die celebrari: et hoc eide placere videt de quo nō modicū ammiror: qd est. q̄ si hoc fiat ter: et hore cū bi tertia sectionē habebūt. qd est: q̄ cū corpus iuuenis B regimine vtentis sit fortis nāe: et bone digōnis nō indiget vt ipstus cib⁹ tertia digōne diuidat: et hec partitio non cōuenit nisi senibus et debilibus nā: vt idēz ipse Gal. refert. Et si aliq̄ diceret q̄ huius partitionis necessitas ppteriaz necessitatē sequerēt: inde error puenit: q̄ contrariuz bz verū: qd est. q̄ necessitas partitiōis horarū exercitū et balneoz sequit necessitatē ptiōnis horarū ciboz. Tū noui medici sentiūt q̄ cōueniētia tēpora comedēdi tēpatis pponib⁹ sunt vt trib⁹ vicib⁹ duobus celebrēt diebus. Et sicut exercitiū et balneū debet fieri trib⁹ vicib⁹ duob⁹ dieb⁹ et isti mihi vident veritati magis appropinquare: et et mirabilis Auēzoar huic assentire videtur.

Capitulu. VII. Quod est de regimine corporis temperati per coitum.

Coitus huic moderato vsu pueniēs existit ita vt per hoc eide nihil accidat ex eis que ppter nām sunt: et hoc nō cedimus: nisi q̄ sperma est vna supfluitas pparata a nā. vt expellat sicut alie supfluitates: excepto q̄ in se bona est: et ideo propter partū errorē euacuationis ipsius fit magnū nocumētū: et plurimi sapiētū pbibent vsuz coitus in cōseruatione sanitatis. Itē si exercitium est aliquo modo conueniēs post coitū illud est nocumētum coitui repugnans. Et q̄ coitus desiccet corpora et virtutes debilitat: et vapozat corpus: necesse est vt fricatio que post coitum fit hec nocumēta coitus recōpenset. Et necesse ē: vt hec fricatio habeat asperitatem vt poros consiliet et mēbra confortet: et fiat cum oleo multo.

Cap. VIII. Qd ē de regimine ei⁹ p somnū et vigiliam.

Somn⁹ ipsi⁹ necesse est etiāz vt sit tēperat⁹ fm exigētā nāe: et vltra hoc in somno vel vigilia nō cogat nām. Et hec oia obseruari debent nisi in ipsi⁹ regimēto cōmiserit pctrū: aut aliud extrinsecuz ei nō supuenerit. Sed si in ipsi⁹ regimēto peccauerit idiget correctiōe vt repugnet huic per dū. vbi gra. si comedat aliq̄ stiptica: et ex hoc vē

trem habeat cōstipatiū: necesse est vt reb⁹ pinguib⁹ vraf. Et si hoc accidat cibi paucitate: et tēporis longitudine per dūm corrigat. q̄ plurimū ē cā cōstrictiōis supfluitatuz est ppter rerū extrinsecarū malā pponē: hoc est caliditas et frigiditatis. ob hoc. q̄ pseruari ab istis difficile est: et cū dico hic supfluitatū cōstrictionē nō solū stercozis et vrinē itendo: s̄ totius corporis supfluitates q̄ ex eo manant sicut ex meatu ḡ iter epar et fel existit: et iter epar et splenē: et q̄ puenit ad palatū et nāz: et vlr q̄n hec mēbra regimēto dimittūt idiget medicinis has supfluitates euacuantib⁹. Et scias q̄ exercitiū est vna ex reb⁹ q̄ indiget correctiōe si in ipso delingatur: et peccatū qd maxime in exercitio cōmittit est illud qd noiāt labagi. i. sicut pigritia aut lassitudo que post exercitiū accidit. Et iam diximus in bis q̄ pterierunt q̄ labaget qd puenit a reb⁹ extrinsecis sunt. 3. spēs simplices. vna est vlcera tūa. scda est extēsiua. tertia est apostemosa: et vlcera tūa est illa que fit ab hūore calido: et fit etiā ppter retētas supfluitates non dissolutas per exercitiū. aut ppter hūiditates liquefactas ex piguedine et carne ppter imoderatū exercitiū. Unde necesse ē vt medicinis adhibeant: vt has supfluitates euacuent et dissoluant: et hoc fiat fricatiōe leui et multa: q̄ hec fricatio ppter sui leuitatez nō opilat. imo dissoluit: et q̄ multa euacuat: et debz etiā fieri cū oleo calido veteri stipticitate carēt. Et balneo vō magis necessariū est aeruz: deinde tepidū aqueū: et cibent cibis subtilioribus: humidioribus atq̄ frigidioribus solito: et paucioribus q̄ritate. Et correctiō extēsiue debet fieri mollificatiōe: et idcirco debz fieri fricatio lenis cū oleo calefacto in sole: cū oleo anetino: et cū oleo camomellino inutile nō est: et est necesse morari i balneo tēperato: et morari in ipso trahere. ¶ Correctiō apose que cū extēsiōe fit: et lesionis sensibilitate: et q̄ritatis mēbz augmētatiōe tribus efficii modis. Eūone. v3. repausiō: fridatione et mollificatiōe: ppterea idiget fricatiōe subtili leui et multa: et debet multa attrahere morā in aq̄ cala vt tepida: et inūgi multo oleo tepido: s̄ in estate oleū debeat sc̄g. i. violaceū vtilius existit. Et cibus paucitatis istius spēs paucior debet esse cibo aliarū spērū paucitatis et frigidior. Hoc est regimē temperate complexiōis in etate iuuentutis vsq̄ ad. xxxv. annum.

Capitulu. IX. Quod est de diminutione cibi.

Ost hec vō exercitiū diminui et cib⁹ subtilior est necesse: et cibi sint humidi aliq̄tulus ad calozē declinātes: et in seny etate exercitium fiat eq̄le sicut itineris suavis: et calidis et humidis idiget cibus: et hoc regimē latitudinez habet fm magis et minus in pluralitate et diminutiōe annoz: et tales in vnoquoq̄ die cibent: et supradictū exercitiū eisdē p̄cipiat: et balneū et fricatio. Et q̄ in corporib⁹ senū vt plurimū supfluitates generant: et nō sufficit exercitatio illas supfluitates euare potēter. necessario o3 in cōseruatiōe sanitatis vt cibus medicinalib⁹ aut medicis portiant. Et ppter hoc in pncipio suarū comestionū o3 vt rebus hūidis reficiant: vt bletis elixis: paratis cūz almuri: oleo et sale: aut in alijs sicut pparatis. Clistere volentitum vltimū eis existit: et vti debet ficibus cum semie vrtice et croco: et silibus ante cibū: et aqua mellis existit vtilis maxime istis qui neq̄ vinū neq̄ certisā bibūt: sed vinū vtilius pot̄ existere iter alios potus. ceruisiarū que sunt ex passulis: meliores ille existit que ex passulis carētib⁹ nucletis sunt. Et hoc ideo q̄ res q̄ nobiliores sunt senib⁹ sicut ille in gbus vrus stiptica nō reperit: eo q̄ resiliūt ambabus suis qualitatis ei qd querit in eis: et debet esse vtrū ceruisia vsq̄ ad finē sue pfectiōis: et color sit sicut color vini. Et ceruisia que in nostra sit terra vetus nō appellat nisi spacio sex mēsiū trāscēdat. Et in minorū tpe nō est cō

neniō cōfervationi fanitatis: etiā vini terre noſtre nō
 appellat vinū vetus niſi cōſequat ſpatium unius anni aut
 medi. Et ſi in ſenib⁹ ſunt mēbra leſa p nām: exercitiū ei⁹
 cōueniētiō nō erit. qz ſenes cui exercitiū ordinat⁹: eſt ille in
 quo nō illis leſio mēbrorum nō eſt. Et ſenib⁹ neceſſariū eſt
 balneū ter in mēſe: aut quater. Et ſi dixerim⁹ qz iuvenes
 ſtius pſectionis nō indigent balneo ad regimē fanitatis:
 ſed ſenes indigent eo ppter eoz exercitiōz paucitatē. qz re-
 gimē ſenū cōpoſitū eſt ex ſeruatione ⁊ pſeruatione. Et diſ-
 ferētia illoz: dicitur regiminū eſt in hoc qz vni p ſiſte aliō
 per diſſimile ſit. Et eſt neceſſariū ſenib⁹ vitare cibos groſ-
 ſos ſicut alias res. Et ſi cōtingat eos aliqui comedere uſo-
 cios eos reb⁹ ſubſtantiis. Sed lac bonū eſt ſenib⁹ vnas
 bitib⁹ largas: ſed neceſſariū eſt vt cū melle vtantur. De-
 nes vō frigide pſonis per nām ⁊ vnas bites ſtrictas la-
 ci nō appropinquet. ¶ Dicitur qz locuti ſumus de regimē
 temperate pſonis quaſi regēda ſunt corpora ab infantia
 vſqz ad ſenectutē: ⁊ quia iſta regimina ſunt lōginqz a poſſi-
 bilitate iſt⁹ cōſeruationis: tū regule ſunt ordinatē volenti
 ſuam fanitatis conſeruari: ſi in hoc deficiat: corrigere oꝝ
 cū euacuatib⁹ ſuſſultat: cū medicinis opulentes ape-
 riendib⁹: putrefactioni ⁊ apoſtematib⁹ reſiſtētib⁹.

¶ Capitulum. X. Quid eſt de regimine corporis habentium
 cōſeruationem compositam.

De hinc volum⁹ loqz de regimine aliarū cōple-
 rionū. Et dicitur qz illoz cōpoſitū due ſunt
 ſpēs. vna eſt ſup cuius mēbra oīa dominaſt
 mala pſo reſperata ex loco ⁊ pſonib⁹ di-
 ſperatione: alia eſt ſup cui⁹ mēbra mala cō-
 pletio dominaſt: que in ipſo recipi diuerſitates. vbi gra-
 ſicut cerebz calidū ⁊ ſtomac⁹ frigidus: ⁊ hoc ſpēs 3z Bal-
 eſt deterior: pma ⁊ maxie qz talis cōpletio in mēbris
 radicabil⁹ ſita eſt. Et regimē iſtoꝝ magis eſt ppinquū pter
 uarine qz cōſeruatione maxime in illis qz mēbra pncipa-
 lia in ſuis cōpletionib⁹ ſunt diſcratiata: ⁊ hoc regimē eſt qz
 mediū ſicut regimē cōpoꝝ qz nō ſunt leſa: ⁊ dictione ape-
 riendū que egritudine adducit cōpoſitū in qz eſt vnas
 ſignū aut plura fanis exiſtētib⁹ que egritudine pſeſſican-
 tur: ego narro in hac parte: in eo qz futurum eſt.

¶ Capitulum. XI. Quid eſt de regimine corporis caliditum.

Deincepo volum⁹ narrare de mala cōpletio-
 ne ſimplici ⁊ ſcipientis a calida. Et dicitur qz
 in pſone illoz nō apparet in pncipio multa
 leſio: ſed cui⁹ ſuſtinet ipſam ſiccitas comitat⁹:
 ⁊ ſup cōpoſa taliū colera citrina dominaſt: ⁊
 ideo oꝝ vt eoz exercitiū ſit facile ⁊ ſuauē cū ſuauē ocu-
 bulatiōe ⁊ getatiōe. Oꝝ vt dicit hꝝp. qz cōpoſa calida vo-
 bet getere ⁊ nō exercitari: nō oꝝ intelligi niſi remiſſe: qz eſt
 qz oīmoda geō corpis nō legredi vti fanitatis. Et ob hoc
 neceſſe eſt vt exercitiū ſit cū ſuauē fricatiōe temperate: que
 qdē fricatio cremētū efficit in carne. ⁊ ipſi fricatiōni aſſo-
 cietur aliqua ex oleis ſuauit ex oleis frigidis: vt oleo vio-
 lato: ⁊ ſilib⁹. Et balneū in aqz tepida ad hoc vt ex cōpo-
 ribus eoz ſuſſantates ſumofe reſoluantur. Sed aer bal-
 nei eas vtilis nō eſt: ſi poſtea balneū in aqz frigida p-
 det vt corrigat dampnum ſi qz ad calida facit: eoz refe-
 ctio ſit bina in die: eſt ſiccitas in eis multū manifeſtare
 tertia refeſtē vtant. Sed ſpēs ciboz ſm qz dicit medi-
 ci oꝝ eſt ſm ſimilitudinē in fanitate pſentis ſeruationis:
 ⁊ iſti cibi debēt eſſe caliditate calidi ⁊ ſic. ⁊ ſi volūt eoz
 pſones alterare oꝝ fieri per diuini paulatim ad hoc re-
 gimē accedat. Sed dicit qz iſte pſones que exercit a tēpe-
 ramēto ad vni extrematū ipſe ſunt prime illi parti vt
 ſciant egritudines ex genere illius cōpletionis. ⁊ hoc ſit
 cū ſuſtinet aliqz caſus extrinſeca. ppter hāc aptitudinē
 que in eis eſt aucta dicit qz cōp regimē p ſiſte ex toto fieri

nō debet: ppter ea qz tales cōpletiones qz iſte ſunt ſm
 vni modū nō pſerant. imo ſunt mobiles vſus egritudi-
 nem cōpletionis. Et ppter hāc cām intelligere non debe-
 mus in regimēto ſuoz ciboz cōſeruationem ⁊ pſerua-
 tionem ad reſiſtendū ei qz accedere eis poſſet ex pte ſua:
 rum pparationū malari. Et ppter hoc totū eſt neceſſe vt
 in cibo ſit aliqz contrarium pſeruationibus eoz: ⁊ hoc eſt
 ppter timorem occaſionum ⁊ extrinſecari. Nam ex parte
 cōpletionis ſolius nō eſt timendū vti ſimilib⁹ in toto: ⁊
 hoc eſt ſentētia illoz qz ſentētia iſtam ſeruat: qz iſta ex toto
 hoc nō declarat. niſi iſtud regimē nō ſufficit niſi euacuetur
 humor qui hāc fouet pſeruationē ⁊ vomitū aut per fluxus
 vtri⁹: ⁊ debet iſtud euacuare illū humorē per locū
 cōſuetum a natura. ita qz ſi per vomitū per vomitum. ⁊
 ſi per fluxū ventris per fluxū. ⁊ melius eſt per fluxū: qz ta-
 lis euacuatio eſt magis nō manifeſta. Et mihi videt ſuf-
 ficere: vt babū bene pſone calidā: vel calidā ⁊ ſiccam:
 purget cū tamarindis: violis ⁊ mirab. citrina: ⁊ alubib.
 L. corioli ⁊ ſimilib⁹: ⁊ ſic cōpletionē calide aut cal-
 lide ⁊ ſicce ſm pluriū ſunt vapores ⁊ ſumofe: ob hoc
 balneū indiget nō cito effimerā incidat: ſi ſi tenui
 dicta lōgo vti ſucri tēpore. Et bonū eſt iſtis aliqz poſt
 cū balneū vt eoz cōpoſa ſpingent. ſed qz in dextro la-
 tere ſentiet grauitatez hoc vitare oꝝ: ⁊ eſt neceſſe vt reb⁹
 vti exoptatiū. Itaqz iſta eſt vniū potatio vini: ſi
 bibat vinū bibere debet aquoſū. Et vſ dicit qz regimē
 cōpletionis calidarū ⁊ ſic. ⁊ calidarū ſimplicium nō dicitur ſi-
 cal⁹ in ſine niſi ſm plus ⁊ minus: qz iſſibile eſt vt calidi-
 tas ſine nō detentur ad ſiccitate: ⁊ vti eſt iſta oꝝ ſacba-
 ra in teporibus calidis frida qz aliquos ſenib⁹ ⁊ herbis
 que hāc vniū aperitiū ⁊ puocant ſine caliditate: ſicut
 eſt ſemē ſcariole ⁊ capillus vetricis: etiaſ ſemē apꝝ: qz
 ſit iſta vniū reſiſta in ſeritate cū ſenib⁹ meliorē: cū
 mēris: aut cū alia re qz babat tēpore calitatez ⁊ ſic. ma-
 tericū dictant: que admodū eſt ſupes ſcariole ⁊ violē. Et
 mirabilis Anjoar dicit qz in oibus locis in qz vniū
 opſacra debent vti ſicce nemiſar: maxime calido
 tpe. Et dicit p exercitiū qz nemiſar babz ſua pſeritate
 pſeruarē talia a ſecre. Itē dicit qz ſemp cū opſacra de-
 bennū vti reb⁹ qz ſomaci ſonſicant ſicut aqua mal-
 cinat cinamomū aut pica: qz actū indiget eſt actū oꝝ
 ſtomaci ledit. Et mihi videt qz aqua oꝝ cū tpe callo ſit re-
 gimē vniū: oīmodo cū ipſa ſit aliqz qz tpe mat nocu-
 mētū oꝝ ſtomaci ex ea. Et qui hāc cōpletionē ſiccā neceſſe
 hāc eoz cōpoſa dicitarene in eis accelere ſenectū: ⁊
 hoc oꝝ facere cū cibus bñdis laudabilis cōſentit: ⁊ ca-
 ro polloꝝ inuenit: vel balneo aque dulcis tepide. ⁊ fuge
 re laboz ⁊ vigiliā: oīa accētia ale que cōpoſi faciūt acq-
 rere caliditatez: ſicut furor ⁊ ira: ⁊ cōſi ſiſtāt: aſſeſſe
 ea que cōpoſi adducit delectationē ⁊ gaudiū: vt extri-
 ſeca qz eis iſtū facere ſunt ſria ſic cōpoſi: ⁊ ſolia ſa-
 licis ⁊ vitis ⁊ aque fride: exopto gaudiū temperate: re-
 perato: ⁊ mobilis lectici: audire ſonos amenoſ eis vni-
 niō eſt. ¶ Sed cōpletionibus calidis ⁊ bñdis ſupueniunt
 egritudines putride ⁊ dicitur ſupſultant: maxie tēpo-
 re iuuentutis. Et idcirco neceſſe eſt vt exercitiū ſit ex-
 citio ⁊ veloci: vtant fricatiōe multa ⁊ ſonſe: qz etiā bal-
 neū an cibus: oꝝ vſ ſtomaci taliū iteri. nā ſi ipſus cō-
 pletio ad malā cōpletionē puerere bñoz totū corp⁹ ad
 idē declinat: tūc cib⁹ cōp declinat ad friditate ⁊ ſic-
 citatē. Et iſta cōpletio nō eſt tēpore ſicut opinar⁹ eſt. Et
 antiqz dixerūt qz cōpletio nō eſt calida ⁊ bñda: qz cū op-
 rans cōpletionē nālē inſuū eſt media cōpletionis: tūc cō-
 cinnus qz eſt temperata cōpletio ⁊ extrematates itelligit hāc
 vniū cōpletionē. Et qui ipſam cōparamus dominio ſuper-
 ſtuitatis elementoz: que ſunt in ipſo nos dicitur qz ſit ca-

lida et humida: eo quod caliditas et humiditas plus dominatur in ipsa quam frigiditas et siccitas: et non dicimus hic complexionem temperatam hanc de qua loquimur hic quod sit calida et humida nisi comparatione ad naturalem. ergo cum dicimus calidam et humidam esse temperatam nisi equivoce dicimus. Et Gal. met. dicit quod naturalis respectu extremorum: et calida et humida comparatione temperatam dicitur: et ideo dubitatur si in hoc tempore quod hec temperata complexio non inueniatur.

Cap. XII. Quod est de euacuatione corporum calidiorum.

Diximus reuertamur ad id a quo separati fuimus: et dicimus quod non oportet appropriare conseruationem sanitatis solum super exercitium balneationem et cibos humilibus hanc complexionem: verum oportet cum hoc euacuare superfluitates cum medicinis laxatiuis a capite per viam sternutationis: et gargarizando ore masticis et grana staphisagrie: et et puocando vrinam: et medicinis coueniens ad purgandum habentes hanc complexionem sunt medicinis leues sicut gargaricus turbitus: et cartamus. Et oportet quod isti multum ab opilonibus sibi cauere debeant: et iter ceteras causas putrefactionis huic resistere debent euacuando humoris qui putrefieri consueuerat: et cum medicinis resistentibus putrefactioni suis qualitatibus et suis proprietatibus. quod quia non putrefactionis stat per extraneum calorem cum humiditate superflua fetida sicut sunt ei medicinis odorifere in ultimo contrarietatis. Et si tu feceris vnam compositionem in qua oes iste virtutes aggregentur erit vltima medicina ad conseruationem sanitatis ipsorum. dummodo represserit in illis eius virtutes quibus non indiget. Sed complexio frigida debet conseruari cum rebus calidis sine humectatione. v. exercitio balneis siccis cibis et his similibus. Sed complexio frigida et humida regi cum regimine calefaciente et exiccante: et cum multiplicatione exercitii: et indiget euacuatione propter superfluitates que a tali complexionem generantur. Sed complexionem frigide et sicce ceteris sunt deteriores: et indigent in eorum regimine calefacientibus et humectantibus: et leui frictione: et dulcis aque balneo: et exercitio temperato et somno longo. Et vniuersalis complexionis humide indigent iter refectionem et refectionem mora longo: que admodum sicce indigent breui. et complexionem frigide et sicce indigent superfluitatibus euacuatione per humoris melancolicum. Et medicinis ad hoc valentes sunt mirab. idi. et polipodium. Et vna aromatica sunt conuenientia valde huic complexionem. Et coitus nocet plus ceteris omnibus complexionibus maxime frigidis et sic. Et inter complexionem calida et humida superfluum tolerare potest leuius: et que peiores sunt frigide et sic. existunt. humide vero modo se habent circa illud. Ista sunt regimina complexionum distemperatarum in qualitatibus actiuis et passiuis. Sed complexionem distemperate solum in passiuis tantam non recipiunt lesionem: quam distemperate in vtriusque aut in actiuis.

Capitulum XIII. Quod est de resumptione extenuatorum.

Sed regimine corporum extenuatorum dicitur esse per contrarium causarum extenuationis: vt si fuerit huiusmodi causa caliditas cum siccitate membrorum valet frigida et humida dieta: et si causa extenuationis fuerit propter debilitatem attractiue que est in membris: inunctio olei oliue affert inuamemum: dummodo solum iter super membra donec trahat cibum et non plus: et si moram contraxerit nimium dissoluet. et alterabit: et si causa exiccationis erit super virtute digestiua frigiditas ad ministrant ea que confortent digestiuam. sicut vinum et ea que scis: et vniuersalis extenuatio siccitati associatur. Sed siccitas aliquando puenit propter dissolutiones multas. et aliquando propter paucitatem digestionis: et aliquando propter vsum ciborum siccorum. Et rectificatio istorum est facilis: et extenuatio corporum pinguium fit per contrarium: sicut quod tu scis.

Capitulum XIII. Quod est de conseruatione corporis cuius membrum est distemperatum.

Ut usque narrauimus regimen distemperate complexionis vtrius. Deinceps narrare volumus de regimine distemperate in singulis membris. Et dicimus quod regimen istarum complexionum plus ingreditur genus conseruationis quam regimen complexionis distemperate ceteris. Et iterum nostra in tali complexionem quibus est ista: est vt virtus illius membri fortificet suam complexionem tepando et euacuando superfluitates que in eo generantur: et remouere causam que illa generat superfluitatem considerando vtrum sit lesum in se aut per alterum membri compassionem que admodum stomachi in aliquibus dominiis est lesus per se: et in alijs per compassionem cerebri: et membra que magis danificant alijs sunt membra principalia: cum propter alteri dicitur. vbi gra. cum epar est calidus: et stomachus frigidus: et corpus est extenuatum: et lumbi in arenis abundat: vt in corpore extenuato testiculi multum generantur spermata talibus ididem regimine mixto: et plus istare distemperant piculoflori. ita quod aliud obliuioni non tradatur: et hoc ingreditur doctrinam de ingenio sanitatis: et ob hoc non plura his dicemus. Sed regimen conseruatiuum est de genere curatiui sicut dicemus postea. Et scias quod deteriores hanc complexionem est illa que est in cerebro declinate multum ad caliditatem aut frigiditatem. id est quod complexio cerebri est ad malitiam conuersa est ea aduentus mali multum et magni: que admodum sunt apata colli: et squinantia: et oris pustulationes: et apata vulue: et raucedo: et ptisis: et tussis: et distinteria: et alia istis similia: et aliquando currunt superfluitates iste ad stomachum: et corrumpunt ipsum: ita quod si fluxus fuerit frigidus conuertet ipsum ad frigiditatem: et complexio totius corporis corrumpet: et cum hoc patiens eructationes emittit acetofas: vt mihi tempore inuentionis accidit: quod meus stomachus propter malitiam regiminis mala acquisit complexionem: et medicus meus ignorans eam dixit quod talis fuit confirmata quod ipsam remouere non potuit. et ego ignorans oino eram scie medicine: et ab hac oes distemperantie mee ortum habuit. Et quando distemperantia fuerit calida fluxus humorum in aliquibus erit calidus. rememoratio vero olium barum in capite de ingenio sanitatis continetur. Sed conseruatio complexionis cerebri vt non distemperat est vt si est frigidus supponant ei res exiccantiue habentes caliditatem cum aromaticitate: sicut masticis et gariofoli puluerizati. postquam cum vino fuerit ablutus: et euenit superfluitates que in ipso continue generantur cum sternutatione et fricatione que sunt cum radice nucis: et etiam ginginarum fricatio confert. Et crebra masticatio masticis: et vti medicis que euenit humoribus in eo abundantes tribus congruis: et maxime in vere et autumno. Sed cerebri distemperati in caliditate in quo superfluitates cale generantur per contrarium habent conseruatiue: et hoc fit inungendo caput eius oleo ros. et euacuando humoris contristatam sicut quod melius videtur conuenire. Et vtrius cerebri magis alterat frigiditate quam caliditate: et propter hoc oportet ipsum a frigore conseruare conseruatiue vltima. Sed regimen illorum quorum impossibile est regere ipsos isto regimine: necesse est conseruare eorum qualitates: quoniam sicut est equalis complexionis a sua natiuitate videtur mihi vt egritudines eiusdem superuenientes sint ex repletione: et ob hoc indigent euacuatione vltima. v. s. botomia: et maxime si in eo apparuerit signa repletionis. et oportet cum hoc vt abstineat a cibis multi nutrimenti. Sed quod non habet complexionem temperatam maior pars suarum egritudinum a malis humoribus habet puenire: et ob hoc oportet ipsos abstinere: et scire illos euacuare considerando semper quantitate euacuationis vt non sit superflua nec diminuta: eo quod tales sunt quibus vna euacuatione sufficere non videtur in vere: et tales sunt quibus indiget duabus: vna in vere: et alia in autumno. Et ego dico quod illi quod vtriusque portionibus in septimanis annorum: aut in medietatibus eorum relictis faciunt quibus illi quod o anno purgationes exercere: quod nos videmus quod egritudines vltimum non accidunt hominibus nisi circuitibus terminatis aut circa ipsos. Et id circa vnum quod quod indi

uiduū hoc ē cōsiderādū qm̄ spero q̄ cū hoc regimie multū poterit caudere ab egritudine eis accidentalē euenientib⁹ t̄ cōuenientia vt qui volūt mutare cōstetudine malā vt mutat ipsa suo posse paulatim terreā subito. ¶ Capitulū. XV. Quid est de cōseruatione corporis que parata sunt in egritudine cadere.

Dincipis volum⁹ tractare de corporib⁹ q̄ propinquā sunt vt in egritudine cadāt vt conus malis aperiandis obuiemus. ¶ Et vlt̄ dicitur q̄ gen⁹ p̄seruatione futurarū egritudinū fieri d̄ q̄ aliq̄ signū manifestat tūc recte est ex genere cure egrorantis in p̄ni. vbi ḡa. resistere lepe vt nō fiat est idē cū reb⁹ q̄bus curat q̄i fallid̄ ides dicitur in alijs egritudinib⁹. ¶ Dalay. vō aperiandū ē ma nifestior est illa q̄ d̄ p̄dancus laborat q̄i hic corpus ad est apta t̄ acceptata sunt in infirmitatib⁹ multis t̄ ob h̄ de illo vlt̄m sermō faciemus q̄ nō erit sic alijs malis aperiandis p̄p̄a in oī egritudine q̄ modus obuiā di illis aperiandis malis est vñ t̄ idē modus cum cura egritudinum ipsarū. t̄ idcirco id nō ē recitādus. Et scias q̄ nō obliuī sum⁹ de cōseruationib⁹ corporis t̄pe corruptio nis actio sed in posteris dicem⁹. ¶ Sed incipem⁹ loq̄ de labore t̄ dicem⁹ q̄ id dicitur ē in libro egritudinis q̄ p̄t ēē trib⁹ modis. Vñ est labor vicerati⁹ t̄ hoc sp̄s fit ab hūcōib⁹ colericis q̄ hoc mouet de hac sp̄e ad p̄sno iten dūm loq̄. Alia sp̄s d̄ exercitū t̄ hoc ex sanguinis multitudine fit t̄ p̄n aliquos d̄ v̄tōsus. Tertia sp̄s d̄ aposte motus t̄ cōpositus ex certē suo t̄ vicerati⁹ t̄ de ei⁹ p̄p̄e tate ē vt fugerit oib⁹ mēbris ap̄p̄io cremētū circa oīa extrema. Et volum⁹ incipere a cura oīa hāc sp̄s cōtēnt̄ postea vō de vnaq̄q̄ sp̄e loquamur p̄ se. Et dicimus q̄ cū efficiēs est mala p̄lo m̄lis. ergo medicā cōmunicā illis sp̄s erit aut alteratiua aut euacuatiua. Et alteratiō t̄ cūatiōne facit nā cū cibis t̄ medicinis que habēt disponere hūcōes ad hūc finē t̄ aliq̄ adiuant ad hoc vñ m̄us q̄a t̄ fama. Et cūatiō fit cū medicinis q̄ puocant vrinā t̄ sudorē t̄ v̄tū est cū exercitio t̄ hoc sunt q̄ ara sequit̄ curis nāc t̄ iste sunt medicinē cōicātes oībus speciebus supradictis verū de p̄p̄a vniuscuiq̄ istarū volum⁹ dicere q̄ nō cūat vnaq̄q̄ istarū specierū vna specie euacuatiōne nec alteratur vnaq̄q̄ istarū specierū vna specie alteratiōne.

¶ Capitulū. XVI. Quid est de remotione t̄ p̄seruatione corporum a labore viceratiuo.

Incipiam⁹ nūc a labore viceratiuo t̄ dicam⁹ q̄ cū efficiēs illius est hūcō acutus mōdicari t̄mo t̄ tu scio q̄ hūcō mōdicari⁹ est coleric⁹ aut melancolic⁹ aut fleumatic⁹ saluus. ideo q̄ vnaq̄q̄ istorū est mōdicari⁹. ¶ S̄ colera est acuta p̄pter suū acūmē t̄ melia p̄pter suū acetositate t̄ fleuma saluus p̄pter suū salūginē t̄ h̄c accidit aliq̄ disti b̄tōne q̄ est illi hūcōe nō effugiūt q̄i aut sub cute solū sūt locati aut p̄fudati in musculo aut sūt in musculo t̄ venia ex vna q̄ iuciat i sanguine paterno p̄p̄nā. Ad hūc nō ē lō ḡnāq̄ q̄i sūt cū illis hūcōib⁹ aliq̄ hūcōes mucilaginosi t̄ forte nō sūt t̄ si sūt nō effugiūt q̄i aut sūt i sp̄ḡiositate carnis aut in venis t̄ si sūt in venis aut sūt cū paucitate sanguinis aut cū cū multitudine. Et nō est mult⁹ sanguis in venis nisi cū illi hūcōe sūt paucit̄ nō sūt multū clō ḡati a p̄p̄one sanguinis eo q̄ iūcō quorūda in actu non fit nisi ante p̄seruatiōne ipsorū in sanguinē t̄ aliq̄ post p̄seruatiōne in eādē vt ē colā t̄ mēbra t̄ aliq̄ cito cōuertunt̄ t̄ ali qui tardē q̄i multū clō ḡati sūt a sanguine lō ḡa indigēt p̄seruatiōne q̄ p̄p̄nā sūt in vacuū p̄uertunt̄ t̄ hoc ē q̄ p̄t dicit̄ h̄c labore t̄ vnaq̄q̄ istorū p̄p̄s h̄ medicinā. Et dicim⁹ q̄ q̄i illi hūcōes efficiūt labore t̄ sub cute sūt

locati forte exercitiū t̄ fortis fricatio erit sufficiēs medicā cui balneo t̄ cibo subleuant aq̄ eodei t̄ sgn̄ibin t̄ similia. Et q̄i illi hūcōe in pozio sūt locati nō indigēt exercitio sed genē t̄ formo t̄ abstinerē a ciboco q̄ illa adducit digōne t̄ sero balneo t̄ in aq̄ tepida t̄ cibo subleuant cū bene post assumptionē sgn̄ibinoco q̄ sgn̄ibin euacuat per vrinā t̄ sudorē illi hūcōe qui p̄t moueri a nā. Et si h̄ accūs sedabēt p̄ hoc tūc plene cām hui⁹ cognoscimus t̄ si nō sedat̄ t̄ somn⁹ putatiō facit debilis t̄ vari⁹. tūc nō est hūcō in carne t̄ musculo solū t̄ in venis. Et tūc cōsiderādū est si cū illis hūcōib⁹ q̄ faciūt hūcō labore sūt hūcōes mucilaginosi aut nō t̄ vicinus q̄i non sūt hūcōes mucilaginosi aut venis t̄ tūc attendendū est si cum eis est sanguis multus aut pauc⁹ aut si illi hūcōes sūt remoti a substantia sanguinis aut propinquā. Et si pauc⁹ est sanguis t̄ hūcōes sūt remoti a substantia ipsius tūc hūcō iste faciens debet euacuari per farmaciā t̄ nō per flebotomiā scilicet solum sp̄m illius humoris faciens labore sine cōseruatiōne sine melius sine flatu cū saluō q̄i illi hūcōes exēta natura in q̄itate tūc indigēt cū medicina attractiua p̄p̄e habet re sp̄icere illi hūcōe q̄ q̄itate peccat. Sed si peccat q̄itate tūc faciēda ē flebotomia sicut dicitur in libro de ige nio sanitate. Et si illi hūcōes sūt cū multo sanguine t̄ nō multū remoti a sanguine sūt tūc in p̄nio debet euari per flebotomiā t̄ postmodū p̄ farmaciā hoc est si non adiant hūcōes mucilaginosi tūc cōsiderādū est si hūcōes sūt in venis cū multo sanguine t̄ nō erūt multū ab ipsius substantia remota tūc debet euari cū flebotomia t̄ nō farmaciā diffi cilio ē debet. Et si hūcōes mucilaginosi sūt in venis multi cū sanguine paucō hūcōes labore infirmitas a substantia sicut remota tūc nō est flebotomiā nec farmaciā candū q̄ flebotomia p̄cabiliō est nec in farmaciā p̄p̄nā scuti cōmū q̄ p̄pter eo q̄ ḡrositē hūcōes obediēt nō cōt. Sed plus s̄uerēt eis vne clauderēt t̄ h̄c iterpōnda est q̄o medicinalit̄ subleuo cibi t̄ scilicet sine multa caliditate ad hoc vt multa in mēbris illorū sp̄s nō fiat t̄ v̄tūc iūcō in h̄ casu ē sgn̄ibin de sensib⁹ aut sicut sit repta cū radice s̄y t̄ v̄tū. Et aq̄ eodei p̄ueniēs h̄c est a maxime in iunenib⁹ cū radice formicā t̄ istatua ḡia. p̄cipit h̄ vari⁹ v̄tū p̄percon t̄ v̄tūc minū. S̄ in nostro climate hoc ē v̄tūc q̄ possit sebae incitare. Et ip̄e h̄ bis nō v̄tūc nisi in t̄pe frido t̄ frida cōp̄one t̄ medicinē subleuo mēbra ista cōtōtā cū remisso calore vtilis sūt sicut d̄r̄fines t̄ ass̄p̄ t̄ cinamo mīc t̄ ambra t̄ cassia lignē t̄ in arabico ichalicha t̄ gario sole t̄ silia aromatica. ¶ Et si h̄c hūcōes aliq̄ istarū rep̄adit facit hoc p̄pter suū sp̄icitatē t̄ si cū alijs compo sacris bona erit cōseruatiō ob hoc q̄ mēbra p̄cipalia sūt in vltimo debilitatē maxime os stomaci i hac cōp̄one m̄str nō obm̄t̄. Sed rosa nō ē h̄c cōm̄dāda p̄pter suū friditatē t̄ sic. q̄i sūt p̄tōtatiua. Sed sic ad os est vltimū in hac cōp̄one q̄itate t̄ p̄p̄itate. t̄ quādmodū in hoc casu flebotomia in debet vt v̄tūc rōne cadē. S̄ q̄i hūcōes mucilaginosi sūt in musculo t̄ signis venarū est m̄duatūc nō timēde sūt res multū calide t̄ vrinā p̄p̄ocit̄ p̄pter eo q̄ tūc nō est timēdū vt humor in mēbris spargat. Et h̄c v̄tūc medicā ex pulgilio facta t̄ m̄bi multū placet illa aut ei similia. ¶ Et scias q̄ m̄bi non sūt necesse narrare de signa significatiua dominij hūcōm istorū nec signa significatiua qualitatem nec locū. ideo q̄ oīa sūt tibi nota in libro signorū. Et tu debes cōsiderē in vrina in cognitiōne generū humorū qui iterum

pletio vniuersalis nisi in vno membro solū. Et impregna-
tio in mulierib⁹ est ex reb⁹ significatibus euōne vel ipsi⁹
puaōez: et hec sunt q̄ significant in trititate faciēdi medi-
cinā vel nō: et si purgatio fieri dōz vel nō. Et nunc dicenda
est significatio q̄ sumit a duabus rebus supra dictis. i. ab
euōne et curatōe siue attractōe p̄ h̄ius q̄liter debēt fieri.
Et scipiamus a curatōe per h̄ius: et dicamus q̄ a medicis
dicitur est q̄ q̄n̄ p̄lo aer tps anni: et similia cum egritudine
pueniūt: tunc nō est egressa p̄lo a natura propria nimio
exitu. vbi gr̄a. iuuenis calide p̄plexionis in regione calida:
et tpe anni calido et dieta calida cui supuenerit causon: nō
erit iste a suo naturali ordine multū p̄mutatus: curādus
tū erit cū reb⁹ in frigiditate remissis. Et q̄n̄ h̄ius cōtrariū
accidit: tunc multa facta est elōgatio: et ideo h̄ius resisten-
dū erit maior: et trititate. verbi gr̄a. si homo senex frigi-
de p̄lonis in regione frigida cui superueniat causon: s̄m
illos idigebit re multū in frigiditate distēperata. Et ego di-
co q̄ maxime apparet q̄ nō v̄z dicunt: q̄ manifeste vi-
demus p̄ sensibile argumentū: q̄ iuuenis supradictus q̄
causonē patit curari nō poterit nisi cū rebus habentibus
in fine vel intēsam frigiditatem sicut cum aqua cucumerū
et canfore. Et senex supradictus si talia p̄pinētur calor natu-
ralis ipsius extinguet et mortificet. Et dico q̄ illud quod ad
hūc errorem deducit eos est vna regula generalis quā po-
suerunt sine discretōe p̄cisa in gradu elōgatiōis senis a
suo calore naturali ad extraneū calorem cū equalis portio
nem posuerunt cū elongatōe caloris iuuenis a suo colore
naturali ad extraneum. Et maxime q̄n̄ dixerūt q̄ maior
est elōgatio. nā hoc impossibile est. nāz tu scis q̄ calor exncus
a nāli ramificatus est: et si posse esset vt curatōis per p̄lonem
essent refrigerantia multū fortiora in corpore senis qua-
si ad tertium gradū: sed hoc in se ipso veritatem nō h̄z. Ob
hoc ponamus iuuenē colericū calide p̄lonis in p̄mo gra-
du et supueniat ei febris q̄ ipsam transferat ad 2^m gradū
caloris: tunc iste nō est elōgatus a p̄prio calore vel p̄lo-
ne: nisi ad vnu gradū: tū cum reb⁹ in secūdo gradu fridū
curari nō poterit: et hoc ē p̄pter forte p̄mutatōez quā me-
dicie p̄cipiūt i corpore iuuenis ad subam ignea: eo q̄ elō-
gatus est a suo tēperamēto p̄pter fortitudinē caloris ex-
trancti. Et si seni supradicto frido in p̄mo gradu superue-
nerit egritudo ipm̄ p̄ducens ad 2^m gradū caloris: itz elō-
gatus est a sua p̄lone naturali magis q̄ iuuenis p̄nomi-
natus: q̄ iuuenis est elōgatus p̄ vnu gradū: sed senis elō-
gatio est duoꝝ gradūū aut pluriū. Et p̄pter hoc si possibi-
le esset cōcederemus s̄m elongatōez fieri cōtrariū nociuū
respectu cōsideratōis finis s̄z diuersitatē subī: p̄terea q̄
quasi impossibile est senē ad illū gradū puenire: et si perueni-
re ichoaret anteq̄ ad terminū illū attingeret moriretur:
et si sanā s̄m elōgatōez supra dictā bonū finē nō p̄sequer-
ret q̄uis aliquid v̄nere possit: q̄ medicie eidē pueniē-
tes p̄lonē mēbroꝝ suoꝝ radicaliūz p̄pter ipsaz frigidit-
atē lederēt: et sic a temperatā magis elōgarent: et multa
elōgatio tēperatē causa mortis ē aut egritudis. p̄terea
s̄m eoꝝ dicitur medicie iuuenis et senis fride debēt esse in
eodē: q̄ si vnu corp⁹ calū est supercalefactus vsq̄ ad 2^m
gradū et corp⁹ frigidū est supercalefactū vsq̄ ad 2^m gradū
et vnu corp⁹ calidius alio nō est. Et scire debes q̄ si iuue-
ni medicie fride adhibeant vltra suā p̄lonē naturalez:
q̄ ei nō nocet: imo p̄sunt: eo q̄ ipsi virt⁹ fortis existit ad
eas p̄mutadas: ob hoc ad gradū corrupēdi nām nō pue-
niunt: sed ipsam ad tēperantiā rednunt: q̄n̄ senī non acci-
dit. p̄pter ipsi⁹ mēbroꝝ radicaliū frigiditatem: p̄pter hoc
sufficit seni qui febre calidissimā habet medicina frigida
in secūdo gradu per rōnes supradictas: et etiaz q̄ corpus
senis potentia non habet cōuertēdi medicinas ad sub-

stantiam ignea que admodū iuuenis corpus. Et si quera-
tur quomōdō possit seni tāta febris caliditas aduenire. Re-
spōdemus q̄ fieri pōt p̄pter diete sue inordinatōez. Nā
si dieta cōuenienter vteret impossibile esset vt talē incide-
ret febre: ob hoc q̄ egritudines vt dictū est in libro egrit-
tudinū: non nisi duabus fiunt causis: aut a p̄prie p̄lone
membra mala: aut a rebus aduenientibus ab extrinseco. Et
q̄n̄ p̄plexio et aer et regio et etas h̄ria erūt egritudini senis:
tūc nō remābit ei⁹ causa nisi regimē et dieta: et q̄ ex par-
te tps anni cōsiderat̄ itelligit̄ a natura partū tps anni.
Et vlt̄ q̄n̄ aer h̄rius est egritudini tūc bonū est infirmo et
gaudiū medico: et si aer p̄ se talis nō existit: tunc medicus
artificialē facere dōz. Et modus medicatiōis qui sumitur
a cōsuetudine in re vtrū fieri debeat aut nō aut quātum
fieri dōz est sicut potus aque frigide in igne ardētī. nām s̄
infirmitas assueuerat potus aque frigide in tpe sue sanita-
tis sine lesiōe secure possumus dare tpe egritudinis quā-
tū epur et os stomachi habeat frigidū: et si hac assuetudo
nō fuerit aqua frigida eidē nullo mō p̄pinc̄. q̄ si necessitas
nos ad hoc coheret ad hāc dandā: tunc minorē dabinus
q̄ntitatē et minus fridaz: eo q̄ cōsuetudo cōplexionē in si-
mile p̄uertit paulatim: et lōgo tpe hanc cōsuetudinē accren-
do. Sed q̄n̄ cōtrariū subito fit et s̄m multū naturā corrup-
pit. Et h̄ est q̄ vna v̄t⁹ p̄pter quā natura itellexit gradatim
per tpa anni de vno h̄rio ad h̄riū transire: q̄ si subito
de calido ad frigidū de frido ad calidū trāfiret natura:
tolerare non posset: et p̄pter cōsuetudinē dictū est a q̄bus-
dam q̄ q̄dā paulatim sumpserūt venenus ac gradatim: et
cōuertum fuit in eis ad cibū et in habitu sine nocumēto:
quā ita dicāt: tū ego nō p̄cedo: imo argumēto demōstra-
tiuō: et i eplā tyriace et ueneni reprobaui quā ad glauconē
trāsmisi. Sed q̄n̄ dicūt p̄cedo q̄ medicus de vna medici-
na ad aliā p̄mutare debet q̄ si solū vna vteret medicina
posse eēt q̄ natura in habitu p̄uenteret: et in coꝝpe debita
nō faceret opationē: sed v̄tus cōsideranda est in eo q̄n̄ fieri
debet in euōne et in medicatiōe: que per h̄riū fit. Sed in
euōne manifestū est q̄ tenor virtutis debet attendi. sed in
alteratione est sicut balneatio aq̄ frigide in ethicis q̄ p̄-
dest. Sed si diu assuescāt mēbra ledet p̄ncipalia: et mortē
inducet: sicut dicit. h̄. q̄ vni accidit iuueni malā cōplexio-
nē non mālē h̄iti in stomacho cui medici aquā vitabant: et
ipse p̄pter nimia aque amiditatē magis elegit mortē q̄ v̄-
tū: et multā aquā frigidā bibēs subito a mala cōplone sto-
maci euasit: sed p̄pter aque frigiditatem remāsit ei insensibi-
litaz quedā ipsi trāsglutiēdo ipediēs: et sic mortuus fuit.
¶ Sed male cōplexionis aggregare: et aliq̄n̄ significatio su-
mit ab alteratione male cōplexionis h̄ria significationi
que sumit a materia: vbi gr̄a. febres putride: et maxime q̄
de materia cruda et grossa in q̄ntuz sunt de mala cōplone
calida et sicca indiget humectatione et refrigeratione. Et
cōsideratione coctionis malū nocumētū ipotabūt: et hic
bona medici discretio necessaria existit: circa quā plus in-
sistere debet. vbi gratia. q̄n̄ illō q̄ plus necessarius febris
hematice existit est euō materia: et in febribus colericis
est accidētibus obuiare: et q̄n̄ am̄: o equales in dubitatio-
ne existunt: tūc ambo equaliter curare debes. Sed quan-
do accidens non timec̄ tunc studeas causam totaliter re-
mouere: q̄n̄ taliter ipsam curabis complete simili ratio-
ne in egritudine: et accidētibus egritudini contrariis: s̄-
cut est febris et sincopis: q̄ tu scis qualiter curari debēt:
eo q̄ in febre necesse est in frigidare et in sincopis caleface-
re: et sincopis indiget nutritione et febris euacuatione in-
diget sicut dicitur sumus. Et hic scire debes q̄ accidens
quod egritudini contrariatur non sequitur nisi egritudi-
nem que contraria est prime egritudini ut est sincopia ex

Liber

sanitudo que contraria existit. Sed quia causa male comple-
 gionis non est malitibus manifestatio ibidem non reperit
 ut in effluera. et etiam quia accidit mala copio ab extrinse-
 coque tu scis qualiter curari os. De hinc significationes q
 sumuntur a mala xpone totius corporis. Os qm in vno
 membro egritudo singularis existit. tunc significatio sumit
 ut dicitur est a membri xpone. vbi gra. qm cerebro cuent ma-
 la xplo frigida signi est q. bec egritudo est leuis: qz pau-
 ca et leuis facta est elongatio a sua xpone naturali: et tunc
 debet curari cu medicina debile calore bntibus: tunc
 alia mēba sunt ifrigidāta: et nō ipm crebuit: bec est cō-
 paratio iumentis et fenis: quodamodū supra diximus: et qm
 indiges calefactione crebuit tunc calefac ipm sine timo-
 re. et si vis ifrigidare illud facias cum timore. Sed alia
 membra frida sicut sunt nervi et similia: si ifrigidant cale-
 fac ipa sine timore: qm sunt refrigerāda non calefacias
 itep nisi qm timore ad hoc ut non trabas ipm de sua com-
 plectōe. Et sicut dixerimus de his eodē modo facias de sic-
 cis et humiditatē corporū nō accidit nocumētū nisi ex
 parte est dominatio sup ipsa. Et qm scieris q. iumentum
 mēbi magnū est in corpore: erat. s. mēbus ex pnci-
 palib⁹ que magnā bnt opardē: arguas augere virtutem
 ipsi sup opat: hoc nō dico nisi ppter cōtādēz membro-
 rum pncipalū quā bnt eius code: qd est fons caloris et mi-
 nera vite. et ideo nō opz multiplicari pparietatē in talib⁹
 membris: ppropie qūratē frigidā. Et ppter hoc est timē-
 dū qm accidit epati cōplectio calida refrigerare ipm cum
 reb⁹ que sunt in vltima frigiditate: quāuis manifestet ne-
 cessitas refrigerandi vltimē: hoc dico ppter pncipali-
 tatē huius mēbi. Sed vep dixerimus ex colligantia illoz
 membrōz recipi dēmonstratio ipsoz. vbi gra. nō debe-
 mus refrigerare os stomachi maxima refrigeratōe: qz est
 colligatū cū cerebro frigidat: quāuis sit calide xpone.
 Et nō debemus itep refrigerare multū epaz: qz est collig-
 gatū eius code. Et summa huius est q. qm volumus face-
 re pparidōes mēbz: pncipalū in calore adhibeas cu-
 rā de code: eo q. ipm est colligatū eius bis mēbz. s. pnci-
 palib⁹. Ideo qz cor est oibus bis in potentia quāto sit vni-
 us in actus: declaratū est in libro sanitatis: tpe quo erit
 epaz male xpone calide intēdas: refrigerādo eoz cum
 medicinis facientibus hoc: qz potē esse q. cor esset causa
 male xpone epatis: tūc rediret ad malignandū eoz. et
 ppter hoc nō opz relinquere eoz inter alia mēba. Et nō
 opz solū curare sup hoc. s. in refrigerādo et calefaciēdo et
 epaciōe et buncetradēdo et in oibus opatōibus fontib⁹.
 s. in opatōibus secūdis et tertio. Sed dēmonstratio huius
 loci subiecti: hic est manifesta: qz qm erit mala xplo sup
 corpus. in superficie corporis non eges medicis fontis qm
 tanies qm est in corpus opz te vti medicina fontib⁹: eo
 q. debilitat virtus ipsaz. ppter trāsum quē faciunt per
 alia membra: vbi gra. sicut est pulmo.

Capitulum III. Quod est de specibus euacuacionis scilicet de flobotomia et farmacia.

Quasq. vltimus de dēmonstratōe medicina-
 rus p viā pparietationis vō loquimur de dēmo-
 stratōe speciez euacōis: ppeic onaz specio-
 rum. s. flobotomie et farmacie. Dico itaqz q.
 qm natura egritudinis significat sup necessi-
 tatem flobotomie necesse est ut puidat erare: virtus et
 aer: et regimē: et dicitur de si oia ista significant super ne-
 cessitatē flobotomie: tūc secute minnas sine timore: et at-
 tendas q. nō sit in corpore aliq. mēbz levis qd deneget
 flobotomiā. vbi gra. sicut est os stomachi frigidū qd pa-
 ris nauel: et etiā q. eger nō diu egrotauerit: ppter qd pō-
 derit virtus. Eras autē q. est cōcūctio minutioni est iu-
 uenit et etas in q. minuit pter imūctatē est pncipiū septi-

mane septe usq. ad septagesimū annum. Uep minuerē
 debemus de qūitate sanguis. i. minus esse de sanguie
 quāuis sint hoies q. tolerēt flobotomiā usq. ad octuagin-
 ta ānos. Sed nō debemus minuerē usq. ad duas ānoas
 septimanas fm. s. qūis natura egritudinis hoc requirit
 manifeste. Et dixit Abomocō dicitur: ego minui vnum
 meū filiū trā amozū et euasit a morte. Et virtus qūdo est
 multū debilis nō sufficit ut solū minnamos de quāitate
 sanguis: s. et opz ut pbibeamus flobotomiā oino: et si vi-
 derim⁹ q. patēs non potēt viuere sine minūctōe: ac-
 cidit in egritudinib⁹ scū facias cū timore tū. s. pō autēz
 cōueniē flobotomie est verē: tpe etas p bōz floboto-
 miā. ppter debilitatē virtutis in illo tpe: et p resolutiōēz
 spūm. Uep si regat nā egritudinis facias euacōes: s. in
 puria qūitate: tpe vō byernis pbibet flobotomiaz ppter
 coagulātōes sanguis: et ppter grossicies quā bz illo tpe.
 s. pō autē autūq. est p pncipiū etas in sua tēperātia sic
 citatis et caliditate nō est cōcūctio ad flobotomiā. pp sic
 citatē xpone: pp turbatōes vento: pp debilitatē opā-
 tionū: pp tpe calū qd pcessit. Nec ita pnat flobotomia
 oino. s. qm nā egritudinē requirit minūctū est ex quan-
 titate. Et qm intēdas flobotomare aliq. membrū cor-
 poris: et repletio solum fuerit in illo membro: tunc signifi-
 cat super dīmutionē quāitatis sanguis: et ideo neces-
 se est ut trabamus fm quāntitatem illius loci in duabus
 vicibus aut tribus: ad hoc ut non reciperet damna illud
 membrum si egerderetur totum simul.

Capitulum IIII. Quod est de farmacia.

Biber vō medicina laxatiua actū B signifi-
 cat sup qūitate euacōis: ifans nō debz cūari
 aliquo mēto: qd dicitur: etiā neq. debz cūari
 tpe etas nisi dicat ad hoc necessitas ma-
 gna ppter siccitatē magnā tpe et caliditatē
 xpone: et qz acqūsit egritudinē xpone: s. colligatū est:
 neq. sumēda est medicina tpe byernis: eo q. būoco sunt
 vni illo tpe. Et medici laudauerit farmacia vere et anti-
 neq. būoco nō egerdunt: vltimū tpe autūti a natu-
 ra nisi in qūitate solū. ¶ Doico vō quos nō cogit ad sumē-
 dā medicinā nisi pparietatio sanitatis sumere debet postq.
 ptauerit: eo q. pluuie frīgunt siccitatē illius tpe. Uep est
 si cōmōtio xpone sup euacōē medicina: est tpe in quo est
 būo: in cōparatione xpone: tūc nō debz cūari nisi cū ti-
 more: sed cū erit deū minnas ex qūitate. s. qm aliq. būoz
 supabūderit. Et puenit qdē opat in hoc qdā mō-
 dū in alio. Qm aut erit intēdo euacū aliq. mēbz: cor
 pus significat sup euacōē xpone sicut vixim⁹ locū subie-
 cti et colligatū mēbz: vbi gra. qm voluerimus cūare cre-
 bus p viā flobotomie minnamos caliditē: qz ppter ma-
 iorē colligatū crebuit eius caliditas: qz ppter ma-
 iorē colligatū adimat in cōcōe: et cum intēdas trahere ad
 deū. vbi gra. cū nimis abūdit mēbz apponimus ven-
 tofas ad mamillas: et cū erit decursus supflūus ex parte
 sinistra nasi apponemus vctolaz sup splē: qm vō erit ex
 parte dextra apponemus epati. ¶ De loco vō appositōis
 si est mēbz qd intēdim⁹ cūare in alto corpore fiat euacū-
 tio in ifimo corpore: bec est melius: eo q. cōadnat
 tur hic cūo et attractio: et ideo laudat vomitus in egritudi-
 nibz xpibus in iferib⁹: cōpariet: farmacia in superio-
 ribz forma vō mēbz et creatio xpone dēmonstrat ipe-
 rā sup euacuatiōē xpone: vbi gra. nos scimus de euacū-
 ratione stomachi q. postūmus euacuare ipm per vomitū
 et solutionem ventrici: scimus etiam de curatiōe epatis
 et euacuatiōe ex gibbositatē per puocatiōē vinct: et
 cōcausitate p egōnes. Et ppterca figura membri est consi-
 deranda in transitu medicine: eo q. non est cōueniens
 apollēmata ipsoz: per ipsa euacuare per transitū mede

cine fortis p membra ipsa nec gule apata per gargarisma. Itz nobilitas membri et ipsius iuuamētum similiter ad cōseruandā suā naturā nos inducit: ppterea qz tale membrum cū corde maiorē colligatiōz habet. verbi gratia. qñ epatis apā in statu fuerit: tunc de iure resolutiue essent ppināde inquantū apā existit: s; inquantū est in mēbro tali medicā a rebus habētibus aromaticitatez nō debet nudari: ppterea qz mēbrū multe sensibilitatis fortes nō sustinet medicā. Sed de mala pplone in seipā a qbusdam credit qd et ipsa neget euacuatōez materiei facientis ipsas. et hoc nō est nisi in cūone que fit p medicinas lauatā solū: eo qz facit malā complexionez abundare. Et iterum dicūt medici q nō debemus cūre cū medicā lauatā in principio febrū: ppter duritiē humorū in illo tpe et ego declarabo hoc inferi. dicit Hypo. mulier pregnās nō debet sbotomari: nisi quādo embriōis virtus fuerit fortis: hoc est a qrtō mēse vsqz ad septimū: nisi humores fuerit furiosi: et farmaciā pcedit tunc. Ego aut dico qz sbotomia qñ adest repletio qua embriō nō indiget nō est mala: sed farmaciā nō credo ad bonū puenire finē: imo necessario ledit embriōez: eo qz in se substātiā habet venosā et fortasse facit malos humores fluere ad embriōez vt ipsū ledant: ppterea medicīne purgātes sunt medicīne puocātes yrinā: et qd puocāt yrinā est de genere puocantiū mēstrua: et qd mēstrua puocat abortire facit. et iste regule vles medicatiōis male pplonis materialis et non materialis sūt sicut pncipiā et elta ad illud qd breuiter dicere volumus in qlibet istaz speciez. Et nūc incipiā in curis vniuersiūspz spērū istaz: et diuidā hoc modo: quis isto mō nō pcesserim in libro egritudinū: eo qz bec via hic vtilis existit. Et dicamus qz mala pplō materialis aut nō materialis aut ē vli toto corpore et q magis est manifesta ē febris: aut existit picularis vni mēbro solū. Et q mālīs existit sunt due species: qñ aut in pcauitate mēbrū exis aut in ipsius suba imbibita reperiet absqz aliqua grossitudine vel tumore in nālī mēbro euenient: aut accidet mēbro grossities mala q apā nominat et incipimus in mala cōplexiōe vli. et post hoc de mala cōplexiōe loquemur particulari in quolibz mēbro: et post illud de apostematibus que illa sequunt: et pncipiūz in febribus ab effimera faciemus.

¶ Cap. V. Qd est de cura febris effimere in generali.

L dicimus qz intētiō medicatiōis in illa due rea existit: vna ad remouēdum calidā et sic. malā pplonē q est in ipsi suba: et hoc fieri d; in frigidā et humectand. Et alia vt caueat extrinsece febrē faciēti resistat: ob hoc qz bec se. nihil aliud est: nisi mala pplō nō materialis q vt plus a causis extrinsecis causat. Et mēsurā in frigidatōis et humectatōis in hac fe. est fin mēsurā rez particulariū: sicut est complexio aer: etas: puetudo: et regio: et cause ipaz facientes. Et scias qz refrigeratio in febribus per se et per accidens fit. per se sicut p medicinas et cibos frigidos per accidens vero sicut balneari in aqua calida aut tepida: et maxime in hac fe. fit: eo qz per ipsam in spiritualibus vapores dissoluntur qui nisi resoluereēt corpus nimis inflāmaretur: et fortasse ad putridā conuertēretur: et ppter hoc balneū est omnibus cura vniuersalis. Sed iter aquā existit diuersificatio secundū diuersitatē causarū facientium febr. et bec fe. secundū plurimū accidit ppter cutis densationem qd pluries accidit ppter frigus: aut ppter in aquis stipticis balneationez: aut ppter necessariam balnei negligentiam: aut ppter totius corporis siccitatez: sicut illis accidit qui in aere calidissimo degūt. Et vere plurimum bec febr. accidit habentibus complexiōem calidam et siccam.

¶ Cap. VI. Quod est de cura febris effimere in spali.

L de hac prima loqui volumus. et postea de complexiōe ca. et hu. et vltimo de cal. solū. Et dicimus qz quādo accidit ppter cutis inspissationez: aut ppter aquaz stipticaz balneationē medicatio per contrariū illis erit balneatio in cala aut tepida aqua post declinatiōez proximā: et fricatio vtilis existit i exitu balnei cū oleo tepido i quo nulla stipticitas regiat: nō est necessariū balneuz reiterare vltra semel sicut. S. faciebat: qui infirmū faciebat intrare bis et ter: eo qz hoc regimē nō conuenit: nisi hominibus assuetis multū balneari: sed embrocatio post balneū cū aqua frigida vt mibi videtur iterata conuersionē faceret poroz: nisi porū nimīū forent aperti aut corpus eēt nimis calefactum. Et melior cibus qui post balneū est ppinandus si erit complexiōis calide et sic. et tempus fuerit ca. est pifana ordei: eo qz in frigidat et hūectat: et adiūtat ad expellēdūz superfluitates per omnes suas vias: et post huius digestionem dandi sunt pisces petrosi: carnes perdicuz et similiū. Et si aliū fecerit paroxisimū balneū et dietam hāc reiterare debes. Et aliquādo ppter nimīā tristitiam et multā irā fit: et ppter multam in sole moram. Et que ppter iram accidit maiori indiget refrigeratione qz illa que ppter vigilias aut ppter tristitiam puenit: et nulla istarū indiget fricatione: sed balneo solū. Et que ppter vigilias et tristitiam fit maiori indiget humectatione somno et gaudio. Et que ppter moram plurimā in sole accidit indiget refrigeratione: et vt longā in aqua calida contrahat morā: et facta fricatione cum oleis frigidis et inungat cum oleo viol. et similiibus. Et quando ppter multaz accidit frigiditatem balneum intret calidū: et balnei calidus aer vtilior existit balneo aque. Et cibi temperati eē debent aut ad caliditatem declinantes vt turtures coturnices et similes: et aqua mellis valde vtilis est: caput vltimum oleo ro. inungatur: et alys actu calidis: quādam modūz alys frigidis in actu inungi debent. ¶ Et scias qz vniuersalis medicina omnibus patientibus effimera existit balneum exceptis patientibus reuma ppter frigus. Et in effimera ab apostematibus inguinum aut subascellarūz causata: et si causa reumatis calida fuerit. Dicit. S. qz balneum intrare debet: et hoc non dicit nisi quia sufficiens est in humorum subtilium digestionē: sed grossos disperget per totum corpus: nec balneari debet nisi post digestiōis completū. Et vna aquosa alba aromatica omnibus istis vtilia sunt si bibere assueti fuerit: ita qz post digestionem bibantur: nam plura habent iuuamenta qz aqua. nā vinum natationem cibi in stomacho vetat: ventositatē resoluit: yrinam puocāt et sudorem: animā letificat et adiūtat naturam ad expellēdūz superfluitates quādo patientes hanc febr. debilitatem incurrūt digestionis: et maxime habētes ipsam ex vigilia vel tristitia. ¶ Sed que a festitudine est tantū in sua curatiōe indiget dicta versus frigiditatem tendente: et vt cibetur quantitate tali qz naturam non inducat. ¶ Sed illi qui hanc febr. patitur ex fame propinanda sunt cibaria valde et cito digestibilia tendentia ad frigiditatem et humiditatem: et ppter hoc si cibaueris tales in principio paroxisimi non febricitabunt. ¶ Sed si ppter cutis fuerit cōstrictiōe in primis tribus diebus erit sufficiens fricatio: sicut cū semine melonū. mily aut ordeī farina: aut saba vel ozobi: et que appropianf. p pina sicut squinzibi cū aqua ireos. et capill. vne: et viol. et si bec sufficere nō vident: et fe. tertiu transferit die: aut tu arbitratu fueris a pncipio vt tāta fuerit in corpore repletio vt ppter fricationē et aptiōe sine vli cūone egrum ledere posses. ob hoc qz tale medicamen in corporibus plenis plus opilat qz aperiat: tunc medicatio talium medicā

Inter effimera & putrida esse vs. hoc est in slobotomia & compositio mollificatio. & hoc facias fm excessum a signis phidratum. & fm qd ab experientia & bonitate certamine poteris pferuntur. ppter sola doctrinam certificari no potes qd in vnoquoq; idividuo faciendū sit in q̄tate & qualitate i hac arte. & necessaria est in hac arte pter vniuersaliū rerū cognōdēs experientia. ppter quā particula ria p̄cipia habent. in eo qd in vnoquoq; idividuo fieri debet. Et scias qd ista p̄cipia scribi nō possunt omnia: qd sunt infinita. & ista pars scientie medicinalis nobis venat p̄cedēs habere in hac arte. qd magis est appropiata experientie q̄ rōi. & ppter hoc dicit Hippo. ars longa & vita breuis. Et egomet nō studui i hac scientia vt videat mibi vt sim sufficiens. sicut videt multis medicis nostris temporarij multū dōgati sunt ab eo qd intēdēs: exceptio singa Zucosour & maxime aboly & filio ei⁹ abenarias; cui de⁹ p̄ferat vitā. nā isti veri magistri sunt in scientia medicina li. & curantur ad oculi nostrū & vclamus qd maior pars istius sc̄a simplicitate puenit & siccitate. & maxime in complecionibus calidis & compleciōe siccas habētibus. Et hoc eis nō puenit nisi qd cibi permittantur in corp stomacho ad humilitatē: quibus superuenit eis fluxus ventris & pluribus eorum quibus hoc accidit. accidit ppter corruptionem ciborum & ipsos modicationē. Et aliquando accidit illis ventris cōsp̄atio. qd penam exiit. & consiliatio hoc accidit ppter caliditatē & siccitatem. & virtutis expulsive debilitatem: & sic dicendum est de medicacione vniuersaliū istorum per se.

¶ Caplin. VII. Quod est de cura febuis effimere quando est cum fluxu ventris.

E oleo qd illi accidit flux⁹ ventris in ipso⁹ curacione consideratio est habēda. Ita qd si hūor ductus ē & fluxus cessauit: fac ipm ingredi balneū: tūc ciba cū confortantibus stomachicis ipm sōm cū vnguentis confortantibus vngē. & cū fluxus ē in statu meli⁹ est vt in balneū ipso⁹ ire nō p̄mittas. hoc. & scias: si noui medici medicam⁹ forte fluxū cū balneo qd dicit qd attractōes facit ad oppositā partē. & q̄uis ita fit nō ē p̄p̄tia medicina: sed ē p̄ accūs. & id qd est p̄ similitudis viā. Et tu scias qd hūor vs expelli per suū d̄m. vs hoc qd possimas ē omitterendū. & sp̄atius ē cibū ab ipso posside ipm i balneo: imo debes p̄ferre vt rectifico ipm sōm euacuare cessante cū lana istiusi oleo absinthij & oleo ro. & si masticē & ritum accepit & cū oleo romānenis: & p̄dicte lane istudē: multo fort⁹ opabit. Et vlt scias qd in mēbris p̄cipalibus nō est supponēda medicina actuali frīda. q̄uis potencialiter frīda existat. Et si fuerit multa inflammatio in ore stomachi mī fecas cū istis oleis succū extremop⁹ vitoli & succus citoniorū. & aliq̄ apponit cerā & faciūt ide cerotū. Et aliq̄ ex hac medicina miram⁹: & dicit. cū eger os stomachi habeat mala p̄p̄tione calida viciatū. cur. & ponit masticē cū oleo ro. & non ridemus qd significatio hoc recepta a mala cōsp̄tione sola est alia a significatōe recepta a p̄p̄tione mēbris. Ob B qd in cōsp̄tione medicatōis istū mēbris est vt fortificet cū medicinis hūm⁹ aliq̄ simplicitatis cū amaritudine & aromacitate. Et pp hoc p̄m exp̄mētatores nō curabant debilitatē stomachicis cū his supradictis. Et pole est vt multis hōibus nocebāt: eo qd mala p̄p̄tione non p̄siderabāt. sicut dicit. & vni accidit qd mala p̄p̄tione habebat in stomacho calidā & sic. Multum ergo p̄siderandū est si mala p̄p̄tione est tāta vt ipm nīmū timeamus: studebitus solū in ore stomachi p̄ferre. & si nō admittēbitus cum his frigidis medicinis obseruato vt sint illis filēs in simplicitate. & talia medicie sunt multe. & si fluxus nō cessauerit nō desistas ipm cibare cū rebus simplicitatē hūm⁹.

& fm q̄tatem fluxus ipm rege. Itaq; si panem sit fluxus sufficit panis biscoctus cū succo vel succo ro. cōfectio aut citoniorū succo. Et si multo sit fluxus vitre vel panis biscocto addit cū succo citoniorū: & vini potio gratior est bonus cib⁹ fm. & Sed si cessauerit fluxus mica panis puenit est. Et si supauerit casus appetitus stomachi electuariū citoniorū cū aliquantulo masticē cū succo extremop⁹ vitis. Et. & vlt hoc electuario citoniorū qd cōp̄tuit in sine regimō sanatio. & medicina in q̄ intrat pip aut roo calide tūc est viciatū: & maxime in climate nostro tempore calido & calida p̄p̄tione. Et quādo istis accidit ventris cōsp̄tione p̄siderandū est in quo loco sit cibi retētio. vtrū in stomacho aut in intestinis. si est in stomacho. & p̄cipit dari cōfectionē trias pipē: sed non de forti in qua intrant medicie: sed de debili quā possit in libro de ingenio sanatio. Et hoc medicina non est conueniente: nisi illi in quo cibis permittantur in stomacho ad accōmōdatōem stomachi calidū & nauisat & caliditas te habentibus hoc nō erit vtrius medicina. Et est dicitur & qd iam declaratum est in egritudinum libro qd virtus membroni eque debilitatur per complecionem calidam malam sicut per frigiditā: quia aliquod membroni non habet sua accidētia nisi p̄m̄sturam caliditē. Et si debilitatē p̄ cōsp̄tione frīda est hoc subale. eo qd est ei necessarium. Et ppter cōsp̄tione calidā erit per accidens sicut sol fortis qui extinguit ignē. & calor fortis fortis extinguit cōdem. & illi p̄t dicit fm B. de debilitate stomachi que fit ppter casū calidatē & nauisat calidatē. ergo B. nō respicit nisi ad frigiditatem que stomacho accidit: per accidens in hac arte: et hoc curare intendebat. ¶ Sed p̄siderandū est super complecionem malam: sic medicine mīceri debet. Sed credo qd clima suū ipm in hoc sūstentant. ¶ Et mibi videtur qd electuariū citoniorū mixtum cum ligno aloec masticē. q̄ multum valet si sit. taliter compositum vt frigiditas citoniorū vincat ipm caliditatem. Et non est tradendum obliuioni de modis compositiōis harum compositiōis: quoniam si voluerimus frangere virtutē ipm medicinarū absq; citoniorū potes hoc facere cū extremis vitis: vel cū alijs reb⁹ frigidis: & simplicitate: & medicina in hoc p̄p̄tione esse debet & resistat qd plus est timendum. ¶ Et melius est qd calor qui ex hac p̄p̄tione mittione sit in primo gradu. & quando fuerit necesse frigiditatem stomachi remouere dimittat res frīdas: sicut nos dimittimus in aliquibus quantitatē calidarum quando non oportet complecionem calidam procurare. & saltem p̄cepit embocari ventrem istorum cum aqua calidatē: intendit per hoc ventrem mollicicare: & quia mollificatio nocet stomacho: potest qd fiat cum timore: & q̄uis mollificatio sit hūc congrua egritudini nature membri contraria existit. Ob hoc est necesse has duas res mīcere aut semper rem conuenientem ordinare. ¶ Sed cum cibis ex stomacho descendit: tunc embocatio valde vtilis existit: hoc obseruato ne cibis indigestis ad membra trahat embocatio: & hic clistere mellis est omnibus que fieri possunt: & si nō est modicatio aut vtilitas tunc sufficit clistere factum ex melle oleo: & aliquantulo lactis: si modicatio fuerit: tunc admittentur pinguedines anseris & galline. Et si ventositas affuerit necesse est vt in oleo coquantur purum ruten & semina resoluta ventositatē: sicut semē apij & cimini & similia. Et ventositas cū nascita in hoc loco significat qd naturalis calor debilis est: ppter hoc nō est calefaciendum nec refrigerandum: sed vtriusq; vitas erit: & aliquantulo hoc ferbis tribus diebus perdurat: sed non timetas & rege ipm post ep̄tum purgatiuū: et post euacuatiōem ventris ponendo ipm in balneo: et ciba ipm cibis conuenienter

bus. Sed ex nausea acetosa hec fe. non fit ob hoc. qz ex illis suba fumosa nō generat que spūm inflāmet. Et scias qz in cōplexiōibus frigidis et humidis raro hec febzis accidit. similr neqz in fridīs et siccis. Sed calida et sic. oibus paratior ad hoc existit. et propter hoc illud qd plus nocet corporibus sic dispositis est fames. et exercitiuz temperamentum excedēs et negligentia balnei. Sed qui febziatant feb. que fit propter bubonicum apostema quod fit in subacellis et in quibus ultimū medicamē illius apostematis est curatio. Et si ppter reuma accidit medicis purgantes necessarie exiunt. Et si fuerit ppter sanguinis abundantiam minutioe indiget: qz hec pseruat ne in vltiores egritudines cadat. Et. S. pcepit vt has febzes patientes ponantur in balneum: sed mibi non placet vt fiat nisi in declinatōe. Et hoc sufficit in medicatioe effimerarum: coniuncto tamen hoc causis exterminatis in libro egritudinum.

Cap. VII. Qd est de curatōe febziū acutaz arsiuaz.

Dinceps volumus loqz de febziū arsiuis vel acutis qz dicunt arsiue. ideo qz iste febzes sūt medie iter putridas et effimeras. Et dicimus qz iam dicitur est in libro egritudinū: qz hec febzis fit ex multo sanguine: et sunt species due: vna est dū sanguis nō est putrefactus: et alia est: dum sanguis iaz putrefieri incipit. Et vnaqueqz istaz trino disponitur modo. Vnus est vt homoties cōtinue affligatur a principio vsqz ad finē equaliter. et hoc fit ppterea: qz idē qd dissoluit est equale ei qd resoluit. Secundus modus ē vt a principio augmētetur vsqz ad finem. et hoc accidit propterea: qz illud qd dissoluit est plus eo qd resoluitur. Tertius modus est vt a principio vsqz ad finē decrecat: et hoc fit ideo qz illud qd dissoluitur minus est eo qd resoluit. Et qz hec febzis fit propter oppilationem sū yasa: medicatio ipsius erit per slobotomiaz: et maxime cū nō est sanguis putrefactus. Et. S. hic dicit qz quando natura fortis est extrahamus vsqz ad sincopiz. et dicit qz ppter hoc corpus refrigerationē habebit. et possibile erit vt colera abiciat per partem superiorē aut inferiorē. Et dicit hanc medicationē in hac fe. eē necessariā. Et ego dico qz hec quātitas euacuacionis artificialiter nō existit: imo valde est erronea: eo qz hec ars imitat naturā: et nūqz fit crisis laudabilis p euacuatoēs sanguinis vsqz ad sincopiz pducentem: imo hec puenit a crisi malis: in qbus virtus expulsiua plusqz conueniens est: expellit. Adhuc nō est intentio euacuacionis in quātū est euacuatio: nisi ad remotionem supflui sanguinis peccātis quātitate: et ad cōseruationem quātitatis naturalis. ergo quomodo pōt sanguis euacuari vsqz ad sincopim: nisi cum detrimento sanguinis naturalis: hoc impossibile esse videt. Et. S. nō intellexit per hoc nisi subitā corporis refrigeratōem. ergo hec medicina acidētalīs est piculosa. vnde melius est vt aliquātulum ex calore remaneat extraneo: qz calor naturalis diminuat. Adhuc nō est credēdū vt in tali corpore quale ē istud non sit putrefactiōis alicuius humoris preparatio. ergo si diminuis calorē naturalē corumpet humor et virtus diminuet: et nō erit qui huius erroris faciat correctionē. Signa ergo p que cognoscimus febze esse a putrefactiōe exemptā: sunt signa cōmutatiua et nō fixa. Cōsidera ergo quot in hoc loco eminet picula. Et cum in hac febre apparent signa putrefactiōis per vrinā aut pulsū slobotomia non fiat vsqz ad sincopim pducens: qz impossibile est vt post minutioēz nō remaneat putrefactio vsqz ad septimū diez: et ppter hoc est necesse vt remaneat virtus sufficiēs digestionē. Et dicit. S. qz qm medicabis hāc febze sanguis eius putredine: tūc nō est expectādū vsqz ad digōnez materie. Et ex hoc intelligere debemus qz in principio slobotomare debemus. et demum potare aquā frigidam in nō ue frigidatā tādū donec corpus ipsius ad friditatē veniat. Et hoc fieri dōz cōsideratis certis cōsideratōibus. pma est vt egritudo sit digesta. et vt i visceribz nō sit apostema: vt in ore stomachi non sit debilitas neqz friditas: nequādo infirmus nō est assuetus aquā frigidā bibere: et sic esse debet: qm illud qd hic inducit ad malam complexiōnem contrariū existit eiusdē rei que causam habet remouere: qm aqua frigida humores in crudat et impedit digestionem. Et impossibile est hāc febzes integre remouere. donec causa ipsaz faciēs in corpore repiatur: ergo quomō potabit aquā frigidā habēs stomachū debile et frigidū qm ei accidat timor et stupefactio et cōsimiles egritudines ex mala cōplone frigida. Et iaz iuenti sunt homines qz bibunt aquā frigidā semel in quātitate multa: et ide ad cōstrictionē anhelitus deuenerūt ppter friditates musculi vel nerui et dyasfragmatis. et taliter qz nō potuerūt aliqd deglutire: et qz ipsam bibūt iam facta digōne: tunc naturā optime adiuant: eo qz tunc ibi iam aliud nō remanet: nisi mala complexio calida: et illa tunc remouetur ab aque frigide bibitione: et sic natura meliorem facit operatiōez in humore tali. s. perficiendo digestionē et malam materiam expellēdo: qm ipsa mala cōplexio hoc facere pbibeat: et hic est tractatus S. in potatione aque frigide in hac egritudine. Et debes scire qz hec febzis latitudinē habet magnā in suo calore sū magis et minus: et ppter hoc que fortioris calorīs est dō arsiua. i. caufon. Et hec latitudo diuersificat sū climata. Et qm oia particularia cōcordant cum febre que est arsiua. et infirmus multuz desiderat aquā fridā: non in hac est digō expectanda: qz eger ante digestionē cōsumetur: et si feceris ipsum pati vsqz ad digestionē apitionez: tunc erit ipsius digestio mala: quē admodum est nebula nigra aut bypostasis nigra propter nimitatem combustiois: et tūc aque frigide exhibitio nō valebit. Et propterea melius est in principio sine etiā digestionis signoz apparitōe exhibere et nō curare: ex dictis aliquozum: quoniam hec res est veracissime probata. nam materia que talem facit febrem qualis est cū sit in vltimo caliditatis non est priuata digestionē nisi ppter malam qualitatem acutam: nō propter grossitiem nec propter viscositatem: et quādo hanc infrigidabis: tunc statim erit materia digesta: et melius est vt cōcertas tales febzes ad febrem lentam et longam que curari potest: qz eger subito moriatur. nam error qui fit in alteratione cōplexionis febrium facilior est qz mors. Et ego credo qz illi quibus digestio debz expectari si detur aqua frigida citius curaretur si eius virtus extitit fortis: qz nō egritudo fuerit longa. Dicit enim Rasis qz duo iuuenes in diebus canicularibus iter agebant: quoz vnus erat dominus et alter seruus: et ambo hanc inciderunt febrem: et medicus domino aquaz pbeuit frigidam et seruo non propinauit. dominus euasit: et seruus mortuus fuit. Et terre iste nostre medie sunt iter terras. S. et Rasis in tēperamēto. et egressi sum ex eo qd nostre intētōis erat. et ppterea qz tractat curatōis isti febzis ē vna ptiū tractat feb. putridaz: et pp Bonū fuit narrare medicamētū qd vtriusqz cōe existat.

Capitulum. IX. Quod est de cura febziū putridarū: et primo de eis in generali.

Sed dico qz febziū qz sunt ex mala cōplone materiali: pma illarū intētio duas cōsiderat res: hoc ē vt malā remoueat cōplonē: et malā euacuet materiam. Et quia mā est eius calore putredinali accidit hic tertia intentio. hoc est vt remoueantur cause inuantes ad faciendum putrefactionem: et est superflui diminutio et porozum apertio oppilationis. Et porozū oppilatio accidit ppter res stipticas

cumeris saracenicis: et citrulozum et melonum: et sunt exterius coloris citrini: et interius sunt continui et albi: sed quod fortius existit est bibere succus predictorum absque zuccaro. et maxime succu anguine. scilicet cucumeris saracenicis: eo quod strariatur colere a tota suba sua. Sed tempus in quo de necessitate debemus purgare materia peccantem cum medicia attractiva est hora in qua exuberat malicia humoris exeuntis in qualitate. et iam declaravimus superius. et hoc facere debemus forti existente virtute. et tunc est certum quando signa digestionis apparet: quoniam eo tempore collaudat evacuatio facta a natura: eo quod virtus expulsiva non movetur ad expellendum superfluitates per viam naturalem nisi facta digestionem: et in hac arte imitari debemus opera nature toto posse. Et scire debes quod facta digestionem fit descensio et expulsio absque aliquo impedimento grossitudinis vel viscositatis vel oppilationis. Sed quando non apparet digestionem. tunc dissensio inter medicos reperitur: eo quod. S. et maior pars medicorum dicitur quod minime purgare debemus nisi materia sit digesta: nisi egritudo fuerit in ultimo acuitatis. Et hoc intelligere possumus ex dictis hypocratis: quoniam quando egritudo est in ultimo acuitatis: tunc humores sunt in ultima furiositate: et non est securitas quin descendant ad quedam membra principalia et ledant ipsa nisi sint evacuati in principio egritudinis: eo quod humores qui acutissimi existunt sunt subtiles: et quod ibi non est grossities nec viscositas que prohibeat operationes medicine laxative. Et non potest inde puenire nisi unum solum nocumentum: quod est: quod medicine laxative suis qualitatibus primis augmentant febrem. et illud potest remoueri miscendo cum eis frigida et humida sicut conuenit. Sed quoniam egritudo non est peracuta valde: sed est quieta: tunc expectanda est digestio. Et scire debes quod egritudines que acute sunt in terris Hippo. in terris nris peracute sunt: et hoc manifestat: quod hyp. non curabat egritudines acutas nisi cum aqua ordei et melicrate. et postquam ita est: egritudines acute nostre regionis et aliarum calidarum terrarum medicande sunt cum medicinis attractivis vel laxatiuis in principio egritudinis. Et in egritudinibus peracutis pro maiori parte humores corrumpuntur circa officium stomachi. et propter hoc quoniam apparet abundantia sanguinis. sed non sit superflua evacuare debemus: quoniam inde magnam puenit inuamētum: et in continenti quiescit valitudo egritudinis: nisi sit quod prohibeat ex rebz supra dictis. Sed quando egritudines non sunt acute: sed sunt ex humoribus mucilaginosos et viscosos et indigestos ipsas evacuare et purgare debemus post subtilitatem et incisionem: hoc est digestio eorum: alioquin non opus cum medicina purgari. Sed egritudines que non sunt acute et sunt ex humoribus subtilibus: sicut est vera tertiana que non transit vitra. et perodos: dicit Avicenna. quod expectare debemus digestionem: eo quod digestio humoris subtilis est eius ingrossatio et grossus est eius subtilitatio: et sicut difficile est virtuti expulsive expellere humores grossos propter sui grossitatem: sic difficile est virtuti expulsive expellere subtiles: quod disruptis et dispergitur propter sui subtilitatem. quare difficile existit nature expellere humores grossos: eo quod oppilant meatus et transitus: et subtiles: quod disruptitur et sparguntur et imbibunt. tamen medicine laxative citius expellunt et facilius humores subtiles quam grossos. Et propterea quidam medici dixerunt quod nunquam dederunt aliquam medicinam laxatiuam ad purgandum aliquem humorem quin colera prius purgaretur propter sui lenitatem et subtilitatem: et adhuc magis quod quando dantur medicine laxative que trahere et purgare debent melancoliam: aut flegma grossum et viscosum a proprietate et sui natura prius ille eedat trahit coleram et expellunt. Et hoc idem manifestat intellectus quod subtiles humores habiliores sunt ad purgandum et ex-

pellendum grossis: quantum hoc non fit ex opere nature: quoniam si sic faceret natura: illud quod prius exiret in egritudinibus acutis esset colera: eo quod tales egritudines pro maiori parte sunt ex humoribus subtilibus: et quanto sunt subtiliores tanto difficilius a natura expelluntur. Et propter hoc dicimus quod minime tardare debemus in peracutis exhibere purgationes: neque expectare ad perfectam digestionem: quod non est tutum quin mala qualitas predominet nature: et tunc erit mala digestio expectanda cum diffidua liberationis. Et postquam ita est quod purgare debes non facias illud nisi primo frangas suam caliditatem et siccitatem. Sed in febribus flegmaticis et melancolicis Rasis in principio earum purgabat: et hec erat eius opinio opinio. scilicet. purgare in principio febris. tamen. S. dicit contrarium manifeste. scilicet. quod minime debemus in principio febrium melancolicarum. et illud idem dicit in epistola ad glaucos. Et illud est quia finis harum egritudinum est securus: nec expectat digestio mala: sed flegmatica est male determinationis. et propter hoc necessarium existit ut infirmus evacuatur propter quod expectet digestio perfecta: et propter hoc medicus prius incipere debet a medicinis subtilitatis et incisionis per hebdomadam unam: quia non timemus calorem huius febris cum sit debilis ut magnum inferat nocumentum: et cum hoc fecerit tunc medicus purgare incipere debet. Et demonstratio huius est illud quod videtur fieri in apoplexia: et etiam in febribus egritudinibus timorosis frigidis: quod incipimus in talibus ab evacuatione ponendo in medicinis laxatiuis incisiva et subtilitativa. Et mihi videtur impossibile recipiendo syrupum squinzibim per hebdomadam unam factum ex decoctione radicis lily celestis: et semis apy: et liquiritie quin preparet humores: et digerat: et leniorem faciat exitum a corpore: et quoniam totus humor non euenit a corpore: tamen natura ide alleviationem suscipiet opinio. Et inde redire debet ad incidendum et subtilitandum per aliam hebdomadam: quemadmodum dicimus: et postea purgare: quod taliter operando humores habiles reperiunt ad expellendum. Et simile hoc est homini ferenti graue pondus: quoniam quoniam ferre non potest ipsum: et diuidit ipsum in partes facilius tolerat ipsas: et postquam natura fuerit alleviata: tunc digestio laudabilis apparebit: et rectificabitur opinio concedente. Et hoc melius existit valde quam infirmus dimittere egritudinem et nature. scilicet. videbis naturam egritudinem pualere: tunc dietam et regimen infirmo iubebis: et hoc i arte mime collaudat: quoniam nisi nature violentia feceris vel adiuvando ipsam nihil boni ei feceris: nisi quod verba ei dederis retinendo ipsum. Et istud idem regimen facere poteris in febribus melancolicis: et sic facimus hominibus sanis quando volumus ipsos purgare. scilicet. quod ipsis digestiuis propinquamus primo ad subtilitandum humores et vias aperiendo: sic et in egritudinibus opus facere: tamen in egritudinibus maior diligentia est adhibenda: eo quod carum humores difficilius recipiunt digestionem. Et hoc manifestat in opere S. in labore spontaneo febris propinquo: quoniam ipse purgabat omnes humores facientes hunc laborem propter humores viscosos mucilaginosos: eo quod omnes eorum cordare videntur quod tales non sunt purgandi. S. autem videtur quod evacuare debemus habentes hanc febrem per frictionem solum. Ego autem affirmo quod climata in hoc multum sunt consideranda: propter hoc non est danda regula generalis: quoniam mihi videtur quod etiam humores viscosi et mucilaginosi purgari possunt in his nostris regionibus: facta tamen incisione et subtilitacione per longum tempus: tunc tempus digestionis abbreviabis: et natura ide alleviabit: et ex tunc videbis digestionem laudabilem. Et te opus has res multoties experiri: quod experientia in his rebus non modicam virtutem habere videtur. quod scripsimus de hoc in hoc loco sufficiat.

Capitulum XX. Quod est de cibus et fricatione et balneatione febuciantium.

Item qd cibus vari non debet febuciantibus usque ad statum egritudinis. et hoc ut natura temperata habeat digerere debet faciens egritudinem et ipsos expellendi sed qd virtus non est sufficientis eburne et considerate egritudines quibus si fuerit egritudinis peractio cuius status est propria quous et crisis debet esse in septimo et natura fortis existit tunc illud facere debet: et si virtus debilis fuerit nullatenus facere debet. Sed si virtus mediocris fuerit: et etas fuerit inuentus cibatio ipsum aqua odori: mica panis lota etiam cum aqua calida ad quantitate .j. q. vel .ij. pondus. et istud est subtilius regime in nostro climate fin consuetudine nostram. Sed regimen antiquum subtilius erat nihil dare per hebdomadam vnam: et quando volebant in grossare dabant aquam mellis solus. Sed hoc ferre non possunt illi qui sunt nostri climatis propter complexionem aeris et consuetudinem. Sed in climate illo copota habent minorem resolutionem: et cum hoc bibent vinum non in modica quantitate et comedunt carnes porcinae duo sunt plurimi nutrimenti. Et generaliter consideranda est consuetudo quoniam qui coacti sunt comedere ter in die non possunt predicta sustinere: maxime habentes complexionem calidam et resolutivam. Et si cognoveris statum egritudinis esse longum et virtus infirmis fuerit debilis cibandus est plerumque viximus in principio: et cum status appropinquabit minuendus erit: et totum hoc est intelligendum forti existente virtute: et fortitudo virtutis existit in complexionem forti. Sed qui habet complexionem calidam et sic etas pauci et huius fame possunt sustinere: et maxime in egritudinibus sibi consimilibus et in temporibus calidis: eo quod quando talibus partem famem fecerimus: febres eo ad incensitas declinare facimus: quibus debiles existant in radice vel ad ericam: et in complexionibus consimilibus multiplicatur qualitate male sui natura: et magis quando eis facimus sustinere famem multiplicantur et aduruntur humores. Et huius cibandi eos est in declinatione paroxysmi primi: et ante principium secundi ut natura habeat spacium digerendi humores in tempore paroxysmi: et hoc melius existit. et confortare virtute ne ei accidat accidens periculosum cui necessarium sit cibum proparare ut in syncope et resolutione. Sed si timuerimus aliquid ex huius cibatione eos in principio paroxysmorum: quoniam inde eos a syncope taliter liberabimus quod admodum recitat Salic. de puero qui procepto medicorum sustinuerat famem tribus diebus. Et aliquando conatur cibare ipsos in medio paroxysmorum. In febribus autem coeimus huius cibandi eligere debemus in qua maiore existit quietas: considerando tamen consuetudinem. Et ex huius diei meliores sunt frigida. et mane et sero. Et scias quod balneum in declinatione febrium collaudat: quoniam superfluitates evacuat subtiliter. In principio vero minime: quod rigores habet procreare: et dissolvit humores et multiplicat opilationes: et spargit superfluitate per corpus totum: non est tunc quia inde pariat apostema in aliquo principali membro: et quamvis humores evacuet multiplicat tamen caliditatem et siccitatem febiles: siue fuerit ex aqua calida facta: siue ex aere calido. Et necesse est ut copota talium non tangant aqua frigida: quoniam humores efficit crudos: et propter hoc balneum fieri non debet nisi post facta declinationes: et in febribus que non sunt acute. Quia quoque aromatica et leuia quod modicum aqua sustinere possunt siccitate et melancholice exhibere possunt: sed in incensibus a vino omnino claudere debemus. Salic. quoque curabat febres que erant ex humoribus mucilaginosi cum fricatione et hoc indiget con-

sideratione quoniam non est tutum quin humores spargantur ex fricatione per totum corpus. Et ipsemet precipit in libro de conservatione sanitatis quod ille qui habet laxitatem et corpus eius fuerit plectoricum vel plenum humoribus mucilaginosi ut minime moveatur vel exercite: tunc balneum intrare neque faciat fricationem et similia: eo quod fricatio non evacuat ex humoribus nisi quod sunt subcutanei et inter musculos: qui autem sunt in venis nullatenus evacuari possunt nisi cum medicinis laxativis. Et etiam videtur quod si sanus faceret fricationes propeptas ab ipso in laxitudine. Ita magna de necessitate curio apostemares: eo quod fricatio hoc in ultimo gravitatis existit: et illis maxime quod hanc panam egritudinis cum in laxitudine semper videtur esse. Ita si sufficienter scripsimus sicut nobis videtur generaliter curas particulariter.

Capitulum XXI. Quod est de cura febrium colericarum. et primo de cura tertiana.

Et febri si fuerit pura tertiana erit secunda absque periculo. Et scimus certissime quod natura habebit dominium super hunc humorum: et propter hoc non debemus cum monere cum medicinis attractivis sicut est scamoneaceo quod rectificatio eam quam plus possumus semper febrius principibus habet inducere nocumtus: et propter hoc virtutem debilitat: et angit etiam caliditate febile et siccitate suam: et si aliud non induceret nocumtus nisi conamen surgenda et decubedi modicum non inveniret: et copletio inde succulsi et debilitat. Sed appareat signo dignum non est malum dare aliquam medicinam attractivam in hunc modum. Et primo dare debet ea que primo bene lenire matrem et ducere sicut syrumpum violae et tamarindum: ad reprensionem nocumtus stomachi adde aliquid ex mallice: et reubarbarum in hoc loco optimi existit: quod reprensio nocumtus predictarum latet. Et quantitas que dare debet ex reubarbaro est a duabus .j. usque ad tres milicendo ei syrumpum islepe et squinibin ana. .j. usque .v. partibus aque frigide: et ista die potabis cum aqua odori: hoc faciedum est omni die nisi natura moueretur ex hac medicina ultra spiritat: et minue fin portione ex ea. Et sumus contenti in hac febre ex infirmitate et humectatione cum aqua odori et syrumpo islepe: eo quod hoc febri non existit inter caliditatem cum sit ex colera naturali. Et sumus contenti opilationes ipsius remouere cum aqua odori et squinibus solis cum modica in ea repia opilatio et fortis nihil. Et facta digestionem si sufficit dare mirabolano citrino bene quod fin autem proppina firmo ex scamonea charactere .ij. cum tandoes mallice: et cas. .j. u. syrumpum de nemfare. et .j. media syrumpum malog. Syrumpum de nemfare. quod fragis qualitate ipsius scamonee primo. .l. caliditate et siccitate: et cum hoc siccitate aromatisate sua febrius principibus. Et syrumpum pomog: eo quod fragis eius siccitate: et remouet nocumtus principibus febrius: ab ipsa et mallice: et siccitate: et remouet nocumtus principibus febrius: et medicis iam ipsi vni fuerit ad occuladum maliniam scamonee. Et si timemus debilitate infirmi cibatio ipsius mica panis lota: et iam restificamus. Y. quod nisi fuerit ex errore quod hoc febri non fuerit: et pura colera sed erit ex vitellina vel passina vel eruginosa non euadit bic absque periculo magno: maxime quod fuerit ex passina vel eruginosa: et mibi videtur impossibile quod aliquo ab eruginosa euadere possit. Et he febres longas habent proppinos et pessima accidentia: et propter hoc indigent purgatione cum medicina attractiva quam supra scripsimus. prius ablata caliditate et siccitate ipsius. Et non est malum ut miscetas ipsi medicine ali-

quid d polipodio qd arabice d belbeg: eo q purgat cole-
ras adustā & grossas & melancoliā. postq̄ frigeris siccita-
tē ei⁹ cū oleo amigdalay dulciū. & apire opillatiōes i hac
febre p̄p̄uū existit nisi fuerit excedētis calitat: qd si fue-
rit: tūc intēdere debes solū ad ifrigidādū & hūctādū.

¶ Caplin. XII. Quod est de cura caufonidis.

Ec febris est intēsi caloriz & pauoz accidē-
tiū. & dī incensūa: & impossibile est q̄ hec ex
colera naturali generet. Et in ista ueniens
existit purgare cū medicina attractiua a p̄ci-
picio ipsi⁹. & minuere ex sanguine si signa san-
guinis apparebūt dādo ei omni die decem aureos tama-
rindoy infusoz in aq̄ simplici absq̄ syrupo & aliqua alia
re dulci: & post dabis ei bibere aquā ozdei: & postea p̄ totū
diē potabis eū aqua angurie. & hoc regimen p̄p̄uū existit
omnibus febrīb⁹ que sunt i vltima caliditate: & nō dimi-
tas aquā angurie & aquā sup̄ niuē ifrigidatā: qm̄ si uer-
teris hanc febrē in lentā & cronicā melius longe existit q̄
vt eger moriat. Et hoc etiaz dixit Abumeron Auenzoar
de quodaz puero que ipse medicauit: cui dabat omni die
aquā angurie: & quotidie colerā uomebat. & tamē taliter
fuit opatus donec illa febris conuerfa fuit ad cronicas: &
inde liberatus fuit. Et mihi videt q̄ aqua angurie longe
melior existit q̄ aqua in niue ifrigidata in hoc casu: eo q̄
aqua in niue ifrigidata q̄uis sit in vltima frigiditate ve-
lociter tñ recipit caliditatē & ad huc magis: q̄ aqua cū sit
simplex nihil restaurat neq̄ p̄stat corpori nisi frigidā q̄li-
tatē solum: s; aq̄ angurie restaurat & addit i sanguinē fa-
ciēdo frigidā subam & qualitatē. S; quādo febres erunt
lente & lōgi erūt p̄ximā: & certus eris q̄ nō ex colera pu-
ra erunt: sed erit ex vitellina que nāli frigidior existit: tūc
studere debes plus in ap̄riēdo oppilationes q̄ in ifri-
gidādo contrarium eius qd fieri oz in illa q̄ fuerit ex co-
lera pura: q̄tūis raro tales iueniant. Et laudables medi-
cine in hac pte sunt q̄ hnt virtutē ap̄itiuā absq̄ forti cali-
ditate sicut capillus veneris. & radix apy. & semē feniculi
frangēdo siccitatē eoz cū radice ligricie. & caliditatē eoz
violiz. & floze nenufaris. & semib⁹ cōibus. Et studeas po-
nere in medicis res q̄ hnt mēbra p̄cipalia cōfortare. sic
est mastix & spica nardi p̄ponēdo ista cū syrupo squinzibin.
Et esto studiosus ponere in medicis solutiuis q̄ hnt cole-
ram euacuare cū q̄titate flegmatis sicut ē semen bzuli. &
femen chartami. frangēdo tamē caliditatem & siccitates
eoz. Et hec est cura omniū febrizum colericay.

¶ Cap. XIII. Qd est de cura febris flegmatice.

Ec febris cum fuerit ex flegmate simplici &
naturali: & de hoc fueris certus: tunc studio-
sus esse debes in icidēdo humores: & i subri-
liando & oppilationes ap̄iēdo plusq̄ in ifri-
gando & hūctādū: & sufficit tibi in hac itē-
tione squinzibin cū iure cicerū occultādū siccitatem eoz
cū radice liquiricie. Et adde huic cōpōni aliqd ex spica &
mastice qm̄ in hac febre stomachus debilis repit. & conue-
nientior opatio in p̄ncipio h⁹ febris ē lenire nām cū semī-
ne cartāi & semie harūliz fracta siccitate eoz plus cū tere-
niabin. Et seruato hoc regimine p̄ hebdomadā vnā p̄pi-
nabis ei medicinā laxatinā q̄ hnt illū hūozez euacuare.
& melior illarū medicinarū est turbit. q̄ a p̄p̄ietate habz
trahere & expellere humiditates que in ore stomachi est: &
agaricus etiā cū eo: q̄ eradicaat humozē grossus & apit op-
pilationes. & si addideris aliud ex iterapigra nō est maluz
confidēdo magis in agarico & turbit: & aliq̄ occultādū &
frāgēdo siccitatē eoz cū oleo amigdal. dulcium. ¶ Colo-
quintida aut in tuis medicinis euitabis ponere q̄tū plus
poteris. Et si appuerit tibi q̄ humoz sit tante duriciei q̄
nō possit euacuari absq̄ ea: adde ex ea aliquid in p̄dicta

cōpōne occultādū malitiā eius cūbachina: & credo q̄ sit
dragātū & cum amigdaliz. Et dosis eius est. s. pars aurei: &
tales purgādi sunt bis qm̄ in vna vice nō possunt purgari
p̄pter grossiciem humoris: & hoc non facias nisi virt⁹ fue-
rit fortis & sideratis alijs & ditionibus sup̄a dictis: medi-
cinay facta ex turbit in p̄ncipio huius febris non est ma-
la. ¶ Libus vō in p̄ncipio huius febris sit pulla parua se-
cure: eo q̄ status eius non est minor triū septimanaruz: &
est possibile vt ipsa duret usq̄ ad. 40. dies & vltra. Rasis
aut dicit q̄ trāfacta septimana quarta non est malū infir-
mo exhibere troscicos de rosis cōpletos cū aqua cicerū:
eo q̄ hāc febrē patiētes in fine leuiter deueniūt ad de-
bilitatem stomachi & epatis: & cadūt de facili in ydropisim
¶ Et ego meo tempore vidi quosdam habentes febres
cronicas quibus medici nostri propinabāt eis syrupum
squinzibin solū: & ceciderunt in ydropisim: & mortui sunt.
Et qd dico de troscicos de rosis in hoc loco nō dico nisi cā
repli & silitudinis: tñ tu debes dare ex silib⁹ medicinis
fm̄ plus & minus put tibi meli⁹ videbis uenire: etiam q̄
sile huic interioni repit est zucharu rosatu p̄terq̄ frigidū
tati magis videt p̄tinere q̄ troscici dicti. Et si videbis tibi
bi ueniēs miscere cū iure cicerū syrupo squinzibin facit
illud: & si iflatio in pedibus aut in palpebris apparebit tibi
bitcaueas a syrupo squinzibin: qm̄ hz p̄ducere ad bidro-
pism que admodū diximus. ¶ In febribus vō flegmaticis
nō recipiētib⁹ digestionē: q̄ facies & vter tumescit:
& colores eoz plūbei videbunt: Hal. videt q̄ tales sunt
eūandi per fricationē donec vigilāt diuidēdo tps eoz ita
q̄ dimidiū tps eoz sit fricādo: & dimidiū sit dormiēdo.
Et dabim⁹ ei bibere aquā mellis cū yfopo & ligritia. Sed
h. potabat eos aq̄ ozdei: sed eā ego nō laudo in h. casu: eo
q̄ nocet stomacho: & facit orpilationē: nisi cū ea fuerit pa-
rum mastice et piperis & radicū feniculi: & nō debemus
eos diu dimittere absq̄ cibo. q̄ ide recipiūt nocumētuz:
quāuis leuiter pati famē possint. qm̄ quādo iste hūoz mix-
cillaginosus multiplicat in corpore: talis humoz cū diffi-
cultate maxima p̄t ad sanguinē cōuertī: & p̄pter hoc vir-
tutes eoz debilitant donec ad sincopim hnt puenire. Et
ideo eis dare debem⁹ micā panis lotam cū aq̄ mellis: vel
cum vino aromatico. Et hic est modus fricationis qui p̄-
ceptus est a Halie. in hoc casu. s. q̄ habere debes gausapia
aliquāntū grossa & vetusta: & in p̄mis icipere debes a su-
periori cruriz descendēdo iferius ad pedes: & postea frica-
genua: & postea superiora coxarum descendēdo ad genua.
¶ Et postea icipies fricationē ab humeris vel spatulis
descendēdo per brachia ad man⁹. deinde fricabis doctuz
icipiēdo a sumitate eius veniēdo vsq̄ ad pedes: et sic fiat
per totū diem. Et si ifirmus senserit laxitudinē in ungue
cum oleo nō habētē stipticitatē. sicut oleum camomelli:
num & anetini: qm̄ est bonum. Et dicit Hal. q̄ postea ab-
stergere debes oleum: eo q̄ angustā p̄stat: et hoc est qd
Hal. videt dicere de huius egritudinis regimine. Et quia
in hac febre accidens sincopis consuevit peruenire. idē
memozatus ero eius curam vbi tractabo de curis accidē-
tium obmittendo eoz causas.

¶ Cap. XIII. Qd est de cura febris quartane.

Lud aut quo plus idigemus in hac febre ē
aperire: icidere: et subriare: et modicū i ipsa
idigemus fricationē: ifrigidatiōe et hūctā-
tione q̄ si nihil: et cura hui⁹ febris q̄ si dūa exi-
stet cure caufonidis eo q̄ in caufonib⁹ attēdi-
mus ad febrē solū: et in hac cause. Et p̄pter hoc eligere
debem⁹ medicinas icifinas: subriatiuas et spleni appo-
prias sicut radix cappariz: et scolopēdria et tamaricus
eo q̄ istud mēbz potēs est ferre medicinas fortes et ape-
ritiuas absq̄ nocumēto. Et potēs p̄ficere has medicinas

cū syrupo squinsibin facto ex vna passa. Et ex in principio te euacuare materiā cuius belbea. polipodio extracta virtute est in iure galli veteris: et oleo amigd. si vis digestio nem expectare in hac febre potes facere ppter ipsius modicum periculū qđ ferre pot. ¶ Et si vis purgare ante perfectā digestionē poteris facere facta icisione cum syrupo p̄dicto per duas septimanas vel tres. Et medicine qđ h̄nt trahere hūc humorem: et purgare sunt iam manifeste et ē habēt gradus: et que in p̄mo gradu reperiri sunt mirab. indi et emblicē: et postea polipodiū: et talico. sunt qđ v̄m̄itūt mirabolanos ppter eorū stupicitatē: et post polipodiū est epitimiū. Et operatio istius fortior est opatiē polipodū et maiore composi s̄fert āgustū: et hac de causa idiget occulationē illarū curarum rerū. Et remittēdo ipsius āgustates p̄mae: et eius remittēdo malitiam: et ppter hoc nō est malum misceere illi medicine medicā que faciat ipsam velociter festinare sicut p̄cedo cum p̄dicta medicina hara eta duo sciamonee vel tria cū tertia parte vnius auri de maiosana: et hoc nō facinus causa expellēdi ipsum humorem: ppter debilitatē et tarditatem ipsarū medicinarum ordinamus dictā additionē vt recipiat inde p̄cipiū expellēdi post epitimiū ē lapis lasuli. Sed ab ellebeo nigro cauere debes toto p̄fecto cōp̄ta aut digestionē huius febris a Gal. r̄yriaca collaudat: et ante digestionē recepta posset ipsam ad caustionē cōserere. Sed si tempore fuerit frigiditas et aas fenectus existeret opatrio pipe reon facta digestionē mirabiliter cōfert: et maxime in frigidis regionibus. Et idiges in hac febre circa splenes studere. Comptastrado ipsam cum reb̄ remouentib̄ ipsius tumorem et eius duritiē resoluētibus quādamodum in colerica solliciti cē debemus circa epur: et in flegmatica in ostio stomachi quoniam mem̄p̄ illud in quo maxime talis humor p̄treff̄ et ardet sicut ignis in hac febre melancholica est splen: et in colerica est epur: maxime continuas ex colera patientes: et in flegmatica circa s̄m̄ exsistit: quare in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta m̄cha cōsuetare et humorē digerere et recificare. Et si cognoueris in p̄dictis sanguine epuberare in p̄cipio eos minuere debes. ¶ In flegmatica vō mihi videt qđ cū timore magno flobotomia sit faciēda: qđ in ea multa āgustas humorū crudonum reperitur: In febre autem acuta que dicitur m̄cha becca: in latro sinoca vocatur: scire debes qđ quādo putredo p̄ualerit: et purgatio exsistit melior flobotomia: et si āgustas sanguinis plus ipsa putredine reperitur: tūc melius est flobotomare qđ purgare. Et sic iam finitus est tractatus oīum febrium putridarū generaliter et sp̄aliter. Et post qđ curas simplicium cognoueris perfecte ex ipso scire debes leuiter curas compositarum velut emittitico p̄ et s̄aap̄ similia.

¶ Caplin. CV. Quod est de cura et h̄ce. **N**unc autē mihi remanet de et h̄ca deterniāre. De febris cū sit de mala p̄plone sine materia causa et sicca: ideo intentio curatōis vna exsistit. Infrigidare et humectare et plus indigemus in hac h̄c tatione qđ in frigiditate. q̄re infrigidare debes et humectare cum omnibus rebus quibus potes. Et hoc dupl̄ fieri p̄de: vno modo cū rebus intrinsecis et alio cum extrinsecis sicut cum balneo vinctio nib̄ et emplastris. De quidē febris tres gradus habere videt qui variant s̄m̄ plus et minus: quop̄ quidē peius leuiter curari potest: secundas difficilior exsistit: tertius vero minime curari potest. Et cura quidē s̄m̄ gradus et secundū eades exsistit: nisi qđ diuersificat s̄m̄ plus et minus. Cibis autem qui maxime cōuenit in hac egritudine est lac: et melius ex eo est lac mulieris: et post ipsam est lac asine. et post illud est laccapre: et est necesse ea a quibus reci-

pitur lac nutrire cibo optimo secundū suam naturam: et facientibus digestionē laudabilem: et ip̄m in ieiunio dare cōdemus in ea quāritate qua digerī possit. et cōuenit tibi studere vt bene digerat: qđ lac in stomacho de facili caescari cōuenit: quare incipe debere a modico dādo ei p̄mo. 3. l. et sic addēdo donec veniens ad v̄miditū rotulū. Aqua quidē quidē eis magnā habet necessitatē: et quāntis corpora eorū maiori indigent nutrimento ceteris: cor potibundēdo quia virtus coctus nutritina debilis exsistit: conueniens est illud adhibere in p̄cedō eis cibaria digestibilia et boni cōm̄. Cūare de carnis laudabiliorē que eis exsistit sunt pulle gallinarū: que nutritie sūt et frumento. Et vitellū ouis similiter eis est optimū nutrimentū capones nutrit et amigdalos et frumētio eis collaudat: tur optime. Et si in corporibus eorū calor fortis reperit nō est malū eis p̄ponere aliqd ex oleis aliqbus frigidis: et qđ ex eis magis laudabiliores exsistit sunt lactace: quia somnū p̄uocant: et ip̄i indigent ip̄o plus ceteris bolibus: et qđ v̄tute eorū sunt debiles: ideo cibaria corus debemus v̄idere in vicibus pluribus sicut in sequenti dicitur sumus. Sed in balneo eos debemus magnas h̄ce p̄side rationē: eo qđ illi nō vident h̄ce necessitatē calefaciēdi resoluēdi nec euacuēdi: qđ enim p̄ficies et refrigeratione accidētali agnita ex balneo: cum humores inde euacuentur: hoc non confert nisi in mala cōplectione materiali. ¶ Et post qđ ita est mihi videt qđ ip̄i non idiget alioquo ex acre balnei et āgustas aqua calida habeat humectare cum hoc tamen facit resolutionē. ¶ Sed balneum aque frigide mihi videtur esse melius si possit ipsam conuenienter sustinere. ¶ Et scias qđ Galicis manifeste dicit qđ ip̄i non indiget balneo nisi causa p̄paratiois s̄m̄: corpus vt aqua frigidā valeat sustinere cum qua balneari debet in fine balnei. Et balneum s̄m̄ ipsum taliter debet p̄parari scilicet qđ infirmum ferre debemus cum lecto suo ibi et cum fuerit in camera prima ipsius balnei ex tēdere debemus plumariam paruum et cum superponere ibi debemus: et si illa prima camera tepida esse reperitur ibi cum a pannis expoliare debet: ordinare debes qđ a quatuor bolibus capiēdo a quatuor angulis plumariam ferat ad cameram secūdam: ibi ipsum reponat nudū. Sed tēperantia camerarū balnei vna alteri comparari debet. s̄m̄: quādem p̄posito esse debet secūda ad tertia que p̄me ad secundā: et cum fuerit in camera secūda innigi debet oleo tepido: et postea ponēdas est in camera tertia: et ibi ponēdas est in balneo vel tina aut pila: qđ idē est. Et in vnaquoq; camerarū tātu morari debet quāntis ip̄e infirmus posset incedere suauiter ab vno capite carnis vel alius. Et ex tunc ip̄e infirmus debet poni in balneo vel tina seu pila aque tepide plena: illic morari debet tēperate: et postea balneūdas est aqua frigida: et illud est regimē qđ aperuit. Et in hoc casu de balneo. Sed raso sentire videtur qđ tales infirmi non indigent nisi balneatione aque tepide. Sed quia impossibile est ut tales quodammodo expoliantur: et eis non conueniāt horripilationes: et sp̄aliter in exitu ab aq; calida ideo necesse est vt tina vel balneus eorū sit in camera temperata que non excedat in caliditate vel frigiditate: et aqua similiter temperata esse debet: et sic videt ei vt inde aliquod inuamentū recipere debeat. ¶ Sed inuamentum appositionis fecio picis est eo qđ virtus istorum attractiua debilis esse reperitur: et ppter hoc ponēdi sunt primo in aquam calidam: qđ in illa p̄ncipium attractionis esse reperit: et in eadem tū morari debet quousq; membra eorum vndiq; tumescere viderantur. et per totum aperiantur: et deinde picis est apponenda. et hoc oia recitat. Gal. vbi loquitur de cura malitie complexionis calide et sicce stomachi. Abumeron Zhenzoar aut velle vt

detur q̄ nos eos in tina aque tepide solū ponere debem⁹ absq̄ filtratione stupbe: et in exitu tine ppinādū est eis lac: et cum digestū fuerit iterum ponēdi sunt in tina: et postea dabis eis aquas ordeī: et facta digestionē ipsius dabis eis micā panis lotā cū rebus pdictis. ¶ Sed ex reb⁹ que ex terius fuit sunt balneū: et balneatio s̄m q̄ diximus: et etiā aer: q̄ si fuerit calidus: debemus euz ifrigidare absterge- do domū: et substernēdo in ipsa folia frigida: sicut sunt rose: et folia salicis: et flores nenusaris: et folia vitis cū suis floribus: studēdo vel igeniādo: vt aq̄ frigida a supiorib⁹ ad inferiora descēdat. Et vt domus septētrionalis existat. Et q̄ ille fenestre sint apte vnde sol mīme possit penetrare: et ille claudanē vnde pōt irrare. Et q̄n aer fuerit frigidus non idigebunt pdictis: nisi vt ipm trahāt sicut est: et maxi me q̄n principiū male cōplexionis fuerit a stomacho vel a pectore vel ab intestino leiuo vel a renibus: et ab istis ipsa mala p̄plexio deinde deriuatur: et possibile est etiā q̄ illa mala cōplexio incipiat a corde: et de ad pdicta et ad totum corpus deriuatur. Quare studere debes ad sciendū vnde habeat puenire febris ipsa: et cum scieris mēbrū a quo p̄mo pcedit hec mala qualitas febrilis studcas ipm in frigidare et humectare absq̄ trahēdo ipm a sua nālī p̄plone et specialr si mēbrum fuerit maximi iuuamēti. Et emplastra pueniētia bis mēbris sunt emplastra facta cū rosis et sandalis et herbis frigidis aromaticis: vel euz cera sicut dicit Gal. Et cum in frigidare volueris principalia addas aromatica et stiptica. Et istud est regimen ethice cum fuerit in vltimo: sed quando fuerit in principio cum leuiozibus curari poterit.

¶ Capitulum. XVI. Quod est de sincopi et suis particulis: et omnibus accidentibus impediētib⁹ curationem febris.

Postq̄ locuti sumus de febribus absq̄ accidentibus phibentibus curationes earum nūc tractare volumus de febribus secus habentibus accidētia. Dicamus ergo q̄ ista accidētia generalr p̄ueniunt ex omni re dis soluente virtutem: et hec resolutio sincopis nominatur: et p̄uenit necessario a mala cōplexione cordis calida vel frigida. Complexio autem mala calida aut p̄uenit ex rebus extrinsecis: sicut ex acre calido: vt sepe contingit diu moranti in balneo calido: aut ex rebus intrinsecis sicut ex mala complexione totius calida corporis vt contingit in caufone. Frigida vō cōtingit aut ex rebus extrinsecis: sicut accidit ambulātibus per loca frigidissima: aut ex complexione frigida mēbroz intrinseca plurimi iuuamenti: sicut accidit ex ore stomachi et ex suffocatiōe matricis. Aut ex mala complexione totius corporis frigida vt contingit in febribus putridis que fiunt ex humorib⁹ grossis et viscosis et mucilaginosis: et hec cōplexio frigida quādoq̄ aegritur ex supflua euacuatione diminūte calore naturali. q̄n quando calor naturalis supflue diminuit: impossibile est vt possit regere corpus: et oēs operationes frigidiores debito existunt. quare puenit sincopis. Non dico tñ q̄ ipsamet diminutio quātitatis iducat sincopim. sed ineq̄litas q̄litas: eo q̄ cuiuslibet generabilis et corruptibilis causa est p̄portio quoz qualitatu: sci licet caliditatis frigiditatis hūiditatis et siccitatis: quēadmodum in libris naturalibus declarauimus. Spēs aut eua- cuationū que aliquādo p̄būdare cōstenerunt sunt sicut supflus fluxus vētris et vomitus: et supflus fluxus sanguinis narium et emoroydaru et alioz mēbroz: et in mulieribus supflus fluxus mēstruo: et etiā quando in partu supflue exuberant. ¶ Et pōt etiā sincopis p̄uenire ex ruptura seu crepatura: vt ex aptura magni apostematis subio: et vigilie similiter hoc facere possunt. Et

etiā accidētia anime sicut excedens gaudium et tristitia: quoniam hec faciūt spiritus exalare superflue dilatādo et constringendo: et inde in substantia mēbroz anhelitus spiritus malam acgrit complexionem. Et etiā fortis dolor est vna ex rebus que ducunt ad sincopim: et hoc accidit aut ex mala complexione acgrita ex dolore aut sit perfluitate motus vtutis expulsiue facientis dolorem: sicut dicit H. Dec autem que dicta sunt: sunt omnia accidētia que habent sincopim facere et promouere. Et summa- ric scire debes q̄ quādo sincopis fuerit cum febre: studēdum est tunc in remouēdo et rectificādo seu curādo sincopim: quāuis contrarium se videatur. ¶ Et nos dicitur sumus modum eius cum ipsius curā tractabimus. ¶ Et nunc incipere intēdimus tractare de sincopi p̄cedēte ex causa cridorum humorum. Dicimus itaq̄ q̄ curatio huius est regimen predictum in curatione harum febrium: quare si ex negligentia: vel defectu ipsius in sincopim inciderint: iuuabimus eos in primis propinando cibis: et si in medio fuerint paroxysmi: quāuis nostre intentioni contrarium videatur: cum intendamus q̄ natura egritudini debeat p̄ualere: et in hoc casu nihil vino melius reperitur. quare dico q̄ quāuis vinum sarracenis bibere licitum non sit: tamen in hoc loco ita licitum esse videt vinum bibere: quēadmodum eis licitum est comedere carnes morticinas scilicet que per se moriuntur vel suffocantur habitibus necessitatem: quare icipere debemus eis dare micam panis in fusam vino. Et vinum qd melius reperitur est aromaticum: cuius caliditas penetrare potest per totum corpus: qd sit sine amaritudine et stipticitate: et est illud vinum qd est vinosum pungitium in principio: post delectabile sine aliqua amaritudine et pōticitate. Et mihi non placet vina in nostris partib⁹ assueta sicut sunt vina picis: ideo quia sunt vina medicinalia et non nutritiua: et nocent principalibus mēbris sua siccitate et acuitate. Diamuscum autem in talibus propinatum cum vino non nocet: et in principio sincopis rotare faciem et aspergere cum aqua ro. uel saltem conueniens est euz frigidare: si sincopizans habuerit apostema epatis vel stomachi vel similia mēbroz: non speres cum curare euz exhibitio- ne cibi: quia cib⁹ plus multiplicat apostema q̄ fortificet virtutem. et fricare extrema in hora sincopis conueniens existit. Illis vō quibus p̄uenit sincopis ex caliditate vel acumine renuz: qd scire poteris ex signis dictis ab. Y. que sunt nares acute: oculi concavi: tempora plana: et similia: cura illorum est contraria supradicte: quia ad cōseruationem illorum non indigemus abstinentia cibi nec respere diem ceticam neq̄ statum egritudinis aliquo modo. Et ex cibis conuenientioribus omnibus est mica panis vel kist ordeī euz granis granatorum: quia in granis granatorum proprietates reperitur resistendi putrefactioni: et vt cibus in fumositatibus malis cōueri minime possit. et ex cibis etiam qui ipsos habent confortare sunt vitella ouorum: et testiculi gallozum: et pulle parue. ¶ Et si sincopis fuerit ex errore cibi cibandus est ex pane infuso in vino: et sit vinum aquosum lenecodoriferum: albus sicut dicit. Y. et lin fatuz sit cum aqua frigida: q̄ si sincopis p̄uenit ex humoribus viscosis mucilaginosis vinum lin fatum esse debet cum aqua calida: quoniam aqua frigida illis magnum infert nocumentum. ¶ Et tu scis q̄ syr- pus pomozum et citoniorum cum medicinis muscatis cōferunt sincopi: sed non iuuamento vini: quia natura necessario dominari debet super ipsas ad ipsarum conuer- sionem. Vinum autem digestionē citius preparat omni- bus alijs cibis et medicinis: ita qd dicitur q̄ in stomacho non moratur ad digerendum nisi in epate solum: et in talibus tantū idigemus restauratione et nutritione: q̄ si in-

morborum sarraceni no
comidant

grana granatorum p̄fecta
habetur subinde purgat

de ambas causis p̄uenit sincopis

ueniri possit aliquid qd nutrire possit absq digestioe illud melius ceteris olerecurt: vtilius ppter eorum debilitatem: et qd ito dimius ipso citius iuuare qd esse potest. aer aut in quo firmus inuari debet frigidus et siccus debet esse: generaliter tibi necessarius existit: vt talibus oculis oia que habent resolutioni obuiare: et emplastrando super vteru cotu et stomacho res siccitas et aromaticas: et si calor in talibus esse fortis reperitur: ppinabis eis res siccitas et aromaticas. Et habens siccitatem causa aposte maris aliquotum membroru principalium nullatenus de ipsius liberatione confidere debemus.

*magis de apertum ad
magis de morali*

Cap. XVII. Quid est de siccitate puenire causa siccitatis.

Siccitas qdem ex stomacho pcedens si ex colera que in ore stomachi abundauerit fuerit in primis vomitus puocare debemus: ponendo penam eis in osert si cu hoc exere no poterit naturam tunc mollicicare debet. Et sic videtur vt talibus in hoc casu oleum tepidum dare debemus: quonia si vomitum no habuerit ab eo saltes natura mollicabitur inde. Sed qd de medicina que habet vomitum puocare de sui natura est et ppietate stimulare virtutes plus eo qd facit humor efficacia siccitatem addit in eadem egredine: et ppter hoc dico qd longe melius est confortare eorum stomachos cum mastic et siccis nardi: et sicco citionium et folio vite: qd taliter virtus cotu expulsiua confortatur et humorem expellit: et si vomitus a se puenierit in hoc casu valde laudabilis existit. In siccitate qdem facta ab humoribus frigidis dabis de electuario pyraton pipere consudedo extrahere humores quodamodum de curas sum in curis cuiusq membru.

Capitulu. XVIII. Quod est de siccitate accedente causa dolos.

Item qd si potes remouere dolorem remouedo causas ipsius no intendas curare: cur rebus existens cotrans egredine: et hanc curam lucrica in curis male complexionis que accidit in vnoquoq mebre: eo qd dolos aliquando pcedit a mala coeptione cala vel frigidamali vel no mali: et accidit aliqda mala pstone siccitas absq ma sic accidit dolos in spasmo siccio. Sed quando dolos intans fortificatur qd no est tempus expectandi: tunc curare debemus eia cum rebus augmentantibus causam. I. suprefaciendo mebus dolosum: et hoc cura no confert nisi per accidens. I. penando sensum illius mebra in quo mala complexio reperitur causa humoris ibi existens: et inde vniuul motus eius expulsiua. Leuis vtu expulsiua: absq tamen resolutione spirituum aliqua. Quando aut sensus superflua mebra esse reperitur: tunc certissime superfluitas resolutionis spium reperit. Et quando facimus hanc spem curationis in dolosibus a causa frigida puenientibus in fine tunc sequitur magnu nocumtus. Sed si causa fuerit calidactis non tantum sequitur nocumtus: et operari debes illam curas in causa frigida: nisi cum infirmis in articulo mortis ee reperitur causa dolos. Et ex huiusmodi medicina que in hoc casu magnam habet ppietate est filonium: et est rationale ppter opum receptu in ipso. Et hoc cura generaliter in oibus dolosibus acutissimis operatur: et in quibus magis necessaria existit est in dolosibus oculorum: auris et dentiu et intestinorum. Et sic puenit qd minime exereere debes hanc curam nisi postq pnotificatus fueris infirmo qd in fine ex ea lesionem habere debet: tunc conari debes in remittendo nocumtum qd ex eo cognoueris esse futurum: in partibus nostris quando volunt opum operari non faciunt nisi misendo curas alio medicina: sicut est in filonio. Et melius filonium est illud qd non est venustum superflua: qd in co

vtis opus est consumpta non recens nimis. qd in eo vtus opus superflue abundare reperitur. Cura vo cum tyriaca in dolosibus remouedo est cura cause remotionis: que admodum facient illa que habent remouere mala complexionem facientem dolosum: et ppter hoc in illo casu opus tyriaca laudabilis existit opere filony. Et cum volueris remouere dolosum remouedo causam ipsius considerare pns debes quia humor est in causa: quonia si ex humore calido fuerit sicut dicit Gal. de illo qui pariebatur dolosum ventris: et extimabatur qd causa illius esset ex humoribus frigidis: sicut pro maiori parte accide-re consuevit. Et quando cumq dabatur ei calida per os aut clisteria ponebantur: dolos in eo semper augmen-tabatur: sic cognitum fuit qd dolos erat ex humore calido colerico imbedito in pelliculis intestinis: et tunc cibatus fuit cibis non facili conuersionis: et bis eides ppinata fuit medicina facta cu oleo: sic fuit liberatus ab ipso.

Sed si fuerit dolos ex humoribus frigidis: tunc curabis cum euacuando humorem dicitur sicut fecit Gal. in scipio cui clistericum extraxit humorem vitream: et ide liberatus fuit. Et quandoq etiam fit dolos causa ventositatis humoris que resoluit ex coeptione humoris: et talis dolos non est curandus cu medicina vltime caliditatis eo qd huius resoluit ipsam facit vni ueni ex ipso humore aliam humositate: quare cura istius dolos esse debet cu medicina modice caliditate: que cu hoc habeat virtutem digerere: et tyriaca etiam in hoc casu magni existit iuuamentu. Ductasq iam elongatas sum ab intentione materico qd curam remotionis cause memorat: ero cum tractato de curis remotionum accidentium: tunc reducere intendo ad illud qd pcederit de mea prescripta intentione superius. Dico ergo qd in doloribus aliquando sunt localia remedia: sicut cum pinguedine amara: et gal-line et anatis: et aliquid fuit cum emboacatione aque calide et olei et ponendo eos in balneo et cum his similibus. In dolosibus vo facta ex vaporibus calidis solus ponimus ventosas cum igne: hoc tandem est faciendum donec medicus tempus vel spacium habeat causam remouedo: qd maior pars illoq doloy qui ex vltimo re mouentur redire stuerit: tunc medicina ipso spacio fuerit studiosus ad remotione ipsius cause: qd vix ee poterit quin error cadat in regimine ipsius infirmu: inde videbitur reciditare: sic ronabiliter esse debet qm vapores istius humoris semper faciunt paroxysmum donec ex toto sit resolutus vel ex toto euacuatus.

Capitulu. XIX. Quod est de siccitate pueniente ex superflua euacuacione.

Sicut qd cura istius siccitatis fit pluribus modis. Primum est vt fit trabedo materiam ad parte opposita. Secundus fit confortando illud membrum vnde fuit materia ne ipsam superflue spargere possit. Tertius modus fit stringedo vna vnde fluunt humores ad locum. Quartus modus fit impededo virentem expulsiuam quado superflue expellit sicut fit in illa passioe que colerica nominatur et in arabico dicit almayda in qua vomitus et sccessus simul fiunt: que curatur stringedo et ligando crura et vmbilica: ponendo eos in balneo: cum hoc etiam in eadem necessitate habemus ponedi siccitatem itas et extra. Sed qd balneu superflue habet soluere et euacuare: ideo cu timore magno tales in balneo ponedi sunt: etia exhibedo eis siccitatem: etiam de istis ad hoc locu crimus quado tractabimus de cura male complexionis materialia dum euacuaf de membro ad membrum.

Cap. XX. Quid est de siccitate pueniente ex superflua fluxu sanguinis nariu vel alioq membrorum.

Ura sanguinis narium si fuerit ex nare dextra ponende sunt yctose ypodundrio dextro sup epar: et si fuerit ex sinistra ponende sunt sup sple ne: et sicut si ex mēstruis supflue fluxerit poni m^o vctofas sup mamillis: et cū h^o ppināda sūt stiptica q̄ hūt stringere orificia venarum.

Capitulum. XXXI. Quod est de sincopi proueniente ex superflua vigilia.

Vigilijs subuenim^o cū cibis q̄rū ppetates sūt iducere somnū: et cū vncionib^o puocātib^o somnū: sic ē olz nenufarinū et viol. et oleū de seib^o cucurbitaz: et cū odoratiuis iducētib^o somnū: et et debent dare eis vinū linfatū si fuerit sine febre. **Dec** at oia supradcā dixim^o ad rectificatiōē seu curatiōē prauop^o et piculoso^o accitiū febril^o supuenien tiū. Cura at remotōis cāe remotatus ero q̄ tractabo de curis accitiū et malozū apostematum.

Capitulum. XXXII. Quod est de curatione male complexionis spiritualium membrorum.

Et postq̄ narrauim^o breuiter curatiōē male complexionis vltis: narraāda ē curatio male complexio nis particularis. S3 q̄ mala complexio ē imālis cura eē d3 p hūiū: et q̄ fuerit mālis cura esse d3 p eūōē et p hūiū sil. S3 i eūōē et in resistēdo p hūiū pside rāda ē etas: et p hūiū p hūiū: et tps: et attendere debes complexionē mēbz et formā ipsi^o et positionē ei^o et colligatiā suā et sensibilitatē et suū iuuamētū: h^o ē qz alicui mēbz supue nit solo sine apate: et postea de apatib^o loqm^omur. Et dicam^o qz modus: vel vsus medicamēti male complexio nis particularis ē vn^o. S3 diuersificat^o et aliq̄ ppetate: quēadmodū cōsua tio ppe complexio nis illi^o mēbz et figure ipsi^o et positionis et cō passionis vel colligatiē subtilitatis et suū iuuamētū: et hoc dictum est in his que pcecesserunt: sed est necesse vt hanc considerationem semper babeamus propter illa que hic narrare intendimus.

Capitulum. XXXIII. Quod est de cura male complexio nis sicce stomachi sine materia.

Sic mala accidat complexio sicca solū non mālis dicimus qz modus medēdi illaz ē vn^o: et idēz modus cū mō medēdi malā complexionē toti^o cor poris siccaz. S3 diuersificat^o in hoc: quia dis similis est complexio nālis stomachi a complexio nis totius corporis. Ergo incipere debemus ponendo ipm in balneo tepato: et post balneū lac bibat tepatū asine: aut capre cū aliquātulo quecaro. Et q̄ cognoscemus eū digessisse lac p signa ruc^o et tūoris stōi: iterū ipsuz i balneo ponem^o. spacio tū iterueniēte iter vnā et aliā balnea tiōē q̄tuor horarū aut gnqz: et semp in exitu balnei d3 lūngi cū oleo viol. vel cōico qz ipsuz humectabit: et caute bit ei a multa dissolutiōē: et in quolibet exitu balnei ppi nec lac supradictū si ipsuz affectauerit. Sin autē aq̄ oz dei ppine^o: et hōza pādū deē panis mūdus bñ coctus: et bñ fermētatus cū pullis galinarū: et caponib^o ipinguatis cū lacte amigdalino: et pisces petrosi ad hoc sūt vtilēs: car nes pdicū et fasanarū: coturnicū etiā vtilēs sunt: et cib^o cō ueniētior est ille qz velocis digōnis est et multi nutrimētū: quous tales cibi aliq̄ videant^o hūy: et vinū taliū d3 eē aromaticū cū aq̄ mixtū: et talis quātitas vt cibū in stō natate nō faciat: nec exēsiōē aut grauedinē iferat: et cū becpas flo fuerit sedata paulatī ad illi^o p̄sueta parūp deducem^o.

Capitulum. XXXIII. Quod est de cura caliditatis et sic stomachi.

Ed qz cū frigiditate p̄iungē caliditas: tūc cū h^o regimine res frigide sunt admiscēde: sic aqua ozdei: sirupus de nenufare: et sirupus de viol. et vinū magis tepere^o cū aq̄ frigida: et istis aq̄ frigida puentēs existit. Et si siccitas multum

forti fuerit: tūc aqua frigida est timozosa ne os stōi ledat. et yngēdus est cū oleo amigdalino: et inq̄atū egritudo in caliditate et siccitate excedit: in tantū indiget reb^o infrigidantibus et humectantibus: s3 in eo qz ē stomachica idiget reb^o habentibus aliquid caliditatis cū siccitate et aromaticitate: et p̄pterea nō est maluz cū his addere aliquātulum masticis.

Capitulum. XXXV. Quod est de cura frigiditatis et sic stomachi.

Ed qz cū frigiditate siccitas p̄iungē: tūc cū lacte aliquātulo mellis est ponendū cū boni sit odoris atqz saporis: et aqua ozdei dimittat^o si fortis frigiditas affuerit: et tali stōi supponatur puluis mastic^o cū oleo rosato exēsius sup lanā: et oleū amigdalino ē cū istis iuuatiuis vald^o: et emplastrū picis iter cetera iuuatiuis existit q̄ rōnabil^o fit: h^o est vt ponat^o sup mēbz: et nō ibi diuti^o imoret^o: nisi vt potos apiat: et postea auferat. Et scias qz siccitas difficilis ē ad humectādū qz hūiditas ad exiccādū: quēadmodū fride difficiliores sunt ad recipiendum caliditatem: qz calide ad recipiendū frigiditatem: ob hoc qz difficilior qd in his esse possit est curare frigiditatem et siccitatem: qz est egritudo similis. calida namqz corpora debēt custodiri ne ad habitum veniant senectutis.

Capitulum. XXXVI. Quod est de cura male complexio nis calide stomachi.

Mala autē complexio calida sola videt^o: vt curari debeat cū reb^o frigidis solū. S3 tamen hoc membruz infrigidari nō debet ex toto: p̄pterea qz super hoc mēbz dominatur frigiditas: qz scdm plurimū vnaqueqz res que alterationē recipit potius illā recipit ad quā sua complexio declinat naturaliter: et ideo egritudines istius mēbz i frigiditate causantur v̄plurimū. Et experimētatores nostri temporis in passionibus stomachi multū errant: eo qz non intendunt calidū stomachū alterare: nisi cū frigidissimis reb^o: et tamen cū medicus percipit qz aqua sit danda: et hoc vetat erit magnus error: sicut recitat. h^o de quodam qui in stomacho suo habebat complexionē malā calidā fortē et medic^o eidē aquā frigidāz bibere ibibebat: et h^o ei aquā frigidā p̄beuit et euasit. Et p̄pterea aliam cām infrigidationem istius mēbz vitare debemus: eo qz habet operationem toti corpori cōmunicantē: vnde p̄ncps cōmunicans appellatur: et mēbz que tale officium habent infrigidari nimis nō debēt: vt virtutes eozū nō ledantur. Et p̄pterea hoc p̄ceptū habemus. vt supra stomachū oleum nō ponam^o actu frigidū: et si sit frigidū in potētia: et hoc est simile ei qd facim^o in eūōē: qz cū celeriter purgantibus miscemus siccitas medicinas: al^o p̄cessus cōueniens nō esset. Et quādo h^o dicit qz in lesione operationis mēbz maior cadit timor in euacuando qz in alterando: nō sane loquit^o: sed errat: qz sicut timenda est euacuatio: vt virtutē nō ledamus sic in alteratione: et maxie in alteratione frigiditatis. naz ille modus est maioris dāni in membris nutritiuis. Et regula medicatiōis in p̄ncipalibus membris nō accipitur nisi a colligantia cordis cū ipsis. Et quare vituperat. h^o archigenē cū dicit qz virtus regitiua in corde existit cum ipse medicet^o cor: et licet egrotet cerebrū: et p̄pterea qz archigenes cordi nō subueniebat. h^o ipm vituperabat. ergo fm archigenēz in medicando p̄cedebat et causam medicatiōis ignorabat.

Capitulum. XXXVII. Quod est de cura frigiditatis et humiditatis stomachi.

Ed mala complexio frigida et humida est calelesaciēda et exiccanda: sicut cum electuario triū piperū. Et qz dicim^o in medicatiōe male complexio nis nō materialis in stomacho: illud

idem et intelligi in alijs membris: et maxime qñ fuerint
ed dandi: in alijs compleret toti corpori sicut aliquibus
membris: qñ si mala copio cala et sicca aduenerit: erit cau-
sa dandi toti corpori ipsas: et in cibis poterit puenire: B
erit qñ illa mala copio vsq; ad cor deducatur.

C. Caplin. CCCVIII. Quid est de egritudine stomachi
et alijs membris principalis materia.

Et postquam sumus locuti de mala pñone non
mali loquimur deinceps de mala cõplecio-
ne materiali que pñt alicui supuenire mem-
bris. Et dicimus qñ istio sunt due res et sunt
vt euidentur suspõsitatis et rectificetur mala cõ-
plecio relecta a supfluitate: et significatio hãri rep: habet
ex operationibus et ex positõne membri et eius fortit: et ex
colligantia eiusdem: et ex suo inuamentore: et sua sensibili-
tate: et ex demõstratõne nãc egritudinis: et eius cause et ac-
cidetis. Et in scis qñ suspõsitatis quedã sunt que generã-
tur in membro: quedã sunt que ab alijs sũnt mēbris: qñ
est qñ cõducendo est qñ forte membris: sũnt supfluitates
ad debile expellat: et maxie si ad hoc adiuuat loco et vie
que cõducit ad ipm sicut est cerebri: cuius stomacho: hoc in
medicatioe membris: est sicut efficiõs cã. Et est pericu-
randũ in rectificatioe illius membri et in rectificatioe
sine cõplecio si est sufficiens aut si necesse est totis ciãre
corpore: et in hoc est necesse anticipare in fortificando mē-
bris cũ suspõsitie medicioe vt mã ad illud non trabatur si
corpore nõ sit plẽnũ vt attrahimus mã in ad se iam partẽ
ad ignobilis mēbris: et postmodũ medicamen cõueniens
adhibemus. Et via medicatioe membris: accipimus a
forma membri et a loco: sicut stomacho vsq; per vo-
mitũ debet curari: et per farmaciã et minus et par cũ am-
bobus curari potest: quibus etiã puocatio iungitur vine.
sed ista sola farmacia et clãstera. S; si humor fuerit
fixus in suba mēbris tunc est necessaria fortior medicio vt
trahatur. Et aliqñ erit cõplecio in eo: et in ipso est humor
pñtius et est alter trãsmisus: sic est necesse duobus mo-
dis puidere. Vnus est in periculosis: alius est in cõue-
nientis sine cuius remotioe curatio fieri nõ possit: sicut
verbi gratia vt in essentia stomachi sit humor viscusus et
in cõuitate alter humor sit locat: tunc nõ est purgandus
vel nõ poterimus ipm humorẽ purgare qui est in essentia
donec nõ trahet qui in cõuitate exilit: s; si humor qui
est in essentia esset sincopis iducens tunc puidendũ est:
s; si res nõ exilit periculosa: tunc in medicatioe oculo est
feruandus hoc est vt puidetur egritudini que currit per
viã cãc: postmodũ occasioe remouere. Et sũt egritudo
que non curatur nisi per cõuione alterius que non est ipsi
causa. Verbi grã. qñ in stomacho vnus humor fixus in eius
suba: alter est in cõuitate qui spãritus est a cerebro: vici-
mus qñ pñtius puidendũ est cerebro: postea de humo-
re qui effusus est in stomacho: vltimo vo de illo qui in sub-
stantia est imbibitus. Et hic inueniunt medicioe pñe in
cõuione propen membri et propie in fortificatioe membri
ad hoc vt supfluitates recipere nõ possit: verbi gratia. qñ
in substantia stomachi fixus fuerit humor acutus: tunc ye-
ra aloca nõ nisi a stomacho trahit. Sed alie medicioe que
sibi trahunt humorẽ qñio trahunt a stomacho ppter suas
fortitudinẽ etiã ad stomacho trahunt. S; qñ humor est in
cõuitate sufficit in abstractione ipsius absintibus cũ mel-
le et mirabolani citrini. Sed si iste humor est flegmaticus
aut subtilis: aliqñ sufficit vomitio cũ aquã ordet et melle qñ
fuerit diuisus cuius optime cõplecio: et postea studere de-
bet in extrahendo ipm cũ medicioe pñe hãc sicut est
agariũ: et colognida: cũ gũmũ lãtariũ si necesse fue-
rit. Et sũt humor melancholicus est euacuandus post ipsi

icisionẽ cũ medicioe sibi pñe. Et studioso esse debet
in opationibus terris et pñtibus medicinarũ in vno
quoq; membro: qñ vnusq; mēbris sibi pñe medicioe
a tota spẽ reperitur. S; istio hoc est nãc si humor fuerit
grossus et post ipsas scõs pñtũ purgatio vsq; sũnt
pñtũ de tertie ventris medicio: et qñ sunt pñe vni-
cuiq; mēbris: itcirco vt mihi qñ narratio medicioe valẽ-
tũ vnusq; mēbris cũ narratõne egritudinis est via pñtũ
na in hoc sumã. Et pñtũ vnã et pñtũ dũ qñ dũ in hõid
pñtũ in artib; est vt sit visũ artis ex se ita vt cognoscat
res necarias pñtũ cũ insperet rep: diuersitatẽ.

C. Caplin. CCCIX. Quid est de infestatione membrorum
et apostematibus in generali.

Deinceps volumus narrare egritudines qñ sunt
cũ apate. Et dicimus qñ pñtũ infestioe apatis in
eo qñ est apã diuisã in duas partes: vnã est cõ-
uatio materiei factis apacalia et remotio male
pñtũ. Et aliqñ minus cadit cõsideratio in
vna istarũ qñ in alia: aliqñ cõsideratio in vtrũq; qñ alter
currit. Euacuatio plus cõsiderari dũ in apate sanguino
sed alteratio plus in crispilla cõsideranda qñ euacuatio.
Sed compositio istorum duorum humorũ equaliter
cõsiderationẽ pñtũ: ille voc intentiones nõ pñtũ
tur nisi factõ apostemate. Sed qñ est in fieri tertia adim-
gunt intentione: hoc est ad remotioe cause. Et hoc fit refl-
itudo spãritis materie ad mēbris que pñtũt ppter
totius corpore repletioe: aut ppter aliquid mēbris re-
pulsionem: aut plurimũ: eo qñ fortũ mēbris ad debile et
pellit supfluitates suas: et ad hoc adiuuat comunicatio
mēbris: et habitatioe vtrũ. Et aliquando causa istõ at-
tractionis est mala cõplecio calida trahit mã calidũ mēbris
et aliquando exilit causa dolor fortissimus mēbris mã ma-
nifestum est qñ cõplecio calida trahit mã calidũ mēbris
est attrahere. Sed dolor hoc facit aut ppter malas cõ-
plecionem que generat dolores: aut ppter malas cõple-
tionem qñ fit ppter supfluitates motus virtutis expulsi-
ue cũ supfluitates expellatur ppter istas reuolubõs.
Sed mala pñtũ calida que causa exilit attractionis:
aliquando occidit ppter exilissimas causas: sicut ppter
motũ percussione et similia. et aliqñ ppter irritatões
accidit causas: sicut ppter humorẽ mordacitã et simi-
liã: aut ventositatem et cõstusã: aut ppter supfluitates re-
pletioe que grauat mēbris. Et de tres intentiones
curacionis apatis sunt: quarũ quedã sunt qñ se habet qñ
vna aliquando cõtrariã alteri: quedã nõ: et istas dicim;
cui magis intendere debemus. Et deinceps narranda
sunt illa quib; cõpetunt de tres intentiones in medicatioe
ne apostematis: et incipim; a resistẽtia cause efficiẽtis.
Et dicimus si causa attractionis ad mēbris ppter reso-
lutionẽ exilit: est facienda tũ euacuatio vniuersalis: sicut
florotomia: si ppter multitudinẽ fuerit sanguinis: aut p
farmaciã et vomitum: si ppter malitias fuerit humoris:
aut cum vtrũq; si ad est vtrũq;. Et est necesse vt ista eu-
acuatio fiat sicut dicitũ est per attractionẽ materie ad par-
tem oppositã per vias apatis pñtũ: sicut incedit na-
tura: qñ apã epatis vtrũq; cretatur per fluxus san-
guinis nariũ. Et ista cã de via intelligẽda est i euacuatioe
humorũ: mã si materia fuerit in superiorib; tũc farmacia
et clãstera debent; et si i inferiorib; educere debe-
mus p vomitũ. Et si causa qñ facit effusionẽ materie erit
in vno membro: tunc illud euacuandũ erit: sicut est cũ fri-
catione. Verbi gratia si materia que obtulitã baby lãtu
cere effundit per oculos et pñtũ a cerebro solũ: tunc yẽ
tosc in fontanella colli veiles sunt: ppter qñ hoc eu-
acuatio duas aggregat intentiones cõueniẽtes in hoc: cã
istõ: euacuatio mēbris: et materiam trahit

ad opposita partem. Eūo vero q̄ sit ex mēbro apostema/
to corpore exite pleno est ex rebus ledētibz multū. vñ/
de si hoc pctū effugere voluerim? o3 nos totū cūare coz/
pus: et postea redire habemus ad p̄mū mēbrū eūandū. Et
qz vñūq̄q̄ mēbrū p̄ maiori pte reperit bfe p̄prias vias:
p̄ quas cūationē recipere p̄t: ideo per calidē vñūq̄q̄ cū
idiguerit debemus euacuare: sicut cerebrū qd̄ potest eua/
cuari per sternutationē et gargarisma. Et si feceris ista coz/
pore exite plerōzico lesionē inde habebit infirmus. Et ali/
quando huic intentioni euacuandi mām ante dictaz alia
adiungitur itentio sc̄bz q̄ ante dictū est vt est fortificare
membz cū stipticis et frigidis vt sup̄fluitates nō recipiat:
et hoc fiat corpore vacuo existente. et si hoc nō feceris non
erit tutū qn̄ mā nō redeat de mēbro ignobili ad nobile:
et hec est vna ex rebus ex quibus apata curantur in p̄nci/
pio. Et si causa ifusionis membri fuit ipsius caliditas itē/
dendū est tūc vt remoueat mala p̄plo ipsius: remota ve/
ro p̄plexione mala membz v3 cōfortari: et si remota nō
fuerit causa: quēadmodū illa que p̄pter morturā alicui
animalis venenosi fit tunc pus euacuandū est illud vene/
nū cū medicinis attractiuis aut v̄tōsis: et si humor affue/
rit euacuetur. Et aliqñ significatio sumpta ab istis est se/
cunde itentio: h̄ia: hoc est apatis cūatio: et quādoq; non
est cōtraria. Exemplum cōtrarie est. v3. qñ remotio p̄plo/
nis calide fit cū medicinis frigidis: qz euacuatio nō fit ni/
si cū medicinis resolutiuis. Exemplū nō p̄trarie est vt qñ
causa fuerit humor grossus in mēbro: tunc due itēctioes
fient vna: eo q; fient solū cū medicinis resolutiuis. Sed
medicatio doloris sc̄bz q; dictū est aut fit p̄pter remotio/
nē sue cause aut dādo mēbro complōnem cōtrariā dolo/
ros: et hec sunt euz medicinis q; p̄prie sunt in mitigando
dolorē sicut est p̄nguedo anatis et galline et oleum vitelli
otoz et similia. Et aliqñ remoueret dolor p̄ membri stu/
pēfactionē. Hec est regula istaz: triū itēctioū sup̄ius nar/
rataz. S3 fit fm ordinez tempoz apatus: qz fm plurimū
medicatio apatis in p̄mis fit cūone et repercussione suppo/
nendo fridas et stipticas medicinas sup̄ apā. et illud qd̄ ma/
gis necesse est vt causa efficiēs remoueat est in apatibus
cū aduētis: sic in apatibus acutis que ex colera et sangui/
ne pueniūt. S3 secūda itentio est q; ipsius apatis post sta/
tū cūatio fieri v3: p̄ncipiū v3 esse cū medicinis maturati/
uis. Et si cūatio nō est sufficiens cū rebus resolutiuis tūc
aperiat cū medicinis cozrosiuis aut euz ferro. Et manife/
stum est q; si euacuatio fiet cū medicinis dissolutiuis vuz
materia est in cursu: plus ad membz apatus traheret q̄
posset cūari. p̄pterea necesse est vt post cūonez apponatur
medicīne repercussive mixte cū paucis resolutiuis. eo
q; stiptice p̄mittent dolorē. Et qñ fuerit in statu tunc me/
dicari debz cū medicinis resolutiuis solū: et intra ista duo
tēpora vtendū est medicinis ex his duobus mixtis: et iste
medicīne scientur in libro simplicis medicīne. Regimen
vō in apate calido male p̄plonis in p̄mis est refrigeratio:
eo q; cū ifrigidatione est etiāz repercussio: et etiā qz p̄pter
mitigationem calozis cursus m̄e destruitur. Apostema/
ta vero frigida curari nō debēt cū rebz frigidis nisi trans/
acto tpe augmētī. qz caliditas non resistit resoloni hec est
intentio medicationis apostematū inq̄tū sunt apata. De/
inceps loquimur de apatibus fm q; sunt alicui membro
appropriata et ab apatibus calidis p̄ncipiūz faciemus que
in membris fiunt intrinsecis et extrinsecis. et cū dico calida
intelligo etiā illa que ad sanie deducuntur. Et qñ fiunt in
p̄ncipalibus membris febris cū ipsi ozitur: siue apā fue/
rit sanguineū vel colericū vel flegmaticū vel melicū. S3
flegmatica q̄ ad sanie nō pueniūt sunt sicut tumores qui
dicunt nascētie. Et melancolica q̄ ad sanie nō pueniūt
dicuntur sclerotica et cancrofa et raro fiunt in membris in

trinsecis et quādo fiunt sc̄rabilia sunt: eo q; idigent forti/
bus medicinis quas intrinseca membra tolerare nō pos/
sunt: eo q; horum cura non fit nisi cum ferro: quoniā talia
apostemata non resoluuntur nisi post longitudinē tempo/
ris: et tunc virtus infirmi iam defecta esse reperitur: et pro/
pter hoc hec curationes non fiunt nisi cū fuerint in mem/
bris extrinsecis. Et dicamus q; apostemata inq̄tum sunt
apostemata requirunt cū suis medelis itentiones tres su/
p̄dictas. Sed diuersificantur in his tribus suis sp̄ebz
S3 magis et minus. Nā apata colerica in p̄mis egent refri/
geratione multa cū viol. et euz viriditate illa q̄ supra aq̄s
reperitur: et cum vna canina: et cum cera infusa et malaxa/
ta cum frigidis sicis et humidis et his similibus. Sed san/
guinea euz refrigeratione stipticis egent nisi adfit dolor.
et si dolor adest sunt miscēda mitigātia. S3 flatica et meli/
ca modica idiget refrigeratiōe et repercussioe qz debile mo/
tū h̄it. Intentiones cōiuncte in apatibz ḡra membz qz
in quibus sunt: sunt hic narrāde: eo q; in his maxime cadit
p̄ussio. Et maxie si fuerit in mēbro p̄ncipali. Et dicimus
q; euacuatio q̄ per flobotomiaz fit p̄pter apostema alic/
mēbrū intrinsecū v3 recipi a colligātia mēbrū et a loco suo:
eo q; quādo nō poterit fieri euacuatio in mēbro loco: tūc
debet fieri per mēbrū cōmunicās ei et magis p̄pinquū:
et sint meatus de vno ad aliud recti: aut rectioni p̄pinqui:
sicut in mēbris iferioribus flobotomia basilice valet. et in
apatibz capitis pectoris et pulmonis cefalice valet flobo/
tomia mediane oibz valet mēbris. Et si idiget flobomia p̄
epatis apā in apertōe basilice dextre cadit p̄sideratio. qz
H. dicit in libro de igenio sanitatis q; dextra i apate epa/
tis flobotomet: et sinistra in apate splenis. et in fermonibz
suis vniuersalibz p̄rium ponit. Et tu scis qz in euacuatio/
ne apatū due res intendunt. vna est euacuatio materiez
mēbroz cū ipso cōmunicātiuz: alia est vt fiat declinatio
hūozū ad partē oppositā sicut nā facit qñ creticar aposte/
ma epatis per fluxū s̄guis ex nare dextre: eo q; illa eua/
cuatio cōprehēdit oppositionē et cōicationē. S3 in flobo/
tomia basilice in apate epatis ex dextro latere nō ē nisi
vna intentio: hoc est cōmunicātiū euacuatio. p̄pterea qz
est fm dimēsiōe corporis que fm latitudines existit: eo
q; dimēsiōes opposite sunt sex: videlicet due latitudina/
les: et est fm dextrū et sinistrū: et due lōgitudinales vt supe/
rius et inferius. et due p̄funditatis vt ante et retro. Et hoc
idē faciendū est in apostematibus splenis et pectoris: qñ
qñ apostema fuerit in parte dextera flobotomam? basili/
cas ex pte sinistra. et si fuerit in sinistra flobotomam? ecō/
trario. Epar vero cū sit in vna dimēsiōe vel extremita/
te dimēsiōis latitudinalis. ergo necessariū esset vt flobo/
tomia fieret per aliā pte. et hic basilice lateris sinistri: qz
in ea cōtinuet cōicatio et oppositio: et qñ nos intendim? fa/
cere euacuatiōe: cōicationē: et oppositiōe cōtinentē: tūc
iuuati? est p̄ oppositū trahere m̄as q; qñ vñū intēdimus
solū. ergo cū fuerit necesse totuz euacuare corpus: p̄pter
huius necessitatē: tūc est necesse habere ambas itēctioes.
Sed quādo nobis sufficiet solū mēbrū apatū euacuare:
tūc nobis vna sola sufficiet intēctio. ideo in maiori pte: qñ
intentionē habuim? in talibus locis faciem? attractionē
sine euacuatiōe remouentē: et tūc poterit fieri cū mem/
brū euacuatiōe idiget: et nō totū corpus. Et p̄t aliquan/
do esse: vt p̄ma intentio sufficiens sit s̄lū in aliquo loco: et
fiet hoc soluz tpe status apostematis sicut minui? ex ve/
na lingue in squinātia facta. nā si possemus mēbrū p̄o/
prium flobotomare cōueniēs esset: eo q; nō sit timendus
materie cursus. Sed tempus augmenti aggregat res am/
bas: quia si nō curaremus nisi cōmunicatiōe et nō opposi/
tione plus trahemus ad apata q; euacueret sicut in eo q;
medicinis ytitur dissolutiuis aperitiuis ante euacuatiōe

neq; trahitur de sanguine ad membra: p[ro]p[ter] d[omi]n[ati]o[n]em.
 Et similiter hoc c[on]siderant[ur] i[n]t[er]i[us] i[n] passione vultu
 qu[an]do d[omi]n[ati]o[n]e de sap[er]e: q[ui]s i[st]i n[on] sit oppo[si]t[us]
 tio nisi p[ro] longitudine leui d[im]ensione. Et similiter cum
 uocatos in egritudine oculor[um] in fontanella colli: et in
 fronte in passionibus occipiti capiti. Et minutio yene
 que vocatur scylos in egritudine splenis a parte sinistra
 non comprehendit nisi communicationem: et si volumus
 materiam derivare ad partem oppositam sit illud in apo[st]e
 matibus pectoris et stomachi et occipiti capiti ligando
 extremitates pedum et manuum. Et p[ro]p[ter]ea prohibetur
 in apo[st]ematibus vultu omnino euacuare cum puocari
 tibus mensuris. Et similiter in apo[st]ematibus epatis cu[m]
 puocantibus vniuersam: cu[m] medicinis laxatiuis q[ui]s cu[m] ta
 libus n[on] sit octuatio ad opposita: et q[ui] impossibilis videt
 esse q[ui] qu[an]do tales medicinis trahit sup[er] apo[st]ematibus
 quoniam c[on]tinuat lesione: et i[n]t[er]i[us] dicitur q[ui] hoc est vna ex
 rebus angustantibus apo[st]emata: et similiter p[ro]binum
 est euacuare apo[st]emata stomachi cu[m] medicinis laxatiuis et
 gargaris in apo[st]ematibus gulae: et palati: et eode[m] mo
 do omnino p[ro]hibetur est puocare vniuersam in apo[st]ema
 tibus renis et vesice: et h[oc] omnia non sunt p[ro]hibita nisi do
 nec ipsa apo[st]emata fuerint in augmento. Et qu[an]do fue
 rint in flatu non est malus vti talibus quoniam habent vi
 gosare euacuationes i[n]t[er]i[us] apo[st]emati: q[ui]s non p[ro]uaci
 ei faciant talia absq[ue] alia passione et debilitatione. p[ro]
 p[ro]p[ter]ea p[ro]hibetur est in apo[st]ematibus auris partis dexte
 re et sinistra in quo latere flebotomia fit facienda q[ui] ma
 nifestus est q[ui] cesalica in p[ar]te illo apo[st]emate flebotomia
 v[er]o. Et videtur q[ui] si est apo[st]ema in aure dextera n[on] de
 bet m[er]i de manu sinistra: q[ui] cesalica dextera aggregat
 communicationes eius attractione ad contrarias partes: q[ui]
 est infra longitudine extremitate[m] media[m] non est ex
 tremas: quia n[on] est credendus, et maxime in corporibus
 plenis vt sanguis non ad aure dextera[m] trahatur ab extre
 mitate d[omi]n[ati]o[n]e latitudinis opposite: qu[an]do euacua
 tura cesalica ob hoc esset melius vt flebotomia fieret in
 parte sinistra: quia de hoc res aggregantur: vna est c[on]mu
 nicatio alia est oppositio s[ecundu]m duas d[im]ensiones: eo q[ui] iste
 operationes opponunt s[ecundu]m longitudine[m] et latitudines: et si
 possibile esset desiderarem[us] vt q[ui] attrahere volumus
 vt ibi omnes existerent operationes: et maxime quando est
 repletio secundum vasa.

Capitulum CCC. Quod est de euacuatione membro
rum principalium.

Et debet scire q[ui] in euacuatione membrorum
 principalium penit[ur] necessarie sunt due euacua
 tiones: vna est s[ecundu]m alia est pharmacia ob hoc
 q[ui] illa apo[st]emata s[ecundu]m pl[ur]im[um] non sunt vniuersa
 motus: in illis aggregatur malicia q[ui]ntatis
 et malicia q[ui]ntatis. Sed t[ame]n in euacuatione tu debet super
 buriosu[m] dominante[m] p[ro]uidere. Et Ratio testificatus est
 q[ui] medici sui tempore faciebant pleurectia sobas minu
 tiones et molebantur. Sed significatio secunde i[n]t[er]i[us]
 et apo[st]ematibus habita sc[ilicet] membra in quibus sunt fa
 cilenon est et maxime quando refrigeratione indiguerit:
 p[ro]p[ter]ea q[ui] apo[st]emata epatis et omni stomachi n[on] c[on]ueni
 ter medicinas actu frigidis recipiunt: necesse est vt
 actu sint calide: q[ui]s frigidis potentia existant: sicut oleu[m]
 citoniu[m] et oleu[m] mirritinu[m]: et aliquando eis potentia calid
 dis vtemur: sicut oleu[m] masticu[m] et abstinbu[m]: hoc facimus
 vt virtute[m] conferuamus istis membris: p[ro]p[ter] necessi
 tate[m] corporis et istis membris. Et cerebrum etiā non susti
 bet medicinā multā actu frigidā: qu[an]do inducit neces
 sitas rei ad vtendū ea miscendum est eis ea medicina vt
 ipsam ad p[ro]fundū ducat: sicut facimus miscendo acetu[m].

cu[m] oleo ro. et hoc n[on] fit causa cerebri cui sit frigidus: s[ed] vt
 facilius per cranū et sinus d[omi]n[ati]o[n]em ad medullā cerebri
 peruenire possit: hoc n[on] requirit p[ro]p[ter] p[ri]mā qualitate[m]
 sed p[ro]p[ter] secūda[m]. Sicut oculi p[ro]p[ter] sensibilitate[m] multā
 quā habent debet p[ro]seruari a rebus fortissimis et modica
 tibus: et albumē ouis supponitur: eo q[ui] r[ati]o multas bonas in
 se habet aggregatas. nā remouit est ab omni modicā d[omi]n[ati]o[n]e
 et lippitudine[m] abstergit: et temperat frigidū cristū: figurat
 supra p[ro]p[ter] ipsū viscositate[m] et lac noniter a mamillis mul
 sis aliquas ex istis virtutibus h[ab]et sup[er] hoc virtutes ei
 gestu[m]. Et aliq[ui] considerant apo[st]emata ex parte m[em]bra
 in quo sunt p[ar]tibus modū vt nihil repercutiū: vel refrig
 eratiū sup[er] membris ponatur hoc est q[ui] ap[er]ta fuit in lo
 cis membris: p[ri]ncipaliter purgatiuis vt q[ui] sit post aurea
 aut sub acellis: aut in quibus: q[ui]s q[ui] illa apo[st]emata ge
 nerantur in his locis: et ipsa refrigerabilia tunc d[omi]n[ati]o[n]e est ne
 ad m[em]bra redant p[ri]ncipale: qu[an]do modū illud q[ui] sit post
 aures ad cerebrū: illud quod sub acellis ad cor: et maxime
 illa apo[st]emata que p[ro]creantur per viā crisi omni
 no ab infirmitate[m] ipsius abstinere debentur: eo q[ui] p[ro]
 p[ro]p[ter] has actiones materia redire possit ad membra p[ri]nci
 palia quemadmodum fugimus repercutiōnem apo[st]e
 matu[m] pulmonis: eo q[ui] cordi vicinis existit. Iste aut[em] sunt
 o[mn]i d[omi]n[ati]o[n]e recepte a m[em]bris: s[ecundu]m p[ri]ncipalia duas i[n]t[er]i[us]
 tionem in curate ap[er]ta. et remouere c[on]tra et refrigerare ma
 lam cōplectionē p[ro]uenientē ab eade[m] q[ui]s intentio sc[ilicet]
 colligantia habeat cū p[ri]ma: eo q[ui] frigida sunt repercutiua.
 Et q[ui] dicitur est s[ecundu]m membra[m] op[er]e hoc est vt apo[st]ema
 tibus m[em]bris p[ri]ncipalibus q[ui] sunt sicut epas stomachi cere
 bri et splen[is] eo q[ui] illa m[em]bra operatione faciunt cōdes tot
 copos: et habent colligantia[m] cū corde: et p[ro]p[ter] hoc eo q[ui]
 tunc cōseruare debent i[n]t[er]i[us] miscendo semp[er] s[ecundu]m a roma
 tica cum resolutiua. Et resolutiua sunt sicut emplastrā
 q[ui] sunt eius medula panis: oleo oliue et melle. s[ecundu]m p[ri]ncipalia
 eius aromatiata sunt sicut abstinbu[m] masticu[m] et citonia.
 Et dicitur est q[ui]s a me n[on] sit bene cōcessus q[ui] apo[st]e
 ma in gibbositate[m] epatis existit: q[ui] euacuari op[er]e puocan
 tiayrina. et q[ui] in cōcūitate[m] existit per pharmacia[m] et flame
 dicamenta a cōmunicatiōe m[em]broru[m] accipiunt. Et scias
 q[ui] medicine vniuersa puocata fortes esse debet: et p[ro]p[ter] lo
 ci remotionē i[n]t[er]i[us] debilitant: eo q[ui] in c[on]t[ra] alterant
 sed que euacuare per cōcūitate[m] posse tantū n[on] op[er]e ba
 beant. Et iste mod[us] credendus est in o[mn]i m[em]bris ad q[ui] ve
 niunt medicine cū multa digestiōe sicut est pulmo cui ca
 sus iste seruat. ista significatio est sumpta a loco m[em]bra.
 Et medicine puocates vniuersa in egritudine[m] ep[er]e opp[er]a
 tiones ap[er]ta: sic est abstinbu[m] et eupatoriū. nā ille duo p[ro]
 tatē dicit in epate qu[an]do modū scolopendria in splene et cor
 te[m] cappario. Medicine vero q[ui] facilius soluant v[er]tem
 in ap[er]tibus cōcūitate[m] ep[er]e sunt sic aq[ui] Alubleb et corti
 mi. Sed euacuatio splenis per pharmacia[m] existit. Et si opa
 ta ista inueterant: tunc fortissim[us] indigem[us] medicis solu
 tiuis: eo q[ui] m[em]bris illor[um] natura est vt in sine d[omi]n[ati]o[n]e in
 eis ap[er]ta: et maxie calida: et h[oc] maxie accidit epati: p[ro]p[ter]
 viscositas et spissitas istam. et in renibus ap[er]ta indurant
 p[ro]p[ter] duritiē sue substanti[ę]. et in splene p[ro]p[ter] grossitatem sui nutri
 menti: sed splen ipse rare substanti[ę] est. Sed medicie que
 sunt fortis resolutio[n]e in p[ri]ncipalibus apo[st]ematibus sunt si
 cut radig lily celestis. yopon: centaurea. et aristologia ro
 tunda. et his similia: hoc fieri debet post fractionē corū
 siccitatis cum radice liquiritie. et his similibus. Et scias
 q[ui] necesse est vt q[ui]ntis esse possit vites ne istos m[em]bror
 um ap[er]ta ad sanie[m] perdant: et maxie apo[st]emata pulmonis:
 ob hoc q[ui] si perducio istis ad sanie[m] p[ro]fecta curatione n[on]
 habebit: q[ui] aut indurabitur: aut eger p[er]detur: et medica
 tio apo[st]ematū qu[an]do cū sanie[m] ap[er]iuntur i[n]gredis o[mn]i

dinem medicatiōnis vlcera. Propterea scias vñ q̄ p̄o-
p̄riū est mēbris apatis subtile cutē habētib⁹: q̄ ab ipsoꝝ
p̄ncipio penit⁹ sanies refudat ex eis: p̄pterea p̄ueniēs ē
ab ipsoꝝ p̄ncipio in suis medicatiōib⁹ adhibere absterſi-
ua vt mūdificēt meat⁹: et si in sanie ipsa grossities fuerit
miscēde sunt res icisue: et talia mēbra sunt sicut pectus: et
pulmo: epar: stomachus. p̄p̄ea necesse est vt ista absterſi-
ua ab oī mōrdicatione sint exēpta: iste res sunt sicut aq̄
ordei: et pulres fursurū cōdita cū amigdalīs amarīs: et se-
mine melonis: et elin atriplicis cū oxīacāra. in apate epa-
tis p̄p̄riū existit. scariole q̄des loco atriplicis poni p̄t. In
apatis v̄o pectoris et pulmonis res in q̄bus ponit acetū
sunt fugiēde: vt multū nociue. Et medicine q̄ eis p̄ueniē-
tes existunt sunt capilli veneris et ligritie: et syrupus viol.
et etiā femina melonis sunt optima in isto casti: s̄ medica-
tio apatū q̄ in istis sunt mēbris est alia inq̄tū sunt in tali-
bus mēbris: et in q̄tū apata existūt: p̄pter hoc: q̄ et decli-
natiōis tpe eoꝝ medicine ab aliqua stipticitate nō denu-
dant: et in p̄ncipio absterſiuis. Et q̄n apata fiunt in inferi-
oribus intestinis s̄m nostrā itentionē clisteria sunt meli-
ora: quēadmodū si in partib⁹ supioribus fuerint exhibi-
te res per os p̄ueniētes esse vident: et hec significatio su-
mitur ab intētiōe loci. Sed in apatib⁹ gule oīno vrimur
medicinis resolūtūis et glutinatūis vt adhibeāt locis i
suo trāsitu: et etiā ponēda sunt narcotica transglutiēdo ea
paulatine: vt diu in trāsitu habeāt p̄manere. In apatibus
vero cerebri in declinatiōe necessarie sunt fortes medi-
cine: et maxime q̄n sunt de nā declinantes ad frigiditatem.
quēadmodū sunt flegmatica: et tales medicine sunt sicut
oleū de castoreo et silia: et hoc nō requirit nisi p̄pter regi-
men mēbris: q̄ est p̄ se humidū et passiuū: et q̄das euacuant
mās huius apatis cū vctosis positīs in parte cerebri poste-
riori. sed talis euacuatio est timēda: eo q̄ forsitā in corpo-
re existit supfluitas que p̄ ventosaz ad mēbrū apatū pote-
rit p̄uenire. p̄pter hoc talis cura nō est faciēda nisi cū se-
curitate habebim⁹ q̄ humores nullaten⁹ ad locū discū-
rere possint inde. Sed hec medicatio in p̄ncipalib⁹ mem-
bris ē piculosa. ¶ Ducusq̄ docui breuiter medicatiōes
mēbroꝝ apatoꝝ inq̄tū apata sunt in talibus mēbris ad-
iuncta cū medicatiōe inq̄tū sūt apata: ob hoc q̄ medica-
tio apatū inq̄tū in mēbris officialib⁹ existit: nō nisi istis
modis cōplet: q̄ medicatio que in carne simplici existit
nō est necessarie vt agat: nisi inq̄tū sunt apata. S̄ in mul-
tis istoz apatū nō idigemus cōsideratione in causis effi-
ciētibus ipsa: sicut sūt apata facta in carne molli causa re-
tus extrinsecarū: et corpus mūdū extiterit: sufficit in cura
ipsoꝝ apostematū oleū calidum solū.

¶ Cap. CCCXI. Quod est de cura apostematū frigidō-
rum: et alioꝝm apostematū specialium.

E deinceps volum⁹ loqui de apostematib⁹
frigidis que sanie nō faciūt: et de formica de-
ambulatiua: et de carbūculis que fiunt in aere
pestilētiāli. Et dicamus q̄ apata mollia q̄
fiūt de flegmate nō multū grosso multoties
ex epatis errore fiūt: sicut illa q̄ fiūt in extremis in yposar-
ca. Et hoz medicatio p̄cedit s̄z modū medicatiōis eius a
quo generant: et sufficit vt vngant oleo rosato cū aceto et
sale. Et si multa illic sp̄gat mā p̄dest euacuare mēbrū ab
illa mā. et vt reb⁹ calefactiuis et desiccatiuis: et euacuati-
one cū exp̄siōe mēbris: hoz medicatio nō facilis est. Et suf-
ficit sp̄gia infusa in aceto et aqua salsa: q̄ sp̄gia h̄z sicca-
re: et stipticitatē facere: eo q̄ sapit nām maris: et acetū de-
siccatiū et incisiuū existit. Que v̄o sunt de grosso flegma-
te embrocari debēt cū sp̄gia in aceto infusa: mixto cū alu-
mine: cinere: et sale: et oz sp̄gia ligari sup mēbz: quēadmo-
dū sūt ligature sup mēbz fractū. Sed apata dura que

ex humore sunt grosso debēt emplastrari cū medicinis
mollificatiuis: sicut cū medulla cruris arietū: aut vituli
cū modico armoniacō: et ista et similia vtilia sunt: q̄ medi-
cine multū resolūtūe resolunt subtile: et grossū petrifi-
cant: et querif h̄ cōpositio in qua sunt resolūtina et p̄parati-
ua ad resolūendū: eo q̄ oēs partes apatis nō recipiūt reso-
lutiōe equaliter s̄m vñ modū. et aliq̄n cū istis medicis
miscēt medicine fortis resolūtiōis: et meli⁹ oīus est ace-
tum: q̄n cū istis medicis miscetur: et hoc fit raro: q̄ in-
durant apostemata. Et Hal. hic laudat fumigatiōe lapidi-
di marcaſite vel molaris supparſo aceto: et maxime in
apatibus q̄ fiūt p̄ nervos et chōrdas ad mēbra p̄ncipalia.
Ego vero dico q̄ h̄c medicinā nō laudat nisi q̄n v̄tus
aceti equalit̄ perdat calorē in ipsoꝝ mēbrū: eo q̄ est in sub-
stantia aerea: et mēbra recipiūt ab ea: quēadmodū recipi-
unt res que maturāē i medio acre: que equalē calorē ma-
turationē. Si autē querat a h̄ vapor iste fit a calore im-
presso in lapidib⁹ istis: et q̄re p̄pter nām lapidis eidē con-
uertat. ergo quare lapides nō terunt et ponunt cū aceto
calido sup apostema iduratū. Et q̄ cū fuerit in splene ace-
tum suppositū in oīb⁹ suis medicinis semp̄ laudabile exi-
sit. p̄pterea q̄ hoc membrū est rarū: et non accidit ei durici-
es nisi ḡra grossi nutrimenti ex quo nutrit. Et acetum
assimilat huic mēbro in tota sui substantia: eo q̄ suū nutri-
mentū p̄plexiōi aceti assimilaf. et hec est melācolia. et ideo
potiones q̄ in purgatiōe splenis dant nō debēt ab aceto
puari. q̄ ipm est ei cibus et medicina. Et nō sufficit i apa-
tibus duris q̄ fiunt in splene emplastrare de foris solū:
sed indiget et per os recipere q̄ habēt resolūere duriciēs
eius et ipsius oppilationē aperire: sicut ē radix capparis
et scolopēdia cū aliq̄bus sp̄ebus aromaticis. S̄z apati-
bus in epate duris acetū p̄pinari non dz: eo q̄ paratū ē
duriciē magnā recipere: s̄z cura eius ē cum reubarbaro.
spica nardi. et assara bacara. costo. et squināto. et similibus.
Et dura apostemata epatis ad curādum multū difficilia
sunt. et maxie si fuerit multū inueterata. et v̄l in ydropi-
sim iducunt. Sed serofule sūt apata dura in carne mollī
generata: q̄ ex eis fiūt ex flegmate subtili curari debēt cū
medicis dissolutiuis et mollificatiuis. et q̄ fiunt ex flegma-
te grosso cū medicis purgatiuis: et cū aperitiuis et cū ferro
icidi. sed hoc fieri dz magna p̄meditatiōe et timore. Et si
veruce et nodositates trib⁹ curant modis: aut dissolutio-
ne: aut putrefactiōe: aut icisiōe et q̄busdā necessarie sunt
oēs tres: et q̄busdā vna: et quibusdā due. S̄z q̄ intus in cor-
pore oziunt curāt cū medicis aromaticis mixtis cū ape-
ritiuis et mollificatiuis: et sūt oīo difficilis curatiōis. For-
mice v̄o due sūt sp̄s ambulatiue. vna cutē corrodit et ice-
dit interi⁹: et alia vesiculas h̄z puas q̄ milio assimilant: et
p̄pterea miliaris appellat. S̄z ambulatiua q̄ fit ex hūo-
re colerico subtili dz curari cū medicis illū hūorē cūanti-
bus sic scamonea cū sero caprino et supponēde sūt superi⁹
medicines q̄ desiccēt sine mōrdicatiōe et refrigeratiōe sic
solatrū et memite et similia. Sed miliaris eo q̄ fit ex ad-
mixtione flātis cū colera: et p̄pterea eius mā deberet eu-
acuari cū medicis illos hūores purgātib⁹. Carbūculus v̄o
eo q̄ p̄ maiori p̄te fit in aere pestilētiāli ebullit sanguis et
putrefit: et p̄pterea de necessitate iducit febres pestilētia-
les. Medicatio v̄o illaz fieri dz cū ambab⁹ sp̄eb⁹ eūonis
vt slobotomia et farmacia. Et in hac febre nō sufficit me-
dicina vñ tantum purgans humores: sed medicina oēs
purgans humores sicut pillule choebie rasis in gb⁹ itrac-
sticados: et mastix: et scamonea p̄parata: et collognida et
p̄parata esse debet eo q̄ corpora taliū recipiūt putredū-
nē in oīb⁹ hūorib⁹: et talia in hac egritudine multū vtilia
existūt. Et supponēde sunt oēs res que sine mōrdicatiōe
exiccēt et vt corrosioni resistāt: quēadmodū ē emplastrū

factum ex farina osideit indico: et ligna arctico que plan-
tato notat. Et vobis et aliis aliqualibus de tyriaca magna
que arabice est alseruch: et oia emplastra q̄ supponunt de
bent cōfici cū aqua ro. Et s. cōmēdat trociscos andaraco
ron sup ipsos mote emplastri. et sicut trociscos habētes
stipicitate. Et h. nō sunt res repulsive supponēde ne mū
revertat ad mēbra pncipalia: nec agūtne: ne putrefacti-
ones inducāt: s; cācrositate multoties enacuari debēt
ex bumose ipso generāte. et supponēde sunt medicine de-
siccatione sine mortificatione: que admodū mineralia existūt:
vt est calx plūbi: et calcie aurī: et bog silia. p̄ p̄p̄erea qz
p̄pter malā q̄litate quā habēt p̄pter paucā mortificati-
onē cito corruptionē recipiūt ob hoc qz sūt ex colera adu-
sta q̄ sup terra sp̄a ad modū aceti bullit. Et hec passio sa-
nacionē nō recipit nisi a pncipio. sed si fuerit ab̄t incur-
abilis efficiet. p̄p̄ea qz medicine locales sufficētes nō sunt
et incilio possū nō est qz nervos omnes et arterias: et si inci-
dunt ista mēbra nō est tantū qn corpus p̄dāt. Et ipse sicut
existit ista apata cum corosulio remouere: et si fuerit tale
apostema in membris pncipalib; eius cura ipso existit.
De sunt curatōes male p̄p̄lonis māllo et nō māllo. Et sci-
as qz apata que sunt in mēbro pncipalib; et febrio aliq̄si
sine medicatōe sanant: et sufficit in hoc opus nūc. et p̄p̄ea
multos inenies p̄p̄lones habētes demptis: qz ex fortibus
egritudinib; euadūt sine medico et medicatōe: sicut barba-
ri et arabes: et qui in deserto habitāt. et hoc fit qz aliq̄s
his cū b̄nito assilationē habēt: et p̄ maiori parte hoc acci-
dit illis qui p̄p̄lonē habēt effrenē. Sed qz medicine p̄p̄-
nunt fm aucto: qz dicitur: nō aduāt n̄s tpe breuē: et bonū
sine p̄p̄onunt: qz bonū habēt determinationē et minime
violētā. Et qz soli p̄ n̄m ex fortib; egritudinib; curan-
tur in sine remanēt in egritudinib; que tēporee dicitur
tur: sicut mibi accidit qn egrotauī cum febre fortissima: et
creciani ex illa per apā in testiculo: eo qz mibi necessaria
administrata nō fuerūt: quare remanī arteticus et poda-
gricus et ad huc usqz. Et sūt egritudines quarū correptio nō
sufficit a nā nisi p̄ medicinas iument: et in hoc medicine po-
tētia declaraf. Et sūt aliq̄ egritudines sic sūt febres et apata
q̄bus nā et medicine sufficētes nō existūt: s; si euadūt per
accōs euadūt sic in reb; nālīb; aliq̄ extremitates sūt: et
de raro contingit hoc existit: sicut vlceraio pulmonis et
siles. Sic si finis istius sciētie in p̄posito habēdus est fm
plū: hoc est fm egritudines plurimas: et plura iduāda: et
plura tpe: sic hoc idē accidit bob; in mechanicis artib;
qz aliq̄ sequit artitex intētionē: et aliq̄ ab ea p̄uaf. et cau-
sa illo: sunt media que in illa arte cadunt: sicut maris na-
stigiū: agricultura. Et p̄p̄erea dixi in diffinitioe: qz medi-
cina est ars mechanica: et multi ex hoc mirabant: et ipsi iē-
rauerūt quid vixerim sup sebo p̄p̄ficog. de mechanicis
artibus. Dic completus est sermo de malā complexione
materiali et non materiali.

¶ Cap. CCCII. Qd est de solutioe cōtinuitatis.
¶ **D**inceps volumus loqui de egritudine solu-
tione cōtinuitatis. Et vicim; qz cōtinuitatis so-
lutio p̄t accidere vnicuiqz p̄ illi mēbro: qz
vero fit in carne dicit incilio: qz in ossē dicit
tur fractura: in neruo p̄ctura: et que in arte-
rio dicit scissura. Et idicatio istius sp̄i egritudinis signi-
ficationē h; vlem et particularē fm mēbro: cōditioe: et
nos ab vniuersali intētionē sermone incipimus. Et dicit
mus qz cōtinuitatis solutio in eo qz solutio cōtinuitatis exi-
stī simplex ab̄t alicui; alteri; egritudinis societate eget
solū vna intētionē: et in plurib; hoc solū ligatura curaf: et
aliq̄ cū ligatura et alio sustentamento: sicut in fractura
ossū fit: in multis mēbris. et quecū fractura indiget su-
tura: sicut in laceratione mirach fit quādo gēbus et egref

sunt. nam necesse est vt gēbus redūca. nisi sit corruptio:
qz si sit corruptio oportet vt incidam: ob hoc qz nō ē mē-
bris necessariū: sed inuatius. Sed qz habet nervos et ar-
terias ob hoc ipso p̄mo ligare debemus radicibus: et po-
stea qd corruptus est incidere debet: et aliquādo inflat. p̄-
pter frigiditātē acris: ita qz tunc intus reuerti nō potest: et
tunc spongia in aqua calida infusa in manibus expressa et
opeime tēperata est superponēda. Et s. dicit qz quādo fe-
berio hoc et nō p̄fecteris: tunc de cute aliquid incidere de-
bet. sed maior pars bus; arrio perditā est in hoc nostro tē-
pore. Sed aliquibus vulneribus non sufficit labio; vulnēris.
Et scire debet qz multa mēbra reperim;: quoz solutio-
nes cōtinuitatis minime cōsolidationē recipere possunt: sicut
sunt testina gracilia et ossa fragilia: et oia mēbra q̄ sūt in vl-
tima siccitate. Quā vero substantia carnis facta ē cōp̄ditio
due cadit intētionē: vna est diminuire carnis restaura-
tione: alia est cicatricis creatio. p̄ma intētio cōp̄let qz mū
ad mēbrū veniens in q̄litate et q̄litate existit perfecta: s;
est siccitudo: et in ipso mēbro cōp̄lectio fit fm istā cōueni-
tias tēperata: et nā suo beneficio sufficētes est ad hoc perfo-
ciendū ab̄t; medicariū amianculo. Sed qz circa bonū fi-
nis vigentiō ad q̄libet mēbrū currit due supfluitates:
quaz vna ē subtilis et alia grossa. et sicut; supfluitatē
sepe generatōis carnis resistit. ob hoc indiget nā auxilio
mōdicinariū ad illā b̄uiditates deicēdas ad hoc vt noua
caro in vulnere nō liqueat: tales medicine sunt carnis
generatōes: barū nūerus est multus sicut thos: farina
ozobit; fabe: et yrcos; opponacū: et thuria: et istis medici-
nis vrimur fm magis et min; nā thos: farina ozobit; fa-
be sunt in gradu p̄mo generatōis carnis: et post ista farina
ozobit; yrcos: et post ista aristologia: et opponacū: istam
ista et tertio gradu q̄si existit. Et hanc medicinā q̄litas
et modus a cōp̄lione mēbrū loco sensibilitate et ipsi; no-
bilitate sumunt: qz mēbro b̄uidio medicina carnis gene-
ratina est thos: et cōp̄lioni feminap; et p̄p̄ero: qz vero
sicca cōp̄lectio est thos sufficētes nō est: s; necesse ē vt fo-
tior apponaf: et ozobū et alia qz in mēbris fortis siccitatis
caro nō generaf nisi multū p̄ siccas medicinas. nā aurū
vulnera cū parua existūt sanant; cūz memite et aceto. et si
magna fuerit: tunc trocisci andaracharon vtilis existūt.
et si nō sufficiunt tūc necessaria ē scotia ferri cū aceto. et si
mīle est vulnerib; gule. Et s. p̄pter hoc dicit qz cū mēbrū
nālīter sicū ad b̄uiditatem puenit mēbrū a sua natura mē-
tus est elōgātū: et p̄p̄erea eget reb; epicatūis in eo gra-
du ad que puenit mēbrū istud veris b̄uiditātē. nā medi-
cine nō sanant nisi qz sūt in h̄rio vltēperate in codē gra-
du in quo mēbrū est vltēperatū. ita qz si vltēperatū fuerit
in sebo gradu b̄uiditatis necesse est vt medicina vltē-
perata sit in 27 gradu siccitatis: et nō sūt b̄iectāda vulne-
ra q̄ sūt in mēbris siccis cū b̄iectatōe eius qd i mēbris
b̄uidis existit. Sed est necesse fm plurimū: vt p̄ cōpara-
tionem existit. p̄p̄erea qz corruptio et putrefactio sicca
mēbris accidit anteq; b̄iectationē b̄uidio mēbris eglez
recipiāt. ergo fm nālē p̄biam: dicitur: qz cū bus; nō ē nisi
difficultas mēbrū siccis: grossa supfluitas que i eo existit:
sicut qz dicit et qz siccitas est difficile passibilis. Et b̄nito
rō similis ē rōni iussio et senio sic sup̄ri; dicitur: dicitur.
Et via qua cognoscit medic; qz medicina in m̄dificatio-
ne vlcis de b̄ilio existit et multo foudici et vlcere abū-
dantia: quemadmodū cognoscit qz medicina nimis est

absterfua pp rubedinē vulneris labioꝝ ꝛ ipsiꝝ pfundita
tez. Et aliqñ medicina corrosiua auget in vulnere sordiciē
ꝛ in hoc errare pōt medicꝝ: qꝛ si pp medicinaꝝ bec accidit
rubedo ꝛ caliditas in labijs vulneris existit: ꝛ in vulnere
pfunditas: ꝛ si B a loco puenit hoc ē manifestū. nā si vul
nera fuerint in mēbro exposito ꝛ tactui medicariū: aut in
supficie positiū: ita qꝛ in trāsitu mutationē nō recipiat me
dicine: tūc necie sūt debiles sic i vlceratiōibꝝ sufficit stōi: ꝛ
si in grossis intestinis vlcera fuerit debet clistericari. ꝛ si in
subtilibꝝ farmacari. In mēbris vō pfundis medicine exi
gunt fortiores: sicut in vlceribꝝ pulmōis: ꝛ in mēbris mu
sculosis qꝛ pfunditate corpis sūt remota: ꝛ ppter hāc loci
cōsideratiōē hñti sūt i gutture vlceratiōē in pōne me
dicine ipsiꝝ stare ꝛ pcpimꝝ erectiꝝ: ꝛ paulatim medicinaꝝ oꝝ
solutiua trāsglutire: ꝛ habētibꝝ passiōē meri medicinaꝝ la
bitiua dari pcpimꝝ: ꝛ ei admiscemꝝ viscosas medicinaꝝ
ipsas in meatibꝝ morari facit: pꝛea vulnerū diuersa est
medicatio. nā qdā oꝛtenꝝ curant: ꝛ qdā cū localibꝝ medi
canis: ꝛ qdā cū ambobꝝ. Adhuc ordinata sunt pp locū ꝛ si
gura ꝛ uenietia ista: vt medicina in ipsis debite pꝛciā
tur: sic sꝛinga ꝛ pessara: ꝛ silia: qd vō a sensibilitate sumi
mēbri manifestū ē. nā mēbris valde sensibile medicinaꝝ
fortissimas sustinere non pōt. silt ꝛ mēbri multi iuuamē
ti. Sꝛ vulneribꝝ qꝛ in supficie corpis sūt: in ꝛcauratiōibꝝ qꝛ
ꝛuz carnis gñatio existit necia: ꝛ in qbus cicatrix silis cuti
fieri oꝝ necie bis sūt medicine desiccatiōe finalr: sic galla
balauſtia ꝛ silia. ꝛ est necie vt earū exicatio ꝛ glutinatiua
opatiōē excedat. ꝛ in qbus caro supflua gñat necie sunt
medicine corrosiue: qꝛ fortiores gñatiōibꝝ existāt: ꝛ sūt vt
colcotar ꝛ viride es ꝛ silia. Et pꝛea nō ē ipole vt in aliqñ
bus corpibꝝ viride es iā sit carnis gñatiū. Et scias qꝛ cor
rosio carnis supflue opatiōibꝝ nāc appropata nō ē sicut ē
carnis gñatiō: sꝛ ē res qꝛ appropata est opatiōibus artis.
Sufficit qd breuiter dictū ē de vulneribꝝ que itus ꝛ ex in
carne sūt cū qbus mala ꝛplo nō ē associata. Sed si mala
ꝛplo ē appropata est sic cā vulneri ꝛ curari nō pōt: nisi vt
remoueat: sicut accidit qñ euenit apati. Et qꝛ medicatio
nē male ꝛplonis iā nouisti: cū hoc etiā hic reiterare expe
dit. Et dicam qꝛ mala ꝛplo qꝛ in vulneribꝝ sit ē pp sangui
nē qꝛ illuc currit: qꝛ in qlitate aut qlitate distēpatꝝ existit:
aut in ābobꝝ: ꝛ B aut a toto corpe puenit: aut a mēbro vul
nerato: aut ab ābobꝝ: ꝛ si a toto puenit corpe: aut a mēbro
vulnerato: aut ab ābobꝝ: pꝛcutādū ē vtrū p qlitate aut qlit
tate pueniat. si pp qlitate solūmō ꝛpetit flōmia. ꝛ si solū
pp qlitate: tūc necia ē farmacia. si aut ab vtrūqꝛ puenit: ꝛ
vtrūqꝛ faciēdū ē. Et si fuerit i singulari mēbro ex mēbris
corpis: tūc ipsiꝝ oꝝ euare. Et si fuerit ipsiꝝ mēbrū vulne
ratū sic renes ꝛ silia: ꝛ totū corꝛ cūandū ē. Et si a toto p
uenit corpe repercussua necia sūt oibus repercussiois modis
sꝛ qꝛ diximꝝ. ꝛ deide mēbrū ꝛfortare debes: ꝛ trahere ma
teria toto posse ad opposita. Et si mala ꝛplo fuerit in mē
bro vlcerato: tūc puidēdū erit in suis qlitatiꝝ malis: qñ
si vultꝝ fuerit sicū ipm humectare debes cū aqꝛ cala: ꝛ si
fuerit humidū ipm debes exicare cū fortibꝝ exiccariuis.
Et silt facere debes i distēpantia calitatꝝ ꝛ friditatꝝ. ꝛ si i
vulnere caro addita fuerit ꝛ idurata valde icidēda est cū
ferro: ꝛ postea appōdere debes ea qꝛ hñt gñare ꝛ ꝛolidare.
Et si ibi fuerit apa nō ē via sanatiōis mēbri: nisi apate re
moto: qꝛuis medicie qꝛ curat apata hñe vulneribꝝ existāt.
ꝛ si due aggregāt res in mēbro velut mala ꝛplo pꝛa mē
bri ꝛ corruptio sanguis illuc adueniētis i bis ꝛsiderādū ē.
Et scias qꝛ qñ vlcera nō sanant ꝛ adhibitas medicinaꝝ il
lud sit vna triū rez: vna ē pp medicinaꝝ qꝛ ꝛploni mēbri cō
ueniētis nō existit: aut qꝛ mā trāmissa nō ē uenibilis:
aut qꝛ in mēbro ꝛplo lesa ē p nā: eo qꝛ ibi vna spēs male
ꝛplonis: aut ples sūt. qꝛ scire debes qꝛ sanatio vulneris sit

aut pp corꝛpōis cōsionē: ꝛ cū tēpantia ꝛplonis: ꝛ cū plage de
siccatiōē: ꝛ aliqñ vtrūqꝛ tyriaca ꝛ silibꝝ. Sufficit qd oem
est in cura solutiōis ꝛtinuitatis simplr mālis ꝛ nō mālis.
¶ Cap. XXXIII. Quod est de solutiōe cōtinuitatis ve
narum ꝛ arteriarū.

Since pꝛ volumꝝ log de cura solutiōis ꝛtinui
tatis i venis ꝛ arterijs. Et dicimus qꝛ solutio
ꝛtinuitatꝝ i venis facilis ē ꝛ solidatiōis: sꝛ qꝛ ē
i arterijs illa ē difficilis exceptꝝ corpibꝝ pue
roy. ꝛ pꝛea qꝛ solutio ꝛtinuitatis istoz nos adducit i aliā
re multū timēdā: B ē sanguis fluxū: necie ē vt in B ꝛmonē
faciamꝝ. Fluxꝝ vō sanguis mlti sit modis: aliqñ sit pp ve
ne icisionē vt vlceratiōē: ꝛ sit aut pp cāz itrinsecā: aut
extrinsecā. si pp extrinsecā: aut icisiōē: aut extēsiōē: aut ꝛcus
sione. pp itrinsecā: aut pp hūores acutos corrosiuos: aut
extēsiuos: ita vt apiāt venas: ꝛ aliqñ currit sanguis ex ori
ficijs venarū: ꝛ aliqñ stillat. Et icipimꝝ a sanguine decur
rete pp vēaz laceratiōē: eo qꝛ piculosoz existit. Et dice
mꝝ qꝛ qñ dilacerat vena i corpis supficie sanguis duobus
mōis ꝛt restrigē: vno vt subtrahat illiꝝ mēbri mā: qñ pp
nāz sit qlitate: alio vt digito oppileꝝ si fuerit pua. nāz
pp B coagulabit in orificio sāguis: ꝛ stabit aut pp ligamē
tū: aut pp cauteriū: eo qꝛ cauteriū crustas ꝛparat sup pla
gas: aut pp medicinaꝝ stipticas corrugatiuas: sicut medici
na facta de visco cocto ꝛ tritici farina: ꝛ silibꝝ. Et. S. ꝛmē
dat ꝛ fluxū sanguis arterie aloer: tbus: ꝛ albumē oui: ꝛ ꝛi
los lepotis: ꝛ bec medicina retinet sanguinē ꝛ generat car
nē. Sꝛ cauteriū sufficiens nō est. qꝛ crusta cadere pōt ꝛ sā
guis itez fluet: ꝛ ꝛterea cauteriūz minuit de suba mēbri ꝛ
nobis nō est necesse minuere de suba mēbri: sed potiꝝ la
borare vt crescat: ꝛ nō laudat cauteriū nisi qñ fluxus fue
rit pp vene corrosiōē: qꝛ tūc cauteriū suppositū est loco
rei qꝛ remouet cāz faciēte corrosiōē. Et aliqñ ponimꝝ fri
gida repercussua sup mēbrū: qñ fluxꝝ fuerit ex caliditate.
Sꝛ aliqñ ꝛdca oia debilia eē dñr ꝛ insufficientia: qꝛ tunc
necariū existit venā vel arteriā finalr icidere: habita tñ
hic cautela. vt ꝛus liges strigēdo fortiter caput ipsiꝝ
ne qꝛ est vsus cor ꝛ ꝛpostea icide. Sed subtractio sāguis ex
loco illo sit vt ꝛpareꝝ mēbrū ꝛ oriat vt orificiū aptū supe
rius adapteꝝ. Sꝛ oꝛbes tūc māz trahere ad oppositā ꝛeꝝ
vñ sanguis tūc fluebat: aut ad ꝛximioꝛes locū sic de ore
ad nasū: ꝛ d vesica ad mēcē: ꝛ attractio ad ꝛt oppositā
sit: sic qñ pp fluxū sāguis nariū vētosas sup epar poni iu
uēntꝝ: aut sup splenē si fuerit ex ꝛte sinistra. Et vētose eē
posite sup occipitiū strigūt sāguinē nariū trahēdo ad op
posita: aut sup mamillaz radices pp mēstruiꝝ. Et aliqñ
sit attractio ad ꝛt oppositā: pp ligatiōez mēbri: aut pp
mediciaꝝ mēstruiꝝ sāguinē ꝛuocantes. Sed flomia in
sanguis mēstrui fluxū est medicina ꝛ acciō: pꝛterea quia
bec medicatio in suo gñe solū existit. vñ timēda est. ꝛ ali
quādo ē nālis qñ fluxꝝ pp multitudinē sanguis fuerit.

¶ Capitulus. XXXIII. Quod est de fluxu sanguinis
qui a mēbris prouenit intrinsecis.

Ed sanguis fluxꝝ qꝛ in partibꝝ itrinsecis existit
nō hꝛ viā vt retineat nisi a medicis stipticis:
aut elibis grossis. Et medicina stiptice i hoc
sunt sic balauſtie ꝛ succꝝ rubi: ꝛ galla ꝛ silia.
Et que sunt nimis stiptica sūt sicut bolus armenꝝ: ꝛ tegu
la ꝛ pistata ꝛ plātago ꝛ solatrū. Et. S. multū succū plātagis
ꝛmēdat in passiōibꝝ vulne: pp corrosiōē ibi fientem. Et
ex fortibꝝ laceratiōibus venaz qꝛ in mēbris sūt sit il
le qꝛ in pectore sūt: ꝛ fortiores illis sunt que in venis sūt
pulmonis: ꝛ ita qꝛ aliqꝛ dixerunt qꝛ nunqꝛ cōsolidant: sed
qñ ad sanie deducunt ꝛ ꝛfecte nō curant: sed cūz bono re
gimine si inueniri pōt eozum ꝛlongabitur vita. Et sunt
aliqui qꝛ ex hac infirmitate mīme moriuntur: ꝛ hoc dico

Liber

qđ per alas meā pbari pōt ex dictis Balgūis illud nō vi
 eat manifeste. s; multi ex modernis hoc testificati fuerūt
 et dicit Balic. q; vidit mulierē q; vixit. 20. annis post lacera
 tionē venariū p̄mōsē illa semp comedebat cūccariū ro
 satū cū pane facto cū cotiandro. Et ego assentio qđ dixit
 eo q; filij Zūcoar mibi sile retulerūt. s; in plib^o bold^o
 hoc idē viderūt. In p̄a^o vō bon^o dūpōnis si sit pp̄ p̄uissio
 ne; aut pp̄ aliā ex reb^o extr̄ficio v; si emari ex vena cōi
 si multa fuerit replet; si nō fuerit multa reple; de basilica
 minnēdus erit; sanguis vob^o vici^o c̄d̄at; tpe flebo
 tomie testiculi et bacchia ligent; et a tussi abstineat q̄tum
 plus p̄it. Bal. p̄cipit v̄are acetū cū ad m̄rū si medic^o vi
 derit q; p̄uissio sanguis fuerit coagulāt; et hec medicina
 est. In iunamēto cāe et accit; p̄p̄ea q; acetū lest p̄ m̄s vt
 moucat tussis; et tussis p̄uissio et accit; et hoc timēdū; et ace
 tū cū sit p̄uissio vulnere nocet; et sanguinē subuillat; et ape
 rit; et fluere facit; pp̄ hoc acetū dimittēdū ē. Et medicie
 dōde sunt habētes repositionē; et stipicitatē; et eligēda sūt
 sp̄icia q̄b^o subtilitas sit admixta pp̄ mēbi p̄fundatōis
 et q; mibi videt hic mel^o oib^o alijs reb^o est cūccariū ro
 satū cū aqua l̄ q; coctē sunt glādeo et nucē cōi; et cauda ca
 ballina. Et mirabilis Albumeron Zūcoar mibi dicit q; hoc
 aq; d; ex cē illa in q; ferrū multū sit extrinēdū; ita q; pp̄ B
 a sua quāitate decrecat; et postea l̄ ea res bullāt; et p̄ b̄c
 viā pōt est glutinatioē sanguis ferret; solidari plagas.
 Et q; multū necessariū hic existit ē cibi dimitutio; et iusti
 cit aq; oidei cū nucis assigranop mali granati in p̄uissio
 dia; aut p̄tēo osiū oidei; et iero. s; q; panis cū testiculis gal
 lop. Et si cā fracture vena fuerit reuma q; illuc occurrerit
 et cōmouerit tussim; et pp̄ hoc vena sit apta; aut pp̄ter
 humore acutū q; subas; corosit pulmōiectū; farmacia flo
 botomic est admiscēda; et supponere capiti res desiccati
 uas. s; si cā reuma l̄ f̄a fuerit supponam^o capiti pulnerē
 gariofilo; p̄cipis; pulgē; et si cā remisse calida fuerit iusti
 cit puluis macis; et nucis muscati; et corticis poma; et cito
 nio; et oia q; habēt v̄utē calefaciēdi modicū; et cū modū
 ca siccitate sūt cā solidatiōis vulneris. Et q; in vena tpe
 vuln^o ad sanē pōt p̄uenire. id studere debem^o in remouē
 do cās q̄tū possim^o; et B sit epicaēdo corp^o modis oib^o q;
 bus possim^o; et pp̄ hoc t̄r̄ica in hoc loco inuatiua existit
 et marie nouiter p̄fecta; et p̄petatē h; retinēdi sanguine;
 quēdamodū h; libidēdi fluxū; et postq; ita ē hic cura; p̄u
 nis existit ouab^o sp̄eb^o ip̄ati sanguis; siue fuerit ex cā in
 triseca vel extrinsecat; Bal. cōmendat hic troscos an
 daracharon. Quō factū fuerit vulnus saniosū. B. dicit
 q; causa sue incurabilitatio est; q̄si sine tussi mundificari
 nō pōt; tussio tumore augmentat; et aperit; vulnus; et gros
 sifico tumore augmētat sanē. Adhuc mibi v̄ q; cā sue l̄
 corabilitatio sit q; cū B mēb; ap̄at vuln^o ip̄i; indurat; et
 sanatiōis recipit nō pōt; tū lōgo tpe vlure pōt. Et h̄sti
 sanē in pulmone debem^o p̄p̄nare medicas et cibos qui
 h̄nt aliqđ absterfionē et asperione et p̄otatiōē. s; capil
 las ve. et coctē; citri; et malig; et radicē lily; et panē comedat
 cū cūccaro ro. et vnas passas pingues; et bobere lac B lauda
 bile existit; et bibere aquā oidei; et terras binare siccas et si
 mile boni faciat q; toto tpe in reumate s̄o p̄generat. Et si
 vicerario ē in cāna mel^o curari pōt et B sit cū reb^o epica
 tūis desiccant^o vlcera pulmōiū; et p̄cipiēdo s̄firmo vt in
 ote teneat medicinas desiccatiuas; et absterfionas mixtas
 cū lenitinis; et vt iacet supin^o vt facili^o medicamina trā
 sire possint occurrēdo p̄ vulnera quēdamodū roo dicitur
 rēdo p̄ p̄tēo et muroo p̄ terrā; q; si cā flux^o sanguis fuerit
 et ap̄inōē osificio; vena; cura erit cū medicis lenib^o
 sp̄icis. S; si cā ap̄tione vena subtilitas sanguis fuerit
 ip̄i sanatio ē cū cibis grossis p̄glutinatis. Suffic nobis
 bucūsq; dixisse d; solone p̄inuitati arteriarū et vena;

Capitulum CCCV. Quod est de cura solutionis conti
 nuitatis in nervis et lacris.

Une vero volumus dicere de solone p̄inuitatis in nervis et lacris accidit. Et dicitur q; qđ solo cōmunitatis in bis mēbris accidit tūc mēte est corp^o cū s̄lōmia et farmacia cūare et studio p̄p̄nare vt l̄ vulnere aliqđ sanici nō fiat ne bolocē sp̄atiōis idicat; id q; nervus est mē
 beū p̄fundū v̄icōsū nō sufficē i mundificandē sanici me
 dicia solidatiuas; nēcia est medicina que cū calefactio
 ne habeat succione; vt sanici trabat sine modicatione; et id
 in p̄ncipio necesse est hoc vulnus aperire. Et medicie he
 viles sunt sicut vicosus albos et q; fortius existit est qđ ali
 quid addimus de casio; et maxime si copiosa humida
 fuerint; sicut valde. S; in corporibus dure p̄lōnis et sic
 cia valet opposonacit; assa fetida; et salsar crudum oleo
 olivē mixtū in bis mēbris valet; et gūmi pini in bis v̄nuit
 vici et glādiū p̄tima ē. Et qđ l̄cidū vel l̄cidū neru^o et cu
 tio desup fuerit cūca; tunc bas nō possit medicinas sa
 lincere; s; erit sufficē abluere ip̄s cū oleo olivē; ponere
 desup tūti abntū. Et si corp^o durus extiterit troscici an
 daracaron erunt sufficētes. Et si nervus ex transverso
 et ex toto non est scitū; tunc vulnus periculosius est qđ si
 incitū in longitudine traheret; et hic ē timor sp̄atiōis; ob
 hoc regimē illud toalliter adhibēdū vt p̄uissio sit res
 fistendo sp̄atio. S; res q; mitigat dolore nerui ip̄o non
 existēte v̄icooperat; est olivē calidū; p̄p̄erea q; res
 sit olivē p̄uissio; nēmitid qđ discooperū est; tūc h̄rius
 existit; nō est ponēdū nisi dolore fortitudo non sp̄ellat.
 Et necesse ē vt medicie q; nervo supponunt sint actua
 lide; id q; hoc mēbū p̄ maiori p̄te a frigore ledit. Et qđ
 apostemat; nervus; et ex toto timēdū est sp̄atiū; tūc ex toto
 incidēdus est; q; ex hoc fecurabis a morte; q̄tis mēbris
 adducim^o ad p̄uissioē sensus et motus. Ligamēta vero
 fortiores medicas p̄cipiūt q; nerui; sicut choedē q̄tis
 viciōnes sint nerui. Sed ligamēta que cū lacris sūt
 coniuncta medicatiōis sitem medicatiōis nerui; reci
 piunt. S; q; osib^o p̄inuitati fortiores recipiūt medicas.

Capitulum CCCVI. Quod est de cura fracture ossium.

Enceps loq volum^o de solone facta cōtinuitatis in ossibus q; ruptura nūcupat. Et dicitur q; qđ ruptura fuerit in ossē ex transverso fortius necesse est vt p̄tes ad sua p̄p̄ea loca redamur; et ad hoc vna quāq; p̄te trahere cum instrumento ad hoc solito; aut manu donec suo musculo vniat; et quere q; sit equādum; et postea ligat s̄m q; p̄cipit. Y. Et est vt dicit falcis accipiant; et cū vna incipere a loco fracture superioris ascendēdo. et Y. hoc laudat ligamentū; q; per hoc curiū materiē resistit ne falcetur; qđ nō accidit si superius ligādo ibi inciperet et v̄iq; ad r̄p̄tore locū p̄ueniret; et p̄cept. Y. vt sit ligatum s̄m v̄iq; ad. v̄. dies p̄p̄er ap̄tione mēti; p̄p̄erea p̄cipit si dolo membro superueniret vt super mēbū ponant medicie mitigatiue; et si p̄uissio adfuerit embocet aqua calida ad hoc vt p̄uissio nō ostendat; et hoc s̄ma septimana; p̄p̄erea si fecurū sumus ab ap̄tione nō s̄llū nō sufficūt falcitimo astelle erunt aduagēdo. Dicit Rasio qui modē tur hoc nostro tēpore fracturis in s̄ma septimana astellas ponunt et Y. hoc ap̄tione metu vetat. Et etiā q; s̄ma septimana nō timem^o q; mēbū fiat tortū; sed ap̄tione tantum timemus. Itē Rasio dicit q; fractio ossibus n̄stri tēpore medici in p̄ncipio ponūt astellas in extremitatibus medicinarum quib^o mēbū ligant cū farina oidei et albumine oui; sic duntaxat donec p̄alefcat. Et mibi videtur q; ille qui per breuē modū curatur ille castaliter euadit et melius est v̄icōluere faciliē; sic fiat omni septi

mana et videre potest sarcofodere: est illud quod dicimus in latino supra os: qui si nimis fuerit grossus superponende sunt medicie multum desiccatiue: et fascia bene stringat. Et si nimis fuerit subtilis embroceat spongia et aqua calida et fascia e largeat. Et si fuerit repletio medicie stomachia et farmacia: et ipsi cibum subtiliter multum: et quoniam transiit prima septimanam de cibariis cibis similibus illi sube qua volumus gnare: ut cibus grossis et viscosis: et si fractura cuius vulnere carnis existit necesse est ut officium vulneris remaneat apertum. Et si os in longitudine scissuram patiat ligatura sola cum bono regime sanatur. et si fractura sit in osse crani ut penetret versus ad telas: tunc necesse est ut circa scissuram os remoueat: ut mundificari possit sanie tela ne telam corripat: et si sic non fieret sanari non posset: sed in loco nostro non inuenit quod hoc facere sciat. Et sufficiat in omnibus spiritibus male personis et solutiois conuinitatis et primo in membris consimilibus.

Capitulum XXXVII. Quod est de cura officialium egritudinum.

Dicimus quod egritudines membrorum officialium appropriate quod sunt que sunt egritudines secundum naturam magis et minus. et quod sunt que sunt egritudines diuersas creatiois sic figura oppilatio et aptio: aspitata et lenitas. et quod sunt egritudines positionis. Sed egritudines quidam sunt naturales sic digitus sextus: et quasi ars medicine non considerat: et quod sunt non naturales sic lapis qui nascitur in vesica: et lubricus qui in corpore nascuntur: et verruce: et aqua in oculum descendens: et vngula: et antedens cum istis est materia distepata in quantitate et qualitate: et si iste egritudines sunt in fieri causa efficiens remoueri deus cum eione vli et postmodum membra supflua erunt remouenda. Et si facta fuerint quod facta erit remouendum. Et medicinas proprias vniuersum illarum repperit tu scis in multis particularibus libris. Sed quod lapidem expellunt et arena sunt medicie appropriate illi operationi sic diximus. Lubricus vero et ascarides occiduntur cum medicinis amaris sic est absinthium et centonicum. Sed cucurbitini fortioribus indiget medicinis verrucas vero eradicantur cum ferro vel cuius pena ponendo verrucam in cocauitate pene: et circumagitando violenter extripare: et que huic operationi utiles existunt sunt pene aquilaz et gallozum.

Capitulum XXXVIII. Quod est de cura aquarum et sanie in oculis generatarum.

De aqua et saniebus que in oculis aggregantur dicit Galenus de quibusdam medicinis oculorum que infirmum ponent super scammum et caput inferum squassabant donec videbant sanie ab oculo descendente: et si in aqua oculi fieri non posset: eo quod nebulas assimilant. Ita quod quoniam ipsas descendere facimus reuertit super: propterea non valet aliter nisi inferum cum infro trabat. Et colliria fellium senibus valent et aqua que ad oculum descendunt. Et aliquid sunt que curant eas apiendo. Ungula autem quoniam est magna curat cuius ferro: et si pua fuerit curat cum medicis. Sed mollam remouemur cum medicinis puocantibus menstrua. et cum abortum faciunt. Sed egritudines diminutionis numeri sunt sic caluicium pro alopecia. Et tu scis quod pilorum generatio ex supfluitatibus fit laudabilibus et ilaudabilibus. Ergo castus eorum est pro defectu illarum supfluitatum aut ex corruptioe dictarum supfluitatum que egressa sunt a sui naturali quantitate malis: et pro necesse est ut expellam ipsas supfluitates per farmacias. Diminutio vero carnis deum est qualiter debeat restaurari. Sed egritudines in creatioe ex quibus vna in figura existit vltimum sunt naturales. Et idem in curatioe medicina ingressus non habet. Et si est tunc pars versus ad finem augmenti ad bonas uertant formas rectificari possunt. Et est lenitas et aspitata egritudines forme existunt. Et aspitata est bubor colericus acutus: aut flegmaticus saluus et sanatio istius est supfluitatis istius eorum: et membrorum fortatio cuius rebis stipitibus. Ne habet materia vltimam spargat. Et postmodum cum medicis lenitius aspitata remoueat. Sed lenitas ab humore fit leui et lu-

bucatio: et huius sanatio est illam humorem remouere: et si quod deum est in alio hoc erit faciendum. Et sub hoc genere oppilatiois egritudines continentur: et si in fieri fuerit humorem faciem euacuamus cum vltima medicina apitinarum que illas apiant oppilatoes. Et si facte fuerint: et non adsit repletio apitine medicine sufficiencia habent. Et apertio viarum que clausa sunt medicatio erit per strarium: sicut sunt medicie stipitice et fortatiue. Et aliqui curas hec passio cum medicinis stipitibus et supefactiuis: et si sit quoniam virtus superat expulsiva.

Capitulum XXXIX. Quod est de cura positionis et situs.

Positionis egritudo hernia manifestior existit sic que in ventre et testiculis fit: et que in ventre fit sanatur ut eger super ceruicem ponatur: et quod egressus fuerat reducat. Et fractura stipitibus sanatur sic cum nucibus cippis: et guma gladii et silibus:

et si tunc fuerit que reductio resistit remouere illam debemus cum rebis remouentibus vetustate. Hernie vero que in testibus descendit curatio est ut quod egressus fuerit reducat: et exercitium ibibeat. Et hec egritudo difficilis est ad sanandum. Et egritudinis pondus gibbositas existit. Et huius curatio est humores grossos viscosos curare et exhibere medicinas vaporabiles que vetustate diminuunt grossam. Et huius egritudinis est dislocatio: et per reductionem membri ad proprium locum curatur antequam apemetur. Et quod quilibet membrum quod dislocatum est positio lesiones recipit excepta brachy et spatule dislocatione tibi huius scie artifices cognoscunt eam. Sufficit tibi et illis qui tibi assistant quod breuiter de generibus egritudinum deum est. Quia hinc libere non coposui nisi per illos que tibi in perfectione assistant: quod illi comprehendet quod dictum est ab eo quod est dictum pro fundamenta et principia que habent. Nam tu scis quod omnes scie principia sumunt duobus modis aut a rebus per se notis: aut ab alia scia.

Et maxime tibi sufficit quod in hac scia multas habes doctrinas et principia. Et scias quod ille que a te eloquabitur hinc libere vitabit. Sed debuissim compluisse sermonem meum in sanatione accidentium vnicuique membro supuenientium. Propterea quod et accitua secundum aliquem modum egritudines dicunt. Et melius in declaratione rerum vniuersalium existit ut ipsa vniuersalia ad particularia reducant. Sed ad presens mihi comoditas non respondet: quod in alia re vel arte hac nobiliores studere itedo. Vnicuique volenti ad hanc claritatis sciaz peruenire: bonum est ut libros Abumerio Auezoar studiose legat. Nam illic medicine thesaurus patet manifeste. Et deus nos ab errore exuat: et ex ipsius lumine nos oculos illuminare dignetur.

Explicit coliger Auerrois correctus atque emendatus per excellentem artium et medicine doctorem magistrum Hieronymum Surianum filium domini magistri Jacobi Suriani de arimino physici omnium hac erat clarissimi. Impensis nobilis Viri domini Octaviani scoti civis Modocetensis. Arte autem Boneti Locatelli Bergomensis Venetus ducate felicissimo principe Augustino barbadico. 1496. Ultimo May.

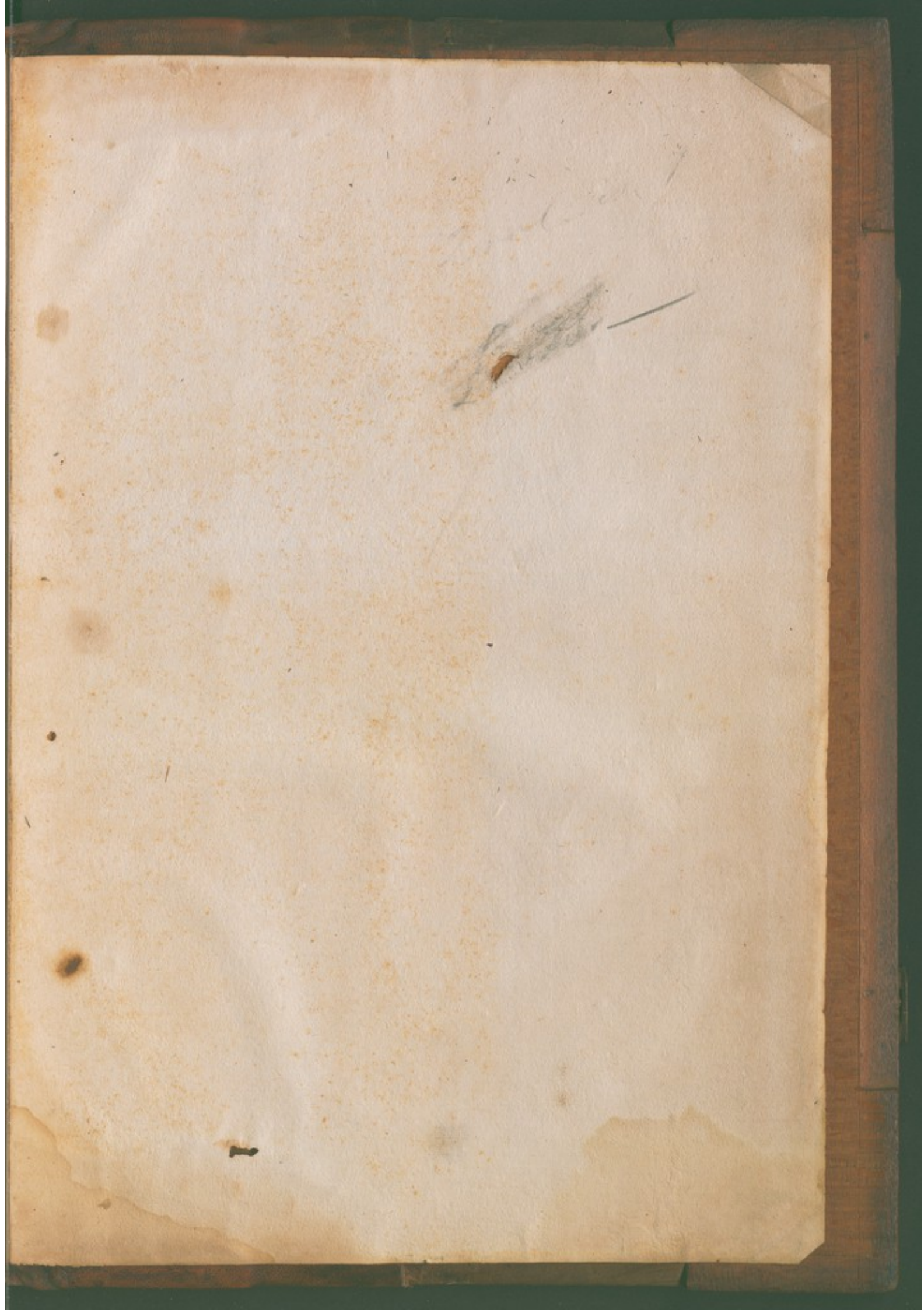

42. De signis pnosticātib' salutē. 73
 43. De signis pnosticis malis. 73.
 44. De reb' vlib' ad cognoscenduz
 mēbra intrinseca egra. 74.
 45. De his q' egrediunt' a corpore q'
 egritudines significant. 74.
 46. De signis egri r' ipsaz cāp. 75.
 47. De signis egritudinū oclorū. 75.
 48. De signis egritudinū aurū. 76.
 49. De signis egritudinū nasi. 76.
 50. De signis egritudinū oris. 76.
 51. De signis egritudinū gule. 76.
 52. De signis egritudinū plinōis. 76.
 53. De signis egritudinū pectorl'. 76.
 54. De signis egritudinū stōi. 76.
 55. De signis egritudinū epatis. 76.
 56. De signis egritudinū splenis. 76.
 57. De signis egritudinū renū. 76.
 58. De signis egri vesice. 76.
 59. De sign' egritudi' itestioz. 77.
 60. De signis egritudinū vuluē. 77.
 ¶ Dec sunt capla gnti tractat' q' de ci
 bis r' medicis iscribit': r' sunt. 59.
 ¶ Cap. p^m Lōplectif breuiter itētio
 nem huius gnti libri. 77.
 2. De qditate cibi r' medicine. 77.
 3. De opatōib' q's opant' medicie i
 corpe hūano q' sūt pme. 77.
 4. De vrtutibus medicinarū secun
 dis r' tertys. 77.
 5. De medicis maturatiuis. 78.
 6. De medicis mollificatiuis. 78.
 7. De medicis iduratiuis. 78.
 8. De medicis opilatiuis. 78.
 9. De medicis aperitiuis. 78.
 10. De medicis euaporatiuis. 78.
 11. De medicis aperientibus oza
 venarum. 78.
 12. De medicis stipticis. 78.
 13. De medicis mitigatiuis. 78.
 14. De medicis gnāntib' carnē. 78.
 15. De medicis cicatrizantib'. 79.
 16. De medicis causticis. 79.
 17. De medicis corrosiuis r' faciē
 tibus carnem cadere. 79.
 18. De medicis attractiuis. 79.
 19. De medicis pfortantibus. 79.
 20. De opatōib' tertiariū vrtutū. 79.
 21. De medicis que opantur a for
 ma specifica. 79.
 22. De venenis. 79.
 23. De bezebaridis. 79.
 24. De modo cognoscēdi vntes me
 dicinarum r' ciborum. 80.
 25. De iuestigatiōe q' sūt vificata
 signa rōnabilia ciboz r' medi
 cinarum. 80.
 26. De mō cognoscēdi pplonē ciboz
 per generales differētiās cor
 porum mixtorum. 81.
 27. De cognitiōe mediciaz ciboz p
 rōnē sumptā a spāli d'ia mix
 ti que est sapor. 81.
 28. De cognitiōe mediciaz r' ciboz p
 rōnē sumptā a spāli d'ia mix
 ti que est odorum. 81.
 29. De cognitiōe mediciaz r' ciboz p

rōnē sumptā a spāli d'ia mix
 ti que est colorum. 81.
 30. De cognitiōe ciboz r' mediciarū
 pur sunt ptes terre nascētū: r'
 sūt loc' tps r' regio r' opō. 82.
 31. De pplonib' ciboz r' mediciarū
 spāl' r' q' certificar' fuit h. 82.
 32. De carnibus. 82.
 33. De piscib'. 83. 34. De lacte. 83.
 35. De caseo. 83. 36. De ouis. 83.
 37. De fructib'. 83. 38. De ags. 83.
 39. De granis q' sūt cibi mediciales. 83.
 40. De fructibus arborum. 83.
 41. De herbis r' olcribus. 83.
 42. De variatione virtutum medici
 narum simplicium. 83.
 43. De medicis q' ex mieris sūt. 88.
 44. De diuersis opatōib' lact' r' ei'
 diuersitate: r' de eis. 89.
 45. De opationibus casei. 89.
 46. De vrtutibus butiri. 89.
 47. De vrtutib' coaguli. 89.
 48. De vrtutibus ouoz. 89.
 49. De fellibus. 89.
 50. De vrinis. 89.
 51. De pprietatibus stercoz. 89.
 52. De carne Tiri. 89.
 53. De pinguedine. 89.
 54. De medullis. 89.
 55. De brodyz r' de plurib' alyz me
 dicinis. 89.
 56. De rebus marinis. 89.
 57. De mō pponis medicinarū. 90.
 58. De mēsurā r' proportione medi
 cinarum simplicium ingredi
 entium compositas. 91.
 59. De cognitione medicinarū com
 positarū per experētiam. 92.
 ¶ Dec sunt capla sexti tractat' q' est
 de regimine sanitatis. r' sunt. 18.
 ¶ Cap. p^m. De sine art' medicie. 92.
 2. De exercitio r' modis eius. 93.
 3. De fricatione r' modis ei'. 93.
 4. De iuuamētis balnei. 93.
 5. De opationib' sōni r' yigilie. 93.
 6. De regimie corporis tēperati. 93.
 7. De regimie eiusdē p coitū. 94.
 8. De regimine eiusdēz per somnū
 r' yigiliam. 94.
 9. De diminutione cibi. 94.
 10. De regimie corpoz hūitū distē
 peratiā compositam. 94.
 11. De regimie corpoz calozū. 94.
 12. De cūone corpoz calidoz. 95.
 13. De resumptiōe extenuatorū. 95.
 14. De pseruatiōe corpoz: cui' mē
 bium est distēperatū. 95.
 15. De pseruatiōe corpoz q' ppara
 ta sunt i egritudines cadere. 95.
 16. De remotione r' pseruatione cor
 poz a labore vlceratiuo. 95.
 17. De remotōe r' pseruatiōe corpoz
 a labore apōso r' extēsiuo. 96.
 18. De conseruatione corpoz tem
 pore pestilentie. 96.
 ¶ Dec sunt capla septimi tractat' q'
 est de curatione morboz: siue de in

genio sanitatis: r' sunt. 39.
 ¶ Cap. p^m. Que ē itētio in mala cō
 plexione māli r' non māli. 96.
 2. Quomodo r' qñ debeat fieri euō
 r' curatio. 96.
 3. De spēbus euacuationis. s. de flo
 botomia r' farmacia. 97.
 4. De farmacia. 97.
 5. De cura fe. effi. in generali. 98.
 6. De cura fe. effi. in spāli. 98.
 7. De cura febris effimere que est
 cum fluxu ventris. 98.
 8. De curatione febrizum arsuarū
 acutarum. 99.
 9. De curatione febrizum putridaz
 in generali. 99.
 10. De cibatione r' fricatione r' bal
 neatione febricitantiū. 100.
 11. De cura fe. tertiane. 100.
 12. De cura caufonidis. 101.
 13. De cura febris flegmatice. 101.
 14. De cura febris quartane. 101.
 15. De cura febris t'rice. 101.
 16. De sincopis r' suis pticulis r' oib'
 accidētib' impedientib' cura
 tionem febris. 102.
 17. De sincopi pueniēte cā stōi. 102.
 18. De sincopi accūte cā dolori. 102.
 19. De sincopi pueniente ex supflua
 euacuatione. 102.
 20. De sincopi supueniēte ex super
 fluo fluxu sanguinis nariū v'
 alioz membrorū. 103.
 21. De sincopi pueniēte ex supflua
 yigilia. 103.
 22. De curatione male pplonis spe
 cialium membrorum. 103.
 23. De cura male complexionis sic
 ce stomachi sine materia. 103.
 24. De cura caliditatis r' siccitatis
 stomachi. 103.
 25. De friditate r' siccitate stōi. 103.
 26. De cura male complexionis ca
 lide stomachi. 103.
 27. De cura fridi. r' hūidi. stōi. 103.
 28. De egritudinibus stomachi r' alio
 rum membrorum. 103.
 29. De iflatōe mibroz r' apatib'. 103.
 30. De cūone mibroz pncipaliū. 104.
 31. De cura apostematum frigidoz
 r' alioz apatū spālium. 105.
 32. De solutione continuitatis. 105.
 33. De solutione continuitatis ve
 narum r' arteriarum. 106.
 34. De fluxu sanguinis: ga mēbris
 prouenit intrinsecis. 106.
 35. De cura solutionis cōtinuitatis
 in venis r' lacertis. 106.
 36. De cura fracture ossium. 106.
 37. De cura officialiū egritudinū. 107.
 38. De cura aquarum r' sanierum in
 oculis generatarum. 107.
 39. De cura pōnis r' situs. 107.
 ¶ Explic' tabula colligeti Anuroys.
 Registrum.
 44444433444444
 a b c d e f g h i k l m n o

ARISDA
NMLIBV
ET COLLIGET
AVR^E

P · Z ·

